I Fiyowe Uret

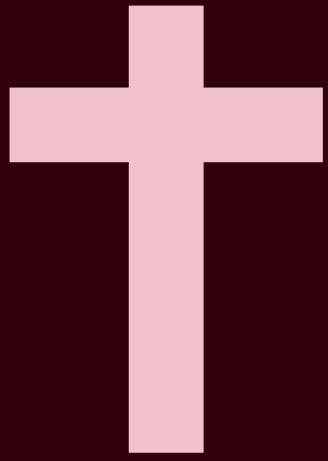

New Testament in Tiruray

I Fiyowe Uret
New Testament in Tiruray

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tiruray

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
Printed book ISBN 9718260234

The New Testament

in Tiruray

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
b0fb0c95-f209-5a97-9de8-b336c1289708

Contents

Mateo 1
Markos 56
Lukas 90
Juan 144
Rénigoy de Apostol . . 185
Roma 239
1 Korinto 263
2 Korinto 286
Galasia 301
Efeso 310
Filipos 318
Kolosas 324
1 Tesalonika 330
2 Tesalonika 336
1 Timoteo 339
2 Timoteo 346
Tito 351
Filemon 354
De Judio 356
Santiago 375
1 Pedro 381
2 Pedro 388
1 Juan 393
2 Juan 399
3 Juan 400
Judas 401
Kéfégétigan 403

I Fiyowe Uret Sénulat Mateowe

Been i niy Fiyowe Uret sénulat Mateowe fantag bé Jesu Kristowe. Sénulat Mateowey de ténoro Jesus, sani Nga i Tuluse, brab de mékégaif do rénigo no. Sénulat Mateowe soy Jesuse, Been i "Kristowe". I atag i "Kristowe", sani fénémili i Tuluse mégulév. Bé do gétah, ménongot-ongot i de Judio bé kégumah i fénémili i Tuluse mégulév. Ménongot-ongot ro non bé do gétah wén i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, bénréh roy wén i gégumahe ségétév fénémili i Tuluse mégulév bé de Judio. Fénggétiga Mateowey ni étév bé Beeney Jesuse, sani "Kristowe".

Endob i de odoroy de Judio, méndalév ro fo bé Jesuse brab ménrarék ro de. Mélaw nongot ro bé de gémamak kukuman, sani méguléwe tidéw dob ingéde Roma, bé féléhuén i Jesuse. Endob amun ménléhuén i Jesuse dob kruse, brab amun ménlébéngén, méntébule. Mélaw tintu gétiga tom bé i Jesuse Beene foy tintuwe Nga i Tuluse.

I Mateowe, sani séménulate bé ni Fiyo Uret, ségétév so bé de kuyug Jesus amun ménbati sénay Jesuse dob duniyae ni. Mélaw gétiga tom bé i kéluhanay do sénulatén toow fo toow.

I de katufua Jesu Kristowe

1 Ay niy de dawét i de katufua
Jesu Kristo, sani ségétéwe séfu Datu
Dabide séfu Abraham. 2 I Abra-
hamey boh Isake. Atin i Isakey
boh Jakobe. Atin i Jakobey boh Ju-
dahe brab de dumo no sétiman boh.
3 Atin i Judahey boh Farese brab
Sarawe. (Tamar i idéng ruwe.) Atin
i Faresey boh Esrome. Atin i Es-
romey boh Rame. 4 Atin i Ramey
boh Aminadabe. Atin i Aminad-
abey boh Nasone. Atin i Nasoney
boh Salmone. 5 Atin i Salmoney
boh Boose. (Rahab i idéng ne.) Atin
i Boosey boh Obede. (Rut i idéng
ne.) Atin i Obedey boh Jesewe.
6 Atin i Jesewey boh Datu Dabide.
Atin i Dabidey boh Solomone. (I
idéng ne been i bawag Uriase bé
do gétah.) 7 Atin i Solomoney boh
Roboame. Atin i Roboamey boh
Abiase. Atin Abias i boh Asawe.
8 Atin i Asawey boh Josefate. Atin
i Josefatey boh Jorame. Atin i Jo-
ramey boh Osiase. 9 Atin i Osi-
asey boh Jotame. Atin i Jotamey
boh Akase. Atin i Akasey boh Es-
ekayawe. 10 Atin i Esekayawey boh
Manasese. Atin i Manasesey boh
Amone. Atin i Amoney boh Josi-
ase. 11 Atin i Josiasey boh Jekoni-
ase brab de dumo no sétiman boh.
Kéluhana ro mén-uwit mangéy dob
mérayue ingéd féndawét Babilonia
amun ténabanan i karowe ingéd bé
girawe. 12 Amun diyo ron bati dob
Babilonia, i Jekoniase wén i ngaén
féndawét Salatiel. Atin i Salatieley
boh Sorobabele. 13 Atin i Sorob-
abeley boh Abiude. Atin i Abi-
udey boh Eliakime. Atin i Eli-
akimey boh Asore. 14 Atin i Asorey
boh Sadoke. Atin i Sadokey boh
Akime. Atin i Akimey boh Eli-
ude. 15 Atin i Eliudey boh Eleasare.
Atin i Eleasarey boh Matane. Atin
i Mataney boh Jakobe. 16 Atin i
Jakobey boh Josehe, sani bawag
Mariahe. Atin i Mariawey idéng
Jesuse féndawét Kristo non Been i
fénémili i Tuluse mégulév. 17 Mélaw
folo bra fot gékansad i de katufuan
tidéw dob Abrahame taman dob
Dabide. Atin tidéw dob Dabide
taman dob gaiwe mén-uwit i de Ju-
dio mangéy Babilonia folo bra fot
so gékansad i de katufuan. Atin
tidéw béno taman bé kéumah Kris-
towe folo bra fot so gékansad i de
katufuan.

I kéumah Jesu Kristowe

18 Ay ni urete fantag bé kéumah
Jesu Kristowe. I idéng ne Maria.

Atin i Mariahe ténlaana nén fébawagén dob ségétéwe lagéy féndawét Jose. Endob amun énda séna sébawag ro de, ménwaléy obor i Mariahe non fénobor i Rémogor i Tuluse. Enggétiga Mariahey ni.
19 Atin i Josehe, métintu étéw, mélaw ménika sébawag bé Mariahe non oborén. Endob fiyo étéw i Josehe, mélaw mika de ké kémalanan i Mariahe. Mélaw ménuyot i Josehe de ké sérontos bé Mariahe sékémén saén. 20 Dob lala Josehe mégitung fantag bé de ni, méntéfégitoy télakiwe tidéw dob Kadnane dob téginéf ne. Ménbéréh i télakiwe ni mano, "O Jose, séfu Datu Dabid, kago magalang-galang mawag bé Mariahe, non i funa nuwe ménobor sabaf bé barakat i Rémogor i Tuluse. 21 Mégénga moso i Mariahe ségétéw nga lagéy. Atin fédawétém Jesus, non Been i mémukase bé de étéwén dob de sala ro." Been i bénréh i télakiwe.
22 I funane ménrigoy kéluhanay de ni inok métuman i fénbéréh i Kadnane bé sénarigo nuwe étéw mano, 23 "I kénogone waléy obor, brab mégénga nga lagéy, atin fédawétén Emanuel." (I atag i dawéte Emanuel "Bati i Tuluse dob betome.")
24 Tidéw béno, énggétékénal i Josehe, atin nunuro noy fémandu i télakiwe de, mélaw bénawagén i Mariahe. 25 Endob énda ménsétifon ro fidong taman énda séna mumah i nga ne. Brab amun ménumahén, féndawétén Jesus.

2

I kégumah i de gétuwan étéw

1 I Jesuse ménumah dob ingéde féndawét Betlehem dob sakuf i dakéle ingéd féndawét Judea, amun Herod sénay méguléwe de. Atin énda mérugayén tidéw bé kéumah Jesuse, wén i de gétuwan do étéw tidéw dob mérayue ingéd dob sébangan ménagéw ro mangéy dob ingéde Jerusalem. I de ni do lagéy furung gésobut bé de tanda dob de gitoon. 2 Atin amun énggumah ro dob Jerusalem, ménénginsa ro maro, "Hon i gonoy Ngae, sani waléye moso Datu i de Judio? Non énggito gey i gitoone dob sébangan tanda i kéumah ne. Atin mélaw angéyé key féngadafén."
3 Atin i Herode mégulew, amun énggélingoo noy fantage bé ni ségiyo datu, toow fo ménbuku, brab beroy de kéluhanay de étéw bati dob Jerusalem. 4 Mélaw lénimud Herodey kéluhanay de odoroy de fadi brab de témoro bé kitab i de Judio, atin ménénginsa dob berowe mano, "Hon i gonoy umaha Kristowe de, sani fénémili i Tuluse mégulew?"
5 Atin séménumbul ro maro, "Fatut mumah i Kristowe dob ingéde Betlehem dob sakuf i dakéle ni ingéd Judea. Non been i niy sénulat i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne mano, 6 'I beeme, o Betlehem, dob dakéle ingéd Judawe, tintu békén go toow na fo gérifantad bé kéluhanay de ingéd dob Juda. Non tidéw dob beeme moso i odorone mégulew bé de étéw gu do Judio.' "
7 Tidéw béno, féntawag Herodey de ni gétuwan do étéw tidéw dob sébangan mangéy sélimud dob beene énda i ségiyo étéw de gétigan. Atin fénénginsaa no bero ké ati tintuwe gai énggito roy gitoone ni. Amun énggétiga Herode, 8 sénuguén bero mangéy Betlehem mano, "Agéw gom, toow gom fo séléd i Ngao no. Atin buluk gito gom, fégétiga kom begén inok angéyé ku so féngadafén." 9-10 Tidéw béno, amun énggélingoo roy bénréh Datu Herode, ménagéw ro. Atin énggito ro man i gitoone ni, sani gitoone so énggito ro dob sébangane bé gétahe. Toow ro fo ménoror amun énggito ro. Atin i gitoone ni ménagéw métah bero taman téménrén dob gatagay gonoy Ngae ni. Atin

ménfuray ro bé gitoone ni taman dob no lawi. 11 Amun énggumah ro diyo, ménahur ro brab énggito roy Ngae ni brab Mariahe idéngén. Atin ménlingkuwéd ro dob adafay Ngae ni méngadaf de. Tidéw béno, bénungkal roy de balilaga tamuk nuwit ro do bélowon, do dukah, brab do fégéféamut féndawét mira. Atin niray ro dob Jesuse.

12 Tidéw béno, i Tuluse féningatén bero dob téginéf ruwe bé békénén séfule ro mangéy dob Datu Herode. Mélaw ménule ro mangéy dob karowe ingéd dob ségiyowe aguwon.

I kéféraréy ruwe mangéy Egipto

13 Amun ménagéw i de ni gétuwan do étéw, méntéfégitoy télakiy Kadnane dob Josehe dob téginéf ne. Atin bénréhén dob Josehe mano, "Tek go, brab uwitém i Ngae brab idéng ne mérarey mangéy dob ingéde Egipto. Atin bati gom diyo taman béréhé ku beem ké fakay gomén mule. Non i Datu Herode sélédé noy Ngae ni inok féléhué no."

14 Mélaw méntek i Josehe fiyon fo ké kérara kélungonon, atin nuwitén i Ngae ni brab idéng ne mangéy Egipto. 15 Atin ménbati ro diyo taman bé kélehu Herode. Ménrigoy ni inok métuman i fénbéréh i Kadnane bé sénarigo nuwe mano, "Ténawag guy Nga guwe inok mésut tidéw Egipto."

16 Endob i Herode, amun énggétiga noy fénggakaray de gétuwan do étéw tidéw sébangan, toow fo ménkérit. Mélaw sénuguén i de sundalo mangéy Betlehem brab dob de ingéd géliwét de, inok féléhué roy kéluhanay de nga lagéy tidéw ruwo gébélintuwa i idad ne mangéy fantad. I Herode énggétiga noy idad i Ngae ni sabaf bé kébéréh i de gétuwan do étéw bé gaiwe ménsut i gitoono no.

17 Mélaw méntuman i ménrugayén kébéréh i ségétéwe sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne féndawét Jeremias mano, 18 "Wén i émbéréhe énggélingoon dob ingéde Rama, kémérew brab rémuung. Non kémérew i Rakele sabaf bé de ngaén. Enda i géféoror de non i kéluhanay de ngaén ménléhu."

I késéfule ruwe mangéy Nasaret

19 Amun ménléhu i Datu Herode, i télakiy Kadnane méntéfégito dob Josehe dob Egipto dob téginéf ne. 20 Atin ménbéréh i télakiwe ni mano, "Tek go brab uwitém i Ngae ni brab idéng ne mule mangéy dob ingéde Israel. Non ménléhuén i de méméléhu damén bé Ngae ni." 21 Mélaw méntek i Josehe atin nuwitén i Ngae brab idéng ne mule mangéy Israel.

22 Endob énda ménbati ro dob Judea non ménggilak i Josehe non énggélingoo noy Arkelaowe ménwaléy méguléw amun ménléhu i boh ne Datu Herod. Atin féningatén man i Josehe dob téginéf ne, mélaw méntaus ro mangéy dob sakuf i dakéle ingéd féndawét Galilea. 23 Atin ménbati ro diyo dob ingéde féndawét Nasaret. Mélaw méntuman i ménrugayén kébéréh i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne maro, "Fédawétén i Kristowe 'ségétéw tidéw dob Nasaret.' "

3

I kéuret Juan Bautistawe

1 Bé no do gai, amun ménifus i firoye gébélintuwa, i Juan Bautistawe énggumah dob gonone énda i étéw de bati dob sakuf i dakéle ingéd Judea. Atin nuretén mano, 2 "Kailanga kom gésénule bé de sala gom brab témagak bé de tete adat gom non gédétén gumah i gaiwe méguléw i Tuluse dob de étéwén." 3 I Juane ni, been i bénréh i méntélatae sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne féndawét Isaias mano, "Wén i ségétéwe mékes dob gonone énda i étéw de bati mano,

‘Tafay gom i aguwoy Kadnane. Fééntang gom i aguwo nuwe.’ ”

4 Atin kéménégal i Juane nawél buk dakél binatang féndawét kameliyo, brab kulit binatang i légét ne. Atin i amaé nuwe kasuk brab téné. 5 Atin ménangéy dob beeney médoowe do étéw tidéw Jerusalem, brab tidéw dob kéluhanay de ingéd sakuf Judeawe, brab de étéw bati dob de ingéd gédét dob wayége Jordan. 6 Atin amun fénayag roy de sala ro, bénautis Juane bero dob wayége Jordan.

7 Atin médoo soy de Fariseo brab de Saduseo ménangéy dob Juane inok fébautis ro. Endob amun énggito no bero, ménbéréh i Juane mano, “I begome maak do ulé gom non tete i de rigoné kom. Sedek mangéy gom dini? Enda géféraréy gom tidéw dob kékukum i Tuluse moso ké fébautis gom saén. 8 Buluk toow gomén gésénule bé de sala gom brab ténagak gom i de tete adat gom, féténgténg gom i kégésénule gome bé de fiyo ulaulané kom. 9 Atin kagom fégitungén de ké i Tuluse fukasé no begom dob de sala gom sabaf bé begom i de séfu Abraham. Béréhé ku begom, fakay géféwaléyoy Tuluse séfu Abrahamey de batéw ni. 10 Béleewe ni, gédétén i kékukum i Tuluse bé de tete étéw. Ségiléw bé falakule méntafayén ménténa dob darir i kayéwe inok i de kayéw énda mégonok ro fiyo, tuwongén atin ibérén dob aféye inok métuwég. 11 I begéne, bautiso ku begom bé wayége inok fégito gom énggésénule gom bé de sala gom. Endob wén nay gégumah gétundug begén brab bautisé no begom bé Rémogor i Tuluse brab aféye. Toow na fo gérotor bé begéne. Fiyon foy safatos ne, énda médaitu de mibit. 12 Féganané noy de fiyo étéw bé de tete étéw ségiléw bé ségétéwe métof. I fégéétof ne diyo dob kémér ne inok fégéétofén bé énrek ne brab fégétimuén bé faréye dob kiwot ne. I de ukofén tuwégé no dob aféye énda émfandaén.”

I kébautise bé Jesuse

13 Bé no do gai, ménagéw i Jesuse tidéw Galilea mangéy dob wayége ni Jordan. Atin ménfégédét dob Juane inok fébautis de. 14 Endob géléé Juane damén mano, “Begéney fatute bautiso mo, sedek Beem uman i mangéy fébautis begén?”

15 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Fédayaém saén béleewe ni. Non fatut rigoné toy kéluhanay kétayay Tuluse.” Mélaw ménagayun i Juane.

16 Atin amun ménbautisén i Jesuse, géménaun tidéw dob wayége. Sonom béno, ménungka i lawayo, brab énggito noy Rémogor i Tuluse ménlus maak marafati brab méntérimféna dob Beene. 17 Atin wén i ménbéréhe tidéw dob lawayo mano, “Been i niy Nga guwe. Toow fo kégédawa ku brab tintu késuwata ku.”

4

Ténéngkad Satanasey Jesuse

1 Tidéw béno, i Rémogor i Tuluse fénanangguwitén i Jesuse mangéy dob gonone énda i étéw de bati, inok i odoroy de saitan féndawét Satanas géténgkada noy Jesuse rémigo tete. 2 Atin amun diyo i Jesuse, énda ménamaén bé rugay i ménfote folo gétérésangan. Mélaw toow fo ménlayaf. 3 Atin énggumah i Satanase dob Beene brab ménbéréh mano, “Amuk Beemey Nga i Tuluse, féwaléyém amaén i de batéw ni.”

4 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Békén amaén saén i funay étéwe méuyag. Yamula kailangay étéwey kéluhanay kébéréh i Tuluse.’ ”

5 Tidéw béno, nuwit Satanasey
Jesuse mangéy dob Jerusalem brab
nuwitén mangéy dob toowe fo
gérotor bérungoy lawi i Tuluse.
6 Atin ménsébéréh man bé Jesuse
mano, “Amuk Beemey Nga i
Tuluse, antéfor go. Non wén i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
‘Suguéy Tulusey de télaki no
démiyaga Beem. Brab sakémé ro
Beem inok énda émfali go bé de
batéw, fiyon i de sékéyém.’ ”
7 Tidéw béno, séménumbul i Jesuse
mano, “Endob wén soy Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, ‘Kago
téngkadén i Kadnane Tulusém
rémigo bé kétaya muwe rigonén.’ ”
8 Tidéw béno, nuwit Satanasey
Jesuse mangéy dob uruk i gérotore
fo tuduk. Brab fénténgténgén dey
kéluhanay de ingéd dob duniyae
ni brab kéluhanay de ungangéy de
ni. 9 Atin ménbéréh man i Sa-
tanase mano, “Buluk lingkuwédo
mo begén brab féngadafé mo begén,
iray gu Beem i kéluhanay de ni.”
10 Endob séménumbul i Jesuse
mano, “Férarév gon Satanas! Enda
féngadafé ku beem non wén i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
‘Lingkuwéd go saén dob adafay
Kadnane Tulusém. Been saén i
féngadafé muwe.’ ”
11 Tidéw béno, i Satanase
ténagakén i Jesuse. Atin énggumah
i de télaki brab ténalima roy Jesuse.

Féngganay Jesusey galbék ne

12 Atin i Herode fénféférisu noy
Juan Bautistawe. Atin amun
énggélingoo Jesuse, ménule mangéy
Galilea. 13 Atin téménara saén dob
ingéd ne Nasaret, brab ménangéy
bati dob Kafernaum dob fédoror
i dogote Galilea, fingé dob ingéde
Sabuton brab Neftali. 14 Ménrigoy
ni inok métuman i kébéréh i
sénarigoy Tuluse féndawét Isaias
mano, 15 “I de étéw bati dob de
ingéd Sabuton brab Neftali, brab
fingé dob dogote, brab dob difar i
wayége Jordan, brab de étéw békén
Judio bati dob Galilea, 16 fiyon
fo ké i de ni étéw maak bati ro
dob délémone non békén ro do
méngintulus, gégito ro dakél solo.
Atin fiyon fo ké maak kélungonon
dob berowe non mégilak ro bé
kéléhue, réméndaw i soloe ni dob
berowe.”
17 Atin tidéw bé no gai, féngganaya
Jesusey kéuret ne mano, “Fatut
gésénule gom bé de sala gom brab
tagak gom i de tete adat gom, non
gédétén i gaiwe féguléwoy Tulusey
de étéwén.”

Ténawag Jesusey de fot gétéw fatatugés

18 Wén i no sébaan fuweh,
ménagéw i Jesuse dob doror i
dogote Galilea. Atin bé lala ne
magéw, énggito noy ruwowe gétéw
lagéy sétiman idéng. I dawét ruwe
Andres brab Simon (féndawét so
Pedro). Nibér roy biyala ruwe
dob dogote non fatatugés ro.
19 Ménbéréh i Jesuse dob berowe
mano, “Enggomén, odor gom
Begén, atin kagomén séméléd
sédo. Tidéw béleewe ni, fésélédé
ku begom étéw, inok modor ro so
Begén.” 20 Sonom béno, ténagak
roy de biyala ro atin ménodor
ro bé Jesuse. 21 Bé lala ruwe
magéw, énggito Jesusey de ségiyo
lagéy do sétiman idéng. I dawét
ruwe Santiago brab Juan. Diyo ro
dob awang ruwe beroy boh ruwe
féndawét Sebedeo. Fégimué roy
biyala ruwe. Atin ténabar Jesuse
bero. 22 Atin sonom béno, ténagak
roy boh ruwe dob awange atin
ménodor ro bé Jesuse.

Nuwa Jesusey de médoo do étéw

23 Atin i Jesuse séménugud
mangéy dob kéluhanay de ingéd
dob Galilea. Atin téménoro dob de
lawi féngadafan kay de Judio, brab
nuretén i Fiyowe Uret fantag bé
kéféguléw i Tuluse, brab nuwaén
i de déméruun do séségiyo-giyo
do déruun. 24 Atin, ménsélalag
i bantuga Jesuse dob kéluhanay

de ingéd dob Siria. Mélaw i de étéw nuwit ro mangéy dob Beeney kéluhanay de déméruun bé séségiyo-giyowe do déruun, do démawét, brab do rénahuko saitan, brab do rebengén, brab do kimoyén. Atin énggéféadi-adino Jesuse bero kéluhanan. 25 Atin toow fo médooy de étéw ménfuray bé Jesuse, do tidéw Galilea, brab do tidéw Dekapolis (i atag i Dekapolise "Do Folo Ingéd"), brab tidéw Jerusalem, brab tidéw Judea, brab tidéw dob difar i wayége Jordan.

5

I urete dob burure

1 Atin i Jesuse amun énggito noy médoowe do étéw ménlimud, ménénagé mangéy dob burure, atin ménsar diyo. Atin i de kuyugén ménfégédét ro dob Beene. 2 Atin ténoro Jesuse bero mano, 3 "Moror i de étéw gétiga ro énda gérigo ro fiyo saliyu ké tabangay Tuluse bero, non féguléwoy Tuluse bero. 4 Moror i de étéw rémuung, non i Tuluse féfiyoné noy de fédéw ro. 5 Moror i de térifantad étéw non gédoté roy ati fénasad i Tuluse. 6 Moror i de étéw toow fo méuyot ro rémigo bé kétayay Tuluse, non tabangay Tuluse de bero inok gérigono ro. 7 Moror i de étéw mégédaw bé de ségiyo étéw, non mégédaw i Tuluse bero. 8 Moror i de étéw malinis i de fédéw ro dob adafay Tuluse, non gito roy Tuluse moso. 9 Moror i de étéw do gémélé bé de sétiboh étéw, non fédawétén ro do nga i Tuluse. 10 Moror i de étéw férasayén sabaf bé kétintuy adat ruwe dob adafay Tuluse, non féguléwoy Tuluse bero.

11 "Moror gom ké féngirasén gom brab férasayén gom brab bérehon gom tete bé kéluhanay tugie sabaf bé kéunur gome Begén. 12 Féguyaya gom bé no gai gégumah, non i baras gome toow fo médoo diyo dob lawayo. Non loo so bé niy kéférasay i de étéw bé do énggétah do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne."

13 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "I begome ségiléw gom bé timuse lénawék dob amaéne inok fiyoy nonom ne. Non sabaf bé begome, waléy fiyoy de étéw dob duniyae ni. Endob amuk mékédan i kétasik i timuse, éndaén géséfule i kétasik ne. Endaén i lagaén, brab fatut ibérén brab gédaay de étéw ké témara ro.

14 "Atin i begome ségiléw gom bé soloe réméndaw dob délémone ni duniya. Loo so bé ni, i ingéde féntindég dob uruk i burure, énda mébunéyén. 15 Atin énda i ségétéw tumumon solo inok ahuré no dob fénléngkébé kuréng. Yamula fédiyoé no dob fédongone de inok réméndaw dob lawie. Mélaw gégitoy kéluhanay de étéw diyo. 16 Mélaw ségiléw gom bé de solo, non fatut rigo gom i fiyowe sénga tékélid, inok i de étéw gito ro, atin dayéwé ro mélaw i Abay gome Tuluse dob lawayo."

Fantag bé kitabé

17 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "Kagom fégitungén de ké ménangéyu dini inok kédané kuy kitabé niray Moisese taloo noy de kétoro i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Non énda ménangéyu dini inok kédané ku, yamula ménangéyu dini inok tumané ku. 18 Béréhé ku begom i toowe, taman énda méalfa i duniyae ni brab lawayo, énda so mékédan i kitabe, fiyon kloh saén, taman énda métuman i kéluhanane. 19 Mélaw i étéwe mémélis bé kitabé fiyon fo ké toow saén fo kloh sugu, brab toroé no so dob de étéw i éndaén kailanga no odoron, toow na fo gérifantad bé de étéw féguléwoy Tuluse. Endob i étéwe modor bé kitabé brab toroé noy de étéw bé fatut odoro ro, toow fo gérotor bé de étéw féguléwoy Tuluse. 20 Béréhé ku begom, amuk énda toow na fo métintuy de rigoné

kom bé de rigonéy de Fariseo brab de témoro bé kitabe, énda géahur gom dob kéfégulew i Tuluse.”

Fantag bé kékérite

21 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Enggélingoo kom i ténoro i de katufua kom maro, ‘Kagom méméléhu, atin i méméléhue fatut mékukum.’ 22 Endob toroé ku begom béleewe ni: I étéwe mékérit bé dumo nuwe, mékukum. Atin amuk wén i étéw béréhé no, ‘Léngléngén go’ dob dumo nuwe, fatut mékukum dob adafay de kéfédéwan. Atin amuk wén i étéw émbéréh dob dumo nuwe mano, ‘Dufang go’, médait mangéy dob gonoy aféye dob uleono emferno. 23 Mélaw amuk diyo go dob féngadafane témulak dob Tuluse, atin gétédémo mo wén i rénigo mo sala dob dumo muwe, 24 tagakém nay tulaké muwe dob adafay ahayane tulakan, atin fagayas go angéy dob dumo muwe brab séfiyo gom inok éndaén tete i de fédéw gom. Tidéw béno, séfule go brab irayém i tulak me dob Tuluse.

25 “Atin buluk wén i dumo mo sébanil beem, atin uwité no beem dob kémukume inok sétiyawan gom, buluk diyo gom séna dob de aguwon, béréh go fiyo inok géséfagayun gom, brab éndaén mélaw kailanga kom i, mangéye dob adafay kémukume. Non amuk Enda, atéé no beem dob kémukume, brab i kémukume atéé no beem dob de sundalo, brab i de sundalo férisuné ro beem. 26 Atin béréhé kuy toowe, énda moso géésut go tidéw dob férisunone taman énda gébayada moy kéluhanay késalaa muwe.”

Fantag bé kélamfae

27 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Enggélingoo kom i kétoroe mano, ‘Kago sétayan saliyu bé bawag me.’ 28 Endob toroé ku begom béleewe, bé fiyon fo ké ténéngténg i lagéye saén i libune brab mingar de sétayan, énggésalaén non maak léménamfa i fédéw ne. 29 Mélaw amuk i funa muwe mésala i moto muwe fingé kuwonon, lésitém atin ibérém. Non mas na fiyo ké kulang i réfa i lowoh me ké ganaf i lowoh me atin géangéy go dob uleono emferno. 30 Atin amuk i funa muwe mésala i kuwonone kémérém, kélengém, atin ibérém. Non mas na fiyo ké kulang i réfa i lowoh me ké ganaf i lowoh me atin géangéy go dob uleono emferno.”

Fantag bé késégélake

31 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Wén soy kétoroe mano, ‘I lagéye gémélak bé bawag ne fatut iraya no bé sulate émbéréh ménségélak ron.’ 32 Endob toroé ku begom béleewe, amuk wén i ségétéw lagéy gélaké noy bawag ne éndob énda mon bigaén i ni libun, toow fo ménsala i nan lagéy. Non been i ménfélamfae bé libuno no ké mawag man ségiyo lagéy. Atin énggélamfa soy lagéye ménawag bé libune gélak loo bé nan.”

33 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Enggélingoo kom soy ténoro i katufua tome mano, ‘Amuk sémafa go dob Kadnane, tintu kailanga mo tumanén i safa me ni.’ 34 Endob toroé ku begom béleewe, amuk rémigo gom fasad, kagom sémafa. Kagom fégésafa i lawayo non been i niy saray Tuluse. 35 Atin kagom fégésafa i duniyae ni non been i niy ténaa nuwe bé de sékéyén. Atin kagom fégésafa i ingéde Jerusalem non been i niy gonoy barakatane Datu bati moso. 36 Atin kagom sémafa ké makom, ‘Méléhuu na dob ni.’ Non énda géféfuteo kom taloo no géféitama kom i fiyon suwarew bé de buk gom. 37 Béréh gom saén, ‘Hoo’, taloo no ‘Enda.’ Amuk umana kom i nan bé de safa, tidéw dob Satanasey nan kébéréh gom.”

Fantag bé késulie

38 Atin féntaus Jesusey kétoro ne
mano, “Enggélingoo kom i kétoroe
mano, ‘Fatut séfésuliém i motowe
bé motowe, brab i kiféne bé
kiféne.’ 39 Endob toroé ku begom
béleewe ni, kagom sulion i étéwe
réménigo tete dob begome. Ufama,
amuk wén i téménamfiling bé fiféy
me fingé kuwonon, fédayaém de
témamfiling so bé ségébalae de.
40 Atin amuk wén i muwit beem
dob adafay kémukume inok gédoté
noy kégal me irayém soy kamisita
muwe de. 41 Atin amuk wén i
sundalo fégésé no beem mobo bé
de uwitén bé ségékilomitrowe saén,
oboém taman ruwo gékilomitro.
42 Atin iraya moy mongote dob
beeme. Atin amuk wén i méuyot
mélét dob beeme, fééléto mo.”

Fantag bé késébanile

43 Atin féntaus Jesusey kétoro
ne mano, “Atin énggélingoo kom i
kétoroe mano, ‘Fégédaw go bé de
dumo mo séloyuk, atin férarék go
bé de sébanil beem.’ 44 Endob ay
niy kagéne kétoro begom: Fégédaw
gom bé de sébanil begom. Atin
dasala kom i de émférasay begom,
45 inok waléy gom do nga i Abay
gome Tulus dob lawayo. Non i
Tuluse féréndawé no soy térésange
dob de fiyo étéw loo so dob de tete
étéw. Atin féranaay Tuluse soy de
étéw rémigo fiyo loo soy de étéw
rémigo tete. 46 Amuk mégédaw gom
saén bé de étéw mégédaw begom,
énda i baras i Tuluse de begom. I
de lémiful kémubra buwis rigoné
roy nan, fiyon fo ké énda fiyo ro
étéw. 47 Atin amuk sébéréh gom
saén bé de dumo gom séloyuk, énda
i funa kom médayéw. Non fiyon i de
békén méngintulus rigoné roy nan.
48 I Abay gome Tulus dob lawayo,
rigoné no saén i fiyowe. Brab i
begome fatut so rigoné kom saén
i fiyowe.”

6

1 Atin féntaus Jesusey kétoro ne
mano, “Kagom rémigo bé fiyowe
émfésuwat bé Tuluse dob téngaangay
de étéw saén inok dayéwéy de étéw
begom. Non amuk rigoné kom i ni,
énda i ségiyo baras gédoté kom tidéw
dob Abay gome Tulus dob lawayo.
2 “Mélaw amuk tabanga moy
ségétéwe méskinan bé kéiraya muwe
de limus, kago fégétuwan de dob
de ségiyo loo bé de étéw do ubo-
ubo saén méngintulus rigoné ro
dob de lawi féngadafan brab dob
de aguwon. Rigoné roy ni inok
dayéwéy de étéw bero. Mélaw
béréhé ku begom i toowe, énggédot
roy kéluhanay de baras ro, atin
énda i baras i Tuluse de bero.
3-4 Endob amuk tabanga moy
ségétéwe méskinan, kago fégito-gitoy
kérigo muwe de inok fiyon i de
dumo mo do séloyuk énda gétiga ro
de. Endob fiyon fo ké énda gitoy de
étéw de, i Abay me Tulus gito noy
rénigo muwe brab Been i marasane
beem.”

Fantag bé kédasale

5 Atin féntaus Jesusey kétoro ne
mano, “Buluk démasal gom, kagom
iringén i de étéw do ubo-ubo saén
méngintulus. Méuyot ro témindég
démasal dob de lawi féngadafan brab
dob de aguwon inok gitoy de étéw
bero. Béréhé ku begom i toowe,
i gédoté ruwe saén bé nan rigoné
roy kédayéw i de dumo étéw bero.
6 Endob buluk démasal gom, angéy
gom dob sibéy gome brab fintu
gom, atin dasal gom dob Tuluse
Abay gom dob lawayo énda gito
gom de. Amuk rigoné kom i ni,
gédoté kom i baras gome tidéw dob
Tuluse Abay gom. Beene saén i
gégitowe bé kéluhanay rigoné kome.
7 “Buluk démasal gom, kagom
dulién i kédasale énda i atagén. I de
étéw énda gétiga roy Tuluse rigoné
roy ni non maro ké fégélingoéy
Tuluse bero ké mérugay i kédasal

ruwe. 8 Kagom iringén bero. Enda kailanga kom i mérugaye kédasal non gétigay Abay gomey kailanga kome bé énda séna nongot gom de.

9 “Ay niy ufamawe de. Dasal gom loo bé ni, ‘Abay gey dob lawayo, kéluhanay étéwe damén féngadafé ro Beem. 10 Féguléwo mo damén i kéluhanay de étéw inok i kétaya muwe mérigo dob fantade ni loo so bé mérigowe dob lawayo. 11 Irayan gey bé amaé keye bé ni gai. 12 Fésagada mo begey bé de sala gey loo so bé kéfésagad geye bé de énggésala begey. 13 Kago fédayaén begey météngkad rémigo sala. Brab diyaga mo begey bé Satanase.’

14 “Buluk fésagada kom i de étéw réménigo tete dob begome, i Boh gome dob lawayo fésagada no so begom. 15 Endob buluk énda fésagada kom i de ménsala dob begome, i Abay gome Tulus énda so fésagada no begom.”

16 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Atin amuk fuwasa gom inok tintu méngintulus, kagom féélumén i falas gome loo bé rigonéy de ubo-ubo saén méngintulus. Féélumé roy falas ruwe inok fégétiga ro bé de étéw bé mélayaf ro non fuwasa ro. Béréhé ku begom i toowe, énda i ségiyo baras gédoté ro saliyu bé kédayéw i de étéw. 17 Endob amuk fuwasa gom, furauf gom brab suwat gom, 18 inok i de ségiyo étéw, énda gétiga ro de ké fuwasa gom. Atin mélaw i Abay gome Tulus énda gitono, Been saén i gégitowe bé rigoné kome, atin barasa no begom.

19 “Atin kagom mitong kurta brab do languntaman dob duniyae ni, non mébinasa ro. Non i de tamuk dob duniyae ni keke i de ifés taloo no tangisén taloo no fénakawén non géahur i de ménakaw dob de lawi gom. 20 Endob fatut itong gom i de baras gom dob lawayo non énda i ifés de méminasa taloo no tangisén taloo no fénakawén. 21 Non i gonoy de tamuk gom, been soy gulaané kome.

22 “I motowe maak solo i lowohe. Buluk fiyoy moto muwe, maak géfékaya i kéluhanay lowoh me non gégito go. 23 Endob buluk ménsadil i de moto mo, maak délémon i lowoh me non énda gégito go. Mélaw buluk i solo me waléy délémon, toow fo délémon mon.

24 “Enda i sugu-suguén fakay galbéko no séréngan i ruwowe gétéw amu. Non amuk mégédaw bé ségétéwe de, mérarék bé ségétéwe de. Taloo no odoro noy kétayay ségétéwe de, brab siyawé noy ségétéwe de. Mélaw énda fakay gom modor bé Tuluse amuk fégitungé kom saén i kurtae.

25 “Mélaw béréhé ku begom, kagom émbuku fantag bé kéuyag gome, bé ati amaé kome look inémé kome, taloo noy lowoh gome, bé ati kégalé kome. Non wén nay labi na fo mélaga bé amaéne funa kom méuyag, brab wén nay labi na mélaga bé kégale kay de lowoh gom. 26 Fégitung gom i de kloh manok. Enda mohok ro taloo no kémétéw ro, brab énda mitong ro amaén dob de kiwot. Endob i Abay gome Tulus féamaé no so bero. Atin mas gom na balilaga bé de kloh manok! 27 Enda i étéw géfétaah bé umul ne bé kébuku ne, fiyon ségéuras saén.

28 “Enda soy funa kom émbuku fantag bé kégale. Fégitung gom i de flores. Méruk ro fiyon fo ké énda gémalbék ro taloo no rémigo ro do kégal ro. 29 Endob béréhé ku begom, fiyon i Solomone toow fo kawasa datu, énda i kégalén loo bé de fiyo do falasén do flores. 30 Endob buluk loo bé nan i kéfékégal i Tuluse bé de kéroon méuyag ro saén singkow, atin bé démoe ibérén ro brab inohén, békén ba fékégalé no so begom? Toow fo kloh i kéféginugut gome.

31 “Mélaw kagom émbuku bé
amaé kome brab inémé kome brab
kégalé kome. 32 Non i de étéw
énda méngintulus ro, been i nan i
fégitungé ruwe taman émbuku ro.
Endob i Abay gome Tulus gétiga
noy kéluhanay kailanga kome.
33 Mélaw kagom émbuku. Yamula
fatut kétaya kom ké mégulew i Tu-
luse dob begome brab kétaya kom
rémigo bé métintuwe, atin mélaw
irayay Tuluse begom bé kéluhanay
de éntingayén kailanga kom. 34 Atin
mélaw kagom émbuku béleewe
ni fantag bé ati mérigowe démo,
fégitung gom fo ké gégumahén.
Kagomén umanan i kékérégéna
kome béleewe bé kébukue fantag bé
démoe.”

7

Kagom kémukum

1 Atin féntaus Jesusey kétoro ne
mano, “Kagom kukumén i de étéw,
inok i Tuluse énda so kukumé no
begom. 2 Non i kékukum gome bé
de ségiyo étéw, iringéy Tuluse so ké
kukumé no begom. Atin i kérigo
gome bé de ségiyo étéw, rigonéy
Tuluse so dob begome. 3 Sedek
gito moy klohe sala i dumo muwe,
éndob énda gito moy kaame sala
toow na fo dakél? 4 Atin béréhé
mo dob dumo muwe mamo, ‘Adih,
téréno moy nan salaém.’ Endob
wén i kaame sala toow na fo dakél.
5 Fédayéw-dayéw go, éndob békén go
fiyo étéw. Téréno mo na métah
i kaame sala toow na fo dakél,
inok gétabanga moy dumo muwe
émfétérén bé kaane kloh sala.
6 “Atin kagom iray i mékétéfuwe
dob de itu. Non amuk rigoné kom,
kekeé ro saén begom. Atin kagom
iray i balilagae fégonoén perlas dob
de babuy. Non amuk rigoné kom,
daa ro saén. Mélaw kagom témoro
bé Fiyowe Uret dob de étéw mika
mégélingo.”

Ongot gom dob Tuluse

7 Atin féntaus Jesusey kétoro ne
mano, “Ongot gom dob Tuluse atin
irayén begom. Séléd gom, atin gito
gom. Tawag gom dob béngawane,
atin i fintue ungkaén inok géahur
gom. 8 Non i kéluhanay de mon-
got dob Tuluse, gédoté ro. Atin
i kéluhanay de séméléd, gito ro.
Atin i kéluhanay de témawag dob
béngawane, géahur ro. 9 Ufama,
ségétéw go boh, atin i nga me mon-
got fan, énda iraya mo de batéw.
10 Taloo no mongot sédo, énda iraya
mo de ulé. 11 Fiyon fo ké tete
gom étéw, gétiga kom soy miraye
bé éntingayéne fiyo dob de nga
gom. Labi nay Tuluse toow fo
fiyo, gétiga noy miraye fiyo na dob
begome. Beeney Boh gome dob
lawayo, brab irayén i de fiyo do
éntingayén dob de étéw mongot dob
Beene.
12 “Buluy kétaya kome rigonéy de
étéw dob begome, rigo gom so dob
berowe. Non been i atag i kéluhanay
de sugu dob kitabé niray Moisese
brab de kétoro i de sénarigoy Tuluse
muret bé kébéréh ne.”

I mérate béngawan

13 Atin féntaus Jesusey kétoro
ne mano, “Ahur gom dob mérate
béngawan mangey dob lawayo.
Non toow fo buka i béngawane
mangéy dob uleone emferno
atin médooy de étéw muntul de
non magad i kéagéw ruwe diyo.
14 Endob i mérate béngawan mangéy
dob umule magufusa, mérégén i
kéuntule de. Mélaw énda médooy
étéwe géuntul de.
15 “Atin ingat gom inok énda
géunur gom bé de ubo-ubo
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh
ne. Non fiyon fo ké ubo-ubo
ro mégédaw maak do ménorom
ayam, tintu tete i adat ruwe
brab binasané ro begom. Non i
toowe, ségilew ro bé de mérayar do
binatang. 16-18 Endob gélolo gom
bero sabaf bé de rigoné ro. Ufama,

énda i fiyo kayéw mégonok bé tetee onok, taloo no tete kayéw mégonok bé fiyowe onok. I sulu-suluwe énda mégonokén bé manggae. Brab i kayéwe suwaran énda mégonokén saging. I fiyowe kayéw mégonok saén fiyo, atin i tetee kayéw mégonok saén tete. 19 Atin i kayéwe énda mégonokén fiyo, tuwongén brab ibérén dob aféye inok inohén. 20 Mélaw gélolo gom i de ubo-ubo sénarigoy Tuluse sabaf bé de tete rigoné ro.

21 "Enda kéluhanay de étéw témawag Begén maro, 'Kadnan, o Kadnan,' géangéy ro dob lawayo. Endob i de étéw rémigo bé kétayay Abay guwe Tulus, bero saén i géangéy dob lawayo. 22 Bé gaiwe gégumah i kékukum i Tuluse, médooy de étéw émbéréh dob Begéne maro, 'Kadnan, o Kadnan, nuret gey i kébéréh i Tuluse nusar gey i dawét me. Atin nusar gey soy dawét me fégédédél bé de saitan tidéw dob de étéw rénahuko ro, brab rénigo gey i de médoo do mékégaif dob dawét me.' 23 Endob béréhé ku bero maku, 'Enda gélolo gu begom. Férayu gom dob Begéne. Begom i de étéw do rémigo tete.'

24 "Béréhé ku begom i fantage bé de mégélingo bé kébéréh guwe brab odoro ro. Berowey ségiléwe bé ségétéwe métilédtéd réménigo lawi brab féntindégén i de liléyén dob émbagére batéw. 25 Amun mérégés i ranae brab énggégumah i dunuke brab énggébéla diyo i émbagére réfuruh, énda méntuwongén non féntindég dob rotor i batéwe.

26 "Endob i étéwe énggélingo bé de kébéréh gu éndob énda odoro no de, ségiléw bé dufange étéw féntindégén i lawi ne dob faréke saén. 27 Mélaw amun ménrégés i ranae brab énggumah i dunuke brab énggébéla diyo i émbagére réfuruh, méntuwong brab toow fo ménbinasa."

28 Amun énggilid i Jesuse témoro bé de ni, ménggaif i de médoo do étéw bé kétoro ne. 29 Non békén ségiléw i kétoro ne bé de maistéroy kitab i de Judio. Non énda saén ténoroén i kéfégitung i de ségiyo étéw. Yamula ténoroén i kaane kéfégitung.

8

Nuwa Jesusey ségétéwe fémuteén

1 Tidéw béno, léménudug i Jesuse tidéw dob burure ni. Atin ménfuray i de médoo do étéw. 2 Tidéw béno, wén i ségétéwe étéw fémuteén ménangéy dob Beene brab léméningkuwéd dob adafa nuwe. Atin ménbéréh i fémuteéne ni étéw mano, "Kadnan, buluk méuyot go, géféadi-adino mo begén."

3 Atin i Jesuse béntérén i kémér ne brab kénuwahén, brab ménbéréh mano, "Méuyotu. Adi-adi go." Sonom béno, ménkédan i fémute ne brab ménadi-adi. 4 Atin bénréh Jesuse dob beene bé békén ureté no dob de ségiyo étéw, brab sénuguén mano, "Ay go dob fadie inok féténgténgém ménadi-adi gon. Tidéw béno, tulak go, loo bé ménbérébe dob kitabé tidéw dob Moisese inok gétigay kéluhanay de étéw ménadi-adi gon."

Nuwa Jesusey sugu-sugué y sundalowe

5 Amun énggumah i Jesuse dob ingéde Kafernaum, wén i ségétéwe Romano kafitay de sundalo ménangéy dob Beene. Atin ménongot tabang dob Jesuse mano, 6 "Maistéro, wén i sugu-sugué kuwe toow fo fasang déméruun béni. Diyo dob lawi guwe énda gélékutohén."

7 Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Na, mangéyu diyaan atin uwaé ku."

8 Endob bang i kafitane, "Kagonén damén mangéy dob lawi guwe. Non toow go fo gérotor étéw atin mélaw énda médaitu témanggaf Beem dob lawi guwe. Endob toow go fo barakatan, mélaw béréhém

saén i sugu me mamo, ‘Adi-adi gon,’ atin gétiga kuy waléy adi-adiy sugu-sugué kuwe. 9 Gétiga kuy ni non wén i mas gérotor sundalo mémanduon begén. Brab wén soy do sundalo fémanduo ku. Atin buluk béréhé ku dob ségétéwe de, ‘Angéy go diyoo,’ mangéy diyo. Brab buluk maku dob ségétéwe de, ‘Enggon,’ témingé. Brab buluk béréhé ku dob sugu-sugué kuwe, ‘Rigo moy ni,’ rigoné no.”

10 Amun énggélingoo Jesusey ni, ménggaif de. Atin ménbéréh dob de étéw furay dob Beene mano, “Béréhé ku begom i toowe, fiyon foy de Judio, énda i ségétéw énggito gu loo bé ni kéféngintoowén étéw. 11 Béréhé ku begom, bé gaiwe gégumah méguléw i Tuluse, médooy de étéw gégumah tidéw dob kéluhanay sugud i duniyae, fiyon i de békén Judio. Atin i Tuluse féguléwo no bero beroy de katufua tom ro Abraham, Isak, brab Jakob. 12 Endob wén i de Judio diyo ro so damén éndob kénda no bero mangéy dob délémone gonon dob liyuwe. Diyo ro kémérew brab kémigét i de kifé ro.” 13 Atin ménbéréh i Jesuse dob kafitane ni mano, “Ule gon, ménadi-adinén i sugu-sugué muwe loo bé kéunur me mérigo.”

Atin i sugu-sugué nuwe, ménadi-adi bé no so uras.

Nuwa Jesusey de médoo do étéw

14 Tidéw béno, méntaus i Jesuse mangéy dob lawi Pedrowe. Diyo énggito noy térima Pedrowe libun déméruun gara-gara toow fo méduf. 15 Atin i Jesuse kénuwahén i kémér i libune ni. Atin sonom béno, ménkédan i kéédufne brab ménadi-adi. Atin méntek dénuwoto no bero.

16 Amun mélédén i térésange, i de étéw nuwit roy de médoo do sénaitanan ménangéy dob Jesuse. Ménbéréh saén i Jesuse atin fénféraréyén i de saitan. Atin nuwa Jesusey kéluhanay de déméruun diyo. 17 Rénigo noy ni inok tumané noy kébéréh i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne féndawét Isaias mano, “Uwaé noy de déruu tom, atin kédané noy de tete tom.”

18 Atin amun énggito Jesusey de médoo étéw géliwét de, sénuguén i de kuyugén mifar dob dogote. 19 Tidéw béno, wén i témoroe bé kitabé ménfégédét dob Jesuse brab ménbéréh mano, “Maistéro, modoru Beem fiyon udenén ayo mo.”

20 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “I de kufés, wén i tosong ahuro ro. Brab i de kloh manok, wén i salag ro. Endob i Nga i Kéilawane, sani Begéne, énda i gono ku témérén taloo no fidong. Mélaw toow go fo kérégénan amuk modor go Begén.”

21 Atin wén i ségétéwe kuyugén ménbéréh dob Jesuse mano, “Maistéro, modoru Beem. Endob tungkasém na begén métah mangéy lémbéng bé boh guwe.”

22 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Félébéngém bé de étéw énda munur Begén i de ménléhu ro. Endob i beeme, odor go Begén.”

Féntéré Jesusey défuke

23 Tidéw béno, i Jesuse brab de kuyugén ménda ro awang mifar dob dogote. 24 Atin téménékow ménggumah i émbagére défuk. Atin séndamfa-damfaay de bagél i awange, taman gédét méélédt. Endob i Jesuse énggéfidong. 25 Atin ménangéy i de kuyugén dob Beene, brab nulég ro maro, “Kadnan, tabangén gey! Gédét tom méléhu!”

26 Séménumbul i Jesuse mano, “Sedek mégilak gom? Toow fo kloh i kéunur gome.” Tidéw béno, téménindég i Jesuse brab ménbéréh dob réfuruhe brab dob de bagél mano, “Térén gom!” Sonom béno, téménrén i défuke brab méntinanék i dogote. 27 Ménggaif i kéluhanay

de kuyug Jesus. Atin ménsébéréh-
béréh ro maro, “Ati keeyén i Jesuse
ni? Fiyon i réfuruhe brab de bagél
modor ro bé sugu ne.”

Dénédél Jesusey de saitan

28 Amun énggumah i ro Jesuse dob
difar i dogote dob ingéde Gerasa,
bénalak i de ruwo gétéw lagéy
rénahukoy de saitan. Bati ro dob
de takub do lébéng atin toow ro
fo émbaraw. Mélaw énda i do étéw
gétara diyo. 29 Atin ménkes ro maro,
“Nga i Tuluse, ati rigoné muwe dob
begeye? Aw ménangéy go ba dini
inok kukumé mo begey fiyon fo ké
énda séna gégumah i fatute gai?”
30 Enda mérayuén dob no gonon,
diyo i médoowe do babuy témabtab.
31 Atin nongot i de saitan dob
Jesuse maro, “Amuk féféraréyé
mo begey, féahurém begey dob do
babuy diyo.”
32 Atin bang Jesuse, “Agéw gom.”
Mélaw ménsut i de saitan tidéw dob
do étéw no brab ménahur ro dob de
babuy ni. Sonom béno, i kéluhanay
de babuy ni, ménraréy ro mangéy
dob fingase brab ménantéfor ro
mangéy dob dogote atin ménléné
ro.
33 Atin i de étéw témalima bé
de babuy ni amun énggito roy ni
ménrigo, ménségéta ro mangéy dob
ingéde brab nuret roy kéluhanay
de rénigo Jesus brab ati ménrigowe
dob de lagéy sénaitanan bé gétahe.
34 Mélaw ménangéy diyo i kéluhanay
de étéw dob ingéde ni inok malak
bé Jesuse. Atin amun énggito ro,
nongot roy Jesuse ké tékédan dob
no gono ro.

9

Nuwa Jesusey ségétéwe kimoyén

1 Tidéw béno, ménda i Jesuse dob
awange atin ménséfule mifar dob
dogote brab ménule mangéy dob
ingéd ne. 2 Diyo, énggumah i de
étéw ménuwit bé ségétéwe kimoyén
ténanggung ro mangéy dob Jesuse.
Amun énggito Jesusey kéfén gintoow
ruwe, ménbéréh dob ni étéw ki-
moyén mano, “Adih, kago émbuku!
I de salaém ménfésagadén.”
3 Tidéw béno, wén i de témoro bé
kitabé ménsébéréh ro dob de fédéw
ro maro, “Embéréh mékémurka i ni
étéw, non réféngé noy Tuluse.”
4 Edob i Jesuse gésobuto noy
de itunga ro. Mélaw ménbéréh
mano, “Sedek tete i kéfégitung
gome loo bé nan? 5 Toow na fo
mélému ké béréhén, ‘I de salaém
ménfésagadén.’ Non énda gito no
ké wén i barakat gu de rémigo.
Endob toow fo mérégén ké béréhén.
‘Tindég go brab agéw go.’ Non
giton ké wén i barakat gu de
rémigo. 6 Endob féfégétiga ku
begom i fantage bé Nga i Kéilawane,
sani Begéne. Wén i barakat gu
brab kuwagib gu dob duniyae ni
émfésagad bé de sala.” Tidéw béno,
bénréhén dob ni kimoyén mano.
“Tindég go brab ule go unwitém
mule i iroo muwa nan.”
7 Sonom béno, téménindég i
kimoyéne ni brab ménagéw mule.
8 I de médoo do ménlimud do
étéw diyo, amun énggito roy ni,
ménggilak ro, atin dénayéw roy
Tuluse non nirayén dob Jesusey
kuwagibé émfésagad bé de sala.

I kétawage bé Mateowe

9 Tidéw béno, méntékédan i Jesuse
dob no gonon. Atin i lala ne magéw,
énggito noy ségétéwe étéw kémubra
buwis féndawét Mateo, ménsar
dob de kubranan buwis. Atin
ménbéréh i Jesuse mano, “Odor go
Begén.” Atin téménindég i Mateowe
brab ménodor de.
10 Tidéw béno, i Jesuse beroy
de kuyugén ménama ro dob lawi
Mateowe séréngan bé de médoo do
kémubra buwis brab de ségiyo so
do tete étéw. 11 Atin amun énggitoy
de Fariseoy ni, ménénginsa ro
dob de kuyug Jesus maro, “Sedek
ménsélawék i Maistéro gome mama
bé de kémubra buwis brab de ségiyo
tete étéw?”

12 Endob i Jesuse énggélingoo no
brab ménbéréh mano, “I de fiyo
kégélowoho no, énda kailanga roy
muwae, éndob kailangay de wén
déruu no. 13 Enda ménangéyu dini
inok tabaré kuy de métintu étéw,
éndob ménangéyu dini inok tabaré
kuy de wén salaén inok gésénule ro.
Basa gom brab tantu gom fégitung i
ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano,
‘Mas méuyotu de ké ségédaw gom bé
kétulak gome.’ ”

Fantag bé kéfuwasawe

14 Tidéw béno, wén i de kuyug
Juan Bautista ménangéy ro dob Je-
suse brab ménénginsa ro maro, “I
begeye, sénga tékélid fuwasa gey.
Loo so bé de Fariseo. Sedek énda
fuwasay de kaam kuyug?”

15 Atin sénumbulo Jesuse bero
mano, “Ufama, i de kana dob uyote
énda waléy tete i de fédéw ro taman
énda tékédan i témérimawe lagéy.
Endob amuk gégumah i gaiwe ké
édotén nén i témérimawe lagéy dob
berowe, been nay no fuwasa ro.
Ségiléw so bé de kagén kuyug, non
amuk diniwu séna, énda fuwasa
ro.”

16 Tidéw béno, nuret Jesusey
sébaane binuwaya fantag bé
sébidanay mantuwe kétoroén brab
tafaye kétoro i de Judio. Ménbéréh
mano, “Enda i étéw usaré noy
mantuwe safut fégétabungén bé
tafaye kégal. Non amuk rigoné no,
kéménkén i mantuwe safut, atin
méfendet i tafaye kégal, atin minut
gétimal i rédet ne. 17 Brab énda
i étéw mahur bé mantuwe arak
dob tafaye ahuron arak rénigo bé
kulit i ayame. Non amuk rigoné
no, mébétus i mantuwe arak dob
tafaye ahuron brab mébinasa brab
méitis i mantuwe arak. Yamula
fatut i mantuwe arak ahurén dob
mantuwe kulit fédéngon de, atin
méitong kéluhanan.”

*Nuwa Jesusey ruwowe gétéw li-
bun*

18 I lala Jesuse émbéréh séna,
énggégumah i ségétéwe odoroy de
Judio, brab ménlingkuwéd dob
adafa Jesuse brab ménbéréh mano,
“I nga guwe libun mantu séna
ménléhu. Endob amuk modor go
begén brab angéyé mo gamakén,
gétiga kuy tébule.” 19 Mélaw
téménindég i Jesuse brab ménodor
bé ni lagéy. Ménodor soy de
kuyugén.

20-21 Amun ménagéw ro,
ménggéta i ségétéwe libun bero. I ni
libun foloén bra ruwo gébélintuwa
i kéranas i adat ne. Amun ménfuray
bé Jesuse, ménggitung mano,
“Amuk gékuwaha ku saén i kégal
ne, adi-adiwu.” Mélaw ménangéy
dob ségang Jesuse brab kénuwahén i
kégal ne.

22 Tidéw béno, séménling i Je-
suse brab amun énggito noy ni li-
bun, sénbérého no mano, “Di, kago
émbuku. I kéféngintoow mey funa
muwe ménadi-adi.” Sonom beno, i
ni libun ménadi-adi.

23 Tidéw béno, méntaus i Jesuse
mangéy dob lawi i odoroy de Judio
ni. Amun énggumah, énggito noy de
médoo do étéw diyo. Rémuung ro
brab selekén ro brab émbaat ro fo.

24 Ménbéréh i Jesuse mano,
“Tékédan gom! Enda ménléhu i
ngae ni. Fidong saén.” Tidéw béno,
sénbayat roy Jesuse bé bénréh ne.

25 Amun ménsut i de étéw dob
lawie, ménahur i Jesuse dob sibéy i
ngae ni libun, brab génamakén dob
kémér ne. Bé béno so, méntek i ngae
ni. 26 Tidéw béno, i urete fantag
bé ni rénigo Jesuse ménlégéb dob
kéluhanay de ingéd diyo.

*Nuwa Jesusey ruwowe gétéw lan-
gafén*

27 Tidéw béno, méntékédan i
Jesuse tidéw diyo. Atin bé lala
ne magéw, ménfuray i ruwowe
gétéw lagéy do langafén. Ménkes
ro maro, “Séfu Datu Dabid, fégédaw
go begey!”

28 Atin amun ménahur i Jesuse
dob lawie, ménfégédét i de lan-
gafén ni. Atin fénénginsaa Jesuse
bero mano, “Aw munur gom ba ké
géuwaa ku begom?”
Atin séménumbul ro maro, “Hoo
Maistéro, munur gey.”
29 Tidéw béno, i Jesuse kénuwahén
i de moto ro brab ménbéréh
mano, “Mérigo dob begome loo bé
kéunur gome de.” 30 Atin sonom
béno, énggégito ro. Atin ménégét
i kébéréh Jesuse de bero mano,
“Kagom uretén i ni dob de étéw.”
31 Endob amun ménagéw ro,
nuret roy ni rénigo Jesuse. Atin
mélaw ménséfélalag i bantuga nuwe
dob kéluhanay de ingéd diyo.

Nuwa Jesusey ségétéwe mow

32 Lala ruwe magéw i de ni ruwo
gétéw do éndaén do langafén ro,
énggumah i de étéw nuwit ro dob
Jesusey ségétéwe mow sabaf bé sai-
tane rénahuko no. 33 Atin dénédél Je-
susey saitane ni. Atin sonom béno,
énggébéréh i lagéye ni non éndaén
mowén. Atin i kéluhanay de étéw
diyo ménggaif ro, brab ménbéréh ro
maro, “Enda séna énggégito gey bé
mékégaife loo bé ni dob ingéd tome
ni Israel.”
34 Endob ménbéréh i de Fariseo
maro, “I funa nuwe gédédél do sai-
tan non wén i barakatén tidéw dob
Satanase sani odoroy de saitan.”
35 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse
mangéy sémugud dob kéluhanay de
ingéd diyo. Atin téménoro dob de
lawi féngadafan kay de Judio, brab
nuretén i Fiyowe Uret fantag bé
kéféguléw i Tuluse bé de étéwén.
Atin nuwaén soy de médoo do étéw
bé ségiyo-giyowe do déruun. 36 Atin
amun énggito noy de médoo do étéw
ménlimud dob Beene, ménuray i na
nuwe bero, non ménbuku ro brab
kailanga roy tabange. Maak do
bili-bili énda i mifat bero. 37 Mélaw
ménbéréh dob de kuyugén mano,
“I de ni do médoo do étéw méuyot
munur dob Begéne, ségiléw ro bé
bukae safad fatutén kétéwén. En-
dob kloh saén i kémétéwe de, sani
de témoro bero munur. 38 Mélaw
dasal gom dob Tuluse inok umana
noy de gémalbék témabangan betom
kémétéw.”

10

I de folo bra ruwo gétéw kuyug Jesuse

1 Atin i Jesuse ténawagén i de folo
bra ruwo gétéw kuyugén mangéy
dob Beene. Atin niraya no bero
barakat inok gédédél ro do saitan
brab géuwaa roy de kéluhanay de
ségiyo-giyo do déruun. 2 Ay niy de
dawét i de Apostol, sani de sénugu:
Simon (féndawétén so Pedro), brab
Andres dumo no sétiman idéng,
Santiago brab Juan sani de nga
Sebedeo, 3 brab Filipi, brab Bar-
tolome, brab Tomas, brab Mateo
sani kémubrawe buwis, brab Santi-
ago nga Alfeo, brab Tadeo, 4 brab
Simon ségétéw toow fo gulaané noy
ingéd ne, brab Judas Iskariot sani
ménfékéfoe bé Jesuse.

Sénugu Jesusey de folo bra ruwo gétéw kuyugén

5 Atin sénugu Jesusey de ni folo
bra ruwo gétéw kuyugén mano,
“Kagom mangéy dob de ingéd
i de békén Judio taloo no dob
de ingéd sakuf i dakéle ingéd
Samaria. 6 Yamula, agéw gom
mangéy dob de étéw dob Israel non
ségiléw ro bé de méntadin do bili-
bili. 7 Agéw gom brab uret gom
makom, ‘Gédétén i gaiwe féguléwoy
Tulusey de étéwén.’ 8 Atin uwa
gom i de déméruun, tébule gom
i de ménléhu, féadi-adi gom i de
fémuteén, féférarév gom i de saitan.
Atin kagom fébayadén i de étéw,
non énda fébayadé ku begom bé
kéiraya kuwe begom. 9 Atin kagom
muwit kurta, fiyon bélowon look
filak, taloo no do kloh kurta. 10 Atin
kagom muwit réban, taloo no tugé,
taloo no lékasa kom kégal look

sinilas. Non i de tabanga kom
fatut tabanga ro so begom bé atiy
kailanga kome.
11 “Atin amuk gégumah gom dob
sébaane ingéd, séléd gom i ségétéwe
méuyot témayakuf begom. Atin
bati gom diyo taman tékédan gom
tidéw dob no ingéd. 12 Atin buluk
mahur gom dob lawie, béréh gom
bé féfiyonéy Tulusey de étéw bati
dob ni lawi. 13 Buluk i de étéw
dob nan lawi tayakufé ro begom,
féfiyonéy Tuluse bero. Endob buluk
énda tayakufé ro begom, énda so
féfiyonéy Tuluse bero. 14 Atin bu-
luk gégumah gom dob sébaane ingéd
énda tayakufé ro begom taloo no
énda fégélingoé ro begom, tékédan
gom diyo. Atin tag-tag gom i de
bubuk sébuwan dob de sékéy gom
inok fégétiga kom bero bé kukuméy
Tuluse bero. 15 Béréhé ku begom i
toowe, bé gaiwe kémukum i Tuluse,
toow na fo gétimal i kékukum ne
bero bé de tete étéw ménbati dob
de ingéd Sodom brab Gomorah bé
gétahe.
16 “Fégélingo gom, féuwit gu
begom maak do bili-bili mangéy
dob kérara i de itu talun. Mélaw
ingat gom brab fatut rigo gom saén
i fiyowe. 17 Ingat gom non wén i
de étéw kémfo begom brab uwité
ro begom mangéy dob adafay
kémukume. Atin badasé ro begom
dob de lawi féngadafan kay de
Judio. 18 Atin uwité ro begom dob
adafay de méguléw begom brab de
datu inok kukumé ro begom sabaf
begom i do kuyug gu. Endob been
i niy gaiwe uret gom i Fiyowe Uret
dob berowe brab dob de békén
Judio. 19 Atin amuk kéfoé ro begom
brab kukumé ro begom, kagom
émbuku fantag bé atiy béréhé kome
bero look ati kébéréh gome. Non bé
no gai, iray begom i fatute kébéréh
fégésumbul gom bero. 20 Non i
kébéréhe békén tidéw dob itunga
kome, yamula i Rémogor i Abay
gome Tulus i émfébéréhe begom.
21 “Atin bé no gai, wén i de étéw
atéé roy de dumo ro sétiman idéng
inok féléhuén. Loo soy rigonéy
de abay dob de nga ro. Atin wén
soy de nga waléy sébanil bé de
lukés ro brab féféléhu ro. 22 Atin
i kéluhanay de étéw mérarék ro
begom sabaf bé kéunur gome
Begén. Endob ati fédaydaye munur
taman dob tamfadane, méfukas
ro. 23 Atin amuk férasayé ro
begom dob sébaane ingéd, féraréy
gom mangéy dob ségiyowe ingéd.
Béréhé ku begom i toowe, énda
séna géfégilido kom i galbék gome
dob kéluhanay de ingéd dob Israel,
séfuleun mangéy dini, sani Nga i
Kéilawane.
24 “I méganade békén gérotor
na bé témoroe de. Atin i sugu-
suguéne békén gérotor na bé amu
ne. 25 Mélaw i méganade fatut moror
ké iringé noy témoroe de. Atin i
sugu-suguéne fatut moror ké iringé
noy amu ne. Atin amuk i uléw
i ségékurénge féndawét do étéw
Beelsebul sani Satanase, labi na
fo tete i fédawét ruwe bé kuréngo
nuwe. Mélaw amuk féngiras i de
étéw Begén, toow na fo gétimal i
kéféngiras ruwe begom.
26 “Mélaw kagom mégilak bé
étéwe. I kéluhanay rigonéy de étéw
do méntéléb, mébukeh so moso.
Brab i kéluhanay de méntéléb,
mébukeh so moso. Brab i kéluhanay
de ménbunéy, giton so moso. 27 Atin
i béréhé kuwe ni dob begome
saén, fatut béréh gom so dob de
médoo do étéw. Atin i ségurawé
kuwe dob begome, fatut toro gom
dob de médoo do étéw. 28 Atin
kagom mégilak bé de géféléhu bé
lowoh gome, éndob énda géféléhuo
roy rémogor gome. Yamula fatut
gom mégilak bé Tuluse non wén i
barakatén méminasa bé de lowoh
gom loo soy de rémogor gom dob
uleono emferno. 29 Ufama, i de
kloh manok toow fo mélémuy
kéfébéléye bero dob fadiyane.

Endob énda i sébaan mélawu bero dob fantade ké énda fédayaéy Abay tome de Tulus. 30-31 Atin i begome mas gom na balilaga bé de kloh manok. Mélaw kagom mégilak, non i Tuluse tuganulé no begom. I Tuluse gétiga no fiyon i kédooy de buk gom dob de ulew gom.

32 “Atin ati murete fantag bé kéunur ne Begén dob de étew, ureté ku soy fantage bé kéunur ne dob Abay guwe Tulus dob lawayo. 33 Endob ati démirunge bé kéunur ne Begén dob adafay de étew, dirungé ku so moso i kéunur ne dob adafay Abay guwe Tulus.

34 “Atin kagom fégitungén de ké ménangéyu dini inok kédané kuy késétibohe dob duniyae ni. Békén. Yamula ménangéyu dini inok sétiboh i de étew. Non i de étew munur Begén brab de étew énda munur Begén waléy ro sébanil. 35 Non ménangéyu dini inok fésébanilé kuy de boh brab de nga ro lagéy. Loo so bé de idéng brab de nga ro libun. Loo soy de libun bé de térima ro libun. 36 Atin mélaw i toowe na fo sébanil i de étew, beroy de dumo no ségékuréng.

37 “Atin i étewe mas nay kéimu ne bé de lukésén bé Begéne, énda médaitén waléy kuyug gu. Atin i étewe mas nay kéimu ne bé de ngaén bé Begéne, énda so médaitén waléy kuyug gu. 38 Atin fiyon atiy étewe énda furayén Begén bé kéfédayday ne bé de mérégén fiyon fo ké féléhuén dob kruse, énda médaitén waléy kuyug gu. 39 Atin i étewe méuyot émféraru bé umul ne dob duniyae ni, méléhu. Endob i étewe méléhu bé kéfuray ne Begén, gédoté noy umule magufusa.

40 “I étewe témayakuf begom, tayakufé no so Begén. Atin i étewe témayakuf Begén, tayakufé no soy Tuluse ménféuwit Begén. 41 Atin i étewe témayakuf bé sénarigoy Tuluse sabaf sénugu i Tuluse, gédoté noy barase ségilew bé nan sarigon. Atin i étewe témayakuf bé métintuwe étew sabaf bé kétintuy adat ne, gédoté noy barase ségilew bé nan métintu étew. 42 Atin béréhé ku begom i toowe, i étewe miray fiyon ségétabu saén mélégénéy wayég dob ségétewe gérifantad kuyug gu sabaf bé been i kuyug gu, tintu gédoté noy barase.”

11

I kéfénginsa Juan Bautistawe

1 Amun énggilid i kétoro Jesuse bé de folo bra ruwo gétew kuyugén, ménagew mangéy dob de ingéd diyo inok témoro brab muret diyo.

2 Bé béno do gai, ménférisuy Juan Bautistawe. Atin amun énggélingoo noy fantage bé de rigoné Kristo, sénuguén i de dumo bé de kuyugén mangéy dob Beene inok ménginsa. 3 Atin fénénginsaa ro maro, “Beeme bay no bénréh Juane gégumah ongot-ongoté key, taloo no ongot-ongot gey na ségiyo?”

4 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Séfule gom mangéy dob Juane brab uret gom i de énggito gom do rénigo gu brab de énggélingoo kom. 5 I de langafén énggégito ro, brab i de fikat énggéagew ro, brab i de fémuteén ménadi-adi ro, brab i de bokongén énggégélingo ro, brab i de ménléhu méntébule ro. Atin ureté kuy Fiyowe Uret dob de méskinan. 6 Atin béréh gom so dob Juane bé toow fo moror i étewe énda ruwo-ruwoy kéfengintoow ne Begén.”

7 Amun ménséfule i de kuyug Juan, ménbéréh i Jesuse dob de médoo do étew fantag bé Juane mano, “Ati nangéy gome ténéngténg dob gonone énda i étew de bati? Ségétew maak kéroon faniréy réfurehe? Békén, non i kéunur Juane énda méfélukén loo bé kéroone. 8 Aw ménangéy gom diyo inok angéyé kom téngténgén i ségétewe lagéy toow fo fiyoy kégal

ne? Békén, non i de étéw kémégal
ro fiyo bati ro dob de toow fo fiyo
lawi kay de datu. 9 Ati nangéy
gome ténéngténg? Ségétéw étéw
sénarigoy Tuluse muret? Hoo,
éndob béréhé ku begom, i Juane
békén saén sénarigon muret bé
kébéréh i Tuluse. 10 Non been i
Juane niy fantage bé Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, ‘Sugué
kuy sugu-sugué kuwe métah Beem.
Been i témafaye bé kégumah me
métah Beem.’ ” 11 Atin féntaus
Jesusey kébéréh ne mano, “Béréhé
ku begom i toowe, énda i toow na
fo gérotor bé Juane bé kéluhanay
de étéw ménumah. Endob dob
gaiwe féguléwoy Tulusey de étéwén,
i kéluhanay de térifantad étéw sakuf
i Tuluse, toow ro na fo gérotor bé
Juane béleewe ni. 12-13 Bé énda séna
témoro i Juane de, i Moisese brab
de sénarigoy Tuluse nuret ron i
fantage bé kéféguléw i Tuluse bé
de étéwén. Atin tidéw dob gaiwe
féngganaya Juaney kéuret ne taman
so béleewe ni, médooy de étéw
sétiboh inok fégésé ro mahur de.
14 Wén i kébéréh i de énggétah do
sénarigoy Tuluse muret bé gégumah
Eliase inok ureté noy kégumah
Kristowe. Atin Juan i téménumane
bé nan kébéréh. Fiyo ké géunur gom
bé ni. 15 Mélaw fétuntay gom fo toow
amuk méuyot gom de ké gésobuto
kom i de ni.

16 “Ati féségiléwo kuwe bé de
étéw méuyag béni? Ségilév gom
bé de nga ménsar dob fadiyane
brab mika ro mégérémét. Tabar i
de dumo ro bero maro, 17 ‘I beg-
eye ménségagung gey, éndob énda
ménsayaw gom. Brab léméninggéng
gey linggéng ménléhuon, éndob énda
kéménrew gom.’ 18 Non ménangéy
diniy Juan Bautistawe ménfuwasa
brab énda méninémén arak. Brab
bénréh i de étéw sénaitanan kun.
19 Endob i Nga i Kéilawane, sani
Begéne, ménangéyu dini, brab ma-
mau atin minému. Brab ménbéréh
i de étéw, ‘Ay niy ségétéwe étéw
arumén mama brab miném arak,
brab wén i dumo no do lémiful
kémubra buwis brab do tete étéw.’
Endob i kégétigay Tuluse, énggiton
toow fo métintu sabaf bé de rénigo
no.”

20 Tidéw béno, dénowoy Jesusey
de étéw dob de ingéd gono no
réménigo médoo do mékégaif. Non
énda fo ténagak roy de sala ro
fiyon fo ké énggito roy de mékégaif
rénigo Jesuse. 21 Ménbéréh mano,
“Mékégédaw-gédaw gom do étéw
bati dob Korasin, brab de begom
do bati dob Betsaida. Buluk i de
mékégaif rénigo gu dob begome
ménrigo so dob de ingéd Tiro brab
Sidon, ménrugayén damén i de
étéw diyo kéménégal do saku brab
rénigono ro awéw i de lowoh ro inok
fégétiga roy énggésénule ro bé de
sala ro. 22 Mélaw béréhé ku begom,
dob gaiwe kémukum i Tuluse, toow
na fo gétimal i kékukum ne begom
bé kékukum ne bé de étéw dob
Tiro brab Sidon. 23 Brab begome
do étéw bati dob Kafernaum,
méuyot gom téfégérotor taman dob
lawayo. Endob ibérén gom mangéy
dob uleono emferno. Amuk i de
mékégaif rénigo gu dob begome
ménrigo so dob ingéde Sodom,
énda damén ménbinasa no non
énggésénule ro damén. 24 Béréhé
ku begom, dob gaiwe kémukum
i Tuluse, toow na fo gétimal i
kékukum ne begom bé kékukum ne
bé de étéw dob Sodom.”

25 Bé béno, i Jesuse déménasal
mano, “Abay, Kadnay lawayo brab
fantade, fésalamata ku Beem non
fénggétiga moy toowe dob de étéw
énda i féngganad ro, brab bénunéyém
i toowe dob de étéw do métilédtéd
brab énggéféganad. 26 Hoo Abay,
ménrigoy ni non kaam kétayan brab
késuwatan.”

27 Tidéw béno, ménbéréh man i
Jesuse dob de étéw mano, “Sénarig
i Abay guwey kéluhanane dob
Begéne. Enda i gétigan bé atiy Ngae

saliyu bé Abaye. Brab énda i gétigan bé atiy Abaye saliyu bé Ngae, brab fiyon atiy kétayay Ngae fégétiga no de.
28 "I kéluhana kome do lugotén gémalbék bé kéfukas gome bé de lowoh gom dob de sala gom, angéy gom dob Begéne atin fétéréné ku begom non fukasé ku begom.
29 Unur gom Begén brab iring gom Begén. Non térifantadu mégédaw begom brab fétéréné ku begom.
30 Non i de sugu gu begom toow fo magad, brab énda mérégén i de férigo gu begom."

12

Fantag bé gaiy kétéréne

1 Enda mérugayén tidéw béno, wén i no sébaan fuweh gai kétérén, i Jesuse brab de kuyugén téménara ro dob de médoo do farév. Atin mélayaf i de kuyugén, mélaw méndot ro do farév atin ménama ro. 2 Endob i de Fariseo diyo, amun énggito roy ni rénigo ro, ménbéréh ro dob Jesuse maro, "Téngténgém! I de kuyugém fénlis roy kitab tome fantag bé gaiwe kétérén."
3 Séménumbul i Jesuse mano, "Aw énda ba énggébasana kom i rénigo Datu Dabide? Wén i no gai toow fo ménlayaf beroy de sundalo no.
4 Atin ménahur ro dob lawi i Tuluse brab namaén i fane niray dob Tuluse beroy de sundalo no. Rénigo noy ni fiyon fo ké dob kitabe, fadi saén i fakaye mama bé ni fan.
5 Aw énda séna énggébasana kom i ni dob kitabé niray Moisese? Sénulatén bé fatut gémalbék i de fadi dob lawi i Tuluse sénga gai kétérén. Endob békén sala i ni.
6 Béréhé ku begom, wén i ségétéwe étéw dini mas na balilaga bé lawi i Tuluse.
7 Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'Mas na méuyotu de ké ségédaw gom bé kétulak gome.' Amuk énggésobuto kom i ni, énda damén kukumé kom i de étéw énda i sala ro.
8 Non i Nga i Kéilawane, sani Begéne, wén i kuwagib gu fantag bé ati fakaye dob gaiy kétéréne."

Nuwa Jesusey ségétéwe étéw ménsadil i kémér ne

9 Tidéw béno, méntékédan i Jesuse diyo atin ménagéw mangéy dob sébaane lawi féngadafan kay de Judio.
10 Atin diyo soy ségétéwe lagéy ménsadil i ségébalae bé kémér ne. Atin diyo soy de étéw méuyot témbo bé Jesuse rémigo bé éndae fakay dob kitabe. Mélaw ménénginsa ro dob Jesuse maro, "Aw fakay ba dob kitab tomey muwae ké gai kétérén?"
11 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Ufama, buluk i bili-bili gome mélawu dob ménaléme kalut bé gai kétéréne, ati rigoné kome? Békén ba abangé kom inok géésut fiyon fo ké gai kétérén?
12 Atin i étéwe toow na fo balilaga bé bili-biliwe! Mélaw fakay dob kitab tomey témabange fiyon fo ké gai kétérén."
13 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob lagéye ni ménsadil i kémér ne mano, "Bétérém i kémér me."
Atin béntérén i kémér ne, atin sonom béno ménadi-adi loo bé ségébalae de.
14 Tidéw béno, i de Fariseo ménsut ro, atin ménséuret-uret ro bé ati kéfélehu ruwe bé Jesuse.
15 Atin énggétiga Jesusey de rigoné ro, mélaw méntékédan diyo. Atin ménfuray dob Beeney de médoo do étéw. Atin nuwaén i kéluhanay de déméruun bero.
16 Endob sénuguén bero bé békén ureté roy fantage bé Beene dob de ségiyo étéw,
17 inok métuman i fénbéréh i Tuluse bé sénarigo nuwe muret féndawét Isaias mano,
18 "Beeney sugu-sugué kuwe fénémili gu. Toow fo kégédawa ku brab késuwata ku. Fédiyoé kuy Rémogor guwe dob Beene, atin ureté noy fantage bé kékukum guwe dob kéluhanay de étéw.
19 Enda séédélén taloo no mégeng

ké émbéréh, atin énda métanugén ké émbéréh dob de aguwon. 20 Enda ikaa noy de étéw do maak fénréku férébong taloo no lémat-lémat solo. Yamula tabanga no bero. Atin fédayday taman géfétabana noy kétintuwe. 21 Atin médooy de étéw dob séngae ingéd sémarig dob Beene." Been i bénréh Isaiase.

Dénédél Jesusey saitane

22 Tidéw béno, wén i de étéw nuwit ro dob Jesusey ségétéwe langafén brab mow sabaf bé rénahukoy saitane. Atin nuwa Jesuse inok gégito brab gébéréh. 23 Atin i kéluhanay de étéw ménggaif ro brab ménséfénginsa-nginsa ro maro, "Aw Been keeyén i séfu Datu Dabide, sani Kristowe ongot-ongoté tom?"

24 Endob i de Fariseo, amun énggélingoo roy kébéréh i de étéw ni, ménbéréh ro maro, "Beelsebul, sani Satanase, odoroy de saitan, i ménirayane de barakat inok gédédél bé de saitan."

25 Endob énggétiga Jesusey de itunga ro, mélaw ménbéréh dob berowe mano, "Ufama, amuk i de étéw dob sébaane ingéd énda géséfagayun ro brab sétiboh ro, mébinasay nan ingéd. Taloo no i ségékurénge étéw dob sébaane lawi énda so géséfagayun ro brab sékérit ro, éndaén séko sétifon ro. 26 Mélaw buluk i Satanase démédél bé saitane, mésébaad ro brab énda so gétindég i fangangatura nuwe. 27 Bénréh guy ni non béréhé kom i démédélu saitan bé barakat i Satanase. Atin i fégédédél i de kuyug gom de, énda usaré roy barakat i Satanase. Mélaw fégitoy de kuyug gom békén ka Satanas i barakat guwe. 28 Endob démédélu saitan bé barakat i Rémogor i Tuluse. Atin mélaw énggiton énggégumah dob begomey gaiwe mégulév i Tuluse dob de étéwén."

29 Tidéw béno, fénggétiga Jesuse bero bé toow na fo barakatan i Beene bé Satanase mano, "Ufama, i Satanase ségilév bé ségétéwe émbagér étéw mantay bé lawi ne. Enda i ségétéw étéw géahur dob lawi i émbagére ni étéw atin tulisé noy tamuk ne taman énda na géikéto no de na métah. Tidéw béno, gétuliso noy kéluhanay tamuk ne.

30 "I éndae modor Begén, sébanil Begén. Brab i éndae témabangan Begén, alangé no Begén. 31 Mélaw béréhé ku begom, i kéluhanay sala i de étéw brab de tete kébéréh ro, géfésagadan. Endob i émbéréhe tete fantag bé Rémogor i Tuluse, énda géfasagada no. 32 I émbéréhe tete fantag bé Nga i Kéilawane, sani Begéne, émfésagadan. Endob i émbéréhe tete fantag bé Rémogor i Tuluse, énda émfésagada no bé de ni gai taloo no dob de gai gégumah moso."

33 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "Ufama, i fiyowe kayéw mégonok bé fiyowe onok, atin i tetee kayéw mégonok bé tetee onok. I de séségiyo-giyo do kayéw gélolon ro dob onok ruwe. 34 I de begom maak do ulé gom. Enda gébéréh gom fiyo non toow gom fo tete. Non ati diyoe dob de fédéw gom, been soy nan i béréhéy de ba gom. 35 I métintuwe étéw rémigo fiyo, non i diyoe dob fédéw ne fiyo. Atin i tetee étéw rémigo tete non i diyoe dob fédéw ne tete.

36 "Atin béréhé ku begom, dob gaiwe kémukum i Tuluse, i séngae étéw mékukum sabaf bé de kébéréhén énda i lantékén. 37 Non i de kébéréh gom, been i nan i fégékukume begom. Amuk i kébéréh gome fiyo, énda mékukum gom. Endob amuk tete, mékukum gom."

38 Tidéw béno, wén i de Fariseo brab do témoro bé kitabé ménbéréh dob Jesuse maro, "Maistéro, méuyot gey de ké gito gey Beem rémigo mékégaif."

39 Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, "I begome do étéw méuyag béleewe ni, toow gom fo do tete brab békén gom

méngintulus. Mongot gom sébaan mékégaif. Endob énda i féténg-téng de begom saliyu bé mékégaife loo bé ménrigowe dob Jonase, sani énggétahe sénarigoy Tuluse. 40 Non i Jonase, ménbati télέw gétérésangan dob sur i toowe fo dakél sédo. Atin loo bé nan i Nga i Kéilawane, sani Begéne, batiu moso télέw gétérésangan dob bukag i fantade. 41 Atin dob gaiwe kémukum i Tuluse, i de énggétah do étέw dob Ninibé témindég ro témbo begom do étέw méuyag béni. Non ménunur ro brab énggésénule ro bé uret Jonase. Endob béleewe ni, wén i mas na gérotor bé Jonase ay ni. Gido loo énda gésénule gom. 42 Atin dob gaiwe kémukum i Tuluse, témindég i baiwe tidέw dob ingéde Seba, brab téboé no begom. Non séménugud tidέw dob mérayue inok fégélingoé noy kégétigay Datue Solomon. Endob béleewe ni wén i ségétéwe mas na gérotor bé Solomone ay ni."

43 Ménbéréh man i Jesuse mano, "Buluk i saitane mésut tidέw dob étéwe rénahuko no, sémugud dob tikare gonon séméléd téréno no. Endob buluk énda i gito no téréno no, 44 émbéréh mano, 'Séfuleu dob étéwe sungu gono ku ténagak gu.' Tidέw béno, séfule brab gito noy tafaye ténidéwo no malinis brab métintu nén, non énda i saitan bati diyo. 45 Tidέw man béno, mésut brab muwit fitέw gétέw mas na tete saitan dumo no mahur dob no étέw brab bati ro diyo. Mélaw i no étέw toow na fo kéfasangan bé énggétahe goho no. Loo so bé nan i mérigowe dob de tete étέw méuyag béni."

46 I lala Jesuse émbéréh séna dob de étέw, énggumah i idéng ne brab de tuwaréyén lagéy. Atin téménindég ro dob liyuwe brab nongot ro ké géségito ro de. 47 Mélaw wén i ménbéréhe dob Jesuse mano, "I idéng me brab do tuwaréyém diyo ro dob liyuwe. Méuyot ro géségito Beem."

48 Séménumbul i Jesuse mano, "Béréhé ku begom atiy idéng guwe brab do tuwarέy gu." 49 Tidέw béno, ténénduén i de kuyugén brab ménbéréh mano, "Ay niy maake idéng gu brab do tuwarέy gu. 50 Non i kéluhanay étέwe rigoné roy kétayay Abay guwe Tulus, beroy maake idéng gu brab do tuwarέy gu."

13

I binuwayae fantag bé sémabuge

1 Dob béno so gai, méntékédan i Jesuse tidέw dob lawie ni, brab ménangéy dob dogote atin ménsar dob dénsaane. 2 Atin toow fo médooy étέwe ménlimud géliwét de. Atin non médoo ro, ménda i Jesuse dob awange ménsar diyo bé lala i de étέw diyo dob dénsaane. 3 Atin ténoro Jesuse bero bé médoowe kétoro fén-agéw dob de binuwaya. Ménbéréh mano, "Wén i ségétéwe ménangéy sémabug bé béne ne. 4 Atin amun sémanabug, i dumoy de béneén ménbigodoy dob doror i aguwone. Atin énggumah i de kloh manok nama ro. 5 Atin i dumoy de béneén ménsawér dob fantade médooy de batέw de, éndob kloh saén i fantade de. Atin magad téménunoh i de béne non énda ménalém i fantade de. 6 Endob amun sémbang i térésange, ménlaay i de nohokén brab ménléhu, non énda ménalém i darir ruwe. 7 Atin i dumoy de béneén ménsawér dob fantade brab dob de duwaléy suwar énda séna témunoh ro. Ménruk mélaw i de suwar séréngan bé de nohok, atin ménléhu i de nohok non lénimfung i de suwar. 8 Endob i dumoy de béneén ménsawér dob fiyowe fantad. Atin i de ni nohok ménggonok ro médoo taman télέw folo takéf, ném folo takéf, brab mératu takéf i séngae sébaan béne." 9 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Fégitung gom i fantage bé

ni bénréh gu begom amuk méuyot gom de ké gésobuto kom.”

10 Tidéw béno, ménangéy i de kuyugén dob Jesuse atin fénénginsaa ro maro, “Sedek minuwaya go dob de étéw ké ureto mo bero?”

11 Séménumbul i Jesuse mano, “Dob begome do kuyug gu, Tulus i émfégétigane begom fantag bé kéfégulew ne bé de étéwén. Endob i de ni éntingayén ménbunéy, énda émfayagén dob de ségiyo étéw. 12 Non i étéwe munur bé kétoro guwe, umana kuy kétoro guwe de inok gésobut ro médoo. Endob i étéwe énda munurén bé kétoro guwe, dotén dob beeney kétoroe. 13 I de ségiyo étéw, bérého ku saén bero fén-agéw dob de binuwaya, inok fiyon fo ké téngténgé ro, énda gito ro de. Brab fiyon fo ké fégélingoé ro, énda gélingoo ro de brab énda gésobuto ro de. 14 Mélaw méntuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse nuret i sénarigo nuwe féndawét Isaias mano, ‘Fiyon fo ké témantu ro mégélingo, énda gésobuto ro de, brab fiyon fo ké témantu ro téméngténg, énda gito ro de. 15 Non i de ni étéw, ménwaléy métégas i de fédéw ro, brab méntéléb i de kélingo ro, brab méntélépédéng i de moto ro. Amuk énda, gégito ro brab gégélingo ro brab gésobuto ro. Atin waléy ro damén do munur dob Begéne atin mélaw fukasé ku damén bero dob de sala ro.’ ”

16 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Endob i begome, fatut moror gom, non gégitoy de moto gom brab gégélingo i de kélingo gom. Atin mélaw gésobuto kom. 17 Non béréhé ku begom i toowe, médooy de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne brab de ségiyo métintu étéw toow fo ménuyot gégito bé énggito gome do rénigo gu. Brab ménuyot ro fo gégélingo bé énggélingoo kome do kétoro gu. Endob énda énggito ro de brab énda énggélingoo ro de.

18 “Fégélingo gom i atag i binuwayae fantag bé sémabuge. I atag i ni béne, been i kébéréh i Tuluse. Atin i de ségiyo-giyo gékélasi do fantad ségilew bé de ségiyo-giyo gékélasi do étéw. Atin i sémabuge ureté noy kébéréh i Tuluse dob de ségiyo-giyo do étéw.

19 “Wén i do étéw énggélingoo roy fantage bé kéfégulew i Tuluse, éndob énda gésobuto ro de. Enggumah i Satanase inok kédané noy de kébéréh énggélingoo ro. Fénggiring ro bé de béne ménbigodoy dob doror i aguwone brab nama i de kloh manok. 20 Atin ay ni atag i de béne ménsawér dob fantade médooy de batéw de. Fénggiring ro bé de étéw énggélingoo roy kébéréh i Tuluse brab ménoror ro de témayakuf. 21 Endob énda méégét i kéunur ruwe. Mélaw amuk kérégénan ro loo ké mérasay ro sabaf bé kébéréhe ni, énda taus ro modor de. Ségilew ro bé de nohok énda i do darir ro, non mélaay ro ké méduf i térésange. 22 Atin ay niy atag i de béne ménsawér dob de duwaléy suwar. Fénggiring ro bé de étéw énggélingoo roy kébéréh i Tuluse éndob ténagak ro non ménangga ro saén bé de kébuku ro bé de kéfaguyag ro brab kéuyot ruwe waléy kawasa dob ni duniya. Ségilew ro bé de nohok ménléhu non ménéfuk ro bé de suwar. Enda mélaw ménggonok ro. 23 Endob ay niy atag i de béne ménsawér dob fiyowe fantad. Fénggiring ro bé de étéw énggélingoo roy kébéréh i Tuluse brab énggésobuto ro. Atin munur ro de, mélaw rénigo roy kétayay Tuluse ségilew bé kéfégonok i de nohok dob fiyowe fantad médooy de onok ro. I de dumo étéw rénigo roy fiyowe, i de dumo bero rénigo roy médoowe fiyo, brab i de dumo bero rénigo roy toowe fo médoo fiyo.”

I binuwayae fantag bé de kéroon

24 Atin ménuret man i Jesuse sébaan binuwaya mano, “I kéfégulέw i Tuluse loo bé ni. Wén i ségétέwe lagéy wén i safadén. Atin sénabugén i fiyowe béneén diyo. 25 Endob wén i étέwe sébanil bé ni lagéy. Mélaw wén i no sébaan kélungonon, ménangéy i sébanile de étέw dob safad ne bé lala i kéluhanay de étέw fidong. Atin séménabug so do onok kéroon dob safade ni. Tidέw béno, ménrarέy. 26 Mélaw amun téménunoh i de nohok brab ménggonok téménunoh soy de kéroon séréngan bero. 27 Atin i de sugu-suguéy ni lagéy ménangéy ro dob beene brab ménénginsa ro maro, ‘Amu, aw békén ba séménabug go fiyo béne dob safad me? Sedek ménsélawék i de kéroon de?’ 28 Atin séménumbul i gefee de mano, ‘Rénigoy ségétέwe sébanil begén.’ Atin ménénginsa man i de sugu-suguén ni maro, ‘Aw méuyot go de ké angéyé key randutén i de kéroon de?’ 29 Séménumbul i gefee de mano, ‘Kagom. Non amuk randuté kom i de kéroon de, géranduto kom soy de dumo bé de nohok farέy. 30 Fédaya goménméruk i de kéroon séréngan bé de farέy taman bé gaiy kékétέwe de. Tidέw béno, béréhé ku bé de kémétέw de maku, Randut gom sunguy de kéroon. Tidέw béno, timu gom brab raga gom inok tuwégén dob aféye. Tidέw béno, kétέw gom i faréye brab fédiyo gom dob kiwot guwe.’ ”

31 Atin ménuret man i Jesuse sébaan binuwaya mano, “Ségilέw i kéfégulέw i Tuluse bé sébaane toow fo kloh béne, éndot i étέwe brab nohokén dob safad ne. 32 Fiyon fo ké toow fo kloh béne, amun téménunoh brab ménruk, ménwaléy toow fo dakél kayέw bé kéluhanay de nohokén. Atin fiyon i de kloh manok sémalag ro dob de fongo no.”

33 Atin ménuret man i Jesuse sébaan binuwaya mano, “Atin i kéfégulέw i Tuluse ségilέw bé fégéféέruke fan. Endot i libune brab sénlawékén dob téléwe géasad arinah taman ménruk i kéluhana nuwe.”

34 I de ni, téménoro i Jesuse dob de ménsélimud do étέw fén-agέw dob de binuwaya. Enda i sébaan uret bénréhén bero ké békén fén-agέw dob binuwayae. 35 Rénigo noy ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse nuret i sénarigo nuwe mano, “Ureto kuy de étέw dob de binuwaya. Atin béréhé ku beroy de ménbunéy tidέw féganay bé kélimbag i duniyae.”

36 Tidέw béno, i Jesuse ténagakén i de ménlimud ni do étέw atin ménahur dob lawie. Tidέw béno, i de kuyugén ménfégédét ro dob Beene brab ménbéréh ro maro, “Béréhém begey i atag i binuwayae fantag bé de kéroon dob safade.”

37 Atin séménumbul i Jesuse mano, “I lagéye séménabug bé béne ne dob safad ne, been i Begéne, sani Nga i Kéilawane. 38 Atin i safade, been i duniyae ni. Atin i fiyowe do béne, beroy de munur bé Tuluse brab fédayaé roy Tuluse mégulέw bero. Atin i de kéroon, beroy de békén méngintulus. Satanas i mégulέwone bero. 39 Atin i sébanile étέw séménabug bé de kéroon, been i Satanase. Atin i kékétέwe, been i tamfaday duniyae ni. Atin i de kémétέw de, beroy de télaki. 40 I de kéroon timuén brab tuwégén dob aféye. Ségilέw so bé niy mérigowe dob tamfaday duniyae ni. 41 I Nga i Kéilawane, sani Begéne, sugué kuy de télaki gu. Atin timué roy de tete étέw brab de ménfésala bé de dumo ro. Atin féganané no bero tidέw dob de étέw fédayaé roy Tuluse mégulέwon bero. 42 Atin ibéré ro bero dob uleono emferno. Diyo kémérew ro brab kémigét i de kifé ro. 43 Tidέw béno, i de métintu do étέw réméndaw ro maak térésang dob kéfégulέw i Abay ruwe Tulus.

Fétuntay gom i ni ké méuyot gom de ké gésobuto kom."

44 Atin ménuret man i Jesuse do binuwaya mano, "I kéfégulew i Tuluse loo bé ni. Wén i do bélowon ménrugayén ménbunéy lénébéng dob fantade. Atin wén i ségétéwe étéw énggégito de. Tidéw béno, lénébéngén man. Atin toow fo moror, ménule brab fénbéléyén i kéluhanay languntama nuwe. Tidéw béno, ménséfule brab bénléyén i fantado no.

45 "Atin i kéfégulew i Tuluse loo bé ni. Wén i ségétéwe étéw démagang brab séméléd bé toowe fo balilaga perias. 46 Amuk gégito sébaan perlas toow fo balilaga, ménagéw brab fébéléyén i kéluhanay languntama nuwe brab béléyé noy perlaso no.

47 "Atin i kéfégulew i Tuluse loo bé ni. Wén i fukéte lénawu dob bukag i dogote. Atin médooy de séségiyo-giyo do sédo géahur de. 48 Atin amuk ménféno, i de fatatugés bégéngé ro mangéy dob fédoror i dogote. Tidéw béno, mésar ro inok féganané roy de sédo. Ahuré roy de fiyo sédo dob baskete ahuron de. Endob ibéré roy de tete sédo. 49 Loo so bé niy mérigowe dob tamfaday duniyae. I de télaki angéyé ro féganánén i de tete étéw bé de métintu étéw. 50 Atin ibéré roy de tete étéw dob emfernowe. Diyo ro kémérew brab kémigét i de kifé ro."

51 Tidéw béno, ménénginsa i Jesuse dob de kuyugén mano, "Aw gésobuto kom i de ni bénréh gu?"

Atin séménumbul ro maro, "Hoo."

52 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "Mélaw i séngae témoro bé Ménsulate Kébéréh i Tuluse, féganadé ro soy kétoro guwe fantag bé kéfégulew i Tuluse, gétoro bé tafaye brab mantuwe kétoro. Ségilew mélaw bé ségétéwe étéw usaré noy tafaye brab mantuwe insodén."

53 Amun énggilid i Jesuse muret bé de ni binuwaya, méntékédan diyo. 54 Atin ménule mangéy dob ingéd ne. Atin diyo téménoro dob lawie féngadafan kay de Judio. Atin i kéluhanay de énggégélingo bé kétoro ne toow ro fo ménggaif. Atin ménséfénginsa ro maro, "Ati tidéwoy kégétigay ni étéw témoro? Ati tidéwoy barakat ne rémigo bé de mékégaif ni? 55 Aw békén ba, Been i Nga i fandaye rémigo lawi? Aw békén ba Maria i idéng ne? Atin békén ba Santiago brab Jose brab Simon brab Judas i de tuwaréyén? 56 Békén ba i de libu no bati so dini? Tidéwoy kégétiga nuwe de, loo soy barakat ne?" 57 Mélaw ménika ro de.

Mélaw ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, "I sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, basanan dob kéluhanay de gonon saliyu saén dob kaane ingéd brab dob de kaan do samung brab dob de kaan do étéw sétifon lawi." 58 Atin énda réménigo no do médoo mékégaif diyo non énda méginugut ro de.

14

I kélého Juan Bautistawe

1 Bé béno, i Herode, sani méguléwe dob Galilea, énggélingoo noy de rénigo Jesus. 2 Atin ménbéréh i Herode dob de sarigo no mano, "Been keeyén i Juan Bautistawe méntébule. Been keeyén i funa nuwe wén i barakatén rémigo do mékégaif."

3 Bénréhén i ni non fénkéfoén i Juane, brab fénikétén, brab fénahurén dob férisunone. Rénigo noy ni sabaf bé ibo ne féndawét Herodiyas lénamfaén tidéw dob dumo nuwe sétiman idéng féndawét Filipi. 4 I Herode fénférisu noy Juane non dénowoy Juane mano, "Fénlisém i kitabé non énda damén fatut bawagé moy bawag i dumo muwe." 5 Mélaw i Herode ménuyot méméléhu bé Juane, éndob ménggilak bé de Judio non kénarang

roy Juane ségétéw sénarigoy Tuluse muret.
6 Endob amun réménigo karagiya i Herode fégétédémo no bé kéumah ne, ménsayaw i kénogo Herodiyase dob adafay de médoo do étéw diyo. Atin toow fo ménsuwat i Herode de. 7 Mélaw fénasada noy ni kénogon bé irayén dey atiy kétaya nuwe ongoté no. Atin rénigo noy safae dob beene.
8 Atin fénbéréh i idéng i kénogone ni mano, “Uwit gom diniy ulów Juan Bautistawe dob biléwe, atin irayém begén.”
9 Tidéw béno, i Datu Herode toow fo méntete i fédéw ne non mika damén rémigo bé ni. Endob non bé fasad ne rénigo no dob adafay de kana no, sénuguén bé iray dob kénogone ni. 10 Mélaw fénkélénggén i ulów Juane dob férisunone. 11 Atin wén i ménuwit bé ulów ne dob biléwe brab nirayén dob kénogone ni. Tidéw béno, nuwitén dob idéng ne. 12 Atin i de kuyug Juan nangéy roy bangkay ne brab lénébéng ro. Tidéw béno, ménangéy ro dob Jesuse brab fénggétiga ro de.

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

13 Atin amun énggélingoo Jesusey ni uret fantag bé kéléhu Juane, méntékédan diyo brab ménda dob awange mangéy dob géfélébue gonon. Endob amun énggélingooy de étéw i ayo Jesuse, méntékédan ro dob de ingéd ro atin ménémantad ro ménggéta ro bé Jesuse. 14 Amun téménéfadén i Jesuse, énggito noy de médoo ni do étéw ménlimud. Atin ménuray i na nuwe bero brab nuwaén i de déméruun bero.
15 Amun témégénén i de kuyugén ménangéy ro dob Beene brab ménbéréh ro maro, “Enda i lawi dini, atin témégénén béni. Féagéw mon bero inok mangéy ro dob de ingéd gédét dini. Diyo gébéléy ro amaé ro.”
16 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “Enda kailanga roy magéwe. Iraya kom bero amaé ro.”
17 Endob séménumbul i de kuyugén maro, “Enda i amaén dini saliyu bé limowe timan fan brab ruwo timan sédo.”
18 Atin bang Jesuse, “Uwit gom dini.” 19 Atin sénuguén i de étéw mésar dob de kéroon diyo. Tidéw béno, éndot Jesusey limowe timan fan brab ruwowe timan sédo, atin léménéngag dob lawayo brab ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno, sénbaad-baadén i de fan brab nirayén dob de kuyugén. Atin sénaar ro dob de étéw. 20 Atin i kéluhanay de étéw téménantu ro mama taman ménbésor ro. Tidéw béno, ténimu i de kuyug Jesus i de sama i de amaén brab ménféno i foloe bra ruwo timan dakél biton. 21 I kédooy de étéw ménama limo ngibu ro do lagéy saliyu bé de libun brab do nga.

Ménagéw i Jesuse dob rotor i wayége

22 Tidéw béno, fénéda Jesusey de kuyugén dob awange, atin féntahén bero mangéy fingé difar bé dogote, bé lala ne émféule bé de médoo ni do étéw. 23 Atin amun énggéféuleo noy de étéw, ménénagé dob burure énda i dumo no inok démasal. Amun kélungononén, diyo i Jesuse dob burure énda i dumo no. 24 Bé béno, i awange diyoén dob kérara i dogote. Atin kérégénan i de kuyugén non énggébéla i de bagél dob awang ruwe, non rumfakéy réfuruhe.
25 Amun lingkuwog mangéy fuweh, ménangéy i Jesuse dob berowe ménagéw dob rotor i wayége. 26 Atin i de kuyugén, amun énggito roy Jesuse magéw dob rotor i wayége, toow ro fo ménggilak. Ménkes ro sabaf bé kégilak ruwe brab maro, “Ménayam!”
27 Endob sonom béno, ménbéréh i Jesuse mano, “Kagom mégilak! Begén. Fétana gom i de fédéw gom.”

28 Tidéw béno, ménbéréh i Pedrowe mano, “Kadnan, amuk tintu Beem, féagéwém so begén dob rotor i dogote mangéy dob Beeme.”
29 Atin bang Jesuse, “Enggon.” Mélaw méntéfor i Pedrowe tidéw dob awange atin ménagéw dob rotor i wayége saréw dob Jesuse.
30 Endob amun énggétérédama noy émbagére réfuruh, ménwaléy mégilak, atin minut méléd dob dogote. Atin ménkes mano, “Kadnan, tabangénu.”
31 Sonom béno, béntér Jesusey kémér ne atin génamakén i Pedrowe. Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Toow fo kloh i kéunur me. Sedek ruwo-ruwoy fédéw me?”
32 Tidéw béno, ménda ro dob awange, atin téménrén i réfuruhe.
33 Atin i de kuyugén dob awange fénéngadaf roy Jesuse brab ménbéréh ro maro, “Tintu fo Beem i Nga i Tuluse!”

Nuwa Jesusey de médoo do déméruun

34 Atin méntaus ro mifar dob dogote brab énggumah ro dob ingéde Genesaret.
35 I de étéw diyo énggélolo roy Jesuse. Mélaw fénsamfay roy kébéréhe dob de déméruun dob de ingéd géliwét brab nuwit ro dob Jesuse.
36 Atin nongot roy Jesuse bé tungkasé noy de déméruun fiyon gékuwaha ro saén damén i tamanay kégal ne. Atin i kéluhanay de énggékuwah de, ménadi-adi.

15

1 Tidéw béno, wén i do Fariseo brab do témoro bé kitabé ménangéy dob Jesuse tidéw Jerusalem.
2 Ménénginsa ro maro, “Sedek i de kuyugém énda odoro roy adat tome tidéw dob de katufua tom? Non énda méguse ro ké mama ro loo bé adat tome.”
3 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Sémuliu ménginsaan begom. Sedek félisé kom i de sugu i Tuluse inok odoro kom i kagome kétoro?
4 Non ménbéréh i Tuluse mano, ‘Basana moy abay me brab idéng me.’ Atin ménbéréh so mano, ‘Buluk wén i ségétéw émbéréh tete fantag bé abay ne look idéngén, fatut féléhuén.’
5 Endob i begome, témoro gom bé amuk wén i ségétéw kérégénan i abay ne look idéngén, brab wén i fégétabangén irayén damén, fakay émbéréh mano, ‘Kay Tulusey ni.’
6 Mélaw dob kétoro gome, éndaén kailangay de étéw i masanane bé de lukés ro. Mélaw ténagak gom i kébéréh i Tuluse inok odoro kom i kagome kétoro.
7 Enda toow i kéunur gome bé Tuluse, ubo-ubo saén. Toow i kébéréh Isaiase, sani ségétéwe sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, amun sénulatén i fantage bé begome mano,
8 ‘Bang i Tuluse, basanay de ni do étéw Begén dob kébéréh ruwe saén. Endob énda munur ro Begén dob de fédéw ro.
9 Enda i atag i kéféngadaf ruwe Begén, non toroé roy de sugu rénigoy kéilawane brab béréhé ro tidéw dob Begéne.’ ”

Fantag bé amaéne

10 Tidéw béno, ténawag Jesusey de étéw mangéy dob Beene. Atin ménbéréh dob berowe mano, “Fégélingo gom Begén brab fégésobut gom.
11 I funay de étéw waléy mékérésik dob adafay Tuluse, békén sabaf bé atiy amaé ruwe. Yamula, i de tete kébéréh ro mésut tidéw dob de ba roy funa ruwe waléy mékérésik dob adafay Tuluse.”
12 Tidéw béno, ménfégédét i de kuyugén dob Jesuse, atin ménbéréh ro maro, “Gétiga mo, i de Fariseo méntete i de fédéw ro sabaf bé kébéréh ma nan?”
13 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Mékédan i de békén katabuwan kétoro ro békén tidéw dob Abay guwe Tulus, ségilév bé ségétéwe rémandut bé de kéroon géliwét bé de nohokén.
14 Fédaya

gom bero. Maak do langafén ro marak bé de dumo ro langafén. Atin amuk wén i langafén marak bé ségétéwe so langafén, ruwo ro mélawu dob kalute."
15 Atin ménbéréh i Pedrowe mano, "Fékéntayém dob begeyey nan binuwaya."
16 Atin bang Jesuse, "Aw énda séna wayo gésobuto kom de? 17 I funay Tuluse énda mésuwat bé de étéw békén sabaf bé de amaé ro. Non i amaéy étéwe, mahur dob sur ne brab taus so mésut tidéw dob lowoh ne. 18 Endob i de tete kébéréh mésut tidéw dob ba i étéwe, tintu fo tidéw dob fédéw ne. Atin been i niy funay étéwe waléy mékérésik dob adafay Tuluse. 19 Non tidéw dob tetee fédéwén mésut i de tete kéfégitungén inok méméléhu, brab sétayan bé békéne bawagén, brab sébiga, brab ménakaw, brab témugi, brab témifu. 20 Been i niy funay de étéw waléy mékérésik dob adafay Tuluse. Endob fiyon fo ké énda méguse i étéwe loo bé adat tome do Judio ké mama, énda waléyén mékérésik dob adafay Tuluse."
21 Tidéw béno, méntékédan i Jesuse diyo brab ménangéy dob de ingéd gédét dob Tiro brab Sidon. 22 Atin wén i ségétéwe libun békén Judio bati diyo. Been i séfu i de étéw tidéw Kanan. Atin ménfégédét dob Jesuse. Atin ménbéréh métanug mano, "Séfu Datu Dabid, fégédawanu! I kénogo kuwe rénahukoy saitane atin mélaw toow fo kéfasangan."
23 Endob ménantés i Jesuse brab énda sénumbulo noy libune ni. Tidéw béno, i de kuyugén ménangéy ro dob Jesuse brab nongot ro maro, "Féagéwém i ni libun non toow fo selekén furay betom."
24 Tidéw béno, bénréh Jesuse mano, "Sénuguu saén mangéy témabang bé de Judio non ségilév ro bé de méntadin do bili-bili."
25 Tidéw béno, i libune ni ménfégédét brab léméningkuwéd dob adafa nuwe. Atin ménfégédawgédaw mano, "Maistéro, tabangénu."
26 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya inok fégétiga no de bé tabangé noy de Judio sungu, atin tidéw béno tabangé noy de békén Judio. Ménbéréh mano, "Enda fatutén ké dotén i amaéy de nga atin ibérén dob de itu."
27 Endob ménbéréh i libune ni mano, "Toow, Maistéro, éndob fiyon foy de itu géamaa roy de mumu mélawu tidéw dob amaéy gefee de."
28 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse mano, "Di, méégét i kéunur me fo toow. Mélaw rigoné kuy nan ongoté mo." Atin bé no so uras i kénogo nuwe ménadi-adi.

Nuwa Jesusey de médoo do étéw

29 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse ménémantad mangéy bé doror i dogote Galilea. Atin ménénagé dob burure brab ménsar diyo. 30 Atin médooy de ménlimud do étéw ménangéy ro dob Beene, atin nuwit roy de fikat, brab do langafén, brab do ménsadil i de kémér ro brab de sékéy ro, brab do mow, brab do médoo so étéw do déméruun. Atin féndiyo ro bero dob adafa Jesuse. Atin nuwa Jesuse bero. 31 Atin toow fo ménggaif i de étéw amun énggito roy de mow énggébéréh, brab de ménsadil do kémér ro ménadi-adi, brab de fikat énggéagéw, brab de langafén énggégito. Atin dénayéw roy Tuluse féngadafév de Judio.

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

32 Tidéw béno, ténawag Jesusey de kuyugén mangéy dob Beene. Atin ménbéréh dob berowe mano, "Méuray i na guwe bé de étéw ni, non téléwén gétérésangan ro dob Begéne, atin béleewe ni ménétéyén i de amaé ro. Atin mikau émféule bero ké mélayaf ro non mésumba ro keeyén dob de aguwon."

33 Atin ménénginsa i de kuyugén
maro, “Ati kéfingé-fingé i kéféama
geye bé de médoo ni do étéw dob ni
gonon mérayu tidéw dob de lawi?”
34 Atin i Jesuse fénénginsaa no
bero mano, “Firoy timan i fa ko-
man?”
Séménumbul ro maro, “Fitéw
timan brab wén soy koy kloh de
kloh sédo.”
35 Tidéw béno, i Jesuse sénuguén
i de ménlimud do étéw mésar dob
fantade. 36 Atin éndotén i fitéwo
no timan fan brab do sédo, brab
ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw
béno, sénbaad-baadén, brab nirayén
dob de kuyugén. Atin sénaar ro
dob de étéw. 37 Atin i kéluhanay
de étéw téménantu ro mama taman
ménbésor ro. Tidéw béno, i de
kuyugén ténimu roy de sama i de
amaén brab ménféno i de fitéw
timan biton. 38 I kédoo ruwe do
ménama fot ro ngibu do lagéy saliyu
bé de libun brab de nga.
39 Tidéw béno, fénule Jesusey de
ménlimud do étéw. Tidéw man béno,
ménda dob awange atin ménagéw
mangéy dob ingéde Magadan.

16

1 Wén i no sébaan fuweh, wén i do
Fariseo brab do Saduseo ménangéy
dob Jesuse. Ménuyot ro téméngkad
bé Jesuse. Mélaw nongot ro dob
Beene rémigo mékégaif inok fégito
no tidéw dob Tuluse. 2 Endob
séménumbul i Jesuse mano, “Amuk
gito gom furoy lawaye ké méléd
i térésange, émbéréh gom makom,
‘Enda rémanaén démo.’ 3 Atin bu-
luk gito gom furo brab délémon
i lawaye ké sémbang i térésange,
béréhé kom makom, ‘Rémana séko.’
Mélaw gétiga kom i atag i de tanda
dob de rawén. Endob énda gétiga
kom i atag i de tanda dob de
ni do gai. 4 I begome do étéw
méuyag béni, toow gom fo tete brab
békén gom méngintulus. Ongoté
kom ké rémigowu mékégaif inok
gétiga kom Begéney Kristowe. En-
dob énda i féténgténg gu begom
saliyu bé sébaane mékégaif ségilów
bé ménrigowe dob Jonase bé do
gétah.” Tidéw béno, ténagak Jesuse
bero brab ménagéw.
5 Tidéw béno, i de kuyug Jesuse
ménifar ro dob dogote. Endob
énggélifoto roy muwite fan. 6 Atin
nuret Jesuse beroy sébaane bin-
uwaya fantag bé de tete adatén
do étéw. Ménbéréh mano, “Ingat
gom brab sénggila gom i fégéféé ruke
fan kay de Fariseo brab kay de
Saduseo.”
7 Endob i de kuyugén, énda
énggésobuto roy ni binuwaya.
Marok bénréh Jesusey fantage bé
tintuwe fégéféé ruk fan. Mélaw
ménségéno-géno ro falan saén bero
maro, “Bénréhén i ni non énda i fa
tom.”
8 Endob i Jesuse énggétiga noy de
kébéréh ro. Mélaw ménbéréh mano,
“Sedek ségéno-géno gom fantag bé
kékulang i fa tome? Toow fo kloh
i kéunur gome. 9 Aw énda séna
énggésobuto kom de? Aw énggélifoto
kom i rénigo guwe? Amun sénbaad-
baad guy de limo timan do fan
dob de limo ngibu do lagéy, firoy
gébiton i énggétimuo kome samaén?
10 Atin amun sénbaad-baad guy de
fitéw timan do fan dob de fot ngibu
lagéy, firoy gébiton i énggétimuo
kome samaén? 11 Sedek énda séna
énggésobuto kom i békén fantag bé
faney bénréh guwe? Ingat gom
brab sénggila gom i fégéféé ruk i de
Fariseo brab de Saduseo.”
12 Tidéw béno, i de kuyugén
énggésobuto ro bé féingaté Jesuse
bero bé kétoro i de Fariseo brab
de Saduseo. Atin énggétiga ro
békén nuretén i fantage bé tintuwe
fégéféé ruk fan.

I kéunur Pedrowe

13 Wén i no sébaan fuweh, i Jesuse
ménagéw gédét dob ingéde Sesarea
Filipo. Diyo fénénginsaa noy de
kuyugén mano, “Ati kébéréh i de
étéw ké ati Begéne ni, sani Nga i
Kéilawane?”

14 Séménumbul ro maro, “Wén i
do ménbéréh maro, Juan Bautista
go kun. I de dumo de maro, Elias
go kun. Brab i de dumo de maro,
Beemey Jeremiase kun, taloo no
ségétéw bé de gétah sénarigoy Tu-
luse.”
15 Tidéw béno, ménénginsa i Je-
suse man mano, “Dob begome, ati
kébéréh gome fantag bé Begéne?”
16 I Simon Pedrowe séménumbul
mano, “Beemey Kristowe, Nga i
méuyage Tulus.”
17 Atin bang Jesuse, “Simon,
nga Juan, fénfiyoy Tuluse beem.
Non békén kéilawan i ménfégétigane
beem bé ni. Yamula i Abay guwe
Tulus i ménfégétigane de beem.
18 Atin béréhé ku beem, beem
i Pedrowe, atin dob batéwe ni
fétindégé kuy simbaa kuwe. Enda
méléhu i de étéw munur Begén loo
bé kéunur me. 19 Atin iray gu beem
i aturane bé de étéw féguléwoy
Tuluse. Mélaw ati sugué muwe énda
fakayén rigonén dob fantade ni,
énda so fakayén dob lawayo. Atin
ati sugué muwe fakay rigonén dini
dob fantade, fakay so dob lawayo.”
20 Tidéw béno, sénugu Jesuse dob
de kuyugén bé békén ureté ro dob
de ségiyo étéw ké Been i Kristowe.

I kéuret Jesuse fantag bé kélého ne

21 Tidéw bé no gai, i Jesuse
fénkéntayén i kébéréh ne dob de
kuyugén mano, “Kailanga kuy
mangéye Jerusalem brab diyo i de
odoroy de Judio brab de odoroy
de fadi brab de témoro bé kitabé,
férasayé ro fo Begén toow. Atin wén
soy do méméléhu Begén. Endob dob
gételéw ne gétérésangan, tébuleu.”
22 Sonom béno, i Pedrowe
nuwitén i Jesuse mangéy dob
géliyu-liyuwe inok bero saén, atin
génléén mano, “Kadnan, énda
damén fédayaéy Tuluse de mérigo
dob Beemey ni bénréhém.”
23 Endob sénarew Jesusey
Pedrowe atin ménbéréh mano,
“Maak Satanas go! Férayu go
Begén. Alangé mo Begén non i
kéfégitung me békén tidéw dob
Tuluse, yamula tidéw sa dob
kéilawane.”
24 Tidéw béno, bénréh Jesuse dob
de kuyugén mano, “Buluk atiy
méuyote furay Begén, kailanga no
diguré noy kaane kétayan inok
odoro noy kétayay Tuluse. Tidéw
béno, kailanga no fédayday bé de
kérégénon ségilew bé Begéne, fiyon
fo ké féléhuén dob kruse. 25 Non
atiy méuyote émféraru bé umul
ne, méléhu. Endob i méléhue
bé kéfuray ne Begén, gédoté noy
umule magufusa. 26 Ufama, fiyon
fo ké i ségétéwe étéw gédoté noy
kéluhanay éntingayéne dob duniyae
ni, énda i lagaén buluk méléhu atin
géangéy dob uleono emferno. Enda
i fégébaliway étéwe de inok méuyag
man. 27 Non i Begéne, sani Nga i
Kéilawane, séfuleu moso begey i de
télaki gu, réméndawu bé barakat i
Abay guwe Tulus. Atin bé béno gai,
barasa kuy de étéw loo bé fatute
sabaf bé de rénigo ro. 28 Béréhé
ku begom i toowe, wén i do dumo
begom énda méléhu ro taman gito
roy késéfule guwe inok mégulew.”

17

Enggiton i kéréndaw Jesuse

1 Ném gétérésangan tidéw bé béno,
nuwit Jesusey Pedrowe brab San-
tiagowe brab Juane dumo San-
tiagowe sétiman idéng dob uruk
i gérotore tuduk sébero-bero saén.
2 Atin i falas Jesuse ménfégalin dob
téngaanga ruwe. Réménéndaw i
rangih ne maak térésang. Atin
ménwaléy fute i kégal ne maak
géfékaya. 3 Atin i de ni kuyugén,
métékow énggito ro soy Moisese
brab Eliase sébéréh-béréh ro bé Je-
suse. 4 Ménbéréh i Pedrowe dob Je-
suse mano, “Kadnan, toow fo fiyo
non dob ni tom. Amuk kétaya mo,
rémigowu télew timan dung-dung.

Sébaan i kaame de, sébaan i ka Moisese de, brab sébaan i ka Eliase de.”
5 Amun émbéréh sénay Pedrowe, méntégalung dob berowey réméndawe rawén. Atin wén i ménbéréhe tidéw dob rawéne mano, “Been i niy kénimuo kuwe Nga gu, toow fo kénsuwata ku. Fégélingo gom.”
6 Amun énggélingooy de kuyugén i ni, toow ro fo ménggilak. Mélaw méntélénggkéb ro tédunsum. 7 Endob i Jesuse fénggédéto no bero brab kénuwahén bero. Atin ménbéréh mano, “Tek gom brab kagom mégilak.” 8 Amun léménéngag ro téméngténg, énda i saliyu énggito ro bé Jesuse saén.
9 Atin bé lala ruwe léménudug tidéw dob tuduko no, sénugu Jesuse bero mano, “Kagom uretén i fantage bé ni énggégito gom taman tébuleu, sani Nga i Kéilawane.”
10 Tidéw béno, i de ni kuyugén ménénginsa ro dob Jesuse maro, “Sedek bénréh i de témoro bé kitabé bé kailanga Eliasey séfulee, tidéw béno mégulew i Kristowe?”
11 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Toow i nan bé fatut séfule i Eliase sungu inok tafayé noy kéluhanane. 12 Endob béréhé ku begom, énggumahén i Eliase, éndob énda énggéloloy de étéw de. Yamula fénrasay ro loo bé kétaya ruwe. Atin loo so bé nan i kéférasay ruwe moso Begén.”
13 Tidéw béno, i de ni kuyugén énggésobuto roy bénréh Jesuse fantag bé Juan Bautistawe.

Dénédél Jesusey saitane

14 Amun ménséfule ro dob de ménlimud étéw, ménfégédét i ségétéwe lagéy dob Jesuse brab léméningkuwéd dob adafa nuwe. 15 Atin ménbéréh mano, “Maistéro, fégédaw go bé nga guwe lagéy. Non rebengén brab toow fo kérasayan. Ségamét métuwar dob aféye brab mélawu dob wayége. 16 Nuwit gu dob de kuyugém, éndob énda géuwaa ro de.”
17 Atin ménbéréh i Jesuse dob de ménlimud do étéw mano, “Enda sémarig gom bé Tuluse, brab toow gom fo do tete étéw. Lugoténun sétafik begom. Enda gétuwa ku de ké ati nay kérugay i kétingkél guwe sétafik begom. Uwit gom diniy ngao no.” 18 Atin dénédél Jesusey saitane bé kébéréh ne. Mélaw ménraréy i saitane, atin sonom béno, ménadi-adiy ngae ni.
19 Tidéw béno, i de kuyugén ménangéy ro dob Jesuse sébero-bero saén. Atin ménénginsa ro maro, “Sedek énda géféférarévo key i no saitan?”
20 Séménumbul i Jesuse mano, “Non kulang foy kéunur gome. Béréhé ku begom i toowe, amuk wén saén i kloh kéunur gom ségilew bé kékloh i oloy sabie, gébéréh gom dob tuduke ni makom, ‘Ay go diyoo.’ Atin magéw ba. Atin mélaw amuk wén i kéunur gom, gérigono kom i kéluhanay éntingayéne. 21 Endob i ni klasi saitan, géféférarévo kom saén bé kédasal gome brab kéfuwasa gome. Endaén i saliyu de fakay.”

I kéuret Jesuse fantag bé kélehu ne

22 Amun ménlimud i de kuyug Jesus dob Galilea, bénréhén bero mano, “I Nga i Kéilawane, sani Begéne, fékéfo séko bé de étéw sébanil Begén. 23 Atin féléhué ro Begén. Endob dob gétélew ne gétérésangan, tébuleu.”
Atin toow fo ménțete i de fédéw i de kuyugén amun énggélingoo roy ni.
24 Amun énggumah i Jesuse beroy de kuyugén dob Kafernaum, ménangéy dob Pedrowey de kémubra kurta kay lawi i Tuluse dob Jerusalem. Atin ménénginsa ro maro, “Aw mayad ba kurta i Maistéro gome kay lawi i Tuluse?”
25 Séménumbul i Pedrowe mano, “Hoo, mayad.”

Tidéw béno, amun ménahur i Pedrowe dob lawie, bénréh Jesuse sungu mano, “Simon, ati karang me de? Ati isuwe mayad buwis dob datue, do ngaén taloo no do ségiyo étéw?”
26 Séménumbul i Pedrowe mano, “I de ségiyo étéw.”

Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Amuk loo, énda kailangay de ngaén i mayade buwis dob datue. Atin mélaw énda so kailanga kuy mayade kurta kay lawi i Abay guwe Tulus. 27 Endob énda méuyotu de ké mérarék Betoy de étéw ni. Mélaw ay go dob dogote atin duray go. Edotém i sunguwe sédo géduraya mo. Atin féténganga mo brab gito moy félatahe fakayén fégébayad i ruwowe gétéw dob lawi i Tuluse. Dotém brab bayada moy katowe de.”

18

1 Bé béno do gai, ménangéy i de kuyug Jesuse dob Beene brab ménénginsa ro maro, “Ati isuwe begey toow na fo gérotor dob kéféguléw i Tuluse?”

2 Tidéw béno, ténawag Jesusey ségétéwe nga atin féntindégén dob téngaanga ruwe. 3 Atin bénréhén bero mano, “Béréhé ku begom i toowe, amuk énda émfégalin i de fédéw gom inok iringé kom i kétérifantad i de nga, énda géahur gom dob kéféguléw i Tuluse. 4 Non i toowe na fo gérotor bé de étéw féguléwoy Tuluse, been i gérifantade loo bé ngae. 5 Atin atiy étéwe témayakuf bé ngae loo bé ni sabaf bé kéunur ne Begén, tayakufé no so Begén.

6 “Endob amuk wén i émfésala bé ségétéwe mantu séna munur dob Begéne loo bé ni nga, toow fo mékégédaw-gédaw. Toow fo gétimal ké mékukum, mélaw mas na fiyo dob beene ké ibérén dob dogote nikéton dakél batéw i reer ne. 7 Mékégédaw-gédaw i de étéw dob duniyae ni non wén i de éntingayén émfésala bero. Démoyun wén i do étéw émfésala bé de dumo ro. Endob mékukum ro fo toow moso.

8 “Mélaw amuk been i kémér me taloo no sékéyém i funa muwe gésala, kélénggém brab ibérém. Non mas na fiyo ké gédoté moy umule magufusa ménkéléng i bala i kémér me taloo no sékéyém, bé géangéy go dob uleono emferno énda i kulang bé lowoh me. Non diyo wén i aféye énda émfandaén taman sa taman. 9 Atin amuk i moto muwey funa muwe gésala, lésitém brab ibérém. Non mas na fiyo ké gédoté moy umule magufusa énda i bala moto mo, bé géangéy go dob emfernowe énda i kulang bé lowoh me.

10 “Atin kagom siyawén i de étéw gérifantad segilew bé ni nga. Non béréhé ku begom, wén i karo télaki démiyaga bero, atin bati ro dob lawayo beroy Abay guwe Tulus. 11 Non i Nga i Kéilawane, sani Begéne, ménangéyu dini inok fukasé kuy de étéw ménsala do maak do méntadin ro.

12 “Fégitung gom i fantage bé ni ufama. Wén i ségétéwe étéw wén i mératu bili-bili no. Endob méntadin i sébaane de. Ati rigoné nuwe? Tagaké noy siyowe de folo bra siyow dob fétabtabane, atin angéyé no sélédén i sébaane de méntadin. 13 Tidéw béno, buluk énggito no, toow fo moror. Béréhé ku begom, toow na fo moror sabaf bé nan sébaan méntadin bili-bili énggito no bé de siyow de folo bra siyow énda méntadin ro. 14 Ségilew so bé ni, i Abay gome Tulus dob lawayo toow fo mika de ké wén i sébaan bé de ni gérifantad do méngintulus mékukum.

15 “Amuk wén i ségétéw dumo mo brab ménsala dob beeme, ay go dob beene inok sébegom-begom saén. Tidéw béno, toroém dey sala ne. Amuk gésénule de, tintu fo ténabanga mo séfule dob Tuluse. 16 Endob amuk énda gésénuleén de, uwitém i ségétéwe taloo no

ruwo gétéw bé de dumo mo séfule mangéy dob beene. Mélaw wén i dumo mo émbéréh toow i kébéréh me fantag bé sala ne. 17 Endob amuk énda fo gésénuleén de, téboém dob kéluhanay de munur dob lawie féngadafan. Atin amuk énda na fo gésénuleén de, fiyon fo ké téboéy kéluhanay munure de, kagom séloyuk de maak ségétéw békén méngintulus look ségétéw lémiful kémubra buwis.

18 "Atin béréhé ku begom i toowe, amuk wén i sugué kom bé énda fakayén rigonén dob fantade ni, énda so fakayén dob lawayo diyo. Brab amuk wén soy sugué kom fakay rigonén dob fantade ni, fakay so dob lawayo diyo.

19 "Atin béréhé ku so begom, amuk wén i ruwo gétéw begom dob duniyae ni séfagayun bé kédasal gome, i Abay guwe Tulus dob lawayo rigoné no. 20 Non fiyon fo ké wén saén i ruwo taloo no téléw gétéw sélimud méngadaf Begén, diyou so dob berowe."

Fantag bé kéfésagade

21 Tidéw béno, ménfégédét i Pedrowe brab ménénginsa mano, "Kadnan, amuk wén i dumo gu démoyunén gésala dob begéne, firoy gule fatut fésagada ku? Aw fésagada ku taman fitéw gule?"

22 Séménumbul i Jesuse mano, "Médoo na gule tidéw bé nan. Kago térénon i émfésagade. 23 Ureté ku begom i sébaane binuwaya fantag bé kéféguléw i Tuluse. Wén i ségétéwe datu méguléw, éntukén i de utong i de sugu-sugué no dob beene. 24 Atin amun féngganaya no, nuwitén dob beeney ségétéwe bé de sugu-sugué no, laksaén i utong ne. 25 I ni sugu-suguén énda gébayada noy utong ne. Mélaw i datue, fébéléyén i ni sugu-suguén brab bawag ne brab de ngaén, inok waléy ro do rifén. Brab i kéluhanay éntingayéne kaan, fébéléyén so inok gébayada noy utong ne. 26 Endob ménlingkuwéd i ni sugu-suguén dob adafay datue, brab ménfégédaw-gédaw mano, 'Tingkélonu na. Enda sénay kurta gu, éndob bayada ku so beem ké wén i kurta gu.' 27 Ménuray i nay datue de. Mélaw fénsagada no, brab éndaén fénbayadén de. Tidéw béno, fénuleén.

28 "Tidéw béno, i sunguwe ni sugu-suguén ménagéw brab énggébalaka noy ségétéwe bé de dumo no sugu-suguén, énggéutong dob beene kloh kurta. I ni sungu sugu-suguén génamakén i dumo nuwe ni dob reer ne brab kénrangén. Atin ménbéréh mano, 'Bayadanu bé utong me begén!' 29 Tidéw béno, ménlingkuwéd i géruwowe ni sugu-suguén, brab ménfégédaw-gédaw mano, 'Tingkélonu na. Enda sénay kurta gu, éndob bayada ku so beem ké wén i kurta gu.' 30 Endob i sunguwe ni sugu-suguén énda fo fénggélingoén de. Yamula fénférisu no taman énda gébayada noy utong ne. 31 Amun i de dumo sugu-suguén énggito roy ni ménrigo, toow fo méntete i fédéw ruwe de. Atin ménangéy ro dob datue ménlolok, brab nuret roy kéluhanay ménrigowe. 32 Tidéw béno, féntawag i datuey sunguwe ni sugu-suguén brab ménbéréh mano, 'Toow go fo tete étéw. Fénsagada ku beem bé kéluhanay utong me begén non ménfégédaw-gédaw go. 33 Fégédaw go so damén bé dumo muwe sugu-suguén loo bé kégédaw guwe beem.' 34 Toow fo ménkérit i datue, mélaw fénférisu noy ni sugu-suguén taman énda gébayada noy kéluhanay utong ne."

35 Atin féntama Jesusey ni binuwaya bé ni kébéréh mano, "Loo bé nan i kérigoy Boh guwe dob lawayo bé séngae ségétéw begom, buluk énda toow fo fésagada kom i de étéw énggésala dob begome."

19

Fantag bé ségélake

1 Tidéw béno, amun énggilid i
Jesuse témoro bé de ni, ménagéw
tidéw Galilea brab ménangéy dob
sakuf i dakéle ingéd Judea dob
difar i wayége Jordan. 2 Atin
ménfuray i de médoo do ménlimud
do étéw. Atin diyo fén-adi-adi noy de
déméruun bero.
3 Atin wén i de Fariseo ménangéy
dob Beene inok téngkadé ro inok
gésumbulo no bero bé békéne
damén katabuwan. Ménénginsa ro
maro, “Aw fakay dob kitab tome ké
gélakéy lagéyey bawag ne sabaf bé
de udenén do funa no?”
4 Atin séménumbul i Jesuse mano,
“Aw énda séna énggébasana kom i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
‘Dob féganaye, amun lémén nimbag i
Tuluse, rénigo noy ségétéwe lagéy
brab ségétéwe libun.’ 5 Atin bang
i Tuluse, ‘Been i niy funay lagéye
témagak bé boh ne brab idéng ne
atin sétifon bé bawag ne. Atin
mélaw i ruwowe gétéw waléy ro
ségétéw.’ ”
6 Atin féntaus Jesusey kébéréh
ne mano, “Mélaw éndaén ruwo ro
gétéw non ménwaléy ron maak
sébaan. Mélaw békén fatut ké
fésésuwayéy kéilawane bero, non
Tulus i ménféwaléye bero ségétéw.”
7 Tidéw béno, ménénginsa man
i de Fariseo maro, “Sede mélaw
ké niray Moisesey sugue bé fakay
gélakéy lagéyey bawag ne amuk
iraya no sulat bé kégélak ne de,
tidéw béno fakayén féagéwé no?”
8 Séménumbul i Jesuse mano, “Ni-
ray Moisesey nan sugu non toow
fo métégas i de uléw gom. Endob
bé gétaho, amun lénimbag i Tulusey
de étéw, énda ténungkas i Tulusey de
ménsébawag ségélak. 9 Mélaw béréhé
ku begom, ati lagéye gémélak bé
bawag ne saliyu bé kébigae funa
no de, atin mawag ségiyo libun,
énggélamfa.”
10 Tidéw béno, ménbéréh i de
kuyugén maro, “Amuk loo bé nan
i késébawage, i ségétéwe étéw mas
fiyo ké énda mawagén.”
11 Atin bang Jesuse, “I kétoroe
ni békén kay kéluhanay de étéw.
Yamula kay do étéw saén fénémili
i Tuluse inok énda mawag ro.
12 Wén i de séségiyo-giyo do funay
de étéw énda mawag ro. Wén
i de étéw énda gébawag ro non
ménsadil ro tidéw fanay kéumah ro.
Wén soy do kafun de. Atin wén
soy do étéw énda mawag ro inok
mégéror ro gémalbék témoro fantag
bé kéféguléw i Tuluse bé de étéwén.
Mélaw amuk fénémili i Tuluse beem
inok énda mawag go, odoro mo.”
13 Wén i no sébaan fuweh, wén i
do étéw ménuwit bé de nga ro dob
Jesuse inok tégéné no bero bé lala
ne démasalan bero. Endob amun
énggitoy de kuyugén, génlé roy de
étéw ni. 14 Endob ménbéréh i Jesuse
mano, “Féangéy gom i de kloh nga
dob Begéne. Brab kagom alangén
bero, non i de étéw sémarig loo bé
késarig i de ni do nga, féguléwoy
Tuluse bero.”
15 Atin ténégé noy de nga ni
brab fénfiyo no bero. Tidéw béno,
ménagéw i Jesuse.

Fantag bé kékawasawe

16 Wén i no sébaan fuweh, i
ségétéwe kénogo lagéy ménangéy
dob Jesuse atin ménénginsa mano,
“Maistéro, ati fiyowe rigoné ku
inok gédoté kuy umule magufusa?”
17 Séménumbul i Jesuse mano,
“Sedek fénginsaa mo Begén fantag
bé ati fiyowe? Enda i ségiyo fiyo
saliyu saén bé Tuluse. Amuk kétaya
mo gédoté moy umule magufusa,
odoro moy de sugu tidéw dob Moi-
sese.”
18 Ménénginsa man i ni lagéy
mano, “Ati isuwe de bé de sugu?”
Atin séménumbul i Jesuse mano,
“Kago méméléhu, kago lémamfa,
kago ménakaw, kago uretén i dumo
muwe bé békéne toow, 19 fégadata

moy boh me brab idéng me, atin fégédaw go bé de dumo mo étéw loo bé kégédaw me bé kaame lowoh."
20 Atin bang i lagéye ni, "I kéluhanay de ni nodoro ku. Ati nay
fatute rigoné ku?"
21 Atin séménumbul i Jesuse
mano, "Amuk kétaya moy waléye
fo métintu dob adafay Tuluse,
ule go brab fébéléyém i kéluhanay
éntingayéne kaam atin irayém i
kurtae dob de méskinan. Atin
mélaw kawasa go moso dob
lawayo. Tidéw béno, énggonén,
odor go Begén."
22 Amun énggélingooy étéwe niy
ni, toow fo méntete i fédéw ne atin
ménagéw non toow fo kawasa.
23 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse
dob de kuyugén mano, "Béréhé ku
begom i toowe, toow fo mérégén i
kéahur i de kawasa dob kéfégulew
i Tuluse. 24 Atin béréhé ku be-
gom, mas mélémuy kéahur i dakéle
ayam dob tosong i darume bé
kéahur i ségétéwe étéw kawasa dob
kéfégulew i Tuluse."
25 Amun énggélingooy de kuyugén
i ni, toow ro fo ménggaif. Atin
ménénginsa ro maro, "Ati mélaw i de
fakay méfukas?"
26 Atin ténéngténg Jesuse bero
atin séménumbul mano, "Enda
fakayén rigonéy de étéw, éndob
i Tuluse fakay gérigono noy
kéluhanane."
27 Tidéw béno, ménbéréh i
Pedrowe mano, "Ténagak gey i
kéluhanane atin ménfuray gey Beem.
Ati mélaw i gédoté keye de?"
28 Séménumbul i Jesuse mano,
"Béréhé ku begom i toowe, dob
mantuwe duniya amuk mésar
i Nga i Kéilawane, sani Begéne,
dob gérotore saray méguléwe, i de
begom do kuyug gu mésar so dob
de folo bra ruwo saray méguléwe
inok fégulówo kom i de folo bra
ruwo gétribo do Judio. 29 Atin
atiy étéwe téménagak bé lawi ne
taloo no dumo no sétiman idéng,
taloo no bohén brab idéngén, taloo
no ngaén, taloo no fantadén inok
ureté noy fantage bé kéunur ne
Begén, gégédot mératuh takéf bé
de ténagakén brab gédoté no soy
umule magufusa. 30 Endob médooy
de étéw gérotor béni waléy do
gérifantad moso. Atin médooy de
gérifantad béni waléy do gérotor
moso."

20

I binuwayae fantag bé de gémalbék

1 Atin ménbéréh i Jesuse sébaan
binuwaya mano, "I kéfégulew i
Tuluse bé de étéwén ségilew bé
ni. Wén i ségétéwe étéw, wén i
safadén. Wén i no sébaan fuweh
ménagéw toow géfuwén séméléd
do étéw inok gémalbék dob safad
ne. 2 Atin ménagayun bayada
no bero sébaan félatah loo bé
fatute sahud bé ségétérésangane
galbék. Tidéw béno, sénuguén bero
mangéy gémalbék dob safad ne.
3 Amun géraraan lémowot i térésange,
ménangéy man i gefee ni safad
dob fadiyane. Diyo, énggito noy
de étéw téménindég énda i rigoné
ro. 4 Mélaw ménbéréh dob berowe
mano, 'Angéy gom so galbék dob
safad guwe, atin bayada ku begom
bé katabuwane.' 5 Mélaw ménagéw
ro mangéy gémalbék. Tidéw béno,
rénigo noy ni bé géutuhe de, atin
rénigo no so man bé géraraan
lémudug i térésange de. 6 Amun alas
singko nén témégénén, ménangéy
man dob fadiyane. Atin diyo
énggito noy de lagéy téménindég
énda i rigoné ro. Atin fénénginsaa no
bero mano, 'Sedek énda gémalbék
gom bé ni térésang?' 7 Séménumbul
ro maro, 'Enda i galbék gey non
énda i fégalbék begey.' Tidéw
béno, bénréh i gefee ni safad
mano, 'Angéy gom so galbék dob
safad guwe.' Mélaw ménangéy ro
gémalbék. 8 Amun sémingkufén, i
gefee bé safade ni bénréhén dob

sarigo nuwe mano, ‘Tabarém i de géménalbék atin sukaya mo bero. Bayada mo sunguy de mantu séna gémalbék taman dob de énggétah de.’ 9 Tidéw béno, i de géménalbék bé témégéne nén, énggédot roy sébaane félatah sénga ségétéw bero fiyon fo ké géménalbék ro ségéuras saén. 10 Mélaw i de énggétah do géménalbék tidéw géfuwén taman sémingkuf, marok gégédot ro mas na médoo kurta. Endob amun bénayada no bero, niraya no so bero sébaan félatah. 11 Tidéw béno, amun éndot roy sahud ruwe, ménbutég-butég ro dob gefee bé safade ni. 12 Ménbéréh ro maro, ‘I de étéw énggéfuray do géménalbék, ségéuras saén i kégalbék ruwe. Endob sénahudo mo bero ségiléw so bé begeye fiyon fo ké géménalbék gey ségétérésangan tidéw géfuwén taman sémingkuf. Fatut damén bayada mo begey mas gérotor non géménalbék gey ségétérésangan dob kéédufi térésange.’ 13 Endob ménbéréh i gefee ni safad dob ségétéwe bero mano, ‘Adih, énda léniful gu begom. Ménagayun tom bé gémalbék gom ségétérésangan atin bayada ku begom sébaan félatah sénga ségétéw. Mélaw rénigo guy ati fénasad guwe. 14 Mélaw dot gomén i sahud gome atin taus gom ule. I ni ségétéw énggéfuray gémalbék, méuyotu mirayan de ségiléw bé kéiraya kuwe begom. 15 Békén ba wén i kuwagib gu rémigo ké udenén i kérigo gu bé kurta guwe loo bé kétaya kuwe de? Médaléw gom keeyén sabaf mégédawu bé de ségiyo étéw.’ ”

16 Tidéw béno, fénggilid Jesusey binuwaya ne mano, “Mélaw i de gérifantad béni, waléy ro moso do gérotor. Atin i de gérotor béni, waléy ro moso do gérifantad.”

I kéuret Jesuse fantag bé kélého ne

17 Tidéw béno, i lala Jesuse ménagé mangéy Jerusalem, nuwitén i de folo bra ruwo gétéw kuyugén inok sébero-bero ro saén. Atin ménbéréh dob berowe bé lala ruwe magéw mano, 18 “Na, magéw tom mangéy dob Jerusalem, sani Ingéd i Nga i Kílawane, sani Begéne, irayu dob de odoroy do fadi brab dob de témoro bé kitabé. Atin kukumé ro Begén féléhuén. 19 Atin atéé ro Begén dob de békén Judio. Atin i de békén Judio, diyangkaé ro Begén, brab tafésé ro Begén, brab féléhué ro Begén dob kruse. Endob amuk méifus i téléwe gétérésangan, tébuleu.”

20 Tidéw béno, i bawag Sebedeowe ménangéy dob Jesuse beroy de ngaén Juan brab Santiago. Atin léméningkuwéd dob adafa Jesuse atin wén i nongotén dob Beene.

21 Atin ménénginsa i Jesuse mano, “Ati kétaya muwe?”

Séménumbul i ni libun mano, “Suguém bé amuk Beem i méguléwe moso, i de nga gu ni géésar ro so fingé dob kuwono muwe brab i ségétéwe de fingé dob biwong me.”

22 Atin bang Jesuse, “Enda gétiga kom i nan ongoté kom. Aw géfédayday gom bé de kérégénon loo bé mérigowe séko dob Begéne?”

Séménumbul ro maro, “Hoo, gagané key.”

23 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Toow mérigo dob begomey de kérégénon mérigowe dob Begéne. Gido loo, békén kagén kuwagib i mémilie bé ati mésare fingé dob kuwono kuwe brab fingé dob biwong guwe. I de ni saran kay de étéw fénémili i Abay guwe Tulus mésar diyo.”

24 Tidéw béno, i de folo gétéw dumo ro do kuyugén amun énggélingoo roy ni nongot ro, ménkérit ro bé Juane brab Santiagowe. 25 Mélaw ténawag Jesuse bero kéluhanan mangéy dob Beene, atin ménbéréh dob berowe mano, “Gétiga kom i de méguléw dob de békén Judio, wén i kuwagib ro

mégulέw bero, atin démoyun sugué ro bero. 26-27 Endob békén fatut loo bé nan dob begome. Amuk wén i ségétέw begom méuyot waléy odoron, fatut waléy sugu-suguéy de dumo no. Atin amuk wén i ségétέw begom méuyot waléy gérotor, fatut térifantad. 28 Fatut miring Begén, sani Nga i Kéilawane, non énda ménangéyu dini inok wén i do sugu-sugué ku. Yamula ménangéyu dob duniyae ni inok waléyu sugu-suguén brab inok iray guy umul guwe fégéfukas bé médoowe étέw dob de sala ro."

Nuwa Jesusey ruwowe gétέw langafén

29 Amun ténagak Jesusey ingéde Jeriko beroy de kuyugén, wén i de médoo do ménlimud do étέw ménfuray de. 30 Atin wén i ruwowe gétέw langafén ménsar dob doror i aguwone. Amun énggélingoo roy Jesuse témara, ménkes ro maro, "Séfu Datu Dabid, fégédawan gey!"

31 Endob i de ménlimud do étέw génlé ro maro, "Kagom selekén!" Endob taus ro so mékes toow na fo métanug maro, "Séfu Datu Dabid, fégédawan gey!"

32 Tidέw béno, téménrén i Jesuse atin ténawagén bero. Atin ménénginsa dob berowe mano, "Ati kétaya kome rigoné ku dob begome?"

33 Séménumbul ro maro, "Kadnan, méuyot gey de ké féadi-adiné mo begey inok gégito gey damén."

34 Atin ménuray i na Jesuse bero atin kénuwahén i de moto ro. Sonom béno, énggégito ro nén. Atin ménfuray ro bé Jesuse.

21

I kéahur Jesuse dob Jerusalem

1 Atin méntaus i Jesuse beroy de kuyugén mangéy Jerusalem. Amun gédét ron dob Jerusalem, énggumah ro dob ingéde féndawét Betfage dob tuduke féndawét Olibo. Tidέw béno, sénugu Jesusey ruwowe gétέw bé de kuyugén métah. 2 Ménbéréh dob berowe mano, "Taus gom agέw mangéy dob nan ingéd gésarέwo kom. Buluk gégumah gom diyo, gito gom i kudae féndawét 'asno' ménikét diyo beroy nati nuwe. Ukoh gom bero atin uwit gom bero dob Begéne. 3 Atin amuk wén i ménginsa dob begome, béréh gom de makom, 'Kailangay Kadnane bero.' Atin i ménginsae magad tungkasé no begom."

4 I ni ménrigo inok métuman i kébéréh i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne mano, 5 "Béréh go dob de étέw bati dob Jerusalem mamo, 'Téngténg gom, gégumah i datu gome térifantad kémuda dob natiwe asno.' "

6 Tidέw béno, ménagέw i de ni ruwo gétέw kuyugén brab nodoro roy sugu Jesuse. 7 Atin ménséfule ro nuwit roy kudae féndawét asno brab nati nuwe. Tidέw béno, namféno roy natiwe bé de kégal ro brab kéménuda i Jesuse. 8 Diyo wén i de médoo do étέw ménlimud. Bénékah roy de dumo bé de kégal ro dob aguwo Jesuse. Atin i de dumo bero kéménléng ro do dau bongo brab bénékah ro dob agéwone inok fégito roy kébasana ruwe de. 9 Atin i de médoo do étέw magέw ro métah bé Jesuse brab i de médoo de furay ro bé Jesuse, ménkes ro maro, "Dayéwé tom i séfu Datu Dabide! Féfiyonéy Tuluse damén i ni étέw gégumah tidέw dob Kadnane! Dayéwé tom i Tuluse!"

10 Amun énggumah i Jesuse dob Jerusalem, kélogoyan i kéluhanay de étέw. Ménsébéréh ro maro, "Ati ni étέw?"

11 Atin i de médoo do étέw ménodor bé Jesuse séménumbul ro maro, "Been i niy sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne féndawét Jesus tidέw Galilea."

Dénédél Jesusey de démagang dob lawi i Tuluse

12 Tidéw béno, ménangéy i Jesuse dob lawi i Tuluse. Amun ménahur, dénédélén i de étéw démagang brab do méléy-méléy diyo. Atin bénluweén i de ahayay de lémuluk kurta brab ténuwarén i de saray de émfébéléy do fégétulak do marafati. 13 Atin ménbéréh dob berowe mano, “Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘I lawi guwe fédawétén lawi gonon démasal.’ Endob fénwaléy gom lawi i de ménakaw.”

14 Tidéw béno, i de langafén brab de fikat ménangéy ro dob Jesuse dob lawi i Tuluse. Atin fén-adi-adi no bero. 15 Endob i de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabé ménwaléy ro ménkérit amun énggito roy de ni fiyo rénigo Jesuse brab amun énggélingoo roy kéékes i de nga dob lawi i Tuluse maro, “Dayéwé tom i séfu Datu Dabide.” 16 Mélaw ménbéréh i de ni odoron dob Jesuse maro, “Aw énggélingoo moy de kébéréh i de ni nga? Sedek énda fétéréné mo bero?”

Séménumbul i Jesuse mano, “Hoo, énggélingoo ku. Atin fiyo ké dayéwé ro Begén. Aw énda séna énggébasana kom i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Fédayéw i Kadnane bé de nga.’ ”

17 Tidéw béno, ténagak Jesuse bero atin méntékédan dob Jerusalem mangéy dob ingéde Betania. Diyo ménbati bé no kélungonon.

18 Bé géfuwéne de, bé lala ne séfule mangéy Jerusalem, ménlayaf i Jesuse. 19 Atin énggito noy sébaane kayéw féndawét igos dob doror i aguwone. Mélaw fénggédéto no inok médot bé onok ne. Endob amun séménléd de, énda i énggito no onokén saliyu bé de dau no. Tidéw béno, ménbéréh dob kayéwe ni mano, “Endaén damén mégonok go!” Sonom béno ménlaay i kayéwe ni.

20 I de kuyugén, amun énggito roy ni, ménggaif ro. Atin ménénginsa ro maro, “Sedek ménagad ménlaay i kayéwo no?”

21 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Béréhé ku begom i toowe, amuk tintu gom munur brab énda ruwo-ruwoy fédéw gome, gérigono kom i loowe bé rénigo guwe dob kayéwe. Atin békén saén i ni, non gébérého kom dob tudukey ni makom, ‘Angéy go dob dogote’, atin mérigo ba. 22 Non amuk munur gom, gédoté kom i ati ongoté kome ké démasal gom dob Tuluse.”

23 Tidéw béno, ménangéy man i Jesuse dob lawi i Tuluse, atin diyo téménoro. Atin i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio ménangéy ro dob Jesuse atin ménénginsa ro maro, “Ati atura muwe rémigo bé de ni? Ati ménirayane Beem kuwagib bé ni?”

24 Séménumbul i Jesuse mano, “Sémuliu ménginsaan begom. Amuk sumbulo kom Begén, sumbulo ku so begom ké ati kuwagib guwe rémigo bé de ni. 25 Ati séménugue bé Juane inok mautis, Tulus loo ké étéw saén?”

Atin séédél ro maro, “Amuk béréh tom ‘Tidéw dob Tuluso’, fénginsaa no betom sedek énda fénéngintoowo tom i Juane. 26 Endob buluk béréhé tom, ‘Tidéw dob étéwe,’ kéluhanay de ni étéw mékérit ro betom.” Ménggilak ro bé de étéw non ménunur i de ménlimud bé Juaney ségétéwe sénarigoy Tuluse. 27 Mélaw séménumbul ro dob Jesuse maro, “Enda gétiga key de.”

Atin mélaw bénréh Jesus mano, “Enda so béréhé ku dob begome ké ati kuwagib guwe rémigo bé de ni rigoné ku.”

28 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya mano, “Fégitung gom i fantage bé ni. Wén i ségétéwe lagéy wén i ruwo gétéw ngaén lagéy. Ménangéy dob ofoe de atin ménbéréh mano, ‘Adu, agéw

go mangéy dob safade gémalbék béni.' 29 Endob i ni nga ménbéréh mano, 'Mikau.' Endob énda mérugayén tidéw béno, ménagéw non ménfégalin i fédéw ne. 30 Atin ménangéy soy boh ne dob tuwaréye bé de ngaén. Atin ménbéréh mano, 'Adu, angéy go galbék dob safade béleewe ni.' Atin bang i ni nga, 'Hoo, magéwu.' Endob énda fo ménagéwén. 31 Na, ati karang gome de, ati isuwe bé de ngaén i ménodorone bé kétayay boh ruwe?"

Séménumbul ro maro, "I ofoe de."

Atin bang Jesuse man, "Hoo, atin béréhé ku begom i toowe, i de ménsala étéw loo bé de lémiful do kémubra buwis brab de sundal géahur dob kéféguléw i Tuluse géétah na begom. 32 Non i Juan Bautistawe ménangéy dob begome fégétiga no begom i métintuwe aguwon, éndob énda ménunur gom de. Endob i de lémiful kémubra buwis brab de sundal énggésénule ro ménunur ro de. Atin fiyon fo ké énggito gom i kégésénule ruwe, énda fo gésénule gom taloo no munur gom de."

I binuwayae fantag bé de tete témalima

33 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "Fégélingo gom nay ni ségiyo binuwaya. Wén i ségétéwe étéw wén i safadén nohoko no do ubas. Atin fénlangkatén i lémiwéte de, atin kénalutén i fédongo nuwe bé fégékérése bé de onokén. Atin réménigo so tambala. Tidéw béno, féntalimaén bé de ségiyo étéw. Tidéw béno, ménagéw mangéy dob mérayue ingéd. 34 Amun énggumah i gaiy kékétéwe de, sénuguén i de sugu-sugué no inok doté roy kaane de baad bé de onokén. 35 Endob i de témalima bé safade, génamak roy de ni sugu-suguén. Atin lénubag roy ségétéwe de, atin fénléhu roy ségétéwe de, atin nibéro ro batéw i gétéléwe de taman ménléhu. 36 Tidéw béno, i gefee bé safade ni, sénuguén man i de ségiyo do sugu-sugué no éndob mas na médoo. Endob i de témalima bé safade, ségiléw soy rénigo ruwe dob berowe. 37 Tidéw béno, i gefee bé safade ni, sénuguén i tintuwe ngaén non fénggitungén mano, 'Fégadata roy nga guwe.' 38 Endob amun énggitoy de témalima bé safad ne, ménsébéréh-béréh ro maro, 'Been i niy nga i gefee bé ni safad. Féléhué tom inok gékatom i ni safad.' 39 Mélaw génamak ro, atin fénsut ro dob liyuy safade. Tidéw béno, fénléhu ro."

40 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Amuk gégumah i gefee bé safade ni, ati rigoné nuwe dob de téménalima bé safad ne?"

41 Séménumbul ro maro, "Angéyé no féléhuén i de ni tete étéw. Tidéw béno, irayén man dob ségiyowe témalima inok iray ro dey kaane baad bé de nohok ké gégumah i kékétéwe de."

42 Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, "Aw énda séna énggébasana kom i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'I batéwe nikaay de réménigo bé lawie, been i ménwaléye toow na fo balilaga fiyo batéw. I ni rénigoy Kadnane ula-ula, atin mégaif tom de.' "

43 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Mélaw béréhé ku begom i Tuluse éndaén sarigé noy safad ne dob begome. Yamula sarigé no dob de ségiyo étéw rigoné roy kétaya nuwe. I atag i ni, éndaén féguléwoy Tuluse begom. Yamula féguléwo noy de ségiyo étéw munur dob Beene. 44 Atin atiy mélawue dob nan batéw toow fo mébinasa. Brab buluk i batéwe ni mélawu dob de étéw, rénahé no bero maak bubuk sébuwan."

45 I de odoroy de fadi brab de Fariseo, énggélingoo roy de ni binuwaya nuret Jesuse. Atin gétiga ro beroy bénrého nuwe fantag bé de ni. 46 Mélaw ténlama ro kénéfo i Jesuse, éndob énda gagané ro de

non ménggilak ro bé de médoo do ménlimud do étéw diyo. Non i de ni étéw kénarang roy Jesuse ségétéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne.

22

I binuwayae fantag bé uyote

1 Atin ménuret man i Jesuse binuwaya dob de étéw. 2 Ménbéréh mano, “I kéfégulew i Tuluse loo bé ni. Wén i ségétéwe datu réménigo karagiya dob uyot i nga ne lagéy fébawagén. 3 Amun énggumah i gaiwe, sénuguén i de sugu-sugué no mangéy témawag bé de étéw sénéngkat ro brab émbéréh dob berowe bé énggumahén i gaiy uyote brab fatut magéw ro mangéy dob lawi ne. Endob ménika ro magéw. 4 Mélaw i datue ni sénuguén man i de ségiyo sugu-sugué no mangéy méréh dob de ni do étéw sénéngkat ro mano, ‘Méntafayén i karagiyae béleewe ni. Ménsumbalién i de bobo ayam atin méntogohén i kéluhanane. Enggomén, angéy gomén dob uyote ni.’ 5 Endob i de étéw sénéngkat ro, énda fo nifat ro de brab énda fo ménangéy ro dob uyote ni. Yamula i ségétéwe de ménangéy dob safad ne, atin i ségétéwe de ménangéy dob daganga nuwe. 6 Atin i de dumo bé de ni étéw sénéngkat ro génamak roy de sugu-suguéy datue ni. Atin lénubag ro brab fénléhu ro bero. 7 Mélaw i datue ni toow fo ménkérit. Mélaw sénuguén i de sundalo no atin fénléhu roy de ni étéw ménméléhu, atin ténuwég roy ingéd ruwe. 8 Tidéw béno, ménbéréh dob de sugu-suguén mano, ‘Méntafayén i uyote, éndob i de sungu do étéw sénéngkat gu énda fo médait ro mangéy dini. 9 Agéw gom mangéy dob de dakél aguwon atin séngkat gom médoo do étéw taman atiy gito gome de.’ 10 Mélaw i de sugu-suguén ménagéw ro dob de aguwon atin lénimud roy de médoo do étéw, sani kéluhanay de énggito ro do fiyo étéw brab do tete étéw. Atin mélaw i gonoy uyote ni toow fo ménféno bé étéwe. 11 Endob amun ménahur i datue inok téngténgé noy de kana, énggito noy ségétéwe lagéy énda kéménégalén loo bé fatute dob uyote. 12 Atin ménénginsa i datue mano, ‘Adih, sedek ménahur go dob ni uyot énda kéménégal go loo bé fatute?’ Endob énda séménumbul i lagéye ni. 13 Tidéw béno, bénréh i datue dob de sugu-sugué no mano, ‘Ikét gom i de kémérén brab de sékéyén, atin ibér gom dob liyuy lawie ni mangéy dob délémone. Diyo kémérew brab kémigét i de kifé no.’ ”

14 Atin fénggilid Jesusey binuwayae ni mano, “Non fiyon fo ké médooy de étéw sénéngkat i Tuluse, kloh saén i méfémilie de waléy do étéwén.”

Fantag bé buwise

15 I de Fariseo, ménangéy ro sélimud sébero-bero saén. Atin ménsébéréh-béréh ro fantag bé ati kéténgkad ro bé Jesuse inok gébéréh bé békéne damén katabuwan. 16 Tidéw béno, sénugu roy de dumo bé de kuyug ro brab de dumo bé de kuyug Datu Herod mangéy ménginsa dob Jesuse. Atin ménbéréh i de ni étéw dob Jesuse maro, “Maistéro, gétiga key toow i kétoro me. Brab métintu go, énda i isu ramigo mo bé de étéw. Yamula toroé moy toowe fantag bé kétayay Tuluse toow. 17 Mélaw béréhém begey, ati karang me de, aw fatut gey ba mayad buwis dob Sesare, sani datue dob Roma taloo no énda?”

18 Endob i Jesuse énggétiga noy tetee kétaya ro brab bénréhén bero mano, “I de begom do ubo-ubo gom saén méngintulus. Sedek télamané kom Begén fagakaran? 19 Féténgténg gom Begén i félatahe kurta fégébuwis.”

Amun niraya ro de, 20 ménénginsa i Jesuse dob berowe mano, “Ati

gefee dawét brab falas gito gom dob nan?"
21 Séménumbul ro maro, "Ka Sesar."
Tidéw béno, bénréh Jesuse mano, "Iray gom dob Sesarey ka Sesare. Brab iray gom dob Tulusey kay Tuluse."
22 Amun énggélingoo roy ni, ménggaif ro bé késumbul Jesuse. Atin ménagéw ro ténagak roy Jesuse.

Fantag bé kétébulee

23 Bé no so térésang, wén i de Saduseo ménangéy ro dob Jesuse. (Been i berowey de énda méngintoow bé kéfétébule i Tuluse bé de étéw moso.) 24 Ménbéréh ro dob Jesuse maro, "Maistéro, bénréh Moisese bé buluk i ofo i ménléhue, brab énggéféledo noy bawag ne, énda i nga ro, fatut bawagéy tuwaréy ne inok wén i séfu i ni étéw bé tuwaréy ne. 25 Na, wén i fitéw gétéw sétuwaréy falan lagéy ménbati dini Brab i ofoe de ménawag. Tidéw béno, ménléhu énda i nga ro. Tidéw béno, i gétunduge de bénawagén soy bawage fénled i ofo ne. 26 Atin ménléhu so énda i nga ro. Atin i gétéléwe de bénawagén so taman dob géfitéw ruwe. Endob ménléhu ro kéluhanan énda i nga ro. 27 Tidéw béno, ménléhu soy ni libun. 28 Mélaw bé gaiy kétébulee moso, ati isuwe bawag i ni libun bé de ni fitéw gétéw sétiman idéng? Non énggébawaga no bero kéluhanan bé méuyag ro de séna."
29 Séménumbul i Jesuse mano, "Tintu békén katabuwan i kéfégitung gome. Non énda gétiga kom i Ménsulate Kébéréh i Tuluse taloo noy barakat ne. 30 Non amuk tébule i de étéw, ségilew ro bé de télaki dob lawayo atin énda sébawag ro. 31 Atin fantag bé kétébulee, aw énda séna énggébasana kom i Ménsulate Kébéréh i Tuluse dob begome? 32 Fiyon fo ké ménléhu i ro Abrahame, Isak, brab Jakob, bang i Tuluse, 'Begéney Tuluse féngadafé Abrahame, Isake, brab Jakobe.' I atag i ni, i Tuluse féngadafév de méuyag do étéw, békén i de ménléhu."
33 Atin amun énggélingooy de étéw i ni kétoro Jesuse, ménggaif ro.

I toowe na fo gérotor sugu

34 I de Fariseo, amun énggélingoo roy fantage bé kéféantés Jesuse bé de Saduseo, ménsélimud ro. 35 Atin i ségétéwe bero témoro bé kitabe, ténéngkadén i Jesuse inok énda damén katabuwan i késumbul ne. 36 Ménénginsa mano, "Maistéro, ati isuwe toow fo gérotor bé de sugu dob kukumay Tuluse?"
37 Séménumbul i Jesuse mano, "Féimu go bé Kadnane Tulusém bé kéluhanay fédéw me, brab kéluhanay kamatu me, brab kéluhanay itunga muwe. 38 Been i niy toowe fo gérotor sugu. 39 I géruwowe toow fo gérotor sugu ringon so bé sunguwe de. Féimu go bé dumo muwe ringon so bé kéimu me bé kaame lowoh. 40 I toowe atag i kéluhanay de kukuman niray Moisese betom tidéw dob ni ruwo timan sugu. Tidéw so dob niy kéluhanay ténoro i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne."
41 Amun ménlimud sénay de Fariseo, ménénginsa i Jesuse dob berowe mano, 42 "Ati antaf gom bé Kristowe? Ati katufua nuwe?"
Séménubul i de Fariseo maro, "Dabid i katufua Kristowe."
43 Ménbéréh man i Jesuse mano, "Amuk loo, ati kéfanu-fanu nuwe ké fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé Dabide bé fédawétén i Kristowe 'Kadnan?' Non ménbéréh i Dabide mano, 44 'I Kadnane ménbéréh dob Kadna kuwe, sar go dob kuwono kuwe taman témabanu bé de sébanil Beem.' 45 Amuk féndawét Dabidey Kristowe 'Kadnan', ati kéfanu-fanu nuwe ké i Kristowe séfu Dabide saén?"
46 Endob énda i ségétéw bero énggésumbul, ménantés ro. Atin

tidéw bé no gai, éndaén i étéw émbaraw ménginsa dob Jesuse.

23

1 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de ménsélimud étéw brab dob de kuyugén mano, 2 "I de témoro bé kitabe brab de Fariseo, beroy de étéw sénarigon témoro bé kitabé niray Moisese. 3 Mélaw fatut odoro kom démoyun i kéluhanay kétoro ruwe begom. Endob kagom iringén i de rigoné ro non énda modor ro bé karowe kétoro. 4 Sugué roy de étéw bé médoowe, maak féobo ro beroy de toow fo émbégat do obo, éndob énda témabang ro de. 5 Fédayéw-dayéw ro saén dob téngaangay de étéw. Féndakél roy de fédongo ro bé Ménsulate Kébéréh i Tuluse ténaléy ro bé de kémér ro inok gitoy de étéw. Atin féntaah roy de kégal ro maak do tintu fo méngintulus. 6 Atin méuyot ro mésar dob de fiyo saran dob kandulie brab dob de lawi féngadafan. 7 Atin méuyot ro fégadatan ségifaén dob de fadiyan brab fédawét i de étéw bero 'Maistéro.' 8 Endob kagom fédayaén i de étéw fédawét ro begom 'Maistéro', non fantay-fantay gom sédumon atin ségétéw saén i Maistéro gome. 9 Atin kagom fédawét i de étéw dob duniyae ni 'Abay', non ségétéw saén i Abay gome sani Tuluse dob lawayo. 10 Atin kagom so fédayaén i de étéw fédawét ro begom 'Uléw', non ségétéw saén i Uléw gome sani Begéne, Kristo. 11 I toowe na fo gérotor dob begome fatut waléy sugu-suguén. 12 Atiy étéwe téfégérotor, fégérifantadén. Atin i étéwe térifantad, fégérotorén.

13 "I begome do Fariseo brab do témoro bé kitabé, mékukum gom fo toow. Ubo-ubo saén i kéfén gintulus gome. Alangé kom i de étéw méuyot mahur dob kéféguléw i Tuluse. Mika gom mahur atin alangé kom i de étéw méuyot mahur. 14 Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab begome so do Fariseo. Ubo-ubo saén i kéfén gintulus gome. Lafisé kom i de libun baléw inok afasé kom i de lawi ro. Tidéw béno, démasal gom bé de métaah kédasal dob téngaangay de étéw non makom ké médirung i de ni tete rigoné kom. Sabaf bé ni toow na fo gétimal ké mékukum gom moso.

15 "Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab begome do Fariseo. Ubo-ubo saén i kéfén gintulus gome. Mégéror gom magéw émféunur bé ségétéwe étéw dob Tuluse. Endob amuk munur, féwaléyé kom toow na fo tete bé begome, funa no toow na fo fatut mangéy dob uleono emferno.

16 "Mékukum gom fo toow. Maak do langafén gom éndob araké kom i de ségiyo étéw. Ténoro gom bé fiyon fo ké wén i étéw sémafa bé lawi i Tuluse, ulanden ké énda métuma no. Endob amuk wén i rémigo safa bé de bélowon dob lawi i Tuluse, béréhé kom tintu fo fatut tumané noy fasad ne. 17 Dufang gom brab maak langafén gom. Ati isuwe toow na fo gérotor, i de bélowon dob lawi i Tuluse look i mékétéfuwe lawi i Tuluse funay de bélowon mékétéfu? Toow na fo balilaga i lawi i Tuluse. 18 Atin témoro gom so bé amuk sémafa i étéwe dob ahayane tulakan dob lawi i Tuluse, ulanden ké métuman i fasad ne. Endob amuk sémafa bé atiy tulake diyo dob no tulakan béréhé kom dob beene bé tintu fo fatut tumané noy fasad ne. 19 Toow gom fo maak do langafén! Ati isuwe toow na fo gérotor, i tulake look i mékétéfuwe tulakan funay tulake mékétéfu? Mas gérotor i ahayane tulakan. 20 Mélaw amuk sémafa i ségétéwe étéw dob ahayane tulakan, énda saén sémafaén dob nan, yamula sémafa so dob kéluhanay de tulak féndiyo dob ahayane. 21 Atin amuk sémafa i ségétéwe étéw dob

lawi i Tuluse, énda sémafaén saén dob nan, yamula sémafa so dob Tuluse bati diyo. 22 Atin amuk sémafa i ségétéwe étéw bé lawayo, sémafa so dob saray Tuluse brab dob Tuluse mésaran de.

23 “Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabé brab de begom do Fariseo. Ubo-ubo saén i kéfé́ngintulus gome. Iray gom dob Tulusey géfoloe bé kéluhanay languntama kome fiyon i faninue nohok gom, éndob dénigur gom i de gérotor sugu dob kitabe loo bé kétintuwe, brab kégédawe, brab gésarigone adat. I de ni niray gom fatut rigoné kom éndob kagom digurén i de dumo de. 24 Maak do langafén gom marak bé ségiyowe étéw! Modor gom bé de kloh do sugu éndob félisé kom i de gérotor do sugu. Ségiléw gom bé ségétéwe étéw kédané noy lifété tidéw dob wayége inémé no, éndob inémé noy dakéle ayam.

25 “Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab begome do Fariseo. Ubo-ubo gom saén métintu éndob i de fédéw gom toow fo tete. Non toow gom fo arumén brab lémiful. Ségiléw gom bé ségétéwe étéw urahé noy tabue look biléwe fingé fuweh saén éndob dungisan fo toow dob bukag ne. 26 Maak do langafén gom, begom do Fariseo, non énda gito gom i toowe. Féfiyo gom i de fédéw gom loo bé ségétéwe murah bé bukag i tabue. Tidéw béno, tintu gom fiyo, brab métintuy adat gome so.

27 “Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab de begom do Fariseo. Ubo-ubo gom saén fiyo éndob tete i de adat gom. Ségiléw gom bé de lébéng fiyoy de falas ro dob liyuwe, éndob dob bukage wén i do bukal de brab do mérénah do bangkay. 28 Non ubo-ubo gom saén métintu inok i de étéw karangé ro begom do fiyo étéw. Endob i de fédéw gom méféno bé tugie brab sala.

29 “Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab de begom do Fariseo. Ubo-ubo saén i kéfé́ngintulus gome. Rémigo gom do fiyo lawi lébéngon kay de sénarigoy Tuluse, brab rémigo gom fiyo do lébéngon kay de métintu étéw ménrugayén ménléhu. 30 Atin béréhé kom makom, ‘Amuk méuyag gey bé gaiwe méuyag i de ni sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, énda mamung gey bé de katufua key mémélé́hu bero.’ 31 Endob bé nan kébéréh gom, fégito gom bé begom i de séfu i de ménmélé́hu bé de ni sénarigoy Tuluse. 32 Mélaw fatut fétaus gom i de tete rénigoy de katufua kom. 33 Maak do ulé gom non i de katufua kom maak do ulé ro. Mélaw kagom karangén de ké gséliya gom bé kékukume begom mangéy dob uleono emferno. 34 Mélaw sugué kuy de sénarigoy Tuluse muret, brab de gétigan étéw, brab de témoro mangéy dob begome. Endob féléhué kom i de dumo bero, brab féléhué kom i de dumo bero dob de krus, brab badasé kom i de dumo bero dob de lawi féngadafan, brab fégétaé kom i de dumo bero dob de ségiyo-giyo ingéd. 35 Mélaw mékukum gom bé sala i de étéw bé kéféléhu ruwe bé de métintu étéw, tidéw dob sunguwe métintu étéw ménléhu féndawét Abel taman dob Sekariase sani nga Barakiase. Fénléhu dob lawi i Tuluse dob élét i ahayane tulakan brab mékétéfuwe sibéy. 36 Béréhé ku begom i toowe, i de begom do étéw méuyag béni mékukum gom sabaf bé de ni sala bé kéféléhue bé kéluhanay de ni.”

37 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse fantag bé adat i de étéw dob Jerusalem mano, “I Begome do étéw dob Jerusalem, tete i fédéw guwe fantag bé begome. Non fénléhu gom i de sénarigoy Tuluse muret brab nibéro kom batéw i de

sénugu dob begome taman ménléhu ro. Firoy gule i kétaya kuwe témimu begom loo bé kétimu i méritone manok télikub-kubo noy de fiyakén bé de fafakén? Endob ménika gom de. 38 I lawi gome métagak brab mébinasa moso. 39 Atin béréhé ku begom, tidéw béleewe ni, éndaén gito gom Begén taman énda émbéréh gom moso, 'Féfiyonéy Tuluse damén i gégumahe tidéw dob Kadnane.' "

24

Fantag bé tamfaday duniyae

1 I lala Jesuse magéw tidéw dob lawi i Tuluse, i de kuyugén ménfégédét ro dob Beene toroé roy de fiyo falasén do lawi bé lawi i Tuluse. 2 Endob ménbéréh i Jesuse mano, "Gito gom i de ni? Béréhé ku begom i toowe, i kéluhanay de ni mébinasa, brab fiyon i de batéw fénggérigo de émbéragar ro."

3 Amun ménsar i Jesuse dob tuduke féndawét Olibo, ménangéy i de kuyugén dob Beene séberobero saén. Atin ménbéréh ro maro, "Béréhém begey kédiron mérigoy de ni. Brab ati fégélolonone de ké gédétén gégumah i késéfule me brab tamfaday de gai?"

4 Séménumbul i Jesuse mano, "Ingat gom inok énda méfagakaran gom. 5 Non médoo mosoy de étéw gégumah usaré roy dawét guwe, brab béréhé ro maro, 'Begéney Kristowe.' Atin médooy de géfagakara ro. 6 Atin gélingoo kom i kébéréh i sétibohe brab gélingoo kom soy fantage bé de gira. Endob kagom mégilak de. I de ni kailangan mérigo éndob békén sénay ni tamana nuwe. 7 I de ingéd sétiboh ro bé de ségiyo ingéd. Brab i de sakuf fangangaturan sétiboh ro bé de ségiyo. Atin wén mosoy lénggob brab do luba dob de séségiyo-giyo do ingéd. 8 Endob i de ni féganaya no saén loo bé kéféganay i kékédawétay ségétéwe libun obor gédétén mégénga.

9 "Atin i kéluhanay de étéw mérarék ro begom sabaf bé kéunur gome Begén. Atin mélaw kéfoén gom inok férasayé ro begom brab féléhué ro begom. 10 Atin bé béno, wén i médoo do étéw témérén munur. Atin séképo ro brab mésérarék ro. 11 Tidéw béno, médooy de ubo-ubo sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne gégumah brab fégakara roy de médoo do étéw. 12 Atin sabaf bé kélégéb i tetee, éndaén ségédaw i de étéw. 13 Endob ati géfédaydaye munur taman dob tamfadane, méfukas ro. 14 Atin i ni Fiyo Uret fantag bé kéfégulew i Tuluse uretén dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni inok gétigay kéluhanay de étéw. Tidéw béno, gégumah i tamanane.

15 "Atin gito gom i 'Mékésirang-sirange Surga' bénréh i sénarigoy Tuluse féndawét Daniel bé do gétah. Atin témindég dob mékétéfuwe gonon." (Fégésobutéy masawe.) 16 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Bé béno gai, i de étéw bati dob Judea fatut mérarév ro dob de tuduk. 17 Atin i étéwe dob liyuy lawi ne, békénén fatut mahur dob lawi ne inok angéyé noy insod ne. Fatut magayasén mérarév. 18 Atin i étéwe diyo dob safad ne, békénén fatut séfule dob lawi ne inok angéyé noy géruwowe lafin kégalén. 19 Bé do no do gai, toow fo mékégédaw-gédaw i de libun obor brab de mériton do idéng. 20 Dasal gom dob Tuluse brab ongot gom dob Beene inok dob gaiwe kailanga kom i mérarév bé de gai mélégénéy taloo no gai kétérén. 21 Non toow na fo gétimal i kérégéy ni bé kéluhanay de ségiyo do kérégénon dob ségiyowe gai tidéw bé kélimbag i Tuluse bé duniyae taman so béleewe ni. Atin éndaén i kérégénon loo bé ni tidéw bé béno gai. 22 Endob i Tuluse fénfokoén i do no gai. Amuk énda rénigo noy ni,

énda i ségétéw méuyag. Féfokoé noy de gai non ménuray i na nuwe bé de fénémilién étéw.
23 “Bé béno gai, amuk wén i émbéréh dob begome mano, ‘Téngténg gom, ay niy Kristowe,’ taloo no ‘Diyoo, ay nan,’ kagom munur de. 24 Non gégumah i de émbéréh, ‘Begén i Kristowe,’ brab do ubo-ubo sénarigoy Tuluse. Atin gérigono roy de dakél mékégaif inok géfagakara roy de fénémili i Tuluse, amuk fakay. 25 Fétuntay gom i de ni. Béréhé ku dob begome lokut énda séna mérigo no.
26 “Atin amuk wén i émbéréh dob begome mano, ‘Téngténg gom, diyo i Kristowe dob gonone énda i étéw de bati,’ kagom mangéy diyo. Look amuk émbéréh ro maro, ‘Téngténg gom, ay diyoo ménrékunéy,’ kagom munur de. 27 Non i Nga i Kéilawane, sani Begéne, giton i késéfule guwe ségilém bé kégitone bé kilote réméndaw tidéw sébangan mangéy élédon.
28 “Fiyon atiy gonoy de ménléhu, diyo soy de uwak sétimu.
29 “Enda mérugayén tidéw bé de mérégén do gai, i térésange waléy délémon, brab i térésang kélungonone éndaén réméndawén, brab i de gitoon mélawu ro tidéw dob lawayo brab i de éntingayén dob lawayo mékuyung. 30 Tidéw béno, giton dob lawayoy fégélolonone bé kégumah guwe, sani Nga i Kéilawane. Atin i kéluhanay de étéw dob duniyae ni kémérew ro bé kégilak ruwe. Tidéw béno, gito ro Begén dob rawéne gégumah tidéw dob lawayo barakatan brab réméndaw. 31 Atin dob métanuge béréh i témburiwe, sugué kuy de télaki gu mangéy dob séngae gonon dob duniyae ni. Atin timué roy de fénémilién étéw gu tidéw dob kéluhanay de ingéd.”
32 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya mano, “Fétuntay gom i ni ufama fantag bé kayéwe. Dini dob betome ni, sonom lémbud i de fongo no brab émféantu daun, gétiga kom gédétén i basa médufe. 33 Ségilém so bé béno gai. Amuk gito gomén mérigoy de ni bénréh gu, gétiga kom gédétén i késéfule guwe. 34 Atin béréhé ku begom i toowe, i de étéw méuyag béni, énda méléhu ro taman mérigoy de ni. 35 I lawayo diyo brab duniyae ni méalfa, éndob i kébéréh guwe énda méalfaén.
36 “Endob énda i ségétéw gétigan bé gaiy kégumah i no gai séfuleu. I de télaki dob lawayo énda gétiga ro de, brab fiyon i Begéne, sani Nga i Tuluse, énda so gétiga ku de. I Abay guwe saén Tulus i gétigane bé nan gai. 37 I késéfule guwe ségilém bé gai Noehe. 38 Non bé gai Noehe, amun gédétén gégumah i dunuke, i de étéw énda ménbuku ro. Yamula ménama ro, ménineém ro, ménawag ro taman bé gaiy kéahur Noehe dob barkowe. 39 Non i de étéw énda énggétiga roy ati mérigowe séko. Endob tékow énggumah i dunuke atin ménléné ro kéluhanan saliyu bé Noehe brab de samungén. Ségilém so bé niy kétékow i késéfule guwe. 40 Bé béno gai, wén i ruwo gétéw lagéy diyo gémalbék dob safade, atin i ségétéwe de dotén brab i ségétéwe de méféled. 41 Atin wén i ruwo gétéw do libun gémiling, atin i ségétéwe de dotén, brab i ségétéwe de émféled. 42 Ingat gom mélaw, non énda gétiga kom i gaiy késéfule i Kadna kome, sani Begéne. 43 Fétuntay gom i ni ufama. Amuk i gefee bé lawie gétiga noy gaiwe gégumah i ménakawe, énda fo fidongén brab énda fédayaé no mahur i ménakawe. 44 Mélaw fatut tafay gom sénga tékélid. Non séfuleu bé gaiwe énda karangé kom de.
45 “Ati gésarigone brab gétuwane sugu-suguén? Been i sugu-sugué ne sénarigoy amu ne mégulém bé de dumo no sugu-suguén, inok irayén

i de amaén bé fatute gai. 46 Toow fo moror i ni sugu-suguén ké séfule i amu ne brab gito no rémigo bé kaane galbék loo bé fatute. 47 Béréhé ku begom i toowe, i amue ni sarigé noy kéluhanay de kaan do éntingayén dob ni sugu-suguén. 48 Endob amuk tete i adat i ni sugu-suguén atin fégitungé no mano, ‘Mérugay sénay késéfule i amu guwe.’ 49 Atin féganaya noy lémubage bé de dumo no sugu-suguén, atin mama brab miném séréngan bé de molon. 50 Tidéw béno, séfule i amu ne bé gaiwe énda gétigay ni de sugu-suguén, atin kétékowan. 51 Mélaw i amu ne, kukumé noy ni sugu-suguén atin fédiyoé no dob gonoy de ubo-ubo étéw. Diyo kémérew brab kémigét i de kifé no.”

25

I binuwayae fantag bé de folo gétéw kénogon

1 Atin nuret Jesuse man i sébaane binuwaya fantag bé késéfule ne mano, “I kéfégulew i Tuluse loo bé ni. Wén i do folo gétéw kénogon. Nangéy ro bénalak i ségétéwe témérima lagéy. I séngae kénogon wén i kaan solo nuwit. 2 Endob i limowe de gétéw do béngu brab i de limo de gétéw do métilédtéd. 3 Non i de limo de do béngu ménuwit ro do solo éndob énda i do wayégén. 4 Endob i de limo de gétéw do métilédtéd nuwit roy de solo brab de katiya ménféno fitroliyo. 5 Tidéw béno, ménlis i témérimawe ni lagéy. Atin mélaw ménwaléy manat i de ni folo gétéw kénogon. Atin énggéfidong ro.

6 “Amun kérara kélungononén, wén i mékese mano, ‘Ay ni nén i témérimawe lagéy énggumahén! Enggomén, angéy gom balak.’ 7 Sonom béno, méntek i de folo ni gétéw kénogon, atin ténumo roy de solo ro. 8 Tidéw béno, i de béngu ni do kénogon bénréh ro dob de métilédtéd do kénogon maro, ‘Irayan gey bé fitroliyo goma nan, non ménfadéng i de solo gey.’ 9 Endob séménumbul i de métilédtéd do kénogon maro, ‘Enda fakayén non kulang i fitroliyo geye ké tukido key de begom. Fatut angéy gom de béléy kagom.’ 10 Mélaw ménagéw i de béngu ni do kénogon inok méléy ro do fitroliyo. Atin amun ménagéw ro, énggumahén i témérimawe lagéy. Atin i limowe de do énggétafay, ménodor ro bé témérimawe ni lagéy ménahur ro dob uyote. Tidéw béno, ménfintuén i béngawane.

11 “Enda mérugayén tidéw béno, énggumah man i de béngu do kénogon. Atin téménawag ro maro, ‘Maistéro, féahurén gey.’ 12 Endob séménumbul i témérimawe ni lagéy mano, ‘Tintu fo énda gélolo gu begom.’ ”

13 Atin fénggilid Jesusey binuwayae ni mano, “Been i funa kome fatut mingat. Non énda gétiga kom i gai guwe séfule.”

14 Atin ménuret man i Jesuse sébaan binuwaya fantag bé kéfégulew i Tuluse bé de étéwén mano, “Wén i ségétéwe étéw ménagéw mangéy dob mérayue ingéd. Amun énda séna magéwén de, ténawagén i de sugu-sugué no atin sénarigén i de languntama no dob berowe. 15 Nirayén dob séngae sugu-suguén loo bé kétilédtéd ruwe. Dob sunguwe de niraya no limo ngibu kurta. Atin dob géruwowe de niraya no ruwo ngibu, atin dob gétéléwe de niraya no séngibu kurta. Tidéw béno, ménagéwén i ni étéw ménangéy dob mérayue ingéd. 16 Sonom so bé kéagéw i amu ruwe, i sunguwe sugu-suguén méndagang-dagang. Atin énggéinség de limo ngibu kurta. 17 Atin loo so bé niy rénigoy géruwowe sugu-suguén,

atin énggéinség de ruwo ngibu kurta. 18 Endob i gétéléwe sugu-suguén ménagéw brab kéménalut dob fantade, atin lénébéngén i séngibuwe kurta sénarig dob beene.

19 "Tidéw béno, amun ménrugayén, ménséfule i amu ruwe atin ténawagén i de sugu-sugué no inok étuké noy kurta ne. 20 Atin i sunguwe sugu-suguén, téméningé brab ménbéréh dob amu ne mano, 'Amu, ay niy limowe ngibu kurta sénarigém dob begéne. Ay ni soy limowe ngibu kurta inségén.' 21 Atin ménbéréh i amu ne mano, 'Fiyo, mésarigon go brab fiyo go sugu-suguén. Non mésarigon go bé klohe, mésarigon go so bé médoowe. Méuyotu ké moror go séréngan begén.' 22 Tidéw béno, i géruwowe sugu-suguén téméningé brab ménbéréh mano, 'Amu, ay niy ruwowe ngibu kurta sénarigém dob begéne. Atin ay ni soy ruwowe ngibu inségén.' 23 Tidéw béno, ménbéréh i amu ne mano, 'Fiyo, mésarigon go brab fiyo go sugu-suguén. Non mésarigon go bé klohe, mésarigon go so bé médoowe. Méuyotu ké moror go séréngan begén.' 24 Tidéw béno, téméningé i gétéléwe sugu-suguén. Atin ménbéréh mano, 'Amu, gétiga ku beem métégas go fo étéw. Edoté moy békéne kaam, brab kétéwé moy békéne nohokém. 25 Mélaw mégilaku fo beem. Atin mélaw, ménagéwu brab bénunéy guy kurta me dob fantade inok énda métadino. Atin téngténgém, ay niy séngibuwe kurta sénarigém dob begéne.' 26 Tidéw béno, ménkérit i amu ne, atin ménbéréh mano, 'Tete go fo sugu-suguén brab faukén go fo toow. Aw gétiga mo médotu kun bé békéne kagén, brab kéntéw guy békéne nohok gu? 27 Amuk kémarang go loo bé nan, fatut damén féndiyoém i kurtae dob bangkue inok buluk séfuleu, fakay doté ku brab wén i inségén.' 28 Tidéw béno, bénréh i amue ni dob de étéw dob sékulo ruwe téménindég mano, 'Dot gom i kurta ne atin iray gom dob ségétéwe wén i folo ngibu kurtaén. 29 Non i de étéw mésarigon ro, umanan irayan inok waléy médooy karowe de. Endob i de étéw énda mésarigon ro, fiyon i klohe dob berowe dotén so. 30 Atin i ni tete sugu-suguén, ibér gom dob liyuwe dob délémone gonon. Diyo kémérew brab kémigét i de kifé no.' "

I de bili-bili brab do kambing

31 Atin ménuret man i Jesuse ségiyo binuwaya mano, "I Nga i Kéilawane, sani Begéne, amuk séfuleu begey i de télaki gu inok méguléw, mésaru dob sarane kay méguléwe. 32 Atin mélimud dob adafa kuwey kéluhanay de étéw. Atin féganané kuy de fiyo étéw bé de tete étéw ségilém bé kéféganay témalimae bili-bili bé de bili-bili no brab de kambing. 33 Atin fédiyoé kuy de fiyo étéw dob kuwono kuwe atin fédiyoé kuy de tete étéw dob biwong guwe. 34 Atin i Begéne, sani méguléwe, béréhé ku dob de fiyo étéw dob kuwono kuwe maku, 'Fénfiyoy Abay guwe Tulus begom. Enggomén, ahur gom dob kéfégulém i Tuluse loo bé kébantak ne de tidéw bé kélimbag ne bé duniyae ni. 35 Non amun ménlayafu, fénama gom Begén. Atin amun méntéruménu, féniném gom Begén. Atin amun énda séna gélolo gom Begén, ténayakuf gom Begén dob de lawi gom. 36 Atin amun énda i kégal gu, fénkégal gom Begén. Atin amun déménruunu, ténalima gom Begén. Atin amun ménférisuwu, ténukaw gom Begén.' 37 Tidéw béno, i de ni fiyo étéw émbéréh dob Begéne maro, 'Kadnan, kédiron i kégito geye Beem mélayaf atin fénama gey Beem, taloo no térumén go atin féniném gey Beem? 38 Brab

kédiron i kétayakuf geye Beem dob de lawi gey fiyon fo ké énda séna gélolo gey Beem? Brab kédiron i kégito geye Beem félawas atin féngkégal gey Beem? 39 Brab kédiron i kégito geye Beem déméruun taloo no ménférisu go atin ténukaw gey Beem?' 40 Tidéw béno, béréhé ku bé de fiyo étéw maku, 'Béréhé ku begom i toowe, amun ménggédaw gom bé ségétéwe gérifantad dumo gu, maak ménggédaw gom so Begén.' 41 Tidéw béno, béréhé ku dob de étéw dob biwong guwe maku, 'I begome médait gom mékukum, férayu gom tidéw dob Begéne. Angéy gom dob aféye énda émfandaén taman sa taman méntafayén ka Satanase brab de kaan do kuyug do saitan. 42 Non amun ménlayafu, énda fénama gom Begén. Atin amun méntéruménu, énda fénineém gom Begén. 43 Atin amun énda gélolo gom Begén, énda ténayakuf gom Begén dob de lawi gom. Atin amun énda i kégal gu, énda fénkégal gom Begén. Atin amun déménruunu brab amun ménférisuwu, énda ténalima gom Begén.' 44 Tidéw béno, i de ni tete étéw émbéréh ro maro, 'Kadnan, kédiron wayoy kégito geye Beem mélayaf taloo no térumén, taloo no ségétéw go énda gélolo gey de, taloo no énda i kégalém, taloo no déméruun, taloo no ménférisu, atin énda ténabang gey Beem?' 45 Atin i Begéne, sani méguléwe, sumbulo ku bero maku, 'Béréhé ku begome i toowe, amun énda ténabang gom i ségétéwe toow fo gérifantad kuyug gu, maak énda so ténabang gom Begén.' 46 Tidéw béno, i de ni do tete étéw, féangéyé ku bero dob uleono emferno inok mékukum ro taman sa taman. Endob i de métintu do étéw gédoté roy umule magufusa."

26

I bantak i de odoroy de Judio

1 Amun énggilid i Jesuse témoro bé de ni, ménbéréh dob de kuyugén mano, 2 "Gétiga kom amuk méifus i ruwowe gétérésangan, gégumah i gaiy kanduli tome do Judio féndawét 'Témara.' Bé béno, i Begéne sani Nga i Kéilawane, atéénu inok féléhué ro Begén dob kruse."

3 Bé béno so, i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, ménlimud ro dob lawi i gérotore fadi féndawét Kayafas. 4 Diyo ménséfagayun ro kéfoé roy Jesuse inok féléhuén. Endob bénantak ro rigonén ké énda i ségiyo étéw de gétigan. 5 Ménsébéréh ro maro, "Békén saén bé lala tome kémanduli, kinok wén i mérimbur bé de étéw."

6 Atin diyo i Jesuse dob lawi i ségétéwe ménadi-adinén fémuteén féndawét Simon, dob ingéde Betania. 7 Atin bé lala Jesuse mama, énggumah i ségétéwe libun wén i fiyo katiyaén ménféno bé balilagae nor fégéféamut. Atin ménfégédét dob Jesuse, atin lénukaén dob ulew ne. 8 Endob i de kuyugén, amun énggito roy ni rénigoy libune ni, ménwaléy ro mékérit. Atin ménbéréh ro maro, "Sedek séninggula saén i nan fégéféamut? 9 Non amuk fénbéléy damén i nan nor, wén i médoo kurta gédotén de brab iray damén dob de méskinan."

10 Endob i Jesuse énggétiga noy kébéréh ruwe, atin ménbéréh mano, "Kagom dowoyén i libune ni. Non toow fo fiyoy rénigo nuwe dob Begéne. 11 I de méskinan taus ro bati dob begome sénga tékélid, éndob i Begéne énda démoyunu bati dob begome. 12 Bé kéluka ne bé fégéféamute dob Begéne, fégétafay bé lowoh guwe ké lébéngénu. 13 Atin béréhé ku begom i toowe, dob séngae gonon dob duniyae ni uretén i Fiyowe Uret, uretén soy kérigo nuwe Begén. Mélaw i de étéw gétédémo roy ni libun."

I rénigo Judase

14 Tidéw béno, i ségétéwe bé de
folo bra ruwo kuyugén féndawét
Judas Iskariot ménangéy dob de
odoroy de fadi. 15 Atin ménénginsa
dob berowe mano, “Firoy i iray
gome begén ké fékéfo guy Jesuse
dob begome?” Atin bénayada ro
téléw folo félatah. 16 Tidéw bé no gai,
sénléd Judasey fiyowe gai fékéfoén i
Jesuse.

17 Amun dob sunguwe fuweh
bé kékanduli i de Judio féndawét
“Fan énda i Fégéféé ruk de” look
“Témara”, i de kuyugén ménangéy
ro dob Jesuse atin ménénginsa ro
maro, “Hon i kétaya muwe gono
key témafay bé amaé muwe bé ni
kanduli?”

18 Atin séménumbul i Jesuse
mano, “Angéy gom Jerusalem
atin béréh gom dob étéwe diyo
makom, ‘Enggumahén kun i uras
i Maistérowe. Mélaw mamung bé
kékandulie “Témara” begey i de
kuyugén dob lawi me.’ ”

19 Mélaw i de kuyugén nodoro
roy kébéréh Jesuse, atin ténafay roy
amaé ruwe kay kandulie féndawét
“Témara” dob no lawi.

20 Amun kélungononén, i Jesuse
ménsar mama séréngan bé de folo
bra ruwo gétéw kuyugén. 21 Bé lala
ruwe mama, bénréh Jesuse mano,
“Béréhé ku begom i toowe, wén
sékoy ségétéwe begom émfékéfo
Begén.”

22 Tidéw béno, toow fo méntete
i de fédéw i de kuyugén, atin
ménénginsa i séngae ségétéw bero
dob Jesuse maro, “Kadnan, békén
begén, hay?”

23 Séménumbul i Jesuse mano, “I
ségétéwe séréngan Begén mérém
fan, beeney émfékéfoe séko Begén.
24 I Nga i Kéilawane, sani Begéne,
méléhuu loo bé kébéréh i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse. Endob toow
fo mékégédaw-gédaw i émfékéfoe
Begén. Mas na fiyo dob beene ké
énda damén ménumah i ni étéw, non
mékukum fo toow.”

25 Tidéw béno, ménbéréh i Ju-
dase sani ménfékéfoe de mano,
“Maistéro, békén begén, hay?”

Atin séménumbul i Jesuse mano,
“Hoo, beem.”

I kéama i Kadnan

26 I lala ruwe mama, éndot Je-
susey fane brab ménfésalamat dob
Tuluse. Tidéw béno, sénkébeng-
kébengén, brab sénaarén dob de
kuyugén. Atin ménbéréh mano, “Ay
niy lowoh guwe. Dot gom brab
ama gom.”

27 Tidéw béno, éndot Jesusey
tabue wén i arak de atin
ménfésalamat dob Tuluse. Atin
nirayén dob berowe mano, “Iném
gom de, kéluhana kom. 28 Non
been i niy dara guwe, sani tandae
bé fasad i Tuluse, réménanas inok
méfésagadan i de sala i de médoo do
étéw. 29 Béréhé ku begom, éndaén
minému arak taman dob gaiwe
minému mantu arak séréngan
begom amuk méguléw i Abay guwe
Tulus dob de étéwén.”

30 Tidéw béno, kéménanta ro
sébaan kanta démayéw bé Tuluse.
Tidéw béno, ménagéw ro mangéy
dob tuduke féndawét Olibo.

Nuret Jesusey fantage bé Pedrowe

31 Atin ménbéréh i Jesuse dob de
kuyugén mano, “Kino séko bé ni
kélungonon méraréy gom kéluhanan
tagaké kom Begén non wén i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
‘Féléhué kuy témalimae bé de bili-
bili, atin i de bili-bili no émbéragar
ro.’ ” 32 Atin féntaus Jesusey
kébéréh me mano, “Endob amuk
tébuleu, magéwu métah begom
mangéy Galilea.”

33 Tidéw béno, ménbéréh i
Pedrowe dob Jesuse mano, “I
begéne, énda fo tagaké ku Beem,
fiyon fo ké méraréy i kéluhanay de
dumo gu.”

34 Endob ménbéréh man i Jesuse
mano, “Béréhé ku beem i toowe,
bé énda séna ukoro i férufete bé

ni kélungonon, dirungé mo Begén télév gule bé énda gélolo mo Begén."
35 Ménbéréh man i Pedrowe
mano, "Enda fo dirungé ku Beem,
fiyon fo ké méléhuu séréngan
Beem."
Atin loo so bé niy kébéréh i de
kéluhanay de dumo kuyugén.
36 Tidév béno, ménagév i Jesuse
beroy de kuyugén dob gonone
féndawét Getsemani. Amun
énggumah ro diyo, ménbéréh i
Jesuse dob berowe mano, "Sar
gom dob ni bé lala guwe mangéy
démasal dob diyoo." 37 Atin
nuwitén i Pedrowe brab de ruwo
gétév lagéy nga Sebedeowe, sani
Santiagowe brab Juane. Atin
méntete i fédév Jesuse brab
ménbuku fo toow. 38 Atin ménbéréh
dob de ni télév gétév kuyugén
mano, "I fédév guwe toow fo
ménbuku taman toow fo démawét.
Bati gom dini, brab tulik gom."
39 Tidév béno, ménagév i
Jesuse gumaha témabar. Atin
méntélengkéb méntédunsum brab
déménasal mano, "Abay, amuk
fakay saén, kago fédayaén Begén
mérasay. Endob i kaame saén
kétayan i mérigowe damén, békén
kagén kétayan."
40 Tidév béno, ménséfule dob
de télév ni gétév kuyugén. Atin
énggito no bero énggéfidong.
Ménbéréh dob Pedrowe mano,
"Aw énda wayo gétulik go fiyon
ségéuras saén?" 41 Atin ménbéréh
dob berowe télév gétév mano,
"Tulik gom, atin dasal gom inok
énda métukawan gom. Méuyot gom
rémigo bé kétaya kuwe, éndob i de
lowoh gom mélubay brab magad
géfélis bé de sugu gu."
42 Tidév béno, ténagak Jesuse man
bero, atin déménasal mano, "Abay,
amuk énda fakayén ké géséliyahu bé
ni kérasay, mérigo damén i kétaya
muwe." 43 Tidév béno, ménséfule
man i Jesuse mangéy dob de télév
ni gétév kuyugén. Atin énggito no
bero énggéfidong non toow ro fo
manat.
44 Tidév béno, ténagak Jesuse
man bero bé gétéléwe gule inok
démasal. Atin déménasal ségilév
so bé énggéétahe de. 45 Tidév
béno, ménséfule man mangéy dob
de télév ni gétév kuyugén atin
ménbéréh dob berowe mano, "Aw
tafay gom so fidong brab témérén?
Téngténg gom! Enggumahén i
urase fékéfo i Nga i Kéilawane, sani
Begéne, atin atéénu dob de ménsala
étév. 46 Na, tek gom, magév tomén.
Téngténg gom, ay nan nén gégumah
i émfékéfoe Begén!"

I kékéfoe bé Jesuse

47 Amun émbéréh sénay Jesuse,
énggumah i Judase sani ségétéwe bé
de folo bra ruwo gétév kuyugén.
Atin wén i dakéle ménlimud étév
dob beene énggumah. Non sénugu i
de odoroy de fadi brab de odoroy
de Judio bero. Atin ménuwit ro do
sundang brab do bastun. 48 Atin
énggétiga roy ati fégélolono ruwe
bé Jesuse, non amun énda séna
gégumah ro diyo, bénréh Judase
bero mano, "I étéwe aréké ku, kéfo
gom non Been."
49 Mélaw sonom so bé kégumah Ju-
dase, ménfégédét dob Jesuse brab
ménbéréh mano, "Fiyo kélungonon,
Maistéro." Tidév béno, narék Ju-
dasey Jesuse.
50 Tidév béno, ménbéréh i Jesuse
dob Judase mano, "Adih, fétausém i
kérigo muwe bé rigoné muwe."
Tidév béno, i de étév ménodor bé
Judase, ménfégédét ro dob Jesuse
brab kénéfo ro. 51 Atin wén i
ségétéwe kuyug Jesuse bénindasén
i sundang ne atin ténibohén i
ségétéwe rifév gérotore fadi brab
ménsilaf i ségébalae bé kélingo ne.
52 Endob ménbéréh i Jesuse mano,
"Rumaém i sundang ma nan. Non i
kéluhanay de témiboh, méléhu ro so
bé sundange. 53 Aw énda ba gétiga
mo de? Amuk kétaya ku, gétawagu
mongot tabang dob Abay guwe

Tulus, atin sugué noy laksaéne do télaki no témabang Begén matuhon bé de ni étéw. 54 Endob amuk rigoné kuy nan, énda métuman i de Ménsulat Kébéréh i Tuluse fantag bé ati mérigowe dob Begéne."

55 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de ménlimud do étéw mano, "Sedek ménuwit gom do sundang brab do bastun, inok kéfoé kom Begén maak ségétéwu tulisan kéfoé kom? Sénga fuweh diyou dob lawi i Tuluse témoro, éndob énda kénéfo gom Begén. 56 Endob ménrigoy kéluhanay de ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse sénulat i de sénarigo no."

Tidéw béno, kéluhanay de kuyugén ménrarey ténagak roy Jesuse.

I kékukume bé Jesuse

57 Atin i de étéw kéménéfo bé Jesuse nuwit ro dob lawi i gérotore fadi féndawét Kayafas. Diyo ménlimud i de témoro bé kitabé brab de odoroy de Judio. 58 Atin i Pedrowe ménfuray ro bero éndob énda ménfégédétén, méntaman saén dob fésayaway lawi i gérotore ni fadi. Atin ménahur dob fésayawane ni brab ménsar diyo beroy de guwardiya inok gétiga noy ati mérigowe dob Jesuse. 59 Atin i odoroy de fadi brab kéluhanay de ménlimud do odoron séménléd ro do tugi kétébo bé Jesuse inok kukumé ro méléhu. 60 Endob énda i énggélingoo ro funa ro de mémélehu, fiyon fo ké médooy de téménindég brab ménbéréh do tugién kétébo bé Jesuse. Tidéw béno, wén i ruwowe gétéw lagéy téménindég brab ténébo roy Jesuse. 61 Ménbéréh ro maro, "Ménbéréh i ni étéw mano, 'Gébinasana kuy lawi i Tuluse atin fétindégé ku man bé téléwe gétérésangan.' "

62 Tidéw béno, i gérotore fadi téménindég brab ménbéréh dob Jesuse mano, "Ati késumbul me bé ni kétébo ro Beem?" 63 Endob ménantés i Jesuse. Tidéw béno, ménbéréh man i gérotore ni fadi mano, "Sugué ku Beem sémafa dob adafay méuyage Tulus, aw Beeme bay Kristowe Nga i Tuluse?"

64 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Toow i nan bénréhém bé Nga i Tuluse Begén. Atin béréhé ku begom i toowe, gito gom i Nga i Kéilawane, sani Begéne, mésar moso dob kuwonoy barakatane Tulus brab gito gom Begén dob de rawén séfuleu tidéw dob lawayo."

65 Sonom béno, i gérotore ni fadi amun énggélingoo noy ni kébéréh Jesuse, kénusién i kégal ne inok fégito noy kékérit ne de. Atin ménbéréh mano, "Mékémurka fo toow i kébéréh ne non réféngé noy Tuluse! Endaén kailanga tom i témébоe de dob betome. Non énggélingoo tomén i mékémurkae kébéréhén béleewe ni. 66 Ati karang gome de fatut rigoné tom?"

Atin séménumbul i de odoron maro, "Fatut mékukum méléhu."

67 Tidéw béno, dénuraa roy rangih Jesuse atin lénubag ro. Atin wén soy do téménamfiling bé Jesuse. 68 Atin ténléb roy de moto no bé munsalawe brab ménbéréh ro maro, "Amuk Beem i Kristowe, antukém ké ati téménamfilinge Beem."

Dénirung Pedrowey Jesuse

69 I lala i de ni mérigo, i Pedrowe diyo ménsar dob fésayawane. Atin ménfégédét i ségétéwe kénogon sugu-suguéy gérotore fadi. Atin ménbéréh dob Pedrowe mano, "Beem soy dumo Jesuse tidéw Galilea."

70 Endob dénirung Pedrowe dob téngaangay de étéw diyo mano, "Enda gétiga kuy nan béréhé mo." 71 Tidéw béno, ménangéy i Pedrowe dob béngaway fésayawane. Diyo wén i ségiyowe kénogon sugu-suguén énggito noy Pedrowe. Atin ménbéréh dob de lagéy diyo mano, "Ay niy ségétéwe dumo Jesuse tidéw Nasaret."

72 Atin dénirung Pedrowe man
mano, “Méléhuu so dob ni, énda
gélolo guy nan lagéy.”
73 Enda ménrugayén tidéw
béno, i de lagéy téménindég diyo
ménfégédét ro dob Pedrowe. Atin
ménbéréh ro maro, “Tintu fo beem
i ségétéwe bero. Non dob kébéréh
me énggélolo gey beem ségétéw go
so tidéw Galilea.”
74 Tidéw béno, séménafa foy
Pedrowe dob berowe mano,
“Amuk tugio ku begom, kukuméy
Tuluse begén. Enda gélolo guy nan
étéw!”
Sonom béno, ménukoro i férufete.
75 Atin énggétédémo Pedrowey
kébéréh Jesuse mano, “Bé énda séna
ukoro i férufete, dirungé mo Begén
téléw gule bé énda gélolo mo Begén.”
Mélaw i Pedrowe, ménsut tidéw
diyo atin kéménrew fo toow.

27

1 Amun toow géfuwén, i kéluhanay
de odoroy de fadi brab de odoroy
de Judio, ménlimud ro inok bantaké
roy kéféléhu ruwe bé Jesuse. 2 Atin
nikét roy Jesuse brab nangéy ro
naté dob Pilatowe sani méguléwe
tidéw Roma.

I kélého Judase

3 I Judase, sani ménfékéfoe de,
amun énggito noy kékukume bé Je-
suse, énggésénule. Mélaw nuwitén
séfule i téléwe folo félatah mangéy
dob de odoroy de fadi brab dob de
odoroy de Judio. 4 Atin ménbéréh
mano, “Ménsalau non fénkéfo gu
inok féléhuén i ni ségétéw étéw énda
i rénigo no tete.”
Endob séménumbul i de odoron
maro, “Ulanden dob begeye. Kaam
saén sala i nan.”
5 Tidéw béno, i Judase nibérén
i de kurta ni dob lawi i Tuluse,
atin ménagéw tidéw diyo. Atin
ménfétoyo méntébitin.
6 I de odoroy de fadi ténimu roy de
félatah ni brab ménbéréh ro maro,
“I ni kurta fénggéféléhu bé étéwe,
mélaw énda fakayén dob kitab tome
itongén dob tulakane dob lawi i
Tuluse.” 7 Atin amun ménagayun
ro, nusar roy kurtae ni fégébéléy bé
fantad i ségétéwe rémigo binangga,
inok wén i fantad lébéngon bé de
étéw énda bati ro dob Jerusalem.
8 Been i funay fantade ni féndawét
“Démara Fantad” taman béleewe ni.
9 Mélaw méntuman i kébéréh i
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh
ne bé do gétah féndawét Jeremias
mano, “Endot roy téléwe folo
félatah, sani kurtae ménagayun i de
Judio fénggébéléy de. 10 Atin nusar
roy ni kurta fénggébéléy bé fantad
i ségétéwe rémigo do binangga, loo
bé sugu i Kadnane Begén.” Been i
niy kébéréh Jeremiase bé gétahe.

I kékukume bé Jesuse

11 Atin i Jesuse téménindég dob
adafay méguléwe tidéw Roma
féndawét Pilato. Atin fénénginsaa
noy Jesuse mano, “Aw Beem i Datu
i de Judio?”
Atin séménumbul i Jesuse mano,
“Beem i ménbéréh de.” 12 Endob
amun ténébo i de odoroy de fadi
brab de odoroy de Judio, ménantés
saén i Jesuse.
13 Mélaw ménbéréh i Pilatowe dob
Jesuse mano, “Sedek énda sum-
bulo moy kéluhanay de kétobo ro ni
Beem?”
14 Endob énda séménumbul i
Jesuse, ménantés saén. Mélaw
ménggaif fo toow i méguléwe.
15 I ni ménrigowe bé gaiy
kékandulie Témara. Atin i adat i
méguléwe, sénga kanduli ro Témara
témangéy ségétéw férisu fémiliéy de
ménlimud do Judio. 16 Bé no gai,
wén soy ségétéwe bantugén férisu
féndawét Barabas. 17 Mélaw amun
ménlimud i de étéw, ménénginsa i
Pilatowe dob berowe mano, “Ati
isuwe kétaya kom tangéyé ku inok
géésut dob begome? Barabas loo
ké Jesuse féndawét so Kristo?”
18 Rénigo noy ni non énggétiga no i

de odoroy de Judio, naté roy Jesuse non méndalέw ro de.
19 Amun diyo ménsar i Pilatowe dob saray kémukume, fénsamfay i bawag ney sébaane kébéréh mano, “Kago rigonén i éntingayéne dob ni étέw énda i salaén. Non wén i énggétéginéfo kuwe na kélungonono atin toowu fo ménbuku fantag bé Beene.”
20 Endob i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, fénfagayu roy de ménlimud do étέw bé ongoté ro dob Pilatowey tangéyé noy Barabase, atin féléhuén i Jesuse. 21 Endob i Pilatowe ménénginsa mano, “Aw ati isuwe wayo kétaya kom tangéyén inok géésut dob begome?”
Atin séménumbul i de étέw maro, “Barabas.”
22 Atin ménénginsa i Pilatowe mano, “Ati mélaw i rigoné kuwe dob Jesuse féndawét so Kristo?”
Séménumbul ro kéluhanan maro, “Féléhuén dob kruse!”
23 Endob ménénginsa man i Pilatowe mano, “Endob ati tetee rénigo no?”
Tidέw béno, ménkes i de étέw minut métanug maro, “Féléhuén dob kruse!”
24 Amun énggétiga Pilatowe énda fo magayun i de étέw atin sérimbur ro séko, éndotén i wayége atin ménggguse dob téngaangay de étέw. Atin ménbéréh dob berowe mano, “Békén kagén sala i kéléhu i ni étέw énda i salaén. Kagom saén aturan.”
25 Atin ménbéréh i kéluhanay de étέw maro, “Kagey aturan i kéléhu ne brab aturay de séfu gey so.”
26 Tidέw béno, ténangéy Pilatowey Barabase mésut mangéy dob de étέw. Atin féntafésén i Jesuse. Tidέw béno, natéén dob de sundalo inok kélabo ro dob kruse.
27 Tidέw béno, i de sundalo Pilato nuwit roy Jesuse mahur dob lawi Pilatowe. Atin i kéluhanay de dumo ro sundalo ségébataliyon ménlimud ro géliwét bé Jesuse. 28 Atin lénékas roy de kégalén brab fénkégal ro bé furowe kégal maak datu. 29 Tidέw béno, lénuku roy suwarane kélég atin fénsayaf ro bé Jesuse, atin féndiyo roy kayέwe dob kuwonone kémérén ubo-ubo maak datu. Tidέw béno, ménlingkuwéd ro dob adafa nuwe brab déniyangka ro. Atin ménbéréh ro maro, “Méraru damén i datu i de Judio.” 30 Atin dénuraa ro, brab éndot roy ni kayέw tidέw dob kémér ne brab bénadas roy ulέw ne. 31 Amun énggilid ro déniyangka, lénékas roy furowe ni kégalén brab fénkégal ro man bé kaane kégal. Tidέw béno, nuwit ro mésut inok kélaboné ro dob kruse.

Kénlabo roy Jesuse dob kruse

32 I lala ruwe magέw tidέw Jerusalem, énggébalaka roy étέwe féndawét Simon tidέw dob ingéde Siren. Atin i de sundalo fénégés ro démuwal bé krus Jesuse. 33 Atin énggumah ro dob sébaane gonon féndawét Golgota (i atag ne “gonoy kulobong uléwe.”) 34 Diyo niray roy arake sénlawék bé uwae fégékédan démawét fénineém ro bé Jesuse. Endob amun éngétemtemo no, ménika de miném.
35 Tidέw béno, kénlabo ro dob kruse. Atin sénbaad roy de kégalén bé késékungkungo ruwe de. 36 Tidέw béno, ménsar ro diyo ténéngténg roy Jesuse. 37 Atin féndiyo roy sénulat ruwe fingé rotor bé ulέw Jesuse bé kétébo ruwe de mano, “Ay niy Jesuse, sani datu i de Judio.” 38 Tidέw béno, kénlabo ro dob de krus i ruwowe gétέw tulisan, i ségétέwe de fingé dob kuwono nuwe brab i ségétέwe de fingé dob biwong ne.
39 Atin i de étέw, téménara ro dob adafa Jesuse atin déniyangka ro brab dénangu-danguo ro inok dowoyé ro. 40 Atin ménbéréh ro dob Jesuse maro, “Bénréhém bé binasané moy lawi i Tuluse atin fétindégé mo man bé téléwe gétérésangan. Amuk tintu Nga i Tuluse Beem, tabangém i lowoh

me atin lus go tidéw dob krusa nan inok énda méléhu go."
41 Atin ségilέw so bé ni, i de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabe brab de odoroy de Judio déniyangka ro. 42 Ménbéréh ro maro, "Ténabangén i de ségiyo étέw inok énda méléhu ro, éndob énda gétabanga noy lowoh ne inok énda méléhuén. Amuk Beeney datu tome do Judio, fatut mélus tidéw dob krusa nan inok géunur tom de. 43 Sémarig bé Tuluse brab bénréhén bé Been kun i Nga i Tuluse. Na, énténgé tom ké féimuéy Tuluse brab tabangé no béleewe ni inok énda méléhuén."
44 Atin fiyon i de tulisan séréngan bé Jesuse kénlabo dob de krus, déniyangka ro so.

I kélého Jesuse

45 Amun géutuhén, ménwaléy délémon i kéluhanay fantade taman ménifus i téléwe géuras. 46 Amun géraraan lémudug i térésange de, ménkes i Jesuse mano, "Eli, Eli, lama sabaktani?" I atag ne, "Tulus gu, Tulus gu, sedek ténagakém Begén?"
47 Atin i de dumo bé de étέw témindég diyo, énggélingoo roy ni kébéréhén, atin ménbéréh ro maro, "Tawagé noy Eliase." 48 Atin wén i ségétέwe bero ménagayas éndotén i maake gafas, nérémén dob mélémuwe arak, féndiyoén dob kayéwe, brab ténunggulén dob ba Jesuse inok fééséfén de damén.
49 Endob i de dumo bé de étέw téméngténg, ménbéréh ro maro, "Fédayaém mon, non méuyot gey de téméngténg ké gégumah i Eliase témabangan de inok énda méléhuén."
50 Tidéw béno, ménkes man i Jesuse atin ménléhuén.
51 Tidéw béno, i rindunge dob lawi i Tuluse ruwoy ménséédaya nuwe tidéw rotor mangéy fantad. Atin wén i émbagére luba brab wén i de dakél batέw ménséufak. 52 Atin wén i de takub do lébéng ménungka brab médooy de ménléhu do étέw i Tuluse méntébule ro. 53 Ménagέw ro tidéw dob de lébéng ro. Atin amun méntébule i Jesuse, ménangéy ro mahur dob mékétéfuwe ingéd Jerusalem brab méntéfégito dob médoowe do étέw.
54 I odoroy de sundalo brab de sundalo no ténulik roy Jesuse, amun énggito roy ni luba brab kéluhanay de ni ménrigo, toow fo ménggilak ro. Atin ménbéréh ro maro, "Tintu fo Been i Nga i Tuluse."
55 Diyo soy de médoo do libun, kémulay ro tidéw dob gétangkae. Beroy de libun ménfuray bé Jesuse tidéw Galilea brab ténabang ro. 56 Bero ro Maria tidéw Magdala, brab Maria idéng Santiagowe brab Jose, brab idéng Juane brab Santiagowe sani de nga Sebedeo.

I kélébénge bé Jesuse

57 Amun témégénén, énggumah i ségétέwe lagéy kawasa tidéw Arimatea. I dawét ne Jose atin been soy ségétέwe kuyug Jesuse. 58 Ménangéy dob Pilatowe, atin nongotén i bangkay Jesuse. Atin sénuguén i Pilatowe ké fakay ro iray i bangkay Jesuse dob Josehe ni. 59 Mélaw éndot Josehe, atin bénausén bé mantuwe fute safut. 60 Tidéw béno, féndiyoén dob kaane lébéng, mantu séna ténosong dob rangih i fingase. Tidéw béno, kénriringén i dakéle batέw fénggétélébén bé béngaway lébénge ni. Atin tidéw béno, ménagέw i Josehe tidéw diyo. 61 Atin diyo i Mariahe tidéw Magdala brab dumo nuwe féndawét so Maria. Ménsar ro dob saréwoy lébénge.
62 Bé gétunduge de fuweh, Sabado. Atin i de odoroy de fadi brab de Fariseo ménlimud ro bero ro Pilato. 63 Atin ménbéréh ro maro, "Datu, gétédémo key bé méuyag sénay nan étέw ubo-ubo datu gey, bénréhén bé tébule kun ké méifus i téléwe gétérésangan.

64 Mélaw fiyo ké sugu go bé de
guwardiya inok tintu bantayan
i lébéng ne taman bé gétéléwe
gétérésangan, inok i de kuyugén
énda géahur ro témulis bé bangkay
ne atin béréhé ro dob de étéw bé
méntébule. Non toow na fo gétimal i
nan tugi bé sunguwe de."
65 Séménumbul i Pilatowe mano,
"Dot gom bé de sundalo gu man-
tay bé lébéng ne inok énda i géahur
diyo."
66 Mélaw ménagéw ro atin rénigo
roy tandae dob béngaway lébénge
inok gito ro ké wén i mahur
de. Tidéw béno, féndiyo roy de
guwardiya mantayan de.

28

I kétébule Jesuse

1 Amun ménifus i Sabadowe de,
toow géfuwén bé Duminggue de, i
Mariahe tidéw Magdala ménagéw
mangéy dob lébéng Jesuse beroy
dumo nuwe libun féndawét so
Maria inok angéyé ro téngténgén
i lébénge ni. 2 Atin méntékow
wén i émbagér luba, atin i télakiy
Kadnane ménlus tidéw dob lawayo.
Kénriringén i dakéle batéw tidéw
dob béngaway lébénge, atin ménsar
diyo dob batéwo no. 3 I falas
ne maak kilot atin toow fo fute
i kégal ne. 4 Sonom béno, i de
guwardiya diyo ménwaléy ro toow
fo ménggilak, brab léménukub ro.
Atin méntélengkéb ro maak do
ménléhu ro.
5 Atin i télakiwe ni ménbéréh dob
de libun ni mano, "Kagom mégilak,
Gétiga ku sélédé kom i Jesuse, sani
fénléhu ruwe dob kruse. 6 Endob
éndaén dini no, non méntébuleén
loo bé bénréh ne mérigo. Eng-
gomén ahur gom, téngténg gom i
gono nuwe méniro. 7 Na, fagayas
gom agéw mangéy dob de kuyugén
atin uret gom dob berowe makom,
'Méntébuleén i Jesuse. Atin mangéy
béni Galilea métah begom. Gito
gom diyo.' Na, taus gom brab
fégétédém gom i ni bénréh gu be-
gom."
8 Mélaw ménagayas ro ménagéw
tidéw dob lébénge ni. Atin fiyon
fo ké ménggilak ro, ménoror ro so.
Atin léménéntu ro mangéy dob de
kuyugén inok ureté ro dob berowe.
9 Atin tékow bénalak Jesusey de
libun ni atin ménbéréh dob berowe
mano, "Fiyo térésang." Tidéw
béno, ménfégédét ro dob Beene
brab génamak roy sékéy ne atin
fénéngadaf ro. 10 Atin ménbéréh i
Jesuse dob berowe mano, "Kagom
mégilak. Agéw gom atin béréh gom
dob de kuyug gu bé fatut magéw ro
mangéy Galilea, atin gito ro Begén
diyo."
11 Amun ménagéw i de ni li-
bun, i de dumo bé de sundalo
mantay bé lébénge ni ménséfule ro
mangéy Jerusalem atin nuret ro
dob de odoroy de fadi i kéluhanay
ménrigowe. 12 Mélaw i de odoroy
de fadi brab de odoroy de Judio,
ménsélimud ro. Atin ménagayun
ro ké ati rigoné ruwe. Niraya ro
médoo kurta i de sundalo. 13 Atin
bénréh ro bero maro, "Béréh gom
bé nangéy i de kuyugén i bangkay
ne bé kélungonone atin fénénakaw ro
bé lala gome fidong. 14 Atin amuk
énggélingooy méguléwey fantage bé
ni, béréhé key dob beene inok énda
mékéritén begom atin mélaw énda i
funa kom mégilak."
15 Tidéw béno, i de guwardiya,
éndot roy kurtae ni atin nodoro roy
sugu i de odoroy de Judio ni. Atin
mélaw, taman so béleewe ni, wén i
do Judio muret bé ni uret.

Méntéfégito man i Jesuse

16 Tidéw béno, i de folo bra sébaan
kuyugén ménagéw ro mangéy
Galilea dob sébaane tuduk bénréh
Jesuse fatut ayo ro. 17 Atin amun
énggito roy Jesuse, fénéngadaf ro,
fiyon fo ké wén i de dumo bero
ruwo-ruwoy de fédéw ro munur
de. 18 Atin ménfégédét i Jesuse dob

berowe atin ménbéréh mano, “I kéluhanay kuwagibé mégulέw dob lawayo brab dob fantade niray dob Begéne. 19 Mélaw angéy gom dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni atin féunur gom i kéluhanay de étέw bé Begéne. Bautis gom bero dob dawét i Abaye Tulus, brab Nga i Tuluse, brab Rémogor i Tuluse. 20 Atin toro gom bero bé fatut odoro roy kéluhanay de sugu gu begom. Atin fégétédém gom i ni, diniwu dob begome sénga tékélid taman dob tamfaday duniyae ni.”

I Fiyowe Uret Sénulat Markose

Been i niy Fiyowe Uret sénulat Markose fantag bé Jesu Kristowe. Sénulat Markosey médoowe do mékégaif rénigo Jesuse amun ménbati séna dob duniyae ni. Sénulat Markose soy dumoy de ténoro Jesus.

I Markose ni, sani séménulate bé ni Fiyo Uret, beeney dumo Pedrowe ménangéy muret fantag bé Jesuse. Ségétéw so bé de kuyug Jesus i Pedrowe ni, amun ménbati sénay Jesuse dob duniyae ni. Mélaw gétiga tom i kéluhanay de sénulat Markos toow fo toow.

I kéuret Juan Bautistawe

1 Ay niy Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe, sani Nga i Tuluse. 2 Bé gétaho, wén i ségétéwe sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne féndawét Isaias. Sénulatén mano, “Bang i Tuluse, ‘Sugué kuy sarigo kuwe métah Beem inok tafayé noy aguwo muwe.’ 3 Diyo dob gonone énda i étéw de bati, brab mékes mano, ‘Gégumah i Kadnane! Tafay gom i aguwo nuwe, brab féén tang gom i de aguwo no.’ ” Been i bénréh Isaiase.

4 Mélaw énggumah i Juane dob gonone énda i étéw de bati. Mautis bé de étéw brab ménuret mano, “Fatut gom gésénule bé de sala gom brab féka gom i de tete adat gom. Tidéw béno, fébautis gom inok fégito gom i kégésénule gome. Atin, i Tuluse fésagadé noy de sala gom.” 5 Atin médooy de étéw dob Judea brab dob ingéde Jerusalem ménangéy ro dob Juane. Fénayag roy de sala ro brab bénautisén bero dob lowoh i wayége Jordan.

6 I Juane ni kéménégal nawél buk dakél ayam féndawét kamelyo, brab kulit binatang i légét ne. Atin i amaé nuwe kasuk brab téné. 7 Atin ménuret i Juane mano, “Wén i ségétéwe témundug begén. Toow na fo gérotor begén. Fiyon foy ikét i safatos ne, énda métororu de mukoh. 8 Wayég i fégébautis guwe begom, éndob i Beene, bautisé no moso begom bé Rémogor i Tuluse.”

I kébautise bé Jesuse

9 Bé no do gai, énggégumah i Jesuse tidéw dob Nasaret dob sakuf i dakéle ingéd Galilea. Atin bénautis Juane so dob wayégo no Jordan. 10 Amun géménaunén i Jesuse tidéw dob wayége, sonom béno énggito noy lawaye ménungka brab i Rémogor i Tuluse ménlus maak marafati brab méntérimféna dob Beene. 11 Brab wén i ménbérébe tidéw dob lawayo mano, “Beem i Nga guwe. Toow fo mégédawu de brab mésuwatu de.”

12 Tidéw béno, fénagéw i Rémogor i Tulusey Jesuse mangéy dob gonone énda i do étéw de bati. 13 Atin ménbati diyo fot folo gétérésangan. Bé béno, sénga tékélid ténéngkad Satanasey Jesuse rémigo tete damén. Diyo soy de mérayar do binatang, éndob énggumah i de télaki brab ténabanga ro.

I kéféganay i galbék Jesuse dob Galilea

14 Amun ménférisunén i Juane, ménséfule i Jesuse mangéy Galilea, brab nuretén i Fiyowe Uret tidéw dob Tuluse. 15 Ménbéréh mano, “Enggumahén i fatute gai. Endaén mérugayén taman gégumah i kéféguléw i Tuluse bé de étéwén. Fatut gésénule gom bé de sala gom brab féka gom i de tete adat gom, brab unur gom dob Fiyowe Uret.”

16 Wén i no sébaan fuweh ménagéw i Jesuse dob doror i dogote féndawét Galilea. Atin énggito noy ruwowe gétéw fatatugés féndawét Simon brab Andrese tuwaréyén. Ibéré roy de biyala ro dob dogote. 17 Atin béréh Jesuse bero mano, “Odor gom Begén.

Kagomén séméléd sédo. Tidéw béleewe, fésélédé ku begom étéw inok modor ro so Begén." 18 Sonom béno, ténagak roy de biyala ro brab ménodor ro bé Jesuse.

19 Atin amun méntaus magéw i Jesuse kloh, énggito noy Santiagowe brab Juane sani de nga Sebedeo. Diyo ro dob awang ruwe sékafété roy de biyala ro. 20 Sonom béno, ténawagén bero. Atin ténagak roy boh ruwe Sebedeo dob awange beroy de témabang do sukayan do fatatugés, atin ménodor ro bé Jesuse.

Dénédél Jesusey saitane

21 Atin i Jesuse beroy de kuyugén ménangéy ro dob ingéde Kafernaum. Amun gai kétérén, ménahur i Jesuse dob lawie féngadafay de Judio, brab téménoro. 22 Atin i de étéw do mégélingo de, toow ro fo ménggaif bé kétoro ne. Non békén ségilew i kétoro ne bé de Judio témoro bé kitab ruwe. Non i berowe, ténoro ro say de kéfégitung i de ségiyo étéw. Endob ténoro Jesusey kaane kéfégitung.

23 Amun téménoro i Jesuse, tékow ménahur dob lawie féngadafan i ségétéwe étéw rénahukoy saitane. 24 Amun énggito noy Jesuse, ménkes mano, "Ati amungé muwe begey, Jesus tidéw Nasaret? Ménangéy go ba dini inok binasané mo begey? Enggétiga ku ké ati Beeme. Beem i Mékétéfuwe tidéw dob Tuluse."

25 Endob génlé Jesusey saitane ni mano, "Kago selekén, brab tékédan go tidéw dob beena nan!"

26 Tidéw béno, i saitane, toow fo fénkikilén i étéwo no brab ménkes métanug, atin méntékédan. 27 Atin toow fo ménggaif i de étéw bé ni. Ménsébéréh ro maro, "Ati ni? Mantu keey kétoro. I ni étéw wén i kuwagibén sémugu bé de saitan, brab odoro roy késugu ne!"

28 Mélaw i kéurete fantag bé Jesuse magad ménlégéb dob kéluhanay de gonon dob dakéle ingéd Galilea.

Nuwa Jesusey de médoo étéw

29 Tidéw béno, ténagak roy lawie ni féngadafan, brab ménagéw ro mangéy dob lawi Simone brab Andrese. Atin ménodor soy Santiagowe brab Juane. 30 Atin diyo gara-gara i térima Simone libun non déméruun toow fo méduf. Amun énggumah i Jesuse dob ni lawi, bénréh ro dey fantage bé ni déméruun. 31 Atin i Jesuse ménangéy dob tébing ne atin génamakén i kémér ne brab fénétekén. Sonom béno, ménkédan i kéédufne brab ménadi-adiy libune ni. Tidéw béno, dénuwoto no bero.

32 Bé no kélungonon, amun ménléd i térésange, i de étéw nuwit ro mangéy dob Jesusey kéluhanay de déméruun brab de étéw rénahukoy de saitan. 33 Atin médooy de étéw dob no ingéd ménlimud ro dob fésayaway lawie ni. 34 Atin i Jesuse énggéféadi-adino noy médoowe déruunan bé médoowe gékélasi déruun, brab fénféraréyén i médoowe saitan. Atin i de ni saitan, énda fénbéréhén bero non gétiga roy ati Beene.

35 Amun lingkuwog mangéy fuweh bé sébaane de géfuwén, méntek i Jesuse brab ménsut dob lawie ménangéy dob géfélébue gonon dob liyuy ingéde. Atin diyo déménasal. 36 Mélaw i Simone brab de dumo no, nangéy ro sénléd i Jesuse. 37 Amun énggito ro, ménbéréh ro maro, "Sélédéy kéluhanay de étéw Beem."

38 Endob séménumbul i Jesuse mano, "Fatut taus tom magéw mangéy dob de dumo ingéd gédét dini inok géuretu so diyo, non been i niy funa kuwe ménangéy dini."

39 Mélaw lénégébén sénugudon i séngae gonon dob Galilea. Atin ménuret dob de lawi féngadafay de Judio, brab fénféraréyén i de saitan.

Nuwa Jesusey ségétéwe fémuteén

40 Wén i no sébaan fuweh,
i ségétéwe fémuteén ménangéy
dob Jesuse, brab léméningkuwéd
dob adafa nuwe mongot tabang.
Ménbéréh mano, “Amuk kétaya mo,
géféadi-adino mo begén.”
41 Atin toow fo ménuray i na
Jesuse de. Mélaw béntér Jesusey
kémér ne brab kénuwahén. Atin
ménbéréh mano, “Kétaya ku. Adi-
adi go.” 42 Sonom béno, ménkédan
i fémute ne, brab ménfiyoy lowoh
ne. 43 Tidéw béno, i Jesuse
fénagéwén brab ménbagér i kébéréh
ne de mano, 44 “Fégélingoém, kago
béréhén i fantage bé ni rénigo gu
dob fiyon udenén étéw. Endob
taus go agéw mangéy dob fadie
brab féténgténgém i lowoh me
inok gétiga no adi-adi gon. Tidéw
béno, irayém i tulake loo bé sénugu
i kitabe tidéw dob Moisese inok
fégito moy kéadi-adi muwe dob
kéluhanay de étéw.”
45 Ménagéw bangnoor i ni
étéw, éndob nuretén dob séngae
étéw énggébalaka no, tidéw béno
ménséfélalag foy ni uret. Mélaw
éndaén gérengkay-réngkay i Jesuse
rémahur dob kéluhanay de ingéd.
Yamula ménbati saén dob de
liyu. Atin i de étéw tidéw dob de
kéluhanay de gonon ménangéy ro
dob Beene.

2

Nuwa Jesusey ségétéwe kimoyén

1 Amun ménifus i firoye
gétérésangan tidéw béno, ménséfule
i Jesuse mangéy Kafernaum. Atin
ménlégéb i urete bé ménule mangéy
diyo. 2 Mélaw toow fo médooy de
étéw ménangéy sélimud dob lawie
batio Jesuse. Atin non toow ro fo
médoo, éndaén i gonon de fiyon
fo dob fésayawane. Atin nuret
Jesuse beroy kébéréh i Tuluse.
3 Bé lala ne témoro, énggumah i
fote gétéw lagéy ténanggung roy
ségétéwe kimoyén, uwité ro damén
mangéy dob Beene. 4 Endob énda
i fiyo kélawang ro dob Jesuse,
non bé médoowe do étéw. Mélaw
ménénik ro dob atéf i lawie.
Tidéw béno, ténosong roy atéfe dob
gataga Jesuse. Amun méntosongén,
ténuntu roy ténanggunge ni ki-
moyén. 5 Amun énggito Jesusey
kéféngintoow ruwe, ménbéréh dob
ni étéw kimoyén mano, “Adih, i de
salaém ménfésagadén.”
6 Tidéw béno, i de témoro bé kitab
i de Judio ménsar diyo, séfénginsa-
nginsa i de fédéw ro maro, 7 “Sedek
émbéréh mékémurka i ni étéw? Enda
i géfésagad bé de sala ké béken i
Tuluse saén!”
8 Endob bé béno so, énggétiga
Jesusey de itunga ro. Mélaw
ménbéréh dob berowe mano,
“Sedek sébéréh gom loo bé nan
dob de fédéw gom? 9 Toow na
fo mélému béréhén, ‘I de salaém
ménfésagadén.’ Non énda gito no ké
wén i barakat gu de rémigo. Endob
toow fo mérégén béréhén, ‘Tindég
go, furutém i iroo muwa nan, brab
agéw go.’ Non giton ké wén i
barakat gu de rémigo. 10 Endob
féfégétiga ku begom i fantage bé
Nga i Kéilawane, sani Begéne. Wén
i barakat gu brab kuwagib gu
dob duniyae ni émfésagad bé de
sala.” Tidéw béno, bénréhén dob
kimoyéne ni mano, 11 “Béréhé ku
beem, tindég go, furutém i iroo
muwa nan, brab ule go.”
12 Sonom béno, téménindég i ki-
moyéne ni dob téngaanga ruwe,
brab fénurutén i iroo nuwe, brab
ménagéw. Atin i kéluhanay de étéw
diyo, toow ro fo ménggaif brab
dénayéw roy Tuluse maro, “Enda
nay énggito tom tidéw féganay loo bé
ni.”
13 Tidéw béno, i Jesuse ménangéy
man dob fédoror i dogote Galilea.
Atin énggumah i de médoo do étéw
brab ménlimud ro dob Beene.
Atin féngganaya noy témoroe bero.
14 Tidéw béno, méntaus i Jesuse

magéw. Atin énggito noy ségétéwe étéw kémubra buwis féndawét Lebi, nga Alfeo ménsar dob de kubranan buwis. Brab ménbéréh i Jesuse dob beene mano, “Odor go Begén.” Tidéw béno, téménindég brab ménodor bé Jesuse.

15 Enda mérugayén tidéw béno, diyo i Jesuse mama dob lawi Lebiwe. Atin diyo soy médoowe do étéw kémubra buwis brab médoo do ménsala étéw ménsar mama séréngan bé Jesuse brab de kuyugén, non médoo ro ménfuray bé Jesuse. 16 Atin i de témoro bé kitab i de Judio do Fariseo, amun énggito roy Jesuse mama séréngan bé de ménsala étéw brab de kémubra buwis, ménénginsa ro dob de kuyug Jesus maro, “Sedek ménsélawék i Jesuse mama bé de kémubra buwis brab de ségiyo tete étéw?”

17 Endob i Jesuse énggélingoo noy ni brab séménumbul mano, “I de fiyo kégélowoho no, énda kailanga roy muwae, éndob kailangay de wén déruu no. Enda ménangéyu dini inok tabaré kuy de métintu étéw, éndob ménangéyu dini inok tabaré kuy de wén salaén inok gésénule ro.”

18 Wén i no sébaan fuweh, ménfuwasay de kuyug Juan Bautista brab de Fariseo. Atin wén i de étéw ménangéy dob Jesuse brab ménénginsa ro maro, “I de kuyug Juan brab de kuyug i de Fariseo, fuwasa ro. Sedek i de kaam do kuyug énda fuwasa ro?”

19 Séménumbul i Jesuse mano, “Ufama, i de kana dob uyote, énda fuwasa ro ké diyo soy témérimawe lagéy. Taman diyo sénay témérimawe lagéy, énda fuwasa ro. 20 Endob gégumah i gaiwe, ké méédot dob berowey témérimawe lagéy. Atin been nay noy gaiwe fuwasa ro. Ségiléw so bé de kagén kuyug, non amuk diniwu séna, énda fuwasa ro.”

21 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya fantag bé sébidanay mantuwe kétoroén brab tafaye kétoro i de Judio. Ménbéréh mano, “Enda i ségétéw étéw fégétabungén i mantuwe safut dob tafaye kégal. Non amuk rigoné no, kéménkén i mantuwe safut, atin méfendet i tafaye kégal, atin minut gétimal i rédet ne. 22 Brab énda i étéw mérowo bé mantuwe arak dob tafaye ahuron arak rénigo bé kulit i ayame. Non amuk rigoné no, bétus i mantuwe arak i tafaye ahuron brab mébinasa méitis i mantuwe arak. Endob fatut i mantuwe arak ahurén dob mantuwe kulit ayam fédéngon de.”

Fantag bé gaiy kétéréne

23 Wén i no sébaan fuweh gai kétérén, i Jesuse brab de kuyugén téménara ro dob de médoo do farey. Atin amun ménagéw ro, i de kuyugén méndot ro bé de onok farey. 24 Tidéw béno, i de Fariseo ménbéréh ro dob Jesuse maro, “Sedek rigoné roy ni, non dob kitab tome énda fatut i gémalbéke ké gai kétérén?”

25 Séménumbul i Jesuse mano, “Aw énda ba énggébasana kom i rénigo Datu Dabide? Wén i no gai toow fo mélayaf beroy de sundalo no. 26 Mélaw ménahur ro dob lawi i Tuluse brab méndot bé ténulake fan brab namaén, atin niraya no soy de dumo no de. Rénigo noy ni fiyon fo ké dob kitabe fadi saén i fakaye mama bé ni fan. Rénigo noy ni dob gaiwe Abitar sénay gérotore fadi.”

27 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Rénigoy gai kétéréne kay de étéw, békén i étéwey rénigowe kay gai kétéréne. 28 Mélaw i Nga i Kéilawane, sani Begéne, wén i kuwagib gu fantag bé atiy fakaye rigonén bé gaiwe kétérén.”

3

Nuwa Jesusey étéwe ménsadil i kémér ne

1 Tidéw béno, ménangéy i Jesuse man dob lawie féngadafay de Judio.

Diyo soy ségétéwe lagéy ménsadil i kémér ne. 2 Endob diyo soy de Fariseo méuyot témbo bé Jesuse. Mélaw ténulik ro, inok gito ro ké muwa bé no gai kétérén. 3 Atin ménbéréh i Jesuse dob lagéye ni ménsadil i kémér ne mano, “Ay go dini dob téngaangay de étéw ni.” 4 Tidéw béno, fénénginsaa noy de étéw mano, “Ati karang gome de, ati isuwe fakay dob kitabe bé gaiwe kétérén? Rémigo fiyo, loo ké tete? Témabang bé étéwe inok énda méléhuén, loo ké féléhuén?”

Endob ménantés ro. 5 Atin ménkérit i Jesuse bé lala ne téméngténg bé de étéw géliwét de. Endob tete soy fédéw ne non bé de kétégas i de atura ro énda fo méuray i na ruwe bé ni lagéy. Tidéw béno, ménbéréh dob lagéye ni mano, “Bétérém i kémér ma nan.” Atin béntérén i kémér ne atin sonom béno, ménadi-adi. 6 Tidéw béno, i de Fariseo toow ro fo ménkérit atin ménsut ro tidéw dob lawie féngadafan. Atin ménsélimud ro bé de étéw do modor bé Datu Herode brab ménséfagayun ro bé féléhué roy Jesuse brab rénigo roy bantak fédéw ruwe.

7 Atin i Jesuse brab de kuyugén ménagéw ro man mangéy dob dogote Galilea, brab médooy de étéw ménfuray de. Tidéw ro Galilea brab Judea, 8 brab tidéw Jerusalem, brab Idumea, brab tidéw fingé sébangay wayége Jordan, brab tidéw dob géliwéte bé Tirowe brab Sidone. I de ni do médoo étéw ménangéy ro dob Jesuse non énggélingoo roy kéluhanay de rénigo no do mékégaif. 9 Atin non toow fo dakél i de ménlimud do étéw, i Jesuse bénréhén bé de kuyugén bé témafay ro sébaan awang édaa no inok énda mérasékén. 10 Non énggéféadi-adino noy de médoo do étéw. Mélaw i kéluhanay de wén do déruuno sédéri ro fégédét dob Jesuse inok gékuwaha ro. 11 Atin i kéluhanay de étéw rénahukoy de saitan, amun énggito roy Jesuse, méntélengkéb ro dob adafa nuwe brab mékes ro maro, “Beemey Nga i Tuluse.”

12 Endob i Jesuse génléén bero bé énda fégétiga ro de dob de ségiyo.

Fénémili Jesusey de folo bra ruwo gétéw apostol

13 Tidéw béno, i Jesuse ménénagé mangéy dob burure brab ténawagén mangéy dob Beeney de fénémilién do waléy do sarigo no. Atin ménangéy ro dob Beene. 14 Atin fénémilién i de folo bra ruwo gétéw, atin féndawétén bero do apostol (i atag ne “do sénugu”). Non fénodorén bero dob Beene, brab sugué no bero muret. 15 Atin niraya no bero barakat inok gédédél ro do saitan rémahuk dob de étéw.

16 Ay niy de dawét i de apostol do fénémilién: Simon (féndawét Jesuse Pedro so), 17 Santiago brab Juan, sani de nga Sebedeo. I Jesuse féndawétén so bero Boanerges (i atag ne “do nga dégu”), 18 brab Andres, Filipi, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiago nga Alfeo, Tadeo, Simon sani ségétéwe toow fo gulaané noy ingéd ne, 19 brab Judas Iskariot, sani ménfékéfoe bé Jesuse.

20 Tidéw béno, i Jesuse ménule. Atin ménlimud man i médoowe étéw dob Beene. Mélaw i Jesuse brab de kuyugén, énda i uras ro mama. 21 Atin i de samungén, amun énggélingoo roy ni, nangéy ro kénéfo, non bénréh i de étéw bunég kun.

22 Atin wén i de témoro bé kitab i de Judio énggumah ro tidéw Jerusalem. Ménbéréh ro maro, “I Jesuse ni rénahuko Beelsebule, sani Satanase, i odoroy de saitan. Been i funa nuwe wén i barakatén démédél bé de saitan.”

23 Mélaw i Jesuse ténawagén i de ni étéw mangéy dob Beene, brab nuretén beroy de binuwaya mano, “Enda fakayén ké féféraréyé Satanasey de dumo no saitan.

24 Ufama, amuk wén i ingéd énda
géséfagayun ro brab sétiboh ro,
mébinasa. 25 Taloo no i ségékurénge
étéw dob sébaane lawi amuk énda
so géséfagayun ro brab sékérit ro,
waléy mébinasa. 26 Ségiléw so bé
Satanase. Buluk i de sugu-sugué no
mésébaad énda géséfagayun ro, énda
so gétindég i fangangatura nuwe,
brab mébinasa.

27 "I Begéne, ténabana kun i
Satanase. Been i niy funa kuwe
géféférarέyo kuy de kuyugén sani
de saitan. Ufama, énda i ségétéw
étéw géahur dob lawi i émbagére
étéw atin tulisé noy tamuk ne
taman énda na géikéto no de métah.

28 "Béréhé ku begom i toowe,
i kéluhanay de sala brab de tete
kébéréh i de étéw fakay émfésagad.
29 Endob i émbéréhe tete fantag
bé Rémogor i Tuluse énggérigo
sala énda émfésagada no non énda
mékédan i nan sala taman sa
taman." 30 Bénréh Jesusey ni non
wén i de ménbéréh maro, "Rénahuko
saitan i Jesuse, funa no géféférarέy
bé de saitan." Endob i toowe,
Rémogor i Tulusey manangguwite
bé Jesuse.

31 Tidéw béno, énggumah i idéng
Jesuse brab de tuwaréyén lagéy.
Téménindég ro dob liyuy lawie,
brab fén-uwito ro kébéréh bé
tawagé roy Jesuse. 32 Wén i de
médoo do étéw ménlimud ménsar
géliwét bé Jesuse, atin ménbéréh
ro maro, "I idéng me brab de
tuwaréyém diyo ro dob liyuwe.
Méuyot ro géségito Beem."

33 Atin séménumbul i Jesuse
mano, "Wén i ségiyo idéng gu brab
do tuwarέy gu." 34 Atin iling-iling
dob de étéw ménsar géliwét de brab
ménbéréh mano, "Téngténg gom,
ay niy de maak idéng gu brab do
tuwarέy gu. 35 Non i de étéw rémigo
bé kétayay Tuluse, beroy do maak
idéng gu brab do tuwarέy gu."

4

I binuwayae fantag bé sémabuge

1 Wén i no sébaan fuweh,
téménoro man i Jesuse diyo dob
dogote Galilea. Atin toow fo dakél
i ménlimude do étéw géliwét de.
Mélaw ménda dob awange brab
ménsar diyo gédét dob dénsaane,
bé lala i de étéw téménindég dob
dénsaane. 2 Atin médooy de ténoroén
bero fénagéwén dob de binuwaya.

3 Ménbéréh mano, "Fégélingo
gom. Wén i ségétéwe étéw
ménangéy sémabug bé béne ne.
4 Amun sénabugén i béne ne, i de
dumo bé béne ne ménbigodoy dob
doror i aguwone. Diyo énggumah i
de kloh manok, atin nama ro. 5 I
de dumoy de béneén ménsawér dob
fantade médooy de batéw de, éndob
kloh saén i fantade médooy de
batéw de, éndob kloh saén i fantade
de. Tidéw béno, ménagad téménunoh
non énda ménalém i fantade de.
6 Endob amun sémbang i térésange,
atin démawét foy médufe, ménlaay
i nohoke brab ménléhu, non énda
toow ménalém i de kédarir ro. 7 I
de dumoy de béneén ménsawér
dob fantade wén i do suwar de
énda séna téménunoh ro. Atin
ménséréngan téménunoh i de suwar
brab de nohok. Mélaw ménéfuk i
de nohok brab énda énggéfogonok
ro. 8 Endob i de dumo bé de béne
ménsawér dob fiyowe fantad, brab
témunoh ro brab ménruk ro brab
ménggonok ro médoo taman télέw
folo takéf, ném folo takéf brab
mératu takéf i séngae sébaan béne."

9 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne
mano, "Fégitung gom i fantage bé
ni bénréh gu begom amuk méuyot
gom de ké gésobuto kom."

10 Tidéw béno, amun sébaa Je-
suse séden, i de dumo bé de étéw
énggégélingo bé ni binuwaya, beroy
de folo bra ruwo gétéw do kuyugén
ménangéy fégédét dob Beene. Atin
ménénginsa ro fantag bé atag i de ni

binuwaya. 11 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Dob begome do kuyug gu, fégésobutéy Tuluse begom i de ménbunéy fantag bé kéfégulew i Tuluse bé de étéwén. Endob dob de ségiyo étéw, énggélingoo ro saén i de ni fén-agéw dob de binuwaya, 12 inok fiyon fo ké téngténgé ro fo toow, énda gito ro de. Brab fiyon fo ké gélingoo ro fo toow, énda gésobuto ro de. Non amuk gésobuto ro, gésénule ro bé de tete adat ro brab munur ro bé Tuluse, atin fésagada no bero.”

13 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Aw énda gésobuto kom i ni binuwaya? Ati mélaw i kégésobut gome bé de ségiyo kétoro gu fén-agéw dob de binuwaya? 14 Ay niy atag i ni binuwaya énggélingoo kom. I atag i ni béne, been i kébéréh i Tuluse. Atin i de séségiyo-giyo gékélasi do fantad ségilew bé de séségiyo-giyo gékélasi do étéw. Atin i sémabuge ureté noy kébéréh i Tuluse dob de séségiyo-giyo do étéw. 15 I de dumo bé de béne ménlawu dob doror i aguwone. Diyo nama i de kloh manok. I atag i ni, wén i do étéw énggélingoo roy uret i Tuluse, éndob énggégumah i Satanase, atin kénda noy ni uret énggélingoo ro. 16 I dumoy de béne ménsawér dob fantade médooy de batéw de. I atag i ni, wén i do étéw énggélingoo roy uret i Tuluse brab ténayakuf ro brab ménoror ro de. 17 Endob loo bé de nohok énda ménalém i darir ruwe, énda so méégét i kéunur ruwe. Sémarig ro bé Tuluse singkow saén. Endob amuk kérégénan ron taloo no férasayén ro sabaf bé uret i Tuluse, magad mékédan i késarig ruwe. 18 I de dumoy de béne ménsawér ro dob de duwaléy suwar. I atag i ni, wén i do étéw énggélingoo roy uret i Tuluse, 19 éndob non bé de bukué ro fantag bé de kéuyag ro, brab kéuyot ruwe waléy kawasa, brab kéuyot ruwe bé de ségiyo do languntaman, been i niy funa ruwe gélifoto roy uret i Tuluse brab énda gérigono roy fatute kétayay Tuluse rigoné ro. 20 Atin i de dumoy de béne ménsawér ro dob fiyowe fantad. I atag i ni, wén i de étéw énggélingoo roy uret i Tuluse brab toow fo nunuro ro. Mélaw rigoné roy kétayay Tuluse rigoné ro. I de dumo bero gérigono roy de fiyo, brab i de dumo bero gérigono ro na foy médoowe do fiyo, brab i de dumo bero toow na fo gérigo ro do médoo do fiyo.”

21 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Enda i témumon solo inok bunéyé no dob bukag i kurénge fénléngkéb, taloo no fédiyoé no dob fantad i katriwe. Yamula fédiyoé no dob fégonone de. 22 Ségilew so bé ni, i de kétoro gu ménbunéy béleewe, giton moso. Atin i kéluhanay éndae gésobuton béni, gésobuton moso. 23 Komon fégitung gom fantag bé ni bénréh gu begom amuk méuyot gom de ké gésobuto kom.”

24 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Fétuntay gom i gélingoo kome. Non i kékukum gome bé de dumo gom do étéw, iringéy Tuluse so ké kukumé no begom, éndob toow na fo gétimal. 25 Atin i étéwe mégélingo brab munur, méumanan nay kégésobut ne. Endob i étéwe énda munurén, fiyon foy klohe fégitungé no gésobuto no, dotén dob beene.”

26 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “I kédakél i kéfégulew i Tuluse bé de étéwén ségilew bé kéériuk i de béne sénabug i ségétéwe étéw dob fantade. 27 Tidéw béno, témunoh i de béne fiyon fo ké énda gésobutoy sémabugey funay de nohok témunoh. Méruk i de nohok fiyon fo ké fuweh ké gémalbék taloo no kélungonon ké fidong. 28 Non i fantade fétunohé noy de nohok brab féfégonoké no. Dob sunguwe de, démaun. Tidéw béno, musu. Tidéw man béno, kémifénén. 29 Atin amuk lagasén, fakayén kétéwé no

non énggumahén i gaiy kékétéwe de.”

30 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Ati fégiringo tom bé kéfégulew i Tuluse bé de étéwén? Ati binuwayae ureté tom? 31 Ségilew na bé toowe fo kloh béne, éndot i étéwe brab nohokén dob fantade. 32 Tidéw béno, téménunoh brab ménruk taman ménwaléy toow fo dakél nohok. Atin ménongo dakél fongo, inok i de kloh manok salaga ro.”

33 I uret i Tuluse nuret Jesuse dob de étéw fén-agéw dob de médoo do binuwaya loo bé ni. Nuretén bero taman énggésobuto ro. 34 Enda i no kétoroén bero ké békén binuwaya. Endob amuk beroy de kuyugén saén brab énda i do ségiyo étéw diyo, fégétiga no beroy de atag i de binuwaya.

Féntéré Jesusey défuke

35 Bé béno gai, amun séningkufén, bénréh Jesuse dob de kuyugén mano, “Mifar tom mangéy dob difar i dogote ni.” 36 Mélaw ténagak roy de ménlimud do étéw, brab i de kuyugén ménda ro dob awange énsara Jesuse. Tidéw béno, ménifar ro. Wén soy do ségiyo awang ménodor bero. 37 Tidéw béno, amun diyo ron dob kérara i dogote, tékow énggumah i émbagére défuk. Atin nahuroy de bagél i awang ruwe taman gédét ménféno bé wayége. 38 Endob i Jesuse diyo dob ulinay awange, ménfidong déménanan. Atin téningé i de kuyugén atin nulég ro maro, “Maistéro, aw énda i ula mé de ké mégra tom?”

39 Tidéw béno, méntek i Jesuse brab génléén i réfuruhe brab de bagél mano, “Fétinanék gom!” Sonom béno, téménrén i réfuruhe, atin ménlingén-ngén i dogote. 40 Atin ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén mano, “Sedek mégilak gom? Aw énda séna sémarig gom?”

41 Endob toow ro fo ménggilak atin ménsébéréh-béréh ro maro, “Ati nén mon i ni étéw? Fiyon i défuke brab de bagél géfétéréno no!”

5

Dénédél Jesusey de saitan

1 Atin méntaus ro taman énggégumah ro dob difar i dogote, dob ingéde Gerasa. 2 Amun téménéfad i Jesuse, bénalak i étéwe rénahukoy saitane. Tidéw dob de takub do lébéng, 3 non bati diyo. Brab éndaén fo méikétén, fiyon fo ké sangkali. 4 Non médoonén gule nikét bé sangkaliey de sékéyén brab de kémérén. Endob i de sangkali sékétusé no, brab de futow fénggéfatung bé de sékéyén séfindasé no. Atin énda nay ségétéw étéw émbagér ménggéfifit de. 5 Fuweh na kélungonon i kéagéw ne dob de duwaléy lébéng brab dob de tuduk. Diyo mékes brab falié noy lowoh ne bé de batéw.

6 Atin amun énggito noy Jesuse dob mérayue, lémén éntu mangéy fégédét brab ménlingkuwéd dob adafa nuwe. 7-8 Atin i Jesuse sénuguén i saitane mano, “Saitan, sut go tidéw dob beena nan!”

Tidéw béno, ménkes métanug i étéwe rénahukoy saitane ni. Ménbéréh i saitane mano, “Jesus, Nga i toowe fo gérotor Tulus, ati kérigo muwe begén? Ongoté ku Beem, fasad go dob Tuluse bé kago fédawéton begén.”

9 Atin fénénginsaa Jesuse mano, “Ati dawét me?”

Atin séménumbul mano, “Laksaén i dawét guwe non bé médoo gey do saitan dob ni étéw.” 10 Atin féntausén i kéfégédaw-gédaw ne dob Jesuse bé békén damén dédélé Jesuse bero mangéy dob mérayue.

11 Enda mérayuén dob no gonon, diyo i médoowe do babuy témabtab dob ménguland ige. 12 Atin nongot i de saitan dob Jesuse maro,

“féangéyén gey dob do babuy diyo,
brab fédayaém begey mahur dob
berowe.” 13 Atin ténungkas Jesuse
bero. Mélaw i de saitan ménsut ro
dob étéwe ni brab ménahur ro dob
de babuy ni. Wén i ruwo ngibu
kédooy de ni babuy, brab kéluhana
ro ménrarév ro ménangéy dob fin-
gase brab ménantéfor ro mangéy
dob dogote, atin ménléné ro.
14 I de étéw témalima bé de babuy
ni, amun énggito roy ni ménrigo,
ménségéta ro brab nuret roy ni
dob ingéde brab dob de ségiyo
gonon géliwét. Atin ménangéy
diyo i de étéw inok susiné roy ni
ménrigo. 15 Ménfégédét ro dob
Jesuse brab énggito roy étéwe ni
bé gétaho rénahukoy de médoo do
saitan. Ménsar diyo, kéménégal
brab métintunén i kéfégitung ne.
Atin kéluhana ro mégilak ro de.
16 Nuret i kéluhanay de énggégito
de ké ati ménrigowe dob étéwe
ni bé gétaho sénaitanan brab ati
ménrigowe dob de babuy.
17 Mélaw i de étéw nongot roy Je-
suse tékédan dob ingéd ruwe ni.
18 I lala Jesuse ménda dob
awange, i lagéyo no ténkédanay de
saitan nongotén dob Jesuse mano,
“Modoru Beem.”
19 Endob énda ténungkas Jesuse
de. Yamula ménbéréh mano, “Ule
go brab uretém dob de samungém
i kéluhanay fiyowe rénigoy Kadnane
Tulus dob beeme brab kégédaw ne
beem.”
20 Mélaw ménagéw brab
ménsugud-sugud dob gonone diyo
féndawét “Do Folo Ingéd”, brab
nuretén i kéluhanay rénigo Jesuse
dob beene. Atin i kéluhanay de étéw
énggégélingo de, ménggaif ro de.

Nuwa Jesusey ruwowe gétéw li-
bun

21 Tidéw béno, ménséfule i Je-
suse mifar dob dogote. Amun
énggumah dob difare, diyo dob
fédoror i dogote ménlimud i
médoowe étéw géliwét de. 22 Atin
énggumah i ségétéwe étéw féndawét
Jairo, ségétéw odoron dob lawie
féngadafan kay de Judio. Amun
énggito noy Jesuse, ménfégédét
dob Beene brab méntélengkéb
dob adafa nuwe. 23 Atin toow
fo nongotén dob Jesuse mano, “I
klohe kénogo ku toow fo kétimalan
déméruun. Enggonén angéyém
gamak inok adi-adi brab inok énda
méléhuén.”
24 Mélaw ménodor i Jesuse de.
Atin ménodor i médoowe étéw brab
mésérasék ro lémiwét bé Jesuse.
25 Diyo soy ségétéwe libun
kéfasangan non foloén bra ruwo
gébélintuwa i kéranas i adat ne.
26 Brab ménétéyén i kurta ne
fénggébayadén bé de doktor, éndob
énda foy ségétéw géuwa de. Ya-
mula minut gétimal i déruu nuwe.
27 Enggélingoo noy de uret fantag
bé Jesuse, mélaw ménfuray so bé
de médoo ni do étéw ménlimud
inok gékuwaha noy kégal Jesuse.
28 Non fénggitungén mano, “Amuk
gékuwaha ku saén i kégal ne, adi-
adiwu.”
29 Mélaw kénuwahén i kégal Jesuse.
Sonom béno, téménrén i kéranas
i adat ne, atin énggétérédama
no ménadi-adi bé déruu nuwe.
30 Endob bé béno so, énggétiga
Jesuse bé ménsut i barakat ne tidéw
dob Beene. Mélaw méntékélid brab
ménénginsa dob de ménlimud do
étéw mano, “Ati kéménuwahe bé
kégal guwe?”
31 Atin séménumbul i de kuyugén
maro, “Gito moy médoowe ni étéw
géliwét Beem brab séndantélo ro
Beem. Sedek fénginsaé moy ati
kéménuwahe Beem?”
32 Endob i Jesuse féntausén
i kéiling-iling ne téméngténg ké
atiy kéménuwahe de. 33 Tidéw
béno, i libune ni énggétiga no atiy
ménrigowe dob beene. Mélaw
ménfégédét lémukub bé kégilak
ne, atin méntélengkéb dob adafa
Jesuse. Brab bénréhén i kéluhanay
toowe. 34 Tidéw béno, bénréh Jesuse

de mano, “Di, i kéféngintoow mey
funa muwe ménadi-adi. Taus go
ule brab kagonén émbuku. Endaén
déméruun go bé ni déruun.”
35 Amun béréhé Jesusey ni,
énggumah i de étéw tidéw dob lawi
Jairowe. Ménbéréh ro dob Jairowe
maro, “Déménigurén i nga me.
Endaén kailanga mo féangéyé mo
diyo i Maistérowa nan.”
36 Endob i Jesuse, énda ténula noy
kébéréh ruwe ni, yamula bénréhén
dob Jairowe mano, “Kago mégilak.
Féginugut go saén.” 37 Atin i Jesuse,
énda i ségétéw fénodorén saliyu
bé ro Pedrowe, Santiagowe, brab
Juane dumo Santiagowe sétiman
idéng. 38 Amun énggumah ro dob
lawi i odorono no, énggito Jesusey
ménribuke, atin énggélingoo noy
de ni médoo étéw toow fo selekén
non kémérew ro brab rémuung ro.
39 Tidéw béno, ménahur i Jesuse
brab bénréhén mano, “Sedek
ménribuk gom brab selekén gom
kémérew? Non i ngae ni énda
ménléhuén, éndob ménfidong saén.”
40 Mélaw sénbayat roy Je-
suse. Tidéw béno fénsutén bero
kéluhanan, atin nuwitén i abay i
ngae ni brab idéng ne brab de
téléw gétéw kuyugén ménodor de,
atin ménahur ro mangéy dob sibéye
gonoy ngae ni méniro. 41 Tidéw
béno, génamak Jesusey kémér ne
brab ménbéréh mano, “Talita
kumi.” (I atag ne “Di, tek go!”)
42 Sonom béno, méntek i ngae
ni atin ménagéw. Folo bra ruwo
gébélintuwa i idad ne. Toow ro
fo ménggaif bé ni rénigo Jesuse.
43 Endob i Jesuse fénégétén i
kébérého nuwe bero bé békén ureté
ro dob ségiyowey ni ménrigo. Atin
sénuguén bero émféama bé ni nga.

6

1 Tidéw béno, ménagéw man
i Jesuse tidéw diyo atin ménule
mangéy dob kaane ingéd. Atin
ménodor i de kuyugén so. 2 Atin
bé gaiy kétéréne, ménangéy témoro
dob lawie féngadafan kay de Judio.
Médooy de étéw diyo, atin amun
énggélingoo roy kétoro Jesuse,
ménggaif ro. Mélaw ménséfénginsa
ro maro, “Ati ni dakél kégétuwan,
brab tidéwo nuwe de? Sedek
gérigono noy mékégaife galbék?
3 Aw békén ba Beeney fandaye
rémigo lawi nga Maria brab ofo
Santiago, Jose, Judas brab Simon?
Brab aw békén ba dini dob be-
tomey de libu no?” Mélaw ménika
ro de.
4 Atin ménbéréh i Jesuse dob
berowe mano, “I ségétéwe sarigoy
Tuluse muret bé kébéréh ne,
basanan dob kéluhanay de gonon
saliyu saén dob kaane ingéd brab
dob de kaan do samung brab dob
de kaan do étéw sétifon lawi.”
5 Atin énda i gérigono no mékégaif
galbék saliyu saén bé gémamake bé
firoye déméruun atin géféadi-adino
no bero. 6 Atin ménggaif i Jesuse
non énda ménunur ro dob Beene.

Sénugu Jesusey de folo bra ruwo gétéw kuyugén

Tidéw béno, ménagéw i Jesuse
sémugud témoro dob de ingéd
gédét diyo. 7 Atin ténawag Jesuse
mangéy sélimud dob Beeney de
folo bra ruwo gétéw do kuyugén.
Tidéw béno, sénuguén bero sémugud
séruwo-ruwo gétéw. Atin niraya no
bero barakat inok géféféraréyo roy
de saitan. 8 Atin bénréhén bero
mano, “Kagom muwit éntingayén
saliyu saén bé tugée. Kagom muwit
amaén, taloo no réban, taloo no
kurta. 9 Fatut séminilas gom, éndob
kagom muwit lékasa kom kégal.”
10 Atin bénréhén so bero mano,
“Fiyon atiy lawie témayakuf begom,
bati gom diyo taman tagaké kom i
nan ingéd. 11 Buluk wén i no ingéd
énda tayakufév de étéw begom,
tékédan gom diyo, brab tag-tag
gom i de bubuk sébuwan dob de
sékéy gom émfégétigan bé kukuméy
Tuluse bero.”

12 Tidéw béno, ménagéw i de
kuyugén ni brab nuret roy fatut
gésénule i de étéw bé de sala ro brab
tagaké roy de tete adat ro. 13 Atin
énggéféférarey ro do médoo saitan,
brab lénulawa ro nor i de médoo do
déruunan atin ménadi-adi ro.

I kélehu Juan Bautistawe

14 Bé béno, i Herode, sani
méguléwe dob Galilea, énggélingoo
noy de rénigo Jesus non ménbantug
dob kéluhanay de gonon. Wén i
do étéw ménbéréh ro bé i Juan
Bautistawe méntébule non maro
ké Juan i Jesuse. Been kun i niy
funa nuwe wén i barakatén gérigo
do mékégaif.

15 Brab i de dumo de béréhé roy
Elias kun i Jesuse, sani méntélatae
sarigoy Tuluse bé do gétah. Brab i
de dumo de béréhé roy Jesus kun i
toowe fo énggétah sénarigoy Tuluse
muret.

16 I Herode, amun énggélingoo
noy de ni, ménbéréh mano,
"Beeney Juan Bautistawe fénkéléng
guy ulów ne, éndob méntébule."
17-18 Ay niy funa Herode
ménfékéléng bé ulów Juane. I
Herode lénamfaén i bawag i
tuwaréy ne Filipi. I dawét i ni libun
Herodiyas. Tidéw béno, bénréh
Juane dob Herodey ménsala non
énda fakayén dob kitab i de Judio
ké bawagén i iboe. Tidéw béno,
i Herode fénkéfoén i Juane brab
fénférisu no.

19 Mélaw i Herodiyase ménkérit
bé Juane brab ménuyot de
mémélehu, éndob énda féndaya
Herode de. 20 Non i Herode
ménggilak bé Juane non gétiga noy
métintu étéw i Juane brab fiyoy
adat ne. Mélaw déniyaga no. Atin
méuyot de mégélingo, fiyon fo ké
ménriyarah de ké fégélingoé noy
Juane.

21 Endob énggumah i gaiwe
rigoné Herodiyasey tetee dob
Juane. Non réménigo karagiya i
Herode fégétédémo no bé kéumah
ne. Atin sénéngkatén i médoowe
do odoron brab de sarigo datu
Herode brab de odoroy de sundalo,
brab de gérotor do étéw dob ingéde
Galilea. 22 Atin i kénogo Herodiyase
ménahur dob karagiyae ni, atin
ménsayaw. Mélaw ménfiyoy fédéw
Herode beroy de kana no. Atin
bénréh Herode dob kénogone ni
mano, "Ongotém dob begéney atiy
kétaya muwe, brab iray gu." 23 Atin
séménafa mano, "Fasada ku beem,
iray gu dob beemey atiy ongoté
muwe dob begéne, fiyon fo ké
ségébala bé ni ingéd féguléwo ku."

24 Mélaw ménsut brab ménénginsa
dob idéng ne mano, "Ati ongoté
kuwe?"

Atin séménumbul i Herodiyase
mano, "Ongotém i ulów Juan
Bautistawe."

25 Tidéw béno, ménagayas séfule
mangéy dob datu Herode brab
ménongot mano, "Kétaya ku ké
béleewe ni irayém begén i ulów Juan
Bautistawe dob biléwe."

26 Atin toow fo méntete i fédéw
datu Herode, non mika rémigo
bé ni. Endob sabaf bé méégéte
fasadén rénigo no dob téngaangay de
kana no, ménika ké énda magayun
no bé ni ongotén. 27 Mélaw
fénagayasén sénugu i ségétéwe
guwardiya mangéy dob férisunone
inok kéléngé noy ulów Juane brab
uwité no séfule. Tidéw béno, i
guwardiyawe ni, ménagéw dob
férisunone brab kénléngén i ulów
Juane. 28 Atin nuwitén i ulów ne
dob biléwe, brab nirayén dob ni
kénogon. Atin niray i kénogone ni
dob idéng ne. 29 I de kuyug Juan,
amun énggélingoo roy ni, nangéy
roy bangkay ne, atin lénébéng ro.

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

30 Amun ménséfuleén i de apostol
mangéy dob Jesuse, bénréh roy
kéluhanay de rénigo ro brab de
ténoro ro. 31 Atin toow fo médooy
de étéw ménangéy ségito bé Jesuse,

mélaw énda i uras Jesuse brab de kuyugén mama. Mélaw bénréh Jesuse dob de kuyugén mano, “Enggomén, magéw tom dob géfélébue gonon inok gétérén tom singkow.” 32 Mélaw ménda ro dob awange inok mangéy ro dob géfélébue gonon.

33 Endob médooy de étéw énggégito bero magéw, brab énggétiga ro bero. Mélaw ménagayas i de étéw tidéw dob kéluhanay de ingéd léméntu mangéy dob ayo Jesuse beroy de kuyugén. Atin énggétah ro na énggégumah bé Jesuse. 34 Amun déménunggu i awange ni brab ménlus i Jesuse dob dénsaane, énggito noy de médoo do étéw ménlimud. Atin ménuray i na nuwe bero, non géségilew ro bé de bili-bili énda i témalima bero. Mélaw féngganayén i kétoro ne bero bé médoowe kétoroén. 35 Amun témégénén, i de kuyug Jesus ménangéy ro dob Beene brab ménbéréh ro maro, “Témégénén, atin i ni gonon mérayu dob dakéle ingéd. 36 Mélaw féagéwém i de étéw ni inok mangéy ro dob de ingéd gédét dini. Diyo gébéléy ro amaé ro.”

37 Endob i Jesuse ménbéréh dob de kuyugén mano, “Iraya kom bero amaé ro.”

Atin ménbéréh ro maro, “Ay abaaba, aw méuyot go de ké méléy gey amaén kay de médoowe ni étéw? Labi ruwo ngibu filak i nan!”

38 Atin fénénginsaa Jesuse bero mano, “Firoy timan i fa tome? Ay gom ta langu.”

Amun gétiga ro, séménumbul ro maro, “Limo timan fan brab ruwo timan sédo.”

39 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén mano, “Féésar gom i de étéw séselumfuk-lumfuk dob de mélunéw kéroon.” 40 Mélaw i de étéw, ménsar ro ménselumfuk-lumfuk, sémératuh-ratuh brab sélimo-limo folo. 41 Tidéw béno, éndot Jesusey limowe timan fan brab ruwowe timan sédo, atin léménéngag saréw dob lawayo brab ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno, sénbaad-baadén i de fan, brab nirayén dob de kuyugén inok saaré ro dob de étéw. Atin loo so bé niy rénigo nuwe bé ruwowe timan sédo. 42 Atin i kéluhanay de étéw, téménantu ro mama taman ménbésor ro. 43 Tidéw béno, ténimu i de kuyug Jesus i de sama i de fan brab sédo brab ménféno i foloe bra ruwo timan biton. 44 I kédooy de ménama, limo ro ngibu do lagéy saliyu na bé de libun brab de nga.

Ménagéw i Jesuse dob rotor i dogote

45 Tidéw béno, fénda Jesusey de kuyugén dob awange atin fénétahén bero mangéy fingé difar bé dogote dob ingéde Betsaida, bé lala ne émféule bé de étéw ménlimud. 46 Atin amun ménggétawén dob berowe, ménangéy i Jesuse dob sébaane burur inok démasal. 47 Atin amun sémingkufén, i awange diyoén dob kérara i dogote. Atin i Jesuse ségétéwén saén dob fantade. 48 Atin énggito no kérégénan i de kuyugén mémurah bé awang ruwe, non gérumfaka roy réfuruhe. Mélaw amun lingkuwogén mangéy fuweh, ménangéy i Jesuse dob berowe magéw dob rotor i dogote. Géfédéw damén gélamfasa no bero, 49 éndob énggito ro magéw dob rotor i wayége. Atin maro ké ménayam. Mélaw ménkes ro. 50 Non kéluhana ro ménggilak amun énggito ro.

Endob sonom béno, i Jesuse ménbéréh dob berowe mano, “Kagom mégilak! Begén. Fétana gom i de fédéw gom.” 51 Tidéw béno, ménda dob awang ruwe. Atin téménrén i réfuruhe. Atin toow fo ménggaif i de kuyugén, 52 non fiyon fo ké énggito roy mékégaife rénigo Jesuse dob de amaén, énda gésobuto ro de non métégas i de atur ro.

53 Atin amun énggéifar ro,
déménunggu ro dob ingéde Gene-
saret, atin ménamfil ro fédoror.
54 Atin amun téménéfad ron dob
awange, sonom béno énggiloloy de
étéw bati diyo i Jesuse. 55 Mélaw
ménagayas ro léméntu dob séngae
ingéd diyo inok fégétiga ro dob de
étéw. Tidéw béno, nuwit roy de
déméruun ténanggung ro mangéy
dob énggélingoo ruwe gono Jesuse.
56 Atin dob séngae nayo no, fiyon fo
ké kloh ingéd taloo no dakél, nuwit
roy de déméruun dob de fadiyan,
atin nongot ro dob Beeney kuwahé
ro saén i férung-fung i kégal ne. Atin
i séngae gékuwah de adi-adi.

7

I kétoroe fantag bé adat i de Judio

1 Wén i no sébaan fuweh, i de
Fariseo brab de témoro bé kitab
i de Judio, do tidéw Jerusalem,
téningé roy Jesuse. 2 Atin énggito
roy dumoy de kuyugén mama énda
ménggguse ro loo bé adat i de Judio.
3 Non i de Fariseo, brab kéluhanay
de Judio, énda mama ro taman énda
géféguse ro non odoro roy adate
tidéw dob de katufua ro bé do
gétah. 4 Brab buluk méléy ro amaén
dob fadiyane, énda amaé ro de
taman énda méurahén. Atin médoo
nay de dumo adat ro loo bé kéurahe
bé de tabu brab de kuréng brab de
galang ahur-ahuron brab de katri.
5 Mélaw i de Fariseo brab de
témoro bé kitabe, ménénginsa ro
dob Jesuse maro, “Sedek i de
kuyugém énda odoro roy adat tome
tidéw dob de katufua tom, non énda
méguse ro ké mama ro?”
6 Atin séménumbul i Jesuse mano,
“Enda toow i kéunur gome bé
Tuluse, ubo-ubo saén. Toow i
kébéréh Isaiase, sani ségétéwe
méntélata sénarigoy Tuluse muret
bé kébéréh ne, amun sénulatén i
fantage bé begome mano, ‘Bang i
Tuluse, basanay de ni étéw Begén
dob kébéréh ruwe saén. Endob
énda munur ro Begén dob de fédéw
ro. 7 Enda i atag i kéféngadaf ruwe
Begén, non toroé roy de sugu
rénigoy kéilawane brab béréhé ro
tidéw dob Begéne.’ ”
8 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne
mano, “Mélaw ténagak gom i de
sugu i Tuluse inok odoro kom i
adat i kéilawane saén. 9 Furung
gom mika bé de sugu i Tuluse
inok modor gom bé kagome kétoro.
10 Non wén i sugu i Tuluse ni-
ray Moisese bé do gétah mano,
‘Basana moy abay me brab idéng
me.’ Atin bénréhén so mano, ‘Bu-
luk wén i ségétéw émbéréh tete
fantag bé abay ne look idéng ne,
fatut féléhuén.’ 11 Endob i be-
gome, témoro gom bé amuk wén
i ségétéw étéw émfasang i abay ne
look idéng ne, brab wén i tabang
irayén damén, tungkasé kom de
émbéréh ‘Korban’. (I atag i Kor-
bane ‘Kay Tuluse’.) 12 Mélaw éndaén
tungkasé kom de témabang bé de
lukésén. 13 Mélaw ténagak gom i
kébéréh i Tuluse inok modor gom
bé adate toroé kom. Brab do médoo
nay de rigoné kom ula-ula loo bé
ni.”

I kétoroe fantag bé amaén

14 Tidéw béno, ténawag Jesuse
man i de étéw mangéy dob Beene.
Atin ménbéréh dob berowe mano,
“Fégélingo gom Begén, kéluhana
kom, brab fégésobut gom. 15 I
funay de étéw waléy mékérésik
dob adafay Tuluse, békén non bé
atiy amaé ruwe. Yamula, i de
tete kébéréh mésut tidéw dob de
ba ro, been i funay de étéw waléy
mékérésik dob adafay Tuluse.
16 Fétuntay gom i ni bénréh gu.”
17 Tidéw béno, amun ténagak
Jesusey de médoo do étéw ménlimud
brab énggérahur dob lawie,
ménénginsa i de kuyugén dob Beene
fantag bé atag i ni kébéréhén.
18 Atin sénumbulo Jesuse bero
mano, “Ségilew gom bé kéluhanay

de ségiyo étéw, non énda gésobuto kom i ni kétoro gu. I funay Tuluse énda mésuwatén bé de étéw békén sabaf bé de amaé ro. 19 Non i amaéy étéwe, mahur dob sur ne brab mésut so dob lowoh ne. Enda mahurén dob fédéw ne." Bé ni kébéréh Jesuse, ténoroén bé i kéluhanay amaéne fiyo, fakay amaéy de étéw.

20 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "I géésute tidéw dob étéwe, been i funa nuwe mékérésik. 21 Non tidéw dob fédéwe, gégumah i tetee kéfégitung, brab sébiga, brab ménakaw, brab mémélého, 22 brab sétayan bé bawag i ségiyowe, brab arumén, brab lémiful, brab tete i rigonéy de lowoh ro, brab mingar, brab témbo bé éndae toow, brab félangka-langka, brab dufang, brab kéluhanay de tete rigonén. 23 I kéluhanay de ni tete tidéw dob fédéw i étéwe brab funa no mékérésik."

24 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse tidéw diyo mangéy dob de ingéd gédét dob ingéde Tiro. Diyo réménahur dob lawie, atin ménuyot ké énda gétigay de étéw i gono nuwe. Gido loo, ménsélalag i Jesuse diyo bati. 25 Atin diyo i libune wén i klohe kénogo no rénahukoy saitane. Atin énggélingoo noy fantage bé Jesuse. Mélaw ménagayas ménangéy dob Beene brab méntélengkéb dob adafa nuwe. 26 Atin nongotén dob Jesuse bé féféraréyé noy saitane tidéw dob kénogo nuwe ni. Endob i ni libun, békén Judio. Yamula, tidéw dob ségiyowe ingéd féndawét Fenisia dob Siro. 27 Mélaw nuret Jesusey sébaane binuwaya inok fégétiga no de bé tabangé noy de Judio sungu, atin tidéw béno tabangé noy de békén Judio. Ménbéréh mano, "Féamaén na métah i de nga. Non énda fatutén ké dotén i amaéy de nga atin ibérén dob de itu."

28 Endob ménbéréh i libune ni mano, "Toow, Maistéro, éndob fiyon foy de itu géamaa roy de mumu mélawu tidéw dob amaéy de nga."

29 Mélaw séménumbul i Jesuse mano, "Fiyoy nan kébéréhém. Mélaw ule go non ménsutén i saitane tidéw dob nga me."

30 Tidéw béno, ménule i ni libun, brab énggito noy nga ne ménire, brab i saitane éndaén rénahuko no de.

Nuwa Jesusey ségétéwe bokongén brab mow

31 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse tidéw dob de ingéd gédét dob Tiro brab ménémanték mangéy bé ingéde Sidon atin méntaus dob dogote Galilea. Atin téménara dob gonone féndawét "Do Folo Ingéd". 32 Atin wén i de étéw nuwit ro mangéy dob Jesusey lagéye bokongén brab énda toowén gébéréh fiyo. Atin nongot ro dob Beeney gamaké no inok adi-adi. 33 Mélaw i Jesuse, nuwitén férayu tidéw dob de ménlimud do étéw. Tidéw béno, féndiyoén i de dau kémérén dob de kélingo i bokongéne ni, brab fénreén i dau kémér ne brab kénuwahén i dila ne. 34 Tidéw béno, léménéngag i Jesuse saréw dob lawayo, brab fénsénarén i kéférénawa nuwe, atin ménbéréh dob beene mano, "Ifata". (I atag ne "Méungka go.")

35 Sonom béno, i de kélingoén ménadi-adi brab énggégélingo, atin i kébéréh ne ménadi-adi so. Mélaw ménggganay ménbéréh fiyo. 36 Tidéw béno, i Jesuse sénuguén i de étéw diyo bé békén béréhé roy ni rénigo no dob de ségiyo. Endob amun sénuguén bero bé békén ureté ro, ménlabi na foy kéuret ruwe de. 37 Atin i kéluhanay de énggégélingo de toow ro fo ménggaif. Ménbéréh ro maro, "Fiyo wayoy kéluhanay de rigoné no ula-ula. Géféfégélingoo noy de bokongén brab géfébérého noy de mow."

8

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

1 Enda mérugayén tidéw béno,
ménlimud man i de médoo étéw.
Amun méntéy i de amaé ro, ténawag
Jesusey de kuyugén mangéy dob
Beene, brab ménbéréh dob berowe
mano, 2 “Méuray i na guwe bé
de ménlimud ni do étéw, non
méntéléwén gétérésangan i kédini
ruwe ni dob Begéne, atin béleewe
méntéy i amaé ruwe. 3 Atin amuk
féuleé ku bero mélayaf ro, mésumba
ro dob de lowoh aguwon, non i de
dumo bero mérayu i de kétidéw ro.”

4 Atin ménbéréh i de kuyugén
mano, “Ati kéfingé-fingé i kéféamae
bé de médoo ni étéw dob ni gonon
mérayu tidéw dob de lawi?”

5 Atin i Jesuse fénénginsaa no bero
mano, “Firoy timan i fa koman?”

Séménumbul ro maro, “Fitéw
timan.”

6 Tidéw béno, sénuguén i de
ménlimud ni do étéw bé mésar
ro dob fantade. Atin éndotén i
fitéwe timan fan brab ménfésalamat
dob Tuluse. Tidéw béno, sénbaad-
baadén, brab nirayén dob de
kuyugén inok saaré ro dob de étéw.
Atin rénigo roy ni. 7 Brab wén
soy do kloh sédo ro, éndob énda
médoo no. Atin ménfésalamatén
man dob Tuluse brab bénréhén bé
de kuyugén bé saaré ro so. 8 Atin
i kéluhanay de étéw, téménantu ro
mama taman ménbésor ro. Fot
ngibuy kédoo ruwe. 9 Tidéw béno,
i de kuyugén ténimu roy de sama
ro brab ménféno i fitéwe timan
biton. Tidéw béno, fénule Jesusey
de ménlimud ni do étéw. 10 Sonom
béno, ménda dob awange beroy
de kuyugén, atin ménangéy ro dob
ingéde Dalmanuta.

11 Wén i no sébaan fuweh, i de
Fariseo ménangéy ro dob Jesuse
brab ménséédél ro de. Ménuyot ro
téméngkad bé Jesuse, mélaw non-
got ro bé rigono no bero sébaan
mékégaif galbék inok fégito no bero
tidéw dob Tuluse. 12 Endob i Je-
suse fénsénarén i kéférénawa nuwe
sabaf bé kétete i fédéw ne. Brab
ménbéréh mano, “I de begom do
étéw méuyag béleewe ni, sedek on-
goté kom i mékégaife? Béréhé ku
begom i toowe, énda rigoné kuy
mékégaife inok méngintoow gom.”

13 Tidéw béno, i Jesuse beroy de
kuyugén ténagak roy de étéw ni, atin
ménda ro man dob awange mifar
dob dogote.

14 Atin i de kuyugén énggélifoto
roy muwite fan saliyu bé sébaane
saén fan dob awange. 15 Atin
nuret Jesuse beroy sébaane bin-
uwaya fantag bé de tete adatén do
étéw. Ménbéréh mano, “Ingata kom
brab sénggila gom i fégéfééruke fan
kay de Fariseo brab datu Herode
brab de kuyugén.”

16 Endob i de kuyug Jesus,
énda énggésobuto roy ni bin-
uwaya. Marok bénréh Jesusey
fantage bé tintuwe fégéfééruk fan.
Mélaw ménségéno-géno ro maro,
“Bénréhén i ni non énda i fa tom.”

17 Endob i Jesuse énggétiga noy
kéfégitung ruwe. Mélaw ménbéréh
mano, “Sedek ségéno-géno gom
fantag bé kékulang i fa tome? Aw
énda séna gésobuto kom de? Maak
do léngléngén gom. 18 Wén i do
moto gom éndob maak do langafén
gom. Wén soy do kélingo gom
éndob maak do bokongén gom.
Aw énggélifoto kom i rénigo guwe?
19 Amun sénbaad-baad guy de limo
timan fan dob de limo ngibu étéw,
firoy gébiton i énggétimuo kome
samaén?”

Atin séménumbul ro maro, “Folo
bra ruwo.”

20 Atin ménénginsa i Jesuse man
mano, “Atin amun sénbaad-baad
guy de fitéw timan fan dob de
fot ngibu étéw, firoy gébiton i
énggétimuo kome samaén?”

Atin séménumbul ro maro,
“Fitéw.”

21 Atin ménbéréh man i Jesuse
mano, “Aw énda séna fo gésobuto
kom de?”

Nuwa Jesusey ségétéwe langafén

22 Wén i no sébaan fuweh,
énggumah i Jesuse beroy de
kuyugén dob ingéde Betsaida. Atin
wén i de étéw nuwit ro mangéy
dob Beeney ségétéwe langafén
lagéy, brab nongot roy gamaké
no inok adi-adi. 23 Atin i Jesuse,
narakén i ni langafén brab ménsut
ro kloh dob no ingéd. Tidéw béno,
dénuraa noy de moto no brab ténégé
noy langaféne ni. Tidéw béno,
ménénginsa i Jesuse mano, “Aw wén
i gito mo?”

24 Atin iling-iling i lagéye ni brab
séménumbul mano, “Hoo, gégitowu
do étéw éndob maak do kayéw
magéw.”

25 Tidéw béno, i Jesuse ténégé no
man féruman i de moto no. Sonom
béno, téménéngténg i ni lagéye
brab énggégitonén fiyo non ménadi-
adinén i de moto no. 26 Atin i Jesuse
sénuguén mule brab bénréhén
mano, “Kago mawét dob nan
ingéd.”

I kéunur Pedrowe

27 Tidéw béno, méntaus i Jesuse
brab de kuyugén mangéy dob de
ingéd gédét dob ingéde Sisarea Fil-
ipo. Brab amun diyo ro séna dob de
lowoh aguwon, fénénginsaa Jesuse
bero mano, “Ati kébéréh i de étéw
ké ati Begéne?”

28 Séménumbul ro maro, “Wén i
de émbéréh maro, Juan Bautista go
kun. I de dumo maro, Elias go kun.
Brab i de dumo maro, Beem kun i
énggétahe sénarigoy Tuluse muret.”

29 Tidéw béno, ménénginsa i Je-
suse man mano, “Dob begome, ati
kébéréh gome fantag bé Begéne?”

I Pedrowe séménumbul mano,
“Beemey Kristowe sénugu i Tuluse
inok méguléw go dob de étéw.”

30 Tidéw béno, bénréh Jesuse bero
mano, “Kagom béréhén i ni fantag
bé Begéne dob de ségiyo.”

I kéuret Jesuse fantag bé kélého ne

31 Tidéw béno, i Jesuse
féngganayén i kétoro ne bero fantag
bé mérigowe dob Beene. Ménbéréh
mano, “I Nga i Kéilawane, sani
Begéne, médooy rasayé kuwe.
Brab i de odoro tom do Judio
brab de odoroy de fadi brab de
témoro bé kitabe ikaa ro Begén.
Atin féléhué ro Begén. Endob
dob gétéléwo nuwe gétérésangan
tébuleu.” 32 Ménkéntay i kébéréh ne
bé ni dob berowe. Mélaw i Pedrowe
nuwitén i Jesuse inok ruwo ro saén,
atin génléén. 33 Endob séménling
i Jesuse brab ténéngténgén i de
kuyugén. Atin génléén i Pedrowe
mano, “Férayu go dob Begéne,
non maak Satanas go. Non énda
mégitung go loo bé Tuluse, éndob
mégitung go loo bé kéilawane.”

34 Tidéw béno, ténawag Jesusey de
ménlimud do étéw brab de kuyugén
inok mangéy ro dob Beene. Atin
ménbéréh dob berowe mano, “I
étéwe méuyot furay Begén, kailan-
gan diguré noy kaane kétayan inok
odoro noy kétayay Tuluse. Tidéw
béno, kailanga no gédayday bé de
kérégénon ségilév bé Begéne, fiyon
fo ké féléhuén dob kruse. 35 Non i
étéwe méuyot émféraru bé umul ne,
méléhu. Endob i méléhue bé kéfuray
ne Begén brab sabaf bé Fiyowe
Uret, gédoté noy umule magufusa.
36 Ufama, fiyon fo ké i ségétéwe étéw
gédoté noy kéluhanay éntingayéne
dob duniyae ni, énda i atagén bu-
luk méléhu atin mangéy dob em-
fernowe. 37 Enda i tamuk fakay
fégéluluk i étéwe inok gédoté no saén
i umule magufusa. 38 Mélaw bu-
luk wén i mémala muret fantag bé
kéunur ne Begén brab de kétoro gu
dob duniyae ni méféno bé de énda
méngintulus béleewe ni, i Begéne,
sani Nga i Kéilawane, malané ku

so buluk séfuleu moso begey i de télakiy Tuluse. Bé béno, réméndawu loo bé Abay guwe Tulus."

9

1 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Béréhé ku begom i toowe, wén i do dumo begom énda méléhu ro taman énda gito roy kéfégulew i Tuluse bé de étéwén, gégumah darabayay barakat ne."

Enggiton i kéréndaw Jesuse

2 Amun ménifus i néme gétérésangan, nuwit Jesusey Pedrowe brab Santiagowe brab Juane, atin ménangéy ro dob uruk i gérotore tuduk, énda i ségiyo étéw diyo. Atin i lala ruwe téméngténg bé Jesuse, i falas ne ménfégalin. 3 Brab i kégal ne ménwaléy fute réméndaw. Enda nay étéw dob duniyae ni gétumaka noy kégale inok fute loo bé ni. 4 Sonom béno, méntéfégitoy Eliase brab Moisese brab ménsébéréh ro bé Jesuse. 5 Atin i Pedrowe ménbéréh dob Jesuse mano, "Maistéro, toow fo fiyo non dob ni tom. Rémigo gey télew timan dung-dung. Sébaan i kaame de, sébaan i ka Moisese de, brab sébaan i ka Eliase de." 6 Enda gétiga Pedrowey fiyowe béréhé no non toow ro fo ménggilak.

7 Tidéw béno, wén i rawéne ténggalungo no bero. Atin wén i ménbéréh tidéw dob rawéne ni mano, "Been i niy toowe fo kénimuo ku Nga gu. Fégélingo gom." 8 Sonom béno, méniling-iling i de kuyugén éndob énda i énggito ro saliyu saén bé Jesuse.

9 Amun léménudug ro tidéw dob tuduko no, i Jesuse fénégétén i kébéréh ne dob berowe mano, "Kagom génoén dob ségiyowey ni énggito gom taman i Nga i Kéilawane, sani Begéne tébule."

10 Atin nodoro roy sugu Jesuse ni éndob séfénginsa ro sébero-bero saén maro, "Ati keey i atag i kébéréh ne mano, 'Tébuleu?' "

11 Atin fénénginsa ro dob Jesuse maro, "Sedek i de témoro bé kitabe émbéréh ro bé kailangan géétah na gégumah i Eliase, atin tidéw béno gégumah i Kristowe kun?"

12 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Toow, géétah gégumah i Eliase inok tafayé noy kéluhanane. Endob sedek ménsulat i kébéréh i Tuluse bé i Nga i Kéilawane mérasay médoo brab ikaay de étéw? 13 Endob béréhé ku begom, i Eliase énggégumahén, éndob i de étéw fénrasay ro loo bé kétaya ruwe. Been soy ménbéréhe dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mérigo dob beene."

Dénédél Jesusey saitane

14 Atin amun énggumaha ro Jesusey de ségiyo kuyugén, énggito roy dakéle ménlimud do étéw diyo so. Atin wén i de témoro bé kitab i de Judio séédél bé de kuyugén. 15 I kéluhanay de étéw do ménlimud, amun énggito roy Jesuse, toow fo ménggaif ro, atin ménségéta ro mangéy dob Beene atin sénggifa ro. 16 Atin fénénginsaa Jesusey de kuyugén mano, "Ati no funa kom séédél bé do étéw diyo?"

17 Atin wén i ségétéwe lagéy dob de étéw ni ménlimud séménumbul mano, "Maistéro, nuwit guy nga guwe lagéy mangéy dob Beeme, non rénahukoy saitane funa no mow. 18 Atin wén i no férasayéy saitane, atin tuwaré no dob fantade. Atin rémbéw i ba ne, brab kémigét i de kifé no, brab waléy de témingkog. Nongot gu bé de kuyugém bé féféraréyé roy saitane, éndob énda gagané ro de."

19 Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, "Enda sémarig gom bé Tuluse. Lugoténun sétafik begom. Enda gétiga ku ké ati nay kérugay i kétingkél guwe sétafik begom. Uwit gom diniy ngaa nan." 20 Mélaw nuwit roy ngae dob Beene.

Atin i saitane ni amun énggito noy Jesuse, ténuwarén i ngae ni dob fantade brab ménkériring, rémbéw i ba ne so. 21 Atin fénénginsaa Jesusey abay ne mano, “Ménfiroyén i kégédam ne bé ni?”

Atin séménumbul mano, “Tidéw na fo kékélohén. 22 Brab médoonén gule féléhuéy saitane damén méibér dob aféye brab dob wayége. Mélaw amuk wén i fiyo gérigono mo, fégédawan gey brab tabangén gey.”

23 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Sedek fénginsaa mo Begén ké wén i fiyo gérigono ku? Fakay i kéluhanane dob étéwe munur dob Tuluse.”

24 Sonom béno, ménbéréh métanug i boh i ngae ni mano, “Munuru, éndob kulang i kéunur guwe. Féégétém i kéunur guwe.”

25 Tidéw béno, énggito Jesusey médoowe do étéw ségéta fégédét dob berowe. Mélaw sénuguén i saitane mano, “I beeme saitan émfémow brab émfébokong bé étéwe. Sugué ku beem, sut go tidéw dob ni nga, brab kagonén séfuleon de!”

26 Sonom béno, i saitane ni ménkes, brab gétimal i kéfékikil ne de. Tidéw béno, ménsut i saitane atin i ngae ni maak ménléhuén non éndaén lékutohén. Mélaw médooy de étéw ménbéréh ro maro, “Ménléhuén.” 27 Endob i Jesuse génamakén i kémér ne brab féntekén, atin téménindég i ngae ni.

28 Tidéw béno, i Jesuse brab de kuyugén ménule ro. Atin amun ménahur ro dob lawie, brab énda i ségiyo étéw diyo, ménénginsa i de kuyugén dob Jesuse maro, “Sedek énda gagané key i émféféraréye bé no saitan?”

29 Séménumbul i Jesuse mano, “I ni klase saitan, énda médédélén bé fiyon udenén fégédédél de, saliyu saén bé kédasale.”

I kéuret Jesuse fantag bé kélého ne

30 Tidéw béno, ménagéw ro man tidéw diyo atin téménara ro dob ingéde Galilea. Atin ménika i Jesuse ké gétigay de étéw i gono nuwe. 31 Non ténoroén i de kuyugén mano, “I Nga i Kéilawane, sani Begéne, fékéfo dob de étéw moso sani de sébanil Begén. Atin féléhué ro Begén. Endob amuk méifus i téléwe gétérésangan, tébuleu.”

32 Endob bé béno gai, i de kuyugén énda énggésobuto roy béréhé Jesuse. Atin mégilak ro de ménginsa ké ati atag ne.

33 Atin méntaus ro taman énggumah ro dob ingéde Kafernaum. Atin amun énggérahur ro dob lawie diyo, i Jesuse ménénginsa dob de kuyugén mano, “Ati funa kome séédél dob de lowoh aguwon?”

34 Endob mémala ro sémumbul non amun diyo ro séna lowoh aguwon, ménséédél ro ké ati isuwe bero toow fo gérotor. 35 Tidéw béno, i Jesuse ménsar brab ténawagén i de folo bra ruwo gétéw do kuyugén mangéy dob Beene. Atin ménbéréh dob berowe mano, “Amuk wén i ségétéw témayan toow fo gérotor, ay niy fatute rigoné no. Fatut térifantad brab waléy ségétéw sugu-suguéy kéluhanay de dumo no.” 36 Tidéw béno, éndot Jesusey ségétéwe nga brab féndiyoén dob adafa ruwe. Atin sénfifi Jesuse brab ménbéréh dob berowe mano, 37 “Fiyon atiy étéwe témayakuf bé ngae loo bé ni sabaf bé kéunur ne Begén, tayakufé no so Begén. Brab atiy témayakufe Begén, tayakufé no soy Tuluse ménféuwit Begén.”

38 Atin ménbéréh i Juane mano, “Maistéro, énggito gey i ségétéwe étéw démédél do saitan nusarén i dawét me. Endob génlé gey non békén dumo tom.”

39 Bang Jesuse, “Kagom géléén de. Non amuk wén i rémigo mékégaif usaré noy dawét guwe, énda magadén émbéréh tete fantag bé Begéne. 40 Non i békéne sébanil betom, dumo tom. 41 Béréhé

ku begom i toowe, buluk wén i témabang begom, fiyon iraya no saén begom ségétabu wayég inémén sabaf begomey de kuyug gu, tintu gédoté noy barase moso.

42 “Endob amuk wén i émfésala bé ségétéwe loo bé ni nga munur dob Begéne, toow fo gétimal i kékukume de. Mélaw mas na fiyo dob beene ké ibérén dob dogote iké ton dakél batéw i reer ne. 43-44 Mélaw amuk sébaan bé kémér mey émfésalae beem, kéléngém. Non mas na fiyo ké gédoté moy umule magufusa ségébala saén i kémér me, bé géangéy go dob uleono emferno ké ruwoy kémér me. Non diyo dob emfernowoy de sofot énda méléhu ro, brab i aféye énda méfandaén. 45 Atin amuk i funa muwe mésala i sébaane bé sékéy me, kéléngém. 46 Non mas na fiyo ké gédoté moy umule magufusa ségébala saén i sékéy me, bé géangéy go dob emfernowo, ruwoy de sékéyém. 47 Atin amuk ségébala bé moto muwey funa muwe mésala, lésitém. Non mas fiyo ké géahur go dob kéfégulew i Tuluse ségébala saén i moto muwe, bé géangéy go dob emfernowo ruwoy de moto mo. 48 Non diyo dob emfernowoy de sofot énda méléhu ro, brab i aféye énda méfandaén.

49 “Atin i aféye fédiyoén moso dob kéluhanane ségilew bé timuse fédiyoén dob amaéne.

50 “I timuse fiyo, non émféfiyo bé amaéne. Endob buluk mékédan i kétasik ne, éndaén i nonomén brab éndaén géséfule i kétasik ne. Atin ségilew so bé ni, i de rigoné kom fatut géiring bé timuse inok émféfiyo gom bé de étew. Atin békén fatut sékérit gom.”

10

Fantag bé késégélake

1 Tidew béno, ménagew i Jesuse tidew Kafernaum mangéy dob sakuf i dakéle ingéd Judea brab dob difar i wayége Jordan. Atin diyo médooy de ménangéy sélimud man dob Beene. Atin ténoroén bero loo bé adat ne.

2 Atin wén i de Fariseo ménangéy dob Jesuse inok téngkadé ro inok gébérého noy békéne katabuwan. Mélaw fénénginsaa ro maro, “Aw fakay dob kitab tome ké i lagéye gélaké noy bawag ne?”

3 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Ati sugu Moisese dob kitabe fantag bé késégélake?”

4 Atin séménumbul i de Fariseo maro, “Ténungkas Moisesey lagéye gémélak bé bawag ne amuk irayén i sulate bé késégélake.”

5 Endob ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “I funa Moisese ténungkasén begom ségélak non métégas i de atur gom. 6 Endob dob féganayo bé kélimbage bé kéilawane, rénigoy Tulusey ségétéwe lagéy brab ségétéwe libun. 7 Atin been i niy funay lagéye tagaké noy abay ne brab idéng ne atin sétafik bé bawag ne. 8 Atin i ruwowe ni gétéw waléy sébaan. Mélaw éndaén ruwo ro gétéw, éndob ségétéw saén. 9 Mélaw buluy fénwaléy i Tuluse sébaan, énda fakayén séfériyaséy étéwe.”

10 Atin i de kuyug Jesus, amun ménule ro ménahur ro dob lawie bero Jesuse, ménénginsa ro dob Beene fantag bé késégélake. 11 Atin séménumbul mano, “Fiyon atiy lagéye gémélak bé bawag ne atin mawag man ségiyo libun, léménamfa, brab ménsala dob sunguwe bawagén. 12 Atin amuk wén i libun génlakén i bawag ne atin mawag ségiyo lagéy, léménamfa.”

13 Wén i no sébaan fuweh, wén i do étéw nuwit roy de nga ro dob Jesuse inok féfiyoné no bero. Endob i de kuyugén génlé roy de étéw ni, non marok énda fiyo no ké félugotén i Maistérowe. 14 Endob amun énggito noy rénigoy de kuyugén, ménkérit i Jesuse. Atin ménbéréh

dob de kuyugén mano, “Fédaya gom i de nga mangéy dob Begéne. Brab kagom alangén bero non i de étéw sémarig loo bé késarig i de ni nga, féguléwoy Tuluse bero. 15 Béréhé ku begom i toowe, buluk i késarig i ségétéwe békén loo bé késarig i ngae, énda féguléwoy Tuluse de.” 16 Tidéw béno, sénfifi noy de nga brab ténégé noy de uléw ro féfiyoné no bero.

I kawasawe étéw

17 Atin amun i ro Jesuse méntaus ro magéw, wén i ségétéwe lagéy ménséfégéta mangéy dob Jesuse brab ménlingkuwéd dob adafa nuwe. Atin ménénginsa mano, “Fiyo Maistéro, ati rigoné kuwe inok gédoté kuy umule magufusa?”

18 Séménumbul i Jesuse mano, “Sedek fédawété mo Begén fiyo? Enda i ségiyo fiyo saliyu saén bé Tuluse. 19 Gétiga moy de sugu. Kago méméléhu, kago lémamfa, kago ménakaw, kago uretén i dumo muwe bé békéne toow, kago lémiful, brab fégadata moy boh me brab idéng me.”

20 Séménumbul i lagéye ni mano, “Maistéro, i kéluhanay de ni nodoro ku tidéw féganay klohu de séna.”

21 Atin ténéngténg Jesuse brab ménimu de. Atin ménbéréh mano, “Sébaan i kulange beem. Ule go brab fébéléyém i kéluhanay éntingayéne kaam atin irayém i kurtae dob de méskinan. Atin mélaw kawasa go moso dob lawayo. Tidéw béno, énggonén, odor go Begén.” 22 Amun énggélingooy étéwe niy ni, énggiton ménwaléy tete i fédéw ne. Atin ménagéw loo bé nan, non toow fo kawasa.

23 Tidéw béno, i Jesuse ménilingiling dob de kuyugén brab ménbéréh dob berowe mano, “Toow fo mérégén i kéahur i de kawasa dob kéféguléw i Tuluse.”

24 Atin i de kuyugén ménggaif ro bé ni bénréh Jesuse. Gido loo, féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Do kuyug gu, toow fo mérégén i kéahure dob kéféguléw i Tuluse. 25 Mas na mélémuy kéahur i dakéle ayam dob tosong i darume bé ségétéwe étéw kawasa dob kéféguléw i Tuluse.”

26 Tidéw béno, ménumanan i kégaif i de kuyugén brab ménsébéréh ro maro, “Ati mélaw i de fakay méfukas?”

27 Atin ténéngténg Jesuse bero brab séménumbul mano, “Amuk dob rigonéy kéilawane saén, énda fo fakayén. Endob i Tuluse gérigono no, non fakay gérigonoy Tulusey kéluhanane.”

28 Tidéw béno, ménbéréh i Pedrowe mano, “Ténagak gey i kéluhanane atin ménfuray gey Beem.”

29 Atin bang Jesuse, “Béréhé ku begom i toowe, i ségétéwe témagak bé lawi ne, taloo no de dumo no sétiman idéng, taloo no do lukésén, taloo no do ngaén, taloo no fantadén inok ureté noy Fiyowe Uret fantag bé Begéne, 30 gégédot toow na fo médoo bé de ni do gai. Gégédot mératuh takéf bé de lawi, brab dumo no sétiman idéng, brab do lukésén, brab do ngaén, brab do fantadén. Atin saliyu na bé nan, gédoté noy umule magufusa dob de gai moso. Endob amuk dini séna, férasayén sabaf bé Fiyowe Uret. 31 Endob i de médoo do énggéétah béleewe ni, do géfuray moso. Atin i de médoo do énggéfuray béleewe, waléy do géétah moso.”

Nuret Jesusey fantage bé kélé hu ne

32 Atin i Jesuse beroy de kuyugén, amun diyo ro dob aguwone mangéy dob Jerusalem, ménagéw i Jesuse dob métah ruwe. Atin ménggaif i de kuyugén brab ménggilak i de ménfuray bero, non magéw ro mangéy dob Jerusalem. Atin i Jesuse nuwitén man i de folo bra ruwo gétéw do kuyugén, inok sébero-bero saén,

brab bénréhén beroy ati mérigowe moso dob Beene. 33 Ménbéréh mano, “Fégélingo gom, mangéy tom Jerusalem. Diyo, i Begéne, sani Nga i Kéilawane, irayu dob de odoroy de fadi brab dob de témoro bé kitabe. Atin kukumé ro Begén méléhu. Tidéw béno, atéé ro Begén dob de békén Judio. 34 Atin i de békén Judio, diyangkaé ro Begén, brab duraa ro Begén, brab badasé ro Begén, brab féléhué ro Begén. Endob amuk méifus i téléwe gétérésangan, tébuleu.”

I ongoté ro Santiagowe brab Juane

35 Tidéw béno, i Santiagowe brab Juane, sani de nga Sebedeo, téningé roy Jesuse. Atin ménbéréh ro maro, “Maistéro, wén i ongoté keye dob Beeme rigoné mo.”

36 Atin bang Jesuse, “Ati kétaya kome rigoné ku begom?”

37 Atin séménumbul ro maro, “Amuk Beem i méguléwe moso brab mésar go dob saray méguléwe, tungkasém so begey mésar dob sékulo muwe ségétéw i fingée dob kuwono muwe brab ségétéw i fingée dob biwong me.”

38 Endob ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “Enda gétiga kom i ongoté kome. Aw gagané kom i de émfasang mérigo dob Begéne séko? Aw gagané kom i kéléhue loo bé mérigowe dob Begéne?”

39 Atin séménumbul ro maro, “Hoo, gagané key.”

Atin bang Jesuse bero, “Toow, mérasayu fo séko toow, atin mérasay gom so. Atin féléhuénu, atin féléhuén gom so. 40 Endob békén Begén i mémilie bé ati mésare fingé dob kuwono kuwe taloo no fingé dob biwong guwe. I de ni saran kay de étéw fénémili i Abay guwe Tulus mésar diyo.”

41 Atin i de folo gétéw dumo do kuyugén, amun énggélingoo roy ni ongoté ro Santiagowe brab Juane, ménkérit ro bero. 42 Mélaw ténawag Jesusey kéluhana ruwe inok sélimud ro, brab ménbéréh dob berowe mano, “Gétiga kom i de étéw kun odoron, wén i atura ro bé de étéw brab méguléwon bero. 43 Endob békén loo bé niy begome. Amuk wén i ségétéw begom méuyot waléy odoron, fatut waléy sugu-suguéy kéluhanay de dumo no. 44 Atin amuk wén i ségétéw begom méuyot waléy gérotor, fatut térifantad. 45 Non fiyon i Begéne sani Nga i Kéilawane, énda ménangéyu dini inok wén i do sugu-sugué ku. Yamula ménangéyu dob duniyae ni inok waléyu sugu-suguén brab inok iray guy umul guwe fégéfukas bé médoowe étéw dob de sala ro.”

Nuwa Jesusey langaféne

46 Atin énggumah i ro Jesuse dob ingéde Jeriko. Atin amun méntaus ro ménagéw tidéw diyo beroy dakéle do ménlimud étéw, ténaraa roy ségétéwe étéw langafén ménsar dob doror i aguwone mongot limus. I dawét ne Bartimeo, nga Timeo. 47 Atin amun énggélingoo noy Been i Jesuse tidéw Nasaret témara, téménawag métanug mano, “Jesus, séfu Datu Dabid, fégédaw go begén!”

48 Médooy de étéw génlé ro maro, “Kago selekén!” Endob taus so mékes toow na fo métanug mano, “Séfu Datu Dabid, fégédaw go begén!”

49 Atin téménrén i Jesuse brab ménbéréh mano, “Tawag gom i étéwa nan.”

Mélaw ménbéréh ro dob langaféne ni maro, “Oror go! Tindég go non tawagé Jesuse beem.”

50 Mélaw kénda noy géruwowe lafin bé kégal ne brab ménagayas téménindég brab ménagéw mangéy dob Jesuse.

51 Atin fénénginsaa Jesuse mano, “Ati kétaya muwe rigoné ku dob beeme?”

Séménumbul i langafé ne ni mano,
“Maistéro, méuyotu ké gégitowu
damén.”
52 Atin ménbéréh i Jesus mano,
“I kéféginugut mey funa muwe
ménadi-adi. Na, ule gon.” Sonom
béno, énggégito nén i lagéye ni, atin
ménfuray bé Jesuse dob aguwone.

11

I kéahur Jesuse dob Jerusalem

1 Amun i Jesuse brab de kuyugén
gédét ron dob ingéde Jerusalem,
énggégumah ro dob sébaane tuduk
féndawét Olibo, gédét dob de ingéd
féndawét Betfage brab Betania.
Atin sénugu Jesusey ruwowe gétéw
bé de kuyugén inok métah ro
magéw. 2 Atin ménbéréh dob
berowe mano, “Taus gom agéw
mangéy dob nan ingéd gésaréwo
kom. Buluk gégumah gom diyo, gito
gom i natiwe kuda nikét, énda sénay
énggékuda de. Ukoh gom brab uwit
gom dini. 3 Buluk wén i ménginsa
dob begome, ‘Sedek rigoné kom
i ni?’ béréh gom de, ‘Kailangay
Kadna tome, atin féséfuleén so
magad.’ ”
4 Mélaw ménagéw ro brab énggito
roy natiwe ni kuda dob no ingéd,
diyo dob aguwone nikét dob
béngaway sébaane lawi. Amun
nukoh ron, 5 i de étéw diyo
ménénginsa ro maro, “Sedek ukohé
kom i kudaa nan?”
6 Atin séménumbul ro loo bé
kébéréh Jesuse de bero. Mélaw
fénagéw i de étéw bero muwit bé
natiwe ni kuda. 7 Atin nuwit ro
mangéy dob Jesuse. Brab namféno
ro bé de kégal ro. Atin kénudaa
Jesuse. 8 Atin médooy de étéw
bénékah roy de dumo bé de kégal
ro dob aguwo Jesuse fégito roy
kébasana ruwe de. Atin wén soy de
étéw bénékah roy de daun kénléng
ro dob de kayéw dob de safad.
9 Atin i de méntah do étéw brab de
ménfuray, ménkes ro maro, “Dayéwé
tom i Tuluse! Féfiyonéy Tuluse
damén i ni étéw gégumah tidéw
dob Kadnane. 10 Féfiyonéy Tuluse
damén i kéféguléw ne émfétaus bé
kéféguléw i séfu tome Datu Dabid.
Dayéwé tom i Tuluse!”
11 Atin méntaus i ro Jesuse
mangéy Jerusalem. Amun
énggumah ro diyo, ménangéy i
Jesuse dob lawi i Tuluse. Atin
amun énggilidén ténéngténgén i
kéluhanay de languntaman diyo,
ménsut atin ménséfule mangéy
Betania beroy de folo bra ruwo
gétéw kuyugén, non témégénén.
12 Atin dob sébaane de fuweh, bé
lala ruwe magéw tidéw Betania
mangéy Jerusalem, mélayaf i
Jesuse. 13 Atin énggékulaya no
tidéw mérayu i kayéwe féndawét
igos méramfung i dau nuwe. Mélaw
nangéyén lénangu kinok wén i
onokén. Endob amun énggumah,
énda i ségiyo énggito no saliyu
bé de dau no, non békén séna
gaiy no do kayéw igos mégonok.
14 Atin ménbéréh dob ni kayéw
mano, “Tidéw béleewe ni, éndaén i
géama bé onok me féruman.” Atin
énggélingooy de kuyugén.

Dénédél Jesusey de démagang dob lawi i Tuluse

15 Amun énggumah i ro Jesuse dob
Jerusalem, méntaus so dob lawi i
Tuluse. Amun ménahur, dénédélén
i de étéw démagang brab do méléy-
méléy diyo. Atin bénluweén i de
ahayay de lémuluk kurta brab
ténuwarén i de saray de émfébéléy
do fégétulak do marafati. 16 Atin
énda fédayaé no de ké wén i étéw
muwit do éntingayén témara dob
fésayaway lawi i Tuluse ni. 17 Atin
ténoroén i de étéw mano, “Ménsulat
dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse
mano, ‘I lawi guwe, fédawétén lawi
gonon démasal kay kéluhanay de
étéw.’ Endob fénwaléy gom lawi i
de ménakaw.”
18 Atin i de odoroy de fadi brab de
témoro bé kitabe énggélingoo roy ni.

Mélaw sénalikél roy fiyowe kéfélého ro de. Non ménggilak ro bé Jesuse non ménggaif i de ni médoo do étéw bé kétoro ne.

19 Atin amun séningkufén, méntékédan i Jesuse brab de kuyugén tidéw dob Jerusalem.

20 Atin bé géfuwéne de, bé lala ruwe magéw dob aguwone, énggito roy kayéwo no féndawét igos ménggangu taman dob de darirén. 21 Atin i Pedrowe, énggétédémo noy ati ménrigowe. Mélaw ménbéréh dob Jesuse mano, “Maistéro, téngténgém. I kayéwo diyo fénémulaém, ménggangu.”

22 Atin bang Jesuse, “Sarig gom dob Tuluse. 23 Béréhé ku begom i toowe, fiyon udenén méréhon bé tuduke ni mano, ‘Angéy go dob dogote’, atin énda ruwo-ruwoy fédéw ne, éndob méginugut bé kébéréh ne méagéwon, méagéwon ba. 24 Mélaw béréhé ku begom, fiyon udenén ongoté kom ké démasal gom, féginugut gom bé gédoté kom, atin gédoté kom ba. 25 Atin amuk démasal gom, fésagada kom i étéwe ménsala dob begome, inok i Abay gome Tulus fésagada no soy de sala gom. 26 Non amuk énda fésagada kom i de dumo gom, i Abay gome dob lawayo, énda so mon fésagada no begom bé de sala gom.”

27 Atin ménséfule man i ro Jesuse dob Jerusalem. Atin amun diyo séménugud i Jesuse dob lawi i Tuluse, i de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabe brab de odoroy de Judio, ménfégédét ro dob Jesuse. 28 Atin fénénginsaa ro maro, “Béréhém begey ké ati atura muwe rémigo bé de ni? Ati méniraye Beem kuwagib?”

29 Sénumbulo Jesuse bero mano, “Sémuliu ménginsa dob begome. Amuk sémumbul gom, sémumbulu so ké ati tidéwoy kuwagib guwe rémigo bé de ni. 30 Béréh gom Begén, ati séménugue bé Juane inok mautis, Tulus loo ké étéw saén?”

31 Atin i de odoroy de Judio séédél ro maro, “Amuk béréhé tom ‘Tidéw dob Tuluse’, féngínsaa no betom ké sedek énda fénéngintoowo tom i Juane. 32 Endob buluk béréhé tom, ‘Tidéw dob étéwe’, mékérit i de étéw betom.” Non mégilak ro bé de étéw non féngintoowoy de étéw i Juane sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. 33 Mélaw séménumbul ro dob Jesuse maro, “Enda gétiga key de.”

Mélaw bénréh Jesuse mano, “Enda so béréhé ku de begom ké ati ménirayane Begén kuwagib rémigo bé de ni rigoné ku.”

12

I binuwayae fantag bé de tete témalima

1 Tidéw béno, téménoro man i Jesuse binuwaya. Ménbéréh mano, “Wén i ségétéwe étéw wén i safadén nohoko no do ubas. Atin bénunsudo no kayéw fénggélangkatén de lémiwét, brab kéménalut fédéngon bé fégékérése bé wayég i de onokén. Brab réménigo tambala. Tidéw béno, féntalimaén bé de ségiyo étéw, brab ménagéw mangéy dob mérayue ingéd. 2 Amun énggégumah i gaiy kékétéwe de, séménugu ségétéw sugu-sugué no inok gédoté noy kaane de baad bé de onokén. 3 Endob i de témalima bé ni safad génamak ro brab lénubag roy ni sugu-suguén. Brab fénule ro énda i suwaréw nuwitén. 4 Tidéw béno, i gefee bé safade sénugu non man i géruwowe sugu-sugué no. Endob i de témalima bé safad ne, fénali roy ulév ne brab fénémala ro. 5 Tidéw béno, i gefee sénugu non man i gétéléwe sugu-sugué no. Endob i de témalima bé safad ne, fénléhu ro. Loo so bé noy kérigo ruwe bé de médoo do sugu-suguéy gefee bé safade ni. Wén i do lénubag ro de, wén soy dob fénléhu ro de. 6 Tidéw béno, i gefee bé ni safad,

wén nay ségétéwe sénuguén, sani kénimuo nuwe ngaén lagéy. Mélaw sénuguén mangéy dob berowe non fénggitungén mano, ‘Fégadata roy nga guwe.’ 7 Endob amun énggitoy de témalima bé safad ne, ménsébéréh-béréh ro maro, ‘Been i niy nga i gefee bé ni safad. Féléhu tom inok gékatom i ni safad.’ 8 Mélaw génamak ro atin fénléhu ro, brab nibér ro dob liyuy safade ni.”

9 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Ati rigonéy gefee bé safade ni dob de ni téménalima bé safad ne? Angéyé no féléhuén bero. Brab irayén man dob ségiyowe témalima. 10 Aw énggébasana kom i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, ‘I batéwe nikaay de rémenigo bé lawie, been i ménwaléye toow na fo balilaga fiyo batéw. 11 I ni rénigoy Kadnane ula-ula, atin mégaif tom de.’ ”

12 Atin i de odoroy de Judio, ténulama ro kénéfo i Jesuse non énggébéla dob berowey ni binuwaya. Endob énda fakayén non mégilak ro bé de médoo do étéw. Mélaw ténagak roy Jesuse brab ménagéw ro.

Fantag bé buwise

13 Tidéw béno, i de odoroy de Judio sénugu roy de Fariseo brab de kuyug Herod mangéy dob Jesuse inok téngkadé ro émbéréh bé békéne katabuwan. 14 Mélaw ménangéy ro dob Jesuse ménginsa maro, “Maistéro, gétiga key toow i kétoro me. Brab métintu go, énda i isu ramigo mo bé de étéw. Endob toroé moy toowe fantag bé kétayay Tuluse toow. Mélaw béréhém begey, aw fatut ba mayad gey buwis dob Sesare sani datue dob Roma taloo no énda?”

15 Endob énggétiga Jesusey akar ruwe, mélaw bénréhén bero mano, “Sedek férudio kom Begén? Uwitonu sélafin félatah, brab féténgténg gom Begén.”

16 Amun niraya ro de, ménénginsa i Jesuse mano, “Ati gefee dawét brab falas gito gom dob nan?”

Séménumbul ro maro, “Ka Sesar.”

17 Tidéw béno, bénréh Jesuse mano, “Iray gom dob Sesarey ka Sesare. Atin iray gom dob Tulusey kay Tuluse.” Atin toow ro fo ménggaif bé kébéréh Jesuse ni.

Fantag bé kétébulee

18 Atin wén i de Saduseo ménangéy ro dob Jesuse. I de Saduseo do étéw énda méngintoow ro bé kéfétébule i Tuluse bé de étéw moso. 19 Atin ménénginsa ro dob Jesuse maro, “Maistéro, sénulat Moisese betom i kukumane bé buluk i ofo i étéwe ménléhu, brab énggéféledo noy bawag ne, énda i nga ro, fatut bawagéy tuwarey ne inok wén i séfu i ni étéw bé tuwarey ne. 20 Ufama, wén i fitéw gétéw sétuwarey falan lagéy. Brab i ofoe de ménawag. Tidéw béno, ménléhu énda i nga ro. 21 Tidéw béno, i géruwowe de bénawagén soy bawage fénled i ofo ne. Atin ménléhu so énda soy nga ro. Ségilew soy ménrigowe dob gétéléwo ruwe. 22 Atin ségilew so dob kéluhana ruwe. I fitéwo no gétéw énggébawaga roy ni libun éndob ménléhu ro kéluhanan énda i nga ro. Tidéw béno, ménléhu soy ni libun. 23 Mélaw bé gaiy kétébule i kéluhanay de étéw moso, ati isuwe bawag i ni libun bé ni fitéw gétéw sétiman idéng? Non énggébawaga no bero kéluhanan bé méuyag ro de séna?”

24 Séménumbul i Jesuse mano, “Toow fo békén katabuwan i kéfégitung goma nan, non énda gétiga kom i de Ménsulat Kébéréh i Tuluse taloo noy barakat ne. 25 Non amuk tébule i de étéw, éndaén sébawag ro. Non ségilew ro bé de télaki diyo dob lawayo. 26 Atin i fantage bé kétébulee, aw énda énggébasana kom de dob librowe sénulat Moisese fantag bé mérinoe

kayéw? Non diyo ménsulat i bénréh
i Tuluse dob Moisese mano, ‘Begén
i Tuluse féngadafé Abrahame,
Isake, brab Jakobe.’ 27 I atag i
ni, i Tuluse féngadafév de méuyag
étéw, békén do ménléhu. Mélaw
tintu békén katabuwan i kéfégitung
gome.”

I toowe na fo gérotor sugu

28 Diyo soy ségétéwe témoro
bé kitabe brab énggélingoo noy
de ni do étéw séédél bé Jesuse.
Atin amun énggétiga noy toow
fo fiyoy késumbulo Jesuse bé de
Saduseo, ménfégédét dob Jesuse
brab ménénginsa mano, “Ati isuwe
bé de sugu dob kitabe toow na fo
mélaga?”

29 Atin séménumbul i Jesuse
mano, “Ay niy toowe na fo mélaga
sugu: ‘Fégélingo gom do Judio, i
Kadna kome Tulus sébaan saén.
30 Féimu go bé Kadnane Tulusém
bé kéluhanay fédéw me, brab bé
kéluhanay kamatu me, brab bé
kéluhanay itunga muwe, brab bé
kéluhanay bagér me.’ 31 Atin ay
niy géruwowe sugu: ‘Féimu go bé de
dumo mo ringon so bé kéimu me bé
kaame lowoh.’ Enda i ségiyo sugu
gérotor na bé de ni.”

32 Atin ménbéréh i témoroe bé
kitabe dob Jesuse mano, “Fiyoy
kébéréh ma nan, Maistéro. Toow i
no bénréhém sébaan saén i Tuluse
brab énda i ségiyo saliyu bé Beene.
33 Atin fatut féimu tom bé Tuluse
bé kéluhanay fédéw tome, brab bé
kéluhanay itunga tome, brab bé
kéluhanay bagér tome, brab fatut
féimu tom bé de dumo tom ringon
so bé kéimu tome bé de katome
lowoh. Toow na mélaga i de ni
ruwo sugu bé kéluhanay ténuwége
ténulak do ayam brab do nirayén
dob Tuluse.”

34 Atin énggétiga Jesusey fiyoy
késumbul i ni lagéy. Mélaw
ménbéréh dob ni lagéy mano,
“Magad saén i kéféguléwoy Tuluse
beem.” Atin tidéw béno, énda nay
ségétéw ménbaraw ménénginsa dob
Beene.

35 Amun téménoro i Jesuse dob
lawi i Tuluse, ménénginsa mano,
“Ati kéfanu-fanu nuwe ké béréh
i de témoro bé kitabey Kristowe
séfu Dabid saén? 36 Non fénbéréh
i Rémogor i Tuluse bé Dabide
mano, ‘I Kadnane ménbéréh dob
Kadna kuwe, sar go dob kuwono
kuwe, taman témabanu bé de sébanil
Beem.’ ” 37 Atin féntaus Jesusey
kébéréh ne mano, “Amuk féndawét
Dabidey Kristowe ‘Kadnan’, ati
kéfanu-fanu Kristowe séfu Dabide
saén?”

Atin i dakéle ménlimud do étéw
ménoror ro mégélingo bé kétoro
Jesuse. 38 Atin ténoroén bero mano,
“Ingat gom bé de témoro bé kitabe
non méuyot ro sugud-sugud bé
de toow fo fiyo kégal ro, brab
méuyot ro fégadatan ségifaén dob de
fadiyan. 39 Brab méuyot ro mésar
dob de fiyo saran dob de lawi
féngadafan brab dob de kanduli.
40 Endob lafisé roy de libun balév
inok afasé roy de lawi ro. Tidéw
béno, démasal ro bé de métaah
kédasal dob téngaangay de étéw non
marok médirung i de ni tete rigoné
ro. Endob i ni do étéw toow na fo
gétimal ké mékukum ro moso.”

41 Wén i no sébaan fuweh, amun
diyo i Jesuse dob lawi i Tuluse,
ménsar gédét dob ahurone kurta.
Atin ténéngténgén i de étéw lémawu
bé kurta ruwe. Médooy de kawasa
do étéw léménawu ro médoo kurta.
42 Tidéw béno, énggito no soy
ségétéwe libun balév méskinan.
Enggumah i ni balév brab ménray
saén ruwo lafin furo kurta tintu
énda balilagaén. 43 Atin i Jesuse
ténawagén i de kuyugén mangéy
dob Beene, brab mano bero,
“Béréhé ku begom i toowe, i ni
méskinan libun balév maak mas
na médooy niray ne bé kéluhanay
de dumo étéw kawasa. 44 Non i de
ni étéw do kawasa, ménray ro saén
kloh tidéw dob de médoo kurta ro.

Endob i ni balew éntéyén i kéluhanay kurta ne fégéfaguyagén.”

13

Fantag bé tamfaday duniyae

1 I lala Jesuse mésut tidéw dob lawi i Tuluse, i ségétéwe bé de kuyugén ménbéréh dob Beene mano, “Téngténgém, Maistéro. Toow fo dakél i de ni batéw fénggérigo bé de lawi i Tuluse ni, mélaw toow fo fiyoy de ni lawi.”

2 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “I de dakél ni do lawi, gégumah mosoy gaiwe i kéluhanane gito gom mébinasa. Brab fiyon i de batéw fénggérigo de, émbéragar ro.”

3 Atin amun diyo i ro Jesuse ménsar dob Tuduke Olibo, dob gatagay lawi i Tuluse, fénénginsaa ro Pedrowe brab Santiagowe brab Juane brab Andrese sébero-bero saén. 4 Ménénginsa ro dob Jesuse maro, “Kédiron mérigoy de ni, sani kébinasay lawi i Tuluse? Brab ati fégélolonone de bé ni gai ké gédétén gégumah?”

5 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Ingat gom inok énda i méfagakaran begom. 6 Non médoo mosoy de étéw gégumah usaré roy dawét guwe, brab émbéréh ro maro, ‘Begéney Kristowe’. Atin médooy de géfagakara ro. 7 Atin kagom mégilak ké gélingoo kom i de sétiboh brab fantag bé de gira. I kéluhanay de ni mérigo, éndob békén sénay niy tamana nuwe. 8 I de ségiyo ingéd sétiboh ro bé de ségiyo ingéd. Brab i de ségiyo sakuf fangangaturan sétiboh ro bé de ségiyo. Atin wén mosoy do luba dob de médoo do gonon, brab lénggob. I de ni mérigo ségilew bé ségétéwe obor libun kéararan non been sénay niy féganayay rasay ne.

9 “Endob ingat gom, non kéfoén gom moso brab uwitén gom dob adafay de kémukum. Atin mébadas gom moso dob de lawi féngadafan kay de Judio. Brab uwitén gom dob adafay de datu brab do mégulew inok kukumén gom sabaf begom i do kuyug gu. Endob been i niy gaiy kéuret gome bé Fiyowe Uret dob berowe. 10 Atin bé énda séna gégumah i tamanane, i Fiyowe Uret kailangan uretén na métah dob kéluhanay ingéde. 11 Atin amuk kéfoé ro begom brab uwitén gom dob adafay kémukume, kagom émbuku fantag bé atiy késumbul gome. Non amuk diyo gomén, béréh gom saén i atiy iraye dob begome fatut késumbul gom. Non i kébéréh gome bé béno, békén tidéw dob de itunga kom. Yamula fébéréh i Rémogor i Tuluse begom. 12 Atin bé béno, wén i do étéw iray roy de dumo ro sétiman idéng inok féléhuén. Loo so bé niy rigonéy de lukés, féféléhu roy de nga ro. Loo soy de nga féféléhu roy de lukés ro. 13 Atin i kéluhanay de étéw mérarék begom sabaf bé kéunur gome Begén, éndob ati fédaydaye munur taman dob tamfadane, beeney méfukase.

14 “Atin gito gom i ‘Mékésirang-sirange Surga’ diyo dob mékétéfuwe gonon békén fatut gonon. (Fégésobut i masawe.) Amuk mérigoy ni, i de étéw bati dob Judea, fatut ro mérarév dob de tuduk. 15 Atin bé béno, i étéwe diyoén dob liyuy lawi ne, éndaén fatutén séminggula bé urase mahur dob lawie inok uwité noy de tamukén. 16 Atin bé béno, i étéwe diyo dob safad ne, éndaén fatutén mule inok angéyé noy géruwowe lafin kégalén. 17 Bé do no do gai, toow fo mékégédaw-gédaw i de libun obor brab de libun mériton. 18 Dasala kom inok énda mérigoy de ni dob gaiwe mélégénéy. 19 Non bé no do gai, toow na fo gétimal i kérasay i de étéw, sani kérasaye énda sénay énggéagéw de tidéw féganay bé kélimbag i Tuluse bé duniyae taman

so béleewe ni. Atin énda na moso i géréféng de. 20 Atin amuk énda féfokoéy Kadnaney do no gai, énda nay kéilawan méuyag. Endob sabaf bé de fénémilién do étéwén, féfokoé noy do no gai.

21 “Atin amuk wén i émbéréh dob begome mano, ‘Téngténg gom, ay niy Kristowe!’ look ‘Téngténg gom, ay diyoo!’ kagom unuron de. 22 Non wén i do tugién do étéw gégumah brab béréhé ro bero kun i Kristowe taloo no sarigoy Tuluse. Atin gérigo ro do mékégaif brab do tanda, inok fégakara roy de fénémili i Tuluse do étéw ké fakay. 23 Mélaw ingat gom. Bénréh gun begom i kéluhanay de ni bé énda séna mérigo no.

24 “Bé do no gai moso, amuk gilid i dakéle ni késélibug, waléy délémon i térésange brab éndaén réméndaw i térésang kélungonone. 25 Atin i de gitoon médagdag ro tidéw dob lawayo, brab i de éntingayén dob lawayo mékuyung. 26 Tidéw béno, i Nga i Kéilawane, sani Begéne, téfégitowu tidéw dob lawayo dob de rawén toow fo barakatan brab réméndaw. 27 Atin sugué kuy de télaki gu mangéy dob séngae gonon dob duniyae ni. Atin séfélimudé kuy de fénémili i Tuluse do étéw tidéw dob tamanay fantade brab dob lawayo.”

28 Tidéw béno, nuret Jesuse beroy ni binuwaya mano, “Fégitung gom i de kayéw. Dini dob betome ni, sonom lémbud i de fongoy kayéwe brab émféantu daun, gétiga kom gédétén i basa médufe. 29 Loo so bé ni amuk gito gom i de ni bénréh gu bé gétahe mérigo, gétiga kom gédétén i késéfule guwe. 30 Béréhé ku begom i toowe, i de étéw méuyag béni, énda méléhu ro taman mérigoy de ni. 31 I lawaye brab fantade méalfa, éndob i kébéréh guwe énda méalfaén.

32 “Endob i gaiwe mérigoy de ni, énda i gétigan de, fiyon foy de télaki dob lawayo, fiyon i Begéne, sani Nga i Tuluse. I Abaye Tulus saén i gétigane de. 33 Ingat gom, brab tulik gom, non énda gétiga kom de ké kédiron i kégumah i ni gai. 34 Ségiléw bé ségétéwe ménagéw tidéw dob lawi ne mangéy dob ségiyowe ingéd. Atin sénarigén i lawi ne dob de sugu-sugué no. Mélaw wén i galbék fatut rigonéy de sugu-sugué no. Atin bénréhén dob sugu-sugué nuwe dob béngawane mantay brab békén fidong. 35 Mélaw ingat gom, non énda gétiga kom i gaiwe séfuleu, ségiléw bé de sugu-suguén énda gétiga roy gaiwe séfule i gefee bé lawie, ké témégén, look kérara kélungonon, look ukoro i de manok, look géfuwén. 36 Kinok métékow i kégumah ne atin gito no bero fidong. Enda fatut mérigo no dob begome. 37 Mélaw béréhé ku begom brab dob de kéluhanay de étéw so: Tulik gom.”

14

1 Bé béno gai, ruwo séden gétérésangan i méifuse tidéw béno gégumah i kékanduli i de Judio féndawét “Témara”. Bé no kanduli, amaé roy fane énda i fénggéfééruk de. Atin i de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabe sélédé roy ati kékéfo ruwe bé Jesuse brab féléhué ro. Endob méuyot ro de rémigo ké énda gétigay de ségiyo de étéw. 2 Ménsébéréh ro maro, “Enda fakayén ké rigoné tom ké kanduli tom, kinok mésélibug i de étéw.”

3 Wén i no sébaan fuweh, diyo i Jesuse dob Betania dob lawi i ségétéwe lagéy féndawét Simon. I ni lagéy ménadi-adi bé déruune fémute. Amun mama ro, énggumah i ségétéwe libun nuwitén i fiyowe katiya ménféno bé mamute nor toow fo balilaga féndawét nardo. Atin ménfégédét dob Jesuse brab rénébeén i reer i katiyae ni atin lénukaén i nore ni dob ulév Jesuse.

4 Atin i de dumo bé de étéw diyo,
amun énggito roy ni, ménkérit ro
brab ménsébéréh ro maro, “Sedek
séninggula saén i nan fégéféamut?
5 Non amuk fénbéléy damén i nan
nor, wén i médoo kurta gédotén de
brab iray damén dob de méskinan.”
Atin nugar roy ni libun.

6 Endob ménbéréh i Jesuse mano,
“Fédaya gom i ni libun. Sedek
dowoyé kom? Toow fo fiyoy ni
rénigo no dob Begéne. 7 Démoyun
gom gésébegom i de méskinan,
atin fakay gom témabang bero
dob gaiwe kétaya kom. Endob
i Begéne, éndaén mérugayu bati
dini dob begome. 8 I ni libun,
rénigo noy gagané nuwe. Lénulawa
no fégéféamut i lowoh guwe
inok métafayan i kélébénge Begén.
9 Béréhé ku begom i toowe, fiyon
udenén gonon dob duniyae uretén
i Fiyowe Uret, i rénigo nuwe
dob Begéne méuret so funa no
métédém.”

I rénigo Judase

10 Tidéw béno, i Judas Iskariote,
sani ségétéwe bé de folo bra ruwo
kuyug Jesuse, ménangéy dob de
odoroy de fadi inok sébéréh bero bé
ati kéfékéfoe bé Jesuse dob berowe.
11 Atin toow ro de fo ménoror, brab
fénasada ro iraya ro kurta i Judase.
Mélaw sénlédén i fiyowe gai kékéfo
de.

12 Dob sunguwe gai bé kandulie
féndawét “Témara” taloo no “Kéama
bé Fane Enda i Fénggéfééruk de”,
bé béno gai fatut ro sémumbali nati
bili-bili fégékanduli ro. Mélaw i de
kuyugén ménénginsa ro dob Jesuse
maro, “Hon i gonone kétaya mo
tafayé key i amaé muwe bé ni kan-
duli ‘Témara’?”

13 Tidéw béno, sénugu Jesusey
ruwowe bé de kuyugén mano,
“Agéw gom mangéy Jerusalem.
Diyo wén i ségétéwe lagéy ménuwit
ségébinangga wayég gébalaka no
begom. Furay gom de. 14 Atin
amuk mahur dob lawie, ahur gom
so. Brab béréh gom dob gefee bé
lawie makom, ‘Méuyot i Maistérowe
de ké gétiga no hon i sibéye de gono
no mama beroy de kuyugén bé ni
kékanduli.’ 15 Atin i gefee bé lawie
toroé no begom i dakéle sibéy wén
i do ténafay do kasangkafan dob
rotor i lawie. Diyo tafay gom i
kéluhanay amaé tome.”

16 Tidéw béno, ménagéw i de ruwo
ni gétéw do kuyugén brab ménahur
ro dob Jerusalem. Atin énggito roy
kéluhanane loo bé kébéréh Jesuse de
bero. Tidéw béno, ténafay roy de
amaé ro kay kandulie “Témara”.

17 Atin amun sémingkufén,
énggumah diyo i Jesuse beroy de
folo bra ruwo gétéw kuyugén.
18 Amun ménsar ro mama dob
doror i ahayane, ménbéréh i Jesuse
mano, “Béréhé ku begom i toowe,
wén sékoy ségétéw begom émfékéfo
Begén, sani ségétéwe séréngan
Begén mama.”

19 Tidéw béno, ménwaléy tete
i fédéw i de kuyugén. Atin
ménsétundug-tundug i séngae
ségétéw bero ménénginsa dob
Jesuse mano, “Békén begén, hay?”

20 Atin sénumbulo Jesuse bero
mano, “I beene ségétéw begom do
folo bra ruwo gétéw kuyug gu, sani
ségétéwe begom séréngan Begén
mérém bé fa nuwe dob biléwe.
21 I Begéne, sani Nga i Kéilawane,
méléhuu loo bé Ménsulate Kébéréh
i Tuluse fantag bé Begéne. Endob
toow fo mékégédaw-gédaw i étéwe
ni émfékéfo Begén. I nan étéw,
mas na fiyo dob beene ké énda
damén ménumahén, non mékukum
fo toow.”

I kéama i Kadnane

22 Atin bé lala ruwe mama, éndot
Jesusey fane, brab ménfésalamat
dob Tuluse, brab sénkébeng-
kébengén, brab sénaarén dob de
kuyugén. Atin ménbéréh mano, “Ay
niy fane. Been i lowoh guwe. Ama
gom.”

23 Tidéw béno, éndotén i tabue,
brab ménfésalamat dob Tuluse,
brab nirayén bero. Atin kéluhana
ro ménineém de. 24 Atin ménbéréh i
Jesuse mano, “I ni arak, been i dara
guwe réménanas sabaf bé médoowe
étéw. Been i niy tanda i fasad i
Tuluse bé de étéwén. 25 Béréhé
ku begom i toowe, éndaén minému
arak taman géinému mantu arak
dob gaiwe féguléwoy Tulusey de
étéwén.”
26 Tidéw béno, kéménanta ro
sébaan kanta démayéw bé Tuluse.
Tidéw béno, ménagéw ro mangéy
dob tuduke Olibo.

Nuret Jesusey fantage bé Pedrowe

27 Atin bang Jesuse dob de
kuyugén, “I kéluhana kome méraréy
séko tagaké kom Begén. Non wén i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
‘Féléhué kuy témalimae bé de bili-
bili, atin mélaw mésébéragar i de
bili-bili.’ ” 28 Atin féntaus Jesusey
kébéréh ne mano, “Endob amuk
tébuleu, métahu magéw begom
mangéy dob Galilea.”
29 Atin bang Pedrowe, “Enda
fo tagaké ku Beem, fiyon fo ké
i kéluhanay de ségiyo kuyugém
méraréy ro tagaké ro Beem.”
30 Endob ménbéréh i Jesuse dob
Pedrowe mano, “Béréhé ku beem
i toowe, bé ni kélungonon, bé énda
séna ukoro i férufete ruwo gule,
dirungé mo Begén téléw gule bé
énda gélolo mo Begén.”
31 Atin ménbéréh man i Pedrowe
toow na fo méégét mano, “Fiyon
fo ké géodoru Beem méléhu, énda
dirungé ku Beem.” Atin i kéluhanay
de dumo no do kuyug ménbéréh loo
bé nan dob Jesuse.
32 Tidéw béno, ménagéw i ro
Jesuse dob gonone féndawét Get-
semani. Amun énggumah ro,
ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén
mano, “Sar gom dob ni bé lala
guwe démasal.” 33 Tidéw béno,
nuwit Jesusey ro Pedrowe, Santi-
agowe, brab Juane, atin méntaus
ro magéw kloh. Atin ménwaléy
toow fo tete i fédéw Jesuse brab
ménbuku. 34 Atin ménbéréh dob de
ni téléw kuyugén mano, “I fédéw
guwe toow fo ménbuku taman toow
fo démawét. Bati gom dini, brab
tulik gom.”
35 Tidéw béno, ménférayu dob
berowe gumaha témabar. Atin
méntélengkéb dob fantade brab
déménasal mongot bé amuk fakay
saén, énda damén mérigoy ni
kérasay dob Beene. 36 Déménasal
mano, “Abay, fakay gérigono moy
kéluhanane. Mélaw kago fédayaén
Begén mérasay séko. Endob i kaame
kétayan i mérigowe damén, békén i
kagéne kétayan.”
37 Tidéw béno, ménséfule mangéy
dob de téléw ni gétéw kuyugén,
atin énggito no bero énggéfidong.
Atin ménbéréh dob Simon Pedrowe
mano, “Simon, géfidong go? Aw
énda wayo gétulik go fiyon ségéuras
saén?” 38 Atin ménbéréh dob
berowe téléw gétéw mano, “Tulik
gom, brab dasal gom inok énda
métukawan gom. Méuyot gom
rémigo bé kétaya kuwe, éndob
mélubay i de lowoh gom, brab
magad géfélis bé de sugu gu.”
39 Tidéw béno, ménagéw man
i Jesuse, brab déménasal so loo
bé énggétahe de. 40 Tidéw béno,
ménséfule man, brab énggito no
bero énggéfidong man, non toow ro
fo manat. Atin énda gétiga roy ati
fiyowe kébéréh ro dob Jesuse.
41 Atin ménagéw man i Jesuse
atin énda mérugayén tidéw béno,
ménséfule dob gétéléw ne gule,
brab ménbéréh dob berowe mano,
“Aw tafay gom séna fidong brab
témérén? Na, énggumahén i urase.
Téngténg gom, i Nga i Kéilawane,
sani Begéne fékéfo dob de ménsala
étéw. 42 Na tek gom, magéw tomén.
Téngténg gom, ay nan nén gégumah
i émfékéfoe Begén.”

I kékéfoe bé Jesuse

43 Amun émbéréh sénay Jesuse,
énggégumah i Judase, sani ségétéwe
bé de folo bra ruwo gétéw kuyugén.
Atin ménodor i de médoo do étéw
sénugu i de odoroy de fadi brab de
témoro bé kitabe brab de odoroy de
Judio. Ménuwit ro do sundang brab
do bastun. 44 Atin i ménfékéfoe
de, sani Judase, bé gétahe niraya
noy de étéw fégétigana ro de non
bénréhén bero mano, "I étéwe aréké
ku, been i no. Kéfo gom brab toow
gom fo bantayan bé lala gome de
muwit."
45 Mélaw amun énggégumah i
Judase, ménfégédét dob Jesuse
brab ménbéréh mano, "Maistéro."
Atin narékén. 46 Mélaw i de
étéw kénéfo roy Jesuse. 47 Endob
i ségétéwe bé de kuyug Jesus
diyo, rénau noy sundang ne brab
ténibohén i rifév gérotore fadi brab
ménsilaf i ségébalae bé kélingo ne.
48 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse
dob de kéméfo de mano, "Sedek
ménuwit gom do sundang brab
do bastun, maak ségétéwu tulisan
kéfoé kom? 49 Sénga fuweh diyou
dob lawi i Tuluse témoro. Diyo gom
so, éndob énda kénéfo gom Begén.
Endob mérigoy ni inok métuman i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse."
50 Tidéw béno, i kéluhanay de
kuyugén ténagak roy Jesuse brab
ménraréy ro.

51 Wén i ségétéwe kénogo lagéy
ménfuray bé Jesuse. I ni kénogo
lagéy énda i kégalén, ménggélimot
saén mut. Atin ténlama ro so kénéfo.
52 Endob ménraréy ménfélawas non
énggétagaka noy mut ne bé kéfagayas
ne.

I kékukume bé Jesuse

53 Tidéw béno, nuwit roy Jesuse
dob lawi i gérotore fadi. Diyo
ménlimud i kéluhanay de odoroy
de fadi brab de odoroy de Ju-
dio brab de témoro bé kitabe.
54 Atin ménfuray i Pedrowe éndob
ménférayu kloh. Brab ménahur dob
fésayaway lawi i gérotore ni fadi.
Diyo ménsar beroy de guwardiya
géliwét dob aféye télagang ro.

55 Atin i de odoroy de fadi brab
kéluhanay de kéfédéwan, salkélé roy
gétimale kétébo ro bé Jesuse inok
wén i funa ro de méméléhu, éndob
énda gérigono ro de. 56 Médooy de
tugién do étéw téménébo bé Jesuse
bé békéne toow, éndob i de kébéréh
ro énda géséodorén.
57 Tidéw béno, wén i do
téménindég émbéréh bé ni tugién
kétébo maro, 58 "Enggélingoo key
i kébéréh ne mano, 'Binasané
kuy lawi i Tuluse ni rénigoy de
kéilawan, brab amuk méifus i
téléwe gétérésangan, rémigowu man
ségiyo lawi i Tuluse békén rénigoy
kéilawane.' " 59 Gido loo, énda
géséfagayun i kébéréh i de ni étéw
tugién.
60 Tidéw béno, i gérotore
fadi téménindég dob téngaangay
de ménlimud do odoron brab
ménénginsa dob Jesuse mano, "Ati
késumbul me bé ni kétébo ro Beem?"
61 Endob énda séménumbul i
Jesuse, ménantés saén. Atin
ménénginsa man i gérotore fadi
mano, "Aw Beemey Kristowe, Nga
i ménbantuge Tulus?"
62 Atin séménumbul i Jesuse
mano, "Hoo, Begén. Atin gito
gom moso Begén, sani Nga i
Kéilawane, mésar fingé dob ku-
wonoy barakatane Tulus. Atin gito
gom Begén dob de rawén séfuleu
tidéw dob lawayo."
63 Tidéw béno, i gérotore ni fadi
kénusién i kégal ne émféténgténg
bé kékérit ne bé kébéréh Jesuse
ni. Atin ménbéréh mano, "Endaén
kailanga tom i téméboe de dob be-
tome. 64 Non énggélingoo tomén i
mékémurkae kébéréhén. Ati karang
gome de fatut rigoné tom?"
Atin kéluhana ro kénukum ro bé
fatut féléhuén.
65 Tidéw béno, i de dumo bero
dénuraa roy Jesuse. Atin ténléb roy
de moto no bé munsalawe brab

ténafés ro brab fén-antuk ro de ké ati téménafése de. Atin i de guwardiya, génamak ro brab lénubag ro.

Dénirung Pedrowey Jesuse

66 Atin amun diyo sénay Pedrowe dob fésayaway lawie ni, téménara i ségétéwe kénogon sugu-suguéy gérotore fadi. 67 Amun énggito noy Pedrowe télagang, fénandangén brab ménbéréh mano, “Beem soy dumo Jesuse tidéw Nasaret.”

68 Endob dénirung Pedrowe mano, “Enda gétiga ku de brab énda gésobuto kuy nan béréhé mo.” Amun bénréhén i ni, ménagéw mangéy dob béngawane. Atin sonom béno, ménukoro i férufete.

69 Atin i kénogone ni sugu-suguén, amun énggito no man i Pedrowe diyo dob béngawane, bénréhén man dob de étéw diyo mano, “Beeney lagéye dumo Jesuse.” 70 Endob dénirung Pedrowe man.

Enda mérugayén tidéw béno, i de étéw diyo ténébo roy Pedrowe man maro, “Tintu go dumo no, non ségétéw go so tidéw Galilea.”

71 Tidéw béno, toow fo séménafa i Pedrowe mano, “Kukuméy Tuluse damén begén ké tugiénu. Toow fo énda gétiga kuy nan étéw béréhé kom.”

72 Sonom béno, ménukoro i férufete bé géruwo nuwe gule. Bé béno so, énggétédémo Pedrowey bénréh Jesuse dob beene mano, “Enda séna ukoro i manoke bé géruwo nuwe gule, dirungé mo Begén télew gule bé énda gélolo mo Begén.” Mélaw toow fo kéménrew i Pedrowe.

15

I kékukume bé Jesuse

1 Atin modor géfuwén, i de odoroy de fadi ménsélimud ro beroy de odoroy de Judio brab de témoro bé kitabe brab kéluhanay de kéfédéway de Judio. Atin ménagayun ro. Mélaw nikét roy Jesuse bé de sangkali brab narak ro nuwit ro mangéy dob Pilatowe, sani méguléwe tidéw Roma, atin naté ro dob beene. 2 Atin fénénginsaa Pilatowey Jesuse mano, “Aw Beem i Datu i de Judio?”

Atin séménumbul i Jesuse mano, “Beem i ménbéréh de.”

3 Atin i de odoroy de fadi ténébo roy Jesuse bé médoowe kétébo ro de. 4 Mélaw ménénginsa man i Pilatowe mano, “Sedek énda sémumbul go? Non énggélingoo moy de médoo do kétébo ro Beem.”

5 Endob énda fo séménumbul i Jesuse. Atin mélaw ménggaif i Pilatowe.

6 Ménrigoy ni dob gaiwe kanduli ro féndawét Témara. Atin i adat Pilatowe, sénga kanduli Témara, témangéy ségétéw férisu, been i niy ongotéy de étéw de. 7 Atin bé béno gai, wén i ségétéwe férisu féndawét Barabas. Ménférisu beroy de dumo no ménsétiboh bé de gémamak kukuman. Ménmélébu étéw bé no késétiboh ro. 8 Mélaw amun ménlimud i de étéw ménfégédét ro dob Pilatowe ongoté ro ké témangéy ségétéw férisu, 9 ménénginsa i Pilatowe mano, “Kétaya kom ké fésuté kuy datu gome do Judio?” 10 Rénigo noy ni non énggétiga noy funay de odoroy de fadi ménaté bé Jesuse non méndalew ro de.

11 Endob i de odoroy de fadi fénkérit roy de ménlimud do étéw atin mélaw nongot ro dob Pilatowe ké tangéyé noy Barabase mangéy dob berowe. 12 Atin ménbéréh man i Pilatowe dob de étéw mano, “Ati mélaw i kérigo gu bé ni lagéy féndawét gom ‘Datu i de Judio’?”

13 Endob i de étéw ménkes ro maro, “Kélabo gom dob kruse!”

14 Atin ménénginsa i Pilatowe mano, “Sede? Ati tetee rénigo no ula-ula?” Endob i de étéw ménkes ro man minut fo métanug bé i Jesuse kélabonén dob kruse.

15 Tidéw béno, ménuyot i Pilatowe ké fiyoy de fédéw i de ménlimud do étéw. Mélaw féntangéyén i

Barabase, atin fénbadasén i Jesuse
brab fénatéén dob berowe inok
kélaboné ro dob kruse.
16 Tidéw béno, i de sundalo nuwit
roy Jesuse mangéy mahur dob
fésayaway lawi i odorone tidéw
Roma. Atin lénimud roy kéluhanay
de dumo ro sundalo ségébataliyon.
17 Atin fénkégal roy Jesuse bé
furowe métaah kégal maak datu,
brab lénuku roy suwarane kélég
atin fénsayaf ro bé Jesuse. 18 Tidéw
béno, ubo-ubo basana ro maro,
"Méraru damén i Datu i de Judio!"
19 Atin bénadas roy uléw ne bé
kayéwe brab dénuraa ro, brab
léningkuwédo ro ubo-ubo basana
ro. 20 Atin amun énggilid ro
déniyangka, kénda roy furowe kégal
brab fénkégal ro dey kaane insod.
Tidéw béno, nuwit ro mésut dob
Jerusalem atin nangéy ro kénlabo
dob kruse.

Kénlabo roy Jesuse dob kruse

21 Atin amun diyo ro séna dob
de aguwon, énggébalaka roy étéwe
féndawét Simon tidéw dob ingéde
Siren, abay Alejandrowe brab
Rufo. Béno sénay kégumah ne dob
no ingéd tidéw dob de safadén. Atin
fénégés ro démuwal bé krus Jesuse.
22 Atin nuwit roy Jesuse mangéy
dob gonone féndawét Golgota (i
atag ne "gonoy kulobong uléwe").
23 Atin niraya roy Jesuse arak
lénawékon uwa, éndob énda éndotén
de. 24 Tidéw béno, i de sundalo
kénlabo roy Jesuse dob kruse
brab sénsaar-saar roy de kégalén,
sénkungkungo roy ati gégédote
bé séngae de sélafin. 25 Géraraan
lémowot i térésange bé kékélabo
ruwe bé Jesuse dob kruse. 26 Atin
diyo dob kruse wén i ménténae
sulat bé kétébo ruwe de mano,
"Datu i de Judio". 27 Kénlabo ro
soy ruwowe gétéw ménakaw dob
de krus. I sébaane de fingé dob
kuwono Jesuse, brab i sébaane de
fingé dob biwong Jesuse. 28 Mélaw
méntuman i Ménsulate Kébéréh i
Tuluse mano, "Kénarang roy Beene
ségétéw bé de ménsala étéw."
29 Atin i de témara dob no,
déniyangka roy Jesuse brab dangu-
danguo ro inok duwoyé ro, brab
maro, "Hoy! Aw békén ba Beem i
ménbéréhe bé binasané moy lawi
i Tuluse brab rigoné mo man bé
téléwe gétérésangan? 30 Lus go
mélaw dob krusa nan brab tabanga
moy kaame lowoh."
31 Atin ségiléw so bé niy
kédiyangka i de odoroy de fadi
de brab de témoro bé kitabe.
Ménsébéréh-béréh ro maro,
"Ténabangén i de ségiyo étéw
inok énda méléhu ro, éndob énda
gétabanga noy kaane lowoh inok
énda méléhuén. 32 Amuk Beeney
Kristowe, sani datu tome do
Judio, fatut mélus béleewe ni tidéw
dob kruse ni inok gito tom brab
géféginugut tom de."
Atin i de ruwo gétéw énggésérengan
de ménklabo dob de krus,
déniyangka ro soy Jesuse.

I kélého Jesuse

33 Amun géutuhén, ménwaléy
délémon i kéluhanay de gonon dob
duniyae taman géraraan lémudug i
térésange de. 34 Atin amun géraraan
lémudug i térésange de, téménawag
i Jesuse métanug mano, "Eloi, Eloi,
lama sabaktani?" I atag ne "Tulus
gu, Tulus gu, sedek ténagakém
Begén?"
35 Atin i de dumoy de étéw diyo
énggégélingo de, ménbéréh ro maro,
"Fégélingo gom, tawagé noy Eliase."
36 Atin i ségétéwe bero diyo,
ménagayas éndotén i maake gafas
brab nérémén dob mélémuwe arak.
Tidéw béno, féndiyoén dob kayéwe
brab féndiyoén dob ba Jesuse inok
éséfé no. Atin ménbéréh i ni étéw
mano, "Fédaya gomén. Tuliké tom
ké gégumah i Eliase émfélus de."
37 Tidéw béno, ségule man ménkes
i Jesuse, atin ménléhuén.

38 Sonom béno, i rindunge dob
lawi i Tuluse ruwoy ménsésédaya
nuwe, ménkusi tidéw rotor mangéy
fantad. 39 Atin i odoroy de sundalo
téménindég dob adafay krus Jesuse,
énggélingoo noy kéékes Jesuse brab
énggito noy kéléhu ne. Ménbéréh i
ni sundalo mano, “Tintu fo Nga i
Tulusey ni lagéy.”
40 Atin diyo soy de libun kémulay
gétangka tidéw dob no, ro Maria
Magdalena, brab Maria idéng Jose
brab ménguwéde séna Santiago,
brab diyo soy libune Salome. 41 I de
ni do libun, ménfuray ro bé Jesuse
brab ténabang ro amun diyo de séna
dob Galilea. Atin diyo soy de médoo
na do libun ménodor de mangéy
Jerusalem.

I kélébénge bé Jesuse

42 Bé béno gai, témégénén i
térésange bé kétafay ruwe bé
gétunduge de fuweh, sani gai
kétéréne. 43 Mélaw énggumah i
ségétéwe lagéy féndawét Jose, tidéw
Arimatea. Beeney ségétéwe bé
de kéfédéway de Judio, brab toow
fo fégadatan. Brab ongot-ongoté
noy kégumah i kéféguléw i Tuluse.
Atin i Josehe ménbaraw ménangéy
dob Pilatowe nongotén i bangkay
Jesuse. 44 Atin i Pilatowe, ménggaif
non magad i kéléhu Jesuse. Mélaw
féntawagén i odoroy de sundalo
brab ménénginsa ké ménrugayén i
kéléhu Jesuse. 45 Amun énggélingoo
noy kébéréh i odoroy de sundalo
bé tintu fo ménléhuén i Jesuse,
ténungkasén i Josehe médot de.
46 Mélaw i Josehe, bénléyén i futee
safut brab amun ménkédanén
i bangkay Jesuse dob kruse,
bénausén bé safuto no. Atin
féndiyoén dob lébénge ténosong
dob rangih i fingase. Tidéw
béno, kénriringén i dakéle batéw
mangéy dob béngaway lébénge
ni fénggétélébén de. 47 I Maria
Magdalenawe brab Mariahe idéng
Josehe ténéngténg ro brab énggito
roy lébénge fénggonon bé bangkay
Jesuse.

16

I kétébule Jesuse

1 Amun ménifus i gaiy kétéréne,
i Maria Magdalenawe, brab
Mariahe idéng Santiagowe, brab
Salomewe, ménléy ro do fégéféamut
inok fédiyoé ro dob bangkay Jesuse.
2 Atin toow séna fo géfuwén bé
no Duminggu, amun sémbang i
térésange, ménangéy ro dob lébénge.
3-4 Atin amun diyo ro dob de
aguwon, ménséuret-uret ro maro,
“Ati sékoy kémériringe bé batéwe
tidéw dob béngaway lébéngo no
inok géahur tom?” Non toow fo
dakél i batéwo no. Endob amun
énggumah ro, brab ténéngténg ro,
énggito roy batéwe fénggétéléb bé
béngawane ménkériring. 5 Amun
ménahur ro dob lébénge ni, énggito
roy ségétéwe kénogo lagéy ménsar
fingé kuwonon, brab kéménégal
fute. Atin toow ro fo ménggaif.
6 Atin ménbéréh i ni lagéy mano,
“Kagom mégaif. Gétiga ku sélédé
kom i Jesuse tidéw Nasaret, sani
fénléhue dob kruse. Endob éndaén
dini no, non méntébuleén. Téngténg
gom, ay ni féniroo ruwe de. 7 Na,
agéw gom, brab uret gom i ni
kébéréh dob de kuyugén labi na fo
dob Pedrowe, bé métah begom i
Jesuse mangéy Galilea. Diyo gito
gom, loo bé kébéréh ne de dob be-
gome bé do gétah.”
8 Tidéw béno, i de ni libun,
ménsut ro tidéw dob lébénge ni brab
léménéntu ro magéw. Non toow ro
fo ménggilak brab ménggaif. Atin
énda énggéureto roy ni dob de ségiyo
non ménggilak ro.

I de kétéfégito Jesus

9 Amun méntébule i Jesuse bé
toowe géfuwén bé no Duminggu,
méntéfégito sungu dob Maria Mag-
dalenawe, sani libune fénférarey
Jesusey de fitéw gétéw saitan tidéw

dob beene. 10 Atin i Mariahe ni, ménangéy dob de kuyug Jesus, bé lala ruwe rémuung brab kémérew fantag bé kéléhu Jesuse. Atin nuretén dob berowey fantage bé kétébule Jesuse. 11 Endob amun énggélingoo roy kébéréh ne bé méntébule i Jesuse brab énggito no, énda ménunur ro de.

12 Amun énggilid i ni, méntéfégito man i Jesuse bé ségiyowe falasén dob ruwowe gétéw bé de kuyugén bé lala ruwe magéw dob de aguwon mangéy dob de safad. 13 Atin ménséfule ro mangéy Jerusalem brab nuret roy ni dob de dumo ro do kuyug. Endob énda ménunur ro bero.

14 Atin tidéw béno, méntéfégito man i Jesuse dob de folo bra sébaan gétéw do kuyugén bé lala ruwe mama. Atin nugarén bero sabaf bé kulang i kéunur ruwe, brab sabaf métégas i de uléw ro funa ro énda munur bé kéuret i de énggégito de tidéw bé kétébule ne. 15 Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “Angéy gom dob kéluhanay de gonon dob duniyae ni, brab uret gom i Fiyowe Uret dob kéluhanay de étéw. 16 Atin i kéluhanay de munur brab mébautis, méfukas ro. Atin i kéluhanay de énda munur, mékukum ro. 17 Atin i de munur géféténgténg ro bé de ni do tanda bé barakat guwe: Géféféraréy ro do saitan, usaré roy dawét guwe. Atin gésébéréh ro bé de ségiyo késébéréh énda gétiga ro de. 18 Atin amuk géfurut ro do ulé, taloo no géiném ro udenén bisa, énda gésug-sug ro. Atin tégéné roy de uléw i de déméruun brab géféadi-adino ro bero.”

I kédiyat Jesuse

19 Atin amun énggilid i Kadnane Jesus bé kébéréh ne dob berowe, féndiyat i Tuluse mangéy dob lawayo brab ménsar fingé dob kuwonoy Tuluse. 20 Atin i de kuyugén ménagéw ro mangéy muret dob kéluhanay de ingéd. Atin i Kadnane ténabanga no bero brab fénggito noy toow i kéuret ruwe bé kéférigo nuwe bero bé de mékégaif galbék.

I Fiyowe Uret Sénulat Lukase

Been i niy Fiyowe Uret sénulat Lukase fantag bé Jesu Kristowe. Sénulat Lukasey médoowe bé de mékégaif rénigo Jesuse brab de ténoroén. Fénggito Lukasey Jesuse, sani Nga i Tuluse, ménwaléy kéilawan brab féndawét "Nga i Kéilawane". I funa Jesuse ménwaléy kéilawan inok fukasé noy de étéw tidéw dob de sala ro. Fukasé noy de étéw bé kéléhu ne dob kruse.

I Lukase, sani séménulate bé ni Fiyo Uret, ségétéw doktor, mélaw toow fo métilédtéd. Fénénginsaa noy médoowe bé de kuyug Jesus inok gésulata noy de toow fo rénigo Jesuse brab de bénréhén brab ati toowe fo ménrigo dob Beene. Mélaw gétiga tom bé i kéluhanay de sénulat Lukas toow fo toow. Sénulat Lukasey ni Fiyo Uret dob gérotore étéw féndawét Teofilo.

1 Teofilo,
Wénén i médoo séménulat fantag
bé kéluhanay ménrigowe fantag bé
Jesuse dob kérara geye. 2 Sénulat
roy tintuwe ségiléw bé kéuret i de
ménuret de betom fantag bé Je-
suse, sani de énggégito de tidéw
féganay. 3 Atin fiyon i begéne,
toow gu féngganad i kéluhanay de ni
ménrigo tidéw féganay. Mélaw fatutu
so sémulat bé mékéntaye mangéy
dob beeme bé urete fantag bé Je-
suse. 4 Rigoné kuy ni inok gétiga
moy toowe bé ténoroe nén beem.

I kébéréh i télakiwe fantag bé Juan Bautistawe

5 Brab i ni sulaté ku beem tafayén
tidéw féganay bé Herod i méguléwe
séna dob Judea. Bé béno, wén i
ségétéwe lagéy féndawét Sakarias,
ménamung dob ségéklasiwe fadi
féndawét Abias. I Sakariase ni,
wén i bawagén féndawét Elisabet.
Tidéw so dob katufua Aarone
ségétéw fadi. 6 Atin i Sakariase
brab Elisabete bawagén, métintu
ro dob adafay Tuluse. Odoro ro
brab tumané roy kéluhanay sugu i
Tuluse. 7 Endob énda i nga ro, non i
Elisabete atir, brab do lukés ro nén.

8 Amun énggégumah i gaiwe
gémalbék i ni ségéklasi fadi féndawét
Abias, ménamung soy Sakariase
diyo dob lawi i Tuluse beroy de
dumo no. 9 Atin sénbunuto ro loo
bé adat ruwe do fadi ké mémili ro
ségétéw dumo ro mangéy témuwég
dukah dob lawi i Tuluse. Atin
Sakarias i ménfémilie. 10 Amun
tuwégé Sakariase nén i dukahe
dob lawi i Tuluse, i kéluhanay de
ménlimud do méngadaf déménasal ro
dob liyuwe. 11 Tidéw béno, i télakiwe
tidéw dob Kadnane méntéfégito
téménindég fingé dob kuwonoy
ahayane féngadafan tuwégon bé
dukahe. 12 Amun énggito Sakari-
asey ni, toow fo ménggaif brab
ménggilak. 13 Endob i télakiwe
ménbéréh mano, "Kago mégilak
Sakarias. Enggélingooy Tulusey
kédasal me. Mélaw i bawag me
Elisabet géfégénga ségétéw nga
lagéy. Atin fédawétém Juan. 14 Atin
waléy go méoror brab méoror soy
de médoo étéw ké mumah. 15 Non
waléy moso gérotor dob adafay Tu-
luse brab énda minémén éntingayén
arak mékéolon. Atin énda séna
ménfégéngaén, i Rémogor i Tulusey
mémanduone de. 16 Atin sabaf bé
kétoro i nga me, médooy de Judio
gésénule brab munur bé Kadnane
Tulus ro. 17 Beeney géétahe bé
Kadnane brab fémanduoy Rémogor
i Tuluse brab iraya no barakat
rémigo do mékégaif loo bé rénigo
Eliase bé do gétah. Brab beeney
émféséulite bé de ménsébanil do
lukés bé de nga ro. Brab i de
étéw énggésala, gésénule ro sabaf bé
kétoro ne, brab méginugut ro dob
Tuluse, brab waléy ro man métintu.
Atin mélaw waléy médooy étéwe
géingat ongot-ongot bé kégégumah

i Kadnane," bang i télakiwe ni.
18 Tidéw béno, ménbéréh i Sakariase mano, "Endob ati kégétiga kuwe de ké toow i ni bénréhém? Non i begéne brab bawag guwe toow geyén fo lukés."
19 Séménumbul i télakiwe mano, "Begéney Gabriele, sugu-suguéy Tuluse démoyun dob adafa nuwe. Sénugu i Tuluse begén inok béréhé ku dob beemey ni fiyo uret. 20 Atin béleewe waléy go émow. Enda gébéréh go taman énda métuman i ni bénréh gu, non énda munur go bé de bénréh gu beem, sani kébéréhe métuman dob gaiwe kétayay Tuluse métuman."
21 Bé béno, i de étéw dob liyuy lawi i Tuluse, ongot-ongoté roy Sakariase ké mésut, brab ménggaif ro de non ménrugay dob bukag i lawi i Tuluse. 22 Amun ménsut, énda gésébéréhén bero. Atin énggétiga roy wén i méntéfégito de dob bukag i lawi i Tuluse, non séniniyasa no sa bero bé de kémérén, non émowén.
23 Amun énggilidén i galbék Sakariase ni dob lawi i Tuluse, ménule. 24 Enda mérugayén tidéw béno, i bawag ne Elisabet ménwaléy obor. Atin ménbati i Elisabete dob bukag i lawie, énda ménsut-sutén bé ménlimowe gétérésang kélungonon. 25 Bang Elisabete, "Toow fo mégédaw i Tuluse begén, non géfégéngau. Rénigoy Tulusey ni inok éndaén kémalananu dob de étéw."

I kébéréh i télakiwe fantag bé Jesuse

26 Dob gééném ne gétérésang kélungonon bé kéobor Elisabete, sénugu i Tulusey télakiwe féndawét Gabriel mangéy dob sébaane ingéd dob Galilea féndawét Nasaret. 27 Wén i nuwitén kébéréh fénsamfayén dob ségétéwe kénogon féndawét Maria. I Mariahe ténlaana nén fébawagén dob ségétéwe lagéy féndawét Jose. Beeney séfu i ségétéwe méntélata datu i de Judio féndawét Dabid. 28 Ménggégumah i télakiwe dob Mariahe brab ménbéréh mano, "Oror go! I Kadnaney dumo muwe, brab niraya no beem dakél bantugan."
29 Toow fo ménbuku i Mariahe bé bénréh i télakiwe ni, brab fénggitungén ké ati atag i ni bénréhén. 30 Atin ménbéréh man i télakiwe mano, "Kago mégilak, Maria. Been i niy dakéle bantugan niray i Tuluse beem. 31 Waléy go obor, brab mégénga go ségétéw nga lagéy, atin fédawétém Jesus. 32 Waléy mébantug lagéy brab i fédawét i de étéw de Nga i Toowe Gérotor Tulus. Féwaléyéy Kadnane Tulus datu ségilév bé katufua nuwe Dabid. 33 Waléy datu dob de étéw Israel taman sa taman. I kéfégulév ne énda métamano."
34 Atin ménbéréh i Mariahe dob télakiwe mano, "Endob kénogonu séna, énda i bawag gu, non énda séna ménsétifonu bé mawage begén. Ati kéfingé-fingé i ni mérigo?"
35 Séménumbul i télakiwe mano, "I Rémogor i Tuluse mangéy dob beeme brab i barakat i Tuluse dob beeme. Been i niy funay mékétéfuwe nga fédawétén Nga i Tuluse. 36 Fégitungém i Elisabete samungém. Bénréh i de étéw éndaén kun fakayén géfégénga, non toowén fo lukés. Endob fiyon fo ké loo bé nan, mén-énémén gétérésang kélungonon obor. 37 Non gérigonoy Tulusey kéluhanay éntingayéne."
38 Atin bang Mariahe, "Begéney sugu-suguéy Tuluse. Mérigo dam i ni kéluhanan loo bé bénréh manan." Tidéw béno, méntékédan i télakiwe.

Ténukaw Mariahey Elisabete

39 Tidéw béno, i Mariahe ménagayas ménagéw ménangéy dob sébaane ingéd dob de tuduk dob de sakuf Juda. 40 Ménangéy dob lawi Sakariase brab ténukawén i Elisabete. 41 Amun i Elisabete énggélingoo noy béréh Mariahe sémégifa, i ngae dob ésur ne

énggékédu, atin i Rémogor i Tuluse fénémanduo noy Elisabete.
42 Amun toow fo méoror i Elisabete,
méntanug i kébéréh ne mano,
“Bé kéluhanay de libun, toow fo
fénfiyoy Tuluse beem, brab toow
so fo féfiyoné noy ngae oboré mo.
43 Endob mégaifu non begéne soy
fénfiyoy Tuluse, non i idéng i Kadna
kuwe nangéyén ténukaw begén
ségétéw gérifantad. 44 Gétiga kuy
de ni non amun énggélingoo kuy
béréh me sémégifa, i ngae dob ésur
guwe ni énggékédu bé kéoror ne.
45 Féfiyonéy Kadnane damén beem
non nunuro mo métuman i kébéréh
ne.”
46 Tidéw béno, ménbéréh i
Mariahe mano, “Dayéwéy rémogor
guwey Kadnane, 47 brab toow
fo méororu fantag bé Tuluse
sani Mémukase begén. 48 Non
fénggétédémén begén ségétéw
térifantad sugu-sugué no. Tidéw
béleewe tabaréy de étéw begén
fénggédawan. 49 Non i barakatane
Tulus rénigo noy mékégaife dob
begéne. Mékétéfuy dawét ne.
50 Tidéw féganay taman béleewe,
toow fo mégédaw bé de étéw
mégadatan de. 51 Rénigo noy de
mékégaif galbék bé barakat ne. I de
étéw téfégérotor, bigodoyéy Tuluse
bero inok énda mégulit i de tete
bantak ro. 52 Kédané noy de datu
dob de gono ro, brab fégérotoré noy
de étéw térifantad. 53 I de méskinan
fégédét dob Tuluse, fébésoré no
bero bé de fiyo. Endob i de kawasa
énda fégédétén dob Beene, énda i
iray i Tuluse bero. 54-55 Ténabanga
no betom do étéwén do Judio, non
gétédémo noy fasad ne dob katufua
tome Abraham bé mégédaw de
brab kéluhanay de séfuén taman sa
taman,” bang Mariahe.
56 Tidéw béno, ménbati i Mariahe
dob ro Elisabete téléw gétérésang
kélungonon, atin béno na ménule.

I kéumah Juan Bautistawe

57 Atin amun énggumahén i gaiwe
kéumahan i Elisabete, ménggénga
ségétéw nga lagéy. 58 I de dumo
no ségédét brab do samungén,
énggélingoo ro toow fo mégédaw i
Tuluse de, atin mélaw kéluhana ro
ménoror.
59 Atin amun waléwén gétérésangan
i ngae ni, ténuma roy adat i de Judio,
mélaw ténuli ro. Atin séréréh-béréh
i de étéw bé fédawétén Sakarias,
ségilew bé dawét i boh ne. 60 Endob
ménbéréh i idéng ne mano, “Békén
Sakarias i dawét ne. Fédawété tom
Juan.”
61 Tidéw béno, séménumbul ro
maro, “Endob énda i dumo no
bé nan dawét.” 62 Tidéw béno,
séniniyasa roy boh ne non énda
gégélingoén. Fénénginsaa ro ké ati
dawét i ngae kétaya no fédawét de.
63 Atin ménongot i Sakariase
sulatan brab sénulatén, “I dawét ne
Juan.” Tidéw béno ménggaif i de
étéw. 64 Sonom béno, énggébéréh
i Sakariase, atin ménganay
démayéw bé Tuluse. 65 I de dumo
ro ségédét toow ro fo ménggaif.
Brab i urete fantag bé ni ménrigo,
ménlégéb dob kéluhanay de ingéd
dob de tuduk sakuf i Judeawe.
66 Atin i kéluhanay énggégélingoe
bé ni uret fégitungé ro brab
ménénginsa ro maro, “Ati keeyén
i kéwaléyoy ni nga?” Non gétiga ro
Kadnan i mémanduone de.
67 Atin i boh ne Sakarias
fénémanduoy Rémogor i Tuluse,
mélaw ménuret bé kébéréh i
Tuluse mano, 68 “Dayéwé tom
i Tuluse Kadna tom do Judio,
non énggégumahén inok maun
émfésagad bé de étéwén. 69 Niraya
no betom barakatan Mémukas
tidéw dob de séfu i sugu-sugué
nuwe Datu Dabid. 70 Been i
Mémukase bénréh i de sénarigo no
muret bé de kébéréhén bé do gétah.
71 Réménigo fasadén dob betome bé
sugué no dob betomey Mémukase
inok témaban tom bé de sébanil
betom brab de mérarék betom.

72 Bé késugu ne de, ténuma noy
fasad ne mégédaw bé de katufua
tom. Mélaw gétédémo noy fasad
ne, 73 ténlaa no bé katufua tome
Abraham, 74 bé fukasé no betom
dob de sébanil betom inok rigoné
tom i kétaya nuwe, énda i gilak tom.
75 Atin fakay tom méngintulus bé
toowe brab fiyowe dob adafa nuwe
sénga fuweh taman méuyag tom."
76 Tidéw béno, bénréh Sakariase
dob nga ne mano, "I beeme nga
gu fédawétén go sarigon muret bé
kébéréh i Toowe Fo Gérotor Tulus.
Métah go bé Kadnane inok tafayé
moy aguwo nuwe. 77 Embéréh
go dob de étéw bé méfukas ro bé
kéfésagad i Tuluse bero. 78 Non
toow fo mégédaw i Tuluse betom. I
kéfukas ne betom ségilév bé réndaw
i térésange dob sébangane. 79 Non
i kégédaw i Kadnane betom do
étéw mégilak méléhu, ségilév bé
kéréndaw i térésange dob délémone,
inok fémanduo no betom dob
aguwone énda i bukuén de." Been i
bénréh Sakariase.

80 Atin i ngae ni ménruk émbagér
brab ménwaléy métintu. Atin
amun dakélén, ménbati dob sébaane
gonon énda i étéw de bati, taman bé
gaiwe ménuret dob de étéw Judio.

2

I kéumah Jesuse

1 Dob de gai bé béno, wén i
ségétéwe ménggulév dob Roma
féndawét Augusto. Méniray sugu
dob kéluhanay de étéw félista ro
inok iraya ro buwis. 2 Been i
niy sunguwe kéfélista bé de étéw,
atin ménrigoy ni amun Kireniowey
méguléve dob Siria. 3 Atin mélaw i
kéluhanay étéwe ménule ménangéy
dob de karo ingéd, sani de gonoy
de katufua ro, inok émfélista ro.

4 Mélaw i Josehe ménagéw tidéw
Nasaret sakuf i dakéle ingéd
Galilea, mangéy dob ingéd ne
féndawét Betlehem sakuf i dakéle
ingéd Judea. I Betleheme ni, been
i niy ingéde numahay méntélatae
Datu Dabid. Ménangéy diyo i
Josehe non beeney séfu Dabide.
5 Ménangéy diyo bero Mariahe
ténlaana no bawagé no moso.
Bé béno gai, gédétén kéumahan i
Mariahe. 6 Amun diyo ron dob
Betlehem, ménggégumah i gaiy
kékéumaha nuwe. 7 Endob éndaén
i gono ro dob de lawi kay de
kana diyo. Mélaw ménangéy ro
dob kayab i de ayam. Atin diyo
ménkéumahan i Mariahe bé ngae
lagéy sungu ngaén. Atin bénausén
bé de safut brab féndiyoén dob
amaay de ayam.

8 Bé no so kélungonon, énda
mérayuén tidéw diyo wén i do
témalima bé de bili-bili dob de
fétabtaban. 9 I télakiwe tidéw dob
Kadnane méntéfégito dob berowe.
Brab i géfékayae réndaw tidéw dob
Kadnane réménéndaw dob berowe.
Toow ro fo ménggilak. 10 Endob
ménbéréh i télakiwe mano, "Kagom
mégilak. Wén i fiyowe uret gu funay
kéluhanay étéwe méoror. 11 Béleewe
ni, i Mémukase begom ménumah
dob Betlehem. Been i Kristowe
Kadnan. 12 Gito gom bénaus bé de
safut, fén-iro dob amaay de ayam.
Been i nan i funa kome gétigan bé
uret guwe ni toow."

13 Atin bé béno so, méntékow
méntéfégitoy de médoo dumo no
télaki brab kémanta ro dayéwé roy
Tuluse maro, 14 "I kéluhanay de étéw
damén démayéw bé Tuluse diyo
dob toowe fo gérotor laway. Irayén
damén i fiyowe kébati énda i bukuén
de, loo bé fasad ne dob de étéw dob
duniyae ni mésuwat i Tuluse bero."

15 Amun ménséfule i de télaki
mangéy dob lawayo, ménsébéréh-
béréh i de témalima bé de bili-bili
maro, "Fénggétigay Kadnane betom
i fantage bé ménrigowe dob ingéde
Betlehem. Magéw tom angéyé tom
téngténgén."

16 Mélaw ménagayas ro magéw
brab énggito roy Mariahe brab

Josehe brab énggito roy klohe
nga fén-iro dob amaay de ayam.
17 Amun énggito ro, bénréh ro dob
Mariahe brab Josehey kébéréh i
télakiwe fantag bé ni kloh nga.
18 Atin nuret i de témalima bé de
bili-bili dob de ségiyo étéw gébalaka
ro, atin ménggaif i kéluhanay
énggégélingoe de. 19 Enggétédémo
Mariahey kéluhanay ni ménrigo
brab sénga tékélid fégitungé no. 20 I
de témalima bé de bili-bili ménséfule
ro kémanta dayéwé roy Tuluse, non
bé de énggito ro brab de énggélingoo
ro. Ménrigoy kéluhanane loo bé
kébéréh i télakiwe de bero.
21 Amun énggégumah i géwaléwe
gétérésangan, i ngae ni ténuli, brab
niraya ro dawét Jesus, sani dawéte
niray i télakiwe de bé énda séna obor
i Mariahe de.
22 Amun énggégumah i gaiwe
bé kétuma ruwe bé sugu Moisese
fantag bé kéfélinise dob adafay
Tuluse amun mégénga, i Josehe
brab Mariahe nuwit roy ngae
ni dob lawi i Tuluse dob ingéde
Jerusalem. 23-24 Atin i Mariahe
brab Josehe téménulak ro loo bé
ménsulate dob Kukumay Tuluse
ruwo timan lémugén inok félinis
i Mariahe dob adafay Tuluse. I
funa ruwe ménuwit bé ngae ni inok
odoro roy ménsulate dob Kukumay
Tuluse mano, “Fatut iray dob
Kadnaney sunguwe nga lagéy.”
25 Bé béno so, wén i ségétéwe
lukés lagéy dob Jerusalem féndawét
Simeon. Ségétéw métintu étéw
brab toow fo modor bé kuku-
may Tuluse. Atin sénga tékélid
ongot-ongoté noy kéfukase bé de
Judio. Brab i Simeone ni sénga
tékélid fémanduoy Rémogor i Tuluse.
26 Fénggétigay Rémogor i Tuluse
de bé énda méléhuén taman énda
gito noy Kristowe, sani fénasad
i Kadnane sugué no Mémukas.
27 Fénémanduoy Rémogor i Tulusey
Simeone mangéy dob lawi i Tuluse
bé kéuwit i de lukés Jesus de inok
rigoné roy adate dob Ménsulate
Kébéréh i Tuluse. 28 Tidéw béno,
éndot Simeoney Jesuse brab sénfifi
no brab ménfésalamat bé Tuluse
mano, 29 “Barakatan Kadnan,
ténuma moy fasad me begén, brab
fakayén méléhuu. 30 Non énggito
gun i Mémukase sénuguém, 31 sani
ténafay me inok i kéluhanay de
étéw gito ro. 32 Ségétéw maak solo
réméndaw dob de étéw békén Judio
inok fégétiga no beroy fantag bé
Beeme. Brab Been i funay de étéw
démayéw so begey do Judio.”
33 Tidéw béno, ménggaif i de lukés
Jesus bé ni kébéréh Simeone fantag
bé Jesuse. 34-35 Atin déménasal i
Simeone dob Tuluse inok féfiyoné
no bero, brab bénréhén dob Mari-
ahe idéng Jesuse mano, “I ni nga
fénémili i Tuluse émféingat bé de
étéw dini dob Israel inok i itun-
gay médoowe émfayag. Médooy de
étéw mika bé nga me ni moso, brab
funa mo tete i fédéw me. Endob
mékukum i de énda de munur, brab
méfukas i de munur de.” Been i niy
bénréh Simeone.
36 Atin wén soy ségétéwe li-
bun muret bé kébéréh i Tuluse,
féndawét Anah, nga Fanuel tidéw
dob katufua ro Asere. Toowén
fo lukés brab ménsétifon bé
bawag ne fitéw gébélintuwa tidéw
fanay ménsébawag ro. 37 Endob
ménbaléw taman waléw folo bra
éfot gébélintuwa i kélukés ne. Brab
énda fo méntékéda no dob lawi i
Tuluse non fuweh na kélungonon
i kéféngadaf ne démasal brab
fuwasa. 38 Atin amun diyo sénay
lukés Jesuse dob lawi i Tuluse,
énggégumah i ni lukés libun. Sonom
béno, ménfésalamat dob Tuluso,
atin nuretén i fantage bé Jesuse bé
Beeney ongot-ongoté ruwe tidéw
dob Tuluse. Nuretén dob de étéw
diyo dob Jerusalem ongot-ongoté
ro soy kéfukase bero.
39 Atin i Josehe brab Mariahe,
amun énggéodoro ron i kéluhanay
sénugue dob Kukumay Tuluse,

ménule ro mangéy dob Nasaret dob sakuf i Galileawe. 40 Atin ménruk i ngae ni, brab ménwaléy émbagér brab toow fo métilédtéd. Atin toow fo mégédaw i Tuluse de.

I Jesuse beroy de maistéro

41 Sénga bélintuwa i idéng Jesuse brab boh ne mangéy Jerusalem inok mamung ro kanduli féndawét "Témara". 42 Amun folo bra ruwo gébélintuwa i idad Jesuse, ménodor bero, loo bé adat i de Judio. 43 Amun gilid i kékanduli ruwe, i de lukés Jesus ménule ro tidéw Jerusalem. Enda gétiga ro de ké méntéféled i Jesuse. 44 Maro ké ménodor so bé kédoono ruwe ménule. Amun ménségétérésangan ron magéw, sénléd roy Jesuse dob de samung ro brab dob de dumo ro. 45 Endob énda énggito ré de. Mélaw dob géruwowe de gai, ménséfule ro mangéy Jerusalem sélédé ro. 46 Dob gétélew ne gétérésangan, énggito ro dob lawi i Tuluse. Ménsar beroy de maistéroy de Judio, fégélingoé no bero brab fénginsaa no bero. 47 I kéluhanay de mégélingo de, ménggaif ro bé de fiyo fénginsaé no brab de katabuwan késumbulén. 48 Atin i de lukés Jesus ménggaif ro bé kégito ruwe de diyo. I idéng ne ménsébéréh de mano, "Jesus, i boh me brab begéne ménbuku gey fantag bé Beeme. Méntaluwan gey séméléd Beem. Sédék rénigo moy ni?"

49 Endob séménumbul i Jesuse mano, "Enda kailanga no sélédé kom Begén. Gétiga kom damén ay niwu dob lawi i Boh guwe." 50 Endob i de lukés Jesus énda énggésobuto roy atag i bénréh Jesuse.

51 Tidéw béno, ménodor i Jesuse mule bé de lukésén mangéy Nasaret, brab nunuro no bero bé kéluhanay rigoné nuwe ula-ula. Enggétédémoy idéng ney kéluhanay de ni, atin sénga tékélid fégitungé no. 52 Amun ménruk i Jesuse, ménwaléy émbagér brab métilédtéd. Atin kéluhanay de étéw méuyot ré de, brab i Tuluse toow fo ménoror de.

3

I kéuret Juan Bautistawe

1 Dob géfolo ne bra limo gébélintuwa bé kéfégulew Tiberiowe, atin Ponsio Pilato sénay méguléwe bé Judeawe, brab Herod i méguléwe bé Galileawe, brab i Filipiwe dumo no sétiman idéng i méguléwe bé Itureawe brab Trakanite, brab Lisaniasey méguléwe bé Abiliniawe, 2 atin i de toow do gérotor fadi ro Anas brab Kaifas dob Jerusalem, ménsébéréh i Tuluse bé Juane nga Sakarias. Bé béno gai, ménbati i Juane dob gonone énda i étéw de bati. 3 I kéluhanay de ingéd gédét dob wayége Jordan sénugudo no muret mano, "Kailanga kom gésénule bé de sala gom brab fébautis gom. Atin fésagaday Tuluse begom." 4 I rénigo Juane diyo loo bé sénulat i méntélatae sénarigoy Tuluse muret féndawét Isaias mano, "Wén i ségétéwe mékes dob gonone énda i étéw de bati mano, 'Tafay gom i aguwoy Kadnane. Fééntang gom i aguwo nuwe. 5 Tamfurén i kéluhanay de géléna, brab fédatarén i kéluhanay de tuduk brab do buntud fédatarén, brab féntangén i de aguwon bingkug, brab i de kémérih fédosoén. 6 Brab i kéluhanay de étéw gégito bé Mémukase tidéw dob Tuluso.' "

7 Atin médooy étéwe ménangéy dob Juane inok fébautis ro. Endob i Juane ménbéréh mano, "I begome maak do ulé gom non tete i de rigoné kom. Sedek mangéy gom dini? Enda géféraréy gom tidéw dob kékukum i Tuluse ké fébautis gom saén. 8 Buluk toow gomén gésénule bé de sala gom, féténgténg gom i de fiyo ula-ulané kom. Atin kagom fégitungén i Tuluse fukasé no begom dob de sala gom sabaf bé

begom i de séfu Abraham. Béréhé ku begom, fakay géféwaléy i Tuluse séfu Abrahame tidéw dob de batéw.
9 Béleewe ni, gédétén i kékukum i Tuluse bé de tete étéw. Ségilém bé falakule méntafayén ménténa dob darir i kayéwe inok i de kayéw énda mégonok ro fiyo, tuwongén atin ibérén dob aféye inok métuwég."

10 Atin i de médoo étéw fénénginsa ro dob beene maro, "Ati fatute rigoné key?"

11 Atin séménumbul i Juane mano, "Ati wéne ruwo lafin kégalén, fatut iraya noy éndae de. Brab ati wéne amaé no, fatut témukid de so."

12 Enggégumah soy de kémubra buwis inok fébautis ro. Atin ménbéréh ro maro, "Maistéro, ati fatute rigoné key?"

13 Séménumbul i Juane mano, "Amuk kémubra gom, kagom lifulén i de étéw. Yamula édot gom saén i katabuwane."

14 Atin i de sundalo ménénginsa ro so dob beene maro, "I begeye, ati fatute rigoné key?"

Atin séménumbul i Juane mano, "Kagomén médot kurta fénagéw dob kéfégése. Taloo no témébo gom bé békéne toow. Kasukudan gomén bé sukay gome."

15 Atin i de médoo étéw amun énggélingoo roy kétoro Juane, kémarang ro brab mégitung ro ké beeney Kristowe ménggumah dob duniyae. 16 Mélaw i Juane ménbéréh dob bero mano, "I begéne, bautiso ku begom bé wayége, éndob wén nay gégumahe mas na gérotor begén. Fiyon foy ikét i safatos ne, énda métororu de mukoh. Brab bautiso no begom bé Rémogor i Tuluse brab aféy.
17 Féganané noy de fiyo étéw bé de tete étéw ségilém bé ségétéwe métof. I fégéétof ne diyo dob kémér ne inok fégéétofén bé énrek ne brab fégétimuén bé faréye dob kiwot ne. Brab i de ukofén tuwégé no dob aféye énda émfandaén."

18 Brab wén soy médoowe gékélasi kéuret Juane bé de étéw fantag bé Fiyowe Uret.

19-22 Amun médooy de étéw ménbautisén, i Jesuse bénautis Juane so. Amun ménbautis i Jesuse, déménasal, brab i lala ne démasal, ménungka i lawaye. Atin i Rémogor i Tuluse ménlus maak marafati brab méntérimféna dob Jesuse. Atin wén i ménbéréhe tidéw dob lawayo mano, "Beem i Nga guwe. Toow fo kégédawa ku brab késuwata ku."

Atin i Herode datu, dénowoy Juane fantag bé Herodiyase lénamfaén bawag i dumo nuwe sétiman idéng brab fantag bé de médoo na do tete rénigo Herode. Tidéw béno, numana no nay sala ne bé kéféférisu nuwe bé Juane.

I de katufua Jesus

23 Bé kéféganay Jesuse bé galbék ne, télew folo gébélintuwa i kélukés ne. Brab i de étéw maro ké Jesusey nga Josehe. Been i nga Elihe.
24 Been i nga Batate. Been i nga Lebihe. Been i nga Melkihe. Been i nga Janahe. Been i nga Josehe.
25 Been i nga Matatiase. Been i nga Amose. Been i nga Nahume. Been i nga Eslihe. Been i nga Nagehe.
26 Been i nga Maate. Been i nga Matatiase. Been i nga Semeihe. Been i nga Josehe. Been i nga Judahe.
27 Been i nga Joanahe. Been i nga Resahe. Been i nga Sorababele. Been i nga Salatiele. Been i nga Nerihe.
28 Been i nga Melkihe. Been i nga Adie. Been i nga Kosame. Been i nga Elmodame. Been i nga Ere.
29 Been i nga Josuehe. Been i nga Eliesere. Been i nga Jorime. Been i nga Matate. Been i nga Lebihe.
30 Been i nga Simeone. Been i nga Judahe. Been i nga Josehe. Been i nga Jonane. Been i nga Eliakime.
31 Been i nga Meleawe. Been i nga Mainane. Been i nga Matatawe. Been i nga Natane. Been i nga Dabide.

32 Been i nga Jessehe. Been i nga
Obede. Been i nga Boose. Been
i nga Salmone. Been i nga Naa-
sone. 33 Been i nga Aminadabe.
Been i nga Admine. Been i nga
Arniwe. Been i nga Esrome. Been
i nga Farese. Been i nga Judahe.
34 Been i nga Jakobe. Been i nga
Isake. Been i nga Abrahame. Been
i nga Tarehe. Been i nga Nakore.
35 Been i nga Seruge. Been i nga
Ragauwe. Been i nga Pelege. Been
i nga Hebere. Been i nga Salae.
36 Been i nga Kainane. Been i nga
Arfakade. Been i nga Seme. Been
i nga Noehe. Been i nga Lameke.
37 Been i nga Matuseleme. Been
i nga Enoke. Been i nga Jarede.
Been i nga Mahalaleele. Been i nga
Kainane. 38 Been i nga Enoke. Been
i nga Sete. Been i nga Adame. Been
i nga i Tuluse.

4

Ténéngkad Satanasey Jesuse

1 Atin i Jesuse fénémanduoy
Rémogor i Tuluse, ménule tidéw dob
wayége Jordan, brab fénanangguwit
i Rémogor i Tuluse mangéy dob de
gonon énda i étéw de bati. 2 Amun
diyoén i Jesuse, ménggégumah i
odoroy de saitan féndawét Satanas
inok téngkade noy Jesuse rémigo
tete. I kérugay i ni éfot folo
gétérésangan. Bé do no gai, énda
ménama i Jesuse, atin toow fo
ménlayaf.

3 Ménggégumah i Satanase dob
Beene brab ménbéréh mano,
“Amuk Beemey Nga i Tuluse,
féwaléyém amaén i de batéw ni.”

4 Endob séménumbul i Jesuse
mano, “Wén i Ménsulate Kébéréh i
Tuluse mano, ‘Békén amaén saén i
funay étéwe méuyag.’ ”

5 Tidéw béno, méntékow nuwit
Satanasey Jesuse mangéy dob
gérotore gonon. Brab fénténgténgén
dey kéluhanay de ingéd dob
duniyae. 6 Atin ménbéréh i Sa-
tanase mano, “Buluk lingkuwédo
mo begén brab féngadafé mo begén,
iray gu beem i kéluhanay ature
méguléw bé de ni inok médayéw
go. Géiraya ku kuwagib i étéwe
fémilié ku magatur bé kéluhanay
de ni, non begéney wéne atura no
bé de ni béleewe. 7 Lingkuwédonu
brab féngadafénu, atin kéluhanay de
ni gédoté mo.”

8 Endob séménumbul i Jesuse
mano, “Wén i Ménsulate Kébéréh
i Tuluse mano, ‘Lingkuwéd go
saén dob adafay Kadnane Tulusém.
Been saén i féngadafé muwe.’ ”

9 Tidéw béno, nuwit Satanase
mangéy dob ingéde Jerusalem,
brab nuwitén mangéy dob toowe
gérotor bérungoy lawi i Tuluse. Atin
ménsébéréh man bé Jesuse mano,
“Amuk Beemey Nga i Tuluse,
antéfor go. 10 Non wén i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, ‘Suguéy
Tulusey de télaki no démiyaga
Beem, 11 brab sakémé ro Beem
inok énda émfali go bé de batéw dob
fantade, fiyon i de sékéyém.’ ”

12 I Jesuse séménumbul mano,
“Endob wén soy Ménsulate Kébéréh
i Tulus mano, ‘Kago téngkadén i
Kadnane Tulusém rémigo bé kétaya
muwe rigonén.’ ”

13 Atin i Satanas ténéngkadén i Je-
suse rémigo tete bé médoowe ségiyo-
giyo kéténgkadén de. Endob énda
génaga né de. Tidéw béno, ténagakén
i Jesuse singkow.

I kéféganay i galbék Jesuse dob Galilea

14 Tidéw béno, ménséfule i Jesuse
mangéy Galilea, brab i barakat
i Rémogor i Tuluse dob Beene.
Atin i urete fantag bé Jesuse
méraan ménlégéb dob de ingéd
diyo. 15 Atin téménoro i Jesuse dob
de lawi féngadafan kay de Judio
brab kéluhanay de étéw dénayéw ro.

16 Tidéw béno, énggégumah i Je-
suse dob Nasaret, sani gono nuwe

ménruk. Atin bé gaiwe kétérén, ménahur dob lawie féngadafan loo bé adat ne, atin téménindég inok basané noy Ménsulate Kébéréh i Tuluse. 17 Brab wén i niraye de basanén sénulat i Méntélatae sarigoy Tuluse muret féndawét Isaias, brab amun nukabén, énggébasa na noy ménsulate diyo mano, 18 “I Rémogor i Tuluse ay ni dob Begéne, non fénémilién Begén inok muret bé Fiyowe Uret dob de méskinan. Sénuguén Begén inok muretu fantag bé kétangéye bé de ménkalabusu, brab émféséfule bé de fiyo kéténgténg i de langafén, brab témabang bé de kéfasangan. 19 Atin sénuguén Begén muret fantag bé bélintuwae fégétigay Tulusey kégédaw ne bé de kéilawan.”

20 Tidéw béno, amun énggilid i kébasa nuwe de, dénili noy ni basanén, atin fénséfuleén dob sugusuguéne gémalbék dob féngadafane. Atin ménsar i Jesuse inok témoro. Atin ténéngténg i kéluhanay de étéw diyo. 21 Atin ménbéréh mano, “Bé ni gai, i ni ménsulat méntuman dob adafa kome.”

22 Tidéw béno, i kéluhanay de étéw diyo énggédayéwo roy Jesuse, brab ménggaif ro bé kéfiyoy de kébéréhén. Mélaw ménséfénginsa ro maro, “Aw békén bay ni nga Josehe saén?”

23 Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Béréhé kom sékoy sébaane binuwaya mano, ‘Amuk beemey muwae, uwaém i lowoh me. Non amuk beemey ségétéwe tintu sarigoy Tuluse, rigo moy de mékégaif galbék dini dob kaame ingéd ségilév bé de rénigo mo kun dob Kafernaum.’ ” 24 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “I toowe béréhé ku begom, énda i ségétéw sarigoy Tuluse tayakufén dob kaane gonon. 25 Endob béréhé ku begom i toowe fantag bé gai Eliase. Enda fénrana i Tuluse de bé téléwe gébélintuwa brab éném gétérésang kélungonon. Atin énggégumah i lénggobé dob de ni gonon. Bé béno gai, médooy de balév do libun Judio. 26 Endob fiyon ségétéw bé no do balév dumo tom Judio dob Israel, énda fénfégédét i Tulusey Eliase dob berowe. Yamula sénugu i Tuluse mangéy dob ségétéwe libun balév békén Judio dob sébaane ingéd féndawét Sarepta dob Sidon. 27 Loo so bé gai Eliseawe ségétéw so sarigoy Tuluse. Wén i do médoo étéw déméruun fémute bé de dumo tom Judio. Endob énda i ségétéw bero fén-adi-adi saliyu bé ségétéwe étéw békén Judio féndawét Naaman tidéw Siria.” 28 Atin i de kéluhanay de étéw diyo dob lawie féngadafan toow ro fo ménkérit bé kégélingo ruwe bé ni bénréh Jesuse. 29 Mélaw dénédél ro taman dob uruk i tuduke diyo, sani féntindégo ro bé karowe ingéd, inok dérié ro damén dob fingase inok mélawu. 30 Endob ménagéw i Jesuse témara dob kérara ruwe atin méntaus magéw ténagakén bero.

Dénédél Jesusey de saitan

31 Atin méntaus i Jesuse léménudug mangéy Kafernaum sani sébaane ingéd sakuf i Galileawe. Diyo bé gaiy kétéréne, téménoro dob de étéw dob lawie féngadafan. 32 Atin éngkségiyonan i de étéw bé de kétoroén non énda saén ténoroén i kéfégitung i de ségiyo étéw. Yamula ténoroén i kaane kéfégitung. 33 Atin diyo dob lawie féngadafan, wén i étéwe rénahukoy saitane. Brab ménkes toow fo métanug mano, 34 “Adéhoyoy! Ati amungé muwe begey, Jesus tidéw Nasaret? Ménangéy go ba dini inok binasané mo begey? Enggétiga key ké ati Beeme. Beem i Mékétéfuwe tidéw dob Tuluse.”

35 Endob génlé Jesusey saitane ni mano, “Kago selekén, brab tékédan go.” Sonom béno, ténuwar i saitaney étéwe ni rénahuko no. Atin méntékédan brab énda ménkaid i étéwe ni.

36 Atin éngkéségiyonan ro kéluhanan. Brab ménsébéréh-béréh ro maro, “Ati ni kébéréh? Dob kébéréh ne saén wén i barakatén. Sugué noy saitane tékédan atin modor tékédan.” 37 Atin i urete fantag bé Jesuse ménlégéb dob de kéluhanay de ingéd diyo.

Nuwa Jesusey de médoo étéw

38 Tidéw béno, méntékédan i Jesuse tidéw dob lawie féngadafan brab ménangéy dob lawi Simone, atin diyo i térima Simone libun déméruun toow fo méduf. Atin nongot roy Jesuse bé uwaé no. 39 Atin téménindég i Jesuse dob tébing i libune ni, atin féntékéda noy kéé duf ne. Sonom béno, ménadi-adiy libune ni. Atin méntek dénuwoto no bero.

40 Amun mélédén i térésange, i de médoo do étéw wén i déméruu ro, nuwit ro dob Jesuse inok uwaé no bero. Atin kénuwah Jesuse bero brab ménadi-adi ro kéluhanan. 41 Fénféraréyén soy médoowe saitan. Brab ménkes ro maro, “Beemey Nga i Tuluse.” Endob génléén bero inok métanék ro, non énggétiga roy Beeney Kristowe.

42 Amun géfuwénén, méntékédan i Jesuse ménangéy dob sébaane gonon énda i étéw de bati. Endob i de étéw sélédé ro brab ménangéy ro dob Beene brab nongot ro ké énda damén tagaké no bero. 43 Endob bénréhén bero mano, “I funa kuwe sénugu mangéy dini inok ureté ku dob de dumo ingéd i Fiyowe Uret fantag bé kéféguléw i Tuluse dob de étéwén. Mélaw fatut ureté ku dob de dumo ingéd.”

44 Atin i Jesuse ménagéw ménuret dob de féngadafan dob Judea.

5

Ténawag Jesusey de sungu kuyugén

1 Wén i no sébaan fuweh, diyo i Jesuse dob doror i dogote féndawét Genesaret. Ménfégédét i de médoo do étéw sédantélo ro inok mégélingo ro bé kébéréh i Tuluse ureté Jesuse. 2 Atin i Jesuse énggito noy ruwowe do awang diyo dob doror i dogote. Brab i de gefe de méntéfor ro non urahé roy de fukét ro. 3 Amun i Jesuse ménda dob sébaane bé de awang ni ka Simon, nongotén bé féangéyé no kloh dob ménaléme de. Brab diyo ménsar ménuret bé kébéréh i Tuluse dob de étéw diyo ménribuk dob doror i dogote.

4 Amun énggilid témoro i Jesuse, bénréhén bé Simone mano, “Fékérara tom dob ménaléme de brab lawu gom i da fukét goma nan inok gégédot gom do sédo.”

5 Endob i Simone séménumbul mano, “Maistéro, méntérasay gey ségékélungonon brab énda foy énggédot gey de. Endob amun bénréhém, lawué key de fukét gey.” 6 Amun ménunur ro bé lénawu roy de fukét ro, énggégédot ro toow fo médoo sédo, brab i de fukét ro gédét mékusi. 7 Tidéw béno, nabit roy de dumo ro dob ségiyowe awang, inok témabang ro médot bé de sédo. Brab amun énggégumah ro, féném roy ruwowe timan awang taman gédét ro méélé d. 8 Amun énggito Simon Pedrowey ni fénrigo Jesuse ulaula, ménlingkuwéd dob adafa nuwe brab ménbéréh mano, “Kadnan, kago fégédét begén, non ségétéwu étéw ménsala.”

9 I funa nuwe énggébéréh loo bé ni non toow fo ménggaif i Simone brab de dumo no bé kédooy de sédo énggédot ro. 10 Fiyon foy de nga Sebedeo, ro Santiago brab Juan dumo Simone gémalbék, ménggaif ro so. Atin ménbéréh i Jesuse dob Simone mano, “Kago mégilak. Brab éndaén séméléd gom sédo. Tidéw béleewe, fésélédé ku begom étéw inok furay ro so Begén.”

11 Amun féndunggu roy de awang ro, fénled roy kéluhanane, atin ménodor ro bé Jesuse.

Nuwa Jesusey ségétéwe fémuteén

12 Wén i no sébaan fuweh
dob sébaane ingéd, énggébalaka
Jesusey ségétéwe étéw fémuteén.
Atin bé kégito nuwe bé Jesuse,
méntédunsum dob fantade brab
ménfégédaw-gédaw bé Jesuse mano,
“Kadnan, buluk méuyot go, géféadi-
adino mo begén.”
13 Atin i Jesuse béntérén i kémér
ne brab kénuwahén, brab ménbéréh
mano, “Méuyotu. Adi-adi go!”
Sonom béno, ménkédan i fémute
ne brab ménadi-adi. 14 Atin bénréh
Jesuse bé békén ureté no dob
ségiyowe étéw brab sénuguén mano,
“Ay go dob fadie inok, féténgténgém
i ménadi-adi gon. Tidéw béno, tulak
go loo bé ménbéréhe dob Kitabé
tidéw dob Moisese inok gétigay
kéluhanay de étéw ménadi-adi gon.”
15 Endob i urete fantag bé Jesuse
ménlégéb mangéy mérayu. Mélaw
wén i toow fo médoo étéw ménangéy
dob Beene inok mégélingo ro bé
uret ne brab féuwa ro bé de déruu
ro. 16 Wén i no do gai, i Jesuse
ménangéy dob sébaane gonon énda
i étéw de bati inok félébu brab
démasal diyo.

Nuwa Jesusey ségétéwe kimoyén

17 Wén i no sébaan fuweh,
téménoro i Jesuse. Atin diyo
i de odoroy de Judio féndawét
Fariseo ménsar beroy de témoro
bé kitabe. Tidéw ro dob de sakuf
Galilea brab Judea brab tidéw dob
ingéde Jerusalem. Atin i barakat
i Tuluse méndiyo dob Jesuse inok
uwaé noy de déméruun bé de
étéw. 18 Atin énggumah i de étéw
ménuwit bé kimoyéne ténanggung
ro. Kétaya ro uwitén mahur inok
fédiyoé ro dob téngaanga Jesuse.
19 Endob énda i fiyo kéfélawang
ro de, non bé médoowe do étéw.
Mélaw ménénik ro dob atéf i lawie.
Tidéw béno, ténosongo ro féagéwo
ro de témuntun mangéy fantad
dob kérara i de étéw dob adafa
Jesuse. 20 Amun énggito Jesusey
kéféngintoow ruwe, ménbéréh dob
ni étéw kimoyén mano, “Adih, i de
salaém ménfésagadén.”
21 Tidéw béno, i de Fariseo brab
de témoro bé kitabé fénggitung ro
maro, “Sedek émbéréh mékémurka i
ni étéw? Enda i géfésagad bé de sala
ké békén i Tuluse saén!”
22 Endob i Jesuse gésobuto noy
de itunga ro. Mélaw séménumbul
mano, “Sedek séfénginsa gom
dob de fédéw gom fantag bé
kébéréh guwe? 23 Toow na fo
mélému béréhén, ‘I de salaém
ménfésagadén.’ Non énda gito no ké
wén i barakat gu de rémigo. Endob
toow fo mérégén béréhén, ‘Tindég
go brab agéw go.’ Non giton ké wén
i barakat gu de rémigo. 24 Endob
féfégétiga ku begom i fantage bé
Nga i Kéilawane, sani Begéne. Wén
i barakat gu brab kuwagib gu
dob duniyae ni émfésagad bé de
sala.” Tidéw béno, bénréhén dob
kimoyéne mano, “Béréhé ku beem,
tindég go brab agéw go uwitém i
iroo muwe mule mangéy dob lawi
me.”
25 Sonom béno, téménindég i
kimoyéne ni dob téngaanga ruwe
brab ménagéw nuwitén i iroo nuwe
brab ménule mangéy dob lawi
ne démayéw bé Tuluse. 26 Atin i
kéluhanay de étéw diyo, toow ro
fo ménkéségiyonan brab ménggilak
ro. Atin dénayéw roy Tuluse maro,
“Enggégito tom do mékégaif bé ni
gai.”
27 Amun énggilidén ni de rénigo
Jesus, ménagéw brab énggito noy
ségétéwe étéw kémubra buwis
féndawét Lebi, ménsar dob de
kubranan buwis. Brab ménsébéréh
i Jesuse de mano, “Odor go Begén.”
28 Tidéw béno, i Lebiwe fénledén
i kéluhanane brab téménindég
ménodor bé Jesuse.
29 Atin rénigo Lebiwey sébaane
dakél karagiya dob lawi ne. Brab
diyo i médoowe do étéw kémubra
buwis brab médoo na étéw ménsar

mama brab miném bero Jesuse.
30 Atin i de témoro bé kitabé brab
de Fariseo, ménbutég-butég ro brab
ménbéréh ro dob de kuyug Jesus
maro, “Sedek ménsélawék gom
mama bé de kémubra buwis brab
de ségiyo tete étéw?”
31 Endob séménumbul i Jesuse
mano, “I de fiyo kégélowoho no,
énda kailanga roy muwae, éndob
kailangay de wén déruu no. 32 Enda
ménangéyu dini inok tabaré kuy de
métintu étéw. Yamula ménangéyu
dini inok tabaré kuy de wén salaén
inok gésénule ro.”
33 Atin wén i de ménénginsa
dob Jesuse maro, “I de kuyug
Juan sénga tékélid démasal ro brab
fuwasa. Loo so bé de kuyug i de
Fariseo. Endob i de kaam do kuyug
mama brab miném ro.”
34 Endob i Jesuse sénumbulo no
bero mano, “Ufama, i de kana dob
uyote énda waléy tete i de fédéw
ro taman énda tékédan i témérimawe
lagéy. 35 Endob gégumah i gaiwe ké
édotén nén i témérimawe lagéy dob
berowe, brab been nay no fuwasa
ro bé do no gai. Ségiléw so bé
de kagén kuyug, non amuk diniwu
séna, énda fuwasa ro.”
36 Tidéw béno, nuret Jesusey
sébaane binuwaya fantag bé
sébidanay mantuwe kétoroén brab
tafaye kétoro i de Judio. Ménbéréh
mano, “Enda i étéw rémiyas bé
mantuwe kégal inok fégétabung bé
tafaye kégal. Non amuk rigoné
no, mésinggula i mantuwe kégal,
brab énda fo médait féséréfaén i
mantuwe bé tafaye de. 37 Brab énda
i étéw mahur bé mantuwe arak dob
tafaye ahuron arak rénigo bé kulit
ayame, non mébétus i mantuwe
arak dob tafaye ahuron brab
mébinasa brab méitis i mantuwe
arak. 38 Endob fatut i mantuwe
arak ahurén dob mantuwe kulit
fédéngon de. 39 Brab énda i étéw
buluk géiném bé tafaye arak
méuyot bé mantuwe de non mano,
‘I tafaye arak mas na fiyo.’ ”

6

Fantag bé gaiy kétérén

1 Wén i no sébaan fuweh gai
kétérén, i Jesuse brab de kuyugén
téménara ro dob de médoo do farey.
Atin i de kuyugén méndot ro de
brab kénugut ro. Tidéw béno,
ménama ro. 2 Endob i de Fariseo
diyo ménbéréh ro maro, “Sedek
rigoné roy ni, non békén fatut
rigonén galbék bé gaiwe kétérén?”
3 Séménumbul i Jesuse mano, “Aw
énda ba énggébasana kom i rénigo
Datu Dabide? Wén i no gai toowén
fo mélayaf beroy de sundalo no.
4 Atin ménahur ro dob lawi i Tu-
luse brab méndot bé ténulake fan
brab namaén, atin niraya no soy de
dumo no de. Rénigo noy ni fiyon fo
ké dob kitabe, do fadi saén i fakaye
mama bé ni fan.”
5 Atin féntaus Jesusey kébéréh
ne mano, “I Nga i Kéilawane, sani
Begéne, wén i kuwagib gu fantag bé
ati fakaye bé gaiwe kétérén.”

Nuwa Jesusey ménsadile kémérén

6 Bé sébaane man gai kétérén,
ménahur i Jesuse dob lawi i de Ju-
dio féngadafan inok témoro. Atin
diyo soy ségétéwe lagéy ménsadil i
kuwonone bé kémér ne. 7 Atin i
de Fariseo, sani de odoroy de Ju-
dio, diyo so beroy de témoro bé
de kitab. Atin ténulik roy Jesuse
inok gito roy funa ruwe de témbo
rémigo énda fakayén dob kitabe.
Mélaw ténéngténg ro inok gito ro ké
muwa i Jesuse bé gaiwe kétérén.
8 Endob i Jesuse, gétuwa noy de
itunga ro. Atin ménbéréh dob
lagéye ni ménsadil i kémér ne mano,
“Ay go dini, tindég go dob adafay
kéluhanay de étéw ni.” Mélaw
téménindég brab ménagéw mangéy
diyo. 9 Tidéw béno, ménbéréh i Je-
suse dob de Fariseo brab dob de
maistéro mano, “Ati karang gome
de, ati isuwe fakay dob kitabé bé
gaiwe kétérén? Rémigo fiyo loo ké
tete? Témabang bé étéwe loo ké

féléhuén?" 10 Atin iling-iling i Jesuse brab ménbéréh dob lagéye ni mano, "Bétérém i kémér me." Atin bénétérén i kémér ne atin sonom béno ménadi-adi.
11 Tidéw béno, toow fo ménkérit i de Fariseo brab de témoro. Atin ménséuret-uret ro bé ati rigoné ruwe bé Jesuse.

Fénémili Jesusey de folo bra ruwo Apostol

12 Atin ménagéw i Jesuse bé béno gai ménangéy dob burure inok démasal, atin déménasal diyo dob Tuluse ségékélungonon. 13 Amun géfuwénén, ténabarén i de kuyugén, atin ménémili folo bra ruwo féndawét do Apostol, sani de sénugu.
14 Fénémilién i Simone (féndawétén so Pedro), brab Andrese dumo no sétiman idéng, brab Santiago, brab Juan, brab Filipi, brab Bartolome, 15 brab Mateo, brab Tomas, brab Santiagowe nga Alfeo, brab Simone ségétéw toow fo gulaané noy ingéd ne, 16 brab Judase nga Santiago, brab Judas Iskariote beeney ménfékéfoe bé Jesuse.

Nuwa Jesusey de médoo étéw

17 Atin léménudug i Jesuse beroy de Apostolén, brab téménindég dob sébaane gonon datar. Diyo soy médoowe do étéw do kuyugén brab do étéw tidéw Judea brab Jerusalem brab tidéw dob Tiro brab Sidon gédét dob dogote.
18 Ménangéy ro diyo inok mégélingo bé kébéréh Jesuse brab féuwa bé de déruu ro. Atin nuwa Jesusey de déméruun brab de rénahukoy saitane, atin ménadi-adi ro. 19 Atin i kédoonoy de étéw magafas ro inok gékuwaha ro, non i barakat ne ménsut tidéw dob Beene funay kéluhanane ménfiyo.
20 Tidéw béno, ténéngténg Jesusey de kuyugén, atin ménbéréh mano, "Méoror gom do méskinan, non féguléwoy Tuluse begom. 21 Méoror gom do mélayaf béni, non fébésorén gom moso. Méoror gom do kémérew béni, non gébayat gom moso.
22 "Méoror gom amuk wén i mérarék begom sabaf bé kéunur gome Begén. Brab méoror gom amuk wén i sémiyaw begom brab bérého ro begom tete fémalanén gom sabaf bé kéunur gome Begén, sani Nga i Kéilawane. 23 Féguyaya gom bé béno gai non i baras gome toow fo médoo diyo dob lawayo. Non loo so bé niy rénigoy de katufua tom bé de gétah sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne.
24 "Endob mékégédaw-gédaw gom do kawasa, non énggétéy gomén i de funa kom méguyaya.
25 Mékégédaw-gédaw gom do bésor béleewe ni, non félayafén gom moso. Brab mékégédaw-gédaw gom do gébayat béleewe, non fébukuén brab fékérewén gom moso.
26 "Mékégédaw-gédaw gom amuk kéluhanay de étéw émbéréh do fiyo fantag bé begome, non loo bé niy kérigoy de katufua tom bé de gétah tugién do ubo-ubo sénarigoy Tuluse muret."

Fantag bé kégédawe

27 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, "Endob béréhé ku begom, fégédaw gom bé de sébanil begom brab rigo gom i fiyowe dob de mékérit begom. 28 Béréh gom i fiyowe dob de mingon begom brab dasala kom i de démufang begom.
29 Amuk wén i témamfiling bé fiféy me, fédayaém de témamfiling so bé ségébalae de. Brab buluk wén i mafas bé de kégal gom, iray gom soy kamisita gome. 30 I kéluhanay mongote dob begome, iraya kom. Brab i de médot bé de éntingayén kagom, kagom étukén de. 31 Brab buluy kétaya kome rigonéy de étéw dob begome, rigo gom so dob berowe.
32 "Amuk mégédaw gom bé de mégédaw begom saén, énda médait gom médot baras. Non fiyon foy de

énda do métintu étéw mégédaw ro so bé de mégédaw bero. 33 Brab amuk rémigo gom fiyo dob de rémigo fiyo dob begome saén énda médait gom médot baras. Non fiyon foy de énda métintu do étéw rigoné roy loowe bé nan. 34 Atin amuk émféélét gom dob de wén fégébayadén de, énda médait gom médot baras. Non fiyon foy de tete étéw émféutong ro so dob de dumo ro tete étéw inok géséfule so kéluhanan. 35 Endob fégédaw gom bé de sébanil begom, brab rigo gom i fiyowe dob berowe. Atin féélét gom brab kagom ongot-ongotén i baliwa nuwe. Atin i baras gome dakél brab waléy gom do nga i Toowe Gérotor Tulus, non ségilév gom bé Tuluse mégédaw bé de énda gétigan émfésalamat brab de tete étéw. 36 Komon fégédaw gom loo bé kégédaw i Boh gome dob lawayo.

37 “Kagom kémukum bé de dumo gom, inok i Tuluse énda so kukumé no begom. Atin i de dumo gom ménsala, kagom dusanén bero, inok énda so dusanéy Tuluse begom. Fésagada kom i de dumo gom atin mélaw fésagaday Tuluse begom. 38 Iray gom dob de dumo gom étéw, atin irayay Tuluse begom. I kédooy iray gome ségilév bé kédooy iray i Tuluse begom. Atin toow fo médooy iray i Tuluse taman gaba-gaba.”

39 Brab ménbéréh man i Jesuse sébaan binuwaya mano, “Fakay bay langafé̱ne marak bé dumo nuwe so langafén? Békén ba mélawu ro dob kalute? 40 I méganade békén gérotor na bé témoroe de. Endob i ségétéwe étéw amun énggéféganadén fo toow, ségiléwén bé téménoroe de.

41 “Sedek gito moy klohe sala i dumo muwe, éndob énda gito moy kaame sala toow na fo dakél? 42 Atin béréhé mo dob dumo muwe mamo, ‘Adih, téréno moy nan salaém.’ Endob wén i kaame sala toow na fo dakél. Fédayéw-dayéw go, éndob békén go fiyo étéw. Téréno mo na métah i kaame sala toow na fo dakél, inok gétabanga moy dumo muwe témérén bé kaane kloh sala.”

Fantag bé fiyowe brab tetee étéw

43 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Enda i fiyo kayéw mégonok bé tetee onok, taloo no tete kayéw mégonok bé fiyowe onok. 44 I ségiyo-giyowe kayéw gélolon bé onok ne. Ufama, i sulu-suluwe énda mégonokén bé mangae. Brab i kayéwe suwaran énda mégonokén saging. 45 Ségilév so bé étéwe. I métintuwe étéw rémigo fiyo, non tidév dob fédév ne fiyo. Atin i tetee étéw rémigo tete, non tidév dob fédév ne tete. Non i bae émbéréh bé atiy diyoe dob fédéwe.

46 “Sedek fédawété kom Begén ‘Kadnan’, éndob énda rigoné kom i de béréhé ku begom? 47 Atiy méuyote fégédét Begén brab mégélingo bé béréhé kuwe brab odoro noy de kétoro gu, fégétiga ku begom ké ati kélasi nuwe étéw. 48 Beeney ségiléwe bé étéwe réménigo lawi brab féntindégén i liléy ne dob émbagére batév. Atin énggégumah i dunuke brab énggébéla. Endob énda méntuwongén non féntindég dob rotor i batéwe. 49 Endob i étéwe énggégélingo bé de kébéréh gu éndob énda odoro no de, ségilév bé étéwe émfétindég lawi dob fantade énda i batéw féntindégo no bé de liléyén. Atin énggégumah i dunuke brab énggébéla dob nan lawi. Atin méntuwong brab toow fo ménbinasa.”

7

Nuwa Jesusey sugu-sugué̱y sundalowe

1 Amun énggilidén i Jesuse témoro bé de étéw, ménagéw mangéy Kafernaum. 2 Atin diyo i ségétéwe Romano kafitay de sundalo. Wén i sugu-sugué nuwe déméruun

gédétén méléhu. Toow fo mégédaw
i kafitane de. 3 Mélaw amun
énggélingoo noy fantage bé Je-
suse, séménugu bé de dumo bé
de odoroy de Judio mongot bé
Jesuse témukaw damén dob lawi
ne inok méuwa i sugu-sugué nuwe.
4 Amun ménangéy ro dob Jesuse,
ménfégédaw-gédaw ro de maro, “I ni
étéw médait ké tabanga mo damén.
5 Non mégédaw betom do Judio,
brab beeney ménférigowe bé lawi
geye féngadafan dini.”
6 Mélaw ménodor i Jesuse bero.
Amun éndaén mérayuén dob lawie
ni ayo ro, i kafitane ni séménugu
bé de dumo no malak bé Jesuse
inok méréh de bé éndaén tausén,
non énda médait kun i kafitane
témanggaf bé Jesuse. 7 Fénbéréh
i kafitane mano, “Toow go fo
gérotor étéw, atin mélaw énda
métororu malak Beem. Toow go
fo barakatan, mélaw fiyon fo ké
béréhé mo saén, ‘Adi-adi’, gétuwa
kuy waléy adi-adiy sugu-sugué
kuwe. 8 Gétuwa kuy ni non wén i
mas gérotor sundalo sémugu begén.
Brab wén soy do sundalo sugué ku.
Atin buluk béréhé ku, ‘Angéy go
diyoo’, mangéy diyo. Brab buluk
maku, ‘Enggomén’, témingé ro.
Brab buluk béréhé ku dob de sugu-
sugué ku, ‘Rigo gom i ni’, rigoné
ro.”
9 Amun énggélingoo Jesusey ni,
ménggaif de. Brab séménling dob
de étéw furay dob Beene brab
ménbéréh mano, “Béréhé ku be-
gom, fiyon fo ké dob de Judio, énda
i énggito gu kéféngintoow loo bé ni
étéw.”
10 Tidéw béno, amun ménséfule
i de sénugu dob lawi i kafitane,
énggito roy sugu-sugué ne ni adi-adi
nén.

Ténébule Jesusey kénogo lagéye

11 Enda mérugayén tidéw béno,
ménagéw i Jesuse dob ingéde
féndawét Nain. Ménodor i de
kuyugén brab médoowe do étéw.
12 Atin amun ménggumah ro dob
béngaway no ingéd, ménggébalaka
roy de étéw méntidéw dob no
ingéd. Ténanggung roy bangkaye,
mangéy ro lémbéng. I bangkaye
ni buntung nga lagéy i libune
baléw. Wén i médoowe étéw tidéw
dob no ingéd ménodor ro may
lémbéng bé no kénogo lagéy. 13 Atin
amun énggitoy Kadnane Jesus i
balé wo no, ménuray i éna nuwe de.
Atin ménbéréh mano, “Ina, kago
kémérew.” 14 Atin ménangéy i Jesuse
dob niroo nuwe. Tidéw béno,
kénuwahén atin méntétudoy i de
ménuwit de. Atin ménbéréh i Jesuse
mano, “Adih, tek go!” 15 Sonom
béno, méntek i kénogo lagéye brab
ménbéréh. Atin niray Jesuse dob
idéng ne.
16 Toow fo ménggaif i de étéw de
diyo atin dénayéw roy Tuluse maro,
“Ay niy toowe fo gérotor sarigoy
Tuluse muret bé kébéréh ne,
ménggumah dob betome. Ménlus i
Tuluse mangéy dob begeye inok
tabanga no begey do fénémilién.”
17 Atin mélaw i urete fantag bé
Jesuse ménlégéb dob Judea, brab
dob de ségiyo-giyo ingéd géliwét de.

I kéfénginsa Juan Bautistawe

18 Brab i de kuyug Juan nuret
ro dob beeney kéluhanay ni rénigo
Jesuse. 19 Atin sénugu Juaney
ruwowe bé de kuyugén mangéy
ménginsa dob Jesuse maro, “Beeme
bay no bénréh Juane gégumah
ongot-ongoté key, taloo no fatut
ongot-ongot gey na ségiyo?”
20 Amun énggumahay de étéw
niy Jesuse, fénénginsaa ro maro,
“Sénugu Juan Bautistawe begey
mangéy ménginsa ké Beeme bay
Kristowe bénréh Juane gégumah
ongot-ongoté key, taloo no fatut
ongot-ongot gey na ségiyo?”
21 Bé béno so, fén-adi-adi Je-
susey de médoo déruunan brab do
rénahuko saitan, brab nuwaén soy
médoowe do langafén inok gégito

ro. 22 Atin sénumbulo Jesusey de sénugu Juan mano, “Séfule gom brab uret gom dob Juaney de énggito gom rénigo gu brab de énggélingoo kom. I de langafén énggégito, brab de fikat énggéagéw, brab de bokongén énggégélingo, brab de fémuteén ménadi-adi, brab de ménléhu méntébule. Brab ureté key i Fiyowe Uret dob de méskinan. 23 Atin toow fo méoror i étéwe énda ruwo-ruwoy kéfén gintoow ne Begén.”

24 Amun ménuleén i de kuyug Juan, ménbéréh i Jesuse dob de médoo étéw fantag bé Juane mano, “Ati nangéy gome ténéngténg dob gonone énda i étéw de bati? Ségétéw maak kéroon fanirey réfuruhe? Békén, non i kéunur Juane énda méfélukén loo bé kéroone. 25 Aw ménangéy gom diyo inok téméngténg gom ségétéw étéw toow fo fiyoy kégal ne? Békén, non i de étéw kémégal ro fiyo brab do kawasa, énda bati ro dob de gonon énda i étéw de bati. Yamula bati ro dob de toow fo fiyo lawi kay de datu. 26 Ati nangéy gome ténéngténg? Ségétéw étéw sénarigoy Tuluse muret? Hoo, éndob bérébé ku begom, i Juane békén saén sénarigon muret bé kébéréh i Tuluse. 27 I Juane niy fantage bé ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse amun bénréh i Tuluse Begén mano, ‘Sugué kuy sugu-sugué kuwe métah Beem. Been i témafaye bé kégumah me métah Beem.’ ” 28 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Bérébé ku begom, énda i toow na fo gérotor bé Juane bé kéluhanay de étéw ménumah. Endob bé gaiy kéfégulew i Tuluse bé de étéwén, i kéluhanay de térifantad étéw sakuf i Tuluse, toow ro na fo gérotor bé Juane béleewe ni.”

29 Amun énggélingoo roy kébéréh Jesuse, i kéluhanay de étéw fiyon foy de lémiful kémubra do buwis, énggélolo roy aguwoy Tuluse katabuwan. Beroy de bénautiso Juan. 30 Endob i de Fariseo brab de témoro bé kitabe, ménika ro rémigo bé kétayay Tuluse. Atin berowey de énda bénautis Juan.

31 Atin ménbéréh i Jesuse man mano, “Ati féségiléwo kuwe bé de étéw méuyag béleewe ni? Ati ségiléwo ruwe? 32 Ségilew ro bé de nga ménsar dob fadiyane brab mika ro mégérémét. Tabar i de dumo ro bero maro, ‘I begeye ménségagung gey, éndob énda ménsayaw gom. Brab léméninggéng gey linggéng ménléhuon, éndob énda kéménrew gom.’ 33 Non ménangéy diniy Juan Bautistawe ménfuwasa brab énda méninémén arak. Brab bénréh gom, ‘Sénaitanan.’ 34 Endob i Nga i Kéilawane, sani Begéne, ménangéyu dini, brab mamau atin minému. Brab ménbéréh gom, ‘Ay niy ségétéwe étéw arumén mama brab miném arak, brab wén i dumo no do lémiful kémubra buwis brab do tete étéw.’ 35 Endob fégétigay Tulusey métintuwe dob kéluhanay de ngaén.”

I kégédaw i tetee libun

36 Atin wén i ségétéwe Fariseo, féndawét Simon, séménéngkat bé Jesuse mangéy dob lawi ne mama. Mélaw ménodor i Jesuse ménangéy diyo brab ménsar ro mama. 37 Brab wén i ségétéwe tete libun dob no ingéd. Amun énggétiga noy Jesuse ménangéy mama dob no lawi, ménangéy so diyo ménuwit katiya toow fo fiyo, ménféno mamut nor balilaga. 38 Amun ménfégédét dob Jesuse, téménindég gédét dob de sékéyén kémérew. Atin i de énloén léménuyut dob de sékéy Jesus. Brab ténrafo no bé buk ne brab narékén i de sékéyén. Brab lénulawa no bé mamute nor. 39 Amun énggito Simoney ni, ménbéréh dob fédéw ne mano, “Buluk Jesusey ségétéwe sarigoy Tuluse muret bé kébéréh

ne, gélolo no damén ké atiy ni libun
mémiraw de, ségétéw libun tete."
40 Endob ménbéréh i Jesuse
mano, "Simon, wén i béréhé kuwe
Beem."
Séménumbul i Simone mano,
"Maistéro, béréhém begén."
41 Atin bénréh Jesusey ni bin-
uwaya mano, "Wén i ruwowe étéw
énggéutong dob ségétéwe émféélét
kurta. I ségétéwe de énggéutong
limo ratuh, brab i ségétéwe de
limo folo saén. 42 Amun énda i
fégébayad ro de, fénsagada no bero,
inok éndaén kailanga roy mayade.
Na fénginsaa ku beem, ati isuwe
toow na fo méimu bé étéwe ni
ménféutong bero?"
43 Séménumbul i Simone mano,
"Karangé ku, i toowe de méimu,
been i énggéutonge médoo."
Atin bang Jesuse, "Katabuwan i
nan sumbulém." 44 Tidéw béno,
séménling i Jesuse dob libune ni,
brab ménbéréh man dob Simone
mano, "Enggito moy rénigoy ni li-
bun? Ménahuru dob lawi me, éndob
énda méníray go wayég fégéurah gu
bé de sékéy gu, loo bé adat tome do
Judio fatut rigoné mo damén. En-
dob i ni libun fénreén i de sékéy gu
bé de énloén, brab ténrafo no bé buk
ne. 45 I beeme, énda narékém Begén
loo bé adat tome témayakuf bé de
kana. Endob i ni libun, tidéw fanay
kégumah gu, énda téménréno marék
bé de sékéy gu. 46 Enda so lénulawa
moy uléw guwe nor. Endob i ni
libun, lénulaw noy sékéy guwe bé
mamute nor. 47 Mélaw béréhé ku
beem, giton i dakéle kéimuén non i
de médoo do salaén ménfésagadén.
Endob i étéwe kloh saén fénsagadan,
kloh soy kéimu ne."
48 Atin bénréhén bé libune ni
mano, "Di, i kéluhanay de salaém
fénsagadanén."
49 Atin i de étéw bero ménama
diyo ménsébéréh-béréh i de fédéw
ro maro, "Ati keeyén i ni étéw
géfésagad do sala?"
50 Atin bénréh Jesuse man dob li-
bune ni mano, "I kéfénginttoow mey
funay Tuluse ménukas beem. Taus
go mule, atin kago émbuku."

8

1 Brab énda ménrugayén tidéw
béno, ménangéy i Jesuse dob
de ségiyo-giyo ingéd ménuret bé
Fiyowe Uret fantag bé kéféguléw i
Tuluse bé de étéwén. Brab ménodor
i de folo bra ruwo kuyugén.
2 Ménodor soy de libun fén-adi-adi
no rénahukoy de saitan brab do
déméruun. Ségétéw beroy Mari-
ahe tidéw Magdala, dob beeney
méntékédan i fitéwe timan saitan.
3 Ménodor soy Juanawe bawag
Kusawe sénarigo Datu Herode,
brab Susanawe, brab médoo na do
dumo libun. I ni do libun, témabang
ro miray bé de kailanga ro Jesus.

I binuwayae fantag bé sémabuge

4 Wén i no sébaan fuweh, wén
i médoowe étéw tidéw dob ségiyo-
giyowe ingéd ménangéy ro dob
Jesuse mégélingo. Amun médoo
ro ménsélimud, nuret Jesusey ni
binuwaya mano, 5 "Wén i ségétéwe
étéw ménangéy sémabug bé béne
ne. Amun sabugé noy béne ne, i
de dumo bé béne ne ménbégodoy
dob doror i aguwone. Diyo gédaay
de étéw taloo no nama i de kloh
manok. 6 I de dumoy de béneén
ménsawér dob fantade wén i do
batéw de. Tidéw béno, amun
méganayén témunoh, ménlaay ro
non tikar i fantade de. 7 I de
dumoy de béneén ménsawér dob
fantade wén i do suwar de énda
séna témunoh ro. Ménruk mélaw i de
suwar séréngan bé de nohok, atin
ménléhu i de nohok non lénimfung i
de suwar. 8 Endob i de dumo bé de
béne ménsawér dob fiyowe fantad,
brab téménunoh ro brab ménggonok
ro médoo taman mératu takéf sénga
sébaan béne." Atin féntaus Jesusey
kébéréh ne mano, "Fégitung gom
fantag bé ni bénréh gu begom

amuk méuyot gom de ké gésobuto kom.”
9 Tidéw béno, fénénginsaay de kuyugén ké ati atag i nan binuwaya. 10 Sénumbulo no bero mano, “Dob begome do kuyug gu, Tuluse i émfégétigane de begom fantag bé kéfégulew ne bé de étéwén. Endob i de ni éntingayén ménbunéy, brab énda émfayagén dob ségiyowe. Enggélingoo ro say de ni fén-agéw dob de binuwaya, inok fiyon fo ké téngténgé ro, énda gito ro de. Brab fiyon fo ké gélingoo ro, énda gésobuto ro de.
11 “Ay niy atag i ni binuwaya énggélingoo kom. I atag i ni béne, been i kébéréh i Tuluse. Atin i ségiyo-giyowe klasi fantad ségilew bé de ségiyo-giyo klasi étéw. 12 I de dumoy de béne ménlawu dob doror i aguwone. I atag i ni, wén i de étéw énggélingoo roy kébéréh i Tuluse, éndob énggégumah i odoroy de saitan brab kénda noy ni kébéréh dob de fédéw ro. Been i nan i funa ruwe énda sémarig ro bé Tuluse. Brab énda mélaw gédoté roy mantuwe umul. 13 I dumoy de béne ménsawér dob fantade, wén i do batéw de. I atag i ni, wén i de étéw énggélingoo roy kébéréh i Tuluse brab ténayakuf ro brab ménoror ro de. Endob énda ménbatién dob fédéw ruwe. Sémarig ro bé Tuluse singkow saén. Endob buluk kérégénan ron, éndaén sémarig ro bé Tuluse. 14 I dumoy de béne ménsawér ro dob de duwaléy suwar. I atag i ni, wén i de étéw énggélingoo roy kébéréh i Tuluse, éndob sabaf bé de kébuku ro fantag bé de kéuyag ro, brab kéuyot ruwe waléy kawasa, brab de kéuyot ro méguyaya, been i noy funa ruwe énda gérigo ro bé fatute kétayay Tuluse rigoné ro. 15 Atin i de dumoy de béne ménsawér ro dob fiyowe fantad. I atag i ni, wén i de étéw énggélingoo roy kébéréh i Tuluse, brab toow fo nunuro ro. Féntaus roy késarig ruwe bé Tuluse atin rigoné roy kétayay Tuluse rigoné ro.”
16 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Enda i témumon solo inok bunéyé no dob bukag i kurénge fénléngkéb, taloo no fédiyoé no dob fantad i katriwe. Yamula fédiyoé no dob fégonone de inok atiy mahure gito noy réndaw ne. 17 I kéluhanay bénunéye, giton moso. Brab i kéluhanay dirungéne, gétigan moso. Mélaw atiy éndae gésobuto kom béni, gésobuto kom moso.
18 “Komon féfiyo gom i kéfégélingo gome. Non i étéwe mégélingo brab munur, méumanan nay kégésobut ne de. Endob i étéwe énda munur, fiyon foy klohe fégitungé no gésobuto no, dotén dob beene.”
19 Tidéw béno, ménangéy dob Jesusey idéng ne brab de tuwaréyén, éndob énda géfégédét ro non bé médoowe étéw géliwét de. 20 Brab wén i ménbéréhe dob Jesuse mano, “I idéng me brab de tuwaréyém diyo ro dob liyuwe. Méuyot ro géségito Beem.”
21 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Wén i ségiyo idéng gu brab do tuwaréy gu, non bé kéluhanay étéwe mégélingo bé de uret i Tuluse brab munur de, beroy de maak idéng gu brab do tuwaréy gu.”

Féntéré Jesusey défuke

22 Sébaane de fuweh, ménda i Jesuse awang beroy de kuyugén atin bénréhén bero mano, “Mifar tom.” Mélaw ménangéy ro dob dogote ni. 23 Amun diyo ro dob kérarae, énggéfidong i Jesuse. Atin amun énggéfidong, énggumah i émbagére défuk. Atin ménahuron wayég i awange, brab toow fo ménkakaidan ro. 24 Tidéw béno, téningé i de kuyugén i Jesuse atin nulég ro maro, “Kadnan, gédét tomén méélédˮ. Méntek i Jesuse brab nélénoy défuke atin féntanékén

i de bagél. Tidéw béno, ménlingéngén. 25 Atin ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén mano, “Hon i kéféngintoow gome de?”

Atin éngkéségiyonan ro brab mégilak ro. Brab ménsébéréh-béréh ro maro, “Ati ni étéw Jesus? Fiyon i défuke brab de bagél géfétéréno no.”

Dénédél Jesusey de saitan

26 Mélaw méntaus ro mifar démunggu mangéy dob fantade Geraseno, dob difar i Galileawe. 27 Amun téménéfad i Jesuse, bénalak i étéwe rénahukoy de saitan tidéw dob sébaane ingéd diyo. I ni étéw énda batién dob lawie, éndob ménrugayén félawas diyo bati dob de takub do lébéng. 28-29 Médoo gule i ni étéw géméndam fiyon fo ké férisunén brab ikétén bé sangkaliey de sékéyén brab de kémérén. Been so ménséfantud brab uwitéy de saitan mangéy dob gonone énda i étéw de. Amun énggito noy Jesuse, ménkes toow fo métanug, brab méntéléngkéb dob téngaanga Jesuse brab ménbéréh toow fo métanug mano, “Jesus, Nga i toowe fo gérotor Tulus, fégédaw-gédawu Beem. Kago fédawéton begén.” Bénréhén i no non féngganaya Jesusey démédéle bé de saitan réménahukon de.

30 Fénénginsaa Jesuse mano, “Ati dawét me?”

Atin séménumbul mano, “Laksaén i dawét guwe.” Non toow fo médooy de saitan ménahur dob beene. 31 Tidéw béno, ménfégédaw-gédaw i de saitan bé Jesuse bé békén damén dédélé no bero mangéy dob emfernowe.

32 Enda mérayuén dob no gonon, diyo i médoowe do babuy témabtab dob méngulandige. Nongot i de saitan bé Jesuse ké fakay mahur ro dob de babuy. Atin ténungkas Jesuse bero. 33 Sonom béno, i de saitan ménsut ro dob étéwe brab ménahur ro dob de babuy ni. Atin i kéluhanay de babuy ni, ménrarey ro ménangéy dob fingase brab ménantéfor ro ménangéy dob dogote, atin ménléné ro.

34 I de étéw témalima bé de babuy ni, amun énggito roy ni ménrigo, ménségéta ro brab nuret roy ni dob de dakél ingéd brab dob de ségiyo ingéd géliwét. 35 Mélaw ménangéy diyo i de étéw inok susiné roy ni ménrigo. Ménfégédét ro dob Jesuse brab énggito roy étéwe bé gétaho félawas sénaitanan, ménsar gédét dob sékéy Jesuse wénén i kégalén, brab métintunén. Atin kéluhana ro mégilak ro de. 36 Nuret i kéluhanay de énggégito de ké ati kéuwa Jesuse bé étéwe ni gétaho sénaitanan. 37 Tidéw béno, i kéluhanay de étéw tidéw dob ingéde Geraseno, nongot roy Jesuse tékédan, non toow ro fo mégilak. Mélaw, ménda i Jesuse dob awange, atin méntékédan. 38 I ségétéwe ni étéw ténkédanay de saitan, nongotén bé Jesuse mano, “Modoru Beem.”

Endob bénréh Jesuse de mano, 39 “Ule go brab uretém i fiyowe rénigoy Tuluse dob beeme.” Mélaw ménule brab ménsugud-sugud dob kéluhanay gonone dob ni ingéd brab nuretén i kéluhanay rénigo Jesuse dob beene.

Nuwa Jesusey ruwowe gétéw libun

40 Amun ménséfule i Jesuse mifar, toow fo méoror i de étéw de, non ongot-ongoté ro diyo. 41 Brab diyo wén i ségétéwe étéw fédawétén Jairo, ségétéw sarigon dob lawie féngadafan kay de Judio. Méntélengkéb dob adafa Jesuse bé ongoté noy mangéy i Jesuse dob lawi ne. 42 Non i buntunge ngaén libun folo bra ruwo gébélintuwa, gédétén méléhu. Mélaw ménagéw i Jesuse modor de.

Amun magéw i Jesuse sénribukoy de médoo étéw. 43 Diyo soy ségétéwe libun kéfasangan non foloén bra ruwo gébélintuwa i kéranas i adat

ne. Brab méntéy i kurta ne fénggébayadén bé de doktor, éndob énda foy ségétéw géuwa de. 44 Tidéw béno, ménfégédét dob ségang Jesuse, atin kénuwahén i kégal ne. Sonom béno, téménrén i kéranas i adat ne. 45 Tidéw béno, ménénginsa i Jesuse mano, “Ati kéménuwahe Begén?”

Endob ménggidih i kéluhanane. Atin ménbéréh i Pedrowe mano, “Maistéro, toow fo médooy étéwe géliwét Beem, brab sédantélo ro Beem.”

46 Endob ménbéréh man i Jesuse mano, “Wén i kéménuwah Begén, non énggétérédama kuy barakat guwe ménsut tidéw dob Begéne.” 47 Amun énggétigay libune ni énggétiga Jesuse, ménfégédét lémukub atin méntélengkéb dob adafa Jesuse brab dob téngaangay médoowe étéw, brab bénréhén dob Jesuse sedek kénuwahén, brab bé béno so méntékow adi-adi. 48 Tidéw béno, bénréh Jesuse de mano, “Di, i kéfengintoow mey funa muwe ménadi-adi. Taus go ule, brab kagonén émbuku.”

49 Amun béréhé Jesusey ni, énggégumah i sugu-sugué Jairowe. Ménbéréh mano, “Amu, déménigurén i nga me. Endaén kailanga no anggaén i Maistérowa nan.”

50 Endob amun énggélingoo Jesusey ni, bénréhén dob Jairowe ni mano, “Kago émbuku. Sarig go saén atin adi-adiy nga me.”

51 Amun énggégumah i ro Jesuse dob lawi Jairowe, énda i nuwitén mahur taus saliyu bé Pedrowe, brab Juane, brab Santiagowe, brab de lukés i ngae ni. 52 Atin i kéluhanay de étéw ni dob lawie ni kémérew so brab ruungé roy ngae ni. Ménbéréh i Jesuse mano, “Kagom kémérew. Non i ngae ni énda ménléhuén, éndob ménfidong saén.”

53 Tidéw béno, sénbayat ro saén i Jesuse non gétiga roy ngae ni ménléhuén. 54 Endob génamak Jesusey kémér i ngae ni brab ténabarén mano, “Di, tek go!” 55 Sonom béno, i ngae ni méntébule brab tékow méntek. Atin sénugu Jesuse bero bé iraya ro amaé no. 56 Toow fo ménggaif i de lukés i ngae ni. Endob bénréh Jesuse bero bé békén ureté ro dob de étéw i ni ménrigo.

9

Sénugu Jesusey de folo bra ruwo kuyugén

1 Fénsélimud Jesusey de folo bra ruwo kuyugén. Atin niraya no bero barakat inok géuwaa roy de déméruun brab géféférarévo roy de saitan. 2 Brab sénugu Jesuse bero muret fantag bé kéfégulew i Tuluse bé de étéwén, brab muwa bé de déméruun. 3 Atin bénréhén bero mano, “Kagom muwit éntingayén, fiyon fo ké tugé, taloo no réban, fiyon amaén, brab kurta, taloo no lékasa kom kégal. 4 Fiyon atiy lawie témayakuf begom, bati gom diyo taman tagaké kom i nan ingéd. 5 Buluk wén no ingéd énda tayakufév de étéw begom, tékédan gom diyo, brab tag-tag gom i de bubuk sébuwan dob de sékéy gom émfégétigan bé kukuméy Tuluse bero.”

6 Tidéw béno, ménagéw i de kuyugén ni ménangéy dob de ségiyo-giyo ingéd muret bé Fiyowe Uret, brab muwa ro do déméruun diyo.

7 Bé béno, i Herode, sani mégulévwe dob Galilea, énggélingoo noy de rigoné Jesuse. Toow fo ménggaif brab énda gésobuto no de, non wén i do étéw ménbéréh ro bé Juan Bautistawe méntébule non maro ké Juan i Jesuse. 8 Brab i de dumo béréhé roy Jesuse Elias méntéfégito. Brab i de dumo béréhé roy Jesusey toowe fo énggétah sénarigoy Tuluse muret méntébule. 9 Endob ménbéréh i Herode mano,

“Fénkéléng guy ulew Juane. Endob ati ni gélingoo ku fantag bé de ni?” Méuyot de ké gito noy Jesuse.

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén.

10 Amun énggéséfule i de apostol Jesus, bénréh roy de rénigo ro. Tidéw béno, nuwitén bero saén mangéy dob sébaane ingéd féndawét Betsaida. 11 Médooy de étéw énggégélingo fantag bé ni brab ménfuray ro bero. Méoror i Jesuse bé kégito nuwe bero, brab nuretén beroy fantage bé kéfégulew i Tuluse bé de étéwén. Fén-adi-adi né soy de déméruun bero.

12 Amun sémingkufén, i de folo bra ruwo gétéw kuyug Jesuse ménangéy ro dob Beene brab ménbéréh ro maro, “Enda i batioy de étéw ni dini. Féagéwém bero inok mangéy ro dob de ingéd gédét dini. Diyo gébéléy ro amaé ro brab diyo ro so fidong.”

13 Endob ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén mano, “Iraya kom bero amaé ro.”

Endob séménumbul ro maro, “Enda i amaén dini saliyu bé limowe timan fan brab ruwo timan sédo. Hon i ayo tome de méléy amaén bé ni kédoo étéw?” 14 (Wén i limo ngibu do lagéy diyo.)

Atin bénréh Jesuse bé de kuyugén mano, “Féésar gom i de étéw sélimo folo sénga sélumfuk.”

15 Atin nodoroy de kuyugén i bénréh Jesuse bero. 16 Tidéw béno, éndot Jesusey limowe timan fan brab ruwowe timan sédo, atin léménéngag dob lawayo brab ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno, sénbaad-baadén i de fan brab de sédo, brab nirayén dob de kuyugén inok saaré ro dob de étéw. 17 I kéluhanay de étéw ménama ro médoo taman ménbésor ro. Tidéw béno, ténimu i de kuyug Jesusey de sama i de amaén brab ménféno i foloe bra ruwo timan dakél biton.

I kéunur Pedrowe

18 Wén i no, i Jesuse ségétéwén saén démasal ménfélébu. Brab i de kuyugén ménangéy ro dob Beene. Atin fénénginsaa Jesuse bero mano, “Ati kébéréh i de médoo étéw ké ati Begéne ni?”

19 Séménumbul ro maro, “Wén i de émbéréh maro, Juan Bautista go kun. I de dumo maro, Elias go kun. Brab i de dumo maro, Beemey énggétahe sénarigoy Tuluse kun méntébule.”

20 Tidéw béno, ménénginsa i Jesuse man mano, “Dob begome, ati kébéréh gome ‘fantag bé Begéne?’ ”

I Pedrowe séménumbul mano, “Beemey Kristowe sénugu i Tuluse inok mégulew go bé de étéw.”

21 Atin bénréh Jesuse bero mano, “Kagom béréhén i ni dob ségiyowe.”

I kéuret Jesuse fantag bé kélého ne

22 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “I Nga i Kéilawane, sani Begéne, médooy rasayé kuwe. Brab ikaay de odoroy de Judio brab de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabe, brab féléhué ro Begén. Endob dob gétéléwo nuwe gétérésangan, tébuleu.”

23 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Buluk atiy méuyote furay Begén, kailangan diguré noy kaane kétayan inok odoro noy kétayay Tuluse. Tidéw béno, kailanga no fédayday bé de kérégénon ségilew bé Begéne, fiyon fo ké féléhuén dob kruse. 24 Non atiy méuyote émféraru bé kéuyag ne, méléhu. Endob i méléhue bé kéfuray ne Begén, gédoté noy umule magufusa. 25 Ufama, fiyon fo ké i ségétéwe étéw gédoté noy kéluhanay éntingayéne dob duniyae ni, énda i atagén buluk méléhu atin mangéy dob emfernowe. 26 Buluk atiy mémalawe muret fantag bé kéunur ne Begén, brab mémala so fantag bé de kébéréh gu, malané ku so buluk séfuleu moso réméndawu brab réméndaw i Boh guwe brab de télaki no. 27 Béréhé ku begom

i toowe, wén i do dumo begom énda méléhu ro taman gégito bé kéfégulew i Tuluse bé de étéwén."

Enggiton i réndaw Jesuse.

28 Walew gétérésangan tidéw bé kébéréh Jesuse bé de ni, nuwitén i Pedrowe, brab Juane, brab Santiagowe, atin ménangéy ro dob rotor i tuduke démasal. 29 I lala Jesuse démasal, i falas ne ménfégalin, brab i kégal ne ménwaléy fute réméndaw. 30 Sonom béno, méntékow méntéfégitoy ruwowe gétéw lagéy ménsébéréh bé Jesuse. I ni do étéw, been i Moisese brab Eliase, sani do méntélataén sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. 31 Réméndaw soy de falas ro. Atin sébéréh-béréh ro bé Jesuse fantag bé kélehu ne dob Jerusalem moso sabaf been i funay Tuluse séménugu de dob duniyae. 32 I Pedrowe brab dumo nuwe énggéfidong. Endob amun énggétékénal ro, énggito roy kéréndaw Jesuse brab de ruwo gétéw dumo no téménindég. 33 Amun féganayén tagak i de ruwo gétéw étéw i Jesuse, sénbérého Pedrowe mano, "Maistéro, toow fo fiyo non dob ni tom. Rémigo gey télew timan dung-dung. Sébaan i kaame de, sébaan i ka Moisese de, brab sébaan i ka Eliase de." (Enda gétiga noy béréhé nuwe ni.)

34 Amun émbéréh sénay Pedrowe, méntékow i rawéne méntégalung dob berowe. Brab ménggilak i de kuyugén ké météléb ro bé rawéne. 35 Atin wén i béréhe tidéw dob rawéne ni mano, "Been i niy Nga guwe fénémili gu. Fégélingo gom."

36 Amun téménrén i béréhe ni, énggito roy sébaa Jesuse saén. I de kuyugén méntanék ro fantag bé ni, brab bé béno énda i ségétéw nureto ro bé de énggito ro.

37 Bé sébaane de fuweh, léménudug ro tidéw dob tuduke, atin bénalak i médoowe étéw i Jesuse. 38 Wén i ségétéwe lagéy dob kérara ruwe téménabar mano, "Maistéro, téngténgém i nga guwe. Been i buntunge nga gu lagéy. Ongoté ku dob Beeme uwaé mo damén. 39 Wén i no rahukoy saitane, atin tékow gékes. Atin i lowoh ne témingkog brab rémbéw i ba ne. Sénga tékélid gémédam, fédawéto no, brab mérugay na fo tékédanay saitane. 40 Nongot gu bé de kuyugém ké féféraréyé roy saitane, éndob énda gagané ro de."

41 Ménbéréh i Jesuse dob de ménlimud mano, "Enda sémarig gom bé Tuluse, brab toow gom do tete étéw. Lugoténun sétafik begom. Enda gétiga ku ké ati nay kérugay i kétingkél guwe sétafik begom." Atin bénréh Jesuse dob ni lagéy mano, "Uwitém diniy nga ma nan."

42 Amun fégédét i ngae ni dob Jesuse, rénahukoy saitane man brab méntuwar fulad-fulad. Tidéw béno téméningkog man. Atin fénférarey Jesusey saitane, brab i ngae ni ménadi-adi. Tidéw béno, fénséfule Jesuse man mangéy dob boh ne. 43 Ménggaif i kéluhanay de étéw bé barakat i Tuluse. Atin amun kéluhanay de étéw ménggaif ro bé no rénigo Jesuse, ménbéréh dob de kuyugén mano, 44 "Kagom lifotén i béréhé kuwe ni begom. I Nga i Kéilawane, sani Begéne, fékéfo séko bé de étéw sébanil Begén." 45 Endob bé béno gai, i de kuyugén énda énggésobuto roy béréhé nuwe. Bénunéyén bero inok énda gétiga roy atag ne. Atin mémala ro de ménginsa ké ati atag ne.

46 Wén i no sébaan fuweh, ménséédél i de kuyugén ké ati isuwe bero toow gérotor. 47 Enggésobuto Jesuse ké atiy diyoe dob itunga ruwe. Mélaw éndotén i ségétéwe nga atin féntindégén dob tébing ne. 48 Atin bénréhén bero mano, "Fiyon atiy étéwe témayakuf bé ngae loo bé ni sabaf bé kéunur ne Begén, tayakufé no so Begén. Brab atiy témayakufe Begén, tayakufé no

soy Tuluse ménféuwit Begén. Non atiy toowe térifantad bé begome, beeney toowe gérotor."

49 Tidéw béno, ménbéréh i Juane mano, "Maistéro, énggito gey i ségétéwe étéw démédél do saitan nusarén i dawét me fégéféraréyén. Endob génlé gey non békén dumo tom."

50 Bang Jesuse, "Kagom géléén de. Non i békéne sébanil betom, dumo tom."

I kéagéw Jesus mangéy Jerusalem

51 Amun gédétén i Jesuse démiyat dob lawayo, bénabaén fo ménsaréw mangéy Jerusalem. 52 Méntah i Jesuse séménugu bé de kuyugén mangéy dob sébaane ingéd dob sakuf i Samariawe inok tafaya ro gono no diyo. 53 Endob i de étéw diyo dob Samaria, énda ténayakuf ro de non gétiga ro ségétéw Judio mangéy Jerusalem. 54 I Santiagowe brab Juane, amun énggito roy ni, ménbéréh ro maro, "Kadnan, méuyot go de ké mongot gey afév tidéw dob lawayo inok métuwég ro?"

55 Endob séménling i Jesuse atin génléén bero. 56 Tidéw béno, méntaus ro mangéy dob ségiyowe gonon.

57 Amun taus ro nén, i ségétéwe étéw ménsébéréh bé Jesuse mano, "Modoru Beem, fiyon fo ké ati ayo muwe de."

58 Séménumbul i Jesuse mano, "I de kufés, wén i tosong ahuro ro. Brab i de kloh manok, wén i salag ro. Endob i Nga i Kéilawane, sani Begéne, énda i gono ku témérén. Mélaw toow go fo kérégénan amuk modor go Begén."

59 Atin bénréhén dob ségiyowe étéw mano, "Furay go Begén."

Endob séménumbul i ni étéw mano, "Kadnan, tungkasém na begén métah mangéy lémbéng bé boh guwe."

60 Séménumbul i Jesuse mano, "Félébéngém bé de étéw énda munur ro Begén i de ménléhu ro. Endob i beeme, agéw go mangéy muret fantag bé kéfégulév i Tuluse bé de étéwén."

61 Wén man i ségiyowe étéw ménbéréh mano, "Kadnan, modoru Beem. Endob tungkasénu na mangéy mégétaw dob de lukés gu."

62 Séménumbul i Jesuse mano, "Enda i ségétéw étéw démadu atin séméling. Loo so bé de kuyug gu. Buluk séméling ro, énda métoror ro ké féguléwoy Tuluse bero."

10

Sénugu Jesusey de étéw

1 Tidéw béno, ménémili i Jesuse fitéw folo bra ruwo gétéw do lagéy. Atin sénuguén bero séruwo-ruwo métah dob de ingéd ayo no so. 2 Atin bénréhén bero mano, "Wén i médoo do étéw méuyot munur bé Fiyowe Uret. Ségilév ro bé de buka kétéwén. Endob kloh saén i begome do kémétéw. Dasal gom dob Kadnane inok émféuwit médoo na do kémétéw dob kaane ni kétéwén. 3 Amuk magéw gom, ingat gom. Non féuwit gu begom maak do bili-bili mangéy dob kérara i de itu talun. 4 Kagom muwit réban, taloo no talufi, taloo no ségiyo sinilas. Brab kagom mérugay séuret-uret bé atiy étéwe gébalaka kom dob de aguwon. 5 Buluk mahur gom dob de lawi, béréh gom féfiyonéy Tulusey de étéw bati dob ni lawi. 6 Buluk i de étéw dob no bati fiyo, brab tayakufé ro begom do sénugu gu, féfiyonéy Tuluse bero. Endob buluk énda fiyo ro étéw, brab énda tayakufé ro begom do sénugu gu, énda so féfiyonéy Tuluse bero. 7 Bati gom dob no lawi témayakuf begom. Atiy amaéne brab inéménе iray ro begom, tanggaf gom. Non i begome do gémalbék kailanga kom i sukay gome. Brab kagom téfégalin tidéw dob sébaane lawi mangéy dob sébaane de. 8 Buluk

mahur gom dob sébaane ingéd, brab ténayakuf ro begom, ama gom i éntingayéne iray ro begom. 9 Uwa gom i de déméruun dob no ingéd brab béréh gom dob de étéw diyo makom, ‘Endaén mérugayén taman bé gaiwe féguléwoy Tuluse begom.’ 10 Endob buluk mangéy gom dob sébaane ingéd brab énda tayakufé ro begom, angéy gom dob de aguwon dob no ingéd brab béréh gom makom, 11 ‘Fiyon foy de bubuk sébuwan dob de sékéy gey, tag-tagé key so inok gétuwa kom i kukuméy Tuluse begom non nuret gey dob begomey fantage bé kéféguléw i Tuluse éndob mika gom de.’ 12 Atin béréhé ku begom, bé no gai, toow na fo gétimal i kékukum i Tuluse bé de étéw dob no ingéd bé kékukum ne bé de tete étéw dob ingéde Sodom.

13 “Mékégédaw-gédaw gom do étéw bati dob Korasin, brab begome dob Betsaida. Buluk i de mékégaif rénigo gu dob begome ménrigo so dob de ingéd Tiro brab Sidon, ménrugayén i de étéw diyo mésar ro brab kéménégal ro do saku brab rénigono ro do awéw i de lowoh ro inok fégétuwa ro énggésénule ro bé de sala ro. 14 Endob toow na fo gétimal i kékukum i Tuluse begom moso bé kékukum ne bé de étéw dob Tiro brab Sidon. 15 Brab i begome do étéw dob Kafernaum, méuyot gom téfégérotor taman dob lawayo. Endob ibérén gom mangéy dob uleone emferno.”

16 Tidéw béno, bénréh Jesuse dob de kuyugén mano, “Atiy mégélingoe begom, fégélingoé no so Begén. Brab atiy mikae begom, mika so Begén. Brab atiy mikae Begén, mika so bé Ménféuwite Begén.”

17 Tidéw béno, i fitéwe folo bra ruwo gétéw ménagéw ro mangéy muret dob de ségiyo-giyo ingéd. Atin ménséfule ro toow fo moror brab ménbéréh ro maro, “Kadnan, fiyon foy de saitan odoro roy de béréhé key buluk labité key i dawét me.”

18 Atin bénréh Jesuse bero mano, “Enggito guy Satanase ménlawu tidéw dob lawayo maak kilot. 19 Niraya ku begom barakat inok fiyon fo ké gédaa kom i de ulé brab do sifitan, énda i kaid gom de. Brab i kéluhanay barakat Satanase sébanil betom énda i kaid tom de. 20 Endob kagom méoror sabaf sa bé i de saitan unuro ro begom. Yamula oror gom sabaf ménsulatén i de dawét gom dob lawayo.”

21 Bé béno so, fénoror i Rémogor i Tulusey Jesuse. Déménasal mano, “Abay Kadnay lawayo brab fantade, fésalamata ku Beem non fénggétiga moy ni dob de étéw énda i fénganad ro, éndob bénunéyém dob de métilédtéd brab énggéféganad. Hoo Abay, ménrigoy ni non kaam kétayan brab késuwatan.”

22 Tidéw béno, ménbéréh man i Jesuse dob de étéw mano, “Sénarig i Abaye Begén i kéluhanane. Enda i gétigan bé atiy Ngae saliyu bé Abaye. Brab énda i gétigan bé atiy Abaye saliyu bé Ngae, brab fiyon atiy kétayay Ngae fégétigan no de.”

23 Tidéw béno, séménling i Jesuse dob de kuyugén ménsébéréh bero énda i ségiyo dumo ro mano, “Toow fo fénfiyoy Tuluse begom bé énggégito gom. 24 Béréhé ku begom, dob gétaho médoo do datu brab do sénarigon muret bé kébéréh i Tuluse ménuyot ké gito roy énggito gome, éndob énda énggito ro de. Brab ménuyot ro mégélingo bé énggélingoo kome, éndob énda énggélingoo ro de.”

I binuwayae fantag bé mégédawe étéw

25 Wén i no sébaan fuweh, i ségétéwe témoro bé kitabé ménangéy dob Jesuse. Atin ténukawa no fénénginsaan i Jesus mano, “Maistéro, ati fatute rigoné

ku inok gédoté kuy toowe umul magufusa?”
26 Séménumbul i Jesuse mano,
“Ati énggito muwe dob Ménsulate
Kébéréh i Tuluse? Ati kégésobut me
de?”
27 Séménumbul i ni lagéy mano,
“Féimu go bé Kadnane Tulusém
bé kéluhanay fédéw me, brab bé
kéluhanay kamatu me, brab bé
kéluhanay itunga muwe, brab bé
kéluhanay bagér me. Brab féimu go
bé kéluhanay de dumo mo ringon so
bé kéimu me bé kaame lowoh.”
28 I Jesuse ménbéréh mano,
“Katabuwan i nan késumbulém.
Rigo moy ni inok gédoté moy
tintuwe umul.”
29 Endob i ni lagéy mika
kémalanan. Mélaw ségiyo nén man
i fénénginsa ne mano, “Endob ati
dumo guwe fatut féimué ku?”
30 Atin séménumbul i Jesuse
bé ni binuwaya mano, “Wén
i no sébaan fuweh, i ségétéwe
lagéy bé de Judio ménagéw tidéw
Jerusalem léménudug mangéy dob
ingéde féndawét Jeriko. Amun
diyoén dob de agéwon, ténulis
i de tulisan. Lénubag ro, brab
éndot roy éntingayéne kaan loo soy
kégal ne. Brab ténagak ro gédétén
méléhu. 31 Tidéw béno, ménggumah
i ségétéwe fadi bé de Judio. Amun
énggito noy ni lagéy, ténaraa no saén,
atin méntaus magéw. 32 Tidéw béno,
ménggumah i ségétéwe témabang
dob de féngadafan, brab i beene
Judio so. Amun énggito noy ni lagéy,
fénggédéto no brab ténéngténgén
singkow, atin méntaus so magéw.
33 Tidéw béno, i gétéléwe étéw
ménggumah. Endob békén Ju-
dioy ni étéw. Beeney étéwe
tidéw dob ségiyowe ingéd féndawét
Samaria. Amun énggito noy ni
lagéy ménfali, ménuray i éna nuwe
de. 34 Fénggédéto no brab nuwaén
i de falién brab bénausén. Atin
fénkudaén i ni lagéy dob kuda ne
brab nuwitén dob sébaane lawi
kay de kana inok diyo fétausé noy
kéfagifat ne de. 35 Dob gétunduge de
fuweh, niraya no kurta i gefee bé
ni lawi, brab bénréhén de mano,
‘Fagifatém i ni lagéy. Buluk kulang
i ni kurta, bayada ku beem ké
séfuleu.’ ”
Amun énggilid Jesuse nuret i
ni binuwaya, fénénginsaa noy
ségétéwe ni témoro bé kitabé mano,
36 “Ati karang me de, ati isuwe
bé de téléw ni gétéw étéw i tin-
tuwe dumoy ni lagéy ténulis?”
37 Séménumbul i ni maistéro mano,
“I ségétéwe ménggédaw de.”
Atin i Jesuse bénréhén dob ni
lagéy mano, “Rigo mo loo bé
rénigoy ni étéw ménggédaw.”
38 Amun diyo i Jesuse brab
de kuyugén dob de aguwo ro,
énggégumah ro dob sébaane ingéd.
Diyo i ségétéwe libun fédawétén
Martah. Atin ténayakufén bero dob
lawi ne. 39 Wén i tuwaréy ne so li-
bun fédawétén Maria. Ménsar gédét
dob sékéy Jesuse brab mégélingo bé
de toroé no. 40 Ménbuku i Martahe
bé kéluhanay de galbékén témogoh,
mélaw ménfégédét dob Jesuse
ménbéréh mano, “Kadnan, émbuku
go damén non i tuwaréy guwa nan
fédayaé no begén gémalbék. Suguém
inok tabanga no begén.”
41 Séménumbul i Jesuse mano,
“Martah, toow fo ménbuku go
bé médoowe galbékém. 42 Endob
sébaan saén i fiyowe kailangan
rigonén. Fénémili Mariawey fiyowe
de. Brab énda médotén dob beene.”

11

I dasal i Kadnane

1 Wén i no sébaan fuweh, amun
énggilid i Jesuse démasal, i ségétéwe
bé de kuyugén ménbéréh mano,
“Kadnan, i Juan Bautistawe
ténoroén i de kuyugén démasal.
Toroén gey so démasal.”
2 Séménumbul i Jesuse mano,
“Amuk démasal gom, dasal gom
loo bé ni: ‘Abay, kéluhanay étéwe

damén féngadafé ro Beem. Féguléwo mo damén i kéluhanay de étéw. 3 Irayan gey amaé key sénga fuweh. 4 Fésagada mo begey bé de sala gey loo so bé kéfésagada keye bé de énggésala begey. Atin kago fédayaén begey météngkad rémigo sala.' " 5 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Ufama, i ségétéwe begom wén i dumo no brab ménangéy go diyo bé kérara kélungonone brab ménbéréh go mamo, 'Adih, fégédawanu. Irayanu téléw timan fan. 6 Non wén i kana gu mantu séna ménggumah brab énda i féama gu de.' 7 Atin sémumbul i ni dumo mo mano, 'Kago anggaén begén. Ménfintuén i de béngawa key, brab fidongén i de nga gey. Enda géé teku brab iray gu beem i nan ongoté mo.' " 8 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Gétiga ku amuk démayday go mongot, iraya no beem bé ongoté muwe. Békén miray sabaf bé dumo muwe, yamula sabaf bé énda mémala go mongot. 9 Mélaw béréhé ku begom, ongot gom dob Tuluse, atin irayén begom. Ay gom dob Tuluse amuk wén i kailanga kom, atin tabanga no begom. Dasal gom dob Tuluse atin sumbulo no begom, non buluk wén i mongot dob Tuluse bé éntingayéne, iray i Tuluse. 10 Buluk wén i fégédét dob Tuluse bé de kailanga no, tabangay Tuluse de. Buluk wén i démasal dob Tuluse, sumbulo no. 11 Ufama, ségétéw go boh, atin i nga me mongot sédo, énda iraya mo de ulé. 12 Taloo no mongot onok manok, énda iraya mo de sifitan. 13 Fiyon fo ké tete gom étéw, gétiga kom soy miraye bé éntingayéne fiyo dob de nga gom. Labi nay Tuluse toow fo fiyo, gétiga noy miraye fiyo na begom. Beeney Boh gome dob lawayo, brab irayén i Rémogor ne dob de étéw mongot de."

14 Wén i no sébaan fuweh, dénédél Jesusey saitane mow ménahur dob ségétéwe étéw. Amun i saitane ni méntékédan, énggébéréh i étéwe ni rénahuko no. Atin i de ménlimud do étéw ménggaif ro de. 15 Endob i de dumo bé de ménlimud ménbéréh ro maro, "Beelsebul, sani Satanase, i odoroy de saitan, i ménirayane de barakat inok tékédan."

16 Brab i de dumo bé de étéw ténukawa roy Jesuse bé kéongot ruwe de bé féténgténgén i fégélolonone de tidéw dob lawayo, inok gétiga ro tidéw dob Tuluse. 17 Endob énggétiga Jesusey de itunga ro, mélaw ménbéréh mano, "Ufama, i ingéde énda séfagayun ro brab sétiboh ro, mébinasa. Taloo no i ségékurénge étéw dob sébaane lawi énda so séfagayun ro brab sékérit ro, waléy mébinasa. 18 Buluk i de sugu-sugué Satanas mésébaad énda géséfagayun ro, énda so gétindég i fangangatura nuwe. Bénréh guy ni non béréhé kom i démédélu saitan bé barakat Satanase. 19 Atin i fégédédél i de kuyug gom de, énda usaré roy barakat Satanase. Mélaw fégitoy de kuyug gom békén ka Satanas i barakat guwe. 20 Endob démédélu saitan bé barakat i Tuluse. Atin mélaw énggiton énggumah dob begomey gaiwe mégulew i Tuluse bé de étéwén."

21 Tidéw béno, fénggétiga Jesuse bero bé toow na fo barakatan bé Satanase mano, "Ufama, i Satanase ségilew bé ségétéwe mantay bé lawi ne. Buluk i émbagére étéw bantaya noy lawi ne, brab wén i kulangé no, i de insodén énda i géfénakaw de. 22 Endob buluk gégumah i ségiyowe étéw toow na fo émbagér bé gefee lawi, gédoté noy kulangé nuwe sarigoy gefee de. Atin gédoté no soy kéluhanay languntamane dob lawi ne brab baade noy kéluhanay de éndotén.

23 "I éndae modor Begén, sébanil Begén. Brab i mikae sétabang Begén, alangé no Begén.

24 "Buluk i saitane mésut tidéw dob étéwe rénahuko no, sémugud

dob tikare gonon sémélédtéréno no. Endob buluk énda i gito no téréno no, émbéréh mano, ‘Séfuleu dob étéwe sungu gono ku ténagak gu.’ 25 Tidéw béno, séfule brab gito noy tafaye ténidéwo no mélinis brab métintu nén. 26 Tidéw man béno, mésut brab muwit fitéw gétéw mas na tete saitan dumo no mahur dob no étéw. Mélaw i no étéw toow na fo méfasang bé féganaye goho no.”

27 Amun bénréh Jesusey ni, i ségétéwe libun tidéw dob de ménsélimud ménbéréh mano, “Toow fo méoror i libune ménggénga Beem brab réméniton Beem.”

28 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “Toow na fo méoror i de mégélingo bé kébéréh i Tuluse brab odoro ro.”

I fégélolonone niray Jonase

29 Amun i de étéw minut ro médoo ménlimud géliwét bé Jesuse, ménbéréh mano, “Toow fo tete i de étéw bé ni gai. Mongot ro do mékégaif inok fégélolonéro ké Begén i Kristowe, sani fénémili i Tulus méguléw. Endob énda i méiray de bero saliyu bé mékégaife loo bé ménrigowe bé Jonase. 30 Loo bé fégélolonone nirayén dob de étéw dob Ninibé amun ménsut i Jonase méuyag tidéw dob sur i dakéle sédo, iraya ku séko fégélolonon i de étéw bé ni gai. 31 Bé gaiwe kémukum i Tuluse, témbo i baiwe tidéw dob ingéde Séba bé de étéw méuyag béni. Non sénugudén tidéw dob tamanay duniyae mégélingo bé kégétiga Solomone. Endob béleewe ni wén i ségétéwe mas na gétigan bé Solomone ay ni, been i Begéne, éndob énda munur gom Begén. 32 Atin bé gaiy kékukum i Tuluse, i de énggétah étéw dob Ninibé témindég ro so témbo bé de étéw méuyag béleewe. Non ménunur ro brab énggésénule ro bé uret Jonase. Endob béleewe wén i mas na gérotor bé Jonase ay ni.

33 “Enda i ségétéw témumon solo atin fédiyoé no dob énggébunéye taloo no dob fantad i kurénge fénléngkéb. Yamula fédiyoé no dob fégonone de inok atiy gégumahe étéw gito noy réndaw ne. 34 I moto muwe maak solo i lowoh me. Buluk fiyoy moto muwe, maak géfékaya non gégito go. Endob buluk i moto muwe ménsadil, maak délémon non énda gégito go. 35 Ingat gom mélaw inok i réndawe dob beeme békén waléy délémon. 36 Mélaw buluk tintu munur go, i lowoh me méféno bé géfékayae, brab énda i délémon de, non maak réméndaw i soloe dob beeme.”

Fantag bé de Fariseo

37 Amun énggilid i Jesuse émbéréh, i ségétéwe Fariseo sénéngkatén mangéy mama. Mélaw ménodor i Jesuse mangéy dob lawi ne brab ménsar diyo mama. 38 Amun énggito noy Jesuse énda ménggusenén loo bé adat i de Judio, ménggaif i Fariseowe ni. 39 Bé béno so, ménbéréh i Jesuse mano, “I de begom do Fariseo, urahé kom i lowoh gome fingé fuweh saén. Endob dob de fédéw gom ménféno bé tetee itungan brab do sala. Ségilév gom bé de tabu ménlinis fingé fuweh saén, éndob dungisan dob bukag ne. 40 Dufang gom do étéw. Békén ba rénigoy Tulusey de fédéw gom loo soy de lowoh gom? 41 Mélaw iray gom do limus bé éntingayéne kagom atin waléy gom mélinis dob bukage so.

42 “Endob mékégédaw-gédaw gom do Fariseo non niraya kom i Tuluse fiyon bé géfoloe bé de faninu nohok gom, éndob dénigur gom i métintuwe brab kéimue bé Tuluse. I ni niray gom fatut rigoné kom éndob kagom digurén i sébaane de.

43 “Mékégédaw-gédaw gom do Fariseo non méuyot gom bé fiyowe do saran dob lawie féngadafan. Brab méuyot gom ségifaén fégadatan

dob de fadiyan. 44 Mékégédaw-gédaw gom non i de étéw marok waléy ro fiyo bé kéfuray ruwe begom, éndob been i funa ruwe waléy tete. I begome maak do lébéng énda i tandaén, gédaay de étéw énda gétiga ro de, funa ro géliyén."

45 Atin i ségétéwe bero témoro bé de kukuman ménbéréh mano, "Maistéro, bé kébéréh me bé nan, fénémala mo so begey."

46 Séménumbul i Jesuse mano, "I begome témoro bé kitabe, mékégédaw-gédaw gom, non sugué kom i de étéw bé médoowe. Maak féoboé kom bero do toow fo émbégat, éndob énda témabang gom de. 47 Mékégédaw-gédaw gom non ségiléw gom bé de katufua kom énda munur ro bé de sénarigoy Tuluse muret. Rémigo gom fiyo do lébéngon kay de fénléhu i de katufua kom. 48 Mélaw fénggétiga kom i ménagayun gom bé rénigoy de katufua kom non beroy do ménméléhu brab begom i do rémigo do lébéngon. 49 Been i funane ménbéréh i Tuluse bé kégétiga nuwe mano, 'Fén-uwito ku bero do muret fantag Begén, brab i de dumo de fénléhu ro brab i de dumo de fénrasay ro bero.'

50 "Been i funa kome mékukum, non ménamung gom bé kéféléhue bé de kéluhanay sénarigoy Tuluse muret tidéw bé kélimbag i duniyae. 51 Tidéw bé kéléhu Abele taman bé kéléhu Sakariase, fénléhu dob élét i ahayane féngadafan tulakan brab mékétéfuwe sibéy. Hoo, béréhé ku begom i de étéw méuyag béni, mékukum ro sabaf bé de ni.

52 "Mékégédaw-gédaw gom do témoro bé kitabe, non bénunéy gom i toowe dob de méuyot gétigan de. Brab mika gom munur bé toowe, atin anggaé kom i de méuyot munur."

53 Amun énggilid i Jesuse bé kébéréh ne, méntékédan dob no gonon, éndob i de Fariseo brab de témoro bé kitabé nangga ro bé de mékérit kériklamo ro brab médoo éntingayén fénginsaé ro 54 tukawa ro téngkadén inok sumbulo no bero bé békéne damén katabuwan.

12

1 Amun i ngibunéne do étéw ménsélimud gésééda ro do sékéy, fénggánay Jesusey béréhé nuwe bé de kuyugén sungu mano, "Ingat gom inok énda miring gom bé kéunur i de Fariseo ubo-ubo saén. 2 I kéluhanane rénigoy de étéw maak ténléb, mébukeh séko. Brab i kéluhanane dirungén, émfayag séko. 3 Atiy béréhé muwe dob kélungonone, gélingoon so dob fuwehe. Brab atiy ségurawé muwe dob gonone fénintu, been so gélingoon dob médoowe do étéw.

4 "Béréhé ku begom do dumo gu, kagom mégilak bé géféléhue bé lowoh gome, éndob saliyu bé ni éndaén i gérigono no. 5 Béréhé ku begom i ati fatute kégilaka kom. Fégilak gom bé Tuluse non géféléhuo noy lowoh gome brab wén soy barakatén émféangéy begom dob emfernowe. Hoo, béréhé ku begom fégilak gom de."

6 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, "Ufama, i de kloh manok toow fo mélémuy kéfébéléye bero dob fadiyane. Endob énda i sébaan de lénifot i Tuluse. 7 Atin i begome mas gom na balilaga bé de kloh manok. I Tuluse énggétuwa no fiyon firoy i de buk gom dob de uléw gom. Mélaw kagom mégilak.

8 "Béréhé ku begom, ati murete fantag bé kéunur ne Begén dob de étéw, ureté ku soy fantage bé kéunur ne dob adafay de télakiy Tuluse. 9 Endob atiy démirunge Begén dob adafay de étéw, dirungé ku so moso dob adafay de télakiy Tuluse.

10 "Atiy émbéréhe tete fantag bé Nga i Kéilawane, sani Begéne, émfésagadan. Endob i émbéréhe tete

fantag bé Rémogor i Tuluse énda émfésagada no.
11 “I de sébanil Begén, buluk uwité
ro begom dob de féngadafan taloo
no dob de gémamak kukuman,
inok métébo gom sabaf bé kéunur
gome Begén, kagom mégilak taloo
no émbuku ké ati késumbul gome.
12 Non i Rémogor i Tuluse toroé no
begom ké atiy fatute béréhé kom.”

I binuwayae fantag bé kawasawe étéw

13 Wén i médoowe ménsélimud
géliwét bé Jesuse. Ménbéréh i
ségétéwe de dob Jesuse mano,
“Maistéro, béréhém bé ofo guwe,
irayén begén i baad guwe bé de
languntaman fénled i boh geye
begey bé kélehu ne.”
14 Séménumbul i Jesuse mano,
“Enda i atura ku de maad ké ati
séfiroy begom.” 15 Atin ménbéréh i
Jesuse dob de étéw mano, “Kagom
arumén! Békén bé kékawasawey fu-
nay étéwe fiyoy kéuyag ne.”
16 Atin nureto Jesuse bero sébaan
binuwaya fantag bé ségétéwe étéw
kawasa mano, “Wén i safadén,
fiyoy kééruk i de nohok-nohokén.
17 I kawasawe étéw ménggitung,
‘Enda i fégono ku bé kéluhanay
kéntéw guwe. Ati rigoné kuwe?
18 Gétuwa ku, ay ni rigoné kuwe.
Gébaé kuy kiwot guwe, brab
rémigowu bé dakéle de, inok
gétimuo kuy de kéntéw gu brab
de éntingayén kagén. 19 Tidéw
béno, mégitungu, Ségétéwu bagian.
Wén i kagéne bé éntingayéne fiyo
kailanga ku bé firoye gébélintuwa.
Témérénu. Mamau, minému, brab
méguyayau.’ 20 Endob i Tuluse
bénrého noy ni étéw mano, ‘Dufang
go! Bé ni kélungonon, méléhu go.
Mélaw békénén kaam i éntingayéne
nitongém.’ ”
21 Atin féntama Jesusey ni
binuwaya mano, “Ségilew bé
niy aruméne kawasa étéw énda
modorén bé kétayay Tuluse.”
22 Atin bénréh Jesuse dob de
kuyugén mano, “Kagom émbuku
fantag bé kéuyag gome, bé ati
amaé kome, taloo no bé lowoh
gome, bé ati kégalé kome. 23 Wén
nay labi mélaga bé amaéne funa
kom méuyag, brab wén nay labi
mélaga bé kégale kay lowoh gome.
24 Fégitung gom i de kloh manok.
Enda mohok ro taloo no kémétéw
ro, brab énda i kiwot ro. Endob
féamaéy Tuluse so bero. Atin mas
gom na balilaga bé klohe manok.
Mélaw toow na fo féamaé no begom.
25 Enda i étéw géfétaah bé kéuyag ne
bé kébuku ne, fiyon fo ké ségéuras
saén. 26 Amun énda gérigono kom
i ni kloh éntingayén, sedek émbuku
gom bé de ségiyo? 27 Fégitung gom i
de flores. Méruk ro fiyon fo ké énda
gémalbék ro, taloo no rémigo ro do
kégal ro. Endob béréhé ku begom,
fiyon i Solomone toow fo kawasa
datu, énda i kégalén loo bé de fiyo
do falasén do flores. 28 Endob
buluk loo bé nan i kéfékégal i
Tuluse bé de kéroon bé singkowe ay
nan méuyag, atin bé démoe ibérén
inohén, békén ba fékégalé no so
begom? Toow fo kloh i kéféginugut
gome. 29 Kagomén démoyun émbuku
bé amaé kome brab inémé kome.
30 Non i de étéw énda méngintulus
ro, been i niy fégitungé ruwe taman
émbuku ro. Endob i Abay gome
dob lawayo gétiga noy kailanga
kome. 31 Mélaw fédaya gom i Tuluse
mégulew begom, atin iraya no
begom éntingayén kailanga kom.
32 “Do kuyug gu, kagom mégilak
fiyon fo ké énda médoo gom, non
kétayay Abay gome Tulus ké be-
gom soy mégulew beroy Tuluse.
33 Fébéléy gom i languntama kome,
brab iray gom dob de méskinan
inok kawasa gom dob lawayo. Non
dob lawayo, i de éntingayé kom énda
i réménég de, taloo no ménakaw de,
brab énda i ifés minasa de. 34 Non
hon i gonoy tamuk me de, diyo soy
itunga muwe brab fédéw me.”

Fantag bé késéfule Jesuse

35-36 Atin ménuret man i Jesuse
sébaan binuwaya fantag bé késéfule
ne mano, “Ingat gom bé késéfule
guwe loo bé de sugu-suguén ongot-
ongot bé amu ruwe. Iring gom
bé de ni sugu-suguén, mingat
ro ongot-ongot bé amu ruwe
séfule tidéw dob sébaane uyot.
Maginsod ro, brab féréndawé roy
solo ruwe inok géingat ro. Buluk
gégumah, magad saén géungkaa
roy béngawane. 37 Toow fo moror
i de ni sugu-suguén bé kégumah
i amu ruwe, non énggéingat ro
ongot-ongot bé késéfule ne. Béréhé
ku begom, i ni amu kémégal
inok kémana brab fésaré noy de
sugu-sugué no brab duwoto no
bero. 38 Toow ro fo moror buluk
énggito no bero énggéingat ongot-
ongot fiyon fo ké gégumah kérara
kélungonon, taloo no ménalém
kélungonon. 39 Atin fégétédém gom
i ni, buluk i gefee bé lawie gétiga
noy ati urase gégumah i ménakawe
dob lawi ne, ingata no brab énda
fédayaé no de ké ahuroy ménakawey
lawi ne. 40 Brab i begome so, fatut
mingat gom non i Nga i Kéilawane
gégumah dob gaiwe énda karangé
kom de gégumah.”

41 Ménénginsa i Pedrowe mano,
“Kadnan, béréhé moy ni binuwaya
dob begeye saén do kuyugém, taloo
no kay kéluhanane?”

42 Atin i Kadnane séménumbul
mano, “Atiy mégérore brab
métilédtéde sugu-suguén, been
i sénarigoy amu ne mégulew bé
kéluhanay galbéke brab iraya noy de
dumo no sugu-suguén bé de karo
baad bé de amaén bé katabuwane
gai. 43 Toow fo méoror i nan sugu-
suguén ké gitoy amu ne gémalbék
bé késéfule ne. 44 Béréhé ku begom,
i amu i nan sugu-suguén sarigé no
dob beeney kéluhanay languntama
nuwe. 45 Endob mékégédaw-gédaw
i ni sugu-suguén buluk mégitung
mano, ‘Mérugay nay késéfule i amu
guwe.’ Tidéw béno, féganayé no
tafésén i de dumo no sugu-suguén
do lagéy brab libun, atin mama
brab miném taman molon. 46 Ati
keeyén i mérigowe amuk i amu
i nan tete sugu-suguén gégumah
bé gaiwe békén karangé no, brab
énda gétiga no de? I ni amu, amuk
gito noy tetee rigoné no, tor-toré
noy ni sugu-suguén atin fédiyoé
no dob gonone emferno beroy de
kéluhanay de énda munur.

47 “I ni sugu-suguén gétiga no
fo toow i kétayay amu ne rigonén,
éndob énda rigoné no de. Mélaw i ni
sugu-suguén mékukum moso toow
fo gétimal. 48 Endob i sugu-sugué ne
énda gétiga noy kétayay amu ne
rigonén, atin réménigo énda fiyo
no, mékukum éndob énda toowén
gétimal. I sénarigone bé médoowe,
médoo soy ongoténe de. Atin i ni-
rayane médoo, médoo soy ongoténe
de.

49 “Ménangéyu dini inok muwit
maak aféy dob duniyae ni, brab
méuyotu de damén ké mérinoén.
50 Kéfasanganu séko, brab tete i
fédéw guwe ni taman gilid mérigoy
ni. 51 Ati karangé kome funa
ku ménangéy dini? Inok éndaén
i sékérit dob ni duniya? Békén.
Ménangéyu dini inok mésébaad
i de étéw. 52 Tidéw béleewe, i
de limo gétéw dob ségékurénge,
mésébaad ro sabaf bé ati Begéne
ni. I téléwe de énda magayun ro
bé ruwowe de, taloo no i ruwowe
de énda magayun ro bé téléwe de.
53 Mésébaad ro sabaf bé kéunur
ruwe. I bohe brab de ngaén lagéy
énda séfagayun ro. Loo so bé idénge
brab de ngaén libun, énda séfagayun
ro.”

54 Ménbéréh soy Jesuse dob de
médoo étéw mano, “Dob ni gonon,
buluk gégito gom bé rawéne dob
élédon, magad i kébéréh gome,
‘Rémana séko.’ Atin rémana ba.
55 Atin buluk wén i réfuruh tidéw

déligdigan, béréhé kom, ‘Méduf sékoy gaiwe ni.’ Atin méduf ba.
56 Gétiga kom i mérého bé atag i éntingayéne dob fantade ni brab
dob lawayo. Sedek énda gétiga
kom i atag i de rigonéy Tuluse bé
béleewe? Non mika gom munur.
57 “Atin sedek énda mégitung gom
bé atiy fiyowe rigoné kom inok
énda mékukum gom moso? 58 Buluk
wén i dumo mo sébanil, atin uwité
no beem dob de kémukum inok
sétiyawan, buluk diyo gom séna
dob de agéwon, béréh go fiyo
inok séfégayun gom bé énda séna
gégumahén dob adafay de kémukum.
Non i de kémukum séko irayén beem
dob de sundalo, brab i de sundalo
férisuné ro séko beem. 59 Béréhé ku
begom, énda séko géésut go tidéw
dob férisunone taman énda gébayada
moy kéluhanay késalaa muwe.”

13

1 Bé béno so, i médoowe do étéw
bénréh ro dob Jesusey fantage bé
de étéw tidéw Galilea. Fénféléhu
i Datue Pilato bero bé lala ruwe
témulak dob Tuluse. 2 Séménumbul
i Jesuse mano, “Amun i do no étéw
tidéw Galilea fénléhu loo bé no,
makom ké toow ro na fo wén i sala
ro bé de dumo ro bati dob Galilea,
brab been i funa ruwe ménléhu.
3 Béréhé ku begom, békén. En-
dob saliyu ké gésénule gom témagak
bé tetee adat gom, méléhu gom so
ségilέw bé berowe. 4 Atin fantag
bé de folo bra walέw ménléhu dob
Siloe bé kétuwongoy tambalae bero,
makom ké mas na wén i sala ro
bé de dumo ro bati dob Jerusalem?
5 Béréhé ku begom, békén. En-
dob saliyu ké gésénule gom témagak
bé tetee adat gom, méléhu gom so
ségilέw bero.”

6 Atin bénréh Jesuse beroy ni
binuwaya mano, “Wén i ségétéwe
étéw, wén i safadén. Nohokén i
sébaane kayέw méama i onok ne.
Nangéyén ténéngténg ké wén i
onokén, éndob énda i énggito no
de. 7 Tidéw béno, bénréhén dob
étéwe témalima bé safad ne ni mano,
‘Bé rugay i téléwe gébélintuwa
démoyunu séfule séméléd ké wén
i onok i ni kayέw, éndob énda foy
énggito gu de. Mélaw tuwongém,
non ransiné no saén usarén i ni fan-
tad.’ 8 Endob séménumbul i étéwe
ni témalima de mano, ‘Fédayaén
na bé rugay i ségébélintuwae atin
kaluto ku géliwét de. Brab rigono
ku abuno funa no bobo. 9 Buluk
bé sébaano bélintuwa gégumah
mégonok, fiyo. Buluk énda, been
nay no tuwongén.’ ”

Nuwa Jesusey libune

10 Wén i no gai kéféngadaf i de
Judio, sani gaiwe kétérén. Dob no
gai, téménoro i Jesuse dob sébaane
lawi féngadafa ro. 11 Wén i ségétéwe
libun diyo békutén non féndéruuy
saitane. Been i funa nuwe
ménfoloén bra walέw gébélintuwa
énda géféέntangén témindég fiyon
kloh. 12 Amun énggito Jesuse,
sénbérého no métanug mano, “Adi-
adi gon!” 13 Brab nahay Jesusey
de kémérén dob libune ni, brab bé
béno so énggétindég méέntang. Atin
dénayέw i libune niy Tuluse.

14 Endob i uléwe bé no lawi
féngadafan toow fo ménkérit non
fén-adi-adi Jesusey ni libun bé
gaiwe kétérén. Mélaw ménbéréh i
ni lagéy dob de étéw mano, “Wén
i ném gétérésangan bé ségéfadiyane
gémalbék tom, mélaw ay gom dini
féuwa bé ni ném gétérésangan.
Endob kagom mangéy dini féuwa
bé gaiwe kétérén.”

15 Endob ménbéréh i Jesuse
mano, “Enda toow gom munur dob
Tuluse, ubo-ubo say kéféngintoow
gome. Buluk i safi gome taloo noy
kuda gome térumén, ukohé kom so
dob nikéto kome de brab angéyé
kom féinémén fiyon fo ké gai
kétérén. 16 I libune ni ségétέw dumo
tom Judio non séfu Abraham so,
brab féndéruuy saitane foloén bra
walέw gébélintuwa. Fatut uwaén

fiyon fo ké gai kétérén." 17 I de étéw diyo énda ménuyot ro bé Jesuse, ménmala ro bé kébéréh ne. Endob i de dumo de, toow ro fo méoror non bé kéluhanay de mékégaif rénigo Jesuse.

18 Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Ati ségiléwoy kéfégulέw i Tuluse bé de étéwén? Ati fégiringo kuwe de? 19 Ségilέw na bé toowe fo kloh béne, éndot i étéwe brab nohokén. Atin téménunoh brab méruk taman ménwaléy dakél kayέw. Brab salagay de kloh manok i de fongo no."

20 Tidέw béno, ménbéréh man i Jesuse mano, "Ati fégiringo kuwe bé kéfégulέw i Tuluse bé de étéwén? 21 Ségilέw bé fégéfééruke fan éndot i libune brab sénlawékén bé téléwe géasad bé arinahe taman ménruk i kéluhanane brab ménwaléy médoo."

I mérate béngawan

22 Atin amun ménagέw i Jesuse mangéy Jerusalem, ménawét dob de ségiyo-giyo do ingéd brab téménoro diyo. 23 Atin wén i ségétéwe étéw ménénginsaan de mano, "Kadnan, kloh saén i de étéw fukaséy Tuluse?"

Séménumbul i Jesuse manó, 24 "Rigo moy tamay gagané muwe mahur bé mérate béngawan mangéy dob lawayo, non béréhé ku beem, médoo do étéw i témélamawe mahur, éndob énda gagané ro de. 25 Non i gefee de témindég brab fintué noy béngawane. Atin amuk diyo gom dob liyuwe, témuktuk gom, fégédaw-gédaw émbéréh makom, 'Kadnan, ungkaém i fintue ni inok géahur gey.' Endob sémumbul mano, 'Enda gélolo gu begom. Brab énda gétiga kuy tidέwo kome de.' 26 Tidέw béno, émbéréh gom makom, 'Ménama gey brab ménineém gey sétifon Beem. Brab téménoro go dob de ingéd gey.' 27 Atin sémumbul mano, 'Enda gélolo gu begom. Brab énda gétiga kuy tidέwo kome de. Begom i de démoyun rémigo tete. Férayu gom Begén.' 28 Atin i begome moso kémérew gom brab kémigét i de kifé kom buluk gito gom i katufua kome Abraham brab Isake, brab Jakobe, brab i kéluhanay sénarigoy Tuluse muret diyo ron dob lawayo. Endob i begome énda géahur gom diyo. 29 Wén soy de médoo étéw békén Judio tidέw déligdigan, sébangan, tégénon, brab élédon, diyo ro géésar mama beroy Tuluse ké féguléwo no bero. 30 Atin bé béno, i de énggétah béni waléy ro moso do géfuray. Brab i de énggéfuray béni waléy ro moso géétah."

31 Bé béno so, i de dumo Fariseo bénréh ro dob Jesuse maro, "Tagakém i ni gonon brab angéy go dob ségiyowe gonon non méuyot i Datue Herod méméléhu Beem."

32 Endob séménumbul i Jesuse mano, "Agέw gom brab béréh gom bé Herode mégakar étéw, fétausé kuy kéféférarέy guwe bé de saitan brab kéuwa guwe bé de étéw béleewe ni brab démo. Atin dob gétélέwo nuwe gai, géfégilido kuy galbék guwe dini. 33 Endob i Begéne kailangan tausu béleewe brab démo brab dob téléwe. Non i toowe, énda i sénarigoy Tuluse muret bé de kébéréhén féléhuén saliyu dob Jerusalem."

34 Tidέw béno, ménbéréh i Jesuse fantag bé adat i de étéw dob Jerusalem mano, "Do étéw dob Jerusalem, tete i fédέw guwe fantag bé begome non fénléhu gom i de sénarigoy Tuluse muret brab nibéro kom batέw i de sénugu dob begome taman ménléhu ro. Firoy gule i kétaya kuwe témimu begom loo bé kétimu i méritone manok télikub-kubo noy de fiyakén bé de fafakén? Endob ménika gom de. 35 I lawi gome métagak moso. Endaén gito mo Begén taman bé gaiwe gégumah ké béréhé mo moso, 'Féfiyonéy Tuluse damén i gégumahe tidέw dob Kadnane.' "

14

Nuwa Jesusey lagéye

1 Wén i no sébaan fuweh gai kétérén, ménangéy i Jesuse mama dob lawi i ségétéwe odoroy de Fariseo. Atin i de sébanil bé Jesuse ténulik ro inok gito roy funa ruwe de témébo. 2 Diyo soy ségétéwe rémambuk. Atin ménfégédét dob Jesuse. 3 Atin fénénginsaa Jesusey de Fariseo brab de témoro bé kitabé mano, “Fakay ba dob kitab tomey muwae bé gaiwe kétérén?”

4 Endob ménantés ro. Mélaw génamak Jesusey étéwe déméruun atin nuwaén brab ménadi-adi. Tidéw béno, fénagéwén. 5 Atin fénénginsaa Jesusey de étéw témulik mano, “Buluk wén i nga gom taloo no safi gom ménlawu dob kalute ménalém wén i wayég de bé gaiwe kétérén, békén ba fagayasé kom bégéngén mésut dob kalute fiyon fo ké gai kétérén?”

6 Endob ménantés ro non énda i éntingayén késumbul ro de.

7 Atin wén i de étéw sénéngkat ro mama diyo ménuyot ro mésar dob de fiyo saran kay de gérotor étéw. Amun énggito Jesusey ni, nuretén beroy ni binuwaya mano, 8 “Amuk wén i séméngkat begom déméngan bé sébaane uyot, kagom mésar dob de fiyo saran, non amuk wén i do étéw toow na fo gérotor sénéngkat, karoy de fiyo saran. 9 Tidéw béno, i séménéngkate begom fégédét inok kédané no begom dob de sara kom brab fégaliné no begom mangéy dob mase na gérifantad gonon. Atin been i funa kome mémala. 10 Yamula, buluk sénéngkat gom, angéy gom sar dob de gérifantad saran inok i séménéngkate mangéy fégédét dob begome brab émbéréh mano, ‘Do adih, énggomén, diyo gom dob de fiyo ni saran.’ I ni géiray begom fiyo kéfégadat dob téngaangay de médoo étéw. 11 Non i kéluhanay de étéw félangka-langka waléy ro gérifantad. Brab i kéluhanay de étéw térifantad waléy ro gérotor.”

12 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob gefee ni karagiya mano, “Buluk rémigo go karagiya, kago séngkatén say de gélolo mo, do dumo mo, brab do samungém, brab do étéw kawasa dumo mo ségédét. Buluk rigoné moy ni, sémuli ro so séméngkat beem inok gésulio ro beem. 13 Yamula, amuk rémigo go karagiya, séngkatém i de méskinan, de fikat, de kimoyén, brab do langafén. 14 Mélaw féfiyonéy Tuluse beem fiyon fo ké énda gésulio ro beem. Sulioy Tuluse beem bé gaiwe kétébule i de métintu étéw.”

I binuwayae fantag bé karagiyae

15 I ségétéwe bé de ménsar mama, ménbéréh mano, “Toow fo méoror i de étéw mama beroy Tuluse dob kéféguléw ne.”

16 Amun énggélingoo Jesusey ni, nuretén i sébaane binuwaya mano, “Wén i ségétéwe étéw lagéy réménigo dakél karagiya brab séménéngkat médoo étéw. 17 Amun énggégumah i gaiy ni karagiya, i ni étéw sénuguén i sugu-sugué nuwe mangéy méréh dob de étéw sénéngkat ro, ‘Méntafayén i kéluhanane. Enggomén, angéy gomén dob karagiyae ni.’ 18 Endob énda ménangéy ro diyo. Yamula bénréh roy de funa ro énda géangéy diyo. I sébaane de mano, ‘Bukué ku, énda géangéyu diyoan, non mantuwu séna ménléy fantad, angéyé ku téngténgén.’ 19 I géruwowe de ménbéréh mano, ‘Bukué ku, énda géangéyu diyoan, non mantuwu séna ménléy folo timan safi brab magéwu angéyé ku bero langunén.’ 20 I gétéléwe de ménbéréh mano, ‘Bukué ku, énda géangéyu diyoan, non mantuwu séna ménawag.’ 21 I sugu-sugué ne ni ménule brab bénréhén dob lagéye gefe karagiya

i kéluhanay de ni. Mélaw toow fo ménkérit i ni gefe karagiya. Tidéw béno, bénréhén dob sugu-sugué nuwe mano, ‘Fagayas go, angéy go dob de agéwon brab dob de kalsada, brab uwitém diniy de méskinan do étéw, do kimoyén, do langafén, brab do fikat.’ 22 Atin ménagéw i ni sugu-suguén. Tidéw béno, ménséfule mangéy dob gefee ni karagiya, brab bénréhén de mano, ‘Rénigo guy sénugu me begén, éndob énda séna féno i lawie bé étéwe.’ 23 Atin i gefee ni karagiya bénréhén dob sugu-sugué nuwe mano, ‘Agéw go mangéy dob de agéwon mangéy dob de kloh ingéd brab fiyon dob de tuduk, brab uwitém i de étéw diyo mangéy dini, méuyotu de ké méféno étéw i lawi guwe ni. 24 Endob i de étéw sénéngkat gu sungu, énda gétem-tem ro bé de amaén ténafay gu.’ ”

25 Wén i no sébaan fuweh, amun ménagéw i Jesuse, ménodor i de médoo do étéw géliwét de. Atin sénlingén bero mano, 26 “Fiyon atiy méuyote modor Begén, éndob mas nay kéimu ne bé de lukésén, brab bawag ne, brab de ngaén, brab de dumo no sétiman idéng, brab i kaane lowoh, énda médaitén waléy kuyug gu. 27 Atin fiyon atiy étéwe énda fédaydayén bé de kérégénon fiyon fo ké féléhuén dob kruse, énda médaitén waléy kuyug gu. 28 Ufama, buluk wén i méuyot rémigo lawi, békén ba mésar na métah inok fégitungé no ké firoy i laga i kérigowe de, inok gétiga no ké wén i katabuwan kurtaén fégéfégilidén de? 29 Buluk féngganayén saén i kérigo nuwe de, atin énda géfégilidén de, waléy sébayat i de étéw gégito de. 30 Maro, ‘Dufang i ni étéw. Féngganayén saén i kérigo nuwe de, éndob énda géfégilidén de.’ 31 Taloo no, i ségétéwe datu mangéy sétiboh bé sébanile de datu. Békén ba mésar na métah brab fégitungé no ké gagané no bé foloé ngibu sundalo no kuntra bé ruwowe folo ngibu sundaloy sébanile de? 32 Buluk gékarangay datue ni bé énda gégagay kaane sundalo, émféuwit sarigo no mangéy malak bé sébanile de datu amuk mérayu séna inok méréh bé éndaén sétiboh ro.” 33 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Ségiléw so bé begome. Amuk méuyot gom waléy kuyug gu, kailangan tagak gom i kéluhanay gulaané kome.”

34 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya fantag bé késégiléw i timuse bé de kuyugén mano, “I timuse fiyo. Endob buluk mékédan i kétasik ne, éndaén i nonomén brab éndaén géséfule i kétasik ne. 35 Enda fiyo no bé fantade taloo no bé abunowe. Fatut ibérén saén. Tuntay gom i ni énggélingoo kom.”

15

I métadine bili-bili

1 Wén i no sébaan fuweh, amun ténoro Jesusey de étéw, ménggégumah i de médoo lémiful kubrador brab de tete étéw mangéy mégélingo. 2 Wén soy do Fariseo brab do témoro bé kitabé diyo. Atin sabaf bé kéika ruwe bé de tete étéw, ménriklamo ro maro, “I ni lagéy méuyot témayakuf bé de tete étéw brab séréngan na bero mama.” 3 Mélaw nureto Jesuse bero do binuwaya mano,

4 “Amuk i ségétéwe begom wén i mératu bili-bili no brab méntadin i sébaane de, ati rigoné muwe? Békén ba tagaké moy siyowe de folo bra siyow dob fétabtabane, atin angéyé mo sélédén i sébaane de méntadin taman gito mo? 5 Tidéw béno, buluk gito mo, duwalé mo mule toow fo méoror. 6 Brab tabaré moy de dumo mo brab béréhé mo dob berowe, ‘Toowu fo méoror non énggito guy méntadine bili-bili gu. Enggoménn, rémigo tom karagiya.’ ” 7 Atin

féntaus Jesusey kébéréh ne mano,
“Loo so bé niy Tuluse. Toow fo
méoror amuk wén i ségétéw tete
étéw gésénule brab tagaké noy tetee
adatén, atin rigoné noy kétayay Tu-
luse. Mas méoror i Tuluse bé
ni ségétéw étéw ménggésénule bé
kéoror ne bé de siyow folo bra
siyow fiyo étéw énda kailanga roy
gésénulee.”

8 Ménuret man i Jesuse ségiyo
binuwaya mano, “Wén i ségétéwe
libun wén i folo timan balilaga
félatahén. Atin méntadin i sébaane
de. Ati rigoné nuwe? Témumon
solo brab kodosé noy lawi ne sélédé
no taman gito noy ni sébaan félata
méntadin. 9 Tidéw béno, tabaré
noy de dumo no brab béréhé no
bero mano, ‘Toow fo méororu non
énggito guy félata guwe méntadin.
Enggomén, rémigo tom karagiya.’ ”
10 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano,
“Béréhé ku begom man, i de télakiy
Tuluse toow ro fo méoror amuk
wén i ségétéw tete étéw gésénule
brab tagaké noy tetee adatén atin
rigoné noy kétayay Tuluse.”

I dufange nga

11 Atin nuret Jesusey gételéwe
binuwaya mano, “Wén i ségétéwe
étéw lagéy wén i ngaén ruwo gétéw
lagéy. 12 Wén i no sébaan fuweh i
tuwaréye bé de ngaén ménangéy
dob boh ne mano, ‘Boh, irayém
begén i baad guwe bé de langun-
taman katom.’ Mélaw i boh ne
bénaadén i kéluhanay languntama
ruwe dob ruwowe gétéw ngaén.
13 Enda mérugayén tidéw béno, i
tuwaréye bé de ngaén fénbéléyén
i kéluhanay kaane baad. Atin
ménagéw ménangéy dob mérayue
ingéd, brab nuwitén i kurta ne.
Diyo séninggulaén i kéluhanay kurta
ne bé kédufang ne. 14 Tidéw béno,
ménggumah i dakéle lénggob dob
kéluhanay sugud i no dakél ingéd.
Atin toow fo mélayaf i dufange ni
étéw, non éndaén i kurtaén. 15 Mélaw
ménahur dob sébaane galbék kay
ségétéwe bati diyo. Sénuguén dob
fantad ne émféama babuy. Non
bé toowén fo mélayaf, 16 méningar
bé amaéy de babuy. Endob énda
i mirayan de kéama. 17 Tidéw
béno, énggétiga noy kédufang ne
atin ménggitung mano, ‘I kéluhanay
de sugu-suguéy boh guwe, gaba-
gabay de amaé ro. Endob ay niwu
méléhu mélayaf. 18 Séfuleu mangéy
dob boh guwe brab béréhé ku diyo,
Boh, ménsalau dob Tuluse brab
dob beeme. 19 Endaén médaitu
fédawété mo ngaém. Endob fégédaw
go begén. Rigo mo begén sébaan bé
de sugu-sugué mo.’ ” 20 “Mélaw
ménule. Amun mérayu séna dob
lawi ruwe, énggitoy boh ne brab
mén-uray i éna nuwe de. Léménéntu
bénalakén i nga ne nékéfén brab
narékén. 21 Atin ménbéréh i nga ne
mano, ‘Boh, ménsalau dob Tuluse
brab dob beeme. Endaén médaitu
fédawéto mo ngaém.’ 22 Endob i boh
ne ténawagén i de sugu-sugué no
brab bénréhén bero mano, ‘Féraan
gom. Uwit gom i toowe fo fiyo
kégal brab fékégal gom de. Fétisingo
kom brab fésafatoso kom. 23 Atin
sumbali gom i kagéne toow fo
bobo nati safi. Rémigo tom dakél
karagiya. 24 Non i nga guwe maak
ménléhu, éndob béleewe ni méuyag.
Maak méntadin, éndob béleewe ni
énggiton.’ Tidéw béno, rénigo roy
dakéle karagiya.

25 “Endob béno so, ménggégumah
i ofoe ngaén lagéy tidéw dob de
galbéko no. Amun gédétén dob
lawie, ménggaif bé énggélingoo noy
kantawe brab énggito noy de étéw
mésayaw. 26 Mélaw ténabarén i
ségétéwe bé de sugu-sugué ro brab
ménénginsa ké ati rigoné ruwe.
27 Séménumbul i ni sugu-suguén
mano, ‘Ménséfule i tuwaréy me.
Sénugu i boh me begey séménumbali
bobo nati safi, non i tuwaréy me
ménséfule énda i sugsugén.’ 28 Tidéw
béno, toow fo ménkérit i ofo ne

lagéy, brab énda méntausén dob lawie. Mélaw i boh ne ménsut brab ménfégédaw-gédaw inok mahur dob lawie. 29 Endob bénréhén dob boh ne mano, ‘Géménalbéku bé firoye gébélintuwa brab énda fénlis guy fénrigo muwe begén. Endob énda foy nirayém begén fiyon sébaan kambing inok rémigowu karagiya begey i de dumo gu. 30 Endob i ni ngaém ménrarey, brab séninggulaén i éntingayéne nirayém de bé de kédufanga no. Endob amun ménule, sénumbalio mo bé boboe nati safi.’ 31 Séménumbul i boh ne mano, ‘Adu, bati go dini sénga tékélid brab i éntingayéne kagén, kaam so. 32 Endob fatut rémigo tom karagiya inok féténgténg tom i kéoror tome non i tuwarey me maak ménléhu, éndob béleewe méuyag. Brab maak méntadin, éndob béleewe énggiton.’ ”

16

1 Atin nuret Jesuse bé de kuyugén i ni binuwaya mano, “Wén i ségétéwe kawasa étéw, wén i sénarigo nuwe lémiful. 2 Amun énggélingooy amu nuwey ni, ténabarén i sénarigo nuwe ni brab ménénginsa mano, ‘Ati ni énggélingoo ku fantag beem? Fénakawa mo begén? Béréhém begén i kéluhanay kérigo muwe bé kagéne kurta. Non éndaén fakayén sarigo ku beem. Mélaw kédané ku beem dob ni galbék.’ 3 Tidéw béno, i sénarigone ni ménggitung mano, ‘Ati rigoné kuwe, ké kédané no begén dob ni galbék? Enda émbagéru gémalbék mérégén loo bé kémalute. Atin mémalawu mongot limus. 4 Gétiga kuy ati rigoné kuwe inok buluk mékédanun dob galbék guwe ni, tayakufey de étéw so begén dob de lawi ro.’ 5 Tidéw béno, ténabarén i kéluhanay de étéw énggéutong dob amu nuwe ni. Atin bénréhén dob sunguwe de mano, ‘Firoy i utong me bé amu guwe?’ 6 Séménumbul i ni étéw mano, ‘Mératu dakél latah nor.’ Atin ménbéréh i sénarigone ni mano, ‘Ay ni sulate bé utong me. Sar go brab sulatém bé limo folo saén dakél latah nor.’ 7 Tidéw béno, fénénginsaa noy géruwowe ni étéw énggéutong mano, ‘Firoy i utong me bé amu guwe?’ Séménumbul mano, ‘Séngibu gésaku farey.’ Atin bang i sénarigone ni, ‘Ay ni sulate bé utong me. Sar go brab sulatém bé walew ratu gésaku saén.’ 8 Tidéw béno, amun i amu nuwe ni énggélingoo noy kéluhanay rénigoy sénarigo nuwe ni, dénayéwén mano, ‘Toow fo métilédtéd i ni étéw lémiful.’ ” Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “I de étéw dob duniyae ni mas na furung ro maguyag bé de méngintulus. Non tafayé roy kéfaguyag ruwe dob de géfuray gai moso. Atin i de étéw méngintulus fatut so tafayé roy kéfaguyag ruwe dob de géfuray gai moso dob lawayo.

9 “Mélaw béréhé ku begom, usar gom i kurta gome fégétabang bé de étéw méskinan. Atin i Boh gome dob lawayo tayakufé no begom diyo. 10 Buluk mésarigon go bé klohe, mésarigon go so bé médoowe. Endob buluk énda mésarigon go bé klohe, énda so mésarigon go bé médoowe. 11 Atin amuk énda mésarigon gom bé de funan méungangén dob duniyae, énda so mésarigon gom bé toowe fo funan méungangén dob lawayo. 12 Buluk énda mésarigon gom bé tamuk i dumo gome étéw béni, énda so sémarig i Tuluse begom bé tamuke dob lawayo.”

13 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Enda i sugu-suguén fakay galbéko no séréngan i ruwowe gétéw amu. Non amuk mégédaw bé ségétéwe de, mérarék bé ségétéwe de. Taloo no odoro noy kétayay ségétéwe de, siyawé noy ségétéwe de. Mélaw énda fakay go modor bé Tuluse amuk fégitungé mo saén i kurtae.”

14 Diyo soy de Fariseo do
toow fo méuyot bé kurtae.
Amun énggélingoo roy ni kétoro,
déniyangka roy Jesuse. 15 Mélaw
bénrého Jesuse bero mano, “I
begome maak métintu do étéw,
éndob ubo-ubo saén i de ula-ulané
kom dob adafay de étéw. Endob
i Tuluse gétiga noy fédéw gome.
Ati médayéwe dob de étéw, toow fo
mika i Tuluse de.
16 “Wén i do tafay ménsulat
kukuman niray Moisese bé gétahe
tidéw dob Tuluse, brab wén soy
do sénulat i de sénarigoy Tuluse
muret bé kébéréh ne bé gétahe. I
de sulat ni fatut nodoron taman
sa bé kégumah Juan Bautistawe.
Tidéw béno, fatut uretén i Fiyowe
Uret fantag bé kéféguléw i Tuluse.
Brab kéluhanay de étéw fégésé roy
mahure. 17 Endob énda fakayén
ké wén i mékédan bé kukumane,
fiyon kloh saén. Mas na magad
mékédan i duniyae brab lawaye,
éndob i kukumane énda mékéda
no.”
18 Atin bang Jesuse man,
“Fiyon atiy gémélake bé bawag
ne atin mawag man ségiyo libun,
énggélamfa. Brab i lagéye bawagé
noy libune génlak, énggélamfa so.”

I kawasawe brab Lasarowe

19 Ménbéréh man i Jesuse mano,
“Wén i ségétéwe kawasa étéw
kéménégal toow fo fiyo kégal,
brab maguyag bé toowe fo fiyo
kéfaguyag sénga fuweh. 20 Wén soy
ségétéwe étéw toow fo méskinan
féndawét Lasaro. Ménféno békukang
i lowoh ne. Sénga fuweh uwitén
dob béngaway lawi i étéwe ni
kawasa, 21 non ménuyot damén
ké géama fiyon do kloh sama
saén ménlawu tidéw dob amaéy
ségétéwe ni kawasa. Atin fégédét
i de itu dob beene inok dilaé roy
de békukangén. 22 Tidéw béno, i
Lasarowe ni méskinan ménléhu.
Atin nuwit i de télakiy Tuluse
mangéy dob tébing i katufuay
de Judio féndawét Abraham dob
lawayo. Brab i étéwe ni kawasa
ménléhu so brab lénébéng. 23 I
ni étéw kawasa, énggéangéy dob
uleone emferno mérasay. Brab
amun léménéngag, énggito no dob
mérayuey miskinane Lasaro dob
tébing Abrahame. 24 Tidéw béno,
téménabar mano, ‘Bebe Abraham,
fégédaw go begén. Suguém i
Lasarowa nan angéyé no élédén
i tuko ténoro ne dob wayége brab
féluyuté no dob dila guwe ni inok
fégéfélégénéy gu. Non ay niwu
dob rinoe ni mérasay.’ 25 Endob
séménumbul i Abrahame mano,
‘Adu, fégétédémém i kéuyag mo
séna, gédoté moy éntingayéne fiyo
atin i Lasarowe kérégénan mérasay.
Béleewe ay niy Lasarowe mésésaya
brab ay nan go mérasay kérégénan.
26 Brab saliyu na bé de ni, wén
i sébaane léfak toow fo ménalém
dob élét tome inok i méuyote
mifar mangéy diyoan tidéw dini
taloo no tidéw diyoan mangéy
dini énda géifarén.’ 27 I kawasawe
ni ménbéréh man mano, ‘Bebe,
suguém i Lasarowe mangéy dob
lawi i boh guwe. 28 Non wén i
limowe gétéw do dumo gu sétiman
idéng diyo. Brab ureté no émféingat
bero inok énda mangéy ro dob ni
gonon mérasay.’ 29 Atin séménumbul
i Abrahame mano, ‘Diyo soy de
sénulat Moises brab de sénarigoy
Tuluse muret bé gétaho. Gébasana
roy de ménsulat diyo inok géingat
ro.’ 30 Endob ménbéréh i kawasawe
ni mano, ‘Enda fo munur ro bé
de ménsulat. Endob buluk wén
i ségétéw tidéw dob de ménléhu
tébule mangéy diyo, fakay munur
ro, brab gésénule ro bé de sala ro.’
31 Endob séménumbul i Abrahame
mano, ‘Buluk énda munur ro bé
de sénulat Moises brab de sénarigoy
Tuluse muret, énda so munur ro
fiyon fo ké wén i ségétéw tébule
tidéw dob de ménléhu.’ ”

17

1 Atin ménbéréh i Jesuse dob de
kuyugén mano, “I de éntingayén
funay de étéw gésala gégumah, éndob
mékégédaw-gédaw i étéwe muwit
de. 2 Toow fo gétimal ké mékukum,
mélaw mas na fiyo ké ibérén dob
dogote nikéton bé dakéle batéw i
reer ne ké beeney funay ségétéwe
mantu séna méngintulus gésala.
3 Mélaw ingat gom. Atin buluk
énggésala i dumo gome, gélé gom.
Brab buluk gésénule, fésagada
kom. 4 Fiyon fo ké énggésala dob
beeme fitéw gule bé ségétérésange,
atin séfule so fitéw gule mongot
fasinsiya, fésagada mo.”

5 Tidéw béno, i de kuyug Je-
sus ménbéréh ro maro, “Kadnan,
umana moy kéfén gintoow geye.”

6 Atin séménumbul i Jesuse
mano, “Buluk wén i kéfén gintoow
gom loo bé kédakél i oloy sabie,
gébérého kom dob kayéwe ni
makom, ‘Térandut go, brab angéy
go téohok dob dogoto’, atin unuro
no begom.”

7 Atin ménbéréh i Jesuse man
mano, “Ufama, buluk i ségétéwe
begom wén i sugu-sugué no
démadu taloo no témalima bé de
ayamém, buluk gégumah i ni sugu-
suguén tidéw dob de galbéko no,
énda béréhé mo de, ‘Enggon, ama
go nén.’ 8 Yamula béréhé mo
de, ‘Lékas go, tafayém i amaé
kuwe, atin duwoto mo begén, brab
ongot-ongotém ké gilidu mama.
Tidéw béno, mama go so kaam.’
” 9 Atin féntaus Jesusey kébéréh
ne mano, “I nan ségétéw sugu-
suguén, énda fatutén ongot-ongot
bé kéfésalamate bé kérigo nuwe bé
fatute. 10 Ségiléw so bé begomey
ni sugu-suguén. Buluk énggilid
gomén bé galbéke sénugu i Tuluse
rigoné kom, fégétédém gom i ni,
begom saén i de sugu-suguén,
mélaw kagom ongot-ongotén i
kéfésalamate. Rénigo gom saén i
fatute rigoné kom.”

Nuwa Jesusey foloe gétéw fémuteén

11 Amun i Jesuse ménangéy
Jerusalem, ménagéw mangéy bé
élét i de sakuf Samaria brab
Galilea. 12 Amun mahur dob
sébaane ingéd, énggébalakay de folo
gétéw lagéy. Wén i déruu ro fémute.
Atin non fémuteén ro, téménindég
ro dob mérayue. 13 Brab mékes ro
maro, “Jesus! Maistéro! Fégédaw go
Begey!”

14 Amun énggito Jesuse bero,
ménbéréh mano, “Agéw gom
mangéy féténgténg dob de fadi inok
gétiga ro ménadi-adi gom.” 15 Amun
ménagéw ro mangéy dob de fadi,
ménadi-adi ro dob aguwone. Atin
amun i ségétéwe bero énggito noy
ménadi-adi, ménséfule ménangéy
dob Jesuse, mékes dayéwé noy
Tuluse. 16 Atin méntéléngkéb
dob adafa Jesuse fésalamat. I ni
lagéy békén Judio, éndob tidéw dob
sakuf i ingéde féndawét Samaria.
17 Ménbéréh i Jesuse dob de étéw
mano, “Folo gétéw i ménadi-adiwe.
Hon i de siyow de? 18 Endob
ségétéw saén i ménséfulee mangéy
fésalamat bé Tuluse, sani ségétéwe
tidéw dob ségiyowe ingéd.” 19 Atin
sénbérého Jesusey ni lagéy mano,
“Tindég go brab taus go dob
ayo muwe. Ménadi-adi gon non
ménggin ugut go Begén.”

Fantag bé kéféguléw i Tuluse

20 I de dumo do Fariseo
fénénginsa ro dob Jesuse ké kédiron
i kégumah i gaiy kéféguléw i Tuluse
bé de étéwén. Séménumbul i Jesuse
mano, “I kégumah i kéféguléw i
Tuluse énda gitono. 21 Enda i
ségétéw de gébéréh begom, ‘Ay
ninén, téngténgém!’ Taloo no,
‘Diyoonén.’ Non i kéféguléw i
Tuluse diyo dob de fédéw gom.”

22 Tidéw béno, bénréh Jesuse
dob de kuyugén mano, “Gégumah

i gaiwe féngonoyé kom i gito gom i gaiy késéfule i Nga i Kéilawane, sani Begéne. Endob énda gito gom de. 23 Atin béréhéy de étéw begom maro, ‘Ay diyoonén.’ Taloo no, ‘Ay ninén.’ Endob kagom munur de taloo no mangéy gom diyo inok téngténgé kom. 24 Non i késéfule guwe maak kilot métékow réméndaw brab géfékaya i kéluhanay lawayo. 25 Endob bé sunguwe, kamarasayanu, brab i de étéw méuyag béni, ikaa ro Begén. 26 Loo so bé gai Noehe, i gaiy késéfule guwe. 27 Bé gai Noehe, méguyaya i de étéw, mama ro, miném ro, mawag ro taman bé kéahur Noehe dob barkowe. Tidéw béno, i dunuke énggégumah atin ménléné ro kéluhanan saliyu bé Noehe beroy de samungén. 28 Ségilew so bé gai Lote bé gétaho. Bé béno, i de étéw mama ro, miném ro, sébéléy ro, mohok ro, brab rémigo ro do lawi. 29 Endob bé gai kéféled Lote bé ingéd ne Sodom, i rinoe brab do bara ménlawu maak rana tidéw dob lawayo méninasa bero kéluhanan do ménféled. 30 Loo so moso bé niy gai guwe séfule.

31 “Bé béno gai, i de étéw diyo ro dob liyuy lawi ruwe, éndaén fatut ro mahur angéyé roy de insod ro. Loo so bé niy étéwe diyo dob de galbékono, énda so fatutén séfule mangéy dob lawi ne. 32 Fégétédém gom i bawag Lote non séménling inok téngténgé noy de insod ro ménféled, mélaw i lowoh ne ménwaléy égas timus. 33 Atiy méuyote émféraru bé kéuyag ne, méléhu. Endob i méléhue bé kéfuray ne Begén, gédoté noy umule magufusa. 34 Béréhé ku begom, bé béno kélungonon bé késéfule guwe, wén i ruwo gétéw séurir fidong, atin i ségétéwe de dotén, brab i ségétéwe de émféled. 35 Atin wén i ruwowe gétéw do libun gémiling, atin i ségétéwe de dotén, brab i ségétéwe de émféled. 36 Atin ruwo gétéw diyo dob galbéko ruwe, atin i ségétéwe de dotén, brab i ségétéwe de émféled.”

37 Tidéw béno, fénénginsaay de kuyugén maro, “Kadnan, hon i gonoy de ni de mérigo?”

38 Séménumbul i Jesuse mano, “Hon i gonoy wéne de ménléhu, diyo soy de uwak sétimu. Loo so bé toowe tete étéw, gégumah dob berowey kékukum i Tuluse.”

18

1 Tidéw béno, nuret Jesuse bé de kuyugén i ni binuwaya inok démoyun ro démasal brab énda mékédan i inam ruwe. 2 Ménbéréh mano, “Wén i ségétéwe kémukum dob sébaane ingéd, énda fo mégilakén bé Tuluse taloo no énda fo fégadata noy étéwe. 3 Brab wén soy ségétéwe libun balew dob no ingéd. Démoyun mangéy dob ni étéw kémukum fégédaw-gédaw bé tabanga no bé tiyawa nuwe bé fétabana no damén i sébanile de. 4 Bé sunguwe de, mika i kémukume témabang. Endob tidéw béno, fénggitungén mano, ‘Fiyon fo ké énda mégilaku bé Tuluse brab énda fégadata kuy de étéw, 5 éndob taluwanu bé késéfule-fule ne mongot tabang. Mélaw tabanga kuy balewe ni, inok éndaén séfuleén taman kérégénanu.’ ”

6 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Tuntay gom i béréhéy kémukume ni fiyon fo ké békén métintu étéw. 7 Toow na fo tabangay Tuluse begom do fénémilién amuk démasal gom fuweh na kélungonon. Brab énda métana i kétabang ne begom. 8 Béréhé ku begom, magad tabangay Tuluse begom. Endob buluk gégumah i gaiwe séfuleu, kloh saén i de munur Begén.”

9 Atin nuret Jesuse man i sébaane binuwaya dob de étéw fégitungé roy métintu ro éndob siyawé roy de dumo étéw. 10 Bang Jesuse, “Wén

i ruwowe gétéw étéw ménangéy dob lawi i Tuluse inok démasal ro. I ségétéwe de Fariseo brab i ségétéwe de kémubra buwis. 11 I Fariseowe ni téménindég atin déménasal mano, ‘Fésalamata ku Beem Tulus non békén ségiléwu bé de dumo gu étéw, do ménakaw, do arumén ro, do lémamfa ro. Fésalamata ku Beem non békén ségiléwu bé diyoo étéw lémiful kémubra buwis. 12 Fuwasawu ruwo gule bé ségéfadiyane, brab iray gu dob Beemey géfoloe bé kéluhanay sahudé kuwe.’ 13 Endob i ségétéwe ni kémubra buwis téménindég dob mérayue, brab mémala énda géténgangén dob lawayo, brab éntungén i kuméng ne bé kétete i fédéw ne. Atin déménasal mano, ‘Tulus, fégédaw go begén ségétéwu ménsala.’ ” 14 Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Béréhé ku begom, i ni étéw kémubra buwis, amun ménule, fénsagaday Tuluse bé de salaén. Endob i Fariseowe ni, énda fénsagaday Tuluse de. Non i de étéw téfégérotor, fégérifantadén ro. Brab i de étéw térifantad, fégérotorén ro.”

15 Wén i no sébaan fuweh, wén i médoowe do étéw ménuwit bé de nga ro dob Jesuse inok féfiyoné no bero. Endob amun énggitoy de kuyugén, génlé roy de étéw ni. 16 Endob ténabar Jesusey de nga mangéy dob Beene, brab bénréhén dob de kuyugén mano, “Féangéy gom i de nga dob Begéne. Brab kagom alangén bero non i de étéw sémarig loo bé késarig i de ni nga, féguléwoy Tuluse bero. 17 Béréhé ku begom i toowe, buluk i késarig i ségétéwe békén loo bé késarig i ngae, énda so féguléwoy Tuluse de.”

I kawasawe étéw

18 Atin i ségétéwe uléw i de Judio ménénginsa dob Jesuse mano, “Fiyo maistéro, ati rigoné kuwe inok gédoté kuy umule magufusa?”

19 Séménumbul i Jesuse mano, “Sedek fédawété mo Begén fiyo? Enda i ségiyo fiyo saliyu saén bé Tuluse. 20 Gétiga moy de sugu. Kago lémamfa, kago méméléhu, kago ménakaw, kago uretén i dumo muwe bé békéne toow, fégadata moy boh me brab idéng me.”

21 Séménumbul i uléwe ni mano, “I kéluhanay de ni, nodoro ku tidéw féganay klohu de séna.”

22 Amun énggélingoo Jesusey ni, bénréhén de mano, “Sébaan i kulange beem. Fébéléyém i kéluhanay éntingayéne kaam atin irayém i kurtae dob de méskinan. Atin mélaw kawasa go moso dob lawayo. Tidéw béno, énggonén, odor go Begén.” 23 Amun énggélingooy étéwe niy ni, toow fo tete i fédéw ne, non toow fo kawasa. 24 Amun énggito Jesuse ni tete i fédéw ne, bénréhén mano, “Toow fo mérégén i kéahur i de kawasa dob kéféguléw i Tuluse. 25 Mas na mélémuy kéahur i dakéle ayam dob tosong i darume bé kéahur i ségétéwe étéw kawasa dob kéféguléw i Tuluse.”

26 I de énggégélingo bé de ni, fénénginsa ro maro, “Ati mélaw i de fakay méfukas?”

27 Séménumbul i Jesuse mano, “I de békén fakay rigonéy étéwe, fakay gérigonoy Tuluse.”

28 I Pedrowe ménbéréh mano, “Ténagak gey i de lawi gey inok furay gey Beem.”

29 Atin bang Jesuse, “Béréhé ku begom i toowe, i ségétéwe téménagak bé lawi ne, bawag ne, taloo no dumo no sétiman idéng, do lukésén, taloo no do ngaén inok ureté noy fantag bé kéféguléw i Tuluse, 30 gégédot toow na fo médoo dob de ni do gai. Brab dob de gai gégumah, gédoté noy umule magufusa.”

*Nuret Jesusey fantag bé kélé**hu** ne*

31 Wén i no sébaan fuweh, ténabar Jesusey de folo bra ruwo

gétéw kuyugén sébero-bero saén, atin bénréhén dob berowe mano, “Fégélingo gom, mangéy tom Jerusalem. I Jerusalemey ingéde mérigoy kéluhanay ménsulate bé gétaho sénulat i de étéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne fantag bé Begéne. 32 I Begéne sani Nga i Kéilawane, irayu dob de békén Judio. Atin diyangkaé ro Begén brab fémalané ro Begén, brab duraa ro Begén, 33 brab badasé ro Begén, brab féléhué ro Begén. Endob amuk méifus i téléwe gétérésangan, tébuleu.”

34 Endob i de kuyug Jesus, énda énggésobuto roy de ni bénréh Jesuse. I atag i de ni kébéréh ménbunéy dob berowe, brab énda gésobuto ro de.

Nuwa Jesusey langafé̱ne

35 Amun gégumah i Jesuse dob ingéde Jeriko, diyo i ségétéwe étéw langafén ménsar dob doror i aguwone mongot limus. 36 Amun énggélingoo noy médoowe do étéw téménara, ménénginsa ké ati ni gérigonon.

37 Wén i séménumbule mano, “I Jesuse tidéw Nasaret témara.”

38 Tidéw béno, téménabar métanug mano, “Jesus, séfu Datu Dabid, fégédaw go begén!”

39 I de étéw métah bé Jesuse géléé ro maro, “Kago selekén!” Endob taus so mékes toow na fo métanug mano, “Jesus, séfu Datu Dabid, fégédaw go begén!”

40 Atin téménrén i Jesuse brab nongotén i étéwe ni uwitén mangéy dob Beene. Amun énggéfégédétén, féménginsaa Jesuse mano, 41 “Ati kétaya muwe rigoné ku dob beeme.”

Séménumbul i langafé̱ne ni mano, “Kadnan, méuyotu gégito damén.”

42 Atin bénréh Jesuse de mano, “Gégito gon. Adi-adi gon, non méngintoow go.”

43 Sonom béno, énggégito nén i langafé̱ne ni, atin ménfuray bé Jesuse démayéw bé Tuluse. Amun énggitoy de étéw i ni ménrigo, dénayéw ro soy Tuluse.

19

Jesus brab Sakeo

1 Atin méntaus i Jesuse bé kéagéw ne, atin ménahur dob ingéde féndawét Jeriko. 2 Wén i ségétéwe kawasa féndawét Sakeo diyo bati. Beeney lémifule kémubra buwis dob de dumo no Judio kay de Romano. 3 Amun énggélingoo noy Jesuse témara, méuyot i Sakeowe téméngténg inok gétiga no ké ati Jesuse ni étéw. Endob énda gito no de, non bé médoowe étéw géliwét bé Jesuse brab i Sakeowe foko lagéy. 4 Mélaw léménéntu mangéy dob métaho, brab ménénik dob kayéwe inok gito noy Jesuse témara. 5 Amun gédétén i Jesuse dob kayéwe ni, léménéngag brab ménsébéréh bé Sakeowe mano, “Sakeo, fagayas go élus. Fatut mangéyu dob lawi me béleewe ni.”

6 Atin ménagayas i Sakeowe mélus tidéw dob kayéwe ni brab méoror ténayakufén i Jesuse dob lawi ne. 7 Amun i de étéw énggégito bé ni, ménséguraw ro maro, “I Jesuse ni sugud-sugud mangéy dob tetee étéw.”

8 Endob i Sakeowe téménindég brab ménsébéréh bé Jesuse mano, “Kadnan, iray gu dob de méskinan i ténga i éntingayéne kagén. Brab buluk wén i léniful gu, bayada ku fot takéf bé éndot guwe dob berowe.”

9 Atin ménbéréh i Jesuse dob beene mano, “Béleewe ni, i Tuluse fénukasén beem brab kéluhana kom dob ni lawi, non munur go ségiléw bé kéunur Abrahame. 10 Non i Nga i Kéilawane, sani Begéne, ménangéyu dob ni duniya inok fukasé kuy de étéw ménsala non maak méntadin ro.”

11 Amun mégélingo ro séna, féntaus Jesusey kébéréh ne bé sébaane binuwaya non gédét ron

dob Jerusalem, atin non i de étéw maro ké béno so gégumah i kéfégulew i Tuluse. 12 Ménbéréh mano, “Wén i ségétéwe gérotor étéw ménangéy dob mérayue ingéd inok rigonén datu diyo. Tidéw béno, bantaké noy séfule. 13 Amun énda séna magéwén, ténabarén i foloe gétéw bé de sugu-sugué no brab niraya no dob séngae ségétéw sébaan bélowon félatah. Brab bénréhén bero mano, ‘Féinség gom i ni taman késéfule gu.’ 14 Endob i do étéw dob no gonon mika ro de. Mélaw séménugu ro de étéw émbéréh maro, ‘Mika gey bé ni étéw waléy datu gey.’

15 “Endob fiyon fo ké loo bé nan, ménwaléy datu. Mélaw ménséfule brab fénsuguo noy de sénarigo no bé de bélowon félatah inok susiné no ké wén i inségén. 16 I sunguwe de ménbéréh mano, ‘Maistéro, i de nirayém begén félatah, énggéinség gu de na folo timan.’ 17 Tidéw béno, bang i datue, ‘Fiyo, mégéror go sugu-suguén. Non gésarigon go bé klohe, sarigo ku beem mégulew bé foloe do ingéd do sakuf gu.’ 18 Atin i géruwowe bé de sugu-suguén ménbéréh mano, ‘Maistéro, i de nirayém begén félatah, énggéinség gu de na limo timan.’ 19 Tidéw béno, séménumbul i datue ni mano, ‘Fégulew go bé limowe do ingéd do sakuf gu.’ 20 Tidéw béno, i gétéléwe bé de sugu-sugué no ménbéréh mano, ‘Maistéro, ay niy kurtae nirayém begén. Bénunéy gu brab nitong gu ténaléy dob munsalawe. 21 Non mégilaku beem non métégas go étéw. Médot go bé békéne kaam. Brab kémétéw go dob békéne nohokém.’ 22 Séménumbul i datue ni mano, ‘Tete go fo sugu-suguén. Kukumé ku beem bé de bénréhém. Gétiga mo kun médotu bé békéne kagén, brab kémétéwu bé békéne nohok gu. 23 Amuk kémarang go loo bé nan, sedek énda féndiyoém dob bangkuey kurta guwe inok buluk séfuleu, fakay doté ku brab wén i inségén?’ 24 Tidéw béno, bénréh i datue ni dob de étéw dob sékulo ruwe téménindég mano, ‘Dot gom i kurta ne ni atin iray gom dob ségétéwe énggéinség folo timan.’ 25 Endob séménumbul ro maro, ‘Maistéro, wénén i kaan folo kurta.’ 26 Ménbéréh man i datue mano, ‘Béréhé ku begom, buluy wéne den médoo, méirayén de na uman. Brab i étéwe de wén i kulang de, fiyon foy klohe dob beene dotén so.’ 27 Atin féntaus i datuey ni kébéréh mano, ‘Atin fantag bé de sébanil begén, mika ro de ké waléyu datu ro, uwit gom bero dini brab féléhu gom bero dob téngaanga kuwe ni.’ ”

I kéahur Jesuse dob Jerusalem

28 Amun i Jesuse brab de kuyugén gédét ron dob dakéle ingéd Jerusalem, 29 énggégumah ro dob sébaane tuduk féndawét Olibo, gédét dob de ingéd féndawét Betfage brab Betania. Ténabar Jesusey ruwowe bé de kuyugén, 30 brab ménsébéréh bero mano, “Etah gom mangéy dob nan ingéd. Buluk gégumah gom diyo, gito gom i natiwe kuda diyo, énda sénay énggékuda de. Ukoh gom brab uwit gom dini. 31 Buluk wén i ménginsa dob begome, ‘Sedek ukohé kom?’ béréh gom de, ‘Kailangay Kadna tome.’ ”

32 Nodoroy de ruwo ni gétéw kuyugén i bénréh ne. Atin énggito roy natiwe ni kuda loo bé bénréh Jesuse. 33 Amun nukoh ron, énggitoy de gefe de bero brab ménénginsa ro maro, “Sedek ukohé kom i kuda geya nan?”

34 Séménumbul ro maro, “Kailangay Kadna tome.” 35 Atin nuwit roy kudae mangéy dob Jesuse. Brab namféno ro bé de kégal ro brab fénkuda roy Jesuse diyo. 36 Amun méntaus i Jesuse dob Jerusalem, i de étéw bénékah roy de dumo bé de kégal ro dob aguwo Jesuse fégito roy kébasana ruwe de.

37 Amun énggégumah i Jesuse dob
gonone lémudug dob tuduke Olibo,
i kéluhanay de médoo kuyugén
ménfésalamat ro dob Tuluse brab
ménoror ro démayéw métanug, non
bé kéluhanay de mékégaif énggito ro.
38 Ménkes ro maro, "Dayéwé tom
i Tuluse. Féfiyonéy Tuluse damén
i ni datu ménggumah tidéw dob
Kadnane. Endaén damén i bukuén
dob lawayo."

39 I de dumo bé de Fariseo diyo
do ménribuk, ménbéréh ro dob Je-
suse maro, "Maistéro, féantésém i
de kuyugém nan."

40 Endob bang Jesuse ni, "Béréhé
ku begom, buluk fén-antés ro, i de
batéw ni mékes dayéwé ro Begén."

41 Amun taus ron gédét dob
Jerusalem, gékulaya Jesusey ni
ingéd. Amun énggito no, kénrewo
no bé kéuray i na nuwe de.
42 Brab ménbéréh mano, "Méuyotu
damén gétiga kom béleewe ni ké
atiy kékédane bé bukuéne brab
késétibohe, éndob béleewe ni énda
gétiga kom de. 43 Gégumah i gaiwe
dob begome, géséliwétoy de sébanil
begom brab langkaté ro begom
inok énda géléfas gom géliwét.
44 Féléhué ro begom kéluhanan fiyon
foy de kéluhanay de dumo gom,
brab do nga gom. Atin binasané
roy de lawi taman énda i sébaan
batéw mésama dob rotor i sébaane
de. Non énda fénggélolo gom i
gaiwe bé kéangéy i Tuluse begom
mémukas."

Dénédél Jesusey de démagang dob lawi i Tuluse

45 Amun énggégumah i Jesuse
dob Jerusalem, méntaus dob lawi i
Tuluse. Amun ménahur, dénédélén
i de étéw démagang diyo. 46 Atin
bénréhén beroy ni mano, "Wén i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
'I lawi guwe, lawi gonon démasal.'
Endob fénwaléy gom lawi i de
ménakaw."

47 Atin sénga fuweh diyo i Jesuse
témoro dob Lawi i Tuluse. En-
dob i de uléw i de fadi, brab de
témoro bé kitabe, brab i de méguléw
bé de étéw, ténulama ro féléhuén.
48 Endob énda gérigono ro de non
i de médoo étéw énda fo séféka ro
de, non ménuyot ro mégélingo bé
kéluhanay de béréhé no.

20

1 Wén i no sébaan fuweh, amun
diyo i Jesuse témoro dob lawi i
Tuluse, brab ureté noy Fiyowe
Uret, i de uléw i de fadi brab de
témoro bé kitabé brab de odoroy
de Judio, ménfégédét ro dob Je-
suse. 2 Atin fénénginsaa ro maro,
"Béréhém begey ké ati atura muwe
rémigo bé de ni? Ati ménirayane
Beem kuwagib?"

3 Sénumbulo Jesuse bero mano,
"Sémuliu ménginsaan begom. Béréh
gom Begén, 4 ati séménugue bé
Juane inok mautis, Tulus loo ké
étéw saén?"

5 Atin séédél ro maro, "Amuk
béréhé tom 'Tidéw dob Tuluso',
fénginsaa no betom ké sedek énda
fénéngintoowo tom i Juane. 6 Endob
buluk béréh tom 'Tidéw dob étéwe',
kéluhanay de ni étéw ménlimud,
ibéro ro betom batéw taman
méléhu tom, non féngintoowo roy
Juane sénarigoy Tuluse muret bé
kébéréh ne." 7 Mélaw séménumbul
ro maro, "Enda gétiga key ati
kétidéw ne de."

8 Mélaw bénréh Jesuse mano,
"Enda so béréhé ku de begom ati
ménirayane Begén kuwagib rémigo
bé de ni rigoné ku."

I binuwayae fantag bé de tete témalima

9 Atin nuret Jesusey ni bin-
uwaya mano, "Wén i ségétéwe
étéw wén i safadén nohoko no.
Brab féntalimaén bé de ségiyo étéw.
Tidéw béno, ténagakén ménangéy
dob mérayue ingéd bé ménrugaye
gai. 10 Amun énggégumah i gaiy
kékétéwe de, séménugu ségétéw bé

de sugu-sugué no inok mongot bé kaane de baad bé de onokén. Endob i ni étéw lénubag i de témalima bé ni safad. Brab fénule ro énda i suwaréw nuwitén. 11 Tidéw béno, séménugu man bé géruwowe bé de sugu-sugué no. Endob lénubag ro so brab fénémala ro brab fénule ro énda i suwaréw nuwitén. 12 Tidéw béno, fénuwitén soy gétéléwe bé de sugu-sugué no. Endob féndawéto ro so taman ménfali. Brab dénédél ro. 13 Tidéw béno, i gefee bé ni safad ménbéréh mano, ‘Ati rigoné kuwe? Gétuwa ku. Féuwit guy tintuwe nga gu kégédawa ku. Fégadata roy nga guwe.’ 14 Endob amun énggitoy de témalima, ménsébéréh-béréh ro maro, ‘Been i niy nga i gefee bé ni safad. Féléhué tom inok gékatom i ni safad.’ 15 Tidéw béno, dénédél ro mésut tidéw dob safade brab fénléhu ro.” Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Ati rigonéy gefee safad dob de ni téménalima bé safad ne? 16 Angéyé no féléhuén bero. Brab irayén man dob de ségiyo témalima de.” Amun énggélingooy de étéw i ni kébéréh Jesuse, ménbéréh ro maro, “Békén damén mérigoy nan.”

17 Tidéw béno, ténéngténg Jesuse bero atin ménénginsa mano, “Amuk békén, ati atag i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano ‘I batéwe nikaay de réménigo bé lawie, been i ménwaléye toow na fo balilaga fiyo batéw’? 18 Fiyon atiy mélawue dob nan batéw mébinasa. Brab buluk i batéwe ni mélawu dob de étéw, rénahé no bero maak bubuk sébuwan.”

19 Atin i de témoro bé kitabé brab do uléw i de fadi, ténulama ro kénéfo i Jesuse bé béno gai, non gébéla dob berowey ni binuwaya. Endob énda fakayén non mégilak ro bé de médoo do étéw. 20 Mélaw ténulik ro. Atin sénarigo roy de étéw ménginsaan de inok buluk békén katabuwan i késumbul ne, wén i funa ro de témébo brab uwité ro dob de étéw gémamak bé de kukuman. 21 Tidéw béno, i de étéw ni fénginsaa ro maro, “Maistéro, gétiga key toow i kétoro me. Brab métintu go, énda i isu ramigo mo bé de étéw. Yamula toroé moy toowe fantag bé kétayay Tuluse toow. 22 Mélaw béréhém begey, aw fatut ba mayad gey buwis dob Sesare sani datue dob Roma taloo no énda?”

23 Endob énggétiga Jesusey akar ruwe brab bénréhén bero mano, 24 “Irayanu félatah.” Amun niraya ro de, ménénginsa i Jesuse mano, “Ati gefee dawét brab falas gito gom dob nan?”

Séménumbul ro maro, “Ka Sesar.”

25 Tidéw béno, bénréh Jesuse mano, “Iray gom dob Sesarey ka Sesare. Brab iray gom dob Tulusey kay Tuluse.”

26 I de étéw ténulama ro fégakaran i Jesuse, toow ro fo ménggaif, non toow fo fiyoy késumbul ne de. Mélaw énda i funa ro témébo bé Jesuse. Komon ménantés ro.

Fantag bé kétébulee

27 Atin wén i do Saduseo diyo, sani de énda méngintoow bé kéfétébule i Tuluse bé de étéw moso. Mélaw ménfégédét ro dob Jesuse ménginsa maro, 28 “Maistéro, sénulat Moisese betom i kukumane bé buluk i ofo i étéwe ménléhu, brab énggéféledo noy bawag ne, énda i nga ro, fatut bawagéy tuwaréy ne inok wén i séfu i ni étéw bé tuwaréy ne. 29 Ufama, wén i fitéw gétéw sétuwaréy falan lagéy. Brab i ofoe de ménawag. Tidéw béno, ménléhu énda i nga ro. 30 Tidéw béno, i gétunduge de bénawagén soy bawage fénled i ofo ne. Atin ménléhu so énda i nga ro. 31 Atin i gétéléwe de bénawagén so taman dob géfitéw ruwe. Endob ménléhu ro kéluhanan énda i nga ro. 32 Tidéw béno, ménléhu soy ni libun. 33 Mélaw bé gaiy kétébulee moso, ati isuwe bawag i ni libun bé ni fitéw gétéw sétiman idéng?

Non énggébawaga ro kéluhanan bé méuyag ro de séna.”
34 Séménumbul i Jesuse mano,
“I de étéw béleewe, sébawag ro.
35 Endob i de étéw métoror tébuleén
géangéy dob lawayo, éndaén
sébawag ro. 36 Non ségiléw ro bé de
télaki brab énda méléhu ro. Beroy
de nga i Tuluse non méntébule ro.
37 Atin fantag bé kétébulee, fiyon
i Moisese fénggétuwa noy wén i
kétébule. Non dob mérinoe kayéw,
féndawétén i Kadnane ‘Tuluse
féngadafé Abrahame, Isake, brab
Jakobe.’ 38 I atag i ni, i Tuluse
féngadaféy de méuyag étéw, békén
do ménléhu. Non i kéluhanay
ménléhue, méuyag séna dob karang
i Tuluse.”
39 Atin i de dumo bé de témoro
bé kitabé ménbéréh ro maro,
“Fiyoy késumbul me Maistéro.”
40 Tidéw béno, énda ménbaraw ro de
ménginsaan man.
41 Atin bénréh Jesuse dob berowe
mano, “Ati kéfakay ne ké béréh i de
étéw i Kristowe séfu Dabid? 42 Non
fiyon i Dabide bénréhén dob kaane
libro féndawét ‘De Kanta’ mano,
‘I Kadnane ménbéréh dob Kadna
kuwe, sar go dob kuwono kuwe,
43 taman témabanu bé de sébanil
Beem.’ ” 44 Atin féntaus Jesusey
kébéréh ne mano, “Amuk féndawét
Dabidey Kristowe ‘Kadnan’, ati
kéfakay Kristowe séfu Dabid?”
45 Amun dob téngaangay de
kéluhanay de étéw mégélingo,
bénréh Jesuse dob de kuyugén
mano, 46 “Ingat gom bé de
maistéroy de kukuman non méuyot
ro sugud-sugud bé de toow fo fiyo
kégal ro, brab méuyot ro fégadatan
ségifaén dob de fadiyan, brab
méuyot ro mésar dob de fiyo saran
dob de lawi féngadafan brab dob de
karagiya. 47 Endob lafisé roy de
libun balew inok afasé roy de lawi
ro. Tidéw béno, démasal ro bé de
métaah kédasal dob téngaangay de
étéw non marok médirung i de ni
tete rigoné ro. Endob i ni do étéw
toow na fo gétimal ké mékukum ro
moso.”

21

1 Amun diyo i Jesuse dob lawi
i Tuluse, énggito noy de kawasa
étéw lémawu ro kurta dob ahurone
kurta. 2 Atin énggito no soy
ségétéwe libun balew méskinan,
méniray saén ruwo lafin furo kurta
tintu énda balilagaén. 3 Atin bénréh
Jesuse mano, “Béréhé ku begom i
toowe, i ni méskinan libun balew
maak mas na médooy niray ne bé
de dumo étéw kawasa. 4 Non i de
ni étéw kawasa, méniray ro saén
kloh tidéw dob de médoo kurta ro.
Endob i ni balew éntéyén i kéluhanay
kurta ne fégéfaguyagén.”

Fantag bé tamfaday duniyae

5 Atin i de dumo bé de étéw
diyo séuret-uret ro fantag bé lawi
i Tuluse rénigo bé de batéw toow
fo fiyo brab de toow fo fiyo falasén
balilaga éntingayén niray i de étéw
dob Tuluse. Endob ménbéréh i
Jesuse mano, 6 “Gégumah mosoy
gaiwe, i kéluhanane gito gom
mébinasa. Brab fiyon i de batéw
fénggérigo de émbéragar ro.”
7 Atin ménénginsa ro maro,
“Maistéro, kédiron mérigoy de ni?
Brab ati fégélolonone de bé ni gai ké
gédétén gumah?”
8 Atin séménumbul i Jesuse mano,
“Ingat gom inok énda géfagakaran
gom. Non médoo mosoy de étéw
gégumah usaré roy dawét guwe,
brab émbéréh ro maro, ‘Begéney
Kristowe, brab i gai guwe ay ni
nén.’ Endob kagom unuron bero
loo ké furay gom bero. 9 Atin
kagom mégilak ké gélingoo kom
i kébéréh i sétibohe brab gélingoo
kom soy fantage bé de gira. I
kéluhanay de ni mérigo éndob békén
sénay niy tamanane.”
10 Bénréh Jesuse man mano,
“I de ingéd sétiboh ro bé de
ségiyo ingéd. Brab i de sakuf
fangangaturan sétiboh ro bé de

ségiyo. 11 Atin wén mosoy do émbagér luba, brab lénggob, brab do médoo mékégilak kérégénon dob de ségiyo-giyo ingéd. Brab wén mosoy téfégito fégélolonon de tidéw dob lawayo. 12 Endob bé énda séna mérigoy de ni, kéfoén gom brab kérégénan gom sabaf bé kéunur gome. Brab uwitén gom dob de lawi féngadafan inok kukumén gom brab férisunén gom. Brab uwitén gom dob adafay de datu inok kukumén gom sabaf begom i do kuyug gu. 13 Endob amuk mérigoy de ni dob begome, been i niy gaiy kéuret gome bé Fiyowe Uret dob berowe. 14 Fégétédém gom i ni, amuk mérigoy de ni dob begome, kagom émbuku fantag bé ati késumbul gome. 15 Non iraya ku begom kégétigan brab do kébéréh inok i de sébanil begom énda i fiyo késumbulo ro begom. 16 Fiyon i de lukés gom brab do dumo gom sétiman idéng brab de samung gom brab do dumo gom, iray ro begom dob de gémamak kukuman inok féléhué roy de dumo begom. 17 Atin i kéluhanay de étéw mérarék ro begom sabaf bé Begéne. 18 Endob fiyon fo ké méléhu gom, maak énda gébinasana roy fiyon sébaan buk dob de uléw gom. 19 Fédayday gom munur Begén bé nan gai féfasangén gom non been i funa kome méfukas.

20 “Atin buluk gito gom i Jerusaleme séliwétoy de sundalo nén, émfégétigan begom bé gédétén i kébinasa nuwe. 21 Atin i de étéw bati dob sakuf Judeawe fatut ro mérarév dob de tuduk. Brab de étéw dob Jerusalem fatut ro so mérarév. Brab i de étéw géliyu de, békén fatut ro mahur. 22 Non been i niy gaiwe kémukum i Tuluse inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse. 23 Toow fo mékégédaw-gédaw i de libun obor brab de libun mériton non gégumah i gaiwe toow fo mékégilak atin i Tuluse kukumé noy de ni do étéw Judio. 24 Atin i de dumo étéw féléhuén tibohén bé sundange, brab i de dumo de férisunén dob de ségiyo-giyo ingéd. Brab i de étéw békén Judio daa roy Jerusaleme inok mébinasa taman gilid i karowe gai.

25 “Wén so mosoy fégélolonon de dob térésange brab térésang kélungonone brab de gitoon, brab dob duniyae niy kéluhanay de ingéd kégilakan non bé késelekéy émbagére bagél dob dogote. 26 I de étéw mésumba ro funowén bé kégilak ruwe ongot-ongot bé ati mérigowe dob duniyae ni, atin non i de éntingayén dob lawayo mékuyung. 27 Tidéw béno, i Nga i Kéilawane, sani Begéne, téfégitowu tidéw dob lawayo gégumah dob rawéne toow fo barakatan brab réméndaw. 28 Buluk mérigoy de ni, tindég gom brab léngag gom non gédétén gumah i gaiwe méfukas gom.”

29 Tidéw béno, nuret Jesuse beroy ni binuwaya mano, “Fégitung gom i de kayéw. 30 Dini dob betome ni, buluk gito gom i de dau ro mégalin, gétiga kom gédétén i gaiwe méduf. 31 Loo so bé ni amuk gito gom i de ni mérigo, gétiga kom gédétén i kégumah i kéfégulév i Tuluse.

32 “Béréhé ku begom i toowe, i de étéw méuyag béni, énda méléhu ro taman mérigoy de ni. 33 I lawaye brab duniyae méalfa ro, éndob i kébéréh guwe énda méalfaén.

34 “Ingat gom. Kagom démoyun fégitungén i kéfaguyayae brab téolon-olone, brab kagom toowén fégitungén i kéuyaga kome, non i nan gai séfuleu gégumah bé gaiwe békén karangé kom. 35 Non tékow gégumah i ni gai dob kéluhanay de étéw dob duniyae ni. 36 Ingat gom brab sénga tékélid gom dasal inok émbagér gom énda mékaid gom bé kéluhanay de ni mérigo. Atin

gétindég gom dob adafa kuwe énda mémala gom.”
37 Bé béno do gai, sénga fuweh
mangéy i Jesuse témoro dob lawi
i Tuluse, brab sénga kélungonon
ménangéy dob tuduke Olibo.
38 Brab i kéluhanay de étéw dob no
gonon, sénga toow géfuwén mangéy
ro dob lawi i Tuluse inok fégélingoé
roy Jesuse muret.

22

I rénigo Judase

1 Bé béno gai, i kékanduli i de Ju-
dio féndawét “Témara” gédétén. Bé
no kanduli, amaé roy fane énda
fénrukén. 2 Atin i de odoroy de fadi
brab de témoro bé kitabé séméléd
ro bé ati kéféléhu ruwe bé Jesuse.
Endob sékémén saén, non mégilak
ro bé de étéw.
3 Tidéw béno, i Satanase rénahuko
noy Judas Iskariote ségétéw bé de
folo bra ruwo kuyug Jesuse. 4 Atin
ménangéy i Judase dob de uléw i de
fadi brab de méguléw bé lawi i Tu-
luse brab sénbéréh roy ati kékéfo ro
bé Jesuse. 5 Toow ro de fo ménoror
brab ménuyot ro de ké iraya ro
kurta i Judase. 6 Tidéw béno,
ménagayun i Judase, brab sénlédén i
gaiwe ké énda i dumo Jesuse médoo
étéw inok fékéfoén.
7 Amun ménifus i firoye
gétérésangan, ménggumah i gaiwe
fatut i de Judio sémumbali nati
bili-bili kay kékandulie féndawét
“Témara”. 8 Mélaw sénugu Jesusey
ruwowe bé de kuyugén ro Pedro
brab Juan. Brab ménsébéréh bero
mano, “Agéw gom brab tafay gom
i amaé tome kay kandulie ni
‘Témara’.”
9 Ménénginsa ro dob Jesuse maro,
“Hon i kétaya muwe de gono key
témogoh?”
10 Séménumbul i Jesuse mano,
“Dob Jerusalem. Amuk gumah
gomén diyo gébalaka kom i ségétéwe
étéw lagéy ménuwit binangga
ménféno wayég. Furay gom de
mangéy dob lawie ayo no. 11 Tidéw
béno, béréh gom dob gefee bé lawie
makom, ‘Méuyot i Maistérowe ké
gétiga no hon i sibéye de gono no
mama beroy de kuyugén bé ni
kékanduli.’ 12 Atin i gefee bé lawie
toroé no begom i dakéle sibéy wén i
de kagamitan de dob rotor i lawie.
Diyo i kéluhanay gamité kome. Diyo
tafay gom i kéluhanay amaé tome.”
13 I Pedrowe brab Juane
ménangéy ro dob no ingéd. Atin
énggito roy kéluhanane loo bé
kébéréh Jesuse de bero. Tidéw
béno, ténafay roy de amaé ro kay
kandulie “Témara”.

I kéama i Kadnane

14 Amun ménahur i Jesuse dob
lawie, atin amun gumahén i urase,
ménsar dob doror i ahayane beroy
de kuyugén. 15 Atin ménbéréh i
Jesuse mano, “Toow fo méuyotu
mama séréngan begom bé ni
kéama kanduli ‘Témara’ non éndaén
mérugayén taman mékukumu.
16 Béréhé ku begom i toowe, éndaén
mamau bé ni kéama bé kékandulie
‘Témara’ taman gégumah i gaiy
kéféguléw i Tuluse bé de étéwén.
Bé no gai, wén i mantu atag i ni
kanduli.”
17 Tidéw béno, éndot Jesusey tabu
i arake brab ménfésalamat dob Tu-
luse. Atin nirayén i tabue dob
de kuyugén. Atin bénréhén dob
berowe mano, “Edot gom i ni brab
sétukido kom i arake ni. 18 Béréhé
ku begom, éndaén minému arak
loo bé ni taman gégumah i gaiy
kéféguléw i Tuluse bé de étéwén.”
19 Tidéw béno, éndotén i fane,
brab ménfésalamat dob Tuluse brab
sénkébeng-kébengén, brab sénaarén
dob de kuyugén. Atin ménbéréh
mano, “Ay ni fane. Been i lowoh
guwe, niray fégéfukas begom. Ama
gom i ni inok gétédémo kom Begén.”
20 Amun énggilid i kéama ruwe,
éndotén i tabue brab ménbéréh
mano, “I tabue ni been i niy dara
guwe rémanas, fégéfukas begom,

sani tandae bé mantuwe fasad i Tuluse bé de étéwén.
21 “Endob téngténg gom. I émfékéfoe séko Begén dini dob Begéne ni mama. 22 I Nga i Kéilawane, sani Begéne, féléhuén loo bé kétayay Tuluse mérigo. Endob mékégédaw-gédaw i étéwe ni émfékéfo, non mékukum fo toow.”
23 Tidéw béno, i de kuyugén séfénginsa ro ké ati isuwe bero rémigo bé ni.
24 Tidéw béno, ménséédél de kuyugén ké ati isuwe bero toow na fo gérotor. 25 Atin bang Jesuse dob berowe, “I de étéw datu dob ni duniya wén i atura ro dob de étéw ro, brab i de ulév tabarén ‘Dumoy de étéw.’ 26 Endob békén fatut loo bé ni dob begome. I toowe gérotor bé begomey fatute fénggiring bé toowe tuwarév begom. Brab i mégulévwe géiring bé sugu-suguéne. 27 Ufama, ati isuwe mas na gérotor, i étéwe duwoton ménsar mama, taloo no i étéwe démuwoton de? Békén ba i étéwe ménsar mama? Endob i Begéne, ay niwu dob kérara gome loo bé ségétéwe sugu-suguén.
28 “Atin i begome do méntaus ménodor Begén fiyon fo ké bé de gai kérégénanu. 29 Atin loo bé kéiray i Boh guwe Begén bé kuwagibé mégulév, iraya ku so begom kuwagib loo bé ni. 30 Bé gaiwe mégulévwu, mama gom brab miném gom séréngan Begén. Brab géésar gom dob de saran kay de datu inok kémukum gom bé foloe brab ruwo do sakuf i de Judio.”

Nuret Jesusey fantag bé Pedrowe

31 Atin ménbéréh i Jesuse dob Simon Pedrowe mano, “Simon, fégélingoém. I Satanase méntungkas bé tukawa no begom kéluhanan, loo bé kéfanire bé farév ye inok féganané noy fiyowe bégas bé ukofe. 32 Endob i Begéne, dénasala ku beem inok i kéfénginto ow me méégét. Brab amuk séfule go mangéy dob Begéne, féégétém i kéfénginto ow i dumo muwe.”
33 Endob bang Pedrowe, “Kadnan, modoru Beem fiyon fo ké dob kalabusuono taloo no fiyon fo ké dob léhuone.”
34 Séménumbul i Jesuse mano, “Pedro, énda séna ukoro i férufete béleewe, dirungé mo Begén télév gule bé énda gélolo mo Begén.”
35 Tidéw béno, fénénginsaa Jesuse bero mano, “Bé késugu guwe begom bé kagom muwit kurta taloo no amaén, brab safatos, wén bay kulang dob begome?”
Séménumbul ro maro, “Enda.”
36 “Endob béleewe,” bang Jesuse, “buluy wéne kurtaén brab amaén, uwité no, brab buluy éndae sundangén, fébéléyén i géruwowe lafin kégalén inok fégébéléyén sundang. 37 Non béréhé ku begom i ni, métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé Begéne mano, ‘I ni étév mékukum maak ségétév énda ménodorén bé kitab i gémamake kukuman.’ Hoo, i ménsulate fantag bé Begéne féganayén métuman béni.”
38 Tidéw béno, i de kuyugén maro, “Kadnan, wén i ruwo timan sundang dob ni.”
Atin séménumbul i Jesuse mano, “Békén tintu sundang i bénréh guwe begom! Témérén tomén séuret-uret!”
39 Tidéw béno, ménagéw i Jesuse loo bé adat ne rigoné no mangéy dob tuduke Olibo. Atin ménodor i de kuyugén de. 40 Amun gégumah ro dob no gonon, bang Jesuse, “Dasal gom inok énda métukawan gom.”
41 Tidéw béno, ménférayu bero gumaha témabar. Atin ménlingkuwéd brab déménasal, 42 mano, “Abay, buluk méuyot go de, kago fédayaén Begén mérasay. Endob i kaame kétayan i mérigowe damén, békén kagén kétayan.” 43 Tidéw béno, i télakiwe tidéw dob

lawayo méntéfégito dob Beene brab fénbagérén. 44 Bé béno uras, toow fo ménbuku i Jesuse. Brab toow fo émbagér i kédasal ne. Atin ménénét fo toow, brab léménuyut i énét ne dob fantade maak dara.
45 Amun énggilid démasal, téménindég ménagéw ménangéy dob de kuyugén. Endob énggito no bero énggéfidong ro non lugotén ro non émbuku ro. 46 Mélaw nulégén bero mano, “Sedek fidong gom? Tek gom brab dasal gom inok énda métukawan gom.”

I kékéfoe bé Jesuse

47 Amun émbéréh sénay Jesuse, énggégumah i médoowe étéw, brab Judasey ségétéwe bé de folo bra ruwo gétéw kuyugén i ménggulélowe bero. Fénggédéto noy Jesuse inok aréké no. 48 Fénénginsaa Jesuse mano, “Judas, fékéfoém i Nga i Kéilawane bé arék me?”
49 Amun énggitoy de kuyug Jesus i ni ménrigo, ménbéréh ro maro, “Kadnan, sétiboh gey bé de sundang gey?” 50 Atin i ségétéwe bé de kuyugén ténibohén i rifév gérotore fadi brab ménsilaf i kuwonone kélingoén.
51 Endob bang Jesuse, “Ngaén i nan!” Brab génamakén i kélingoéne ménfali, atin ménuwa.
52 Atin ménbéréh i Jesuse dob de odoroy de fadi, brab de odoroy de mantay bé lawi i Tuluse, brab de odoroy de Judio mangéy de kéméfo mano, “Sedek ménuwit gom do sundang brab do tafés, maak ségétéwu tulisan kéfoé kom? 53 Sénga fuweh Betom dob lawi i Tuluse, éndob énda kénéfo gom Begén. Endob méuyot gom rigoné kom i ni béni, non délémon, brab énda i gégito begom.”

Dénirung Pedrowe

54 Tidéw béno, kénéfo roy Jesuse, brab nuwit ro dob lawi i gérotore fadi. Brab i Pedrowe ménfuray bero, éndob ménférayu kloh. 55 Atin wén i aféye nuyag diyo dob kérara i fésayawane brab wén i de ménsar géliwét. Ménsar so diyo i Pedrowe. 56 Enggitoy ségétéwe kénogon sugusuguén i Pedrowe brab bénréhén mano, “I étéwe ni dumo no.”
57 Endob dénirung Pedrowe mano, “Di, énda gélolo guy nan étéw ménkéfo.”
58 Enda ménrugayén, ségétéw man i énggégélolowe bé Pedrowe mano, “Beem soy ségétéwe bero.”
Endob séménumbul i Pedrowe mano, “Békén! Békén dumo no begén!”
59 Amun ségéuras man tidéw béno, ségétéw man i ménbéréhe mano, “I ni étéw tintu dumo no, non ségétéw étéw so tidéw Galilea.”
60 Séménumbul man i Pedrowe mano, “Adih, énda gétiga kuy béréhé muwa nan.” Atin sonom béno, i férufete ménukoro bé émbéréh sénay Pedrowe. 61 Atin i Kadnane Jesus séménling brab ténéngténgén i Pedrowe. Bé béno so énggétédémo Pedrowey bénréh Jesuse mano, “Enda séna ukoro i férufete béleewe, dirungé mo Begén télév gule bé énda gélolo mo Begén.”
62 Tidéw béno, ménsut i Pedrowe ménangéy dob fuwehe brab toow fo kéménrew.

I kékukume bé Jesuse

63 Atin i de étéw mantayan bé Jesuse féganayé ron tafésén brab diyangkaén. 64 Tidéw béno, ténléb roy de moto no bé munsalawe brab féantuk ro de ké ati téménafése de.
65 Brab toow ro fo fénémalay Jesuse bé tetee kébéréh ro.
66 Amun géfuwénén, i de odoroy de Judio, brab de odoroy de fadi, brab do témoro bé kitabe, ménsélimud ro, brab fén-uwit roy Jesuse dob téngaanga ruwe. 67 Atin fénénginsaa roy Jesuse maro, “Buluk Beem i Kristowe, sani fénémili i Tuluse mégulév, béréhém begey.”
Atin séménumbul i Jesuse mano, “Fiyon fo ké béréhé ku begom, énda méginugut gom de. 68 Atin buluk

wén i fénginsaé ku begom, énda sumbulo kom de. 69 Endob tidéw béleewe, i Nga i Kéilawane fésarén dob kuwonoy barakatane Tulus."

70 Mélaw fénénginsaa roy Jesuse maro, "Aw Nga i Tuluse Beem?"

Atin séménumbul i Jesuse mano, "Toow i nan bénréh gom bé Nga i Tuluse Begén."

71 Tidéw béno, ménbéréh ro maro, "Endaén kailanga tom i témboe de dob betome. Non énggélingoo tomén tidéw dob Beene."

23

1 Tidéw béno, i kéluhana ruwe ménlimud, nuwit roy Jesuse mangéy dob Pilatowe sani méguléwe tidéw Roma. 2 Nuret ro dob Pilatowey kéluhanay de tete rénigo Jesuse kun. Bénréh ro maro, "Enggito gey i ni étéw fanangguwité noy de étéw inok sébanil ro begom do gémamak kukuman. Enda fébayade no bero buwis dob toowe fo gérotor datu féndawét Sesar dob Roma. Bénréhén so bé Beene kun i Kristowe sani ségétéwe datu."

3 Tidéw béno, fénénginsaa Pilatowey Jesus mano, "Aw Beem i Datu i de Judio?"

Séménumbul i Jesuse mano, "Beemey ménbéréhe de."

4 Atin bang Pilatowe dob de odoroy de Judio brab dob kéluhanay de étéw diyo, "Karangé ku, énda i funa no fatut mékukum."

5 Endob fétausé ro soy kétébo ruwe de maro, "I ni étéw téménoro dob kéluhanay sugud i de ingéd dob Judea fanangguwité noy de étéw sétiboh begom do gémamak kukuman. Féngganayén rénigoy ni dob Galilea, atin ménangéy dini inok rigoné no so."

6 Amun énggélingoo Pilatowey ni, ménénginsa mano, "Aw tidéw Galilea i ni étéw?" 7 Amun énggétiga no tidéw diyo, sénugu Pilatowey Jesuse mangéy dob Herode, sani datue dob Galilea, non diyo dob Jerusalem bé no gai. 8 Ménoror i Herode bé kégito nuwe bé Jesuse. Non médooy énggélingoo nuwe fantag bé Jesuse, brab ménrugayén i kéuyot ne de géségito. Témayan de damén ké gito noy Jesuse rémigo mékégaif. 9 Mélaw médooy fénénginsa ne bé Jesuse. Endob énda séménumbul i Jesuse. 10 Diyo soy de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabe. Atin toow ro fo ténébo i Jesuse. Endob énda soy sumbul Jesuse de. 11 Mélaw i Herode brab de sundalo no, déniyangka ro brab fénémala ro. Tidéw béno, fénkégala roy Jesuse bé toowe fo fiyo métaah kégal maak datu brab fénséfule ro mangéy dob Pilatowe. 12 Tidéw béno, i Herode brab Pilatowe ménwaléy ro sékélayaman, fiyon fo ké sébanil ro méntaén.

13 Ténawag Pilatowey de odoroy de Judio, brab de odoroy de fadi, brab de ségiyo-giyo étéw. 14 Atin bénréhén bero mano, "Nuwit gom i ni étéw Jesus dob begéne, brab bénréh gom fanangguwité noy de étéw gom sétiboh begey do gémamak kukuman. Endob béleewe fénénginsaa ku dob adafa kome, atin énggétiga ku énda i toow bé kéluhanay bénréh gome. 15 I datu Herode énggétiga no so énda i salaén loo bé de bénréh gom, mélaw fénséfuleén so mangéy dini. I ni étéw énda i rénigo no tete. Békén fatut féléhuén. 16 Mélaw fébadas gu saén, tidéw béno fétangéy gu."

17 I ni ménrigo bé gaiy kékandulie "Témara". Atin i adat i méguléwe tidéw Roma sénga kanduli "Témara" témangéy ségétéw ménkalabusu inok fiyoy fédéw i de Judio de. 18 Mélaw non énda kukumé Pilatowey Jesuse féléhuén, i de étéw ménsélimud ménkes maro, "Féléhu gom, brab tangéy gom i Barabase." 19 (I Barabase ni étéw ménférisu non ménamung sétiboh dob Jerusalem bé de gémamak kukuman. Ménméléhu so do étéw.)

20 I Pilatowe ménbéréh man ségule dob de étéw ménsélimud bé i kétaya nuwey Jesusey tangéyéne. 21 Endob ménkes i de étéw maro, “Féléhu gom! Kélabo gom dob kruse!”

22 Endob ménbéréh i Pilatowe bé gételéw ne gule mano, “Ati rénigoy ni étéw? Enda i gétiga ku funa tom de mémélého. Fétafés gu sa atin tangéyén.”

23 Endob i de étéw ménkes ro man minut métanug i Jesuse kélabonén dob kruse. 24 Tidéw béno, sabaf bé kéékes ruwe, ménagayun i Pilatowe bé kéongot ruwe kémukum bé Jesuse. 25 Atin loo bé kétaya ruwe, ténangéyén i Barabase, sani étéwe férisu sabaf bé beeney ségétéwe mémélého brab fénsétibohén i de étéw sébanil bé de gémamak kukuman. Atin i Pilatowe nirayén i Jesuse dob de étéw ménsélimud inok rigoné roy ati kétaya ruwe rigonén dob Jesuse.

Kénlabo roy Jesuse dob kruse

26 Nuwit i de étéw i Jesuse mésut dob Jerusalem inok kélaboné ro dob kruse. Atin dob de aguwon, énggébalaka roy étéwe féndawét Simon tidéw dob ingéde Siren. Béno sénay kégumah ne dob no ingéd. Fénodor ro inok fégésé ro démuwal bé kruse furay bé Jesuse.

27 I médoowe étéw furay bé Jesuse. I de dumo bero do libun kémérew ro brab rémuung non bé kérigo ruwe bé Jesuse. 28 Sénling Jesuse bero mano, “Do libun tidéw Jerusalem, kagom kérewon Begén. Kérewo kom i de lowoh gom brab de nga gom. 29 Non gégumah i gaiwe mérégén brab émbéréh i de étéw maro, ‘Méoror i de libun énda ménobor ro, énda i do nga ro, brab énda i féntutu ro do nga.’ 30 Bé no gai, émbéréh i de étéw dob de tuduk maro, ‘Tamfurén gey!’ brab dob de burur, ‘Bunéyén gey!’ 31 Non buluk rigonéy de étéw i ni dob ségétéwe étéw énda i rénigo no tete, toow na fo mas gétimal dob de étéw réménigo tete.”

32 Atin ménuwit ro so ruwo gétéw férisu inok séréngan ro féléhuén bé Jesuse. 33 Amun ménggégumah ro dob no gonon féndawét “kulobong ulév”, kénlabo ro diyo i Jesuse dob kruse ni. Kénlabo ro soy ruwowe gétéw férisu dob de krus. I sébaane de fingé dob kuwono Jesuse, brab i sébaane de dob fingé biwong Jesuse. 34 Tidéw béno, déménasal i Jesuse mano, “Abay, fésagada mo bero non énda gétiga roy rigoné ruwe.” Atin i de sundalo sénkungkungo roy ati gégédote bé kégal Jesuse. 35 I lala i de étéw téménindég diyo témanud, i de odoroy de Judio déniyangka roy Jesuse maro, “Ténabangén i de ségiyo étéw inok énda méléhu ro. Mélaw, buluk Beeney Kristowe tintu Mémukas fénémili i Tuluse, sedek énda gétabanga noy lowoh ne inok énda méléhuén?”

36 Déniyangka i de sundalo so. Atin téningé ro brab niraya ro bé mélémuwe arak brab ménbéréh ro maro, 37 “Buluk Beemey datu i de Judio, tabangém i lowoh me.”

38 Brab wén i ménsulate dob rotor i ulév Jesuse mano, “Ay niy datu i de Judio.”

39 Atin i ségétéwe bé de férisu ménbitin diyo bero Jesuse, diyangkaé no soy Jesuse mano, “Aw békén ba Beemey Kristowe Mémukas? Mélaw tabangém begey brab i kaame lowoh.”

40 Endob i dumo nuwe férisu ménbéréh dob sunguwe de mano, “Kago émbéréh loo bé nan! Aw énda mégilak go bé Tuluse? I betome télév gétéw ménkukum féléhuén. 41 Atin i betowe fatut féléhuén non bé de tete rénigo to. Endob i ni étéw énda foy tete rénigo no.” 42 Tidéw béno, ménbéréh dob Jesuse mano, “O Jesus, fégétédéménu amuk Beemén i mégulévwe.”

43 Séménumbul i Jesuse mano,
“Béréhé ku beem i toowe, béleewe
séko diyo go dob Begéne dob
bélowono fantad.”

I kélého Jesuse

44 Amun géutuhén, éndaén
réméndaw i térésange. Déménlémon
i fantade taman ménifus i téléwe
géuras. 45 Tidéw béno, i rindunge
bénitin dob mékétéfuwe sibéy dob
lawi i Tuluse, ruwoy ménséséday
nuwe. 46 Atin i Jesuse ménkes
métanug mano, “Abay, sarigé kuy
kamatu guwe dob Beeme.” Amun
énggébérého noy ni, ménléhu i
Jesuse.

47 Wén i ségétéwe gérotor odoroy
de sundalo énggito noy ni ménrigo,
atin dénayéwén i Tuluse mano,
“Toow fo métintuy ni étéw!”

48 I de étéw ménsélimud diyo,
amun énggito roy ni ménrigo,
ménule ro ménmala brab tete i de
fédéw ro. 49 Atin i kéluhanay de
étéw énggébalaka roy Jesuse, fiyon
i médoowe bé de libun tidéw Galilea
ménodor de, téménindég ro dob
mérayue téméngténg brab énggito ro
soy kéluhanay ni ménrigo.

I kélébénge bé Jesuse

50 Wén i ségétéwe lagéy féndawét
Jose tidéw Arimatea sébaan ingéd
dob Judea. Ségétéw fiyo étéw brab
ménunur bé de kukumay de Judio.
51 Fiyon fo ké beeney ségétéwe
bé de kéfédéway de Judio, énda
ménagayu no bé rénigo ruwe bé
Jesuse. Ongot-ongoté no soy gaiy
kéféguléw i Tuluse bé de étéwén.
52 Ménangéy dob Pilatowe brab
nongotén i bangkay Jesuse. 53 Atin
éndotén i bangkay Jesuse tidéw dob
kruse brab bénausén bé fiyowe
safut, brab nahurén dob lébénge
ténosong dob rangih i fingase. I ni
lébéng énda séna ménlébéngo no. 54 I
gaiwe béno témégén Biyarnes brab
gédétén i gaiwe Sabado sani gaiwe
kétérey de Judio.

55 I de libun ménodor bé Jesuse
tidéw Galilea, ménfuray ro bé
Josehe brab énggito roy lébénge
brab ati kéahure bé bangkay Jesuse
diyo. 56 Tidéw béno, ménule ro brab
téménafay ro fégéféamut brab do
mamut daun kay bangkay Jesuse.
Endob bé gaiwe kétérén, téménrén
ro loo bé kébéréh i de kukuman
nodoro ro.

24

I kétébule Jesuse

1 Amun toow fo géfuwén bé no
Duminggu, i de libun ménodor bé
Jesuse tidéw Galilea, ménangéy
ro dob lébéng Jesuse. Nuwit roy
mamute daun ténafay ro. 2 Amun
énggégumah ro dob lébéng ne,
énggito roy batéwe fénggétéléb bé
béngaway lébénge ni ménkériring.
3 Tidéw béno, ménahur ro, éndob
i bangkay Jesuse éndaén diyoén.
4 I lala ruwe témindég mégaif,
méntékow méntéfégitoy ruwowe
gétéw lagéy, sémélinang i de kégal
ro. 5 Toow fo ménggilak i de ni
libun, mélaw déménungul ro. Tidéw
béno, ménbéréh i de lagéy ni maro,
“Sedek mangéy gom dob lébénge
séméléd bé ségétéwe étéw méuyag?
6 Endaén dini no, non ténébule i
Tuluse nén. Fégétédém gom i de
kébéréhén begom diyo de séna dob
Galilea mano, 7 ‘I Nga i Kéilawane
iray dob de tete étéw atin kélaboné
ro dob kruse. Endob dob gétélév
ne gétérésang, tébule.’ ”

8 Tidéw béno, i de libun ni,
énggétédémo roy bénréh Jesuse.
9 Mélaw ménagéw ro tidéw dob
lébénge brab nuret ro dob de
folo bra sébaan kuyug Jesuse
brab dob kéluhanay de dumo étéw
i kéluhanay énggito ruwe brab
énggélingoo ruwe. 10 (I ni do libun
ro Maria Magdalena, Juana, brab
Mariawe idéng Santiago, brab
de dumo libun, nuret roy de ni
dob de apostol.) 11 Endob i de

kuyug Jesus, énda ménunur ro bé bénréh i de libun ni, non maro ké dufang saén i kébéréh ruwe de.
12 Endob i Pedrowe ni ségétéw bé de kuyug Jesus téménindég brab léménéntu mangéy dob lébénge. Amun énggégumah diyo, sénarirén ténéngténg, atin énggito no say de safut fénggébaus bé bangkay Jesuse, ménféled. Mélaw ménule ménggaif bé no ménrigo.

I de kétéfégito Jesus

13 Atin bé béno gai, wén i ruwo gétéw bé de kuyugén ménangéy dob sébaane ingéd fédawétén Emaus, folo bra ruwo gékilometroy kérayu ne tidéw Jerusalem. 14 Amun diyo ron dob de aguwon, ménséuret-uret ro fantag bé kéluhanay de ménrigo bé Jesuse. 15 I lala ruwe séuret-uret magéw so, bé béno soy Jesuse ménggégumah séodor béro magéw.
16 Endob nalang ro fégélolonó ro ké Been i Jesuse. 17 Atin fénénginsaa Jesuse bero mano, “Ati nan ureté kom bé lala goma nan magéw?”

Tidéw béno, téménrén ro magéw brab ménbuku i falas ruwe.
18 Ségétéw bero féndawét Kleopas ménbéréh dob Jesuse mano, “Beem saén keeyén i étéwe bati dob Jerusalem, énda gétiga moy atiy ménrigowe diyo bé de ni gai.”

19 Ménénginsa i Jesus mano, “Ati no ménrigo?”

Séménumbul i de kuyugén maro, “Fantag bé Jesuse tidéw Nasaret, ségétéw sénarigoy Tuluse muret. Barakatan i de kébéréhén brab de rénigo no dob téngaangay de étéw brab dob Tuluso. 20 I uléwoy de fadi gey brab de odoro key fénkéfo roy Jesuse inok kukumén brab féléhuén kélabonén dob kruse.
21 Wénén i inam gey bé Beene damén i mémukase betom do Judio. Atin béleewe niy gételéwo nuwe gétérésangan tidéw bé no ménrigo.
22 Brab wén i de dumo gey do libun, fénggaif ro begey non ménangéy ro dob lébénge toow fo gino géfuwén.
23 Endob amun sénléd roy bangkay ne, énda énggito ro de. Atin ménséfule ro, brab bénréh ro bé wén i de télaki méntéfégito émbéréh bé Jesuse méntébule.
24 Tidéw béno, i de dumo begey do kuyug Jesus ménangéy ro so dob lébéng Jesuse ni, brab énggito roy kéluhanane toow ménrigo loo bé kébéréh i de libun ni, éndob énda gito roy bangkay Jesuse.”

25 Tidéw béno, bénréh Jesuse bero mano, “Toow gom fo dufang, brab énda munur gom bé bénréh i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne.
26 Békén ba kailangan mérasay i Kristowe atin tidéw béno médayéw fo toow?”
27 Tidéw béno, fénggétiga Jesuse dob berowe ké atiy ménsulate dob libro Moisese brab i sénulat i kéluhanay sénarigoy Tuluse fantag bé Beene.

28 Amun gédét ro nén dob ayo ruwe ni, i Jesuse ni fénténgténgén bé maak taus magéw mangéy férayu.
29 Endob nongot ro bé Jesuse maro, “Odor go begey témérén non gédétén sémingkuf.” Mélaw ménodor i Jesuse bero mahur dob lawie.
30 Amun diyo ron ménsar dob doror i ahayane, méndot i Jesuse fan brab fénsalamata no. Tidéw béno, sénkébeng-kébengén, atin sénaarén dob berowe.
31 Tidéw béno, énggélolo roy Jesuse, éndob tékow ménalfa dob téngaanga ruwe.
32 Tidéw béno, ménsébéréh-béréh ro maro, “Been i funa tuwe toow fo fiyoy de fédéw to brab toow fo méoror to bé késébéréh-béréh ne beto amun diyo to dob de aguwon atin bé lala ne mureton beto fantag bé Ménsulate Kébéréh i Tuluse.”

33 Bé béno so, téménindég ro brab ménséfule ro mangéy Jerusalem. Diyo énggito roy de folo bra sébaan ménsélimud beroy de dumo kuyugén.
34 Atin séuret-uret ro maro, “I Kadna tome toow méntébule, non méntéfégito

dob Simone.” 35 Tidéw béno,
nuret i ruwowe gétéw dumo roy
ménrigowe dob de aguwon, brab ati
kégélolo ruwe de bé de sékébeng-
kébengén fan.
36 I lala ruwe séuret-uret,
méntéfégitoy Jesuse téménindég dob
kérara ruwe ménsébéréh bero.
37 Endob toow fo mégilak ro
non maro ké ménayam i Jesuse.
38 Mélaw ménbéréh man i Jesuse
mano, “Sedek mégilak gom? Aw
mérégén i kéunur gome ké méuyagu?
39 Téngténg gom i de kémér gu ni
brab de sékéy gu ni. Gito gom?
Toow, Begén. Gamakénu inok
gétuwa kom békénu ménayam. I
ménayame énda i ungéén brab énda
i bukalén. Endob gito gom, wén i
kagén de.”
40 Tidéw béno, fénténgténg Je-
susey de kémérén brab de sékéyén.
41 Toow ro fo ménggaif brab énda
géfén gintoow ro de, non toow fo fiyo
damén ké toow. Mélaw i Jesuse
fénénginsaa no bero mano, “Wén i
féama gom Begén?” 42 Atin niraya
ro sébaan sédo, 43 atin éndotén brab
namaén dob adafa ruwe.
44 Atin bénréhén bero mano,
“Been soy ni mérigowe bénréh gu
begom amun diyou dob begome
séna bé énda séna méléhuu. Nuret
guy métuman i kéluhanane fantag
bé Begéne dob de sénulat Moises
brab de sénulat i de sénarigoy Tuluse
muret, brab dob de sénulatén kanta
dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse.”
45 Tidéw béno, fénggétiga Je-
suse dob berowe inok gésobuto
roy Ménsulate Kébéréh i Tulus.
46 Bénréhén man bero mano,
“Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse
bé i Kristowe mékukum, éndob
dob gétélew ne gétérésang tébule.
47 Atin sabaf bé atura kuwe fatut
ureté kom dob kéluhanay de étéw
bé kailanga ro gésénule bé de
sala ro brab rigoné roy kétayay
Tuluse inok fésagaday Tuluse
bero. Uret gom étah dob de étéw
dob Jerusalem, tidéw béno dob
kéluhanay de étéw dob duniyae ni.
48 Fatut ureté kom non begomey
de énggégito bé de ni ménrigo.
49 Sugué ku mangéy dob begomey
ati fénasad i Abay guwe. Endob
ongot-ongot gom dob Jerusalem
taman gégumah i barakate dob
begome.”

I kédiyat Jesuse

50 Tidéw béno, nuwit Jesusey
de kuyugén ménsut dob no ingéd
taman Betania. Amun ménggumah
ro diyo, ténunggulén i de kémérén
brab déménasal dob Tuluse inok
féfiyoné no bero. 51 I lala ne
rémigo bé ni, déméniyat mangéy
dob lawayo. 52 Atin fénéngadaf
roy Jesuse, brab ménoror ro séfule
mangéy Jerusalem. 53 Atin diyo
ménangéy ro sénga tékélid dob lawi
i Tuluse fésalamat bé Tuluse.

I Fiyowe Uret Sénulat Juane

Been i niy Fiyowe Uret sénulat Juane fantag bé Jesu Kristowe. Sénulat Juaney dumoy de mékégaif do rénigo Jesuse sani de galbék ménfégélolo bé i Beene, Nga i Tuluse. Sénulat Juaney Jesuse ménléhu génantino noy de kéilawan. Jesusey tulake fénléhu inok i sala i de étéw mékédan. Sénulat Juane so dob ni sulat bé amuk munur i de étéw dob Jesuse, iray i Tuluse beroy umule magufusa.

I Juane, sani séménulate bé ni Fiyo Uret, ségétéw bé de kuyug Jesus amun dini sénay Jesuse dob duniyae ni. Endob békén saén kuyug Jesus i Juane, non been soy toowe fo kégédawa Jesuse dumo no séloyuk dob duniyae ni. Mélaw énggito noy de rénigo Jesuse brab énggélingoo noy kébéréh ne. Mélaw gétiga tom toow fo toow i kéluhanay de ni sénulat Juane.

I Kristowe ménwaléy kéilawan

1 Dob féganaye wénén i féndawéte
"Kébéréh i Tuluse", sani Kristowe.
Atin i Beene beroy Tuluse. Brab
Beeney Tuluse. 2 Beroy Tuluse
bé féganaye. 3 Atin fénlimbag i
Tuluse bé Kristowey kéluhanay
éntingayéne. Enda i éntingayén
ménlimbag ké békén Kristowey
léménimbage de. 4 Dob Beeney
umule brab i nan umul maak Solo
réméndaw dob de kéilawan. 5 I ni
Solo réméndaw dob délémone brab
énda géfandaay délémone de.
6 Wén i ségétéwe étéw sénugu i
Tuluse, i dawét ne Juan Bautista.
7 Ménangéy dini muret fantag
bé nan Solo inok i kéluhanane
mégélingo de brab munur bé nan
Solo sani Kristowe. 8 Békén Juaney
Soloe, éndob ménangéy saén dini
muret fantag bé nan Solo. 9 Tidéw
béno, i toowe Solo énggégumah
dob duniyae inok réméndaw dob
kéluhanay kéilawane.
10 Mélaw i Kristowe dininén dob
duniyae. Endob fiyon fo ké Beeney
léménimbage de, énda géloloy de
kéilawan de. 11 Ménangéy dob kaane
ingéd, éndob i de kaan étéw énda
ténayakuf ro de. 12 Endob i kéluhanay
téménayakufe de brab ménunure dob
Beene, niraya no bero kuwagib
waléy nga i Tuluse. 13 Ménwaléy ro
nga i Tuluse békén sabaf bé rénigoy
de étéw taloo no aturay kéilawane
mumah ro, yamula sabaf bé aturay
Tuluse saén.
14 I Kristowe ménwaléy kéilawan,
ménbati sétifon betom. Enggito gey
i barakat ne tidéw dob Abayo Tu-
lus, non been i buntunge Ngaén,
toow fo mégédaw brab toow fo
toow i kébéréh ne.
15 Ménuret i Juan Bautistawe
fantag bé Kristowe. Ménbéréh
métanug mano, "Been i niy bénréh
guwo begom gégumah témundug
begén, éndob gérotor na begén,
non bé énda séna ménumahu de,
ménwénén." Been i bénréh Juane.
16 Tidéw dob toowe kégédawén
betom, énda téméré no miray do
kéfiyonon dob betome kéluhanan.
17 Non i Tuluse nirayén i kuku-
mane fén-uwitén bé Moisese, éndob
i gédawe brab toowe kétoro fén-
uwitén bé Jesu Kristowe. 18 Enda i
ségétéw énggégito bé Tuluse. Endob
i Buntunge Ngaén, fénggétiga noy
fantage bé Abay ne non sédumon
ro. Brab i Ngae, Tulus so.

I uret Juan Bautistawe

19 I de odoroy de Judio dob
Jerusalem, séménugu ro do fadi
brab do témabang bé de fadi
féndawét do Lebita mangéy
ménginsa dob Juane, ké ati beene.
20 I Juane, bénréhén i mékéntaye
brab toowe mano, "Békén begéney
Kristowe, sani fénémili i Tuluse
méguléw."

21 Atin fénénginsaa ro man maro,
“Ati mélaw i beeme ni? Aw
méntélata Elias go?”
Séménumbul man i Juane mano,
“Békén.”
Atin ménénginsa ro man maro,
“Aw beemey nan sarigon muret bé
kébéréh i Tuluse?”
Atin séménumbul man i Juane
mano, “Békén.”
22 Atin ménbéréh ro man maro,
“Béréhém begey ké ati beeme ni,
inok gébérého key dob de séménugu
begey. Ati gébérého muwe fantag
bé beeme?”
23 I Juane séménumbul niringén
i kébéréh Isaiase sani méntélatae
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh
ne mano, “Begéney ségétéwe dob
gonone énda i étéw de bati, mékes
maku, ‘Fééntang gom i aguwoy
Kadnane.’ ”
24 Atin i de sénugu tidéw dob de
Fariseo, ménénginsa ro man maro,
25 “Amuk békén go Kristo, taloo
no Elias, taloo no sarigon muret,
sedek mautis go?”
26 Séménumbul i Juane mano,
“Wayég i fégébautis guwe, éndob
wén i ségétéwe étéw ménggélawék
begom énda gélolo gom de. 27 Been
i gégumahe témundug begén, éndob
toow na fo gérotor begén. Mélaw
énda médaitu fiyon mukoh bé ikét i
safatos ne.”
28 Ménrigoy ni dob Betania, diyo
dob sébangay wayége féndawét Jor-
dan, gono Juane mautis.

I natiwe bili-biliy Tuluse

29 Dob sébaane de fuweh, énggito
Juaney Jesuse mangéy dob beene,
brab ménbéréh dob de étéw mano,
“Téngténg gom, ay ni nén i maake
fégétulak nati bili-bili niray i Tuluse
non féléhuén inok mékédan i de sala
i de étéw dob duniyae. 30 Been
i niy bénréh guwo maku, ‘Wén i
ségétéwe étéw gégumah témundug
begén, éndob gérotor na begén,
non bé énda séna ménumahu de,
ménwénén.’ 31 Bé gétahe de, énda
gélolo gu de, éndob i funa kuwe
ménangéy dini mautis bé wayége
inok émfayag i Beene dob begome
do dumo gu Judio.”
32 Atin ménbéréh man i Juane
mano, “Enggito guy Rémogor i
Tuluse ménlus tidéw dob lawayo
maak marafati méntérimféna
mangéy dob Beene. 33 Enda damén
gétiga ku de saliyu bé Tuluse,
sani séménugue begén mautis bé
wayége, ménbéréh dob begéne
mano, ‘I étéwe gito mo térimfénaay
Rémogor guwe, Beeney mautise bé
Rémogor guwe.’ ” 34 Atin féntaus
Juaney kébéréh ne mano, “Enggito
gu, brab gébérého kuy Beeney Nga
i Tuluse.”

I de sungu kuyug Jesuse

35 Dob sébaane de fuweh, diyo
man i Juane beroy de ruwo gétéw
kuyugén. 36 Amun énggito noy
Jesuse témara, ménbéréh mano,
“Téngténg gom, ay nan i natiwe bili-
biliy Tuluse.”
37 Amun énggélingooy de ruwo
gétéw kuyugén i ni bénréhén,
ménfuray ro bé Jesuse. 38 Atin
séménling i Jesuse brab énggito
no bero furay dob Beene. Atin
fénénginsaa no bero mano, “Ati
kétaya kome?”
Tidéw béno ménbéréh ro maro,
“Hon i batio muwe de, Rabi?” (I
atag i Rabiwe Maistéro.)
39 “Enggomén, inok gito gom,”
bang Jesuse. Atin ménodor ro,
brab énggito roy batio nuwe. I
urase béno, témégénén. Mélaw énda
ménule ro taman kélungonon.
40 I ségétéwe bé de ruwo ni
gétéw lagéy énggégélingo bé bénréh
Juane brab ménodor bé Jesuse,
sani fédawéténe Andres dumo
Simon Pedrowe sétiman idéng. 41 I
sungu-sunguwe rénigo Andrese,
sénlédén i Pedrowe brab nureto
no mano, “Enggito gey i Kristowe.”
(I atag i Kristowe fénémili i Tuluse

mégulέw.) 42 Tidέw béno, nuwitén i Simone mangéy dob Jesuse.

Atin ténéngténg Jesuse brab bénréhén mano, “Beemey Simone, nga Jonas. Fédawété ku beem Sefas.” (I Sefase ségilέw bé dawéte Pedro, atin i atag ne batέw.)

43 Dob sébaane de fuweh, bénaba Jesusey mangéye Galilea. Brab énggito noy Filipiwe, atin ménbéréh dob beene mano, “Odor go Begén.” 44 I Filipiwe, ségilέw bé Andrese brab Pedro, tidέw ro dob ingéde féndawét Betsaida. 45 Atin i Filipiwe, ménangéy dob Natanaele atin bénréhén dob beene mano, “Enggito gey i étέwe, sani étέwe sénulat Moisesey fantage bé Beene dob kukumane bé do gétah, brab sénulat i de sénarigoy Tuluse so muret bé kébéréh ne. Beeney Jesuse, nga Jose, tidέw Nasaret.”

46 Atin ménénginsa i Natanaele dob Filipiwe mano, “Aw wén wayoy éntingayén fiyo tidέw Nasaret?”

Bang Filipiwe, “Enggonén, angéyém téngténg.”

47 Amun énggito Jesusey Natanaele mangéy dob Beene, ménbéréh mano, “Ay niy métintuwe étέw Judio. Enda i tugi dob adat ne.”

48 “Ati kégétiga muwe begén?” bang Natanael.

Séménumbul i Jesuse mano, “Enggito gu beem dob fantad i kayέwe féndawét igos bé énda séna ténawag Filipiwe beem.”

49 Tidέw béno, fénayag Natanaele mano, “Maistéro, Beemey Nga i Tuluse brab Datu gey do Judio.”

50 Ménbéréh i Jesuse mano, “Aw ménunur go saén sabaf bé bénréh guwe beem énggito gu beem dob fantad i kayέwe igos? Gégito go na médoo éntingayén rigoné ku toow fo mékégaif na tidέw bé ni. 51 Béréhé ku begom i toowe, gito gom moso i lawaye émbukeh brab i de télakiy Tuluse ménik brab mélus dob Begéne, sani Nga i Kéilawane.”

2

I Jesuse dob uyote

1 Ménruwo gétérésangan tidέw béno, wén i uyot dob Kana, sébaan ingéd dob Galilea. Atin i idéng Jesuse diyo dob uyote ni. 2 Diyo soy Jesuse brab de kuyugén non sénéngkat ro so bero dob ni uyot. 3 Amun ménétéyén i arake, ménbéréh i idéng Jesuse dob Beene mano, “Endaén i arak ro.”

4 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Iday, kago suguén Begén. Enda séna énggumah i gai guwe émfégito bé barakat guwe.”

5 Tidέw béno, i idéng Jesuse ménbéréh dob de sugu-suguén mano, “Rigo gom i kéluhanay bérέhé nuwe begom.”

6 Wén i ném timan do dakél binangga diyo, usarέy de Judio ahuron wayég fégéféguse ro loo bé adat ruwe. (Labi télέw folo gélaya i kédakél i séngae binangga.) 7 Bénréh Jesuse dob de sugu-suguén mano, “Féno gom wayég i de binangga.” Mélaw fénéno ro wayég i de binangga déméngér ké toow fo féno. 8 Tidέw béno, bénréhén bero mano, “Sakug gom de kloh, brab uwit gom dob mégulέwe bé ni uyot.” Atin rénigo ro.

9 Amun i mégulέwe bé uyote ménggétemtem de, békénén wayég, non ménwaléyén arak. Atin énda énggétiga noy ténidéwoy ni de arak. Endob gétigay de sugu-suguén séménakug de. Tidέw béno, i mégulέwe ni ténabarén i témérimawe lagéy. 10 Brab ménbéréh mano, “Dob de dumo do karagiya, i de étέw duwoté ro métah i fiyowe arak, brab buluk énggéinémén témantuy kéluhanay kanawe, tidέw béno duwoté roy mélémuwe de. Endob i beeme dénuwotém wayoy

toowe balilaga arak géfuray béni!”
Been i bénréh i uléwe.
11 Rénigo Jesusey ni sungu
mékégaif dob Kana, ingéd dob
Galilea. Fénggito noy barakat ne
diyo, atin i de kuyugén ménunur
dob Beene.
12 Amun énggilidén i uyote, i
Jesuse brab idéng ne, brab de
tuwaréyén, brab de kuyugén,
ménagéw ro mangéy Kapernaum.
Atin ménbati ro diyo bé ménfiroye
gétérésangan.

I Jesuse dob lawi i Tuluse

13 Gédétén i kandulie féndawét
“Témara” kay de Judio, mélaw
ménénagé i Jesuse mangéy
Jerusalem. 14 Dob fésayaway lawi
i Tuluse, énggito noy de étéw
émfébéléy do fégétulak safi, bili-bili,
marafati. Brab énggito no soy de
lémuluk kurta ménsar dob sékuloy
de ahaya ro. 15 Mélaw réménigo
fégétafésén taléy brab dénédélén
bero tidéw dob lawi i Tuluse.
Dénédélén soy de safi brab do bili-
bili. Atin bénluweén i de ahayay
de lémuluk kurta brab sénawarén
i de félatah ro. 16 Atin ménbéréh
dob de émfébéléy marafati mano,
“Uwit gom tékédan i de ni. Kagom
rigonén fadiyan i lawi i Boh guwe!”
17 Atin énggétédémoy de kuyugén i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
“O Tulus, i kéimu guwe bé lawi me,
maak aféy dob fédéw guwe.”

18 Atin i de odoroy de Judio
ménénginsa ro dob Jesuse maro,
“Amuk wén i kuwagibém tidéw dob
Tuluse bé ni rénigo mo, fégitonon
gey mékégaif émféféngintoow de.”

19 Sénumbulo Jesuse bero mano,
“Rundas gom i lawi i Tuluse ni,
atin fétindégé ku man bé téléwe
gétérésangan.”

20 Séménumbul i de Judio maro,
“I ni lawi Tulus, mén-fot folo bra
ném gébélintuwa i kéfétindége de,
atin fétindégé mo man bé téléwe
gétérésangan saén?”

21 Endob i lawi i Tuluse
béréhé Jesuse, been i lowoh ne.
22 Amun gilid méntébule i Jesuse,
énggétédémoy de kuyugén i bénréh
ne. Atin ménunur ro bé Ménsulate
Kébéréh i Tuluse brab de bénréh
Jesus.

23 Bé kédiyo Jesuse dob
Jerusalem, bé gaiy kékanduli i de
Judio féndawét “Témara”, médooy
ménggínugute bé Jesuse non énggito
roy médoowe mékégaif rénigo no.
24 Endob énda séménarig i Jesuse
bero non gétiga noy kéluhanay
étéwe. 25 Enda kailanga no ureton
fantag bé étéwe non gétiga noy
fédéw i kéilawane.

3

I Jesuse brab Nikodemowe

1 Wén i ségétéwe étéw féndawét
Nikodemo, ségétéw bé de Fariseo
sani de tintu modor bé adat i
de Judio. Brab i Nikodemowe
odoroy de Judio. 2 Wén i no sébaan
kélungonon, ménangéy dob Jesuse
atin ménbéréh mano, “Maistéro,
gétiga key ségétéw go témoro tidéw
dob Tuluse. Non énda i ségétéw
gérigo bé de rigoné mo mékégaif ké
béken tidéw dob Tulusey barakat
ne.”
3 Séménumbul i Jesuse mano,
“Béréhé ku beem i toowe, énda
i ségétéw géahur dob féguléwoy
Tuluse, saliyu ké mumah na
féruman.”
4 Endob ménénginsa i Nikode-
mowe mano, “Ati kéfingé-fingé i
kéumah i étéwe féruman ké lukésén?
Endaén géahurén séruman dob sur i
idéng ne atin mumah man!”
5 Séménumbul i Jesuse mano,
“Béréhé ku beem i toowe, saliyu
ké i étéwe mumah bé wayége brab
bé Rémogor i Tuluse, énda géahurén
dob féguléwoy Tuluse. 6 I kéluhanay
étéwe mumah dob kéilawane brab
gédoté roy lowohe. Endob i de étéw
mumah bé Rémogor i Tuluse, bati
i Rémogor i Tuluse dob de fédéw

ro. 7 Mélaw kago mégaif bé kébéréh
guwe, ‘Fatut go mumah féruman.’
8 Non ségilέw so bé réfuruhe. I
réfuruhe mangéy dob kétaya nuwe
ayo no. Gélingoo mo éndob énda
gétiga moy hon i tidéwo nuwe de
taloo no hon i ayo nuwe de. Loo
so bé nan, énda gésobuto kom i
kéumahe dob Rémogor i Tuluse.”
9 I Nikodemowe ménénginsa
mano, “Ati kérigowe bé ni?”
10 Séménumbul i Jesuse mano, “I
beeme ménbantug go témoro dob
Israel, éndob énda gésobuto moy
ni? 11 Béréhé ku beem i toowe,
béréhé key i gétiga keye, brab ureté
key i énggito geye, éndob énda i
munur de begom. 12 Amuk énda
munur go Begén bé ureté kuwe
ni beem fantag bé de éntingayén
dob duniyae ni, toow na fo énda
munur go ké ureté kuy fantage bé
de éntingayén dob lawayo. 13 Atin
énda i ségétέw énggéangéy dob
lawayo, saliyu bé Begéne, sani Nga
i Kéilawane méntidέw diyo.”
14 Bé gétahe de, amun diyo i de
Judio dob gonone énda i étέw de
bati, kéneke i de ulé bero. Mélaw
réménigoy Moisese kéninontow
maak falas ulé brab féndiyoén dob
kayéwe brab ténunggulén inok i
kéluhanay de téméngténg de, énda
méléhu ro. Ségilέw so bé niy
Nga i Kéilawane fatut tunggulén
dob kayéwe, 15 inok i kéluhanay
munure dob Beene énda méléhu
ro, yamula gédoté roy umule
magufusa. 16 I Tuluse toow fo
mégédaw bé kéluhanay de étέw dob
duniyae, mélaw nirayén i buntunge
Ngaén inok i kéluhanay munure
dob Beene, énda méléhu ro, yamula
gédoté roy umule magufusa. 17 Non
békén sénugu i Tulusey Nga ne
dob duniyae ni inok kukumé noy
kéilawane. Yamula inok fukasé noy
kéilawane dob de sala ro.
18 I munure dob Jesuse énda
mékukumén. Endob i éndae munur
dob Beene mékukum non énda
munurén bé buntunge Nga i
Tuluse. 19 Been i funay Tuluse
kémukum: I Soloe, sani Kristowe,
ménangéy dob duniyae, éndob i
de étέw méuyot ro bé délémone,
brab mika ro bé Soloe non bé
de tete rigoné ro. 20 I kéluhanay
rémigowe tete mika ro bé Soloe
brab énda fégédét ro de non mégilak
ro ké giton i de tete rigoné ro dob
géfékayae. 21 Endob i de métintu
do étέw fégédét ro dob Soloe inok
giton rénigo roy kétayay Tuluse.

I kéuret Juan Bautistawe

22 Tidέw béno, i Jesuse brab
de kuyugén ménangéy ro dob
ingéde Judea brab ménbati ro diyo
bé ménfiroye gétérésangan, brab
ménautis ro diyo. 23 Atin i Juane
ménautis so, éndob dob ingéde
Enon, gédét dob ingéde Salim non
médooy wayége diyo. Atin i de étέw
ménangéy dob beene inok bautiso
no bero. 24 I ni ménrigo bé énda séna
ménbilanggu i Juane de.
25 Bé béno, wén i ségétέwe Judio
ménséédél bé de dumo kuyug
Juan fantag bé kélimfiyowe dob
adafay Tuluse. 26 Mélaw i de kuyug
Juan, ménangéy ro dob Juane,
brab ménbéréh ro maro, “Maistéro,
énggétédémo moy dumo muwo
ménta dob sébangay wayége Jordan,
sani étέwe nuretém? Mautis béni
atin kéluhanay étέwe mangéy dob
Beene.”
27 Endob séménumbul i Juane
mano, “I étέwe gédoté no saén i iray
i Tuluse dob beene. 28 Enggélingoo
kom i bénréh guwe bé békén
begén i Kristowe, éndob énggétahu
sénugu bé Beene. 29 I Kristowe
ségilέw bé témérimawe lagéy brab
begéney maake séménunung bé
témérimawe lagéy. Atin i de kuyugén
ségilέw ro bé térimawe libun. I
témérimawe libun kay témérimawe
lagéy, békén kay séménunge.
Mélaw i séménunge ongot-ongot
brab fégélingoé no atin méoror de

ké gélingoo noy béréh i témérimawe lagéy. Loo bé nan i kagéne kéoror énggumah béleewe, non médooy de étéw furay bé Jesuse. 30 Beeney fatute waléy gérotor, atin i begéne fatut waléy gérifantad."

31 Non i Jesuse tidéw dob lawayo, mélaw gérotor na bé kéluhanane. Endob i de kéilawan, tidéw ro dob fantade ni saén. Mélaw gébéréh ro saén fantag bé duniyae. Endob i tidéwe dob lawayo, toow na fo gérotor bé kéluhanane. 32 Ureté noy énggito nuwe brab énggélingoo nuwe dob lawayo. Endob kloh saén i munure de. 33 Endob i étéwe munur bé uret ne, émfayag bé toow i Tuluse. 34 Non i sénugu i Tuluse, ureté noy kébéréh i Tuluse, non iray i Tulusey Rémogor ne énda i tamana no. 35 Atin i Abaye Tulus mégédaw bé Nga ne brab i kéluhanay ature sénarigén dob Beene. 36 I munure dob Nga i Tuluse, gédoté noy umule magufusa. Endob i éndae munur dob Beene, énda gédoté noy umule magufusa, non énda mékédan i kérit i Tuluse dob beene.

4

I libune dob Samaria

1 Enggélingooy de Fariseoy urete bé labi na médooy gédoté Jesuse kuyugén brab toow na médooy bautisé Jesuse étéw bé Juane de. 2 Endob i toowe, do kuyug Jesus i mautise, békén Jesus. 3 Amun énggélingoo Jesusey ni uret, méntékédan dob Judea, atin ménséfule mangéy Galilea. 4 Mélaw dob kéagéw ro Jesuse, kailanga roy témarae dob sakuf i ingéde féndawét Samaria.

5 Atin, énggégumah ro dob sébaane ingéd dob Samaria féndawét Sikar, gédét dob fantade niray Jakobé bé nga ne Jose bé gétaho. 6 Diyo, wén i kalute wén i wayég de, rénigo Jakobe. Atin i Jesuse ménsar diyo dob sékuloy kalute. Non ménlugotén bé kéagéw ne brab géutuh térésang i kégumah ne diyo.

7-8 Bé béno, énda diyo i de kuyug Jesus non ménangéy ro dob fadiyane méléy amaén. Atin i ségétéwe libun tidéw Samaria énggégumah mangéy wayég. Atin ménbéréh i Jesuse dob libune ni mano, "Aw fakay géiraya mo Begén wayég inémén?"

9 I libune ni séménumbul mano, "I Beeme ségétéw go Judio atin i begéne tidéwu Samaria. Sedek mongot go miném dob begéne?" (Bénréhén i ni non i de Judio karangé ro mékérésik i de étéw tidéw Samaria, atin mélaw énda sélawék ro bero.)

10 Sénumbulo Jesuse mano, "Amuk gétiga mo damén ké ati iray i Tuluse brab gélolo mo Begén sani mongote wayég, i beeme mongot so dob Begéne brab iraya ku beem bé wayége miray umul."

11 "Maistéro," bang i libune ni, "énda i fégésakugém brab i kalute ni ménalém. Hon i gédoto muwe de bé wayége miray umul? 12 I katufua tome Jakob i kéménalute bé ni kalut. I beene brab de ngaén dob ni so ménineém loo soy de ayamén. Aw toow na gérotor go bé beene?"

13 Séménumbul i Jesuse mano, "I minéme bé wayége dob ni kalut waléy so man térumén. 14 Endob i minéme bé wayége iray gu, éndaén térumé no. Non i wayége iray gu dob beene waléy séfut wayég dob fédéw ne miray umul magufusa."

15 Atin ménbéréh man i libune ni dob Jesuse mano, "Maistéro, irayanu bé nan wayég, inok éndaén térumenu, brab éndaén kailanga kuy mangéye dini médot wayég."

16 Tidéw béno, bénréh Jesuse man dob ni libun mano, "Angéyém i bawag me brab séfule go mangéy dini."

17 I ni libun séménumbul mano, "Enda i bawag gu."

Atin ménbéréh i Jesuse man mano, “Toow i kébéréh me, énda i bawagém. 18 Non wénén i limo gétéw ménawag beem brab i ségétéwe dumo mo sétifon béni békén tintu bawagém. Bénréhém Begén i toowe.”

19 “Maistéro,” bang i ni libun, “Enggélolo gu béni bé Beemey sarigone muret bé kébéréh i Tuluse.” 20 Mélaw ménénginsa dob Jesuse mano, “I de katufua key do tidéw Samaria ménéngadaf ro dob ni tuduk, éndob i begome do Judio, béréhé kom, Jerusalem i fatute ayoy de étéw méngadaf bé Tuluse. Mélaw ati isuwe toow fatut rigonéy de étéw?”

21 Séménumbul i Jesuse mano, “Di, féngintoowonu. Gégumah mosoy gaiwe, i kéféngadafe bé Abaye Tulus, békén saén dob ni tuduk taloo no dob Jerusalem saén. 22 I begome tidéw Samaria, féngadafé kom i éndae gétiga kom, éndob i begeye do Judio féngadafé key i gétiga keye, sani Tuluse. Non usaréy Tulusey de Judio mémukas bé de kéilawan. 23 Atin gégumah i nan gai brab énggumahén béleewe, i de tintu méngadaf, féngadafé roy Abaye bé de rémogor ro brab fatut munur ro bé toowe fantag bé Tuluse. Non i Abaye, been i niy kétaya nuwe kéféngadaf de. 24 I Tuluse, Rémogor, békén lowoh. Komon i méngadafe de, fatut féngadafé no dob rémogore brab dob toowe.”

25 Bang i libune ni, “Gétiga ku gégumah i fénémili i Tuluse méguléw féndawét Kristo. Buluk gégumah, féfégétuwa no betom i kéluhanay éntingayéne.”

26 Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Begéney Kristowe, sani émbéréhe dob beeme.”

27 Bé béno so, énggumah i de kuyug Jesus, brab ménggaif ro bé kégito ruwe de séuret-uret roy libune ni. Endob énda i ségétéw bero ménénginsa bé ati kétaya nuwe taloo no sedek séuret-uret bé libune ni.

28 Tidéw béno, i libune ni fénledén i binangga ne, brab ménséfule mangéy dob ingéde. Atin diyo bénréhén dob de étéw mano, 29 “Enggomén, angéy gom téngténg i étéwe bénréhén begén i kéluhanay rénigo guwe. Békén ba keeyén Been i Kristowe?” 30 Mélaw i de étéw ménsut ro dob no ingéd ménangéy dob Jesuse.

31 Amun énda séna gumah ro, ménongot i de kuyugén mano, “Maistéro, ama go na.”

32 Endob sénumbulo no bero mano, “Wén i amaé ku énda gétiga kom de.”

33 Tidéw béno ménsébéréh-béréh i de kuyugén maro, “Wén bay ménuwiton de amaén?”

34 Tidéw béno, bénréh Jesuse dob berowe mano, “I kérigo guwe bé kétayay Tuluse ménféuwit Begén, brab bé kéfégilide bé galbéke férigo no Begén, been i maake amaé ku. 35 Wén i bénréh gom, ‘Fot na gétérésang kélungonon, atin kémétéwén.’ Endob béréhé ku begom, téngténg gom i de ni étéw mangéy dini, non maak do nohok togohén, fakayén kétéwén béleewe. Non ay ninén i gaiwe munur ro Begén. 36 I de étéw kémétéw sémahud brab timué roy de kéntéw ro. Ségiléw ro bé de émféunur bé de dumo étéw inok gédoté roy umule magufusa. Atin i de étéw muret fantag bé Tuluse, maak beroy de mohok. Mélaw i de mohok brab de kémétéw séoror ro. 37 Toow i kébéréhe mano, ‘Ségétéw i mohoke, ségiyoy kémétéwe de.’ 38 Fénuwit gu begom mangéy kémétéw bé békéne génalbéko kom, ségiyoy géménalbéke de atin ménangéy gom saén kémétéw bé génalbéko ruwe.”

39 Médooy de étéw tidéw Samaria dob no ingéd ménunur bé Jesuse non bé kébéréh i libune mano, “Bénréhén begén i kéluhanay rénigo guwe.” 40 Mélaw amun ménangéy i

de étéw tidéw Samaria dob Jesuse, nongot ro fébatié roy Jesuse dob berowe. Atin ménbati i Jesuse diyo ruwo gétérésangan.
41 Atin sabaf bé kéureto nuwe bero, ménuman i kédooy ménunure dob Beene. 42 Atin bénréh ro dob libune ni maro, “Munur geyén békén sabaf saén bé bénréh me begey. Béleewe énggélingoo key i kébéréh ne, mélaw gétiga key tintu Beeney mémukase bé kéilawane dob de sala ro.”

Nuwa Jesusey nga i ségétéwe odoron
43 Amun énggilid i ruwowe gétérésangan, i Jesuse ménule ménangéy Galilea. 44 Wén soy kébéréh Jesuse mano, “I sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, énda fégadata no dob kaane ingéd.” 45 Endob amun énggumah dob Galilea, ténayakuf i de étéw diyo, non énggito roy kéluhanay rénigo nuwe mékégaif dob kékandulie féndawét “Témara” dob Jerusalem, non diyo ro so.
46 Tidéw béno, ménséfule i Jesuse mangéy Kana, sébaan ingéd dob Galilea, sani ingéde fénwaléyén arak i wayége. Atin wén i ségétéwe gémamak kukuman wén i ngaén lagéy déméruun dob ingéde Kafernaum. 47 Amun énggélingoo noy Jesuse énggumah dob Galilea tidéw Judea, ménangéy dob Jesuse brab nongotén dob Jesuse angéyé no uwaén i nga ne gédétén méléhu. 48 Atin bénréh Jesuse dob beene mano, “I begome, taman énda gégito gom do mékégaif, énda fo munur gom Begén.”
49 Bang i ni odoron, “Maistéro, énggonén, lokut énda séna méléhuén.”
50 Atin bénréh Jesuse dob ni odoron mano, “Ule gon, adi-adinén i nga me.” I ni étéw ménunur bé kébéréh Jesuse brab ménule.
51 Amun diyo séna lowoh agéwon, bénalak i de sugu-sugué no brab bénréh ro maro, “Ménadi-adinén i nga me.”
52 Atin fénénginsaa no bero mano, “Ati urase bé kéadi-adi nuwe?”
Atin séménumbul ro maro, “Ménkédan i kéédufne fuli natémégéno.” 53 Brab énggétédémoy boh ne been i noy urase bé kébéréh Jesuse dob beene mano, “I nga me adi-adinén.” Mélaw tidéw béno, kéluhana ro ségékuréng ménunur.
54 Been i niy géruwowe mékégaif rénigo Jesuse dob Galilea bé kétidéw ne Judea.

5

I kéuwa Jesuse dob Betesda
1 Wén i no sébaan fuweh, ménangéy i Jesuse dob Jerusalem non wén i kanduli diyo kay de Judio. 2 Atin diyo dob Jerusalem gédét dob béngawane kay de bilibili, wén i kérigéwe de féndawét Betesda dob Hebreowe, sani késébéréh i de Judio. Wén i limo timan fésayawa no wén i do atéfén. 3 Diyo ménironi médoowe do étéw déméruun, do langafén, do fikat, brab do kimoyén. Atin ongotongoté roy késékuyo i wayége ni. 4 Non wén i gai gégumah i télakiy Kadnane, angéyé no sékuyoén i wayége ni. Atin i géétahe mangéy téélédd dob ni wayég ké mésékuyo, waléy adi-adi fiyon fo ké atiy déruu nuwe. 5 Wén i ségétéwe lagéy diyo, méntéléwén folo bra walew gébélintuwa i kédéruu nuwe. 6 Amun énggito Jesusey ni lagéy ménironi diyo brab énggétiga noy kérugay i kédéruu nuwe, fénénginsaa no mano, “Aw méuyot go adi-adi?”
7 Séménumbul i ni lagéy déméruun mano, “Maistéro, énda i témabangan begén mangéy téélédd dob wayége ké mésékuyo. Buluk féganayu séna fégédét, wénén i gégumah gétah begén.”
8 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob beene mano, “Tindég go, furutém i ikam muwa nan, brab agéw

go.” 9 Sonom béno, ménadi-adiy ni
lagéy. Atin fénurutén i ikam ne brab
ménagéw.

I no gai kéféadi-adi Jesuse bé ni
lagéy Sabado, gai kétérén kay de
Judio. 10 Mélaw i de odoroy de
Judio ménbéréh ro dob ni lagéy
ménadi-adi maro, “Béleewe Sabado,
gai kétérén. Enda fakayén dob
kitab tome ké uwité moy ikam
muwa nan.”
11 Endob séménumbul i lagéyé ni
ménadi-adi mano, “Endob bénréh i
lagéye ni ménféadi-adi begén, furuté
kuy ikam guwe brab magéwu.”
12 Atin ménénginsa i de odoron
maro, “Ati no lagéy ménbéréh de
dob beeme, ké furuté moy ikam
muwe brab magéw go?”
13 Endob énda énggétigay ni lagéy
ké ati no étéw ménféadi-adi de, non
ménangéy i Jesuse dob de ménribuk
do étéw.
14 Enda ménrugayén tidéw béno,
énggito Jesusey ni lagéy dob lawi
i Tuluse. Atin ménbéréh i Jesuse
dob beene mano, “Téngténgém,
ménadi-adi gon. Kagon rémigo sala
inok énda toow gétimal i kékéfasanga
muwe.”
15 Tidéw béno, ménagéw i ni lagéy
brab bénréhén dob de odoroy de
Judio bé Jesus i ménféadi-adiwe
de. 16 Mélaw i de odoroy de
Judio, féngganay roy kéférasay ruwe
bé Jesuse, non ménuwa bé gai
kétéréne. 17 Endob bénréh Jesuse
dob berowe mano, “I Abay guwe
Tulus énda téméréno gémalbék fiyon
fo ké gai kétérén, atin i Begéne fatut
gémalbéku so sénga tékélid.”
18 Been i niy funay de odoroy
de Judio ménuman i kékérit ruwe
bé Jesuse, atin toow na fo sarintaé
ro féléhuén. Békén saén sabaf bé
kégalbék ne ké gai kétérén, éndob
sabaf so bé fédawété noy Tuluse
Abayén, ula-ula réféngé noy Tuluse
béno.
19 Atin sénumbulo Jesuse bero
mano, “Béréhé ku begom i toowe, i
Begéne Ngaén, brab énda i gérigono
ku ké tidéw dob Begéne saén.
Rigoné kuy gito guwe rigonéy Abay
guwe Tulus. Udenén rigonéy Abay
guwe, rigoné ku so. 20 Non i Abay
guwe méimu Begén brab fégétiga no
Begén i kéluhanay galbék ne. Atin
méuman i férigo nuwe Begén toow
na fo mékégaif galbék funa kom
mégaif. 21 Non loo bé Abay guwe
tébuleé noy de ménléhu brab iraya
no bero umul, Begéne ni so, iraya
ku umul i de étéw kétaya ku iraya
ku de. 22 Atin békén i Abay guwey
kémukume bé de étéw. Yamula
niraya no Begén kuwagib kémukum
bé kéluhanay étéwe, 23 inok basanay
kéluhanay étéwe Begén loo so bé
kébasana ruwe bé Abay guwe. I
éndae masanan Begén, énda so
basana noy Abay guwe séménugu
Begén.
24 “Béréhé ku begom i toowe, i
mégélingoe bé kébéréh guwe brab
munur bé Tuluse séménugu Begén,
wén i umulén magufusa. Atin énda
mékukumén moso bé de salaén.
Non éndaén méléhuén non fiyon fo
ké méléhu i lowoh ne, gédoté noy
umule magufusa. 25 Béréhé ku
begom i toowe, gégumah i gaiwe
brab ménggumahén béleewe ni, bé
gélingooy de ménléhu i béréh guwe,
atin i de mégélingo de, gédoté roy
umule. 26 Non i umule tidéw
dob Abaye, brab loo bé ni niraya
no Begén, sani Nga ne, barakat
inok wén i umul tidéw dob Begéne.
27 Atin i Abay guwe Tulus, niraya
no so Begén kuwagib kémukum bé
de kéilawan kagulan Begén i Nga i
Kéilawane. 28 Kagom mégaif bé de
ni, non gégumah i gaiwe i kéluhanay
de étéw ménléhu dob de lébéng ro,
gélingoo roy béréh guwe. 29 Atin
mésut ro tidéw dob de lébéng ro,
atin i de réménigo fiyo métébule
inok gédoté roy umule magufusa.
Endob i de réménigo tete métébule
inok mékukum ro.
30 “I Begéne, énda i kagén

gérigonon saliyu bé Abay guwe saén. Kémukumu loo bé kéfémandu i Tuluse de Begén. Mélaw i kékukum guwe métintu non békén kagén kétayan éndob kétayay Abay guwe séménugu Begén.

31 “Amuk ureté ku saén i fantage bé lowoh guwe, énda i géunur de. 32 Endob wén i ségiyowe muret fantag bé Begéne brab gétiga kuy uret ne fantag bé Begéne toow fo toow. 33 Séménugu gom mangéy dob Juane Mautis atin nuretén i toowe fantag bé Begéne. 34 Endob énda kailanga kuy kéuret i kéilawane fantag bé Begéne, éndob énggélabito ku émfégétédém begom i uret Juane fantag bé Begéne, inok munur gom Begén funa kom méfukas dob de sala gom. 35 I Juane maak solo, mérino brab réméndaw kagulan ténoroén begom, brab ménoror gom témayakuf bé kétoro ne begom éndob singkow saén. 36 Endob wén i labi na fo fiyo funa kom munur Begén bé de nuret Juan. Fégitung gom i galbéke rigoné ku, non been i galbéke niray i Abay guwe Begén. Mélaw i de galbék gu, been i émfégétigane bé sénugu i Abaye Tulus Begén. 37 Atin i Abaye séménugu Begén, fégétiga no soy fantage bé Begéne. Enda énggélingoo kom i béréh ne taloo no énggito gom i falas ne. 38 Atin énda fénbati gom dob de fédéw gom i kébéréh ne. Gétiga kuy ni non énda munur gom Begén, sani sénugu i Abaye Tulus. 39 Tantu gom féganad i Ménsulate Kébéréh i Tuluse, non gékaranga kom dob de ni gédoté kom i umule magufusa. Endob been i niy de ménsulat uret fantag bé Begéne. 40 Mélaw amuk munur gom dob Begéne, gédoté kom i umule magufusa, éndob mika gom munur Begén.

41 “Enda sélédé kuy kédayéw i kéilawane. 42 Endob gétiga kuy de fédéw gom, énda méimu gom bé Tuluse. 43 Sénugu i Tuluse Begén, atin Begén i sarigo nuwe. Gido loo énda ténayakuf gom Begén. Endob buluk wén i ségétéw gégumah énda sénugu i Tuluse de, tayakufé kom. 44 Enda munur gom non sélédé kom i kédayéw i de dumo gom étéw éndob énda sélédé kom i kédayéwe tidéw dob sébaane tintu Tulus. 45 Endob kagom fégitungén de ké Begén i témboe begom dob Abay guwe Tulus. Békén Begén. Sénarigo kom i kitabé niray Moisese, éndob been i téméboe begom. 46 Endob amuk tintu gom munur bé kétoro Moisese, munur gom so Begén, non sénulatén i fantage bé Begéne. 47 Endob amun énda munur gom bé sénulat Moisese, énda so géunur gom dob Begéne.”

6

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

1 Tidéw béno, ménifar i Jesuse dob dogote féndawét Galilea taloo no Tiberias. 2 Atin toow fo médooy de étéw ménfuray de non énggito roy de mékégaif galbék rénigo no bé kéuwa ne bé de déméruun. 3 Atin ménénagé i Jesuse beroy de kuyugén mangéy dob burure atin diyo ro ménsar. 4 Bé béno gai, éndaén mérugay i kékanduli i de Judio féndawét ro “Témara”. 5 Amun iling-iling i Jesuse, énggito noy médoowe étéw démangkub mangéy dob Beene. Mélaw ménénginsa dob Filipihe mano, “Ayo tome de méléy amaén féama bé de étéw ni?” 6 (I funa Jesuse ménénginsa, téngkadé no saén i Filipihe. Endob gétiga Jesuse nén i rigoné nuwe.)

7 Atin séménumbul i Filipihe mano, “Fiyon fo ké wén i labi séngibu filak tom, kulang na fégébéléy amaéy médoowe ni étéw, fiyon fo ké sékéloh-kélohén dob séngae ségétéw.”

8 Endob ménbéréh i ségiyowe
kuyugén féndawét Andres (sani
dumo Simon Pedrowe sétiman
idéng) mano, 9 “Wén i ségétéw
kénogo lagéy dob ni, wén i nuwitén
limo timan mélému fan brab ruwo
timan sédo. Endob toow fo kulang
i ni féama bé médoowe ni étéw.”
10 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse
dob de kuyugén mano, “Fée̱sar
gom i de étéw.” Mélaw ménsar i
de étéw diyo dob bukae gonon
wén i do kéroon de. Wén i limo
ngibu do lagéy saliyu na bé de
libun brab do nga. 11 Atin éndot
Jesusey fane brab ménfésalamat
dob Tuluse. Tidéw béno, sénaarén
dob de médoo étéw ménsar diyo.
Loo so bé niy rénigo Jesuse bé
de sédo de. Atin téménantu ro
mama taman kétaya ro. 12 Amun
énggéama ro nén taman ménbésor
ro kéluhanan, ménbéréh i Jesuse dob
de kuyugén mano, “Timu gom i
kéluhanay de sama amaén inok énda
mésinggulaén.” 13 Mélaw ténimu roy
de sama amaén. Atin ménféno i
foloe bra ruwo timan dakél biton
bé de sama i de limo timan fan.
14 Amun énggitoy de étéw i ni
mékégaif galbék rénigo Jesuse,
ménbéréh ro maro, “Tintu Been i
niy toowe sarigoy Tuluse muret bé
kébéréh ne, sani suguéy Tuluse dob
duniyae ni.” 15 Atin gétiga Jesusey
fégésé ro féwaléyé ro datu ro, mélaw
ténagakén bero man brab ménangéy
félébu dob de burur.

Ménagéw i Jesuse dob rotor i wayége

16 Amun témégénén, ménangéy
i de kuyugén dob dogote. 17 Atin
ménda ro awang mifar bé do-
gote mangéy Kafernaum, non
kélungononén, atin énda séna
énggumah i Jesuse dob berowe.
18 Bé béno uras, émbagér i réfuruhe
brab dakél i bagéle dob dogote.
19 Amun ménggéfura ro ném
gékilomitro tidéw dob dénsaane,
énggito roy Jesuse magéw dob rotor
i dogote mangéy dob berowe.
Mélaw toow ro fo ménggilak.
20 Endob ménbéréh i Jesuse
mano, “Begén, kagom mégilak!”
21 Atin ménoror ro brab fénéda ro
dob awange, brab sonom béno
énggégumah ro dob dénsaane ayo ro.

22 Amun géfuwénén, i de étéw
ménbati séna dob difar i dogote,
énggétiga ro sébaan saén i awange
diyo béno kélungonon. Atin
énggétiga ro énda ménodor i Jesuse
bé de kuyugén méda dob awange
mifar dob dogote. Brab gétiga ro
énda i ségiyo awang diyo. 23 Tidéw
béno, énggumah i de awang tidéw
dob ingéde Tiberias, déménunggu
gédét dob gonoy de étéw ménama
fan amun énggilid fénsalamatay
Kadnane Jesus. 24 Atin amun
gétuway de étéw énda diyo i Jesuse
loo soy de kuyugén, ménda ro bé
de awang mangéy Kafernaum inok
sélédé roy Jesuse.

25 Atin amun énggito roy Jesuse
dob difar i dogote, fénénginsaa
ro maro, “Maistéro, ménfiroyén i
kégumah me dini?”

26 Sénumbulo Jesuse bero mano,
“Béréhé ku begom i toowe, békén
i kégésobut gome bé de mékégaif
galbék rénigo guy funa kome
séméléd Begén, éndob non bé de
fénama gu begom atin ménbésor
gom. 27 Kagom séméléd bé amaéne
kay de sur gom saén non waléy
waréy i nan amaén. Endob séléd
gom bé amaéne kay de fédéw gom
funa kom méraru taman sa taman.
I Nga i Kéilawane, sani Begéne, iray
guy nan amaén non i Abaye Tulus
fénggétiga no Been i séménugue
Begén.”

28 Atin ménénginsa ro dob Jesuse
maro, “Ati fiyowe rigoné key inok
rigoné key i kétayay Tuluse?”

29 Séménumbul i Jesuse mano,
“Ay niy kétayay Tuluse rigoné
kom: Unur gom Begén non Begén i
sénugu i Tuluse.”

30 Atin ménénginsa ro maro,
“Ati mékégaife galbék féténgténgém
begey inok munur gey dob Beeme?
31 I de katufua key bé do gétah,
ménama ro fan féndawét ‘mana’ dob
gonone énda i nohok do témunoh
diyo, loo bé Ménsulate Kébéréh
i Tuluse mano, ‘Niraya no bero
amaén tidéw dob lawayo inok
géama ro.’ ”
32 Séménumbul i Jesuse mano,
“Béréhé ku begom i toowe, békén
Moises i ménféamae bero fan tidéw
dob lawayo, éndob i ménféama bero
been i Abay guwe Tulus. Atin i
Abay guwe, irayén so begom i tin-
tuwe amaén tidéw dob lawayo kay
de fédéw gom. 33 Non i amaéne iray
i Tuluse, been i énggégumahe tidéw
dob lawayo inok miray umul dob
de kéilawan.”
34 Ménbéréh ro dob Jesuse maro,
“Maistéro, irayan gey démoyun bé
nan amaén.”
35 Séménumbul i Jesuse mano,
“Begéney amaéne miray umul.
I kéluhanay étéwe mangéy dob
Begéne éndaén mélayaf ro, brab i
kéluhanay munure Begén éndaén
térumén ro. 36 Endob fiyon fo ké
énggito gomén Begén, éndob énda
séna munur gom Begén. Bénréh
gun i nan dob begome bé gétaho.
37 Mangéy dob Begéney kéluhanay
de étéw niray i Abaye Begén. Brab
énda dudulé kuy étéwe mangéy dob
Begéne. 38 Non ménlusu tidéw dob
lawayo inok rigoné kuy kétayay
Tuluse séménugu Begén, békén inok
rigoné kuy kagéne kétayan. 39 Atin
ay niy kétayay Tuluse: énda fédayaé
ku métadin i de nirayén Begén
étéw, fiyon ségétéw. Yamula tébuleé
ku bero kéluhanan dob tamfaday
gaiwe. 40 Non been i niy kétayay
Abay guwe: i kéluhanay gétigane
Begén brab munure Begén, gédoté
roy umule magufusa. Atin tébuleé
ku bero dob tamfaday gaiwe.”
41 Atin i de Judio amun
énggélingoo roy bénréh Jesuse,
mundég-mundég ro non bénréhén
bé Beeney amaéne tidéw dob
lawayo. 42 Brab ménbéréh ro maro,
“Ati Jesuse ni, aw békén ba Beeney
nga Josehe saén? Sedek bénréhén
ménlus kun tidéw dob lawayo, non
gétiga tom i boh ne brab idéng ne?”
43 Endob bénréh Jesuse mano,
“Kagom mundég-mundég. 44 Enda i
ségétéw géangéy dob Begéne, saliyu
ké féfégédétéy Abaye séménugu
Begén. Atin dob tamfaday gaiwe,
tébuleé kuy kéluhanay mangéye dob
Begéne. 45 Sénulat i de sénarigoy
Tuluse muret bé kébéréh ne maro,
‘I de kéilawan toroéy Tuluse moso.’
Mélaw i séngae mégélingo bé Abaye
brab modor bé kétoro ne, mangéy
dob Begéne. 46 Endob énda i ségétéw
énggégito bé Abaye, saliyu bé
Begéne non tidéwu dob Tuluse.
Mélaw Begéne say énggégitowe
bé Abaye Tulus. 47 Béréhé ku
begom i toowe, i de méginugut dob
Begéne méuyag ro taman sa taman.
48 Begéney maake amaén miray
umul. 49 I de katufua kom amun
diyo ro dob gonone énda i nohok
do témunoh diyo, ménama ro amaén
féndawét ‘mana’, gido ménléhu
ro so. 50 Endob Begéney amaéne
tidéw dob lawayo. Atin i kéluhanay
géamae bé ni amaén, énda méléhu
ro. 51 Begéney amaéne miray umul
ménlus tidéw dob lawayo. Atin
amuk i ségétéwe géama de, méuyag
taman sa taman. I amaéne iray
gu funay de kéilawan méuyag, sani
lowoh guwe.”
52 Atin amun énggélingooy de Ju-
dioy ni bénréh Jesuse, ménséédél ro
maro, “Ati kéfingé-fingé i kéiray i ni
étéw bé lowoh ne inok amaé tom?”
53 Mélaw ménbéréh i Jesuse mano,
“Béréhé ku begom i toowe, amuk
énda amaé kom i lowoh i Nga i
Kéilawane sani lowoh guwe, brab
énda inémé kom i dara guwe, énda
gédoté kom i umule magufusa.
54 Endob i de mama bé lowoh guwe

brab miném bé dara guwe, wén i umul ro magufusa, atin tébuleé ku bero dob tamfaday de gai. 55 Non i lowoh guwe been i nan i tintuwe amaén, atin i dara guwe been i nan i tintuwe inémén. 56 I kéluhanay mamae bé lowoh guwe brab minéme bé dara guwe diyou bati dob berowe atin dini ro bati dob Begéne. 57 Méuyag i Abaye séménugu Begén, atin i Begéne méuyagu sabaf bé Beene. Mélaw i kéluhanay mamae Begén méuyag so sabaf bé Begéne. 58 Begéney amaéne tidéw dob lawayo. I de katufua kom ménama ro amaén féndawét 'mana', gido ménléhu ro so. Endob i de mama bé ni amaén sani lowoh guwe méuyag ro taman sa taman."

59 Bénréh Jesusey ni bé kétoro ne dob lawie féngadafay de Judio dob ingéde Kafernaum. 60 Amun énggélingooy de kuyugén i ni kétoro, ménbéréh i de kédoono ro maro, "Toow fo ménalém i ni kétoro, ati mélaw i géfégélingoe de?"

61 Endob énggétiga Jesuse dob fédéw ney funay de kuyugén mundég-mundég. Mélaw bénréhén bero mano, "Aw toow fo mika gom bé bénréh guwe? 62 Ati béréhé kome ké gito gom Begén, sani Nga i Kéilawane, démiyat mule dob gonone tidéwo ku? 63 I miraye bé umule been i Rémogor i Tuluse. Endob i kéilawane, énda i barakatén miray umul. I nuret guwe begom tidéw dob Rémogor i Tuluse brab miray bé umule magufusa. 64 Endob gétiga kuy wén i de dumo begom énda munur ro Begén." (Bénréh Jesusey nan non gétiga non i de énda de munur tidéw féganay brab i étéwe émfékéfo de.) 65 Atin sénumfata noy kébéréh ne mano, "Been i nan i funa kuwe ménbéréh bé énda i géangéy dob Begéne saliyu ké féfégédétéy Abaye."

66 Tidéw béno, médoo bé de kuyugén i téménagake de brab éndaén ménodor ro de. 67 Mélaw fénénginsaa Jesusey de folo bra ruwo gétéw kuyugén mano, "Aw méuyot gom so témagak Begén?"

68 Séménumbul i Simon Pedrowe mano, "Kadnan ati nay odoro keye? I de kaam saén kébéréh i géiraye bé umule magufusa. 69 Munur gey brab gétiga key Beemey Mékétéfuwe Etéw tidéw dob Tuluse."

70 Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Aw békén ba begom i foloe bra ruwo gétéw fénémili gu? Endob saitan i ségétéwe begom!" 71 I ténéndu i de kébéréh Jesus, been i Judase nga Simon Iskariot. Been i émfékéfoe de fiyon fo ké been i ségétéwe bé de folo bra ruwo gétéw kuyugén.

7

1 Tidéw béno, i Jesuse diyo ménsugud-sugud dob Galilea. Ménika mangéy sugud-sugud dob Judea non méuyot i de odoroy de Judio de mémélehu. 2 Bé béno, gédétén i kékanduli i de Judio féndawét ro "Dung-dung." 3 Mélaw ménbéréh i de tuwarey Jesus do lagéy dob Beene maro, "Ay go Judea inok gitoy de kuyugém i de mékégaif galbékém. 4 Amuk i étéwe méuyot mébangtug, énda bunéyé noy de rigoné no. Amuk gérigono moy de mékégaif, rigoné mo dob adafay médoowe étéw." 5 (Loo bé niy kébéréh i de tuwaréyén non fiyon foy berowe énda séna munur ro dob Beene.)

6 Séménumbul i Jesuse mano, "Enda séna gumah i fatute gai rigoné kuy galbék guwe. Endob i begome fakay rigoné kom i kagome galbék bé de udenén gai. 7 I de tete étéw énda mérarék ro begom, éndob mérarék ro Begén non dowoyé kuy kéluhanay tetee rigoné ro. 8 Ay gom dob kandulie, éndob i Begéne énda séna mangéyu diyo non békén sénay niy gaiwe fatut mangéyu diyo." 9 Amun

énggilid bénréhén i ni, ménbati saén dob Galilea.
10 Endob amun ménagéwén i de tuwaréyén mangéy dob kandulie dob Jerusalem, ménfuray soy Jesuse, éndob énda i énggétigan de non ménagéw nékémén saén. 11 Sélédéy de odoroy de Judioy Jesuse dob kandulie atin fénénginsa ro maro, “Hon i gono Jesuse de?”
12 Atin médooy de étéw ménlimud diyo séméguraw séuret-ureté roy fantage bé Jesuse. Embéréh i de dumo de maro, “Fiyo étéw i Jesuse.” Endob bang i de dumo de, “Enda fiyo étéw i Jesuse, fégakara noy de étéw.” 13 Endob énda i ségétéw ménfébénsag muret fantag bé Jesuse non mégilak ro bé de odoroy de Judio.
14 Amun gékérara ron bé kékanduli ruwe, ménangéy i Jesuse dob lawi i Tuluse brab téménoro. 15 Ménggaif foy de odoroy de Judio brab ménbéréh ro maro, “Sedek toow fo mon gétigan i ni étéw, énda taén ménrugay i késékuwelah ne?”
16 Séménumbul i Jesuse mano, “I kagéne kétoro békén tidéw dob Begéne saén, éndob tidéw dob Tuluse séménugu Begén. 17 I de étéw méuyot ro rémigo bé kétayay Tuluse, gétiga ro ké i kagéne kétoro tidéw dob Tuluse taloo no tidéw saén dob Begéne. 18 I étéwe muret saén bé kaane kétoro, méuyot saén mébantug. Endob i étéwe méuyot rémigo bé funay séménugue de émbantug, been i nan i métintuwe étéw brab énda témugién. 19 Békén ba niray Moisesey kitabe? Endob énda i ségétéw begom modor de, non amuk odoro kom, énda damén télamané kom féléhuén Begén.”
20 Séménumbul i de étéw maro, “Sénaitanan go! Ati étéwe méuyot méméléhu Beem?”
21 Ménbéréh man i Jesuse mano, “Amun rénigo guy sébaane saén mékégaif galbék, ménkéségiyonan gom de non gai kétérén béno. 22 Endob wén i sébaane kitab fantag bé kétulie niray Moisese bé gétaho. (Endob i toowe, tidéw i ni kitab dob de katufua tom.) No mélawén fiyon fo ké gai kétérén, tulié kom soy de nga gom. 23 Amuk tulié kom i ségétéwe nga lagéy fiyon fo ké gai kétérén inok odoro kom i kitabé tidéw dob Moisese, sedek mékérit gom Begén sabaf bé kéféadi-adi guwe bé ségétéwe étéw ké gai kétérén? 24 Kagom kukumén i de énggito gom saén. Yamula fégitung gom fiyo brab kukum gom métintu.”
25 Tidéw béno, i de dumo bé de étéw tidéw Jerusalem ménbéréh ro maro, “Aw békén bay niy lagéye sélédéy de odoro tom inok féléhuén? 26 Téngténg gom, ay ni émbéréh dob adafa tome brab énda mon i gébérého ro sébanil de. I de odoro key, gélolo ron keey Beeney Kristowe sani ongot-ongoté tome. 27 Endob amuk gégumah kun i Kristowe, énda i gétigan de ké hon i tidéwo nuwe de. Endob gétiga tom i tidéwoy ni étéw.”
28 Tidéw béno, amun diyo téménoro dob lawi i Tuluse ménfébénsag i Jesuse émbéréh mano, “Aw tintu gélolo gom ba Begén brab gétiga kom i tidéwo kuwe? Enda ménangéyu dini ké dob kagéne saén aturan. I toowe Tulus i séménugue Begén, éndob énda gélolo gom de. 29 Endob gélolo guy Beene, non tidéwu dob Beene brab Beeney séménugue Begén.”
30 Tidéw béno, ténlama ro kénéfo i Jesuse éndob énda i ségétew énggékéfo de non énda séna énggumah i gaiwe fénémili Tuluse. 31 Endob médooy de étéw dob de ménlimud ménunur de, brab ménbéréh ro maro, “Beeney Kristowe, sani fénémili i Tuluse mégulew, non énda i ségétéw gérigo bé de mékégaif galbék rénigo no ké békén i Kristowe.”

32 Enggélingooy de Fariseoy ni késébéréh-béréh i de étéw séguraw fantag bé Jesuse. Mélaw i berowe brab de odoroy de fadi, séménugu ro do mantay bé lawi i Tuluse inok kémfo bé Jesuse. 33 Atin ménbéréh i Jesuse dob de étéw mano, “Endaén mérugay i kébati guwe dob begome non séfuleu mangéy dob Tuluse séménugu Begén. 34 Sélédé kom Begén éndob éndaén gito gom Begén, non énda géangéy gom dob batio kuwe.”

35 Ménsébéréh-béréh i de Judio maro, “Hon keey i ayo nuwe de, ké énda gito tom de? Aw mangéy keey dob mérayue ingéd i de Griego batioy de Judio so, atin toroé noy de Griego? 36 Ati keey i atag i bénréh ne mano, ‘Sélédé kom Begén, éndob énda gito gom Begén, brab énda géangéy gom dob batio kuwe?’ ”

37 Amun dob tamfaday gaiwe bé kékanduli ruwe sani toowe na fo balilaga gai, téménindég i Jesuse brab ménbéréh métanug mano, “Do étéw térumén, ay gom dob Begéne, brab miném. 38 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘I étéwe munur dob Begéne, tidéw dob fédéw ne rémégés i wayége miray bé umule magufusa.’ ” 39 I atag i bénréh Jesuse, ay ni: i Rémogor i Tuluse mangéy dob de munur bé Jesuse atin bati dob de fédéw ro. Endob énda séna nirayén i Rémogor i Tuluse non énda séna ménléhu i Jesuse brab tébule atin mule mangéy dob lawayo.

40 Médooy de étéw énggégélingo de, ménbéréh ro maro, “Tintu Beeney sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, sani sarigone ongot-ongoté tom.”

41 Bang i de dumo étéw, “Beeney Kristowe ongot-ongoté tom.”

Endob séménumbul i de dumo de maro, “Ati kéfingé-fingé ne ké i Kristowe tidéw Galilea? 42 Non bang i Ménsulate Kébéréh i Tuluse, i Kristowe séfu Dabid. Mélaw fatut i Kristowe mumah dob ingéde Betlehem non i Dabide bati dob Betlehem.” 43 Mélaw énda géséfagayun i de antaf fédéw ro fantag bé Jesuse. 44 Atin ménuyot i de dumo de kémfo, éndob énda i ségétéw réménigo de.

45 Tidéw béno, i de guwardiya ménséfule ro mangéy dob de odoroy de fadi brab do Fariseo. Atin fénénginsaa roy de guwardiya maro, “Sedek énda kénéfo gom i Jesuse inok géuwito kom mangéy dini?”

46 Séménumbul ro maro, “Enda kénéfo gey de non ménggaif gey bé kétoro ne. Non ségiyo bé kéluhanay kétoroe énggélingoo key.”

47 Atin ménbéréh i de Fariseo maro, “Aw fiyon i begome, énggéfégakara no begom so? 48 Enda sénay ségétéw begey do odoro kom taloo no do Fariseo ménunur de. 49 I de munur dob Beene, beroy de gérifantad étéw saén, sani énda gétiga roy kitab tome. Mélaw kukuméy Tuluse bero.”

50 Atin diyo soy Nikodemowe sani ségétéwe so Fariseo. Been i ménangéye dob Jesuse bé gétahe de. Brab ménbéréh mano, 51 “Enda fakay dob kitab tomey kémukume ké énda séna énggésusinon i rénigo nuwe, brab énggélingoon i kébéréh ne.”

52 Séménumbul ro maro, “Aw tidéw go so Galilea? Basa moy Ménsulate Kébéréh i Tuluse, inok gétiga mo énda i sarigoy Tuluse tidéw Galilea.”

8

I libune ménsala

1 Tidéw béno, i kéluhana ruwe ménule. Endob i Jesuse ménangéy dob tuduke féndawét Olibo. 2 Dob gétunduge de fuweh, amun toow géfuwén, ménangéy man i Jesuse dob lawi i Tuluse. Amun ménangéy i kéluhanay de étéw dob Beene, ménsar i Jesuse brab ténoroén bero.

3 Bé no gai, i de Fariseo brab do témoro kitab, nuwit roy libune énggétékasan ménbuwah. Atin féntindég ro dob adafa Jesuse brab de médoo ni étéw. 4 Atin bénréh ro dob Jesuse maro, “Maistéro, énggétékasan i ni libun ménbuwah. 5 Dob kitab tome niray Moisese, fatut ibéron batéw taman méléhu i étéwe ménsala loo bé ni. Ati kébéréh me fantag bé ni?” 6 Fénénginsa ro dob Jesusey ni inok tukawa ro saén i Beene inok amuk békén damén katabuwan i késumbul ne, wén i funa ro témbo de.

Endob ménkudung-kudung i Jesuse brab séménulat dob fantade bé tuko ténoro ne. 7 Amun énda fo témérén ro ménginsa, téménindég i Jesuse brab bénréhén bero mano, “Ati éndae salaén begom, been i sunguwe de mibéron batéw.” 8 Tidéw béno, ménkudung-kudung man i Jesuse brab féntausén i késulat ne dob fantade. 9 Tidéw béno, amun énggélingoo roy bénréh Jesuse, ménule ro séségétéw-gétéw, i sunguwe ménule do lukés. Atin énda i ségétéw ménféled ké békén i Jesuse saén brab ni libun. 10 Atin téménindég i Jesuse brab ménénginsa mano, “Di, nayo ruwe de? Aw énda i ségétéw témbo beem?”

11 Séménumbul i ni libun mano, “Enda, Maistéro.”

Atin bénréh Jesuse mano, “Enda so téboé ku beem. Ule go brab kagonén mésala féruman.”

12 Atin téménoroén man i Jesuse dob de étéw mano, “Begéney maake solo réméndaw dob kéilawane. I furaye Begén éndaén magéwén dob délémone, yamula magéw dob géfékayae brab gédoté noy umule magufusa.”

13 Ménbéréh i de Fariseo maro, “Beeme soy murete fantag bé lowoh me, mélaw énda i lantékén.”

14 Séménumbul i Jesuse mano, “Fiyon fo ké Begén i murete fantag bé Begéne, toow i béréhé kuwe non gétiga kuy tidéwo kuwe brab ayo kuwe. Endob i begome, énda gétiga kom i tidéwo kuwe taloo no ayo kuwe. 15 Kukumé kom i énggito gome saén non do kéilawan gom saén. Endob i Begéne, énda kémukumu. 16 Endob amuk kémukumu, métintuy kagéne kékukum non békén saén Begén i kémukume, éndob Begey i Abaye Tulus séménugu Begén. 17 Ménsulat dob kitab gome, amuk ségiléw i uret i ruwowe gétéw, giton toow i urete. 18 Ruwo gey gétéw muret fantag bé Begéne. Begén brab Abaye séménugu Begén.”

19 Tidéw béno, fénénginsaa roy Jesuse maro, “Hon i gonoy Abay me de?”

Séménumbul i Jesuse mano, “Enda gétiga kom Begén taloo no Abay guwe. Amuk gétiga kom Begén, gétiga kom soy Abay guwe.” 20 Bénréh Jesusey ni bé kétoro ne dob lawi i Tuluse gédét dob fégono ruwe limus. Endob énda i ségétéw kéménéfo de non énda séna gumah i gaiwe fénémili i Tuluse.

21 Ménbéréh man i Jesuse dob berowe mano, “Tagaké kun begom, atin sélédé kom Begén. Endob méléhu gom énda émfésagad i de sala gom, brab énda géangéy gom dob ayo kuwe.”

22 Been i niy funay de odoroy de Judio ménséfénginsa maro, “Aw fétoyo moso? Aw been i nan i funa nuwe ménbéréh mano, ‘Enda géangéy gom dob ayo kuwe?’ ”

23 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “I begome, tidéw gom fantad, éndob i Begéne tidéwu rotor. I begome, tidéw gom dob duniyae, éndob i Begéne tidéwu dob lawayo. 24 Komon bénréh gu begom buluk méléhu gom moso, énda émfésagadan i de sala gom. Toow, amuk énda munur gom de

ké Begéney Beene bénréh gu, énda émfésagadan i de sala gom.”

25 Atin ménénginsa ro maro, “Ati mélaw i Beeme ni?”

Séménumbul i Jesuse mano, “Tidéw bé féganaye de séna bé kétoro guwe, nuret gun begom ké ati Begéne. 26 Atin médoo sénay de béréhé ku fantag bé de rénigo gom do tete funa kom mékukum. Toow i bénréh i séménugue Begén, komon ureté ku dob de étéw i énggélingoo kuwe saén tidéw dob Beene.”

27 Endob i de étéw diyo, énda énggésobuto ro de ké ureté noy fantage bé Abaye Tulus. 28 Mélaw ménbéréh i Jesuse mano, “Buluk tunggulé komén Begén, sani Nga i Kéilawane, béno na gétiga kom Begéney Beene bénréh gu. Atin gétiga kom so bé énda i rigoné ku ké tidéw saén dob Begéne, éndob béréhé ku saén i ténoro i Abaye Begén. 29 Brab dumo guy séménugue Begén. Enda ténagakén Begén non démoyun rigoné kuy késuwata nuwe.”

30 Atin médooy de étéw énggégélingo bé de ni, ménunur ro dob Beene. 31 Mélaw bénréh Jesuse dob de Judio ménunur de mano, “Amuk modor gom bé ténoro guwe, begom i de tintu kuyug gu, 32 atin gétiga kom i toowe kétoro, atin i toowe kétoro i témangéye begom.”

33 Sénumbulo ro maro, “I begeye ni do séfu Abraham gey brab énda ménrifén gey, atin sede mélaw ké béréhé mo fétangéy gey?”

34 Séménumbul i Jesuse mano, “Béréhé ku begom i toowe, i kéluhanay étéwe rémigo tete maak rifév salae. 35 I riféne, fakay dédélén tidéw dob lawie. Endob i nga i gefee lawi, gébati dob nan lawi taman sa taman. 36 Mélaw amuk Nga i Tulusey témangéye begom, tintu gom békénén rifén. 37 Gétiga ku do onok Abraham gom. Endob méuyot gom mémélehu Begén, non énda tayakufé kom i kétoro guwe. 38 Béréhé kuy ati fénggitoy Abay guwe Begén, éndob rigoné kom mon i énggélingoo kome dob kagome abay.”

39 Séménumbul ro maro, “Abraham i kageye katufuan.”

Atin bénréh Jesuse bero mano, “Amuk do tintu onok Abraham gom damén, rigoné kom soy loo bé rénigo Abrahame. 40 Bénréh gu begom i toowe énggélingoo ku tidéw dob Tuluse, éndob méuyot gom Begén mémélehu. Endob békén loo bé nan i rénigo Abrahame. 41 Rigoné kom i ségiléwe bé rénigoy abay gome.”

Endob ménkérit i de Judio maro, “Békén gey nga dob liyuwe, Tulus saén i Abay geye.”

42 Atin bénréh Jesuse bero mano, “Amuk toow fo Abay gom i Tuluse, méimu gom damén Begén, non tidéwu dob Tuluse. Enda ménangéyu dini dob kagéne aturan, éndob Tulusey séménugue Begén. 43 Sedek énda gésobuto kom i béréhé kuwe ni? Non mika gom keeyén munur bé toroé kuwe. 44 Satanas i abay gome atin rigoné kom i kétayay Satanase. Mémélehu étéw tidéw féganay brab tugién non énda i toow dob beene. Atin amuk témugi, rigoné no say adat ne non beeney bebe i kéluhanay tugiéne. 45 Endob toow i kagéne kébéréh, mélaw énda ununro kom Begén. 46 Ati géféténgténge de begom ké wén i sala gu? Enda. Atin amuk toow i béréhé kuwe, sedek énda munur gom Begén? 47 I tidéwe dob Tuluse fégélingoé noy kébéréh i Tuluse. Endob békén gom tidéw dob Tuluse, mélaw énda fégélingoé kom i kébéréh i Tuluse.”

48 Tidéw béno, fénénginsaay de Judio maro, “Aw békén ba toow i bénréh geye ségétéw go tidéw Samaria brab sénaitanan go?”

49 Séménumbul i Jesuse mano, “Békénu sénaitanan. I toowe, basana kuy Abay guwe éndob

énda basana kom Begén. 50 Enda fébantug-bantugu, éndob i Tuluse kétaya no ké basananu, atin Been i gétigane bé ati fatute. 51 Béréhé ku begom i toowe, i de modor bé kétoro guwe, énda méléhu ro."

52 Atin ménbéréh i de Judio maro, "Béleewe ni gétiga keyén sénaitanan go. I Abrahame ménléhu, brab do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, ménléhu ro so. Endob bénréhém i modore bé kétoro me énda méléhuén. 53 Aw toow go na fo gérotor bé Abrahame katufua key? Ménléhu i Abrahame brab de sénarigoy Tuluse so. Ati kéfégitung me bé Beeme?"

54 Séménumbul i Jesuse mano, "Amuk bantugé kuy lowoh guwe so, énda i lanték i bantuga kuwe. Endob i Abay guwe Tulus, Been i mirayane Begén bantugan. Béréhé kom féngadafé kom i Tuluse. 55 Endob énda gélolo gom de. Endob i Begéne, gélolo gu. Amuk béréhé ku énda gélolo gu de, waléyu témugi ségilém bé begome. Endob i toowe, gélolo guy Beene, brab modoru bé kébéréh ne. 56 I katufua kome Abraham moror de bé kégito nuwe bé kégumah guwe. Enggito no, komon moror béni."

57 Sabaf bé ni, ménbéréh i de Judio maro, "Enda séna ménlimo go folo gébélintuwa, éndob bénréhém bé énggito mon i Abrahame?"

58 Séménumbul i Jesuse mano, "Béréhé ku begom i toowe, énda séna ménumah i Abrahame de, i Begéne ménwénén."

59 Sonom béno, ménémurut ro batéw inok ibéré ro dob Jesuse damén taman méléhu, éndob ménrékunéy i Jesuse brab méntékédan dob lawi i Tuluse.

9

*Nuwa Jesusey langafén*e

1 Atin amun ménagéw i Jesuse, énggito noy ségétéwe lagéy langafén tidéw fanay kéumahén. 2 Atin i de kuyug Jesus ménénginsa ro maro, "Maistéro, ati funa nuwe ménumah langafén? Non bé sala ne loo ké sala i de lukésén?"

3 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Békén sabaf bé sala ne taloo no sala i de lukésén. Endob i funa nuwe langafén inok giton i barakat i Tuluse mérigo dob beene. 4 Fatut rigoné tom i fégalbék i Tuluse séménugu Begén, lokut fuweh séna. Gégumah i kélungonone, bé béno éndaén i ségétéw gégalbék. 5 Amun diniwu dob duniyae, maak géfékaya non Begén i Soloe réméndaw dob kéilawane."

6 Amun énggilid i Jesuse émbéréh, déménura dob fantade brab fénlémbuwekén i sébuwane bé dura ne. Tidéw béno, dénuletén dob de motoy ni lagéy langafén. 7 Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Ay go dob kérigéwe féndawét Siloam, brab furauf go diyo." (I atag i Siloame "sénugu".) Mélaw ménagéw i langaféne ni brab rénigo noy férigowe de. Atin amun ménséfule, énggégitonén.

8 Tidéw béno, i de dumo ro ségédét lawi brab de étéw énggégito de mongot limus, ménséfénginsa ro maro, "Aw békén ba beeney étéwe déménoyun mésar mongot limus?"

9 Atin séménumbul i de dumo de maro, "Been bay nan." Endob bang i de dumo de, "Békén been i nan, ségilém ro sa keey falas."

Tidéw béno, i ni lagéy ménbéréh mano, "Begén bay no étéw langafén bé gétaho."

10 Atin ménénginsa ro maro, "Sedek énggégito gon béleewe?"

11 Atin séménumbul i ni lagéy mano, "I lagéye féndawét Jesus, fénlémbuwekén i sébuwane atin dénuletén dob de moto gu. Atin sénuguén begén mangéy mérauf dob Siloam. Tidéw béno, ménagéwu brab ménuraufu, atin sonom béno énggégitowun."

12 Atin ménénginsa ro maro, "Hon i gonoy nan de lagéy béleewe ni?"

Endob séménumbul mano, “Enda gétiga ku de.”
13 Tidéw béno, nuwit roy ni
lagéy éndaén langaféno mangéy
dob de Fariseo. 14 Gai kétérén i
kéfélémbuwek Jesuse bé sébuwane
brab kéuwa ne bé motoy ni lagéy.
15 Fénénginsaay de Fariseo ké ati
kéfingé-fingé i kégégito nuwe. Atin
séménumbul i ni lagéy mano, “I
Jesuse, fénlémbuwekén i sébuwane
brab dénuletén dob de moto gu.
Tidéw béno ménuraufu, atin sonom
béno énggégitowu.”
16 Tidéw béno, i de dumo do
Fariseo ménbéréh ro maro, “I Je-
suse békén tidéw dob Tuluse non
énda modorén bé ménbéréhe dob
kitabé bé énda fakay i gémalbéke ké
gai kétérén.” Endob i de dumo de
ménbéréh ro maro, “Amuk i Jesuse
ségétéw ménsala, énda fo gérigo no
bé mékégaife.” Mélaw énda géséodor
i de antaf fédéw ro.
17 Mélaw ménénginsa man i de
Fariseo dob lagéye ni maro, “Ati
karang me bé Jesuse ni étéw, non
énggéféadi-adino no kun i de moto
mo?”
Atin séménumbul i ni lagéy mano,
“Beeney sarigoy Tuluse muret bé
kébéréh ne.”
18 Endob i de odoroy de Judio
énda fo munur ro de ké langafén i
ni lagéy tidéw bé do gétah, mélaw
féntawag roy de lukésén. 19 Atin
fénénginsaa ro bero maro, “Aw
nga gom i ni? Aw langafén ba
tidéw fanay kéumahén? Sedek
énggégitonén béleewe ni?”
20 Séménumbul i de lukésén maro,
“Gétiga key beeney nga geye brab
langafén tidéw fanay kéumahén.
21 Endob énda énggétiga key de ké
ati kéfingé-fingé i kégégito nuwe
béleewe, taloo no ati ménuwae
de. Endob fénginsaa kom i beene,
non métuwanén san brab been i
sémumbulone begom.” 22 Ménbéréh
i boh ne brab idéng ne loo bé ni non
mégilak ro bé de odoroy de Judio.
Non sénfagayunoy de odoron éndaén
féahurén dob de lawi féngadafan
i étéwe ké béréhé noy Jesusey
Kristowe tidéw dob Tuluse. 23 Been
i niy funay boh i ni lagéy brab idéng
ne séménumbul maro, “Métuwanén i
nga geye, been i fénginsaa kome.”
24 Mélaw i de Fariseo féntawag ron
man i lagéye ni éndaén langaféno
brab ménbéréh ro maro, “Béréhém
i toowe dob adafay Tuluse. Gétiga
key i Jesuse ni ségétéw ménsala.”
25 Mélaw séménumbul mano,
“Enda gétiga ku de ké i Jesuse wén i
salaén loo ké énda. Ni saén i kagéne
gétigan, bé gétaho langafénu éndob
béleewe énggégitowun.”
26 Fénénginsaa ron man maro,
“Ati rénigo nuwe dob beeme? Ati
kéfingé-fingé i kéféadi-adi nuwe bé
de moto mo?”
27 Séménumbul mano, “Bénréh
gun begom, éndob énda fo fégélingoé
kom de. Sede méuyot gom de man
mégélingo ségule? Aw méuyot gom
de ké waléy gom do kuyugén so?”
28 Tidéw béno, fénéngiras ro,
brab bénrého ro maro, “Beem
say kuyugén. Endob i begeye
kuyug Moises gey. 29 Gétiga key
ménsébéréh i Tuluse bé Moisese
bé do gétah. Endob i ni étéw, énda
gétiga key de ké hon i kétidéw ne
de.”
30 Séménumbul i ni lagéy mano,
“Toow fo mékégaif i nan. Enda
gétiga kom wayoy tidéwo nuwe
de, éndob fén-adi-adi noy de moto
gu. 31 Gétiga tom i Tuluse, énda
fégélingoé noy de ménsala. Endob
fégélingoé noy de étéw méngintulus,
rémigo bé kétaya nuwe. 32 Tidéw
féganay kélimbag bé duniyae ni énda
sénay ségétéw géféadi-adi ségétéw
langafén tidéw fanay kéumahén
inok waléy gégito. 33 Mélaw i Jesuse,
amuk békén tidéw dob Tuluse, énda
gérigono no de.”
34 Tidéw béno, ménkérit ro brab
séménumbul ro maro, “I beeme
fénggénga go toow fo ménsala, sedek
beeme nay témoroe begey?” Tidéw

béno éndaén, fénrahur ro de dob lawie féngadafan.
35 Amun énggélingoo Jesusey kénrigo ruwe bé ni lagéy, ménangéy dob beene. Amun énggito no, ménsébéréh i Jesuse de mano, “Aw munur go bé Nga i Kéilawane?”
36 Séménumbul i ni lagéy mano, “Maistéro, béréhém begén ké ati no étéw inok géunuru de.”
37 Séménumbul i Jesuse mano, “Enggito mon, non Been i Begéne sébéréh beem.”
38 Tidéw béno, ménbéréh i ni lagéy mano, “Kadnan, munuru Beem.” Atin fénéngadafén i Jesuse.
39 Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Kékukum i funa kuwe ménangéy dob duniyae ni. I Begéne maak solo i de maak langafén inok waléy ro gégito amuk munur ro Begén. Atin i de gégito, sani de gétigan étéw, waléy ro maak langafén amuk énda munur ro Begén.”
40 Wén i de Fariseo énggégélingo bé kébéréh Jesuse, atin ménénginsa ro maro, “Sede? Aw do langafén gey so?”
41 Séménumbul i Jesuse mano, “Amuk maak do langafén gom, énda damén i sala gom, éndob béleewe ni makom ké do gégito gomén, non makom ké toow gomén gétigan. Been i nan i funa nuwe i de sala gom énda mékédano.”

10

I binuwayae fantag bé témalimae bé de bili-bili

1 I Jesuse, ménuret sébaan binuwaya mano, “Béréhé ku begom i toowe, i étéwe mahur dob rugéy de bili-bili énda mangéyén bé béngawane atin mangéy man bé de ségiyo agéwon, i nan étéw ménakaw brab tulisan. 2 Endob i étéwe mahur mangéy bé béngaway rugéy de bili-bili, beeney témalimae bé de bili-bili. 3 I mantaye dob fintue ungkaé noy béngaway rugéne inok géahur i témalimae bé de bili-bili. Brab i de bili-bili gélolo roy béréh ne. Brab tawagé noy de kaan do bili-bili bé de dawét ro. Tidéw béno, fanangguwité no bero mésut tidéw dob rugéne mangéy dob de fétabtaban. 4 Atin amuk mésut ro, métah bero brab i de bili-bili furay ro de non gélolo roy béréh ne. 5 Enda furay ro bé ségiyowe étéw, yamula féraréyo ro non énda gélolo roy béréh ne.” 6 Bénréh Jesuse beroy ni binuwaya éndob énda fo énggésobuto ro de.
7 Mélaw i Jesuse ménbéréh man mano, “Béréhé ku begom i toowe, Begéney maake béngawan ahuroy de bili-bili. 8 I de énggéétah Begén do tugién témoro, beroy maake do ménakaw brab do tulisan. Endob i de kagén do étéw, beroy maake bili-bili, énda fo fénggélingo ro bero. 9 Begéney béngawane. I kéluhanay mahure dob Begéne, méfukas ro dob de sala ro. Ségiléw ro bé de bili-bili, mahur ro brab mésut ro atin géagéw ro dob fiyowe tabtabén non talimaé ku bero. 10 I tulisane, sani tugiéne témoro mangéy sa dini inok ménakaw brab méméléhu brab méminasa. Endob i funa kuwe ménangéy dini inok iray gu dob de kéilawan i umule énda i kulang de taman sa taman.
11 “Begéney fiyowe témalima bé de bili-bili, non iray guy férénawa guwe inok méfukas i de kuyug gu. 12 I ségétéwe étéw témalima bé de bili-bili sukayan saén, békén been i gefee de, mérarey ké gégito itu-talun. Tidéw béno, i itu-talune rambaé noy de bili-bili brab béragaré no bero. 13 I ni étéw sukayan saén tagaké noy de bili-bili non békén kaan brab énda fo méimuén bero. 14 Endob Begéney maake fiyo témalima bé de bili-bili. Gélolo guy de kuyug gu, brab i de kuyug gu gélolo ro Begén, 15 ségiléw bé kégélolo guwe bé Abay guwe Tulus brab kégélolo nuwe Begén. Atin i Begéne iray guy férénawa guwe inok méfukas i de kuyug gu dob

de sala ro. 16 Wén i de ségiyo
do bili-bili gu békén tidéw dob
ni rugén. Fatut fanangguwité ku
so bero brab fégélingoé roy béréh
guwe. Mélaw i de kéluhanay de étéw
gu, waléy sébaan i rugé ruwe brab
ségétéw i témalimae de.
17 "I funay Abay guwe méimu
Begén, non énda gulaané kuy
férénawa guwe. Endob amuk
méléhuu, méuyagu man. 18 Atin
énda i géafas bé férénawa guwe tidéw
dob Begéne, éndob kétaya ku fo iray
gu. Wén i kuwagib gu de miray
brab wén soy kuwagib gu de médot
man ségule. Been i niy sénugu i
Abay guwe Begén rigoné ku."
19 Amun énggélingooy de Judio
man i kébéréh Jesuse, énda man
énggéséodor i de antaf fédéw ro.
20 Médooy de étéw, ménbéréh ro
maro, "Bunég i ni étéw brab
rénahuko saitan. Kagom fégélingoén
de."
21 Endob i de dumo de ménbéréh
ro maro, "Enda gébéréh loo bé
nan i étéwe rénahuko saitan. Atin
énda gaganéy ségétéwe sénaitanan
i émféadi-adiwe bé de motoy lan-
gaféne inok waléy gégito."

22 Tidéw béno, énggumah i gaiwe
kandulioy de Judioy kéfégétédém
ruwe bé kéfélinise bé lawi i Tuluse.
Bé béno, gai mélégéney. 23 Atin
i Jesuse diyo dob lawi i Tuluse
séagéw-agéw dob agéwone wén
i atéfén, féndawét bé dawét i
méntélatae datu Solomon. 24 Atin
i de Judio ménsélimud ro dob Jesuse
brab ménénginsa ro maro, "Taman
kédiron nay kéféongot-ongot me
begey? Amuk Beemey Kristowe,
san i fénémili i Tuluse mégulew,
béréhém begey i mékéntaye."
25 Séménumbul i Jesuse mano,
"Bénréh gun begom éndob énda
munur gom de. I de mékégaif
galbék fénrigoy Abay guwe Tulus
Begén, been i da nan i émfégétigane
begom fantag bé Begéne. 26 Endob
énda munur gom de non békén gom
do bili-bili gu. 27 I kagéne do bili-bili
fégélingoé roy kébéréh guwe brab
gélolo gu bero, atin furay ro Begén.
28 Iraya ku bero umul magufusa,
brab énda méléhu ro. Atin énda i
géafas bero tidéw dob Begéne. 29 I
Abay guwe Tulus toow na fo gérotor
bé kéluhanane. Been i ménirayе bero
dob Begéne. Atin énda i géafas bé
de bili-bili gu tidéw dob Tuluse.
30 I Begéne brab Abay guwe Tulus,
sébaan gey saén."
31 Tidéw béno, i de Judio ménurut
ro batéw man inok ibéro ro
batéw i Jesuse féléhué ro damén.
32 Endob ménbéréh i Jesuse mano,
"Médoonén i fiyowe galbék fénrigoy
Abay guwe Tulus Begén dob
téngaanga kome. Ati isuwe bé de
ni funa kom Begén méméléhu?"
33 Séménumbul i de Judio maro,
"Békén bé de fiyo galbék i funa
keye Beem méméléhu, éndob sabaf
mékémurka dob Tulusoy nan
béréhé mo. I Beeme ségétéw go
saén kéilawan, sedek béréhé mo
Tulus go?"
34 Tidéw béno, séménumbul
i Jesuse mano, "Endob wén i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse dob
Kitab gome mano, 'Do tulus gom.' "
35 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano,
"Enggétiga tom, i Ménsulate Kébéréh
i Tuluse toow fo toow taman sa
taman. Mélaw ténawag i Tuluse do
tulus i de katufua tom niraya no bé
kébéréh ne. 36 Atin Begéney fénémili
i Abaye brab sénuguén mangéy
dini dob duniyae. Mélaw sedek
béréhé kom mékémurka i bénréh
guwe bé Begéney Nga i Tuluse.
37 Amuk énda rigoné kuy fégalbék
i Abay guwe Begén, kagom munur
Begén. 38 Endob amuk rigoné ku,
fatut unur gom bé de génalbék
gu, fiyon fo ké énda munur gom
bé kébéréh guwe, inok gétiga kom
brab gésobuto kom i Abaye dini dob
Begéne, atin i Begéne diyou dob
Abaye."

39 Amun énggélingoo roy ni kébéréh Jesuse, ténulama ro man i kéméfoe de, éndob énggéséliyah brab ménsut.
40 Atin ménséfule i Jesuse mifar dob wayége Jordan dob gono Juane mautis bé gétahe de. Atin diyo ménbati. 41 Atin médooy étéwe ménangéy dob Beene. Atin ménsébéréh-béréh ro maro, “Fiyon fo ké i Juane énda i do rénigo no mékégaif, éndob toow i kéluhanay bénréh ne fantag bé Jesuse ni.” 42 Atin diyo médooy ménunure bé Jesuse.

11

Ténébule Jesusey Lasarowe

1 Wén i ségétéwe lagéy déméruun, i dawét ne Lasaro, diyo bati dob Betania. I Mariahe brab Martahe do tuwaréyén libun bati ro so dob no ingéd. 2 Been i niy Mariahe léménuka bé fégéféamute dob de sékéy i Kadnane Jesus brab kénayasén bé buk ne. Atin i Lasarowe lagéyén déméruun. 3 Mélaw i de libuno ménféuwit ro kébéréh mangéy dob Jesuse maro, “Kadnan, i toowe fo kégédawa mo dumo mo séloyuk, déméruun.”
4 Amun énggélingoo Jesusey ni, ménbéréh mano, “Enda méléhu i Lasarowe bé nan déruun. Ménrigoy ni inok médayéw i Tuluse, atin tidéw so dob ni médayéw soy Begéne sani Nga i Tuluse.”
5 Toow fo méimu i Jesuse bé de ni sétuwaréy ro Martah, Maria, brab Lasaro. 6 Endob fiyon fo ké énggélingoo Jesuse déméruun i Lasarowe, énda na ménagéwén tidéw dob gono nuwe bati taman énda féntibusén nay ruwowe gétérésangan. 7 Tidéw béno, ménbéréh dob de kuyugén mano, “Séfule tom mangéy Judea.”
8 Endob bang i de kuyugén, “Maistéro, békén ba énda séna ménrugay i kétulamay de Judio diyo Beem méméléhu? Mélaw énda fatutén séfule gon man mangéy diyo.”
9 Séménumbul i Jesuse mano, “Aw békén ba folo bra ruwo géuras i ségéfuwehe? Atin énda gébangkud i étéwe magéw ké fuweh non gito noy géfékayae dob duniyae. 10 Endob i étéwe magéw ké kélungonon gébangkud non délémon.” 11 Nuret Jesusey binuwayae ni inok fégétiga no bé de kuyugén bé énda gésug-sugén diyo dob Judea non énda séna fénggilidén i galbék ne. Amun énggilid Jesuse bénréh i ni, rénéfaa no mano, “I Lasarowe dumo tom séloyuk, fidong. Mangéyu diyo inok ulégé ku.”
12 Atin i de kuyugén ménbéréh ro maro, “Amuk fidong, waléy adi-adi.”
13 Endob i atag i bénréh Jesuse, ménléhu i Lasarowe, éndob énda énggésobutoy de kuyugén de. Marok tintu fidong. 14 Mélaw bénréh Jesuse fénkéntayén dob berowe mano, “Ménléhuén i Lasarowe. 15 Endob sabaf bé begome, mororu non énda diyou. Non wén i rigoné kuwe funa kom munur Begén. Enggomén, magéw tomén.”
16 Atin ménbéréh i Tomase (féndawét so “Séfing”) dob de dumo no kuyugén mano, “Modor tom de inok méléhu tom so séréngan bé Jesuse.”
17 Amun énggégumah ro diyo, énggélingoo Jesuse bé ménfotén gétérésangan i kélébéng ruwe bé Lasarowe. 18 I ingéde Betania, gédét saén dob Jerusalem, téléw gékilomitroy kérayu ne. 19 Atin médooy de Judio ménangéy diyo inok féfiyoné roy de fédéw ro Martah brab Maria bé kéléhu i lagéy ruwe.
20 Amun énggélingoo Martahe gédét gumah i Jesuse, ménagéw bénalakén, éndob i Mariahe ménféled dob lawie. 21 Atin ménbéréh i Martahe dob Jesuse

mano, “Kadnan, amuk dini go,
énda damén ménléhu i lagéy guwe.
22 Endob gétiga ku fiyon fo ké
béleewe ni, iray i Tuluse Beem i ati
ongoté muwe de.”
23 Atin ménbéréh i Jesuse mano,
“Tébule i lagéy me.”
24 Atin bang Martahe, “Gétiga
ku tébule moso beroy kéluhanay de
étéw dob tamfaday de gai.”
25 Séménumbul i Jesuse mano,
“Begéney témbulee brab miraye
umul. I étéwe munur Begén, fiyon
fo ké méléhu, méuyag so. 26 Atin i
méuyage étéw munur Begén, éndaén
méléhuén. Munur go bé ni?”
27 Atin séménumbul i Martahe
mano, “Hoo Kadnan, munuru
Beemey Kristowe, sani nongot-
nongot geye Nga i Tuluse ménangéy
dob duniyae ni.”
28 Amun énggilid Martahe bénréh
i ni, ménséfule mangéy dob Mari-
ahe dumo no brab ménséguraw
mano, “Enggumah i Maistérowe
brab féntawagén beem.” 29 Amun
énggélingoo Mariahey ni, ménagayas
témindég brab ménagéw bénalakén
i Jesuse. 30 (I Jesuse énda séna
énggumahén dob ingéde, diyo séna
dob gonoy bénalaka Martahe de.)
31 Atin i de Judio diyo ro dob lawie
émféfiyo bé fédéw Mariahe, amun
énggito roy Mariahe ménagayas
témindég brab ménagéw, ménfuray
ro de. Marok mangéy kémérew dob
lébénge.
32 Amun énggumah i Mariahe
dob gono Jesuse, méntélengkéb
dob adafa nuwe brab ménbéréh
mano, “Kadnan, amuk dini go, énda
damén ménléhu i lagéy guwe.”
33 Amun énggito Jesusey Mariahe
kémérew brab de Judio ménodor de
kémérew ro so, ménuray i na Jesuse
brab toow fo méntete i fédéw ne.
34 Atin ménénginsa i Jesuse mano,
“Hon i gonoy lénébéngo kome de?”
Séménumbul ro maro, “Kadnan,
mangéy tom diyo.”
35 Tidéw béno, kéménrew i Je-
suse. 36 Mélaw ménsébéréh-béréh i
de étéw maro, “Téngténg gom, toow
fo mégédaw i Jesuse bé Lasarowe.”
37 Endob bang i de dumo de,
“Enggéféadi-adino noy de motoy
langaféne. Sedek énda énggéféadi-
adino noy Lasarowe inok énda
damén ménléhuén?”
38 Atin amun énggégumah i Je-
suse dob lébénge, toow fo méntete
i fédéw ne. I ni lébéng takub, atin
ténléb roy béngawa nuwe bé dakéle
batéw. 39 Tidéw béno, ménbéréh i
Jesuse mano, “Kéda kom i batéwa
nan.”
Endob i Martahe, libuy ni
ménléhu ménbéréh mano, “Endob
mahuén i bangkay ne béleewe
ni, non ménfotén gétérésangan i
kélébénge de.”
40 Atin ménbéréh man i Jesuse
mano, “Bénréh gun dob beeme,
amuk munur go, gito moy barakat
i Tuluse.” 41 Mélaw kénda roy
batéwe dob béngaway lébénge. Atin
i Jesuse léménéngag brab ménbéréh
mano, “Abay, toow fo fésalamatu
dob Beeme non fénggélingoém
Begén. 42 Atin gétiga ku fégélingoé
mo Begén sénga tékélid. Endob
dasala kuy ni béleewe non bé de
étéw géliwét Begén inok munur ro
Beem i séménugue Begén.” 43 Amun
énggilid bénréhén i ni, ménbéréh
toow fo métanug mano, “Lasaro,
sut go!” 44 Tidéw béno, méntébule
i Lasarowe brab ménsut. Atin
méntabéd i de kémérén brab de
sékéyén bé de safut fénggébaus bé
lowoh ne, brab méntéléb i rangih
ne bé munsalawe. Atin ménbéréh
i Jesuse mano, “Kéda kom i de
fénggébaus de nan inok éndaén
méfukétén.”
45 Médooy de Judio ménangéy
témukaw bé ro Mariahe, amun
énggito roy rénigo Jesuse, ménunur
ro dob Beene. 46 Endob i de dumo
bero, ménangéy ro dob de Fariseo
brab nuret roy rénigo Jesuse.
47 Mélaw i de odoroy de fadi brab

de Fariseo, ménsélimud ro beroy de kéfédéway de Judio. Atin ménbéréh ro maro, “Ati rigoné tome? Non i Jesuse ni rémigo médoo do mékégaif. 48 Amuk fédayaé tom i ni rigoné no, kéluhanay étéwe munur dob Beene. Tidéw béno, waléy datu i de Judio atin mékérit i datu tome tidéw Roma. Tidéw béno, mangéy diniy de sundaloy de Romano inok binasané roy lawi i Tuluse gono tom méngadaf, loo soy ingéd tome.”

49 Endob ménbéréh i Kayafase, sani gérotore fadi bé no bélintuwa mano, “Enda i lanték gom. 50 Aw énda ba gétiga kom de, labi na fiyo ké ségétéw saén i méléhue gémantinon bé kéluhanay Judiowe, inok énda mébinasay ingéd tome?” 51 Bénréhén i ni békén tidéw dob kaane saén kéfégitung. Non beeney toowe gérotor fadi bé no bélintuwa, mélaw sénarigoy Tuluse émbéréh bé i Jesuse méléhu inok méuyag i de étéw Judio. 52 Atin békén say de Judio, non i funa Jesuse méléhu inok i kéluhanay de nga i Tuluse, sani de munur dob Beene, fiyon atiy gonone tidéwo ro, waléy ro sébaan.

53 Mélaw tidéw bé no gai, i de odoroy de Judio fégitungé roy ati kéfélého ruwe bé Jesuse. 54 Mélaw éndaén féira-iray Jesuse dob Judea ké magéw. Yamula ménangéy Efraim gédét dob gonone énda i étéw de bati. Atin diyo ménbati beroy de kuyugén.

55 Amun gédétén i kékanduli i de Judio féndawét “Témara”, médooy de étéw tidéw dob de ségiyo-giyo gonon ménangéy Jerusalem. Diyo ro rénigoy adate féndawét “Félinis” inok géamung ro bé kandulie ni. 56 Atin sélédé roy Jesuse non énda énggito ro de diyo. Atin ménséfénginsa ro dob lawi i Tuluse maro, “Ati karang gome de, mangéy keey diniy Jesuse bé ni kékanduli, loo ké énda?” 57 Non i de odoroy de fadi brab de Fariseo, bénréh ro dob de étéw buluk wén i ségétéw gégito bé gono Jesuse, béréhé no dob berowe inok gékéfoo ro.

12

1 Ném séden kélungonon taman bé gaiy kékanduli ruwe féndawét “Témara”, i Jesuse ménangéy Betania, sani ingéd Lasarowe, i lagéye ténébuleén. 2 Diyo ténafay roy kandulie fégébasa bé Jesuse. Bé no témégén, i lala Martahe démuwot, ménsar i ro Jesuse bero Lasaro. 3 Atin i Mariahe éndotén i dakéle katiya ménféno fégéféamut féndawét nardo, toow fo balilaga, atin lénukaén dob de sékéy Jesus. Tidéw béno, kénayasén bé buk ney de sékéy Jesus. Atin ménlégéb i duwaléy lawie bé téréhung i ni fégéféamut. 4 Endob i ségétéwe bé de kuyugén féndawét Judas Iskariot, sani ménfékéfoe de, ménbéréh mano, 5 “Sedek séninggula saén i nan fégéféamut? Non amuk fénbéléy damén i nan nor, wén i médoo kurta gédotén de brab iray damén dob de méskinan.” 6 Endob békén toow i kéuray i na nuwe bé de méskinan. Enggébérého noy no non i beene ségétéw ménakaw. Beeney témimue bé kurta ruwe, brab sénga tékélid médot de.

7 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Kago élénén i Mariahe. Atin fatut itongé noy sama ne inok wén i fégéféamut bé gaiwe kélébéng bé bangkay guwe. 8 I de méskinan bati dob begome sénga tékélid. Endob i Begéne, éndaén mérugayu bati dini dob begome.”

9 Médooy de étéw énggélingoo ro diyo i Jesuse dob Betania. Mélaw ménangéy ro diyo. Békén say Jesusey funa ruwe mangéy diyo, non ménangéy ro diyo inok gito ro soy Lasarowe, sani lagéye ténébuleén. 10 Mélaw i de odoroy de fadi bénantak fédéw roy féléhué ro

soy Lasarowe. 11 Non Lasarowey
funay médoowe Judio téménrén
modor bé kétoro i de odoro ro atin
ménggánay ro munur bé Jesuse.

12 Bé gétunduge de fuweh,
médooy de étéw do ménangéy dob
Jerusalem inok mamung bé ni kan-
duli féndawét Témara, énggélingoo
roy Jesuse mangéy Jerusalem.
13 Mélaw méndot ro do dau bongo
brab ménsut ro dob ingéde inok
balaké roy Jesuse. Ménbéréh ro
métanug maro, “Dayéwé tom i
Tuluse! Féfiyonéy Tuluse damén
i ni gégumah tidéw dob Kadnane!
Beeney datu tome do Judio!”

14 Atin éndot Jesusey natiy kudae
brab kénudaa no. Mélaw méntuman
i Ménsulate Kébéréh i Tuluse
mano, 15 “I begome do étéw dob
Jerusalem, kagom mégilak. Non
gégumah i datu gome kémuda dob
natiwe.” 16 Enda fo énggésobutoy
de kuyug Jesus i de ni bé no gai.
Endob amun déméniyat i Jesuse,
énggétédémo ro brab énggésobuto
roy Ménsulate Kébéréh i Tuluse,
brab been i niy rénigo ruwe dob
Jesuse funan méntuman i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse.

17 Bé béni, i de médoo do étéw
énggégito bé kétawag ne brab
kétébule ne bé Lasarowe, nuret
ro dob de dumo roy fantage bé
rénigo Jesuse. 18 Been i niy funay
médoowe étéw ménalak bé Jesuse
dob de agéwon non énggélingoo roy
rénigo nuwe ni mékégaif. 19 Mélaw
ménsébéréh-béréh i de Fariseo
maro, “Endaén i fiyo rigoné tom,
énténg gom kéluhanay étéwe modor
ro de.”

20 Atin diyo soy do étéw tidéw
dob ingéde Gris. Ménangéy ro so
Jerusalem inok géfénga dafa ro bé no
kékanduli. 21 Ménangéy ro dob Fil-
ipihe (sani tidéwe Betsaida, sébaan
ingéd dob sakuf i Galileawe), brab
ménbéréh ro maro, “Maistéro,
méuyot gey géségito bé Jesuse.”

22 Tidéw béno, bénréh Filipihe bé
Andrese, brab ruwo ro ménangéy
dob Jesuse brab bénréh ro dob
Beeney kéuyotoy de étéw. 23 Atin
ménbéréh i Jesuse mano, “Eng-
gumahén i gaiwe toow fo médayéw
i Nga i Kéilawane, sani Begéne.
24 Béréhé ku begom i toowe,
amuk i bénee énda mélébéngén
dob fantade, énda mégonokén.
Endob amuk ménlébéng, mégonok
médoo. Ségilew bé Begéne, non
amuk méléhuu, médooy gégédote
bé mantuwe umul. 25 I aruméne
étéw sani toowe fo gémulaan bé
férénawa nuwe, méléhu. Endob i
étéwe énda gulaané noy férénawa
nuwe dob ni duniya, gédoté noy
mantuwe umul magufusa. 26 Atiy
méuyote gémalbékon Begén fatut
modor Begén, inok fiyon fo ké ati
ayo kuwe, diyo soy sugu-sugué
kuwe. Atin fébantug i Abay guwey
étéwe gémalbékon Begén.

27 “Toow fo tete i fédéw guwe
béleewe ni. Ati fatute béréhé ku?
Enda mon gébérého ku de ké maku,
‘Abay, kago fédayaén mérigo séko
dob Begéne.’ Non been i niy funa
kuwe ménangéy dini inok géagéwo
kuy ni kérasay.” 28 Tidéw béno,
déménasal i Jesuse mano, “Abay,
fégito moy barakat me.”

Tidéw béno, wén i émbéréhe tidéw
dob lawayo mano, “Fénggito gun i
barakat guwe atin fégito gu man
ségule.”

29 Atin amun énggélingooy de
ménsélimud do étéw diyo i ni, i de
dumo de marok léte, atin i de dumo
de marok télakiy no ménsébéréh bé
Jesuse.

30 Endob bénréh Jesuse mano,
“I funay Tuluse ménbéréh békén
inok gélingoo ku, yamula inok
gélingoo kom so. 31 Béleewey gaiwe
féganayéy Tulusey kékukum ne bé
de tete étéw. Atin fétékédanén i
datu i ni duniya, sani Satanase.
32 Atin i Begéne, amuk métunggulu,
féfégédété kuy kéluhanay étéwe dob

Begéne.” 33 (Bénréh Jesusey ni
inok fégétiga no beroy fégélehu ne,
tunggulén dob kruse.)

34 Atin ménbéréh i de étéw
ménlimud maro, “Ménbéréh dob
Ménsulate Kébéréh i Tuluse i
Kristowe kun méuyag taman sa
taman. Mélaw sedek bénréhém i
Nga i Kéilawane fatut tunggulén? Ati
ni Nga Kéilawan?”

35 Mélaw bénréh Jesuse bero
mano, “I Begéne maak solo. Atin
éndaén mérugay i kébati guwe dob
begome. Fétuntay gom béleewe
non diniwu séna inok gétiga kom
i fiyowe agéwon. Endob amuk
délémonén, éndaén gito gom i
agéwone. 36 Mélaw amun diniwu
séna, unur gom Begén inok waléy
gom so do solo miring Begén.”

Amun énggilid i Jesuse ménbéréh,
méntékédan brab éndaén méntéfégito
no bé de étéw. 37 Fiyon fo ké énggito
roy de médoo rénigo Jesuse do
mékégaif, énda so munur ro de.
38 Dob ni méntuman i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse, sénulat Isaiase
sani méntélatae sénarigoy Tuluse
muret mano, “Kadnan, énda i
munur bé uret geye, atin énda i
énggétigan bé fénggitono muwe bé
barakat me.”

39-40 Atin sénulat Isaiase so mano,
“I Tuluse, fénwaléyén bero langafén
brab féntégasén i de fédéw ro,
inok énda gégito ro brab inok
énda gésobut ro brab énda gésénule
ro brab munur dob Tuluse inok
tabanga no bero.” Atin been i funa
ruwe énda géunur ro.

41 Bénréh Isaiasey ni non bé
gétahe de énggito noy kébarakata
Jesuse brab bénréhén i fantage bé
Beene.

42 Fiyon fo ké loo bé ni, médooy
de odoroy de Judio ménunur bé Je-
suse. Endob énda fénayag ro de non
mégilak ro bé de Fariseo fétékédané
ro dob lawie féngadafan inok éndaén
géféngadaf ro diyo. 43 Enda fénayag
roy kéunur ruwe bé Jesuse non
toow na fo méuyot ro bé kédayéw i
kéilawane bé kédayéw i Tuluse.

44 Tidéw béno, méntanug i
kébéréh Jesuse mano, “I étéwe
munur dob Begéne, énda saén
munurén dob Begéne, éndob
munur so bé Tuluse séménugu
Begén. 45 Atin i étéwe énggégito
Begén, énggito no soy séménugue
Begén. 46 Begéney maake solo.
Ménangéyu dini dob duniyae inok
réméndawu dob de étéw. Mélaw i
de munur dob Begéne, éndaén bati
ro dob délémone. 47 Atin i étéwe
énggégélingo bé kétoro guwe éndob
énda munurén de, békén Begén i
kémukume de, non énda ménangéyu
dini inok kukumé kuy de kéilawan,
yamula fukasé ku bero dob de sala
ro. 48 I étéwe mika Begén brab
énda munurén bé kagéne kétoro,
mékukum dob tamfaday de gai.
Atin i kémukume de, been i kétoro
guwe. 49 Non i kagéne kétoro békén
tidéw dob Begéne, éndob tidéw dob
Abay guwe Tulus séménugu Begén.
Been i ménfébéréhe Begén. 50 Atin
gétiga ku, i sugu ne miray bé umule
magufusa. Mélaw béréhé ku begom
i sénugu i Abay guwe.”

13

Nurah Jesusey de sékéy i de kuyugén

1 Bé béno, ségékélungonon séden
atin kémanduli i de Judio féndawét
“Témara”. Atin énggétiga Jesuse,
gédétén i gaiwe tagaké noy duniyae
ni atin séfule mangéy dob Abay ne.
Toow fo ménimu bé de kuyugén
dob duniyae ni, atin fénténgténgén
i kédakél i kégédaw ne bero.

2 Ménama i Jesuse beroy de
kuyugén. Atin i Satanase, bé
gétahe de fénémanduo noy Judas
Iskariote sani nga Simon Iskariote
inok féképoén i Jesuse. 3 Atin
i Jesuse énggétiga noy Abay ne
sénarigén dob Beeney kéluhanane.
Atin énggétiga noy Beene tidéw dob

Tuluse atin séfule mangéy dob Tuluse. 4 Mélaw amun ménsar ro séna dob sékuloy ahayane, téménindég i Jesuse brab kénda noy kégal ne brab nikétén i tuwaliyawe dob owok ne. 5 Tidéw béno, rénigono no wayég i félangganahe atin nurahén i de sékéy i de kuyugén, brab ténrafo no bé tuwaliyawe nikétén dob owok ne. 6 Amun fégédét i Jesuse dob Simon Pedrowe, ménbéréh i Pedrowe mano, “Kadnan, aw Beem i murahe bé de sékéy gu?”

7 Séménumbul i Jesuse mano, “Enda gésobuto kom i atag i ni rigoné ku béleewe ni, éndob gésobuto kom so moso.”

8 “Kago”, bang Pedro. “Enda fo méuyotu de ké Beem i murahe bé de sékéy gu.”

Endob séménumbul i Jesuse mano, “Amuk énda géuraha ku begom, békén gom do toow kuyug gu.”

9 Mélaw bang Pedrowe, “Kadnan, békén say de sékéy gu, éndob urahém soy de kémér gu brab uléw guwe de so.”

10 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “I étéwe énggilidén méndiyoh, kailangan urahé no say de sékéyén, non limfiyonén i lowoh ne. Atin limfiyo goménn saliyu bé ségétéwe énda limfiyo no.” 11 Bénréh Jesusey ni non gétiga no wén i ségétéwe bero émfékéfo de. Been i niy funa nuwe ménbéréh mano, “Enda kéluhana kom limfiyo.”

12 Atin amun énggilidén nurah Jesusey de sékéy i de kuyugén, kéménégal brab ménsar man dob amaane. Tidéw béno, ménénginsa mano, “Aw énggésobuto kom i rénigo guwe dob begome? 13 Fédawété kom Begén ‘Maistéro’ brab ‘Kadnan’, atin toow fo fatut i nan non Begéney Kadnane. 14 Mélaw i Begéne, sani Kadna kome brab Maistéro gom, amun nurah guy de sékéy gom, fatut gom so séurah sékéy. 15 Ténoro gu begom i fatute adat. Rénigo guy ni inok iringé kom so. 16 Béréhé ku begom i toowe, énda nay rifén ké toow na fo gérotor bé gefee de, brab énda nay sugu-suguén ké toow na fo gérotor bé amu ne. 17 Amuk énggésobuto kom i de ni, toow gom na fo moror ké rigoné kom.

18 “Enda béréhé kuy ni dob begome kéluhanan, non gétiga kuy de fédéw gom do fénémili gu. Mélaw gétiga ku wén i ségétéw begom émfékéfo Begén. Mérigoy ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘I étéwe dumo gu mama waléy sébanil Begén.’ ” 19 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Béréhé ku begom béleewe ni, bé énda séna ménrigo no inok amuk gégumah i gaiwe métuman i ni, géunur gom Begéney Kristowe tidéw dob Tuluse. 20 Béréhé ku begom i toowe, i étéwe témayakuf bé sugué kuwe, témayakuf so Begén. Atin i témayakufe Begén, ténayakufén soy Tuluse séménugu Begén.”

21 Amun énggilid Jesuse bénréh i ni, toow fo ménlidu i na nuwe atin ménbéréh man mano, “Béréhé ku begom i toowe, wén sékoy ségétéwe begom émfékéfo Begén.”

22 Tidéw béno, i de kuyugén ménggéséténgténg ro, non énda gétiga roy ati isuwe bé berowey bénréh Jesuse. 23 Atin ménsar dob sékulo Jesusey kuyug ne toow fo kégédawa no. 24 Atin kénébit Simon Pedrowey ni kuyug brab ménbéréh mano, “Fénginsaém ké ati isuwe de.”

25 Mélaw ménfégédét i ni kuyug dob Jesuse brab ménénginsa mano, “Kadnan, ati isuwe begey i émfékéfoe Beem?”

26 Séménumbul i Jesuse mano, “I étéwe iraya ku bé fane nérém gu, been i nan.” Tidéw béno, amun énggérémo noy fane, nirayén dob Judase nga Simon Iskariote.

27 Amun énggédot Judasey fane,
ménahur i Satanase dob Beene.
Atin ménbéréh i Jesuse mano,
“Fagayas gon, rigo mo nén i
rigoné muwe.” 28 Endob énda i
ségétéw bé de kuyugén ménsar dob
amaane, énggésobut bé funa Jesuse
ménbéréh bé nan. 29 Non i Judase
beeney témimue bé de kurta ro,
brab marok sénugu Jesuse mangéy
méléy bé de kailanga ro bé no
kékanduli. Atin i de dumo bero
marok sénuguén mangéy miray
kurta dob de méskinan.
30 Amun énggédot Judasey fane
ni, ménsut atin ménagéw. Bé béno,
kélungonon.

I mantuwe sugu

31 Amun ménagéw i Judase,
ménbéréh i Jesuse mano, “Béleewe
gitonén i barakat guwe sani Nga
i Kéilawane. Atin bé Begéne, giton
soy barakat i Tuluse. 32 Brab
amuk bé Begéne, énggitonén i
barakat i Tuluse, tidéw béno fégitoy
Tulusey barakat guwe. Atin rigoné
noy ni magad. 33 Do nga gu,
éndaén mérugay i kébati guwe dob
begome, brab sélédé kom séko
Begén. Endob béréhé ku begom
béleewe niy bénréh guwe dob de
odoroy de Judio, ‘Enda géodor gom
mangéy dob ayo kuwe.’ 34 Atin
ay niy mantuwe sugu iray gu
begom: Ségédaw gom. Ségiléw
bé kégédaw guwe begom, ségédaw
gom. 35 Amuk ségédaw gom, gétigay
kéluhanay de étéw mélaw begom i de
kuyug gu.”

36 Tidéw béno, ménénginsa i Si-
mon Pedrowe mano, “Kadnan, ayo
muwe de?”
Séménumbul i Jesuse mano,
“Béleewe ni, énda géodor gom Begén
mangéy dob ayo kuwe. Endob
gétundug gom so moso may diyo.”
37 Atin bang Pedrowe, “Kadnan,
sedek énda géodoru Beem béleewe
ni? Ulan den ké méléhuu sabaf bé
Beeme.”
38 Endob ménbéréh man i Je-
suse mano, “Aw toow ulan den ké
méléhu go sabaf bé Begéne? Béréhé
ku beem i toowe, énda séna ukoro
i férufete, dirungé mo Begén télew
gule bé énda gélolo mo Begén.”

14

Jesusey agéwone mangéy dob lawayo

1 Bang Jesuse, “Kagom émbuku
taloo no tete i de fédéw gom. Unur
gom bé Tuluse, brab unur gom so
Begén. 2 Wén i médoo do gonon dob
lawi i Abay guwe. Atin magéwu
angéyé ku tafayén i de gono kom.
Enda béréhé ku begom i ni amuk
békén toow. 3 Tidéw béno, amuk
énggilidén méntafay i de gono kom,
séfuleu mangéy dini brab uwité ku
begom mangéy dob batio kuwe
inok sétifon tom. 4 Atin gétiga kom
i agéwone mangéy dob ayo kuwe.”
5 Endob ménbéréh i Tomase
mano, “Kadnan, énda gétiga key i
ayo muwe de. Ati mélaw i kégétiga
keye bé agéwone mangéy diyo?”
6 Séménumbul i Jesuse mano,
“Begéney agéwone, Begéney toowe,
brab Begéney umule. Enda i
géangéy dob Abaye saliyu bé
Begéne. 7 Amuk toow fo gétiga
kom Begén, gétiga kom soy Abay
guwe Tulus. Atin tidéw béleewe
ni, énggétiga komén brab énggito
gomén.”
8 Atin bang Filipihe. “Kadnan,
fégito mo begey i Abaye Tulus.
Been saén i nan i kailanga keye.”
9 Séménumbul i Jesuse mano,
“Ménrugayén i kébati guwe dob
begome. Endob taman so béleewe
énda so wayo gélolo mo Begén
Filipi? I énggégitowe Begén, énggito
no soy Abaye. Sede mélaw ké
émbéréh go, ‘Fégito mo begey i
Abaye’? 10 Aw énda fo munur
go Begén diyou dob Abaye, atin
i Abaye dini dob Begéne? I de
béréhé ku begom békén tidéw dob

Begéne. Tidéw dob Abaye dini dob Begéne gémalbék. 11 Unur gom bé kébéréh guwe, i Begéne diyou dob Abaye, atin i Abaye dini dob Begéne. Taloo no unur gom sabaf bé de mékégaif énggito gom rénigo gu. 12 Béréhé ku begom i toowe, i munure Begén gérigono noy de galbék rigoné ku. Atin gérigo na toow fo dakél mékégaif bé de kagén galbék, non mangéyu dob Abay guwe. 13 Atin rigoné kuy kéluhanay ongoté kome dob dawét guwe, inok fégito guy kéfiyoy Abay guwe Tulus. 14 Udenén éntingayén ongoté kom dob dawét guwe, rigoné ku."

Fantag bé Rémogor i Tuluse

15 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, "Amuk méimu gom Begén, odoro kom i de sugué ku. 16-17 Atin ongoté ku dob Abaye, brab sémugu ségiyo témabang sani Rémogor i Tuluse témoro bé toowe. Atin bati dob begome taman sa taman. I de étéw dob duniyae sébanil bé Tuluse énda tayakufé ro de non énda gito ro de brab énda gétiga ro de. Endob i begome, gétiga kom non bati dob begome brab énda tékéda no dob begome.

18 "Atin i Begéne, énda tagaké ku begom félébu, non séfuleo ku begom. 19 Endaén mérugayén, i de sébanil bé Tuluse éndaén gito ro Begén. Endob i begome, gito gom man Begén. Atin non méuyagu man taman sa taman, méuyag gom so taman sa taman. 20 Amuk gégumah i nan gai tébuleu, gétiga kom i Begéne diyo dob Abay guwe, atin i begome dini dob Begéne, loo bé kédiyo guwe dob begome.

21 "I témayakufe bé de sugu gu brab rigoné no, beeney méimue Begén. Atin i Abay guwe féimué noy étéwe méimu Begén. Atin i Begéne féimué ku so brab féfégétiga ku dob beeney fantage bé Begéne."

22 Tidéw béno, ménbéréh i Judase (békén Judas Iskariot) mano, "Kadnan, sedek féfégétiga mo begey i fantage bé Beeme, éndob énda fayagé mo de dob de étéw sébanil bé Tuluse?"

23 Séménumbul i Jesuse mano, "I méimue Begén, odoro noy kétoro guwe. Atin i Abay guwe méimu de so brab i Abay guwe brab Begéne mangéy gey bati dob beene. 24 I étéwe énda méimuén Begén, énda so odoro noy kétoro guwe. I de ni kébéréh gélingoo kom békén kagén, éndob tidéw dob Abaye séménugu Begén.

25 "Bénréh gu dob begomey de ni lokut diniwu séna dob begome. 26 I témabange sani Rémogor i Tuluse, féuwit i Abaye inok fétausé noy galbék guwe. Atin toroé no begom i kéluhanane brab féfégétédémén begom i kéluhanay bénréh guwe begom.

27 "Féledé kuy kagéne kétanék dob begome, inok fiyoy de fédéw gom. I kétanéke iray gu begom békén loo bé kétanéke dob duniyae ni. Mélaw kagom émbuku taloo no mégilak gom. 28 Enggélingoo kom i bénréh guwe bé tagaké ku begom éndob séfuleo ku so begom. Amu damén ké toow gom méimu Begén, moror gom bé kéangéy guwe dob Abaye non i Abaye toow na fo gérotor Begén. 29 Bénréh gu begom i ni lokut énda séna ménrigo no, inok amuk métuman, munur gom de. 30 Enda férugayé kuy kébéréh guwe dob begome non gégumah sékoy odoroy duniyae ni sani féndawéte Satanas. Endob énda i barakatén gélawan Begén. 31 Endob rigoné kuy kéluhanay sénugu i Abaye inok gétigay de étéw i kéimu guwe bé Abaye. Enggomén, magéw tomén tékédan tom dini."

15

I binuwayae fantag bé kayéwe

1 Ménbéréh man i Jesuse mano,
“I Begéne maak sébaan idéng kayéw
atin i Abay guwe Tulus Beeney
gefee bé kayéwe. 2 Amuk wén i
do fongoy kayéwe énda mégonokén,
kéléngé no. Atin limfiyoné noy
de fongo mégonok inok méuman
i kéfégonok ruwe. 3 I begome
maak do fongo gu brab ménlimfiyo
gomén, non ménunur gomén bé de
kétoro gu. 4 Kagom tékédan dob
Begéne atin énda tékédanu dob be-
gome. Enda i fongo géfégonok
amuk énda ménsumfatén dob idéng
i kayéwe. Ségiléw bé begome non
amuk sésuway gom Begén, énda
gérigo gom bé fiyowe.

5 “Non i Begéne maak idéng
kayéw atin i begome maak do
fongo. I étéwe énda tékédan no
dob Begéne, brab énda so tékédanu
dob beene, géfégonok médoo do
fiyo rigonén. Endob énda i fiyo
gérigono kom ké tékédan gom dob
Begéne. 6 Atin i endae ménsumfat
dob Begéne ibérén loo bé fongowe.
Tidéw béno, waléy mégangu. Atin
i kéluhanay de fongo do mégangu,
timuén inok ibérén dob aféye brab
métuwég. 7 Endob i begome, amuk
énda tékédan gom dob Begéne atin
amuk modor gom bé kétoro guwe,
udenén kétaya kom ongoté kom,
atin gédoté kom. 8 Atin amuk
énggéfégonok gom médoo do fiyo
rigonén, dayéwéy de étéw i Abay
guwe. Atin gétiga ro mélaw do
kuyug gu begom. 9 Féimué ku
begom ségiléw bé kéimu i Abay
guwe Begén. Fétaus gom i kétayakuf
gome bé gédaw guwe begom.
10 Amuk odoro kom i de sugu gu,
gétaus gom bé kétayakuf gome bé
gédaw guwe begom, ségiléw bé
kéodoro ku bé de sugu i Abay guwe
atin taus i kétayakuf guwe bé gédaw
ne Begén.

11 “Bénréh gu begom i ni inok
méoror gom ségiléw bé Begéne inok
toow tom fo séoror. 12 Ay niy sugu
guwe begom: ségédaw gom loo bé
kégédaw guwe begom. 13 Amuk
toow fo mégédaw i ségétéwe étéw
bé dumo nuwe, irayén i férénawa
nuwe inok tabanga no. Been
i niy toowe fo dakél kégédaw.
14 Begom i do dumo gu, amuk
rigoné kom i sugué kuwe begom.
15 Endaén fédawété ku begom do
sugu-suguén, non i ségétéwe sugu-
suguén, énda gétiga noy rigonéy
amu ne. Yamula fédawété ku
begom do dumo gu, non bénréh
gu begom i kéluhanay énggélingoo
kuwe tidéw dob Abay guwe Tulus.
16 Békén begom i ménémilie Begén,
yamula fénémili gu begom. Ténabar
gu begom inok géfégonok gom do
fiyo galbék énda mékédano. Atin
mélaw i Abaye Tulus, irayén begom
i kéluhanay ongoté kome dob dawét
guwe. 17 Ay ni mélaw i sugu guwe
begom: ségédaw gom.

18 “I de étéw sébanil bé Tuluse
dob duniyae ni, amuk mérarék ro
begom, fégétédém gom i ni, géétahu
na kénraréko ro. 19 Amuk mamung
gom sébanil bé Tuluse, méimu i de
tete étéw begom. Endob fénémili
gu begom inok sésuway gom bé de
tete étéw dob duniyae ni. Mélaw
mérarék ro begom. 20 Fégétédém
gom i bénréh guwe begom, ‘Enda
i sugu-suguén ké gérotor na bé
amu ne.’ Mélaw amuk férasayé ro
Begén, férasayé ro so begom. En-
dob amuk wén i do étéw odoro
roy kagéne kétoro, odoro ro soy
kagome de. 21 Endob i funa ruwe
begom émférasay non do kuyug gu
begom. Non énda gétiga roy Tuluse,
sani séménugue Begén. 22 Amuk
énda ménangéyu dini mureton bero,
énda i sala ro. Endob béleewe ni
énda géséliyah ro non énggélingoo
roy toowe, éndob mika ro de. 23 Atin
i de étéw mérarék Begén, békén
mérarék ro saén Begén non mérarék
ro so bé Abay guwe. 24 Enggito
roy mékégaife galbék rénigo gu, énda
gérigonoy ségiyowe de. Amuk énda

énggito ro de, énda i sala ro. Endob énggito roy de ni, gido loo mérarék ro Begén brab Abay guwe Tulus. 25 Endob fatut mérigoy ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Fiyon fo ké énda i funa ro, mérarék ro so Begén.’ ”

26 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Gégumah sékoy témabange tidéw dob Abaye Tulus. Sugué ku mangéy dob begome. I dawét ne Rémogor i Tuluse, atin toroé noy toowe. Amuk gumahén dini, fégétiga no bé de étéw i fantage bé Begéne. 27 Atin begome soy fatute muret fantag bé Begéne, non énggéséodor gom Begén tidéw féganay bé kétoro guwe.”

16

1 Féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Bénréh gu begom i kéluhanay de ni inok énda mékédan i késarig gome dob Begéne. 2 Non éndaén moso tungkasé ro begom mahur dob de lawi féngadafan. Atin gégumah moso i gaiwe, i de étéw mémélého begom, marok rigoné roy kétayay Tuluse. 3 Rigoné roy de ni non énda séna gélolo ro Begén taloo no Abay guwe. 4 Endob bénréh gu begom i de ni, inok amuk gégumah moso i nan gai kéférasay ro begom, gétédémo kom i bénréh gun begom.

“Enda bénréh gu de begom bé de gétah, non diniwu séna séodor begom. 5 Endob béleewe ni, muleu mangéy dob Tuluse séménugu Begén. Gido loo, énda i ségétéw begom ménginsa ké hon i ayo kuwe de. 6 Atin béleewe, toow fo tete i de fédéw gom non bénréh guy de ni. 7 Gido loo, béréhé ku begom i toowe, toow na fo fiyo dob begome ké magéwu, non buluk énda magéwu énda mangéy i témabange dob begome. Endob amuk magéwu, sugué ku mangéy dob begome. 8 Atin buluk gégumah, féfégétiga no bé de étéw i de sala ro. Féfégétiga no soy fantage bé fiyowe brab fantag bé kékukum i Tuluse. 9 Fégétiga no bero ménsala ro sabaf énda méginugut ro Begén. 10 Féfégétiga no beroy fantage bé fiyowe non muleu mangéy dob Abaye Tulus, atin éndaén gito gom Begén. 11 Atin féfégétiga no soy fantage bé kékukum i Tuluse, non i Satanase, sani odoroy kéluhanay tetee dob duniyae ni, ménkukumén.

12 “Médoo nay kéuyoto kuwe ureté ku begom, éndob énda séna gésobuto kom de béleewe ni, brab waléy gom émbuku ké béréhé ku. 13 Endob i Rémogor i Tuluse, sani témoroe bé toowe, amuk gégumah, féfégétiga no begom i kéluhanay toowe. Enda béréhé noy de kaan saén kéfégitung, yamula toroé noy kéluhanay énggélingoo nuwe tidéw dob Abaye, atin béréhé no begom i fantage bé kéluhanay mérigowe moso. 14 Dayéwé no Begén, non féfégésobutén begom i kéluhanay de kagén kétoro brab de rénigo gu. 15 I kéluhanay kay Abaye, kagén so. Been i niy funa kuwe ménbéréh bé i Rémogor i Tuluse, féfégésobutén begom i kéluhanay kétoro guwe.

16 “Endaén mérugayén tidéw béleewe ni, éndaén gito gom Begén. Enda man mérugayén tidéw béno, gito gom man Begén.”

17 Atin i de dumo bé de kuyugén ménsébéréh-béréh ro maro, “Ati atag i bénréh ne mano, ‘Endaén mérugayén tidéw béleewe, éndaén gito gom Begén, brab énda man mérugayén tidéw béno, gito gom man Begén?’ Brab bénréhén so mano, ‘Non muleun mangéy dob Abaye.’ 18 Atin ati keey i atag i ni, ‘Endaén mérugayén’? Enda gésobuto tom i no bénréhén.”

19 Atin énggétiga Jesuse méuyot ro ménginsa, mélaw bénréhén bero mano, “Aw séfénginsa gom bé ati atag i bénréh guwe begom

maku, ‘Endaén mérugayén éndaén gito gom Begén, brab énda man mérugayén tidéw béno gito gom man Begén?’ 20 Béréhé ku begom i toowe, i de tete étéw dob duniyae ni, toow ro fo moror bé mérigowe dob Begéne, éndob i begome, kémérew gom non toow fo tete i de fédéw gom. Endob énda man mérugayén waléy gom toow na fo moror. 21 Ufama, i libune kéararan, démawét non énggumahén i gaiy kékérasaya nuwe. Endob buluk ménkéumahanén, ménlifotén bé kékédawéta nuwe, sabaf bé kéoror ne bé ngae ménumah dob duniyae ni. 22 Ségiléw bé nan soy begome. Béleewe ni, tete i de fédéw gom. Endob amuk gégumahén sékoy gaiwe géségito tom man, waléy gom toow fo moror. Atin énda i gékédan bé kéoror gome.

23 “Amuk gégumahén sékoy nan gai, éndaén ongoto kom Begén. Béréhé ku begom i toowe, i Abaye Tulus, irayén begom i kéluhanay ongoté kome dob dawét guwe. 24 Taman so béni, énda séna ménongot gom dob dawét guwe. Ongot gom atin gédoté kom, inok toow gom fo moror.

25 “Bénréh gu begom i de ni fénagéw dob binuwayae. Endob gégumah sékoy gaiwe éndaén binuwayaa ku begom, yamula fékéntayé kuy kéuret guwe fantag bé Abaye. 26 Buluk gégumah i nan gai, begom i de mongot dob dawét guwe dob Beene inok iraya no begom. Békén Begén i mongote. 27 Non i Abaye toow fo mégédaw begom. Féimué no begom non ménimu gom Begén brab ménunur gom Begén tidéwu dob Beene. 28 Tidéwu dob Abaye Tulus, brab ménangéyu dob duniyae. Brab béleewe tékédanu dob duniyae ni, atin muleu mangéy dob Abaye.”

29 Tidéw béno, ménbéréh i de kuyugén maro, “Béleewe mékéntay i kébéréh me, éndaén émbéréh go binuwaya. 30 Béleewe ni gétiga key gétiga moy kéluhanane, non fiyon fo ké énda séna ménginsa gey, gétiga mon i de fénginsaé key. Mélaw munur gey Beem, tidéw go dob Tuluse.”

31 Atin bang Jesuse, “Aw méginugut gomén Begén? 32 Endob gégumah i gaiwe brab énggumahén, ké émbéragar gom, mule gom mangéy dob de lawi gom. Atin tagaké kom Begén ségétéw gu saén. Endob fiyon fo ké loo bé nan, wén i dumo gu, non i Abay guwe Tulus i dumo guwe. 33 Béréhé kuy de ni begom, inok fiyoy de fédéw gom sabaf bé késarig gome dob Begéne. Férégénoy de tete étéw begom, éndob fébaraw gom non ténabananén Begén i Satanase, sani odoroy duniyae ni.”

17

1 Amun énggilid Jesuse bénréh i de ni, léménéngag saréw dob lawayo brab ménbéréh mano, “Abay, énggumahén i gaiwe. Fégito moy kéfiyo guwe funa ku fatut médayéw inok fégito gu soy kéfiyo muwe funa mo fatut médayéw. 2 Non sénarigém Begén i kuwagibé méguléw bé kéluhanay de kéilawan, inok iray guy umule magufusa dob kéluhanay de étéw nirayém Begén. 3 Atin ay niy kégédote bé umule magufusa: kailangan gétiga roy Beeme brab Begéne, non Beem saén i tintuwe Tulus brab Begén i sénugu me Jesu Kristo. 4 Fénggito guy kéfiyo muwe dob duniyae, funa mo fatut médayéw atin énggilid gun i galbéke sénuguém Begén rigoné ku. 5 Abay, béleewe ni ay niwu dob adafa muwe, féséfuleém dob Begéney bantuge loo bé bantug tuwe tidéw féganay bé énda séna ménlimbag i duniyae de.

6 “Féfégétiga kuy fantage bé Beeme dob de étéw dob ni duniya

nirayém Begén. Beem i gefee bero, atin nirayém bero dob Begéne, atin ménunur ro bé kébéréh me. 7 Béleewe énggétiga ro tidéw dob Beemey kéluhanane béréhé ku brab rigoné ku. 8 Non fénsamfay gu dob berowey de kébéréhém nirayém Begén, atin ménginugut ro de. Enggétiga ro toowu tidéw dob Beeme, brab ménunur ro sénuguém Begén.

9 “Dasala ku bero dob Beeme. Enda dasala kuy de tete étéw dob duniyae ni, éndob ongoté ku dob Beeme féfiyoné moy de étéw nirayém Begén non kaam so do étéw. 10 I kéluhanay kagéne kaam so, brab i kéluhanay kaame kagén so. Atin dob berowe énggiton i kéfiyo guwe funa ku fatut médayéw. 11 Atin muleu séko mangéy dob Beeme, brab éndaén batiu dob duniyae ni. Endob taus i karowe kébati dob duniyae ni. Fiyo Abay, diyaga mo bero bé barakat i dawét me, sani dawét me nirayém Begén, inok waléy ro sébaan, ségilew bé betowe sébaan. 12 Amun diniwu dob berowe, déniyaga gu bero bé barakat i dawét me nirayém Begén. Déniyaga gu bero inok énda i ségétéw métadin bero saliyu bé ségétéwe kailangan mékukum inok métuman i Ménsulate Kébéréhém. 13 Atin béleewe séfuleu mangéy dob Beeme. Béréhé kuy de ni lokut diniwu séna inok i de gégélingo de toow ro fo moror séréngan bé Begéne. 14 Fénsamfay gu dob berowey de kaam kétoro. Atin i de tete étéw dob duniyae, mérarék ro bero non éndaén mamung ro dob de tete étéw ségilew bé Begéne énda mamungu de. 15 Enda ongoté ku de dob Beeme ké kédané mo bero dob duniyae, éndob ongoté ku dob Beeme diyagané mo bero tidéw dob Satanase. 16 Enda mamung ro sébanil Beem ségilew bé Begéne énda mamungu de. 17 I de ni kato étéw, usarém i toowe féwaléyém bero do malinis dob adafa muwe. Atin i kaame kébéréh, been i toowe. 18 Sénugu gu bero muret dob de étéw ségilew bé késugu me Begén mangéy dob duniyae. 19 Atin sabaf bé berowe, iray gu Beem i fédéw guwe, inok i berowe so iray roy de fédéw ro dob Beeme.

20 “Békén saén i berowey dasala kuwe dob Beeme, éndob dasala ku soy de étéw munur ro dob Begéne non bé kéuret i de ni kuyug gu. 21 Démasalu dob Beeme Abay inok waléy ro sébaan ségilew bé Betowe. Atin ségilew bé kédini muwe dob Begéne brab kédiyo guwe dob Beeme, dini ro so damén dob Betowe. Waléy ro damén sébaan inok i de étéw dob duniyae munur ro bé sénuguém Begén. 22 Niray gu beroy barakate nirayém Begén inok i de fédéw ro waléy sébaan loo bé Betowe. 23 Non i Begéne diyou dob berowe, atin i Beeme dini go dob Begéne. Mélaw waléy ro damén tintu sébaan inok i de étéw dob duniyae gétiga ro Beem i séménugu Begén brab féimuém bero loo bé kéféimu me Begén.

24 “Abay, i de étéw nirayém Begén, méuyotu de ké i ayo kuwe begey so inok gito roy bantug guwe, sani bantuge nirayém Begén non fénimuém Begén fiyon fo ké énda séna ménlimbag i duniyae de. 25 Métintu Abay gu, i de étéw sébanil Beem, énda gétiga ro Beem. Endob i Begéne énggétiga ku Beem. Atin i de ni kuyug, gétiga ro sénuguém Begén. 26 Fénggétiga ku beroy fantage bé Beeme, brab fétausé ku so inok i kégédaw me bero waléy ségilew bé kégédaw me Begén, atin gédiyou dob berowe.” Been i niy dasal Jesuse.

18

Kénéfo i Jesuse

1 Amun énggilid i Jesuse démasal, ménagéw beroy de kuyugén ménifar ro bé wayége féndawét Kidron. Wén i do nohok kayéw diyo atin diyo

ro téménrén. 2 Atin i Judase sani émfékéfoe de énggétiga noy ni gonon
non diyo démoyun sélimud i Jesuse
bé de kuyugén. 3 Mélaw i Judase
ménangéy diyo, fénananggu witén i
médoowe sundalo brab de mantay
bé lawi i Tuluse sénugu i de odoroy
de fadi brab do Fariseo. Ménuwit
ro do solo brab do téla-ta brab
do kulangén. 4 I Jesuse énggétiga
non i kéluhanane mérigo séko dob
Beene. Mélaw fénggédéto no bero
brab ménbéréh mano, “Ati sélédé
kome?”
5 Séménumbul ro maro, “Sélédé
key i Jesuse tidéw Nasaret.”
Atin bang Jesuse, “Begén i no.”
Diyo soy Judase brab been i
émfékéfoe bé Jesuse. 6 Amun
bénréh Jesuse Been i no séléde ro,
énggétésunud i de sundalo brab
kéluhana ro méntuwar. 7 Tidéw béno,
ménénginsa man i Jesuse mano,
“Ati sélédé kome?”
Atin séménumbul ro maro, “Jesus
tidéw Nasaret.”
8 Atin bang Jesuse, “Bénréh gun
begom, Begén i Jesuse. Mélaw
amuk Begén i sélédé kome féagéw
gom i de dumo gu ni.” 9 Bénréhén i
ni inok métuman i kébéréh ne mano,
“Abay, énda i énggétadino ku fiyon
ségétéw bé de étéw nirayém Begén.”
10 Tidéw béno, i Simon Pedrowe
rénau noy sundange tidéw dob
ruma ne. Atin ténibohén i ségétéwe
rifén kay gérotore fadi brab
sénilafén i kélingo ne fingé ku-
wonon. I dawét i ni rifén Malkus.
11 Tidéw béno, bénréh Jesuse
dob Pedrowe mano, “Rumaém i
sundang ma nan. Non i kékérasaya
kuwe niray i Tuluse Begén, békén
ba kailangan téférasayun mon?”

Ménkukum i Jesuse

12 Tidéw béno, i de sundalo beroy
odoro ruwe, brab de mantay bé
lawi i Tuluse, kénéfo roy Jesuse
brab nikét ro. 13 Atin nuwit ro
sungu dob Anase, térimay gérotore
fadi bé no bélintuwa féndawét
Kayafas. 14 Atin i Kayafase
féngginau noy de odoroy de Judio
bé gétahe de mano, “Toow na fo fiyo
ké ségétéw saén i méléhue inok énda
méléhu i kéluhanay de Judio.”
15 Atin i Pedrowe brab ségétéwe
dumo no kuyug ménfuray ro bé Je-
suse. I ni ségétéw kuyug, énggéloloy
gérotore fadi, mélaw énggéodor so
bé Jesuse mahur mangéy dob
fésayaway lawi i gérotore fadi.
16 Endob i Pedrowe méntéféled
dob liyuy béngaway fésayawane.
Tidéw béno, i dumo nuwe kuyug
sani énggéloloy gérotore fadi ménsut
brab ménsébéréh bé kénogone man-
tay dob béngawane, brab fénahurén
i Pedrowe dob fésayawane. 17 I
kénogone ni ménénginsa dob
Pedrowe mano, “Aw békén ba
beem i ségétéwe bé de kuyug i
lagéye kénéfo?”
Séménumbul i Pedrowe mano,
“Békén begén.”
18 Mélégénéy fo bé béno gai.
Mélaw i de sugu-suguén brab de
guwardiya ménuyag ro aféy atin
téménindég diyo méntélagang ro.
Atin diyo soy Pedrowe téménindég
télagang.
19 Atin i gérotore fadi fénénginsaa
noy Jesuse fantag bé de kuyugén
brab bé de kétoroén. 20 Séménumbul
i Jesuse mano, “Enda ménbunéy i
de kétoro gu. Yamula toroé kuy
kéluhanay de étéw non démoyunu
témoro dob de lawi féngadafan brab
dob lawi i Tuluse dob téngaangay de
étéw, non diyo ménlimud i de Judio.
Enda foy bénréh gu ké sénkém saén.
21 Mélaw sedek féngínsaa mo Begén?
Féngínsaa moy de étéw énggégélingo
Begén non gétiga roy de kétoro gu.”
22 Amun bénréh Jesusey ni,
i ségétéwe bé de guwardiya
ténamfilingén i Jesuse brab
ménbéréh mano, “Aw been i nan i
késumbulo muwe bé gérotore fadi?”
23 Séménumbul i Jesuse mano,
“Amuk tete i bénréh guwe, béréhém
ati tetee de. Endob amuk toow i

bénréh guwe, sedek tamfilingé mo Begén?”

24 Tidéw béno, i Jesuse tafay so nikét fénuwit Anase mangéy dob toowe gérotor fadi féndawét Kayafas.

25 Amun i Pedrowe diyo séna dob aféye télagang, fénénginsaay de étéw diyo maro, “Aw békén ba beem soy ségétéwe bé de kuyugén?”

Endob dénirung Pedrowe mano, “Békén begén.”

26 Diyo i ségétéwe rifén kay toowe gérotor fadi sani samung i étéwe sénilaf Pedrowey kélingo ne. Ménénginsa mano, “Aw békén ba beem i énggito guwe dumo no bé kékéfo ruwe de dob safade?”

27 Atin dénirung Pedrowe man mano, “Békén begén.” Sonom so béno, ménukoro i férufete.

28 Tidéw béno, nuwit roy Jesuse tidéw dob lawi Kayafase mangéy dob lawi i méguléwe bero tidéw Roma. Toow fo géfuwén bé no uras. Atin i de odoroy de Judio énda ménahur ro dob lawi i méguléwe inok odoro roy adat ruwe fantag bé kékanduli ruwe. Non amuk mahur ro dob lawi i de étéw békén Judio, énda géamung ro bé kandulie féndawét ro “Témara” non marok mékérésik dob adafay Tulusey de lawi i de étéw békén Judio. 29 Mélaw i méguléwe féndawét Pilato ménsut tidéw dob lawi ne mangéy dob berowe brab ménénginsa mano, “Ati funa kome témébo bé ni étéw?”

30 Séménumbul ro maro, “Amuk énda i rénigo no tete, énda uwité key de mangéy dob beeme.”

31 Atin bang Pilatowe, “Uwit gom mangéy dob kagome kukuman, brab begom i kémukum de ké ati ménbérého dob kitab gome.”

Endob séménumbul i de Judio maro, “Endob dob kitab gome do Romano, énda i kuwagib gey kémukum méléhu bé ségétéwe étéw.” 32 Ménrigoy ni inok métuman i kébéréh Jesuse fantag bé kaane fégélého, sani dob kruse. Non i adat i de Romano, féléhué roy de étéw dob de krus.

33 Atin i Pilatowe ménahur dob lawi ne brab ténawagén i Jesuse, atin ménénginsa mano, “Aw Beem i datu i de Judio?”

34 Séménumbul i Jesuse mano, “Aw kaam sa kéfegitung i nan loo ké énggélingoo mo tidéw dob de ségiyo bénréh roy nan fantag bé Begéne?”

35 Atin bang Pilatowe, “Békénu ségétéw Judio! Endob do falan do dumo mo Judio brab de odoroy de fadi gom i ménuwite Beem dini. Ati tetee rénigo mo?”

36 Séménumbul i Jesuse mano, “I sakuf i féguléwo kuwe békén dob duniyae ni. Amuk duniyae niy sakuf i féguléwo kuwe, i de kuyug gu métah ro sétiboh inok énda géképooy de Judio Begén. I sakuf i kagéne féguléwon békén dini.”

37 Mélaw i Pilatowe ménénginsa mano, “Amuk loo bé nan, aw ségétéw go datu?”

Séménumbul i Jesuse mano, “Toow i kébéréh me, Begén i datue. Atin i funa kuwe ménumah brab ménangéy dob duniyae ni inok féfégésobut guy toowe. Atin i de étéw modor bé toowe, fégélingoé ro Begén.”

38 Atin bang Pilatowe, “Ati keeyén i toowe?”

Amun énggébérého Pilatowey ni, ménsut man ménangéy dob de Judio brab bénréhén mano, “Enda i gétiga ku sala i ni étéw. 39 Endob i adat gome, sénga kanduli gom féndawét ‘Témara,’ témangéyu ségétéw férisu, sani ati fémilié kome. Aw méuyot gom de ké tangéyé kuy ni étéw datu gom do Judio?”

40 Séménumbul ro mékes maro, “Békén Been i tangéyéne. Méuyot gey de ké tangéyé moy Barabase saén.” (I Barabase ni, beeney ségétéwe ménakaw.)

19

1 Tidéw béno, i Pilatowe fénbadasén i Jesuse. 2 Atin i de sundalo méndot ro do suwaran kélég brab lénuku ro, atin fénsayaf ro bé Jesuse. Tidéw béno, fénkégal roy Jesuse furo kégal toow fo métaah, maak datu. 3 Atin déniyangka ro maro, "Méraru damén i datu i de Judio." Atin ténamfiling ro médoo gule.

4 Tidéw béno, ménangéy man i Pilatowe dob de étéw ménribuk brab bénréhén mano, "Uwité ku mangéy dob téngaanga kome inok fégétiga ku begom énda i salaén." 5 Atin ménsut i Jesuse séménayaf do lénuku suwar brab kéménégal furo. Tidéw béno, ménbéréh i Pilatowe mano, "Téngténg gom, ay niy étéwe."

6 Amun énggitoy de odoroy de fadi brab de guwardiya, ménkes ro maro, "Féléhuén, kélabonén dob kruse!"

Tidéw béno, ménbéréh i Pilatowe mano, "Uwit gom brab begom i kémélabo de. Endob i begéne, karangé ku énda i salaén."

7 Atin bang i de ménlimud, "Dob kitab geye fatut féléhuén non béréhé no Beene kun i Nga i Tuluse."

8 Amun énggélingoo Pilatowey de ni, ménuman i kégilak ne. 9 Mélaw ménséfule man mahur dob lawie brab fénénginsaa noy Jesuse mano, "Hon i tidéwo muwe de?" Endob énda séménumbul i Jesuse. 10 Mélaw bang Pilatowe, "Sedek énda sémumbul go? Aw énda gétiga mo de ké wén i kuwagib gu témangéy Beem, loo so méméléhu Beem dob kruse?"

11 Atin séménumbul i Jesuse mano, "Gagané mo rigonén i nan dob Begéne sabaf saén nirayay Tuluse beem kuwagib. Been i funa nuwe i étéwe ménuwit Begén dini toow na fo dakél i sala ne."

12 Amun énggélingoo Pilatowey ni, ménuyot damén témangéy bé Jesuse. Endob ménékes i de Judio maro, "Amuk fétangéyém i nan étéw, sébanil go wayo bé gérotore datu Sesar dob Roma. Non i ségétéwe étéw émbéréh been kun i datue, beeney sébanile bé Sesare."

13 Amun énggélingoo Pilatowey kébéréh ruwe, fénsutén man i Jesuse. Tidéw béno, ménsar dob saray de kémukum dob gonone féndawét Gabata dob késébéréhe Hebreo (i atag ne i suduwe batéw.) 14 Gédétén géutuh bé no térésang atin i gétunduge fuweh, kémanduli i de Judio féndawét "Témara". Tidéw béno, ménbéréh i Pilatowe dob de Judio mano, "Ay ni datu gome."

15 Atin ménékes man i de étéw maro, "Féléhuén, kélabonén dob kruse!"

Atin ménénginsa i Pilatowe mano, "Aw méuyot gom de ké kélaboné kuy datu gome dob kruse?"

Tidéw béno, séménumbul i de odoroy de fadi maro, "Enda i ségiyo datu gey saliyu bé Sesare dob Roma."

16 Tidéw béno, naté Pilatowe dob berowey Jesuse inok kélaboné ro dob kruse. Atin nangéy roy Jesuse.

Kénlaboy Jesuse dob kruse

17 Mélaw nuwit roy Jesuse mésut dob no ingéd brab ménangéy ro dob gonone féndawét Golgota dob gonone féndawét Golgota dob késébéréh i Hebreowe (i atag ne "gonoy kulobong uléwe"). Atin bé kéagéw ruwe fénduwal ro bé Jesusey krus ne. 18 Amun énggégumah ron diyo, i de sundalo, kénlabo roy Jesuse dob kruse. Atin kénlabo ro soy de ruwo gétéw lagéy dob de krus. I ségétéwe de fingé dob kuwono Jesuse, brab i ségétéwe de fingé dob biwong Jesuse. Atin diyo i Jesuse ténunggul dob kérara ruwe. 19 Atin wén i sénulat Pilatowe, féndiyo ro dob krus Jesuse mano, "I Jesuse tidéw Nasaret, datu i de Judio." 20 Médooy de

Judio énggébasa bé no non i ni gonon kénlaboy Jesuse dob kruse énda mérayuén dob Jerusalem. Atin sénulatén dob téléwe timan késébéréh, Hebreo, Latin, brab Griego. 21 Endob i de odoroy de fadi i de Judio ménbéréh ro dob Pilatowe maro, “Kago sulatén de ‘Datu i de Judio’. Yamula sulatém loo bé ni, ‘I ni étéw ménbéréh mano, Begén i datu i de Judio.’ ”

22 Endob séménumbul i Pilatowe mano, “I sénulat guwe, énda fakayén fégalinén.”

23 I de sundalo, amun énggilid ron kénlaboy Jesuse dob kruse, éndot roy de kégalén, sénbaad ro fot gétéw. Atin éndot ro soy lambung ne. Atin non nawél énda i kumbanga no, 24 i de sundalo ménsébéréh ro maro, “Katom riyasén de. Yamula sékung-kungo tom, atin i témabane gékaan.” Ménrigoy ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Sénbaad roy de kégal gu brab sénkung-kungo roy lambung guwe.” Atin been i nan i rénigoy de sundalo.

25 Gédét dob krus Jesuse, diyo téménindég i idéng ne, brab tuwarév idéng ne libun, brab bawag Kleopase féndawét Maria, brab ségétéwe so Maria tidéw Magdala. 26 Amun énggito Jesusey idéng ne brab ségétéwe na kuyugén toow fo kégédawa no, ménbéréh dob idéng ne mano, “Iday, béleewe ni beeney nga me.”

27 Atin ménbéréh so dob kuyug ne mano, “Béleewe ni beeney idéng me.” Mélaw méntidéw bé no, i kuyug Jesuse ni nuwitén i idéng Jesuse mule brab fénbatién dob lawi ne.

Ménléhu i Jesuse

28 Tidéw béno, amun énggétiga Jesuse ménggilidén i kéluhanane, ménbéréh mano, “Téruménu,” inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé Jesuse.

29 Wén i katiyae diyo ménféno bé mélémuwe arak. Mélaw nérém roy maake gafas atin ténunggul ro dob métaahe kayéw brab féndiyo ro dob ba Jesuse. 30 Atin amun énggéséfo no, ménbéréh mano, “Enggilidén.” Tidéw béno, méntédungul atin ménléhuén.

31 Tidéw béno, i de odoroy de Judio nongot ro dob Pilatowe ké fétéfoén i sékéy i de étéw dob de krus inok magad méléhu. Non i de Judio méuyot ro ké mékédan i lowoh i de étéw dob de krus bé no so gai, non bé gétunduge de térésang Sabado sani gaiwe témérén ro. Brab been i térésange bé kékanduli ruwe. Mélaw toow fo mékétéfu. 32 Mélaw i de sundalo ténéfo roy sékéy i de ruwo gétéw lagéy dumo Jesuse énggésérengan kénlabo dob de krus. 33 Endob amun ménfégédét ro dob Jesuse, énggito ro ménléhuén. Mélaw éndaén ténéfo roy de sékéyén. 34 Endob i ségétéwe bé de sundalo dénilékén i tébing Jesuse atin réménanas i darae brab wayég. 35 Begéney étéwe énggégito bé ni ménrigo. Gétiga ku toow, brab ureté ku toow fo toow inok munur gom de. 36 Ménrigoy de ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Fiyon sébaan bé de bukalén, énda i météfo de.” 37 Brab wén soy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Téngténgéy de étéw i dénilék ruwe.”

I kélébénge bé Jesuse

38 Tidéw béno, wén i ségétéwe lagéy féndawét Jose tidéw Arimatea, ménangéy dob Pilatowe brab nongotén i bangkay Jesuse. I Josehe ni ségétéw so kuyug Jesuse éndob énda ménfayagén non mégilak bé de odoroy de Judio. Tidéw béno, ténungkas Pilatowey bangkay Jesuse, mélaw nangéy Josehe. 39 Atin i Nikodemowe sani lagéye téménukaw bé Jesuse bé kélungonone, ménodor bé Josehe brab ménuwit fot folo gékilo

fégéféamut. (I ni fégéféamut mira ménsélawék bé aloewe.) 40 Atin i de ni lagéy bénaus roy bangkay Jesuse bé futee safut atin sénlawék roy fégéféamute ni. Non been i niy adat i de Judio ké lémbéng ro.

41 Gédét dob gono Jesuse ménléhu, wén i do nohok kayéw diyo. Atin dob ni gonon wén i mantuwe rénigo lébéng takub énda séna ménlébéngo no. 42 Non bé gétunduge de térésang Sabado sani gaiwe témérén ro, fénagayas ro lénébéng i Jesuse dob lébénge ni, non gédét.

20

Méntébule i Jesuse

1 Amun toow fo géfuwén bé Duminggue de, kémélungon séna, ménagéw i libune féndawét Maria Magdalena mangéy dob lébénge. Atin énggito no ménkédan i batéwe dob béngaway lébénge. 2 Mélaw léménéntu mangéy dob Pedrowe brab ségétéwe ni bé de kuyug Jesus toow fo kégédawa no. Brab bénréhén mano, "Kénda roy bangkay i Kadnane dob lébénge brab énda gétiga key i fénggono ruwe de."

3 Tidéw béno, i Pedrowe beroy ségétéwe ni kuyug Jesuse, ménagéw ro mangéy dob lébénge. 4 Léménéntu ro atin énggétah énggumah dob lébéngey dumo Pedrowe kuyugén non toow na fo méraan. 5 Atin ménkudung-kudung sémarir, éndob énda ménahurén. Enggito no saén i de safut. 6 Tidéw béno, énggégumah i Pedrowe, atin ménahur i beene dob lébénge brab énggito noy de safut ménumbuk. 7 Enggito no soy safute fénggébaus bé uléw Jesuse. Enda ménlawékén dob de dumo safut, éndob méndilin dob ségiyowe gonon. 8 Tidéw béno, ménahur soy ségétéwe ni kuyug dumo Pedrowe, sani énggétahe énggumah dob lébénge. Atin amun énggito no, ménunur. 9 Bé ni gai énda séna gésobuto roy Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé Jesuse tébule. 10 Tidéw béno, ménule i de ruwo ni gétéw kuyug.

11 Endob i Mariahe kémérew dob liyuy lébénge. Bé lala ne kémérew, ménkudung-kudung sémarir dob bukag i lébénge. 12 Atin énggito noy ruwowe gétéw télaki kéménégal fute, ménsar ro dob féniroone bé bangkay Jesuse. I ségétéwe de ménsar fingé dob uléw ne atin i ségétéwe de fingé dob sékéy ne. 13 Atin ménbéréh ro maro, "Di, ati funa muwe kémérew?"

Atin séménumbul mano, "Nuwit roy Kadna kuwe atin énda gétiga kuy fénggono ruwe de."

14 Tidéw béno, séménling brab énggito noy Jesuse téménindég diyo, éndob énda énggélolo no de ké Beeney Jesuse. 15 Atin bang Jesuse, "Di, ati funa muwe kémérew? Ati sélédé muwe?"

Dob fédéw Mariahe manok beeney magifate bé de nohok diyo. Mélaw ménbéréh mano, "Amuk Beemey ménuwite bé bangkay i Kadna kuwe, béréhém begén i fénggono muwe de inok angéyé ku."

16 Tidéw béno, bang Jesuse, "Maria."

Atin méntékélid ténéngténgén i Jesuse brab ménbéréh dob késébéréh i de Judio mano, "Raboni!" (I atag ne Maistéro.)

17 Amun énggélolo Mariahe Beeney Jesuse, ménbéréh i Jesuse mano, "Kago gamakén Begén, non énda séna énggéuleu mangéy dob Abay guwe Tulus. Endob ay go dob de tuwaréy gu brab béréhém bero, mangéyu dob Abay guwe sani Tulus guwe. Been soy Abay gome brab Tulus gom."

18 Mélaw ménagéw i Maria Magdalenahe nangéyén bénréh dob de kuyug bé énggito noy Kadnane brab ati de bénréhén de.

19 Amun kélungononén bé no
Duminggu, i de kuyug Jesus
ménsélimud ro dob lawie atin
kénandado roy de fintu non mégilak
ro bé odoroy de Judio. Atin tékow
énggito roy Jesuse téménindég dob
kérara ruwe. Atin ménbéréh mano,
“Fiyoy de fédéw gom damén.”
20 Tidéw béno, fénténgténgén beroy
de fali dob de kémérén brab tébing
ne. Atin i de kuyugén toow ro fo
ménoror non énggito ro. 21 Tidéw
béno, ménbéréh man i Jesuse mano,
“Fiyoy de fédéw gom damén. Sugué
ku begom loo bé késugu i Abay
guwe Begén.” 22 Tidéw béno,
niyufén bero brab ménbéréh mano,
“Tanggaf gom i Rémogor i Tuluse.
23 Amuk fésagada kom i ségétéwe bé
de salaén, émfésagadan. Buluk énda
fésagada kom de, énda émfésagadan
no.”

Enggito Tomase

24 I ségétéwe bé de folo bra
ruwo kuyug Jesuse féndawét Tomas
(féndawét so “Séfing”) énda diyoén
bé no gai méntéfégitoy Jesuse.
25 Mélaw i de dumo no kuyug nuret
ro dob beene maro, “Enggito gey i
Kadnane”.

Endob ménbéréh i Tomase mano,
“Enda fo munuru de taman énda
gito guy fali i de kélabo dob de
kémérén brab taman énda géahuro
kuy de dau kémér gu dob de fali dob
de kémérén brab dob tébing ne.”

26 Ménifus i ségéfadiyane tidéw
béno, ménsélimud man i de kuyug
Jesus brab diyo soy Tomase. Fiyon
fo ké i de fintu ménkandado, tékow
méntéfégitoy Jesuse téménindég
dob kérara ruwe. Atin i Jesuse
ménbéréh mano, “Fiyoy de fédéw
gom damén.” 27 Tidéw béno,
ménbéréh i Jesuse dob Tomase
mano, “Téngténgém i de ni.
Fédiyoém i de dau kémérém dob de
kémér gu, brab féahurém i kémér
me dob tébing guwe ni. Kagonén
magalang-galang. Unur go Begén.”

28 Tidéw béno, ménbéréh i
Tomase mano, “Beemey Kadna
kuwe brab Tulus gu.”

29 Atin bang Jesuse, “Aw munur
go Begén non énggito mo Begén?
Toow fo méoror i de munur Begén
fiyon fo ké énda séna énggito ro
Begén.”

30 Médoo na do mékégaif rénigo
Jesuse énggitoy de kuyugén éndob
énda ménsulatén dob ni libro.
31 Ménsulat i de ni inok munur
gom bé Jesusey Kristowe, sani Nga
i Tuluse. Atin sabaf bé kéunur
gome bé Jesuse gédoté kom i umule
magufusa.

21

1 Tidéw béno, méntéfégito man
i Jesuse dob de kuyugén dob do-
gote féndawét Tiberias. Loo bé
niy énggéagéwo nuwe. 2 Diyo i
Simon Pedrowe bero ro Tomas
(féndawét so Séfing) brab Natanael
tidéw Kana dob sakuf i Galileawe,
brab ruwowe gétéw nga Sebedeo
féndawét Juan brab Santiago, brab
ruwowe gétéw kuyug Jesuse dumo
ro. 3 Atin i Pedrowe ménbéréh dob
berowe mano, “Mangéyu tugés.”

Atin séménumbul ro maro,
“Modor gey beem.” Mélaw
ménagéw ro ménangéy ro méda
dob awange. Endob énda i
sébaan énggédot ro sédo bé no
ménségékélungonon. 4 Amun
sémbang i térésange, diyo i Jesuse
téménindég dob dénsaane. Endob
i de kuyugén énda gétiga ro de
ké Beeney Jesuse. 5 Tidéw béno,
ménbéréh i Jesuse mano, “Do adih,
wén i énggédot gom sédo loo ké
énda?”

Séménumbul ro maro, “Enda.”

6 Atin ménbéréh man i Jesuse
mano, “Lawu gom i fukét gome
fingé dob kuwonoy awange atin
gégédot gom de sédo.” Mélaw lénawu
roy fukét ruwe loo bé kébéréh Je-
suse de. Tidéw béno, énggégédot
ro toow fo médoo sédo. Atin énda

génaga roy mégénge bé fukéte dob awange non toow fo émbégat i de médoo sédo.
7 Atin i ségétéwe ni bé de kuyug toow fo ménggédaw i Jesuse de, ménbéréh dob Pedrowe mano, “Beeney Kadnane!” Amun énggélingoo Pedrowe, “Beeney Kadnane”, kéménégal (non kénda noy kégal ne) brab ménagayas ménantéfor dob wayége atin léménangoy mangéy dob dénsaane. 8 I de dumo do kuyugén ménfuray ro dob dénsaane ménda awang, génuyud roy fukéte ménféno sédo. Enda mérayuén tidéw dob dénsaane, wén keey i siyow folo gémitroy kérayu ne. 9 Amun déménunggu ron, énggito roy mégébarawe afév wén i féntanang de sédo. Wén soy fan de. 10 Atin bang Jesuse, “Uwit gom diniy dumoy de sédo énggédot gom.”
11 Mélaw i Pedrowe ménénik dob awange inok gédoté noy fukéte. Tidéw béno, génuyudén mangéy dob dénsaaney fukéte ménféno do dakél sédo. Fiyon fo ké ménféno bé dakéle sédo, mératuh bra limo folo bra télév, énda ménkusi i fukét ruwe. 12 Atin bang Jesuse bero, “Enggomén, mama tom.” Enda i ségétéw bé de kuyugén émbaraw ménénginsa ké ati Beene ni, non énggétiga ron Beeney Jesuse Kadnan. 13 Mélaw i Jesuse ménfégédét dob fane brab méndot de brab bénaadén dob berowe, loo soy de sédo.
14 Been i niy gétéléwe gule méntéfégitoy Jesuse dob de kuyugén tidéw bé kétébule ne.

I Jesuse brab Pedrowe

15 Amun énggilid ron mama, ménénginsa i Jesuse dob Simon Pedrowe mano, “Simon, nga Jonas, aw toow na fo méimu go Begén bé kéimu i kéluhanay de ni Begén?”
Séménumbul i Pedrowe mano, “Hoo Kadnan, gétiga moy kéimu guwe Beem.”
Atin bang Jesuse, “Fagifatém i de bili-bili gu.” 16 Tidéw béno, ménénginsa man i Jesuse mano, “Simon, nga Jonas, aw toow fo méi mu go Begén?”
Séménumbul man i Pedrowe mano, “Hoo Kadnan, gétiga moy kéimu guwe Beem.”
Atin bang Jesuse, “Fagifatém i de bili-bili gu.” 17 Atin ménénginsa i Jesuse bé gétélév ne gule mano, “Simon, nga Jonas, aw méimu go Begén?” Méntete i fédév Pedrowe non fénénginsaa Jesuse gétélév gule mano, “Aw méimu go Begén?”
Mélaw séménumbul i Pedrowe mano, “Kadnan, gétiga moy kéluhanane, gétiga moy kéimu guwe Beem.”
Atin bang Jesuse, “Fagifatém i de bili-bili gu. 18 Béréhé ku beem i toowe, amun ménguwéd go séna, géikéto moy sintoro muwe, atin mangéy go dob kétaya muwe ayo mo. Endob buluk lukés gon, ségérun go kémawa, atin ségiyoy marake beem atin uwité no beem mangéy dob kéikaa muwe ayo mo.” 19 (Bénréh Jesusey ni dob Pedrowe nuretén i atiy fégélého ne funay Tuluse émbantug.) Tidéw béno, bang Jesuse bé Pedrowe, “Furay go Begén.”
20 Atin séménling i Pedrowe, atin énggito noy toowe ni fo kégédawa Jesuse kuyugén, sani kuyuge ménfégédét dob Jesuse bé kéama ruwe dob kékandulie brab ménénginsa mano, “Kadnan, ati émfékéfoe Beem?” 21 I Pedrowe, amun énggito noy ni ségétéw kuyug, ménénginsa dob Jesuse mano, “Ati mosoy géagéwoy ni étév?”
22 Séménumbul i Jesuse mano, “Amuk méuyotu de ké méuyag taman bé késéfule guwe dob duniyae ni, ati mélaw i kaame de? Furay go Begén.”
23 Sabaf mélaw bé ni, ménlégéb dob de kuyug Jesuse i urete bé i ni kuyug énda kun méléhuén.

Endob békén bénréh Jesuse ké énda méléhuén. I bénréh Jesuse saén mano, “Amuk méuyotu de ké méuyag taman bé késéfule guwe, ati mélaw i kaame de?”
24 Begéney nan kuyug Jesuse bénrého no! Enggito guy kéluhanay de ni ménrigo brab sénulat gu dob ni. Atin gétiga key i kéluhanay de ni ménsulat toow fo toow.

25 Médoo nay de éntingayén rénigo Jesuse tidéw bé de ni. Endob amuk sulatén kéluhanan, kloh sa keeyén i duniyae fégonon bé kéluhanay librowe ménsulat.

I de Rénigoy de Apostol

I ni sulat, been i niy fétausoy Fiyowe Uret sénulat Lukase. I Lukase, been i ségétéwe doktor. Atin sénulatén i ni dob ségétéwe gérotor étéw féndawét Teofilo.

Been i niy sulate fantag bé de rénigoy de kuyug Jesus amun déméniyatén i Jesuse. Féndawét Jesuse bero "do apostol" non sénuguén bero inok muret ro. (I atag i "apostole" sénugu.) Sénulat Lukasey fantage bé de rénigoy de apostol brab de kébéréh ro. I galbék i de apostol, been i kéurete bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse inok géunur i de étéw dob Beene.

I Rémogor i Tuluse, Been i téménabangane bé de apostol inok gérigono roy de mékégaif brab inok émbaraw ro muret fantag bé Jesuse.

1 Teofilo,
Dob sunguwe libro gu, sénulat gu dob beemey fantage bé kéluhanay de rénigo Jesus brab de ténoroén tidéw dob gaiwe féngganayén i kégalbék ne, 2 taman dob gaiwe féndiyat i Tulusey Jesuse mangéy dob lawayo. Amun énda séna déméniyatén de, fénémanduo no bé barakat i Rémogor i Tulusey de fénémilién do kuyugén féndawét do Apostol (i atag i ni do sénugu). 3 Méntéfégitoy Jesuse dob berowe médoo gule tidéw bé kéléhu ne taman fot folo gétérésangan inok toow fo gétiga ro méntébule. Dob de ni do gai méntéfégito dob berowe, ténoroén i fantage bé kéféguléw i Tuluse. 4 Atin amun ménsélimud i Jesuse beroy de kuyugén bénréhén bero mano, "Kagom séna tékédan dob Jerusalem. Endob ongot-ongot gom i fénasad i Abay guwe begom, sani bénréh guwe nén begom. 5 I Juane ménautis bé wayége éndob éndaén mérugayén bautison gom bé Rémogor i Tuluse."

6 Wén i no ségiyo gai ménsélimud i Jesuse beroy de apostol. Atin fénénginsaa ro maro, "Kadnan, aw béleewe ni bay gaiwe féséfuleé moy kuwagibe émfétindég bé ingéd tome Israel?"

7 Séménumbul i Jesuse mano, "Békénén fatut gétiga kom i de gai non i Abay guwe saén i wéne aturano bé de gai. 8 Endob amuk gégumah i Rémogor i Tuluse dob begome, waléy gom barakatan. Atin mélaw begomey murete fantag bé Begéne dob de étéw dob Jerusalem, brab dob kéluhanay de ingéd dob Judea brab Samaria, brab dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni."

I kédiyat Jesuse

9 Amun énggilid Jesuse bénréh i ni, féndiyat i Tulusey Jesuse mangéy dob lawayo atin ténéngténg ro taman méntélèb bé de rawén. 10 Amun déméniyatén i Jesuse, i lala ruwe séna léméngag dob lawayo, tékow méntéfégitoy ruwowe gétéw lagéy kéménégal ro fute téménindég diyo dob sékulo ruwe. 11 Brab ménbéréh ro maro, "Do étéw tidéw Galilea, sedek léméngag gom saréw dob lawayo? I Tuluse féndiyatén i Jesuse mangéy dob lawayo, atin séfule so moso loo bé kégito gome de déméniyat."

12 Tidéw béno, i de apostol ménséfule ro mangéy Jerusalem tidéw dob tuduke féndawét Olibo, ségékilometroy kérayu ne. 13 Amun énggégumah ron dob ayo ruwe ni ingéd, méntaus ro dob sibéye dob rotor i lawie gono ro bati. I de ni ro Pedro, Juan, Santiago, Andres, Filipi, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago nga Alfeo, Simon sani ségétéwe toow fo gulaané noy ingéd ne, brab Judas nga Santiago. 14 Sénga tékélid sélimud ro inok démasal ro beroy de libun brab

Mariahe idéng Jesuse, loo soy de tuwarév Jesus do lagéy.

15 Amun ménifus i firoye gétérésangan, ménsélimud i de munur bé Jesuse, wén i mératuh bra ruwo folo gétéw. Atin téménindég dob téngaanga ruwey Pedrowe brab ménbéréh mano, 16 "Do dumo gu, énda fakayén ké énda métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse, fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé Datu Dabidey fantage bé Judase, sani ménuwite bé de kéménéfo bé Jesuse. 17 I Judase, ségétéw betom, brab fénémili ménamung bé galbék tome." Been i bénréh Pedrowe.

18 Atin i kurtae énggédotén bé ni tete rénigo no bé Jesuse fénggébéléyén fantad, atin diyo ménlawu brab ménléhu non ménbétus i sur ne atin méntandég i de téneekén. 19 Atin énggélingooy kéluhanay de étéw dob Jerusalem i ni ménrigo, mélaw féndawét roy ni fantad "Akeldama", dob karowe késébéréh. (I atag ne "Démara fantad".)

20 Féntaus Pedrowey kébéréh ne mano, "Sénulat dob de Kanta tidéw dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'I lawi ne taus i kétagake de damén atin énda i bati diyo fiyon ségétéw.' Brab ménsulat so mano, 'Wén damén i émfétaus bé galbék ne.'

21-22 "Mélaw," bang Pedrowe, "fatut mémili tom ségétéw mantu dumo tom muret fantag bé kétébule Jesuse. Fatut beeney étéwe dumo tom ménséodor-odor bé kédiniy Kadna tome séna, tidéw bé kéuret Juane bé kébautis ne taman bé kédiyat Jesuse mangéy dob lawayo."

23 Mélaw ménémili ro ruwo gétéw lagéy, ro Matias bero Jose Barsabas (féndawét so Justo). 24 Tidéw béno déménasal ro maro, "Kadnan, gétiga moy fédéw i kéluhanay étéwe. Mélaw féfégétiga mo begey ké ati isuwe fénémiliém bé de ruwo ni gétéw, 25 inok waléy apostol brab mamung émfétaus bé galbéke ténagak Judase amun ménuleén mangéy dob gonone fatut ayono." 26 Tidéw béno, sénbunuto ro atin ménfémili i Matiase. Mélaw i Matiase ménwaléy apostol beroy de folo bra sébaan, brab ménamung bero.

2

I kégumah i Rémogor i Tuluse

1 Amun énggumahén i gaiy kékanduli ruwe féndawét Pentekostes, i kéluhanay de méginugut bé Jesuse, ménsélimud ro dob sébaane gonon. 2 Atin tékow wén i énggélingoo ro tidéw dob lawayo toow fo métanug maak émbagér réfuruh. Atin ménlégéb dob lawie gono ro ménsar. 3 Tidéw béno, énggito roy de maak dila rino aféy ménlégéb brab méntégatag dob bumbunay séngae ségétéw bero. 4 Atin fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero. Atin ménsébéréh-béréh ro do séségiyo-giyo do késébéréh non fénbéréh i Rémogor i Tuluse bero.

5 Dob Jerusalem, wén i do Judio do méngintulus ménbati diyo. Tidéw ro dob de séségiyo-giyo ingéd dob duniyae. 6 Amun énggélingoo roy ni démégués, médooy de étéw ménangéy diyo brab ménsélimud ro. Brab ménkségiyonan ro non amun ménsébéréh i de étéw méginugut bé Jesuse, i séngae étéw énggélingoo noy kaane késébéréh. 7 Non toow fo ménkségiyonan ro, ménséfénginsa ro maro, "Aw ati ni? Aw békén ba kéluhanay de ni do étéw tidéw ro Galilea? 8 Sedek gélingoo tom bero sébéréh bé kéluhanay de késébéréh dob de ingéd ténidéwo tom? 9 Tidéw tom dob Partia, dob Media, dob Elam, dob Mesopotamia, dob Judea, dob Kapadosia, dob Ponto, dob Asia. 10 Dob Frigia, dob Pamfilia, dob Egipto, dob de ingéd sakuf i ingéde Libia gédét dob Siren, brab dob Roma, 11 do Judio

brab do békén do Judio éndob ménwaléy do munur bé kétoro i de Judio. Tidéw tom dob Kreta, brab dob Arabia. Atin i séngae ségétéw betom énggélingoo no bero sébéréh-béréh dob kaane késébéréh fantag bé toowe fo mékégaif rénigoy Tuluse." 12 Atin toow fo ménggaif ro brab énda énggésobuto roy ni ménrigo. Mélaw ménséfénginsa ro maro, "Ati atag i ni ménrigo?"

13 Endob i de dumo do étéw déniyangka roy de kuyug Jesus brab ménbéréh ro maro, "Molon i de ni do étéw."

I kéuret Pedrowe

14 Tidéw béno, téménindég i Pedrowe beroy de folo bra sébaan do dumo no apostol brab ménbéréh métanug dob de ménsélimud étéw mano, "Do dumo gu do Judio brab kéluhanay de étéw bati dob Jerusalem, toow gom fégélingo i béréhé kuwe ni inok gésobuto kom. 15 I de ni do étéw énda molon ro loo bé kéfégitung gome de, non géraraan lémowot sénay térésange ni. 16 Endob méntuman béleewe niy bénréh i méntélatae sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne féndawét Joel mano, 17 'Ay niy rigoné kuwe dob de tamfaday de gai, bang i Tuluse. Iray gu témantuy Rémogor guwe dob kéluhanay étéwe. Brab i de nga gom do lagéy brab libun, béréhé roy de kébéréh gu. Atin i de kénogo lagéy gom gito roy toowe tidéw dob Tuluse, brab i de lukés gom so gito roy toowe tidéw dob Tuluse amuk téméginéf ro. 18 Atin fiyon foy de sugu-sugué ku, do lagéy brab do libun, ureté roy kébéréh guwe non tantuno ku bero irayan bé Rémogor guwe. 19 Atin rémigowu do mékégaif dob lawayo brab dob fantade. Giton i darae, aféye, brab mégéfole bél. 20 Atin i térésange waléy délémon, brab i térésang kélungonone waléy furo maak dara. Been i niy mérigowe ké énda séna gégumah i émbantuge gaiy Kadnane kémukum. 21 Atin i kéluhanay mongote tabang dob Kadnane, méfukas ro dob de sala ro.' "

22 Atin féntaus Pedrowey kébéréh ne mano, "Do dumo gu do Judio, fégélingo gom i ni! I Jesuse tidéw Nasaret, Beeney fénuwit i Tuluse. Atin i de mékégaif do galbék fénrigoy Tuluse de, been i fégétuwana kome bé i Jesuse, Beeney tidéwe dob Tuluse. Atin énggétuwa komén i ni non i kéluhanay de ni, ménrigo dob kérara gome. 23 Enggétigay Tulusey ati mérigowe non bénantak i Tuluse fékéfoén i Jesuse brab nirayén begom atin fénléhu gom fénkélabo bé de tete étéw dob kruse. 24 Endob i Tuluse ténébuleén i Jesuse brab ténungkasén tidéw dob kédawét i kéléhue non énda fo fakayén gétaus méléhu i Jesuse.

25 "Loo bé bénréh Dabide bé do gétah fantag bé Jesuse mano, 'Démoyun gito guy Kadnane dob sékulo kuwe, Beeney dumo guwe dob kuwono kuwe, mélaw énda mégilaku. 26 Sabaf bé ni, toow fo fiyoy fédéw guwe brab béréhé kuy kéoror guwe. Enda émbukuu bé lowoh guwe non wén i inam gu. 27 Non énda tagaké mo Begén dob gonoy de ménléhu. Brab énda fédayaé moy lowoh i fiyowe sugu-sugué mo ké mérénah. 28 Ténoroém begén i agéwone dob kéuyage. Atin sabaf bé Beem i dumo guwe, féororénu.' "

29 Féntaus Pedrowey kébéréh ne mano, "Do dumo gu, toow fo béréhé ku begom i fantage bé katufua tome Dabid. I beene ménléhu brab lénébéng, atin taman béleewe ni ay ni soy lébéng ne. 30 Beeney ségétéwe sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin énggétiga noy fénasad i Tuluse dob beene bé i ségétéwe bé de séfuén waléy datu loo bé beene. 31 Enggétiga Dabide ké ati rigonéy Tuluse,

komon énggébérého noy fantage bé kétébule Kristowe mano, ‘Enda méntagakén dob gonoy de ménléhu brab énda mérénah i lowoh ne.’ 32 I Jesuse ni féntébule i Tuluse, brab kéluhana key énggégito bé ni. 33 Atin i Abay ne Tulus, féndiyatén i Jesuse mangéy dob kuwono nuwe, sani toowe fo basanan gonon. Atin i Jesuse, éndotén dob Beeney Rémogor i Tuluse loo bé fénasad ne. Mélaw i gito gome brab gélingoo kome bé béniy barakat i Rémogor i Tuluse nirayén begey. 34 I bénréh Dabide, békén fantag bé lowoh ne non énda déméniyat i Dabide mangéy dob lawayo, éndob been i ménbéréh mano, ‘Bénréh i Kadnane dob Kadna kuwe mano, sar go fingé dob kuwono kuwe, 35 taman tabana kuy de sébanil Beem.’ 36 Mélaw, i de kéluhana tom do Judio, fatut gétuwa tom i Jesuse ni, sani kénlabo gome dob kruse, féndawét i Tulusey Kristowe Kadnan.” Been i niy bénréh Pedrowe.

37 I de étéw, amun énggélingoo roy ni, ménbuku i de fédéw ro. Atin ménénginsa ro dob Pedrowe brab dob de dumo no apostol maro, “Do dumo gey, ati fatute rigoné key?”

38 Atin séménumbul i Pedrowe mano, “I séngae ségétéw begom fatut gésénule bé de salaén brab fébautis inok fégito noy kéunur ne bé Jesu Kristowe, inok i de salaén émfésagadan. Tidéw béno, i Tuluse irayén i Rémogor ne dob begome. 39 Non i ni fasad i Tuluse, katom brab kay de nga tom, brab kay kéluhanay de étéw dob de mérayu, non kay kéluhanay fénémili i Kadna tome Tulus munur dob Beene.”

40 Atin médoo nay bénréh Pedrowe bero fantag bé toowe brab fénfagayu no bero mano, “Sésuway gom bé de tete étéw inok énda mékukum gom so.” 41 Atin médooy étéwe ménunur bé kébéréh Pedrowe brab ménfébautis ro, brab labi ro téléw ngibu ménuman dob de kuyug Jesus bé béno. 42 Atin sénga tékélid fégélingoé roy kétoro i de apostol, atin ménséodor-odor ro maak do sétuwarey ro. Brab séréngan ro mama brab démasal.

43 Atin i de apostol, fénrigoy Tuluse bero do médoo mékégaif galbék, mélaw toow fo ménggaif i kéluhanay de étéw. 44 Atin i kéluhanay de munur bé Jesuse, démoyun ro sélimud atin i kéluhanay de languntama ro séntukid-tukid ro. 45 Atin fénbéléy roy de fantad ro brab de tamuk ro inok sétukid-tukidé ro loo bé atiy de kailanga ro. 46 Sénga fuweh sélimud ro dob lawi i Tuluse, brab séréngan ro mama dob de lawi ro. Brab lala ruwe mama, toow ro fo moror brab térifantad. 47 Sénga tékélid dayéwé roy Tuluse brab mégédaw i de étéw bero. Atin sénga fuweh umanay Kadnane bero bé de mantu ménfukas étéw.

3

I kéuwae bé fikate

1 Wén i no sébaan fuweh, géraraan lémudug i térésange de, sani uras i kédasal i de Judio, i ro Pedrowe brab Juane ménangéy ro dob lawi i Tuluse. 2 Dob béngaway lawi i Tuluse féndawét “Fiyo Fintu”, wén i ségétéwe lagéy fikat tidéw fanay kéumahén. Sénga fuweh uwitéy de dumo no mangéy dob ni béngawan inok mongot limus dob de étéw mahur diyo. 3 Amun énggito noy ro Pedrowe brab Juane mahur, ménongot limus dob berowe. 4 Tidéw béno, ténéngténg ro Pedrowe brab Juaney ni lagéy fikat brab ménbéréh i Pedrowe mano, “Enténgén gey.” 5 Mélaw ténéngténgén bero, manok iraya ro kurta. 6 Endob i Pedrowe ni ménbéréh mano, “Enda i kurta gu taloo no bélowon, éndob iray gu beem i wéne dob begéne. Sabaf bé barakat i dawét Jesu

Kristowe tidéw Nasaret, béréhé ku beem, agéw go!” 7 Atin génamak Pedrowey kuwonone kémérén brab féntindégén. Sonom béno, tékow ménbagér i de sékéyén. 8 Atin méntésongkow témindég brab ménggéagéw. Atin ménahur dob lawi i Tuluse bero ro Pedrowe brab Juane, magéw brab sayaw-sayaw brab dayéwé noy Tuluse. 9 Atin énggitoy kéluhanay de étéw i ni lagéy magéw brab dayéwé noy Tuluse. 10 Atin amun énggélolo ron beeney fikate démoyun mésar mongot limus dob “Fiyowe Fintu”, toow ro fo ménggaif bé ni ménrigo dob beene.

11 Atin i lala ne géménamak dob ro Pedrowe brab dob Juane dob kuridore féndawét “Kuridor Solomone” ménfégédét léméntu mangéy dob berowey kéluhanay de étéw non ménggaif ro bé ni ménrigo. 12 Amun énggito Pedrowey de étéw ni, ménbéréh dob berowe mano, “Do dumo gu do Judio, sedek ménggaif gom bé ni? Sedek téngténgé kom begey loo bé nan? Aw makom ké ménggéagéw i ni lagéy sabaf bé barakat geye taloo no sabaf bé fiyowe kéféngintulus gey? 13 Endob Been i Tuluse féngadafé Abrahame, Isak, brab Jakob, brab de katufua tom, i ménirayane toow fo gérotor barakat dob Jesuse, sénuguén. Endob niray gom dob de gémamak kukuman, brab ménika gom de dob adafa Pilatowe inok kukumé no, fiyon fo ké ménuyot de témangéy. 14 I Jesuse ni métintu brab énda i salaén, éndob ménika gom de brab énda féntangéy gom de. Yamula féntangéy gom uman i ségétéwe étéw ménméléhu. 15 Atin fénléhu gom i Jesuse sani miraye bé umule magufusa. Endob ténébule i Tuluse brab énggito gey i ni. 16 Barakat i dawét Jesusey énggéféadi-adiwe bé ni lagéy fikat gélolo gom. Ménrigoy ni sabaf bé kéunur geye bé Jesuse. Been i funa nuwe énggéagéw dob téngaanga kome.

17 “Atin béleewe do dumo gu, gétiga ku énda énggétiga kom i rénigo gome brab de odoro tom bé kéféléhu gome bé Jesuse. 18 Endob bé ni rénigo gom, ténumay Tulusey bénréh i de sénarigo no muret bé kébéréh ne bé gétaho, bé i Kristowe fatut férasayén. 19 Mélaw tagak gom i de tete adat gom brab unur gom bé Tuluse inok fésagada no begom bé de sala gom. 20 Atin mélaw wén i do gai féfiyonéy Tulusey de fédéw gom. Atin féuwitén i Jesuse mangéy dob begome. Been i Kristowe, sani fénémili ne méguléw begom. 21 Atin béleewe, i Jesuse bati séna dob lawayo taman bé kégumah i gaiwe féantunéy Tulusey kéluhanane. Been i niy bénréh i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne bé gétaho. 22 Non i Moisese ménbéréh bé gétaho dob de Judio mano, ‘I Tuluse sémugu moso ségétéw sarigo no loo bé begéne. Been i ségétéwe bé de séfu tom. Unuro kom i kéluhanay béréhé nuwe begom. 23 Atin i kéluhanay étéwe énda munur ro de, féganaméy Tuluse bero tidéw dob de étéwén, brab binasané no bero.’ Been i niy kébéréh Moisese. 24 Bénréh i de dumo so sénarigoy Tulusey fantage bé de mérigo bé de ni do gai, tidéw dob Samuele brab dob kéluhanay de énggétundug dob beene. 25 Atin i de fasad i Tuluse bénréh i de sénarigo no bé do gétah, kagom so. Atin kagom soy fasad i Tuluse dob de katufua kom. Non bénréhén dob Abraham mano, ‘Féfiyoné kuy kéluhanay étéwe dob duniyae fénagéw dob de séfuém.’ 26 Komon amun fén-uwit i Tulusey Kristowe, sénuguén sungu mangéy dob betome do Judio inok féfiyoné no betom bé kéfésénule ne betom bé de tete rigoné tom.” Been i niy kébéréh Pedrowe.

4

I Pedrowe brab Juane dob adafay de kéfédéwan

1 Amun émbéréh sénay ro Pedrowe brab Juane dob de étéw, énggégumah i de fadi, brab kafitay de mantay bé lawi i Tuluse, brab de Saduseo sani de étéw énda munur ro bé kétébulee. 2 Atin ménkérit ro non téménoro i ro Pedrowe brab Juane dob de étéw bé i Jesuse méntébule. Mélaw fénggito ro wén i kétébule. 3 Mélaw kénéfo ro bero, atin non sémingkufén bé béno, fénrisu ro bero taman bé démoe de. 4 Endob médooy ménunure bé de étéw énggégélingo bé kébéréh Pedrowe, atin i de munur énggégumah limo ngibuy kédooy de lagéy de saliyu na bé de libun de.

5 Amun bé démoe de, ménsélimud dob Jerusalem i de odoroy de Judio brab de lukés bero brab de témoro kukuman. 6 Bero soy gérotore fadi féndawét Anas, brab Kaifas, brab Juan, brab Alejandro brab kéluhanay samung i ni gérotor fadi. 7 Atin féntindég roy de ruwo ni gétéw apostol dob adafa ruwe brab fénénginsaa ro bero maro, "Ati gefee bé barakate brab ati gefee bé dawéte fénggérigo gom bé ni?"

8 Tidéw béno, fénémanduoy Rémogor i Tulusey Pedrowe atin mélaw séménumbul mano, "Do odoro key brab do lukés gey. 9 Amuk fénginsaa kom begey fantag bé fiyowe rénigo gey dob ni lagéy fikat brab ati kéféadi-adi geye de, 10 fégétiga ku dob kéluhana kome brab dob kéluhanay de Judio. I funay ni lagéy téménindég dob adafa kome ménadi-adi, non bé barakat i dawét Jesu Kristowe tidéw Nasaret. Been i fénléhu gome dob kruse éndob ténébule i Tuluse. 11 Wén i ménsulate fantag bé Jesuse dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 'I batéwe nikaa kom do rémigo lawi, been i ménwaléye toow fo mélaga batéw.' I Jesuse, Been i nan batéw nikaa kom. 12 Been saén i Mémukase," bang Pedrowe, "non énda i ségiyo dob duniyae ni géfukas bé étéwe."

13 Toow fo ménggaif i de odoroy de Judio bé kébaraw ro Pedrowe brab Juane muret. Ménlabi na foy kégaif ruwe non énggétuwa roy énda i féngganad ro Pedrowe brab Juane. Atin mélaw énggélolo ro soy beroy de dumo Jesus. 14 Endob énda i gébérého ro, non énggito roy lagéye ni fikat ménadi-adi téménindég dob sékulo Pedrowe brab Juane. 15 Mélaw fénsut ro bero tidéw dob sénlimudo ruwe sibéy. Tidéw béno ménsébéréh-béréh ro maro, 16 "Ati kérigo tome bé de ni étéw? Non kéluhanay de étéw ni dob Jerusaleme ni, énggétiga roy mékégaife ni rénigo ro. Mélaw énda gédirungo tom de. 17 Endob géléé tom saén bero bé éndaén béréhé roy fantage bé Jesuse inok énda métarakén."

18 Mélaw ténawag ro man bero mahur brab bénrého ro bero bé békénén béréhé roy fantage bé Jesuse taloo no témoro ro labité roy dawét ne. 19 Endob i Pedrowe brab Juane séménumbul ro maro, "Fégitung gom ké ati isuwe métintu dob adafay Tuluse, odoro key i kagome sugu loo ké odoro key i sugu i Tuluse. 20 Non énda fakayén témérén gey muret fantag bé énggito geye brab bé énggélingoo keye." 21 Endob i de odoron toow na fo féningkél roy kégélé ruwe bero bé békénén ureté roy fantage bé Jesuse. Tidéw béno, ténangéy ro bero. Enda gédusana ro bero non bé kédooy de étéw démayéw bé Tuluse sabaf bé mékégaife rénigo ro. 22 Non i lagéye ni fén-adi-adi ro fotén folo gébélintuwa i idad ne, brab fikatén tidéw fanay kéumahén.

23 Amun méntangéyén i ro Pedrowe brab Juane, ménule ro mangéy dob de dumo ro munur bé Jesu Kristowe. Atin nuret roy

kébéréh i odoroy de fadi brab de odoroy de Judio. 24 Amun énggélingoo roy ni, ménséréngan ro démasal dob Tuluso maro, “Kadnan, Beemey léménimbage bé lawaye brab fantade brab dogote brab kéluhanay éntingayéne. 25 Fénbéréh i Rémogor me bé katufua keye Dabid sugu-sugué mo mano, ‘Sedek ménkérit i de étéw béken Judio? Brab sedek bantakéy de étéw i éndae gérigono ro dob Tuluse? 26 I de datu téménafay ro brab de méguléw dob duniyae ni ménsélimud ro inok sébanil ro bé Kadnane brab Kristowe fénuwitén.’ Been i niy sénulat Dabide.”

27 Atin féntaus roy kédasal ruwe maro, “Méntuman i Ménsulate Kébéréhém non ménsélimud i ro Herode brab Ponsio Pilatowe dob ni ingéd beroy de étéw béken Judio brab de dumo gey Judio. Ménsélimud ro sébanil bé Jesuse sani fiyowe sugu-sugué mo fénémiliém méguléw. 28 Ménsélimud ro rémigo bé kéluhanay éntingayéne fatut mérigo dob kaame kétayan brab dob barakat me mérigo. 29 Atin bé béni Kadnan, fégitungém i de tete kébérého ro begey brab tabanga mo begey do sugu-sugué mo inok émbaraw gey muret bé kébéréh me. 30 Brab féuwitém i barakat me émféadi-adi brab émférigo begey bé de mékégaif dob dawét i fiyowe sugu-sugué mo Jesus.”

31 Amun énggilid ron démasal, ménkuyung i lawie sénlimudo ro brab fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero. Tidéw béno, ménbaraw ron muret bé kébéréh i Tuluse.

Séntukid-tukid roy de languntama ro

32 Atin i kéluhanay de munur bé Kristowe, ségiléw i de fédéw ro brab itunga ro. Atin énda i isu bero gefe bé de languntama ro, éndob falan karo kéluhanan non séntukid-tukid ro. 33 Atin wén i barakat i de apostol féntaus roy kéuret ruwe fantag bé kétébule i Kadnane Jesus. Brab i Tuluse toow fo mégédaw bero. 34 Atin énda i ségétéw bero wén i kulang bé kéfaguyag ne non fébéléy roy de fantad ro taloo no do lawi ro atin i kurtae gédoté ro, 35 iray ro dob de apostol. Atin saaré roy kurtae dob katabuwane kailangay kéluhanane.

36 Atin wén i ségétéwe bero féndawét Jose. Beeney ségétéwe tidéw Siprus brab séfu i Lebitawe. Féndawét i de apostol so “Bernabe”. (I atag i ni “Ségétéw émféfiyo fédéw”.) 37 Fénbéléyén i fantad ne atin nirayén dob de apostol i kurtae de.

5

Ananias brab Safira

1 Wén i ségétéwe lagéy féndawét Ananias, beroy bawag ne féndawét Safira, fénbéléy roy dumoy fantad ruwe. 2 Endob nitongén i dumoy kurtae brab ménagayun soy bawag ne de. Atin nirayén i sama i kurtae dob de apostol. Endob bénréhén bé nirayén i kéluhanane. 3 Mélaw bénréh Pedrowe dob beene mano, “Ananias, sedek féndayaém i Satanase mémanduon beem? Non téménugi go dob Rémogor i Tuluse, non nitongém i dumoy kurtae énggédotém bé fénbéléy me fantad. 4 Amun énda séna fénbéléyém i fantad me, beem i gefee de. Atin amun fénbéléy mon, kaam soy kurtae de. Endob sedek bénantakém rénigoy ni? Béken téménugi go dob étéwe, yamula dob Tuluse téménugi go!” 5 Amun énggélingoo Ananiasey ni, méntuwar brab ménléhu. Atin i kéluhanay de énggégélingo fantag bé ni, toow ro fo ménggilak. 6 Atin ménahur i de kénogo lagéy brab éndot roy bangkay ne brab bénaus ro atin nangéy ro lénébéng.

7 Amun ménifus i téléwe géuras, énggumah i bawag ne, éndob énda séna énggétiga noy ati ménrigowe. 8 Tidéw béno, fénénginsaa Pedrowe

mano, “Béréhém begén, aw been say niy kurtae énggédot i fantad gome?”

Atin séménumbul mano, “Hoo, been say nan.”

9 Mélaw bénréh Pedrowe de mano, “Sedek ténéngkad gom i Rémogor i Tuluse? I bawag me mantu séna ménléhu atin i de ménangéy de lémbéng, ay nan ron dob liyuwan, brab i beeme témundug so.” 10 Sonom béno, méntuwar so brab ménléhu dob adafa Pedrowe. Amun ménahur i de kénogo lagéy, énggito ro ménléhuén. Mélaw nangéy ro so lénébéng dob doror i bawag ne. 11 Atin toow fo méngkégilakan i kéluhanay de munur bé Kristowe, loo soy de kéluhanay de ségiyo étéw énggégélingo bé ni.

Médooy de mékégaif

12 Atin i de apostol, médooy de mékégaif rénigo ro énggitoy de étéw. Brab i kéluhanay de munur bé Kristowe ménsélimud ro diyo dob “Kurídor Solomone” dob lawi i Tuluse. 13 Enda i ségétéw ménamung bé de énda munur bé Kristowe, fiyon fo ké fiyoy kébéréh i de étéw fantag bé de munur. 14 Endob minut médooy de étéw do lagéy brab do libun munur bé Kadnane. 15 Atin ménbantug i de mékégaif rénigoy de apostol. Mélaw nuwit i de étéw dob de aguwon i de déméruun. Féniro ro bero dob de katri brab dob de bénékah ikam inok buluk témara i Pedrowe, gébéla i anlung ne dob berowe. 16 Atin énggumah soy médoowe étéw tidéw dob de kloh ingéd géliwét dob Jerusalem. Brab nuwit roy de déméruun bero brab de étéw rénahukoy de saitan. Atin kéluhana ro ménadi-adi.

I kérasay i de apostol

17 Tidéw béno, i gérotore fadi brab de dumo no sani de Saduseo, méndaléw ro bé de apostol. Mélaw ménséfagayun ro bé rigoné ruwe. 18 Atin kénéfo roy de apostol brab fénrisu ro bero. 19 Endob bé béno kélungonon, nungka i télakiy Kadnaney de béngaway férisunone. Tidéw béno nuwitén bero mésut brab bénréhén mano, 20 “Taus gom dob lawi i Tuluse brab uret gom dob de étéw i fantage bé ni mantu umul.” 21 Tidéw béno, nodoroy de apostol i bénréh i télakiwe ni. Mélaw amun géfuwénén, ménahur ro dob lawi i Tuluse brab téménoro ro.

Atin i gérotore fadi brab de dumo no, ténawag roy de odoroy de Judio inok sélimud i de kéfédéway de Judio. Tidéw béno, séménugu ro mangéy dob férisunone inok uwité roy de apostol mangéy dob adafa ruwe. 22 Endob amun énggumah i de sénugu dob férisunone, énda énggito roy de apostol. Mélaw ménséfule ro mangéy dob de kéfédéwan do ménlimud brab nuret ro maro, 23 “Amun énggégumah gey dob férisunone, énggito gey i de béngawan do ménkandado brab diyo soy de guwardiya mantay dob liyuwe. Endob amun nungka gey, énda i énggito gey étéw dob rahure.” 24 Mélaw i de odoroy de fadi brab kafitane odoroy de guwardiya bé lawi i Tuluse, amun énggélingoo roy ni, toow ro fo ménggaif. Atin fégitungé roy ati énggérigonoy de apostol. 25 Tidéw béno, wén i énggégumahe ménlolok dob berowe mano, “I de lagéy do fénrisu gom, diyo ro témoro bé de étéw dob lawi i Tuluse.” 26 Mélaw ménangéy i kafitane dob lawi i Tuluse beroy de guwardiya no. Atin kénéfo roy de apostol brab nuwit ro séfule. Endob énda féndawéto ro bero non mégilak ro bé de étéw diyo ké ibéro ro bero batéw inok féléhué ro bero.

27 Nuwit roy de apostol mangéy dob adafay de ménlimud do odoron. Atin i gérotore fadi ménbéréh dob bero mano, 28 “Génlé geyén begom bé kagomén témoro fantag bé Jesuse, éndob énda nodoro kom de. Téngténg gom, ménlégébén dob

Jerusaleme niy kétoro gome, atin bénréh gom, begey i ménméléhue bé Jesuse."

29 Endob séménumbul i Pedrowe brab de dumo no do apostol maro, "Fatut odoro key i Tuluse, békén étéw. 30 Amun énggilid gomén fénléhu i Jesuse bé kékélabo gome de dob kruse, i Tulus i de katufua tom i ménfétébulee de. 31 Atin féndiyat i Tuluse mangéy dob kuwono nuwe inok Been i Méguléwe brab Mémukase. Mélaw Been i émfésagade bé de sala tom do Judio amuk gésénule tom. 32 Géureto key i de ni non énggito gey, loo soy Rémogor i Tuluse muret, sani Rémogore iray i Tuluse dob de étéw munur dob Beene."

33 Atin i de odoron ni ménlimud, amun énggélingoo roy ni, toow ro fo ménkérit brab ménuyot ro ké féléhuén i de apostol ni. 34 Endob i ségétéwe bé de Fariseo féndawét Gamaliel téménindég dob kérara ruwe ménlimud. Beeney témoroe bé kitabe brab toow fo fégadatay de étéw. Atin fénfésutén i de apostol. 35 Tidéw béno ménbéréh mano, "Do dumo gu do Judio, ingata kom ké ati kérigo gome bé de ni do étéw. 36 Bé do gétah wén i ségétéwe étéw féndawét Teudas, ménbéréh been kun i toowe ménbantug gérotor étéw. Atin fot ratuh gétéw i ménwaléye kuyugén. Endob wén i ménméléhu de atin i de kuyugén ménbéragar ro brab énda i énggérigono ro. 37 Tidéw béno, dob de gaiy késinsuse bé émfélistay kéluhanay de étéw, énggumah man i ségétéwe étéw féndawét Judas tidéw Galilea. Atin médoo soy ménwaléye kuyugén. Endob amun fénléhu soy Judase, ménbéragar soy de kuyugén. 38 Ségiléw so keeyén bé kéléhu Jesuse. Mélaw béréhé ku begom, katom kémukum brab fédayaé tomén i de ni do étéw. Non amuk aturay kéilawane saén, énda soy gérigono ro brab énda i rugaya ro. 39 Endob amuk aturay Tuluse, énda gégéléo tom bero, non waléy tom saén sébanil bé Tuluse."

Atin i de ménlimud do kéfédéwan, ménagayun ro bé bénréh Gamaliele ni. 40 Tidéw béno, fénahur ron man i de apostol brab féntafés ro bero. Atin génlé ron man bero bé békénén muret ro fantag bé Jesuse. Tidéw béno, ténangéy ro bero. 41 I de apostol amun ménsut ron tidéw dob de ménlimud do odoron, toow ro fo ménoror non kénarang i Tuluse médait ro kéfasangan brab kémalanan sabaf bé kéunur ruwe bé Jesu Kristowe. 42 Atin sénga fuweh ménangéy ro dob lawi i Tuluse brab dob de lawi i de étéw. Atin diyo ro témoro bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe.

6

I de fitéw gétéw do témabang

1 Bé do no do gai, amun minutén médooy de munur bé Kristowe, wén i de tete kégébaa no bé de munur do Judio do sébéréh Griego dob de munur do Judio do sébéréh Hebreo. Ménbéréh i de Judio do sébéréh Griego bé émfédaya kun i de baléw bero, énda méirayan ro bé de kailanga ro sénga fuweh. 2 Mélaw i de folo bra ruwo gétéw do apostol ténimu roy kéluhanay de munur bé Kristowe brab bénréh ro dob berowe maro, "Enda fiyo no ké begey i sémaare bé de kailanga kom sénga fuweh, non fatut gey démoyun muret bé kébéréh i Tuluse, brab énda fatut diguré key i galbék geye. 3 Mélaw do dumo gey, fémili gom fitéw gétéw lagéy, do métilédtéd brab fémanduoy Rémogor i Tuluse. Atin iray gey beroy aturane bé de ni, 4 inok i begeye do apostol fakay gey démasal brab muret fantag bé Tuluse sénga tékélid."

5 Atin ménagayun i kéluhana ruwe bé bénréh i de apostol ni. Mélaw fénémili roy Estebane, ségétéw

méégét i kéunur ne brab fémanduoy Rémogor i Tuluse. Fénémili ro soy ro Filipihe, Prokoro, Nikanor, Timon, Parmenas, brab Nikolas tidéw Antiokia ségétéw békén Judio, éndob ménrugayén i kéunur ne bé kukumay de Judio. 6 Atin nuwit ro bero mangéy dob de apostol. Tidéw béno, ténégéy de apostol i de bumbuna ro bé kédasala ruwe bero inok tabangay Tuluse bero bé mantuwe ni aturan.

7 Atin mélaw ménlégében i urete fantag bé Tuluse. Atin minut médooy munure bé Kristowe dob Jerusalem. Atin médoonén i de fadi méganay so munur.

I kékéfoe bé Estebane

8 Atin i Estebane toow fo fénfiyoy Tuluse inok wén i barakatén rémigo do mékégaif dob téngaangay de étéw. 9 Endob wén i de étéw ménsébanil bé Estebane. Beroy de étéw dob simbaane féndawét "Méntangéy étéw". I de dumo bero do Judio tidéw Siren, brab tidéw Alejandria, I de ni do étéw beroy de dumoy de Judio tidéw. Silika brab Asia, ménganay ro séédél bé Estebane. 10 Endob toow fo fénggétigay Rémogor i Tulusey Estebane émbéréh. Mélaw énda i ségétéw gésumbul bero. 11 Mélaw niraya ro kurta i de étéw inok béréhé roy éndae toow fantag bé Estebane maro, "Enggélingoo key i ni étéw ménbéréh tete fantag bé Moisese brab Tuluse." 12 Mélaw fénkérit roy de étéw brab de odoroy de Judio brab de témoro kitab. Atin kénéfo roy Estebane brab nuwit ro dob adafay de ménlimud do kéfédéwan. 13 Tidéw béno, nuwit roy de étéw émbéréh bé éndae toow fantag bé Estebane maro, "I Estebane ni démoyun émbéréh tete fantag bé mékétéfuwe lawi i Tuluse brab de kukuman sénulat Moisese. 14 Enggélingoo key bénréhén bé i Jesuse tidéw Nasaret, gébaé no kun i lawi i Tuluse brab fégaliné noy adate énggéféganada tom tidéw dob Moisese." 15 Tidéw béno, ténéngténg i kéluhanay de odoron i Estebane. Atin énggito roy rangih ne maak falas télaki.

7

I kéuret Estebane

1 Mélaw i gérotore fadi fénénginsaa noy Estebane mano, "Aw toow i de ni?"

2 Atin séménumbul i Estebane mano, "Do dumo gu brab do lukés gu, fégélingo gom i béréhé kuwe ni. I toowe fo ménbantug barakatan Tulus méntéfégito dob katufua tome Abraham amun bati de séna dob Mesopotamia, bé énda séna ménagéwén de mangéy Haran. 3 Atin bénréhén de mano, 'Tagakém i de samungém brab ingéd me atin agéw go mangéy dob gonone toroé ku beem.' 4 Mélaw ténagakén i ingéd ne Kaldeo brab ménagéw mangéy Haran, atin diyo ménbati. Atin amun ménléhu i boh Abrahame, fénagéw i Tuluse man mangéy dob ni ingéd gono kom bati béleewe ni. 5 Bé do no do gai, énda nirayay Tulusey Abrahame fantad fiyon kloh. Endob fénasad i Tuluse dob Abrahame bé irayén dey ni fantad brab dob de séfuén témundug de, fiyon fo ké énda sénay nga Abrahame de. 6 Ay niy bénréh i Tuluse bé Abrahame mano, 'I de séfuém bati ro dob ségiyowe ingéd toow fo mérayu atin waléy ro do rifén diyo. Atin mérasay ro taman fot ratuh gébélintuwa. 7 Endob kukumé kuy de étéw rémifén bero. Atin i de séfuém tékédan ro dob nan ingéd atin féngadafé ro Begén dob ni gonon.' Been i niy bénréh i Tuluse."

8 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, "Tidéw béno, sénugu i Tuluse dob Abrahamey ni adat sani kétulie inok wén i tanda bé ni fasad. Mélaw ténuli Abrahamey nga ne Isak amun ménwaléwén gétérésangan ménumah. Atin i Isake ténulién soy nga ne Jakob. Atin

i Jakobe ténulién soy de folo bra ruwo gétéw ngaén. Atin beroy de katufua tom do Judio.

9 “Endob i de nga Jakob méndalém ro bé tuwarév ruwe féndawét Jose. Mélaw fénbélév ro atin ménwaléy rifén dob ingéde Egipto. Endob Tulus i dumo nuwe. 10 Atin ténabangay Tuluse inok énda i sug-sugén fiyon fo ké médooy kérégénone. Atin amun diyo i Josehe dob adafay datue dob Egipto, fénfiyoy Tuluse brab niraya no kégétuwan. Mélaw ménuyot i datue de. Tidéw béno fénwaléy i datuey Josehe odoron dob no ingéd brab beene soy odorone dob lawi i datue ni. 11 Tidéw béno, énggumah i dakéle lénggob dob ingéde Egipto brab dob Kanaan. Atin toow ro fo ménrasay. Atin i de katufua tom énda i amaé ro. 12 Mélaw amun énggélingoo Jakobe wén i farév dob Egipto, sénuguén i de ngaén, sani de katufua tom mangéy diyo bé gésungu nuwe. 13 Dob géruwo nuwe gule ménangéy ro diyo, méntéfégéloloy Josehe dob de dumo no sétiman boh. Atin énggétuway datuey fantage bé de samung Jose. 14 Mélaw fénsamfay Josehey kébéréh ne bé féangéyén i boh ne Jakob brab kéluhanay de samungén. Atin fitéw ro folo bra limo kéluhanan. 15 Tidéw béno, ménagéw i ro Jakobe mangéy Egipto. Atin diyo ménléhu loo soy de ségiyo katufua tom. 16 Atin nuwit i de bangkay ro mangéy Sekem, atin lénébéng ro dob lébéngone bénléy Abrahame dob de étéw Hamor.”

17 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, “Amun gédétén i gaiwe métuman i fasad i Tuluse dob Abrahame, toowén fo médooy de Judio dob Egipto. 18 Atin bé béno, ségiyonén i datue dob Egipto, atin énda énggétiga noy fantage bé Josehe. 19 Enda fo fiyoy ni datu. Fénggakara noy de katufua tom. Atin fénrasayén fo bero toow. Non fénégésén i de katufua tom bé ibéré roy de nga ro inok méléhu. 20 Atin bé no do gai, ménumah i Moisese, toow fo fiyo nga. Rénitoy idéng ne sungu dob lawi ruwe taman télév gétérésang kélungonon. 21 Amun fénliyu roy ngae dob lawie, éndot i libune nga i datue dob Egipto. Atin fénagifatén maak kaan so nga. 22 Mélaw méntoro i Moisese bé kéluhanay kégétuwane dob Egipto. Atin ménwaléy énggétigan étéw dob de kébéréhén brab dob de rigoné no.

23 “Amun fotén folo gébélintuwa i Moisese, ménuyot témukaw bé de dumo no do Judio. 24 Atin amun énggumah dob de dumo no, énggito noy kédusay ségétéwe tidéw Egipto bé dumo nuwe Judio. Mélaw ténabangén i dumo nuwe ni Judio brab séménuli fénléhuén i étéwe tidéw Egipto. 25 Brab mano ké i de dumo no do Judio énggésobuto roy been i usarév Tuluse témabang bero inok métangéy ro. Endob énda énggésobuto ro de. 26 Bé gétunduge de fuweh, énggito noy ruwowe gétéw Judio sétiboh. Atin génléén bero mano, ‘Kagom sétiboh! Ségilév gom falan Judio.’ 27 Endob i ségétéwe de férasayé noy dumo nuwe ni, dénrién i Moisese brab ménbéréh mano, ‘Békén beem i odoro keye taloo no kéfédéwa key. 28 Aw méuyot go méméléhu begén loo bé kéféléhu me bé ségétéwe tidéw Egipto natémégéno?’ 29 Amun énggélingoo Moisesey ni, ménrarév tidéw Egipto brab ménangéy bati dob ingéde féndawét Madian. Atin diyo énggébawag brab wén i ngaén ruwo gétéw lagéy.”

30 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, “Amun ménifus i fote folo gébélintuwa, méntéfégito dob Moisesey télakiwe dob mérinoe kayéw dob gonone énda i étéw de bati, gédét dob tuduke féndawét Sinai. 31 Toow fo ménggaif i Moisese bé ni énggito no. Atin

amun ménfégédét inok gito no fo toow, énggélingoo noy béréh i Kadnane mano, 32 'Begéney Tuluse fénéngadaf i de katufua kom, ro Abraham, Isak, brab Jakob.' Atin i Moisese léménukub bé kégilak ne brab éndaén géténgténgo no de. 33 Atin ménbéréh man i Kadnane mano, 'Kéda moy sinilas me non i gono muwe témindég mékétéfu fantad. 34 Enggito guy kéférasaye bé de étéw gu dob Egipto. Brab énggélingoo kuy de dogés ro. Mélaw ménlusu inok fétangéy gu bero. Atin béleewe, sugué ku beem magéw mangéy Egipto.' "

35 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, "Nikaay de dumo no Judioy Moisese bé kébéréh ruwe maro, 'Békén beem i odoro key taloo no kéfédéwa key!' Endob beeney sénugu i Tuluse méguléw bero brab émfétangéye bero. Atin i télakiwe méntéfégito dob beene dob mérinoe kayéw i téménabangane de. 36 Atin fénanangguwitén i de étéw mésut tidéw Egipto. Rénigo noy de mékégaif dob Egipto brab dob dogote féndawét 'Furo Dogot' brab dob gonone énda i bati diyo amun ménagéw ro diyo bé fote folo gébélintuwa. 37 Atin i Moisesey ménbéréh dob de Judio mano, 'Emféuwit i Tuluse mangéy dob begome ségétéw sarigo no muret bé kébéréh ne ségiléw bé kéféuwit ne begén. Been soy ségétéwe bé de séfu Israele.' "

38 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, "Moisesey dumoy de Judio ménsélimud dob gonone énda i ségétéw étéw bati diyo, bero soy de katufua tom brab télakiwe ménsébéréh de dob tuduke Sinai. Brab beeney énggégédote bé kébéréh i Tuluse inok irayén so dob betome. I kébéréh i Tuluse ni énda mékéda no taman sa taman.

39 "Endob i de katufua tom énda ménodor ro bé de sugu Moises. Yamula ménika ro de brab ménuyot ro séfule mangéy Egipto. 40 Mélaw bénréh ro dob Arone sani ofo Moisese maro, 'Rigo go do kéninontow inok wén i féngadafé key, brab inok wén i manangguwit betom. Non énda gétiga key ké ati énggérigono Moisese sani ménanangguwite betom tidéw Egipto.' "

41 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, "Bé no do gai réménigo ro kéninontow maak falas nati safi. Atin téménulak ro dob adafa nuwe brab kénandulio ro inok fégito roy kéoror ruwe bé ni rénigo ro. 42 Endob sabaf bé ni, ténagak i Tuluse bero brab féndayaén bero méngadaf bé de gitoon dob lawayo loo bé sénulat i sénarigoy Tuluse féndawét Amos mano, 'Do étéw Judio, békén Begén i ténulaka kome dob gonone énda i ségétéw de bati bé lala i kédiyo gome bé ménfote folo gébélintuwa. Yamula ségiyoy féngadaf gome. 43 Non nuwit gom i batioy sébaane tulus féndawét Molok brab sébaane kéninontow maak gitoon tulus féndawét Renfan. Do kéninontow i féngadaf gome, mélaw féangeyé ku begom fingé na diyo bé ingéde Babilonia.' "

44 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, "I de katufua tom wénén i ginise lawi sani tandae énda tagakéy Tuluse bero. Nuwit ro amun ménagéw ro dob gonone énda i étéw de bati. Rénigo roy ni loo bé bénréh i Tuluse bé Moisese, ségiléw bé fénggitoy Tuluse de. 45 Amun ménifus i firoye gébélintuwa, i de katufua tom énggédot roy ni tidéw dob de lukés ro. Atin i de katufua tom nuwit ro dob de ingéd ténaba ro bé gaiy kédédél i Tuluse bé de étéw mésut dob do no gonon inok wén i batioy de Judio. Atin i odoro ruwey lagéye féndawét Josue. Atin fénbati roy lawi i Tuluse diyo taman bé gai Datu Dabide. 46 Toow fo ménsuwat i Tuluse bé Dabide. Atin nongotén dob Tuluse

inok tungkasé no rémigo bé lawi i Tuluse, sani Tuluse fénéngadaf Jakobe. 47 Endob i nga Datu Dabide féndawét Solomon i réménigowe bé nan lawi.

48 "Endob béréhé ku begom, i toowe fo gérotor Tulus énda batién dob de lawi rénigoy kéilawane. Non bénréh i ségétéwe sénarigoy Tuluse féndawét Isias mano, 49 'Bang i Tuluse, laway i sara kuwe, atin i duniyaey ténaa kuwe bé de sékéy gu. Enda i lawi gérigono kom inok batio ku taloo no téréno ku. 50 Békén ba Begén i réménigowe bé kéluhanay éntingayéne?' "

51 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, "Toow fo métégas i de ulév gom! Enda séna fo ménfégalin i de fédév gom loo bé kétayay Tuluse. Brab toow gom fo do énda mégélingo bé kébéréh i Tuluse. Ségilév gom so bé de katufua kom non atuho kom i Rémogor i Tuluse sénga tékélid. 52 I de katufua kom fénrasay roy kéluhanay de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne bé do gétah. Fénléhu roy de sénugu i Tuluse muret fantag bé Kristowe sani métintuwe fo Sugusuguéy Tuluse. Atin i begome, kénéfo gom brab fénléhu gom i Kristowe. 53 Enggétanggafa kom i de kukuman féniray i Tuluse bé de télaki, éndob énda nodoro kom de." Been i niy bénréh Estebane.

I kéféléhue bé Estebane

54 Amun énggélingooy de odoron i kébéréh Estebane, toow ro fo ménkérit. Kémigét i de kifé ro bé kékérit ruwe. 55 Endob i Estebane toow fo fénémanduoy Rémogor i Tuluse, brab léménéngag dob lawayo, atin énggito noy kéréndaw i Tuluse brab énggito noy Jesuse témindég dob kuwonoy Tuluse. 56 Atin ménbéréh i Estebane mano, "Téngténg gom! Enggito guy lawayo ménungka, brab i Nga i Kéilawane témindég fingé dob kuwonoy Tuluse."

57 Toow fo ménkérit i de odoron ni, mélaw néféng roy de kélingo ro brab ménékes ro. Atin sénréngana roy magayase de gémamak. 58 Atin séngguyud ro mésut dob ingéde ni brab nibéro ro batéw. Atin i de témébo de, kénda roy de géruwo lafin bé de kégal ro, atin fénled ro dob kénogo lagéye féndawét Saulo. 59 Atin i lala ruwe mibéron batéw bé Estebane, déménasal dob Kadnane mano, "O Kadnan Jesus, tanggafém i rémogor guwe!" 60 Atin ménlingkuwéd brab ménbéréh métanug mano, "Kadnan, fésagadém i ni sala ro." Sonom béno, ménléhu.

8

I kérasay i de munur

1-2 Atin i Saulowe ménagayun bé kéféléhue bé Estebane. Atin i Estebane, lénébéng i de étéw munur bé Kristowe brab toow fo rénuung ro. Atin méntidéwén bé no térésang i kékérasayay de munur bé Kristowe. Brab kéluhana ro, saliyu bé de apostol, ménbéragar ro tidéw Jerusalem mangéy Judia brab Samaria.

3 Atin i Saulowe ténulama no binasanén i kéféngintulus i de munur bé Kristowe, ahuro noy séngae lawi brab kéfoé no séguyudén i de étéw munur bé Kristowe. Brab uwité no bero dob férisunone, do lagéy brab do libun.

I kélégéb i Fiyowe Uret dob Samaria

4 Atin amun ménbéragar i de étéw munur bé Kristowe dob de ségiyo ingéd, nuret roy fantage bé Jesuse. 5 Atin i Filipiwe ménangéy dob sébaane ingéd diyo dob Samaria, atin diyo nuretén i Jesuse Been i Kristowe sani fénémili i Tuluse mégulév. 6 I de étéw, amun énggélingoo roy kébéréh ne brab énggito roy kéluhanay de mékégaif rénigo no, toow fo fénggélingo roy

kébéréh Filipihe. 7 Fénféraréyén
i de saitan réménahuk dob de
médoo étéw, atin ménékes ro bé lala
ruwe tékédan. Brab fén-adi-adi noy
médoowe do fikat brab do kimoyén.
8 Mélaw toow fo ménoror i de étéw
dob no ingéd.

9 Wén i ségétéwe lagéy dob no
ingéd féndawét Simon, ségétéw
béliyan. Bé de énggétah do gai,
fénggaifén i médoowe do étéw dob
Samaria bé de tete kéfagakarén.
Ménfébantug-bantug bé beene kun
i gérotore étéw. 10 Atin i kéluhanay
de étéw dob no ingéd do méskinan
brab do kawasa, fénggélingo ro.
Bénréh ro maro "I ni étéw féndawét
Ménbantug Barakatan, sani barakat
i Tuluse." 11 Ménrugay i kéfégaif ne
bero bé de tete kéfagakarén. Mélaw
toow ro fo fénggélingo. 12 Endob
amun énggélingooy de étéw i Fiyowe
Uret nuret Filipiwe fantag bé
kéféguléw i Tuluse brab Jesu Kris-
towe, ménunur ro brab ménfébautis
ro, do lagéy brab do libun. 13 Atin
fiyon i Simone ménunur so bé
Kristowe. Brab amun ménbautisén,
démoyun ménodor bé Filipiwe. Atin
toow fo ménggaif i Simone bé de
énggito no rénigo Filipiwe.

14 Amun énggélingooy de apostol
dob Jerusalem i kétayakuf i de étéw
dob Samaria bé kébéréh i Tuluse,
fénuwit roy ro Pedrowe brab Juane
mangéy diyo. 15 Amun énggégumah
ro diyo, dénasala roy de étéw munur
bé Kristowe inok tayakufé roy
Rémogor i Tuluse. 16 Non i Rémogor
i Tuluse, énda séna énggumahén dob
berowe fiyon ségétéw. Ménbautison
ro saén inok fégito roy kéunur ruwe
bé Kadnane Jesus. 17 Tidéw béno,
ténégé Pedrowe brab Juaney de
bumbuna ro. Atin ténanggaf roy
Rémogor i Tuluse.

18 Atin énggitoy béliyane ni Simon
i kétanggaf ruwe bé Rémogor i
Tuluse bé kétégéy de apostol bero.
Mélaw bénréhén dob Pedrowe brab
Juane bé iraya no bero kurta.
19 Brab bénréhén mano, "Irayanu
so bé ni barakat inok amuk wén i
tégéné ku, gétanggaf so bé Rémogor i
Tuluse."

20 Endob séménumbul i Pedrowe
mano, "Mékukum go damén be-
gom i kurta me, non mamo ké
gébéléyo mo bé kurtaey niray i
Tuluse. 21 Enda fakay go ma-
mung bé galbék geye non énda séna
métintuy fédéw me dob adafay Tu-
luse. 22 Fatut go gésénule bé ni
tete kéfégitungém brab dasal go dob
Kadnane inok fésagada no beem bé
ni salaém. 23 Non énggito guy toow
fo mésina go brab bénilanggu i salae
beem."

24 Tidéw béno, séménumbul i
Simone mano, "Dasala kom begén
dob Kadnane inok énda i métuman
damén bé de bénréh gom dob
begéne."

25 Atin i ro Pedrowe brab Juane,
amun énggilid ron muret bé gétiga
ruwe fantag bé Kristowe, brab
bénréh roy kébéréh i Kadnane,
ménséfule ro mangéy Jerusalem.
Bé késéfule ruwe, ménawét ro dob
médoowe do ingéd dob Samaria
brab nuret roy Fiyowe Uret diyo.

I Filipihe brab odorone

26 Atin i Filipihe, sénugu i télakiy
Kadnane mano, "Tafay go brab
angéy go déligdigan dob agéwone
tidéw Jerusalem mangéy Gasa."
(I ni agéwon éndaén i étéw de
magéwon.) 27 Mélaw ménangéy diyo
i Filipihe. Tidéw béno, énggébalaka
noy ségétéwe lagéy kafun sarigoy
baiwe dob ingéde Etiopia. Beeney
ségétéwe gérotor étéw mitong bé
kurtae dob no ingéd. I ni étéw séfule
bé béno bé kéagéw ne ménangéy
méngadaf dob Jerusalem. 28 Diyo
dob kalesah ne brab basané
noy librowe sénulat i méntélatae
sénarigoy Tuluse féndawét Isaias.
29 Atin bénréh i Rémogor i Tuluse
dob Filipihe mano, "Ay go fégédét
diyo brab odor go bé nan kalesah."
30 Mélaw i Filipihe ménségéta

mangéy fégédét brab énggélingoo noy kébasa nuwe bé librowe sénulat Isaiase. Atin fénénginsaa Filipihe mano, “Aw gésobuto moy nan basané mo?”

31 Séménumbul i ni sarigon mano, “Ati kégésobut guwe de ké énda i témoro de begén?” Tidéw béno, féndaén i Filipihe dob kalesah ne atin ménséfingé ro ménsar. 32 Ay niy ménsulate dob libro Isaiase, bénasa no, “Beeney maake bili-bili fénléhu. Beeney maake nati bili-bili mantés ké kéléngén i buk ne, non énda fo ménbéréhén fiyon sétaga. 33 Toow fo ménfémala brab énda méntintuy kékukume de. Atin énda i gébéréh fantag bé de séfuén non ménléhuén brab éndaén dini ro dob duniyae ni.”

34 Atin ménénginsa i ni sarigon dob Filipihe mano, “Ati ni étéw ménsulat dob ni? Aw bénréh i sarigoy Tulusey fantage bé kaane lowoh taloo no ségiyo étéw?” 35 Tidéw béno, fénggétiga Filipihe dob beeney atag ni bénasa no brab nuretén i Fiyowe Uret fantag bé Jesuse. 36 Atin amun diyo ro séna lowoh aguwon, énggumah ro dob gonone wén i wayég de. Atin ménbéréh i ni odoron mano, “Ay wén i wayég dob ni. Aw fakayu mébautis?”

37 Séménumbul i Filipihe mano, “Fakay bautisé ku beem amuk tintu gon munur bé Kristowe dob fédéw me.”

Atin séménumbul i ni sarigon mano, “Munuru bé Jesu Kristowe, bé Beeney Nga i Tuluse.”

38 Atin i ni sarigon féntéré noy kalesah ne brab ménlus bero Filipihe ménangéy dob wayége atin bénautis Filipihe. 39 Amun géménaun ron tidéw dob wayége ni, nuwit i Rémogor i Kadnaney Filipihe. Endaén énggitoy sarigone niy Filipihe, éndob méntaus magéw toow fo moror. 40 Atin i Filipihe méntékow énggégumah dob sébaane ingéd féndawét Asdod. Atin tidéw diyo ménuret bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse dob kéluhanay de ingéd énggétaraa no bé kéagéw ne mangéy dob ingéde féndawét Sesaria.

9

I kéwaléy Saulowe munur

1 Atin i Saulowe bé do no do gai, féntausén soy kérigo nuwe bé de kuyug i Kadnane. Non ménbéréh féléhué no kun bero. Atin ménangéy dob gérotore fadi, 2 brab ménongot sulat dob beene mangéy dob de odoroy de Judio dob de lawi féngadafa ro dob ingéde Damasko inok kéfoé noy kéluhanay étéwe gito no diyo do modor dob Agéwo Jesuse brab uwité no bero mangéy Jerusalem, do lagéy brab do libun.

3 Atin ménagéw i Saulowe mangéy Damasko. Amun gédétén dob no ingéd, méntékow wén i réndaw tidéw dob lawayo géliwét de. 4 Atin ménggétélengkéb i Saulowe dob fantade brab énggélingoo noy émbéréhe mano, “Saulo! Sedek férasayé mo Begén?”

5 Ménénginsa i Saulowe mano, “Ati Beeme, Kadnan?”

Atin séménumbul mano, “Begéney Jesuse férasayé mo. 6 Tindég go brab taus go mangéy Damasko, atin diyo wén i étéwe béréhé no beem i fatute rigoné mo.”

7 Atin i de étéw dumo Saulowe magéw, téménrén ro. Ménantés ro non énggélingoo roy émbéréhe ni éndob énda gito ro de. 8 Atin i Saulowe téménindég brab bénékahén i de moto no, éndob énda gégito no. Mélaw narak i de dumo no taman Damasko. 9 Atin méntélew gétérésangan énda gégito no, brab énda ménamaén taloo no ménineém.

10 Atin diyo dob Damasko wén i ségétéwe kuyug Jesuse féndawét

Ananias. Atin wén i fénggitoy Tuluse dob beene non ténawag i Kadnane mano, “Ananias!”

Séménumbul mano, “Ay niwu so Kadnan.”

11 Atin ménbéréh i Kadnane mano, “Angéy go dob agéwone féndawét ‘Mééntang’ brab taus go dob lawi Judase brab fénginsaém diyo i lagéye féndawét Saulo tidéw Tarsus. Démasal sénay ni étéw béni. 12 Brab wén i fénggitoy Kadnane, brab dob ni énggito noy ségétéwe lagéy féndawét Ananias énggumah dob beene brab ténégé no inok gégito man.”

13 Séménumbul i Ananiase mano, “Kadnan, énggélingoo kuy uret i médoowe étéw fantag bé ni lagéy, brab kéluhanay tetee rénigo no dob de kuyugém dob Jerusalem. 14 Atin ménangéy dini dob Damaskowe ni non wén i kuwagibe tidéw dob de odoroy de fadi inok kéfoé noy kéluhanay munure Beem brab de lémabit bé dawét me ké démasal ro.”

15 Endob ménbéréh i Kadnane mano, “Angéy go diyo non fénémili guy ni étéw inok waléy sugu-sugué ku muret fantag bé Begéne dob de étéw békén Judio brab dob de datu brab dob de Judio so. 16 Brab fégétiga ku dob beene bé waléy so toow fo mérasay sabaf bé kéunur ne Begén.”

17 Mélaw ménagéw i Ananiase mangéy diyo. Amun énggégumah dob lawie ménahur so brab ténégé noy Saulowe ni. Atin bénréhén de mano, “Saulo, dumo gu, sénugu i Kadnane begén mangéy dob beeme. Beeney Jesuse sani méntéfégitowe dob beeme dob aguwone bé kéangéy me dini. Sénuguén begén inok waléy go man gégito brab fémanduoy Rémogor i Tuluse beem.” 18 Sonom béno, i de maak éner ménlawu tidéw dob de moto Saulo brab énggégito. Atin ménagayas témindég brab ménfébautis. 19 Amun énggilid mama, ménséfule i kébagér ne. Atin ménbati i Saulowe dob de kuyug Jesus dob Damasko bé ménfiroye gétérésangan.

I kéuret Saulowe dob Damasko

20 Atin i Saulowe ménagayas ménahur dob de lawi féngadafay de Judio brab nuretén i fantage bé Jesuse. Bénréhén mano, “I Jesuse ni, Beeney Nga i Tuluse.”

21 Atin i kéluhanay de énggégélingo de toow ro fo ménggaif brab ménséfénginsa ro maro, “Aw békén ba beeney étéwe tidéw Jerusalem méméléhu bé de munur bé Jesuse? Aw békén ba ménangéy dini inok kéfoé noy de kuyug Jesus, inok uwité no mangéy dob odoroy de fadi dob Jerusalem?”

22 Endob ménwaléy toow fo émbagér muret i Saulowe brab fénggétiga no dob de Judio dob Damasko i Jesuse, Been i Kristowe, sani mégulélwe tidéw dob Tuluse ongot-ongoté ro. Atin énda i énggésumbul bero.

23 Amun ménifus i firoye gétérésangan, i de Judio ménsélimud ro atin ménséfagayun ro bé féléhué roy Saulowe. 24 Fuweh na kélungonon i kébantaya ruwe de dob de béngaway ni ingéd inok féléhué ro. Endob wén i ménlolok dob Saulowe fantag bé ni rigoné ro. 25 Mélaw wén i no kélungonon, i de kuyugén nuwit roy Saulowe dob gérotore diding fénggédiding bé ni ingéd. Atin nahur ro dob dakéle biton brab ténuntu ro mangéy fingé bala dob faliluwangay didinge ni.

26 Atin ménule i Saulowe mangéy Jerusalem brab téménlama magiyamongan bé de kuyug Jesus. Endob mégilak ro de brab énda munur ro de ké ménwaléyén kuyug Jesuse. 27 Tidéw béno, i Bernabewe nuwitén i Saulowe mangéy dob de apostol. Atin i Bernabewe nuretén dob berowey kétéfégitoy Kadnane

brab késébéréh ne dob Saulowe dob aguwone. Atin bénréh Bernabewe soy kébaraw Saulowe muret fantag bé Jesuse dob Damasko. 28 Mélaw i Saulowe ménbati dob berowe dob Jerusalem. Brab séménugud muret fantag bé Kadnane dob kéluhanay de gonon dob Jerusalem. 29 Atin ménsébéréh brab ménséédél bé de Judio do sébéréh Griego. Mélaw ténlama ro féléhuén i Saulowe. 30 Amun énggétigay de dumo no munur bé Jesuse, dénura ro mangéy Sesaria brab fénule ro mangéy Tarsus.

31 Atin bé do no gai, énda ménrasay i de munur bé Kristowe dob Judea brab dob Galilea brab dob Samaria. Ménwaléy ro do méégét munur brab méninut ro médoo non ténabangay Rémogor i Tuluse bero, non toow fo féngadafé roy Kadnane.

I rénigo Pedrowe

32 Atin i Pedrowe, démoyun ménagéw mangéy dob de médoo do ingéd. Amun nangeyén ténukaw i de dumo no munur bé Kristowe dob Lida, 33 diyo énggébalaka noy ségétéwe lagéy féndawét Eneas. I Enease ni kimoyén brab ménwaléwén gébélintuwa i éndae kégétekén. 34 Atin ménbéréh i Pedrowe dob beene mano, “Eneas, uwaé Jesu Kristowe beem. Tek go brab dili moy iroo muwa nan!” Sonom béno énggétek i Enease ni. 35 Enggitoy kéluhanay de étéw dob Lida brab dob Saron i ni lagéy ménadi-adi. Mélaw ménunur ro bé Kadnane.

36 Atin diyo dob Jopa, wén i ségétéwe libun munur so bé Kristowe féndawét Tabita. (Taloo no Dorkas dob késébéréhe Griego. Atin i atag ne “séladéng”.) Sénga tékélid rémigo fiyo dob de méskinan, brab tabanga no bero. 37 Bé do no gai, ménwaléy déméruun brab ménléhu. Mélaw i de dumo no, nurah roy bangkay ne brab féndiyo ro dob sibéye dob rotor i lawie. 38 Enda mérayu i ingéde Jopa dob ingéde Lida. Mélaw i de kuyug Jesus dob Jopa, amun énggélingoo ro diyo i Pedrowe dob Lida, séménugu ro ruwo gétéw lagéy mangey diyo inok béréhé ro dob Pedrowe bé magayas mangéy dob berowe. 39 Mélaw ménodor i Pedrowe bero. Amun énggumah ron, nuwit roy Pedrowe mangéy dob sibéye dob rotor i lawie. Atin i kéluhanay de libun do baléw ménfégédét ro dob Pedrowe, kémérew ro brab fénggito roy de kégal rénigo Dorkase bé kéuyag ne séna. 40 Tidéw béno, fénsut Pedrowe bero dob sibéye atin ménlingkuwéd démasal. Tidéw béno, sénaréwén i bangkaye brab ménbéréh mano, “Tabita, tek go!” Tidéw béno, bénékahén i de moto no brab amun énggito noy Pedrowe, méntek. 41 Atin i Pedrowe, génamakén i de kémérén brab féntindégén. Tidéw béno, ténawagén i kéluhanay de munur bé Kristowe brab de libun do baléw, atin fénggito no beroy Dorkase ménuyag. 42 Atin i urete fantag bé ni ménlégéb dob ingéde Jopa. Mélaw ménwaléy médooy ménunure bé Kadnane. 43 Atin ménrugay i Pedrowe dob Jopa. Ménbati dob lawi i ségétéwe lagéy gémalbék léminis do kulit safi féndawét Simon.

10

I Pedrowe brab Korneliowe

1 Dob Sesaria, wén i ségétéwe lagéy féndawét Kornelio. Beeney kafitay de sundalo tidéw Roma sani de sundalo féndawét ro “Do tidéw Italiana”. 2 I ni kafitan toow fo méngintulus, loo soy kéluhanay de dumo no dob kaane kuréngon. Démoyun miray tabang dob de Judio do méskinan. Brab sénga tékélid démasal dob Tuluse. 3 Wén i no sébaan fuweh, géraraan lémudug i térésange de, wén i fénggitoy Tuluse dob beene. Tintu fo énggito noy

télakiy Tuluse ménahur dob lawi ne. Atin ténawag i télakiwe ni mano, “Kornelio!”

4 Atin ténéngténgén i télakiwe ni brab toow fo ménggilak. Atin séménumbul mano, “Ati no?”

Atin ménbéréh i télakiwe ni mano, “Mésuwat i Tuluse bé kégédaw me bé de fiyo rénigo mo brab kédasal me. Atin énggétédémo no beem. 5 Béleewe ni, sugu go do étéw mangéy Jopa inok angéyé roy ségétéwe lagéy féndawét Simon Pedro. 6 Diyo bati dob lawi i lagéye gémalbék léminis do kulit safi féndawét so Simon. I ni lawi gédét dob dogote.” 7 Tidéw béno, méntékédan i télakiwe ni. Atin i Korneliowe ténawagén i ruwowe gétéw bé de sugu-sugué no, brab ségétéwe bé de sundalo no toow fo méngintulus. Beene soy ségétéwe bé de sarigo no. 8 Atin bénréhén beroy ni ménrigo. Tidéw béno, sénuguén bero mangéy dob ingéde Jopa.

9 Dob gétunduge de fuweh, amun gédét ron dob Jopa, i Pedrowe ménénik dob datare atéf i lawie batio no brab déménasal. Géutuhén bé béno. 10 Atin toowén fo mélayaf brab ménuyot fo mama. Endob i lala i de étéw dob nan lawi témafay séna bé amaé ruwe, wén i fénggitoy Tuluse dob Pedrowe ni. 11 Enggito noy lawaye ménungka brab wén i maake dakél safut térimféna mangéy fantad ténutun fot i sugud ne. 12 Diyo ménfuyut i kéluhanay séségiyo-giyowe do binatang do magéw brab do rémagaf dob fantade brab do kloh manok. 13 Brab énggélingoo noy émbéréhe mano, “Pedro, étek go! Sumbaliém brab amaém.”

14 Endob séménumbul i Pedrowe mano, “Aba, énda fo gérigono ku de, Kadnan. Non tidéw féganay, énda séna ménamau bé de amaén liyén dob adat geye do Judio.”

15 Atin énggélingoo no man i émbéréhe ni mano, “Kago béréhén liyén taloo no tete i bénréh i Tuluse fiyo.” 16 Télew gule ménrigoy ni. Tidéw béno, i ni méntutun ménbatun séfule mangéy dob lawayo.

17 I lala Pedrowe mégitung bé atiy atag i ni énggito no, énggumah i de sénugu Kornelio. Non amun fénénginsa roy hon i lawie gono Pedrowe bati, ménangéy ro diyo. Brab diyo ro dob liyuy béngawane. 18 Atin téménawag ro brab fénénginsa ro ké diyo bati i lagéye féndawét Simon Pedro.

19 Atin i Pedrowe tafay so fégitungé noy atiy atag i ni énggito no. Tidéw béno, i Rémogor i Tuluse ménbéréh dob Pedrowe mano, “Pedro, wén i télew gétéw lagéy séméléd beem. 20 Tek go brab lus go, brab kago magalang-galang modor bero non Begén i séménugu bero.” 21 Mélaw ménlus i Pedrowe brab bénréhén bero mano, “Begén i nan sélédé kom. Ati funa kome séméléd begén?”

22 Séménumbul ro maro, “Sénugu kafitan Korneliowe begey mangéy dini. I ni étéw toow fo métintu brab méngintulus, atin i kéluhanay de Judio fégadata ro. Ménbéréh i télakiwe dob beene bé féangeyé no beem dob lawi ne inok fégélingoé noy ati béréhé muwe.” 23 Atin i Pedrowe ténayakufén bero dob lawie ni batio no, brab ménbati ro diyo ségékélungonon.

Atin bé démoe de ménodor bero brab wén soy do dumo bé de munur bé Kristowe dob Jopa ménodor de. 24 Dob gétunduge de fuweh, énggumah ro dob Sesaria. Diyo nongot-nongot Korneliowe bero. Atin ténawagén i kéluhanay de samungén brab do dumo no séloyuk. Mélaw diyo ro so. 25 Amun énggumahén i Pedrowe, bénalak Korneliowe brab ménlingkuwéd dob adafa Pedrowe inok féngadafé no. 26 Endob féntindég Pedrowe brab ménbéréh mano, “Tindég go, non i begéne kéilawanu so loo bé beema nan.” 27 Atin féntaus

Pedrowey késébéréh-béréh ruwe bé lala ruwe mahur dob lawie ni, atin énggito noy médoowe étéw ménlimud. 28 Tidéw béno ménbéréh i Pedrowe mano, “Gétiga komén i adat geye do Judio. Enda fakayén dob kitab geye ké sémugud gey mangéy dob de lawi gom do békén Judio taloo no sélawék gey begom. Endob fénggétigay Tuluse begén bé mantuwe ni séna, bé fiyon fo ké ati no étéw, éndaén fégitungé ku de mékérésik. 29 Mélaw amun fén-angéy gom begén dini, éndaén ménsédélu de. Mélaw fénginsaa ku begom, ati funa kome ménfétawag begén?”

30 Séménumbul i Korneliowe mano, “Amun naméntélówo, loo so béni géraraan lémudug i térésange de, déménasalu dob lawi guwe ni. Méntékow méntéfégitoy lagéye toow fo sémélinang i kégal ne téménindég dob téngaanga kuwe. 31 Atin ménbéréh mano, ‘Kornelio, énggélingooy Tulusey kédasal me brab énggétédémo noy kégédaw me brab de fiyo rénigo mo. 32 Mélaw sugu go étéw mangéy Jopa témawag bé lagéye féndawét Simon Pedro. Diyo bati dob lawi i lagéye gémalbék léminis do kulit safi féndawét Simon gédét dob dogote.’ 33 Mélaw ménagayasu séménugu mangéy témawag beem. Atin mégédaw go non ménangéy go dini. Atin ay ni gey ménlimud dob adafay Tuluse inok mégélingo bé fébéréh i Kadnane beem.”

I kébéréh Pedrowe

34 Atin ménbéréh i Pedrowe mano, “Béleewe ni énggétiga ku, i Tuluse énda i isu ramigo no bé de étéw. 35 Non tayakufév Tulusey étéwe mégadatan de brab rigoné noy fatute kétayay Tuluse, fiyon fo ké ati katufua nuwe taloo no ké ati tidéwo nuwe de. 36 Gétiga kom i kéiray i Tuluse bé kébéréh ne dob de Judio. Dob berowe fénayagén i Fiyowe Uret fantag bé kéféfiyowe fédéw sabaf bé Jesu Kristowe. Endob Beeney Kadnay kéluhanane. 37 Gétiga kom ké ati ménrigowe dob kéluhanay de ingéd dob Israel, ménggganay dob Galilea amun i Juane nuretén i fantage bé kébautis ne. 38 Brab énggétiga kom i fantage bé Jesuse tidéw Nasaret. I Tuluse nirayén témantu dob Beeney Rémogor ne brab barakat ne. Séménugud dob kéluhanay de ingéd, rémigo bé fiyowe brab fén-adi-adi noy de étéw fénrasay Satanase. Enggérigono noy de ni non dob Beeney Tuluse. 39 Brab begey i énggégitowe bé de ni rénigo no dob de ingéd i de Judio brab dob Jerusalem. Endob i de étéw fénléhu roy Jesuse dob kruse. 40 Endob ténébule i Tuluse dob gétélév ne gétérésang brab fénggito noy Jesuse ménuyag. 41 Enda méntéfégito no dob kéluhanay étéwe éndob dob begeye saén méntéfégito do fénémili i Tuluse. Ménséréngan begey mama brab miném amun méntébuleén. 42 Atin sénuguén begey mangéy muret bé Fiyowe Uret dob kéluhanay étéwe brab muret bé Beeney fénémili i Tuluse kémukum bé de méuyag brab bé de ménléhu. 43 Atin i kéluhanay de énggétah do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, nuret roy fantage bé Jesuse. Atin bénréh ro bé i kéluhanay munure dob Beene, fésagaday Tulusey de sala ro sabaf bé barakat i dawét ne.” Been i niy bénréh Pedrowe.

I kégumah i Rémogor i Tuluse dob de békén Judio

44 Amun émbéréh sénay Pedrowe, i Rémogor i Tuluse méntérimféna mangéy dob kéluhanay de mégélingo bé uret ne. 45 Atin i de kuyug Jesus do dumo Pedrowe ménodor de tidéw Jopa do Judio ro. Atin toow ro fo ménggaif bé kéiray i Tuluse so témantu bé Rémogor ne dob de étéw békén Judio.

46 Enggétiga ro niray i Tulusey
Rémogor ne dob de békén Judio non
énggélingoo roy késébéréh ruwe
bé de ségiyo késébéréh énda gétiga
ro de brab dénayéw roy Tuluse.
Mélaw bénréh Pedrowe bero mano,
47 "I de ni do étéw ténanggaf roy
Rémogor i Tuluse, ségilém so bé be-
tome. Mélaw énda fakayén ké énda
bautisén ro bé wayége." 48 Mélaw
bénréhén bero fatut fébautis ro
inok féténgténg roy kéunur ruwe bé
Jesu Kristowe. Tidéw béno, fénbati
ro nay Pedrowe dob berowe bé
ménfiroye gétérésangan.

11

I Pedrowe dob Jerusalem

1 Atin i de apostol brab de dumo
ro munur bé Kristowe dob Judea,
énggélingoo roy fantage bé de étéw
békén do Judio ménwaléy ro munur
bé kébéréh i Tuluse. 2 Mélaw
amun ménénagé i Pedrowe mangéy
Jerusalem, i de munur bé Kristowe
do Judio, dénowoy roy Pedrowe,
3 maro, "Séménugud go mangéy
dob lawi i de békén Judio, sani de
énda méntuli. Atin ménséréngan
go na bero mama." 4 Mélaw
nuret Pedrowe beroy kéluhanay
ménrigowe tidéw féganay.

5 Ménbéréh i Pedrowe mano,
"Amun diyou dob Jopa, déménasalu
atin wén i fénggitoy Tuluse begén.
Énggito gu tidéw dob lawayoy
maake dakél safut ténutun fot
i sugud ne. Atin ménténa dob
téngaanga kuwe. 6 Tidéw béno,
ténéngténg gu fo toow atin énggito
gu diyo ménfuyut i séségiyo-giyowe
do ayam brab do mérayar binatang
do magéw brab do rémagaf dob
fantade, brab do kloh manok.
7 Tidéw béno énggélingoo kuy
émbéréhe mano, 'Pedro, tindég go,
sumbaliém brab amaém.' 8 Endob
séménumbulu maku, 'Aba, énda
fo gérigono ku de, Kadnan. Non
énda séna énggéamau bé kéluhanay
amaéne ménbéréh liyén dob adat
geye do Judio.' 9 Endob énggélingoo
ku man ségule i ni émbéréh tidéw
dob lawayo mano, 'Kagonén
béréhén liyén taloo no tete i bénréh i
Tuluse fiyo.' 10 Téléw gule ménrigoy
ni. Tidéw béno, ménbatun séfule
mangéy dob lawayoy ni maak safut
ménféno do binatang. 11 Bé béno so,
énggumah dob lawie gono ku bati i
téléwe gétéw lagéy sénugu tidéw dob
ingéde Sesaria mangéy témawag
begén. 12 Atin i Rémogor i Tuluse
bénréhén begén bé magéwu brab
békénu magalang-galang modor
bero. Tidéw béno, ménodor so
begén i deném ni gétéw do munur
do dumo gu tidéw Jopa mangéy
Sesaria. Amun énggumah geyén
dob lawi Korneliowe, ménahur gey.
13 Atin bénréhén begey i fantage
bé télakiwe énggito no dob lawi ne.
Atin bénréh i télakiwe de kun mano,
'Sugu go étéw mangéy témawag
bé lagéye féndawét Simon Pedro
dob Jopa. 14 Ureté no beem i
funa muwe méfukas dob de salaém
begom i de samungém.' Been i niy
bénréh i télakiwe de kun."

15 Atin féntaus Pedrowey kébéréh
ne mano, "Amun ménggganayu séna
émbéréh dob de étéw ni dob Jopa,
i Rémogor i Tuluse ménlus mangéy
dob berowe ségilém bé kéangéy ne
dob betome do Judio bé féganayo.
16 Tidéw béno énggétédémo kuy
bénréh i Kadnane mano, 'I Juane
mautis bé wayége éndob bautison
gom bé Rémogor i Tuluse.' "

17 Atin féntaus Pedrowey kébéréh
ne mano, "Enggitonén i kéiray i Tu-
luse bé Rémogor ne dob de ni étéw
békén Judio ségilém bé kéiray ne de
dob betome amun ménunur tom bé
Kadnane Jesu Kristo. Mélaw énda i
kuwagib gu mélén bé Tuluse miray
bé Rémogor ne dob berowe."

18 Amun énggélingoo roy ni
kébéréh Pedrowe, téménrén ron bé
kédowoy ruwe de. Atin dénayéw roy
Tuluse maro, "Mégédaw so wayoy
Tuluse bé de étéw békén Judio non

amuk gésénule ro, gédoté ro soy umule magufusa.”

I de munur dob Antiokia

19 I de munur bé Kristowe ménbéragar ro non bé kéférasaye bero tidéwén bé kéféléhue bé Estebane. Mélaw énggégumah ro dob de mérayu ingéd. I de dumo de dob Fenisia atin i de dumo de dob Sipri brab dob Antiokia. Atin nuret roy Fiyowe Uret dob de Judio saén. 20 Endob wén i de dumo de tidéw Sipri brab do tidéw Sirin, amun énggégumah ro dob Antiokia nuret ro so dob de békén Judioy Fiyowe Uret fantag bé Kadnane Jesus. 21 Atin i barakat i Kadnane ténabangén bero funay médoowe do étéw énggésénule brab ménunur bé Kadnane.

22 Atin i urete fantag bé de ni énggumah dob de munur bé Kristowe dob Jerusalem. Mélaw fénuwit roy Bernabewe mangéy Antiokia. 23 Amun énggumah diyo, énggito noy kégédaw i Tuluse bero. Toow fo ménoror i Bernabewe brab bénréhén bero kéluhanan bé fédayday ro bé kéunur ruwe dob kéluhanay de fédéw ro brab modor ro bé de sugu i Kadnane. 24 Toow fo fiyo étéw i Bernabewe ni. Fénémanduoy Rémogor i Tuluse brab méégét i kéunur ne. Mélaw sabaf bé kétoro ne, médooy de énggésénule brab ménunur ro bé Kadnane.

25 Tidéw béno, ménangéy Tarsus i Bernabewe inok sélédé noy Saulowe. 26 Amun énggito no, nuwitén mangéy Antiokia. Atin ménségébélintuwa diyo ro beroy de munur bé Kristowe brab téménoro ro dob de médoo étéw. Atin diyo dob Antiokia, ménféganay i kétawage bé de munur bé Kristowe “Kristiyano”.

27 Bé do no do gai, wén i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne énggumah dob Antiokia tidéw Jerusalem. 28 Téménindég i ségétéwe bero féndawét Agabo brab fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé wén moso i gégumah dakél lénggob dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. (Atin énggégumah i ni bé gaiy kéféguléw Klaudiowe dob Roma.) 29 Atin i de kuyug, ménséfagayun ro bé émféuwit ro tabang bé atiy tamay gagané ruwe mangéy dob de dumo ro do kuyug bati dob Judea. 30 Atin been i niy rénigo ruwe, brab fénuwit ro bé ro Saulowe brab Bernabewey karowe tabang do kurta mangéy dob de odoroy de munur diyo dob Judea.

12

I kérasay i de munur

1 Bé do no do gai, féngganay i datue féndawét Herod i kéférasay ne bé de dumo bé de munur bé Kristowe. 2 I Santiagowe dumo Juane sétiman idéng, fénféléhu Herode bé sundange. 3 Atin amun énggito no toow fo ménsuwat i de Judio bé ni rénigo no, fénkéfoén i Pedrowe. (Ménrigoy ni bé gaiy kékanduli i de Judio féndawét “Témara”, sani kandulie mama ro fan énda i fégéféruk de.) 4 Amun énggékéfoo roy Pedrowe, fénrisu ro brab fénbantaya ro bé fote lumfuk do sundalo. Wén i fot gétéw dob séngae de sétumfuk. Atin bénantak Herode kukumén i Pedrowe dob téngaangay de étéw amuk gilid i kékanduli ruwe. 5 Mélaw ménbati i Pedrowe dob férisunone. Atin i de dumo no munur bé Kristowe téménantu ro démasal dob Tuluse inok tabanga noy Pedrowe.

I kétangéy Pedrowe tidéw dob férisunone

6 Amun ségékélungonon séden i télaa Herode kémukum bé Pedrowe, bé no kélungonon ménfidong i Pedrowe dob kérara i ruwowe gétéw sundalo mantayan de. Brab nikét roy Pedrowe bé ruwowe timan sangkali. Atin wén soy do sundalo mantay dob béngaway férisunone ni. 7 Atin

tékow méntéfégitoy télakiy Kadnane brab ménggéfékaya i sibéy ne dob férisunone. Atin i télakiwe ni kénuyungén i Pedrowe dob wara nuwe inok ulégé no brab ménbéréh mano, “Fagayas go tek!” Sonom béno ménukoh i de sangkali dob de kémérén. 8 “Sintoro go brab sinilas go”, bang i télakiwe ni. Atin nodoro Pedrowey bénréh i télakiwe ni. Ménbéréh man i télakiwe ni mano, “Kégalém i géruwowe lafin kégalém brab odor go begén.” 9 Atin ménodor i Pedrowe bé télakiwe ni brab ménsut. Endob énda gétiga no de ké toow i ni rénigoy télakiwe ni, look fénggitoy Tuluse de dob téginéfe saén. 10 Ténaraa roy sunguwe brab géruwowe gonoy de sundalo ni do mantay. Tidéw béno, énggumah ro dob béngaway férisunone ni futow i fintu ne. Atin ménungka so fiyon fo ké énda i ménungka de. Atin amun énggésut ron, méntaus ro magéw brab amun énggéliyuno ron i sébaane aguwon, tékow ménalfa i télakiwe ni.

11 Tidéw béno énggétiga Pedrowe nén i ni ménrigo, mélaw énggébérého no mano, “Béleewe énggétiga kun toow wayoy ni ménrigo! Sénugu i Kadnaney télaki nuwe témangéy begén inok énda gérigono Herode brab de Judioy kétaya ruwe rigoné ro dob begéne.”

12 Amun énggétiga noy ni, méntaus mangéy dob lawi Mariahe idéng Juan Markose. Diyo ménlimud i médoowe étéw démasal. 13 Amun énggumah i Pedrowe, téménuktuk dob liyuy fintue dob fésayawane. Atin ménfégédét i ségétéwe sugu-suguén kénogon féndawét Roda inok angéyé no susinén. 14 Amun énggélolo noy béréh Pedrowe, toow fo ménoror. Endob énda nungkaén i fintue. Yamula sabaf bé kéoror ne ménségéta séfule mangéy dob de étéw brab bénréhén bero i Pedrowe diyo dob liyuwe. 15 Endob ménbéréh ro maro, “Bunég go!” Endob énda téméré no émbéréh bé i Pedrowe diyo dob liyuwe. Mélaw bénréh ro maro, “Télaki Pedro keey i no.”

16 Tafay so témuktuk i Pedrowe ni. Tidéw béno nungka roy fintue ni brab amun énggito roy Pedrowe, toow ro fo ménggaif. 17 Endob séniniyasa Pedrowe bero bé féantés ro, brab nuretén beroy kéfféésut i Kadnane de tidéw dob férisunone. Atin ménbéréh mano, “Uret gom i ni dob Santiagowe brab dob de dumo tom munur bé Kristowe.” Tidéw béno, ménagéw i Pedrowe mangéy dob ségiyowe gonon.

18 Amun géfuwénén, i de sundalo mantayan bé Pedrowe, toow ro fo ménggaif brab ménggilak. Enda énggétiga ro de ké ati énggérigono Pedrowe. 19 Atin fénséléd Herodey Pedrowe. Atin amun énda énggito ro de, fénénginsaa Herodey de mantay bé férisunone, atin fénféléhuén bero. Tidéw béno, léménudug i Herode mangéy Sesaria tidéw Judea brab diyo ménrugay bati.

I kélého Herode

20 Bé béno gai, ménkérit i Herode bé de étéw tidéw Tiro brab de étéw tidéw Sidon. Mélaw ménséfagayun ro mangéy ro dob beene. Bé énda séna ménangéy ro dob Herode, ménsébéréh ro bé sarigo nuwe dob lawi ne féndawét Blasto bé odoro no bero mangéy dob Herode inok ongoté ro de ké kédané noy kékérit ne bero. Non énda i ségiyo édoto ro bé amaé ruwe ké békén dob ingéde sakuf Herode.

21 Amun énggumahén i télaa ruwe mangéy diyo, i Herode kéménégal kégal datu brab ménsar dob saray datue. Tidéw béno nureto no bero. 22 Atin ménkes i de étéw démayéw bé Herod maro, “Tulus i ni émbéréh, békén kéilawan.” 23 Sonom béno, kénukum i télakiy Kadnaney Herode non ténayakufén i kéféngadaf ruwe de, brab énda féféngadafé no bero bé

Tuluse. Mélaw ménsofotén i lowoh ne atin ménléhu.
24 Atin bé do no gai, i urete fantag
bé Tuluse ménlégéb dob de ingéd
atin minut so médooy munure bé
Kristowe.
25 Atin i ro Bernabewe brab
Saulowe amun énggilid ron i
galbék ruwe, ménséfule ro tidéw
Jerusalem mangéy Antiokia, brab
nuwit roy Juan Markose.

13

I késugue bé Saulowe brab Bernabewe

1 Diyo dob Antiokia, wén i de
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh
ne brab do témoro. I de ni, ro
Bernabe, Saulo, Simeon (féndawét
so mitam lagéy), Lusio (tidéw
Sirin), brab Manaen (sani dumo
Herode ménggsééruk). 2 Wén i no
sébaan fuweh, amun ménéngadaf
ro dob Tuluse brab ménfuwasa
ro, i Rémogor i Tuluse ménbéréh
mano, "Iray gom Begén i ro
Bernabewe brab Saulowe inok
rigoné roy galbéke fénémili gu iray
gu bero." 3 Mélaw ménfuwasa ro
brab déménasal ro brab ténégé
roy ro Bernabewe brab Saulowe.
Tidéw béno sénugu ro bero.

Dob Siprus

4 Atin i Bernabewe brab Saulowe
do sénugu i Rémogor i Tuluse,
ménagéw ro mangéy Selusia, atin
tidéw Selusia ménda ro barko
mangéy dob bungéde féndawét
Siprus. Ménodor soy Juan Markose.
5 Amun téménéfad ro dob ingéde
Salamis, nuret roy kébéréh i Tuluse
dob de lawi féngadafay de Judio.
Atin téménabang soy Juan Markose.
6 Atin amun énggéifara ronén
i ni bungéd mangéy dob ingéde
Pafos, diyo énggébalaka roy béliyane
ségétéw Judio féndawét Bar-Jesus.
(I dawét ne Elimas dob késébéréhe
Griego.) Bénréhén been kun i
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh
ne. 7 Brab i ni béliyan, been i
dumoy ségétéwe gobernador dob
no bungéd féndawét Sergio Paulo,
toow fo métilédtéd. Atin i ni
gobernador féntawagén i ro Bernabewe brab Saulowe non méuyot
mégélingo bé kébéréh i Tuluse.
8 Endob i béliyane ni Elimas, toow fo
ménsébanil bero. Atin ténulama no
balengén i fédéw i ni gobernador
inok énda munurén. 9 Tidéw béno,
i Saulowe (féndawét so Pablo)
toow fo fénémanduoy Rémogor i
Tuluse. Atin fénandangén fo toow
i ni béliyan. 10 Brab ménbéréh i
Pablowe mano, "I beema nan, nga
Satanas go! Tintu sébanil go bé
kéluhanay fiyowe. Ménféno go bé
tugie brab akar. Atin télamané mo
féwaléyén tugi i toowe tidéw dob
Kadnane. 11 Bé béni so, kukuméy
Tuluse beem bé waléy go langafén
brab mérugay énda gégito go."

Sonom béno, i Elimase
ménlangafén brab séménléd étéw
marak de. 12 Atin i gobernadore ni
ménunur bé Kristowe amun énggito
noy ni ménrigo. Toow fo ménggaif
bé kétoroe fantag bé Kadnane.

Dob Antiokia sakuf i ingéde Pisidia

13 Atin i Pablowe brab de dumo
no ménda ro man barko dob
Pafos, brab énggégumah ro dob
gonone féndawét Perga sakuf i
ingéde féndawét Pamfilia. Endob
i Juan Markose ménsésuway bero
atin ménséfule mangéy Jerusalem.
14 Atin tidéw Perga, méntaus ro
mangéy Antiokia sakuf i ingéde
Pisidia. Atin bé gaiwe kétérén,
ménahur ro dob lawie féngadafay
de Judio brab ménsar ro. 15 Amun
énggilid i kébasawe bé de kitab
sénulat Moisese brab de sénulat i
de sénarigoy Tuluse, i de odoron
dob lawie féngadafan fénbéréh roy
ro Pablowe brab Bernabewe maro,
"Do dumo gey, amuk wén i kéuyoto
kom béréhé kom dob de étéw ni
émféfiyo bé de fédéw ro, kagom séko
méangga, béréh gom so bero."

16 Mélaw téménindég i Pablowe
brab séniniyasa no bero bé de
kémérén inok mantés ro. Tidéw
béno, ménbéréh mano, “Do dumo
gu do Judio, brab begome do étéw
békén Judio do méngintulus, toow
gom fégélingo. 17 I Tuluse féngadafé
tom do Judio, i ménémilie bé de
katufua tom. Atin fénwaléyén
bero médoo amun ménbati ro dob
mérayue ingéd Egipto. Endob
fénésut i Tuluse so bero tidéw
Egipto bé barakat ne. 18 Atin
téningkéloy Tuluse bero bé ménfote
folo gébélintuwa dob gonone énda
i étéw de bati. 19 Amun énggilid
ténaba noy de fitéw timan ingéd
dob Kanaan, nirayén i fantade
ni dob de Judio. 20 I kérugay i
kéluhanay de ni fot ratuh bra limo
folo gébélintuwa.

“Atin amun énggilid i ni, nirayay
Tuluse bero do kéfédéwan inok wén
i méguléw bero taman dob gai
Samuele, ségétéw sénarigoy Tuluse
muret bé kébéréh ne. 21 Tidéw béno,
i de Judio ménongot ro dob Tuluse
datu ro. Atin fénémili i Tulusey
ségétéwe lagéy féndawét Saulo nga
Kis tidéw dob katufua Benjamene.
Atin ménwaléy datu roy Saulowe bé
ménfote folo gébélintuwa. 22 Amun
kénday Tulusey Saulowe, Dabid i
fénwaléy ne datu ro. Bénréh i Tu-
luse mano, ‘Enggito guy Dabide,
nga Jessewe, kénsuwata ku. Rigoné
noy kétaya kuwe.’ ”

23 Atin féntaus Pablowey kébéréh
ne mano, “Jesusey ségétéwe bé de
séfu Datu Dabid. Brab Beeney
fénwaléy i Tuluse Mémukas bé
de étéw Judio loo bé fénasad ne.
24 Amun énda séna féngganay Je-
susey galbék ne, i Juan Bautistawe,
nuretén dob kéluhanay de étéw do
Judio bé fatut ro gésénule bé de
sala ro brab fébautis ro. 25 Atin
amun gédétén gilid i galbék Juane,
bénréhén dob de étéw mano, ‘Békén
katabuwan i kékarang gome begén.
Non békénu Kristo sani ongot-
ongoté kome. Endob gégumah
gétundug begén. Atin gérotor na
begén brab fiyon foy ikét i safatos
ne, énda médaitu de mukoh.’ ”

26 Atin féntaus Pablowey kébéréh
ne mano, “Do dumo gu do séfu
Abraham, brab de begom do
békén Judio do méngintulus so,
betom i fén-uwitoy Tuluse bé ni
Fiyo Uret fantag bé Mémukase.
27 I de étéw dob Jerusalem brab
de odoro ro énda énggétiga ro de
ké Jesusey Mémukase. Brab énda
énggésobuto roy ménsulate kébéréh
i de sénarigoy Tuluse muret bé
kébéréh ne fiyon fo ké bénasa ro
sénga fadiyan bé de gai kétérén.
Endob fiyon fo ké loo bé ni, ténuma
ro soy ménsulate bé kékukum ro
bé Jesuse. 28 Atin fiyon fo ké
énda i funa ro kémukum bé Jesuse,
nongot ro so dob Pilatowe féléhuén
i Jesuse. 29 Amun énggétumana
ron i kéluhanay Ménsulate Kébéréh
i Tuluse fantag bé Jesuse, kénda
roy bangkay ne dob kruse brab
lénébéng ro dob takube. 30 Endob
ténébule i Tulusey Jesuse. 31 Atin
dob ménfiroye gétérésangan, médoo
gule méntéfégitoy Jesuse dob de
étéw ménodor de amun ménagéw
mangéy Jerusalem tidéw Galilea
bé gétahe. Atin béleewe ni, beroy
ménurete dob de Judio. 32-33 Brab ay
ni gey inok ureté key dob begomey
ni Fiyo Uret, sani Urete fantag
bé fasad i Tuluse dob de katufua
tom rigoné no. Atin i fasade ni,
méntuman so dob betome do séfu
ro non ténébuleén i Jesuse. Ay
niy ménsulate dob géruwowe Kanta
dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse
mano, ‘Beemey Nga guwe, béleewe
ménwaléyu Bohém.’ ”

34 Atin féntaus Pablowey kébéréh
ne mano, “Ay niy bénréh i Tuluse
fantag bé kétébule ne bé Jesuse inok
énda mérénah i lowoh ne mano,
‘Tintu iray gu begom i kéluhanay
kéfiyonone loo bé fénasad guwe dob
Dabide.’ 35 Atin bénréhén so dob

Tuluse mano, ‘Enda fédayaé moy lowoh i fiyowe sugu-sugué mo mérénah.’ ”

36 Atin féntaus Pablowe man i kébéréh ne mano, “I ni sulat békén fantag bé Dabide, non amun énggilid rénigo Dabidey kénsuwatay Tuluse, ménléhu brab lénébéng dob sékuloy de katufua no atin ménrénah i lowoh ne. 37 Endob ténébule i Tulusey Jesuse, énda ménrénah i lowoh ne. 38 Mélaw do dumo gu, fatut gétiga kom i sabaf bé Jesuse saén i géureto keye begom, wén i kéfésagadén bé de sala gom. 39 Atin i kéluhanay de méginugut dob Beene émfésagad i de sala ro. Enda émfésagad gom sabaf bé kéodoro kome bé de kitab sénulat Moisese. 40 Mélaw, ingat gom inok énda mérigo dob begomey bénréh i de sénarigoy Tuluse maro, 41 ‘Téngténg gom, begom i de démiyangka bé Tuluse. Mégaif gom bé rigoné kuwe bé béni brab méléhu gom non énda ménggínugut gom de, fiyon fo ké wén i téménoro de begom.’ ” Been i niy bénréh Pablowe.

42 Tidéw béno, ménsutén i Pablowe brab Bernabewe tidéw dob lawie ni féngadafan. Atin bé lala ruwe mésut, rénafit i de étéw man bero séfule bé gétunduge gai kétérén inok ureto ro man bero ségule fantag bé de ni. 43 Amun ménsutén i kéluhanane, médooy de Judio brab do békén Judio do ménggéodor bé kéféngintulus i de Judio, ménodor ro bé ro Pablowe brab Bernabewe. Atin i de ni apostol, nureto ro bero bé fétausé roy kétayakuf ruwe bé kégédaw i Tuluse bero.

44 Amun dob gétunduge man gai kétérén, gédét kéluhanay de étéw dob no ingéd ménangéy ro dob lawie féngadafan inok mégélingo ro man bé kébéréh i Kadnane. 45 Atin toow fo méndaléw i de Judio amun énggito roy de médoo do étéw. Mélaw ménbéréh ro sébanil bé de bérébé Pablo, brab fénéngiras ro. 46 Endob toow na fo ménfébaraw émbéréh i ro Pablowe brab Bernabewe maro, “Fatut ureté key i kébéréh i Tuluse dob begome do Judio sungu. Endob amun ménika gom de, fénggito gom énda médait gom gégédot bé umule magufusa. Mélaw tagaké key begom brab mangéy gey muret dob de békén Judio. 47 Non been i niy sugue niray i Kadnane begey mano, ‘Féuwit gu begom maak do solo dob de étéw békén Judio, inok i kéluhanay étéwe dob duniyae ni gélingoo roy kéuret gome brab méfukas ro.’ ”

48 I de étéw békén Judio, amun énggélingoo roy ni kéuret Pablowe brab Bernabewe, toow ro fo ménoror brab dénayéw roy kébéréh i Kadnane. Atin i de étéw fénémili i Tuluse gégédot bé umule magufusa, ménunur ro bé Kristowe.

49 Atin i kébéréh i Kadnane ménlalag dob kéluhanay de gonon dob no ingéd. 50 Endob i de Judio rénimbur roy de odoron do lagéy dob no ingéd brab de gérotor libun do békén Judio do méngintulus. Atin féngganaya roy kéférasay ruwe bé ro Pablowe brab Bernabewe brab fénférarey ro bero dob no ingéd. 51 Mélaw i de apostol ni, ténagtag roy de bubuk sébuwan dob de sékéy ro inok féfégétiga ro bé de étéw bé kukuméy Tuluse bero. Atin méntaus ro mangéy Ikonium. 52 Atin i de munur dob Antiokia dob sakuf i ingéde Pisidia, toow ro fo ménoror brab fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero.

14

Dob Ikonium

1 Atin loo so bé ménrigowe dob Antiokia, i ménrigowe dob Ikonium. I Pablowe bero Bernabewe ménahur ro so dob lawie féngadafay de Judio. Atin toow fo fiyoy kétoro ruwe, mélaw médooy de Judio brab do békén Judio ménunur bé Kristowe. 2 Endob wén i de

Judio do énda méginugut ro brab rénimbur roy de étéw békén do Judio inok waléy ro mékérit bé de munur. 3 Endob i ro Pablowe brab Bernabewe, ménrugay ro na ménbati diyo. Brab ménfébaraw ro muret fantag bé Kadnane. Atin nirayay Kadnane bero barakat inok gérigo ro do mékégaif. Mélaw énggétigay de étéw ni, toow i kéuret ruwe fantag bé kégédaw i Tuluse. 4 Endob énda géséfagayun i de étéw dob no ingéd. I de dumo bé de étéw ménagayun ro dob de Judio. Atin i de dumo bero ménagayun ro dob de apostol.

5 Tidéw béno, i dumo bé de Judio brab de dumo bé de étéw do békén Judio, beroy de odoro ro, bénantak ro bé dusané ro brab ibéro ro batéw i de apostol inok méléhu ro. 6 Endob amun énggélingooy de apostol i ni bantak ro, ménraréy ro mangéy Listra brab Derbe, brab dob de ségiyo gonon dob sakuf i ingéde Lisonia. 7 Atin diyo nuret roy Fiyowe Uret.

Dob Listra

8 Atin diyo dob Listra, wén i ségétéwe lagéy fikat non ménsadil i de sékéyén brab énda géagéwén tidéw fanay kéumahén. 9 Ménsar brab fénggélingoén i kétoro Pablowe ni. Atin énggito Pablowey kéunur ne funa no fakay waléy adi-adi. Mélaw ténéngténg Pablowe fo toow. 10 Atin féntanugén i kébéréh ne mano, “Fééntang go tindég.” Sonom béno, ménagayas tésongkow témindég i ni lagéy brab ménadi-adi, brab ménagéw-agéw. 11 Amun énggitoy de étéw i rénigo Pablowe ni, ménkes ro dob karowe késébéréh dob no ingéd Lisonia maro, “Ménlus i de tulus méntéfuwaléy ro do kéilawan mangéy dob betome!” 12 Mélaw féndawét ro Seus i Bernabewe brab féndawét ro Hermes i Pablowe non beeney murete. Non Seus brab Hermes i ruwowe bé de tulus kun féngadaféy de étéw ni. 13 Atin i lawie féngadafa ro bé tulus ruwe féndawét Seus, diyo dob liyuy béngaway ingéd ruwe. Atin amun énggélingooy béliya ruwey ni rénigo Pablowe brab Bernabewe, nuwito no do safi brab do flores inok témulak beroy de étéw dob adafay de apostol.

14 Amun énggétiga ro Bernabewe brab Pablowey ni rénigo ro, sénkusi roy de kégal ro inok fégito roy kéika ruwe bé ni rigoné ro. Brab léménéntu ro mangéy dob kérara i de étéw ni ménribuk brab ménkes ro maro, 15 “Kagom rigonén i nan! Do kéilawan gey so loo bé begoma nan. Ménangéy gey dini inok ureté key i Fiyowe Uret fantag bé Jesuse inok ikaa komén i de ni do adat énda i do lantékén. Méuyot gey de ké féngadafé kom i tintuwe Tulus sani réménigowe bé lawaye, fantad, dogot, brab kéluhanay éntingayéne. 16 Bé de énggétah do gai, féndaya i Tuluse rigonéy de étéw i kéluhanay karowe kétayan. 17 Endob tidéw féganay, sénga tékélid fénggétiga noy fantage bé Beene dob de kégédaw rénigo no. Iraya no begom rana tidéw dob lawayo inok méruk i de nohok gom ké gai ro. Iraya no begom amaé kom atin féfiyoné noy de fédéw gom.” 18 Endob fiyon fo ké loo bé nan i kébéréh ne, ménkérégénan i Pablowe brab Bernabewe gémélé bero bé kétulaka ruwe bero.

19 Endob wén i do Judio énggégumah dob no ingéd do tidéw Antiokia sakuf i ingéde Pisidia brab do tidéw Ikonium. Atin bénaleng roy fédéw i de étéw ni inok sébanil ro bé Pablowe. Mélaw nibéro ro batéw i Pablowe ni inok méléhu ro damén. Tidéw béno, génuyud ro mésut i Pablowe tidéw dob ni ingéd, atin ténagak ro non marok ménléhuén. 20 Endob amun énggégumah i de dumo no munur bé Kristowe atin sénliwéto ro, téménindég i Pablowe brab ménahur man dob no ingéd.

Atin bé démoe de ménagéw i ro Pablowe brab Bernabewe mangéy Derbe.

I késéfule ruwe mangéy Antiokia

21 Amun énggumah ro dob Derbe, nuret Pablowe brab Bernabewey Fiyowe Uret atin médooy ménunure bé Kristowe. Tidéw béno, ménséfule ro mangéy Listra brab Ikonium brab Antiokia dob sakuf i ingéde Pisidia. 22 Brab fénbagér roy fédéw i de munur diyo brab bénrého ro bero bé fétausé roy kéodor ruwe brab késarig ruwe bé Jesuse. Brab ménbéréh ro maro, "Kamarasayan tom na médoo gule sungu atin géahur tom dob kéfégulew i Tuluse." 23 Atin dob séngae do ménlimud do munur, i de apostol, ménémili ro do étéw inok waléy ro odoroy de munur. Atin démasal ro brab fuwasa ro atin sarigé ro bero dob Kadnane, sani unuro ruwe.

24 Atin ménagéw ro témara bé ingéde Pisidia atin énggumah ro dob Pamfilia. 25 Nuret roy Fiyowe Uret dob ingéde Perga. Tidéw béno léménudug ro mangéy Atalia. 26 Tidéw Atalia, ménda ro barko séfule mangéy Antiokia, dob sakuf i ingéde Siria sani ingéde gonoy de dumo ro munur séménarig bero dob Tuluse inok tabanga no bero bé galbék ruwe mantu séna fénggilid ro.

27 Amun énggumah ro dob Antiokia, lénimud roy de munur bé Kristowe atin nuret roy kéluhanay de rénigoy Tuluse bé kéagéw ruwe brab fantag bé kébéngaw i Tuluse bé agéwone inok i de étéw békén do Judio géunur ro bé Kristowe. 28 Atin ménrugay ro ménbati diyo beroy de dumo ro munur bé Kristowe.

15

I késélimude dob Jerusalem

1 Bé béno, wén i de étéw ménangéy Antiokia tidéw Judea brab ténoro roy de munur bé Kristowe maro, "Taman énda fétuli gom loo bé ménbéréhe dob kitabe sénulat Moisese, énda méfukas gom dob de sala gom." 2 Endob i Pablowe brab Bernabewe ménika ro bé kétoro ruwe ni brab toow ro fo ménkérit brab ménsédél ro bé de ni do étéw. Atin ménséfagayun ro kéluhanan bé i ro Pablowe brab Bernabewe brab de dumo do munur dob Antiokia, mangéy ro dob de apostol brab dob de odoroy de munur dob Jerusalem inok fénginsaé roy fantage bé ni.

3 Atin i de étéw do munur dob Antiokia sénugu ro bero mangéy Jerusalem. Atin bé kéagéw ruwe, énggétara ro dob de ingéd féndawét Fenisia brab Samaria. Atin diyo nuret roy fantage bé de étéw do békén Judio ménwaléy do munur. Mélaw i de munur dob do no ingéd toow ro fo ménoror amun énggélingoo roy de ni. 4 Amun énggégumah ro dob Jerusalem, i de munur brab de apostol brab do odoron, ténayakuf ro bero. Atin i Pablowe brab Bernabewe nuret roy kéluhanay rénigoy Tuluse dob berowe. 5 Endob i de dumo bé de Fariseo do ménwaléy munur bé Kristowe, téménindég ro brab ménbéréh ro maro, "Fatut tulién i de étéw do békén Judio do ménwaléy munur bé Kristowe brab fatut suguén ro bé odoro roy kéluhanay de kukuman sénulat Moisese."

6 Atin ménsélimud i de apostol brab do odoron inok sétiyawané roy fantage bé ni. 7 Amun ménrugay ron ménsébéréh-béréh, téménindég i Pedrowe brab ménbéréh mano, "Do dumo gu, énggétiga kom i ni: Bé i kéluhana tome dini, fénémili i Tuluse begén bé do gétah inok ureté kuy Fiyowe Uret dob de békén Judio inok munur ro so. 8 I Tuluse gétiga noy fédéw i kéluhanay étéwe. Atin fénténgténgén i kétayakuf ne bé de békén Judio bé kéiray ne bé Rémogor ne dob berowe ségilew so bé kéiray ne de

dob betome. 9 Enda fénsébida no betom bé berowe non léninisén soy de fédéw ro non ménunur ro bé Kristowe. 10 Aw méuyot gom rémigo bé kéikaay Tuluse funa no kémukum begom? Aw féodoro kom beroy de sugu tidéw dob kitab Moisese fiyon foy de katufua tom brab betome énda énggéodoro tom de? 11 Békén i nan! Munur tom bé méfukas tom sabaf bé kégédaw i Kadnane Jesus, betom ségilév so bé berowe."

12 Tidéw béno, ménantés ro kéluhanan amun énggélingoo roy bénréh ro Bernabewe brab Pablowe fantag bé de mékégaif fénrigoy Tuluse bero amun diyo ro dob de étéw békén Judio. 13 Amun énggilid ron émbéréh, ménbéréh i Santiagowe mano, "Do dumo gu, fégélingo gom! 14 I Simon Pedrowe, mantu séna nuretén dob betomey sunguwe kégédaw i Tuluse dob de békén Judio amun fénémilién i de dumo bero ménwaléy so do kaan étéw munur bé Beene. 15 Ségilév so bé niy bénréh i de méntélata do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Non sénulat ro mano, 16 'Ménbéréh i Kadnane mano, séfuleu moso dob de séfu Datu Dabid. Brab fétindégé ku man bero non ségilév ro bé sébaane lawi ménrundas. 17 Rigoné kuy ni inok i kéluhanay de étéw munur ro dob Begéne, loo soy de étéw békén Judio do fénémili gu waléy kagén do étéw. 18 Been i niy bénréh i Kadnane, sani ménfégétigane bé de ni tidéw féganay.' "

19 Atin féntaus Santiagowey kébéréh ne mano, "I kagéne de karang, énda damén férégéno tom i de étéw békén Judio énggésénule ron brab munur ro bé Tuluse. 20 Yamula, sulata tom bero, bé békén ro sa mama bé amaéne ménwaléyén mékérésik dob adafay Tuluse non ténulak dob de kéninontow, brab békén ro bigaén, brab békén amaé roy de binatang énda ménsumbalién, brab békén ro mama dara. 21 Fatut rigoné roy ni inok énda mékérit i de Judio non ménrugayén i de kitab sénulat Moisese, ménbasanén dob kéluhanay de lawi féngadafay de Judio sénga gai kétérén, atin ménuretén dob kéluhanay de ingéd."

I sulate mangéy dob de munur do békén Judio

22 Tidéw béno, i de apostol brab de odoron brab kéluhanay de munur bé Kristowe, ménséfagayun ro ménémili bé de dumo bero. Atin fénuwit ro bero mangéy Antiokia ménodor ro bé Pablowe brab Bernabewe. Brab fénémili roy Judase (féndawét so Barsabas) brab Silase sani de ruwo gétéw toow fo basanay de munur. 23 Atin fénuwit ro beroy sulate ni émbéréh mano, "I de begey do apostol brab do odoron, sani de dumo gom munur bé Kristowe dob Jerusalem, ségifaé key begom do dumo gey munur bé Kristowe do békén Judio bati dob Antiokia, dob Siria, brab dob Silisia. 24 Enggélingoo key wén i do dumo gey ménangéy dob begome brab fénbuku roy de fédéw gom bé de kébéréh ro. Endob énda sénugu gey bero rémigo bé de ni. 25 Mélaw ménséfagayun gey ménémili do lagéy inok sugué key bero mangéy dob begome. Modor ro bé Pablowe brab Bernabewe sani de kégédawa key do dumo tom. 26 Beroy de étéw niray roy férénawa ruwe dob galbék i Kadna tome Jesu Kristo. 27 Mélaw sugué key i ro Judase brab Silase inok ureté ro dob begomey ségiléwe bé ni sénulat gey. 28 I Rémogor i Tuluse fénggésobutén begey brab ménagayun gey bé éndaén férégénon gom saliyu bé de ni do sugu: 29 Kagom mama bé éntingayéne ténulak dob de kéninontow, brab kagom mama dara, brab kagom mama bé de binatang énda ménsumbalién, brab

kagom bigaén. Fiyo ké odoro kom i de ni. Been say niy béréhé keye begom. Salamat."

30 Tidéw béno, ménagéw i de sénugu ro ni mangéy Antiokia. Amun énggégumah ro diyo, ténawag roy kéluhanay de munur bé Kristowe brab niray roy ni sulat. 31 I de étéw diyo amun énggébasana roy ni sulat, toow ro fo ménoror bé de ni kébéréh funay de fédéw ro ménfiyo. 32 Atin i ro Judase brab Silase (beroy de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne), ménrugay i kéureto ruwe bé de étéw inok waléy fiyoy de fédéw ro brab inok waléy méégét i kéunur ruwe bé Kristowe. 33 Atin ménbati ro diyo bé ménfiroye géfadiyan. Tidéw béno, fénséfule i de dumo ro munur bero mangéy Jerusalem dob de étéw séménugu bero. Atin ménbéréh ro mano, "Fiyo damén i kéagéw gome." 34 Endob i Silase ménbati dob Antiokia.

35 I Pablowe brab Bernabewe ménbati ro dob Antiokia bé ménfiroye gétérésang kélungonon. I berowe brab de médoo do dumo ro munur bé Kristowe, nuret ro brab ténoro roy kébéréh i Kadnane dob de étéw.

I késésuway Pablowe brab Bernabewe

36 Enda ménrugayén tidéw béno, i Pablowe bénréhén dob Bernabewe mano, "Séfule to mangéy dob de ingéd nureto to bé kébéréh i Kadnane inok angéyé to tukawén i de dumo tom munur bé Kristowe brab inok gétiga to ké ati falas ruwe diyo." 37 Atin i Bernabewe méuyot de ké uwitén i Juane Markose. 38 Endob i Pablowe ménika muwit bé Juan Markose non ténagakén bero dob Pamfilia brab énda ménfédaydayén modor bero dob galbék i Tuluse. 39 Mélaw i Pablowe brab Bernabewe toow ro fo énggésédél fantag bé Juan Markose. Tidéw béno ménsésuway ro. Nuwit Bernabewey Juan Markose ménda bé barkowe mangéy Siprus. 40 Atin i Pablowe fénémilién i Silase modor de. Atin i de dumo ro do munur déménasal ro dob Kadnane inok Been i manangguwit bero bé kéagéw ruwe brab mégédaw bero. 41 Atin ménagéw ro mangéy Siria brab Silisia, brab fénbagér roy kéunur i de dumo ro munur bé Kristowe dob de ni do ingéd.

16

Ménodor i Timoteowe

1 Atin i Pablowe ménangéy dob de ingéd féndawét Derbe brab Listra. Diyo wén i ségétéwe lagéy munur bé Kristowe féndawét Timoteo. I idéng ne ségétéw libun Judio, munur bé Kristowe. Endob i boh ne békén Judio, i beene ségétéw lagéy Griego. 2 Atin i kéluhanay de munur bé Kristowe dob Listra brab Ikonium bénréh roy fiyowe fantag bé Timoteowe. 3 Atin i Pablowe ni ménuyot muwit bé Timoteowe ni modor bero. Mélaw ténulién loo bé adat i de Judio. Rénigo noy ni inok énda siyawéy de Judio de, non i kéluhanay de Judio dob de ingéd ayo ro, gétiga roy békén Judioy boh ne. 4 Atin ménagéw ro man. Amun ménawét ro dob de ingéd, nuret ro dob de munur bé Kristowey de sugu sénfagayunoy de apostol brab do odoron bé késélimud ruwe dob Jerusalem. Atin bénréh ro bero bé odoro roy de ni do sugu. 5 Mélaw i de ménlimud do munur bé Kristowe ménwaléy émbagér i kéféginugut ruwe brab méninut ro médoo sénga fuweh.

Dob Troas

6 Ménagéw ro témara bé de sakuf i de gonon féndawét Frigia brab Galasia, non i Rémogor i Tuluse énda ténungkasén bero muret dob Asia. 7 Amun énggumah ro dob gonone féndawét Misia, téménlama ro mangéy Bitinia. Endob i Rémogor Jesuse énda ténungkasén bero mangéy diyo. 8 Mélaw

léménudug ro mangéy dob ingéde Troas dob fédoror i dogote, témara bé gonone Misia. 9 Amun bé kélungonone de wén i énggétéginéfo Pablowe, non wén i fénggitoy Tuluse de. Atin énggito noy ségétéwe lagéy tidéw Masedonia téménindég brab nongotén dob Pablowe mano, “Ay go dini dob Masedoniawe ni brab tabangén gey.” 10 Amun énggilid i ni téginéf, ménagékés gey mangéy Masedonia, non gétiga key ténawag i Tuluse begey dob Masedonia inok toroé key diyo i Fiyowe Uret.

Dob Filipos

11 Dob Troas, ménda gey barko féén tang mangéy dob bungéde Samotrasia. Atin bé gétunduge de fuweh, méntaus gey mangéy Neapolis. 12 Atin tidéw man Neapolis, ménagéw gey dob ingéde féndawét Filipos. Been i niy mélagae dakél ingéd dob sakuf i Masedoniawe. Brab médooy de étéw tidéw Roma bati diyo. Atin ménbati gey diyo bé ménfiroye gétérésangan. 13 Bé gaiy kétéréne, ménsut gey tidéw dob ingéde ni brab ménangéy gey dob fédoror i dakéle wayég, non makey ké diyo i gonoy de Judio démasal. Amun énggumah gey diyo, ménsar gey brab ménsébéréh-béréh gey i de libun ménlimud diyo. 14 I ségétéwe bé de ni do libun, i dawét ne Lidia, tidéw dob ingéde féndawét Tiatira. I galbék ne émfébéléy bé de balilaga furo safut. Tintu fo méngintulus i ni libun. Atin féntayakuf i Kadnaney fédéw ne atin ménunur bé de kétoro Pablo. 15 Mélaw ménfébautis i ni libun brab de dumo no sétifon. Tidéw béno bénréhén begey mano, “Amuk gékaranga kom tintuwu fo munur bé Kadnane, ay gom dob lawi guwe atin diyo gom bati.” Mélaw fénodorén begey.

I Pablowe dob férisunone

16 Wén i no sébaan fuweh, bé lala geye magéw mangéy dob gonone démasal, wén i ségétéwe rifén kénogon énggébalaka no begey. Rénahukoy saitane, komon gébérého noy ati mérigowe moso dob de gégumah do gai. Atin dakél i gédotéy de gefe de kurta bé ni galbékén béréhé noy ati mérigowe moso dob de étéw. 17 Atin ménfuray begey ro Pablowe brab ménkes mano, “I de ni do étéw, beroy sugu-suguéy toowe fo gérotor Tulus. Ureté ro dob begomey atiy géfukase begom.” 18 Beeniy rénigo nuwe bé ménfiroye gétérésangan taman ménrarék i Pablowe. Mélaw sénaréwén ténéngténgén i ni kénogon brab ménbéréh dob saitane mano, “Dob barakat Jesu Kristowe, sugué ku beem tékédan dob ni kénogon!” Sonom béno, méntékédan i saitane dob beene. 19 Endob i de gefe bé ni rifén, amun énggito ro éndaén gégédot ro de kurta, ménkérit ro fo toow. Atin kénéfo roy ro Pablowe brab Silase, atin génuyud ro bero mangéy dob de gémamak kukuman dob fadiyane. 20 Atin nuwit ro bero mangéy dob adafay de odoron tidéw Roma, brab bénréh ro maro, “I de ni do étéw, do Judio. Rimburé roy katome ni ingéd. 21 Toroé roy adate sébanil bé de kukuma tom. Do Romano tom, brab énda fakayén odoro tom i nan adat toroé ro.” 22 Atin médooy de étéw ménamung lémubag bé ro Pablowe brab Silase.

Atin i de odoron fénkéda roy de kégal ro Pablo brab Silas brab fénbadas ro bero. 23 Amun énggilid ro bénadas fo toow i ro Pablowe brab Silase, fénrisu ro bero, atin bénréh ro dob mantaye bé férisunone bé toow fo bantaya no bero. 24 Mélaw fénahurén bero dob sibéye dob kérara i férisunone brab fénatungén i de sékéy ro dob toowe fo émbégat do dakél kayéw inok énda géagéw ro.

25 Amun kérara kélungononén, i
ro Pablowe brab Silase déménasal
ro brab kéménanta ro dob Tuluse.
Atin fénggélingo i de dumo ro férisu.
26 Atin méntékow léménuba toow
fo émbagér, atin i férisunone ni
ménkuyung fo toow. Brab sonom
so béno, ménungka i kéluhanay de
fintu. Atin ménukoh i de sangkali
fénggéikét bé de sékéy i de férisu.
27 Atin ménulég i mantaye bé de
férisu. Amun énggito no ménungka i
kéluhanay de fintu, manok énggésut
i kéluhanay de férisu. Mélaw nawitén
i sundang ne dob ruma ne brab
fétoyoén damén, non gétiga no
féléhuéy de odoron amuk énggésut
i de férisu. 28 Amun gédétén damén
fétoyo, ténawag Pablowe mékes
mano, “Kago fétoyo, ay ni gey so
kéluhanan!”
29 Atin i mantaye ni bé de férisu,
téménawag ménongot solo brab
ménségéta mahur dob férisunone ni.
Toow fo léménukub bé kégilak ne,
brab méntélengkéb dob adafay de
sékéy ro Pablo brab Silas. 30 Tidéw
béno, nuwitén bero mésut brab
fénénginsaa no bero mano, “Ati
fatute rigoné ku inok méfukasu dob
de sala gu?”
31 Atin séménumbul ro maro,
“Unur go bé Kadnane Jesus atin
méfukas go. Beeme brab de
samungém so.” 32 Atin nuret roy
kébéréh i Kadnane dob beene brab
dob kéluhanay de dumo no sétifon.
33 Atin bé béno so kélungonon,
i mantaye ni nurahén i de fali
ro. Atin tidéw béno, ménagayas
ménfébautis beroy de samungén.
34 Atin fénlowotén i ro Pablowe brab
Silase dob lawi ne brab fénamaén
bero. Atin i ni ségékuréng toow
fo ménoror non ménunur ron bé
Tuluse.
35 Atin bé géfuwéne de, i de
odoron bé no ingéd, sénugu roy
de sarigon mangéy dob férisunone
inok tangéyé ro bero. 36 Mélaw i
mantaye bé férisunone bénréhén
dob Pablowe mano, “I de méguléw
séménugu ro bé féésutén go brab
Silase. Mélaw ésut gomén brab
kagomén émbuku.”
37 Endob ménbéréh i Pablowe
dob de sarigon mano, “Enda i
funa ro begey kémukum. Gido loo
bénadas ro begey dob téngaangay
médoowe étéw, brab fénrisu ro
begey fiyon fo ké énda méntiyawan
gey. Brab i begeye do Romano
so! Atin béleewe bunéyé ro saén
i kéféésut ruwe begey! Enda
fakayén! Béréh gom dob de
méguléw tidéw Roma, beroy
mangéye dini émféésut begey.”
38 Atin i de sarigon ménséfule
ro dob de méguléw tidéw Roma
brab nuret roy kébéréh Pablowe.
Atin amun énggélingoo ro Romano
so wayoy ro Pablowe brab Silase,
toow ro fo ménggilak. 39 Mélaw
ménagéw ro mangéy dob férisunone
brab nongot ro dob Pablowe brab
Silase bé fésagadé ro bero. Tidéw
béno, nuwit ro bero mésut tidéw
dob férisunone brab nongot ro dob
berowe bé tékédan ronén dob ni
ingéd. 40 Atin i ro Pablowe brab
Silase, amun ménsut ronén dob
férisunone, méntaus ro mangéy dob
lawi Lidiahe. Atin diyo énggito roy
de dumo ro munur bé Kristowe.
Brab bénréh ro beroy fiyowe inok
fiyoy de fédéw ro. Tidéw béno
méntékédan ro.

17

Dob Tesalonika

1 Atin amun méntaus magéw i ro
Pablowe brab Silase, énggétara ro
dob de ingéd féndawét Amfipolis
brab Apolonia, atin énggégumah ro
dob ingéde féndawét Tesalonika.
Atin diyo wén i lawie féngadafan
kay de Judio. 2 Atin i Pablowe loo
bé adat ne ménahur dob lawie ni
féngadafan. Méntélew gé-Sabadoy no,
sani gaiy kétéré ruwe, i Pablowe
ménsébéréh-béréh bé de étéw atin
i kébéréh ne tidéw dob Ménsulate
Kébéréh i Tuluse. 3 Fénggétiga no
bero tidéw dob ni ménsulat bé

mérasay i Kristowe brab tébule. Ménbéréh i Pablowe mano, “Béréhé ku begom i toowe fantag bé Jesuse. Beeney Kristowe, sani fénémili i Tuluse mégulév.” 4 Atin wén i de ménunur bero brab nodoro roy ro Pablowe brab Silase. Loo soy médoowe do Griego méngintulus brab do gérotor do libun.

5 Endob i de Judio méndalév ro, mélaw lénimud roy de tete étév do énda i galbék ro tidév dob de aguwon atin rénimbur roy ingéde ni. Atin dénunsuk roy lawi i ségétéwe lagéy féndawét Jason inok sélédé roy ro Pablowe brab Silase, brab inok uwité ro bero dob adafay de médoo étév. 6 Endob amun énda énggito ro bero, nuwit roy Jasone brab de dumo no munur bé Kristowe mangéy dob de mégulév bé ni ingéd. Atin ménkes ro maro, “Wén i de étév réménimbur bé kéluhanay de ingéd. Atin béleewe ni, ay ni ro énggégumah dob katome ni ingéd. 7 Atin i Jasone ni, fénbatién bero dob lawi ne. I kéluhana ruwe réménigo ro bé békéne fatut dob kitabe tidév dob Datu tome dob Roma. Non bénréh roy wén i ségiyo datu, sani féndawéte Jesus.” 8 Amun énggélingoo roy ni kébéréh, ménrimbur i de médoo do étév ménlimud brab de mégulév bé ni ingéd. 9 Tidév béno, i de mégulév fénégés roy Jasone brab de dumo no mayad loo bé adat ruwe inok métangéy ro. Tidév béno fénsut ro bero.

Dob Berea

10 Amun kélungononén, i de dumo ro munur bé Kristowe, fénuwit roy Pablowe brab Silase mangéy dob ingéde féndawét Berea. Amun énggégumah ro diyo, ménangéy ro dob lawie féngadafay de Judio. 11 Atin i de étév dob Berea, toow na fo fiyoy adat ruwe bé de étév dob Tesalonika. Toow ro fo méuyot mégélingo bé kétoro Pablowe. Atin féganadé roy Ménsulate Kébéréh i Tuluse sénga fuweh inok susiné ro ké toow i kétoro Pablowe. 12 Atin médoo ro ménwaléy munur bé Kristowe. Loo soy de Griego, do lagéy brab do libun do gérotor dob no ingéd. 13 Endob i de Judio dob Tesalonika, amun énggélingoo roy Pablowe muret bé kébéréh i Tuluse dob Berea, ménangéy ro diyo brab rénimbur roy de médoo étév diyo. 14 Mélaw i de munur bé Kristowe fénagayas ro fénuwit i Pablowe mangéy dob fédoror i dogote, éndob ménbati i Silase brab Timoteowe dob Berea. 15 I de déménuran bé Pablowe ménodor ro de taman Atenas. Tidév béno ménséfule ro mangéy Berea. Atin nuwit roy kébéréh Pablowe dob ro Silase brab Timoteowe bé furay ro de magad.

Dob Atenas

16 I lala Pablowe ongot-ongot bero dob Atenas, toow fo ménbuku non médoo foy de kéninontow dob no ingéd. 17 Mélaw i Pablowe ménsébéréh bé de Judio brab de békén do Judio do méngintulus dob lawie féngadafan. Brab sénga fuweh ménsébéréh-béréh so dob fadiyane bé de étév témara. 18 Ménsébéréh soy Pablowe bé de maistéro témoro bé kéfégitung i de Griego diyo féndawét Epikureo brab Estoiko. Atin ménbéréh i de dumo bero maro, “Ati béréhéy nan félangka-langka étév énda i gétiga-tiga no?”

Atin bang i de dumo de, “Béréhé no keeyén i de tulus dob de ségiyo ingéd.” Bénréh roy ni non nuret Pablowey fantage bé Jesuse brab kétébulee. 19 Mélaw nuwit roy Pablowe mangéy dob adafay de ménlimud do odoron, sani féndawét ruwe Areopayo brab ménbéréh ro maro, “Méuyot gey gétigan fantag bé ni mantu kétoro béréhé mo. 20 Enda gésobuto key i de dumo bé de kébéréhém non toow fo ségiyo bé kageye kéfégitung. Brab méuyot gey de ké gétiga key i atag i de ni.”

21 (Loo bé niy kébéréh ruwe non i
kéluhanay de étéw dob Atenas brab
de étéw tidéw dob de ségiyo ingéd
bati diyo, méuyot ro mégélingo brab
séuret-uret bé de mantu uret sénga
tékélid.)

22 Mélaw téménindég i Pablowe
dob téngaangay kéluhanay de
odoron diyo ménlimud. Atin
ménbéréh mano, “Do étéw dob
Atenase ni, énggito gu toow gom
fo mégéror méngadaf. 23 Non amun
ménsugud-sugudu dob kagome
ni ingéd brab ténéngténg guy
de gono kom méngadaf, énggito
guy sébaane gono kom méngadaf
témulak. Wén i sénulate de mano,
‘Dob ni, féngadafén i tuluse énda
gélolono.’ I nan féngadafé kom
fiyon fo ké énda gélolo gom de,
Been i ni ureté ku begom. 24 I
Tuluse léménimbag bé duniyae ni
brab kéluhanay éntingayéne. Been
i Kadnay lawaye brab duniyae.
Atin énda batién dob de lawi
rénigoy kéilawane. 25 Atin énda
i éntingayén kailanga no géiray i
étéwe de tidéw dob de génalbéko no.
Non Beeney ménираye bé kéuyage
brab férénawawe dob kéluhanay
de étéw brab Been soy miraye
bé kéluhanay éntingayéne kailanga
tom. 26 Tidéw dob ségétéwe étéw,
rénigo noy kéluhanay de séségiyo-
giyo do étéw brab bénragarén betom
dob duniyae ni. Atin Been i
ménémilie bé de gai tom brab de
gono tom bati. 27 Rénigo noy ni
inok i de étéw sélédé roy Tuluse
brab dob késéléd ruwe de, gito ro
so keeyén. Endob i toowe, énda
mérayu i Tuluse dob betome do
étéw. 28 ‘Non tidéw dob Beeney
kéuyag tome brab férénawa tome
brab kégéagéw tome.’ Loo so bé niy
bénréh i de dumo gom do muret
binuwaya maro, ‘Betome soy de
ngaén.’ ”

29 Atin féntaus Pablowey kébéréh
ne mano, “Non betom i do nga
i Tuluse, katom karangén de ké
i falas i Tuluse loo bé falas i de
kéninontow do bélowon taloo no
do filak taloo no do batéw rénigoy
kéilawane. 30 Féndaya i Tulusey
éndae kégéloloy de étéw de bé
do gétah, brab énda kénukumén
bero. Endob béleewe ni sénuguén
i kéluhanay de étéw dob kéluhanay
de ingéd bé fatut ro gésénule bé de
tete rigoné ro brab fatut tagaké
ro. 31 Non fénémili i Tuluse nén i
gaiwe ké kukumé non i kéluhanay
de étéw dob duniyae ni bé toowe
fo métintu. Atin i fékukumé nuwe
Been i fénémili ne. Atin fénggélolo
noy ni dob kéluhanay de étéw bé
kéfétébule ne de tidéw bé kéléhu
ne.”

32 I de dumo bé de étéw diyo,
amun énggélingoo roy kébéréh
Pablowe fantag bé kétébulee,
déniyangka roy Pablowe. Endob
i de dumo de ménbéréh ro maro,
“Méuyot gey man mégélingo beem
muret féruman fantag bé de ni.”
33 Mélaw méntékédan i Pablowe
tidéw dob de ménlimud ni do étéw.
34 Atin i de dumo bé de étéw ni
ménwaléy ro munur bé Jesuse brab
nodoro roy Pablowe. Ségétéw
beroy lagéye féndawét Dionisio,
ségétéw kéfédéwan diyo. Brab
ségétéw so libun féndawét Damares
brab wén soy do ségiyo do étéw do
ménunur.

18

Dob Korinto

1 Amun énggilid i ni, méntékédan
i Pablowe dob Atenas brab
ménangéy dob ingéde féndawét
Korinto. 2 Diyo énggébalaka noy
ségétéwe Judio féndawét Akila tidéw
Ponto. Mantu séna énggumah tidéw
Italia beroy bawag ne féndawét
Prisila, non i datue féndawét
Klaudio, féntékéda noy kéluhanay de
Judio diyo dob Roma. Atin nangéy
Pablowe bero lénangu. 3 Atin
ménbati diyo non ségilew i galbék
ruwe Akilawe rémigo tulda. Brab

ténabanga no bero gémalbék. 4 Sénga gai kétérén, ménangéy i Pablowe dob lawie féngadafay de Judio, atin ménsébéréh bé de étéw diyo inok i de Judio brab de békén Judio waléy ro géunur bé Kristowe.

5 Amun énggumah i ro Silase brab Timoteowe tidéw Masedonia, éndaén géménalbék i Pablowe saliyu bé kéuret ne fantag bé Jesuse. Nuretén dob de Judioy Jesusey Kristowe, sani fénémili i Tuluse mégulew. 6 Amun ménwaléy ro sébanil bé Pablowe brab bénrého ro do tete, ténagtag Pablowey de bubuk sébuwan dob kégal ne, brab ménbéréh mano, "Békénén kagén aturan ké énda méfukas gom. Yamula do begom soy séndito kom de. Tidéw béleewe ni mangéyun muret dob de békén Judio." 7 Mélaw méntékédan diyo brab ménangéy bati dob lawi i ségétéwe lagéy békén Judio méngintulus féndawét Titio Justo. Ménsédoror i lawi ne dob lawie féngadafay de Judio. 8 Atin i lagéye féndawét Krispo, beeney mégulew bé lawie féngadafan. I ni lagéy tintu fo ménunur bé Kadnane, loo soy kéluhanay de samungén. Atin wén i de médoo do ségiyo étéw dob Korinto énggélingoo roy Fiyowe Uret, brab ménunur ro brab ménfébautis ro.

9 Wén i no sébaan kélungonon, i Pablowe wén i énggétéginéfo no brab i Kadnane ménsébéréh de mano, "Kago mégilak! Fétausém i kéuret me. Fiyon fo ké ati mérigowe, kago térénon i galbék me. 10 Non démoyunu modor beem. Enda gésug-sug go non médooy de kagén étéw dob ni ingéd." 11 Mélaw ménbati diyo bé rugay i ségébélintuwae bra ném gétérésang kélungonon témoro bé kébéréh i Tuluse.

12 Amun ménwaléy gobernador i lagéye féndawét Galion dob Akaya, ménsélimud i de Judio brab kénéfo roy Pablowe brab nuwit ro dob adafay gobernadore ni inok kukumé no. 13 Atin bénréh ro maro, "I ni lagéy, féfé́ngintulusé noy de étéw bé békéne fatut dob kitab geye."

14 Amun émbéréhén damén i Pablowe, ménbéréh i gobernador Galione dob de Judio mano, "Amuk tete i rénigo nuwe taloo no énda nodoro noy kukumay de Romano, fakay gétingkélo ku begom do Judio brab begén i kémukum de. 15 Endob i de ni funa kom de sébanil, been say fantage bé de dawét brab de kébéréh dob kagome kitab. Mélaw begom séden i kémukum de, non békén begén i kémukum de." 16 Brab féntékéda no bero dob gonone ni kémukum. 17 Tidéw béno, kénéfo roy lagéye mégulew bé lawie féngadafay de Judio féndawét Sostenes brab lénubag ro dob téngaangay gonone kémukum. Endob féndaya Galione saén, brab énda méntete i fédéw ne de.

I késéfule ro Pablowe mangéy Antiokia

18 Amun ménggilid i ni, ménbati nay Pablowe dob Korinto bé ménfiroye gétérésangan. Tidéw béno, ménggétaw dob de dumo no munur bé Kristowe. Amun énggumah dob Senkrea, ménfétébungow non méntumanén i fasade rénigo no. Tidéw béno, ménda barko bero ro Prisila brab Akila mangéy Siria. 19 Amun énggumah ro dob Efeso, ténagak Pablowey ro Akilawe brab Prisilawe atin ménangéy dob lawie féngadafay de Judio. Atin diyo ménsébéréh bé de Judio. 20 Atin nongot ro dob beene ké férugay na bati dob berowe. Endob énda ménagayu no. 21 Yamula amun mégétawén, bénréhén bero mano, "Amuk kétayay Tuluse, séfuleu so mangéy dini." Tidéw béno, ménda barko brab méntékédan dob Efeso.

22 Amun déménunggu dob Sesaria ménangéy i Pablowe Jerusalem inok angéyé no ségifaén i de munur

bé Kristowe diyo. Tidéw béno, méntaus mangéy Antiokia. 23 Atin ménbati saén diyo bé ménfiroye géfadiyan. Tidéw béno ménagéwén man. Atin ménawét man dob de gonon dob sakuf i de ingéd féndawét Galasia brab Frigia brab fénégétén i kéunur i kéluhanay de kuyug Jesus diyo.

Fantag bé Apolose

24 Atin wén i ségétéwe Judio féndawét Apolos tidéw Alejandria, énggumah dob Efeso. Toow fo fiyo muret brab tintu fo gétiga noy Ménsulate Kébéréh i Tuluse. 25 Méntoro fo bé fantage bé Agéwoy Kadnane. Atin toow fo émbagér i kéuret ne brab kétoro ne fantag bé Jesuse. Katabuwan fo brab toow i kétoro ne, éndob i gétiga nuwe saén i kébautis Juane. 26 Atin ménggánay fébaraw émbéréh dob lawie féngadafay de Judio diyo, atin énggélingoo ro Akilawe brab Prisilawe. Mélaw nuwit ro mangéy dob lawi ruwe brab nuret ro dob beeney kéluhanay éndae séna gétiga no fantag bé Agéwoy Tuluse. 27 Tidéw béno, ménuyot i Apolose mangéy Akaya. Mélaw i de dumo no munur bé Kristowe dob Efeso, ténabanga ro atin séménulat ro dob de dumo ro munur bé Kristowe dob Akaya inok tayakufé ro ké gégumah diyo. Atin amun énggégumah i Apolose diyo, toow fo dakél i kétabang ne bé de étéw do ménwaléy munur bé Kristowe sabaf bé kégédaw i Tuluse. 28 Non tabanan i de Judio de ké séédél ro dob téngaangay de médoo étéw. Non tidéw dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse fénggélolo noy Jesuse, Beeney Kristowe.

19

I Pablowe dob Efeso

1 Amun diyo i Apolose dob Korinto, i Pablowe ménawét dob de ingéd fingé dagé taman énggumah dob Efeso. Atin diyo énggito noy de dumoy de kuyug Jesus. 2 Brab fénénginsaa no bero mano, “Amun munur gomén, aw énggumahén i Rémogor i Tuluse dob begome?”

Séménumbul ro maro, “Enda gétiga key de ké wén i Rémogor i Tuluse.”

3 Atin ménénginsa man i Pablowe mano, “Ati funa kome ménfébautis?”

Séménumbul ro maro, “Ménfébautis gey bé Juane inok fégito gey i kéunur geye bé kétoro ne.”

4 Atin ménbéréh man Pablowe mano, “I kébautis Juane, been i nan i fégélolonone bé kégésénule i de étéw bé de sala ro. Atin bénréh Juane dob de Judio bé fatut ro munur bé étéwe gégumah gétundug de, sani Jesuse.”

5 Amun énggélingoo roy ni, ménfébautis ro inok fégito roy kéunur ruwe bé Kadnane Jesus. 6 Atin ténégé Pablowe bero atin énggumah i Rémogor i Tuluse dob berowe. Atin énggésébéréh ro bé de ségiyo késébéréh énda gétiga ro de brab nuret roy kébéréh i Tuluse. 7 Gédét ro folo bra ruwo gétéw diyo.

8 Bé rugay i méntéléwe gétérésang kélungonon diyo, i Pablowe démoyunén mahur dob lawie féngadafay de Judio brab ménsébéréh bé de Judio diyo. Atin toow fo émbaraw muret émféunur bero bé kéféguléw i Tuluse. 9 Endob i de dumo bero toow fo métégas i de uléw ro, mélaw mika ro munur. Atin ménbéréh ro na tete fantag bé Agéwoy Kadnane dob téngaangay kéluhanay de étéw ménlimud. Mélaw méntékédan i Pablowe diyo brab nuwitén i kéluhanay de kuyug Jesus. Atin féntausén i kétoro ne bero dob sékuwelahane ka Tiranowe sénga fuweh. 10 Atin téménoro diyo bé ménruwowe gébélintuwa. Mélaw i kéluhanay de étéw bati dob Asia, do Judio brab do békén Judio, énggélingoo roy kébéréh i Kadnane.

I de nga Eskeba

11 Atin fénrigoy Tuluse do médoo
mékégaif i Pablowe. 12 Fiyon i
de munsala brab do tuwaliya
nusar Pablowe, uwitén dob de
déméruun atin waléy ro adi-adi
brab i de saitan réménahuk dob
de étéw, ménraréy ro. 13 Atin wén
i do Judio démoyun magéw brab
do démédél saitan réménahuk dob
de étéw. Atin ténulama ro nusar i
dawét i Kadnane Jesus fégédédél
ro saitan. Ménbéréh ro dob de
saitan maro, "Dob dawét Jesuse
sani ureté Pablowe, sugué key
beem mérarév." 14 I de dumo bé de
ni do lagéy réménigo bé de ni, been i
de fitéw gétéw nga i ségétéwe gérotor
fadi i de Judio féndawét Eskeba.

15 Endob dénawaay saitane bero
mano, "Gélolo guy Jesuse brab
Pablowe, éndob ati begoma nan?"

16 Tidéw béno, sénayaway lagéye
bero rénahukoy saitane brab énda
énggégaga ro bé ni lagéy. Atin
lénubagén bero. Mélaw ménrarév
ro tidéw dob lawi ne ménfali brab
ménlékas ro. 17 Atin i kéluhanay
de étéw bati dob Efeso, do Judio
brab do békén Judio énggélingoo
roy fantage bé ni. Mélaw toow ro
fo ménggilak. Atin ménumanan i
kébantug i dawét i Kadnane Jesus.
18 Atin médoo soy de munur bé
Kristowe ménangéy dob téngaangay
de étéw atin ménémayag bé de tete
rigoné ro. 19 Atin i de dumo bero
do béliyan nuwit roy de nusar ro do
libro béliyan. Atin ténambak ro bero
brab ténuwég ro dob téngaangay de
étéw. Atin bénilang ro ké firoy i
laga i de ni do libro, énggégumah
limo folo ngibu dob karowe kurta.
20 Atin loo bé niy kélalag i kébéréh
i Kadnane dob de étéw diyo, brab
minut médooy de étéw munur de.

I kérimbure dob Efeso

21 Amun énggilid i de ni, ménuyot
magéw i Pablowe mawét dob de
gonon sakuf i de ingéd féndawét
Masedonia brab Gresia mangéy
Jerusalem. Brab ménbéréh i
Pablowe mano, "Amuk gégumahu
dob Jerusalem, fatutu so mangéy
Roma." 22 Endob fénétah Pablowey
de ruwo gétéw témabangan de
ro Timoteo brab Erasto mangéy
Masedonia. Atin i beene ménbati
na dob Asia.

23 Bé do no do gai, toow fo
mégukét i de étéw dob Efeso sabaf
bé Agéwoy Kadnane. 24 Diyo wén
i ségétéwe lagéy fanday féndawét
Demetrio, méndot médoo do étéwén
rémigo do kéninontow do filak. Atin
i de ni kéninontow rénigo ro loo
bé lawie féngadafan bé libune tulus
ro féndawét Diana, atin fébéléy ro
brab gégédot ro de médoo kurta.
25 Tidéw béno, i ni fanday féndawét
Demetrio ténawagén i kéluhanay de
étéwén rémigo do kéninontow beroy
de dumo ro na géségilév galbék
brab bénréhén dob berowe mano,
"Gétiga kom i funa tome kawasa
non bé ni galbék tom do rémigo
kéninontow. 26 Endob énggito gomén
brab énggélingoo komén i rigoné
Pablowe ni. Bénréhén dob de étéw,
i de tulus do rénigo tom békén
kun tintu tulus. Atin médooy de
étéw énggéféunurén. Békén saén
dob ingéd tome ni Efeso, éndob
loo soy kéluhanay de ingéd dob
Asia. 27 Mélaw mébinasa keeyén
i katome ni galbék sabaf bé nan
kétoro, non émbéréh tete i de étéw
fantag bé katome ni galbék. Brab
saliyu na bé nan, tagakéy de étéw
moso i lawie féngadafa tom bé li-
bune tulus Diana. Atin been i
nan i funay ménbantuge tulus Di-
ana mékédan. Beeney féngadafév
kéluhanay de étéw dob ingéde Asia
brab dob duniyae ni, éndob éndaén
mosoén fégadata ro de."

28 I de ménlimud do étéw, amun
énggélingoo roy ni, toow fo ménkérit
ro brab ménkes ro maro, "Toow
fo ménbantug i Dianahe sani tulus
tome do tidéw Efeso." 29 Tidéw

béno, rénimbur roy ingéde. Atin kenéfo roy ruwowe gétéw lagéy tidéw Masedonia ménodor bé Pablowe féndawét Gayo brab Aristarko. Atin fénagayas ro nuwit mangéy dob dakéle lawi dob adafay de ménlimud do étéw. 30 Atin i Pablowe méuyot damén mangéy so dob adafay de ménlimud ni do étéw. Endob i de dumo no munur énda fénagéw ro de. 31 Atin i de dumo bé de mégulew dob Asia sani de dumo Pablo, ménféuwit ro kébéréh nongot ro so bé békén mangéy i Pablowe dob adafay de étéw ni ménlimud. 32 Atin toow fo ménrimbur i kéluhanay de étéw ni ménlimud atin kéluhana ro mékes séségiyo-giyoy béréhé ruwe, non i kédoono ruwe énda gétiga roy funa ruwe ménsélimud. 33 I de dumo bero marok Alejandrowey funa ruwe ménsélimud non féntindég i de Judio dob adafay de étéw. Atin i Alejandrowe séniniyasa noy de étéw bé békén ro selekén inok émbéréh bé mamfil so dob berowe. 34 Endob amun énggétiga ro Judio soy beene, ménkes ro séréngan bé ménruwowe géuras maro, “Toow fo ménbantug i Dianahe, sani tulus tome do tidéw Efeso.”

35 Tidéw béno, i ségétéwe bé de mégulew bé ni ingéd, féntanékén i de étéw brab ménbéréh mano, “Do dumo gu dob Efesowe ni, i kéluhanay de étéw énggétiga ro dob Efesowe niy gonoy lawie féngadafan bé ménbantuge tulus Diana brab mékétéfuwe batéw ménlawu tidéw dob lawayo. 36 Enda i gédirung de. Mélaw kagomén mékérit taloo no rémigo gom tete bé éndae métayéw funa no. 37 Nuwit gom diniy de étéw ni fiyon fo ké énda mon ménénakaw ro dob de lawi féngadafan taloo no ménbéréh ro tete fantag bé tulus tome Diana. 38 Mélaw i Demetriowe beroy de dumo no fanday, amuk wén i téboé ro, fatut ro mangéy dob de kémukum bé fatute gai. Atin fakay témbo ro diyo. 39 Endob amuk wén nay ségiyo kétaya kom, fakay fétiyawa kom bé kéluhanay de étéw sélimud begey do odoro kom. 40 Non fakay betom i météboe bé ni késérimbur ménrigo béleewe ni. Brab énda géséliyah tom de non énda foy funa tom mérimbur.” 41 Amun énggilid bénréhén i ni, fénuleén i kéluhanay de étéw.

20

Dob Masedonia brab Akaya

1 Amun éndaén sérimbur ro, féntawag Pablowey kéluhanay de munur bé Kristowe inok sélimud ro. Atin fénbagérén i de fédéw ro bé kébéréh ne. Tidéw béno, ménggétawén dob berowe brab ménagéw mangéy Masedonia. 2 Nangeyén ténukaw i de ingéd diyo brab fénfiyo noy fédéw i de munur bé de kétoroén. Atin méntaus magéw taman énggumah dob Akaya. 3 Atin ménbati diyo télew gétérésang kélungonon. Amun magéwén damén mangéy Siria, énggélingoo noy bénantak i de Judio diyo féléhué ro. Mélaw ménséfule i Pablowe témara bé Masedoniawe. 4 Atin wén i de lagéy de ménodor ro Sopater nga Piro tidéw Berea, ro Aristarko brab Segundo tidéw Tesalonika, Gayo tidéw Derbe, brab Timoteo, brab Tikiko brab Trofimo do tidéw Asia. 5 I de ni do lagéy méntah ro mangéy Troas atin nongot-nongot ro begey diyo. 6 Amun énggilid i kékandulione bé kéamae bé fane énda i fénggéfééruk de, ménda gey barko tidéw Filipos mangéy Troas. Ménlimo gétérésangan tidéw bé no, énggumah gey dob Troas atin diyo énggumaha key i de dumo gey. Atin ségéfadiyan gey ménbati diyo.

Dob Troas

7 Bé sunguwe fuweh bé no fadiyan, ménsélimud gey mama bé fane émfégétédém bé kéléhu Jesuse. Atin i Pablowe ménuret

toow fo mérugay énggumah kérara kélungonon, non magéw so bé démoe de. 8 Atin médooy de solo dob sibéye dob rotor i lawie gono key ménsélimud. 9 I nan sibéy, been i toowe fo gérotor dob lawie ni téléw géandana i kégérotor ne. Wén i kénogo lagéy diyo féndawét Eutiko, ménsar dob faliluwangay gérotore ni sibéy. Endob énggéfidong i ni kénogo lagéy, non toow fo métaah i uret Pablowe. Tidéw béno, ménlawu mangéy fantad tidéw dob gono nuwe ni ménsar brab ménléhu. Atin amun nangéy ro fénurut, énggito ro ménléhuén. 10 Endob ménlus soy Pablowe brab fénagayasén nangéy nékéf. Brab ménbéréh mano, "Kagom émbuku, méuyag so!" 11 Tidéw béno, ménénik man i Pablowe brab sénkébeng-kébengén i fane atin ménama. Atin féntausén i kéureto nuwe bero taman sémbangén i térésange. Tidéw béno, ménagéw i Pablowe. 12 Atin nuwit i de étéw mule i kénogo lagéye ni méuyag. Atin ménfiyoy de fédéw ro non ménuyag so.

Dob Mileto

13 Tidéw béno, ménsésuway gey bé Pablowe dob Troas, atin ménda gey barko mangéy Asos. Diyo nongot-nongot gey i Pablowe loo bé késugu ne begey, non ménuyot mémantad tidéw Troas mangéy Asos. 14 Amun énggéségito gey dob Asos, ménda soy Pablowe dob barkowe, atin kéluhana key méntaus mangéy Mitilin. 15 Tidéw béno, ménangéy gey Kios bé démoe de. Atin bé gétunduge de fuweh énggumah gey dob Samos. Dob gétunduge de man fuweh énggumah gey dob Mileto. 16 Atin i Pablowe ménuyot de ké témara gey saén dob Efeso inok énda méanggaén dob Asia non toow fo magayas. Méuyot de ké gégumah dob Jerusalem bé gaiy Pentekostese, amuk fakay.

Ménggétaw i Pablowe

17 Mélaw tidéw Mileto, i Pablowe ménféuwit kébéréh mangéy Efeso brab féntawagén i de odoroy de munur bé Kristowe diyo inok balaké ro. 18 Amun énggumah ronén, ménbéréh i Pablowe mano, "Enggétiga kom i kébati guwe dob begome tidéw fanay kégumah gu dob sakuf i ingéde Asia. 19 Atin gétiga kom rénigo guy galbék i Kadnane bé béno. Atin énda téfégérotoru, yamula kéménrewu sabaf bé kégédaw guwe begom. Atin téméningkélu bé kéluhanay de mérégén énggéagéwo ku bé de tete rénigoy de Judio dob begéne. 20 Enda i sébaan dénigur gu bé funa kome fiyo dob de kétoro gu begom dob adafay médoowe étéw taloo no dob de lawi gom. 21 Méégét i kébéréh guwe dob de Judio loo so dob de békén Judio bé fatut ro gésénule bé de sala ro atin munur ro bé Kadnane Jesus brab rigoné roy kétayay Tuluse. 22 Atin béleewe ni fénémanduoy Rémogor i Tuluse begén bé mangéyu Jerusalem. Atin énda gétuwa ku de ké ati mérigowe dob begéne diyo. 23 Been say niy gétuwa kuwe, dob séngae ingéd nawéto ku, i Rémogor i Tuluse féningatén begén bé méférisuwu brab mérégén i géagéwo kuwe. 24 Endob énda gulaané kuy umul guwe brab ulan den ké méléhuu, amuk géfégilid gu saén i galbéke niray i Kadnane Jesus begén, sani kéurete bé Fiyowe Uret fantag bé kégédaw i Tuluse.

25 "Ménangeyu dob begome kéluhanan muret fantag bé kéfégulew i Tuluse bé de étéwén. Atin gétuwa ku béni, éndaén géségito tom man ségule. 26 Mélaw béréhé ku begom béleewe ni, amuk wén i ségétéw begom énda munurén bé Jesuse, békénén atura ku. 27 Non nuret gun begom i kéluhanay kétayay Tuluse. 28 Ingat gom brab diyaga gom i de lowoh gom loo

soy de munur sénarig i Rémogor i Tuluse begom inok énda mékédan i de kéunur gom. Begom i maake témalima bé de bili-bili. Atin i de munur bé Jesuse beroy de maak do bili-bili. Atin i Tulusey gefee bé de bili-bili sabaf bé kéléhu i Nga ne.
29 Gétuwa ku, amuk tékédanun dini, wén i do gégumah do tugién témoro. Atin féteteé roy de fédéw i de munur. 30 Atin wén mosoy do étéw tidéw so dob begome ménlimud, émbéréh bé de tugi inok géuwito roy de munur dob békéne katabuwan agéwon. 31 Mélaw ingat gom, brab kagom lifotén i de ténoro gu begom kéluhanan, fuweh na kélungonon bé méntéléwe gébélintuwa. Atin toow fo kénrewo kuy kétoro guwe begom sabaf bé kégédaw guwe begom.

32 “Atin béleewe ni, sarigé ku begom dob Tuluse non tabanga no begom. Atin i kéuret guwe fantag bé kégédaw ne tabanga no so begom. Beeney émfébagére bé de kéunur gom, brab Been say miraye bé de kéfiyonon loo bé rigoné nuwe dob kéluhanay de étéwén. 33 Enda méningaru bé éntingayéne kagom, fiyon filak, taloo no bélowon taloo no kégal. 34 Gétiga kom i kégalbék guwe inok gédoté kuy kéluhanay kailanga keye begey i de dumo gu.
35 Fénggito gu begom i kéluhanay de rénigo gu bé fatut mégéror tom inok gétabanga tom i de étéw mérasay. Brab katom lifotén i kébéréh i Kadnane Jesus mano, ‘Toow na fo moror i étéwe miray bé étéwe médot.’ ”

36 Amun énggilid i Pablowe émbéréh, ménlingkuwéd ro kéluhanan brab déménasal ro.
37 Kéménrew ro kéluhanan brab nékéf roy Pablowe atin narék ro. Tidéw béno ménggétawén.
38 Ménlabi foy kétete i fédéw ruwe bé bénréh Pablowe bé éndaén kun gito ro de féruman. Tidéw béno, dénura ro mangéy dob barkowe édaa no.

21

I kéagéw geye mangéy Jerusalem

1 Amun énggéfégétaw geyén dob berowe, ménda gey brab méntaus gey mifar fééntang saréw dob bungéde Kos. Amun bé démoe de énggumah gey dob bungéde Rodas. Tidéw béno méntaus gey mangéy Patara. 2 Diyo énggito gey i sébaane barko mangéy Fenisia, mélaw ménda gey diyo. 3 Ménagéw gey taman énggékulaya key i bungéde Siprus, atin téménara gey saén mangéy de fingé déligdigan atin méntaus gey mangéy Siria. Atin déménunggu gey dob ingéde Tiro non féntéfad roy de médoo do uwit diyo. 4 Atin diyo énggito gey i de munur bé Kristowe, mélaw ménbati gey diyo ségéfadiyan. Atin non fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero, fénggginau roy Pablowe bé békén taus mangéy Jerusalem.
5 Endob amun énggumahén i gaiwe magéw gey, méntékédan gey dob no inged. Atin i kéluhana ruwe dénura ro begey mangéy dob barkowe, bero soy de bawag ro brab de nga ro. Atin amun énggumah gey dob dénsaane, ménlingkuwéd gey kéluhanan brab déménasal gey. 6 Amun énggilid gey démasal, ménggétaw gey. Tidéw béno, ménda geyén man dob barkowe ni, atin ménule ro so kéluhanan.

7 Atin tidéw Tiro méntaus gey magéw taman énggumah gey dob ingéde féndawét Tolemaida. Diyo énggito gey i de dumo gey munur bé Kristowe. Atin téménrén gey diyo ménségétérésangan. 8 Dob gétunduge de fuweh, méntaus gey mangéy Sesaria. Amun énggumah gey diyo, ménbati gey dob lawi i ségétéwe lagéy muret bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse féndawét Filipi. Beeney ségétéwe bé de fitéw gétéw ménrugayén fénémili dob Jerusalem waléy témabang. 9 Atin wén i do fot gétéw do ngaén falan kénogon do muret so bé kébéréh

i Tuluse. 10 Ménfiroy gétérésang
tidéw bé kégumah geye diyo,
énggumah i ségétéwe lagéy tidéw
Judea féndawét Agabo. Beeney
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh
ne. 11 Tidéw béno, ménfégédét
dob begeye brab éndotén i sintoro
Pablowe brab nikétén i de kaan
sékéy brab de kémérén brab
ménbéréh mano, “Ay niy bénréh
i Rémogor i Tuluse mano, ‘I gefee
bé ni sintoro ikétéy de Judio dob
Jerusalem loo bé ni brab atéé ro
dob de étéw békén Judio.’ ”
12 Amun énggélingoo key i ni, i
begeye brab de dumo gey munur
diyo ménfégédaw-gédaw gey bé
Pablowe bé békén damén taus
mangéy Jerusalem. 13 Endob
i Pablowe séménumbul mano,
“Sedek kémérew gom? Kagom
fébukuén begén! Fakayun féikét
dob Jerusalem brab fakayun
méléhu sabaf bé Kadnane Jesus.”
14 Atin énda fo génaga gey i
gémélée bé Pablowe. Mélaw
téménrén gey gémélé de brab
ménbéréh gey makey, “Mérigo
damén i kétayay Kadnane.”
15 Amun énggilid i firoye
gétérésangan, téménifés gey atin
méntaus gey mangéy Jerusalem.
16 Atin wén i do ménodor begey
do munur bé Kristowe do tidéw
Sesaria brab nuwit ro begey
mangéy dob lawi i lagéye fébatio ro
begey. Been i ségétéwe lagéy tidéw
Siprus féndawét Mason. Beeney
ségétéwe bé de toow fo énggétah do
munur bé Kristowe.

Ténukaw Pablowey Santiagowe

17 Atin amun énggumah gey
dob Jerusalem, i de dumo gey
do munur bé Kristowe ménoror
ro témayakuf begey. 18 Atin bé
gétunduge de fuweh, i begeye
Pablowe nangéy gey ténukaw i
Santiagowe, sani odoroy de munur
dob Jerusalem. Atin diyo soy
kéluhanay de odoroy de munur bé
Kristowe. 19 Amun gilid sénggifa
Pablowe bero, nuretén i kéluhanay
fénrigoy Tuluse de dob de békén
Judio. 20 Amun énggélingoo roy ni,
dénayéw roy Tuluse. Atin bénréh
ro dob Pablowe maro, “Gétiga
mo adih, firoy ngibuy Judiowe
ménunur bé Kristowe, atin toow fo
nodoro roy de kukuman tidéw dob
Moisese. 21 Enggélingoo roy fantage
bé kétoro me kun dob kéluhanay
de Judio bati dob de ségiyo ingéd
beroy de békén Judio bé békénén
odoro roy de kukuma Moises. Brab
bénréhém kun éndaén tulién i de
nga ro taloo no odoron i adat i de
Judio. 22 Ati mélaw i fatute rigoné
tom? Non gélingoo ro sékoy fantage
bé kégumah me dini. 23 Mélaw rigo
moy ni béréhé key beem. Wén i do
fot gétéw lagéy dini, réménigo ro
fasad dob Tuluse loo bé adat tome
do Judio. 24 Mélaw odor go bero
brab amung go bé adat i kéfélinise
dob adafay Tuluse. Atin sukaya
mo bero bé ni kéfélinis. Tidéw
béno, fétébungow ro loo bé adat
tome do Judio. Mélaw fégito mo
dob kéluhanay étéwe bé odoro moy
kukuma Moisese, inok gétiga ro
kéluhanan bé békén toow i urete
fantag bé beeme. 25 Endob fantag
man bé de étéw do békén Judio
do ménwaléy munur bé Kristowe,
sénulata key bero bé békén ro
mama bé éntingayéne ténulak dob
de kéninontow, taloo no mama
dara, taloo no mama bé éntingayéne
énda ménsumbalién, taloo no ké
bigaén ro.” Been i niy bénréh ro
Santiagowe dob Pablowe.
26 Mélaw dob gétunduge de fuweh,
nuwit Pablowey de fot ni gétéw do
lagéy brab ménfélinis ro dob adafay
Tuluse loo bé adat ruwe do Judio.
Tidéw béno ménahur dob lawi i Tu-
luse, atin fénggétiga no dob de fadi i
gaiy kéfégilid i kéfélinise brab kéiray
ruwe tulak bé de ni fot gétéw lagéy.

I kékéfoe bé Pablowe

27 Amun gédétén gilid i fitéwe
gétérésangan, wén i de Judio tidéw

Asia énggito roy Pablowe dob lawi i Tuluse. Atin rénimbur roy de étéw ni ménlimud atin kénéfo roy Pablowe. 28 Ménkes ro maro, “Do dumo gey do Judio, tabangan gey! Been i niy étéwe démoyun magéw mangéy témoro dob kéluhanay de étéw dob séngae ingéd bé békén odoro roy kukumane tidéw dob Moisese. Brab sébanil betom do Judio brab lawi i Tuluse. Atin saliyu na bé ni, ménuwit do békén Judio mahur dob lawi i Tuluse ni. Mélaw fénwaléyén mékérésik i mékétéfuwe ni gonon.” 29 (Loo bé niy kébéréh ruwe non énggito roy ségétéwe lagéy békén Judio féndawét Trofimo tidéw Efeso ménséodor bé Pablowe mangéy Jerusalem. Atin marok nuwit Pablowe mahur dob lawi i Tuluse ni.)

30 Ménrimbur i de étéw dob Jerusalem. Atin maak dunuk i étéwe gégumah tidéw dob kéluhanay de gonon diyo. Kénéfo roy Pablowe brab génuyud ro mésut tidéw dob lawi i Tuluse. Tidéw béno, fénintu roy béngawane. 31 Amun télamané ro damén féléhuén, wén i ménangéye mélolok dob odoroy de sundalo tidéw Roma, bé mérimbur i kéluhanay étéwe dob Jerusalem. 32 Sonom so béno, i odoroy de sundalo ni, nuwitén i de sundalo no ségéta mangéy dob gonoy de étéw ni. Atin amun énggitoy de étéw ni énggumah i de sundalo beroy odoro ruwe, ténréno roy kélubag ruwe bé Pablowe. 33 Tidéw béno, i odoroy de sundalo ni, ménfégédét dob Pablowe brab kénéfoén. Atin fénikétén bé de sundalo no bé ruwowe timan sangkali. Tidéw béno fénénginsaa no bero mano, “Ati ni étéw? Ati rénigo nuwe?” 34 Atin ménkes i de étéw ni séségiyo-giyoy késumbul ruwe. Atin i odoroy de sundalo ni énda énggésobuto noy ni ménrigo non toow ro fo selekén. Mélaw fénuwitén i Pablowe bé de sundalo no mangéy dob kutae. 35 Amun énggumah ron dob géday kutae, nénat i de sundaloy Pablowe non bé kékérit i de étéw ni. 36 Ménfuray i de étéw ni mékes maro, “Féléhu gom!”

I kéuret Pablowe

37 Amun gédét ron féahurén dob kuta i de sundalo ni, ménbéréh i Pablowe dob odoroy de sundalo ni mano, “Aw fakay gésébéréhu beem?”

Atin séménumbul i odoroy de sundalo ni mano, “Aw gétigan go wayo sébéréh Griego? 38 Makuk beemey étéwe tidéw Egipto ménggganay bé késétibohe bé de gémamak kukuman. Atin ménanangguwit fot ngibu do méméléhu do étéwén brab ménangéy ro bati dob gonone énda i do étéw de bati.”

39 Séménumbul i Pablowe mano, “I begéne, ségétéwu Judio tidéw Tarsus dob Silisia, sani ménbantuge ingéd. Aw fakay so dob beeme ké gébéréhu dob de étéw ni?”

40 Atin ténungkas i odoroy de sundalo ni. Mélaw téménindég i Pablowe dob gédane brab séniniyasa noy de étéw bé fétanék ro. Amun méntanék ronén, ménbéréh i Pablowe dob Hebreowe, sani késébéréh i de Judio.

22

1 Bang Pablowe, “Do dumo gu brab do lukés gu, fégélingo gom i béréhé kuwe ni bé kéamfilo kuwe bé lowoh guwe.” 2 Amun énggélingoo ro ménsébéréh dob karowe késébéréh, toow na fo ménantés ro. Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, 3 “I begéne, ségétéwu Judio ménumah dob Tarsus dob Silisia. Endob dob Jerusaleme ni ménruku. Atin ménggganadu dob toowe fo ménbantug témoro féndawét Gamaliel. Atin toow fo ténoroén begén bé de adat tom do Judio loo bé kukumay de katufua tom. Atin toow fo ménuyotu modor bé kétayay Tuluse ségilew so bé begome ni

béleewe. 4 Fénrasay gu brab fénléhu
guy de étéw munur bé Jesuse. Atin
kénéfo guy de lagéy brab do libun
brab fénrisu gu bero. 5 I gérotore
fadi brab kéluhanay de kéfédéwan,
gébéréh ro toow i ni béréhé ku
begom. Niraya ro begén sulat
mangéy dob de dumo tom Judio
dob Damasko. Atin ménangéyu
diyo inok kéfoé kuy de munur
bé Kristowe diyo, atin uwité ku
damén dob Jerusaleme ni ikétén
bé sangkalie inok kukumén ro.

6 "Endob amun géutuh térésang,
diyou dob agéwone gédét dob
Damasko. Atin méntékow wén i
réndaw tidéw dob lawayo mangéy
dob begéne. 7 Sonom béno,
ménggétélengkébu dob fantade,
atin énggélingoo kuy émbéréhe
mano, 'Saulo! Sedek férasayé mo
Begén?' 8 Tidéw béno ménénginsau
maku, 'Ati beeme Kadnan?' Atin
séménumbul mano, 'Begéney Jesuse
tidéw Nasaret, sani férasayé muwe.'
9 Atin i de dumo gu ménodor
begén, énggito roy ni réndaw
éndob énda énggélingoo roy bérého
ni ménsébéréh begén. 10 Atin
fénénginsaa ku maku, 'Kadnan, ati
fatute rigoné ku?' Atin séménumbul
i Kadnane mano, 'Tindég go
brab taus go mangéy Damasko.
Atin diyo wén i étéwe béréhé no
dob beemey kéluhanay kétayay
Tuluse rigoné mo.' 11 Bé béno
so, ménwaléyu langafén non bé
réndawe ni énggito gu. Atin narak i
de dumo gu begén taman énggumah
gey dob Damasko."

12 Atin féntaus Pablowey kébéréh
ne mano, "Atin diyo wén i ségétéwe
lagéy féndawét Ananias. Toow fo
méngintulus brab toow fo nodoro
noy de kitab tom. Atin tintu
fo fénggadata noy kéluhanay de
Judio bati diyo. 13 Atin ménangéy
dob begéne brab ménbéréh mano,
'Saulo, dumo gu, gégito gonén!'
Sonom béno, énggégitowu man atin
ténéngténg gu. 14 Atin ménbéréh
man mano, 'I Tuluse, fénéngadaf i
de katufua tom, fénémilién beem
inok gétigan i kétaya nuwe, brab
inok giton i métintuwe sugu-sugué
no féndawét Jesus, brab inok
gélingoon i kébéréh ne. 15 Non
waléy go muret dob kéluhanay de
étéw fantag bé Kristowe émbéréh
bé énggito muwe brab énggélingoo
muwe. 16 Atin béleewe, kagonén
téangga-angga. Tindég go brab
fébautis gon, brab dasal go dob Kad-
nane. Atin i de salaém mékédan.' "

17 Atin féntaus Pablowey kébéréh
ne mano, "Tidéw béno ménséfuleu
mangéy Jerusalem. Atin amun
déménasalu dob lawi i Tuluse, wén
i fénggitoy Tuluse begén. 18 Enggito
guy Kadnane brab ménbéréh dob
begéne mano, 'Fagayas go, tagakém
i Jerusaleme ni, non i de étéw
dini énda tayakufé roy kéuret
me fantag bé Begéne.' 19 Atin
séménumbulu maku, 'Kadnan,
gétiga roy démoyune kéagéw gu
mangéy kémfo brab lémubag bé
de munur Beem dob de lawi
féngadafa ro. 20 Atin amun féléhué
roy Estebane sani ségétéwe muret
fantag bé Beeme, diyou de so
ménagayun de. Begén i ménantay
bé de kégal i de ménméléhu de.'
21 Endob ménbéréh i Kadnane dob
begéne mano, 'Agéw go. Sugué ku
beem mangéy mérayu dob de békén
Judio.' "

22 Atin amun bénréh Pablowey
ni fantag bé de étéw békén Judio,
éndaén mégélingo i de étéw de. Atin
ménkes ro toow fo métanug maro,
"Féléhu gom, énda médait méuyag
i ni étéw." 23 Atin ménkes ro,
brab sénawér roy de bubuk sébuwan
mangéy rotor bé kékérit ruwe brab
kénda roy de dumo bé de kégal ro
brab nafir ro dob rotoro. 24 Mélaw
i odoroy de sundalo ni, fénuwitén i
Pablowe mahur dob kutae ni, brab
sénuguén i de sundalo no bé badasé
ro inok gébérého noy ati rénigo

nuwe, sani funay de Judio ni mékes brab mékérit. 25 Endob amun nikét roy Pablowe inok badasé ron damén, ménbéréh i Pablowe dob ségétéwe kafitan mano, “Aw fakay badasén i ségétéwe Romano fiyon fo ké énda séna ménkukumén ménsala?”

26 Atin amun énggélingooy kafitaney ni bénréh Pablowe, ménangéy dob odoroy de sundalo brab ménbéréh mano, “Ati rigoné muwe? I ni étéw ségétéw wayo Romano.”

27 Mélaw i odoroy de sundalo ménangéy dob Pablowe brab ménénginsa mano, “Aw Romano go wayo?”

Séménumbul i Pablowe mano, “Hoo.”

28 Atin ménbéréh i odoroy de sundalo ni mano, “I begéne, Romanowu so. Brab dakél i énggébayada kuwe inok waléyu Romano.”

Atin ménbéréh man i Pablowe mano, “Endob i begéne, ménumahu ségétéw Romano.”

29 Sonom béno, i de sundalo ni madasén damén bé Pablowe énggésunud ro. Atin i odoroy de sundalo ni toow fo ménggilak non fénikétén bé de sangkali i ségétéwe so Romano.

Dob adafay de kéfédéwan

30 Atin i odoroy de sundalo ni ménuyot de ké gétiga noy funay de Judio ni témbo bé Pablowe ni. Mélaw bé gétunduge de fuweh, fénkéda noy de sangkali fénggéikét ro bé Pablowe. Atin sénuguén i de odoroy de fadi brab kéluhanay de kéfédéway de Judio sélimud. Tidéw béno, nuwitén i Pablowe brab féntindégén dob adafa ruwe ménlimud.

23

1 Atin ténéngténg Pablowey de ménlimud ni brab ménbéréh mano, “Do dumo gu Judio, toow fo fiyoy fédéw guwe dob adafay Tuluse fantag bé de rénigo gu taman so béleewe ni.” 2 Tidéw béno, i gérotore fadi féndawét Ananias, sénuguén i de étéw téménindég gédét dob Pablowe bé tamfilingé roy ba ne. 3 Atin ménbéréh i Pablowe mano, “I beema nan ubo-ubo go méngintulus! Tamfilingéy Tuluse so moso beem. Kukumé mo begén dob kitabe éndob rénigo moy éndae fakay dob kitabe bé kéfétamfiling me begén.”

4 Tidéw béno, ménbéréh i de étéw gédét dob Pablowe maro, “Sedek émbéréh go tete loo bé nan dob gérotore fadi i Tuluse?”

5 Séménumbul i Pablowe mano, “Do dumo gu, énda gétuwa ku de ké beeney gérotore fadi. Amuk énggétiga ku, énda damén fémalané ku de. Non bénréh i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Kago émbéréh tete fantag bé odoro kome.’ ”

6 Atin amun énggito Pablowey de dumo do lukés Saduseo brab de dumo do Fariseo, féntanugén i kébéréh ne dob de ménlimud do odoron mano, “Do dumo gu, i begéne, ségétéwu Fariseo brab i de lukés gu do Fariseo so. Mékukumu béni sabaf bé kéunur guwe bé kétébule i de ménléhu.”

7 Amun énggilid bénréh Pablowey ni, ménggánay so séédél i de Fariseo brab de Saduseo, atin ménsébaad ro. 8 (Non i de Saduseo énda munur ro bé kétébulee, taloo no munur ro bé wén i do télaki taloo no do rémogor. Endob i de Fariseo munur ro bé kéluhanay de ni.) 9 Atin minut métanug i kéékes ruwe. Atin i de dumo bé de témoro kitab do Fariseo, téménindég ro brab émbagér i kébéréh ruwe maro, “Enda i funa key kémukum bé ni lagéy. Wén keey i rémogor taloo no télaki tintu ménsébéréh de.”

10 Atin minut toow fo méduf i késéédél ruwe ni. Atin i odoroy de sundalo ni, mégilak de ké mébinasay Pablowe ni. Mélaw sénuguén i de

sundalo no mangéy dob kérara i de ménlimud étéw brab nuwit roy Pablowe séfule mangéy dob kutae.
11 Dob gétunduge de kélungonon,
téménindég i Kadnane dob sékulo
Pablowe brab ménbéréh mano,
“Fébaraw go. Nuretém i fantage bé
Begéne dob Jerusaleme ni. Atin
fatut mangéy go so muret dob
Roma.”

I bantak i de Judio

12 Atin bé géfuwéne de, wén i de
dumo Judio ménsélimud ro inok
géséfagayun ro bé ati rigoné ruwe.
Atin ménséfasad ro bé énda mama
ro taloo no miném taman énda
géféléhuo roy Pablowe ni. 13 Labi
fot folo gétéw i réménigowe bé ni.
14 Tidéw béno, ménangéy ro dob
de odoroy de fadi brab dob de
odoroy de Judio brab ménbéréh
ro maro, “Séménafa gey bé énda
mama gey taman énda géféléhuo
key i Pablowe. 15 Mélaw ay niy
rigoné tome. I begome brab de
kéfédéwan, féuwit gom kébéréh
mongot dob odoroy de sundalo
tidéw Roma bé uwité noy Pablowe
mangéy dob begome. Atin ubo-ubo
toow fo méuyot gom ménginsaan bé
Pablowe. Endob i begeye bonoé
key dob de agéwon.”
16 Endob i lagéye nga i libu
Pablowe énggélingoo noy ni bantak
ro. Mélaw ménangéy dob kutae
brab fénlolokén i ni dob Pablowe.
17 Tidéw béno i Pablowe, ténawagén
i ségétéwe bé de sundalo brab
ménbéréh mano, “Uwitém i ni
kénogo lagéy mangey dob odoro
kome. Non wén i béréhé no de.”
18 Atin nuwit i sundalowey ni
kénogo lagéy mangey dob odoro
nuwe brab ménbéréh dob odoro
nuwe mano, “Féntawag i férisuwe
Pablo begén brab féndura no begén
i ni kénogo lagéy non wén kun i
béréhé no beem.”
19 Tidéw béno, narak i odoroy
de sundaloy ni kénogo lagéy brab
ménférayu ro inok ruwo ro saén.
Tidéw béno, fénénginsaa no mano,
“Ati no béréhé mo begén?”
20 Atin séménumbul mano, “I de
odoroy de Judio ménséfagayun ro
bé ongoté ro dob beemey féuwitém
démo i Pablowe mangéy dob de
ménlimud do kéfédéwan. Ubo-ubo
saén fénginsaa roy Pablowe inok
méuman i gétiga ruwe fantag bé
beene. 21 Endob kago magayun
bé nan. Non wén i labi fot folo
gétéw do lagéy rékunéy dob de
agéwon inok bonoé ro. Séménafa
ro bé énda kun mama ro taloo no
miném ro taman énda géféléhuo roy
Pablowe ni. Ténafaya ron béleewe
ni brab ongot-ongoté ro séden i
kaame kéfagayun.”
22 Atin séménumbul i odoroy de
sundalo ni mano, “Kago uretén i
ni bénréhém begén dob de ségiyo.”
Tidéw béno, fénuleén i ni kénogo
lagéy.

Sénugu i Pablowe mangéy dob Felikse

23 Tidéw béno, i odoroy de
sundalo ni, téménawag ruwo gétéw
kafitan brab bénréhén bero mano,
“Tafay gom ruwo ratuh sundalo,
brab fitéw folo do kuda brab do
sundalo kémudaan bero, brab ruwo
ratuh do sundalo muwit dilék
inok magéw ro mangéy Sesaria
alas siyow séko bé ni kélungonon.
24 Atin tafay gom soy kudae kudaa
Pablowe brab uwit gom mangéy
dob Gobernadore Feliks. Ingata
kom fo toow inok énda gésug-
sugén.” 25 Tidéw béno, séménulat
i odoroy de sundalo ni mano,
26 “Ay niy sulate tidéw dob Klaudio
Lisiase mangéy dob Gobernador
Felikse. Fiyo térésang. 27 I ni lagéy
kénéfo i de Judio brab féléhué ron
damén. Endob amun énggétiga ku
ségétéw so Romano, fénanangguwit
guy de sundalo gu brab nangéy
gey ténabang. 28 Atin tidéw béno,
ménuyotu de ké gétiga kuy funa
ruwe de témbo. Mélaw nuwit gu
mangéy dob de ménsélimud do

témiyawan. 29 Atin bé béno, énggétiga ku énda i tete rénigo no, funa ro de méméléhu taloo no férisunén. Fantag saén bé de kitab roy funa ruwe de témbo. 30 Amun énggétiga kuy bénantak i de Judio bé féléhué ro, fénagayas gu fénuwit mangéy dob beeme. Atin bénréh gu dob de témbo de bé mangéy dob beeme mélolok bé kéluhanay funa ruwe de témbo."

31 Amun fénggilid i odoroy de sundaloy sulat ne, nodoroy de sundaloy sugu ne. Mélaw nuwit roy Pablowe mangéy Antipatris bé no kélungonon. 32 Bé gétunduge de fuweh ménséfule i de ménagéw saén do sundalo mangéy Jerusalem. Endob i de sundalo do kémuda, beroy déménurane bé Pablowe taus mangéy Sesaria. 33 Amun énggumah ro dob Sesaria, féniraira roy Pablowe dob gobernadore brab niray ro soy sulate. 34 Atin bénasay gobernadorey sulate ni. Tidéw béno, fénénginsaa noy Pablowe ké ati ingéde tidéwo no. Atin séménumbul i Pablowe mano, "Tidéwu Silisia."

35 Atin ménbéréh i gobernadore mano, "Fégélingoé ku beem dob gaiwe gégumah i de témbo beem." Tidéw béno, fénbantaya noy Pablowe dob lawie fénrigo télata Datu Herode.

24

I kétébo i de Judio bé Pablowe

1 Ménlimo gétérésangan tidéw béno, i gérotore fadi féndawét Ananias ménangéy Sesaria beroy de dumo no odoroy de Judio brab ségétéwe gétigan bé kitab i de Romano féndawét Tertulo. Ménangéy ro dob adafa Felikse, sani gobernadore, inok téboé roy Pablowe. 2 Atin i Felikse, amun féntawagén i Pablowe, fénbéréhén i Tertulowe. Mélaw féngganaya noy témboe bé Pablowe mano, "Gobernador Feliks, toow fo fégadata key beem. Atin fiyoy kéféguléw me non i gaiy kaame kéféguléw énda sénay ménsétiboh de. Atin médooy de rénigo mo fiyo inok minut waléy fiyoy ingéd tome ni. 3 Atin sabaf bé ni, toow fo moror gey de brab fésalamat gey kéluhanan dob beeme sénga tékélid. 4 Endob inok énda kélébuwan go méangga, éndaén férugayé kuy kébéréh guwe. Mélaw fégédawan gey brab fégélingoén gey fiyon magad saén. 5 Enggétiga key i Pablowe ni toow fo samuk non rénimburén i de Judio dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. Atin beeney odorone bé ségéklasiwe kéféngintulus féndawét Nasareno. 6 Atin ténlama no fénwaléy mékérésik i mékétéfuwe lawi i Tuluse, bé rénigo nuwe liyén. Mélaw kénéfo gey brab kukumé key damén dob kageye kitab. 7 Endob i odoroy de sundalo féndawét Lisias nangeyén nafas dob begeye bé lala geye de ménfélubag. 8 Tidéw béno, bénréhén begey bé angéyé key kun téboén i ni étéw dob beeme. Atin amuk fénginsaa moy ni lagéy, gétiga moy kéluhanay funa keye de témbo." 9 Tidéw béno, i de Judio ménamung ro so témbo brab bénréh roy toow i de bénréh Tertulo ni.

I kéamfilo Pablowe bé lowoh ne

10 Tidéw béno, i gobernadore fénbéréhén i Pablowe. Atin ménbéréh i Pablowe mano, "Gétiga ku toow gon fo ménrugay kémukum dob ni ingéd brab gétigan go odoro key do Judio. Mélaw toowu fo moror émbéréh bé kéamfilo kuwe bé kagéne lowoh dob adafa muwe. 11 Ménfolo bra ruwo gétérésang saén i kégumah guwe dob Jerusaleme ni inok méngintulusu. Fakay go ménginsa dob de ségiyo étéw inok toow fo gétiga moy ni. 12 Atin i de Judio, énda énggito ro begén ménséédél bé de étéw dob lawi i Tuluse taloo no rénimbur guy de étéw dob de lawi féngadafan taloo no dob ségiyowe ingéd dob

Jerusalem. 13 Atin énda i féfégito
ro émféfén gintoow bé kétébo ruwe
begén. 14 Endob fayagé ku beem
i kéfén gadaf guwe bé Tuluse
fénén gadaf i de katufua key bé
kéodor guwe dob Agéwo Kristowe.
Been i niy bénréh i de étéw ni békén
toow kéfén gintulus. Endob munuru
so bé kéluhanay de kitab sénulat
Moisese brab kéluhanay sénulat i
de méntélata do sénarigoy Tuluse
muret bé kébéréh ne. 15 Ségilew so
bé de ni étéw témbo begén, munuru
so bé kéfétébule i Tuluse bé de
ménléhu, do fiyo étéw loo soy de
tete étéw. 16 Atin mélaw démoyunu
toow fo témélama rémigo fiyo dob
adafay Tuluse brab dob adafay de
étéw inok énda i sala gu.

17 "Amun dob ménfiroye
gébélintuwa énda ménbatiu dob
Jerusalem, ménséfuleu mangéy
diyo inok uwité kuy kurta i de
dumo gu Judio brab inok témulaku.
18 Atin been i niy rénigo guwe
bé kégito ruwe begén dob lawi i
Tuluse, amun gilidu ménfélinis dob
adafay Tuluse loo bé adat geye.
Enda toow médooy étéwe dumo gu
diyo brab énda i rénimbur gu diyo.
19 Endob wén i de Judio énggumah
diyo do tidéw Asia. Bero damén i
mangéy dob beeme témbo begén
amuk wén i funa ro begén témbo.
20 Taloo no fébéréhém i de étéw ni
ménangéy dini ké ati salae énggito
ro dob begéne bé kédini guwe
dob adafay de ménlimud do Judio
do sétiyawan, 21 saliyu bé sébaane
bénréh gu métanug amun diyou dob
adafa ruwe maku, 'Kukumé kom
begén non munuru bé kétébule i de
ménléhu.' "

22 Atin i Gobernador Felikse,
toow fo gétiga noy fantage bé
Agéwo Jesuse, mélaw téménrén
kémukum. Atin ménbéréh mano,
"Fégilidé kuy kékukum guwe amuk
gégumah i Lisiase sani odoroy de
sundalo tidéw Jerusalem." 23 Atin
sénuguén i kafitane bé bantaya
noy Pablowe, éndob niraya no
so kuwagib i Pablowe rémigo bé
kétaya nuwe. Brab ténungkasén soy
de dumo Pablo magifat de.

24 Amun énggilid i firoye
gétérésangan, ménséfule mangéy
diyo i Felikse brab bawag ne
Drusila ségétéw libun Judio.
Atin féntawag roy Pablowe brab
fénggélingo roy kéuret ne fantag
bé kéunur ne bé Jesu Kristowe.
25 Endob amun féntaus Pablowey
kéuret ne fantag bé méén tange
kéfaguyag brab kédigure bé de
tete kétayan brab gaiwe gégumah
i kékukum i Tuluse, ménwaléy
ménggilak i Felikse. Mélaw
ménbéréh mano, "Fakay gon séfule
brab fétawagu man beem ké wén i
gai gu." 26 Atin i dob fédéw Felikse
ni, mano ké iraya Pablowe kurta.
Mélaw féntawagén médoo gule inok
séuret-uret de.

27 Amun énggilid i ruwowe
gébélintuwa, békénén Feliks i gob-
ernadore. Endob i Felikse ménuyot
de ké mésuwat i de Judio de, mélaw
féndayaén i Pablowe dob férisunone.
Atin i ménwaléye gobernador i
lagéye féndawét Porsio Festo.

25

I Pablowe brab Festowe

1 Amun énggilid i téléwe
gétérésangan tidéw bé kégumah Fes-
towe dob sakuf i Judea, ménagéw
tidéw Sesaria atin ménangéy
Jerusalem. 2 Atin i de odoroy
de fadi brab de odoroy de Judio
ménangéy ro dob beene brab nuret
ro diyo i funa ruwe téménébo bé
Pablowe. 3 Atin ménfégédaw-gédaw
ro dob Festowe ni bé féuwitén i
Pablowe mangéy Jerusalem, non
bénantak ro féléhuén dob de agéwon.
4 Séménumbul i Festowe mano, "I
Pablowe ménférisu dob Sesaria,
atin séfuleu so magad mangéy diyo.
5 Mélaw i de odoro kom fatut ro
modor begén mangéy Sesaria brab

tébo gom i nan étéw ké wén i tete rénigo no.”
6 Atin i Festowe ménbati na dob
berowe bé ménlabiwe ségéfadiyan.
Tidéw béno ménséfule mangéy
Sesaria. Atin bé gétunduge de
fuweh, ménangéy mésar dob gono
nuwe kémukum brab séménugu
bé uwitén i Pablowe mangéy dob
adafa nuwe. 7 Amun énggégumah
i Pablowe, i de Judio tidéw
Jerusalem téménindég ro géliwét de,
brab bénréh roy kéluhanay gétimale
fo kétébo ro de. Endob énda i
toow géfégito ro bé kétébo ruwe
de. 8 Endob i Pablowe bénréhén i
kéamfilo nuwe bé lowoh ne mano,
“Enda i rénigo gu tete dob kitab
geye do Judio, taloo no réménigowu
tete sébanil bé lawi i Tuluse, taloo
no dob toowe fo gérotor datu dob
Roma.”
9 Endob i Festowe méuyot de
ké mésuwat i de Judio de, mélaw
fénénginsaa noy Pablowe mano,
“Aw méuyot go mangéy Jerusalem
inok diyo kukumé ku beem ké
toow i de kétébo ro beem?”
10 Séménumbul i Pablowe mano,
“Ay niy gono muwe kémukum, non
wén i kuwagibém tidéw dob toowe
fo gérotor datu dob Roma. Atin
ay niwu dob adafa muwe brab
beem i fatute kémukum begén.
Enda i rénigo gu tete dob de Judio
brab fiyon i beeme gétiga moy ni.
11 Amuk wén i rénigo gu tete dob
kitabe atin fatutu féléhuén, énda
méuyotu mérarév. Endob amuk
énda toow i kéluhanay kétébo i de
Judio begén, éndaén fatutu iray dob
berowe. Ongoté ku dob beeme
bé mangéyu dob adafay toowe fo
gérotor datu dob Roma inok been
i kémukume begén. Non ségétéwu
so Romano, brab wén i kuwagib
gu mékukum dob adafay datue dob
Roma.”
12 Tidéw béno, ménsébéréh i
Festowe dob de dumo no témabang.
Amun énggilid, ménbéréh dob
Pablowe mano, “Amun nongotém
i mangéye dob adafay datue dob
Roma, mélaw uwitén go mangéy
diyo.”

I Pablowe brab Agripawe

13 Amun ménggéléfas i firoye
gétérésang, énggumah i datue
féndawét Agripa brab bawag ne
féndawét Berenis dob Sesaria.
Nangéy ro ténukaw i Festowe diyo.
14 Amun ménfiroy ron gétérésang
énggumah diyo, nuret Festowe dob
Agripahey fantage bé Pablowe
mano, “Wén i ménférisuwe lagéy
dini bé Feliks sénay méguléwe de.
15 Amun ménangéyu Jerusalem, i
de odoroy de fadi brab de odoroy
de Judio, ténébo ro dob begéne
atin nongot roy féléhuén. 16 Endob
bénréh gu dob berowe bé békén
adat tom Romanoy matée bé
ségétéwe étéw méntébo ké énda séna
énggéséténgaang roy de témbo de
taloo no énda séna méniraya no gai
mamfilon bé kaane lowoh. 17 Atin
amun ménangéy ro dini, fénagayas
gu so bé démoe de féntawag dob
gono kuwe kémukum i ni lagéy.
18 Amun énggéséténgaang ron,
téménindég i de téménébo de brab
ménbéréh ro. Endob énda wayoy
tete rénigo no funa ro de témbo.
19 Endob i funa ruwe saén séédél i
fantage bé kéfén gintulus ruwe brab
fantag bé ségétéwe lagéy féndawét
Jesus. Ménléhuén i ni étéw éndob
i Pablowe bénréhén méuyag kun.
20 Bé béno, énda gétiga kuy fiyowe
kétiyawa ku bé ni, mélaw fénénginsaa
kuy Pablowe ké méuyot mangéy
Jerusalem atin diyo kukumén.
21 Endob i Pablowe nongotén bé
bantayan brab mangéy dob adafay
datu tome dob Roma inok been
i témiyawane de. Mélaw fénséfule
gu man dob férisunone taman énda
séna géféuwito ku de mangéy dob
datue dob Roma.”
22 Atin ménbéréh i Agripahe
dob Festowe mano, “I begéne so,
Méuyotu ké gélingoo kuy nan lagéy.”

Atin séménumbul i Festowe mano, “Fégélingoém fo démo.”

23 Amun bé démoe de, énggumah i ro Agripahe brab Berenise, beroy de odoroy de sundalo brab do gérotor étéw dob no ingéd. Atin toow fo fégadatan ro ménahur dob gonone kémukum. Atin i Festowe séménugu bé uwitén i Pablowe mangéy dob dakéle ni sibéy. 24 Brab ménbéréh i Festowe mano, “Datu Agripa brab do kéluhana kom dini, ay niy lagéye ténébo i kéluhanay de Judio dob begéne, dini brab dob Jerusalem. Brab mékes ro énda kun médaitén méuyag. 25 Endob énda mon i énggito gu de funan de mémélehu. Atin amun nongotén i mangéye dob toowe fo gérotor datu tom dob Roma, ménuyotu de ké féuwit mangéy diyo. 26 Endob énda i gétiga ku sulaté ku mangéy dob datu tome fantag bé ni étéw. Mélaw Datu Agripa, fén-angéy gu dob adafa muwe beroy kéluhanay ni étéw inok amuk gilid énggésusino komén, wén i gésulata ku mangéy dob datue dob Roma. 27 Non gétiga ku bé békén fatut féuwit i ségétéwe férisu mangéy dob datue dob Roma ké énda i féodorén de kétébo de.”

26

1 Atin ménbéréh i Agripahe dob Pablowe mano, “Tungkasé ku beem émbéréh bé kéamfilo muwe bé lowoh me.”

Atin béntér Pablowey de kémérén bé kébéréh ne mano, 2 “Datu Agripa, toowu fo moror béleewe non gébérého ku beem i kéamfilo kuwe bé lowoh guwe fantag bé kéluhanay de kétébo i de Judio begén. 3 Non toow fo gétiga moy kéluhanay de adat tom do Judio brab de funa tom séédél. Mélaw ongoté ku dob beeme, kago mératér mégélingo begén.

4 “Gétigay kéluhanay de Judioy kagéne adat tidéw fanay kékloh gu dob kagéne ingéd loo so dob Jerusalem. 5 Ménrugayén énggétiga ro begén, brab géfayaga ro toow i ni ké kétaya ro, ségétéwu toow fo méngintulus mamung dob de Fariseo modor fo toow bé de kitab tom. 6 Atin béleewe ni kukuménu non bé inam guwe, sani késarig guwe bé fénasad i Tuluse bé de katufua key. 7 Been soy ni fasade ongot-ongotéy kéluhana tome do Judio, do sénaar dob foloe bra ruwo gétribo, non wén soy inam ro de. Mélaw méngintulus ro fuweh na kélungonon. Atin sabaf bé ni inam gu o Datu, ténébo i de Judio begén. 8 Endob sedek toow fo mérégén i kéunur gome bé kéfétébule i Tuluse bé de ménléhu?”

9 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Atin fiyon i begéne, bé gétahe makuk fatut rigoné kuy kéluhanay sébanile bé de étéw munur bé Jesuse tidéw Nasaret. 10 Atin bé gétaho, been i niy rénigo guwe dob Jerusalem. Atin méndotu kuwagib tidéw dob odoroy de fadi atin médooy fénrisu guwe bé de munur bé Tuluse. Brab amun kukumén ronén bé féléhuén ro, ménagayunu de so. 11 Atin médoo gule ménangéyu dob de lawi féngadafan inok férasayé ku bero. Atin ténulama gu bero fénégés démirung bé kéunur ruwe bé Jesuse. Atin bé kékérit guwe bero ménangéyu dob de ségiyo ingéd inok férasayé ku bero diyo.

12 “Been i nan i funa kuwe ménangéy Damasko, non tidéw dob de odoroy de fadi, wén i kuwagib gu kémfo bé de munur bé Jesuse diyo. 13 Atin, Datu, amun diyou dob de agéwon mangéy Damasko bé géutuhe térésang, énggito guy réndawe toow na fo géfékaya tidéw bé térésange, tidéw dob lawayo mangéy dob begéne brab dob de dumo gu. 14 Atin kéluhana key énggétélengkéb dob fantade. Atin énggélingoo kuy émbéréhe ménsébéréh begén dob

késébéréh tome Judio mano, ‘Saulo! Sedek férasayé mo Begén? Beem soy kérégénane bé nan rigoné mo non maak ayam go séménifa sabaf bé kédédél i gefee beem.’ 15 Tidéw béno ménénginsau maku, ‘Ati Beeme, Kadnan?’ Atin séménumbul mano, ‘Begéney Jesuse sani férasayé muwe. 16 Tindég go! Méntéfégitowu dob beeme inok beemey fémilié kuwe waléy sugu-sugué ku. Uretém dob de étéw i kégito muwe Begén béleewe ni brab de féténgténg gu beem moso. 17 Tabanga ku beem inok énda gébinasanay de Judio brab de békén Judio beem. Atin sugué ku beem mangéy muret dob de étéw do békén Judio. 18 Féfégésobutém beroy fantage bé Begéne inok gésénule ro tidéw dob délémone agéwon brab gito roy géfékayae tidéw dob Tuluse. Atin inok éndaén munur ro dob barakat Satanase, yamula munur ro bé barakat i Tuluse. Atin inok sabaf bé kéunur ruwe Begén i de sala ro émfasagadan, atin waléy ro so do étéw i Tuluse sabaf bé kéunur ruwe dob Beene.’ ”

19 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Mélaw Datu Agripa, nodoro kuy no énggito gu tidéw dob lawayo. 20 Mélaw ménuretu sungu dob Damasko, tidéw béno dob Jerusalem. Tidéw béno dob kéluhanay de ingéd i de Judio, tidéw béno dob ingéd i de békén Judio. Nureto ku bero bé fatut ro gésénule bé de sala ro brab munur ro bé Tuluse. Atin féfégito roy kégésénule ruwe bé de fiyo rigoné ro. 21 Been i niy funay de Judio kéménéfo begén dob lawi i Tuluse brab féléhué ron damén begén. 22 Endob taman so béleewe ni, ténabangay Tuluse so begén. Mélaw béleewe ni téménindégu dini muret dob kéluhanay de étéw do gérotor brab do gérifantad. Atin i kéuret guwe ségilév bé kébéréh Moisese brab de étéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne mérigo. 23 Bénréh roy fantage bé Kristowe, bé fatut kun férasayén brab féléhuén. Atin Beeney sunguwe tébule inok fukasé noy de Judio brab de békén Judio.”

24 Amun émbéréh sénay Pablowe bé kéamfilo nuwe bé lowoh ne, ménkes i Festowe mano, “Pablo, bunég go! I dakéle kégétiga moy funa muwanan ménwaléy bunég.”

25 Endob séménumbul i Pablowe mano, “Gobernador Festo, békénu bunég. I ni kébéréh gu métintu brab toow. 26 Datu Agripa, gétiga moy kéluhanay de ni. Mélaw énda mégilaku de émbéréh dob beeme. Non gétiga ku, énda méndirungén dob beeme non ménrigoy de ni dob gonone gétigay kéluhanay de étéw. Ménlalag mélaw i kéurete de. 27 Datu Agripa, aw munur go bé kébéréh i de étéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne? Gétiga ku munur go de.”

28 Tidéw béno ménbéréh i Agripahe dob Pablowe mano, “Dob ni foko kéuretém, aw gékaranga mo géfuwaléyo mo begén munur bé Kristowe?”

29 Séménumbul i Pablowe mano, “Fiyon fo ké foko taloo no métaah, dasalé ku dob Tuluso bé i beeme brab kéluhanay de étéw ni mégélingo begén, waléy gom munur bé Kristowe ségilév bé begéne éndob békén méférisu loo bé begéne.”

30 Tidéw béno téménindég i datue, brab gobernadore brab libune féndawét Berenis brab kéluhanay de étéw diyo atin ménagéw ro. 31 Amun ménagéw ron, ménsébéréh-béréh ro maro, “I ni étéw, énda i tete rénigo no funan de méméléhu taloo no férisunén.”

32 Atin ménbéréh i Agripahe dob Festowe mano, “Amuk énda saén nongotén i mangéye dob datue dob Roma, fakayén damén tangeyén.”

27

I kéagéw Pablowe mangéy Roma

1 Amun sénfagayuno ron i émféuwite begey dob barkowe mangéy Roma dob sakuf i dakéle ingéd Italiya, naté roy ro Pablowe beroy de ségiyo do férisu dob odoroy de sundalo tidéw Roma féndawét Julio. I de ni do sundalo, féndawét ro “Do sundaloy Datue”. 2 Ménda gey dob barkowe tidéw Adramitio, non tafayén mangéy dob de ingéd dob sakuf i Asiawe. Ménodor begey i Aristarkowe ségétéw Masedonian tidéw Tesalonika. 3 Amun bé démoe de déménunggu gey dob Sidon. Atin i Juliowe, sani odoroy de sundalo, toow fo mégédaw bé Pablowe brab ténungkasén mangéy lémangu bé de dumo no inok fagifaté ro. 4 Atin méntaus gey magéw tidéw diyo. Atin rénumfak i réfuruhey barko geye, mélaw ménéngindoror gey bé bungéde féndawét Siprus fingé tégénon inok mékélung gey bé réfuruhe. 5 Tidéw béno, nifar gey i dogote mangéy bé doror i de ingéd féndawét Silisia brab Pamfilia taman énggégumah gey dob Mira, sébaan ingéd dob sakuf i Lisiawe. 6 Atin diyo énggitoy kafitaney sébaane barko tidéw Alejandria mangéy Italia, mélaw féndaén begey dob ni barko.

7 Atin méntana i kéagéw geye bé ménfiroye gétérésangan brab ménrégén i kéagéw geye taman téménara gey dob ingéde féndawét Kinido. Atin éndaén méntaus gey mangéy fingé diyo non rumfakéy réfuruhey barko geye. Mélaw ménifar gey mangéy fingé bé déligdigay bungéde Kreta inok mékélung gey bé réfuruhe. Atin téménara gey méngindoror bé gonone Salmon. 8 Atin ménéngindoror gey brab ménrégén foy kégumah geye dob ingéde féndawét “Fiyo Dungguon” gédét dob ingéde Lisia.

9 Atin ménrugay gey na diyo bati taman éndaén mékégilak i magéwe dob dogote bé do no do gai non gai mélégénéy. Mélaw féngginau Pablowe bero mano, 10 “Enggito gu toow fo mékégilak i kéagéwe tidéw dini. Médooy de mébinasa bé de uwit dob barkowe brab barkowe so. Brab wén soy do dumo betom méléhu.” 11 Endob i odoroy de sundalo énda ménagayu no bé bénréh Pablowe, yamula nodoro noy kébéréh i kafitane bé barkowe brab gefee de. 12 Atin énda kun fiyo térénon i dungguone ni ké gai mélégénéy. Mélaw ménuyot i kédoono ruwe ké magéw ro inok gégumah ro dob Fenisia dob bungéde Kreta. Been i niy dungguone fingé dob élédoy déligdigane brab élédoy tégénone. Mélaw fiyoy téméréne diyo taman gilid i gaiwe mélégénéy.

I défuke

13 Atin bé béno so, méniyuf i réfuruhe énda émbagérén tidéw déligdigan. Mélaw i de étéw dob barkowe maro ké fakayén i tause magéw mangéy Fenisia, loo bé bénantak ruwe. Brab bénatu ron i fériwatune atin ménagéw ro ménéngindoror bé dénsaane dob Kreta. 14 Endob énda ménrugayén tidéw béno, i toowe fo émbagér réfuruh féndawét “Tégénoy Sébangane” énggumah tidéw fantad. 15 Atin énggébéla i ni réfuruh dob barko geye. Atin énda fakay gey gétaus magéw rémumfak bé réfuruhe ni. Mélaw féndaya gey séden i kéuwit i réfuruhe begey. 16 Atin amun énggétara gey dob sébaane kloh bungéd féndawét Kauda fingé sébangan, ménalang i réfuruhe diyo. Atin i klohe awang bénégéng i barkowe, éndot ro tidéw dob dogote éndob toow fo mérégén. 17 Atin amun ténaléy ron i awange ni, nikét

roy géliwéte bé barkowe ni bé de dakél taléy inok énda mérundasén. Mégilak ro ké mélébéng i barkowe dob fantad i dogote non éndaén ménalémén gédét dob Libia. Mélaw kénda roy layage brab méntéanur séden i barkowe modor bé kéfanir i réfuruhe de. 18 Atin énda so téménrén i émbagére ni défuk. Mélaw dob gétunduge de fuweh féngganaya roy lémawue bé de uwit dob barkowe ni. 19 Atin bé gétunduge de man fuweh nibér roy de dumoy de usarén dob barkowe. 20 Ménfiroy gétérésangan, i éndae kégito gey bé térésange taloo no do gitoon atin démayday soy défuke ni. Tidéw béno, éndaén foy inam gey ké méuyag gey na.

21 Amun ménrugayén i éndae kégéama i de étéw ni, téménindég i Pablowe dob téngaanga ruwe brab ménbéréh mano, “Do dumo gu, amuk fénggélingo gom saén begén, énda damén méntékédan tom dob Kreta, brab énda damén i do ménsinggula brab do ménbinasa. 22 Endob béleewe ni ay niy béréhé kuwe begom, kagom mégilak non énda i ségétéw méléhu betom. Endob i barkowe ni mébinasa. 23 Non bé nakélungonono méntéfégito dob begéney télakiy Tuluse, sani Tuluse féngadafé ku brab gefee bé lowoh guwe. 24 Ménbéréh i télakiwe ni dob begéne mano, ‘Kago mégilak Pablo! Non fatut go témindég dob adafay datue dob Roma. Atin sabaf bé kégédaw i Tuluse beem, tabangé no soy kéluhanay de dumo mo ni dob kéagéw gome inok énda méléhu ro.’ 25 Mélaw,” bang Pablowe, “kagom mégilak non sémarigu dob Tuluse bé métuman i kéluhanay de bénréhén begén. 26 Endob méfanir tom mangéy dob sébaane bungéd.”

27 Ménfoloén bra fot gékélungonon i kéfanir i réfuruhe bé barko geye dob dogote Medeteranean. Tidéw béno amun kérara kélungononén, i de étéw gémalbék dob barkowe marok gédét geyén dob fantade. 28 Mélaw lénawu roy taléye wén i fériwatun de, inok témbuné roy kénalém ne. Atin énggétiga ro fot folo gémitroy kénalém ne. Atin énda ménrugayén tidéw béno, lénawu ron man i taléye ni atin télew folo gémitro séden i kénalém ne. 29 Atin non bé kégilak ruwe ké mésanggat i barkowe dob de dakél batéw, mélaw lénawu roy fote fériwatun tidéw dob igor i barkowe brab déménasal ro inok fuwehén damén. 30 Atin i de étéw gémalbék dob barkowe ni sénfagayuno roy méraréye damén. Mélaw ténuntu roy klohe awang dob dogote. Uboubo lawué roy de fériwatun dob ulew i barkowe ni. 31 Endob ménbéréh i Pablowe dob odoroy de sundalo brab dob de sundalo no mano, “Amuk tékédan i de étéw ni gémalbék dob barkowe ni, énda méuyag gom.” 32 Mélaw kénléng i de sundaloy de taléy fénggéikét bé awange ni brab féndaya ro mélawu inok méanur sésuway bé barkowe.

33 Amun mangéyén fuweh, nongot Pablowey mama ro kéluhanan brab ménbéréh mano, “Ménfoloén bra fot gétérésangan i kéongot-ongot gome atin énda i nama gom. 34 Mélaw ama gom! Toow fo kailanga kom i mamae inok méuyag gom. Béréhé ku begom i ni, énda i sébaan betom wén i sugsugén.” 35 Amun énggilid bénréhén i ni, méndot i Pablowe bé fane brab ménfésalamat dob Tuluse dob téngaanga ruwe. Tidéw béno bénaadén brab ménama ro. 36 Atin éndaén ménbuku ro atin ménama ro kéluhanan. 37 Ruwo gey ratuh bra fitéw folo bra ném kéluhanan. 38 Amun ménbésor ronén, nibér roy de farey dob dogote inok waléy féngkag i barkowe.

Ménbinasay barkowe

39 Amun géfuwénén, wén i énggito geye fantad éndob i de étéw gémalbék dob barkowe, énda

gélolo ro de ké ati no gonon. Endob énggito roy linéke brab dob dénsaane de wén i do médoo de farék. Atin ménséfagayun ro amuk fakay diyo ro démunggu. 40 Mélaw kénléng roy de fériwatun brab féndaya ro ménlawu dob ménaléme de. Atin nukoh ro soy ikét i de suwil. Tidéw béno, ténunggul roy layage inok fanirév réfuruhe mangéy dob dénsaane. Mélaw ménagéw gey. 41 Endob i barkowe ni ménsanggat dob fanser i dogote brab téménrén diyo. Ménlébéng i lulung i barkowe ni atin ménrundas i ulina nuwe non énggébéla diyo i émbagére do bagél.

42 Sénfagayunoy de sundaloy méméléhue bé de férisu inok énda i gélonguy brab géférarév bero. 43 Endob i odoroy de sundalo mika de ké féléhuén i Pablowe. Mélaw génléén i de sundalo no bé éndaén féléhuén i de férisu. Atin sénuguén i de gétigan lémonguy bé téfélaway ron dob dogote sungu brab lémonguy mangéy dob dénsaane. 44 Atin i de dumo bero énda gétigan ro lémonguy, sénuguén bero médot bé de fafan brab do réfa i barkowe inok rémantaw ro. Atin i kéluhana keye énggégumah dob dénsaane, énda i énggésug-sug begey.

28

Dob Malta

1 Amun énggégumah geyén dob dénsaane énda ménkaid gey, wén i ménbéréhe dob begeye bé Malta wayoy dawét i no bungéd. 2 Toow fo mégédaw i de étéw dob no ingéd begey. Non amun réménana brab toow fo mélégénéy, ménuyag ro aféy brab ténuganul ro begey. 3 Atin i Pablowe ménurut do kayéw fégésénuk. Atin amun féndiyoén i de kayéw dob aféye, ménsut i ulée tidéw dob de kayéw ni non kéédufan bé aféye brab kénekeén i kémér Pablowe brab ménbiti-bitin diyo. 4 I de étéw bati dob no ingéd amun énggito roy ulée ni ménbiti-bitin dob kémér Pablowe, ménsébéréh-béréh ro maro, “Ménméléhu étéw keeyén i ni lagéy, non fiyon fo ké énda ménléhuén dob dogote, bagién soy méléhue.” 5 Endob kénuyung Pablowey kémér ne atin ménlawu i ulée ni dob aféye brab énda i kaidén. 6 Nongot-nongot i de étéw ké lémbag i kémér Pablowe loo ké tékow métuwar brab méléhu. Endob amun ménrugayén i kéongot-ongot ruwe de atin énda i énggérigono no de, ménfégalin i de itunga ro brab ménbéréh ro maro, “Ségétéw tulus i nan.”

7 Enda mérayuén tidéw diyo i fantade kay lagéye féndawét Publio. Beeney méguléwe bé no bungéd. Atin ténayakufén begey dob lawi ne bé méntéléwe gétérésangan brab toow fo ménggédaw begey. 8 Atin i boh Publiowe déméruun méniro dob kamawe non toow fo démfug brab mégudu. Atin i Pablowe ménahur dob sibéy ne. Tidéw béno, ténégé no brab déménasal atin modor so béno, ménadi-adi so. 9 Sabaf bé ni ménrigo, i kéluhanay de déméruun do étéw dob no ingéd ménangéy ro dob Pablowe. Atin kéluhana ro ménadi-adi. 10 Atin niraya ro begey médoo do éntingayén. Brab amun ménda geyén dob barkowe, niraya ro begey bé kéluhanay éntingayéne kailanga key bé kéagéw geye.

11 Diyo wén i sébaane barko tidéw Alejandria féndawét “Do Séfing Tulus”, non téménrén diyo bé gaiwe mélégénéy. Mélaw amun énggéléfas i téléwe gétérésang kélungonon, ménda gey. 12 Atin déménunggu gey dob ingéde féndawét Sirakusa brab téménrén gey diyo télév gétérésangan. 13 Atin tidéw diyo, méntaus gey mangéy Regio. Atin bé démoe de déménumfar i réfuruhe tidéw déligdigan brab énggumah gey dob Peteoli bé ménruwowe gétérésangan. 14 Atin diyo énggito

gey i de dumo gey munur bé Kristowe brab fénbati ro begey diyo ségéfadiyan. Tidéw béno, méntaus gey magéw mangéy Roma. 15 I de dumo gey munur bé Kristowe bati dob Roma, énggélingoo roy lalag i kégumah geye. Mélaw ménagéw i de dumo bero mangéy dob ingéde féndawét “Foro de Apio” brab de dumo de ménangéy “Tres Tabernas” inok balaké ro begey. Amun énggito Pablowe bero, ménfésalamat dob Tuluso brab ménbagér i fédéw ne.

Dob Roma

16 Amun énggégumah gey dob Roma, ténungkas roy Pablowe bati dob sébaane lawi beroy ségétéwe sundalo mantayan de.

17 Amun énggéléfas i téléwe gétérésangan, féntawag Pablowey odoroy de Judio inok sélimud ro. Amun ménsélimud ron, bénréh Pablowe bero mano, “Do dumo gu, fiyon fo ké énda i rénigo gu sébanil bé de dumo tom do Judio taloo no bé adate tidéw dob de katufua tom, fénrisu ro begén dob Jerusalem atin naté ro begén dob de Romano. 18 Atin i de méguléw tidéw Roma fénénginsaa ro begén brab tangéyé ron damén begén non gétiga ro énda i rénigo gu tete funa ku méléhu. 19 Amun énda ménagayun i de Judio de, nongot guy mangéye dob datue dob Roma, fiyon fo ké énda i fégétébo gu bé de dumo gu Judio. 20 Been i niy funa kuwe ménongot géségito begom brab sébéréh begom. I funa kuwe ménikét bé de sangkali ni non bé kéunur guwe bé Kristowe, sani inam i kéluhanay de Judio.”

21 Atin séménumbul ro maro, “Enda sénay énggédot gey sulat tidéw Judea fantag bé beeme. Atin i de dumo tom do Judio ménangéy dini tidéw diyo énda mon i nuret ro tete fantag bé beeme. 22 Endob méuyot gey mégélingo ké ati kaame de kéfégitung non gétiga key dob kéluhanay de gonon, wén i do étéw émbéréh ro tete fantag bé kaame kéfén gintulus.”

23 Mélaw ménséfagayun ro mémili térésang sélimud bé Pablowe. Atin toow fo médooy ménangéye dob lawie gono Pablowe bati bé no térésang. Atin tidéw fanay géfuwén énggumah kélungonon i kétoro Pablowe bero fantag bé kéféguléw i Tuluse bé de étéwén. Atin ténulama no bero fén-unur bé Jesuse bé kélabit ne bero bé de sénulat Moises brab de étéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. 24 Atin i de dumo bero énggéunur bé kébéréh ne, éndob i de dumo bero énda fo munur ro de. 25 Mélaw amun méntékédan ro, ménsébaad ro bé kébéréh Pablowe mano, “Toow i fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé Isaiase ségétéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne dob de katufua kom, 26 mano, ‘Agéw go mangéy dob de ni do étéw brab béréhém bero, Mégélingo gom éndob énda gésobuto kom de, brab téméngténg gom éndob énda gito gom de. 27 Non métégas i de uléw i de étéw. Ménéféng i de kélingo ro, brab méntéléfédéng i de moto ro. Amuk énda loo no bé nan, gégitoy de moto ro, brab gégélingo i de kélingo ro, brab gésobut i de itunga ro, brab balengé roy de fédéw ro mangéy dob Begéne inok féadi-adiné ku bero.’ ”

28 Féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Mélaw fatut gétiga kom i uret i Tuluse fantag bé kéfukas ne ménuretén dob de békén Judio. Atin i berowe fégélingoé ro fo toow.” 29 Amun énggilid bénréh Pablowey ni, ménule i de Judio séédél ro fo toow.

30 Atin bé rugay i ménruwowe gébélintuwa, ménbati i Pablowe dob lawie gono no mafin. Atin ténayakufén i kéluhanay de étéw mangéy de témukaw. 31 Atin nuretén i kéféguléw i Tuluse, atin ménbaraw ténoroén i fantage bé

Kadnane Jesu Kristo brab énda i géménlé de.

I Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Roma

Been i niy sébaane bé de sénulat Pablo fégétoro bé de munur bé Jesu Kristowe. Bé gétahe, toow fo mérarék i Pablowe bé de munur bé Jesuse, atin ménuyot méméléhu bero. Endob tidéw béno, méntéfégitoy Jesuse dob Pablowe tidéw dob lawayo. Tidéw béno, bénalengén i fédéw Pablowe brab ménwaléy munur bé Jesuse. Tidéw man béno, ménwaléy i Pablowe bantugan muret fantag bé Jesuse. Séménugud mangéy dob de médoo do ingéd inok féunuré noy de étéw dob Jesu Kristowe. Atin médooy de ménunur sabaf bé kéuret Pablowe ni.

Amun sénulat Pablowey ni sulat dob de munur do bati dob Roma, énda séna énggéangéyén de diyo. Endob ménuyot foy Pablowe mangéy diyo. Mélaw sénulatén i ni fégéségifaén bero. Sénulatén soy ni inok toroé no bero fantag bé Jesu Kristowe. Ténoro Pablowe so bé i kéluhanay de étéw, wén i do sala ro. Atin i bayad i salae, been i kélehue. Endob i Tuluse, sénuguén i Nga ne Jesu Kristo dob duniyae ni inok féléhuén. Ménléhu i Jesuse génantino noy de kéilawan. Mélaw fésagadéy Tulusey de sala i de étéw amuk munur ro bé Jesuse. Atin i de munur bé Jesuse, féwaléyéy Tuluse bero métintu dob adafa nuwe. Been i niy kétoroe dob ni sulat Pablowe ni.

1 Begéney Pablowe sulata ku begom do munur bé Jesuse dob ingéde Roma. Begéney ségétéwe sugu-sugué Jesu Kristowe. Fénémili i Tuluse begén waléy apostol inok ureté kuy Fiyowe Uret fantag bé Jesuse.

2 I ni Fiyo Uret, fénasad i Tuluse bé do gétah bé kéfésulat ne bé de sénarigo no muret bé kébéréh ne dob Mékétéfuwe Libro. 3 Atin i ni uret, been i niy fantage bé Nga i Tuluse, sani Kadna tome Jesu Kristo. Ségétéw so kéilawan non ménumah tidéw dob katufua nuwe Datu Dabide. 4 Atin i Jesuse ni, Mékétéfu so Tulus non fénggito noy Been i Nga i Tuluse bé kétébule ne bé barakat ne. 5 Atin sabaf bé sénugu Kristowe begén, niray i Tuluse begén i fiyowe galbék gu non fénwaléy i Tuluse begén ségétéw apostol inok émbantug i Kristowe. Atin mélaw démoyunu magéw muret témoro dob de étéw dob kéluhanay de ingéd inok munur ro so bé Jesuse. 6 Atin fiyon i begome do munur bé Kristowe dob Roma, fénémili i Tuluse so begom waléy do kuyug Jesuse.

7 Mélaw sulata kuy kéluhana kome dob Roma do kénimuoy Tuluse brab fénémilién waléy kuyugén.

I Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu Kristo mégédaw ro damén begom brab iray ro damén begom i métanéke fédéw.

Fésalamat i Pablowe bé Tuluse

8 Ay niy sunguwe béréhé ku begom: Fésalamatu bé Tuluse dob Jesu Kristowe sabaf bé begome. Non énggélingooy kéluhanay étéwey fantage bé kéunur gome. 9 Sabaf bé Tuluse, mégéroru gémalbék muret bé Fiyowe Uret fantag bé Nga ne Jesu Kristo. Atin énggétigay Tulusey kédasala kuwe begom sénga tékélid. 10 Atin démoyunu mongot bé kédasala kuwe bé féfakayéy Tulusey kéagéw guwe mangéy témukaw begom amuk kétaya no, non ménrugayén i kétaya kuwe témukaw begom. 11 Non toow fo méuyotu géségito begom inok gétoroo ku begom i ténoro i Rémogor i Tuluse begén funa kom waléy méégét i kéunur gome. 12 Mélaw séféfiyo tom fédéw bé kéunur tome bé Kristowe.

13 Do dumo gu, méuyotu ké gétiga kom i ni, médoonén gule bénantak guy mangéye témukaw begom éndob wén foy manggae begén. Méuyotu damén mangéy diyaan inok géféunuro kuy de étéw békén Judio dob begome dob Roma bé Jesuse, loo bé rénigo guwe dob de békén Judio dob de ségiyo ingéd. 14 Non maak wén i dakél utong gu dob kéluhanay de étéw. Atin i bayad guwe de, been i kéuret guwe fantag bé Jesuse. Fatut ureté ku dob de métilédtéd brab dob de léngléngén, dob de énggéféganad brab dob de énda énggéféganad. 15 Mélaw toowu fo méuyot muret bé Fiyowe Uret dob begome so do bati dob Roma.

I Fiyowe Uret

16 Enda fo mémalawu muret bé ni Fiyo Uret non fiyon fo ké ati munure de, i sunguwe do Judio brab tidéw béno do békén Judio, been so fukaséy Tuluse inok énda mékukumén. 17 Non ménfayag dob Fiyowe ni Uret bé féwaléyéy Tuluse métintuy de étéw munur bé Kristowe sabaf saén bé kéunur ruwe. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I étéwe ménwaléy métintu sabaf bé kéunur ne bé Tuluse, méuyag taman sa taman.”

Ménsala i Kéilawane

18 Atin i Tuluse dob lawayo, fénggito noy kékérit ne bé de tete adat i de étéw brab de sala ro. Non sabaf bé de tete rigoné ro, alangé roy toowe kétoro. 19 Kukuméy Tuluse bero non magad damén gésobuto roy fantage bé Tuluse. Non fénkéntayéy Tuluse nén i kéfégétiga nuwe de dob berowe. 20 Mélaw énda i funay ségétéwe étéw gébéréh mano, “Enda gétiga ku de ké wén i Tulus.” Non tidéw bé kélimbag i Tuluse bé duniyae ni, énggétuwanén i magufusae barakat i Tuluse bé ati lénimbag ne fiyon fo ké énda giton i Tuluse. Atin sabaf so bé atiy lénimbag ne, fatut gétigay kéluhanay étéwe bé tintu Tulus i Tuluse. 21 I de ni do étéw énda munur ro bé Tuluse, gétiga roy fantage bé Tuluse éndob énda fégadata ro de loo damén bé fatute. Enda so fésalamata ro de. Yamula i kéfégitung ruwe ménwaléy énda i lantékén brab maak délémon. Non éndaén gésobuto roy toowe tidéw dob Tuluse. 22 Atin fiyon fo ké béréhé ro do métilédtéd ro, éndob ménwaléy ro do dufang. 23 Non énda féngadafé roy barakatane Tulus magufusa, yamula féngadafé roy de kéninontow rénigo ro loo bé falas i kéilawane énda magufusaén, brab do kloh manok, brab do binatang, brab do ulé.

24 Atin non toow fo dufang i de ni do étéw, ténagak i Tuluse bero brab féndayaén bero rémigo do tete kétaya ro. Atin mélaw toow fo tete brab mékémalay de kérigo ro bé de lowoh ro. 25 Atin énda munur ro bé toowe fantag bé Tuluse. Yamula munur ro bé de tugi. Féngadafé roy de lénimbag i Tuluse, énda féngadafé roy Beene léménimbag bé de ni. Médayéw damén i Tuluse taman sa taman. Amen.

26 Atin sabaf bé kétagak ruwe bé Tuluse, ténagak i Tuluse bero brab féndayaén bero rémigo bé de tete do mékémala kétaya ro. Fiyon i de libun bero, ménwaléy ro maak lagéy. Mika ro sétayan bé de lagéy loo damén bé fatute. Yamula sétayan ro falan bero do libun. 27 Atin i de lagéy rigoné roy tetee loo so bé ni. Ménwaléy ro maak libun. Mika ro sétayan bé de libun loo damén bé fatute. Yamula sétayan ro falan bero do lagéy. Rigoné roy toowe fo tete funa ro fatut mémala. Atin mékukum ro loo bé fatute sabaf bé de tete rigoné ro bé de lowoh ro.

28 Sabaf bé kéika ruwe munur bé Tuluse, ténagak i Tuluse bero brab féndayaén bero bé de tete kéfégitung ro. Mélaw rigoné roy de tintu fo tete énda damén fatutén rigonén. 29 Atin falan tete i démoyune fénggitung

ro. Ménwaléy ro do tete étéw, do arumén, do rémigo tete, do toow fo médaléw, do méméléhu, do méuyot sétiboh, do tugién, do dusa, brab do gémeno. 30 Atin démoyun émbéréh ro tete fantag bé de dumo ro brab mérarék ro bé Tuluse. Enda fégadata roy dumo ruwe brab toow ro fo félangka-langka. Toow ro fo furung mégitung bé de tete rigonén. Atin énda odoro roy sugu i de lukés ro. 31 Atin furah ro brab énda tumané roy de fasad ro. Atin énda mégédaw ro taloo no méuray i na ruwe bé dumo ruwe. 32 Enggétiga roy kébéréh i Tuluse bé fatut méléhu i étéwe rémigo bé de ni do késalaan. Endob fiyon fo ké loo bé ni, fétausé ro soy de tete rigoné ro, atin méuyot ro de uman ké mamung soy de dumo étéw bé de ni do rigoné ro.

2

I kékukum i Tuluse

1 Mélaw gétiga tom fatut kukumén i de tete étéw. Endob énda i ségétéw begom gékukum bé de ni do étéw non fatut gom so mékukum. Non rémigo gom so tete ségiléw bé berowe. Mélaw amuk dowoyé kom bero, dénowoy gom soy de lowoh gom. 2 Atin gétiga tom mééntang i kékukum i Tuluse bé de étéw rémigo tete loo bé de ni. 3 Fiyon fo ké dowoyé kom i de ni do tete étéw, éndob fiyon i begome rémigo gom so tete ségiléw bé berowe. Mélaw kagom fégitungén de ké géséliyah gom bé kékukum i Tuluse. 4 Makom keeyén ké éndaén kailanga kom odoron i kétayay Tuluse non toow fo mégédaw i Tuluse brab tingkélé noy kékérit ne. Endob gétiga kom damén i funay Tuluse mégédaw brab témingkél inok gésénule gom bé de sala gom. 5 Endob toow fo métégas i de atura kom funa kom mika gésénule. Mélaw méumanan i kékéritoy Tuluse begom. Atin toow na fo gétimal i kékukum i Tuluse begom bé gaiwe féfégito noy méntange kékukumén. 6 Non iray i Tulusey fatute irayén dob séngae étéw sabaf bé de rénigo no. 7 Wén i do étéw rigoné roy fiyowe sénga tékélid non méuyot ro de ké dayéwéy Tuluse bero brab fégadata no bero brab iraya no bero bé umule magufusa. Mélaw tintu fo iray i Tuluse beroy umule magufusa. 8 Endob wén soy do étéw toow fo do méitung. Mika ro rémigo fiyo, yamula rémigo ro tete. Mélaw toow fo émbégat i kékukum i Tuluse bero, non tintu fo mékérit bé de rigoné ro. 9 Toow fo kérasayan brab kérégénan i kéluhanay de étéw rémigo tete, dob de Judio sungu, tidéw béno dob de étéw békén Judio. 10 Endob i de étéw rémigo bé fiyowe, dayéwéy Tuluse bero brab iraya no bero bantugan brab kédané noy kébuku ruwe. Sungu-sungu dob de Judio, tidéw béno dob de étéw békén do Judio. 11 Non i kékukum i Tuluse toow fo mééntang, atin énda i ramigo no.

12 I de étéw békén do Judio, énda gétiga roy de sugu i kitabe tidéw dob Moisese. Mélaw amuk gésala ro, kukuméy Tuluse bero, éndob énda usaré noy kitabe fégékukumén bero. Endob i de Judio, gétiga roy de sugu i kitabe tidéw dob Moisese. Mélaw amuk gésala ro, kukuméy Tuluse bero bé kitabe. Atin i bayad i sala i de étéw kélébu. 13 Non i Tuluse énda féwaléyé no métintuy étéwe mégélingo saén bé kitabe. Yamula béréhéy Tuluse métintuy de étéw modor bé kitabe. 14 I de étéw békén do Judio, énda gétiga roy kitabe tidéw dob Moisese. Endob fiyon fo ké énda gétiga roy kitabe, wén i no géodoro ro soy atiy ménsugue dob kitabe. Non gétiga ro dob de fédéw roy atiy fatute rigonén. Mélaw maak wén soy kitab dob de fédéw ro. 15 Bé

de fiyo rigoné ro, fégito ro gétiga ro dob de fédéw roy fatute dob kitabe. Atin gétiga ro so dob de itunga roy fatute brab tetee. Non amuk rigoné roy fiyowe, moror ro. Endob amuk rigoné roy tetee, tete soy fédéw ruwe de. 16 Mélaw loo bé niy kékukum Jesu Kristowe bé de ménbunéy do kéfégitung i de kéilawan bé gaiwe fékukuméy Tuluse loo bé ménbérého dob Fiyowe Uret ureté ku.

Fantag bé de Judio

17 Atin fantag bé begome do Judio. Méuyot gom de fo ké fédawét gom i de lowoh gom do “Judio”. Atin sémarig gom bé kéodoro kome bé kitabe brab félangka-langka gom non begom i fénémili i Tuluse. 18 Gétiga kom i kétayay Tuluse rigoné kom atin gétiga kom i fatute non ténoro i kitabe begom. 19 Makom ké begom i manangguwite bé de étéw maak langafén non énda gétiga roy fantage bé Tuluse. Brab makom ké begom i do maak solo émfégito bero bé agéwone mangéy dob Tuluse. 20 Atin makom ké begom i do témoro bé de dufang, brab do maistéro dob de étéw mantu séna ménggánad fantag bé Tuluse. Loo bé niy kéfégitung gome non niray i Tuluse begom i kitabe, atin diyo giton i tintuwe kégétigan brab toowe. 21 Démoyun gom témoro dob de ségiyo, éndob fatut toroé kom i kagome lowoh. Témoro gom makom, “Kagom ménakaw”, éndob ménakaw gom so. 22 Béréhé kom makom, “Kagom lémamfa”. Endob lémamfa gom so. Brab bénréh gom mika gom bé de kéninontow, éndob mahur gom dob de lawi féngadafan inok ménakaw do kéninontow. 23 Félangka-langka gom non niray i Tulusey kitabe dob begome. Endob fémalané kom i Tuluse bé éndae kéodoro kom bé kitabe. 24 Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Ménbéréh i de békén Judio tete fantag bé Tuluse non bé de tete rénigo gom do Judio.”

25 Atin i begome do Judio, makom ké toow fo mélaga i kétulie begom. Atin toow, wén i lagaén amuk odoro kom i kitabe. Endob amuk énda odoro kom i kitabe, énda i laga i kétulie begom. 26 Ufama, i étéwe békén Judio, fiyon fo ké énda méntulién, amuk odoro noy kitabe, maak méntuli so dob adafay Tuluse. 27 Mélaw i de étéw békén Judio do énda méntulién, amuk modor ro bé kitabe, fégito ro bé fatut mékukum gom. Non énda odoro kom i kitabe fiyon fo ké dob begome sénulat i kitabe ni, brab do méntuli gom. 28 Non i étéwe métandaan saén i lowoh ne bé kétulie de éndob énda séna méntintuy fédéw ne, békén tintu Judio. Non i funane fétuli békén saén dob lowohe. 29 Yamula i tintuwe Judio, been i étéwe métintuy fédéw ne. Non maak méntuli i fédéw ne non fénwaléy i Rémogor i Tuluse métintuy fédéw ne. Békén i kitabey ménféwaléye de méntintu. Atin i étéwe ménwaléy méntintu non bé galbék i Rémogor i Tuluse, médayéw i Tuluse de, fiyon fo ké énda médayéw i de étéw de.

3

1 Amuk toow i ni, aw wén i laga i étéwe ké Judio loo ké énda? Aw wén i laga i kéfétulie loo ké énda? 2 Toow fo dakél i laga ne. Non wén i do dakél kéfiyonon niray i Tuluse dob betome do Judio. I sunguwe de, sénarig i Tuluse dob betomey Ménsulate Kébéréhén. 3 Fiyon fo ké i de dumo tom do Judio énda munur ro bé Kébéréh i Tuluse, been so tumanéy Tulusey fasad ne. 4 Non fiyon fo ké i kéluhanay de kéilawan do tugién, énda tugién i Tuluse. Non wén i ménsulate kébéréh Dabide fantag bé Tuluse mano, “Falan fo toow brab métintuy kébéréh me.

Atin amuk wén i témbo Beem, Been so témaban i Tuluse."
5 Endob amuk wén i dufang émbéréh mano, "Amuk rémigo tom tete, fiyo so, non gétigay de étéw i kéfiyoy Tuluse amuk gito roy kétete tome. Non mas gésobuto roy fiyowe rigonéy Tuluse bé de rigoné tom. Mélaw énda fatutén kukuméy Tuluse betom." Endob toow fo dufang i étéwe gébéréh loo bé ni.
6 Békén toow i nan dufang kébéréh, non amuk énda métintuy Tuluse, énda gékukumo noy kéilawane.
7 Atin amuk wén soy dufang étéw émbéréh mano, "Fiyo so ké tugién tom inok giton i éndae kétugiéy Tuluse. Mélaw gédayéwoy de étéw i Tuluse non toow na fo fiyoy Tuluse bé betome. Mélaw énda fatut tom mékukum bé de sala tom." Endob toow fo dufang i ni kébéréh.
8 Non ségiléw bé niy dufange kébéréh mano, "Rémigo tom tete inok méumanan i fiyowe." Toow fo dufang i nan kéfégitung. Endob wén i do étéw téménifu begén bé bénréh gu kun i nan kédufangan. Endob énda i énggébérého ku loo bé nan. Fatut mékukum i de étéw ménbéréh tugién fantag bé begéne loo bé nan. Atin mékukum ro mon.

Enda i métintu étéw

9 I betome do Judio, katom fégitungén de ké toow na fo fiyoy katome gohon bé de étéw békén do Judio. Non fénggito gun begom i funa tome ségiléw. Enda i sébidana tom do Judio brab de békén Judio non kéluhana tom énggésala.
10 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, "Enda i métintu dob adafay Tuluse, fiyon ségétéw.
11 Enda i gésobut bé Tuluse, brab énda i séméléd bé agéwone mangéy dob Tuluse.
12 Non i kéluhanay étéwe ténagak roy Tuluse. I kéluhanane réménigo tete. Enda i réménigo fiyo, fiyon ségétéw.
13 I de ba ro maak do lébéng énda méntamfurén. Non toow fo tete i de kégébaa ro. Atin toow ro fo émbagér témugi. I de kébéréh ro maak bisa ulé.
14 Démoyun ron mémula brab mékétete fédéw i de kébéréh ro.
15 Toow ro fo magad méméléhu.
16 Atin i kéluhanay géayo ruwe mébinasa brab kéfasangan.
17 Sétiboh saén i gétiga ruwe.
18 Atin énda fo fégadata roy Tuluse." Been i niy Ménsulate Kébéréh i Tuluse.

19 Atin énggétiga tom i ni: I kitabe tidéw dob Moisese kay de Judio, sani de téménlama modor bé ni kitab. Sénulatén inok énda i funay étéwe gébéréh bé énda i salaén. Atin mélaw i kéluhanay kéilawane fakay kukuméy Tuluse.
20 Non i kéilawane réménigo bé éndae fakay dob kitabe. Mélaw énda i étéw ménwaléy métintu dob adafay Tuluse sabaf bé kéodoro nuwe bé kitabe. I funane wén i kitab inok fégito noy sala i étéwe.

I kéfétintuy Tuluse

21 Endob béleewe ni, fénggitoy Tulusey kéfétintu nuwe bé étéwe. Békén sabaf bé kéodoroy étéwe bé kitabe. Nuret i Ménsulate Kébéréh i Tulusey fantage bé de ni.
22 I Tuluse, féwaléyé no métintuy étéwe sabaf bé kéunur ne bé Jesu Kristowe. Rigoné noy ni dob kéluhanay de munur bé Kristowe non énda i ramigoy Tuluse.
23 I kéluhanay étéwe énggésala brab toow fo kulang i kéluhanane dob fatute kétayay Tuluse.
24 Gido loo, sabaf bé kégédaw i Tuluse saén, fénwaléyén betom métintu non bé kéunur tome bé Jesu Kristowe sani kémédane bé de sala tom.
25 Sabaf bé de sala tom, kukuméy Tuluse damén betom bé kéléhue. Endob i Tuluse fénféléhuén i Jesu Kristowe inok gantino no betom bé de sala tom, brab inok mékédan i kékukum i Tuluse betom. Mélaw fésagadéy Tuluse betom bé de sala tom sabaf bé kéunur tome bé Jesuse, sani tulake niray i Tuluse. Rénigoy Tulusey ni inok fégito noy kééntang i kékukum ne. Bé do gétah, énda kénukumén i de étéw

ménsala non toow fo témingkél i Tuluse. 26 Gido loo, fatut kukuméy Tulusey de sala. Been i niy funa nuwe kénukumén i Jesuse. Rénigo noy ni inok fégito noy kééntang i kékukum ne. Atin mélaw béleewe ni, fénwaléyén métintuy de étéw munur bé Jesuse.

27 Mélaw énda i funa tom félangka-langka. Non énda ménwaléy tom métintu sabaf bé kéodoro tome bé kitabe. Yamula ménwaléy tom métintu sabaf bé kéunur tome bé Jesu Kristowe. 28 Been i niy funa kuwe ménbéréh bé funay étéwe waléy métintu, békén sabaf bé kéodorone bé kitabe, yamula sabaf saén bé kéunure bé Jesuse. 29 Non i Tuluse békén saén i de Judioy géféngadafe de, éndob fiyon foy de békén Judio géféngadafa ro soy Tuluse. 30 Non sébaan saén i Tuluse. Atin ségilew i kéfétintu nuwe bé de Judio brab de békén Judio, sabaf saén bé kéunur ruwe bé Jesuse. 31 Endob kagom fégitungén de ké ikaa tomén i kitabe. Békén! Non amuk munur tom bé Jesuse, géodoro tom mélaw i kitabe.

4

Fantag bé Abrahame

1 Ufama, i Abrahame, sani katufua keye do Judio. 2 Amuk ménwaléy métintu non bé kéodoro nuwe bé de sugu i Tuluse, wén i funa no félangka-langka. Endob gétiga tom ménsala soy Abrahame, atin mélaw énda i funa no félangka-langka. 3 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Ménunur i Abrahame bé Tuluse. Atin mélaw kénarang i Tuluse métintu sabaf bé kéunur ne.” 4 Ufama, amuk wén i ségétéw étéw géménalbék, gédoté noy sahud ne. Atin médait sémahud. Békén saén niray de non sahudén bé génalbéko nuwe. 5 Endob békén loo bé nan i kéfétintuy Tuluse betom do munur dob Beene. Non féwaléyé no betom métintu sabaf saén bé kégédaw ne. Enda médait tom médot bé ni non énda génalbéko tom de. Ménsala tom, gido loo kénarang i Tuluse betom métintu non bé kéunur tome bé Jesuse. 6 Been i niy atag i kébéréh Dabide bé méoror kun i étéwe ménwaléyén métintu dob adafay Tuluse békén sabaf bé galbék ne. 7 Bénréh Dabide mano, “Méoror i de étéw fénsagaday Tulusey de sala ro brab ménkédan i de tete rénigo ro. 8 Toow fo méoror i étéwe lénifot i Kadnaney de salaén.” 9 Atin i ni kéfiyonon, békén saén niray dob de Judio, sani de méntuli. Yamula niray so dob de békén Judio, sani de énda méntuli. Non wén i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse lénabit gu bé gétahe mano, “Ménunur i Abrahame bé Tuluse, atin mélaw kénarang i Tuluse métintu sabaf bé kéunur ne.” 10 Ati gaiwe de fénwaléy i Tuluse métintuy Abrahame? Féntintuy Tulusey Abrahame bé énda séna méntulién de. 11 Tidéw béno, ménfétuli i Abrahame. Atin i funa nuwe ménfétuli inok wén i tanda fégito no bé kéfétintuy Tuluse de sabaf bé kéunur ne fiyon fo bé énda séna méntulién de. Mélaw i Abrahame ménwaléy maak katufuay de munur bé Tuluse, sani de ménwaléy métintu dob adafa nuwe, fiyon fo ké énda séna méntuli ro. 12 Beene soy katufuay de Judio do munur, éndob békén saén sabaf bé kéfétuli ruwe. Yamula sabaf so bé ségilew i kéunur ruwe bé Abrahame fiyon fo ké énda séna méntulién de.

I Kéunure

13 I Tuluse fénasada noy Abrahame brab de séfuén bé irayén i duniyae dob berowe. Endob i funay Tuluse réménigo bé ni fasad békén sabaf bé kéodoro Abrahame bé kitabe. Yamula non ménunur bé Tuluse funa no so ménwaléy métintu. 14 Non amuk i fénasad i Tuluse irayén dob de étéw modor bé kitabe, énda i atag i kéunur i étéwe brab énda i laga i fasad i Tuluse.

15 Endob énda waléy tom métintu bé kéodor tome bé kitabe, non been i kitabey funay Tuluse mékérit betom. Non énda géodoro tom de. Endob amuk énda i kitab, énda géféliso tom de.

16 Rénigoy Tulusey fasad ne sabaf bé kéunur Abrahame de, inok giton i fasad i Tuluse sabaf saén bé kégédaw ne, békén sabaf bé galbék i étéwe. Atin i fasade ni kay kéluhanay de séfu Abraham. Non kay de Judio modor bé kitabe brab kay de étéw so békén Judio munur loo bé Abrahame. Non i Abrahame, beeney maake katufuay kéluhanay de munur, do Judio brab de békén Judio. 17 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse dob Abrahame mano, “Féwaléyé ku beem katufuay de étéw dob de médoo ingéd.” Mélaw dob adafay Tuluse, i Abrahame ménwaléy katufuay de munur bé Tuluse non ségilew i kéunur ruwe bé beene. I Tuluse unuro tom, toow fo barakatan brab fakay tébuleé noy de ménléhu brab gélimbaga noy de éntingayén énda séna ménlimbagén. 18 I Abrahame ménunur bé Tuluse fiyon fo ké éndaén i inamén géfégénga. Mélaw ménwaléy katufuay de étéw dob de médoo ingéd. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I de séfuém waléy ro médoo loo bé kédooy de gitoon dob lawayo.” 19 Bé béno gai toowén fo lukés i Abrahame, gédét mératuh gébélintuwa i idad ne, brab gétiga no éndaén fakayén géfégénga. Atin gétiga no soy bawag ne Sarah éndaén fakayén géfégénga non toowén fo lukés so. Endob fiyon fo ké loo bé niy kélubay i lowoh ne, émbagér i kéunur Abrahame bé Tuluse. 20 Brab énda ruwo-ruwoy fédéw ne fantag bé fasad i Tuluse de, yamula fénégétén i kéunur ne brab dénayéwén i Tuluse. 21 Non tintu fo séménarig dob Tuluse bé rigoné noy atiy fénasad ne dob beene. 22 Atin mélaw kénarang i Tuluse métintu sabaf bé kéunur ne. 23 Atin bang i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, “Kénarang i Tuluse métintu” békén saén fantag bé Abrahame. 24 Yamula sénulatén so dob betome do munur bé Tuluse, sani téménébulee bé Jesuse Kadna tom, inok karangéy Tuluse so betom métintu sabaf bé kéunur tome. 25 Non i Jesuse sénugu i Tuluse inok féléhuén gémantinon betom sabaf bé de sala tom. Tidéw béno, méntébule, inok waléy tom métintu dob adafay Tuluse.

5

I kéfétintuy Tuluse

1 Mélaw i Tuluse fénwaléyén betom métintu dob adafa nuwe sabaf bé kéunur tome bé Kadna tome Jesu Kristo. Atin sabaf bé ni rénigo Jesuse, éndaén mékérit i Tuluse betom. 2 Atin non bé kéunur tome bé Jesuse, fénfakayén i kégédote bé kégédaw i Tuluse béleewe. Mélaw toow tom fo moror non gétiga tom réménday tom moso loo bé Tuluse. 3 Atin békén saén i niy funa tome moror. Moror tom so bé de mérégén géagéwo tom non sabaf bé de kérégénon, waléy tom géfédayday munur. 4 Atin amuk géfédayday tom munur, mésuwat i Tuluse betom. Atin amuk mésuwat i Tuluse betom, waléy émbagér i inam tome. 5 Atin i inam tome métuman, non fénggitoy Tulusey kégédaw ne betom bé kéiray ne bé Rémogor ne mangéy dob de fédéw tom.

6 Amun maak do férisu tom séna bé de sala tom brab énda gétabanga tom i lowoh tome, i Tuluse ténabangén betom dob fénémili ne gai. Non ménléhuén i Nga ne Jesus inok fukasé no betom do tete étéw. 7 Toow fo mérégén i ségétéwe étéw méléhu inok tabangé noy métintuwe étéw. Gido loo, wén so keey i ségétéw étéw méléhu inok tabangé noy métintuwe étéw. 8 Endob i Tuluse,

fénggito noy kégédaw ne betom, non fiyon fo ké ménsala tom de séna, ménléhu i Kristowe génantino no betom. 9 Atin béleewe ni, ménwaléy tom métintu dob adafay Tuluse sabaf bé kéléhu Kristowe. Mélaw toow na fo gétiga tom bé méfukas tom tidéw dob kékukum i Tuluse sabaf bé Kristowe. 10 Bé gétahe de, sébanil i Tuluse betom, éndob sabaf bé kéléhu i Nga ne, ténayakufén man betom. Mélaw non béleewe ni do dumoy Tuluse nén betom, tintu gétiga tom méfukas tom sabaf bé kétébule i Nga ne. 11 Atin békén saén bé ni! Méoror tom fo toow non bé kégédaw i Tuluse fénggito no fénagéw dob Kadna tome Jesu Kristo. Been i niy funay Tuluse ménkédan i kérit ne betom brab ténayakufén betom.

I Adame brab Kristowe

12 I funa nuwe wén i do tete dob duniyae ni, non ménsala i sunguwe étéw féndawét Adam. Atin kéléhu i bayad i salae. Tidéw béno, léménégéb i tetee mangéy dob kéluhanay étéwe. Mélaw i kéluhanay kéilawane méléhu non i kéluhanane ménsala. 13 Fiyon fo ké énda séna niray Moisesey kitabe de, wénén i do sala dob duniyae ni. Endob amun énda sénay kitab de, énda so ménbilang i de sala de. 14 Gido loo, ménléhu i kéluhanay étéwe tidéw dob Adame taman dob Moisese, fiyon foy de étéw énda ménsala ro loo bé kéfélis Adame bé sugu i Tuluse.

I Adame maak anlung Kristowe non wén i gédotéy kéilawane tidéw dob berowe. 15 Endob békén ro ségiléw non i iray i Tuluse békén ségiléw bé sala Adame. Médooy étéwe ménléhu sabaf bé sala Adame. Endob toow na fo dakél i kégédaw i Tuluse irayén bé kéfésagad ne bé médoowe étéw sabaf bé kégédaw Jesu Kristowe. 16 Atin loo so bé ni, békén ségiléw i kégédaw i Tuluse bé sala Adame. Non mékukum i kéilawane sabaf bé sébaane saén sala Adame. Endob amun médooy de étéw réménigo médoo do sala, ménwaléy métintuy kéilawane dob adafay Tuluse sabaf saén bé kégédaw ne. 17 Sabaf bé sala Adame, méléhu i kéluhanay kéilawane. Endob toow na fo mékégaif i rénigo Jesuse non sabaf bé kégédaw Jesu Kristowe, gédotén i kéfésagad i Tuluse brab kéfétintu nuwe. Atin i de étéw do waléy métintu sabaf bé kégédaw i Tuluse, beroy Tuluse mégulew.

18 Mélaw amuk sabaf bé sébaane sala Adame, mékukum i kéluhanane de, ségilew so bé sébaane fiyo rénigo Jesu Kristowe. Non sabaf bé rénigo Jesuse, méfukas i kéluhanane inok énda mékukum ro brab gédoté roy umule magufusa. 19 Non i médoowe ménwaléy ménsala sabaf bé Adame énda modorén bé sugu i Tuluse, éndob médooy ménwaléye métintu dob adafay Tuluse sabaf bé kéodor Jesuse bé sugu i Tuluse.

20 I funay Tuluse nirayén i kitabe inok méuman i kégitone bé salae. Endob amun minut médooy kégitone bé salae, toow na fo méuman i kégédaw i Tuluse bé kéilawane. 21 Mélaw fiyon fo ké dakél i bagér i salae non méléhu i de étéw, toow na fo barakatan i kégédaw i Tuluse non féwaléyé no betom métintu. Mélaw méuyag tom taman sa taman sabaf bé Kadna tome Jesu Kristo.

6

Maak ménléhu i tafaye adat

1 Ati mélaw i fégitungé tome? Wén keey i dufang gébéréh bé fatut fétausé tom kun i késala tome inok méuman i kéfésagad i Tuluse brab kégédaw ne betom. Endob békén fo katabuwan i nan. 2 Enda fakayén ké taus tom mésala non i sunguwe adat tom maak ménléhuén brab ménwaléy tomén métintu. 3 Aw énda gétiga kom de kéluhanan bé amun bénautis

tom, fénggito tom ménwaléy tom do dumo Jesu Kristowe, maak ménamung tom so bé kéléhu ne? Non Been i gémén antinon betom. 4 Mélaw amun bénautis tom maak ménamung tom so bé kéléhu ne brab kélébénge de. Atin sabaf bé barakat i Tuluse, méntébule i Kristowe. Ménrigoy ni inok wén soy katom bé mantuwe umul brab adat.

5 Non amuk ménamung tom bé kéléhu Kristowe, tintu fo géamung tom so bé kétébule ne. 6 Atin gétuwa tom i ni, i tafaye umul tom brab adat tome maak ménléhuén énggéodor bé Kristowe dob kruse, inok i tafaye adat ménsala mékédanén. Mélaw békénén rifév salae betom, non éndaén géfégéso no betom rémigo tete. 7 Non i étéwe ménléhuén, éndaén gésalaén. 8 Atin non maak ménléhu tomén séréngan bé Kristowe, munur tom bé méuyag tom so betom ro Kristowe. 9 Non gétiga tom éndaén méléhu ségule i Kristowe non méntébuleén. Mélaw éndaén gétabanay léhuone de. 10 Ménléhu saén ségule inok gantino noy kéléhu i kéilawane non bé de sala tom. Atin méntébule, brab i umul ney funay Tuluse mésuwat. 11 Mélaw loo so bé ni, fatut tédémé kom bé éndaén kailanga kom i rémigowe sala, non maak ménléhu gom séréngan bé Jesuse. Atin tédém gom i mantuwe umul gom brab adat gome sabaf bé kéwaléy gome do dumo Jesu Kristowe brab i umul gomey funay Tuluse mésuwat.

12 Mélaw, do dumo gu, kagom fédayaén i de tete kétaya kom émfésala bé de lowoh gom dob duniyae ni. Kagom magayun bé de tete. 13 Atin kagom fédayaén i réfa i de lowoh gom mésala usaré kom fégérigo gom tete. Yamula iray gom i lowoh gome dob Tuluse inok usaré no bé fiyowe rigonén. Non been i fatute rigoné kom do ménfukasén tidéw dob kéléhue brab wénén i mantu umul gom brab adat. 14 Mélaw kagomén fédayaén i salae mégulé won begom, non éndaén sémarig gom bé kéodoro kome bé kitabe. Yamula sémarig gom bé kégédaw i Tuluse.

I kérigowe bé fiyowe

15 Wén keey i dufang gébéréh bé fatut fétausé tom kun soy késala tome non éndaén sémarig tom bé kéodor tome bé kitabe, atin sémarig tom saén bé kégédaw i Tuluse. Endob békén i nan. 16 Gétiga kom, amuk mamfun gom, waléy gom do rifén. Mélaw amuk modor gom bé amu gome sala, méléhu gom. Endob amuk modor gom bé amu gome Tulus, waléy gom métintu. 17 Fésalamatu bé Tuluse non fiyon fo ké rifév salae begom bé do gétah, ménwaléy gom so méégét munur bé toowe kétoro fantag bé Jesuse énggélingoo kom. 18 Atin amun méntangéy gomén tidéw dob salae, ménwaléy gom do métintu sugu-suguéy Tuluse. 19 I funa kuwe ménbéréh bé ni ufama fantag bé rifène brab amue, inok magad i kégésobut gome bé kétoro guwe. Bé do gétah, maak do rifén gom bé de tete kétaya kom. Mélaw namfuno kom i de tete do mékérésik rigoné kom brab ménumanan i de sala gom. Endob béleewe ni téféwaléy gom rifén dob métintuwe inok gérigono kom i fiyowe kétayay Tuluse.

20 Bé do gétah, amun rifév salae séna begom, énda gétiga kom i fantage bé fiyowe brab métintuwe. 21 Bé do no gai, énda gédoté kom i barase sabaf bé de tete rénigo gom. Kéléhu saén i gédoté kome de sabaf bé de ni sala. Atin béleewe ni mémala gom fantag bé de rénigo gom bé do gétah. 22 Endob béleewe ni méntangéy gomén dob salae brab ménwaléy gom do sugu-suguéy Tuluse. Atin i gédoté kome baras i fiyowe umul taman sa taman brab fiyowe adat funa kom gérigo

bé kétayay Tuluse. 23 Non i étéwe
mésala, gédote noy bayad i salae,
sani kéléhue. Endob i étéwe munur
bé Kadna tome Jesu Kristo, iray
i Tulusey umule magufusa dob
beene.

7

Fantag bé kitabe

1 Do dumo gu, gésobuto kom
damén i ni non énggétiga kom i
fantage bé kitabe. I kitabe wén i
atura no bé étéwe taman méuyag
séna. 2 Ufama, i libune wén i
bawagén. Ménbéréh dob kitabe bé
énda fakayén sétayan bé ségiyowe
saliyu bé bawag ne taman méuyag
ro séna. Endob amuk ménléhuén i
bawag ne, fakayén mawag ségiyo.
3 Mélaw amuk sétayan bé ségiyowe
lagéy ké méuyag sénay bawag ne,
énggélamfa brab énda nodoro noy
kitabe. Endob amuk ménléhuén i
bawag ne, fakayén mawag ségiyo
brab énda ménsalaén. 4 Mélaw do
dumo gu, ségilév so bé betome,
non amun ménléhuén i Kristowe
génantino no betom, maak ménléhu
tom so. Mélaw éndaén kailanga
no odoro tom i kitabe niray Moi-
sese. Atin béleewe méuyag tom
man séréngan bé Jesuse sabaf bé
kétébule ne. Non i betome maak
lowoh Kristowe brab Been i ulév
tome. Mélaw gérigono tom i atiy
kétayay Tuluse. 5 Bé do gétah,
ménodor tom séna bé de tete kétaya
tom. Atin non wén i de médoo
do énda fakayén dob kitabe, toow
fo ménuyot tom de rémigo. Atin
non rénigo tom, ménkukum tom bé
bayad i salae, sani kéléhue. 6 Endob
béleewe, munur tomén bé Jesuse,
mélaw fénukasén betom dob kitabe.
Atin mélaw éndaén kailanga tom i
modore bé kitabe inok waléy tom
métintu, non amun ménléhu i Je-
suse, maak ménléhu tom so funa
tom ménfukas. Atin béleewe ni,
wén i mantuwe agéwon fatut odoro
tom. Been i Rémogor i Tuluse, sani
témabangane betom. Mélaw éndaén
kailanga tom i modore bé tafaye
agéwon inok waléy tom métintu,
sani kitabe tidéw dob Moisese.

7 Ati mélaw i gébérého tome
fantag bé kitabe? Aw been i
kitabey funa tome gésala? Békén!
Yamula, i kitabe, fénggito no begén
i de sala gu. Ufama, amuk énda
énggétiga kuy kitabe mano, “Kago
mingar,” énda gétiga kuy fantage bé
kéingare. 8 Mélaw amun énggétiga
ku tete i mingare, ménumanan
i kéuyot guwe mingar sabaf bé
kitabe. Non amuk énda i kitab,
énda i bagér i salae. 9 Amun énda
séna gétiga kuy fantage bé kitabe,
énda méuyotu rémigo sala. Endob
amun énggétiga kun i kitabe, toow
fo ménuyotu rémigo sala, 10 atin
ménwaléyu médait méléhu. I funay
Tuluse ménray bé kitabe, inok i
de munur de méuyag ro taman
sa taman. Endob ménsébéluwe
non been uman i funa kuwe
mékukum méléhu non énda géodoro
ku de. 11 Fénggakaray salae begén bé
kitabe, atin kénukum i salae begén
méléhu bé kitabe.

12 Endob i kitabe, tidéw dob Tu-
luse, brab métintu brab fiyo brab
mékétéfu. 13 Wén keey i dufang
gébéréh bé i fiyowe kitab i funa
tome mékukum méléhu. Endob
békén toow i ni. Yamula, de sala
tom i funa tome mékukum méléhu
non énda géodoro tom i fiyowe kitab
émfégito bé de sala. Mélaw sabaf bé
kitabe, giton toow fo tete i de sala
tom.

14 Gétiga tom fiyoy kitabe non
tidéw dob Rémogor i Tuluse. Endob
rifév salae begén non kéilawanu
saén. 15 Enda gésobuto kuy rigoné
kuwe. Non i kétaya kuwe rigonén,
énda gérigono ku de. Yamula
gérigono ku uman i kéikaa kuwe
rigoné ku. 16 Atin amuk rigoné kuy
éndae fakay dob kitabe, fiyon fo ké
mikau de rémigo, giton i kéfagayu
kuwe bé métintuy kitabe. 17 Mélaw,
békén begén i rémigowe bé de ni

do sala. Yamula rigonéy tetee dob lowoh guwe. 18 Gétiga ku énda i fiyo dob tafaye adat gu. Non fiyon fo ké méuyotu fo rémigo bé fiyowe, éndob énda gérigono ku de. 19 Non énda gérigono kuy fiyowe kétaya ku rigoné ku. Yamula gérigono kuy tetee kéikaa ku. 20 Atin amuk rigoné kuy békéne kétaya ku, békén begén i rémigowe de. Yamula rigonéy tetee dob lowoh guwe.

21 Ay niy mérigowe dob begéne. Amuk méuyotu rémigo fiyo, élénéy tetee dob lowoh guwe. 22 Endob i fiyowe dob fédéw guwe toow fo méuyot modor bé kétayay Tuluse. 23 Endob i tetee dob lowoh guwe sébanil bé fiyowe dob fédéw guwe. Atin fégésé no begén rémigo bé békéne kétayay Tuluse. Mélaw maak ménférisuwu dob salae. 24 Toowu fo mékégédaw-gédaw. Ati gétabange begén inok énda rifénu dob kagéne ni lowoh toow fo tete funa ku mékukum méléhu? 25 I Tuluse, Been saén i gétabange begén. Mélaw toow fo fésalamata kuy Tuluse! Non ténangéyén begén sabaf bé rénigoy Kadna tome Jesu Kristo.

Mélaw i fédéw guwe modor bé kétayay Tuluse, fiyon fo ké i lowoh guwe géodor bé tetee.

8

I mantuwe adat

1 I betome do ménwaléy dumo Jesu Kristowe, énda kukuméy Tuluse betom. 2 Non sabaf bé kéwaléy tome dumo Jesu Kristowe, i Rémogor i Tuluse fénukasén betom brab nirayén betom i umule magufusa. Atin mélaw éndaén i méмégés betom mésala funa tom méléhu. 3 I kitabe énda gétabanga no betom, non énda géodoro tom de. Endob i Tuluse, Been i témabangane betom. Sénuguén i Nga ne Jesus inok waléy kéilawan éndob énda i salaén. Tidéw béno, ménléhu i Jesuse génantino no betom inok mékédan i de sala tom. Mélaw éndaén kailanga tom i modore bé de tete kétaya tom. 4 I funay Tuluse réménigo bé ni inok géodoro tom i fatute dob kitabe. Fakay i ni amuk fémanduoy Rémogor i Tuluse betom, brab éndaén fémanduoy tetee kétayay de lowoh tom betom. 5 Non i de étéw fémanduoy tetee kétayay de lowoh ro, fégitungé ro saén i fantage bé tetee kétayay de lowoh ro. Endob i de étéw fémanduoy Rémogor i Tuluse, fégitungé roy fiyowe loo bé kétayay Rémogor i Tuluse. 6 I étéwe fémanduoy tetee kétayay lowoh ne, méléhu. Endob i étéwe fémanduoy Rémogor i Tuluse, méuyag taman sa taman, atin éndaén mékérit i Tuluse de. 7 Non i de étéw fémanduoy de tete kétayay de lowoh ro, sébanil bé Tuluse. Non énda modor ro bé kitab i Tuluse non énda gagané ro de. 8 I de étéw fémanduoy tetee kétayay de lowoh ro, énda géfésuwata roy Tuluse.

9 Endob i begome, éndaén fémanduoy tetee kétayay de lowoh gom begom. Yamula fémanduoy Rémogor i Tuluse begom, amuk bati i Rémogor i Tuluse dob begome. Atin i éndae batioy Rémogor Kristowe, békén so kuyug Kristowe. 10 Endob amuk bati i Kristowe dob de fédéw gom, fiyon fo ké méléhu i de lowoh gom sabaf bé de sala gom, méuyag gom taman sa taman non métintu gom dob adafay Tuluse. 11 I Tuluse, Been i témébulee bé Kristowe. Atin amuk bati i Rémogor i Tuluse dob de fédéw gom, tébuleé no so begom bé Rémogor ne bati dob begome.

12 Mélaw do dumo gu, kailanga tom i modore, éndob békén i tetee kétayay de lowoh tom i fatute odoro tom. 13 Non amuk odoro kom i fémandu i tetee kétayay de lowoh gom, méléhu gom. Endob amuk odoro kom i fémandu i Rémogor i Tuluse, tagaké kom i tetee tafay adat brab méuyag gom taman sa taman. 14 Non i de fémanduoy Rémogor i Tu-

luse, beroy de nga i Tuluse. 15 Non
i Rémogor i Tuluse nirayén dob
betome, békén fénwaléyén betom
do rifén mégilak bé Tuluse. Ya-
mula fénwaléyén betom do nga i
Tuluse. Atin sabaf bé Rémogor i
Tuluse, gétawaga tom i Tuluse "Boh
tom." 16 Atin i Rémogor i Tuluse,
Been i émfégésobute betom bé do
nga Tulus tom. 17 Atin amun do
ngaén betom, gédoté tom moso i
de kéfiyonon fénasadén betom. Atin
gédoté tom soy de éntingayén gédoté
Kristowe. Non amuk mérasay tom
ségilew bé kérasay Kristowe, gédoté
tom i toowe fo fiyo séréngan bé
Beene.

I gaiwe moso

18 Atin dob karang guwe de,
ulanden bé de kérasay tom dob
duniyae ni béleewe. Non toow
na fo dakél i bantugane gédoté
tom moso. 19 Non i kéluhanay
de éntingayén lénimbag i Tuluse,
toow fo ongot-ongoté roy gaiwe
fégitoy Tulusey de ngaén. 20 Non
i de éntingayén lénimbagén, éndaén
ménfiyo ro, békén dob karowe
kétayan éndob dob kétayay Tuluse
non Been i kéménukume de. En-
dob wén soy inam de, 21 non i
kéluhanay lénimbag ne, fégaliné no
so inok éndaén mérénah ro, brab
éndaén rifév kéléhue bero, non
féwaléyéy Tuluse bero mantu loo
bé kéféwaléy ne bé de ngaén mantu.
22 Non gétiga tom taman béleewe ni,
i kéluhanay de lénimbagén démorong
ro loo bé kédorong i kéumahane
libun. Non ongot-ongoté roy
kéfuwaléye bero mantu. 23 Atin
békén saén i berowe. Non i betome,
énggédot tomén i Rémogor i Tuluse,
sani tandae bé wén nay iray i
Tuluse betom. Mélaw démorong
tom so dob de fédéw tom bé
kéongot-ongot tome bé kéfuwaléy
i Tuluse betom do ngaén brab
kéfégali nuwe bé de lowoh tom.
24 Ménfukas tom sabaf bé inam
tome bé Tuluse émféantu betom
inok méuyag tom taman sa taman.
Endob amuk gito tomén, békénén
inam. Non wén i inam tom amuk
énda séna gito tom i no ongot-
ongoté tom. 25 Endob amuk wén
i inam tom atin énda séna gito tom i
no inam tom, témingkél tom ongot-
ongot.

26 Loo so bé nan i kétabangay
Rémogor i Tuluse betom amuk énda
tintu méégét i kéunur tome. Non
énda gétiga tom i atiy fatute dasala
tom. Endob fédasaléy Rémogor i Tu-
luse betom dob de fédéw tom us-
aré noy de éntingayén énda gébérého
tom de. 27 Atin i Tuluse, sani gétiga
noy de fédéw tom, gésobuto noy
kédasal i Rémogor ne non démasal
mongot témabang betom do munur
loo bé kétayay Tuluse.

28 Atin gétiga tom i ni. I de be-
tom fénimu i Tuluse, sani de étéw
fénémilién sabaf bé kétaya nuwe,
fiyon atiy mérigowe dob betome,
rigonéy Tulusey nan bé kéfiyono
tome. 29 Non bé do gétah, énggétigay
Tuluse nén atiy isuwe do waléy
ngaén. Atin fénémilién bero inok
rénigo no bero waléy loo bé Nga
ne Jesus, inok i Beene waléy ofo
tom. 30 Atin i de betom do fénémili,
fénunurén betom, atin féntintu no
betom, maak énda i sala tom. Atin
féamungé no so betom bé kégérotor
Kristowe.

I kégédaw i Tuluse

31 Amuk fégitungé tom i fantage
bé ni, gétiga tom i ni: I Tulusey
dumo tome. Mélaw énda i gétaban
betom. 32 I Tuluse énda ménikaén
miray bé buntunge Ngaén Jesus.
Yamula ténulakén fénggéganti no
betom kéluhanan. Amuk loo bé nan
i kégédaw ne, irayén so betom i
kéluhanay kailanga tome. 33 Enda
i gétébo betom do fénémili i Tuluse.
Non Tulusey ménféwaléye betom
métintu dob adafa nuwe. 34 Enda
i gékukum betom. Non i Jesu
Kristowe, Been i ménléhu brab

méntébule brab déméniyat mangéy dob kuwonoy Tuluse inok ongoté no fésagadan tom. 35 Enda i gékédan bé kégédaw Kristowe betom. Fiyon fo ké kérégénan tom, taloo no wén i émférasay betom, taloo no mélayaf tom, taloo no méskinan tom, taloo no kakaidan tom, taloo no méléhu tom, énda gékédana roy kégédaw Kristowe betom. 36 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Kakaidan tom féléhuén sénga tékélid sabaf betom i do kuyugén. Maak do bili-bili tom gédét do sumbalién.” 37 Mélaw fiyon fo ké kakaidan tom, témaban tom so sabaf bé Jesuse sani mégédawe betom. 38 Non gétiga ku énda i gékédan bé kégédaw i Tuluse betom, fiyon fo ké méléhu tom taloo no méuyag tom. Fiyon i de télaki taloo no do saitan, énda gékédana roy kégédaw Jesuse betom. Enda i éntingayén dob ni béleewe taloo no mangéy séna dini, gégaga de. I de barakat ro énda gégaga ro. 39 Enda i éntingayén dob rotoro, taloo no dob ménaléme, gégaga de. Enda i sébaan lénimbag gékédan bé kégédaw i Tuluse betom fénagéwén dob Kadna tome Jesu Kristo.

9

Fantag bé de Judio

1 Wén i béréhé ku begom. Atin i ni béréhé ku, toow fo toow. Mununu bé Kristowe, mélaw énda témugiu. I Rémogor i Tuluse bati dob fédéw guwe brab mémanduon begén. Mélaw gétiga ku, toow i ni béréhé ku begom. 2 Toow fo tete i fédéw guwe béleewe ni brab démawét i fédéw guwe non bé de étéw gu, do dumo gu Judio, non énda munur ro bé Kristowe. 3 Amuk gagané ku saén, méuyotu damén mékukum gémantinon bero, brab waléyu sésuway bé Kristowe, inok i de dumo gu do Judio waléy ro munur bé Kristowe. 4 Beroy de ténayakuf i Tuluse bé do gétah maak do ngaén. Fénggito no beroy barakat ne, brab fénasada no bero féfiyoné no bero. Brab nirayén beroy kitabe, brab fatute adat bé kéféngadafe, brab do fasad. 5 Fénémili i Tulusey de katufua ro. Brab i Kristowe, ségétéw bero amun ménwaléy kéilawan, non ménumah ségétéw Judio. Mélaw i Tuluse, sani méguléwe bé kéluhanane, médayéw dam taman sa taman! Amen!

6 Enda bénréh gu de ké énda tumanéy Tulusey fasad ne dob de Judio. Non békén kéluhanay de Judio do tintu méngintulus loo bé fatute damén. 7 Békén kéluhanay de Judio, sani de séfu Abraham, do tintu méngintulus. Non bénréh i Tuluse dob Abrahame bé do gétah mano, “Do séfu i nga me Isak saén i de tintu séfuém.” 8 Ay niy atag i ni, békén kéluhanay de séfu Abraham do nga i Tuluse. Non i Isake ménumah sabaf bé kéunur Abraham bé fasad i Tuluse. Atin ségiléw so béleewe ni. Non i de étéw do séfu Isake tidéw dob fasad i Tuluse dob Abrahame, i ménwaléye do nga i Tuluse. 9 Non fénasad i Tuluse bé Abrahame mano, “Bé fatute gai, séfuleu. Atin bé béno, géfégénga i bawag me Sarah ségétéw nga lagéy.”

10 Atin békén saén i ni. Non i nga ruwe féndawét Isak wén i ruwo gétéw ngaén bé bawag ne Rebekah. Beroy de séfing féndawét Jakob brab Esaw. 11-12 Atin amun obor sénay Rebekahe de, bénréh i Tuluse de mano, “I ofoe de waléy sugu-suguéy tuwaréye de.” Mélaw bénréh i Tulusey fantage bé ati mérigowe dob de ni do nga, fiyon fo ké énda séna ménumah ro, brab fiyon fo ké énda séna réménigo ro fiyo taloo no tete. Rénigoy Tulusey ni inok gétiga tom i kéfémili i Tuluse bé békén sabaf bé fiyowe rigonéy de étéw taloo no bé tetee, yamula sabaf bé kétayay Tu-

luse saén. 13 Non wén i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, “Toow na
fo fénimu guy Jakobe bé Esawe.”

14 Amuk loo bé ni, aw gébérého
tom ba énda mééntang i rigonéy
Tuluse? Békén! 15 Non ménbéréh
i Tuluse dob Moisese bé do gétah
mano, “I étéwe kétaya ku kéurayay
na guwe, méuray i na guwe de.
Atin mégédawu bé étéwe kétaya
ku kégédawa ku.” 16 Mélaw i
funay Tuluse féfiyoné noy étéwe
békén sabaf bé rénigoy étéwe loo
ké kétayay étéwe. Yamula i funa
nuwe saén émféfiyo bé étéwe non
bé kégédaw ne de. 17 Non wén
i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse
dob datue dob Egipto mano, “I
funa kuwe beem ménféwaléy datu
inok fégito guy barakat guwe
sébanil beem, atin émbantugu mélaw
dob kéluhanay sugud i duniyae
ni.” 18 Mélaw gétiga tom mégédaw
i Tuluse bé de étéw kétaya no
kégédawa no. Brab fétégasé noy
uléw i de étéw kétaya no fétégasé no.

19 Atin amuk sumbulo kom
begén bé bénréh guwe makom,
“Sedek kukuméy Tulusey de
étéw ké énda munur ro sabaf
bé kéfétégas i Tuluse bé de uléw
ro? Enda i géatuh bé Tuluse.”
20 Endob énda i kuwagib gom
sémumbul démowoy bé Tuluse loo
bé nan. Ufama, i binanggae énda
gériklamo no dob réménigowe de
mano, “Sedek rénigo mo begén
loo bé ni?” Ségiléw so bé étéwe,
énda fatut riklamo no dob Tuluse.
21 Non i rémigowe bé ruwowe timan
binangga, fiyon fo ké sébaan saén i
fégérigowe de, sani métégase fantad,
wén i kuwagibén rémigo bé sébaane
de toow na fo fiyo brab balilaga.

22 Ségiléw so bé rénigoy Tuluse.
Méuyot i Tuluse émfégito bé kékérit
ne brab émfégétigan bé barakat ne.
Atin toow fo téningkélén i kékérit ne
bé de étéw fatut mékukum. 23 Atin
méuyot so émfégito bé toowe kéfiyo
no, énggiton dob dakéle kégédawén
betom do méntafayén féwaléyé no
fiyo loo bé Beene. 24 Non be-
tom i de fénémili i Tuluse, békén
saén tidéw dob de Judio, yamula
fiyon foy tidéwe dob de békén Judio
so. 25 Non wén i Kébéréh i Tuluse
fénsulatén bé Hoseawe mano, “I de
étéw békén kagén, féwaléyé ku bero
do kagén étéw. Atin i de étéw énda
séna mégédawu bero, mégédawunén
bero. 26 Atin dob ingéde bénrého
ku bé békén ro do kagén étéw, diyo
fédawétén ro do nga i méuyage Tu-
lus.” 27 Atin ménbéréh soy Isa-
iase bé do gétah fantag bé de Ju-
dio mano, “Fiyon fo ké médooy
de Judio loo bé kédooy de farék
dob de dénsaan énda kéluhana ro
méfukas dob de sala ro, éndob kloh
saén. 28 Non i Kadnane fagayasé
no kukumén i kéluhanay kéilawane.”
29 Atin ménbéréh soy Isaiase bé do
gétah mano, “I barakatane Kad-
nan Tulus, amuk énda méuray i na
nuwe betom do Judio, météy tom
mékukum kéluhanan loo bé kékukum
ne bé de étéw dob Sodom brab dob
Gomora.”

30 Ay niy atag i ni bénréh gu. I
de békén Judio, fiyon fo ké énda
téménlama ro waléy métintu, wén
i do ménwaléy métintu bero dob
adafay Tuluse sabaf bé kéunur
ruwe. 31 Endob i de Judio, énda
waléy ro métintu fiyon fo ké
télamané roy waléye métintu bé
kéodoro ruwe bé kitabe. 32 Sede?
Non énda séménarig ro bé Jesu
Kristowe. Yamula séménarig ro
bé de rigoné ro. Mélaw maak
énggébangkud ro dob dakéle batéw.
33 Non wén i Ménsulate Kébéréh i
Tuluse mano, “Fédiyoé kuy batéwe
dob Sion, sani ingéd i de Judio.
Atin i de étéw énda méginugut ro
de, maak gébangkud ro brab mélawu
ro. Endob i de étéw munur ro de,
féfiyoné ku bero.”

10

1 Do dumo gu, ay niy kétaya kuwe
brab kédasal guwe dob Tuluse:

Méuyotu de fo ké méfukas i de dumo gu Judio dob de sala ro. 2 Gétiga kuy témantu ro méngintulus, éndob békén katabuwan i kéfén gintulus ruwe non békén toow i kétoroe unuro ro. 3 Enda nodoro roy aguwone fantag bé kéfétintuy Tuluse bé étéwe. Yamula téménlama ro rémigo karo agéwon waléy métintu, sani kéodoro ruwe bé kitabe. Atin mélaw énda ménodor ro bé agéwoy Tuluse. 4 Wén i mantuwe agéwon mangéy dob Tuluse. Been i kéunure bé Jesu Kristowe. Mélaw i de munur bé Kristowe waléy ro métintu. Atin éndaén kailanga roy modore bé kitabe inok waléy ro métintu.

5 Sénulat Moisesey fantage bé kéwaléye métintu sabaf bé kéodorone bé kitabe mano, “Amuk wén i étéw tintu fo modor bé kitabe énda félisé no de, gédoté noy umule magufusa.” 6 Endob ay niy Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé kéwaléye métintu sabaf bé kéunure mano, “Kagom fégitungén de ké kailanga kom sélédén i Kristowe dob lawayo inok féangéyé kom fantad mangéy dob betome. 7 Atin kagom fégitungén de ké kailanga kom i mangéye dob gonoy de ménléhu inok angéyé kom tébuleén i Kristowe.” 8 Non ay niy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Toow fo gédét i kébéréh i Tuluse dob begome. Diyo dob de ba gom brab dob de fédéw gom.” Atin been i niy Fiyowe Uret fantag bé kéunure bé Kristowe ureté key. 9 Non amuk fayagé kom i Jesuse Kadnan bé de ba gom, brab amuk toow fo méginugut gom dob de fédéw gom bé ténébule i Tulusey Jesuse, méfukas gom dob de sala gom. 10 Non i kéunure dob de fédéw i funane waléy métintu dob adafay Tuluse. Brab bé kéfayage de bé baey funane méfukas dob de sala. 11 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I kéluhanay munure de gédoté ro saén i fiyowe.” 12 Non dob adafay Tuluse énda i sébidanay de Judio brab de békén Judio. Enda i ramigoy Tuluse. Non i Kristowe, Been i Kadnay kéluhanay de munur dob Beene, brab tabangé noy kéluhanay de témawag mongot dob Beene. 13 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I kéluhanay de témawag bé Kadnane mongot tabang, méfukas ro.”

14 Endob énda gétawagay de étéw de amuk énda séna munur ro de. Atin énda géunur ro amuk énda séna énggélingoo roy fantage bé Jesuse. Atin énda gélingoo ro de amuk énda i muret fantag bé Jesuse dob berowe. 15 Atin énda i géuret de amuk énda i séménugu bé murete. Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé ni mano, “Toow fo fiyoy kégumah i de étéw magéw mangéy muret bé Fiyowe Uret.” 16 Endob békén kéluhanay de mégélingo munur bé Fiyowe Uret. Non wén i sénulat Isaiase dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Kadnan, kloh i de munur bé uret geye.” 17 Mélaw géunur i étéwe amuk gélingoo noy toowe uret fantag bé Kristowe.

18 Wén keey i émbéréh mano, “I funay de étéw énda munur non énda séna énggélingoo ro de.” Endob békén toow i nan non i kéluhana ruwe énggégélingo ron. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I urete énggélingoon dob kéluhanay sugud i duniyae, atin i kébéréhe ménlégéb dob kéluhanane.” 19 Atin amuk wén i émbéréh mano, “Endob i de Judio énda énggésobuto ro de keey,” énda toow i nan. Non sénulat Moisese dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Fédaléwé ku begom do Judio non fukasé kuy de békén Judio. Atin fékérité ku begom non mégédawu bé de étéw énda énggétiga ro Begén bé do gétah.” 20 Atin ménkéntay i késulat Isaiase de so mano, “I de étéw énda sénléd ro Begén, énggétiga roy fantage bé Begéne non fénfégétiga ku bero.”

21 Endob bénréhén i fantage bé de
Judio mano, “Toow fo métégas i
de ulów ro brab énda modor ro
bé kétaya kuwe. Non fiyon fo ké
démoyun tawagé ku bero, éndob
mika ro mégélingo.”

11

Fantag bé de Judio moso

1 Gido loo, kagom fégitungén de
ké ténagak i Tuluse nén i de Judio.
Fiyon i begéne, ségétéwu so Judio
tidéw dob katufua keye Abraham
brab ségétéwu so séfu Benjamen,
ségétéw so Judio. 2 I Tuluse
énda ténagakén i de kaan do étéw
fénémilién bé do getah. Gétiga kom
damén i sénulat Eliase fantag bé
sala i de Judio. Déménasal i Eliase
dob Tuluse mano, 3 “Kadnan,
fénléhu i de Judioy de sénarigo
mo muret bé kébéréh me. Atin
généba roy de ahayan do tulakan
gonoy de étéw méngadaf Beem.
Atin begén séden i ménsamae
méngadaf Beem, brab méuyot ro so
méméléhu begén.” 4 Endob i Tuluse
séménumbul mano, “Wén i fitéw
ngibu do dumo mo do Judio fénliyu
gu inok énda mamung ro méngadaf
bé kéninontowe Baal.” 5 Ségilów so
bé béleewe ni, non wén soy kloh
fénémili i Tuluse bé de Judio sabaf
bé kégédaw ne bero. 6 Fémilié noy
de étéwén békén sabaf bé de rénigo
ro, yamula sabaf saén bé kégédaw
ne bero. Non amuk fémilié noy de
étéw sabaf bé galbék ruwe, békén
sabaf saén bé kégédaw ne bero.

7 Amuk loo bé nan, i de Judio
énda gito roy sélédé ruwe, sani
kétintuwe. Non kloh saén bé de
Judioy ménwaléye de métintu, sani
de fénémili i Tuluse. Atin i de dumo
de ménwaléy métégas i de ulów ro.
8 Non wén i Ménsulate Kébéréh i
Tuluse mano, “I Tuluse fénwaléyén
bero énda géfégitung brab énda
gégito brab énda gégélingo inok énda
gésobut ro taman béleewe ni.” 9 Atin
bénréh Dabide so dob Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, “Géfégitung
ro damén bé énda i sala ro non bé de
médoo do kéfiyonon niray i Tuluse
bero. Mélaw mékukum ro damén.
10 Waléy ro damén do langafén,
inok énda gégito ro. Brab waléy
ro damén do sungkungan taman
sa taman sabaf bé de émbégat
kérégénon oboé ro.”

11 Mélaw i de dumo gu do Judio
maak énggébangkud ro sabaf énda
ménunur ro bé Kristowe. Endob
kagom fégitungén de ké ménlawu
ro brab énda géfétindégoy Tuluse
bero. Non i kéika ruwe bé Kris-
towe, ménwaléy kéfiyonoy de békén
Judio. Non i urete fantag bé Kris-
towe ménlégéb dob de békén Judio
funa ro ménfukas dob de sala ro.
Ménrigoy ni inok i de Judio waléy
ro médalów. 12 I kégésala i de Judioy
funay kéluhanay étéwe fénfiyoy Tu-
luse. Non sabaf bé kéika i de Judio
de, ménwaléy do munur i de békén
Judio. Mélaw méumanan i kéfiyonone
iray i Tuluse bé gaiwe gésénule i de
Judio brab munur ro bé Kristowe.

Ufama bé Kayéwe

13 Atin fantag man bé begome
do békén Judio, wén i béréhé ku
begom. I begéne ségétéwu apos-
tol sénugu mangéy dob begome do
békén Judio. Atin i funa kuwe mag-
ayas gémalbék, 14 inok i de dumo gu
do Judio waléy ro damén médalów
bé kéfukase begom funay de dumo
bero waléy so moso munur bé Kris-
towe inok méfukas ro so. 15 Non
amun ménika i Tuluse bé de Ju-
dio, énggésénule i de békén Judio
atin ménwaléy ro do dumoy Tuluse.
Atin mélaw méumanan i kéfiyonone
iray i Tuluse amuk séfule i de Judio
waléy dumoy Tuluse, non maak do
ménléhu do méntébule.

16 Atin non i Abrahame munur
bé Tuluse, wén so mosoy do séfuén
waléy munur bé Tuluse. Non amuk
fiyoy darir i kayéwe, fiyo soy de
fongo no. 17 I de Judio ségilów

ro bé kayéwe mégonok. Atin Tulusey gefee de. Atin kénléngén i dumoy de fongo. Atin i begome, sénumfat i Tuluse begom diyo atin fénwaléyén begom do mantu fongoy kayéw i Tuluse. Mélaw gégédot gom so do kéfiyonon tidéw dob Tuluse ségilév bé de Judio. 18 Endob kagom fégitungén de ké toow gom fo gérotor na bé de Judio. Non ségilév gom so do falan fongo. Atin fatut gétiga kom i ni, i darire uyagé noy fongowe, békén i fongowey muyage bé darire.

19 Atin amuk émbéréh gom makom, “I Tuluse kénda noy de dumoy de Judio inok tanggafé no betom do békén Judio.” 20 Toow i nan. Endob i funa ruwe ménkédan non énda munur ro. Atin i funa kome ménsumfat non munur gom. Mélaw ingat gom, brab kagom félangka-langka. 21 Non amuk kénléng i Tulusey de sungu do fongo sani de Judio, kélengé no so begom do mantu fongo amuk témérén gom so munur. 22 Mélaw énggiton i kégédaw i Tuluse brab kékukum ne. Kukumé noy de étéw énda munur ro. Endob toow fo mégédaw begom amuk fédayday gom témayakuf bé kégédaw ne. Endob amuk énda fédayday gom, kédané no begom loo bé de sungu do fongo. 23 Atin i de Judio, amuk éndaén fédayday ro mika bé Tuluse brab amuk munur ro bé Jesuse, tayakufév Tuluse man bero brab sumfaté no bero dob sunguwe gonon dob kayéw ne non fakay rigonéy Tulusey ni. 24 Non amuk i de fongo tidéw dob ségiyowe kayéw, sani begome do békén Judio, fakay sumfaté no dob kayéw ne, toow na fo magad i késumfat ne ségule bé de fongo tidéw dob nan kayéw, sani de Judio.

I kégédaw i Tuluse

25 Do dumo gu, méuyotu de fo ké gétiga kom i toowe tidéw dob Tuluse fiyon fo ké énda gésobutoy de étéw de bé gétahe. I funa kuwe de émfégétigan begom inok énda fédayéw-dayéw gom non makom ké toow gom na fo gérotor bé de Judio. I kétégas i ulév i de Judio, énda démaydayén. Non wén so moso i gai gésénule ro. Been i gaiwe moso ké munur i kéluhanay de békén Judio fénémili i Tuluse. 26 Tidéw béno, i kéluhanay de Judio méfukas ro so. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Wén i mémukase gégumah tidéw dob de Judio inok féwaléyé no métintuy de Judio. 27 Atin kédané kuy de sala ro loo bé fénasad guwe bero.” 28 I de dumo bé de Judio ménwaléy ro sébanil bé Tuluse non énda munur ro bé Fiyowe Uret. Ménrigoy ni inok méfukas gom do békén Judio. Gido loo, mégédaw i Tuluse bé de Judio non beroy de fénémilién, atin non bé fasad i Tuluse dob katufuay de Judio. 29 Non i Tuluse énda méfégalin i kéfégitung ne bé atiy fémilié nuwe brab iraya nuwe kéfiyonon. 30 Atin fantag man bé begome do békén Judio, bé do gétah énda modor gom bé de sugu i Tuluse. Endob béleewe énggédot gom i kégédaw i Tuluse non fénlis i de Judio. 31 Atin loo soy berowe, non fiyon fo ké énda modor ro bé de sugu i Tuluse béleewe ni, fakay i Tuluse méuray i na nuwe bero brab fésagadé no bero moso loo bé rénigo nuwe dob begome sabaf bé kégédaw ne. 32 Non i Tuluse, maak fénférisu noy kéluhanay de étéw sabaf bé de sala ro brab fénggito no médait ro mékukum. I funa nuwe réménigo bé ni inok mégédaw bé kéluhanane bé kéfésagad ne.

33 Toow fo mégédaw i Tuluse! Toow fo gétigan i Tuluse brab métilédtéd! Enda i gésobut bé kégétiga nuwe taloo no rigoné nuwe. 34 Non wén i Ménsulate

Kébéréh i Tuluse mano, “Enda i étéw gésobut bé kégétigay Tuluse taloo no kéfégitung ne. Atin énda i géféginau bé Tuluse.” 35 Atin wén soy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Enda i géféélét dob Tuluse inok wén i utongén.” 36 Non i Tulusey léménimbage bé kéluhanay de éntingayén, brab Beeney muyage brab mégulé we bé kéluhanane. Atin i kéluhanay de éntingayén kaan inok médayéw. Médayéw damén i Tuluse taman sa taman. Amen.

12

I galbéke kay Tuluse

1 Mélaw do dumo gu, sabaf bé dakéle gédaw i Tuluse betom, ongoté ku dob begome ké fédaya gom i Tuluse mégulé won begom. Been i maake tulak gom énda méléhuén. Fatut tintu fo fiyoy rigoné kome inok mésuwat i Tuluse de. Been i fatute kéfé ngintulus gom. 2 Atin kagom miring bé adat i de tete dob duniyae ni. Yamula fédaya gom i Tuluse fégaliné no begom bé kéfé walé y ne mantu bé de kéfégitung gom. Tidéw béno, gétiga kom i kétayay Tuluse sani fiyowe brab métintuwe brab mékésuwate.

3 Atin non niray i Tuluse begén i aturane, béréhé ku begom i ni: Kagom fégitungén de ké toow gom na fo gérotor bé de dumo gom. Yamula térifantad gom brab i séngae ségétéw begom fatut kémarang bé lowoh ne loo bé kéunure niray i Tuluse dob beene. 4 Ufama, fégitung gom i lowoh i étéwe. Wén i médoo do réfaén. Atin i de réfa lowoh békén ségilé w i de rigoné ro. 5 Atin ségilé w so bé niy betome do munur bé Kristowe. Non fiyon fo ké médoo tom, ménwalé y tom maak do réfa i lowoh Kristowe. Atin maak sésumfat tom kéluhanan. 6 Toow fo mégédaw i Tuluse. Non tidéw dob Beene wén i do séségiyo-giyo kéfurungo tom. Mélaw fatut rigonéy séngae ségétéw i kéfurungone niray i Tuluse de. Amuk i ségétéwe betom furung muret bé kébéréh i Tuluse, fatut muret loo bé kéunure niray i Tuluse de. 7 Amuk furung go témabang, tabang go. Amuk furung go témoro, toro go. 8 Amuk furung go émféfiyo fédéw, rigo mo. Amuk furung go miray, iray go témantu. Amuk furung go mégulé w, fégéror go fégulé w. Amuk furung go mégédaw, féororém i na muwe mégédaw.

9 Atin békén ubo-ubo saén i kégédaw gome bé de dumo gom. Atin fatut ikaa kom i tetee. Atin lékafit gom dob fiyowe. 10 I betome, do sédumon tom sabaf bé Kristowe, mélaw fatut tom ségédaw. Atin fatut méraan i na tome séfégadat. 11 Kagom faukén, yamula fatut fégéror gom rémigo bé kétayay Kadnane sabaf bé fiyowe fédéw gom. 12 Fatut moror tom non wén i inam tom dob Tuluse. Atin fatut témingkél tom bé de mérégén. Atin fatut démoyun tom démasal. 13 Atin fatut sétukidé tom i éntingayéne katom dob de dumo tom munur bé Kristowe amuk méskinan ro. Brab fatut tayakufé tom i de étéw dob de lawi tom fiyon fo ké énda gélolo tom de séna.

14 Kagom ongotén i kékukum i Tuluse bé de étéw émférasay begom. Yamula fatut dasal gom dob Tuluse inok féfiyoné no bero. 15 Fatut mamung tom moror bé de étéw moror brab mamung tom kémérew dob de étéw kémérew. 16 Fatut waléy sébaan i fédéw tome do munur bé Jesuse. Atin kagom félangka-langka, yamula fatut tom séloyuk bé de étéw térifantad. Atin kagom fégitungén de ké do toow gom fo métilédtéd.

17 Amuk wén i réménigo tete dob begome, kagom sémuli. Yamula fatut rigo gom saén i fiyowe inok énda i gédowoy begom. 18 Rigo gom i fiyowe taman gagané kom inok énda i ségiyo étéw mékérit begom.

19 Atin do dumo gu, fégétédém gom
i ni, kagom sémuli bé tetee. Yamula
fédaya gom i Tuluse sémuli bé kérit
ne. Non wén i Ménsulate Kébéréh
i Tuluse mano, “Begén i sémuli.
Begén i kémukum, bang i Kadnane.”
20 Atin fatut odoro tom i ni Ménsulat
Kébéréh i Tuluse mano, “Amuk
mélayaf i sébanile beem, féamaém.
Atin amuk térumén, féinémém. Non
amuk rigoné moy ni, waléy de
mémala.” 21 Kagom fédayaén i tetee
sémugu begom rémigo tete. Yamula
rigo gom fiyo inok tabanan i tetee.

13

Fantag bé de gémamak kukuman

1 Fatut i kéluhanay étéwe modor
bé sugu i de gémamak kukuman.
Non i kéluhanay méguléwe, ni-
rayay Tuluse bero aturan. Atin i
ménfétindége bé gobernowe, Tulus.
2 Mélaw i sébanile bé gobernowe,
sébanil bé féntindég i Tuluse, atin
mélaw mékukum i no étéw. 3 Non
i de rémigo fiyo énda kailanga ro
mégilak bé de gémamak kukuman.
Yamula i de rémigo tete kailanga
ro mégilak ro bero. Amuk méuyot
gom ké énda i funa kom mégilak
bé de mégulέw, rigo gom saén i
fiyowe. Atin dayéwé ro so begom.
4 Non i de mégulέw, berowey
sugu-suguéy Tuluse inok fiyoy
goho kome. Endob amuk rémigo
gom tete, fatut mégilak gom bero
non wén i kuwagib ro kémukum.
Berowey suguéy Tuluse kémukum
bé de rémigo tete. 5 Mélaw fatut
tom modor bé sugu i de gémamak
kukuman. Békén saén sabaf bé
kékukum ruwe éndob sabaf so bé
gétiga tom i fatute.

6 Been i ni soy funa tome
mayad buwis. Non i de mégulέw,
berowey de sugu suguéy Tuluse
amuk rigoné roy fatute rigoné
ro. 7 Mélaw fatut bayada tom
bé katabuwaney kéluhanay buwis
tome. Atin fatut fégadata tom i de
gémamak kukuman.

8 Kagom mutong. I maake utong
gom saén i kégédaw i dumo gome,
atin bayada kom bé gédawe sénga
tékélid. Non i tintuwe mégédaw bé
dumo nuwe tumané noy kitabe.
9 Non wén i ménsulate dob kitabe
mano, “Kagom lémamfa. Kagom
mémélέhu. Kagom ménakaw.
Kagom mingar.” Atin i de ni sugu
brab de dumo de, fakay odoro
tom amuk modor tom bé ni sugu
mano, “Fégédaw go bé dumo muwe,
ségilέw bé kégédaw me bé kaame
lowoh.” 10 I étéwe mégédaw bé
dumo nuwe, énda rigoné noy tetee
dob beene. Mélaw i kégédawe, been
i niy kétumane bé kéluhanay de
kitab.

11 Atin fatut ségédaw tom non
gétiga tom i ni gai. Endaén
mérugayén tidέw bέleewe, séfule
i Kristowe. Bέleewe toow na fo
gédét i nan gai bé amun ménggganay
gomén munur bé Kristowe. Mélaw
fatut mingat tom de brab kagom
iringén i ségétéwe fidong. 12 Non
bέleewe ni maak kélungonon éndob
gédétén fuweh, sani késéfule
Kristowe. Mélaw fatut kédané
tom i de tete adat tom tidέw dob
délémone. Atin fatut tom rémigo
fiyo non been i niy maake kulangé
tom niray Kristowe betom do
étéw bati dob géfékayae. 13 Fatut
rigoné tom i fiyowe loo bé fatute
rigonén dob géfékayae. Mélaw
kagom téolo-olon, taloo no mamung
bé de tete karagiya, kagom sétayan
bé ségiyowe saliyu bé bawag
gome, kagom sékérit, brab kagom
médalέw. 14 Yamula ongot gom
dob Kadnane Jesu Kristo tabanga
no begom rémigo bé fatute. Atin
kagom odoron i de tete kétayay de
lowoh gom loo bé tafaye adat gom.

14

Fantag bé amaéne

1 Amuk wén i dumo gom munur
bé Kristowe, éndob énda séna
méégét i kéunur ne, tayakuf gom.

Atin kagom séédél de ké ati kaane karang. 2 I étéwe méégét i kéunur ne, gékaranga noy fakay amaé noy kéluhanay de amaén. Endob i étéwe énda séna méégét i kéunur ne, karangé noy fénéngalaf saén i fakaye amaé no. 3 I étéwe mama bé kéluhanay amaéne, békén fatut siyawé noy dumo nuwe ké mama saén fénéngalaf. Atin i étéwe mama saén fénéngalaf, békén fatut dowoyé noy dumo nuwe ké mama bé kéluhanane. Non ségilów ro ténayakuf i Tuluse bero. 4 Enda fatutén ké kukumé tom i dumo tome. Non ségilów tom do sugusuguéy Tuluse. Mélaw Tulus saén i fatute kémukum betom bé ati fiyowe brab tetee. Atin i dumo gome munur bé Jesuse rigoné noy fiyowe non i Kadnaney témabanga ne de.

5 Loo so bé de gai. Wén i do étéw kémarang bé wén kun i toow na fo mékétéfu gai. Endob wén soy do ségiyo étéw kémarang bé i kéluhanay de gai fantay-fantay ro dob adafay Tuluse. Fatut fégitungéy séngae ségétéw i kétayay Tuluse. Tidéw béno fatut rigoné noy ati karangé nuwe kétayay Tuluse. 6 Amuk wén i étéw karangé no wén i gai toow na fo mékétéfu, rigoné no inok basana noy Kadnane. Amuk wén i étéw mama bé kéluhanay amaéne, rigoné no inok basana noy Kadnane. Gétiga tom i ni non fésalamata no dob Tuluse sabaf bé amaé no. Atin amuk wén i étéw énda mamaén bé kéluhanay de amaén, rigoné no inok basana noy Kadnane brab fésalamata no so dob Tuluse. 7 Non i betome do munur bé Jesuse, i funa tome méuyag brab méléhu békén inok rigoné tom saén i kétaya tome. 8 Yamula amuk méuyag tom séna, rigoné tom i funay Kadnane médayéw. Brab amuk méléhu tom, méléhu tom inok médayéw i Kadnane de. Mélaw amuk méuyag tom taloo no méléhu tom, kay Kadnane betom. 9 I funa Kristowe féndayaén i kéféléhue de atin méntébule, inok Been i Kadnane fégulówo noy de méuyag brab de ménléhu. 10 Mélaw kagomén dowoyén i de dumo gom munur bé Jesuse. Brab kagomén siyawén i de dumo gom munur. Non kéluhana tom so moso témindég dob adafay Tuluse bé gaiy kékukum ne. Mélaw Tulus saén i kémukume. 11 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Loo bé kétoow i kéuyag guwe, i kétoow i kéluhanay étéwe lémingkuwéd dob adafa kuwe. Atin i kéluhanay étéwe fayagé ro Begén i Tuluse.” Been i bénréh i Kadnane. 12 Mélaw fétindégéy Tulusey séngae étéw dob adafa nuwe inok béréhé roy kéluhanay de rénigo ro.

13 Mélaw kagomén kukumén i de dumo gom. Yamula fatut mingat tom inok i de dumo tom énda gésala ro sabaf bé de rénigo tom. 14 Sabaf sétiman i fédéw guwe bé Kadnane Jesus, toow fo gétiga ku ténungkas i Tuluse betom mama bé kéluhanay amaéne. Endob amuk wén i étéw karangé no liyén dob adafay Tulusey sébaane amaén, békén de fatut mama. 15 Endob amuk gito no begom mama, atin waléy tete i fédéw ne de, énda mégédaw gom de. Mélaw kagom amaén i amaéne funay dumo gome gésala. Non i Jesuse ménléhu inok mékédan i de salaén. 16 Atin amuk wén i fiyo rénigo gom éndob kénarang i de étéw sala, kagom rigonén de mon, inok énda gébéréh ro tete fantag bé begome. 17 Non dob kéfégulów i Tuluse bé de étéwén, énda mélaga i de amaén taloo no do inémén. Endob i toowe fo mélaga i kétintuwe brab kéfiyoy fédéwe, brab kéorore sabaf bé kéfémandu i Rémogor i Tuluse. 18 Amuk modor tom bé Kristowe loo bé ni, mésuwat i Tuluse betom. Atin mésuwat soy de ségiyo étéw betom.

19 Mélaw fatut démoyun télamané tom rigonén i funa tome fiyoy de fédéw tom brab funa tome waléy

méégét i kéunur tome. 20 Kagom
binasanén i rigonéy Tuluse sabaf
bé amaéne saén. Ténungkas i Tu-
luse betom mama bé kéluhanay
amaéne. Endob kagom mama
bé éntingayéne funay dumo gome
gésala. 21 Ay niy fatute. Kagom
mama karne, taloo no miném arak
taloo no rémigo éntingayén funay
dumo gome gésala. 22 Odoro kom
i de kékarang gom fantag bé de
amaén. Endob kagom séédél bé
de dumo gom fantag bé de ni non
Tulus i méguléwe begom. Méoror
i étéwe fiyoy fédéw ne non rigoné
noy gékaranga nuwe fiyo. 23 Endob
i étéwe amaé noy gékaranga nuwe
tete, kukuméy Tuluse non gétiga no
gésala ké rigoné no. Non amuk
rigoné tom i gékaranga tome tete,
gésala tom de.

15

1 Atin i betome méégétén i kéunur
tome, fatut tingkélo tom i de énda
séna méégét munur, brab fatut
tabanga tom bero. Enda fatut
rigoné tom i de katom kétayan
saén. 2 Yamula fatut rigoné tom
soy mékésuwate dob de dumo tom
inok waléy méégét i kéunur ruwe.
3 Non fiyon i Jesu Kristowe énda
rénigo noy kaane kétayan. Non wén
i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
“I de tete bénréh ro dob Tuluse,
bénréh ro so dob Begéne.” Sénulatén
i ni inok giton rénigo Jesusey
kétayay Tuluse fiyon fo ké fénrasay
ro. 4 Non i kéluhanay Ménsulate
Kébéréh i Tuluse, ménsulat inok
métoro tom, brab inok wén i
inam tom sabaf bé kéwaléy tome
témingkél brab sabaf bé kéfiyoy
de fédéw tom ké masa tom bé
Ménsulate ni Kébéréh i Tuluse. 5 I
Tuluse fétingkélé no betom brab
féfiyoné noy de fédéw tom. Mélaw
fésétimané no damén i de fédéw tom
miring bé Jesu Kristowe, 6 inok
séréngan tom démayéw bé Tuluse
Abay Kadna tom Jesu Kristo.

7 Mélaw sétayakuf gom maak do
sétuwaréy ségilew bé kétayakuf Kris-
towe betom, inok médayéw i Tu-
luse de. 8 Béréhé ku begom, i Kris-
towe ménwaléy maak sugu-suguéy
de Judio inok fégito no tintu fo tu-
manéy Tulusey fasad ne fénasadén
dob katufuay de Judio bé do gétah.
9 Atin rénigo noy ni inok i de
békén Judio dayéwé ro soy Tu-
luse sabaf bé kégédaw ne. Non
wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse
mano, “Toow fo dayéwé ku Beem
Tulus, brab dayéwéy de békén Ju-
dio so Beem. Dayéwé key Beem
bé de kanta gey.” 10 Atin wén
soy ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse
mano, “I de begom do békén Ju-
dio, oror gom séréngan bé de Ju-
dio do fénémili étéw.” 11 Atin wén
soy ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse
mano, “I de begom do békén Ju-
dio, dayéw gom i Kadnane. Atin
i kéluhanay étéwe fatut dayéwé roy
Tuluse.” 12 Atin sénulat Isaiase soy
ni mano, “Gégumah i ségétéwe étéw
séfu Jessehe. Atin Beeney waléye
mégulew bé de békén Judio. Atin
sémarig ro dob Beene.”

13 Atin i Tuluse, sani miraye
kéfiyonon ongot-ongoté tom,
féororé no damén begom, brab
féfiyoné no damén i de fédéw gom
sabaf bé kéunur gome de, inok
minut méégét i inam gome dob
Tuluse sabaf bé barakat i Rémogor
ne.

14 Atin fantag bé begome do
dumo gu, gétiga ku fiyoy de adat
gom brab médooy de gétiga kom
brab gétigan gom sétoro. 15 Gido
loo, ménbarawu témoro begom dob
ni sulat inok énda gélifoto kom
de. Ménbarawu non niray i Tuluse
begén i aturane, 16 inok muretu
dob begome do békén Judio. Non
sénugu Jesu Kristowe begén rémigo
bé ni. Gémalbéku maak fadi non
ureté kuy Fiyowe Uret i Tuluse
inok i begome do békén Judio
waléy gom maak ténulak dob

Tuluse. Atin tayakufé̱y Tuluse begom non fé̱ntintuy Ré̱mogor i Tuluse begom. 17 Atin non bé̱ ké̱tabang Jesu Kristowe begé̱n, énda mémalawu émbéréh fantag bé̱ ké̱luhanay rigoné kuwe bé̱ galbé̱k i Tuluse. 18 Endob i gébérého kuwe saé̱n i fantage bé̱ fé̱nrigo Kristowe begé̱n bé̱ ké̱usar ne begé̱n. Non wé̱n i de begom do bé̱ké̱n Judio mé̱nodor bé̱ sugu i Tuluse sabaf bé̱ ké̱toro guwe brab ré̱nigo guwe. 19 Non i barakat i Ré̱mogor i Tuluse fé̱nrigo no begé̱n i mé̱doowe do mé̱ké̱gaif. Mé̱law amun mé̱nagéwu tidéw dob ingé̱de Jerusalem taman dob ingé̱de Iliriko, tintu fo nuret guy Fiyowe Uret fantag bé̱ Jesu Kristowe. 20 Toow fo mé̱uyotu muret bé̱ Fiyowe Uret dob de ingé̱d énda sé̱na é̱nggégé̱lingo i de étéw fantag bé̱ Kristowe. Non mikau muret saé̱n dob de étéw é̱nggégé̱lingo ron fantag bé̱ Jesuse tidéw dob de ségiyo étéw. 21 Non wé̱n i Mé̱nsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I de étéw énda sé̱na é̱nggé̱lingoo roy fantage bé̱ Beene, gé̱tiga ro moso. Atin i de étéw énda sé̱na mé̱nureton ro, gé̱sobuto ro moso.”

22 Been i niy funa kuwe mé̱doonén gule mé̱nangga mangéy dob begome. Non mé̱nggéroru magéw mangéy dob de séségiyo-giyo ingé̱d. 23 Endob bé̱leewe ni, é̱nggilidén i rigoné kuwe dob de ni gonon. Atin mé̱nrugayén i ké̱uyot guwe mangéy dob begome. 24 Mé̱law mé̱uyotu mangéy dob begome. Non magéwu mangéy Espaniya, atin fiyo ké̱ mawé̱tu dob begome singkow bé̱ ké̱agéw guwe mangéy diyo. Atin amuk gilidén i fiyowe ké̱tukaw gu begom, fiyo ké̱ tabanga kom damé̱n begé̱n bé̱ ké̱agéw guwe mangéy Espaniya. 25 Endob bé̱leewe ni mangéyu Jerusalem inok uwité kuy tabange kay de munur bé̱ Jesuse bati diyo. 26 Non wé̱n i niray i de munur bé̱ Kristowe dob Masedonia brab Akaya kay de mé̱skinan do munur bé̱ Kristowe diyo dob Jerusalem. Niray ro non been i ké̱taya ruwe. 27 Toow ro fo moror té̱mabang non maak wé̱n i utong ro bé̱ de munur dob Jerusalem. Non i de Judio té̱nukido ro bero bé̱ ké̱unur ruwe bé̱ ké̱angéy guwe dob de bé̱ké̱n Judio. Mé̱law i de bé̱ké̱n Judio, fatut té̱mabang ro miray kurta dob de mé̱skinan do Judio dob Jerusalem. 28 Atin amuk fégilidé kuy ni galbé̱k atin géiraya kun beroy ké̱luhanay ni kurta, tausu né̱n mangéy Espaniya brab mawé̱tu dob begome. 29 Atin gé̱tiga ku amuk mangéyu dob begome, féfiyoné Kristowe betom sabaf bé̱ ké̱agéw guwe.

30 Atin do dumo gu, non bé̱ ké̱unur tome bé̱ Kadna tome Jesu Kristo brab non bé̱ késégédaw tome tidéw dob Ré̱mogor i Tuluse, ongoté ku begom dasal gom té̱mantu inok tabangay Tuluse begé̱n. Amuk rigoné kom i ni, géamung gom bé̱ galbé̱k guwe. 31 Dasala kom begé̱n inok i de énda munur dob Judea énda fésug-sugé ro begé̱n. Brab dasal gom inok moror i de munur dob ingé̱de Jerusalem sabaf bé̱ uwité kuwe bero. 32 Amuk mérigoy ni brab amuk ké̱tayay Tuluse, gé̱tausu mangéy dob begome, brab toowu fo moror. Mé̱law géséféfiyo tom do fédéw bé̱ ké̱tukaw guwe begom. 33 I Tuluse, sani funa tome fiyoy fédéw tome, fé̱manduo no damé̱n begom ké̱luhanan. Amen.

16

I késégifa Pablowe

1 Wé̱n i ségétéwe libun fé̱ndawét Febe mangéy dob begome. Beeney dumo tome so munur bé̱ Jesuse brab fiyoy adat ne. Atin bé̱leewe té̱mabang gé̱malbek dob de munur dob ingé̱de Senkrea. 2 Tayakuf gom damé̱n sabaf bé̱ Kadnane loo bé̱ fatute rigoné tom do munur

bé Jesuse. Atin tabang gom bé atiy kailanga nuwe, non médooy ténabang ne, atin ténabangén so begén.

3 Atin féfégérarém gom begén i Prisilahe brab Akilahe. Non beroy de dumo gu géménalbék bé galbék Jesu Kristowe. 4 Niray roy férénawa ruwe bé kétabanga ruwe begén, gédét ro féléhuén. Mélaw fésalamata ku bero loo soy de étéw békén Judio do munur bé Kristowe. 5 Atin féfégérarém gom so begén i de munur sélimud dob lawi ro Prisilahe brab Akilahe. Brab féfégérarém gom so begén i Epenetowe, sani kégédawa kuwe dumo gu. Beeney sunguwe étéw ménunur bé Kristowe dob Asia. 6 Atin féfégérarém gom so begén i Mariahe, sani mégérore gémalbékon begom. 7 Atin féfégérarém gom so begén i Andronikowe brab Juniase, sani de dumo gu Judio. Bé gétahe, beroy de dumo gu do férisu. I de apostol toow fo basana ro bero, brab ménunur ro bé Jesuse bé énda séna mununu de.

8 Atin féfégérarém gom so begén i Ampliatowe, sani kégédawa kuwe dumo tom munur bé Kradnane. 9 Atin féfégérarém gom so begén i Urbanowe, sani dumo tome gémalbék bé galbék Jesu Kristowe. Brab féfégérarém gom so begén i Estakiwe, sani kégédawa kuwe dumo gu. 10 Atin féfégérarém gom so begén i Apolose, sani ménfégitowe bé kéimu ne bé Kristowe. Atin féfégérarém gom so begén i de étéw dob kuréngo Aristobuluse. 11 Atin féfégérarém gom so begén i Herodione, sani dumo guwe Judio. Atin féfégérarém gom so begén i de étéw dob kuréngo Narsisuse munur bé Kradnane.

12 Atin féfégérarém gom so begén i Trifaenawe brab Trifosowe, sani de gémalbék bé galbék i Kadnane. Atin féfégérarém gom so begén i Peruse, sani kégédawa kuwe dumo gu, sani mégérore gémalbék bé galbék i Kadnane. 13 Atin féfégérarém gom so begén i Rufuse, sani ménbantuge gémalbék kay Kadnane. Atin féfégérarém gom so begén i idéng ne, sani maake idéng gu so sabaf bé kégédaw ne begén. 14 Atin féfégérarém gom so begén i Asinkrituse, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas, brab de dumo ro munur. 15 Atin féfégérarém gom so begén i Filologuse, Julia, brab Nereuse, brab libu nuwe brab Olimpase brab kéluhanay de dumo ro munur.

16 Atin fégito gom i kégédaw gome amuk sémégifa gom. I kéluhanay de munur fésamfayé roy késégifa ruwe begom.

17 Atin do dumo gu, ongoté ku dob begome bé ingat gom bé de émfésééédél brab témoro bé ségiyowe kétoro bé féngganad gome. Férayu gom de inok énda kédané roy kéunur gome. 18 Non i de ni do étéw, énda rigoné roy kétayay Kadnane Jesu Kristo. Yamula rigoné roy karowe kétayan. Atin tugio roy de énda séna féngganadén bé de furung kébéréh ureté ro. 19 I kéluhana keye, énggélingoo key i fantage bé kéodoro kome bé Fiyowe Uret funa ku moror. Méuyotu fo ké gétiga kom i kéluhanay fiyowe. Endob énda damén gétiga kom i tetee. 20 Atin i Tuluse, sani émféfiyowe bé fédéw tome, tabanga no begom inok tabana kom sékoy Satanase.

Atin mégédaw fo damén i Kadnane Jesus begom.

21 I Timoteowe, sani dumo guwe gémalbék, ségifaé no begom. Atin i Lusiowe brab Jasone brab Sosipatare do dumo gu Judio, ségifaé ro so begom.

22 Atin i begéne, Tersio sani fénsulat Pablowe bé ni, ségifaé ku so begom sabaf bé Kradnane.

23 Atin i Gayowe, sani gefee bé lawie batio key brab sélimudo keye

do munur, ségifaé no so begom. Atin i Erastowe, sani mitonge bé kurtae dob ni ingéd, brab Kartuse dumo tom, ségifaé ro so begom.

24 Atin mégédaw fo damén i Kadna tome Jesu Kristo begom kéluhanan. Amen.

25 Dayéwé tom i Tuluse. Géféégéto noy de kéunur tom bé Jesuse. Gérigono noy ni sabaf bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe ureté ku. Been i niy Fiyowe Uret énda gésobutoy de étéw de non ménbunéy ménrugayén. 26 Endob béleewe, i Fiyowe Uret fantag bé Jesuse giton dob de sénulat i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin non sénugu i magufusae Tulus, fégétiga key bé de étéw dob kéluhanay de ingéd, inok i kéluhanay de étéw damén méginugut ro de.

27 Atin médayéw damén i sébaane Tulus. Enda i ségiyo saliyu bé Beene. Gétiga noy kéluhanane. Médayéw damén sabaf bé Jesu Kristowe taman sa taman. Amen.

Pablo

I Sunguwe Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Korinto

Been i niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Tafayén séménugud i Pablowe dob ingéde Korinto. Atin i de dumo bé de étéw diyo ménwaléy ro munur bé Jesu Kristowe sabaf bé kéuret Pablowe.

Endob amun méntékédan i Pablowe diyo, wén i de dumo bé de munur diyo rénigo roy tetee. Atin i de dumo de, wén i de ménénginsa fantag bé ati fatute rigoné ro sabaf bé kéunur ruwe. Médooy de fénginsaé ro non mantu ro séna munur bé Kristowe.

Mélaw séménulat i Pablowe inok sumbulo no bero bé de fénginsaé ro. Nugar Pablowe soy de dumo bero do ménsala.

1 Begéney Pablowe, fénémili i Tuluse ménwaléy apostol Jesu Kristowe sabaf bé kétayay Tuluse. I Sostenese dumo tom munur bé Jesuse brab begéne, sulata key begom 2 do munur bé Tuluse bati dob Korinto. Fénémili i Tuluse begom inok waléy mélinis dob adafa nuwe sabaf bé Jesu Kristowe. Ménwaléy gom do étéw i Tuluse beroy kéluhanay de étéw dob kéluhanay de ingéd munur bé Jesu Kristowe, sani Kadna ruwe brab Kadna tome so.

3 I Abay tome Tuluse brab Kadna tome Jesu Kristo toow fo mégédaw damén begom brab iray ro damén i métanéke do fédéw.

I kéfiyonone sabaf bé Kristowe

4 Toow fo démoyunu fésalamat bé Tuluse non bé kégédaw ne begom fénagéw dob Jesu Kristowe. 5 Non toow fo fénfiyoy Tuluse begom bé kéwaléy gome do dumo Jesu Kristowe. Mélaw tintu fo énggésobuto kom i toowe kétoro brab gétigan gom so témoro de. 6 Ménwaléy toow fo méégét i kéunur gome bé ténoro geye begom fantag bé Kristowe. 7 Mélaw i Tuluse nirayén begom i kéluhanay kéfurunge kailanga kom tidéw dob Rémogor ne, bé lala gome ongot-ongot bé késéfule i Kadna tome Jesu Kristo. 8 Beeney émféégéte bé kéunur gome taman dob tamfaday duniyae, inok énda i sala gom dob gaiy késéfule ne. 9 Toow fo gésarig tom bé Tuluse, sani ménémilie betom inok waléy tom do dumoy Nga ne Jesu Kristo, sani Kadna tome.

Ménsébaad ro

10 Do dumo gu, sabaf bé kéfégulew i Kadna tome Jesus betom ongoté ku begom kagom sébaad-baad. Yamula séfagayun gom inok waléy ségilew i de fédéw gom brab de kéfégitung gom. 11 Non do dumo gu, bénréh i de étéw do dumo Kloewe démoyun gom kun séédél. 12 Wén kun i do dumo begom émbéréh maro, “Kuyug Pablo gey i begeye.” Atin i de dumo de kun émbéréh maro, “Kuyug Apolos gey i begeye.” Brab i de dumo begom émbéréh ro maro, “Kuyug Pedro gey i begeye.” Atin i de dumo do émbéréh maro, “Kuyug Kristo gey i begeye.” 13 Toow fo tete i nan. Maak sénufak-ufak gom i Kristowe. Békén begén i ménléhue dob kruse inok méfukas gom bé de sala gom. Brab énda ménbautis gom inok waléy gom do kagén kuyug.

14 Fésalamatu dob Tuluse non békén begén i ménautise begom saliyu bé Krispowe brab Gayowe. 15 Mélaw énda i gébéréh de ké ménbautis gom dob dawét guwe. 16 (Bénautis guy Estabanase brab kéluhana ro ségélawi. Endob éndaén i ségiyo énggétédémo ku bénautis gu.) 17 I funa Kristowe begén séménugu békén ké mautisu. Yamula sénuguén begén muret bé

Fiyowe Uret. Atin énda fénfurungén begén muret loo bé de étéw dob duniyae ni, inok i de étéw mégélingo, énda munur ro saén sabaf bé kéfurung guwe émbéréh. Yamula munur ro sabaf bé barakat i Tuluse. Mélaw énda émbunéy i barakat Kristowe mémukas bé de étéw sabaf bé kélého ne dob kruse.

I kégétigay Tuluse

18 I de étéw mékukum ro, marok énda i laga i kéurete fantag bé kélého Jesuse dob kruse. Endob i betome do ménfukasén dob de sala tom, gétiga tom toow i Fiyowe Uret brab fégito noy barakat i Tuluse. 19 Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé ni mano, “Binasané kuy kégétigay de ménggánad. Atin fégito gu énda i laga i kéfégitung i de étéw marok do métilédtéd ro.” 20 Mélaw gétiga tom énda i laga i kégétigay de énggéféganad taloo no de métilédtéd taloo no de furung émbéréh dob ni duniya. Non fénggitoy Tuluse énda i lanték i kégétigay kéilawane.

21 Toow fo gétigan i Tuluse. Bénantakén bé énda gésobutoy de étéw de sabaf bé de kégétiga ro saén. Yamula ménsuwat i Tuluse mémukas saén bé de étéw munur bé Fiyowe Uret ureté key, fiyon fo ké béréh i de étéw énda i laga i Fiyowe Uret. 22 I de Judio méuyot ro gégito do mékégaif inok géunur ro de. Atin i de étéw tidéw Akaya méuyot ro mégélingo bé de gétigan muret inok géunur ro de. 23 Endob ureté tom i fantage bé Kristowe ménléhu dob kruse. Endob i de Judio mika ro de. Atin i de étéw békén Judio fégitungé ro énda i lagaén. 24 Endob i de étéw do fénémili i Tuluse munur ro, do Judio brab do békén Judio, gétiga roy barakat i Tuluse brab kégétiga nuwe fénggito no dob kélého Jesu Kristowe. 25 Non i kégétigay Tuluse toow na fo gérotor bé kégétigay de étéw, fiyon fo ké fégitungé ro énda i lagaén. Atin i barakat i Tuluse toow na fo émbagér tidéw bé kébagér i de étéw, fiyon fo ké wén i do étéw fégitungé ro énda i bagér i Tuluse.

26 Do dumo gu, fégétédém gom i ni. Amun fénwaléy i Tuluse begom do munur, énda sénay médoo begom do gétigan, brab énda sénay médoo begom do odoron, taloo no do gérotor étéw. 27 Endob i Tuluse fénémilién i de étéw léngléngén ro dob adafay kéilawane inok kémalanan i de étéw marok toow ro fo gétigan. Atin fénémilién i de étéw do gérifantad dob adafay kéilawane inok kémalanan i de étéw do téfégérotor. 28 I Tuluse fénémilién i de étéw diyangkaén brab ikaan brab énda i laga ro kun dob duniyae ni inok fégito no énda i laga i de éntingayén karangéy de étéw toow fo mélaga. 29 Mélaw énda i étéw géfélangka-langka dob Tuluse. 30 Gido loo, fénwaléyéy Tuluse betom dumo Jesuse. Atin i kéluhanay de kégétiga tom tidéw dob Tuluse fén-angéyén bé Kristowe. Atin sabaf so bé Kristowe, ménwaléy tom do métintu brab malinis dob adafay Tuluse brab méfukas tom bé de sala tom. 31 Mélaw toow i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Amuk wén i méuyot fébantug-bantug, fatut fébantug-bantug saén bé atiy rénigoy Kadnane.”

2

I Fiyowe Uret

1 Atin do dumo gu, amun énggégumahu dob begome, nuret guy Fiyowe Uret i Tuluse. Endob énda ménfurungu émbéréh taloo no muret loo bé ségétéwe wén i kégétiga no. 2 Non ménuyotu saén muret dob begome fantag bé Jesu Kristowe brab fantag bé kélého ne dob kruse. 3 Mélaw amun énggumahu dob begome, toowu fo ménggilak brab lémenukub, non gétiga ku énda furungu muret. 4 Atin amun nureto ku begom, énda ménusaru bé furunge kébéréh

taloo no kégétigan. Yamula i Rémogor i Tuluse diyo dob begéney ménféunure begom bé barakat ne, 5 inok i kéunur gome békén sabaf bé kégétigay étéwe. Yamula munur gom saén sabaf bé barakat i Tuluse.

I kégétigay Tuluse

6 Endob i toowe, toroé kuy tintuwe ménalém kégétigan dob de étéw méégét i kéunur ruwe. Endob i ni kégétigan békén tidéw dob kéilawane taloo no tidéw dob de méguléw dob duniyae bé ni do gai. Non mékédan i kéféguléw ruwe. 7 Yamula toroé kuy ménaléme kégétigay Tuluse, sani ménbunéye non énda fénggitoy Tuluse de bé do gétah. Non amun énda séna lénimbag i Tulusey duniyae ni, énggétiga non i atiy rigoné nuwe bé fukasé no betom inok méuyag tom taman sa taman dob lawayo. 8 Enda i ségétéw méguléw dob duniyae ni énggésobuto noy ni ménalém kégétigan. Non amuk énggésobuto ro, énda damén fénléhu roy barakatane Kadnan dob kruse. 9 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Enda i ségétéw énggégito taloo no énggégélingo taloo no énggéfégitung bé de fiyo do languntaman ténafay i Tuluse kay de étéw méimu de.” 10 Atin i de ménbunéy bé do gétah, fénggésobut i Rémogor i Tuluse dob betome. Non gétigay Rémogor i Tulusey kéluhanane, fiyon i de ménalém kéfégitung i Tuluse. 11 Enda i gétigan bé atiy dob kéfégitung i ségétéwe étéw saliyu bé beene so. Ségiléw so bé Tuluse. I Rémogor i Tuluse saén i gétigane bé atiy dob kéfégitung i Tuluse. 12 Atin énggédot tom i Rémogor i Tuluse bati dob de fédéw tom. Békén rémogor tidéw dob duniyae ni, éndob Rémogor i Tuluse. Fégétiga no betom i kéluhanay niray i Tuluse betom.

13 Mélaw toroé tom i ténoro i Rémogor i Tuluse betom, békén tidéw saén dob kégétigay étéwe. Toroé tom i toowe tidéw dob Rémogor i Tuluse dob de étéw bati i Rémogor i Tuluse diyo dob de fédéw ro. 14 Endob i étéwe énda diyo i Rémogor i Tuluse dob fédéw ne, énda gétayakufo noy de éntingayén tidéw dob Rémogor i Tuluse non énda gésobuto no de. Atin karangé noy énda i lagaén non i Rémogor i Tuluse saén i émfégésobute de. 15 I étéwe batioy Rémogor i Tulusey fédéw ne, gésobuto noy kéluhanane. Endob i étéwe énda diyo i Rémogor i Tuluse dob beene, énda gésobuto noy kéfégitung i de étéw diyo i Rémogor i Tuluse dob berowe. 16 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Enda i gétigan bé atiy dob itungay Tuluse brab, énda i gétoro bé Tuluse.” Endob i betome do munur, fénggito Kristowe betom i kéfégitung ne.

3

Do sugu-sugué y Tuluse

1 Do dumo gu, amun diyou séna dob begome, énda énggébérého ku begom i ségiléwe bé kébéréh guwe dob de étéw fénémanduoy Rémogor i Tuluse. Non kailanga kuy émbéréhe dob begome maak do nga munur bé Kristowe. Non odoro kom sénay de tete kétaya kom. 2 Mélaw énda gétoroo ku begom bé de ménalém kégétigan, non ségiléw gom bé ngae énda géamaa noy métégase amaén, éndob ratah saén. Fiyon béleewe ni, énda gésobuto kom i ménaléme kétoro gu. 3 Non odoro kom sénay de tete kétaya kom. Wén sénay do médaléw brab do séédél begom. Mélaw giton dob begomey kéodoro kome bé de tete kétaya kom, ségiléw bé de énda munur bé Jesuse. 4 Non amuk wén i émbéréh begom maro, “Begey i kuyug Pablowe”, brab émbéréh i de ségiyo maro, “I begeye do kuyug

Apolos gey", fégito gom i késégilέw gome bé de énda séna munur.

5 Fégitung gom i fantage bé de ni. I begéne, sani Pablowe, ati begéne? Atin ati Apolose? Ségilέw gey falan do sugu-suguéy Kadnane saén. Fénuret i Tuluse begey inok munur gom. Rigoné key saén i galbéke sénugu i Tuluse sénga ségétέw begey rigoné key. 6 Maak do gémalbék gey dob fantade. I begéne ségilέwu bé mohoke. Atin i Apolose ségilέw bé mitisone de wayég. Endob Tulusey émfééruke bé de nohok. 7 Mélaw békén i mohoke taloo no mitisone de wayég i fatute de médayέw. Endob Tulus saén i fatute de médayέw non Been i émfééruke de. 8 I mohoke brab mitisone de wayég, énda i isu bero toow na fo gérotor. Atin irayay Tuluse bero baras loo bé kédakél i de galbék rénigo ro. 9 Non i begeye Apolosey de sugu-suguéy Tuluse brab sétabang gey gémalbék. Atin i begome maak do nohok i Tuluse.

Atin ségilέw gom bé sébaane lawi rénigoy Tuluse. 10 Atin i Tuluse fénwaléyén begén ségétέw furung rémigo lawi. Mélaw begén i ménfédiyoe bé batέwe gonoy de liléy ménbunsud. Atin ségiyo man i émfétause bé kérigowe bé ni lawi. I atag i ni, wén i ségiyo témoro begom béleewe ni. Atin i émfétause bé galbéke fatut ingata noy rigoné nuwe. 11 Atin sébaan saén i batέw i lawi i Tuluse. Been i Jesu Kristowe fénwaléy i Tuluse maak batέw non Been saén i unuro tome. 12 Atin i de rémigo bé lawi i Tuluse, médooy de fégérigo ro de. Atin i de séségiyo-giyo fégérigo bé lawie ségilέw bé de séségiyo-giyo kétoro. Amuk fiyoy kétoroe maak do bélowon brab do filak brab do balilaga do batέw. Enda métuwég i de ni do éntingayén. Endob amuk énda fiyoy kétoroe, ségilέw bé de kayέw brab do kéroon. I de ni do éntingayén magad do métuwég. 13 Bé gaiwe moso séfule i Kadnane mangéy kémukum, giton i galbék i kéluhanay de étέw. Atin téngkadé noy de galbék ro bé aféye. Amuk fiyo, énda métuwégén. Endob amuk tete, métuwég. 14 Atin amuk énda métuwég i galbék i ségétέwe étέw, gédoté noy baras ne tidέw dob Tuluse. 15 Endob amuk météy métuwég i galbék i ségétέwe étέw, énda gédoté noy baras ne fiyon fo ké ménfukas inok énda mékukumén. Ségilέw bé étέwe énggéférarέy tidέw dob métuwége lawi éndob énda i énggéuwito no.

16 Gétiga kom damén i begome maak lawi i Tuluse non diyo i Rémogor ne bati dob de fédέw gom. 17 Atin amuk wén i minasa bé lawi i Tuluse, binasanéy Tuluse soy nan étέw, non i lawi i Tuluse mékétéfu. Atin begom i nan lawi.

18 Kagom tugion i lowoh gome. Non amuk wén i ségétέw begom manok toow fo gétigan dob adafay de dumo no dob duniyae ni, fatut waléy énda i gétiga no dob adafay de étέw, inok waléy toow fo gétigan dob adafay Tuluse. 19 Non i kégétigane dob duniyae ni énda i lagaén dob adafay Tuluse. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, "Usaréy Tulusey de akar i de énggétigan do étέw fégélangkébén bero." 20 Atin wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, "I Kadnane gétiga noy kéfégitung i de gétigan do étέw énda i lagaén." 21 Mélaw kagom fégéfélangka-langka i kéfuray gome bé de étέw. Non i begeye do sugu-sugué kom, békén gey funa kom félangka-langka. 22 Atin i begéne brab Apolose brab Pedrowe, niray i Tuluse begey dob begome inok tabanga key begom. Fiyon i duniyae ni, brab de éntingayén gégumah moso, brab de éntingayén béleewe ni, brab fiyon i de umul brab kélέhu, niray i Tuluse inok féfiyoné no begom. 23 Atin i begome ka Kristowe, brab i Kristowe kay Tuluse.

4

Do apostol

1 Atin fantag bé begeye do témoro, fatut karangé kom begey
do sugu-sugué Kristowe. Non
sénarig i Tuluse dob begeyey
de ménalém kébéréhén. 2 Atin i
sarigone fatut odoro noy de sugu
i amu ne. 3 Endob énda émbukuu
fantag bé ati kéfégitung gome begén
taloo no i kéfégitung i de ségiyo
étéw begén. Fiyon i begéne, énda
kukumé kuy kagéne lowoh. 4 Enda
tete i fédéw guwe fantag bé de
rénigo gu. Gido loo, énda séna
gito no ké fiyo taloo no ké tete
i de rénigo gu, non Kadnaney
kémukume begén. 5 Mélaw kagom
sékukum béleewe ni. Yamula ongot-
ongot gom i késéfule i Kadnane.
Non fégito no bé béno i kéluhanay
rénigoy de étéw do énda séna gito no
béleewe ni. Atin fégito no soy ati dob
fédéw i kéluhanay étéwe. Bé béno
gai, i Tuluse dayéwé noy séngae
ségétéw look énda, sabaf sa bé de
rénigo ro.

6 Do dumo gu, énggélabito kuy
dawét guwe brab Apolose. En-
dob i begeye do ufama saén inok
gétiga kom bé fatut odoro kom
saén i fénsulat i Tuluse. Mélaw
kagom karangén de ké toow na
gérotor i ségétéwe témoro bé dumo
nuwe témoro. 7 Fégitungé kom
keey do toow gom na fo gérotor
bé de ségiyo. Endob dufang i
nan kéfégitung. Non i kéluhanay
de éntingayén do kagom, Tulus i
méniraye de dob begome. Mélaw
kagom félangka-langka, non énda foy
éntingayén do kagom saliyu bé de
gédoté kom tidéw dob Tuluse.

8 Fégitungé kom keeyén bé
éndaén kailanga kom i tabange
tidéw dob Tuluse. Fégitungé kom
keeyén bé énggédot gom i kéluhanay
de kéfiyonon tidéw dob Tuluse.
Fégitungé kom keeyén bé béleewe ni
méguléw gom séréngan bé Kristowe
fiyon fo ké i begeye do apostol
énda séna méguléw gey. Endob i
toowe, énda séna méguléw gom.
Endob méuyotu damén ké béleewe
ni méguléw gom inok méguléw gey
so béni séréngan begom. 9 Non
dob karang guwe de, rénigoy
Tuluse begey do apostol do toow fo
gérifantad. Ségiléw gey bé de férisu
gédétén féléhuén dob téngaangay
kéluhanay de étéw brab de télaki.
10 I kékarang i de ségiyo étéw begey,
do dufang non munur gey bé
Kristowe. Endob i begome, makom
ké do toow gomén gétigan sabaf bé
Kristowe. Atin i begeye toow gey
fo kun mélubay. Endob i begome,
makom ké émbagér gomén. Atin
énda fégadatay de étéw begey fiyon
fo ké fégadata ro begom. 11 Atin
taman so béleewe ni i begeye
mélayaf gey brab térumén gey,
brab kulang i de kégal gey. Brab
férasayén gey lubagén brab énda i
lawi gey. 12 Mégéror gey gémalbék
inok gédoté key i de kailanga key.
Atin amuk ingonéy de étéw begey,
dasala key bero inok féfiyonéy
Tuluse bero. Amuk férasayén gey,
fédayaé key saén. 13 Amuk wén
i émbéréh tete fantag bé begeye,
sumbulo key bé fiyowe kébéréh
saén. Maak do ruhuk gey saén.
Taman béleewe ni siyawéy de étéw
begey dob duniyae.

14 Do dumo gu, békén sénulat guy
ni ké fémalané ku begom. Yamula
inok toroé ku begom maak do gu-
laané ku nga gu. 15 Non fiyon
fo ké médooy témoroe begom fan-
tag bé Kristowe, ségétéw saén i
maake abay gom, sani begéne. Non
ménwaléy gom munur bé Kristowe
amun nuret guy Fiyowe Uret dob
begome. 16 Mélaw ongoté ku be-
gom iring gom begén. 17 Been i
funa kuwe sémugu bé Timoteowe
mangéy dob begome. Been i toowe
fo kégédawa ku maak nga gu sabaf
bé Kadnane, brab modor bé de

sugué ku de. Amuk gégumah dob begome, féfégétédémén begom i de kétoro gu fantag bé de adat tom sabaf bé Kristowe, ségilów bé ténoro guwe dob de munur dob kéluhanay de ingéd.

18 Wén i do dumo begom do ménwaléy félangka-langka non marok éndaén séfuleu mangéy diyaan. 19 Endob séfuleu so mangéy diyaan amuk kétayay Tuluse. Atin bé béno, susiné kuy kédooy énggérigonoy de félangka-langka, békén i de kébéréh ro saén. 20 Non i kéfégulów i Tuluse betom békén dob kébéréhe saén, éndob dob barakat ne. 21 Ati isuwe kétaya kom? Amuk énda témérén gom bé de tete rigoné kom, séfuleu moso férasayé ku begom. Endob amuk tagaké kom i de tete adat gom, séfuleu mégédaw begom.

5

Wén i ségétéw bero ménsala

1 Wén i énggélingoo kuwe bé wén kun i ségétéwe begom réménigo toow fo tete. Lénamfaén kun i bawag i boh ne. Fiyon i de énda méngintulus, énda gérigono roy loowe bé ni. 2 Gido loo, toow gom fo wayo félangka-langka. Endob fatut gom damén mémala brab émbuku. Atin fatut énda tungkasé kom méngintulus sélimud begom i ni étéw réménigo bé ni. 3 I begéne, fiyon fo ké mérayuu dob begome maak diyou so dob begome non doyuné ku so begom fégitungén. Atin sabaf bé atura kuwe, kénukum gun i ni étéw ménsala, loo bé rigoné kuwe damén ké diyou dob begome. 4 Amuk sélimud gom, maak diyou so non diyo soy fédéw guwe. Mélaw dob atura kuwe tidéw dob Kadnane Jesu Kristo, 5 sugué ku begom miray bé ni étéw dob Satanase inok binasané noy lowoh ne. Tidéw béno, gésénule damén, atin mélaw énda mékukum i rémogor ne bé gaiy kékukum i Kadnane Jesus.

6 Kagom damén félangka-langka. Gétiga kom i kébéréhe mano, “Géféérukoy klohe saén fégéfééruk i kéluhanay fane.” 7 Atin i étéwe ni ménsala, ségilów bé fégéfééruke bé fane. Fatut kédané kom tidéw dob begome inok énda waléy gom tete kéluhanan. Yamula waléy gom damén tintu fiyo. Atin gétiga ku méntintu gomén béni sabaf bé kéunur gome bé Kristowe. Non i Kristowe ségilów bé natiwe bili-bili fénléhu ténulak bé gaiy kandulie féndawét “Témara”. Non fénléhuén i Jesuse ténulak gémantinon betom inok méfukas tom bé de sala tom. 8 Mélaw rigoné tom i mantuwe kanduli sani kéamae émfégétédém bé kétulake bé Jesuse. Atin fatut amaé tom saén i fane énda i fénggéfééruk de. I atag i ni, fatut kéda kom i de tafay tete adat gom atin fatut toow fo fiyoy de adat gom brab béréh gom saén i toowe.

9 Amun sénulata ku begom bé gétahe, bénréh gu begom bé kagomén séloyuk bé de étéw mékérésik i de adat ro. 10 Endob i kébéréh guwe ni, fantag bé de békén munur bé Jesuse, sani de bigaén, de arumén, brab de lémiful, brab de méngadaf bé de kéninontow. Non amuk dini gom dob duniyae ni, kailanga kom séloyuk bero sénga tékélid. 11 Endob i bénréh guwe, been i fantage bé de étéw émbéréh do munur bé Jesuse éndob do toow fo bigaén, do arumén, look méngadaf ro do kéninontow, look émbéréh do tete tugi fantag bé de étéw, do molon, do lémiful. Kagom séloyuk bé de ni do étéw émbéréh do munur ro kun bé Jesuse éndob taus ro mésala loo bé de ni. Fiyon mama, kagom séréngan bero.

12-13 I de étéw énda munur ro bé Jesuse, énda i atura tom kémukum bero, non Tulus saén i kémukume bero. Endob i de

dumo gom ménbéréh munur ro bé Jesuse, fatut kukum gom bero amuk ménsala ro loo bé ni. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Kéda kom i tetee étéw dob begome.”

6

Fantag bé késébanil-banile

1 Amuk wén i méuyot témbo begom bé dumo gome munur bé Jesuse, kagom téboén de dob adafay de gémamak kukuman do békén munur. Yamula, fatut téboé kom dob adafay de dumo gom munur. 2 Enda keey gétiga kom de, do betom munur i kémukume moso bé kéluhanay de étéw dob duniyae ni. Atin amuk betom i kémukume bé duniyae ni, gékukumo tom i kéluhanay de kloh éntingayén béleewe ni. 3 Enda keey gétiga kom de, betom i kémukume moso bé de télaki dob lawayo. Mélaw toow fo fakay tom sétiyawan béleewe ni dob fantade. 4 Mélaw amuk wén i témbo begom bé dumo gome munur, énda fatutén téboén dob adafay de gémamak kukuman non énda munur ro bé Jesu Kristowe. 5 Fémala-mala gom! Aw énda foy ségétéw gétigan begom témiyawan bé de ménsébanil dob begome munur bé Jesuse? 6 Endob réménigo gom wayo énda fiyo non sétébo gom dob adafay de étéw gémamak kukuman, énda munur ro bé Jesuse.

7 Atin sabaf bé de késétébo gom, giton fo toow i kékulang i késarig gome bé Tuluse. Toow na fo fiyo ké fédaya gom ké wén i déménufang begom taloo no ké wén i léméniful begom. 8 Endob i toowe, begom i de ménsala brab do léméniful bé de dumo gom munur. 9 Gétiga kom damén i de étéw énda métintu ro, énda féguléwoy Tuluse bero. Fétuntay gom. I de bigaén, brab de méngadaf bé de kéninontow, brab do lémamfa, brab do bakla, énda géahur ro dob kéféguléw i Tuluse. 10 Atin loo soy de ménakaw, brab de arumén, brab do molon, brab do émbéréh do tete tugi fantag bé de étéw, brab do lémiful, énda so géahur ro dob kéféguléw i Tuluse. 11 Bé do gétah, wén i do dumo begom loo bé nan. Endob béleewe ni ménlinis gomén tidéw dob de sala gom, atin do ménwaléy gomén do étéw i Tuluse. Fénwaléyén begom do métintu bé barakat i Kadnane Jesu Kristo brab Rémogor i Tuluse.

I fiyowe adat

12 I betome do munur, fakay gérigono tom i kéluhanay éntingayéne amuk énda teteén. Gido loo, békén kéluhanay éntingayéne fiyo. Fiyon fo ké fakay rigoné kuy kéluhanane, éndob békén fo fatut waléyu maak rifév de rigoné ku. 13 Ufama, i sure, kay amaéne. Atin i amaéne kay sure. Toow i nan. Endob wén moso i gai kédanéy Tulusey sure brab amaéne.

Atin i lowohe békén fégésébiga. Yamula rénigoy Kadnaney lowoh i de étéw inok rigoné roy galbék i Kadnane. Atin sabaf bé Kadnane, waléy mantuy de lowoh tom moso. 14 Non Tulusey ménfétébulee bé Kadnane Jesus, atin fétébuleé no so mélaw betom bé barakat ne.

15 I de begom do munur, gétiga kom damén i de lowoh gom maak réfa i lowoh Kristowe so. Mélaw énda fatutén sumfata tom bé sundale. Toow fo tete i ni. 16 Gétiga kom damén i ni. I étéwe sumfaté noy lowoh ne dob sundale, waléy ro sétiman lowoh. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé sébawage mano, “I de ruwo gétéw waléy ro sétiman lowoh.” 17 Endob i étéwe sumfaté noy fédéw ne dob Kadnane waléy ro sétiman fédéw.

18 Mélaw kagom témayan bé ségiyowe saliyu bé de bawag gom. I de dumo do sala énda sébanilén bé lowohe loo bé ni. Endob i étéwe bigaén, ménsala sébanil bé lowoh ne. 19 Gétiga kom damén i

lowoh gome maak lawi i Tuluse
non i Rémogor i Tuluse nirayén
begom, bati dob de fédéw gom.
Mélaw i lowoh gome békén kagom.
20 Yamula Tulus i gefee bé de
lowoh gom non bénléyén begom,
atin i Nga ney fénggébayad ne de
amun ménléhu dob kruse mémukas
betom. Mélaw usar gom i de lowoh
gom bé funay Tuluse médayéw.

7

Fantag bé késébawage

1 Atin fantag man bé de
fénénginsa gom begén dob de sulat
gom, ay niy késumbulo kuwe de.
Fiyo ké énda mawag i lagéye.
2 Endob sabaf médooy de étéw
do bigaén, fiyo ké i séngae lagéy
fatut mawag ségétéw libun, brab
i séngae libun fatut mawag ségétéw
lagéy. 3 Atin fantag man bé de
sébawag, fatut ro séfidong. I lagéye
énda fatutén émbéréh “Kago” dob
bawag ne. Loo soy libune énda
fatutén émbéréh “Kago” dob bawag
ne. 4 Non i libune békén been
i gefee bé lowoh ne, non kay
bawag ne. Atin i lagéye békén so
been i gefee bé lowoh ne, non
kay bawag ne. 5 Mélaw kagom
élénén i bawag gome ké rigoné
noy kailanga nuwe. Endob amuk
i de sébawag énda séfidong ro bé
firoye kélungonon inok démasal ro,
fakay. Endob amuk gilid i no,
fatut fétausé roy késéfidong ruwe
inok énda kudiyunéy Satanase bero
sabaf bé kétayay lowoh ruwe.

6 Enda sugué ku begom bé de
ni bénréh gu. Yamula féginau
gu saén begom bé fiyo ké énda
sébawag gom. 7 Non méuyotu de
damén ké iringé kom begén énda
i bawag gu. Endob énda ségilew
tom kéluhanan. Non irayay Tulusey
séngae ségétéw kaan kéfurungon loo
bé étéwe énda mawagén. Atin i
de ségiyo étéw, irayay Tuluse bero
ségiyo kéfurungon.

8 Ay niy béréhé kuwe dob de énda
séna bawagén brab dob de balew:
Toow na fo fiyo ké énda mawag
gom, ségilew bé begéne. 9 Endob
amuk énda gétingkélo kom i kétayay
de lowoh gom, toow na fo fiyo ké
mawag gom. Non toow na fo fiyoy
mawage bé kérégénan gom sabaf
bé kétayay lowohe.

10 Atin fantag man bé begome
wénén i do bawag gom, ay niy
béréhé kuwe dob begome. Been
i niy sugu i Kadnane, békén saén
kagén. I libune békén fo fatut ké
ségélak bé bawag ne. 11 Endob
amuk wén i libun génlak i bawag
ne, énda fo fakayén ké mawag man
ségiyo. Endob fakay séfule dob
bawag ne. Atin i lagéye békén fo
fatut ké gélaké noy bawag ne.

12 Atin fantag man bé begome
do sébawag, ay niy kagéne saén
féginau dob begome. (Non énda
sénugu i Kadnaney ni.) Amuk
wén i lagéy dumo tom munur
bé Jesuse éndob i bawag ne énda
munurén, atin i bawag ne ni mika
ségélak, énda fatutén ké gélaké no.
13 Atin amuk wén i libun dumo
tom munur bé Jesuse, éndob i
bawag ne énda munurén, atin
i bawag ne mika ségélak, énda
fatutén gélaké no. 14 Non i bawage
énda séna munurén, waléy malinis
dob adafay Tuluse sabaf bé bawag
ne munur bé Jesuse. Amuk békén
loo bé ni, i de nga ro énda malinis
ro dob adafay Tuluse maak do nga
i de békén méngintulus. Endob i
toowe fo, malinis ro dob adafay
Tuluse. 15 Endob i bawage énda
munurén, amuk gélaké noy bawag
ne, fédaya gom gélaké no. Fakay i
ni, non kétayay Tuluse ké métanék i
kébati tome. 16 Fatut fédayaé no ké
gélakéy bawag ne, non fiyon fo ké
énda ségélakén, énda so gétiga no de
ké sabaf bé beene waléy géunur i
bawag ne loo ké énda.

17 Atin fiyon fo ké atiy gohoy

séngae ségétéw betom bé gaiwe fén-unur i Tuluse betom fatut fétausé tomén. Non niray i Kadnaney nan gohon. Been i sugué kuwe dob de munur dob kéluhanay de ingéd. 18 Amuk i ségétéwe begom méntulién bé énda séna ménwaléyén de munur bé Jesuse, éndaén fatutén ké kédané noy kétuli ne béleewe. Atin amuk i ségétéwe begom énda séna méntulién amun ménwaléyén munur, éndaén fatutén fétuli béleewe. 19 Non ulanden ké méntuli gom loo ké énda. I toowe fo mélaga i kéodoro kome bé de sugu i Tuluse. 20 Mélaw fiyon fo ké atiy gohoy séngae ségétéw betom bé gaiwe fén-unur i Tuluse betom, fatut fédayday tomén loo bé nan. 21 Amuk ségétéw go rifén bé gaiwe ménwaléy gon munur, kago émbuku de. Endob amuk fakay tangéyén go, rigo mo. 22 Non amuk ségétéw go rifén bé gaiwe ménunur go, féwaléyéy Kadnane beem békénén rifén dob adafa nuwe. Atin loo so bé ni, amuk békén go ségétéw rifén bé gaiwe ménunur go, waléy go rifé Kristowe. 23 I Tuluse bénléyén betom amun nirayén i buntunge Ngaén fénléhu géménantinon betom. Mélaw békén tom fatut waléy riféy kéilawane saén. Yamula riféy Tuluse betom. 24 Do dumo gu, fiyon fo ké atiy goho tome bé gaiwe fén-unur i Tuluse betom, fatut fétausé tom, non Tulus i dumo tome.

25 Atin fantag man bé de étéw énda sénay bawag ro, énda i gébérého ku sugu tidéw dob Kadnane. Endob ay niy karang guwe de, brab ségétéwu gésarigo kom non bé kégédaw i Kadnane begén. 26 I karang guwe de, fiyo ké énda mawag gom non mérégén i de gai béleewe ni. 27 I étéwe énda i bawagén, békén fatut sélédé no. Atin i étéwe wén i bawagén, békén fatut gélaké no. 28 Endob amuk wén i étéw méuyot mawag, fakay. Békén sala i mawage. Endob géagéw gom mérégén. Been i niy funa kuwe énggébéréh bé kagom fatut mawag béleewe ni, non mikau de ké kérégénan gom loo bé de kékérégénay de sébawag.

29 Non béréhé ku begom do dumo gu, éndaén mérugay i gai tome. Mélaw tidéw béleewe ni, i étéwé wén i bawagén, fatut mégéror rémigo bé galbék i Kadnane maak énda i bawagén. 30 Ségiléw so bé de tete fédéwén, brab de fiyo fédéwén, brab de wén do languntama ro brab do énda i languntama ro. Ulanden non fatut ro mégéror rémigo bé galbék i Kadnane. 31 Atin amuk musar tom bé de éntingayén dob duniyae ni, békén fatut toowé tom gulaanén. Non éndaén mérugay i duniyae ni.

32 Méuyotu de fo ké énda émbuku gom. I lagéye énda i bawagén toow na fo mégéror rémigo bé galbék i Kadnane non énda i mangga de. Mélaw i fégitungé nuwe saén i funay Kadnane mésuwat. 33 Endob i lagéye bawagan, fégitungé noy de éntingayén dob duniyae ni inok fésuwaté noy bawag ne. 34 Sabaf bé ni, mésébaad i kéfégitung ne. Ségiléw so bé libune énda i bawagén, fégitungé no saén i fantage bé Kadnane inok toow fo mégéror rémigo bé galbék i Kadnane. Endob i libune wén i bawagén, fégitungé noy de éntingayén dob duniyae ni non méuyot de ké fésuwaté noy bawag ne.

35 Békén bénréh guy ni ké énda fébawagé ku begom. Békén! Bénréh guy ni inok tabanga ku begom rémigo bé fatute brab inok mégéror gom rémigo bé galbék i Kadnane, atin énda i mangga begom bé ni.

36 Fantag man bé de ménséfasad sébawag moso, amuk méuyot ro de ké éndaén fétausé roy késébawag ruwe inok énda i angga ro rémigo bé galbék i Tuluse, fiyo. Endob amuk méuyot ro fo séfidong, fatut ro sébawag loo bé kétaya ruwe.

Enda mésala ro amuk sébawag ro.
37 Endob i lagéye, amuk énda i
mémégés de éndob toow fo kétaya
no ké éndaén fétausé no bawagén i
libune fénasada no bawagé no, fiyo
so. 38 Mélaw, fiyo ké bawagé noy
kénogone fénasada no. Endob toow
na fo fiyo ké énda bawagé no de.
39 I libune wén i bawagén, énda
fakayén ké mawag ségiyo taman
méuyag sénay bawag ne. Endob
amuk ménléhu i bawag ne, fakay
man mawag bé kétaya nuwe, éndob
fatut ségétéw so munur bé Kad-
nane Jesus. 40 Endob toow na fo
méoror ké éndaén mawagén ségule.
Beeniy kéfégitung guwe de. Atin
gékaranga ku, fénggésobut i Rémogor
i Tuluse begén i ni.

8

Fantag bé amaéne

1 Atin fantag man bé fénénginsa
gome ké fakay tom mama bé
amaéne ténulak dob adafay de
kéninontow, ay niy késumbul guwe
de. Gétiga tom kéluhanan énda i
barakat i de kéninontow. Gétiga
tom énda i lanték ro. Endob i de
étéw marok do gétigan ro, waléy
ro félangka-langka. Endob békén
tom fatut félangka-langka, yamula
fatut mégédaw tom inok féfiyoné
tom i fédéw i de dumo tom. 2 I
étéwe manok toow fo gétigan, énda
séna gétiga noy ati fatute gétiga
no. 3 Endob i étéwe toow fo féimué
noy Tuluse, géloloy Tuluse non
ménwaléy étéw i Tuluse.
4 Na, fantag man bé amaéne
ténulak dob adafay kéninontowe,
gétiga kom i kéninontowe énda
méuyagén taloo no Tulus. Non
sébaan saén i Tuluse, atin éndaén
i ségiyo de. 5 Bénréh i de dumo
do étéw wén kun i médoo do
tulus brab kadnan dob lawayo
brab dob fantade. Atin toow,
wén i médoo féngadaféy de étéw.
6 Endob gétiga tom, sébaan saén i
Tuluse, sani Abaye ménfélimbag bé
kéluhanane. Been i odoro tome brab
féngadafé tom sénga tékélid. Atin
sébaan saén i Kadnane sani Jesu
Kristowe léménimbag bé kéluhanay
éntingayéne brab Beeney funa tome
méuyag.
7 Endob békén kéluhanay étéwe
gétiga roy ni. Wén i de dumo étéw
marok do tulus i de kéninontow
non beeniy karowe kéunur bé do
gétah bé énda séna ménunur ro de
bé Jesuse. Mélaw amuk mama
ro bé amaéne ténulak dob adafay
kéninontowe, marok énggérigo ro bé
salae funa ro tete fédéw. 8 Endob
gétiga tom, békén amaén i funay
Tuluse betom mésuwat. Non amuk
mama tom de, loo so ké énda mama
tom de, ulanden dob Tuluse.
9 Gido loo, ingat gom inok i de
rigoné kom, békén funay dumo
gome énda séna méégét i kéunur
ne, waléy gésala. 10 I begome wén
i gétiga kom, amuk mama gom dob
lawie féngadafan bé kéninontowe,
atin amuk énggitoy ségétéwe énda
séna gétiga noy fantage bé de ni
kétoro, waléy so méuyot de mama,
fiyon fo ké dob fédéw ne sala i
mamae bé amaéne ténulak dob
adafay kéninontowe. 11 Mélaw i ni
étéw énda séna méégét i kéunur
ne, énggésug-sug, non rénigo noy
gékaranga nuwe mésala de. Enda
fiyoy nan, non beene soy funa
Kristowe ménléhu inok mékédan
i sala ne. Mélaw i kégétiga muwe
wayoy funay dumo muwe waléy
gésala. 12 Mélaw amuk rigoné
moy ni, beem i mésalae sébanil bé
Kristowe non mésala go sébanil bé
dumo muwe bé kéfésala me bé
dumo muwe énda méégét i kéunur
ne. 13 Mélaw amuk sabaf saén
bé karnehey funay dumo muwe
gésala, kagon mama de inok énda
mésala i dumo muwe de.

9

Fantag bé sahud i de apostol

1 Enda i ségiyo étéw géatur begén
non ségétéwu apostol brab non

méntéfégitoy Kadna tome Jesus dob begéne. Atin i begome, ménunur gom bé Jesuse sabaf bé kétoro guwe begom. 2 Mélaw fiyon fo ké i de ségiyo do étéw énda fégélolonć ro begén ségétéw apostol, fatut fégélolonć kom begén non i kéunur gomey fégélolonone bé i begéne ségétéwu apostol. Non begén i murete fantag bé Kadnane dob begome do étéw dob Korinto.

3 Atin amuk wén i démowoy begén, ay niy késumbulo kuwe de: 4 Aw békén ba fatutu irayan kéama gu bé kégalbék guwe témoro fantag bé Kristowe? 5 Aw énda bay kuwagib gu miring bé rénigoy de dumo gu do apostol brab de tuwarey Jesus brab Pedrowe? Non kéluhana ro wén i do bawag ro munur so bé Jesuse. Atin amuk magéw ro, uwité roy de bawag ro. Mélaw wén soy kuwagib gu rémigo damén bé nan. 6 I Bernabewe brab begéne, énda fatut gey gémalbék saliyu bé kétoro geye saén. Fatut irayan gey amaén bé kétoro geye saén. Sedek énda mérigoy ni loo bé mérigowe dob de ségiyo témoro? 7 Ufama, énda i ségétéw sundalo been soy mayadan bé kaane lowoh bé kégalbék ne sémundalo. Ségilćw so bé mohoke, wén i kuwagibén mama bé de kéntéwén. Loo soy témalimae bé de bili-bili, fatut gédoté noy de dumo gatas i de bili-bili talimaé no.

8 I ni bénréh gu békén saén tidéw dob kéilawane, non been soy niy ménbéréhe dob kukumay Tuluse. 9 Ménbéréh dob kitabe sénulat Moisese mano, “I ayame sad-sadé noy farćye inok mérek, békén fatut ikétén i ba ne.” Atin i Tuluse békén saén bénréhén i ni fantag bé ayame. 10 Non bénréhén so fantag bé begeye do muret bé Fiyowe Uret. I démaduwe brab kémétéwe wén i inam ro gégédot bé kéntéw ruwe. 11 Atin ségilćw so bé begeye. Nohok gey i kébéréh i Tuluse dob begome inok méuyag gom taman sa taman. Mélaw fatut irayan gey amaé key inok méuyag gey dob duniyae ni. 12 Non amuk i de ségiyo témoro begom wén i kuwagib ro médot tidéw dob begome, toow na fo dakél i kuwagib geye de.

Gido loo, énda séna ménongot gey tidéw dob begome. Yamula féndaya gey kéluhanay mérégéne inok énda saén méangga i kéuret geye bé Fiyowe Uret fantag bé Kristowe. 13 Gétiga kom damén i de étéw gémalbék dob lawi i Tuluse, mama ro so diyo. Atin i de fadi témulak, mama ro so bé dumoy ténulak ruwe. 14 Ségilćw soy ni bé begeye. Non sénugu i Kadnane bé fatut médot i de témoro bé kéfaguyag ruwe tidéw dob de ténoro ro.

15 Endob fiyon fo ké wén i kuwagib gu médot bé kéfaguyag guwe tidéw dob de ténoro gu, énda séna ménongotu dob berowe. Atin békén sémulatu béni inok mongotu dob begome. Mikau fo mongot dob begome. Toowu na fo méuyot ké méléhuu mélayaf kisak mékédan i funa kuwe félangka-langka, sani kégalbék guwe fiyon fo ké énda médotu sahud. 16 Endob énda i kuwagib gu félangka-langka sabaf bé kéuret guwe bé Fiyowe Uret. Non sénugu i Kadnane begén muret fantag bé Kristowe. Atin mélaw amuk énda rigoné ku de, toowu fo mékégédaw-gédaw non mékukumu fo toow. 17 Amuk muretu sabaf bé kétaya kuwe saén, gédoté kuy sahud guwe de. Endob sénugu i Tuluse bégén, mélaw fatut rigoné ku sabaf sénarigén i ni galbék dob begéne. 18 Ati mélaw i sahud guwe de? Ay ni: Been i dakéle kéoror gu bé kéuret guwe bé Fiyowe Uret fiyon fo ké énda mongotu bé kéfaguyag guwe loo damén bé kuwagib guwe de.

19 Atin fiyon fo ké békénu ségétéw rifén, waléyu maak rifćy kéluhanay étéwe inok tabangé ku bero waléy

do munur bé Jesuse. 20 Mélaw amuk diyou dob de Judio, iringé kuy adat i de Judio inok munur ro. Fiyon fo ké énda kailanga no modoru bé kitabe tidéw dob Moisese, modoru de amuk diyou dob de modoron de inok munur ro bé Jesuse. 21 Atin amuk diyou dob de békén Judio, iringé ku soy adat ruwe inok munur ro so bé Jesuse. Endob fiyon fo ké éndaén modoru bé kitab Moisese, modoru bé kitab Kristowe. 22 Atin amuk diyou dob de étéw énda séna gétiga roy fatute amaé tom bé kéluhanay de amaén, énda amaé kuy amaéne karangé ro énda fiyo no. Rigoné kuy ni inok tabanga ku bero munur bé Jesuse. Mélaw rigoné kuy adat i de udenén étéw dumo gu inok i de dumo bero waléy géunur bé Jesuse.

23 Rigoné kuy kéluhanay de ni inok munur ro bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse, inok gédoté ku soy de kéfiyonon iray i Tuluse sabaf bé kélégéb i Fiyowe Uretén. 24 Gétiga kom damén i ni. Amuk sékuya i de étéw, kéluhana ro léméntu, éndob ségétéw saén i témabane brab gégédote bé barase. Mélaw fégéror gom loo bé sékuyae inok barasay Tuluse begom moso. 25 I étéwe sékuya toow fo fégéror bé rigoné nuwe inok waléy émbagér i lowoh ne. Rigoné noy ni inok témaban, atin gédoté noy barase de énda fo métingkélén. Endob i betome mégéror gémalbék bé galbék i Kadnane, gédoté tom soy katome baras énda mébinasa no taman sa taman. 26 Beeniy funa kuwe magayas féntang léméntu mangéy dob fégilidoy sékuyaane. Atin ségiléwu bé ségétéwe sémuntuk, toow fo tiliké no inok toow fo guraté no. 27 Atin i lowoh guwe ni, amuk wén i tete kétaya no, dusané ku inok énda modoru bé nan tete kétaya ku. Rigoné kuy ni inok i begéne téménoro bé médoowe, énda waléy mékédan i kagéne baras.

10

1 Do dumo gu, méuyotu de ké gétiga kom i énggéagéwoy de katufua tom amun ménodor ro bé Moisese. Déniyagay Tuluse bero kéluhanan. Non ténléb i rawéne bero bé kéagéw ruwe brab énggéifara roy dogote féndawét Furo Dogot. 2 Mélaw maak bénautison ro bé rawéne brab dogote inok waléy ro do kuyug Moises. 3 Atin ménama ro kéluhanan bé amaéne tidéw dob Tuluse. 4 Atin ménineém ro kéluhanan bé wayége tidéw dob Tuluse, non féninéém i Tuluse bero bé wayége tidéw dob sébaane batéw ménodor bero. I ni batéw been i Kristowe. 5 Gido loo, énda ménsuwat i Tuluse bé kédoono ruwe. Mélaw médooy ménléhue bero diyo dob gonone énda i étéw de bati.

6 I funa nuwe ménrigoy de ni inok wén i do ufama témoro betom, inok gétiga tom énda fatut féngonoyé tom i de tete éntingayén loo bé berowe. 7 Enda fatut tom méngadaf bé de kéninontow loo bé rénigoy de dumo bero. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Ménsar ro dob adafa nuwe mama brab miném. Tidéw béno, téménindég ro mésayaw dob adafa nuwe.” 8 Atin énda fatut tom bigaén loo bé rénigoy de dumo bero, non kénukum i Tuluse bero bé kéléhu i ruwowe folo bra téléw ngibu bé ségétérésangane. 9 Atin békén fatut tukawa tom i Kadnane bé de rigoné tom do tete loo bé rénigoy de dumo bero, funay de ulé kéméneke bero atin ménléhu ro. 10 Atin énda fatut tom riklamo loo bé rénigo ruwe funay Tuluse sénuguén i télakiwe méméléhu bero.

11 I funay de ni do ménrigo inok wén i do ufama témoro brab émféingat bé kéluhanay étéwe, non éndaén mérugay i tamfaday gaiwe tidéw béleewe ni.

12 Mélaw, i étéwe manok toow fo méégét i kéunur ne, fatut mingat inok énda mésalaén. 13 I de kétukawa no bé séngae ségétéw étéw békén saén ménantu, non i kéluhanay kéilawane méntukawanén loo bé

begome. Atin toow tom fo gésarig bé Tuluse non énda fédayaé no betom métukawan bé kétukawe gélamfas na betom. Non bé gaiwe métukawan tom, tintu fébagéré no betom inok wén i kétingkél tom, inok énda damén gérigo tom sala.

14 Mélaw do gulaané ku do dumo gu, kagom méngadaf bé de kéninontow. 15 Gétiga kom i fatute, mélaw fégitung gom i de bénréh gu inok gétiga kom ké toow look énda. 16 Amuk mamung tom bé "komiyuniyune" fégétédémé tom i kélého Kristowe, mama tom fan brab miném tom arak fénsalamata key dob Tuluse. I inémé tome, been i dara Kristowe sétukidé tom. Atin i amaé tome, been i lowoh Kristowe sétukidé tom. 17 Sébaan i fane. Mélaw i kéluhana tome waléy sébaan so non mama tom bé sébaane fan.

18 Fégitung gom i fantage bé de étéw Judio. I kéluhanay de mama bé ténulake, séréngan ro do méngadaf bé Tuluse. 19 Ay niy atag i ni kétoro gu begom. I kéninontowe, rénigoy étéwe saén. Atin mélaw énda i atag i amaéne ténulak dob adafay de kéninontow. 20 Gido loo, békén saén do kéninontow i de féngadafé ro, ké témulak ro do saitan so. Békén Tulus i féngadafé ruwe. Mélaw mikau de ké mamung gom bé kéféngadafe bé de saitan. 21 I betome do munur bé Kristowe, amuk mama tom bé komiyuniyone, fégétédémé tom i Kadnane Jesus brab Beeney féngadafé tome. Mélaw énda fakay tom mama so bé de amaén ténulak dob adafay de saitan non maak mamung tom méngadaf bé de saitan. 22 Békén fatut fédaléwé tom i Kadnane. Non toow fo barakatan brab gékukumo no betom, atin énda géséliyah tom de.

23 Fiyon fo ké fakay rigoné tom i kéluhanane békén fiyoy kéluhanay de rigonén. Atin fiyon fo ké fakay rigoné tom i kéluhanane, békén fégétabang bé de dumo tom i kéluhanay de rigonén. 24 Békén fatut tabanga tom saén i de katom lowoh. Fatut tabanga tom soy de dumo tom.

25 Fakay amaé tom i de udenén karne fébéléy dob fadiyane, brab békén fatut fénginsaé tom ké ténulak dob adafay de kéninontow, inok énda waléy tete i de fédéw tom amuk amaé tom. 26 Non ténungkas i Tuluse betom mama bé kéluhanay amaéne dob Ménsulate Kébéréhén mano, "Tulusey gefee bé duniyae brab kéluhanay éntingayéne."

27 Amuk wén i ségétéw étéw énda munurén bé Kristowe atin séngkaté no begom mama, brab amuk magéw gom mangéy diyo, fatut amaé kom i kéluhanay féama ne begom. Endob kagom féngínsaén de ké ténulak i amaéne ni dob kéninontowe, inok énda waléy tete i de fédéw gom ké mama gom de. 28-29 Endob amuk wén i émbéréh de begom mano, "I ni amaén ténulak dob adafay kéninontowe", kagom amaén de, inok i ménbéréhe dob begome énda waléy tete i fédéw ne.

Endob amuk ménginsa gom makom, "Amuk fakay amaé kuy atiy kétaya kuwe, sedek énda géamaa ku de sabaf saén bé ségétéwe étéw énda gétiga no de ké ténungkas i Tuluse betom mama bé kéluhanane? 30 Sedek wén i démowoy begén bé amaéne fénsalamata ku dob Tuluse?"

31 Ay ni késumbul guwe de: Amuk wén i rigoné kom look amaé kom look inémé kom, rigo gom i kéluhanane inok médayéw i Tuluse de. 32 Mélaw kagom rigonén i funay dumo gome tete i fédéw ne, fiyon Judio, taloo no békén Judio, loo soy de munur bé Kristowe. 33 Iring gom i rigoné kuwe. Kétaya ku ké démoyun fésuwaté kuy kéluhanay étéwe. Enda rigoné kuy kéfiyonoy kagéne saén lowoh, yamula rigoné ku soy funay kéluhanay de étéw fiyo

inok munur ro so bé Jesuse brab méfukas ro bé de sala ro.

11

1 Mélaw iring gom begén loo bé kéiring guwe bé Kristowe.

Fantag bé de libun

2 Do dumo gu, dayéwé ku begom, non démoyun fégétédémé kom begén brab odoro kom i de kétoro gu begom. 3 Atin méuyotu de ké gésobuto kom i ni. I lagéye uléw i bawag ne. Atin i Kristowey uléw i lagéye. Atin Tulus i uléw Kristowe. 4 Mélaw i lagéye amuk ureté noy kébéréh i Tuluse taloo no démasal, fatut énda météléb i uléw ne inok fégito noy Kristowe uléwén. 5 Endob i libune amuk ureté noy kébéréh i Tuluse taloo no démasal, fatut télébé noy uléw ne inok énda émfémalay bawag ne. Non amuk énda, ségilew bé libune ménérih i uléw ne. 6 Atin amuk énda télébé noy uléw ne, fatut fékéléngén i buk ne. Endob toow fo mékémala ké ménkéléng i buk i libune taloo no ménérih i uléw ne, mélaw fatut télébé noy uléw ne. 7 Endob i lagéye énda fatut télébé noy uléw ne ké démasal taloo no ké muret bé kébéréh i Tuluse. Non beeney maake anlung i Tuluse non niray i Tuluse dey aturay duniyae ni. Békén libuney funay bawag ne médayéw. 8 Non i sunguwe lagéy békén tidéw dob libune. Yamula libuney tidéwe dob lagéye. 9 Atin i lagéye békén lénimbag inok kay libune. Yamula lénimbag i libune inok kay lagéye. 10 Mélaw fatut télébéy libuney uléw ne inok fiyon i de télaki gétiga roy lagéy i uléw ne. 11 I betome do munur bé Kadnane, i lagéye brab libune fatut sétabang. Non i libune kailanga noy kétabang i lagéye. Atin i lagéye kailanga noy kétabang i libune. 12 Non loo bé gétaho, i sunguwe libun tidéw dob sunguwe lagéy, béleewe i lagéye mumah tidéw dob libune. Atin i kéluhanane tidéw dob Tuluse, non Been i lémimbage bé kéluhanane.

13 Begom séden i mégitunge de. Aw fakay ba démasal i ségétéwe libun dob simbaane amuk énda télébé noy uléw ne? Gétiga tom énda fakayén. 14 Atin gétiga tomén dob de fédéw tom bé énda fo fiyo no ké métaah i buk i lagéye. Toow fo mékémala. 15 Endob toow fo fiyo ké métaah i buk i libune funa no médayéw. Non niray dey buk ne inok météléb i uléw ne. 16 Amuk wén i mika bé ni kétoro, ay niy késumbul guwe de. Enda i ségiyo adat ténoro gey saliyu bé ni bé kéféngadafe. Atin ménagayun soy kéluhanay de munur bé Tuluse dob kéluhanay de ingéd.

I kéama i Kadnane

17 Ay niy ségiyowe na bérébé ku begom. Enda dayéwé ku begom sabaf bé késélimud gome méngadaf. Non énda fiyoy rigoné kome, rigoné kom i tetee. 18 Non énggélingoo ku, buluk sélimud gom kun, ménsébaadbaad gom. Atin gétiga ku wén i kétoow i ni. 19 Gido loo, kailanga kom i mésébaade inok toow fo giton i isuwe tintu fo sémarig bé Tuluse. 20 Amuk sélimud gom mama bé amaéy Kadnane sani komiyuniyune, énda fiyoy nan rigoné kom. Mélaw békén gom tintu mama bé amaéy Kadnane. 21 Non amuk mama gom, i de dumo begom toow fo arumén. Mélaw i de dumo de mule ro mélayaf. Atin saliyu na bé nan, waléy i de dumo begom molon ké sélimud gom. 22 Sedek énda mama gom brab miném dob de kagom lawi? Non bé kéarumé kome, fémalané kom i de méskinan begom. Mélaw i de ségiyo étéw émbéréh ro tete fantag bé begome do munur bé Jesuse. Ati mélaw i fiyowe bérébé ku? Enda fo dayéwé ku begom loo damén bé kétaya kome de. Yamula bérébé ku begom, toow fo tete i rigoné kome.

23 Non i ténoro guwe begom
fantag bé komiyuniyune ségilév
so bé kétoro i Kadnane de begén.
Bé kélungonone fénkéfo Judasey
Kadnane Jesus, éndot Jesusey fane.
24 Atin amun gilid ménfésalamat
dob Tuluse, sénbaad-baadén. Atin
ménbéréh mano, “Ay niy lowoh
guwe, niray inok méfukas gom.
Ama gom i ni fégétédémo kom
Begén.” 25 Loo so bé no, amun
énggilid ro mama fétémégén,
éndotén i tabue. Brab ménbéréh
mano, “I ni tabu, beeniy mantuwe
fasad i Tuluse rénigo bé dara guwe.
Amuk miném gom de, rigo gom
fégétédémo kom Begén.”
26 Non taman so bé késéfule i Kad-
nane, sénga mama gom bé fane ni
brab miném dob tabue ni, fégito
gom i késarig gome bé kélého ne
fégéfukas begom. 27 Mélaw amuk
wén i étéw mama bé éfay Kad-
nane brab miném dob tabu ne,
éndob énda méégét i kéfégitung ne
fantag bé atag i komuniyone ni,
ménsala sébanil bé Kadnane. Non
énda basana noy lowoh ne brab
dara ne. 28 Mélaw fatut susinéy
séngae étéw i kaane lowoh ké fiyo
taloo no tete i kéfé́ngadaf ne. Amuk
gékaranga no fiyo, fakay mama bé
fane brab miném dob tabu i Kad-
nane. 29 Endob amuk wén i étéw
mama de brab miném de, atin énda
rénigo no de inok fégétédémé noy
kélého i Kadnane, kukuméy Tuluse
de sabaf bé nan rénigo no. 30 Beeniy
funa kome médooy de mélubay be-
gom brab do déméruun, atin wén
soy do ménléhu begom. 31 Endob
amuk susiné tom na sunguy de
katom lowoh bé kéfé́ngadaf tome
bé Kadnane, énda kukuméy Tuluse
betom. 32 Endob bé kéfifit i Tuluse
betom béleewe ni, toroé no betom
inok énda kukumé no betom moso
loo bé gétimale kékukumén bé de
étéw énda munur ro bé Jesuse.
33 Mélaw do dumo gu, amuk
sélimud gom mama bé komiyu-
niyone, kagom magayas. Yamula
séongot-ongot gom. 34 Atin amuk
wén i mélayaf, fatut mama na
métah dob lawi ne. Atin tidéw
béno, mangéy sélimud. Mélaw énda
kukuméy Tuluse begom ké sélimud
gom. Atin fantag man bé de ségiyo
kéféginau gu begom, béréhé ku fo
ké séfuleu mangéy diyaan.

12

I iray i Rémogor i Tuluse

1 I kéuyoto kuwe béréhé ku be-
gom i fantage bé de iray i Rémogor i
Tuluse. Do dumo gu, méuyotu de fo
ké gésobuto kom i de ni. 2 Bé gétahe,
amun énda séna munur gom bé Je-
suse, wén i ménféféngadaf begom
bé de kéninontow. Atin sabaf bé
ni, énggésala gom, féné́ngadaf gom i
de kéninontow, sani de énda méuyag.
3 Mélaw méuyotu de ké gétiga kom
i ni. I étéwe fémanduoy Rémogor i
Tuluse, énda géfémulaa noy Jesuse.
Brab énda soy étéw gébéréh mano,
“Jesusey Kadna kuwe,” saliyu bé
fénémanduoy Rémogor i Tuluse.
4 Médoo gékélasiy de kéfurungon
iray i Rémogor i Tuluse, éndob
sébaan saén i tidéwo ruwe sani
Rémogor i Tuluse. 5 Médoo gékélasiy
kégalbéke, éndob sébaan saén i
Kadnane galbékon. 6 Médoo
gékélasiy de rigoné tom, éndob
sébaan saén i Tuluse émférigo
de dob betome kéluhanan. 7 I
Rémogor i Tuluse niraya noy
séngae ségétéw betom bé sébaane
kéfurungon inok fégétabang tom bé
kéluhanay de dumo tom munur.
8 Non i Rémogor i Tuluse, irayén
dob de dumo étéw i kéfurunge
émbéréh bé toowe kégétigan. Atin
dob ségiyowe man étéw, irayén i
kéfurunge émfégésobut bé ménaléme
kétoro. 9 Atin dob de ségiyo, irayén i
émbagére kéunur. Atin dob de ségiyo,
irayén i kégétigane muwa. Endob
sébaan saén i Rémogor i Tuluse
miray de. 10 Atin dob de ségiyo,
irayén i barakate inok gérigo ro

do mékégaif. Atin dob de ségiyo, irayén i kéfurunge muret bé kébéréh i Tuluse. Atin irayén dob de ségiyoy kéfurunge mégélolo bé barakate ké atiy tidéwo nuwe de, inok gétiga ro ké tidéw dob Tuluse loo ké tidéw dob Satanase. Atin irayén dob de ségiyoy kéfurunge sébéréh bé de séségiyo-giyo késébéréh énda séna gétiga ro de. Atin irayén dob de ségiyoy kéfurunge émfégésobut bé de ni do késébéréh. 11 Atin fiyon fo ké médoo gékélasiy de kéfurungon irayén, sébaan saén i Rémogor i Tuluse miray de. Atin irayén saén dob séngae ségétéw kétaya no iraya no de.

Maak lowoh

12 I Kristowe ségiléw bé sébaane lowoh. Atin betomey maake réfa i lowoh Kristowe. Wén i do séségiyo-giyo kéfurungo tom ségiléw bé rigonéy de réfa i lowohe. Endob sébaan saén i lowohe. 13 I begome kéluhanan, do Judio taloo no do békén Judio, do rifén taloo no do békén rifén, sébaan saén i Rémogor i Tuluse ménautison betom. Mélaw ménwaléy tom maak sébaan lowoh fémanduoy Rémogor i Tuluse.

14 Sébaan saén i lowoh i ségétéwe étéw éndob médooy de réfaén. 15 Ufama, amuk émbéréh i sékéye mano, “Békénu réfa i lowohe non békénu kémér,” békén toow i nan. Non i sékéye, fiyon fo ké énda gégamakén loo bé kémére, réfa i lowohe soy beene. 16 Atin amuk émbéréh i kélingoe mano, “Békénu réfa i lowohe non békénu moto,” békén toow i nan. Non i kélingoe, fiyon fo ké énda gégito no loo bé motowe, réfa i lowohe soy beene. 17 Ufama, amuk i sébaane lowoh falan saén moto, énda gégélingoén. Atin amuk falan saén kélingo, énda gétéréhungén. 18 Endob énda lénimbag i Tulusey étéwe loo bé nan. Non rénigo noy de séségiyo-giyo réfa i lowoh i étéwe loo bé kétayay Tuluse de. 19 Mélaw amuk ségéréfa saén i lowohe, énda médawétén lowoh. 20 Endob i toowe, médoo tom do réfa i lowoh Kristowe.

21 Mélaw i motowe énda gébéréhén dob kémére mano, “Enda kailanga ku beem.” Atin i uléwe énda gébéréhén dob sékéye mano, “Enda kailanga ku beem.” 22 I toowe, i de réfa i lowohe fégitungé tom do énda fo toowén balilaga, beroy de toow fo do kailangan. 23 Atin i de réfa i lowohe fégitungé tom do toow fo gérifantad, toowé tom fo talimaén. Atin i de dumo réfaén énda toowén fiyo, toowé tom féfiyonén bé kégale. 24 Enda kailanga no rigonén dob de dumoy réfa i lowohe do fiyo falas. Non rénigoy Tulusey de lowoh tom inok talimaé tom i de réfaén karangé tom énda balilaga ro. 25 Mélaw békén fatut sésinay de réfa i lowohe non rénigoy Tuluse bero inok sétabang ro. 26 Atin amuk kédawétan i ségéréfae bé lowohe, kédawétan ro so kéluhanan. Atin amuk médayéw i ségéréfae de, méoror ro kéluhanan.

27 Mélaw betomey lowoh Kristowe, brab kéluhana tom do réfa i lowoh ne. 28 I betome do munur maak sébaan saén i lowoh tome. Atin niray i Tuluse dob séngae ségétéw betom i kaane galbék. Fénémili i Tulusey de étéw gémalbék loo bé ni. I sunguwe de, rénigo noy dumoy de étéw do apostol. I géruwowe de, rénigo noy de dumo de muret bé kébéréh ne. I gétéléwe de, rénigo noy de dumo de témoro. I de dumo de rénigo no bero gétigan rémigo bé de mékégaif. I de dumo de rénigo no bero gétigan muwa bé de déméruun. I de dumo de rénigo no bero témabang bé de dumo ro. I de dumo de rénigo no bero do fiyo odoron. Atin rénigo noy de dumo de furung sébéréh bé séségiyo-giyowe késébéréh énda gétiga ro de. 29 Enda fakayén ké kéluhana tom do apostol, taloo no do muret bé kébéréh i Tuluse,

taloo no do témoro, taloo no do rémigo bé de mékégaif. 30 Enda fakayén ké kéluhana tom muwa bé de déméruun, taloo no gésébéréh bé de séségiyo-giyo késébéréh énda gétigano, taloo no émfégésobut bé de ni do késébéréh. 31 Mélaw fatut ongoté kom dob Tulusey de kéfurungon toow fo balilaga.

Endob wén na foy toow de balilaga sani kégédawe.

13

I kégédawe

1 Fiyon fo ké gésébéréhu bé de séségiyo-giyo késébéréh i de étéw brab de télaki, éndob amuk énda mégédawu, énda i laga i kéfurung guwe non ségiléwu saén bé selekéne agung taloo no loo bé selekéne banting. 2 Atin fiyon fo ké furungu témoro bé kébéréh i Tuluse, brab gésobuto kuy de ménalém kébéréh tidéw dob Tuluse, brab fiyon fo ké toowu fo gétigan, brab toow fo émbagér i kéunur guwe inok géféaguwo kuy de tuduk, éndob amuk énda mégédawu, énda foy lanték gu. 3 Atin fiyon fo ké iray guy kéluhanay de languntama ku inok tabanga kuy de méskinan, brab iray guy lowoh guwe fétuwég gu bé de étéw, éndob amuk énda mégédawu, énda i baras gédoté ku.

4 I étéwe mégédaw toow fo tingkélo noy de dumo no. I étéwe mégédaw rigoné noy fiyowe dob de dumo no. I étéwe mégédaw énda médaléwén bé de dumo no. I étéwe mégédaw énda félangka-langkaén taloo no fébantug-bantug. 5 I étéwe mégédaw énda lémigis-ligisén. I étéwe mégédaw énda arumé no. I étéwe mégédaw énda magadén mékérit. I étéwe mégédaw magad fésagada noy de dumo no. 6 I étéwe mégédaw énda méororén bé tetee. Yamula méoror bé fiyowe brab métintuwe. 7 Atin i étéwe mégédaw tingkélé noy kékérasaya nuwe ké tete i de rigonéy de dumo no dob beene. Fédayaé no sa bero. I étéwe mégédaw, énda mékédan i késarig ne taloo noy inam ne bé fiyoy de rigonéy de dumo no étéw.

8 I de kéfurung émbéréh bé kébéréh i Tuluse, mékédan moso. I de kéfurung sébéréh bé de séségiyo-giyo késébéréh énda gétiga no, mékédan so moso. I kégétigane, mékédan so moso. Endob i kégédawe énda mékéda no. 9 Non kulang sénay kéfurung tome émbéréh bé kébéréh i Tuluse brab de kégétiga tom. 10 Endob amuk gumah i gaiwe iray i Tuluse betom i tintuwe fiyo, mékédan i de éntingayén do kulang.

11 Bé kéénga guwe séna émbéréhu loo bé ngae, brab i kéfégitung guwe, nga so. Endob amun ménwaléyun métuwa, ménkédanén i de adat gu loo bé ngae. 12 Ségilew so bé betome. Béleewe ni, i kégétiga tome brab kégésobut tome bé Tuluse, kloh saén. Ségilew bé anlunge téngténgé tom dob rébure féngalungon. Endob amuk gégumah moso i gaiwe gito tomén foy Jesu Kristowe, gésobuto tomén i kéluhanane, ségilew bé kéfégésobut i Tuluse de betom, békénén maak anlung.

13 Mélaw télew i éntingayéne énda mékéda no: kéunur, inam, brab kégédaw. Endob i toowe de fo imfortante, been i kégédawe.

14

I iray i Rémogor i Tuluse

1 Mélaw fatut tom toow fo méuyot bé kégédawe bé de dumo tom. Atin fatut so méuyot tom bé de dumo do kéfurungon tidéw dob Tuluse. Labi-labi na foy murete bé kébéréh i Tuluse. 2 I étéwe sébéréh bé késébéréhe énda gétiga no, dob Tuluse saén sébéréh, békén dob étéwe. Non énda gésobuto ro de. Béréhé no saén i de ménbunéy non fébéréh i Rémogor i Tuluse de. 3 Endob

i étéwe muret bé kébéréh i Tuluse, ureté no dob de étéw inok tabanga no bero émféégét bé de kéunur ro brab féginauné no bero, brab émféfiyo bé de fédéw ro. 4 I étéwe sébéréh bé késébéréhe énda gétiga no, tabanga no saén i kaane lowoh. Endob i murete bé kébéréh i Tuluse, tabanga noy kéluhanay de munur mégélingo.

5 Méuyotu de damén ké gésébéréh gom kéluhanan bé de késébéréh énda gétiga kom de, éndob toowu de na fo méuyot ké ureté kom i kébéréh i Tuluse. Toow na fo gérotor i étéwe ureté noy kébéréh i Tuluse bé étéwe sébéréh bé késébéréhe énda gétiga no, saliyu ké béréhé noy atag i bénréh ne inok géféfiyono noy fédéw i de dumo no munur. 6 Mélaw do dumo gu, amuk gégumahu diyaan atin sébéréhu bé késébéréhe énda gétiga tom de, énda gétabanga ku begom. Toow na fiyo ké ureté ku begom i fénggitoy Tuluse begén, taloo no béréhé ku begom i de gétiga ku, taloo no ureté ku begom i kébéréh i Tuluse, taloo no toroé ku begom. Non amuk rigoné kuy de ni, tabanga ku begom.

7 Ufama, fégitung gom i de baat. I faléndage taloo no fégérung, amuk i ségétéwe étéw énda gétiga noy kéiyuf ne bé faléndage taloo no énda gétiga noy kékébit ne bé fégérunge, ati fanu-fanuy kégétigay de mégélingo de ké atiy linggéngé nuwe. 8 Atin amuk wén i sundalo iyufé noy témburiwe inok mangéy sétiboh i de dumo no, éndob énda fékéntayé noy kéiyuf ne bé témburiwe, ati fanu-fanuy kégésobut ruwe de ké fatut ro magayas mangéy sétiboh. 9 Ségiléw so bé begome, amuk sébéréh gom bé késébéréhe énda gétiga kom de, énda mon i gésobut de. Mélaw énda i atagén brab énda i lagaén. 10 Médooy de séségiyo-giyo do késébéréh dob duniyae ni, éndob wén i atag i séngae késébéréh. 11 Endob amuk énda gésobuto kuy késébéréh i dumo guwe séuret-uret, énda fo gésésobutan gey. 12 Atin i begome, toow fo méuyot gom de ké gégédot gom bé de kéfurung tidéw dob Rémogor i Tuluse. Endob fatut télama gom usar i de kéfurung émfébagér bé kéunur i de dumo gom.

13 Mélaw i étéwe furung sébéréh bé késébéréhe énda gétiga no, fatut démasal dob Tuluse mongot kégétigan émfégésobut bé atag i késébéréh ne dob de dumo no. 14 Non amuk fédasaléy Rémogor i Tuluse begén dob késébéréhe énda gétiga ku de, moror i rémogor guwe fiyon fo ké énda gésobutoy itunga kuwe de ké atiy atag ne. 15 Ati mélaw i fiyowe rigoné ku? Fatut fédayaé kuy Rémogor i Tuluse émfédasal begén dob rémogor guwe. Endob usaré ku soy itunga kuwe ké démasalu. Fatut fédayaé kuy Rémogor i Tuluse émfékanta begén dob rémogor guwe, éndob fatutu so kémanta dob itunga kuwe. 16 Amuk i ségétéwe étéw dayéwé noy Tuluse bé rémogor ne saén, i de étéw énda gétiga roy fantage bé ni kéfurung, énda fo gésobuto ro de. Mélaw énda géséfagayun ro maro, “Amen” non énda gésobuto ro de. 17 Fiyon fo ké fiyoy kéfésalamat ne dob Tuluse, énda géfébagéro noy kéunur i de dumo no.

18 Fésalamatu dob Tuluse, non toow na fo gésébéréhu bé késébéréhe énda gésobuto ku de bé begome kéluhanan. 19 Endob amuk sélimudu bé de dumo gu munur bé Kristowe inok méngintulus, toow na fo méuyotu sébéréh bé késébéréhe gésobutoy kéluhanane fiyon sétaga saén bé médoowe kébéréh énda gésobuto ro de. Mélaw gétoroo kuy de étéw.

20 Do dumo gu, kagom miring bé kéfégitung i de nga. Endob iring gom i kéfégitung i de nga fantag bé tetee non énda gétiga roy tetee. Saliyu na bé nan, iring

gom i kéfégitung i étéwe gétigan.
21 Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse
mano, “Sugué ku mangéy dob de
Judioy de étéw ségiyoy de késébéréh
ro tidéw dob ségiyowe ingéd. En-
dob fiyon fo ké mérigoy ni, énda
so fégélingoé ro Begén, bang i Kad-
nane.” 22 Mélaw i kéfurunge sébéréh
bé késébéréhe énda gétiga no, ni-
ray i Tuluse inok i de énda munur
gélolo ro tidéw dob Tuluse. Endob
i kéfurunge muret bé kébéréh i Tu-
luse, niray i Tuluse inok émfébagér
i kéunur i de munur.

23 Mélaw amuk sélimud gom
do munur, atin sébéréh gom bé
késébéréhe énda gétiga kom de, atin
gégumah i étéwe énda munurén
taloo no énda gétiga noy fantage bé
ni kéfurung niray i Tuluse, manok
bunég gom. 24-25 Endob amuk
kéluhana kom muret bé kébéréh
i Tuluse, atin i étéwe énda séna
munurén bé Jesuse ménangéy
témukaw begom, gésobuto noy
késébéréh gome. Mélaw waléy
gétiga noy de salaén, atin gésénule.
Mélaw lémingkuwéd méngadaf bé
Tuluse brab émbéréh mano, “Tulus
i tintuwe mémanduon begom.”

26 Mélaw do dumo gu, amuk
sélimud gom méngadaf, fiyo ké
wén i kémanta, brab wén soy
témoro, brab wén soy muret bé
atiy fénggitoy Tuluse de. Atin fatut
wén soy émbéréh dob séségiyo-
giyowe késébéréh énda gétiga no,
brab fatut wén soy émfégésobut bé
ni késébéréh. Rigo gom i kéluhanay
de ni émfébagér bé kéunur i de dumo
gom. 27 Atin amuk wén i gétigan
sébéréh bé késébéréhe énda gétiga
no, fatut ruwo loo ké téléw saén
i rémigowe de. Atin fatut sétélés-
télés ro émbéréh. Atin fatut wén
soy émfégésobut bé kébéréh ruwe.
28 Endob amuk énda i émfégésobut
de, fatut mantés ro kéluhanan
atin sébéréh ro séden bé Tuluse
dob de fédéw ro. 29 Atin fakay
émbéréh i ruwowe taloo no téléw
gétéw étéw muret bé kébéréh i
Tuluse. Brab i kéluhanay étéwe fatut
fégélingoé ro fo toow inok gétiga
ro ké katabuwan i kétoro ruwe
taloo no békén. 30 Atin amuk wén
i ségétéw bé de ménsar mégélingo,
wén i fénggitoy Tuluse de, fatut
témérén i émbéréhe inok gébéréh i ni
étéw. 31 Fakay kéluhana kom muret
bé kébéréh i Tuluse, éndob sétélés-
télés gom muret, inok métoro brab
émféfiyoy fédéw i kéluhanane. 32 I
kéluhanay de étéw nirayay Tuluse
kégétigan muret bé kébéréh ne,
fatut séongot-ongot brab sétélés-
télés ro muret. 33 Non mika i
Tuluse ké mégukét i késélimud
gome, yamula méuyot bé mélosoe.

Atin wén soy ni sugu gu begom,
sani ségiléwe bé rigonéy de munur
dob kéluhanay de ingéd. 34 I de li-
bun fatut féantés ro ké gai sélimud
ro méngadaf, non énda fatutén ké
émbéréh ro. Non dob kitab i de
Judio, i libune fatut saén mégélingo
brab séodor-odor saén. Enda fakay
ro méguléw. 35 Atin amuk méuyot
ro méganad, fatut ménginsa ro dob
de bawag ro dob de lawi ro, non
mékémala ké émbéréh i de libun ké
sélimud gom dob simbaane.

36 Kagom fégitungén de ké tidéw
saén dob begomey kébéréh i Tu-
luse, taloo no makom ké begom
saén i nirayan de. Toow fo békén i
nan. 37 Amuk wén i ségétéw begom
manok niray i Tulusey kébéréh ne,
look wén i kéfurunge tidéw dob
Rémogor i Tuluse, fatut magayun
bé do sugu i Tulusey de ni kétoro su-
laté ku dob begome. 38 Atin amuk
wén i étéw énda modorén bé ni su-
lat, kagom fégélingoén de.

39 Mélaw do dumo gu, fatut
méuyot gom muret bé kébéréh i
Tuluse. Endob kagom fétérénén i
étéwe émbéréh dob késébéréhe énda
gésobuto no de. 40 Endob fatut féfiyo
gom i de adat gom brab fétanék
gom ké sélimud gom méngintulus.

15

Fantag bé kétébule Kristowe

1 Atin béleewe, do dumo gu,
féfégétédém gu begom i Fiyowe
Uret nuret gun begom bé do getah.
Bé béno tintu ménunur gom bé ni
Fiyo Uret fantag bé Jesu Kristowe
taman so béleewe ni. 2 Non i Fiyowe
Uret nuret gu dob begome, been
i mémukase begom tidéw dob de
sala gom. Non énda kukuméy
Tuluse begom amuk démayday gom
munur. Non amuk énda fédayday
gom, békén gom tintu munur.

3 Atin i Fiyowe ni Uret, ténoro
gu begom i ténoroe begén. Toow
fo gérotor i ni kétoro. I Kristowe
ménléhu génantino no betom inok
énda mékukum tom sabaf bé de sala
tom. Been soy kéuret i Ménsulate
Kébéréh i Tuluse. 4 Atin lénébéng
i Kristowe brab méntébule dob
gétélów ne gétérésang loo bé kéuret
i Ménsulate Kébéréh i Tuluse.
5 Tidéw béno, méntéfégito dob
Pedrowe. Tidéw béno, méntéfégito
dob kéluhanay de folo bra ruwo
kuyugén. 6 Tidéw béno, méntéfégito
dob labiwe limo ratuh do dumo
tom munur amun ménlimud ro.
I kédoono ruwe méuyag ro séna
béleewe ni, éndob i de dumo
bero ménléhu ron. 7 Tidéw béno,
méntéfégito dob Santiagowe.
Tidéw béno dob kéluhanay de
apostol.

8 Atin amun gilid méntéfégito dob
berowe, méntéfégito so dob begéne
énggéfuray. Atin ménununu maak
ségétéwu nga ménfégés i kéumah
ne. Non fiyon fo ké mikau de
munur, fén-unur i Tuluse so begén.
9 Atin begéne foy toowe gérifantad
bé kéluhanay de apostol, non amun
énda séna munuru de, toow fo
fénrasay guy kéluhanay de munur
bé Jesuse. Mélaw énda médaitu
fédawétén apostol. 10 Endob
sabaf saén bé kégédaw i Tuluse,
fénwaléyén begén apostol. Atin
non bé kégédaw ne, wén i fiyowe
ménrigo. Non toow na mégéror
i kagéne galbék bé de dumo do
apostol. Endob békén begén i
gémalbéke. Yamula tabangay
Tuluse de begén. 11 Atin ulanden
ké énggélingoo kom i Fiyowe Uret
tidéw dob begéne look tidéw dob
de dumo gu apostol. Non ségilów
i de kétoro gey. Atin been i nan i
nunuro kome.

Fantag bé kétébule i de munur

12 Atin ay niy ténoro guwe begom:
Méntébule i Jesu Kristowe. Mélaw
sedek i de dumo begom émbéréh
bé énda kun fakayén tébule i de
ménléhu moso? 13 Non amuk énda
fakay tébule i de ménléhu, fiyon i
Kristowe énda séna méntébuleén.
14 Atin amuk énda méntébule i
Kristowe, énda foy lanték i kétoro
geye brab énda i funa tom munur.
15 Atin békén saén i ni, non amuk
loo bé nan i begeye, do tugién gey
sébanil bé Tuluse. Non begey i
ménbéréhe bé féntébule i Tulusey
Kristowe. Mélaw tugién gey
amuk énda tébule i de ménléhu,
loo soy Kristowe. 16 Non amuk
énda tébule i de ménléhu, énda so
tébule i Kristowe. 17 Atin amuk
énda méntébule i Kristowe, énda
i lanték i kéunur gome. Mélaw
énda séna mékédan i de sala gom
brab mékukum gom. 18 Atin amuk
énda i kétébule, i de ménléhu do
munur bé Kristowe, énda man
méuyag ro, yamula mékukum ro
so. 19 Atin amuk i inam tome bé
Kristowe taman saén dob kéléhu
tome, toow tom fo mékégédaw-
gédaw bé kéluhanay étéwe.

20 Endob i toowe, méntébule i
Kristowe. Mélaw gétiga tom tébule
soy kéluhanay de ménléhu. Non
Beeney sunguwe saén méntébule.
21 I funay kéluhanay étéwe méléhu
non ménsala i sunguwe étéw, sani
Adame. Atin i funay kéluhanay
étéwe tébule, non bé rénigoy
ségétéwe sani Jesuse. 22 I kéluhanay
kéilawane méléhu non énggédot tom

i kéléhue tidéw dob katufua tome Adam. Atin ségilév so bé ni, i kéluhanay munure bé Kristowe tébule, non énggédot roy umule énda i tamana no tidéw dob Beene. 23 I sunguwe méntébule inok méuyag taman sa taman, Been i Jesu Kristowe. Tidéw béno, do betom kuyugén i gétunduge tébule dob gaiwe séfule moso. 24 Tidéw béno dob tamfaday de gai, i Kristowe tabana noy kéluhanay de mégulév do sébanil dob Tuluse. Binasané noy atura ruwe brab barakat ruwe. Atin irayén i kéfégulévwe dob Tuluse Abayén. 25 Non i Kristowe kailanga noy mégulévwe taman tabanay Tulusey kéluhanay de sébanil de. 26 Atin i toowe fo géfuray tabana Jesuse sébanil dey kéléhue. 27-28 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I Tuluse rigoné noy Kristowe mégulév bé kéluhanane.” Mélaw féguléwo Kristowey kéluhanane saliyu saén bé Tuluse, non Been i ménfégulévwe bé Kristowe. Atin amuk Kristoy mégulévwe bé kéluhanane, tidéw béno féfégulévwén bé Abay ne Tuluse i Beene. Mélaw Kristowey mégulévwe bé kéluhanane, brab Tulusey mégulévwe bé Kristowe brab kéluhanane so.

29 Amuk énda i kétébule i de ménléhu, ati funay de étéw fébautis gémanti bé de ménléhu? 30 Atin amuk énda i kétébule, sedek fédayday gey rémigo bé galbék i Tuluse béni ké kakaidan gey sénga tékélid? 31 Do dumo gu, i de sébanil bé Tuluse, sénga fuweh i kéuyot ruwe méméléhu begén. Atin gétigay Tuluse toow i ni loo bé kétoow i kéoror guwe sabaf bé kéunur gome bé Kadna tome Jesu Kristo. 32 Toowu fo kérégénan dob ni ingéd, Efeso. Non i de sébanil begén maak do mérayar binatang méuyot ro begén méméléhu. Mélaw amuk énda i kétébule, énda i funa ku gémalbék. Amuk énda i kétébule, modoru bé kébéréhe mano, “Mama tom, brab miném tom brab méguyaya tom béleewe ni, non démo méléhu tom.”

33 Ingat gom inok énda munur gom bé éndae toow. Non amuk séloyuk gom bé de étéw do tete i de adat ro, waléy gom de géiring. 34 Féfiyo gom i de adat gom, brab tagak gom i de tete rigoné kom. Fatut mémala gom non wén i do dumo gom énda gétiga roy toowe kétoro fantag bé Tuluse.

35 Endob amuk wén i ménginsa mano, “Ati kéfingé-fingé i kéfétébule i Tuluse bé de ménléhu? Brab ati falas i lowoh ruwe?” 36 Ay niy késumbul guwe de. Toow fo dufang i da nan kéfénginsa. Non i bénee lébéngén dob fantade ké ohokén. Tidéw béno, méuyag. 37 Amuk mohok gom, énda ohoké kom i dakéle idéng kayéw, yamula ohoké kom i bénee saén. 38 Tulusey méniraye bé lowoh i bénee loo bé kétaya nuwe de. Atin i séngae klase béne wén i kaan mantu lowoh ké mérukén.

39 I kéluhanay de lénimbag do mérénawa, séségiyo-giyoy de lowoh ro. I kéilawane ségiyoy lowoh ne. I de binatang ségiyo soy de karo lowoh. I de kloh manok brab do sédo ségiyo soy de lowoh ro.

40 Wén i do séségiyo-giyo do lowoh dob lawayo brab dob fantade. Atin i kéluhanay de lénimbag i Tuluse, falan fiyoy de falas ro. Endob énda ségilév i kéfiyoy de lowoh dob lawayo brab de lowoh dob fantade. 41 Ufama, fiyoy falas i de solo dob lawayo éndob békén ségilév. I térésange ségiyoy falas ne, i térésang kélungonone ségiyo soy kaane falas, i de gitoon ségiyo so. Fiyon i de gitoon énda kéluhana ro ségilév i de falas ro.

42 Ségilév so bé niy kétébule i de ménléhu. Non amuk ménlébéngén i ménléhue, mébinasay lowoh ne. Endob amuk méntébuleén, éndaén mébinasay lowoh ne non mantu nén brab méuyag taman sa taman. 43 Amuk ménlébéngén

i bangkaye, teteén i falas ne brab éndaén i bagérén. Endob amuk méntébuleén, toowén fo fiyoy falas ne brab émbagérén. 44 I bangkaye lénébéng, tidéw dob fantade ni. Endob féwaléyéy Tuluse mantuy lowoh ne inok médait ro méuyag beroy Tuluse taman sa taman. Mélaw amuk wén i lowoh médait dob duniyae ni, wén soy lowoh médait dob lawayo. 45 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I sunguwe étéw, sani Adame, nirayay Tuluse férénawa inok méuyag dob duniyae ni.” Endob i Kristowe, sani féndawéte “Géruwowe Adam”, Been i miraye bé umule magufusa inok méuyag tom taman sa taman dob lawayo. 46 Békén i umule dob lawayoy énggéétahe, non énggéétah i umule dob duniyae ni. 47 I Adame, sani sunguwe étéw, ménlimbag bé fantad i duniyae ni. Endob i Kristowe, sani maake géruwo Adam, tidéw dob lawayo. 48 I kéluhanay kéilawane, ségiléw i lowoh ruwe bé Adame tidéw dob fantade. Endob i kéluhanay waléye kuyug Kristowe, ségiléw moso i lowoh ruwe bé Kristowe dob lawayo. 49 Amuk kéluhana tom ségiléw bé Adame tidéw dob duniyae, gégumah so moso i gaiwe waléy tom so ségiléw falas bé Kristowe tidéw dob lawayo.

50 Do dumo gu, ay niy atag i béréhé kuwe begom. I de lowoh tom ni méléhu non énda géahurén dob lawayo. I loowe bé ni lowoh, énda gédoté noy umule magufusa.

51 Fégélingo gom i ni ménbunéy fénggétigay Tuluse begén. Enda kéluhana tom méléhu, éndob méfégalin i de lowoh tom bé de mantu lowoh. 52 Toow fo magad i kéfégali nuwe, loo bé ségulee kémérék-mérék i motowe, ké émbéréh i toowe géfuray témburi. Atin modor so ké fébéréh i Tulusey ni témburi, i kéluhanay de ménléhu tébule ro. Atin i de lowoh ro émfégalin inok éndaén méléhu ro, non méluwas tom kéluhanan. 53 Non i tafaye lowoh fatut méluwas inok éndaén méléhuén. Fatut émfégalin i mébinasawe lowoh inok éndaén mébinasa no. 54 Atin amuk ménfégalinonén i tafaye lowoh bé mantuwe lowoh éndaén méléhuén, bé béno métumanén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Endaén i méléhu non kénday Tuluse nén non ténaba nonén.” 55 Mélaw éndaén mégilak tom méléhu non éndaén i kéléhu. Atin éndaén i funan émbuku bé kéléhue non méntabananén. 56 I funa nuwe wén i kéléhu non ménsala tom. Atin i funa nuwe ménsala tom non énggéféliso tom i kukumay Tuluse. 57 Endob fésalamat tom bé Tuluse non bé rénigo nuwe. Non éndaén mégilak tom bé kéléhue non fénukasén betom sabaf bé rénigoy Kadna tome Jesu Kristo.

58 Mélaw, do dumo gu do kégédawa ku, fébagér gom i késarig gome bé Kadnane inok énda mékédano. Fégéror gom dob galbék i Kadnane. Non gétiga tom énda mésinggula i galbék tome, amuk rigoné tom kay Kadnane.

16

I tabange kay de munur dob Jerusalem

1 Atin wén i ségiyowe sugu gu begom. Fatut timu gom kurta fégétabang gom bé de dumo gom munur bé Jesuse dob Judea. Sénugu gu soy ni dob de munur dob ingéde Galasia. 2 Sénga Duminggu, fatut témafay i séngae ségétéw begom bé atiy iray ne dob Tuluse. Fatut iray gom dob Tulusey baade gédoté kom. Itong gom inok amuk gégumahu diyaan, éndaén kailanga kom i témimue. 3 Atin amuk gégumahu diyaan, sugué kuy de étéw fénémili gom mangéy dob Jerusalem inok uwité roy de iray gom. Atin émféuwitu so do sulat émfégétigan bé de étéw

dob Jerusalem fantag bé kétabang gome. 4 Atin amuk kailanga ku soy magéwe mangéy dob Jerusalem, féodoré ku bero.

I bantak Pablowe

5 Mangéyu diyaan ké gilidu nén téménara dob ingéde Masedonia. Non métahu mangéy diyo. 6 Atin amuk gumahu dob begome, batiu na keey diyaan firoy gétérésang kélungonon look taman gilid i basa barate. Atin amuk tausu magéw, fiyo ké tabanga kom begén bé kéagéw guwe dob atiy ayo kuwe. 7 Non énda méuyotu mawét diyaan ké magadu de saén. Yamula méuyotu de damén ké batiu na diyaan bé firoye gétérésang kélungonon, amuk fakay dob Kadnane.

8 Endob batiu na dob Efesowe ni taman gilid i kandulie féndawét Pentekostes. 9 Non dini médooy de méuyot mégélingo bé Fiyowe Uret toroé ku. Endob médoo soy sébanile de begén.

10 Atin i Timoteowe, amuk gégumah diyaan, fégédaw gom de brab tayakuf gom. Non gémalbék so kay Kadnane, ségilew bé begéne. 11 Atin énda fatutén ké siyawé kom. Yamula fégadata kom atin amuk taus i kéagéw ne séfule mangéy dob begéne, fatut tabanga kom. Non ongot-ongoté ku beroy de dumo no munur.

12 Atin fantag man bé dumo tome Apolos, fénggínau gu fo bé angéyé no begom tukawén diyaan beroy de dumo no munur. Endob mika séna mangéy diyaan béleewe. Yamula mangéy fo kun diyaan ségiyo gai.

13 Fatut mingat gom, brab fédayday gom i kéunur gome bé Jesuse. Kagom mémala fantag bé kéunur gome. Yamula fébaraw gom brab fébagér gom. 14 Atin fiyon atiy rigoné kome, fégédaw gom.

15 Gétiga kom i fantage bé Stefanase brab de dumo no ségélawi. Beroy de sungu ménunur bé Kristowe dob Akaya. Toow ro fo mégéror témabang bé de dumo ro munur. 16 Mélaw, méuyotu ké fédaya gom i kéfégulew i de étéw loo bé beene brab kéluhanay étéwe mamung bé karowe galbék.

17 Toow fo mororu bé kégumah ro Stefanase, brab Fortunatowe brab Akaikowe dini. Non ténabang ro begén bé kégundoy guwe begom. 18 Fénfiyo roy fédéw guwe loo bé kéféfiyo ruwe bé de kagom so fédéw. Mélaw fatut fégadata kom i de étéw loo bé nan.

19 I de munur dob kéluhanay de ingéd dob Asia ségifaé ro begom kéluhanan. I ro Akilawe brab Prisilawe, toow ro fo ségifaén so begom sabaf bé Kadnane. Loo soy de munur sélimud dob lawi ruwe, ségifaé ro so begom. 20 Atin i kéluhanay de dumo tom munur dini, ségifaé ro so begom.

Fatut fégito gom i kégédaw gome amuk ségifaén gom.

21 Taman saén dob niy béréhé kuwe begom. I begéne, Pablo, sulaté kuy ni géfuray kébéréh bé kagéne kémér. Ségifaé ku so begom.

22 Amuk wén i do énda émféimu bé Kadnane, kukuméy Tuluse damén bero. Séfuleén damén i Kadnane. (Maranata.)

23 Atin fétauséy Kadnane Jesus damén i kégédaw ne begom.

24 Toowu fo méimu begom sabaf bé kéunur tome bé Jesu Kristowe.
Pablo

I Géruwowe Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Korinto

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. I ni sulat, been i niy géruwowe sulat sénulat Pablowe dob de munur do bati dob ingéde Korinto. Dob sunguwe sulat Pablowe, ténoroén i de étéw bé ati fatute rigoné ro. Atin dob ni géruwo sulatén, bénréh Pablowey kéoror ne sabaf bé kéodor ruwe bé ni kétoro.

Diyo dob Korinto, wén i do étéw ménbéréh bé békén kun tintu apostol i Pablowe. Mélaw dob ni so sulat, bénréh Pablowey funa nuwe toow fo tintu apostol, non toow fo mégoror lémégéb bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe. Mégoror gémalbék, fiyon fo ké toow fo mérasay sabaf bé kéuret ne ni.

1 Begéney Pablowe, ségétéw apostol sénugu Jesu Kristowe non been i galbéke kétayay Tuluse rigoné ku. I begeye Timoteowe, ségétéw so dumo gu munur bé Jesuse, sulata key begom do munur dob ingéde Korinto brab dob kéluhanay de ingéd dob Akaya.

2 I Tuluse Abay tom brab Kadnane Jesu Kristo mégédaw damén begom brab iray ro damén begom i métanéke fédéw.

Fésalamat dob Tuluse

3 Fatut tom fésalamat bé Tuluse sani Abay i Kadna tome Jesu Kristo. Toow fo mégédaw i Abaye Tulus, atin Been i tidéwoy kéluhanay tabange. 4 Tabanga no betom dob kéluhanay de kérégéno tom inok gétabanga tom soy de dumo tom amuk kérégénan ro fiyon ati klasi nuwe. Iraya tom so bero tabang loo bé tabange niray i Tuluse betom. 5 Non amuk toow fo mérasay tom loo bé Kristowe sabaf bé kéunur tome de, gédoté tom soy tintuwe kétabang tidéw dob beene. 6 I funa keye téférasay inok gédoté kom i tabange brab inok méfukas gom bé de sala gom. Atin amuk métabangan gey, métabangan gom so brab gédoté kom i bagére inok géfédayday gom témingkél bé de kérégénon ségiléw bé begeye. 7 Atin i késarig geye begom, méégét non gétiga key amuk mérasay gom ségiléw bé begeye sabaf bé kéunur gome bé Kristowe, tabangay Tuluse so begom ségiléw bé kétabang ne begey.

8 Do dumo gey, méuyot gey de ké gétiga kom i fantage bé kérasay geye dob ingéde Asia. I de étéw diyo, toow fo fénrasay ro begey, atin mélaw makey ké éndaén méuyag gey. 9 Makey ké méléhu geyén bé béno. Endob ménrigoy ni inok énda sémarig gey bé kageye lowoh, yamula fatut sarigo key saén i Tuluse sani témébulee bé de ménléhu. 10 Ténabangén begey dob de makakaid inok énda méléhu gey sabaf bé de makakaid. Atin gétiga key tabangé no begey sénga tékélid. Sémarig gey bé énda téréno noy kétabang ne begey. 11 Atin fatut tabanga kom begey bé de kédasal gom, inok médooy étéwe fésalamat dob Tuluse non bé tabange nirayén begey sabaf bé kédasal i de médoo étéw.

12 Do dumo gey, wén i funa key fédayéw-dayéw, brab gétiga key toow fo toow i ni. Fiyoy de rénigo gey dob begome brab dob kéluhanay de étéw, non modor gey bé kétayay Tuluse. Atin tabangay Tuluse begey inok béréhé key i fiyowe brab toowe, békén dob kageye kégétigan éndob sabaf saén bé kégédaw i Tuluse. 13-14 Sulata key begom bé gébasana kome brab gésobuto kom. Méuyotu de damén ké gésobuto komén fo toow i de énda séna énggésobuto kom toow béleewe ni inok bé gaiwe séfule i Kadnane

Jesus, moror gom sabaf bé begeye atin i begeye moror gey so sabaf bé begome.

15-16 Atin non gétiga ku fo toow gésobuto kom i ni, bénantak guy mangéye sémugud dob begome sungu bé do gétah bé kéangéy guwe dob ingéde Masedonia. Atin bénantak gu soy mawéte man ké séfuleu inok gétabanga ku begom ruwo gule, brab gétabanga kom so begén bé kéagéw guwe mangéy Judea. 17 Endob énda énggérigono kuy ni. Mélaw makom keeyén ké méfégalin i itunga kuwe sénga tékélid. Brab makom keeyén ké ségiléw i kéfégitung guwe bé de étéw dob duniyae ni énda sarigon ro non magad fo fégaliné roy de itunga ro. Békén loo bé nan. 18 Béréhé ku begom i toowe, ségiléw bé kétoow i Tuluse, tintu fo bénantak guy rigoné kuy fénasad guwe begom. 19 Non témélamawu miring bé Jesu Kristowe Nga i Tuluse, sani ureté keye begom ro Silase brab Timoteowe. Non i Jesuse énda magad fégaliné noy itunga nuwe. Yamula tumané noy kéluhanay de béréhé no. 20 Non i Jesusey téménumane bé kéluhanay fénasad i Tuluse. Been i niy funa tome émbéréh “Amen” (i atag ne “toow”) fantag bé kébéréh i Tuluse inok médayéw i Tuluse. 21 I Tuluse, Beeney émféégéte bé kéunur tome bé Kristowe inok tintu tom do dumo no. Atin Tulus soy ménémilie betom. 22 Brab ténandaa no begey inok gélolon Beeney gefee begey. Atin nirayén betom i Rémogor ne bati dob de fédéw tom inok fégétiga no betom i irayén i kéluhanay fénasad ne.

23 Amuk énda toow i béréhé kuwe begom, kukuméy Tuluse damén begén. Gétiga roy funa kuwe énda ménangéy diyaan dob Korinto inok énda gédowoyo ku begom. 24 Enda méuyot gey sémugu begom ké ati fatute unuro kom. Non gétiga key méégétén i kéunur gome bé Kristowe. Yamula sétabang tom gémalbék inok toow gom na fo moror.

2

1 Atin do dumo gu, toow fo fénggitung gu bé énda mangéyu diyaan amuk féteteé ku saén i de fédéw gom ségiléw bé gétaho. 2 Non amuk féteteé kuy de fédéw gom, ati émféfiyowe bé kagéne fédéw? Enda, non énda géféfiyono kom i fédéw guwe amuk féntete guy de fédéw gom. 3 Beeniy funa kuwe séménulat dob begome bé do gétah. Ménikau mangéy dob begome, non i begome fatut damén féororé kom begén. Endob amuk ménangéyu diyaan bé béno, féntete gom saén i fédéw guwe. Gétiga ku fo toow, amuk mororu, moror gom so. 4 Amun sénulata ku begom, toow fo tete i fédéw guwe brab émbukuu brab énggékérewu. I funa kuwe sémulat békén ké féteteé kuy de fédéw gom. Yamula inok fégétiga ku begom i toowe kéimu gu begom kéluhanan.

Kéfésagad bé ségétéwe ménsala

5 I étéwa nan ménsala diyaan, énda fénteteén i fédéw guwe, yamula fénteteén i de fédéw gom, taloo no de fédéw i de dumo saén begom. Non énda méuyotu de ké fékélébuwanén i kédusawe de bé ni kébéréh gu. 6 Katabuwanén i kékukum i kédoono kome de. 7 Atin béleewe ni, fatut fésagad gomén brab féfiyo gom i fédéw ne, non amuk énda, mékédan keeyén i késarig ne bé Tuluse sabaf bé kélébuwan i kétete i fédéw ne. 8 Mélaw, ongoté ku begom bé fégétiga kom dey toow i kéimu gome de. 9 I funa kuwe séménulat dob begome bé gétaho inok téngkadé ku begom brab inok gétiga ku ké modor gom bé kéluhanay de sugué ku begom. 10 Atin amuk fésagadé kom i ségétéwe étéw, fésagadé ku so. Atin amuk wén i ménsala,

fésagada ku inok moror gom. Gétiga Kristowe tintu fo fésagadé ku. 11 Atin i funa kuwe rémigo bé ni, inok énda lifulé Satanase betom. Non gétiga tomén i tetee bantakén.

12 Amun énggumahu dob ingéde Troas inok muretu bé Fiyowe Uret fantag bé Kristowe, énggito gu ténafay i Kadnaney agéwo kuwe bé galbék guwe diyo. 13 Gido loo, toow fo ménbukuu non énda énggito gu diyo i dumo tome munur Tito. Mélaw ménggétawu dob de étéw diyo, atin méntausu magéw mangéy dob ingéde Masedonia.

14 Endob toowu fo fésalamat bé Tuluse. Non sabaf bé kéunur tome bé Kristowe, féténgténgén betom dob kéluhanay de étéw inok fégétiga noy barakat ne. Mélaw sabaf bé betome, wén i de étéw dob kéluhanay de gonon gétiga roy fantage bé Kristowe. 15 Maak do dukah tom ténuwég Kristowe brab ténulakén dob adafay Tuluse. Atin i amut ne mélégéb dob de étéw do ménfukas brab dob de étéw so énda méfukas ro. 16 Dob de étéw énda munur bé Kristowe, maak ahu ménléhu i kétoro tome fantag bé Fiyowe Uret, non mékukum ro sabaf bé nan kétoro. Endob dob de étéw munur dob Kristowe, maak mamut i kétoro tome non fégétiga no bero bé iray i Tuluse beroy umule magufusa. Toow fo Fiyoy Urete ni. Mélaw énda i étéw tintu médait lémégéb de. 17 Endob i begeye, énda ségilew gey bé de ségiyo do témoro. Non i berowe, ureté roy kébéréh i Tuluse inok gédoté roy kurtae. Endob sabaf Tulus i séménugue begey, gétiga no ureté key i toowe, non begey i do sugu-sugué Kristowe.

3

I mantuwe aguwon

1 Ati kéfégitung gome de, aw félangka-langka geyén man fantag bé de ni? Enda. Enda ségilew gey bé de ségiyo témoro kailanga ro nay sulate tidéw dob de ségiyo étéw émfégito bé kuwagib ruwe témoro inok tayakufé kom bero. Atin kailanga ro soy sulate tidéw dob begome amuk mangéy ro témoro dob de ségiyo. 2 Endob i begeye, énda kailanga key i de sulat loo bé nan. Non i kéunur gomey maake sulat ménsulat dob de fédéw gey inok gétigay kéluhanay de étéw i fantage bé de kétoro gey. 3 Atin gétiga roy begom i de maak do sulat tidéw dob Kristowe, fénsamfayén dob begeye. Atin i fénggésulate de békén tinta, yamula Rémogor i méuyage Tulus i fénggésulate de. Atin i sulatane de békén do batéw loo bé kitabe niray Moisese, yamula i de fédéw gey i sulatane de.

4 I funa keye gébéréh loo bé ni non sémarig gey bé Tuluse, sabaf bé Kristowe. 5 Enda gébérého key de ké kagey kégétigan i funa keye gérigo bé ni galbék. Non Tuluse saén i funa keye de gérigo. 6 Tulus i ménirayane begey kégétigan inok gétoroo key i mantuwe agéwon. Atin i mantuwe ni agéwon, békén nirayén begey i kitabe, yamula nirayén begey i Rémogor i Tuluse. Non amuk sémarig tom bé kéodoro tome bé kitabe niray Moisese, méléhu tom. Endob amuk sémarig tom bé Rémogor i Tuluse, irayén i mantuwe umul magufusa dob betome.

7 Bé do gétah, amun sénulat i Tulusey kitabe dob de batéw, fénggito noy barakat ne. Amun énggito Moisesey kéréndaw i Tuluse, réménéndaw soy kaane falas, funay de Judio énda géténgténg de, fiyon fo ké ménlumén i kéréndaw ne. Mélaw amuk loo bé nan i barakat i kégumah i kitabe muwit kéléhu, 8 toow na fo fiyoy rigonéy Rémogor i Tuluse. 9 Amuk barakatan i galbéke kémukum bé de étéw, labi na fo dakél i barakat i galbéke émfétintu bé de étéw. 10 Mélaw i kitabe toow fo barakatan bé gétaho,

éndob éndaén i barakatén béleewe ni. Non béleewe ni, wén na foy toow barakatan tidéw bé beene. 11 Non amuk barakatan i kitabe wén i tamana no, labi na fo barakatan i mantuwe agéwon énda i tamana no.

12 Atin sabaf bé ni késarig tom bé énda mékédan i ni, toow tom fo émbaraw muret. 13 Enda ségilév tom bé Moisese ténlébén i falas ne inok énda gitoy de Judioy kéélum i kéréndaw ne taman mékédan. 14 Endob toow fo métégas i de ulév i de Judio. Mélaw taman so béleewe ni méntéléb so tafay i de kégésobut ro. Météléb i de kégésobut ro amuk gébasana roy kitabe sani tafaye agéwon. Endob amuk wén i ségétéw bero waléy dumo Kristowe sabaf bé kéunur ne de, mékédanén i kétéléb i itunga nuwe brab toow fo gésobuto no. 15 Taman so béleewe ni amuk basané roy kitabe tidéw dob Moisese, météléb i de itunga ro. 16 Endob amuk munur ro bé Kadnane, mékédan i kétéléb i de itunga ro. 17 I Kadnane ni ménlabit, Been i Rémogor i Tuluse. Atin i étéwe bati i Rémogor i Tuluse dob beene, ménfukas dob kitabe, non éndaén kailanga no modor de inok méfukas bé de salaén. 18 Mélaw i kéluhana tome do munur bé Kristowe, giton i anlung i kéréndaw i Kadnane dob falas tome, non énda météléb i de kéfégitung tom. Non giton i mantuwe adat tom miring bé Kristowe. Non i Rémogor i Tulusey mégaline betom loo bé kéfiyoy Kadnane. Mélaw minut fiyo miring bé Kadna tome Jesu Kristo.

4

1 I Tuluse mégédaw begey, atin mélaw fénémilién begey inok rigoné tom i ni galbék. Mélaw énda mékédan i kéoror geye bé galbék geye. 2 Dénigur gey i de tete brab de ménbunéy do rigonén toow fo do mékémala. Enda témugi gey brab énda fégaliné key i kébéréh i Tuluse. Yamula béréhé key i tintuwe fo toow inok i kéluhanay étéwe gétiga ro do métintu gey, brab inok gétigay Tuluse so. 3 Non amuk ménbunéy i Fiyowe Uret ureté key, ménbunéy saén dob de étéw énda méfukas ro dob de sala ro. 4 Enda munur ro non ténléb Satanasey kéfégitung ruwe. Been i féngadafév de étéw dob duniyae ni. Télébé noy de kéfégitung ro inok énda gito roy kégéfékaya i Fiyowe Uret fantag bé kégérotor Kristowe, sani tintuwe anlung i Tuluse. 5 Non énda muret gey inok waléy gey émbantug. Yamula ureté key i Jesu Kristowe, Been i Kadnane, inok Been i waléye émbantug. Atin ureté key bé begeyey témabangane begom inok médayéw i Jesuse. 6 Amun lénimbag i Tulusey kéluhanay éntingayéne, ménbéréh mano, “Mékédan damén i délémone brab waléy wén damén i géfékaya.” Been soy émfégéfékayae bé de itunga tom inok gésobuto tom i kéfiyoy Tuluse fénténgténgén dob Jesu Kristowe.

7 Endob i de betom, maak do binangga tom saén nahuron drantung inok giton i barakate dob de lowoh tom békén katom, yamula kay Tuluse. 8 Démoyun gey mérasay éndob énda méntabanan gey. Wén i do no, énda gésobuto key de, éndob énda mékédan i kéunur geye de. 9 Médooy de sébanil begey, éndob énda tagakéy Tuluse begey. Wén i no fédawéto ro begey, éndob énda tagakéy Tuluse begey. Wén i no fédawéto ro begey, éndob énda mébinasa gey. 10 Ségilév gey bé Jesuse non sénga tékélid médooy de mérarék begey, brab méuyot ro mémélého begey. Mélaw giton i kéuyag Jesuse béleewe ni non Been i témabangane begey. 11 Amuk méuyag gey séna, démoyun gey gédét damén méléhu sabaf bé kéuret geye fantag bé Jesuse. Mérigoy ni inok giton i Jesuse méuyag non tabanga no begey démoyun. 12 I funa keye démoyun kakaidan non bé kéuret

geye fantag bé Jesuse. Endob ulandenén, non been i niy funa kome gégédot bé umule magufusa.

13 Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Ménununu de, mélaw béréhé ku.” Ségilew so bé begeye, non munur gey de, mélaw béréhé key. 14 Non gétiga key i Tuluse sani téménébulee bé Kadnane Jesus, tébuleé no so begey brab begome brab féangéyé no betom dob adafa nuwe dob lawayo. 15 Atin i funa keye téférasay inok gédoté kom i de kéfiyonon. Atin bé lala ne minut médooy gégédote bé kégédaw i Tuluse, waléy so médooy de fésalamat dob Tuluse inok toow fo médayéw.

16 Been i niy funa keye énda mékédan i kéoror geye gémalbék. Non fiyon fo ké démoyun gey waléy lukés brab minut mélubay i lowoh geye, fébagérey Tulusey kéunur geye sénga fuweh. 17 Atin i de kérasay gey béleewe do kloh saén brab mékédan so moso. Atin sabaf bé de kéfédayday gey bé de ni kérégénon, toow na fo médayéw gey dob lawayo diyo moso, brab énda téméréno Mélaw toow na fo dakél i ni moso bé de kérégénon béleewe. 18 Non i de gulaané key békén i de éntingayén giton dob duniyae ni. Yamula toow gey fo méuyot bé de éntingayén do énda gito no. Non i de éntingayén giton dob duniyae ni, do méalfa ro moso. Endob i de énda séna giton, sani de éntingayén iray i Tuluse, énda mékédan ro.

5

1 Non gétiga key i ni. I de lowoh tom dob duniyae ni maak do lawi saén bation bé firoye gébélintuwa taman mékédanén, san ké méléhu tomén. Endob i Tuluse rénigo no soy de lawi tom dob lawayo. Been i de mantu do lowoh tom méuyag taman sa taman. 2 Atin non bé de kérégénon béleewe, toow fo méuyot tom de ké gédoté tomén magayas i de mantu lowoh tom dob lawayo. 3 Amuk gédoté tomén i mantuwe lowoh tom, éndaén mékédano. 4 Endob amuk bati tom séna dob de lowoh tom dob duniyae ni, gédogés tom bé de kérégénon. Gido loo, énda fo méuyot tom témagak bé tafaye lowoh tom. Yamula méuyot tom saén kémégal bé mantuwe lowoh inok i tafaye lowoh méumbayan bé mantuwe de éndaén méléhuén. 5 Tulus i téménafaye bé de ni inok mérigo dob betome moso. Brab nirayén betom i Rémogor ne maak tising tandaén bé kétuma nuwe bé kéluhanay de ni moso.

6 Mélaw toow fo méégét i kéunur tome sénga tékélid. Gétiga tom amuk bati tom séna dob de tafay lowoh tom dob duniyae ni, énda gébati tom sétifon bé Kadnane diyo dob lawayo. 7 Non dob de rigoné tom béleewe ni, énda furay tom bé atiy gito tome, yamula furay tom bé atiy unuro tome. 8 Tintu fo émbagér i kéunur tome brab méuyot tom témagak bé de tafay lowoh tom inok mule tom bati sétifon bé Kadnane. 9 Gido loo, i toowe fo kétaya tom rigoné tom i késuwata nuwe fiyon udenén gono tom, dini taloo no diyo dob lawayo. 10 Non i kéluhana tome kailangan fo mékukum dob adafa Kristowe. Atin i séngae ségétéw étéw gédoté noy ati fatute barasén look kékukume de sabaf bé de rénigo no, fiyo loo soy tetee dob duniyae ni.

Do dumoy Tuluse

11 Atin non gétiga key i kégilake bé kékukum i Kadnane, télamané key féunurén i de étéw. Gétigay Tulusey de fédéw gey brab méuyot gey de so ké gétiga kom soy de fédéw gey. 12 I funa kuwe sémulat bé de ni kébéréh gu, békén inok dayéwé kom begey. Yamula inok gétiga kom i fiyowe rigoné key brab inok gétiga kom i sémumbulone bé de étéw dayéwé ro saén i falas i étéwe, békén i adat ne. 13 Wén keey i do étéw mégitung marok do

bunég gey. Endob i funa ruwe marok bunég gey non toow fo rigoné key témantuy kétayay Tuluse. Endob gétiga kom énda bunég gey, non gétiga kom gémalbék gey inok tabanga key begom. 14 Toow fo mégédaw i Kristowe begey funa key mégéror gémalbék. Gétiga key ménléhu i ni ségétéw étéw inok méuyag i kéluhanay de étéw. Mélaw maak ménléhu i kéluhanane sabaf bé kégantino Kristowe bero. 15 Ménléhu géménantinon bé kéluhanay étéwe inok i de méuyag, éndaén rigoné roy kétaya ruwe. Yamula rigoné roy kétaya Kristowe, sani ménléhue brab méntébulee inok éndaén mékukum ro.

16 Mélaw i kéfégitung geye békén loo bé kéfégitung i de étéw énda munur ro bé Kristowe. Endob bé do gétah, i kéfégitung geye loo saén bé kéilawane, funa key makey ké kéilawan saén i Kristowe. 17 I étéwe waléy dumo Kristowe sabaf bé kéunur ne de, ménwaléy mantu étéw. I tafaye adatén méntagakén atin ménwaléyén mantuy adat ne. 18 Tulus i réménigowe bé de ni, non sabaf bé Kristowe, fénwaléyén betom éndaén sébanil dob Beene. Non séloyukén begey. Atin fégalbéké no begey inok féunuré key i de étéw inok waléy so séloyuk i Tuluse bero. 19 Mélaw ay niy kéuret geye: I Tuluse nusarén i Kristowe mémukas bé de kéilawan inok waléy tom séloyuk bé Tuluse atin fénsagadén i de sala tom. Atin sénarigo no begey muret fantag bé kéfé waléy ne betom séloyuk dob Beene.

20 Mélaw begey i de sarigo Kristo muret bé kéongot i Tuluse. Féongoté no begey bé fagayun gomén bé kétaya nuwe. Non kétayay Tuluse féwaléyé no begom do dumo no séloyuk. 21 Enda i sala Kristowe. Endob sabaf bé kéluhanay de sala tom, kénukum i Tulusey Kristowe, inok waléy tom métintu loo bé Tuluse non bé kéwaléy tome do dumo Kristowe sabaf bé kéunur tome de.

6

1 Non begey i do témabang bé galbék i Tuluse, ongoté key begom do téménanggaf bé kégédaw i Tuluse, usar gom i kégédaw ne fégérigo bé fiyowe. Kagom mika de. 2 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Dob fatute gai, fénggélingo guy de kédasalém, atin ténabang gu beem dob fatute gaiy kéfukas guwe bé kéilawane.” Fégélingo gom: Béleewe niy gaiwe fatut tayakufé kom i kégédaw i Tuluse. Béleewe niy gaiwe fatut fédaya gom i Tuluse mémukas begom bé de sala gom.

3 Toow fo ingata key i de rigoné key inok énda i géféika gey munur brab inok énda i gédowoy bé galbék geye lémégéb bé Fiyowe Uret. 4 Yamula, dob kéluhanay de rigoné key, fégito gey begey i de sugu-suguéy Tuluse. Non fiyon fo ké kérégénan gey brab kérasayan gey, témingkél gey. 5 Atin ménlubag gey, ménférisu gey, ménggésug-sug gey bé de mérimbur étéw. Atin wén i no taluwan geyén gémalbék, atin mélaw énda géama gey, brab énda géfidong gey. 6 Atin énda i rénigo gey mékérésik adat, brab gésobuto key i kébéréh i Tuluse, brab téméningkél gey, brab ténabanga key i de étéw. Atin Rémogor i Tulusey mémanduone begey brab toow gey fo ménggédaw. 7 Atin nuret gey i toowe kétoro, brab i barakatane Tulus tabanga no begey. Mélaw bé kéluhanay de ni fénggito gey, begey i de sugu-suguéy Tuluse. Atin i métintuwe brab fiyowey maake kélung gey brab dilék gey. 8 Wén i do masanan begey, éndob wén soy do émfémala begey. Wén i do démayéw begey, éndob wén soy do méngiras begey. Wén i do ménbéréh do tugién gey kun, éndob toow i de béréhé key. 9 Wén i de étéw émbéréh énda kun gélolo ro begey, éndob toow fo gélolon gey. Gédét

geyén méléhu sénga tékélid, éndob méuyag gey so. Ménkukum gey éndob énda méléhu gey. 10 Fiyon fok wén i do émfétete bé de fédéw gey, éndob démoyun moror gey. Maak toow geyén fo méskinan, éndob sabaf bé begeye, médooy de étéw ménwaléy ro maak kawasa taman sa taman. Maak énda i do kagey bé de éntingayén, éndob wén i kagey bé de kéluhanay de iray i Tuluse.

11 Do dumo gey dob Korinto, bénréh geyén begom i kéluhanay dob de fédéw gey, brab énda i ménbunéy de. 12 Enda kulang i kéimu geye begom, éndob kulang i kagome kéimu begey. 13 Béréhé ku begom do maak nga gu, féimuén gey loo bé kéimu geye begom.

Kagom mawag bé de énda munur

14 Kagom sébawag bé de étéw énda munur ro bé Kristowe. Non énda ségiléw i fiyowe brab tetee, mélaw énda fakay ro waléy sébaan. Enda fakay sétifon i géfékayae brab délémone. 15 I Kristowe brab Satanase énda géséfagayun ro. Atin énda waléy sétiman fédéw i étéwe munur bé Kristowe bé étéwe énda munurén bé Kristowe. 16 I lawi i Tuluse, sani gonone méngadaf, énda fakayén ké diyo so féngadafén i de kéninontow. Atin i betome maak lawi batioy méuyage Tulus. Non bénréh i Tuluse mano, “Batiu dob de kagén étéw brab modoru bero. Atin begén i féngadafé ruwe, brab beroy de étéw gu.” 17 Atin bénréh i Kadnane so mano, “Tagak gom i de étéw féngadafé roy de kéninontow brab sésuway gom bero. Férayu gom dob de mékérésik adat ro, atin tanggafé ku begom. 18 Waléyu Boh gom, atin waléy gom do nga gu do lagéy brab do libun. Been i niy bénréh i toowe fo barakatan Kadnan.”

7

1 Do dumo gu, been i niy de fénasad i Tuluse betom rigoné no. Mélaw tagaké tom i kéluhanay de tete, dob lowoh tome taloo no dob fédéw tome. Atin linisé tom i de lowoh tom brab télamané tom rigonén i de malinis dob adafay Tuluse inok toow fo métintu tom. Rigoné tom i ni non fégadata tom i Tuluse.

I kéoror Pablowe

2 Fatut toow gom féimu begey. Enda i rénigo gey tete dob ségétéwe étéw, taloo no fénsala gey, loo ké lénafis gey. 3 Enda béréhé kuy de ni ké dowoyé ku begom. Non loo bé bénréh guwe bé do gétah, toow fo gulaané ku begom. Amuk méuyag gey look méléhu gey, mégédaw gey so begom. 4 Toow fo sémarig gey begom brab géfélangka-langka gey sabaf bé begome. Mélaw fiyon fo ké kérasayan gey, fiyoy de fédéw gey, brab toow gey fo moror sabaf bé begome.

5 Atin amun énggumah gey dini dob Masedonia, énda fo énggétérén gey. Non toow fo ménkérégénan gey. Ménséédél begey i de sébanil begey. Atin ménbuku gey fantag bé de mantu munur bé Kristowe. 6 Endob i Tuluse toow fo gétiga noy émféfiyowe bé de fédéw i de étéw tete i de fédéw ro. Mélaw fénororén i de fédéw gey bé kégumah Titoe. 7 Atin békén saén i kégumah ney funa keye ménoror, non loo soy bénréh ne fantag bé kéféfiyo gome bé fédéw ne. Atin nuretén begey i kéuyot gome géségito begén. Brab toow gom fo kun énggésénule atin fénagayas gom bénréh dob de étéw témbo begén i kéamfilo kome begén. Mélaw toowu na fo moror.

8 Non fiyon fo ké méntete i de fédéw gom bé sulat guwe, énda énggésénuleu de ménféuwit dob begome. Endob bé do gétah, énggésénuleu de brab ménuyotu de damén ké éndaén fénuwit gu de dob begome amun énggétiga ku ménwaléy tete i de fédéw gom. 9 Endob béleewe ni toow fo mororu, éndob békén sabaf bé kétete i

de fédéw gom. Yamula mororu béleewe ni non énggésénule gom. Non ténagak gom i de tete rigoné kom sabaf bé kétete i de fédéw gom. Fénsénule i Tuluse begom brab nusarén i kétete i de fédéw gom. Mélaw fiyoy rénigo geye dob begome bé nan sulat. 10 Non amuk féteteéy Tulusey fédéwe, muwit kégésénule brab kédigur bé de sala. Brab beeniy muwite bé kéfukase bé kékukume. Mélaw toow fo fiyoy nan kétete fédéw. Endob i kétete i fédéw i de étéw énda munur bé Kristowe, muwit kélé hu. 11 Endob i begome, fégitung gom i fiyowe rénigoy Tuluse dob begome sabaf bé kétete i de fédéw gom. Non sabaf bé kétete i de fédéw gom, tintu méuyot gom rémigo bé fiyowe, brab toow fo méuyot gom émfégito bé éndaén i sala gom béleewe ni. Atin ménkérit gom brab ménbuku gom bé salae rénigoy ségétéwe begom. Atin méuyot gom émfésuwat begén. Mélaw, sabaf bé kétete i de fédéw gom, kénukum gom i ni sala, atin fénténgténg gom bé békén kagom sala i ni. 12 Mélaw i funa kuwe séménulat dob begome bé gétahe békén saén sabaf bé nan étéw ménsala, taloo noy étéwe énggésalaa no. Yamula gétigay Tuluse séménulatu inok fégétiga ku dob begomey kédakél i kégédaw gome begey. 13 Been i niy funay de fédéw gey ménfiyo. Atin ménumanan foy kéfiyoy de fédéw gey. Non i Titoe fénororén begey bé kéuret ne fantag bé kéféoror gome de. 14 Ménfélangka-langkau fo muret dob Titoe fantag bé begome, atin fénggito gom foy kétoow i kéuret guwe. Démoyun gey émbéréh bé toowe dob begome. Atin ségilév so énggito Titoey kétoow i funa keye félangka-langka fantag bé begome. 15 Mélaw minut dakél i kéimu ne begom, bé lala ne gétédém bé kéuyot gome modor bé de sugu gu, brab kébasana kome de. 16 Toowu fo méoror non gésarigo ku fo begom toow.

8

I kéiraye dob Tuluse

1 Atin do dumo gey, méuyot gey de fo ké gétiga kom i ménrigowe dob de munur bé Kristowe dini dob Masedoniawe ni bé kégédaw i Tuluse. 2 Fiyon fo ké toow ro fo kérasayan brab kérégénan, toow ro fo moror. Mélaw fiyon fo ké toow fo méskinan ro, toow ro fo ménggédaw méniray kurta fégétabang bé de dumo ro munur. 3 Atin béréhé ku begom i toowe, niray roy gagané ruwe. Tidéw béno, ménuman ron man miray non been i niy kétaya ruwe rigoné ro. 4 Komon nongot ro fo dob begeye ké tungkasé key bero mamung témabang bé de dumo tom munur bé Kristowe dob ingéde Judea. 5 Toow gey fo ménggaif non rénigo roy békéne fo bantak fédéw gey gérigono ro. I sunguwe de niray roy de lowoh ro brab de fédéw ro dob Kadnane. Tidéw béno, non rénigo roy kétayay Tuluse, nodoro roy de sugu gey. 6 Atin non Titoey ménggánaye bé ni rigonén, fénggínau gey bé fétausé noy kétimu ne kurta fégétabang bé de munur dob Judea inok géfégilido kom i galbéke ni rénigo gom bé kégédaw gome. 7 Gétiga ku énda kulang gom bé de kéunur gom, taloo no de kéuret gom, loo soy de kégétiga kom, loo soy kétaya kome témabang, loo soy kégédaw gome begey. Mélaw méuyot gey de ké fégito gom soy énda i kulang bé kégédaw gome bé kéiraye.

8 Enda sugué ku de begom, éndob méuyotu de ké gétiga kom i fantage bé de dumo gom munur dob de ségiyo gonon. Témantu ro fo témabang. Beeniy funa kuwe émbéréh de dob begome béleewe, inok iringé kom bero. Mélaw gétiga ku ké toow gom fo mégédaw. 9 Gétiga tom i kégédaw i Kadna

tome Jesu Kristo. Non fiyon fo
ké toow fo kawasa dob lawayo,
ménwaléy méskinan dob duniyae ni
bé kéwaléy ne kéilawan inok waléy
gom kawasa dob lawayo sabaf bé
kétérifantad ne.
10 Atin féginauné ku begom béni,
fiyo ké fégilidé kom i féngganaya
kome galbék bé no énggéétah
bélintuwa. Begom i de sungu
téménimu do kurta fégétabang,
atin begom soy de sungu méuyot
témabang. 11 Mélaw fatut fétausé
kom taman géfégilido kom. Fatut
méuyot gom magayas mégilid
de ségilév bé kéfagayas gome bé
kébantak gome de. Atin iray gom
i atiy wéne begom. 12 Amuk méuyot
gom miray bé atiy wéne begom,
mésuwat i Tuluse témayakuf bé nan.
Endob i Tuluse énda méuyotén ké
iray gom i éndae gagané kom.
13 Enda méuyot gey de ké
kérégénan gom sabaf bé de kétabang
gom miray dob de ségiyo inok
éndaén kérégénan ro. Endob kétaya
key ké ségilév-gilév i kéluhanane.
14 Béleewe ni gétabang gom bé de
ségiyo non gaba-gabay kagome
kéfaguyag. Endob kulang foy
karowe de. Atin dob gaiwe kulang
gom brab gaba-gaba roy berowe,
tabangé ro so begom. Mélaw
ségilév-gilév i késétabang gome.
15 Non wén i Ménsulate Kébéréh i
Tuluse mano, “I étéwe énggétimu
médoo, énda gaba-gaba no. Atin i
étéwe énggétimu kloh saén, énda so
kulangén.”
16 Toow fo ménfésalamat gey
dob Tuluse non bé kéuyot Titoe
mégédaw begom loo bé kégédaw
geye begom. 17 Amun nongot
gey dob beene ké tabanga no
begom, toow fo ménuyot de
rémigo. Atin non toow fo méuyot
témabang begom, mélaw méuyot
mangéy diyaan. 18 Féodoré key bé
Titoey ségétéwe dumo tom munur,
mégéror fo muret bé Fiyowe Uret,
funa no toow fo fégadatay de munur
dob de ségiyo ingéd. 19 Atin saliyu
na bé nan, beeney fénémili i de
munur dob de séségiyo-giyo ingéd
inok modor begey bé kéagéw
geye mangéy muwit bé kurtae
fégétabang bé de méskinan munur
bé Kristowe. Rigoné key i ni galbék
inok médayéw i Kadnane de brab
fégito gey i kéuyot geye témabang.
20 Méuyot gey ké modor i de ni
étéw non toow gey fo mingat bé
kéuwit geye bé ni dakél iray inok
énda i témbo begey. 21 I kétaya keye
rigoné key i fatute dob adafay Tu-
luse loo so dob adafay étéwe.
22 Atin saliyu na bé ni, sugué key
soy ségétéwe dumo tom munur.
Médoonén fo gule ténéngkad gey
atin mélaw gétiga key méuyot fo
témabang. Atin béleewe ni toow
na fo méuyot témabang begom
non dakél foy késarig ne dob
begome. 23 Atin i Titoe, beeney
dumo guwe gémalbék témabang
begom. Atin i de étéw modor bé
Titoe, beroy de sénarigoy de munur
dob de séségiyo-giyo ingéd mangéy
témabang begom inok médayéw i
Kristowe. 24 Fégito gom i kégédaw
gome bero inok i de munur dob
de ségiyo ingéd gétiga roy kégédaw
gome brab gétiga ro so toow i funa
keye géfélangka-langka fantag bé
begome.

9

1 Endaén kailanga kuy sémulate
dob begome fantag bé kétabang
gome bé de dumo tom munur do
méskinan dob Judea. 2 Non gétiga ku
toow gom fo méuyot témabang. Brab
dénayéw gu begom dob de munur
dini dob Masedoniawe ni. Bénréh
gu bero maku, “I de dumo tom
munur dob ingéde Akaya, tafay
ron témabang tidéw bé no énggéétah
bélintuwa.” Amun énggélingoo
roy ni, i kédoono ruwe ménwaléy
méuyot témabang. 3 Mélaw béleewe

ni, sugué ku mangéy dob begomey de ni do dumo tom munur inok tabanga ro begom métuman i ni brab gétafaya komén i tabang gome loo bé bénréh geye. Giton mélaw toow i kédayéw geye begom. 4 Non amuk i de étéw tidéw Masedonia modor ro begén mangéy diyaan, atin amuk énda i ténafay gom kurta, toow fo mémala gey de, brab kémalanan gom de so. Non makey ké wén i ténafay gom kurta. 5 Mélaw, makuk fiyo ké sugué ku métah mangéy diyaan i de ni do dumo tom munur inok gétafaya kom i iray gome, sani fénasad gome. Mélaw amuk gégumahu diyaan, méntafayén i de iray gom. Mélaw giton i kéuyot gome miray énda ménfégés gom de.

6 Fégétédém gom i ni, i étéwe mohok kloh, kémétéw so kloh. Atin i étéwe mohok médoo, kémétéw so médoo. 7 Mélaw, sénga ségétéw étéw fatut irayén i bénantak ne irayén. Atin békén fatut miray ké tete i fédéw ne de taloo no ké manok ménfégés de saén. Non toow fo mégédaw i Tuluse bé étéwe toow fo moror ké miray. 8 Atin i Tuluse géirayén begom i mas na médoo bé de kailanga kom inok démoyun gaba-gabay kéfaguyag gome atin géiray gom so tabang dob de ségiyo. 9 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Iraya no témantuy de méskinan, brab i kégédaw ne énda i tamana no.” 10 Atin i Tuluse irayén i de béne dob de mohok, inok mama i de étéw. Mélaw iraya no so begom do béne, sani de kétabang gom dob de ségiyo, inok dakél i gékétéwo kome, sani de médoo do fiyo rénigo gom sabaf bé dakéle kégédaw gom. 11 Démoyun iray i Tuluse begom i katabuwane inok gétantu gom miray tabang sénga tékélid, inok médooy fésalamate bé Tuluse sabaf bé tabange tidéw dob begome uwité key. 12 Non i ni galbék rigoné kom, békén saén i kétabange bé de munur, éndob been soy funay de médoo étéw fésalamat dob Tuluse. 13 Atin amuk gito roy dakéle kégédaw gom loo bé ni, médooy démayéwe bé Tuluse sabaf bé kéodor gome bé sugu Kristowe, brab sabaf bé kéégét i kéunur gome bé Fiyowe Uret fantag bé Kristowe, non mégédaw gom miray dob berowe brab dob kéluhanay de ségiyo. 14 Atin mélaw dasala ro begom dob Tuluse atin toow fo gulaané ro begom. Atin i funa ruwe gémulaan begom non bé dakéle kégédaw gom bero tidéw dob Tuluse. 15 Mélaw fésalamat tom dob Tuluse non bé Nga ne Jesu Kristo toow fo mélaga nirayén betom.

10

Fantag bé Pablowe

1 Atin i begéne, sani Pablowe, wén i ongoté kuwe dob begome. Wén i de ménbéréh térifantadu kun ké diyou dob begome. Endob amuk énda kun diyou dob begome, toowu fo émbaraw sémulat dob begome. Endob ongoté ku dob begome bé toowe mélanat kébéréh loo bé kégédaw Kristowe. 2 Ongoté ku dob begome, féfiyo gom i de rigoné kom inok énda kailanga kuy fébarawe ké gégumahu dob begome, loo bé rigoné kuwe dob de étéw émbéréh bé i begeye kun ségiléw gey i de étéw énda munur ro bé Kristowe. Non rigoné key kun i de tete kétaya key. 3 Toow kéilawan gey saén, éndob énda sarigo key i kébagér i kéilawane fégésétiboh sébanil bé Satanase. 4 Non i kéuret geye énda ségiléwén bé kéuret i de tete étéw dob duniyae ni. Yamula i kéuret geye tidéw dob Tuluse brab wén i barakatén inok témaban gey bé de kétoro énda toowén. 5 Fégito gey énda toow i kéluhanay uret i de étéw sébanil bé Tuluse brab kébéréh i de étéw félangka-langka malang bé toowe kétoro fantag bé Tuluse. Atin

fiyon i de kéfégitung ro énda toowén, fégaliné key inok modor so bé de sugu Kristo. 6 Atin amuk fégito gom tintu odoro kom i de sugu Kristo, tidéw béno kukumé key i de ségiyo munur amuk énda modor ro bé de suguén.

7 Kagom téngténgén saén i falas i étéwe, yamula fatut fégitung gom soy fantage bé fédéw ne. Amuk wén i étéw gékaranga no been i sugu-sugué Kristowe, fatut karangé no so begey, do sugu-sugué Kristowe so. 8 Non énda mémalawu félangka-langka bé aturane niray i Kadnane begey. Non nirayén dob begeye inok féégété key i kéunur gome, énda mébinasa gom de. 9 Mikau ké fégitungé kom fégilaké ku saén begom dob de sulat gu. 10 Endob wén keeyén i étéw émbéréh mano, “Dob de sulat Pablo, toow fo émbaraw brab émbagér. Endob amuk dini dob betome, toow fo mélanat i de kébéréhén brab énda furungén muret.” 11 Endob i étéwe mégitung loo bé nan, fatut gétiga noy ni. I de sénulat gey béleewe ni, fiyon fo ké sérayu tom, been soy nan i de rigoné key ké géséténgaang tomén.

12 Endob énda féségiléwé key i begeye bé de étéw do félangka-langka. Toow ro fo dufang, non marok bero saén i do gérotor, brab dayéwé ro soy de karo lowoh brab de étéw miring bé adat ruwe. 13 Endob i begeye, énda taluwan gey démayéw bé de lowoh gey, non béréhé key saén i de rénigo gey dob galbéke niray i Tuluse begey, loo bé de rigoné key dob begome. 14 Atin énda taluwan gey démayéw bé de lowoh gey, non begey i de sungu ménangéy diyaan muret dob begome bé Fiyowe Uret fantag bé Kristowe. 15 Enda félangka-langka gey fantag bé galbék i de ségiyo dob de ségiyo gonon énda sénugu i Tuluse begey. Endob méuyot gey de ké amuk minut émbagér i kéunur gome, gétabanga kom begey émféunur bé de dumo gom dob kagome ingéd. 16 Tidéw béno, géureto key i Fiyowe Uret dob de ingéd géliyu begom. Mélaw énda fégéfélangka-langka gey i galbék i ségiyowe étéw.

17 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Fiyon atiy méuyote félangka-langka, fatut félangka-langka sabaf saén bé rénigoy Kadnane.” 18 Non i étéwe dayéwé noy kaane lowoh, énda i lanték i kédayéw ne. Endob amuk Tulus i démayéwe bé ségétéwe, giton médait médayéw.

11

Do ubo-ubo apostol

1 Méuyotu de damén ké tingkélo kom na begén kloh bé kéuret guwe ni fiyon fo ké maak dufangu. 2 Toowu fo médaléw fantag bé begome loo bé kédaléw i Tuluse. Non i begome ségiléw gom bé ségétéwe kénogon féntisingonén. Atin i Kristowe maak beeney lagéye ménfétisingon bé ni kénogon. Atin begéney maake ménfétisingon de brab toow fo méuyotu de ké gésébawag ro. 3 Mégilaku de ké tagaké kom i Kristowe loo ké éndaén modor gom bé de suguén taloo no ké éndaén gulaané kom de. Embukuu ké fésélawéké kom i toowe fantag bé Kristowe bé tugi i de ségiyo kéféngadaf. Amuk rigoné kom i nan, géiringo kom moso i sala i sunguwe libun féndawét Eba, non méndurat bé kétugiéy ulée, sani Satanase. 4 Non amuk wén i ségétéw étéw gégumah dob begome, brab muret ségiyo kétoro fantag bé Jesuse bé kétoro geye, munur gom de wayo. Taloo no fiyon fo ké ureté roy ségiyowe rémogor brab ségiyowe kéféngintulus, munur gom de so wayo, fiyon fo ké énda ségiléwén bé kageye kétoro.

5 Atin i do no étéw diyaan do ubo-ubo do gérotor do apostol ro,

gétiga ku énda i ségétéw bero toow na fo gérotor begén. 6 Fiyon fo ké énda furungu muret, énda kulang i kégétiga kuwe. Fénggito gey begom médoonén gule i kéluhanay de rénigo gey.

7 Nuret gu dob begomey Fiyowe Uret i Tuluse, éndob énda fénbayada ku de begom, fiyon kloh. Atin méntérifantadu inok waléy gom gérotor. Aw békén ba fiyoy nan rénigo gu? 8 Amun diyou dob begome gémalbék, i de munur bé Kristowe dob ségiyowe gonon i ménayadane begén. Mélaw énggéédotu dob berowe inok gétabanga ku begom. 9 Atin amun diyou dob begome, énda ménongotu kurta tidéw dob begome fiyon fo ké wén i kailanga ku. Yamula i de dumo tom munur dob Masedonia, nuwito ro begén bé kéluhanay de kailanga ku. Atin loo so bé do gétah, énda fo doté ku mosoy tabange tidéw dob begome. 10 Atin been i niy funa kuwe félangka-langka. Non énda méndotu kurta tidéw dob begome loo so dob de udenén ingéd dob Akaya. Atin énda so médotu moso tidéw dob begome. Been i fasad guwe brab gétiga ku fo toow loo bé kétoow i kétoro Kristowe. 11 Fégitungé kom keey énda méimuu begom non bé de ni kébéréh gu. Endob gétigay Tuluse, toow fo féimué ku begom.

12 Fétausé ku rigonén i de rigoné ku béleewe ni, mélaw énda mongotu tabang tidéw dob begome, inok i de téfégérotor do ubo-ubo saén do apostol, énda i funa ro félangka-langka brab inok énda gébéréh ro ségilév i karowe rigonén bé kageye de. 13 I berowe, békén tintu ro apostol Kristowe. Yamula do ubo-ubo ro saén, brab do témugi ro. Magakar ro saén inok makom ké do tintu ro do apostol Kristowe. 14 Endob énda mégaifu de, non gétiga ku fiyon i Satanase géfarino noy falas ne loo bé falas i télakiy Tuluse. 15 Mélaw énda mérégéno ké ubo-ubo i de sugu-sugué Satanas inok maak do tintu sugu-suguéy métintuwe Tulus. Endob mékukum ro moso loo bé fatute sabaf bé de ni do tete rigoné ro.

I kérasay Pablowe

16 Séguleé ku man béréhén, kagom fégitungén de ké dufangu. Endob amuk karangé kom begén dufang, tingkélonu inok wén i funa ku géfélangka-langka loo bé ségétéwe dufang. 17 I ni béréhé ku begom béleewe ni, békén tidéw dob Kadnane, non fébantug-bantugu saén loo bé ségétéwe dufang. 18 Endob non médooy de émbéréh félangka-langka sabaf saén bé de éntingayén dob ni duniya, fakay so félangka-langkau. 19 Atin non makom keey ké toow gom fo do métilédtéd, fatut moror gom témingkélon bé de dufang. 20 Non amuk wén i téfégérotor étéw sugué no begom, taloo no afasé noy de languntama kom, taloo no lifulé no begom, taloo no félangka-langka dob téngaanga kome, taloo no tamfilingé no begom, tingkélo kom brab fédayaé kom saén. 21 Toow fo émbaraw ro, éndob i begeye énda émbaraw gey loo bé nan. Makom keeyén ké talaw gey non énda i rénigo gey tete loo bé nan dob begome.

Atin amuk félangka-langka ro, géfélangka-langkau so, fiyon fo ké dufang i ni kébéréh fégéfélangka-langka. 22 Félangka-langka ro non do Judio ro. Endob ségétéwu so Judio. Atin béréhé ro do étéw Israel ro, éndob loo soy begéne. Atin béréhé ro do séfu Abraham ro, éndob ségétéwu so séfu Abraham. 23 Gétiga ku émbéréhu béni maak ségétéw bunég, éndob énda gétérénu. Aw bénréh ro beroy de sugu-sugué Kristo? Endob i begéne ségétéw so sugu-sugué Kristowe, atin toowu na fo mégéror gémalbék bé berowe. Mas médoonén gule ménférisuwu

sabaf bé kéuret guwe bé Kristowe. Mas médoonén so gule ténafésu, brab mas médoonén gule gédétun méléhu. 24 Limo gule bénadas i de Judio begén bé téléwe folo bra siyow gule badas. 25 Téléw gule bénadas i de Romano begén. Atin wén i no gai, i de étéw nibéro ro begén batéw taman marok méléhuu nén. Téléw gule méndau barko falan ménrundas dob dogote, brab wén i no gai ségétérésangan brab ségékélungonon i kérantaw-rantaw guwe dob dogote. 26 Dob démoyune kéagéw gu, médooy de makakaid do énggéagéwo ku: do makakaid dob de wayég dunuk, do makakaid dob do tulisan, do makakaid sabaf bé de dumo gu Judio brab do békén Judio so, de makakaid dob de ingéd brab dob de gonon énda i do étéw de bati, brab do makakaid dob dogote. Atin wén soy do makakaid tidéw dob de ubo-ubo saén do dumo gu munur, éndob i toowe, sébanil ro begén. 27 Toowu fo géménalbék, brab wén i no énda géfidongu. Atin wén i no mélayafu brab téruménu, atin kulang i amaé kuwe brab kégal guwe, brab énda i batio ku. 28 Atin békén saén i nan, non démoyunu émbuku fantag bé kéluhanay de sélimud do munur bé Kristowe. 29 Non amuk wén i kérasayan sabaf mélubay i kéunur ne, mérasayu so bé kébuku guwe. Taloo no amuk wén i ségétéw munur gésala sabaf wén i ménfésala de, tete i fédéw guwe de brab mékéritu bé ménfésalae de.

30 Enda méuyotu félangka-langka, éndob amuk félangka-langkau, béréhé ku saén i de fantag bé de kérégéno ku inok giton énda fo furungu. 31 I Tuluse sani Abay i Kadnane Jesus, médayéw damén i dawét ne taman sa taman. Gétiga no toow i kébéréh guwe. 32 Bé do gétah amun diyou de séna dob ingéde Damasko, wén i ségétéwe méguléw diyo fénémili Datu Aretase. Atin sénuguén i de sundalo no mantay dob béngaway no ingéd inok kéfoé ro begén. 33 Endob wén do téménabang begén, nahur ro begén dob dakéle biton. Atin ténuntu ro begén dob faliluwangay didinge fénggélangkat bé no ingéd. Mélaw énggéféraréyu.

12

1 Kailanga kuy fébantug-bantuge fiyon fo ké énda i lanték gu. Béréhé ku béleewe niy fantage bé de fénggitoy Kadnane begén loo soy de fénayagén dob begéne. 2 Wén i gélolo guwe lagéy munur bé Kristowe, atin ménfoloén bra fot gébélintuwa i kéuwit i Tuluse de mangéy dob toowe fo gérotor laway. Endob énda saén gétiga ku de ké toow énggéangéy diyo taloo no fénggitoy Tuluse de saén. Tulus saén i gétigane de. 3 Mélaw énda gétiga ku de ké ménangéy i lowoh ne dob bélowone fantad loo ké rémogor ne saén. Tulus saén i gétigane de. 4 Enggélingooy ni étéw diyo i de éntingayén énda gébéréhoy de kéilawan de, brab énda fo fakayén béréhéy étéwe. 5 Mélaw fébantug-bantugu sabaf bé ni étéw, éndob énda fébantug-bantugu fantag bé kagéne lowoh saliyu saén bé de éntingayén fégito no énda fo furungu de. 6 Amuk fébantug-bantugu, énda rigoné ku de loo bé ségétéwe dufang non béréhé kuy toowe. Endob énda fébantug-bantugu non mikau de ké karangéy de étéw begén toowu na fo gérotor bé fatute. Non fatut karangé ro begén sabaf saén bé de gito ro rigoné ku brab de gélingoo ro béréhé ku.

7 Atin inok énda géfélangka-langkau sabaf bé de fiyo énggito gu, nirayén begén i déruune toow fo démawét. Atin i Satanase nusarén fégéférasayén begén inok énda géfélangka-langkau. 8 Téléw gule déménasalu dob Kadnane fantag bé ni ongoté ku ké kédané noy

ni déruun. 9 Endob séménumbul i Kadnane mano, “Kégédaw guwe saén i kailanga muwe. Non toow fo minut dakél i barakat guwe témabang ké toow fo minut go mélubay.” Mélaw mororu félangka-langka sabaf bé de kélubay gu inok fébagéré Kristowe begén bé barakat ne. 10 Atin mélaw toow fo mororu sabaf bé de kélubay gu, brab kéingone begén, brab kédusawe begén, brab kéférasaye begén, brab de mérégén géagéwo ku sabaf bé kéunur guwe bé Kristowe. Non gétiga ku amuk mélubayu, wén soy gai fébagéré Kristowe begén.

11 Béleewe ni rigoné kuy rigonéy ségétéwe dufang non fébantug-bantugu. Endob fénégés gom de begén rémigo non fatut damén begom i mamfilone begén. Non fiyon fo ké gérifantadu, toowu na fo gérotor bé da nan do ubo-ubo saén do apostol diyo dob begoma nan. 12 Atin amun diyou dob begome, fénggito gu dob begomey ségétéwu fo tintu apostol. Non rénigo guy de mékégaif fiyon fo ké énggédaydaya kuy de mérégén. 13 I rénigo guwe dob begome ségilév so bé rénigo guwe dob de munur dob de ségiyo ingéd saliyu saén bé ni. Enda méndotu kurta dob begome fégétabang gom begén loo bé kéédot guwe dob de ségiyo. Amuk karangé kom énggésalau sabaf bé ni, fésagadanu!

14 Beeniy gétélévoy kétafay guwe mangéy témukaw begom, éndob énda mongotu kurta fégéfaguyag gu tidéw dob begome. Non begomey gulaané kuwe, békén i kurta gome. Ufama, i de nga békén fatut miray kéfaguyag dob de lukés ro, yamula i de lukés roy fatute miray kéfaguyag dob de nga ro. Atin begomey maake do nga gu non ménunur gom sabaf bé kéuret guwe. 15 Atin toowu de fo moror ké géétéyo ku miray i kéluhanay languntama kuwe brab férénawa guwe fégétabang begom. Endob maak minut kloh i kéimu gome begén bé lala guwe minut dakél i kéimu guwe begom.

16 Gétiga kom bé énda fénrégéno ku begom non énda i nongot gu kurta dob begome. Endob wén keeyén i émbéréhe begom mano, “I Pablowe toow fo tugién, fénagakara no betom, brab lénifulén betom.” 17 Endob ati étéwe fénagakara ku, taloo no ténugio ku, taloo no léniful gu? Enda! Aw wén i éndot gu tidéw dob begome bé késugu guwe bé de sarigo ku mangéy dob begome? Enda! 18 Nongot guy Titoe magéw mangéy diyaan brab sénugu gu modor soy ségétéwe dumo tom munur. Aw wén i éndot Titoe tidéw dob begome, taloo no lénafisén begom? Enda! Aw békén ba ségilév i rénigo geye non sébaan saén i kétaya keye rigonén, sani témabange begom?

19 Makom keey ké béréhé key i de ni inok féténgténg gey begom énda i sala gey. Békén i nan. Non gétigay Tulusey, béréhé key saén i fébéréh Kristowe begey. Do dumo gu, i kéluhanay de rigoné key, rigoné key inok émbagér i kéunur gome. 20 Toow fo émbukuu ké gégumahu dob begome, gito gu begom rémigo bé békéne kétaya ku. Atin gito gom mélaw begén rémigo bé békéne kétaya kom. Been ké gumaha ku begom, séédél, mésérédalév, sékérit, séitung, séingon, ségéno, séfélangka-langka, brab sérimbur. 21 Atin ménbukuu amuk gégumahu diyaan, fémalanéy Tuluse begén dob téngaanga kome, non gékérewu sabaf bé de médoo begom do ménsala bé do gétah, éndob énda séna énggésénule ro témagak bé de tete rigoné ro loo bé de kébigaé ro brab de tete kétaya ro.

13

1-2 Beeniy gétélévе gule kétukaw gu begom. Atin wén i Ménsulate

Kébéréh i Tuluse mano, “Amuk wén i ségétéw étéw ténébo ménsala, kailangan wén i ruwo gétéw taloo no téléw gétéw énggégito de atin fayagé roy ati énggito ruwe fantag bé ni kétébo.” Mélaw amuk gégumahu diyaan, fégélingoé kuy de kétébo gom brab kukumé kuy de étéw ménsala. Bénréh gun i ni dob begome bé do gétah amun nangéy gu begom ténukaw bé géruwo nuwe gule. Atin béréhé ku man ségule dob ni sulat. 3 Bé béno gai, amuk gégumahu diyaan, fégito gu begom i kéluhanay émféngintoowe bé de kébéréh gu, toow fo tidéw dob Kristowe. Amuk wén i rigoné no dob begome, énda mélubayén, yamula fégito noy barakat ne dob begome. 4 Non fiyon fo ké maak énda i barakat Kristowe bé kélehu ne dob kruse, méuyag béleewe ni sabaf bé barakat i Tuluse. Atin ségilew bé begeye, maak énda i barakat gey non kérégénan gey sabaf bé kéunur geye bé Kristowe. Endob sabaf so bé kéunur geye bé Kristowe, i barakat i Tulusey muyage begey inok taus i kétabanga keye begom.

5 Séténgkad gom inok gétiga kom ké tintuy kéunur gome bé Kristowe loo ké énda. Atin gétiga kom damén ké bati i Kristowe dob de fédéw gom. Amuk énda bati i Kristowe dob begome, énda séna tintuy kéunur gome de. 6 Atin gétiga kom damén begey i de tintu apostol Jesu Kristowe. 7 Atin démasal gey dob Tuluse énda damén rigoné kom i tetee. I funa keye démasal loo bé ni békén ké fégito gey toow fo mégulit i kageye galbék ménféunur begom. Yamula démasal gey loo bé ni inok rigoné kom i fatute fiyon fo ké maak énda mégulit i de rénigo gey. 8 Non amuk modor gom bé toowe kétoro, énda fégito gey begom i atura keye. Non énda usaré key i atura keye rémigo sébanil bé toowe, yamula usaré key i atura keye témabang bé de étéw inok modor ro bé toowe kétoro. 9 Atin toow fo mororu amuk gito gu begom émbagér i kéunur gome atin mélaw énda fégito gey i atura keye. Mélaw démasal gey inok minut émbagér i kéunur gome.

10 Been i niy funa kuwe sémulat bé de ni amuk énda diyou dob begome. Mélaw amuk gégumahu diyaan énda damén kailanga kuy démusawe kémukum begom. Non niray i Kadnane begén i aturay ségétéwe apostol inok fébagéré kuy kéunur gome, békén kukumé ku begom.

11 Taman saén dob niy sulaté kuwe begom. Féfiyo gom fo toow i de rigoné kom, odoro kom i de kéféginau gu begom. Séfagayun gom brab fétanék gom i fédéw gome. Mélaw i Tuluse, sani toowe fo mégédaw begom brab mirayan begom bé métanéke, démoyun diyo dob begome.

12 Atin amuk séségifa gom fatut fégito gom i késégédaw gome.

I kéluhanay de munur bé Kristowe bati dob de ségiyo ingéd ségifaé ro begom.

13 Atin mégédaw damén i Kadnane Jesu Kristo begom, brab mégédaw damén i Tuluse begom, loo soy Rémogor i Tuluse démoyun damén bati dob kéluhanay de fédéw gom.

Pablo

I Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Galasia

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Tafayén séménugud i Pablowe dob ingéde Galasia, atin médooy de étéw ménwaléy munur bé Jesuse sabaf bé kéuret ne. Séménulat i Pablowe dob berowe.

I kédoonoy de étéw do bati dob Galasia, békén Judio. Mélaw énda ménodor ro bé kitabe taloo no adat i de Judio. Endob dénowoy i de Judioy de munur bé Jesuse brab ténoro ro bé kailanga ro soy modore bé kitab i de Judio.

Endob i Pablowe, énggétiga no énda kailangay de étéw i modore bé kitab i de Judio inok méfukas ro dob de sala ro. Yamula kailanga ro saén i munure bé Jesu Kristowe. Mélaw séménulat i Pablowe dob de munur do bati dob Galasia inok toroé no bero bé énda kailanga roy modore bé kitab i de Judio.

1-2 Begéney Pablowe, sulata ku begom do munur bé Jesu Kristowe dob de ingéd sakuf i Galasiawe. I begéne brab kéluhanay de dumo gu munur dini, ségifaé key begom. I begéne ségétéwu apostol békén sénugu i kéilawane, taloo no kéilawan saén i ménirayе aturan dob begéne. Yamula i Jesu Kristowe brab Abay tome Tulus sani téménébulee bé Jesusey ménémilie begén, brab de ménféwaléy begén apostol brab de séménugu begén.

3 I Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu Kristo, mégédaw ro damén begom brab fétanéké ro damén i de fédéw gom.

4 I Kristowe, nirayén i umul ne bé kélého ne dob kruse inok i de sala tom émfésagad, brab inok énda mékukum tom loo bé de étéw rémigo tete béleewe ni. I funa Kristowe nirayén i umul ne, non nodoro noy kétayay Abay tome Tulus. 5 Médayéw i Tuluse damén taman sa taman! Amen.

Sébaan saén i Fiyowe Uret

6 Toow fo ménggaifu bé rénigo gome. Sedek toow fo magad i kétagak gome bé Tuluse sani ménféunure begom sabaf bé kégédaw Kristowe. Non balengé kom i de fédéw gom brab munur gom bé ségiyowe “Fiyo Uret”. 7 Endob i toowe, énda i ségiyo Fiyo Uret non sébaan saén i toowe kétoro. Endob wén i do étéw diyaan fénbuku ro begom bé de tugién kétoro ro non méuyot ro mégalin bé toowe Fiyo Uret fantag bé Jesu Kristowe. 8 Endob amuk wén i muret atin i kéuret ne énda ségiléwén bé kageye kéuret fantag bé Jesuse dob begome, mékukum damén mangéy dob emfernowo. Fiyon fo ké do télaki taloo no begey, amuk fégaliné key i toowe kétoro, mékukum gey so damén! 9 Bénréh geyén begom atin béréhé ku man ségule béleewe ni. Amuk wén i témoro fantag bé Jesuse atin énda ségiléwén bé kétoroe nunuro komén bé do gétah, mékukum damén mangéy dob emfernowo!

10 Enggito gomén dob ni sulat énda sélédé kuy kédayéw i étéwe. Non méuyotu saén ké Tulus i démayéwe begén. Amuk méuyotu de saén ké mésuwat i de étéw begén, éndaén damén tausu waléy sugusugué Kristowe.

11 Do dumo gu, méuyotu de ké gétiga kom i ni, i Fiyowe Uret ténoro gu begom békén tidéw dob kéilawane. 12 Non énda énggédot gu de tidéw dob étéwe, brab énda i ségiyo de téménoro begén. Yamula fénggétiga Jesu Kristowe begén.

13 Enggélingoo kom i fantage bé tafaye adat gu. Toowu fo ménodor

bé kétoro i de dumo gu Judio. Atin i de munur bé Kristowe, fénrasay gu fo bero toow brab ténlama gu béninasay kéféngintulus ruwe inok éndaén i étéw munur bé Jesuse. 14 I kédooy de dumo gu do Judio ségiléw gey idad, énda géréféngo ro begén bé kéodoro kuwe bé kétoro i de Judio. Brab toow na fo nodoro kuy adat i de katufua key.

15 Endob fiyon fo ké loo bé nan, i Tuluse toow fo mégédaw begén. Non bé énda séna ménumahu de, fénémili non begén inok waléyu sugu-sugué no. 16 Atin sabaf bé kétaya nuwe, fénggito no begén i Nga ne Jesus inok ureté kuy fantage bé Beene dob de békén Judio. Endob énda i féntoroo ku fantag bé Kristowe. 17 Atin énda ménangéyu dob ingéde Jerusalem inok ménginsau dob de sungu do apostol. Yamula ménagayasu mangéy dob ingéde féndawét Arabia. Tidéw béno, ménséfuleu mangéy dob ingéde Damasko. 18 Atin téléw gébélintuwa tidéw béno, ménangéyu Jerusalem inok tukawé kuy Pedrowe. Brab ménbatiu dob beene ruwo géfadiyan. 19 Atin bé béno, énda i ségétéw énggito gu bé de dumo do apostol saliyu saén bé Santiagowe sani tuwaréy i Kadnane Jesus.

20 Béréhé ku begom bé toow i ni sulaté ku begom, békén tugi. Gétigay Tuluse so toow i ni.

21 Tidéw béno, ménangéyu dob de ingéd dob Siria brab dob Silisia. 22 Bé do no do gai, i de munur bé Kristowe dob Judea, énda séna énggébalaka ro begén taloo no gélolo ro begén. 23 Enggélingoo ro saén i bénréh i de étéw fantag bé begéne maro, “I étéwe toow fo fénrasayén betom bé do gétah brab ténlama no kédanén i kéunure bé Kristowe, béleewe ni ménbalengén i fédéw ne brab ménwaléyén wayo muret fantag bé Kristowe.” 24 Mélaw dénayéw roy Tuluse sabaf bé begéne ménwaléy munur bé Kristowe.

2

1 Folo bra fot gébélintuwa tidéw béno, ménséfuleu man mangéy Jerusalem begey Bernabewe. Brab nuwit gu soy Titoe. 2 Ménséfuleu non fénggétigay Tuluse begén bé fatutu mangéy diyo. Atin ménsélimud gey i de odoroy de munur, éndob énda i ségiyo étéw diyo. Atin nuret gu dob berowey Fiyowe Uret ténoro gu dob de békén Judio. Rénigo guy ni inok énda mékédan i kéluhanay galbék guwe sani kéféunur guwe bé de békén Judio. 3 Endob ménsuwat ro bé galbék guwe. Mélaw i dumo guwe Tito, fiyon fo ké ségétéw békén Judio, énda fénégés ro de fétuli. 4 Endob bé béno, wén i de étéw do ubo-ubo saén munur bé Kristowe brab ménamung ro dob begeye, méuyot ro de fo ké tulién. I de ni do étéw, i funa ruwe ménamung dob begeye, inok susiné ro saén ké modor gey bé kitabe niray Moisese loo ké énda. Brab méuyot ro de ké féwaléyé ro begey rifév kitabe, fiyon fo ké ménfukas geyén bé kéodorone bé kitabe tidéw dob Moisese sabaf bé kéunur geye bé Jesu Kristowe. 5 Endob énda fo ménagayun gey de, inok énda mésélawék i ségiyowe kétoro bé Fiyowe Uret ténoro gey begom.

6 Atin i de odoron diyo, énda numana roy de kagén kétoro non katabuwanén. (Féndawét gu bero do odoron non bero kun i odoroy de munur bé Kristowe. Endob ulanden dob begéne non gétiga ku énda i isu ramigoy Tuluse.) 7 Atin i de ni do odoron gétiga ro fénémili i Tuluse begén inok muret bé Fiyowe Uret dob de békén Judio loo bé kéfémili i Tuluse bé Pedrowe inok muret dob de Judio. 8 Non i Tuluse fénwaléyén

begén apostol dob de békén Judio ségilew bé kéféwaléy ne bé Pedrowe apostol dob de Judio. 9 Atin i de odoron diyo ro Santiago, Pedro, brab Juan, énggésobuto ro niray i Tuluse begén i ni galbék. Mélaw ménséalamano ro begey Bernabewe fégétanda bé kégéséfagayu keye. Ménséfagayun gey bé i Bernabewe brab begéne magéw gey mangéy muret dob de békén Judio atin i berowe mangéy ro muret dob de Judio. 10 Wén i sébaane saén nongot ro, sani kétabange bé de méskinan do munur bé Kristowe bati dob Jerusalem. Endob toow fo ménuyotu nén témabang bero, bé énda séna ménongot ro.

11 Endob amun ménangéy i Pedrowe dob Antiokia, bénréh gu dob beene dob adafay de munur bé békén fo fatut i rénigo nuwe. 12 Ay niy rénigo nuwe. Amun énda séna énggumah i de Judio sénugu Santiagowe, i Pedrowe séréngan mama bé de békén Judio. Endob amun énggumah ron, éndaén ménséréngа no mama bé de békén Judio. Non mégilak bé de Judio do témoro bé kailangan métuli i de békén Judio. 13 Tidéw béno, i kéluhanay de Judio do munur diyo, ménggilak ro so loo bé kégilak Pedrowe. Mélaw éndaén séréngan ro mama bé de békén Judio do munur so. Atin fiyon i Bernabewe ménamung so. Enda fiyoy rénigo ruwe fiyon fo ké gétiga roy fatute. 14 Amun énggito guy rénigo ruwe ménsébanil bé Fiyowe Uret, bénrého kuy Pedrowe dob téngaangay kéluhana ruwe maku, “Pedro, fiyon fo ké i beeme ségétéw go Judio, éndob ténagak mon i adat i de Judio. Sede mélaw ké fégésé moy de békén Judio modor bé adat i de Judio?” Beeniy kégélé guwe bé Pedrowe.

15 I begeye, ménumah gey do Judio, békén gey do étéw békén Judio do ménsala. 16 Gido loo, gétiga tom i funay étéwe waléy métintu dob adafay Tuluse. Békén sabaf bé kéodor ne bé kitabe tidéw dob Moisese. Yamula sabaf saén bé kéunur ne bé Jesu Kristowe. Atin i begeye do Judio, ménunur gey so bé Jesu Kristowe inok waléy gey métintu sabaf bé kéunur geye dob Beene. Békén sabaf bé kéodor geye bé kitabe tidéw dob Moisese. Non énda i ségétéw waléy métintu sabaf bé kéodor ne bé kitabe. 17 I de begey do Judio, amuk ménwaléy gey métintu sabaf bé Kristowe, giton ménsala gey so ségilew bé de békén Judio. Endob kagom fégitungén de ké Kristowey muwite bé salae. Békén i nan! 18 Endob amuk séfuleu modor bé kitabe tidéw dob Moisese fiyon fo ké ténagak gun, fégito guy begéne ségétéwu toow fo ménsala, non énda ménodoru bé kitabe. 19 Maak ménléhuun, atin mélaw éndaén kailanga no modoru bé kitabe tidéw dob Moisese. Endob méuyagu non énggédot guy mantuwe umul tidéw dob Tuluse. Atin sabaf bé kéunur guwe bé Kristowe, maak ménsérénganu de méléhu dob kruse, non been i géménantinon begén. 20 Mélaw békénén begén i méuyage, yamula méuyag i Kristowe dob begéne. Atin i kéuyag guwe béleewe ni, méuyagu non bé kéunur guwe bé Jesuse Nga i Tuluse. Toow fo mégédaw begén. Ménléhu inok méuyagu. 21 Enda mikau bé kégédaw i Tuluse. Endob amuk waléy métintuy kéilawane sabaf bé kéodor ne bé kitabe, énda i atag i kéléhu Kristowe.

3

Fantag bé kitabe

1 Do étéw dob Galasia, toow gom fo dufang! Sedek fénggélingo gom i de étéw manangguwit begom témagak bé Fiyowe Uret? Toow fo

ménkéntay i kétoro guwe begom fantag bé rénigo Jesu Kristowe amun ménléhu dob kruse. 2 Wén i fénginsaé kuwe begom, ati kégédot gome bé Rémogor i Tuluse? Aw sabaf bé kéodor gome bé kitabe tidéw dob Moisese? Békén! Non gédoté kom i Rémogor i Tuluse sabaf saén bé kéfégélingo gome brab kéunur gome bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse. 3 Aw toow gom fo dufang? Ménwaléy gom métintu sabaf bé késarig gome bé Rémogor i Tuluse. Aw makom ké géumana kom i kétintu gome sabaf bé késarig gome bé de lowoh gom? Enda fakayén! 4 Aw ménsinggula i de kéfiyonon énggédot gom sabaf bé kéunur gome bé Jesuse? Enda fo damén ménsinggulaén. 5 Aw niray i Tulusey Rémogor ne dob begome brab rénigo noy de mékégaif galbék dob téngaanga kome non nodoro kom i kitabe tidéw dob Moisese? Enda! Yamula sabaf bé kéfégélingo gome brab kéunur gome bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse.

6 Ségiléw so bé ménrigowe dob katufua keye Abraham. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I Abrahame, ménunur bé Tuluse. Atin sabaf bé kéunur ne, kénarang i Tuluse métintu.” 7 Mélaw fatut gésobuto kom i ni: I de étéw munur bé Tuluse ségiléw bé kéunur Abrahame, beroy de ménwaléy do tintu séfu Abrahame, sani de tintu Judio. 8 Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse bé fétintunéy Tuluse soy de békén Judio sabaf bé késarig ruwe. Mélaw nuret i Tuluse dob Abrahamey Fiyowe Uret bé do gétah, mano, “Fénagéw dob beeme, féfiyoné kuy kéluhanay de étéw dob duniyae.” 9 I Abrahame ménunur bé Tuluse, mélaw i beene fénfiyoy Tuluse. Atin ségiléw so bé ni, i kéluhanay de étéw munur, féfiyonéy Tuluse so bero.

10 Endob i de étéw sémarig bé kéodoro ruwe bé kitabe tidéw dob Moisese, mékukum ro. Non bang i Ménsulate Kébéréh i Tuluse, “I étéwe énda démoyuno modor bé kéluhanay de sugu dob kitabe, kukuméy Tuluse.” 11 Mélaw gésobuto tom bé énda i ségétéw ménwaléy métintu dob adafay Tuluse sabaf bé kéodor ne bé kitabe tidéw dob Moisese. Non wén soy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I étéwe ménwaléy métintu sabaf bé kéunur ne bé Tuluse, méuyag taman sa taman.” 12 Endob i étéwe sémarig bé kéodoro nuwe bé kitabe, békén ségétéw sémarig bé Tuluse. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I étéwe modor sénga tékélid bé kéluhanay de sugu i kitabe tidéw dob Moisese, méuyag taman sa taman.”

13 Endob gétiga tom bé énda i ségétéw gérigo bé nan. Gido loo, i Kristowe fénukasén betom inok énda mékukum tom bé kitabe. Non i Kristowe ménkukumén génantino no betom. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I étéwe ménléhu bénitin dob kayéwe, ménrigo non kénukum i Tuluse.” 14 Atin i funa Jesuse féndayaén i kéféléhue de loo bé nan, inok i kéfiyonone fénasad i Tuluse nirayén dob Abrahame, irayén so dob de békén Judio sabaf bé Jesu Kristowe. Mélaw gédoté tom i Rémogor i Tuluse fénasadén sabaf bé kéunur tome bé Jesu Kristowe.

15 Do dumo gu, ay niy ufamawe. Amuk wén i ruwo gétéw ménséfagayun brab rénigo roy fasade bé késulat ruwe bé de dawét ro, énda i gékédan de taloo no géuman de. 16 Atin loo so bé niy, rénigoy Tuluse fasad dob Abrahame brab dob séfu ne. I Ménsulate Kébéréh i Tuluse énda ménbéréhén mano, “de séfuém” non énda médoo no. Ménbéréh saén mano, “séfuém”, atin i atag i ni ségétéw saén, sani Kristowe. 17 Atin ay niy atag i bénréh guwe ni. I Tuluse rénigo noy fasade dob Abrahame. Atin fot ratuh

bra télέw folo gébélintuwa tidέw béno, énggumah i kitabe tidέw dob Moisese. Endob i kitabe énda gékédana noy fasade non toow fo tumanéy Tulusey fasad ne. 18 Non amuk iray i Tulusey de kéfiyonon sabaf bé kitabe, békénén sabaf bé fasade. Endob i toowe, niray i Tulusey de kéfiyonon dob Abrahame sabaf saén bé fasad ne.

19 Atin amuk loo bé nan, ati ulane bé kitabe? Niray i kitabe inok giton i sala i étéwe taman gégumah i séfu Abrahame, sani fénasad i Tuluse. I ni kitab i Tuluse, fénuwitén bé de télaki mangéy dob ségétéwe kéfédéwan sani Moisese. 20 Endob amun niray i Tulusey fasad ne dob Abrahame énda kailanga noy kéfédéwane non ségétéw saén i réménigowe bé fasade, sani Tuluse.

21 Aw makom ké énda géséfagayun i kitabe brab fasad i Tuluse? Kagom fégitungén de loo bé nan. Non amuk i kitabe muwit umul magufusa dob betome, fakay tom waléy métintu sabaf bé kitabe. 22 Endob wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse bé i kéluhana tome do kéilawan dob duniyae ni mékukum tom sabaf bé de tete rigoné tom. Mélaw i Tuluse ténuma noy fasad ne dob betome sabaf saén bé kéunur tome bé Jesu Kristowe. Atin féfiyoné no betom sabaf saén bé kéunur tome.

23 Amun énda séna fénggétiga no betom i mantuwe aguwon mangéy dob lawayo, sani kéunure bé Jesuse, maak ménférisu tom dob kitabe. Atin énda géésut tom taman énda fénggito no betom i mantuwe aguwon. 24 Mélaw kitab i mégulέw betom taman dob kégumah Kristowe inok waléy tom métintu sabaf bé kéunur tome de. 25 Atin béleewe ni ménwaléy tomén munur bé Kristowe, mélaw i kitabe éndaén fégulέwo no betom.

26 Atin ménwaléy gom do nga i Tuluse sabaf bé kéunur gome bé Jesu Kristowe. 27 Atin ménfébautis gom inok féténgténg gom i kéunur gome bé Kristowe. Mélaw ménwaléy gom loo bé Kristowe non ménwaléy gom do dumo no. 28 Mélaw i de Judio brab de békén Judio, ségilέw ro. Fiyon i de rifén brab de békén rifén, do lagéy brab do libun, falan ro ségilέw. I kéluhana tome do munur bé Kristowe ségilέw-gilέw tom dob adafay Tuluse. 29 Amuk do kuyug Kristo gom, ménwaléy gom so do maak séfu Abrahame brab gédoté kom i kéluhanay fénasad i Tuluse.

4

1 Ufama, amuk wén i kawasa étέw brab ménléhu atin wén i ségétέw ngaén fénledén. I nan nga, amuk ménguwéd séna, maak sugusuguén saén, fiyon fo ké been i gefee bé kéluhanane. 2 Brab wén i do sénarigoy méntélatae bohén témalima de brab mégatur de. Endob amuk dakélén i ni nga brab gégumahén dob idade bénréh i boh ne, gédoté non i kéluhanane. 3 Ségilέw so bé betome, amun énda séna munur tom bé Kristowe, maak do rifén tom, non bé do gétah nodoro tom i de rémogor do ulέw dob duniyae ni. 4 Endob amun énggumahén i fatute gai, i Tuluse sénuguén i Nga ne dob duniyae ni. Atin ménwaléy kéilawan bé kéumah ne dob ségétéwe libun. Tidέw béno, nodoro noy kitabe tidέw dob Moisese. 5 Rénigo noy ni inok fukasé no betom do étέw maak do ménférisu dob kitabe inok waléy tom do nga i Tuluse.

6 Atin i Tuluse sénuguén i Rémogor i Nga ne mangéy bati dob de fédέw tom. Been i émbéréhe dob de fédέw tom mano, “Abay gu Tulus”. Rénigoy Tulusey ni inok gétiga tom do ngaén so betom. 7 Mélaw békén tomén do rifén, yamula ménwaléy tom do nga i Tuluse. Mélaw gédoté tom i kéluhanay éntingayéne kay de ngaén.

8 Bé do gétah, énda séna gélolo
gom i Tuluse. Mélaw bé do no gai,
rifén gom dob kéluhanay de tabaré
kom do tulus, éndob békén tintu
Tulus. 9 Endob béleewe ni, gélolo
gomén i Tuluse non fénémilién be-
gom. Mélaw sedek méuyot gom
séfule dob de tafay kéfén gintulus
gom, énda i lantékén? Aw méuyot
gomén man waléy rifén ségule dob
de ni? 10 Sedek fégadata kom i de
gai, do bélintuwa brab do térésang
kélungonon brab do térésang sabaf
bé kitabe? 11 Ménbukuu fantag bé
begome non maak ménsinggula i
kéluhanay de ténoro gu begom.

12 Ongoté ku begom do dumo
gu, iring gom begén, loo bé kéiring
guwe begom bé kétagak guwe bé
kitabe tidéw dob Moisese. Atin
énda séniyaw gom begén, 13 fiyon fo
ké énggétiga kom i kédéruu kuwe
bé do no do gai. Endob been i
niy funa kuwe énggéuret bé Fiyowe
Uret dob begome bé gésunguwe.
14 Endob énda séniyaw gom begén
taloo no ménika gom begén, fiyon
fo ké ménkérégénan gom fo toow
sabaf bé kédéruu kuwe. Yamula
ténayakuf gom begén maak ségétéw
télakiy Tuluse look maak begéney
Jesu Kristowe. 15 Brab toow gom
fo ménoror bé béno. Tintu gétiga ku
ké amuk fakay sa damén, fiyon i
de moto gom iray gom fégétabang
begén. Endob sedek ménbaleng i
de fédéw gom? 16 Aw ménsébanil
gom begén sabaf bé kéuret guwe bé
toowe?

17 I de ségiyo étéw témoro begom
bé de énda toow, fiyoy de rigoné
ro dob begome, éndob énda fo fiyoy
funa ruwe rémigo bé de ni. Méuyot
ro de ké tagaké kom begén inok
bero saén i de dumo gom séloyuk.
18 Enda tete i késédumone amuk
fiyoy funane de. Méuyotu de ké
séloyuk gom bé kéluhanay étéwe,
békén ké begén saén. Brab amuk
énda diyou dob begome, fatut wén
i do ségiyo do dumo gom séloyuk.
19 Maak do gulaané ku do nga gu
begom. Ségiléw bé libune kéararan
ongot-ongoté noy kéumah i nga
ne, démawét i fédéw guwe sabaf
bé begome taman ségiléw i adat
gome bé Kristowe. 20 Toowu fo
méuyot damén ké diyou dob be-
gome béleewe ni, inok séuret-ureté
tom i fiyowe. Non émbukuu fo
toow béni. Atin beeniy funa kuwe
sémulat loo bé ni.

21 I begome do méuyot modor
bé kitabe, fétuntay gom i atag i
kitabe. 22 Non ménbéréh i kitabe
bé i Abrahame wén i ruwo gétéw
ngaén lagéy. I ségétéwe de ngaén
bé bawag ne rifén féndawét Agar,
atin i ségétéwe de ngaén bé bawag
ne békén rifén féndawét Sarah. 23 I
kéumah i nga ne bé libune rifén
ségiléw bé kéumah i kéluhanay de
nga. Endob i kéumah i nga ne bé
libune békén rifén, ménrigo non
fénasad i Tuluse bé Abrahame fiyon
fo ké toow fo lukésén i Abrahame
brab bawag ne Sarah brab énda i
nga ro. 24 I de ni do ruwo gétéw
libun maak binuwaya. Ay niy
atag ne. Wén i ruwo gékélasi
do étéw, do étéw rifév kitabe
brab de étéw békén rifév kitabe.
I libune féndawét Agar, ségiléw
bé tafaye aguwon, sani kéodore
bé kitabe énggédot Moisese dob
tuduke Sinai. Brab i kéluhanay de
ngaén, do rifén non i Agare rifén.
25 I riféne ni libun Agar anlung i
tuduke Sinai dob Arabia, ségiléw
bé de Judio dob Jerusalem non
beroy de rifév kitabe tidéw dob
tuduke Sinai. 26 Endob i bawag
Abrahame féndawét Sarah békén
rifén. Maak do ngaén betom non
békén rifév kitabe betom. 27 Non
bang i Ménsulate Kébéréh i Tuluse,
“I beeme libun énda énggéfégénga
go, oror go! Fiyon fo ké énda
ménkédawétan go bé kékéumaha
muwe, fatut mékes go bé kéoror me!
Non fiyon fo ké ténagak i bawag me

beem, toow na fo médooy kaame do nga bé libune wén i bawagén.”
28 Mélaw do dumo gu, i begome do nga i Tuluse so sabaf bé fasad ne, ségilέw bé Isake ménumah dob Sarahe non fénasad i Tuluse bé Abrahame, fiyon fo ké lukés ron.
29 Atin bé béno, i nga Abrahame ménumah loo bé kéumah i de nga dob duniyae ni, fénrasayén i tuwarέy ne ménumah sabaf bé tabang i Rémogor i Tuluse. Ségilέw so bé de mérigo dob betome béleewe ni non i de rifέy kitabe férasayé ro betom.
30 Ay niy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Féféraréyém i libune rifén brab nga ne, non i nga i riféne énda fakayén gégédot bé de languntaman iray dob nga i békéne rifén. Non i kéluhanane kay nga i békéne rifén.”
31 Mélaw, do dumo gu, békén tom maak do nga rifén. Yamula i betome maak do nga i békéne rifén.

5

1 I Kristowe ténangéyén betom. Békénén do rifέy kitabe betom. Non éndaén kailanga tom i modore bé kitabe. Mélaw kagom man waléy rifέy kitabe ségule.
2 Begéney Pablowe, mélaw fégélingo gom i béréhé kuwe ni begom. Amuk sarigo kom i kétulie begom inok méfukas gom bé de sala gom, énda fukasé Kristowe begom.
3 Atin géléé ku man begom ségule. I étέwe fétuli inok méfukas bé de salaén, kailanga no soy modore bé kéluhanay kitabe.
4 I begome do sémarig bé kéodoro kome bé kitabe inok waléy gom métintu, énggésésuway gom bé Kristowe, brab énda tayakufé kom i kégédaw i Tuluse.
5 Endob i begeye, munur gey bé Kristowe. Mélaw sémarig gey bé Rémogor i Tuluse féwaléyé no begey do métintu sabaf bé kéunur geye.
6 Non amuk munur tom bé Jesu Kristowe, ulanden ké métuli tom look énda. I toowe saén mélaga i kéunur tome bé Jesuse. Atin giton i kéunur tome bé de kégédaw tom.
7 Bé do gétah, tintu fo munur gom bé toowe kétoro. Ati ménanangguwite begom sésuway bé toowe kétoro?
8 I kéfanangguwite begom sésuway bé toowe, békén galbék i Tuluse. Non Been i téménawage begom inok munur gom de.
9 I tugie kétoro begom ségilέw bé fégéféέruke bé fane. Non fiyon fo ké kloh saén i fégéféέruke de, mélégéb dob kéluhanay fane.
10 Endob fiyon fo ké loo bé nan, sémarigu bé Kadnane tabanga no begom inok énda munur gom bé de ségiyo kétoro saliyu bé kagéne kétoro. Atin fantag man bé nan étέw fénbukuén begom bé de tugi kétoro, gétiga ku kukuméy Tulusey nan étέw.
11 Do dumo gu, wén keeyén i émbéréh begom bé toroé ku soy fatut gom fétuli. Endob amuk toow i nan, sedek taman so béleewe niy kéférasay i de Judio begén? Non taman so béleewe ni, mékérit ro begén bé kétoro guwe fantag bé kéléhu Kristowe dob kruse, sani funa tome saén méfukas bé de sala tom.
12 I da nan do étέw ménfébuku begom bé de tugi kétoro ro bé fatut gom fétuli, méuyotu de damén ké fékafun ron fo!
13 Do dumo gu, fénémili i Tuluse betom inok méfukas tom dob kitabe. Endob fiyon fo ké loo bé nan, énda fatut odoro tom i de tete kétayay de lowoh tom. Yamula fatut ségédaw tom inok démoyun tabanga tom i de dumo tom munur bé Jesuse.
14 Non i kéluhanay de sugu dob kitabe tidέw dob Moisese géodoron so amuk rigonén i ni sébaan sugu, “Fégédaw go bé dumo muwe, loo bé kégédaw me bé kaame lowoh.”
15 Endob amuk démoyun gom séédél brab séfétete fédέw, binasané kom i kéféngintulus gome.

16 Mélaw ay niy béréhé kuwe

begom: odoro kom i fémandu i Rémogor i Tuluse, atin mélaw énda odoro kom i de tete kétayay de lowoh gom. 17 Non i de tete kétayay de lowoh tom toow fo sébanil bé kétayay Rémogor i Tuluse. Enda fo séfagayun ro. Mélaw wén i no, énda gérigono tom i fiyowe kétaya tom rigonén. 18 Endob amuk odoro kom i fémandu i Rémogor i Tuluse, énda kailanga kom i modore bé kitabe tidéw dob Moisese.

19 Gélolo tom i de tete kétayay de lowoh tom, sani do kébigaén, brab do toow fo tete do rigonén, 20 brab kéféngadaf bé de kéninontow, brab do kébéliyan brab do rémamut, brab do étéw démoyun mérarék brab sétiboh, do médalew, do sékérit, brab do arumén, brab do sébaad-baad atin do sébanil ro, 21 brab do mingar, brab do molon, brab do sérimbur, brab do ségiyo na tete do rigonén. Béréhé ku man begom ségule, i de ni do étéw énda géahur ro dob kéfégulew i Tuluse.

22 Endob gélolo tom soy de étéw modor bé fémandu i Rémogor i Tuluse. Beroy de étéw gulaané roy de dumo ro, brab moror ro, brab fiyoy de fédéw ro, brab témingkél ro ongot-ongot, brab mégédaw ro, brab rigoné roy fiyowe, brab gésarigon ro, 23 brab térifantad ro, brab énda modor ro bé de tete kétayay de lowoh ro. Amuk rigoné tom i de ni, énda félisé tom i de sugu tidéw bé do gétah. 24 Atin i kéluhana tome do étéw ka Jesu Kristowe, maak fénléhu tomén i de tete adat tom dob krus Jesuse. Mélaw ténagak tom i tafaye adat tom brab de tete kétaya tom. 25 I Rémogor i Tulusey mirayane betom bé mantuwe umul, mélaw fatut odoro tom i fémandu ne. 26 Katom félangka-langka, taloo no séfékérit taloo no séingar.

6

1 Do dumo gu, amuk énggétékasa kom ménsala i dumo gome munur, fatut i de begom fémanduoy Rémogor i Tuluse gélé gom inok énda tausén mésala. Endob fatut mélémak saén i kébéréh gome de. Brab ingat gom so inok énda so gésala gom. 2 Atin fatut sétabang gom sénga tékélid, non amuk rigoné kom i ni, modor gom bé sugu Kristowe. 3 Atin amuk wén i étéw manok tintunén fo fiyoy adat ne éndob énda fo toowén, tugio noy kaane lowoh. 4 I kéluhana kome fatut susi gom i de lowoh gom. Amuk fiyoy de rigoné kom, fatut moror gom de. Endob kagom usarén i adat i dumo gome fégétémbu gom bé kagome adat. 5 Non i séngae ségétéw étéw mékukum dob adafay Tuluse sabaf bé de rénigo no. Mélaw kagom sékukum.

6 I de étéw ténoro fantag bé Jesuse, fatut tukidé roy kéfiyono ruwe dob témoroe de.

7 Kagom munur bé éndae toow. Enda i ségétéw géfagakara noy Tuluse. Gétiga noy kéluhanane. Mélaw buluk atiy ohokéy ségétéwe, been soy nan i kétéwé nuwe. Atin loo so bé ni, i Tuluse irayén i fatute dob séngae ségétéw étéw sabaf bé rénigo nuwe. 8 I étéwe rémigo bé tetee non odoro noy tetee kétayay lowoh ne, gédoté noy kéléhue énda i tamana no. Endob i étéwe rémigo bé kétayay Rémogor i Tuluse, gédoté noy umule magufusa tidéw dob Rémogor i Tuluse. 9 Mélaw katom lugotén rémigo bé fiyowe. Non amuk fédayday tom bé fiyowe rigoné tom, gédoté tom moso i fiyowe baras tom tidéw dob Tuluse. 10 Mélaw fatut démoyun tom rémigo bé fiyowe dob kéluhanay étéwe, brab labi na fo dob de dumo tom munur bé Jesuse.

11 Téngténg gom i kédakél i de késulat gu, non begén i sémulat bé de ni géfuray kébéréh bé de kagén kémér. 12 I de étéw fégésé ro begom fétuli, félangka-langka ro

brab méuyot ro saén ké dayéwéy de dumo ro bero kéilawan. Méuyot ro fétuli begom non mégilak ro ké férasay i de dumo ro bero Judio sabaf bé késarig ruwe bé kélého Kristowe. 13 I de étéw témoro bé fatut gom fétuli inok modor gom bé kitabe, i berowe énda so mon modor ro démoyun bé kitabe. Méuyot ro de ké fétuli gom inok dayéwéy de dumo ro bero Judio sabaf bé kéfétuli gome. 14 Endob i begéne, i kagéne saén funan fédayéw-dayéw i Kadna tome Jesu Kristo sabaf bé kélého ne dob kruse. Non éndaén riténu dob de tete kétayan dob duniyae ni brab éndaén géfégésoy de tete kétayan begén rémigo sala, sabaf bé kélého Jesuse dob kruse. 15 Ulanden ké métuli i ségétéwe étéw, look énda. I toowe saén mélaga i kéwaléy i adate mantu sabaf bé Kristowe. 16 Atin i de étéw modor bé ni ténoro gu, mégédaw damén i Tuluse bero brab iraya no damén bero bé métanéke fédéw, loo so dob kéluhanay étéw i Tuluse.

17 Atin ay niy tamfaday béréhé kuwe begom dob ni sulat. Tidéw béleewe ni, fiyo damén ké éndaén i ségétéw émférégénon begén. Non i de laas gu dob lowoh guwe ni, beeniy émfégitowe bé begéney tintuwe sugu-sugué Jesuse. Non i de étéw sébanil bé Jesuse bénadas ro begén médoo gule.

18 Do dumo gu, mégédaw fo damén i Kadna tome Jesu Kristo begom kéluhanan. Amen.
Pablo

I Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Efeso

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Tafayén séménugud i Pablowe dob ingéde Efeso, atin wén i do étéw diyo ménwaléy ro do munur bé Jesu Kristowe sabaf bé kéuret ne. Séménulat i Pablowe dob berowe.

Amun sénulat Pablowey ni, ménférisu de nén sabaf bé kéuret ne fantag bé Kristowe. I funa Pablowe séménulat bé ni, non énggélingoo noy éndaén séodor-odor i de fédéw i de munur diyo. Endob mika i Pablowe de ké énda sétiman i fédéw i de kéluhanay de munur, fiyon fo ké do Judio ro look do békén Judio ro. Mélaw sénulatén i ni dob de békén Judio do munur bé Kristowe. Ténoroén bero bé fatut sétiman fédéw i kéluhanay de munur bé Jesu Kristowe, non maak sébaan saén i lowoh ruwe, atin i Jesuse, Been i uléw ruwe.

1 Begéney Pablowe, sani apostole sénugu Jesu Kristowe non beeniy kétayay Tuluse. Sulata ku begom do dumo gu munur bé Jesu Kristowe do bati dob Efeso, sani de énda témérén modor bé kétaya nuwe.

2 I Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu Kristo, mégédaw ro damén begom brab iray ro damén begom i métanéke fédéw.

3 Toow fo fésalamat tom bé Tuluse sani Abay i Kadna tome Jesu Kristo. Non nirayén betom i kéluhanay kéfiyonone dob lawayo sabaf bé kéunur tome bé Kristowe. I de ni kéfiyonon kay de rémogor tom, békén kay de lowoh tom. 4 Bé do gétah, amun énda séna ménlimbag i duniyae de, fénémili i Tuluse nén betom sabaf bé Kristowe inok waléy tom do métintu étéw dob adafa nuwe énda i do sala tom.

5 Atin non toow fo mégédaw betom, bénantakén i émféwaléye betom do ngaén sabaf bé rénigo Jesu Kristowe. Rénigo noy ni non been i niy kétaya nuwe. 6 Dayéwé tom i Tuluse non bé fiyowe kégédawén betom bé kéiray ne bé toowe fo gulaané no Ngaén, Jesu Kristo. 7 Non sabaf bé kélého Kristowe, fénukasén betom dob de sala tom, non fénsagad non i de sala tom. Toow fo mégédaw i Tuluse! 8 Enda gétémbunon i kégédaw i Tuluse betom! Atin fénggétiga no brab fénggésobutén betom i fantage bé Beene. 9 Atin fénggétiga no betom i ménbunéye bantakén bé sunguwe fantag bé kérigo nuwe betom bé Kristowe. Fénggétiga no betom non been i niy kétaya nuwe rigoné no. 10 Atin ay niy bénantak ne rigoné no. Amuk gégumahén i fatute gai, féwaléyé noy kéluhanane dob lawayo brab dob duniyae ni sétiman uléw, atin Kristowey uléw ruwe.

11 I kéluhanay de rénigoy Tuluse, rénigo no non kétaya no brab bénantakén rigoné no. Atin been soy funa nuwe fénémilién betom bé énda séna ménlimbag i duniyae de inok waléy tom do étéwén sabaf bé kéunur tome bé Kristowe. 12 Mélaw i begeye do Judio do sungu munur bé Kristowe, toow fo dayéwé key i barakatane Tulus.

13 Ségiléw so dob begome. Non amun énggélingoo kom i toowe kétoro sani Fiyowe Uret fantag bé kéfukase dob de sala, ménunur gom so bé Kristowe. Mélaw i Tuluse nirayén begom i Rémogor ne inok bati dob de fédéw gom loo bé fénasad ne. Rénigo noy ni inok wén i tanda bé kéfukas gome. 14 Atin i Rémogor i Tuluse ni, Been soy maake tising inok tintu gétiga tom tumanéy Tulusey kéluhanay fénasad ne irayén betom brab fégilidé noy kéfukas ne betom dob de sala tom. Toow fo dayéwé tom i barakatane Tulus!

15 Mélaw amun énggélingoo
kuy fantage bé kéunur gome bé
Kadnane Jesus brab kégédaw gome
bé kéluhanay de dumo gom munur,
16 énda fo témérénu fésalamat dob
Tuluse sabaf bé begome. Atin
dasala ku begom dob Tuluso.
17 Atin ongoté ku dob Tulus i Kadna
tome Jesu Kristo sani barakatane
Abay tom, bé irayén begom i
Rémogor ne. Atin i Rémogor i Tuluse
ni féwaléyé no begom métilédtéd
brab féfégétiga no begom i Tuluse
inok toow fo waléy gétiga kom i
Tuluse. 18 Ongoté ku so dob Tuluso,
féfégésobuté no begom inok gétiga
kom i de médoo do kéfiyonon gédoté
tom. Been i inam tome sabaf bé
kéfémili ne betom inok munur tom
bé Kristowe. 19 Atin démasalu so
inok waléy gétiga kom i kédakél i
barakat i Tuluse témabang betom
do munur. Atin i ni barakat i
Tuluse, 20 funa no énggéfétébule
bé Kristowe brab énggéfédiyat de
mangéy mésar dob kuwono nuwe.
21 I Kristowe, Beene foy toowe
gérotor mégulew. Toow na fo gérotor
bé kéluhanay de datu, do odoron,
do amu, brab do barakatan étéw.
Atin i dawét ne toow na fo gérotor
bé kéluhanay de dawét dob de ni
do gai brab dob de gai gégumah
moso. 22 Atin i Tuluse, fénwaléyén
i Kristowe mégulew bé kéluhanane
inok tabangé no betom do munur
de. 23 Atin i kéluhana tome do
munur, maak betom i lowoh
Kristowe brab Been i ulew tome.
Enda i kulang dob Beene brab énda
i kulang dob lawayo taloo no dob
fantade sabaf bé Beene.

2

1 Bé do gétah, maak do ménléhu
gomén sabaf bé de sala gom. 2 Bé
béno, ménodor gom bé de tete adat
i do étéw sébanil bé Tuluse. Brab
ménodor gom bé Satanase sani
datu i de barakatan saitan dob
lawayo brab mégulew bé de étéw
énda modor ro bé Tuluse. 3 I toowe,
bé gétahe, kéluhana tom ménamung
bero modor bé de tete kétayay de
lowoh tom brab de tete itunga tom.
Atin bé béno, ségilew tom so bé
kéluhanay kéilawane, non mékérit i
Tuluse betom, brab fatut mékukum
tom.

4 Endob i Tuluse toow fo ménuray
i na nuwe betom brab toow fo
mégédaw betom. 5 Mélaw fiyon fo
ké maak ménléhu tom sabaf bé de
sala tom, nirayén so betom i man-
tuwe umul séréngan bé kéfétébule
ne bé Kristowe. Mélaw i funa
tome saén méfukas dob de sala tom
non bé kégédaw i Tuluse. 6 Sabaf
ménwaléy tom do dumo Kristowe,
maak méntébule tom séréngan de
inok mamung tom so dob Beene
mégulew dob lawayo. 7 I funa nuwe
réménigo bé ni, inok féténgténgén
taman sa taman i dakéle kégédawén
betom bé Jesu Kristowe. 8 Non
ménfukas tom dob de sala tom sabaf
bé kégédaw i Tuluse amun ménunur
tom. Ménkédan i kékukum ne be-
tom békén sabaf bé galbék tome,
yamula nirayén betom i umule
magufusa sabaf saén bé kégédaw
ne. 9 Mélaw énda géfélangka-langka
tom sabaf bé kéfukas tome, non
énda ménfukas tom dob de sala tom
sabaf bé fiyowe galbék tom. Ya-
mula sabaf saén bé gédaw i Tuluse.
10 Sabaf bé kéunur tome bé Jesu
Kristowe, lénimbag i Tuluse betom
inok wén i mantu umul tom brab
mantu adat tom. Fénwaléyén be-
tom mantu inok rigoné tom i fiy-
owe galbék ténafayén rigoné tom.

11 I de begom do békén Judio,
fégétédém gom i sunguwe goho
kom. I de Judio, rigoné roy adat
ruwe fétuli (sani tanda i lowoh
ruwe), atin fédawét ro begom do
“Békén tuli”. 12 Bé béno, bé énda
séna munur gom, ménsésuway gom
bé Jesu Kristowe, brab énda mén-
amung gom dob de étéw fénémili i
Tuluse. Brab békén kagom i fasad i
Tuluse bé de étéwén. Bé béno, fiyon

fo ké méuyag gom dob duniyae ni, énda i inam gom brab énda gélolo gom i tintuwe Tulus. 13 Endob béleewe ni, munur gomén bé Jesu Kristowe funa kom ménwaléy do dumo no. Mélaw éndaén mérayu gom dob Tuluse non fénfégédét i Tuluse nén begom sabaf bé kéléhu Kristowe génantino no begom.

14 Sabaf bé Kristowe, i begeye do Judio brab de begom do békén Judio, ménwaléyén sébaan i ulów tome. Mélaw éndaén sébanil tom brab ménwaléy tomén sédumon sabaf bé kéléhu Jesu Kristowe dob kruse. 15 Atin amun ménléhuén, fénukasén betom inok éndaén kailanga tom i modore bé de sugu i kitab i de Judio. Atin i betome do ruwo gékélasi do étéw, fénwaléyén betom sébaan mantu gékélasi do étéw ménodor dob Beene. Mélaw ménkédanén i késébanil tome. 16 Atin kénda noy késékérit tome do Judio brab do békén Judio sabaf bé kéléhu ne dob kruse. Atin fénwaléyén betom ségékélasi do étéw inok séfule tom méngadaf bé tintuwe Tulus. 17 I Kristowe ménangéy dob duniyae ni brab nuretén i Fiyowe Uret fantag bé kékéday kékérit i Tuluse. Nuretén i ni dob begeye do Judio do gédét dob Tuluse loo so dob begome do békén Judio do mérayu dob Tuluse. 18 Atin sabaf bé kéunur tome bé Kristowe, i betome, do Judio brab do békén Judio, fakay tom géfégédét dob Abaye Tulus sabaf bé tabang i Rémogor ne.

19 Mélaw i begome do békén Judio, éndaén sésuway gom bé de étéw i Tuluse. Yamula ménwaléy tom sédumon sétiman Abay sani Tuluse, sabaf bé kéunur tome bé Kristowe. 20 Atin i betome do munur bé Kristowe, ségilów tom bé sébaane lawi féntindég i Tuluse dob sébaane dakél batéw. I Kristowe, Been i nan i maake batéw. Atin i de apostol brab de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, beroy de maak do liléy i nan lawi. 21 Mélaw émbagér i ni lawi sabaf bé Jesu Kristowe, brab Beeney funa tome ménwaléy lawi i Tuluse féngadafan de. 22 Atin i begome do békén Judio brab de kéluhana tom munur, féwaléyéy Tuluse betom sébaan lawi fébatio no bé Rémogor ne.

3

1 Atin sabaf bé kéluhanay de ni, dasala ku begom dob Tuluse. Atin i begéne Pablo ségétéw munur bé Jesu Kristowe, ménférisuwu non fénférisu ro begén amun nuret gu begom do békén Judioy fantage bé Jesuse. 2 Gétiga ku énggélingoo kom i kégédaw i Tuluse begén bé sénarigén dob begéney ni galbék muret dob begome fantag bé Kristowe inok méfukas gom so. 3 Bé do gétah, ménbunéy i bantak i Tuluse. Endob fénggétiga no begén. Sénulat gun begom i klohe fantag bé de ni. 4 Atin amuk gébasana kom i sulat guwe ni, gétiga kom i kégésobut guwe bé ni ménbunéy kétoro fantag bé Kristowe. 5 Bé do gétah, i Tuluse énda fénggétiga no dob de étéw i fantage bé ni ménbunéy. Endob béleewe ni, dob kétabang i Rémogor ne, fénggétiga noy ni dob begeye do apostol brab dob de sénarigo no muret bé kébéréh ne. 6 Atin ay niy ni ménbunéy. I begome do békén Judio, féfiyonéy Tuluse so begom loo so bé de Judio, sabaf bé kéunur gome bé Fiyowe Uret. Atin mélaw ménwaléy tom maak sétiman lowoh brab Kristowey uléwe. Mélaw waléy so kagom i de fasad iray i Tuluse bé de munur bé Jesu Kristowe.

7 Atin i begéne, fénémili i Tuluse begén inok waléyu sugu-sugué no magéw mangéy muret bé Fiyowe Uret. Atin i Tuluse férigo no begén i ni galbék sabaf bé kégédaw ne begén brab sabaf bé barakat ne ménggéféwaléy begén sugu-sugué

no. 8 Begéney toowe fo gérifantad bé kéluhanay de munur bé Kristowe. Gido loo, fénfiyoy Tuluse begén bé késugu ne begén mangéy dob de békén Judio muret bé Fiyowe Uret fantag bé de toow fo fiyo do kéfiyonon gédotén sabaf bé kéunure bé Kristowe. 9 Brab sénuguén begén inok féfégésobut gu dob kéluhanay de étéw i fantage bé kétumay Tuluse bé de bantakén. I Tuluse, sani léménimbage bé kéluhanane, bénunéyén i bantak ne bé do getah. 10 I funa nuwe bénunéyén i bantak ne, inok bé béleewe ni usaré no betom do munur bé Kristowe féfégétiga no dob de barakatan do odoron do méguléw dob lawayoy fantage bé de médoo do kégétigay Tuluse. 11 I funa nuwe réménigo bé ni, non tumané noy bénantak ne bé do gétah bé énda séna ménlimbag i de éntingayén de. Atin ténuma non béleewe ni nusarén i Kadna tome Jesu Kristo. 12 Atin ménwaléy tom do dumo Kristowe sabaf bé kéunur tome de. Mélaw éndaén mémala tom fégédét dob Tuluse. 13 Mélaw, do dumo gu, ongoté ku dob begome, bé kagom tete i de fédéw gom bé kérasay guwe ni bé kétabanga kuwe begom. Yamula fatut moror gom de non kéfiyono kom i funa kuwe mérasay inok féfiyonéy Tuluse begom.

14 Amuk fégitungé kuy kéluhanay de rénigoy Abaye Tulus dob betome, léméngkuwédu brab démasalu dob Beene. 15 I kéluhanay de munur dob duniyae ni taloo no dob lawayo, ténawagén betom do étéwén. 16 Atin ongoté ku dob Tuluse bé usaré noy dakéle barakatén fégéfébagér bé de fédéw gom bé barakat i Rémogor ne. 17 Brab ongoté ku so bé fébatié noy Kristowe dob de fédéw gom sabaf bé kéunur gome. Atin ongoté ku so bé fébagéré noy de kégédaw gom, 18 inok i begome brab kéluhanay de dumo tom munur bé Kristowe gédoté tom i kégétigane inok gésobuto tom i kédakél i kégédaw Kristowe betom. 19 Hoo, méuyotu de ké gétiga kom i kégédaw ne, fiyon fo ké énda i ségétéw étéw tintu gésobut de fo, inok énda témérén bati i Tuluse dob de fédéw gom brab énda so témérén i Tuluse mémanduon begom inok maak ménféno gom bé tintuwe Tulus.

20 Dayéwé tom i Tuluse, sani témabangane betom bé barakat ne, brab toow na fo médooy gérigono nuwe bé de ongoté tom brab de fégitungé tom. 21 I kéluhana tome do munur brab i Jesu Kristowe, dayéwé tom damén i Tuluse taman sa taman. Amen.

4

1 Mélaw i begéne, sani ménférisuwe sabaf bé rénigo guy galbék i Kadnane, ongoté ku dob begome bé rigo gom i fiyowe loo bé adate kétayay Tuluse, non begom i de étéw fénémili i Tuluse inok munur de. 2 Fatut démoyun gom térifantad brab métanék i adat gome brab tingkél gom. Atin fatut fégito gom i kégédaw gome bé de késétingkél gom. 3 Atin tintu fo ingat gom inok énda fésésuwayén i de fédéw gom taloo no sébanil gom, non i Rémogor i Tuluse fénwaléyén betom sédumon brab ségiléw i de fédéw tom inok énda séédél tom. 4 Non sébaan saén i lowohe, sani de betom do munur bé Kristowe, atin Been i uléwe. Atin sébaan saén i Rémogore mémanduon betom kéluhanan. Atin sébaan saén i inam tome sani umule magufusa sabaf bé kéfémili i Tuluse betom. 5 Atin sébaan saén i Kadnane sani Kristowe, brab sébaan saén i unuro tome sani Kristowe, brab Been saén i funa tome ménbautis. 6 Sébaan saén i Tuluse, sani Abay i kéluhanay de étéw, sani Kadnay kéluhanane. Been i batie dob kéluhana tome

do munur brab férigo no betom kéluhanan i kaane galbék.

7 I séngae ségétéw betom munur
de, iraya no kéfurung loo bé kétaya
Kristowe iraya no de. 8 Non wén i
Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano,
“Amun déméniyat mangéy dob
lawayo, nuwitén i médoowe do
férisu. Atin wén i de nirayén bé de
étéwén.” 9 Ati atag i “déméniyate
mangéy dob lawayo?” Ay niy atag
ne: bé sunguwe ménlus mangéy
dob duniyae. 10 Mélaw i Beene
ménlus, sani Kristowe, Beene soy
déméniyate. Atin ménangéy dob
toowe fo gérotor laway inok diyo
dob kéluhanay de gonon. 11 Atin
Beeney ménirayе bé de kéfurungoy
de étéw. I de dumo betom,
fénémilién waléy apostol. Atin i de
dumo de sénarigén dob berowey
murete bé kébéréh ne. I de dumo
de muret bé Fiyowe Uret. Atin i
de dumo de, fénwaléyén do pastor.
Brab i de dumo de, fénwaléyén do
témoro. 12 Rénigo noy ni inok tafayé
no betom kéluhanan dob galbék i
Tuluse, inok waléy émbagér i lowoh
Kristowe, sani de betom do munur
de. 13 Mélaw waléy ségiléw i de
fédéw tom bé kéunur tome brab
kégétiga tome bé Jesu Kristowe
Nga i Tuluse. Atin waléy méégét i
kéunur tome de brab waléy géiringo
tom i tintuwe fiyo adat Kristowe.
14 Atin amuk mérigoy ni, békén
tomén maak do nga, magad munur
bé de séségiyo-giyo do tugi kétoro i
de étéw do magakar. 15 Yamula, i
betome fatut démoyun ureté tom
i toowe bé lala tome mégédaw bé
de dumo tom. Atin fatut maak
méruk tom inok énda i kulang dob
kéunur tome brab minut tom loo bé
Kristowe sani uléw tome. 16 Non
i betome do munur bé Kristowe,
maak betom i sébaane lowoh, brab
Beeney uléwe. Atin i kéluhanay de
réfa i lowohe toow fo fiyoy késumfat
ruwe sabaf bé Kristowe. Mélaw
amuk sétabang i de réfaén, fiyo
brab méruk i lowohe. I atag i ni,
amuk rigoné tom i de séségiyo-giyo
galbék niray i Kadnane, waléy tom
minut ségiléw bé Kristowe sabaf bé
késégédaw tome.

17 Amun begéney sénarigoy
Kadnane muret, ay niy béréhé
kuwe begom: Kagomén rigonén
i ségiléwe bé adat i de békén
méngintulus, non énda i lanték i
de itunga ro. 18 Brab délémon i
de kéfégitung ro. Enda i karo bé
mantuwe umul tidéw dob Tuluse
non énda i gétiga-tiga ro sabaf bé
kétégas i de uléw ro. 19 Enda mémala
ro fantag bé de tete adat ro. Atin
odoro ro saén i de tete kétayay de
lowoh ro, brab témantu ro fo rémigo
bé kéluhanay de udenén klasi do
tete.

20 Endob i begome, amun
ménunur gomén bé Kristowe, békén
i nan i ténoroe begom. 21 Non
toow fo énggélingoo kom i fantage
bé Jesuse. Brab amun ménwaléy
gom do kuyugén, ténoroén begom
i toowe tidéw dob Beene. 22 Mélaw
tagak gom i tafaye itunga kom brab
de tete adat gom brab de kétaya
kom bé do gétah, non toow fo tete i
de kétayay de lowoh gom témugion
begom funa kom waléy mébinasa.
23 I de fédéw gom brab de itunga
kom fatut fo waléy mantu. 24 Fatut
féwaléy gom mantuy de adat gom
lénimbag i Tuluse ségiléw bé Beene.
Tidéw béno, giton métintu gom brab
fiyo gom.

25 Mélaw kagomén témugi! Fatut
kéluhana kom béréhé kom i toowe
dob de dumo gom. Non i begome
do munur ségiléw tom do réfa i
lowoh Kristowe atin Been i uléwe.
26 Atin amuk mékérit gom, kagom
fédayaén de gésala gom bé kékérit
gome. Atin kagom férugayén de
ké mékérit gom, kagom fégumahén
de témégén. 27 Inok énda fakayén
fanangguwité Satanase begom. 28 I
ménakawe fatut témérén ménakaw.

Atin fatut gémalbék inok gédoté noy méntintuwe kéfaguyag atin inok gétabanga noy de méskinan. 29 Kagom émbéréh tete. Yamula béréh gom i fiyowe dob de dumo gom sani kébéréhe gétabang bero brab géféégét bé kéunur ruwe. Témabang gom mélaw bé de mégélingo begom bé ati kailangay de fédéw ro. 30 Atin kagom rigonén i kéikaay Rémogor i Tuluse, sani funa nuwe tete i fédéw ne. Non i Rémogor i Tuluse, Been i tanda i Tuluse émfégito bé do étéw i Tuluse betom. Brab Been i maake tising émfégito bé fégilidéy Tuluse moso i kéfukas ne betom dob de sala tom. 31 Fatut kéda komén kéluhanan i kékérit gome brab kétete i de fédéw gom bé de dumo gom. Kagom fémalanén i de dumo gom taloo no bérého kom bero tete. Brab kagomén sémiyaw. 32 Yamula fatut gom ségédaw brab séfésagad gom, loo bé kéfésagad i Tuluse begom sabaf bé Kristowe.

5

1 Atin non ménwaléy gomén do nga i Tuluse toow fo gulaané no, fatut iring gom de. 2 Fatut démoyun gom ségédaw loo bé kégédaw Kristowe betom funa no nirayén i férénawa nuwe fénggéfukas betom. Ménwaléy maak dukah ténulak toow fo mamut, sani funay Tuluse ménsuwat.

3 Atin non do étéw i Tuluse begom, kagom arumén, taloo no bigaén gom, taloo no rémigo gom bé tetee. Atin kagom séuret-uret fantag bé de ni. 4 Atin kagom so labitén i de tete do mékérésik brab do dufang do késébéréh. Yamula fatut usaré kom i de ba gom fésalamat dob Tuluse. 5 Non bérého ku begom i toowe, i de étéw do bigaén taloo no do rémigo tete, énda géahur ro dob kéfégulew Kristowe brab Tuluse. Atin énda so géahur i de étéw do arumén non i kéaruméne ségilew bé kéféngadafe kéninontow.

6 Kagom munur bé de tugién uret énda i lantékén. Non wén i de étéw témoro bé ulanden ké tete i de rigonén. Endob been i de niy funay Tuluse mékérit brab kukumé noy de étéw énda modor ro bé de suguén. 7 Mélaw kagom séloyuk bé de ni do tete étéw. 8 Bé do gétah, rénigo gom i de tete brab maak ménagéw gom dob délémone. Endob amun ménwaléy gomén munur bé Kadnane, magéw gom dob géfékayae. Mélaw rigo gom i fiyowe loo bé fatute rigonéy de étéw i Kadnane. 9 Non amuk magéw gom dob géfékayae, gérigono kom i fatute brab métintuwe brab toowe. 10 Féganad gom i adate émfésuwat bé Kadnane. 11 I de étéw bati séna dob délémone, sani de énda séna gétiga roy Kadnane, kagom mamung bé de tete rigoné ro énda i lantékén. Yamula fégito gom i fiyowe adat inok témérén ro damén bé de tete rigoné ro. 12 I de ménbunéy do tete fo rigoné ro, toow fo mékémala fiyon fo ké labitén saén. 13 Endob amuk réménday i Soloe, giton tete foy de ni do ménbunéy. 14 Atin mélaw waléy ro bati dob géfékayae. Non wén i binuwayae fantag bé de tete étéw mano, “I beeme fidong, tékénal go, brab tébule go! Atin i Kristowe réménday dob beeme.”

15 Mélaw fétuntay gom i de adat gom. Kagom iringén i rigonéy de étéw énda gétiga roy fatute. Yamula iring gom i rigonéy de étéw toow fo gétigan. 16 Toow fo tete i de rigonén dob de ni do gai. Mélaw amuk wén i fiyo gérigono kom, fagayas gom rigo. 17 Mélaw kagom rémigo kédufangan. Yamula fétuntay gom i kétayay Tuluse, inok gétiga kom.

18 Atin kagom molon bé arake funa kom mébinasa. Yamula fatut maak méféno gom bé Rémogor i Tuluse. 19 Atin amuk séuret-uret gom, sébéréh gom bé de kanta tidéw dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse. Brab kanta gom i de

kanta démayéw bé Kadnane loo bé kéfémandu i Rémogor i Tuluse. Atin fatut kémanta gom dob Tuluse bé de fédéw gom. 20 Fatut fésalamat gom bé Abaye Tulus sénga tékélid sabaf bé kéluhanay de kéfiyonon nirayén dob begome. Atin labit gom i dawét i Kadna tome Jesu Kristo ké fésalamat gom.

Fantag bé de sébawag

21 Fatut térifantad gom brab sébasa gom inok giton i kébasana kome bé Kristowe.

22 I begome do libun bawagan, fatut odoro kom i sugu i bawag gome, ségilέw bé kéodoro kome bé de sugu i Kadnane. 23 Non i lagéye, beeney ulέw i bawag ne ségilέw bé Kristowey ulέw i de munur. Non betom i maake lowohén brab Been i uléwe sabaf bé kéfukas ne betom. 24 Mélaw i de libun do bawagan, fatut odoro roy de sugu i de bawag ro loo bé kéodoro tome do munur bé de sugu Kristo.

25 Atin i begome do lagéy bawagan, fatut mégédaw gom bé de bawag gom loo bé kégédaw Kristowe betom do munur de. Gétiga tom i kégédaw ne betom non nirayén i férénawa nuwe bé kéfukas ne betom. 26 Rénigo noy ni inok waléy tom malinis dob adafay Tuluse, sabaf bé kéfébautis tome dob wayége brab kéodoro tome bé kébéréh ne. 27 Rénigo noy ni inok i kéluhanay de munur maak bawag Kristowe, uwitén dob adafa nuwe toow fo malinis, brab métintu énda i salaén. Féwaléyé no betom fiyo inok gétanggafa no betom. 28 Fatut i de lagéy mégédaw ro bé de bawag ro loo bé kégédaw ruwe bé karowe lowoh. I lagéye mégédaw bé bawag ne mégédaw so bé lowoh ne, non ménwaléy ro maak sétiman lowoh. 29 Non énda i étέw ikaa noy kaane lowoh. Yamula féamaé no brab talimaé no, ségilέw bé kétalima Kristowe betom do munur de. 30 Non betom i de réfa i lowoh ne. Brab Beeney uléwe. 31 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Been i niy funay lagéye témagak bé boh ne brab idéng ne inok mawag. Atin i ni ruwo gétέw étέw waléy sébaan i lowoh ruwe.” 32 Been i niy sébaane fo dakél toow fénggétigay Tuluse betom dob Ménsulate Kébéréhén. Atin gésobuto kuy atag i ni fantag bé Kristowe brab de betom do munur de. 33 Gido loo, i atag ne fantag so bé késébawage. Non i séngae lagéy fatut mégédaw bé bawag ne. Brab i séngae libun fatut basana noy bawag ne.

6

Fantag bé de nga brab de lukés ro

1 Atin i begome do nga, fatut odoro kom i sugu i de lukés gom, non been i nan i fatute rigonéy de munur bé Kadnane. 2 Wén i sugue dob kitabe mano, “Basana moy boh me brab idéng me.” Been i niy sunguwe sugu wén i fasade, 3 mano, “Amuk basana moy de lukésém, féfiyoné ku beem brab méraru go dob duniyae ni.”

4 Atin i begome do boh brab do idéng, amuk sugué kom i de nga gom, kagom fékéritén bero. Yamula fifit gom bero brab féginau gom bero dob kétoro i Kadnane.

5 Atin i begome do rifén, fatut odoro kom i sugu i de amu gom, brab fatut basana kom bero brab mégilak gom bero. Rigo gom i ni tidέw dob fiyowe fédέw gom maak odoro kom i de sugu Kristo. 6 Fatut rigo gom i fiyowe sénga tékélid, békén saén dob gaiwe téngténgéy amu gome begom inok mésuwat begom. Yamula tidέw dob fiyowe fédέw gom, rigo gom i kétayay Tuluse maak begom i de rifé Kristo. 7 Atin fatut moror gom ké gémalbék gom, maak Kadnan i galbéko kome, békén saén kéilawan. 8 Atin fégétédém gom i ni, i Kadnane

barasa noy séngae ségétéw étéw, fiyon fo ké rifén taloo no békén, sabaf bé fiyowe rénigo no.

9 Atin i begome do amu, fatut féfiyo gom i kérigo gome bé de rifé kom. Kagom fégilakén bero bé de tete kébéréh gom. Fégétédém gom i ni, i begome brab de rifé kom ségilév gom so falan rifév Tuluse dob lawayo, brab énda i isu ramigo no.

I de kulangén iray i Tuluse

10 Do dumo gu, ay niy tamfaday béréhé kuwe begom dob ni sulat. Fébagér gom dob barakat i Kadnane inok émbagér i kéunur gome. 11 Usar gom i kéluhanay de kulangén niray i Tuluse begom inok géatuh gom bé Satanase brab de tete akarén. 12 Non békén do kéilawan i dumo tome sétiboh. Yamula sétiboh tom bé de saitan brab do tete odoron dob délémone ni duniya brab dob lawayo. 13 Mélaw béleewe ni gamak gom i de kulangén tidéw dob Tuluse inok amuk gégumah i tetee gai dunsukoy Satanase begom, géatuh gom de. Tidéw béno, amuk gilid i késétibohe, témaban gom.

14 Mélaw ingat gom. Béréh gom i toowe. Been i niy maake légét gom kay sundalowe. Atin rigo gom i métintuwe. Been i niy maake futow fégékélung gom bé de kuméng gom. 15 Atin uret gom démoyun i Fiyowe Uret fantag bé kétanéke tidéw dob Kristowe. Been i niy maake safatos gom kay sundalowe. 16 Atin féginugut gom bé Kadnane sénga tékélid. Been i nan i maake kélung gom. Mélaw énda guratén gom bé de mérino séléb fégéfana Satanase begom. 17 Tayakuf gom i kéfukas i Tuluse begom dob de sala gom. Non been i niy maake futow sayaf fégétéléb bé de ulév gom. Atin usar gom i kébéréh i Tuluse, non been i niy maake sundang gom tidéw dob Rémogor i Tuluse. 18 Dasal gom sénga tékélid ongot gom tabang dob Tuluse. Atin fédaya gom fédasaléy Rémogor i Tuluse begom. Fatut mingat gom sénga tékélid brab dasala kom soy de dumo gom munur inok tabangay Tuluse so bero. 19 Atin dasala kom so begén inok fémanduoy Tuluse begén muret bé kébéréh ne, brab inok énda mégilaku émfégétigan bé de Fiyo Uret ménbunéy bé do gétah. 20 Atin sabaf bé Fiyowe ni Uret, begén i ségétéwe sénarigon magéw mangéy muret. Gido loo, béleewe ni ay niwu dob férisunone sabaf bé kéuret guwe. Mélaw dasalanu inok émbarawu muret bé Fiyowe Uret loo bé fatute.

21 I Tikikowe, sani kégédawa tome dumo tom munur brab gésarigone sugu-suguéy Kadnane rémigo bé galbék ne, beeney murete begom bé goho kuwe ni dini inok gétiga kom i ati rigoné kuwe. 22 Been i niy funa kuwe de sémugu mangéy dob begome inok ureté noy fantage bé de goho key dini brab inok féfiyoné noy de fédéw gom.

23 I Abaye Tulus brab Kadnane Jesu Kristo, mégédaw ro damén bé kéluhana kome do munur brab iray ro damén begom i métanéke fédéw brab émféégét bé de kéunur gom. 24 Atin mégédaw damén i Tuluse bé kéluhanay de énda témérén féimu bé Kadna tome Jesu Kristo taman sa taman.
Pablo

I Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Filipos

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Tafayén séménugud i Pablowe dob ingéde Filipos atin wén i de étéw diyo ménwaléy ro do munur bé Jesuse sabaf bé kéuret ne. Séménulat i Pablowe dob berowe.

Amun sénulat Pablowey ni, ménférisunén sabaf bé kéuret ne fantag bé Kristowe. I de munur diyo bati dob Filipos, amun énggélingoo ro ménférisuy Pablowe, sénugu roy ségétéwe bero mangéy bati sétifon bé Pablowe dob férisunone inok tabanga no brab fagifaté no. Ménféuwit ro so kurta fégébayad bé fégéfaguyag Pablowe amun ménférisu. Mélaw sénulat Pablowey ni sulat émfésalamat dob berowe sabaf bé tabang ruwe de.

Fiyon fo ké ménférisuy Pablowe, toow fo méoror sabaf bé kéunur ne bé Jesu Kristowe. Séménulat soy Pablowe dob de munur do bati dob Filipos inok énda témérén ro munur, fiyon fo ké ati kérasaye gégumah dob berowe. Ténoro Pablowe bero bé fatut ro méoror sabaf bé Kristowe.

1 I begeye Pablo brab Timoteo do sugu-sugué Jesu Kristowe. Sulata key begom do munur bé Jesu Kristowe dob Filipos brab dob de odoro kom do munur brab do témabang.

2 I Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu Kristo mégédaw ro damén begom brab iray ro damén begom i métanéke fédéw.

3 Fésalamatu dob Tulus tome sénga gétédémo ku begom. 4 Atin sénga dasala ku begom kéluhanan, toowu de fo moror, 5 non bé kétabanga kome begén bé galbék guwe muret bé Fiyowe Uret tidéw fanay kéunur gom taman so béleewe ni. 6 Mélaw gétiga kuy ni: I fiyowe rigonén féngganay i Tuluse dob begome, fétausé no taman dob gaiwe séfule i Jesu Kristowe moso. 7 Toow fo gulaané ku begom kéluhanan. Fatut gulaané ku begom non ténabanga kom begén bé galbék guwe. Fiyon fo ké béleewe ni diniwu dob férisunone ni loo so bé do gétah bé kétoro guwe brab késumbul guwe fantag bé Fiyowe Uret, ténabanga kom so begén bé ni galbék niray i Tuluse non mégédaw betom. 8 I Tuluse gétiga no toow foy ni béréhé ku begom. Toowu fo mégundoy begom brab féimué ku fo begom loo bé kéimu Jesu Kristowe betom.

9 Atin démasalu dob Tuluse bé minut dakél i késégédaw gome brab minut so dakél i kégétiga kome bé toowe brab fatute, 10 inok géfémilio kom i tintuwe fiyo. Mélaw énda i sala gom fégétébo begom dob gaiwe séfule i Kristowe moso. 11 Atin gérigo gom bé médoowe fiyo sabaf bé kéféwaléy Kristowe begom métintu, inok médayéw brab basanay Tuluse.

12 Do dumo gu, méuyotu de ké gétiga kom i ni: I kéluhanay de ménrigo dob begéne, been i da nan i téménabange bé kélégéb i Fiyowe Uret. 13 Non i kéluhanay de sundalo mantay dob lawi i datue ni brab kéluhanay de étéw so dini, gétiga roy funa kuwe ménférisu dini non begén i sugu-sugué Kristowe. 14 Atin sabaf so bé kéférisu guwe, i kédoonoy de dumo gu munur ménwaléy émbagér i késarig ruwe bé Kadnane. Mélaw méninut ro émbaraw brab éndaén mégilak ro muret bé kébéréh i Tuluse.

15 I de dumo de ureté roy fantage bé Kristowe non médaléw ro begén brab méuyot ro de ké gélawana roy de rénigo gu. Endob i de dumo de, fiyoy funa ruwe muret fantag bé Kristowe. 16 Ureté roy fan-

tage bé Kristowe sabaf bé kégédaw ruwe non gétiga ro fénémili i Tuluse begén muret brab sémumbulon bé de étéw sébanil bé Fiyowe Uret.
17 Endob i de dumo de, énda fo fiyoy funa ruwe muret bé Fiyowe Uret. Non muret ro sabaf saén bé kéuyot ruwe waléy émbantug. Atin marok géumana roy kékérégéna kuwe dob férisunone ni.
18 Endob ulanden! Mororu sabaf bé kéuret ruwe fantag bé Kristowe. Fiyon fo ké tete i funa ruwe muret bé Fiyowe Uret loo ké fiyo, i toowe fo mélaga ké uretén i Kristowe. 19 Atin énda témérénu moror, non gétiga ku gégumah soy gaiwe métangéyu dob férisunone ni, sabaf bé de kédasal gom brab dob tabang i Rémogor Jesu Kristowe. 20 Atin i toowe fo kétaya ku brab wén i inam gu bé gétausu rémigo bé kétaya nuwe inok énda i funa ku mémala. Atin démoyun damén émbarawu fo toow inok i kéluhanay de rigoné ku, been i de niy funa Kristowe médayéw. Mélaw fiyon fo ké méuyagu taloo no méléhuu, médayéw i Kristowe sabaf bé kéluhanay de rigoné ku.
21 I karang guwe de, i funa kuwe méuyag inok médayéw i Kristowe. Endob amuk méléhuu, toow na fo fiyo, non diyou dob lawayo.
22 Mélaw énda gétiga kuy isuwe fémilié ku. Non amuk méuyagu, gétausu rémigo bé fiyowe galbékén.
23 Endob méuyotu méléhu inok gétékédanun dob duniyae ni brab inok géséloyukun bé Kristowe dob lawayo, inok toow na fo fiyoy kébati guwe.
24 Endob toow na fo fiyo ké méuyagu dini inok gétaus i kétabanga kuwe begom.
25 Atin sabaf bé ni, gétiga ku tausu séna méuyag. Atin batiu dob begome kéluhanan inok gétabanga ku begom émféégét bé kéunur gome bé Kadnane brab émfétaus bé kéoror gome sabaf bé kéunur gome,
26 inok amuk géséfuleu mangéy dob begome, méumanan i funa kome démayéw bé Jesu Kristowe sabaf bé begéne.
27 Endob fiyon fo ké ati mérigowe dob begéne, fatut féfiyo gom i de adat gom loo bé kétoro i Fiyowe Uret fantag bé Kristowe, inok fiyon fo ké énda géangéyu diyaan, gétiga ku énda émbaleng i de fédéw gom. Yamula gélingoo ku bé sébaan i de fédéw gom brab méuyot gom gémalbék bé galbék i Tuluse inok waléy médooy étéwe munur bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe.
28 Atin kagom mégilak bé de sébanil begom. Non amuk énda mégilak gom bero, gétiga ro niray i Tuluse begom i umule magufusa, atin gétiga ro so kukuméy Tuluse bero.
29 Non mégédaw i Tuluse begom, nirayén begom i kuwagibe munur bé Kristowe loo soy kérasaye sabaf bé Kristowe.
30 Non béleewe ni kéluhana tomén mérasay. Enggito gomén i kérasay guwe sabaf bé ni galbék bé do gétah, brab énggélingoo komén i fantage bé kérasay guwe béleewe ni. Atin béleewe ni, mérasay gom so loo bé ni.

2

Fantag bé Kristowe

1 Do dumo gu, ménwaléy émbagér i de fédéw gom sabaf bé kéunur gome bé Kristowe. Atin ménwaléy fiyoy de fédéw gom sabaf bé kégédaw Kristowe. Atin ménwaléy gom sédumon sabaf bé Rémogor i Tuluse. Atin ménwaléy gom ségédaw brab méséuray na.
2 Mélaw, sabaf bé de ni, ongoté ku dob begome, fésébaa kom saén i de fédéw gom brab de itunga kom, brab fésébaa kom saén i de kétaya kom, brab fébagér gom i késégédaw gome. Toowu fo moror begom amuk rigoné kom i de ni.
3 Atin kagom rémigo bé de éntingayén non bé kéuyot gome saén émbantug look inok waléy gom gérotor. Yamula térifantad gom brab kagom

fégitungén de ké toow gom na fo gérotor bé de dumo gom. 4 Atin kagom saén fégitungén i fantage bé de kagom do kailangan. Yamula fégitung gom soy ati kétabanga kome bé de dumo gom. 5 Fatut iring gom i adat Jesu Kristowe brab itunga nuwe. 6 Non fiyon fo ké ségilew bé Tulusey Kristowe, énda fégitungé no fatut témulama réméféng bé Tuluse. 7 Yamula ténagakén i kégérotor ne brab méntéféwaléy ségétew sugu-suguén bé kéumah ne dob kéilawane. 8 Atin amun ménwaléyén ségétew kéilawan, toow fo méntérifantad bé kéodoro nuwe bé de sugu i Abay ne Tulus taman so bé kéféléhue de dob kruso. 9 Atin sabaf bé ni, toow fo fénwaléy i Tuluse gérotor brab nirayén dey dawéte toow na fo gérotor bé kéluhanay de ségiyo dawét, 10 inok amuk labitén i dawét Jesuse, i kéluhanay de étéw dob lawayo, brab dob duniyae ni, loo soy dob fantad i duniyae, lémingkuwéd ro. 11 Atin kéluhana ro fayagé roy Jesu Kristowe, Been i Kadnane, inok médayéw i Abaye Tulus.

12 Mélaw do dumo gu, odor gom bé de sugu gu. Amun diyou séna dob begome, toow fo nodoro kom i de sugu gu. Atin béleewe amun éndaén diyou dob begome, fatut na fo odoro kom i kéluhanay de sugu gu. Mélaw fédayday gom i kégalbék gome dob kéodoro kome bé Tuluse brab dob kéfégadata kome de inok méfukas gom dob kékukume énda i tamana no. 13 Non démoyun i Tuluse diyo dob begome brab tabanga no begom inok kétaya kom brab gérigono kom i késuwata nuwe.

14 Rigo gom i kéluhanay kétaya nuwe, kagom riklamo de taloo no séédél gom de, 15 inok waléy gom do métintu étéw nga i Tuluse brab énda i do sala gom fégétébo i de étéw begom fiyon fo ké sélawék gom bé de tete étéw bati dob délémone ni duniya. Ségilew gom bé de gitoon dob lawayo, 16 non ureté kom dob berowey fantage bé mantuwe umul. Atin amuk rigoné kom i ni, toowu fo moror sabaf bé begome dob gaiwe moso séfule i Kristowe. Non giton énda ménsinggula i kéluhanay rénigo guwe bé kétabang guwe begom inok munur gom.

17 Iray guy kéuyag guwe keeyén maak tulak dob Tuluse. Amuk lee, méororu séréngan begom, atin maak umanén dob kagome tulak iray gom dob Tuluse sénga fuweh bé kéunur gome de. 18 Atin loo soy begome, fatut so moror gom séréngan begén amuk mérigoy ni.

19 Sémarigu bé Kadnane Jesus bé fakay séko sugué kuy Timoteowe mangéy dob begome. Atin amuk séfule mélaw mangéy dini, gébérého no begén i fantage bé begome funay fédéw guwe waléy fiyo. 20 Been saén i dumo guwe dini gulaané no so begom. 21 I de ségiyo étéw, fégitungé ro saén i fantage bé de karo kéfiyonon. Enda fégitungé roy fantage bé galbék Jesu Kristowe. 22 Endob i Timoteowe, gétiga kom toow fo fiyoy adat ne. Ténabangén begén lémégéb bé Fiyowe Uret loo bé kétabang i ségétéwe nga bé abay ne gémalbék. 23 Mélaw, méuyotu de sémugu mangéy diyaan amuk toowén fo gétiga kuy mérigowe dob begéne. 24 Atin sémarigu so dob Kadnane bé énda mérugayén tidéw béni, i begéne so géangéyu so dob begome.

25 Atin gékaranga ku kailangan fo sugué ku séfule mangéy dob begomey dumo tome Epafrodito. Beeney dumo guwe géménalbék muret bé Fiyowe Uret fiyon fo ké wén i do sébanil begey. Beeney sénugu gome mangéy dob begéne inok tabanga no begén, atin béleewe ni féséfuleé kun mangéy dob begome. 26 Toowén fo mégundoy begom kéluhanan brab

mélidu i na nuwe non énggélingoo kom i kédéruu nuwe. 27 Toow fo ménfasang déméruun, gédétén fo méléhu. Endob toow fo ménuray i nay Tuluse de loo soy begéne. Non amuk ménléhu de, méuman i kétete i fédéw guwe de. 28 Mélaw toow fo méuyotu de ké géuleén mangéy diyaan non gétiga ku toow gom de fo moror ké géségito gom, brab éndaén mélaw i funa ku émbuku. 29 Mélaw fatut toow gom de fo moror témayakuf non beeney dumo tome munur bé Kadnane. Atin fatut basana kom loo soy de étéw loo bé beene ni. 30 Non géfédéw fo méléhu bé kégalbéko nuwe bé Kristowe. Nirayén i férénawa nuwe bé kétabanga nuwe begén bé galbék guwe énda gétabang gom de.

3

1 Mélaw, do dumo gu, ay niy de tamfaday de béréhé ku begom dob sulat guwe ni. Oror gom sabaf bé Kadnane! Atin ulanden ké séguleé ku man sulatén i fantage bé de sénulat gun begom bé do gétah. Non amuk séguleé ku man béréhén i de ni, mas kloh i kaid gome. 2 Ingata kom i de étéw tete i de rigoné ro. Fégésé ro begom mémali bé de lowoh gom non sénugu i Tuluse kun. 3 Endob i toowe, betomey de tintu étéw i Tuluse, békén i berowe. Non maak ténuli i Tuluse betom sabaf bé késarig tome bé Jesuse. Non féngadafé tom i Tuluse dob Rémogor ne brab moror tom sabaf bé kéunur tome bé Jesu Kristowe. Enda sémarig tom bé de adat loo bé kétulie loo bé de rigoné ro. 4 Endob amuk fatut i késarige bé de adat loo bé nan, fakayu de so gésarig. Atin amuk wén i étéw gékaranga no toow fo nodoro noy adat i de kéilawan brab gésarig de, labi na foy begéne. 5 Non amun ménségéfadiyan sénay kéumah guwe de, méntuliun. Begén i ségétéwe séfu Benjamene, séfu i katufua keye Israel. Tintuwu fo Judio. Atin fantag man bé kitab i de Judio, toow fo nodoro ku non ségétéwu Fariseo. 6 Atin non toow fo odoro kuy de adat i de Judio, fénrasay gu foy de munur bé Jesuse. Atin fantag so bé kéodore bé kitabe inok i étéwe waléy méntintu, énda fo énggéféliso ku de. 7 Bé do gétah, makuk i kéluhanay de ni méumanan i kétintu guwe de. Endob béleewe ni gétiga ku fo énda i do lantékén. Atin ténagak guy de ni atin gésarigu bé Kristowe. 8 Atin békén saén i de niy de ténagak gu, non ténagak guy kéluhanane inok gédoté kuy toowe na fo fiyo, sani kégétiga kuwe bé Kadna kuwe Jesu Kristo. Sabaf bé Kristowe ténagak guy kéluhanay de éntingayén. I kéfégitung guwe de, maak do réhuk saén do nibér gu inok gédoté kuy Kristowe, 9 brab waléyu dumo no. Brab inok waléyu métintu dob adafay Tuluse sabaf bé kéunur guwe bé Kristowe. Enda waléyu métintu sabaf bé kéodoro kuwe bé kitabe. Mélaw i funa kuwe waléy métintu békén tidéw dob lowoh guwe, yamula tidéw dob Tuluse sabaf bé kéunur guwe bé Kristowe. 10 I toowe fo kéuyoto ku béleewe ni ké gétiga ku fo toow i Kristowe brab barakat ne sani Kaane barakat sabaf bé kétébule ne. Atin méuyotu de so ké géamungu bé de kérasayén loo bé kéiray ne bé férénawa nuwe dob kruse, 11 inok i begéne so gétébuleu so moso.

12 Enda béréhé kuy de ni ké ménwaléyun fo métintu loo bé ni taloo no éndaén foy sala gu. Békén! Endob fédaydayu brab télamané ku inok mérigo moso i kéluhanay de ni, non been i niy funa Kristowe fénwaléyén begén kaan. 13 Do dumo gu, gétiga ku fo toow, énda séna méntuman i de ni dob begéne. Endob i sébaane télamané ku rigonén, sani lémifote bé de rénigo gu bé do gétah inok géfégitungo kuy de gérigono ku

moso. 14 I begéne ségiléwu bé
ségétéwe sékuya. Fééntangu léméntu
taman dob tamfaday sékuyaane
inok témabanu brab gédoté kuy
baras guwe, sani kébati guwe dob
lawayo sabaf bé kétawag i Tuluse
begén sabaf bé Jesu Kristowe.
15 Loo bé nan i fatute fégitungéy
kéluhanay de méégét munur. En-
dob amuk wén i dumo begom énda
magayun no bé begéne, i Tuluse
féfégétiga no begom i katabuwane.
16 Endob fatut odoro tom i kétoroe
nodoro tomén taman so béleewe ni.
17 Atin do dumo gu, fédayday
gom iring begén, brab iring gom
i de étéw ségilév i adat ruwe bé
begeye. 18 Médoonén gule bénréh
guy ni bé do gétah. Atin béleewe
ni kérewo kuy kébéréh guwe de
man ségule dob begome. Médooy
de étéw toow fo tete i de adat ro.
Brab sabaf bé de ni tete rigoné ro,
giton dob niy sébanil ro bé kéurete
fantag bé kéléhu Kristowe dob
kruse. 19 Atin géangéy ro moso
dob emfernowo, non i maake tulus
ro sani de tete kétayay de lowoh
ro. Atin félangka-langka ro bé de
tete rigoné ro funa ro damén fatut
mémala. Atin fégitungé ro saén
i fantage bé de éntingayén dob
duniyae ni. 20 Endob i betome, dob
lawayo diyo i tintuwe ingéd tom.
Atin ongot-ongoté tom i mémukase
betom ké séfuleén mangéy dini
tidéw dob lawayo, sani Kadna tome
Jesu Kristo. 21 Amuk gégumahén i
nan gai, fégaliné noy de ni gérifantad
lowoh tom brab rigoné no loo
bé kaane barakatan lowoh. Atin
rigoné noy ni dob barakat ne
sani barakat ne fégéfégulévén bé
kéluhanay éntingayéne.

4

1 Mélaw do dumo gu, fédayday
gom i késarig gome bé Kadnane
brab odor gom bé de suguén.
Toow fo gulaané ku begom brab
mégundoyu fo begom. Mororu fo
sabaf bé begome, brab géfédayéw-
dayéwu fo sabaf bé begome.
2 Atin i begome Eudia brab
Sintiki, ongoté ku dob begome,
séfagayun gomén non i begome
sédumon sabaf bé Kadnane. 3 Atin i
beeme so, sani tintuwe dumo gu
gémalbék, ongoté ku dob beeme
tabanga moy de ni libun inok
géséfagayun ro. Non mégéror ro
téménabangan begén bé galbéke
lémégéb bé Fiyowe Uret, bero ro
Klemente brab de ségiyo dumo gu
gémalbék. I kéluhanay de dawét ro
ménsulatén dob libroy Tuluse sani
listanane bé de dawét i de étéw
gégédot bé umule magufusa.
4 Oror gom sénga tékélid sabaf bé
Kadnane. Séguleé ku man béréhén:
Oror gom!
5 Atin fatut ségédaw gom non
gédétén i késéfule i Kadnane. 6 Atin
kagom émbuku. Yamula dasal
gom dob Tuluse brab ongot gom
i de kailanga kom brab fatut
so fésalamat gom dob Beene ké
mongot gom. 7 Atin i kétanéke
tidéw dob Tuluse, diyagané noy
de fédéw gom sabaf bé kéwaléy
gome do dumo Jesu Kristowe inok
énda émbuku gom. Toow fo fiyoy
kétanéke tidéw dob Tuluse, mélaw
énda gésobutoy de étéw de.
8 Atin do dumo gu, umana kuy de
ni sulaté ku bé ni sa: Fégitung gom
i de éntingayén do fiyo, brab toow,
brab métintu, brab malinis. I de ni
éntingayén funay de étéw médayéw
brab mébasanan amuk rigoné ro.
9 Atin rigo gom i de ténoro gu be-
gom brab de énggito gom rénigo gu.
Atin mélaw diyo dob begomey Tu-
luse, sani miraye bé kétanéke dob
betome.

10 Toow fo dakél i kéoror guwe
brab kédayéw guwe bé Kadnane
non fénggito gom man i kégédaw
gome begén. Ménrugayén énda
fénggito gom de fiyon fo ké méuyot
gom de émfégito, énda fakayén.

11 Békén béréhé kuy ni sabaf bé
wén i kulang bé de kailanga ku.
Non ténoroén begén i ni, bé fiyon
fo ké atiy goho kuwe, fatut fo
kasukudanu. 12 Enggéagéwo kuy
mérasaye kéfaguyag loo soy gaba-
gabawe kéfaguyag. Atin ténoroén
begén bé fatutu kasukudan sénga
tékélid dob séngae gonon, fiyon fo
ké mélayafu taloo no bésoru, fiyon
fo ké mérasay i kéfaguyag guwe
taloo no gaba-gaba. 13 Gérigono
kuy kéluhanane sabaf bé tabang
Kristowe émfébagér begén.

14 Endob toow fo fiyoy
rénigo gome dob begéne, non
ténabanga kom begén dob gaiwe
ménkérégénanu. 15 I begome
bati dob Filipos, gétiga kom fo
toow bé begom saén i de munur
téménabangan begén amun ténagak
guy gono kome dob Masedonia
dob gaiwe mantu séna nuret guy
Fiyowe Uret. Enda i ségiyo do
munur ménamung begom mirayan
begén kurta. 16 Atin amun diyou
séna dob Tesalonika, médoo gule
fén-uwito kom begén tabang.
17 Enda béréhé kuy ni ké iraya
kom man begén. Yamula kétaya
ku fo ké dakél i barase gédoté kom
sabaf bé gédaw gome. 18 Enggédot
gun i tabange fénuwit gom begén
bé Epafroditowe. Atin toow fo
gaba-gabay fénuwit gome begén.
Mélaw ménwénén i kéluhanay
kailanga kuwe béleewe ni. I nan do
niray gom maak toow fo mamut
tulak émfésuwat bé Tuluse brab
gétanggafa no. 19 Atin i Tulus
guwe, iraya no begom bé kéluhanay
kailanga kome tidéw dob toowe fo
kékawasa no sabaf bé Jesu Kristowe.
20 Médayéw damén i Abay tome
Tulus taman sa taman. Amen.

21 Ségifaé kuy kéluhana kome do
munur bé Jesu Kristowe diyaan.
Atin i de dumo gu dini ségifaé ro
so begom. 22 Atin i kéluhanay de
munur dob ni gonon ségifaé ro so
begom, labi na foy de munur bati
dob lawi i datue ségifaé ro so be-
gom. 23 Mégédaw damén begom
kéluhanan i Kadnane Jesu Kristo.
Pablo

I Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Kolosas

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. I Pablowe ni, énda séménugudén mangéy dob ingéde Kolosas, éndob énggélolo noy odoroy de munur diyo féndawét Epafras. I Epafrase ni, ménwaléy munur non énggélingoo noy kéuret Pablowe dob ingéde Efeso.

Amun sénulat Pablowey ni, ménférisu de nén sabaf bé kéuret ne fantag bé Kristowe. Ménangéy i Epafrase dob Pablowe brab bénréhén dob beene bé wén i do tugién témoro énggumah dob de munur do bati dob ingéde Kolosas. Bénréh i de ni tugién témoro bé wén kun i de télaki do mas na gérotor bé Jesu Kristowe atin wén so kun i do étéw fatut féngadaféy de étéw. Atin i de ni tugién témoro, bénréh ro so bé de munur bé Kristowe, fatut ro kun modor bé kitab i de Judio.

Mélaw séménulat i Pablowe dob de munur do bati dob Kolosas inok toroé no bero bé i Jesuse, Been i tintuwe Nga i Tuluse, atin mélaw énda i mas na gérotor bé Beene. Ténoroén i Kristowe Beene saén i fatute féngadaféy de étéw, békén do télaki taloo no do ségiyo. Atin ténoroén bé i funay de étéw méfukas ro bé de sala ro, non bé kéunur ruwe saén bé Jesu Kristowe. Mélaw énda kailanga roy modore bé kitab i de Judio. Sénulat Pablowey ni dob berowe inok gétiga roy toowe fantag bé Kristowe atin inok énda munur ro bé de kétoro i de tugién témoro énggumah dob berowe.

1 I ni sulat tidéw dob begéne, sani Pablowe ségétéw apostol sénugu Jesu Kristowe non been i niy kétayay Tuluse. I begéne brab dumo tome munur Timoteo sémulat gey mangéy dob begome 2 do munur bé Kristowe dob Kolosas, sani de dumo gey démayday fo modor bé Kristowe.

I Abay tome Tulus mégédaw damén begom brab irayén damén begom i métanéke fédéw.

3 Sénga dasala key begom dob Tuluse, sani Abay i Kadna tome Jesu Kristo, démoyun gey fo fésalamat dob Beene sabaf bé begome. 4 Non énggélingoo key i fantage bé méégéte kéunur gom bé Jésu Kristowe brab kégédaw gome bé kéluhanay de dumo tom munur. 5 Atin i funa kome munur brab mégédaw, non bé inam gome bé de baras gom gédoté kom moso dob lawayo. Atin énda mékédan i de ni baras gom. Enggétiga kom i fantage bé ni amun mén-uret dob begomey toowe, sani Fiyowe Uret fantag bé Jesuse. 6 Atin i ni Fiyo Uret énggélingoo kom, been soy niy lémégébe dob médoowe do étéw dob duniyae ni. Atin sabaf bé kéunur ruwe de, waléy fiyoy adat ruwe loo bé begome tidéw dob sunguwe gai énggélingoo kom i kégédaw i Tuluse brab tintu gésobuto kom i ni kégédaw i Tuluse. 7 Enggélingoo kom i fantage bé ni kégédaw i Tuluse tidéw dob Epafrase, sani gulaané tome dumo tom sugu-sugué Kristowe. Beeney mésarigone gémalbék témabangan begey muret fantag bé Kristowe. 8 Bénréhén begey i fantage bé kégédaw gome sabaf bé kéfémanduoy Rémogor i Tuluse begom.

9 Mélaw tidéw fanay kégélingo gey bé de ni, démoyun dasala key begom. Ongoté key dob Tuluse, féfégétiga no begom i kétaya nuwe rigoné kom, brab féfégésobuté no begom brab féfégétiga no begom i fatute dob kéfémandu i Rémogor ne. 10 Atin mélaw, gérigono kom i kétayay Kadnane inok mésuwat bé

de adat gom. Gérigono kom i de kéluhanay de fiyo brab waléy gétiga kom i fantage bé Tuluse. 11 Atin démasalu bé fébagéré no begom bé barakat ne inok fédayday gom témingkél brab moror gom fiyon fo ké mérégén i de gétamana kom. 12 Atin géfésalamat gom dob Abaye Tulus non féndaitén so begom inok gégédot gom bé de irayén dob de étéwén, sani de étéw dob géfékayae munur bé Kristowe. 13 Non i Abaye Tulus, fénukasén betom tidéw dob délémone, sani kéfégulew Satanase brab fénbatién betom dob géfékayae, sani kéfégulew i gulaané nuwe Ngaén Jesus. 14 Atin sabaf bé kéléhu i Nga ne, ménfukas tom tidéw dob Satanase brab ménfésagad i de sala tom.

Fantag bé Kristowe

15 Enda giton i Tuluse, éndob i Kristowe, been i ménfégitowe bé atiy Tuluse non giton i Kristowe. Atin Beeney sunguwe Ngaén non ménwénén bé énda séna lénimbag i Tulusey de udenén éntingayén. Atin Been i toowe na fo gérotor bé kéluhanay de lénimbag i Tuluse. 16 Non fénlimbag i Tuluse bé Kristowey kéluhanay éntingayéne, dob lawayo brab dob fantade, do giton brab de énda do giton, fiyon i de rémogor do énda gitono brab de odoro ro loo soy de mégulew bero, falan Kristoy léménimbage bé kéluhanay de éntingayén inok usaré noy kéluhanane. 17 Wénén i Kristowe bé énda séna ménlibag i de udenén éntingayén. Atin i kéluhanay de éntingayén diyo dob karowe gonon non Kristowey mégulèwe béro. 18 I kéluhana tome do munur, betom i maake lowoh Kristowe atin Beeney uléwe. Atin Been i miraye umul dob betome do munur de. Beeney sunguwe Nga i Tuluse, atin Beeney toowe na fo gérotor bé kéluhanay de tébule. Mélaw Beeney toowe fo gérotor, gérotor na bé kéluhanane. 19 Non sabaf fo dob kétayay Tuluse, tintu fo ségilew soy Kristowe bé Beene. 20 Atin méuyot de so ké i kéluhanay éntingayéne dob duniyae ni brab dob lawayo géséfagayun de non bé Nga ne. Atin bé kéléhu i Nga ne dob kruse, énggéféwaléyoy Tulusey kéluhanane dumo no.

21 Bé do gétah, mérayu gom dob Tuluse brab sébanil gom bé Tuluse non bé de tete rénigo gom brab de tete kéfégitung gom. 22 Endob béleewe ni non bé kéléhu Kristowe, fénwaléy i Tuluse begom do dumo no, inok waléy gom métintu dob adafa nuwe énda i sala gom brab énda i gétébo begom. 23 Endob kailanga kom i émfédaydaye bé késarig gome bé toowe kétoro. Atin féégét gom i kéunur gome. Brab kagom térénon i kégéinam gome bé de kéfiyonon fénasad i Tuluse begom amun énggélingoo kom i Fiyowe Uret. Been i niy toowe fo Fiyo Uret énggumah dob begome atin béleewe ni lémégéb mangéy dob kéluhanay ingéde dob duniyae ni. Atin i begéne, sani Pablowe, been i galbék guwe non sénugu Kristowe begén mangéy muret bé ni Fiyo Uret.

24 Atin béleewe ni, mororu sabaf bé kérasay guwe témabangan begom. Mororu non sabaf bé de kérasay gu, gétabangu émfégilid bé kérasay Kristowe inok waléy fiyoy lowoh ne, sani de munur de. 25 I Tuluse fénwaléyén begén sugu-sugué y de munur inok gétabanga ku begom bé kéuret guwe bé kéluhanay de kébéréhén. 26 Been i niy kébéréh i Tuluse ménbunéy dob kéluhanay de étéw bé do gétah. Endob béleewe ni fénggétiga noy de étéwén. 27 Béleewe ni méuyot i Tuluse de ké fégétiga no dob kéluhanay de étéwén i ni toow fo fiyo kétoro ménbunéy bé do gétah. Atin ay niy nan kétoro: Bati i Kristowe dob de fédéw

gom, atin sabaf bé ni waléy gom toow fo fiyo dob lawayo loo bé kéfiyoy Tuluse. I ni kétoro kay kéluhanay de étéw. 28 Mélaw ureté key i fantage bé Kristowe dob kéluhanay de étéw. Brab féingaté key i kéluhanane brab toroé key beroy kéluhanay gétiga keye inok kéluhana ro munur bé Kristowe inok waléy ro énda i kulang dob kéunur ruwe. 29 Atin i begéne fégéroru gémalbék inok mérigo damén i de ni. Atin fébagérey barakat Kristowe begén inok gérigono kuy de ni.

2

1 Méuyotu de ké gétiga kom i kégéror guwe gémalbék témabangan begom brab de munur diyo dob Laodisea, loo soy kéluhanay de étéw énda séna gélolo ro begén. 2 Fégéroru gémalbék inok émbagér i de fédéw gom brab inok waléy gom maak sédumon sabaf bé dakéle késégédaw gom, brab inok tintu munur gom bé toowe sabaf bé kégésobut gome bé toowe kétoro fénggétigay Tuluse begom, sani fantage bé Kristowe. 3 Non Kristo saén i miraye bé tintuwe kégétigan brab tintuwe kégésobut.

4 Béréhé ku begom i ni inok énda géunur gom bé de tugi do akar i de étéw fiyon fo ké maak toow i de kéuret ro. 5 Non fiyon fo ké énda diyou dob begome, démoyun so fégitungé ku begom. Atin mororu fo non gétiga ku émbagér i kéunur gome bé Kristowe, brab énda téréno kom de.

6 Atin non ténayakuf gom i Kristowe Kadna kom, fatut rigo gom i tintuwe miring bé Beene non begom i de dumo no. 7 Ufama, i kayéwe déménarir dob fantade. Atin i begome, maak déménarir gom dob Kristowe. Mélaw kagom sésuway bé Beene. Rigo gom i kétaya nuwe brab fébagér gom i kéunur gome loo bé ténoroe nén begom. Atin fatut démoyun gom fésalamat dob Tuluse sabaf bé Kristowe. 8 Atin ingat gom inok énda i magakaran begom émféunur bé de tugi do kétoro énda i lantékén, fiyon fo ké maak toow i de ni. Non tidéw saén dob kéilawane, brab tidéw dob de saitan. Békén toow i nan kétoro non békén tidéw dob Kristowe. 9 I funa kuwe muret bé ni dob begome, inok gétiga kom i toowe fantag bé Kristowe. I Kristowe ménwaléy kéilawan. Gido loo, i Kristowe, tintu ségilév bé Tuluse. 10 Atin i Tuluse niraya no begom bé tintuwe umul sabaf bé begom i de dumo Kristo. Beeney toowe mégulév, gérotor na bé kéluhanay barakatane mégulév brab do odoron. 11 Atin sabaf bé begom i de dumo Kristo maak do méntuli gomén. I kétuli gome, békén i kétulie rigonéy de étéw loo bé adat i de Judio. Yamula Kristoy maake téménuli begom bé kékéda nuwe bé de tafayén tete do adat gom tidéw dob begome inok éndaén kailanga kom i rémigowe tete. 12 Brab amun ménbautis gomén maak ménlébéng gomén brab maak méntébule gom ménggéodor bé Kristowe, sabaf bé kéunur gome bé barakat i Tuluse ménfétébule de. 13 Bé do gétah énda i umul gom magufusa, non médooy de sala gom brab non énda modor gom bé kitabe niray Moisese, loo bé kéodoroy de Judio de. Endob béleewe ni niray i Tulusey umule magufusa dob begome loo bé ménfétébulee bé Kristowe. Atin tintu fo fénsagadén i kéluhanay de sala tom. 14 Maak kénayasén i kéluhanay ménsulate do sala tom brab kitabe atin maak kénlabo no dob kruso séréngan bé Jesuse inok amun ménléhu i Kristowe ménkédan i nan sulat fantag bé de sala tom brab kitabe so. 15 Bé béno amun ménléhu i Kristowe, i Tuluse kénda noy kuwagib i de saitan mégulév brab de tete mégulév. Atin fénémala no bero dob téngaangay

kéluhanay de étéw bé kétabana nuwe bero bé kélého Kristowe dob kruse.

16 Mélaw kagom fédayaén i de étéw sémugu begom bé atiy fatute amaé kom brab inémé kom, taloo no sugué ro begom bé fatut kun fégadata kom i de mékétéfu do gai, brab do mantu térésang kélungonon, brab do gai kétérén. 17 Non i kéluhanay de ni maak do anlung i kéluhanay de éntingayén saén do gégumah mosoén, atin i tintuwe, been i Kristowe. 18 Kagom fédayaén i de étéw do félangka-langka kukumé ro begom sabaf bé de énggito ro kun tidéw dob Tuluse. Télamané ro begom féféngadafén bé de télaki. Endob kagom fédayaén de. I de ni do étéw do ubo-ubo saén do térifantad ro, éndob i toowe, do félangka-langka ro. Atin marok do gérotor ro sabaf bé de fiyo kégétiga ro kun, éndob i toowe, énda i funa ro félangka-langka. 19 I de ni do étéw éndaén ménsumfat ro dob lowohe, sani Kristowe. Endob i betome maak lowoh Kristo, atin Been i uléwe. Ménsumfat tom kéluhanan loo bé de réfa i lowohe, atin féérukéy Tuluse betom non ménsumfat tom kéluhanan dob Kristowe.

20 Maak ménléhu gom énggéodor bé Kristowe. Mélaw méntangéy gomén tidéw dob de saitan brab éndaén géfégulówo ro begom. Mélaw kagomén modor bero. 21 Atin kagom odor-odor ké sugué ro begom maro, “Kagom kuwahén i ni”, taloo no, “Kagom amaén i nan”. 22 Non i amaéne waléy mékédan ké namaén. Mélaw kagom odoron i da nan do sugu non tidéw saén dob kéilawane. 23 I de ni étéw maak fiyoy de sugu ro, non fégésé roy de étéw méngadaf bé de télaki, brab ubo-ubo ro térifantad, brab do lubagé roy de lowoh ro. Endob i de ni do sugu énda fo fiyo no brab énda fo toowén. Non énda gétabanga ro betom mika bé de tete kétayay lowoh tome.

3

1 Maak méntébule gomén ménggéodor bé Kristowe, non wén i umul gom magufusa sabaf bé Beene. Mélaw fatut fégitung gom i fantage bé de éntingayén dob lawayo diyo. Non diyo i Kristowe méguléw mésar dob kuwonoy Tuluse. 2 Fégitung gom i de éntingayén dob lawayo diyo, békén i de éntingayén dob fantade ni. 3 Non maak ménléhu gomén non éndaén modor gom bé de tete adat. Atin wén i tintuwe umul gom sétifon bé Kristowe dob lawayo. Atin énda mékédan i ni umul non sédumon i Kristowe bé Tuluse. 4 I tintuwe umul gom diyo dob Kristowe. Atin amuk séfule giton i kéfiyo nuwe, brab giton soy kéfiyoy mantuwe umul gom non géodor gom bé Kristowe.

5 Mélaw fatut tagak gom i de tete kétayay de lowoh gom, loo bé de kébigaén, brab mékérésike rigonén brab do kéarumén. Non i kéaruméne ségiléw bé kéféngadafe bé kéninontowe. 6 I de étéw rémigo bé de ni, kukuméy Tuluse bero non énda modor ro bé de suguén. 7 Atin fiyon i begome, rénigo gom i da nan bé do gétah, non tete sénay de adat gom bé béno.

8 Endob béleewe ni, fatut tagak gom i kéluhanay de ni, loo bé kékérite, brab kéraréke, brab de ségiyo na do tete kébéréh. 9 Kagom tugion i de dumo gom, non ténagak gomén i de tafay do tete adat gom. 10 Brab ménfukas gomén bé kégédot gome bé mantuwe brab fiyowe adat. I ni mantu adat tidéw dob Tuluse. I Tuluse démoyun féwaléyé no begom mantu brab fiyo loo bé Beene inok toow fo gétiga kom i fantage bé Beene. 11 Mélaw ségiléw-giléw i de mantu étéwén, fiyon fo ké do Judio taloo no do békén Judio, fiyon fo ké do méntuli taloo no énda, fiyon fo ké do énggéféganad taloo no énda, fiyon fo ké do rifén taloo no

békén. Enda i ségiyo gérotor saliyu bé Kristowe, brab Been i batie dob kéluhana tome do munur de.
12 Betomey de étéw fénémili i Tuluse waléy do étéwén sabaf bé kégédaw ne betom. Mélaw fatut mégédaw gom brab méuray i na gome, brab térifantad gom, brab métanék i de adat gom brab témingkél gom. 13 Atin fatut sétabang gom, brab séfésagad gom amuk wén i réménigo tete dob begome. Fatut fésagad gom i de dumo gom loo bé kéfésagad i Kadnane begom. 14 Atin saliyu na bé de ni, fatut ségédaw gom, non been i niy funa kome waléy sétiman i de fédéw gom loo bé fatute. 15 Atin fédaya gom i Kristowe fétanéké noy de fédéw gom, inok énda sékérit gom non been i niy funay Tuluse fénwaléyén begom sébaan lowoh. Atin fatut démoyun gom fésalamat. 16 Atin i kéluhanay de fiyo kétoro Kristowe fatut démoyun bati dob de fédéw gom. Atin fatut sétoro gom brab séféginau gom loo bé kéfégétigay Tuluse de begom. Atin kanta gom i de kanta démayéw bé Tuluse brab de kanta émfésalamat dob Tuluse. 17 Mélaw i rigoné kome, fiyon fo ké dob de kébéréh taloo no dob de rigonén, fatut rigo gom sabaf begom i de kuyug i Kadnane Jesus. Atin sabaf bé kéunur gome bé Kristowe, fatut démoyun gom fésalamat dob Abaye Tulus.

18 I de begom do bawagan libun, odoro kom i de sugu i de bawag gom, non been i niy fatute rigonéy de munur bé Kristowe. 19 Atin i de begom do lagéy, fatut fégédaw gom bé de bawag gom brab kagom dusanén bero.
20 I de begom do nga, odoro kom i kéluhanay sugu i de lukés gom, non been i niy késuwatay Tuluse. 21 Atin i de begom do boh brab do idéng, kagom fékélébuwanén i kédowoy gome bé de nga gom taman waléy ro mékérit brab éndaén méuyot ro rémigo fiyo.
22 I de begom do rifén, odoro kom i kéluhanay sugu i de amu gom. Fatut rigo gom i fiyowe sénga tékélid, békén saén dob gaiwe téngténgéy amu gome begom inok mésuwat begom. Yamula tidéw dob fiyowe fédéw gom odoro kom i de sugu ro sabaf bé dakéle kébasana kom bé Kadnane. 23 Brab fiyon fo ké ati rigoné kome, fatut toow gom fo fégéror, maak békén saén kéilawan i galbéko kome éndob maak Kadnan i galbéko kome. 24 Fégétédém gom i ni, i Kadnane barasa no begom. Non i Kadnane barasa no begom bé de kéfiyonon irayén dob de étéwén. Non Kristowey tintuwe amu gom. 25 Atin i de étéw rémigo tete, kukuméy Tuluse bero loo bé kégétimal i de sala ro. Non i Tuluse, énda i isu ramigo no.

4

1 Atin i de begom do amu, fatut rigo gom i métintuwe brab fiyowe dob de rifé kom. Fégétédém gom i ni, fiyon i begome, wén soy Amu gom dob lawayo.

2 I kéluhana kome do munur, fatut fédayday gom i kédasal gome dob Tuluse. Brab kagom manat ké démasal gom. Atin fatut fésalamat gom dob Tuluse ké démasal gom. 3 Atin dasal gom so mongot dob Tuluse tabanga no begey inok wén i do gai géureto key i kébéréh ne brab géfégétiga key i Kristowe dob de étéw. Been i niy kétoroe ménbunéy bé gétahe. Atin ménférisuwu béleewe ni sabaf bé kéuret guwe bé ni Fiyo Uret. 4 Mélaw dasal gom inok fékéntayéy Tulusey kéuret guwe loo bé fatute rigoné ku.
5 Atin fatut fétuntay gom i de rigoné kom dob de étéw do énda séna munur bé Kristowe, atin tulama gom uret i Kristowe sénga gai

fakay ureté kom. 6 Atin féfiyo gom démoyun i késéuret-uret gome bero brab i késéuret-uret gome fatut wén i lagaén. Brab fatut gétiga kom i fatute késumbul gom dob kéluhanay de étéw.

7 I gulaané tome dumo tom Tikiko, sani mésarigone gémalbék brab dumo gu so ségilév sugu-suguéy Kadnane, been i émfégétigane begom fantag bé begéne brab goho kuwe ni dini. 8 Been i niy funa kuwe de sémugu mangéy dob begome, inok féororé no begom bé kéuret ne begom fantag bé de goho key dini. 9 Atin wén soy ségétéwe lagéy dumo gom sébaan gonon féndawét Onesimo modor de. Beeney gulaané tome dumo tom munur bé Jesuse. Toow fo mésarigon i ni étéw. I berowe, ureté ro dob begomey kéluhanay de ménrigo dini.

10 I Aristarkowe, ségifaé no begom. Been i dumo guwe ménférisu dini. Ségifaé Markose so begom, sani dumo Bernabewe sétiman bebe. Fén-uwito kun begom kébéréh fantag bé Markose, bé fatut tayakufé kom amuk gégumah dob begome. 11 Atin i Jesuse (féndawét so Justo) ségifaé no so begom. Enda i ségiyo do Judio mamungon begén muret fantag bé kéfégulév i Tuluse, saliyu bé de ni do télév gétéw. Toow fo ténabanga ro begén.

12 Atin i Epafrase, ségifaé no so begom, sani dumo gome sébaan gonon brab ségétéw so sugu-sugué Jesu Kristowe. Sénga tékélid démasal fo dob Tuluso inok méégét i kéunur gome brab énda téméréno, brab inok rigoné kom fo toow i kétayay Tuluse. 13 Enggito gu foy kégéror ne gémalbék, mélaw géureto ku dob begomey fantage bé kégéror ne témabangan begom brab de étéw dob Laodisea loo soy de étéw dob Hierapolis. 14 Atin i Lukase, sani gulaané tome muwa brab Demase so, ségifae ro begom.

15 Atin fésamfay gom so dob de munur dob Laodiseay késégifa geye bero brab dob libune féndawét Nimfas brab dob de munur sélimud méngadaf dob lawi ne. 16 Amuk gilid basané kom i sulat guwe ni, fatut fébasa gom so dob de munur bati dob Laodisea. Brab wén soy sulat guwe mangéy dob de munur dob Laodisea, fatut basa gom so. 17 Atin béréh gom dob Arkipowe bé fatut fétausé noy galbéke niray i Kadnane de.

18 I begéne Pablo, sulaté kuy ni géfuray késégifa bé de kagén kémér. Kagom lifotén begén nikét bé sangkalie dob férisunone ni.

Mégédaw damén i Tuluse begom.
Pablo

I Sunguwe Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Tesalonika

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Tafayén séménugud i Pablowe dob ingéde Tesalonika, atin médoo bé de étéw i ménwaléye do munur bé Jesuse sabaf bé kéuret ne. Endob i de Judio do bati diyo dénédél roy Pablowe mésut tidéw dob ni ingéd, non ménika ro bé kétoro ne fantag bé Kristowe.

Amun tékédan i Pablowe tidéw dob ingéde ni Tesalonika, ménbuku fantag bé de mantu do munur bati diyo. Ménbuku ké témérén ro munur bé Kristowe sabaf bé kéférasay i de Judio bero. Mélaw sénugu Pablowey ségétéwe dumo no gémalbék féndawét Timoteo inok susiné no ké ati gohoy de munur. Amun ménséfule i Timoteowe mangéy dob Pablowe, nuretén i fantage bé de munur dob Tesalonika bé fétausé roy kéunur ruwe bé Kadnane Jesu Kristo, fiyon fo ké mérasay ro. Mélaw sénulat Pablowey ni inok ureté no dob berowey kéoror ne brab inok féfiyo noy fédéw ruwe. Dob ni sulat, ténoro Pablowe soy fantage bé késéfule Kristowe brab kétébule i Tuluse bé de munur moso.

1 I begeye Pablo, Silas brab Timoteo, sémulat gey mangéy dob begome do munur bé Kristowe dob ingéde Tesalonika, do étéw i Abaye Tulus brab Kadnane Jesu Kristo.

Mégédaw damén i Tuluse begom brab irayén damén i métanéke fédéw.

2 Démoyun gey fésalamat dob Tuluse sabaf bé begome kéluhanan, atin sénga tékélid dasala key so begom dob Tuluso. 3 Non buluk démasal gey dob Abay tome Tulus, gétédémo key i de fiyo rigoné kom sabaf bé kéunur gome bé Kristowe. Brab gétédémo key i kégéror gome gémalbék sabaf bé kéimu gome bé Kristowe. Brab gétédémo key i kéégét i inam gome bé késéfule i Kadna tome Jesu Kristo. 4 Do dumo gey, gétiga key méimu i Tuluse begom brab fénémilién begom waléy do étéwén. 5 Non amun nuret gey dob begomey Fiyowe Uret, énda nureto key saén begom, yamula fénggito gey so begom i de mékégaif rénigo gey dob barakat i Rémogor i Tuluse. Atin tintu énggétiga key toow fo fiyoy toowe dob Fiyowe Uret. Atin énggito gom i fiyowe adat gey amun diyo gey dob begome atin rénigo gey i kéluhanay de ni inok tabangé key begom. 6 Atin i begome, niring gom i adat geye brab adat i Kadnane. Fiyon fo ké ménggéagéw gom médoo kérasay, ténayakuf gom i Fiyowe Uret. Atin toow fo ménoror gom, non fénoror i Rémogor i Tuluse so begom. 7 Mélaw, ménwaléy gom do étéw fatut iringéy de munur dob Masedonia brab Akaya. 8 Non i kébéréh i Kadnane nuret gom békén saén ménlégéb dob Masedonia brab Akaya. Yamula i kéurete fantag bé kéunur gome bé Tuluse ménlégéb mangéy dob kéluhanay de ingéd. Mélaw éndaén kailanga key i murete fantag bé kéunur gome. 9 Non kéluhanay de étéw muret fantag bé kétayakuf gome begey bé kéangéy geye témukaw begom. Atin ureté ro soy kétagak gome bé kéféngadaf gome bé de kéninontow amun ménunur gomén bé tintuwe brab méuyage Tulus inok féngadafé kom brab rigoné kom i kétaya nuwe. 10 Atin ureté roy fantage bé kéongot-ongot gome bé késéfule i Nga ne Jesus tidéw dob lawayo. Beeney ténébule i Tuluse. Atin Beeney mémukase betom inok

énda kukuméy Tuluse betom amuk kukumé no moso i de kéilawan.

2

1 Do dumo gey, begom soy énggétigane de bé wén i fiyo rénigoy kétukaw geye begom. 2 Gétiga kom i kéférasaye begey brab kéféngirase begey dob ingéde Filipos. Ménrigoy ni bé énda séna ménagéw gey de mangéy dob begome. Endob fénbaraw i Tuluse begey inok géureto key begom i Fiyowe Uret tidéw dob Beene, fiyon fo ké médooy sébanile begey. 3 Atin i kéuret geye dob begome békén tidéw dob tugie kétoro, taloo no tete i funa keye témoro, taloo no fagakara key begom. 4 Yamula, doyuné key béréhén i kétayay Tuluse, non gékarangay Tuluse médait gey muret bé Fiyowe Uret funa no sénarigén dob begeye. Atin énda télamané key fésuwatén i de étéw, yamula méuyot gey émfésuwat bé Tuluse sani gétigane bé de fédéw tom. 5 Gétiga kom i kageye kébéréh. I kageye kébéréh békén saén kékuwéy taloo no fégékurta gey. Gétigay Tuluse so toow i ni. 6 Atin énda séménléd gey bé de kédayéw gom begey taloo no kédayéw i de ségiyo. 7 Wén i atura key sémugu begom témabang begey non do apostol Kristo gey, éndob énda rénigo gey de. Yamula amun diyo gey dob begome, mélémak i kérigo geye begom ségiléw bé ségétéwe idéng toow fo mélémak i kérigo nuwe bé de ngaén. 8 Atin sabaf bé kéféimu geye begom, nuret gey dob begomey Fiyowe Uret tidéw dob Tuluse. Atin békén saén i ni, yamula ménuyot gey so séloyuk begom bé kéluhanay de rigoné kom, non toow fo gulaané key begom. 9 Do dumo gey, gétiga key gétédémo kom soy kégéror geye gémalbék. Amun nuret gey dob begomey Fiyowe Uret tidéw dob Tuluse, fuweh na kélungonon i kégalbék geye inok gédoté key i kéfaguyag geye. Mélaw énda méngkérégénan gom begey.

10 Gétiga kom brab gétigay Tuluse so bé fiyo brab métintuy de rénigo gey dob begome do munur. Enda i rénigo gey funay ségétéwe gétébo begey. 11 Gétiga kom i de rénigo gey dob séngae ségétéw begom, ségiléw bé kérigoy ségétéwe boh bé de ngaén. 12 Non fénbagér gey brab fénfiyo gey i de fédéw gom. Atin nongot gey dob begome bé rigoné kom i fiyowe sénga tékélid loo bé fatute rigonéy de étéw i Tuluse. Been i ménémilie begom inok féguléwo no begom brab inok gétiga kom i kéfiyo nuwe.

13 Atin ay ni soy funa keye démoyun fésalamat dob Tuluse. Amun nuret gey dob begomey kébéréh i Tuluse, fénggélingo gom brab ténayakuf gom. Ménunur gom de bé békén saén kébéréh i kéilawane, yamula kébéréh i Tuluse. Atin tintu fo tidéw dob Tulusey kébéréh geye, non usaréy Tulusey kébéréh ne émfébagér bé kéunur i betome do munur bé Jesuse. 14 Atin do dumo gu, i ménrigowe dob begome ségiléw bé ménrigowe dob de étéw i Tuluse do munur bé Jesu Kristowe bati dob Judea. Fénrasay i de dumo ro bero do Judio. Atin ségiléw so bé begome, i de dumo gom bati dob kagome ingéd férasayé ro so begom sabaf bé kéunur gome bé Jesuse. 15 I de Judio dob Judea fénléhu roy Kadnane Jesus brab de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin fénrasay ro so begey. Toow fo énda mésuwat i Tuluse bero. Atin sébanil ro so bé kéluhanay étéwe. 16 Non ténlama roy gémélée begey muret bé Fiyowe Uret dob de békén Judio, funa ro méfukas dob de sala ro. Mélaw ségiléw bé gétahe, toow fo ménféno ron bé salae. Mélaw béleewe ni, toow fo mékérit i Tuluse bero.

17 Atin do dumo gey, amun énggéséféka tom bé magade saén énda gélifoto key begom. Yamula toow fo mégundoy gey begom atin toow fo téménlama gey man mangéy diyaan inok géségito tom. 18 Méuyot gey séfule mangéy dob begome. Brab i begéne, Pablo, médoonén gule téménlamawu mangéy diyaan. Endob alangé Satanase fo begey. 19 I funa keye damén méuyot séfule mangéy sugud-sugud diyaan, non toow fo gulaané key begom. Atin gulaané key begom non sabaf bé begome, ménwaléy méégét i kéongot-ongot geye bé késéfule Jesu Kristowe. Atin sabaf bé begome, toow gey fo moror. Atin amuk diyo gey moso dob adafay Kadnane Jesu Kristo ké séfule, géureto key i fiyowe fantag bé de rénigo gey sabaf bé kéunur gome. 20 Toow, begom i funa keye moror brab géfélangka-langka.

3

1 Amun éndaén foy fégifusa key bé kégundoy geye begom, ménséfagayun gey téléw gétéw bé i begeye ruwo gétéw bati gey dob Atenas, 2 brab ségétéw saén i mangéye diyaan. Mélaw sénugu gey i Timoteowe, sani dumo tome munur brab dumo gey gémalbék dob Tuluse muret bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe. Sénugu gey i Timoteowe inok fébagéré noy kéunur gome brab féfiyoné noy de fédéw gom, 3 inok énda i ségétéw begom mébaleng i kéunur ne sabaf bé de kéférasay begom. Gétiga kom soy de ni do kérasay mérigo dob betome non beeniy bantak i Tuluse. 4 Non amun diyo gey séna dob begome, bénréh geyén dob begome bé férasayén tom moso. Atin tintu gétiga kom so bé toow fo ménrigo. 5 Been i niy funa kuwe séménugu bé Timoteowe mangéy dob begome. Endob téningkél guy kébuku guwe fantag bé begome. Mélaw sénugu guy Timoteowe inok susiné noy fantage bé kéunur gome. Ménbukuu ké ténéngkad Satanase begom brab bénalengén i kéunur gome atin mésinggula mélaw i kéluhanay galbék geye.

6 Atin mantu séna énggumah i Timoteowe tidéw dob begome. Atin nuwitén i fiyowe uret fantag bé kéunur gome brab kégédaw gome. Atin bénréhén begey i doyuné kom kun fégitungén i fiyowe fantag bé begeye. Brab bénréhén soy kéuyot gome géségito begey loo bé kéuyot geye géségito begom. 7 Mélaw do dumo gey, fiyon fo ké béleewe ni médooy de mérégén géagéwo key brab kérasayan gey, ménfiyoy de fédéw gey sabaf bé begome. I kéunur gomey funay de fédéw gey ménfiyo. 8 Non bé do gétah, toow fo ménbuku gey fantag bé begome. Endob béleewe ni, moror gey non gétiga key méégét i kéunur gome bé Kadnane brab éndaén fo émbaleng i de fédéw gom. 9 Béleewe ni, géfésalamat gey dob Tuluso fantag bé begome. Fésalamat gey sabaf bé kéoror geye démasal dob Tuluso fantag bé begome. 10 Fuweh na kélungonon, démasal gey fo toow dob Tuluse ongoté key dob Beene tungkasé no betom géségito man ségule inok géféégéto key i kéunur gome amuk wén i kulang de.

11 I Abay tome Tulus brab Kadna tome Jesus, tafayé ro damén i agéwone inok géagéw gey mangéy dob begome. 12 Atin féinutéy Kadnane fédakélén damén i késégédaw gome brab kégédaw gome bé kéluhanay de étéw, inok waléy ségiléw bé kédakél i kégédaw geye begom. 13 Mélaw fébagéré noy de fédéw gom, brab féwaléyé no begom toow fo fiyo brab do métintu inok énda métébo gom amuk diyo gomén dob adafay Abay tome

Tulus bé gaiwe séfule i Kadnane Jesus beroy kéluhanay de étéwén.

4

1 Atin do dumo gey, wén soy bérehé keye begom. Ténoro gey begom i fatute adat rigoné kom inok mésuwat i Tuluse de. Atin been i niy rénigo gome. Atin béleewe ni sabaf bé atura keye tidéw dob Kadnane Jesus, ongoté key dob begome bé umana kom i da nan fiyo rigoné kom. 2 Gétiga kom i kétoro geye begom sabaf bé atura keye tidéw dob Kadnane Jesus. 3 Kétayay Tuluse ké métintu gom brab kagom bigaén. 4 I kéluhana kome fatut féfiyo gom i kébawag gome. Rigo gom i fatute loo bé kétayay Tuluse. 5 Mélaw féfiyo gom i kébawag gome loo bé fatute. Kagom iringén i de énda méngintulus, modor ro saén bé de tete kétayay de lowoh ro. 6 Mélaw fatut énda i ségétéw begom rémigo késalaan loo bé ni dob dumo gome munur bé Kristowe taloo no lafisé kom. Non i Kadnane kukumé noy de étéw rémigo tete loo bé ni. Bénréh geyén i ni dob begome bé do gétah brab sulaté ku man béleewe ni. 7 Non i Tuluse fénémilién betom inok waléy tom do métintu étéw. Enda fénémilién betom inok sétayan tom bé békéne do bawag tom. 8 Mélaw amuk wén i étéw mika bé ni kétoro, békén étéw i kéikaa nuwe, yamula Tulus, sani miraye bé Rémogor ne dob betome.

9 Enda kailanga kuy sémulatane begom fantag bé kégédaw gome bé de dumo gom munur. Non Tulus i téménoroe begom bé fatut ségédaw gom. 10 Atin gétiga key mégédaw gom bé kéluhanay de dumo gom munur bati dob Masedonia. Gido loo do dumo gey, ongoté key dob begome bé umana kom i kégédaw gome. 11 Fatut fétanék gom i kébati gome, brab kagom furaya fédéw i de dumo gom. Brab fatut fégéror gom gémalbék inok gédoté kom i kéfaguyag gome, loo bé bénréh geye begom bé do gétah. 12 Amuk rigoné kom i ni, fiyon i de énda munur fégadata ro begom, brab énda kailanga kom i mongote dob de ségiyo inok gédoté kom i kéfaguyag gome.

I késéfule Jesuse

13 Atin do dumo gey, méuyot gey de ké gétiga kom i fantage bé de ménléhuén kuyug Kristowe. Non amuk gétiga kom i toowe fantag bé ni, énda tete i de fédéw gom loo bé de étéw énda i inam ro. 14 Non munur tom bé i Jesuse, ménléhu, tidéw béno méntébule, atin séfule moso. Mélaw munur tom bé i de ménléhu munur bé Jesuse, tébule ro brab féséfuleéy Tuluse moso bero modor bé Jesuse.

15 Ay ni sulaté key i kétoro i Kadnane: I de betom do méuyag séna dob gaiwe séfule i Kadnane, énda géétah tom bé de ménléhu do kuyug Jesuse. 16 Non bé gaiwe séfule i Kadnane mélus tidéw dob lawayo, wén i mékes toow fo métanug, brab émbéréh i gérotore télakiy Tuluse, brab émbéréh i témburiy Tuluse. Tidéw béno, i de étéw munur bé Kristowe do ménléhuén, beroy de sungu tébule. 17 Tidéw béno, i de betom do kuyug Jesuse do méuyag séna bé béno gai, sétimu tom betom i de mantu méntébule dob rawéno diyo. Atin sébalak tom bé Kadnane dob rotoro diyo. Tidéw béno, diyo tom dob Kadnane taman sa taman. 18 Mélaw séféfiyo gom fédéw bé de ni do kébéréh gu.

5

1 Do dumo gey, énda kailanga key i sémulatane begom fantag bé gaiwe mérigoy de ni. 2 Non gétiga kom i fantage bé késéfule i Kadnane moso. Kétékowan moso i de étéw de loo bé kékétékoway ségétéwe étéw ké gégumah i ségétéwe ménakaw ké kélungonon. 3 Bé lala i de étéw émbéréh maro, “Métanék i ni gai

brab énda i makakaid bé ni kébati," sonom béno tékow gégumah i gaiwe mébinasa ro. Atin énda géséliyaha ro de. Atin métékow i kégumah i nan gai loo bé kégumah i gaiwe kéararan i ségétéwe libun obor. 4 Endob do dumo gu, énda bati gom dob délémone loo bé de étéw énda gétiga roy fatute. Mélaw énda fatut gom kétékowan bé kégumah i gaiwe séfule i Kadnane loo bé ségétéwe kétékowan ké gégumah i ségétéwe ménakaw. 5 I kéluhana kome bati gom dob géfékayae sani dob fangangaturay Tuluse. Enda bati tom dob délémone, sani dob fangangatura Satanase. 6 Mélaw katom démoyun féfidongén i de itunga tom loo bé de étéw énda ongot-ongoté roy kégumah i Kadnane. Fatut démoyun tom mingat brab féfiyoné tom i adat tome brab énda odoro tom i de tete kétayay de lowoh tom. 7 Kélungonon i kéfidong i de étéw brab kélungonon soy kéolo ruwe. 8 Endob i betome do bati dob géfékayae énda fatut odoro tom i de tete kétayay de lowoh tom. I betome do munur, fatut iringé tom i sundalowe, non fatut kégalé tom i kéunur tome bé Tuluse brab kégédaw tome bé de dumo tom non been i niy maake futow kémélung bé de kuméng tom. Brab fatut féégété tom i inam tome bé kéfukas tome dob de sala tom non been i niy maake futow sayaf témélèb bé de ulew tom. 9 Non fénémili i Tuluse betom békén inok kukumé no betom. Yamula fénémilién betom inok fukasé no betom sabaf bé Kadnane Jesu Kristo. 10 Non i Jesuse génantino no betom méléhu inok méuyag tom bati dob beene taman sa taman fiyon fo ké ménléhu tomén taloo no méuyag tom séna dob gaiwe séfule mangéy dini. 11 Mélaw fatut fétaus gom i késéféfiyo gome fédéw brab késétabang gome loo bé rigoné kome béleewe ni.

12 Atin do dumo gey, ongoté key dob begome bé fégadata kom i de gémalbék dob begome, sani de odoro kom fénémili i Kadnane témoro begom. 13 Basana kom bero brab féimu gom bero sabaf bé galbék ruwe dob begome. Atin kagom sétiboh bé de dumo gom munur.

14 Atin do dumo gey, ongoté key dob begome bé béréh gom dob de faukén bé fatut ro gémalbék. Atin fatut fébagér gom i fédéw i de mégilak. Atin fatut tabanga kom i de étéw kailanga roy tabange. Atin fatut tingkélo kom i kéluhanay de étéw. 15 Féginau gom i de étéw bé békén ro sémuli ké wén i réménigo tete dob berowe. Yamula fatut rigo gom fiyo dob de dumo gom munur brab dob kéluhanay de étéw sénga tékélid.

16 Atin fatut moror gom sénga tékélid. 17 Brab fatut dasal gom démoyun. 18 Atin fiyon fo ké ati goho kome, fatut fésalamat gom dob Tuluse. Non been i niy kétayay Tuluse rigoné kom sabaf bé kéwaléy gome do dumo Jesu Kristowe.

19 Atin kagom alangén i Rémogor i Tuluse. 20 Atin kagom mika bé urete tidéw dob Tuluse. 21 Téngkad gom i kéluhanane brab tayakuf gom i fiyowe. 22 Atin férayu gom dob kéluhanay tetee.

23 I Tuluse, sani émfétanéke bé de fédéw gom, féwaléyé no damén begom métintu. Atin diyagané no damén i de lowoh gom brab de rémogor gom brab de fédéw gom inok énda i rigoné kom fatut sénditon gom de taman dob gaiwe séfule i Kadna tome Jesu Kristo. 24 I Tuluse, sani ménféwaléye begom do munur, rigoné noy ni non toow fo gésarigon.

25 Do dumo gey, dasala kom so begey.

26 Fatut ségifa gom i kéluhanay de dumo tom munur, brab fégito gom i kégédaw gome bero ké séségifa gom.

27 Atin sabaf bé atura kuwe tidéw
dob Kadnane, ongoté ku dob be-
gome bé basa gom i ni sulat dob
kéluhanay de dumo tom munur
diyaan.
28 Mégédaw damén begom i
Kadna tome Jesu Kristo.
Pablo

I Géruwowe Sulat Pablowe dob de Munur bé Kristowe dob Tesalonika

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Been i niy géruwowe sulatén dob de munur do bati dob ingéde Tesalonika. Dob sunguwe sulat Pablowe, ténoroén i fantage bé késéfule Jesuse. Endob i de dumo bé de étéw diyo, énda gésobuto ro de. Mélaw sénulat Pablowe man i ni sulat inok fégétiga no beroy fantage bé késéfule Jesuse, non bé sungusunguwe, gégumah i Ségétéwe Sébanil bé Kristowe. I ni étéw, médooy férigo nuwe tete bé de étéw énda munur ro bé Kristowe.

Dob ni sulat, fénfiyo Pablowey fédéw i de étéw do munur diyo inok fédayday ro munur fiyon fo ké mérasay ro sabaf bé kéunur ruwe.

1 I begeye, Pablo, Silas brab Timoteo, sémulat gey mangéy dob begome do munur bé Kristowe dob ingéde Tesalonika, sani de étéw i Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu Kristo.

2 I Abaye Tulus brab Kadnane Jesu Kristo, mégédaw ro damén begom brab iray ro damén begom i métanéke fédéw.

3 Do dumo gey, fatut gey démoyun fésalamat dob Tuluse sabaf bé begome. Non toow fo minut méégét i kéunur gome brab minut fo dakél i késégédaw gome. 4 Been i niy funa keye émbéréh bé fiyowe fantag bé begome dob de munur bé Kristowe dob de simbaay Tuluse dob de ségiyo ingéd. Ureté key i fantage bé kéunur gome brab kétingkél gome bé de kéférasay begom brab de mérégén géagéwo kom. 5 Dob kéluhanay de ni, giton métintuy kékukum i Tuluse, atin waléy gom toow fo médait féguléwo no. Atin i funa kome mérasay, sabaf bé kéféguléwoy Tuluse begom. 6 Endob métintuy Tuluse atin mélaw férasayé no moso i de étéw émférasay begom béleewe ni. 7-8 Atin kédané noy kérasay gome brab de kagey so kérasay. Rigoné noy ni dob gaiwe téfégito moso i Kadnane Jesus ké séfule tidéw dob lawayo kémégal mérino aféy, beroy de barakatan do télaki no. Atin bé béno kukumé noy de étéw mika ro bé Tuluse brab de énda munur bé Fiyowe Uret fantag bé Kadna tome Jesus. 9 Mékukum ro mébinasa taman sa taman. Sésuway ro bé Kadnane brab dob barakat ne réméndaw. 10 Mérigoy ni dob gaiy késéfule ne inok dayéwéy kéluhanay étéw ne brab fégadatay kéluhanay de munur de. Atin géamung gom so dob berowe non ménunur gom bé kéureto keye begom.

11 Been i niy funa keye démoyun démasal mongot dob Tuluse bé féwaléyé no fiyoy de adat gom loo bé fatute rigonéy de étéw fénémili i Tuluse. Ongoté key so dob Beene bé tabanga no begom bé barakat ne inok gérigono kom i fiyowe kétaya kom rigonén sabaf bé kéunur gome de. 12 Mélaw dayéwé kom i Kadna tome Jesus, brab i Beene dayéwé no so begom. Mérigoy ni sabaf bé kégédaw i Tulus tome brab Kadnane Jesu Kristo.

2

I késéfule Jesuse

1 Do dumo gey, fégétiga key begom i fantage bé késéfule i Kadna tome Jesu Kristo brab kétimu ne betom inok diyo tom dob Beene. Ongoté key dob begome, 2 bé kagom magad mégilak taloo no émbuku i de fédéw gom amuk wén i gélingoo kom uret bé énggumahén kun i gaiy késéfule i Kadnane. Kagom munur de fiyon fo ké ségétéw kun sénarigoy

Tulusey ménbérého de taloo no bénréh i ségétéwe kun muret taloo no wén kun i sulat tidéw dob begeye fantag bé ni. 3 Mélaw kagom fo fédayaén i de étéw fagakara ro begom. Non i gaiwe séfule i Kadnane, énda gégumahén taman énda médooy de waléy sébanil bé Tuluse brab téfégitoy Tetee Etéw sani tintuwe fo sébanil bé Tuluse, sani mangéye dob emfernowo moso. 4 Atin ay niy rigonéy nan étéw: Sébanil bé kéluhanay féngadafév de étéw brab kéluhanay de mékétéfu kun. Atin toow fo téfégérotor dob kéluhanay de ni. Atin mahur so dob lawi i Tuluse brab mésar diyo atin bérého no been kun i Tuluse.

5 Aw énda gétédémo kom i de ni? Bénréh gun i ni dob begome bé do gétah bé kédiyo guwe séna dob begome. 6 Endob béleewe ni wén i malang bé ni Tete Etéw, atin gétiga kom i malange de. Endob téfégitoy ni Tete Etéw dob fatute gai. 7 Béleewe ni, gémalbékén i barakat i ni Tete Etéw, éndob mébunéy i de rigoné no. Endob i malange de, taus i kéalang ne de taman mékédan. 8 Tidéw béno, i Tetee Etéw téfégito. Endob amuk gégumah i Kadnane Jesus, féléhué noy ni Tete Etéw bé kéiyuf ne de brab binasané no dob barakat i kéréndaw ne. 9 Endob amuk gégumah i ni Tete Etéw, wén i barakatén tidéw dob Satanase. Brab gérigono noy kéluhanay de séségiyo-giyo do mékégaif do galbék do énda toowén non békén tidéw dob Tuluse. 10 Brab rémigo do médoo do gékélasi do tete inok fagakara noy de étéw do méléhu. Méléhu ro non énda ténayakuf roy toowe kétoro inok méfukas ro dob de sala ro. Yamula ménika ro de. 11 Been i niy funay Tuluse fénfégitungén bero bé békéne katabuwan inok munur ro bé de tugi. 12 Mélaw i kéluhanay de étéw énda munur ro bé toowe kétoro éndob méuyot ro rémigo tete, kukuméy Tuluse bero.

13 Do dumo gey, toow fo mégédaw i Kadnane begom. Fatut démoyun gey fésalamat dob Tuluse sabaf bé begom. Non fénémili i Tuluse begom fukasé no bé sunguwe. Hoo, fénwaléyén begom do métintu do étéwén bé barakat i Rémogor ne brab dob kéunur gome bé toowe kétoro. 14 Atin sénéngkat i Tuluse begom munur dob Beene bé Fiyowe Uret nuret gey begom, inok kagom soy kéfiyoy Kadna tome Jesu Kristo. 15 Mélaw do dumo gey, féégét gom i kéunur gome brab lékafit gom dob de toow ténoro gey begom dob de kéuret gey brab dob sulat geye.

16-17 I Kadna tome Jesu Kristo brab Abay tome Tulus fébagéré ro damén begom brab féfiyoné ro damén begom inok démoyun gom gérigo brab gébéréh bé fiyowe. Toow fo mégédaw i Tuluse betom, sani émfébagére bé de fédéw gom brab émféégéte bé kégéinam tome bé de kéfiyonon irayén.

3

1 Atin do dumo gey, ay niy tamfaday béréhé keye begom. Dasala kom begey inok magad mélégéb i kébéréh i Kadnane brab médooy de étéw munur dob Beene brab fégadata ro so ségilév bé de rénigo gom. 2 Dasal gom so dob Tuluse inok énda fédayaé noy de tete étéw férasayé ro begey. Non médooy de étéw énda munur ro bé Fiyowe Uret.

3 Endob toow fo gésarig tom bé Kadnane. Fébagéré noy de fédéw gom brab diyagané no begom tidéw dob Satanase. 4 Atin sabaf bé kéunur geye bé Kadnane, gésarigo key begom. Gétiga key rigoné kom béleewe niy de sénugu gey begom brab taus gom so dob de gétundug do gai moso.

5 I Kadnane fanangguwité no damén begom inok minut méégét i kéféimu gome bé Tuluse brab

inok fédayday gom fo toow sabaf bé kétabang Kristowe.

Fatut gémalbék

6 Do dumo gey, sabaf bé atura keye tidéw dob Kadnane Jesu Kristo, sugué key begom férayu dob de faukén do munur, sani de énda modor bé de ténoro gey bero. 7 Gétiga kom fatut rigo gom i ségiléwe bé rénigo geye. Enda ménfaukén gey amun diyo gey dob begome. 8 Atin énda nongot gey saén i kéfaguyag geye. Yamula bénléy gey i de amaé key. Atin ménfégéror gey gémalbék fuweh na kélungonon inok énda kérégénan gom sabaf bé begeye. 9 Rénigo gey i de ni fiyon fo ké wén i kuwagib gey médot bé kéfaguyag geye tidéw dob begome. Endob i funa keye énda méndot bé kéfaguyag geye tidéw dob begome inok iringé kom i fiyowe adat fénggito gey begom. 10 Atin amun diyo gey séna dob begome, ténoro gey begom i ni: “I étéwe mika gémalbék énda fatutén féamaén.”

11 I funa keye sémulat bé ni non énggélingoo key wén i do faukén begom énda gémalbék ro. Enda kun i saliyu rigoné ro ké békén furaya fédéw roy rigonéy de dumo ro. 12 Mélaw sabaf bé atura keye tidéw dob Kadnane Jesu Kristo, sugué key dob de faukén étéw bé rigoné roy fatute. Fatut gémalbék ro inok gédoté roy kéfaguyag ruwe.

13 Endob i begome, do dumo gey, kagom lugotén rémigo bé fiyowe. 14 Amuk wén i dumo gom énda modorén bé kétoro geye dob ni sulat, fégilolo gom. Tidéw béno, kagom séloyuk de inok waléy mémala. 15 Endob kagom sébanil de, yamula féginau gom loo bé fatute rigoné kom dob de dumo gom munur bé Jesuse.

16 I Kadnane, sani émfétanéke bé de fédéw tom, toow fo damén fétanéké noy de fédéw gom sénga tékélid fiyon fo ké ati goho kome. Atin diyo damén i Kadnane dob begome kéhuhanan.

17-18 Sulaté kuy ni bé kagéne kémér. Ségifaé ku begom. Loo bé niy kéfirmana kuwe bé kéluhanay de sulat gu. Loo bé niy késulat guwe.

Mégédaw damén begom kéluhanan i Kadna tome Jesu Kristo.
Pablo

I Sunguwe sulat Pablowe dob Timoteowe

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablowe, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Sénulatén dob ségétéwe lagéy féndawét Timoteo. I Timoteowe ni, been i dumo Pablowe amun ménagéw mangéy muret fantag bé Kristowe. Ténabanga Timoteowey Pablowe atin beeney maake nga Pablowe.

Sénulat Pablowey ni inok féingaté noy Timoteowe fantag bé de tugién do émbéréh énda kun fakay i mamae bé de dumo amaén. Wén soy de ségiyo tugién kétoro ro.

Dob ni sulat, ténoro Pablowey fantage bé fiyowe kéfén gintulus, atin ténoroén soy fantage bé ati klasiy étéwe fatut waléy odoroy de munur.

1-2 Timoteo,

Sulata ku beem, sani maake nga gu sabaf bé kéunur me bé Kristowe. I begéne Pablo, sani ségétéwe apostol Jesu Kristowe non i Tuluse brab Jesu Kristowe sénugu ro begén muret fantag bé Kristowe, sani mémukase betom dob de sala tom. Atin i Jesuse, Beeney sarigo tome.

I Abaye Tulus brab Kadna tome Jesu Kristo mégédaw ro damén beem, brab méuray damén i na ruwe beem, atin iray ro damén beem i métanéke fédéw.

Fantag bé tugiéne kétoro

3 Féginaunéku beem loo bé rénigo guwe bé do gétah amun ténagak gu beem bé kéagéw guwe mangéy Masedonia. Kago tékédan dob Efeso, non wén i de étéw témoro diyo bé éndae toow. Mélaw méuyotu de ké gélée mo bero. 4 Béréhém bero bé békénén féganadé roy de kétutul brab de kélabit bé de médoo do katufuan funa ro démoyun séédél. I de ni do éntingayén énda fégésobuté ro betom i bantak i Tuluse non i tintuwe aguwon, been i kéunure bé Kristowe. 5 I funa kuwe sémugu bé ni inok ségédaw ro sabaf bé kétagak ruwe bé de sala ro brab sabaf bé fiyoy fédéw ruwe brab sabaf bé tintuwe fo kéunur ro. 6 Endob wén i de étéw diyo bénaleng roy de ni inok témantu ro séédél bé éndae lantékén. 7 Méuyot ro témoro bé kitabe tidéw dob Moisese. Endob fiyon i karowe kébéréh, énda gésobuto ro de taloo no de kétoro ro do fégésé ro dob de ségiyo étéw.

8 Endob i betowe, gétiga to fiyoy kitabe tidéw dob Moisese amuk fiyoy kéusare de. 9 Gétiga to, i kitabe békén rénigo inok kay de fiyo do étéw. Yamula rénigoy kitabe inok wén i gémélé bé de tete étéw, brab i de étéw do ménsala, brab de énda méngintulus, brab de étéw énda fégadata roy Tuluse, brab de méméléhu bé de lukés ro brab de méméléhu do étéw, 10 brab de étéw sétayan bé de békén do bawag ro, brab de bakla, brab de miyag, brab de témugi, brab de témbo bé éndae toow, brab de étéw félisé roy toowe kétoro. 11 Atin i ni toow kétoro, tidéw dob Fiyowe Uret i ménbantuge barakatan Tulus, sani Fiyowe Uret sénarig dob begéne inok légébé ku.

12 Fésalamatu fo dob Kadna tome Jesu Kristo, sani émfébagére begén inok gérigono kuy ni galbék. Fésalamatu dob Beene non kénarangén begén mésarigon funa no fénémilién begén inok waléyu sugu-sugué no. 13 Fénémilién begén fiyon fo ké bé do gétah ménbéréhu fo tete fantag bé Beene, brab fénrasay gu, brab fénéngiras gu. Endob i Tuluse toow fo ménuray i na nuwe begén non énda séna ménununu, mélaw énda gétiga kuy fatute rigoné ku bé béno. 14 Atin i Kadna tome toow fo ménggédaw

begén brab fénunurén begén brab ménggédaw begén non been i de niy rigoné nuwe dob de étéw do dumo Jesu Kristowe.

15 Wén i toowe kébéréh, fatut tayakuf gom brab unuro kom mano, “I Jesu Kristowe ménangéy dob duniyae ni inok fukasé noy de ménsala do étéw inok énda mékukum ro.” Atin begéney toowe fo tete bero kéluhanan. 16 Endob been i niy funay Tuluse ménuray i na nuwe begén, inok giton i kédakél i kétingkél Jesu Kristowe bé kégédaw ne begén sani toowe fo tete étéw. Mélaw i kéluhanay de étéw munur dob Beene moso, sani de gégédot bé umule magufusa, gétiga ro toow fo mégédaw i Kristowe. 17 I tintuwe Tulus, sani éndae giton, brab sani méguléwe bé kéluhanane, brab sani énda i féganayay kéuyag ne taloo no tamana no, médayéw damén brab basanan taman sa taman. Amen!

18 Timoteo, beemey maake nga gu, sugué ku beem béleewe, loo bé kébéréhe bénréh i sénarigoy Tuluse fantag bé beeme bé do gétah.

Odor go bé de ni do kébéréh inok gétabana moy de békén toow kétoro loo bé ségétéwe sundalo tabana noy dumo nuwe sébanil. 19 Féégétém i kéunur me brab odoro moy fatute. Non wén i do étéw énda rigoné roy gétiga ruwe fatut, funay kéunur ruwe mébinasa. 20 I de dumo bero, been i ro Himeneowe brab Alejandrowe. Endob ténagak gu bero brab kénukum gu bero bé kéiray guwe bero dob Satanase inok gétiga ro énda fakay ro émbéréh tete fantag bé Tuluse.

2

1 I toowe fo sungu ongoté ku dob beeme, fatut dasala kom i kéluhanay étéwe. Fégédaw-gédaw gom ongot dob Tuluse atin fésalamat gom dob Beene bé kéluhanay de rigoné no dob begome. 2 Fatut dasala kom i de datu brab kéluhanay de méguléw inok métanék i kébati tome atin énda i sétiboh bé lala tome rémigo bé fiyowe loo bé kétayay Tuluse. 3 I funa kuwe mongot bé ni non fiyoy démasale. Been i niy funay Tuluse, sani mémukase betom, mésuwat. 4 I Tuluse méuyot de ké méfukas i kéluhanay de étéw inok énda mékukum ro. Brab méuyot so ké gétiga roy toowe kétoro. 5 Non sébaan saén i Tuluse brab sébaan saén i kéfédéway Tuluse brab kéilawane, Been i étéwe Jesu Kristo. 6 Non i Jesuse, nirayén i férénawa nuwe inok mékédan i kékukume bé kéluhanay étéwe. Mélaw dob fatute gai, fénggito noy kéuyot i Tuluse mémukas bé kéluhanay étéwe inok énda mékukum ro. 7 Atin been i niy funa nuwe ménémili begén inok waléyu apostol, atin sénuguén begén mangéy dob de békén Judio inok toroé ku bero inok munur ro bé toowe kétoro. Tintu fo béréhé kuy toowe, énda fo témugiu.

8 Dob séngae gonon, méuyotu ké démasal i de lagéy. I de lagéy démasal, fatut fiyoy de adat ro. I de kémér ro tunggulén bé lala ruwe démasal, békén fatut fégérigo sala. Atin i de ni lagéy, békén ro fatut mékérit bé de dumo ro taloo no séédél ro. 9 Atin méuyotu de so ké kémégal i de libun bé fatute kékégal. Enda fatut ro miring bé de libun énda mémala ro. Fatut ro météméd. Mélaw énda fatut fékélébuwané roy émféfiyowe bé de buk ro bé de séségiyo-giyo kéfutus taloo no de kéfégono bé de bélowon do ono look perlas, taloo no de kékégal bé de balilaga do kégal. 10 Yamula i funa ruwe médayéw non fiyoy de rigoné ro loo bé fatute rigonéy libune méngintulus. 11 Atin i de libun fatut mantés ro brab térifantad ro ké gai kéféganad. 12 Enda tungkasé kuy de libun témoro taloo no sugué roy de lagéy. Fatut mégélingo ro saén. 13 Non Adam i lénimbage sungu,

tidéw béno Eba. 14 Atin békén Adam
i fénggakara Satanase. Yamula, Eba
i fénggakara Satanase inok géféliso
noy sugu i Tuluse. 15 Endob i de
libun, tabangé no bero ké mégénga
ro, amuk fédayday ro munur, brab
mégédaw ro, brab térifantad ro, brab
rémigo ro fiyo.

3

Fantag bé de odoron

1 Toow i ni kébéréh mano, “Amuk
méuyot i ségétéwe waléy odoroy de
munur, toow fo fiyo, non tintu fo
fiyoy nan galbék kétaya no.” 2 I
ségétéwe odoroy de munur fatut
ségétéw lagéy énda i salaén funan
de témbo. Atin fatut ségétéw saén
i bawag ne. Atin fatut mééntang
i kéfégitung ne. Atin fatut énda
odoro noy de tete kétayay lowoh
ne. Atin fatut fo métintu, brab
tayakufé noy de étéw dob lawi ne
fiyon fo ké énda gélolo no bero. Atin
fatut gétiga noy témoroe. 3 I odoroy
de munur énda fatutén molon bé
arake taloo no méuyot sétiboh. Ya-
mula fatut métanék i adat ne brab
mika sétiboh. Atin énda fatutén
ké toow fo méuyot bé kurtae. 4 I
étéwe odoroy de munur, fatut fiyoy
kéféguléw ne bé bawag ne brab de
ngaén. I de ngaén fatut odoro roy
de suguén brab fatut fégadata ro
démoyun. 5 Non amuk énda gétiga
noy méguléwe bé kaane kuréngon,
énda so gétiga noy méguléwe bé
de munur bé Tuluse. 6 Atin i
étéwe mantu séna ménwaléy munur
bé Kristowe, békén fatut waléy
odoroy de munur. Non amuk
mérigoy ni, waléy félangka-langka
atin mélaw mékukum ségiléw bé Sa-
tanase. 7 Atin i étéwe waléy odoroy
de munur, fatut ségétéw fégadatay
de békén munur inok énda génoé ro
de. Mélaw énda géfégakara Satanase
de funa no gésala.

8 Atin fantag man bé de témabang
bé simbaane, sani de fédawétén do
“dikon”, fatut so fiyoy de adat ro
brab do métintu ro do étéw. Enda
fatut ro molon bé arake taloo no
arumén ro. 9 Atin fatut méégét i
kéunur ruwe bé toowe kétoro, brab
énda fatut ruwo-ruwoy de fédéw
ro. 10 Amuk wén i ségétéw méuyot
waléy témabang dob simbaane,
fatut téngkadén na métah. Brab
amuk énda i funan de témbo, fakay
waléy “dikon”. 11 Atin i bawag i
dikone, fatut fiyoy adat ne. Enda
fatutén géméno bé étéwe. Fatut
mééntang i kéfégitung ne. Atin fatut
fo mésarigon. 12 Atin i témabange,
fatut ségétéw saén i bawag ne.
Atin fatut fiyoy kéféguléw ne bé
bawag ne brab de ngaén. 13 Atin
i de témabang do géménalbék fiyo,
fégadatay de munur bero. Atin
géfébaraw ro muret fantag bé
kéunur ruwe bé Jesu Kristowe.

14 I lala guwe ni sémulat dob
beeme, wén i inam gu mangéy séko
témukaw beem. 15 Endob amuk
wén i malang begén, fégétigay ni
sulat dob beemey fatute adat tom
do étéw i Tuluse. Betomey sim-
baay méuyage Tulus. Betomey
maake do liléy brab sérinan, brab i
toowe kétoro féndiyoén dob betome.
16 Tintu fo gétiga tom i ni: Toow fo
fiyoy kétoro i katome kéféngintulus
fénggitoy Tuluse betom. Non been
i ni: I Kristowe ménwaléy kéilawan.
Brab i Rémogor i Tuluse fénggito noy
Kristowe métintu. Atin énggitoy de
télaki. Atin wén i do ménuret fantag
bé Kristowe dob de békén Judio.
Atin médooy de étéw dob duniyae
ni ménunur de. Atin déméniyat
mangéy dob lawayo.

4

Fantag bé Amaéne

1 Ménkéntay i kébéréh i Rémogor
i Tuluse bé wén moso i do étéw
témérén munur bé toowe, brab
waléy ro munur bé de tugién do
rémogor brab de kétoro i de sai-
tan. 2 I de ni do kétoro tidéw

dob de témugi étéw do ubo-ubo ro saén munur bé Kristowe. Enda tete i de fédéw ro ké rémigo ro tete non éndaén gétiga roy fatute. 3 I de ni do étéw toroé roy énda kun fakay i mawage brab énda kun fakay i mamae bé de dumo anaén. Endob sedek lénimbag i Tulusey de amaén? I funay Tuluse léménimbag bé de amaén inok i betom do gétigan brab munur bé toowe kétoro mama tom de. Mélaw fakay tom mama bé de ni amaén amuk gilid tom démasal fésalamat dob Tuluse. 4 Fiyoy kéluhanay de éntingayén lénimbag i Tuluse. I kéluhanay de séségiyo-giyo do amaén fatut amaén tom amuk gilid tom démasal fésalamat dob Tuluse. Enda fatut ikaa tom i lénimbag i Tuluse. 5 Gétiga tom féfiyonéy Tulusey de amaé tom non bé kéfésalamat tome de, atin non been i niy kétoro i kébéréh i Tuluse de.

6 Toow go fiyo sugu-sugué Jesu Kristowe amuk toroé moy de ni dob de dumo mo munur bé Kristowe. Atin taus go minut waléy fiyo sugu-suguén bé kéféganad me bé Fiyowe Uret brab toowe kétoro nunuro mo. 7 Endob kago fégélingoén i de tutul énda médaitén uretén. Mika i Tuluse bé de ni non békén toow. Yamula fébagérém i kéunur me bé toowe kétoro inok rigoné moy kétayay Tuluse. 8-9 Wén i toowe kébéréh, fatut unuroy de étéw mano, “Fiyo ké fébagéré moy lowoh me. Endob toow na fiyo ké fébagéré moy kéunur me, non wén i lagaén dob de gai béleewe ni brab dob de gégumah do gai dob lawayo moso.” 10 Been i niy funa tome mégéror gémalbék, non sémarig tom bé méuyage Tulus, sani mémukase bé kéluhanay de étéw, brab tintuwe mémukas bé de étéw munur dob Beene.

11 Mélaw toroém i de ni brab suguém dob de étéw. 12 Atin kago fédayaén i de étéw énda fégadata ro beem non ménguwéd go séna. Yamula féfiyo moy kébéréh me brab adat me brab kégédaw me brab kéunur me brab kérigo muwe bé lowoh me, inok i de munur bé Kristowe iringé ro beem. 13 Atin tantu go basa bé Ménsulate Kébéréh i Tuluse dob adafay de étéw taman gégumahu diyaan. Atin toroém bero brab ureto mo bero. 14 Atin kago lifotén i kéfurunge niray i Tuluse beem amun ménbéréh i de sénarigoy Tuluse muret atin ténégéy de odoroy de munur i bumbuna muwe. 15 Tantu mo rigoy de ni inok i kéluhanay de étéw gito ro minut métintuy adat me rémigo bé kétayay Tuluse. 16 Ingata moy de rigoné mo brab de toroé mo. Non amuk taus go rémigo bé de ni, méfukas go bé de salaém brab méfukas soy de gégélingo beem.

5

1 Kago ugarén i de lukésén lagéy. Yamula féginau mo bero maak do bohém. Atin féginau moy de kénogo lagéy maak do dumo mo sétiman idéng. 2 Atin i de lukés do libun, féginau mo bero maak do idéngém. Atin dob de kénogon, féginau mo bero maak do dumo mo sétiman, idéng, kago dufangén bero.

3 Atin i de baléw énda i samung ro magifat bero, fégadata mo bero brab tabanga mo bero. 4 Endob amuk wén i do nga i de baléw taloo no do bebe ro, fatut do nga ro brab do bebe roy magifate bero inok baliwana roy kéfagifat i de lukés ro bero brab de bebe ro. Non been i niy kétayay Tuluse rigoné ro, sani kégédawe bé de lukés, tidéw béno bé de ségiyo étéw. 5 Endob amuk énda i samung i baléwe magifat de, sémarig dob Tuluse atin démasal fuweh na kélungonon mongot tabang dob Tuluse. 6 Endob i baléwe rigoné noy tetee kétaya no, maak ménléhuén fiyon fo ké méuyag séna. 7 Toroém beroy de

ni bénréh gu inok énda i gétébo bero. 8 Endob amuk wén i ségétéw munur atin énda fagifaté noy de samungén brab énda fo fétintuné noy kéfagifat ne bé de dumo no sétifon lawi, ténagakén i kéunur ne brab ménwaléy toow na fo tete bé ségétéwe énda munur bé Kristowe.

9 Kago listanén i baléwe dob listanay de balew fatut tabangan amuk énda séna labi no ném folo gébélintuwa. Atin békén saén i ni, fatut so éndaén mawagén man. 10 Brab fatut toow fo gétigay de étéw fiyoy adat ne loo bé fiyowe kéfagifatén bé de ngaén, brab tanggafé noy de kana dob lawi ne, brab urahé noy sékéy i de dumo no munur, brab tabanga noy de étéw kérasayan, brab rigoné noy fiyowe sénga tékélid.

11 Endob kago listanén i de balew do ménguwéd séna. Non amuk méuyot ro man mawag sabaf bé kétayay de lowoh ro, gétagaka roy galbék Kristowe. 12 Atin amuk rigoné roy ni, énda gétumana roy sunguwe fasad ro bé Kristowe. 13 Atin saliyu na bé ni, waléy ro faukén brab démoyun ro saén sugud-sugud. Atin umana ro nay tetee bé kégéno ruwe bé de étéw bé éndae fatut béréhé ro, brab furaya fédéw ro. 14 Mélaw dob kagéne de kéfégitung, fiyo ké mawag man ségule i de ménguwéd do balew brab mégénga ro, brab fagifaté roy de dumo ro sétifon lawi inok i de étéw sébanil betom énda i gébérého ro tete fantag bé betome. 15 Non i de dumo do balew ménbaleng i de fédéw ro atin béleewe ménwaléy ro do kuyug Satanas.

16 Amuk wén i libun munur bé Kristowe brab wén i do balew do samungén, fatut fagifaté no. Fatut tabanga no bero inok énda kérégénan i de munur magifat bero. Mélaw i de munur géfagifata roy de balew énda i do samung ro magifat bero.

17 I de odoroy de munur, amuk toow fo fiyoy galbék ruwe, médait ro sémahud ruwo takéf, labi na foy de mégéror muret brab témoro bé kébéréh i Tuluse. 18 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Kago ikétén i ba i safie amuk sad-sadé noy faréye inok mérek.” Non fatut mama i safie mérek bé de énrekén. Atin wén soy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I gémalbéke, fatut gédoté noy sahud ne.”

19 Atin kago fégélingoén i kétéboe bé ségétéwe odoron taman énda i ruwo gétéw taloo no télew gétéw émféféngintoow de. 20 Atin géléém dob adafay de munur i ségétéwe odoron énda téméréno rémigo tete inok mégilak i de dumo de.

21 I Tuluse brab Jesu Kristowe brab de télakiy Tuluse, fiyon fo ké énda gito tom bero béni, téngténgé ro betom béleewe ni. Mélaw sugué ku beem bé odoro moy de ni ténoro gu beem. Brab kago wén i isu ramigo mo bé de étéw. Yamula ségilew-gilew i kérigo muwe bé kéluhanay de étéw. 22 Atin kago magad mémili do étéw inok waléy ro odoroy de munur. Non amuk mésala ro, beem soy mésénditon de. Fatut énda i gétébo beem.

23 Atin kago miném saén wayég. Fatut miném go so kloh arak fégéuwa bé sur me, non démoyun go déméruun.

24 Wén i do étéw magad fo giton i de sala ro, mélaw magad ro so mékukum. Endob wén soy do étéw mébunéy i de sala ro atin énda gito no taman wén i sémusi de. 25 Atin ségilew so bé ni, wén i do étéw toow fo magad giton i de fiyo rigoné ro. Endob wén soy do étéw énda fo magad giton i de fiyo rigoné ro, éndob giton so moso.

6

1 I de munur do rifén, fatut toow fo fégadata roy de amu ro sénga

tékélid, inok énda i gébéréh tete fantag bé Tuluse taloo no fantag bé kétoro tome. 2 Atin i de munur do rifén, amuk munur soy de amu ro, énda fatut ro mérarék bé de amu ro, non falan so bero do munur brab maak sétiman ro idéng. Yamula fatut umana roy kégéror ruwe gémalbék non i de tabangé ro, falan so bero do gulaané ro dumo ro munur.

Fatut toroém beroy de ni brab férigo mo bero. 3 Amuk wén i étéw témoro bé ségiyowe kétoro brab énda magayu no bé toowe kébéréh i Kadna tome Jesu Kristo brab mika bé toowe kétoro fantag bé kétayay Tuluse, 4 toow fo félangka-langka i nan étéw brab énda i gétiga no. Wén i tete kétaya no séédél brab méngiras, brab mantém fiyon fo ké énda i funa no, 5 brab méuyot fo séédél bé de dumo étéw tete i de kéfégitung ro brab de étéw do éndaén munur ro bé toowe kétoro. I de ni do étéw marok waléy ro kawasa bé kéfén gintulus ruwe.

6 Endob i toowe, i de tintu do méngintulus maak do kawasa amuk fiyo ronén bé kéluhanay éntingayéne karo, énda mingar ro bé ségiyowe. 7 Non bé kéumah tome, énda i nuwit tom. Brab amuk méléhu tom, énda soy uwité tom. 8 Mélaw, amuk wén i amaé tom brab kégal tom, fatut fiyo tom den. 9 Endob i de étéw toow fo méuyot waléy kawasa, magad ro fo métukawan mésala bé de tete brab do dufang kétaya ro, funa ro mébinasa brab méléhu. 10 Non i kétayane bé kurtaey funay étéwe rémigo bé kéluhanay kélasiy tetee. Wén i do étéw toow fo méuyot ro bé kurtae, funa ro témérén munur bé Kristowe brab funa ro toow fo tete i de fédéw ro.

11 Endob i beeme, Timoteo, ségétéw go sugu-suguéy Tuluse. Mélaw férayu go dob de ni do adat. Brab télama mo rigoy métintuwe brab kétayay Tuluse. Atin féégétém i kéunur me, brab fégédaw go bé de dumo mo, brab tingkél go, brab fétanékém i adat me. 12 Atin fégéror go rigo bé fatute sabaf bé kéunur me, loo bé ségétéwe toow fo méraan léméntu sékuya. Atin dotém i umule magufusa. Non i funay Tuluse beem ménémili waléy munur inok gédoté moy umule magufusa. Atin énggédotém i umule magufusa non fénayagém i Kristowe dob adafay médoowe étéw. 13 I Tuluse, sani muyage bé kéluhanay éntingayéne, brab Jesu Kristowe, sani ménbéréhe bé toowe dob adafa Ponsio Pilatowe téngténgé ro betom béleewe ni. Mélaw sugué ku beem bé 14 tintu mo fo odoron i de sénugu gu beem brab rigo mo inok énda i gétébo beem. Rigo moy ni taman dob késéfule i Kadna tome Jesu Kristo. 15 Féséfuleéy Tulusey Jesuse dob fatute gai. Atin i Tuluse, Beeney barakatane méguléw bé kéluhanane, brab Beeney odoroy de odoron brab Kadnay de datu. 16 Been say méuyage tidéw féganay brab méuyag so taman sa taman. Brab bati dob géfékayae énda i géfégédét de. Enda i ségétéw énggégito de taloo no wén i gégito de. Médayéw damén i Tuluse brab méguléw damén taman sa taman. Amen.

17 Atin i de kawasa do munur, béréhém bero bé békén ro félangka-langka brab békén ro sémarig bé de kurta ro taloo no de éntingayén do karo, non magad so mékédan. Yamula fatut sémarig ro bé Tuluse, sani témantuwe mirayan betom bé kéluhanay éntingayéne inok fiyoy goho tome. 18 Toroém i de kawasa rémigo fiyo, inok maak kawasa ro bé fiyowe rigoné ro. Fatut ro mégédaw brab fatut miray ro tabang dob de ségiyo atin fatut tukidé roy de languntama ro. 19 Amuk rigoné roy ni, wén i gédoté ro tidéw dob Tuluse dob de gai gégumah moso funa ro tintu kawasa, brab énda mékédan no

taman sa taman. Atin gédoté roy tintuwe umul magufusa.

20 Timoteo, kago tagakén i toowe kétoro sénarig dob beeme. Kago fégélingoén i de késéuret-uret ikaay Tuluse. Atin férayu go dob de dufang kéfégitung i de étéw fédawété ro “Kégétigan.” 21 Non wén i do étéw émbéréh wén kun i kégétiga ro. Endob been i niy funa ruwe téménrén munur.

Mégédaw damén i Tuluse begom.
Pablo

I Géruwowe Sulat Pablowe dob Timoteowe

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Been i niy géruwowe sulat Pablowe dob Timoteowe, sani téménabangane de lémégéb bé Fiyowe Uret. Amun sénulat Pablowey ni, ménférisunén sabaf bé kéuret ne fantag bé Kristowe. Gétiga no éndaén mérugayén taman féléhuénén. Mélaw sénulatén i ni sulat dob Timoteowe inok sarigé noy galbék ne dob beene, atin inok fébagéré noy fédéw Timoteowe inok énda témérén no témoro bé toowe fantag bé Jesu Kristowe.

1-2 Timoteo,

Sulata ku beem maak ségétéw nga gu gulaané ku. I begéne Pablo ségétéw apostol Jesu Kristowe non been i niy kétayay Tuluse. Sénuguén begén inok ureté kuy fantage bé mantuwe umul fénasadén betom, sani umule magufusa énggédot tom sabaf bé kéunur tome bé Jesu Kristowe. I Abaye Tulus brab Kadna tome Jesu Kristo mégédaw ro damén beem brab méuray damén i na ruwe beem brab iray ro damén beem i métanéke fédéw.

3 Begén i ségétéwe sugu-suguéy Tuluse brab fiyoy fédéw guwe bé kérigo guwe bé galbék i Tuluse loo bé rénigoy de katufua ku. Atin fuweh na kélungonon fésalamatu dob Tuluse démasal ongoté ku dob Beene bé tabanga no beem. 4 Toowu fo mégundoy beem. Atin gétédémo kuy kékérew me amun ténagak gu beem. Méuyotu géségito man beem inok mororu fo man. 5 Gétédémo kuy tintuwe kéunurém, ségilew bé kéunur i bebe me Loida brab idéng me Eunis. Gétiga kuy méégét soy kaame kéunur. 6 Atin sabaf bé ni, féfégétédém gu beem bé fatut fébagérém i kéfurunge niray i Tuluse beem amun ténégé ku beem. 7 Non i Tuluse énda nirayén betom i Rémogor ne inok talaw tom. Yamula nirayén betom i Rémogor ne inok émbaraw tom brab inok ségédaw tom brab inok gérigono tom i fatute.

8 Mélaw kago mémala muret fantag bé Kadna tome, brab kago mémala fantag bé begéne sani ménférisu sabaf bé kéunur guwe dob Beene. Yamula amung go bé kérasay guwe sabaf bé Fiyowe Uret. Gérigono moy ni non fébagérey Tuluse beem. 9 I Tuluse fénukasén betom dob de sala tom, brab fénémilién betom waléy do étéwén. Rénigo noy ni békén sabaf bé fiyowe rénigo tom. Yamula fénukasén betom sabaf bé kaane funan brab sabaf bé kégédaw ne betom bé énda séna ménlimbag i duniyae de. Atin i kégédaw ne betom fénagéwén dob Jesu Kristowe. 10 Atin béleewe ni fénggito noy kégédaw ne bé kégumah Jesu Kristowe sani mémukase betom dob de sala tom. Atin i Jesuse kénda noy barakat i kéléhue brab fénggétiga no betom i umule magufusa fénagéw dob Fiyowe Uret.

11 Atin i Tuluse fénémilién begén waléy apostol inok ureté ku brab toroé kuy ni Fiyo Uret. 12 Been i niy funa kuwe mérasay béleewe ni. Endob énda mékédan i késarig guwe, non toow fo gétiga kuy Tuluse unuro ku brab gétiga ku diyagané no begén taman gégumah i gaiwe séfule i Kadnane inok gérigono kuy galbéke sénarigén dob begéne. 13 Fédaydayém i kéodoro muwe bé de toow kébéréh ténoro gu beem. Atin fédayday go unur bé Tuluse brab fégédaw go bé de dumo mo. Gérigono moy ni non begom i de dumo Kristowe. 14 Bantaya moy toowe kétoro sénarig dob beeme. Gérigono moy ni sabaf bé barakat i Rémogor i Tuluse bati dob betome.

15 Gétiga moy kétagak i kéluhanay de dumo gu munur begén dob Asia, fiyon i ro Figelowe brab Hermogenese. 16 Endob féfiyonéy Tuluse damén i Onesiforowe brab de samungén. Non médoo fo gule fénoror ro begén. Enda mémala ro fantag begén ségétéwu férisu. 17 Yamula, amun énggumah i Onesiforowe dob Roma, fénagayasén begén sénléd taman énggito no begén. 18 Toow fo gétiga moy kétabanga nuwe begén dob ingéde Efeso. Mélaw mégédaw damén i Kadnane de dob késéfule ne moso mangéy kémukum.

2

1 Atin i beeme Timoteo, maak ségétéw go nga gu, fébagérém i kéunur me. Gérigono moy ni sabaf bé kégédaw i Tuluse betom do dumo Jesu Kristowe. 2 Enggélingoo moy de kétoro gu nuret gu dob de médoo do étéw. Mélaw i beeme, fatut toroém soy de étéw gésarigo mo inok gétoro ro so dob de ségiyo.

3 Fatut amung go bé kérasay guwe sabaf bé kéunur guwe, inok waléy go so sugu-sugué Jesu Kristowe mérasay ségilém bé fiyowe sundalo. 4 I sundalowe énda furaya fédéwén i de rigonén békén kay sundalowe. Yamula rigoné noy funay odoro nuwe mésuwat. 5 Atin i sugu-suguéy Tuluse ségilém bé ségétéwe sékuya léméntu. Enda gétaba no saliyu ké odoro noy de sugu bé késékuyae. 6 Atin i sugu-suguéy Tuluse ségilém so bé ségétéwe mégéror gémalbék dob fantade. Fatut been i sunguwe gégédot bé kéntéw ne. 7 Fétuntayém i de ni do sénulat gu, non i Kadnane féfégésobutén beem i kéluhanay de ni.

8 Fégétédémém i Jesu Kristowe, sani séfu Datu Dabide. Ménléhuén, éndob méntébule. Been i niy Fiyowe ni Uret toroé ku, 9 funa ku mérasay béleewe ni, nikétu bé sangkalie maak ségétéw ménénakaw. Endob i kébéréh i Tuluse énda ménikétén! 10 Been i niy funa kuwe ni fédayday témingkél bé kéluhanay de kérasay, inok gétabanga kuy de étéw fénémili i Tuluse, inok méfukas ro so bé de sala ro sabaf bé kéunur ruwe bé Jesu Kristowe brab inok toow fo fiyoy goho ruwe beroy Tuluse taman sa taman. 11 Wén i toowe kébéréh mano, “Amuk séréngan tom de méléhu bé kégantino Jesuse betom, séréngan tom de so méuyag taman sa taman. 12 Atin amuk témingkél tom bé de kéférasay betom, gégumah so moso i gaiwe méguléw tom séréngan bé Jesuse. Endob amuk dirungé tom i Jesuse bé békén tom do kuyugén, dirungé no so betom. 13 Atin fiyon fo ké énda géfédayday tom rémigo bé kétaya Jesuse, fédayday so fo rémigo bé ati bénréh ne rigoné no dob betome. Non énda fakayén ké énda tumané noy kébéréh ne.”

14 Féfégétédémém bé de munur diyaan i fantage bé de ni. Suguém bero dob adafay Tuluse bé békén ro séédél fantag bé atag i kébéréhe saén. Non énda gédotén i kéfiyonone bé késéédéle loo bé ni, yamula mébinasa saén i kéunur i de mégélingo de. 15 Rigo moy kéluhanay gérigono muwe inok mésuwat i Tuluse bé galbék me. Mélaw énda i funa mo mémala brab katabuwan i kétoro me bé toow i kébéréh i Tuluse. 16 Férayu go dob de énda do lantékén késéuret-uret ikaay Tuluse, non i de étéw rémigo bé ni minut ro mérayu dob Tuluse. 17 I kétoro i de énda méngintulus, ségilém bé de toow fo mékébinasa kélaing magad fo témunoh dob lowohe. Ro Himeneo brab Fileto i ruwowe gétéw dumoy de ni témoro. 18 Ténagak roy toowe aguwon brab béninasa roy kéunur i de dumo bé de munur. Non bénréh roy énggilidén kun i kétébule tome. 19 Endob i toowe kétoro i Tuluse ségilém bé toowe fo dakél batéw

non énda émfarino. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I Kadnane, gétiga noy ati kaane do étéw.” Brab wén soy ségiyowe Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, “I étéwe émbéréh bé been i étéw i Kadnane, fatut tagaké noy de tete rigoné no.”

20 Dob dakéle lawi, wén i do séségiyo-ségiyo do bilów brab do limfung diyo. I de dumo de do bélowon brab do filak. Atin i de dumo de do kayów rénigo do bilów brab i de dumo de métégas fantad rénigo do bilów. Mélaw i gefee de, usaré noy de balilaga de amuk wén i do gérotor kana no. Atin i de dumo de usaré ro sénga fuweh. 21 Ségilów soy de ni bé étéwe. Amuk toow fo malinis i fédéw i ségétéwe étéw bé kétagak ne bé de tete adatén, maak do bélowon tamuk i Tuluse usaré no dob fiyowe galbék, non médait usarey Tuluse dob fiyowe galbék. 22 Mélaw, férayu go dob de tete kétayay lowoh i ménguwéde étéw. Atin télama mo rigoy métintuwe, brab fébagérém i kéunur me, brab fégédaw go démoyun, brab fétanékém i de fédéw i de dumo mo inok énda i sétiboh. Non been i niy adat i de fiyo étéw démasal dob Kadnane mongot tabang. 23 Atin férayu go dob de dufang késéédél énda i lantékén. Non been i niy funay de étéw gésékérit. 24 Enda fatut séédél i sugu-suguéy Kadnane. Yamula fatut mégédaw bé kéluhanane. Brab fatut fiyo brab témingkél bé kétoro ne. 25 Enda fatutén mékérit, yamula fatut féfiyoné noy kétoro ne bé de sébanil de, inok fégalinéy Tuluse keeyén i de fédéw ro atin gésobuto ro mélaw i toowe. 26 Tidéw béno, mééntang i de kéfégitung ro brab géférarey ro tidéw dob Satanase, sani kéménéfoe bero inok fégésé no bero modor bé kétaya nuwe.

3

1 Fégétédémém i ni. Dob tamfaday de gai, toow fo moso mérégén. 2 I de étéw moso, do méitung brab arumén, brab do toow fo félangka-langka, brab do tete i de kégébaa ro, brab énda odoro roy de sugu i de lukés ro, brab do énda fésalamat ro, brab do mika ro modor bé de sugu i Tuluse. 3 Atin énda fo mégédaw ro, brab énda méuray i na ruwe bé dumo ruwe, brab do émbagér géméno fégébinasa ro bé dumo ruwe, brab do magad sétiboh brab mékérit, brab mika ro bé fiyowe. 4 Békén saén i de ni, do tugién ro fo, brab énda fégitungé roy de tete rigoné ro, brab do félangka-langka ro fo, brab énda méimu ro bé Tuluse éndob rigoné ro saén i de kétayay de karo lowoh. 5 Atin ubo-ubo féngadafé roy Tuluse, éndob énda munur ro bé barakat ne. Férayu go dob de ni do étéw. 6 I de dumo bero, mahur ro dob de lawi inok toroé ro brab féguléwo roy de libun énda émbagér i de fédéw ro brab mégilak ro sabaf bé de sala ro, atin médoo foy de tete kétaya ro. 7 Been i de niy de libun toow fo télamané ro féganadén i toowe éndob énda fo gésobuto ro de. 8 Ségilów so bé késébanil ro Janese brab Jambrese bé Moisesey késébanil i de ni do lagéy bé toowe kétoro. Enda foy lanték i de kéfégitung ro brab békén toow i kéunur ruwe. 9 Endob énda mégulit i de rigoné ro, non gitoy kéluhanay de étéw i kédufang ruwe, ségilów bé kégitoy de étéw bé kédufang ro Janese bero Jambrese.

10 Endob i beeme Timoteo, gétiga moy kétoro guwe brab adat guwe brab funa kuwe gémalbék. Atin énggito moy kéunur guwe brab kétingkél guwe brab kégédaw guwe brab kéfédayday guwe fiyon fo ké gai mérégén. 11 Atin énggito moy kéférasaye begén. Brab énggétiga moy ménrigowe dob begéne dob

Antiokia, brab dob Ikonium, brab dob Listra. Toow fo gétimal i kéférasaye begén dob de ni do ingéd. Endob ténabangay Tuluse begén dob kéluhanay de ni inok énda mébinasawu. 12 Atin béréhé ku beem i toowe, i kéluhanay de étéw méuyot modor bé kétayay Tuluse sabaf bé kéunur ruwe bé Jesu Kristowe, toow ro fo férasayén kéluhanan. 13 Endob i de tete étéw brab ubo-ubo saén i de kéunur ro, toow fo minut ro tete. Géfagakara roy de ségiyo étéw bé de kétugié ro brab fagakara ro soy karowe lowoh. 14 Endob i beeme, fétausém i kéunur me bé toowe ténoroén beem brab nununo mo. Non gétiga moy de téménoro beem. 15 Brab gétédémo mo tidéw fanay kéengaém, énggésobuto mon i Ménsulate Kébéréh i Tuluse. Atin been i niy ménfégétigane beem inok méfukas go dob de salaém sabaf bé kéunur me bé Jesu Kristowe. 16 Atin i kéluhanay de Ménsulat Kébéréh i Tuluse, sénulat i de étéw non fénémanduoy Tuluse de bero. Atin i kéluhanay de ni do ménsulat fiyo fégétoro bé toowe, brab fégéfééntang bé de tugi, brab fégégélé bé tetee, brab fégétoro bé métintuwe adat. 17 Mélaw dob kéféganade de, i étéw i Tuluse waléy furung brab gérigo bé kéluhanay de séségiyo-giyo do fiyo galbék.

4

1 Maak diyo to dob adafay Tuluse brab Jesu Kristowe, sani séfulee moso brab méguléw brab kémukum bé kéluhanay de étéw, do méuyag loo soy do ménléhu. Mélaw sugué ku beem, 2 bé uretém i kébéréh i Tuluse. Fatut tafayém démoyun inok fiyon fo ké ati gaiwe de, géuret go, fiyon fo ké mika mégélingo i de étéw. Féégétém i kéféunur me bero. Géléém i de étéw bé békén ro rémigo tete, brab féginau mo bero. Atin fatut tingkélo moy kétoro me bero. 3 Gégumah moso i gaiwe éndaén fégélingoéy de étéw i toowe kétoro. Yamula odoro roy de tete kétaya ro. Atin séméléd ro bé de maistéro do témoro saén bé de karo do kétayan atin fétoro ro bero. 4 Atin éndaén fo fégélingoé roy toowe kétoro. Yamula fégélingoé ro saén i de békén do toow do tutul. 5 Endob i beeme, fégitung go fiyo inok gérigono moy métintuwe sénga tékélid, fiyon fo ké atiy gégumahe mérégén dob beeme. Atin fédayday go fiyon fo ké kérégénan go. Atin fétausém i galbék me muret bé Fiyowe Uret, brab rigo moy kéluhanay kétayay Tuluse rigoné mo non beem i sugu-sugué nuwe.

6 I begéne maak ségétéwu tulak non énggumahén i gaiwe méléhuun. 7 Enggilid gun i kéluhanay fatute rigoné ku, ségilév bé kéfégilid i ségétéwe sékuya léméntu. Enggilid gun i galbéke niray i Tuluse begén. Atin énda ménkédan i kéunur guwe bé toowe kétoro. 8 Atin dob gaiwe kémukum moso i Kadnane, gédoté kuy barase kay de métintu do étéw i Kadnane, sani métintuwe kémukum. Atin békén saén begén i gégédote bé ni baras, yamula irayén so dob kéluhanay de étéw toow fo ménggundoy bé Kristowe brab ongot-ongoté roy késéfule ne.

9 Timoteo, toow fo télama moy magayase mangéy dini. 10 I Demase, ténagak non begén sabaf bé kégulaa nuwe bé de éntingayén dob duniyae ni. Mélaw ménangéy dob ingéde Tesalonika. Atin i Kresentewe ménangéy Galasia, atin i Titoe ménangéy Dalmasia. 11 Lukas saén i dumo guwe dini. Angéyém i Markose brab uwitém mangéy dini non gétabanga no begén bé de galbék gu dini. 12 Sénugu guy Tikikowe mangéy dob ingéde Efeso. 13 Amuk mangéy go dini, uwitém i mégéfole kégal gu fénled gu dob lawi Karpowe dob Troas. Uwitém soy de libro gu, labi

na foy de sulat gu.
14 I Alejandrowe, sani fandaye
galang, toow fo tete i rénigo nuwe
dob begéne. Endob Kadnan séden
i kémukume de. 15 Atin ingata mo
non toow fo émbagér i kéuret ne
sébanil bé de kétoro tom.
16 Enda i dumo gu bé sun-
guwe kéamfilo ku bé lowoh guwe
non ténagak ro begén kéluhanan.
Fésagadéy Tuluse damén bero.
17 Endob énda ténagak i Kadnane
begén. Been i dumo guwe brab
fénbagérén begén, inok énggéureto
kuy kéluhanay Fiyowe Uret dob
kéluhanay de békén Judio. Atin
ténabanga no begén inok énda
géféléhuoy de tete étéw begén.
18 Atin gétiga ku, tabangay Kad-
nane begén inok énda gébinasana
ro begén. Atin uwité no begén
mangéy dob kéfégulew ne dob
lawayo énda i sug-sug gu. Médayéw
damén i Kadnane taman sa taman.
Amen!

19 Ségifaém begén i de sébawag ro
Prisila brab Akila, brab kéluhanay
de étéw dob lawi Onesiforowe. 20 I
Erastowe ménbati dob ingéde Kor-
into, brab ténagak guy Trofimowe
dob Mileto non déméruun. 21 Télama
mo foy mangéye dini lokut énda
séna gumah i gaiy mélégénéye. I ro
Ebulowe, Pudente, Lino, Klaudia,
brab kéluhanay de dumo tom do
munur ségifaé ro beem.
22 Diyo damén i Kadnane dob
beeme. Atin mégédaw damén i Tu-
luse begom kéluhanan.
Pablo

I Sulat Pablowe dob Ségétéwe Lagéy Féndawét Tito

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. Sénulatén i ni dob ségétéwe lagéy féndawét Tito, sani témabangane de bé kélégéb ne bé Fiyowe Uret.

Dob ni sulat, ténoro Pablowey ati klasiy étéwe fakay waléy odoroy de munur. Ténoroén soy fantage bé fiyowe adat i de munur bé Jesu Kristowe.

1 Tito,

I begéne, Pablo sani sugu-suguéy Tuluse brab ségétéw apostol Jesu Kristowe. Begéney fénémili i Tuluse inok sugué no begén mangéy témabang émfébagér bé kéunur i de étéw fénémili i Tuluse brab inok féfégésobut gu beroy toowe kétoro i katome kéféngintulus. 2 I ségiyowe de funa ku sémugu, inok gésobuto ro gésarig ro bé méuyag ro taman sa taman. I Tuluse, been i niy fénasad ne dob betome tidéw féganay bé énda séna ménlimbag i duniyae de, bé irayén betom i umule magufusa. Atin gétiga tom énda fakayén ké énda tumanéy Tulusey fasad ne. 3 Atin béleewe niy gaiwe fégétiga noy kébéréh ne. Non sénarigén dob begéney kébéréh ne brab ureté ku non been i niy sénugu i Tulus tome mémukas.

4 Sémulatu mangéy dob beeme, sani ménwaléye maak tintu nga gu bé kéunur tuwe bé Jesuse. I Abaye Tulus brab Jesu Kristowe, sani mémukase betom dob de sala tom, mégédaw damén beem, brab iray ro damén beem i métanéke fédéw.

5 I funa kuwe téménagak beem diyoan dob bungéde Kreta, inok géfégilido moy galbék tome, brab inok géfémili go do étéw waléy odoroy de munur dob séngae ingéd diyo. Fégétédémém i de kétoro gu fantag bé de ni. 6 I fémilié muwe odoron, fatut ségétéw lagéy énda météboén. Atin fatut ségétéw saén i bawag ne. Atin i de ngaén, fatut do munur ro brab énda karangéy de étéw bero do dufang taloo no mémélis bé de suguén. 7 I odorone, fatut ségétéw énda météboén, non beeney sarigone bé galbék i Tuluse. Enda fatutén félangka-langka, taloo no magad mékérit, taloo no miném arak taman molon, taloo no méuyot sétiboh, taloo no arumén bé kurtae. 8 I odorone, fatut féfiyoné noy kéfagifat ne bé de kana no. Brab fatut méuyot rémigo fiyo. Fatut métintuy kérigo nuwe bé de dumo no atin rigoné noy kétayay Tuluse. Brab fatut énda odoro noy de tete kétayay lowoh ne. 9 Atin fatut toroé no saén i atiy modore bé toowe kétoro, sani mésarigone kétoro to. Amuk rigoné noy ni, waléy émbagér i kéunur i de étéw bé toowe kétoro. Atin géfégito no énda katabuwan i kébéréh i de étéw sébanil bé toowe kétoro.

10 Non médooy de étéw mika mégélingo bé toowe kétoro brab duraté ro soy de ségiyo étéw bé de tugi kétoro ro énda i do lantékén, labi na foy kétoro i de munur do Judio. 11 Fatut fo géléén ro inok éndaén témoro ro. Non gukété roy de ségékuréng bé de kétoro ro énda fatutén toroén. I funa ruwe saén témoro loo bé nan non méuyot ro saén kémurta. Fatut ro damén mémala. 12 Bé gétahe wén i ségétéwe béliyan tidéw so diyaan dob Kreta, ménbéréh mano, “I de étéw dob Kreta do toow fo tete brab do tugién. Faukén ro so, éndob do arumén ro mama.” 13 Toow i nan bénréhén. Mélaw géléém fo bero toow inok waléy fiyoy kéunur ruwe. 14 Brab inok éndaén munur ro bé de békén toow do tutul i de Judio loo soy de sugu i de étéw mika bé toowe kétoro. 15 I étéwe ma-

linis dob adafay Tuluse, karangé noy kéluhanay éntingayéne malinis. Endob énda i malinis dob de étéw énda séna malinis i de fédéw ro brab énda séna munur ro bé Kristowe non énda séna mélinis i de itunga ro brab énda mémala ro bé de sala ro. 16 Béréhé ro gétiga ro kun i Tuluse, éndob giton dob de tete rigoné ro énda gétiga roy Tuluse. Toow fo tete i de adat ro brab énda modor ro bé fatute. Enda médait ro rémigo fiyo.

2

1 Mélaw i beeme, fatut toroém saén i atiy modore bé toowe kétoro. 2 Béréhém dob de lukés lagéy bé fatut féfiyoné roy de rigoné ro brab fatut mégitung ro fiyo brab fatut énda odoro roy de tete kétayay de lowoh ro. Atin fatut féégété roy kéunur ruwe bé Kristowe, brab fatut mégédaw ro bé de dumo ro, brab fatut ro témingkél. 3 Atin loo so bé niy toroé muwe bé de lukés libun bé fatut ro rémigo fiyo loo bé kétayay Tuluse. Békén ro fatut géméno, taloo no démoyun ro miném arak. Atin fatut témoro ro fiyo, 4 inok métoro i de ménguwéd do libun bé féimué roy de bawag ro brab de nga ro, 5 brab fatut énda odoro roy de tete kétaya ro taloo no de tete kétayay de lowoh ro. Brab fatut fégéror ro gémalbék dob de lawi ro, brab fatut odoro roy sugu i de bawag ro, inok énda i émbéréh tete fantag bé kébéréh i Tuluse unuro tom.

6 Atin loo so bé niy toroé muwe dob de ménguwéd do lagéy bé fatut énda odoro roy de tete kétaya ro. 7 Atin i beeme, fatut féfiyo moy de rigoné mo, inok iringéy de dumo étéw beem. Fatut toroé moy toowe, brab kago séfoyok bé lala me témoro. 8 Atin usarém i fiyowe kébéréh ké témoro go inok énda i gédowoy bé de béréhé mo. Mélaw i de sébanil beto mémala ro non énda gétéboo ro beto.

9 Toroém dob de rifén bé fatut odoro roy sugu i de amu ro brab fatut rigoné roy mékésuwate saén. Békén ro fatut séédél bé de amu ro. 10 Békén ro ménakaw. Yamula, fatut féténgténg ro bé de amu ro bé démoyun ro rémigo fiyo brab mésarigon ro. I de munur do rifén, amuk rigoné roy ni, médayéw i kétoroe fantag bé Tulus tome mémukas betom dob de sala tom.

11 I kégédaw i Tuluse, sani funay de étéw méfukas, fénggito no dob kéluhanay de étéw. 12 Atin i ni kégédaw, fégétiga no betom bé fatut tagaké tom i de tete rigonén kéikaay Tuluse, brab téréno tom i kéodoro tome bé de tete kétayay de lowoh tom, inok métintu tom brab rémigo tom fiyo loo bé kétayay Tuluse amuk bati tom séna dob duniyae ni, 13 bé lala i kéongot-ongot tome bé fiyowe fo gai séfule i toowe fo barakatan Tulus tom Jesu Kristo, sani mémukase betom. Bé béno, giton i kéréndaw ne. I késéfule ne, been i niy inam tome. 14 Nirayén i férénawa nuwe génantino no betom inok fukasé no betom dob kéluhanay tetee. Atin inok féwaléyé no betom do malinis do étéwén méuyot rémigo fiyo.

15 Toroém i de ni. Wén i atura mo méguléw bé de étéw diyoan. Mélaw usarém i atur me méginau bero brab géléém bero ké rémigo ro tete. Atin kago fédayaén bero énda fégadata ro beem.

3

1 Féfégétédémém bé de munur diyaan bé fatut odoro roy de sugu i de méguléw do gémamak kukuman. Fatut mamung ro bé de udenén bé de fiyo rigonéy de gémamak kukuman. 2 Béréhém bero bé békén ro fatut émbéréh tete fantag bé de étéw taloo no sétiboh ro. Yamula fatut ro rémigo fiyo dob kéluhanay de étéw, brab fatut ro émbéréh fiyo dob kéluhanay de

étéw. 3 Non i betome so do munur,
bé do gétah, do dufang tom brab
énda ménodor tom bé de sugu i
Tuluse brab énda énggétiga tom i
fatute. Brab ménodor tom fo toow
bé kéluhanay de tete kétayay de
lowoh tom. Démoyun rénigo tom i
tetee, brab toow fo médalέw tom.
I de dumo do étéw mérarék ro be-
tom brab mérarék tom so bero.
4 Endob fukaséy Tuluse betom, non
amun fénggito noy kégédaw ne be-
tom, 5 kénda noy de sala tom. Rénigo
noy ni békén sabaf bé fiyowe rénigo
tom, yamula sabaf bé kéuray i na
nuwe betom. Fénukasén betom bé
kélinis i Rémogor i Tuluse betom,
sani kéumah tome man ségule inok
wén i mantu umul tom brab mantu
adat tom taman sa taman. 6 I Tu-
luse ténantuno no betom nirayan
bé Rémogor ne fénagéwén dob Jesu
Kristowe, sani mémukase betom.
7 Rénigo noy ni inok waléy tom
métintu dob adafay Tuluse sabaf
bé kégédaw ne betom, brab inok
gédoté tom i umule magufusa, sani
ongot-ongoté tome. 8 Toow i ni
kétoro.

Méuyotu de ké toroé moy de ni
dob de munur bé Tuluse diyaan
inok waléy ro rémigo bé fiyowe
galbék. Non amuk fiyoy galbék
ruwe, been i noy fégétabange bé de
ségiyo étéw. 9 Endob kago mamung
bé de késéédél énda i lantékén.
Brab kago fégélingoén i toowe fo
métaah kélabit bé de katufuan brab
de késékérit fantag bé kitabe. I
kéluhanay de ni do énda i lantékén.
10 Fatut géléém i étéwe émfésébanil
bé de munur. Atin amuk énda
téméré no, géléém man ségule. Atin
amuk énda fo téméré no, kago nén
séloyuk de. 11 Non toow fo gétiga
mo tete i étéwe loo bé ni, atin giton
ménsala non bé de tete rénigo no.

12 Sugué ku mangéy diyaan i
Artemase brab Tikikowe. Amuk
gégumah ro diyaan, toow fo télama
moy mangéye dob begéne dob
ingéde Nikapolis, non méuyotu bati
diyo bé gaiwe mélégénéy. 13 Toow
fo télama mo tabangan i Apolose
brab Senase sani gétigane bé kitabe
inok magad i kégéagéw ruwe. Brab
tabanga mo bero bé kéluhanay de
kailanga ro. 14 Toroém i de dumo
to munur bé fatut ro fégéror rémigo
fiyo inok gétabanga roy de étéw do
mérasay. Békén ro faukén.

15 Ségifaéy kéluhanay de dumo
gu beem dini. Atin i de dumo
gey munur do méimu begey,
fésamfayém dob berowey késégifa
geye bero. Mégédaw damén i
Tuluse begom kéluhanan.
Pablo

I Sulat Pablowe dob Filemone

Ay niy sébaane bé de sénulat Pablo, sani ménbantuge muret fantag bé Jesu Kristowe. I Filemone ni, wén i rifé no féndawét Onesimo. Endob ténulis Onesimowey kurta Filemone, atin ménrarév. Amun énggumah i Onesimowe dob ingéde Roma, énggébalaka noy Pablowe. Atin nuret Pablowey fantage bé Jesu Kristowe dob beene. Tidéw béno, énggésénule i Onesimowe bé de salaén atin ménwaléy munur bé Kristowe. Tidéw béno, ténabangén i Pablowe brab fénagifatén non diyo i Pablowe dob férisunone.

Dob kitab i de Romano, fatut féléhuén i Onesimowe non ségétéw rifén ménrarév. Mélaw sénulat Pablowey ni sulat dob Filemone, sani gefee bé Onesimowe inok ongoté no dob beene bé fésagadé noy Onesimowe. Tidéw béno, fénuwitén i ni sulat bé Onesimowe non séfule mangéy dob Filemon.

1 Filemon,

Begéney dumo muwe Pablo. Ay niwu dob férisunone sabaf bé kéunur guwe bé Jesu Kristowe. I begéne brab Timoteowe, sani dumo tome munur, sulata key beem. I beeme, gulaané key beem dumo gey gémalbék bé galbék i Tuluse. 2 Atin sémulat gey so mangéy dob de munur sélimud méngadaf dob lawi me. Loo so dob Apiawe, sani maake libu key sabaf bé Kristowe, brab dob Arkipowe sani dumo geye maak sundalo gémalbék bé galbék i Tuluse.

3 I Abay tome Tulus brab Kadnane Jesu Kristo, mégédaw ro damén begom brab iray ro damén begom i métanéke fédéw.

4 Sénga démasalu, démoyunu fo fésalamat dob Tuluse sabaf bé beeme, Filemon. 5 Non énggélingoo kuy fantage bé mégéte kéunurém bé Kadnane Jesus brab fantag bé kégédaw me bé kéluhanay de dumo mo munur. 6 Atin démasalu so dob Tuluso bé waléy gétiga kom non bé késédumo tome sabaf bé kéunur tome bé Jesuse. Mélaw gésobuto kom i de kéfiyonon gédoté tom sabaf bé kéunur tome bé Kristowe. 7 Atin i kégédaw me bé de dumo mo, been i niy funa kuwe toow fo moror brab fiyoy fédéw guwe. Atin moror soy kéluhanay de munur bé Kristowe sabaf bé beeme.

8-9 Mélaw, wén i ongoté kuwe dob beeme. Fakay gésuguo ku beem rémigo bé fatute non bé atura kuwe tidéw dob Kristowe. Non begén i Pablowe, ségétéw sarigo Jesu Kristowe, atin béleewe ni ménférisuwu sabaf bé Beene. Gido loo, ongoté ku saén dob beeme non toow fo gulaané ku beem. 10 Mélaw, ongoté ku dob beeme bé fésagadém i Onesimowe. Beeney maake nga gu sabaf bé kéunur ne bé Kristowe. Non amun diniwu dob férisunone ni, fénunur gu. 11 Bé do gétah, énda i tabang Onesimowe beem. Endob béleewe ni toow fo énggétabangén dob beeme, loo so dob begéne.

12 Atin béleewe ni féséfuleé ku mangéy dob beemey ni toow fo gulaané ku étéw. 13 Méuyotu de damén émfébati dob begéne bé lala guwe bati dob férisunone ni sabaf bé kéfélégéb guwe bé Fiyowe Uret. Non amuk bati dini, gétabanga no begén loo bé beeme amuk dini go damén. 14 Endob énda rigoné kuy ni amuk énda tungkasé mo de begén. Non énda méuyotu mémégés beem. Yamula méuyotu de ké tidéw fo dob kaame kétayan i kétabanga muwe begén.

15 I funa nuwe keyén énggéséfékay Onesimowe beem bé magade saén, inok amuk séfule mangéy dob beeme, éndaén géséféka gom tidéw béleewe ni. 16 Atin béleewe

ni, i Onesimowe, békénén rifé mo saén. Yamula ménwaléyén maak dumo mo sétiman idéng sabaf bé kéunur ne bé Kristowe. Toow fo gulaané ku éndob toow na fo gulaané mo non békén saén rifé mo, yamula ménwaléyén maak dumo mo sétiman idéng sabaf bé Kadna tome.

17 Mélaw amuk fégitungé mo begén ségétéw dumo mo, tayakufém loo bé kétayakuf me damén begén. 18 Atin amuk réménigo tete dob beeme taloo no wén i utongén beem, dob begéne séden étukém. 19 Sulaté kuy ni bé de kagén kémér: I begéne, Pablo, bayada ku beem. (Endob kago lifotén de wén i utongém begén, sani mantuwe umulém sabaf bé kéunur me bé Kristowe.) 20 Mélaw adih, toow fo damén méuyotu de ké tabanga mo begén bé rigoné moy nan nongot gu. Féororénu non sédumon tom sabaf bé kéunur tome bé Kristowe.

21 Toow fo gétiga ku béleewe ni, rigoné moy kéluhanay ongoté kuwe beem dob sulat guwe ni, atin gétiga ku umana moy kérigo muwe bé éndae ongoté ku. 22 Atin wén nay ségiyo ongoté ku dob beeme. Tafayanu sibéy inok wén i batio ku ké mangéyu diyaan. Non wén i inam gu féséfuleéy Tuluse begén mangéy diyaan sabaf bé kédasala kome bé késéfule guwe mangéy diyoan.

23 Atin i Epafrase dumo gu ménférisu sabaf so bé kéunur ne bé Jesu Kristowe, ségifaé no beem. 24 Atin ségifaéy de dumo gu so gémalbék beem, ro Markos, Aristarko, Demas brab Lukas.

25 Mégédaw damén begom kéluhanan i Kadnane Jesu Kristo.
Pablo

I Sulate dob de Judio do Munur bé Jesu Kristowe

Enda gétiga tom de ké ati séménulate bé ni sulat, non i séménulate de énda sénulatén i dawét ne. Endob gétiga tom sénulatén dob de Judio do munur bé Jesu Kristowe. Sénulatén i ni inok fébagéré noy de fédéw ro, non i de dumo ro do Judio fénrasay ro bero sabaf bé kéunur ruwe bé Jesuse funa ro éndaén odoro roy kitab i de Judio.

Dob ni sulat, wén i kétoroe bé Jesuse, Been i Nga i Tuluse, atin mélaw toow na fo gérotor bé de télaki brab de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne brab fiyon i Moisese. Wén soy kétoroe bé fénléhu i Jesuse fégétulak fégékédan bé de sala i de kéilawan. Mélaw éndaén kailangay de étéw i témulake do ayam taloo no do ségiyo éntingayén. Wén soy kétoroe bé toow fo kailangay de étéw i munure bé Jesuse non Been i kéfédéway de étéw mangéy dob Tuluse.

1 Bé do gétah do gai, ménsébéréh i Tuluse bé de katufua tom do Judio fénagéwén dob de étéw do sénarigo no muret bé kébéréh ne. Fénbéréhén bero médoo gule brab dob séségiyo-giyowe aguwon. 2 Endob béleewe ni, dob de ni géfuray do gai, ménsébéréh dob betome fénagéwén dob tintuwe Ngaén. I Tuluse, fénlimbagén bé Nga ne niy kéluhanay éntingayéne, atin fénémili i Tulusey Beene waléy so gefe bé kéluhanane. 3 Atin i Nga i Tuluse ni, réméndaw bé barakat i Tuluse, non ségiléw so bé Tulusey ni Nga. Atin i Nga i Tuluse ni, Beeney émfétause bé kéluhanay éntingayéne inok énda méalfa ro. Rigoné noy ni dob barakatane kébéréhén. Atin amun énggilid kénda noy sala i de kéilawan, ménséfule mangéy dob lawayo inok mésar fingé dob kuwonoy Tuluse inok méguléw.

4 Mélaw i Nga i Tuluse, ménwaléy toow na fo gérotor bé de télaki. Loo so bé ni, bé kéfédawét i Tuluse Jesusey Nga ne, giton toow na fo gérotor i Jesuse bé de télaki. 5 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse bénréhén dob Jesuse mano, “Beemey Nga guwe, béleewe ménwaléyu Bohém.” Bénréh i Tulusey ni dob Jesuse, éndob énda bénréhén de dob de télaki no. Atin wén soy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Begéney Boh ne, atin Beeney Nga guwe.” Bénréh i Tulusey fantage bé Jesuse, békén fantag bé de télaki. 6 Atin amun gédétén i gaiwe féuwit i Tulusey toowe fo gérotor Ngaén mangéy dob duniyae ni, ménbéréh man mano, “I Beene, fatut féngadaféy kéluhanay de télaki gu.” 7 Endob ay niy kébéréh i Tuluse fantag bé de télaki no mano, “I de télaki gu, sani de sugu-sugué ku, féwaléyé ku bero do réfuruh brab do afév.” 8 Endob ay niy kébéréh i Tuluse fantag bé Nga ne mano, “Beemey Tuluse brab méguléw taman sa taman. Métintu foy kéféguléw me. 9 Atin méimu go bé fiyowe, brab mérarék go bé tetee. Been i niy funa kuwe, sani Tulus me, ménémili Beem inok fégérotoré ku Beem bé de dumo mo. Atin fénoror gu so beem.” 10 Atin wén soy ségiyowe Ménsulat Kébéréh i Tuluse dob Nga ne mano, “I Beeme, Kadnan, bé féganayo Beemey léménimbage bé duniyae. Atin rénigo moy lawaye bé de kémérém. 11 I duniyae brab lawaye, méalfa ro moso, éndob i Beeme, méuyag go taman sa taman. I de ni waléy ro tafay ségiléw bé kégale. 12 Ségiléw bé kékédét me bé kégale inok baliwana mo bé mantuwe de.

Endob i Beeme, énda méfégalin go, atin énda i tamanay kéuyag me.” 13 Atin ménbéréh soy Tuluse dob Nga ne mano, “Sar go fingé dob kuwono kuwe ni taman fétabané ku Beem bé de sébanil Beem.” Endob énda bénréh i Tulusey ni dob de télaki no. 14 Mélaw, i de télaki, beroy do sugu-suguéy Tuluse saén. Enda gito gey bero, éndob suguéy Tuluse bero témabang betom do étéw gégédot bé umule magufusa tidéw dob Beene.

2

1 Mélaw fatut fo fétuntayé tom i de toow kétoro énggélingoo tom, inok taus i kéunur tome de. 2 Non toow i kitabe niray i Tuluse fénuwitén bé de télaki. Mélaw i kéluhanay de mémélis bé kitabe, ménkukum ro loo bé fatute. 3 Atin ségilév so bé ni, tintu mékukum tom so amuk fédayaé tom brab énda odoro tom i kétoroe fantag bé fiyowe kéfukas i Tuluse betom bé de sala tom. I Kadna tome Jesus i sunguwe ménuret betom fantag bé ni kéfukas, sani amuk munur tom bé Jesuse, kédané noy de sala tom inok énda mékukum tom. Atin i de étéw énggégélingo bé ni kéuret i Kadnane, bénréh roy toow fo toow i kéuret ne de. 4 Atin i Tuluse, fénggito no so toow i ni kéuret bé kéférigo nuwe bero do ségiyo-giyo do mékégaif bé barakat ne. Atin nirayén dob de ni muret i de kéfurungon sabaf bé kéfémanduoy Rémogor i Tuluse bero. Niray i Tuluse beroy loowe bé kétaya nuwe de irayén dob séngae ségétéw bero.

5 Atin béréhé ku begom i fantage bé mantuwe duniya gégumah moso. I Tuluse, énda fénémilién i de télaki mégulév bé ni mantu duniya. 6 Yamula fénémilién i de étéw. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Tulus, sedek énda lifoté moy de étéw? Non kéilawan ro saén. Sede mélaw ké fagifaté mo bero? 7 Fénggérifantadém bero bé de télaki singkow saén. Endob niraya moy de kéilawan bantugan brab fénfégadata mo bero. 8 Atin fénémiliém i de étéw mégulév bé kéluhanay de éntingayén.” Been i niy Ménsulate Kébéréh i Tuluse. Mélaw gétiga tom féguléwoy kéilawaney kéluhanay éntingayéne, atin énda i éntingayén énda féguléwo no de. Endob gétiga tom so, béleewe ni énda séna mégulév i kéilawane bé kéluhanay éntingayéne. 9 Endob gido loo, gétiga tom i Jesuse fénggérifantad i Tuluse bé de télaki bé singkowe saén inok méléhu gantino noy kéluhanay de étéw inok énda méléhu ro. Ménrigoy ni sabaf bé kégédaw i Tuluse. Atin béleewe, bantugén i Jesuse brab fégadatan fo toow sabaf bé kéfédaya ne bé kéféléhue de. 10 I Tuluse, lénimbagén i kéluhanay éntingayéne brab Beeney émfétause bé kéluhanane. Atin fiyoy rénigo nuwe bé kéfédaya ne bé Jesuse. Mérasay, non sabaf bé kérasay ne, énda i kulang dob kéfukas ne betom. Rénigoy Tulusey ni inok féwaléyé no betom médoo do ngaén inok médayéw tom séréngan bé Jesuse taman sa taman. Non i Jesuse, Beeney aguwoy de étéw inok méfukas ro tidéw dob de sala ro.

11 I Jesuse, linisé noy de étéw dob de sala ro. Atin i betome do ménlinisén dob de sala tom, sétiman tomén Boh bé Jesuse, sani Tuluse. Been i niy funa Jesuse énda mémala no fédawété no betom do tuwaréyén. 12 Non wén i Ménsulate Kébéréhén mano, “Tulus, béréhé kuy fantage bé Beeme dob de tuwaréy gu. Atin dayéwé ku Beem dob kéluhanay de étéw sélimud féngadafé ro Beem.” 13 Atin bénréh Jesuse so mano, “Sémarigu dob Tuluse.” Atin bénréhén so mano, “Ay niwu, begey i de nga i Tuluse nirayén dob Begéne.”

14 Atin i de betom do nga i Tuluse, méléhu tom non kéilawan tom saén.

Been i funa Jesuse ménwaléy so kéilawan loo bé betome. Rénigo noy ni inok méléhu, inok bé kéléhu ne, énggébinasana noy Satanase, sani tidéwoy kéléhue. 15 Atin rénigo noy ni inok géfukasa noy kéluhanay de étéw bé ménrugayén i kégilak ruwe méléhu. 16 Atin békén do télakiy tabanga nuwe. Yamula betom do séfu Abraham i tabanga nuwe. 17 Been i niy funa nuwe kailanga noy waléye ségilew bé betome do tuwaréyén, inok Beeney waléye toow fo mégédaw brab tintu fo gésarigon gérotor fadi tom dob adafay Tuluse, inok gékédana noy de sala tom do kéilawan. 18 Atin mélaw, gétabana noy de étéw téngkadé Satanase, non i Beene ténéngkad Satanase so brab toow fo fénrasayén.

3

1 Do dumo gu do munur bé Kristowe, sani de sénéngkat i Tuluse bati moso dob lawayo diyo, fégitung gom i fantage bé Jesuse. Been i no sénugu i Tuluse mangéy dob duniyae ni. Sénuguén inok waléy gérotor fadi bé kéfén gintulus tome dob Beene. 2 I Jesuse ni, toow fo nodoro noy kéluhanay de fénrigoy Tuluse de, ségilew bé kéodoro Moisese bé kéluhanay de galbékén dob de étéw i Tuluse. 3 I étéwe rémigo lawi, mas na émbantug bé lawie. Ségilew so bé Jesuse, mas na émbantug bé Moisese. 4 I kéluhanay de lawi, wén i do réménigo bero. Atin Tulus i réménigowe bé kéluhanay éntingayéne. 5 I Moisese, fiyoy rénigo nuwe amun sugu-suguén dob de étéw i Tuluse. Atin i rénigo nuwe ménwaléy maak anlung i rigonéy Tuluse moso. 6 Endob i Kristowe, Beeney Nga i Tuluse brab Been soy sarigone mégulew bé de étéw i Tuluse. Atin i betome do munur de, betom i de étéw i Tuluse, amuk méégét i kéunur tome de brab amuk énda mékédan i késarig tome de bé kéongot-ongot tome de.

7 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Rémogor i Tuluse mano, “Amuk gélingoo kom i kébéréh i Tuluse béleewe ni, 8 kagom fétégasén i de ulew gom loo bé kétégas i ulew i de katufua kom amun ménika ro bé kétayay Tuluse dob gonone énda i étéw de bati. Non ténéngkad ro diyo i kétingkél i Tuluse. 9 Fiyon fo ké énggito roy de mékégaif do rénigo gu bé ménfote folo gébélintuwa,” bang i Tuluse, “ténéngkad roy kétingkél guwe bé de tete adat ro. 10 Mélaw ménkéritu bero brab bénréh gu maku, ‘Démoyun ro mika bé kétaya kuwe brab énda fo modor ro bé de sugu gu.’ 11 Mélaw ménkéritu bero, brab fénasada ku bero maku, ‘Enda géahur ro dob gono kuwe inok gétérén ro moso séréngan Begén.’ ” Been i niy kébéréh i Tuluse.

12 Mélaw, do dumo gu, ingat gom inok énda i ségétéw begom waléy tete i itunga nuwe brab énda munurén bé Tuluse. Non amuk loo bé ni, diguré noy méuyage Tulus. 13 Yamula, fatut séféfiyo tom fédéw sénga fuweh lokut wén sénay gai tom inok énda i ségétéw betom énggéfégakaran rémigo sala funa no waléy métégas i ulew ne. 14 Non amuk féégété tom i késarig tome bé Kristowe taman sa taman loo bé gétaho, toow fo gétaus tom sédumon bé Kristowe.

15 Been i niy bénréh i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Amuk gélingoo kom i kébéréh i Tuluse béleewe ni, kagom fétégasén i de ulew gom loo bé kétégas i ulew i de katufua kom amun ménika ro bé kétayay Tuluse.”

16 Ati de étéw énggégélingo bé kébéréh i Tuluse, éndob natuho roy Tuluse? Beroy de étéw do Judio do fénanangguwit Moisese tidéw Egipto. 17 Ati de étéw kénritoy Tuluse bé ménfote gébélintuwa? Bero

soy de Judio do ménsala dob Tuluse funa ro ménléhu dob gonone énda i étéw de bati. 18 Beroy de étéw fénasaday Tuluse mano, “Enda fakayén ké mahur ro dob gono kuwe inok gétérén ro moso séréngan Begén.” Non énda modor ro bé kébéréh i Tuluse. 19 Mélaw gétiga tom énda énggéahur ro non énda ménunur ro bé Tuluse.

4

1 Fiyon fo ké énda géahur i de énggétah do étéw, énda mékédan i fasad i Tuluse bé fakay géahur i de étéw dob gonoy Tuluse témérén. Mélaw fatut mingat tom inok kéluhana tom géahur diyo. 2 Non énggélingoo tom i Fiyowe Uret ségiléw bé kégégélingo i de katufua tom de. Endob fiyon fo ké énggélingoo ro, énda énggédot roy fiyowe non énda ménunur ro de. 3 Endob i betome do munur de, géahur tom dob gonoy Tuluse inok gétérén tom. Endob i de étéw do énda munur, énda fakayén mahur ro. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Ménwaléyu mékérit, atin réménigowu fasad bé énda géahur ro dob gono kuwe témérén.” Bénréh i Tulusey ni fiyon fo ké méntafayén i gono nuwe, non ménggilidén i galbék ne tidéw bé kélimbag ne bé duniyae ni. 4 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé géfitéw ne gétérésangan mano, “Amun énggilid i Tuluse bé galbék ne, téménrén dob géfitéw ne gétérésangan.” 5 Atin wén man i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Enda fakayén ké mahur ro dob gono kuwe témérén inok gétérén ro séréngan Begén.” 6 I de sungu étéw énggégélingo bé Fiyowe Uret, énda énggéahur ro dob gonoy Tuluse, non énda ménahur ro. Mélaw wén i do ségiyo étéw géahur dob gonoy Tuluse inok gétérén ro séréngan de. 7 Gétiga tom i ni non réménigo man ségiyo gaiy Tuluse inok géahur i de étéw dob gono nuwe témérén. Non amun ménifus i ménrugaye nén gai tidéw bé gaiwe énda ménunur i de sungu do étéw, fénbéréh i Tulusey Datu Dabide mano, “Amuk gélingoo kom i kébéréh i Tuluse béleewe ni, kagom fétégasén i de uléw gom.” 8 Atin fantag man bé de ni do sungu étéw, amuk énggéfanangguwito Josuehe bero mangéy dob tintuwe gonoy Tuluse inok tintu gétérén ro, éndaén damén ménbéréh i Tuluse fantag bé ségiyowe gai géahur i de étéw dob gonoy Tuluse inok gétérén ro. 9 Mélaw gétiga tom géahur soy de étéw i Tuluse dob gonoy Tuluse inok gétérén ro ségiléw bé kétérey Tuluse dob géfitéw ne gétérésangan amun énggilid léménimbag. 10 Non i kéluhanay de étéw géahur dob gonoy Tuluse inok gétérén ro séréngan de, gétérén ro so dob de galbék ro ségiléw bé kétérey Tuluse bé kélimbag ne. 11 Mélaw toow tom fo télamanén i mahure inok gétérén tom séréngan bé Tuluse. Katom félisén i kébéréh i Tuluse loo bé rénigoy de énggéétah do étéw funa ro énda énggéahur.

12 I kébéréh i Tuluse toow fo barakatan brab miray bé umule magufusa. Ségiléw bé sundange toow fo murém. Non i kébéréh i Tuluse maak diléké noy de itunga tom brab de fédéw tom. I Nga i Tuluse gétiga noy kéluhanane fantag bé betome. Gétiga noy itunga tome brab fédéw tome. 13 I Tuluse gétiga noy kéluhanane, énda i éntingayén mébunéy dob Beene. Gito noy kéluhanane, fiyon i de rigoné tom. Mélaw wén mosoy gai kailanga tom témindég dob adafa nuwe brab béréhén dob Beeney fantag bé kéluhanay de rénigo tom.

14 Mélaw fatut fo fétausé tom i kéégét i kéunur tome bé Jesu Kristowe loo bé fénayag tome. Non wén i toowe fo fiyo gérotor fadi tom, sani Jesuse Nga i Tuluse, déméniyat

mangéy dob Tuluse. 15 Atin i ni gérotor fadi, toow fo gésobuto noy kélubay tome non kéilawan tom saén. Non i Jesuse ménwaléy kéilawan brab ténukaw Satanase bé séngae gékélasi kétukawan de ségilew bé betome, éndob énda fo énggésala i Jesuse. 16 Mélaw, katom mégilak fégédét dob mégédawe Tulus. Non méuray i na nuwe betom brab mégédaw betom, atin tabanga no betom dob de gai kérégénan tom.

5

1 I kéluhanay de gérotor do fadi, fénémilién bero inok waléy ro do kéfédéway de étéw mangéy dob Tuluse. I galbéke sénarig dob berowe, témulak ro dob Tuluse inok mékédan i sala i de étéw. 2 I de gérotor do fadi, do kéilawan ro saén atin mélubay ro. Mélaw gétingkélo roy de étéw ké gésala ro atin méuray i na ruwe bé de étéw gésala non énda gésobuto roy fatute. 3 Atin i de gérotor fadi, kéilawan ro saén, mélaw énda démoyun ro gérigo bé fatute. Mélaw kailanga roy témulake inok kédanéy Tulusey de karo sala ségilew bé de sala i de ségiyo do étéw. 4 Atin i galbék i gérotore fadi, toow fo fégadatay de étéw. Atin énda i ségétéw étéw géfémili bé kaane lowoh waléy gérotor fadi. Non Tulus saén i mémilie bé ati isuwe waléy gérotor fadi loo bé kéfémili ne bé Aarone bé do gétah.

5 Atin ségilew so bé niy Kristowe, békén Been i ménémilie bé lowoh ne inok waléy gérotor fadi. Yamula Tuluse i ménémilie de, sani ménbérehe dob Beene mano, “Beemey Nga guwe, béleewe ménwaléyu Bohém.” 6 Atin wén soy ségiyowe kébéréh i Tuluse mano, “Beemey ségétéwe fadi taman sa taman, ségilew bé Melkisedeke.”

7 Amun ménbati sénay Jesuse dob duniyae ni, déménasal brab kéménrew ménfégédaw-gédaw dob Tuluse, sani géfukase de bé kélehue. Atin fénggélingo i Tuluse non bénasana noy Tuluse brab nodoro noy kétayay Tuluse. 8 Fiyon fo ké Nga i Tulusey Jesuse, féngganadén i kéodore bé de sugu i Tuluse bé kérasaye énggéagéwo no. 9 Atin amun énggilid non i kéluhanay sénugu i Tuluse de, ménwaléy Been i mémukase bé kéluhanay de étéw modor dob Beene inok gédoté roy umule magufusa. 10 Atin tidéw béno, fénwaléy i Tulusey Jesuse gérotor fadi ségilew bé fadie Melkisedek bé do gétah.

11 Médooy gébérého keye fantag bé ni. Endob mérégén i kéfégésobute de dob begome non métana gom gésobut. 12 Ménrugay gomén ménunur bé Jesuse. Mélaw fatut gomén damén do témoro. Endob énda fakayén non taman so béleewe ni kailangan gom séna toroén inok gésobuto kom i de sungu kétoro fantag bé kébéréh i Tuluse. Fatut damén mama gomén bé de métégas do amaén, sani ménaléme kétoro, éndob taman so béleewe ni maak témutu gom séna. 13 I de témutu séna, do nga ro séna. Enda gésobuto roy kétoroe fantag bé kétintuwe. 14 Endob i de lukés, mama ron bé métégase do amaén. Atin gélolo ronén i fiyowe brab tetee sabaf bé kéféganad ruwe de.

6

1 Mélaw katomén séduli-dulién i de sungu kétoro fantag bé Kristowe. Yamula féganadé tom i de ménalém de. Endaén kailanga tom démoyun féganadén i de kétoro, loo bé fatut tagakéy de étéw i de rigonén énda géfukasa no bero, brab fatut munur ro bé Tuluse. 2 Endaén kailanga tom féganadén i kétoroe fantag bé kébautise, brab fantag bé kétégéne bé de bunbunan bé lala i kédasalane de, brab fantag bé kétébule i de étéw, brab fantag bé kékukum i Tuluse taman sa taman. 3 Yamula féganadé tom soy de ménalém do

kétoro, amuk tungkaséy Tuluse damén.

4 I de étéw téménrén ro munur, éndaén gésénule ro man ségule. Bé do gétah, énggésobuto ronén i toowe kétoro fantag bé Jesuse. Brab énggédot ronén i niray i Tuluse fénagéw dob Kristowe brab énggédot ronén i Rémogor i Tuluse. 5 Bé do gétah, énggétiga ronén toow fo fiyoy kébéréh i Tuluse. Brab énggétérédama ronén i barakat i Tuluse fégito no moso dob de mantu do gai. 6 Gido loo, ténagak roy de ni. Mélaw éndaén fakayén fégésénuleén ro man. Non maak séguleé ro man féléhuén i Nga i Tuluse. Mélaw fémalané roy Nga i Tuluse dob adafay de étéw.

7 Ufama, i betome tidéw dob fantade ni do kéilawan ségiléw tom bé fantade démoyun méranaan. Amuk témunoh i de fiyo ohokén do amaén, féfiyonéy Tulusey no fantad. 8 Endob amuk féérukéy fantadey de suwar brab de kéroon, énda i do lagaén. Mélaw tuwégéy gefee de. Ségiléw so bé ni, i étéwe miring bé fantade ni, kukuméy Tuluse.

9 Mélaw, do dumo gu, fiyon fo ké loo bé niy kébéréh guwe dob begome, gétiga ku taus gom rémigo fiyo loo bé fatute rigonéy de étéw ménfukas dob de sala ro. 10 Toow fo métintuy adat i Tuluse. Enda mélifotén bé de fiyo rénigo gom brab kéimu gome bé Tuluse fénggito gom bé kétabanga kome bé de dumo gom munur bé Kristowe. Atin taman so béleewe niy kétabanga kome bero. 11 Toow fo méuyot gey de ké fétausé kom kéluhanan i kégéror gome taman bé késéfule Kristowe, inok gédoté kom i kéluhanay inamé kome. 12 Mika gey de ké waléy gom faukén. Yamula fatut iring gom i de étéw do munur brab do témingkél. Beroy de étéw gégédot bé fénasad i Tuluse.

13 Fégitung gom i katufua tome Abraham. Amun fénasaday Tulusey Abrahame, énda i ségiyo toow na fo gérotor bé Tuluse inok usaré noy dawét ne fégésafaén. Mélaw nusar i Tulusey kaane dawét fénggésafaén bé ni fasad. 14 Ménbéréh i Tuluse mano, “Fasada ku beem bé féfiyoné ku beem brab iraya ku beem médoo do séfuém.” 15 Atin téméningkél i Abrahame, mélaw énggédotén i fénasad i Tuluse de. 16 Amuk sémafa i étéwe, usaré noy dawét i ségétéwe étéw toow na fo gérotor bé beene. Atin géunur mélaw i de étéw gégélingo de. 17 Ségiléw so bé ni, i Tuluse toow fo fénbagérén i fasad ne bé kérigo nuwe bé safa ne, inok i de étéw fénasada no toow fo fégito no bero brab fégétiga no beroy énda émfégalin i fasad ne brab tintu fo tumané no. 18 Mélaw ruwo timan éntingayén i éndae fégaliné no. I sébaane de, been i fasad ne. Atin i géruwono nuwe, been i safa ne. Mélaw gétiga tom énda témugi i Tuluse. Mélaw i de betom do étéw fédiyaga bé Tuluse, toow fo méégét i kéunur tome dob Beene loo soy inam tome bé gédoté tom i fénasad ne dob betome. 19-20 Toow fo méégét i inam tome bé tumanéy Tulusey fasad ne betom. Non sénarig tom i nan dob Tuluse. Mélaw énda mékédan i kéunur tome de. Atin i funa nuwe énda mékédan i késarig tome de non wén i kéfédéwa tom dob sékuloy Tuluse, sani Jesu Kristowe. Maak ménahur dob sibéy i Tuluse mangéy fingé bala bé rindunge dob lawi i Tuluse. Atin diyo mélaw dob sékuloy Tuluse. Ménwaléy gérotor fadi tom taman sa taman loo bé fadie féndawét Melkisedek bé do gétah.

7

1 I Melkisedeke ni, beeney datu i ingéde Salem bé do gétah. Atin been soy fadie méngadaf bé toowe fo gérotor Tulus. Atin wén i no

gai, ménsétiboh i Abrahame bé de ségiyo datu, sani de kéménéfo bé samung ne, atin énggéféléhuo no bero. Atin bé lala Abrahame mule, énggébalaka noy Melkisedeke. Atin nongot Melkisedeke dob Tuluse, bé féfiyoné noy Abrahame damén. 2 Tidéw béno, niray Abrahame dey géfoloe bé ténaba nuwe énggédotén dob de datu fénléhuén. I atag i dawéte Melkisedek, "Métintu Datu". Atin non datu i Melkisedeke dob Salem, i atag i dawét ne so, "Datu Kémédan bé Késétibohe". 3 Enda ménsulatén ké ati boh Melkisedeke taloo no ati idéng ne taloo no ati katufua nuwe. Atin énda so ménsulat i fantage bé kéumah ne taloo no fantag bé kélého ne. Mélaw maak Nga i Tuluse non énda gétigay de étéw de ké ati tidéwo nuwe de taloo no ati ténamana nuwe de. Mélaw i Melkisedeke fadi taman sa taman.

4 Mélaw gétiga tom toow fo gérotor i Melkisedeke. Non fiyon i Abrahame sani katufua tome do Judio, nirayén i géfoloe bé ténaba nuwe énggédotén bé késétiboh ne. 5 I de fadi i de Judio, sani de séfu Lébi, séfu ro soy Abrahame. Sénugu i kitabe bero médot bé géfoloe tidéw dob de Judio. Mélaw éndot ro tidéw dob de dumo ro do Judio, fiyon fo ké do séfu Abraham ro so kéluhanan. 6 Endob i Melkisedeke békén séfu Lebiwe. Gido loo, éndotén i géfoloe tidéw dob Abrahame, atin nongotén dob Tuluse bé féfiyoné noy Abrahame. Rénigo noy ni, fiyon fo ké Abraham i étéwe fénasaday Tuluse. 7 Atin gétiga tom, i étéwe ongoté no dob Tuluse bé féfiyoné noy ségétéwe étéw, toow na fo gérotor i nan étéw. 8 I de fadi i de Judio médot bé géfoloe tidéw dob de dumo ro Judio, méléhu ro. Endob i Melkisedeke, sani méndote bé géfoloe tidéw dob Abrahame, énda ménsulatén dob kébéréh i Tuluse fantag bé kélého ne. 9-10 Atin amun niray Abrahamey géfoloe dob Melkisedeke, maak Lebi soy ménirayе. Non fiyon fo ké énda séna ménumah i Lebiwe de, maak diyo séna dob lowoh i katufua nuwe Abraham bé kégébalak ne bé Melkisedeke. Atin Lebiy katufuay de fadi médot bé géfoloe tidéw dob de Judio. Mélaw giton bé ni, mas gérotor i kéfadi Melkisedeke bé kéfadi i de séfu Lebi.

11 Amun niray i Tulusey kitabe dob de Judio, ménémili do fadi, sani de séfu Lebi, inok beroy de gémamak bé kitabe. Endob amuk fakay waléy métintuy kéilawane sabaf bé galbék i de fadi tidéw dob de séfu Lebi, éndaén damén kailangan i ségiyowe fadi loo bé Melkisedeke, békén loo bé kéfadi Aarone sani séfu Lebiwe. 12 Atin amuk fégalinén i fadie, fatut so fégalinén i kitabe. 13-14 Atin i Kadna tome Jesu Kristo, sani mantuwe fadi bénréh gu, békén séfu Lebiwe. Yamula, Beeney séfu Judahe, atin énda i ségiyo bé de séfu Judah do ménwaléy fadi. Mélaw bé kéluhanay de séfu Judah, Jesuse saén i ménwaléye de fadi. Non énda bénréh Moisese de ké waléy do fadi i de séfu Judah.

15 Atin ménggiton fo toow bé amuk wén i mantu fadi loo bé Melkisedeke baliwana no bé de séfu Lebi, wén soy mébaliwanan bé kitabe niray Moisese. 16 Atin i Jesuse énda ménwaléyén fadi sabaf bé kitabe sénugu bé i de séfu Lebi saén i waléye do fadi. Yamula ménwaléy fadi sabaf bé kébarakatay umul ne énda méléhuén taman sa taman. 17 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, "Waléy go fadi taman sa taman, loo bé fadie Melkisedek." 18 Mélaw i de tafay sugu fantag bé de fadi ménkédanén non énda i laga ro brab énda gétabanga ro betom. 19 Non i kitabe niray Moisese, énda fakayén ké waléy tom métintu sabaf bé kéodor tome de. Mélaw niray i Tuluse betom i mantuwe

aguwon toow na fo fiyo. Atin sabaf bé ni, géfégédét tom dob Tuluse.

20 Atin saliyu na bé ni, ay niy ségiyowe funan mas na fiyoy mantuwe ni agéwon. Amun rénigoy Tuluse fadi i Jesuse, réménigo so safa dob Beene. Endob énda rénigo noy ni safa bé kérigo nuwe bé de séfu Lebi do fadi. 21 Endob i Jesuse, ménwaléy fadi bé safa i Tuluse mano, “I Begéne Kadnan, rigoné kuy fasade bé waléy go fadi taman sa taman. Atin énda fégaliné kuy kétaya kuwe.” 22 Mélaw sabaf bé ni safa i Tuluse gétiga tom toow na fo fiyoy mantuwe aguwon rénigoy Tuluse inok tanggafé noy de étéw, sani kéunur tome bé Jesuse.

23 Atin ay ni ségiyowe funan mas na fiyoy mantuwe agéwon. I de fadi do séfu Lebi, kailangan médoo ro non méléhu ro, atin amuk méléhu i ségétéwe de, kailangan wén i baliwa no. 24 Endob i Jesuse, méuyag taman sa taman. Mélaw énda i baliwa no. 25 Mélaw fakay géfukasa noy de étéw tidéw dob de sala ro, sani de étéw modor de mangéy dob Tuluse. Gérigono noy ni sénga tékélid taman sa taman. Non méuyag taman sa taman, atin mélaw wén i kéfédéwa tom mongot dob Tuluse.

26 Mélaw Jesus i gérotore fadi kailanga tom. I Jesuse, mékétéfu brab énda i salaén. Enda ségiléwén betom do gésala. Atin amun déméniyat i Jesuse, rénigoy Tuluse toow fo gérotor. 27 Ségiyo foy Jesuse bé de ségiyo do fadi. Enda kailanga noy témulake dob Tuluse sénga fuweh inok mékédan i kaane sala, atin tidéw béno témulak man inok mékédan i de sala i de ségiyo étéw. Non nirayén i sébaane tulakén, sani lowoh ne. Mélaw éndaén kailanga noy témulake. 28 I kitabe niray Moisese, mémili do gésala étéw inok waléy ro do gérotor fadi. Endob ménrugay tidéw béno, ménwaléy gérotor fadi i Nga i Tuluse non fénémili i Tuluse sabaf bé fasad ne bé safa ne. Atin i Jesuse ni, énda i salaén taloo no udenén kulang de. Atin ménwaléy gérotor fadi taman sa taman.

8

1 Ay niy atag i kéluhanay de uret gey begom dob ni sulat. Wén i gérotor fadi tom loo bé nan nuret gu, Been i Jesu Kristowe. Diyo dob lawayo mésar fingé dob kuwonoy barakatane Tulus. 2 Mélaw diyo i Jesuse rigoné noy galbék i fadie dob tintuwe lawi i Tuluse dob lawayo. Békén étéw i réménigowe bé ni lawi, yamula Kadnan i réménigowe de.

3 I kéluhanay de gérotor do fadi, fénwaléyén bero do fadi inok miray ro do ayam tulakén dob Tuluse. Mélaw ségiléw so bé ni, i katome gérotor fadi, fatut wén i tulakén irayén dob Tuluse. 4 Amuk diniy Jesuse dob fantade ni, énda fakayén waléy fadi. Non wénén i do fadi do miray tulak loo bé fatute dob kitabe niray Moisese. 5 Endob i toowe, i galbéke rigonéy de fadi dob fantade ni, maak anlung i toowe galbék rigoné Jesuse dob lawayo diyo. Ségiléw so bé rénigo Moisese. Non amun gédétén rigoné noy safute lawi i Tuluse, bénréh i Tuluse de mano, “Rigo mo loo bé falas i tintuwe simbaan dob lawayo fénggito gu beem dob tuduke.” 6 Atin i galbék Jesu Kristowe bé kéfadi ne toow na fo fiyo bé galbék i de fadi do séfu Lebiwe. Atin ségiléw so bé ni, i mantuwe aguwon rénigoy Tuluse inok tanggafé noy de étéw toow na fo fiyo dob tafaye aguwon. Non toow na fo fiyoy fasade fégérigo bé mantuwe aguwon.

7 Amuk énda i kulang bé sunguwe aguwon, éndaén kailangan i mantuwe de. 8 Endob i Tuluse énda ménsuwatén bé de étéw modor bé sunguwe aguwon. Non wén i

Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Gégumah i gaiwe, bang i Kadnane, rigoné kuy mantuwe aguwon inok tayakufé kuy de étéw do séfu Israel. 9 Békén loo bé sunguwe aguwon rénigo gu kay de katufua ro bé gaiwe fénanangguwit gu bero mésut tidéw Egipto. Non énda ménodor ro bé no aguwon rénigo gu bero. Atin féndaya gu mélaw bero, bang i Kadnane. 10 Ay niy mantuwe aguwon rigoné ku kay de séfu Israel dob de gai moso, bang i Kadnane: Sulaté kuy de kitab gu dob de itunga ro brab dob de fédéw ro. Atin Begéney Tulus ruwe, brab beroy de étéw gu. 11 Atin mélaw, éndaén kailanga no moso toroé ro dob de dumo roy fantage bé Begéne maro, ‘Fatut gétiga kom i Kadnane.’ Non i kéluhanay de étéw, do gérotor brab do gérifantad, gétiga ron Begén. 12 Atin fésagadé kuy de sala ro, brab éndaén tédémé kuy de tete rénigo ro.” Been i niy kébéréh i Tuluse. 13 Atin mélaw gétiga tom i sunguwe aguwon tafayén brab éndaén i lagaén, non bénréh i Tuluse bé wén i mantu de. Mélaw gétiga tom éndaén méusar i tafaye de non ménkédanén.

9

1 I sunguwe aguwon rénigoy Tuluse inok tanggafé noy de étéw, wén i do suguén fantag bé kéfén gadafe brab fantag bé fatute lawi féngadafan rigonéy de étéw. 2 Rénigo roy safute lawi féngadafan. Atin wén i ruwo timan sibéyén. I sunguwe de, féndawét “Mékétéfu gonon”, atin wén i solo de brab ahayan brab fan tulakén dob Tuluse féndiyo dob ahayane. 3 Dob béngaway ni lawi wén i rindunge de. Atin wén soy rindung fégétéléb bé béngaway géruwonoy sibéy ne. Atin i ni sibéy féndawét “Toow fo Mékétéfu Sibéy”. 4 Diyo wén i bélowone ahayan gonon témuwég bé dukahe. Diyo soy baule méntéléb bé bélowone. Atin i baule ni, been i niy tandae bé fasad i Tuluse. Dob ni baul wén i bélowone binangga nahuron bé amaéne féndawét “mana”. Atin diyo so dob baule niy tugé Aarone déménaun. Atin diyo soy de lumfayfay do batéw sénulatay Tuluse bé kitab ne. 5 Dob rotor i baule ni, diyo féntindég i de kéninontow i de barakatan do télaki émfégétigan bé diyo i Tuluse. Atin ménbékah i de fafak ro dob rotor i gonone firikon bé darae fégékédan bé de sala. Endob énda kailangan fégétiga key begom i kéluhanay de fantag bé ni gonon béleewe ni.

6 Atin amun ménlosoén i kéluhanane loo bé ni, mahur i de fadi dob sunguwe sibéy féndawét “Mékétéfu gonon” sénga fuweh inok rigoné roy galbék ruwe. 7 Endob gérotor fadi saén i géahure dob géruwowe sibéy féndawét “Toow fo Mékétéfu Sibéy”. Atin ségule saén mahur sénga ségébélintuwa. Atin amuk mahur diyo, muwit dara tulaké no dob Tuluse inok mékédan i de salaén rénigo no do énda énggétiga no de, brab de sala rénigoy de dumo no do Judio sani de sala énda énggétiga ro rénigo ro. 8 I kéluhanay rigonéy de fadi ni, ténoro i Rémogor i Tuluse de betom bé amuk wén sénay sungu sibéy, énda séna fakayén géahur i de étéw dob géruwowe sibéy féndawét “Toow fo Mékétéfu Sibéy”. 9 I de ni maak do anlung i de gai saén béleewe ni. Fégétiga no betom bé i kéluhanay de iray dob Tuluse brab de ayam do tulakén, énda gékédana roy de sala. 10 Non i ni kéfén gingtulus, fantag saén bé de sugu bé atiy géamaay de étéw brab géinémo ruwe, brab fantag so bé de kéurah ro bé de lowoh ro. Endob i de ni do sugu kay de lowoh ro saén, énda gékédana noy de sala ro. Tafayén i de ni do sugu, mélaw usarén saén taman dob gaiwe fégalinéy Tulusey aguwone.

11 Endob i Kristowe, énggumahén brab ménwaléyén gérotor fadi i mantuwe aguwon toow na fo fiyo bé tafaye de. Atin i lawie féngadafan galbéko no, toow na fo fiyo bé tafaye de. Békén rénigoy de étéw brab énda dini no dob fantade ni. 12 Atin ménahur i Kristowe dob Toowe fo Mékétéfu Sibéy ségule saén non éndaén kailanga noy mahure man. Atin békén do dara kambing taloo no do dara nati safi i uwité nuwe fégétulakén dob Tuluse. Yamula nuwitén i kaane dara fégétulakén dob Tuluse. Atin mélaw ménfukas tom tidéw dob de sala tom taman sa taman. 13 Bé do gétah, dara kambing brab dara safi brab awéw i natiwe safi i firikéne dob de étéw do mékérésik dob kéféngintulus i de Judio. Atin tidéw béno, éndaén mékérésik ro. 14 Atin amuk waléy malinis i ségétéwe étéw bé dara i de ayam, toow na fo fiyoy gérigonoy dara Jesu Kristowe. Non sabaf bé kétabang i Rémogor i Tuluse énda i tamana no, nirayén i lowoh ne fégétulak dob Tuluse. Non énda i tete dob Kristowe, fiyon kloh. Atin i dara ne, linisé noy de fédéw tom dob de sala tom atin kédané noy késarig tome bé adate énda i lagaén. Atin mélaw gérigono tom i galbék i méuyage Tuluse.

15 Atin been i niy funa Kristowe ménwaléy kéféduwa tom inok rigoné noy ni mantu agéwon inok tanggaféy Tulusey de étéw. Mélaw i kéluhana tome do fénémili i Tuluse, gédoté tom i kéfiyonone taman sa taman loo bé fénasad i Tuluse. Fakay i ni mérigo non wén i kéléhu, sani kéléhu Jesu Kristowe, kémédan bé de sala tom rénigo tom bé lala tome séna ménodor bé tafaye agéwon.

16 Ufama, wén i ségétéw étéw rémigo sulat bé lala ne séna méuyag. Sénulatén ké ati gégédote bé de tamukén féledé no ké méléhu. Atin amuk ménléhuén i ni étéw, kailangan wén foy émféféngintoow de ménléhuén. Tidéw béno, i étéwe gégédot bé tamuk ne, gédoté no loo bé kébéréh i sulate. 17 Endob amuk méuyag sénay ni étéw réménigo sulat, énda i laga i ni sulat. Non wén saén i atagén ké méléhuén. 18 Atin ségilew so bé niy tafaye ni aguwon rénigoy Tuluse. Non kailangan wén i dara inok mékédan i de sala. 19 Dob sunguwe de, bénréh Moisese dob de étéw i kéluhanay de sugu tidéw dob kitabe. Tidéw béno, éndotén i dara i de nati safi brab kambing atin sénlawékén bé wayége. Tidéw béno, fénreén i bubul i bili-biliwe fénfuro no, brab fénreén soy klohe fongoy kayéwe féndawét isob. Atin tidéw béno, fénirikén dob de étéw brab fénirikén so dob librowe sénulatan bé kitabe. 20 Atin bé lala Moisese mémirik, ménbéréh mano, “Ay niy darae tanda i aguwone rénigoy Tuluse inok tayakufé no betom. Atin fatut odoro tom i ni agéwon non sénugu i Tuluse.” 21 Atin fénirik Moisese soy darae dob safute lawi féngadafan, loo so dob kéluhanay de gamit usarén bé kéféngintuluse. 22 Géfédéw kéluhanay éntingayéne ténoro i kitabe fatut firikon bé dara i ténulake inok waléy ro malinis dob adafay Tuluse. Atin amuk énda i dara ténulak, énda méfésagad i de étéw bé de sala ro.

23 I kéluhanay de éntingayén ni dob lawie féngadafan kailangan firikon bé darae. Endob i de ni maak do anlung i toowe gamit i féngadafane dob lawayo saén. Mélaw fatut toow na fo fiyoy tulakéne dob tintuwe gamit i féngadafane dob lawayo. 24 Mélaw ténulak Kristowey kaane dara. Atin énda ménahurén dob mékétéfuwe sibéy dob fantade ni non maak anlung i tintuwe féngadafan dob lawayo saén. Atin diyo béniy Kristowe rigoné noy galbék i kéféduwa tome dob adafay Tuluse. 25 I gérotore fadi i de Judio mahur dob Toowe Fo Mékétéfu

Sibéy sénga bélintuwa, muwit bé dara i ayame fégétulakén. Endob i Kristowe, énda kailanga noy mahure médoo gule témulak bé lowoh ne. 26 Non amuk kailangan rigoné noy ni sénga bélintuwa, kailangan so mérasay médoo gule tidéw bé gaiy kélimbage bé duniyae ni. Endob kailanga no saén i mahure ségule amun gédétén i tamfaday de gai. Atin méntéfégito inok kédané noy sala i de étéw sabaf bé kétulak ne bé lowoh ne. 27 I kéluhanay de étéw kailanga roy méléhue, tidéw béno kukuméy Tuluse bero. 28 Atin loo so bé ni, téménulak i Kristowe ségule inok mékédan i sala i de medoo étéw. Atin séfule mangéy dob duniyae ni. Endob énda séfuleén inok kédané noy sala i de étéw. Yamula séfule mangéy dini inok fégilidé noy kéfukas ne bé de étéw mongot-mongot bé késéfule ne.

10

1 I kitabe niray Moisese, maak anlung i de tintu fo fiyo iray Kristowe saén moso. Mélaw kulang i kitabe sémugu bé fatut témulak i étéwe sénga bélintuwa taman sa taman. Non i kitabe énda géféwaléyo no métintuy étéwe fégédét dob Tuluse. 2 Mélaw i de étéw ménéngintulus loo bé sénugu i kitabe, amuk tintu ménwaléy ro damén malinis dob adafay Tuluse, éndaén tete i de fédéw ro fantag bé de sala ro, atin éndaén kailanga roy témulake man ségule. 3 Endob i toowe, gétédémo ro énda séna ménkédan i de sala ro, non kailanga roy témulake sénga bélintuwa. 4 Non i dara i de safi taloo no do kambing, énda fakayén kémédan bé de sala.

5 Mélaw amun gédétén gégumah i Kristowe dob duniyae ni, bénréhén dob Tuluse mano, “Enda méuyot go bé de ayam do tulakén dob Beeme. Yamula rénigo moy kagéne lowoh inok been i niy fatute tulakén dob Beeme. 6 Non énda mésuwat go bé de ayam tulakén do tuwégén dob ahayane féngadafan brab de tulak fégékédan bé sala i de étéw. 7 Mélaw, béréhé ku dob Beeme, Tulus, ay niwu inok rigoné kuy kétaya muwe loo bé ménsulate fantag bé begéne dob libro muwe.” 8 Ay niy sunguwe bénréh Jesuse, “Enda méuyot go taloo no mésuwat go bé de tulak taloo no do ayam tuwégén dob ahayane féngadafan taloo no do tulak fégékédan bé de sala.” Bénréhén i de ni fiyon fo ké been i de niy sénugu i kitabe. 9 Tidéw béno, bénréh Kristowe mano, “Tulus, ay niwu inok rigoné kuy kétaya muwe.” Mélaw gétiga tom kénday Tulusey tafaye aguwon tulakay de étéw. Atin bénaliwana no bé tulak Kristowe. 10 Rénigo Kristowey kétayay Tuluse rigoné no. Mélaw i kéluhana tome ménwaléy tom malinis dob adafay Tuluse non ménkédanén i de sala tom sabaf bé tulak Jesu Kristowe, sani kaane lowoh. Mélaw éndaén kailangan i ségiyowe tulak.

11 Dob tafaye aguwon, i de Judio do fadi témindég ro dob lawie féngadafan sénga fuweh inok rigoné roy galbék ruwe témulak médoo gule. Gido loo, i de fégétulak ro énda fakayén kémédan bé de sala ro. 12 Endob i Kristowe, téménulak saén ségule inok mékédan i de sala. Atin éndaén kailangan i ségiyowe tulak taman sa taman. Tidéw béno, ménsar i Jesuse fingé dob kuwonoy Tuluse inok méguléw. 13 Diyo so béni ongot-ongoté noy gaiwe fétabanéy Tuluse bé de sébanil de. 14 Mélaw sabaf bé sébaane saén tulak, ménlinis tom tidéw dob de sala tom, atin ménwaléy tom métintu taman sa taman.

15 Atin wén soy kétoro i Rémogor i Tuluse fantag bé ni. Non bénréhén dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, 16 “Begéney Kadnane, atin ay niy mantuwe aguwon rigoné

ku inok gétayakufo kuy de étéw moso. Sulaté kuy de kitab gu dob de fédéw ro brab dob de itunga ro.” 17 Atin bénréhén man mano, “Endaén fégétédémé kuy de sala ro taloo noy de tete rigoné ro.” 18 Mélaw amuk ménfésagadan i de ni, éndaén kailangan i ségiyowe tulak fégékédan bé de sala.

19 Mélaw, do dumo gu, sabaf bé kéléhu Jesu Kristowe, éndaén kailanga tom i mégilake ké mahur tom dob Toowe fo Mékétéfu Sibéy gonoy Tuluse. 20 Rénigo noy mantuwe aguwon bé kétulak ne bé lowoh ne. Atin i de étéw modor bé ni aguwon, méuyag ro taman sa taman. Amun ménbinasay lowoh ne maak rindung i béngaway Toowe fo Mékétéfu Sibéy ménkusi inok géahur i de étéw. 21 Atin wén i toowe fo gérotor fadi tom, sani Jesu Kristowe. Beeney uléw tome do étéw i Tuluse. 22 Mélaw fatut fégédét tom dob Tuluse énda ubo-ubo i kéféngadaf tome de, brab énda ruwo-ruwoy de fédéw tom bé kéunur tome de. Fakay i ni non maak ménfirikon tomén bé dara Kristowe fégékédan bé de sala tom inok éndaén fégitungé tom i de sala tom. Atin malinisén i de lowoh tom non bé kébautise betom. 23 Enda ruwo-ruwoy fédéw tome de. Yamula fatut féégété tom i késarig tome bé nan ongot-ongoté tom, sani fayagé tome dob de étéw sani kétumay Tuluse bé fasad ne. Non gésarig tom bé tumané noy fasad ne. 24 Atin fatut fétausé tom i késégédaw tome, brab késétabang tome, brab kérigo tome bé fiyowe. 25 Atin katom térénon i késélimud tome méngintulus loo bé adat tome. Katom iringén i de étéw témérén ron sélimud méngintulus. Yamula, fatut séfébagéré tom i de fédéw tom. Fatut fo rigoné tom i ni non éndaén mérugayén tidéw béleewe niy késéfule i Kadnane.

26 Endob amuk fétausé tom i kérigo tome sala fiyon fo ké gétiga tom i toowe kétoro, ménsinggula i kétulak Kristowe atin énda i tulak fégékédan bé de sala tom. 27 Amuk wén i ségétéw réménigo bé ni, fatut mégilak bé kékukum i Tuluse. Non wén i gonone aféy fégébinasa bé de étéw sébanil bé Tuluse. 28 Bé gétahe, i étéwe géfélis bé kitabe niray Moisese, énda méuray i nay de kémukum de amuk wén i ruwo taloo no téléw gétéw témbo de. Mélaw féléhuén i ni étéw ménsala. 29 Amuk loo bé ni, ati keey i mérigowe dob étéwe mika bé Nga i Tuluse? Toow fo gétimal i kékukume de non fénggito noy kékarang ne bé énda i laga i dara Kristowe kémédan bé de salaén, sani tandae bé mantuwe aguwon kay de étéw inok waléy ro malinis dob adafay Tuluse. I étéwe mika bé Nga i Tuluse, maak fénéngirasén i Rémogor i Tuluse fiyon fo ké ménggédaw i Rémogor i Tuluse de. Mélaw i ni étéw médait fo ké gétimal i kékukume de. 30 Non gétiga tom ménbéréh i Tuluse mano, “Begéney sémulie, Begéney kémukume.” Atin wén soy ségiyowe Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, “Kukuméy Kadnaney de étéwén.” 31 Toow fo mékaid ké kukuméy Tulusey ségétéwe étéw. 32 Fégétédém gom i de énggétah do gai, amun mantu séna énggésobuto kom i toowe kétoro fantag bé Tuluse. Fiyon fo ké ménrasay gom, énda téménrén gom munur. 33 Wén i do no do gai, i de énda munur fénéngiras ro begom dob adafay médoowe do étéw atin fénrasay ro begom. Atin wén i no gai fénrasay roy de dumo gom, brab ménamung gom bero non ménuray i na gome bero. 34 Atin ménuray i na gome bé de étéw do ménférisu sabaf bé kéunur ruwe. Atin amun éndot roy de tamuk gom, énda ménkérit gom de. Yamula moror gom non gétiga kom wén i toow na fo fiyo tamuk gom gédoté kom moso, atin énda mékédano taman sa taman. 35 Mélaw, kagom térénon

i késarig gome bé Kadnane. Yamula féégét gom i késarig gome de inok gédoté kom i dakéle baras. 36 Atin fatut fétingkél gom inok gérigono kom i kétayay Tuluse brab inok gédoté kom i fénasad ne. 37 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Endaén mérugayén, gégumahén i nan ongot-ongoté kom. Enda mélisén. 38 Atin i de métintu do étéw gu, gédoté roy umule magufusa non ménunur ro Begén. Endob amuk wén i ségétéw bero ménbaleng i fédéw ne sabaf mégilak atin éndaén munurén, énda mésuwatu de.” 39 Endob i de betom, do dumo gu, békén betom i de ménbaleng do fédéwén brab do téménrén do munur do mékukum ro mélaw. Békén loo bé nan i de rigoné tom, non ménunur tom atin mélaw méfukas tom tidéw dob de sala tom.

11

1 Ati kéunure? Wén i kéunur tom amuk tintu gétiga tom gédoté tom i de ongot-ongoté tom, sani de éntingayén énda séna gito tom de. 2 I de énggéétah do étéw, fénsuwat roy Tuluse sabaf bé kéunur ruwe. 3 Sabaf bé kéunur tome bé Tuluse, énggésobuto tom i kélimbag ne bé duniyae ni dob kébéréh ne saén. Lénimbagén i kéluhanay de énggiton tidéw dob de énda do giton.

4 I Abele bé do gétah, sabaf bé kéunur ne, nirayén i toowe na fo fiyo tulak dob Tuluse bé tulake niray i ofo ne Kain. Sabaf bé kéunur ne, kénarang i Tuluse métintu, non ténayakufén i tulak ne. Atin sabaf bé kéunur ne, wén soy kétoroén dob betome fiyon fo ké ménléhuén.

5 Atin i Enoke, sabaf bé kéunur ne, énda ménléhuén. Yamula féndiyat i Tuluse atin éndaén énggitoy de étéw de non diyoén dob lawayo. Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé Enoke bé ménsuwat i Tuluse de bé énda séna déméniyatén de. 6 Atin amuk énda munur i ségétéwe étéw bé Tuluse, énda géfésuwata noy Tuluse. Non i étéwe fégédét dob Tuluse, kailangan munur bé wén i Tulus brab barasay Tulusey kéluhanay de séméléd de.

7 Atin i Noehe bé do gétah sabaf bé kéunur ne, réménigo barko. Non amun bénréh i Tuluse dob beene bé wén i gégumah dakél dunuk, ménunur de. Mélaw nodoro noy sugu i Tuluse rémigo barko. Atin énda mélaw ménléné i Noehe brab de samungén fiyon fo ké kénukum i Tulusey de ségiyo étéw dob duniyae ni. Atin mélaw sabaf bé kéunur ne, fénggito Noehe bé tete i de kéilawan. Atin fénwaléy i Tuluse métintuy Noehe sabaf bé kéunur ne.

8 Atin i Abrahame so, sabaf bé kéunur ne, nodoro noy kébéréh i Tuluse bé kétawag i Tuluse de brab sénuguén mangéy dob ségiyowe ingéd inok gédoté noy fantade fénasad i Tuluse irayén de. Mélaw ténagakén i kaane ingéd sabaf bé kéunur ne, fiyon fo ké énda gétiga noy ayo nuwe de. 9 Atin sabaf bé kéunur ne, ménbati i Abrahame diyo dob fantado no, sani fénasad i Tuluse irayén de. Ménbati diyo maak ségétéw miloh saén fiyon fo ké been i niy fantade fénasad i Tuluse irayén de. Ménbati dob safute lawi rénigo no loo so bé nga ne Isak brab bebe né Jakob. Bero soy fénasaday Tuluse de irayén i fantade ni. 10 I Abrahame ni, nongot-nongotén i ingéde dob lawayo, sani ingéde bénantak i Tuluse brab rigoné no brab énda mékédano taman sa taman.

11 Atin sabaf bé kéunur ne, i Abrahame ménwaléy boh, fiyon fo ké toowén fo lukés loo soy bawag ne Sarah. Endob fiyon fo ké lukés ron fo toow, séménarig ro dob Tuluse bé tumané noy fasad ne. 12 Atin mélaw fiyon fo ké toow fo lukésén i Abrahame ni brab éndaén géféoboro noy bawag ne, ménwaléy so katufuay médoowe étéw. Ségilew ro bé kédooy

de gitoon dob lawayo brab de farék dob dénsaane.
13 I de ni do étéw ménunur bé Tuluse, ménléhu ro bé gaiwe énda séna énggédot roy fantade fénasad i Tuluse irayén bero. Gido loo, énda téménrén ro ménunur, non gétiga roy wén i gaiwe moso gédoté roy nan ongot-ongoté ro, sani fénasad i Tuluse bero. Atin fénggito ro bé békén tintu ingéd roy duniyae ni, yamula i tintuwe ingéd ro dob lawayo diyo. 14 Atin i de étéw béleewe ni loo bé niy kébéréh ruwe, fégito ro békén dob fantade niy tintuwe ingéd ro, yamula dob lawayo diyo. 15 Non i ro Abrahame, énda ménggundoy ro bé ingéde fénled ro. Amuk ménggundoy ro de, wén soy gai géséfule ro mangéy diyo. 16 Yamula, ménuyot ro fo mangéy bati dob ségiyowe ingéd, sani toowe na fo fiyo ingéd dob lawayo diyo. Atin i Tuluse énda mélaw mémala no ké fédawétén Tulus ro. Non ténafayén i ingéde batioy de ni étéw.
17-18 Atin sabaf bé kéunur Abrahame bé Tuluse, irayén damén i nga ne Isak fégétulakén dob Tuluse. Toow fo fédéwén miray bé buntunge ngaén fégétulakén fiyon fo ké wén i fasad i Tuluse de mano, “Bé nga me Isak, waléy go katufuay médoowe étéw.” Atin fiyon fo ké fénasaday Tulusey Abrahame loo bé ni, ténéngkadén soy Abrahame féléhué noy nga ne. Atin ménodor i Abrahame bé sugu i Tuluse. 19 Non gétiga Abrahame gétébuleoy Tuluse soy Isake. Atin maak ténébule i Tuluse so non amuk énda génlé i Tulusey Abrahame, féléhué noy nga ne Isak.
20 Atin i Isake amun lukésén, sabaf bé kéunur ne bé Tuluse, nongotén dob Tuluse bé féfiyoné no mosoy de ngaén, ro Jakob brab Isaw.
21 Atin i Jakobe, sabaf bé kéunur ne bé Tuluse, amun gédétén méléhu, nongotén dob Tuluse bé féfiyoné noy séngae bebeén, sani de nga i nga ne Jose. Rénigo noy ni bé lala ne séménanday dob tugé ne fénéngadafén i Tuluse.
22 Atin i Josehe so, sabaf bé kéunur ne bé Tuluse, amun gédétén méléhu, bénréhén i fantage bé kéésut i de séfuén, sani de Judio, tidéw Egipto. Atin bénréhén so bé fatut uwité roy bangkay ne ké mésut ro.
23 Atin i de lukés Moises, sabaf bé kéunur ruwe, bénunéy roy nga ruwe Moises taman téléw gétérésang kélungonon i idad ne. Non i datue dob Egipto, sénuguén bé féléhuén i kéluhanay de nga lagéy i de Judio. Endob i de lukés Moisese énda ménggilak ro mémélis bé ni sugu, non ménunur ro bé Tuluse. Atin énggito ro toow fo fiyoy nga ruwe.
24 Atin i Moisese ni so, sabaf bé kéunur ne bé Tuluse, amun métuwanén étéw, ménika de ké fédawétén nga i libune nga i Datue dob Egipto. Rénigo noy ni fiyon fo ké toow fo fiyoy goho nuwe dob lawi i datue gono no ménruk.
25 Endob sabaf bé kéunur ne, mas ménuyot mérasay séréngan bé de dumo no do étéw i Tuluse bé singkowe saén kéféguyaya muwit sala. 26 Fénggitungén, mas fiyo ké mérarék i de étéw de sabaf bé kéunur ne bé Kristowe gégumah moso bé kéluhanay de ungangén dob Egipto gédoté no. Non gétiga no toow na fo fiyoy baras ne gédoté no tidéw dob Tuluse moso.
27 Atin sabaf bé kéunur ne, méntékédan i Moisese dob Egipto fiyon fo ké mékérit i Datue de, non énda mégilakén. Atin ménfédayday dob de gai do mérégén non maak gito noy éndae giton Tulus manangguwit de. 28 Atin sabaf bé kéunur ne, rénigo noy kandulie féndawét “Témara”. Mélaw sénuguén i de Judio mémirik bé dara i bili-biliwe dob de fintu i de lawi ro inok i télakiwe mémélehu taraa no saén i lawi i de Judio atin énda féléhué noy de ofo

nga dob séngae lawi loo bé rénigo nuwe dob de étéw dob Egipto.

29 Atin sabaf bé kéunur ruwe bé Tuluse, amun ménsut i de Judio tidéw Egipto énggéifar ro dob dogote féndawét “Furo Dogot” maak ménagéw ro dob tikare fantad. Endob amun ténundug i de sundalo tidéw Egipto bero atin téménlama ro mifar, ménlénė ro kéluhanan non ménséfule i wayége.

30 Atin sabaf bé kéunur i de Judio, ménrundas i émbagére diding géliwét bé ingéd i de sébanil bero féndawét Jeriko. Non ménodor ro bé sugu i Tuluse bé agéwé ro liwétén séngа fuweh taman fitéw gétérésangan. Tidéw béno, rénundas i Tuluse. 31 Endob bati diyo so dob Jerikoy sundale libun féndawét Rahab. Atin sabaf so bé kéunur ne, énda ménléhuén séréngan bé de étéw dob ingéd ne do mémélis bé de sugu i Tuluse. Non ténayakufén i de sénarigoy odoroy de Judio, sani de sénugu ro témulik bé kébagér i no ingéd. Endob sénékém ro saén i kétulik ruwe de.

32 Témérénun muret fantag bé de énggéétah do étéw ménunur bé Tuluse, loo bé ro Gideone, ro Barak, Samson, Jeffe, Dabid, Samuel brab sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Non kulang i gai guwe muret fantag bé kéluhana ruwe. 33 I de dumo bero, sabaf bé kéunur ruwe, ménsétiboh ro bé de ségiyo do dakél ingéd atin téménaban ro. Ménggulėw ro métintu, atin énggédot roy fénasad i Tuluse. Atin i de dumo bero énggétigémo roy ba i de mérayar brab do émbaraw dakél binatang féndawét leon inok énda gékekeo ro bero. 34 Atin i de dumo bero sabaf bé kéunur ruwe, énda méntuwég ro dob de toow fo dakél do afév. Atin i de dumo bero énda ménléhu ro bé de sundang i de sébanil bero. Fiyon fo ké mélubay ro, ménwaléy ro émbagér sabaf bé kéunur ruwe inok gétabana roy de sundalo sébanil bero tidéw dob de ségiyo ingéd. 35 Atin wén soy de libun bero méntébule i de nga ro sabaf bé kéunur ruwe.

Atin i de dumo bero, ménléhu ro bé kéférasaye bero, non ménika ro tangéyén. Mas ménuyot ro mérasay brab méléhu inok tébule ro brab gédoté roy toowe na fo fiyo kéfaguyag. Rénigo roy ni sabaf bé kéunur ruwe bé Tuluse. 36 I de dumo bé de munur, déniyangka ro bero brab bénadas ro bero. Atin i de dumo bero, nikét ro brab fénrisu ro bero. 37 I de dumo bero, ménléhu ro bé kéibérone bero batéw. Atin i de dumo bero, sénufak ro bero bé ragarie. Atin i de dumo bero, téniboh ro bero bé sundange atin ménléhu ro. Atin i de dumo bero, énda i do kégal ro saliyu bé kulit i de bili-bili brab do kulit kambing. Toow ro fo méskinan brab toow ro fo ménrasay. 38 Atin i de dumo bé de munur ni, énggétagaka roy de lawi ro brab ménangéy ro bati dob de gonon énda i do étéw de bati brab dob de tuduk, brab dob de takub brab dob de tosong fantad non férasayén ro. Enggiton énda fo médait i de tete étéw sétifon dob duniyae ni bé de ni do fiyo étéw munur bé Tuluse.

39 Toow fo ménsuwat i Tuluse bé de ni do étéw sabaf bé kéunur ruwe. Gido loo, énda séna énggédot roy fénasad i Tuluse irayén bero. 40 Non bénantak i Tuluse betom i toowe na fo fiyo aguwon. Mélaw kailanga ro ongot-ongot betom do étéw béleewe, inok tumané noy fasad ne bero séréngan betom.

12

1 Mélaw gétédémo tom i de médoo do énggéétah étéw do méégét ro munur bé Tuluse. Atin maak téngténgé ro betom béleewe ni. Atin i betome, maak sékuya tom bé lala ruwe téméngténg. Mélaw fatut tagaké tom i de éntingayén funa tom métana léméntu. I atag i ni kébéréh gu, fatut tagaké tom i de sala funa

tom énda gérigo bé kétayay Tuluse. Atin fatut mégéror tom rémigo bé galbék i Tuluse. 2 Atin fatut féégété tom i kéfégitung tome fantag bé Jesuse, sani émféunure betom brab émféégéte bé kéunur tome. I Jesuse, féndayaén i de étéw kémélabo de dob kruse. Atin fiyon fo ké mékémalay kéléhu ne dob kruse, énda fégitungé no de. Yamula fénggitungén i kéoror ne ké gilid i kérasay ne. Atin béleewe ni diyo ménsar fingé dob kuwonoy Tuluse mégulew.

3 Fétuntay gom i ménrigowe dob Beene. Féndayaén i de tete étéw émférasay de. Mélaw i begome, fatut fébagér gom i de fédéw gom brab kagom témérén munur, fiyon fo ké wén i émférasay begom. 4 Non fiyon fo ké atuho kom i salae, énda séna féléhuén gom sabaf bé kéunur gome. 5 Aw énggélifoto komén i kébéréh i Tuluse dob begome do ngaén, sani kébéréhe émféfiyo bé de fédéw gom? Bang i Tuluse, “Nga gu, fétuntay go ké fifité ku beem sabaf bé de salaém. Atin kago tete i fédéw me de ké fifité ku beem. 6 Non i de étéw fifité ku ké mésala ro, beroy de étéw kégédawa ku. Atin i de étéw fifité ku ké rémigo ro tete, beroy de étéw ténayakuf gu maak do nga gu.” 7 Mélaw amuk mérasay tom, tingkél gom atin fégitung gom maak fifitéy boh gome begom sabaf bé de sala gom. Non amuk kérasayan gom, gétiga kom i Tuluse ténayakufén begom maak do ngaén. Non i kéluhanay de boh, fifité roy de nga ro amuk rigoné roy tetee. 8 Atin amuk énda fifitéy Tuluse begom ké mésala gom, békén gom do tintu ngaén, éndob do ngaén saén dob liyuwe. 9 I de katom boh dob fantade ni, fifité ro betom ké rémigo tom tete. Atin mélaw basana tom bero. Mélaw, toow fo fatut ké fédayaé tom i Tuluse mégulew betom. Non Beeney Abay tome dob lawayo atin irayén betom i umule magufusa ké rigoné tom i ni. 10 I de katom do boh dob fantade ni, fifité ro betom ké nga tom séna, loo bé gékaranga ruwe fiyo. Endob i Tuluse fifité no betom inok tabanga no betom minut métintu loo bé kétintu nuwe. 11 Amuk fifitéy Tuluse betom, mika tom de bé no gai brab tete i de fédéw tom de. Endob sabaf bé ni moror tom de moso ké gégumah i gaiwe waléy tom métintu brab métanék i de fédéw tom.

12 Mélaw, do dumo gu, amuk maak lugotén gom rémigo bé kétayay Tuluse féégét gom i kéunur gome. 13 Taus gom agéw dob métintuwe aguwon inok i de étéw énda séna méégét i kéunur ruwe, amuk gito ro begom énda minut ro mélubay, yamula minut méégét i kéunur ruwe.

14 Rigo gom i kéluhanay de gérigono kom dob kéluhanay de étéw inok énda gésékérit gom. Atin fétintu gom sénga tékélid, non amuk énda métintu gom, énda gito gom i Kadnane moso. 15 Atin ingat gom inok énda i ségétéw begom témérén témayakuf bé kégédaw i Tuluse. Non i étéwe loo bé ni ségilew bé nohoke féla brab bisay onok ne, non mégukét i de munur. Atin been i niy funay de dumo no munur waléy so gésala. 16 Atin ingat gom inok énda i ségétéw begom waléy mékérésik i adat ne taloo no diguré noy Tuluse, loo bé rénigo Esawe bé do gétah. Non énda génulaa noy kuwagib ne tidéw dob Tuluse. I kuwagibe ni kaan, non been i ofo. Endob fénbéléyén i kuwagib ne dob tuwarey ne inok géama saén ségule. 17 Gétiga kom, tidéw béno ménuyot de ké ongotéy boh ne dob Tulusey féfiyoné no. Endob éndaén fakayén, non fiyon fo ké kémérew, éndaén méfégalin i rénigo nuwe bé kéféluluk ne bé kuwagib ne inok gédoté no saén i kaamae.

18 I aguwo tome mangéy dob

Tuluse, énda ségiléwén bé aguwoy de katufua tom do Judio. Non fénfégédét ro dob sébaane tuduk gito ro, sani tuduke féndawét Sinai gonoy mérinoe afév. Délémon diyo non bé mégéfole rawén brab émbagére réfuruh. 19 Atin bé béno, ménbéréh métanug i témburiwe brab méntanug i kébéréh i Tuluse. Atin i de étéw diyo, amun énggélingoo roy ni émbéréh, nongot roy éndaén damén émbéréhén ségule, 20 non toow ro de fo ménggilak. Non ménbéréh mano, “Amuk wén i kémuwah bé tuduke ni, fiyon ayam, kailangan féléhuén ibéron batéw.” 21 Atin toow fo mékégilak i no gonon gito ro. Mélaw ménbéréh i Moisese mano, “Lémukubu bé kégilak guwe.”

22 Endob i betome, békén loo bé nan i kéfégédét tome dob Tuluse. Non maak magéw tom dob tuduke Sion gonoy ingéd i méuyage Tulus. I ni ingéd féndawét Jerusalem diyo dob lawayo, gonoy firoye ngibu télaki. 23 Maak fégédét tom dob de sungu nga i Tuluse, sani de étéw ménsulat i de dawét ro dob lawayo. Diyo ro ménlimud toow fo moror. Atin fégédét tom dob Tuluse, sani kémukume bé kéluhanay de étéw. Atin ménfégédét tom so dob de rémogor i de ménléhu do métintu étéw, sani de fénwaléyén do toow fo métintu dob lawayo. 24 Atin ménfégédét tom so dob Jesuse, sani réménigowe bé mantuwe aguwon inok gétanggafay Tulusey de étéw. Atin ménfégédét tom so dob dara Jesuse fénirik. Toow na fo fiyoy dara Jesuse bé dara Abele. Non i dara Jesuse been i tanda i kégédaw i Tuluse. Endob i dara Abele, been i tanda i kékukum i Tuluse.

25 Mélaw ingat gom inok énda mika gom mégélingo bé kébéréh i Tuluse. Non ménkukum i de énggéétah do étéw ménika mégélingo bé Moisese sani sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne dob duniyae ni. Mélaw i betome so, amuk énda munur tom bé kébéréh i Tuluse tidéw dob lawayo, toow na fo énda géséliyah tom bé kékukum i Tuluse. 26 Bé do gétah, ménkuyung i duniyae non ménbéréh i Tuluse. Endob béleewe ni, wén i fasadén mano, “Kuyungé ku man ségule i duniyae brab lawaye so.” 27 Ay niy atag i ni kébéréh: Mékédan i de éntingayén do mékuyung, sani de lénimbag i Tuluse. Mélaw i de éntingayén énda mékuyung ro énda mékédan ro.

28 Mélaw fatut fésalamat tom dob Tuluse, non géahur tom dob kéfégulév i Tuluse énda mékuyungén taloo no mékédan. Fatut féngadafé tom i Tuluse loo bé kétaya nuwe de. Atin fatut basana tom i Tuluse brab mégilak tom mémélis bé de suguén. 29 Non afév i fégékukum i Tuluse.

13

1 I betome do sédumon munur bé Kristowe, fatut fétausé tom i késégédaw tome. 2 Katom lifotén i témayakufe bé de étéw énda séna gélolo tom de dob de lawi tom. Wén i de étéw ténayakuf roy de étéw énda séna gélolo ro bero, éndob i toowe, ténayakuf roy de télaki, éndob énda gétiga ro de. 3 Atin kagom lifotén i de férisu. Fatut méuray i na gome bero maak begom soy de ménférisu diyo dob berowe. Ségiléw so bé de mérasay, fatut méuray i na gome bero maak begom soy kérasayan, brab fatut fagifat gom bero.

4 Atin fatut basana kom kéluhanan i késébawage. I de sébawag fatut énda sétayan ro bé de ségiyo. Non kukuméy Tulusey de étéw sétayan ro saliyu bé bawag ruwe brab de bigaén.

5 Atin kagom fésubranén i kétaya kome bé kurtae. Fatut kasukudan gomén bé wéne dob begome. Non bénréh i Tuluse mano, “Enda tagaké ku begom, taloo no fédayaé ku begom.” 6 Mélaw sabaf bé késarig tome bé Tuluse, fatut béréhé tom matom, “Kadnan i

témabangane begén. Mélaw énda mégilaku bé de étéw brab kérigo ruwe begén.”

7 Fégétédém gom i de énggéétah do odoron, sani de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne dob begome. Fégitung gom i de fiyo adat ro brab de rigoné ro taman kéléhu ro. Iring gom i kéunur ruwe. 8 Non i Jesu Kristowe, énda émfégalino. Yamula ségilew so tidéw féganay taman béleewe ni, brab taman sa taman. 9 Atin kagom munur bé de ségiyo-giyo kétoro funa kom témérén munur bé toowe kétoro. I kégédaw i Tuluse féégété noy kéunur tome. Endob i kéodorone bé de sugu bé atiy de amaén énda géamaa tom de, énda fo féégété noy kéunur tome. I de étéw odoro roy de ni do sugu, énda gétabanga no bero.

10 I betome do munur bé Kristowe, wén i tulak tom, sani Jesu Kristowe. Endob i de fadi i de Judio, sani de témulak séna dob lawie féngadafan dob Jerusalem, énda i kuwagib ro mama bé katome tulak. 11 Gétiga tom amuk témulak i de Judio, i gérotore fadi i de Judio, muwit bé dara i ayame ténulak mangéy dob Toowe fo Mékétéfu Sibéy inok irayén dob Tuluse inok kédané noy de sala. Endob i de lowoh i de ayam do fénléhu, métuwég dob liyuy ingéde. 12 Been i niy funa Jesuse ménléhu dob liyuy ingéde Jerusalem, inok kédané noy de sala i de étéw bé dara ne inok mélinis ro dob adafay Tuluse. 13 Mélaw fatut mangéy tom dob liyuy ingéde inok géfégédét tom dob Beene. I atag i ni, fatut tagaké tom i adat i de Judio inok sémarig tom saén bé Jesuse. Fatut rigoné tom i ni fiyon fo ké fémalané ro betom séréngan bé Kristowe. 14 Non énda i ingéd dob fantade ni gono tom bati taman sa taman. Yamula ongot-ongoté tom i tintuwe ingéd tom batio tom moso. 15 Mélaw fatut dayéwé tom démoyun i Tuluse, atin fayagé tom i kéunur tome bé Jesuse. Non been i nan i maake kétulak tom bé Jesu Kristowe, sani fadi tome. 16 Atin kagom lifotén i rémigowe fiyo brab sétabang gom, non i ni adat maak tulak so émfésuwat bé Tuluse.

17 Fatut odor gom bé de sugu i de odoro kom do munur bé Kristowe. Non beroy de démoyun témulama bé kéunur gome inok minut mégét. Non wén moso i gai susinéy Tulusey de galbék ro ké fiyo taloo no énda. Atin amuk modor gom bé de sugu ro, moror ro gémalbék. Atin amuk énda modor gom bé de sugu ro, waléy tete i de fédéw ro atin énda tabanga ro begom.

18 Fétaus gom i kédasala kome begey. Gétiga key énda i rénigo gey tete non téménlama gey rémigo fiyo sénga tékélid. 19 Atin ongoté ku dob begome dasala kom begén dob Tuluse inok géséfuleu magad mangéy dob begome.

20 Ténébule i Tulusey Kadna tome Jesu Kristo. Atin amun ménléhu i Jesuse, i dara ne ménwaléy tanda i mantuwe aguwon rénigoy Tuluse inok tanggafé noy de étéw. I ni aguwon énda mékédano taman sa taman. Atin sabaf bé kéléhu Jesuse maak Beeney toowe fo fiyo témalima begom do maak bili-bili. 21 I Tuluse fétanéké noy de fédéw, irayén damén begom i kéluhanay de kailanga kom inok gérigono kom i kétaya nuwe. Atin tabanga Jesuse damén betom inok gérigono tom i funay Tuluse mésuwat. Médayéw damén i Jesu Kristowe taman sa taman. Amen!

22 Do dumo gu, ongoté ku begom bé fétingkél gom mégélingo bé ni sénulat gu funay de fédéw gom émbagér. Non énda métaah i sulat guwe ni begom. 23 Méuyotu de ké gétiga kom i fantage bé dumo tome Timoteo. Méntangéyén tidéw dob

férisunone. Amuk magad damén i kégumah ne dini, géodor begén ké angéyé ku begom tukawén.
24 Ségifa gom begey i kéluhanay de odoro kom do étéw i Tuluse. Atin i de dumo gom munur bati dob ingéde ni Italiya, ségifaé ro begom.
25 Mégédaw damén i Tuluse begom kéluhanan.

I Sulat Santiagowe

Santiagoy dawét i lagéye séménulat bé ni sulat. Been i tuwaréy Jesu Kristowe. Sénulatén i ni sulat dob de kéluhanay de munur bé Jesuse.

Dob ni sulat, ténoro Santiagowe bé fatut féténgténg i de étéw i kéunur ruwe inok giton tintu ro fo munur. Ténoroén bé fatut ro rémigo fiyo brab métintu émféténgténg bé kéunur ruwe. Ténoroén bé amuk énda fiyoy de rigoné ro, énda i atag i kéunur ruwe.

1 Begéney Santiagowe, sani sugusuguéy Tuluse brab Kadnane Jesu Kristo. Sulata kuy kéluhanay de étéw i Tuluse do ménbéragar dob de séségiyo-giyo do ingéd dob duniyae ni. Ségifaé ku begom kéluhanan.

2 Do dumo gu munur bé Jesuse, oror gom amuk kérasayan gom bé médoowe do kéténgkad begom. 3 Non gétiga kom amuk fédayday gom munur ké téngkadén i kéunur gome, waléy mélaw témingkél i fédéw gome. 4 Atin fatut fo fétingkél gom inok waléy gom toow fo métintu brab énda i kulang dob kétintu gome. 5 Endob amuk wén i ségétéw begom kulang sénay kégétiga nuwe bé fatute, ongot gom de dob Tuluse. Atin iraya no begom bé kégétigane non toow fo mégédaw i Tuluse brab méuyot fo témantu miray dob kéluhanane. 6 Atin amuk démasal gom mongot, fatut toow gom de fo munur bé gédoté kom i ongoté kome, kagom féruwo-ruwonén i de fédéw gom. Non i étéwe ruwo-ruwoy fédéw ne, démoyun émfarin i itunga nuwe, ségiléw bé bagéle dob dogote magéw sabaf bé kéfanir i réfuruhe de. 7 I étéwe loo bé ni, békénén fatut kémarang bé iray i Kadnane dob beeney no ongoté no. 8 Non ruwo-ruwoy fédéw ne, énda sémarigén bé Tuluse. Brab énda fo gétiga no de ké atiy toowe fo kéuyoto no rigoné no.

9 I de méskinan do munur bé Kristowe, fatut ro moror non fégérotorey Tuluse bero. 10 Atin i de kawasa do munur bé Kristowe, fatut ro so moror non fégérifantadéy Tuluse bero. Non amuk méléhu i kawasawe, ségilew saén bé kéléhu i de flores, non mékédan i tamuk ne dob beene. 11 Non i de flores, amuk sémbang i térésange, toow fo méduf atin méléhu i de flores. Mégangu ro brab éndaén fiyoy falas ruwe. Loo bé niy kébinasay kawasawe étéw bé lala ne fégéror gémalbék kémurta.

12 Moror i étéwe fédayday témingkél brab sémarig bé Tuluse dob gaiwe téngkadén. Non amuk gilid i kéténgkade de, gédoté noy umule magufusa sani barase fénasad i Tuluse irayén dob de étéw méimu bé Tuluse. 13 Atin amuk wén i ségétéw ménsala sabaf bé kéténgkade de, békén fatut béréhé no mano, “Tulus i téméngkade begén inok rigoné kuy salae.” Non i Tuluse énda téngkadé noy de étéw inok rémigo ro sala, atin énda i géténgkad bé Tuluse. 14 Endob i toowe, kéluhanay étéwe météngkad ro amuk féfanangguwit ro bé de tete kétaya ro. 15 Tidéw béno, amuk modor ro bé de tete kétaya ro, mésala ro. Brab amuk démayday ro rémigo sala, méléhu ro. 16 Mélaw do gulaané ku do dumo gu, kagom fégitungén de ké fésalaéy Tulusey étéwe, non békén toow i nan.

17 I kéluhanay iray i Tuluse, fiyo. Brab i kéluhanay toowe fiyo, tidéw dob Abaye Tulus, sani léménimbage bé kéluhanay réméndawe dob lawayo. I de ni do éntingayén, émfarin i kéréndaw ruwe. Endob i Tuluse, énda émfarino. 18 Non been i niy kétaya nuwe, fénwaléyén betom do ngaén bé toowe kébéréhén, inok waléy tom do toow fo gérotor

bé kéluhanay de éntingayén do lénimbagén.

19 Do dumo gu, fégétédém gom
i ni, kagom magad mékérit. Ya-
mula fégélingo gom na métah, tidéw
béno, been nay no béréh gom.
20 Kétayay Tuluse ké rémigo gom
fiyo, éndob énda gérigo gom fiyo ké
mékérit gom. 21 Mélaw tagak gom
i de mékérésik do adat gom brab
kagomén rémigo tete. Unuro kom
i Tuluse brab rigo gom i kétaya
nuwe. Enggélingoo komén i kébéréh
i Tuluse. Atin béleewe ni, fatut
munur gom bé kébéréh i Tuluse
sani mémukase begom bé de sala
gom.
22 Mélaw odoro kom i kébéréh
i Tuluse. Buluk fégélingoé kom
saén i kébéréh i Tuluse éndob énda
rigoné kom de, fagakara kom
saén i kagome lowoh. 23 I étéwe
mégélingo saén bé kébéréh i Tuluse
éndob énda odoro no de, ségilew bé
étéwe téméngténg dob féngalungone,
atin gito noy falas ne. 24 Endob
amuk énggilid gito noy falas ne atin
magéw, atin tékédan, sonom so béno
mélifot bé falas ne. 25 Endob i étéwe
toow fo féganadé no brab odoro
noy kébéréh i Tuluse, békén saén
fégélingoé no brab magad gélifoto
no, gédoté noy de kéfiyonon tidéw
dob Tuluse bé kéluhanay de rigoné
no. Atin i kébéréh i Tuluse, been i
niy tintuwe kukuman énda i kulang
de, mémukas bé de étéw dob de sala
ro.
26 Amuk émbéréh i ségétéwe étéw
méngintulus kun, éndob énda fo
démilaén tuko ké émbéréh, énda i
atag i kéfén gintulus ne, atin tugio
noy kaane so lowoh. 27 Dob karang
i Tuluse, i toowe méngintulus do
étéw, tabangé roy de kérégénan
libun do balew, brab tabangé roy
de kérégénan nga énda i do lukés
ro. Atin i de étéw do tintu fo
méngintulus énda odoro roy de
éntingayén do tete dob duniyae ni,
inok énda waléy ro tete.

2

1 Do dumo gu munur, séménarig
gomén bé Jesu Kristowe barakatan
Kadna tom. Mélaw énda fatutén ké
wén i isu ramigo kom. 2 Ufama,
amuk sélimud gom méngadaf bé Tu-
luse atin wén i ruwo gétéw étéw
gégumah. I ségétéwe de fiyoy kégal
ne brab téménising bélowon. Atin i
ségétéwe de méskinan brab ménkusi
i kégal ne. 3 Atin amuk toow fo
fégadata kom saén i kawasawe de
brab féésaré kom dob toowe fo
fiyo ésaran, brab énda féésaré kom i
miskinane de taloo no féésaré kom
saén dob suduwe, énda fo fiyoy adat
gome. 4 Amuk rénigo gom i ni,
ménsala gom bé kéramig gome, atin
tidéw dob de tete kéfégitung gom i
de ni kékukum gom.

5 Fégélingo gom do gulaané ku
do dumo gu. Fénémili i Tulusey
étéwe méskinan inok waléy ro maak
kawasa sabaf bé kéunur ruwe. Non
i kéunur ruwe, been i kékawasa
ruwe. Atin waléy ro so do kaan
étéw féguléwo no. Féguléwo no
bero non been i niy fasad i Tu-
luse dob kéluhanay méimue bé Tu-
luse. 6 Endob i begome, siyawé
kom i de méskinan. Ati de étéw
do énda mégédaw ro begom brab
fégésé ro begom uwitén mangéy
sékukum dob de kéfédéwan? Békén
i de méskinan, yamula i de kawasa.
7 Been soy de niy de étéw béréhé
roy tetee fantag bé fiyowe dawét
Jesuse sani gefee betom.

8 Wén i toowe fo gérotor sugu
gébasana tom dob Ménsulate
Kébéréh i Tuluse mano, “Féimu go
bé dumo muwe loo so bé kéféimu
me bé kaame lowoh.” Amuk unuro
kom, gérigono kom i fatute. 9 Endob
amuk wén i isu ramigo kom atin
basana kom saén i de étéw bé de
fiyo kégal ro, taloo no bé kédooy de
kurta ro, ménsala gom. Non fénlis
gom i kukumane niray Moisese.
10 Atin amuk énda odoro kom i
sébaane sugu dob kukumane, maak
énda so nodoro kom i kéluhanay de

kukuman. 11 Ufama, békén saén bénréh i Tuluse mano, “Kagom sétayan bé ségiyowe saliyu bé bawag gome.” Bénréhén so mano, “Kagom méméléhu.” Mélaw fiyon fo ké énda dufangé kom i bawag gome, éndob ménméléhu gom étéw, énda so nununo kom i kukumay Tuluse. 12 Ingata kom i de rigoné kom brab de béréhé kom, non i Tuluse kukumé no begom bé kukuma nuwe fégéfukas bé de étéw dob de sala ro. 13 Non énda méuray i nay Tuluse bé de étéw énda méuray i na ruwe bé de dumo ro. Endob i de étéw méuray i na ruwe bé de dumo ro, éndaén kailanga roy mégilake bé kékukum i Tuluse.

I kéunure brab fiyowe galbék

14 Do dumo gu munur bé Jesuse énda i lantékén ké émbéréh i ségétéwe étéw mano, “Mununu,” éndob énda giton i kéunur ne dob de rigoné no. Enda toow i kéunur ne, mélaw énda séna mékédan i de salaén. 15 Ufama, amuk wén i ségétéw munur, brab énggumah i de dumo no munur dob beene. Atin toow ro fo méskinan, kulang i de kégal ro brab énda i amaé ro. 16 Amuk béréhé no saén dob berowe mano, “Fiyo damén i de fédéw gom. Brab gégédot gom damén do kégal gom brab amaé kom,” éndob énda fo niraya no bero tabang, énda i lanték i de kébéréhén. 17 Ségilew bé nan i étéwe béréhé no munur kun bé Jesuse, éndob énda fiyoy rigoné nuwe. Mélaw giton i énda toow i kéunur ne.

18 Amuk wén i émbéréh mano, “Fakay méfukas i étéwe sabaf bé kéunur ne. Atin fakay so méfukas i étéwe sabaf bé de fiyo rigoné no.” Endob ay niy késumbulo kuwe de. Enda fakay méfukas i étéwe ké munur saén bé Jesuse atin énda fo fiyoy rigoné nuwe. Non i begéne, fégito guy kéunur guwe dob fiyowe rigoné ku. 19 Amuk wén i étéw munur bé sébaan saén i Tuluse, fiyo, éndob kulang i nan kéunur. Non fiyon i de saitan, munur ro so loo bé nan, atin lémukub ro bé kégilak ruwe de. 20 Toow fo dufang i étéwe loo bé nan, mégitung kailangan saén i munure. Toroé ku begom bé énda foy lanték i kéunur i étéwe ké énda so giton i de fiyo rigoné no. 21 I katufua tome Abraham, ati funa nuwe ménwaléy métintu dob adafay Tuluse? Ménwaléy métintu dob adafay Tuluse sabaf bé rénigo nuwe, amun ménodor bé sugu i Tuluse tulaké no damén i nga ne Isak dob ahayane féngadafan. 22 Mélaw gésobuto tom énggéodor bé sugu i Tuluse sabaf bé kéunur ne. Mélaw fénggito no toow i kéunur ne bé rénigo nuwe. 23 Mélaw gétiga tom toow i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I Abrahame ménunur bé Tuluse. Atin i Tuluse kénarangén i Abrahame métintu sabaf bé kéunur ne.” Mélaw i Abrahame féndawétén “Dumoy Tuluse”. 24 Mélaw gétiga tom, i étéwe waléy métintu dob adafay Tuluse sabaf so bé de rigoné no, békén saén sabaf bé kéunur ne.

25 Ségilew so bé niy libune sundal féndawét Rahab. Non ménwaléy métintu dob adafay Tuluse sabaf bé fiyowe rénigo no. Non ténayakufén i de Judio do sénugu, tidéw béno ténabanga no bero inok géférarey ro mangéy bé ségiyowe aguwon.

26 I lowohe, amuk éndaén bati diyo i rémogor ne, ménléhu i nan lowoh. Ségilew so bé ni, i kéunur i étéwe énda gitono dob de fiyo rigoné no, maak ménléhu i kéunur ne non békén toow.

3

I dilae

1 Do dumo gu, fiyo ké énda médoo gom waléy témoro. Non i begeye do témoro, toow na fo méégét i kéfénginsaay Tuluse begey dob gaiwe kémukum moso. 2 I kéluhana tome do kéilawan, énda démoyun katabuwan i de rigoné tom. Amuk

wén i étéw gébéréh katabuwan sénga tékélid, énda i gétébo de. Fakay géféguléwo noy lowoh ne non falan fiyoy de kébéréhén. 3 Ufama, i gefee bé kudae, amuk rigono no kakang i ba i kuda ne, gébalengo no fiyon udenén féayo no de. 4 Loo so bé niy dakéle barko féagéwéy émbagére réfuruh. I suwil i barkowe toow fo kloh, éndob been i niy usaréy kafitane bé barkowe fégéfanangguwitén de dob kétaya nuwe ayo no. 5 Atin ségilév so bé niy dilae. Non fiyon fo ké toow fo kloh, géusaran fégéfébantug-bantug.

Ufama, i bukae talun métuwég bé klohe saén afév ké mélégéb. 6 Atin i dilae, mésut i médoowe gékélasi do tete, funay de itunga tom brab de fédéw tom waléy so tete. I dila i étéwe gétuwégo noy fédéw ne, non i afév i dilae tidéw dob uleone emferno. 7 I kéilawane, géfégulévo noy kéluhanay de binatang, do kloh manok, do sédo, brab do ulé. Non gélayamay kéilawaney de ni. 8 Endob énda i étéw gélayama noy dila ne. I de dila tom toow fo gérigono roy tetee brab énda méfégulévo no. Ségilév bé bisawe non mékébinasa. 9 Usaré tom fégéfésalamat dob Kadna tome brab dob Abaye Tulus. Endob usaré tom so fégéfémula bé de dumo tom étéw, sani de lénimbag miring bé Tuluse. 10 I fiyowe kéfésalamat brab i tetee kéfémula, ségilév ro tidéw dob ba i étéwe. Do dumo gu, énda fatut mérigoy ni. 11 Enda i fiyo wayég brab féla wayég ké sébaan saén i séfute ésuto ro. 12 Atin do dumo gu, i sébaane kayéw énda géfégonokén saliyu saén bé kaane onok. Enda géfégonokén ruwo gékélasi onok, i sébaane de fiyo brab i sébaane de tete. Atin i séfute miray bé métimuse wayég énda géirayén bé fiyowe wayég énda métimusén.

13 Amuk wén i ségétéw begom toow fo gétigan brab dakél i kégésobut ne fatut fégito no dob de fiyo rigoné no ula-ula. Atin fatut térifantad bé lala ne rémigo fiyo inok féténgténgén i kégétiga nuwe. 14 Endob amuk médalév, taloo no méitung énda fatutén félangka-langka taloo no béréhé noy tugie fantag bé toowe kétoro. 15 I kégétigane loo bé nan békén tidéw dob lawayo. Yamula tidéw saén dob duniyae ni. Békén tidéw dob Rémogor i Tuluse, yamula tidéw dob Satanase. 16 Non i étéwe médalév brab méitung rigoné no soy médoowe gékélasi do tete brab fébukué noy de étéw. 17 Endob i étéwe wén i kégétiga no tidéw dob Tuluse, toow fo fiyoy adat ne. Atin mika sétiboh. Brab mégédaw bé de dumo no, énda kérito no bero. Tintu fo méuray i na nuwe bé de dumo no brab rigoné noy fiyowe dob berowe. Atin énda i isu ramigo no bé de étéw brab énda ubo-ubo saén i de rigoné no. 18 I étéwe kédané noy késétibohe, uwité noy de fiyo rigonén.

4

1 Ati tidéwoy de késétiboh gom brab de késéédél gom? Tidéw dob de tete kétaya kom démoyun sétiboh bé de fiyo kétaya kom dob de fédéw gom. 2 Wén i do kétaya kom, éndob énda gédoté kom de. Mélaw méuyot gom méméléhu. Wén i do kéingara kom, éndob énda gédoté kom de. Mélaw méuyot gom séédél brab sétiboh. Atin i funa kome énda gégédot bé de kétaya kom, non énda ongoté kom de dob Tuluse. 3 Atin amuk mongot gom, énda gédoté kom de, non tete i funa kom de mongot. Non ménongot gom inok gédoté kom i de éntingayén fégérigo gom bé de tete kétaya kom. 4 Ségilév gom bé ségétéwe libun wén i ségiyo tayané no saliyu bé bawag ne. Aw énda fo gésobuto kom de ké amuk séloyuk gom bé de tete éntingayén dob duniyae ni, sébanil

gom bé Tuluse? Non i étéwe méuyot rémigo tete, waléy sébanil bé Tuluse. 5 Kagom fégitungén de ké énda i lanték i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I Rémogor i Tuluse bati dob betome toow fo médalém.” Mélaw mika de fo ké wén i ségiyo kétaya tom saliyu bé Tuluse. 6 Endob toow fo mégédaw i Tuluse betom. Non wén soy Ménsulate Kébéréhén mano, “I Tuluse sébanil bé de étéw félangka-langka, éndob mégédaw bé de étéw térifantad.”

7 Mélaw odor gom bé kétayay Tuluse. Atin atuho kom i Satanase, atin mélaw méraréy tidéw dob begome. 8 Fégédét gom dob Tuluse, atin i Tuluse fégédét so dob begome. I de begom do ménsala do étéw, tagak gom i de tete adat gom. I de begom do ubo-ubo saén do munur, félinis gom i de fédéw gom inok waléy gom tintu fo munur. 9 Fatut tete i de fédéw gom brab kérew gom non bé de tete adat gom. Térén gom oror, fatut gom émbuku. 10 Fatut térifantad gom dob adafay Tuluse, atin fégérotoré no begom.

11 Do dumo gu munur bé Jesuse, kagom sédowoy. I étéwe dowoyé noy dumo nuwe brab kukumé noy dumo nuwe, maak dowoyé no brab kukumé no soy kitabe. Atin amuk kukumé noy kitabe, maak téfégérotor bé Tuluse, atin mélaw éndaén modorén bé kitabe. 12 Endob Tulus saén i miraye bé kitabe brab Been saén i kémukume. Been saén i gébinasawe bé étéwe brab Been soy gétabange de inok énda mébinasa no. Endob i betome, énda i kuwagib tom kémukum bé de dumo tom, non kéilawan tom saén.

13 Fégélingo gom begén, sani de begom do émbéréh makom, “Béleewe ni taloo no démo mangéy gey dob sébaane ingéd. Atin diyo bati gey ségébélintuwa inok émfébéléy gey brab gégédot gey médoo kurta.” 14 Kagom émbéréh loo bé nan. Non énda gétiga kom i mérigowe dob begome bé démoe. Non i de kéilawan, ségilém saén bé ménifise rawén giton brab magad méalfa. 15 Ay niy fatute béréhé kom, “Amuk kétayay Kadnane, taus tom méuyag brab rigoné tom i ni taloo no rigoné tom i nan.” 16 Endob béleewe ni, félangka-langka gom brab fébantug-bantug gom. Enda fiyoy nan.

17 Amuk wén i étéw gétiga noy fatute rigoné no, éndob énda rigoné no de, ménsala.

5

Fantag bé de kawasa

1 I begome do kawasa étéw, fégélingo gom begén. Fatut kérew gom brab ruung gom sabaf bé de kérasay gom gégumah moso. 2 Non i de balilaga do tamuk gom waléy do mérénah. Brab i de médoo do kégal gom amaéy de ifés. 3 Atin i de bélowon brab do filak do nitong gom, waléy do tangisén. Brab i kétangisé ruwe fégito roy énda nusar gom i de kurta gom fégétabang bé de méskinan. Mélaw toow fo gétimal i kékukume begom. Non nitong gom i de médoo kurta gom taman dob tamfaday de gai. 4 Enda bénayada kom i de géménalbék dob fantad gome. Atin i de kurta énda fénggébayad gom de, been i de niy usaréne fégétébo begom dob adafay Tuluse. Atin i de kétébo i de étéw géménalbék dob fantad gome, énggélingooy toowe fo barakatan Kadnan Tulus. 5 Toow gom fo kawasa brab fiyoy goho kome dob duniyae ni. Endob ségilém gom bé de ayam do fénbobo inok sumbalién. Atin i begome fénbobo gom i lowoh gome. 6 Non kénukum gom brab fénléhu gom i de métintu do étéw énda natuho ro begom.

7 Endob i begome do dumo gu, tingkél gom taman dob gaiwe

séfule i Kadnane. Iring gom bé mohoke toow fo témingkél ongot-ongot bé gaiwe rémana inok témunoh i nohok ne atin gékétéwo no. 8 Ségilév so bé begome non fatut tingkél gom. Fatut féégét gom i késarig gome non gédétén i gaiwe séfule i Kadnane.

9 Do dumo gu, kagom séséndit, inok énda kukuméy Tuluse begom. Enda mérayu i kémukume, éndaén mérugay i kégumah ne. 10 Do dumo gu, iring gom i de sénarigoy Kadnane muret bé kébéréh ne bé do gétah, non toow ro fo témingkél démayday munur fiyon fo ké fénrasay ro. 11 Kénarang tom bero do toow fo moror non énggétingkél ro dob de gai do mérégén. Atin gétiga kom i fantage bé ségétéwe étéw féndawét Job bé do gétah. Toow fo téméningkél démayday munur fiyon fo ké toow fo ménrasay. Atin gétiga kom soy toowe fo kéféfiyoy Kadnane de amun énggilid ménrasay. Non i Kadnane toow de fo mégédaw brab méuray i na nuwe de.

12 Atin do dumo gu, ay niy toowe fo balilaga sugu gu begom. Amuk rémigo gom fasad, kagom sémafa. Kagom béréhén de makom, “Gitoy lawayo” taloo no “Gitoy fantade”, taloo no udenén béréhé kom fégésafa gom. Sugatén i kébéréh gome, “Hoo” taloo no “Enda”, inok énda kukuméy Tuluse begom sabaf bé ni kébéréh gom.

13 Amuk wén i ségétéw émbuku begom, fatut démasal. Amuk wén i ségétéw moror begom, fatut kémanta dayéwé noy Tuluse. 14 Amuk wén i ségétéw déméruun begom, fatut fétawagén i de odoroy de munur dob gono kome, inok dasala ro brab lulawa ro nor bé lala ruwe mongot dob Kadnane. 15 Non amuk tintu ro fo munur, i Kadnane féadi-adiné noy déméruune ni sabaf bé kédasal ruwe. Atin fésagaday Kadnaney de salaén. 16 Mélaw, fatut séfayag gom i de sala gom, brab sédasal gom dob Tuluse, inok adi-adi gom. Non toow fo barakatan i kédasal i métintuwe étéw. 17 I Eliase bé do gétah, kéilawan so ségilév bé betome. Atin amun ménbagér i kédasal ne mongot ké énda férana i Tuluse de, énda i rana bé méntéléwe gébélintuwa brab ném gétérésang kélungonon. 18 Tidéw béno, amun déménasal man mongot rana, fénrana i Tuluse brab i de nohok téménunoh ro dob fantade.

19 Do dumo gu, amuk wén i ségétéw begom ténagakén i toowe kétoro, atin wén i ménféséfule de, 20 ay niy fatute fégétédémé kom: I étéwe énggébalengo noy fédéw i étéwe ménsala inok tagaké noy tetee aguwo no, toow fo ténabanga no inok énda mékukumén méléhu. Yamula fésagaday Tulusey de médoo do salaén.

Santiago

I Sunguwe Sulat Pedrowe

Ay niy sunguwe bé de sénulat Pedro, sani ségétéwe bé de kuyug Jesus brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse. Sénulat Pedrowey ni sulat dob kéluhanay de munur bé Jesuse.

Amun sénulat Pedrowey ni, ménrasay i de munur sabaf bé kéunur ruwe. Mélaw sénulat Pedrowey ni émfébagér bé de fédéw ro. Ténoroén bero bé barasay Tuluse bero dob lawayo amuk énda témérén ro munur. Mélaw ulanden ké mérasay ro dob duniyae ni.

1 Begéney Pedrowe, sani séménulate bé ni. Begéney ségétéwe apostol Jesu Kristowe. Sémulatu mangéy dob de begom do fénémili i Tuluse, sani de begom do ménbéragar dob de ingéd Ponto, Galasia, Kapadosia, Asia, brab Bitinia. Maak do iloh-iloh gom dob duniyae ni non i tintuwe ingéd gom diyo dob lawayo. 2 Fénémili i Abaye Tulus begom sabaf bé kaane kétayan. Atin i Rémogor i Tuluse fénwaléyén begom do métintu inok modor gom bé de kétoro Jesu Kristo brab méfésagad gom sabaf bé kéléhu ne. Non maak ménfirikon gom bé dara ne funa kom mélinis.

Mégédaw i Tuluse damén begom brab irayén damén begom i métanéke fédéw.

3 Fatut fésalamat tom bé Tuluse sani Tuluse brab Abay i Kadna tome Jesu Kristo. Non sabaf bé kégédaw ne betom, nirayén betom i mantuwe umul bé kétébule ne bé Jesu Kristowe. Mélaw wén soy inam tom tébule inok méuyag tom taman sa taman. 4 Atin ongot-ongoté tom mélaw i kégégédot tome bé de kéfiyonon nitong i Tuluse betom dob lawayo énda mékédano taman sa taman, taloo no mébinasa taloo no mérénah taloo no mérénég. 5 Non bé kéunur tome, diyaganéy barakatane Tulus betom inok géfégilido noy kéfukas ne betom moso dob géfuraye gai.

6 Mélaw fatut moror gom de, non fiyon fo ké tete i de fédéw gom singkow saén sabaf bé de kérasay gom, 7 kailanga kom soy mérasaye béleewe ni inok métukawan i kébagér i kéunur gome dob de ni do gai. Ufama, i kéunur gome ségilew bé bélowone. Non i bélowone métukawan dob aféye inok giton ké tintu fo bélowon taloo no békén. Ségilew so bé niy kéunur gome. Non i kéunur gome métukawan bé de mérégén géagéwon inok giton ké tintu gom fo munur taloo no énda. Atin toow na fo balilaga i kéunur gome bé de bélowon non do mébinasa ro. Atin amuk tintu gom fo munur, médayéw gom de, brab mébantug gom de, brab mébasanan gom de moso bé gaiwe séfule i Jesu Kristowe. 8 Fiyon fo ké énda énggito gom i Jesuse, féimu gom de. Atin fiyon fo ké énda gito gom de béleewe ni, unur gom de. Atin sabaf bé ni, moror gom fo toow atin énda i fiyo kébéréh de émfégétigan bé kédakél i kéoror gome de. 9 I funa kome toow de fo moror loo bé ni non kédanéy Tulusey de sala gom inok gédoté kom i umule magufusa sani ongot-ongoté kome sabaf bé kéunur gome.

10 I de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne bé do gétah, féngganad ro fo toow i kéfukas i Tuluse bé étéwe. Atin nuret ro mélaw i fantage bé ni iray i Tuluse begom. 11 Toow fo féngganad ro ké ati kédiron i gaiwe mérigoy ni kéfukas i Tuluse brab ati kétuma nuwe de. Non fénémanduoy Rémogor Kristowe bero brab fénggétiga no bero bé férasayén i Kristowe, atin tidéw béno médayéw i Kristowe fo toow. 12 Atin i kéuret i de ni do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, fénggésobutén bero bé i funa

ruwe muret inok métabangan gom, békén bero. Non i kéuret ruwe fantag bé Kristowe, been i ni énggélingoo komén béleewe ni tidéw dob de témoro bé Fiyowe Uret. Atin i Rémogor i Tuluse, sani sénugue tidéw dob lawayo, fénémanduo noy de ni témoro. Atin fiyon foy de télaki, méuyot ro de ké gésobuto roy ni kéuret ro.

13 Mélaw fatut fébagéré tom i kéfégitung tome atin féfiyoné tom i kéfégitung tome. Atin fatut ongot-ongoté tom i de kéfiyonon gédoté tom dob gaiwe séfule i Jesu Kristowe. 14 Atin non betom i de nga i Tuluse, fatut odoro tom i de suguén. Atin fatut so diguré tom i de tete adat tom loo bé de rénigo tom bé do gétah amun énda séna gétiga tom i toowe kétoro. 15 Bé kéluhanay de rigoné tom fatut métintu tom, miring bé kétintuy Tuluse sani ménémilie betom. 16 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Fatut toow fo métintu gom non toowu fo métintu.”

17 Atin amuk démasal tom dob Tuluse, tawagé tom “Abay tom”, mélaw fatut basana tom fo toow i Tuluse bé lala tome méuyag dob duniyae ni. Non Beeney kémukume bé kéluhanay étéwe sabaf bé de rigoné ro, non énda i isu ramigoy Tuluse. 18 Gétiga kom ké atiy fénggébayade niray i Tuluse inok kédané noy de tete adat gom énggédot gom tidéw dob de katufua kom. Non i fénggéfukas ne betom énda loo no bé de bélowon taloo no do filak do fakay mébinasa. 19 Yamula Kristoy fénggéfukas ne betom. Beeney maake toow fo fiyo nati bili-bili fénléhu ténulak inok mékédan i de sala tom. Toow fo balilaga i ni kétulak. 20 Amun énda séna lénimbag i Tulusey duniyae ni, fénémilién i Kristowe inok mérigoy ni. Atin dob de ni énggéfuray do gai ménangéy i Kristowe dini inok fukasé no betom dob de sala tom. 21 Atin sabaf bé Kristowe, ménwaléy tom do munur bé Tuluse, sani téménébulee bé Kristowe brab ménfédayéwe de so. Atin mélaw Tulusey sarigo tome brab wén i inam tom bé kétébule i Tuluse betom moso.

22 Atin sabaf bé kéunur tome bé toowe kétoro, ménwaléy tom malinis dob adafay Tuluse atin ménwaléy tom tintu mégédaw bé de dumo tom munur bé Kristowe. Gido loo, fatut fo féégété tom i késégédaw tome. 23 Non ménumah tom man ségule inok waléy tom do nga i Tuluse sabaf bé kébéréh ne. I ni kébéréh i Tuluse énda mékédan no taman sa taman brab miray umul magufusa. 24 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I kéluhanay de kéilawan ségiléw ro bé de kéroon, non méuyag ro singkow saén. I kéfiyoy de kéilawan magad mékédan ségiléw bé de ulak i de kéroon magad mélaay brab mélawu. 25 Endob i kébéréh i Kadnane, énda mékédan no taman sa taman.” Atin i kébéréh i Kadnane, been i niy Fiyowe Uret nuretén dob begome.

2

1 Mélaw non ménumah tom man ségule, fatut tagaké tom i kéluhanay de tete rigoné tom. Katom témugi taloo no ubo-ubo saén i kéféngintulus tome, taloo no médaléw, taloo no féngirasé tom i de étéw. 2 Fatut iringé tom i de kloh nga do témutu séna, non betom i de étéw do ménumah man ségule. Fatut méuyot tom mégélingo bé fiyowe kébéréh i Tuluse ségiléw bé klohe nga térumén témutu. Amuk rigoné tom i ni, i kéunur tome waléy dakél ségiléw bé kééruk i klohe nga taman waléy tom do gétuwan bé kéunur tome. 3 Non énggédot tom i kégédaw i Tuluse betom.

4 Odor gom bé Kadnane Jesus sani méuyage taman sa taman. I Jesuse ségiléw bé batéwe nikaay de rémigo lawi. Endob fiyon fo

ké ménika i de étéw de, fénémili i Tuluse fénggérigo no bé lawi ne non kénarang i Tuluse toow fo balilaga. 5 Atin i betome, méuyag tom so taman sa taman. Fatut modor tom bé Kristowe inok waléy tom so maak do batéw usaréy Tuluse fégérigo no bé maake lawién féngadafay de étéw de. Atin dob lawi ne ni, maak rigoné tom i galbék i fadi i Tuluse miray do tulak tayakufév Tuluse. Atin i tulake iray tom, been i niy kéfengintulus tome. Atin i Jesu Kristowe, tabanga no betom méngintulus loo bé ni. 6 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, "Ménémiliu ségétéw waléy mégulew ségilew bé toowe fo balilaga batéw. Non maak rémigowu lawi dob ingéde Sion, atin Beeney maake toow fo fiyo balilaga batéw fégérigo gu bé ni lawi. Atin i kéluhanay de munur dob Beene, énda gésénule ro bé késarig ruwe de." 7 I ni mégulew, sani ni maak batéw, toow fo gulaané tom do munur de. Endob wén soy de étéw énda munur ro de. Atin énggétumana roy ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, "I batéwe nikaay de rémigo lawi, ménwaléy na fo toow balilaga." 8 Atin wén soy ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, "Been i niy batéwe émfébangkud bé de étéw inok mélawu ro." Atin i atag i ni, énggébangkud ro non énda ménunur ro bé kébéréh i Tuluse, non been i niy bénantak i Tuluse mérigo.

9 Endob i de betom, betom i de étéw fénémili i Tuluse. Betomey de fadi i Datue Kristo. Betomey de étéw i Tuluse. Been i mégulewe betom. Betomey de étéw fénémili i Tuluse inok muret tom fantag bé de fiyo rigonéy Tuluse. Sénéngkat i Tuluse betom tidéw dob délémone mangéy dob kaane géfékaya toow fo fiyo. 10 Non bé do gétah, békén tom do étéw i Tuluse, éndob béleewe ni ménwaléy tom do étéwén. Bé do gétah, énda gétiga tom i fantage bé kégédaw i Tuluse, éndob béleewe ni énggédot tom fo toow i gédaw ne.

11 Do gulaané ku do dumo gu, i duniyae ni békén tintu ingéd tom. Maak do iloh-iloh tom saén dini. Mélaw ongoté ku dob begome, kagom modor bé de tete kétayay de lowoh gom. I de ni do tete kétayay de lowoh tom maak sétiboh bé de rémogor tom méuyot modor dob Tuluse. 12 Fatut toow fo métintuy de adat gom inok fiyon i de békén méngintulus do étéw gito ro. Atin amuk téboé ro begom, i toowe, gétiga ro toow fo métintuy de adat gom. Atin mélaw gédayéwo roy Tuluse dob gaiy kégumah ne dini.

13 Fatut odoro tom i de sugu i de gémamak kukuman fiyon i toowe fo gérotor mégulew. Fatut rigoné tom i ni non been i niy kétayay Kadnane. 14 Fatut so odoro tom i de sugu i de gobernador. Non i toowe fo gérotor mégulew i sémugue bero inok kukumé roy de rémigo tete atin inok dayéwé roy de rémigo fiyo. 15 Non méuyot i Tuluse de ké féantésén i de dufang do étéw témbo betom, sani de émbéréh énda i lantékén. Non amuk gito roy de métintu rigoné tom, témérén ro démowoy betom. 16 Ménfukas tom dob kéodore bé kitabe tidéw dob Moisese. Mélaw fakay gérigono tom i kétaya tome. Gido loo, katom usarén i kéfukas tome fégéséliyah tom rémigo tete. Yamula fatut odoro tom i kétayay Tuluse non betom i de sugu-sugué no. 17 Atin fatut fégadata tom i kéluhanay étéwe. Atin fatut mégédaw tom bé kéluhanay de dumo tom munur bé Jesuse. Fatut féngadafé tom i Tuluse. Atin fatut fégadata tom soy toowe fo mégulew.

18 I begome do sugu-suguén, fatut odoro kom i de sugu i de amu gom, atin fatut fo fégadata kom bero toow. Atin békén saén dob de fiyo amu gom mégédaw begom. Yamula fégadata kom i kéluhanay de amu

gom, fiyon fo ké dusa ro. 19 Non féfiyonéy Tulusey kéluhanay de étéw témingkél bé kédusawe bero fiyon fo ké énda i rénigo ro tete, amuk témingkél ro sabaf bé késarig ruwe bé Tuluse. 20 Endob amuk rémigo gom tete, fiyon fo ké tingkélo kom i de amu gom ké dusané ro begom sabaf bé kérigo gome tete, énda so médait gom gégédot bé barase. Endob amuk fédayaé kom bero ké dusané ro begom fiyon fo ké énda i rénigo gom tete, féfiyonéy Tuluse begom. 21 I Kristowe féndayaén soy kédusay de étéw de inok kédané noy de sala tom. Atin fatut iringé tom. Non i funay Tuluse ménféunur betom inok iringé tom i Kristowe. 22 Non énda i sala rénigo Kristowe, atin énda soy sébaan tugi bénréhén. 23 Atin amun fénéngiras i de étéw i Kristowe, énda séménulién méngiras. Amun fénrasay ro, énda fénémulaén bero. Yamula sénarigén saén dob Tuluse, sani métintuwe kémukum. 24 Ménkukum i Kristowe dob kruse noboén i de sala tom, inok tagaké tom i de tete rigoné tom atin inok gérigo tom métintu. Mélaw ménwaléy tom métintu sabaf bé kékukume bé Kristowe. 25 Bé do gétah, ségilów tom bé de méntadin do bili-bili. Atin i Kadnane Jesus, ségilów bé témalimae bé de bili-bili. Maak sénlédén betom atin amun énggito no betom, nuwitén betom mule mangéy dob Beene, sani magifate betom.

3

1 Atin i de begom so do libun do bawagan, fatut odoro kom i de sugu i de bawag gom inok amuk wén sénay do énda munur bero bé kébéréh i Tuluse, waléy ro géunur sabaf bé fiyowe adat gom. Enda kailanga kom ureton bero, 2 non gito roy fiyowe adat gom brab kéfén gintulus gome funa ro waléy munur. 3 Atin kagom saén féfiyonén i de falas gom loo bé de kéféfiyo gom bé de buk gom, taloo no de ono gom, taloo no de kégal gom. 4 Yamula fatut féfiyo gom i de kébéréh gom brab de rigoné kom inok métanék i de adat gom. Been i niy funay Tuluse mésuwat begom. Atin énda mérénég i métintuwe adat loo bé kérénég i fiyowe falas. 5 I de énggétah do fiyo libun séménarig ro dob Tuluse, fénfiyo roy de lowoh ro bé kéodor ruwe bé de sugu i de bawag ro. 6 Loo bé Sarahe, nodoro noy de sugu i bawag ne Abraham brab féndawétén “Amu”. Atin i de begom do libun béleewe ni, maak begom i de nga Sarah amuk iringé kom i de fiyo rénigo no brab énda mégilakén bé de udenén éntingayén.

7 Loo so bé begome do lagéy do bawagan, fatut talima gom i de bawag gom bé lala gome sétifon bero dob duniyae ni. Non gétiga kom i de karo lowoh toow na fo mélubay bé de katom de. Gido loo, ségilów so bé betome, non nirayay Tuluse so bero bé umule magufusa. Mélaw fatut basana kom bero inok fégélingoéy Tulusey de kédasal gom.

8 Mélaw ay niy géfuraye béréhé ku begom. Fatut féwaléy gom sébaan i de itunga kom brab fésétima kom i de fédéw gom. Fatut ségédaw gom non maak do sétuwaréy gom. Atin fatut séuray gom na brab térifantad gom. 9 Atin amuk wén i rémén igo tete dob begome, kagom sémuli rémigo tete dob berowe. Amuk wén i ménémula begom, kagom sémuli mémula. Yamula ongot gom dob Tuluse féfiyoné no bero. Non amun fénunurén begom, fénasad i Tuluse féfiyoné no begom. 10 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “I de étéw méuyot ro ké fiyoy de goho ro brab méuyot ro moror, fatut béréhé ro saén i fiyowe atin témérén ro témugi. 11 Fatut tagaké roy de tete do adat ro atin méganay ro rémigo bé fiyowe. Atin fatut rigoné roy kéluhanay gagané

ruwe inok énda mékérit i de étéw de. 12 Non bantayay Kadnaney de métintu do étéw atin fégélingoé noy de kédasal ro. Endob diguré noy de rémigo tete.”

13 Amuk mégéror gom rémigo bé fiyowe, énda i gésug-sug begom. 14 Gido loo, amuk mérasay gom sabaf bé kétintuy de adat gom, fatut moror gom de. Kagom mégilak bé de kéilawan saén. Atin kagom émbuku. 15 Yamula, féngadaf gom i Kristowe dob de fédéw gom, atin unur gom Beeney Kadnane. Atin fatut démoyun gom témafay séngа tékélid inok amuk wén i ménginsaan begom fantag bé késarig gome bé Tuluse, gétiga kom i késumbulo kome bero. 16 Endob amuk sémumbul gom, fatut félanat gom i kébéréh gome atin basana kom i de étéw mégélingo. Atin sabaf bé begom i de kuyug Kristo, fatut fétintu gom i de adat gom inok énda waléy tete i de fédéw gom. Fatut rigo gom i ni inok amuk wén i émbéréh tete fantag bé begome, mémala ro mélaw. 17 Amuk kétayay Tuluse ké mérasay gom sabaf bé de fiyo rigoné kom, fakay so. Békén saén mérasay gom sabaf bé de tete rigoné kom. 18 Non i Kristowe ménléhu inok fukasé no betom. Ménléhu ségule saén inok mékédan i de sala tom. Métintuy Kristowe, éndob ménléhu génantino no betom do tete étéw inok féwaléyé no betom do étéw i Tuluse. Fénléhu roy lowoh Jesuse, éndob énda énggéféléhuo roy Rémogor ne. 19 Atin non méuyag sénay Rémogor ne, ménangéy dob de rémogor do ménférisu atin nureto no bero. 20 Been i de niy de rémogor i de énggétah do étéw énda ménodor ro bé Tuluse bé gaiwe téningkélo no bero bé de tete rigoné ro bé lala Noehe rémigo bé dakéle barko. Tidéw béno, waléw gétéw saén i éndae ménléné non énggéahur ro dob barkowe. Mélaw ténabangay Tuluse bero inok énda ménléné ro dob wayégo no. 21 Atin i wayége ni, maak anlung i wayége fégébautis betom funa tom méfukas dob de sala tom. I atag i kébautise ni, békén kéurah bé lowohe inok mékédan i luwéde. Yamula been i niy kéongot tome bé Tuluse bé kédané noy de sala tom inok malinis i de fédéw tom. Fakay i ni sabaf bé kétébule Jesu Kristowe. 22 Atin ménule i Jesuse mangéy dob lawayo inok diyo dob kuwonoy Tuluse, sani gonone toow fo basanan, atin méguléw bé kéluhanay de télaki brab kéluhanay de étéw do barakatan diyo brab de wén atura ro.

4

1 Gétiga tom, amun dini sénay Kristowe dob duniyae ni, ménrasay bé kékédawéta nuwe. Mélaw fatut tom témafay bé kéférasay i de étéw so betom. Non i de étéw do mérasay éndaén méuyot ro mésala. 2 Mélaw, tidéw béni, taman méuyag gom séna dob duniyae ni, fatut odoro kom saén i kétayay Tuluse atin kagomén odoron i de tete kétayay de lowoh gom. 3 Non bé gétahe, ménrugayén i kétete i de adat gom ségiléw bé de tete rigonéy de békén méngintulus. Non toow fo mékérésik i de rénigo gom, brab tete i de kétayay de lowoh gom, brab ménolon gom, brab mékémala-malay de rénigo gom dob de mékéolon do karagiyaa kom, brab féngadaf gom i de kéninontow funay Tuluse mérume. 4 Endob béleewe ni, ménggaif i de énda méngintulus non éndaén mamung gom bé de toow fo tete do mékérésik rigoné ro. Atin mélaw féngirasé ro begom. 5 Endob fétindégéy Tulusey séngae étéw dob adafa nuwe inok ureté roy kéluhanay de rénigo ro. Non i Tuluse, Been i kémukume bé de méuyag étéw brab de ménléhuén. Atin tafayén kémukum béni. 6 I de étéw do ménléhuén, mén-uret soy Fiyowe Uret dob berowe,

inok fiyon fo ké ménkukum ro bé kéléhu ruwe ségilów bé kéluhanay de kéilawan, géunur ro so, atin méuyag mélaw i rémogor ruwe ségilów bé kéuyag i Tuluse.

7 Gédétén i tamfaday duniyae. Mélaw fatut féfiyo gom i kéfégitung gome fo toow inok fiyoy kédasal gome. 8 Atin ay niy toowe fo mélaga féginau gu begom: Ségédaw gom fo toow. Non amuk ségédaw tom, magad saén i kéfésagada tome bé de énggésala dob betome. 9 Atin fatut moror gom sétayakuf dob de lawi gom. 10 Atin i kéluhana kome, fatut usar gom i de kéfurungon niray i Tuluse begom. Fatut usar gom fégétabang gom bé de dumo gom munur. Non i funay Tuluse de méniray dob begome inok gétabanga kom i de ségiyo. 11 Atin i de begom do muret, fatut uret gom i kébéréh i Tuluse. Atin i de begom do témabang, fatut usar gom i bagére niray i Tuluse begom inok démoyun médayéw i Tuluse de fénagéw dob Jesu Kristowe sabaf bé de tabang rigoné kom. Been damén i médayéwe brab méguléwe taman sa taman. Amen!

12 Do gulaané ku do dumo gu, kagom mégaif sabaf bé ni toow fo démawét téméngkad begom béleewe ni. Non been i niy kailangane mérigo dob betome kéluhanan do munur bé Jesuse. 13 Kagom mégaif de, yamula oror gom de non gétukidon gom bé kérasay Kristowe. Oror gom inok toow fo moror gom bé gaiwe séfule brab médayéw moso. 14 Oror gom amuk wén i méngiras begom sabaf do begom i de kuyug Kristo. Non amuk mérigoy ni, gétiga kom fénémanduoy barakatane Rémogor begom, sani Rémogor i Tuluse. 15 Enda damén mérigo no ké wén i mérasay begom sabaf bé de tete rigoné no loo bé méméléhue étéw, taloo no ménakaw, taloo no rémigo bé de ségiyo tete rigonén, taloo no furaya fédéwén i rigonéy de dumo no. 16 Endob amuk mérasay gom sabaf bé kéunur gome bé Kristowe, kagom mémala de. Yamula fatut fésalamat gom dob Tuluse sabaf féndawét gom do munur bé Kristowe.

17 Enggumahén i gaiwe méganayén kémukum i Tuluse. Atin kukumé noy de kaan do étéw sani de betom. Atin amuk betom do étéwén i sunguwe kukumé no, toow na fo gétimal i géfuraye kékukumén bé de étéw énda munur ro bé Fiyowe Uret tidéw dob Beene. 18 Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Amuk mérégén i kéfukase bé de métintu do étéw dob de sala ro, ati keey i mérigowe dob de tete étéw énda méngintulus ro?” 19 Mélaw amuk mérasay gom sabaf been i niy kétayay Tuluse, sarig gom fo toow bé Tuluse, sani mésarigone lémémbag begom, atin rigo gom saén i fiyowe.

5

1 I de begom do odoroy de munur, wén i ongoté kuwe dob begome, non i begéne ségétéw so odoron. Enggito guy kérasay Kristowe, atin médayéwu so séréngan de dob gaiwe séfule moso. 2 Mélaw, ongoté ku dob begome, toow gom fo talima i de kuyug Jesus sénarig i Tuluse begom. Begom i de maak do témalima bé de bili-biliy Tuluse. Fatut méuyot gom témalima bero non méuyot gom modor bé kétayay Tuluse. Kagom rigonén de ké maak méfégés gom de saén. Yamula rigo gom i galbék gome tidéw fo dob kéfiyoy fédéw gome. Enda fiyo no ké been i sahud gomey funa kome rémigo bé ni galbék. 3 Kagom féguléwon i de ni do munur sénarigén dob begome. Yamula fanangguwit gom bero inok iringé roy adat gome. 4 Atin mélaw, amuk séfule i Kristowe, sani maake gérotor témalima bé de bili-biliy

Tuluse, gédoté kom i toowe fo fiyo baras gom énda mékédano taman sa taman.

5 Atin loo so bé ni, i begome do ménguwéd séna, fatut odoro kom i de sugu i de lukés. Atin fatut térifantad gom kéluhanan, inok gésétabang gom. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, “Sébanil i Tuluse bé de félangka-langka do étéw, éndob mégédaw bé de térifantad.” 6 Mélaw fatut térifantad gom dob adafay barakatane Tulus inok Beeney émfégérotore begom dob gaiwe kétaya no. 7 Atin kagom émbuku, yamula sarig gom i kéluhanay de bukué kom dob Tuluse, non fagifaté no begom.

8 Atin ingat gom brab féfiyo gom i de kéfégitung gom. Non i Satanase, sani sébanile betom, démoyun sémugud ségiléw bé mérayare binatang sélédé noy ati géafasa nuwe betom inok amaé no. 9 Fatut féégét gom i de kéunur gom inok géatuho kom i Satanase. Non gétiga kom i de dumo tom munur bé Kristowe do bati dob de séségiyo-giyo ingéd dob duniyae ni, fénrasayén so bero ségiléw bé begome. 10 Endob amuk mérasay gom singkow, féégétéy Tulusey kéunur gome dob Beene. Atin fébagéré noy de fédéw gom brab tabanga no begom bé kéluhanay de kailanga kom. I kéluhanay tabange begom, tidéw dob Beene non mégédaw fo betom. Beeney émféunure betom bé Kristowe inok gédoté tom i umule magufusa. Bé no gai, séréngan tom moso médayéw bé Jesuse. 11 Médayéw i Kadnane taman sa taman. Amen!

12 Silbanoy téménabangane begén séménulat bé ni foko sulat mangéy dob begome. Beeney maake gésarigo ku tuwaréy gu sabaf bé Kristowe. I funa kuwe séménulat dob begome inok méégét i kéunur gome. Atin méuyotu de so émfégétigan begom bé toow i kétoro guwe fantag bé kégédaw i Tuluse. Mélaw kagom térénon i témayakufe de.

13 I de munur bati dob Babilonia ségifaé ro begom. Fénémili i Tuluse so bero ségiléw bé begome. Atin i Markose ségifaé no so begom. Been i maake nga gu. 14 Fatut fégito gom i késégédaw gome ké séségifa gom.

I Tuluse irayén damén dob begome kéluhanan do munur bé Kristowey métanéke fédéw.
Pedro

I Géruwowe Sulat Pedrowe

Ay niy géruwowe sénulat Pedrowe, sani ségétéwe bé de kuyug Jesus brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse. Sénulat Pedrowey ni sulat dob kéluhanay de munur bé Jesuse.

Dob ni sulat, féningat Pedrowey de munur fantag bé de tugién témoro. Atin ténoroén so bé tintu fo séfule i Jesuse, fiyon fo ké mérugay séna.

1 I séménulate bé ni, been i begéne sani Simon Pedrowe ségétéw sugu-sugué Jesu Kristowe brab apostolén. Sémulatu mangéy dob begome do munur bé Jesu Kristowe. Beeney Tulus tome sani ménémukase betom dob de sala tom. Sabaf bé énda i ramigo no bé étéwe, fénwaléyén begom do munur dob Beene ségiléw bé kéféwaléy ne begey do munur dob Beene.

2 Toow fo damén mégédaw i Tuluse begom brab irayén damén begom i métanéke fédéw sabaf bé kégélolo gome bé Tuluse brab Kadna tome Jesus.

3 I barakatane Tulus nirayén dob betomey kéluhanay kailanga tome inok fiyoy kéfén gintulus tome bé lala tome séna méuyag dob duniyae ni. Fakay gérigono tom i de ni non gétiga tom i Jesu Kristowe, sani séménéngkate betom mangéy dob Beene inok géamung tom bé kéfiyono nuwe brab kégérotor ne. 4 Bé ni, nirayén betom i kéluhanay fiyowe do gérotor éntingayén fénasadén irayén, inok sabaf bé de ni, géséliyaha tom i de tete kétayay de lowoh tom fégébinasa bé de étéw. Atin waléy i adat tome ségiléw bé adat i Tuluse. 5 Atin mélaw fatut rigoné tom taman gagané tom inok méégét i kéunur tome sabaf bé de fiyo rigoné tom. Atin i de ni do fiyo rigoné tom, fatut féégété tom bé kégésobut tome bé kétintuwe. 6 Atin i kégésobut tome de, fatut féégété tom bé de kéika tom bé de tete kétaya tom. Atin fatut féégété tom i ni bé kéfédayday tome. Atin i kéfédayday tome, fatut féégété tom bé kéodor tome bé Tuluse. 7 Atin i kéodor tome bé Tuluse, fatut féégété tom bé késégédaw tome. Atin i késégédaw tome, fatut féégété tom bé kéimu tome bé de dumo tom. 8 Amuk tintu gérigono kom i de ni, minut fo médooy de rigoné kom sabaf bé kéunur gome bé Kadna tome Jesu Kristo. 9 Endob amuk wén i ségétéw munur békén loo bé niy adat ne, maak langafén i kéfégitung ne non énda gésobuto noy toowe, atin énggélifoto noy kékéday de salaén funa no malinis i fédéw ne.

10 Mélaw do dumo gu, fatut toow tom fo télamanén fégitoy kéfémili i Tuluse betom brab kéféunur ne betom. Amuk rigoné tom i ni, énda fo fakayén ké tagaké tom i kéunur tome dob Beene. 11 Atin moror mélaw i Tuluse témayakuf betom dob kéfégulew i Kadna tome Jesu Kristo, sani ménémukase betom dob de sala tom. Enda mékédan i kéfégulew ne taman sa taman.

12 Mélaw démoyun fo féfégétédém gu begom i de ni fiyon fo ké énggésobuto komén brab méégétén i kéunur gome bé toowe kétoro. 13 Non dob karang guwe de, fiyo fo ké féfégétédém gu begom i fantage bé de ni bé lala guwe séna méuyag dob duniyae ni. 14 Gétiga ku éndaén mérugay i kéuyag guwe dob duniyae ni, loo bé fénggétigay Kadna tome Jesu Kristo begén. 15 Mélaw rigoné kuy kéluhanay gagané kuwe béleewe ni inok énda gélifoto kom i de ni kétoro gu, fiyon fo ké éndaén diniwu dob duniyae ni.

16 Toow foy kétoro geye begom fantag bé kégumah i Kadna tome Jesu Kristo. Békén do tutul saén

nuret gey begom tidéw dob de kagey saén kéfégitung, non énggito gey i kéréndaw ne. 17 Diyo gey de bé gaiwe fénggitoy toowe fo barakatan Abay Tulus i kéréndaw Kristowe brab kégérotor ne brab ménbéréh mano, “Ay niy Nga guwe toow fo méimuu de, brab toow fo mésuwatu de.” 18 Enggélingoo key i ni kébéréh tidéw dob lawayo amun diyo gey dob Beene dob uruk i mékétéfuwe tuduk.

19 Mélaw tintu fo gétiga key toow i kéuret i de énggéétah do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin fatut fo unur gom de so, non i kéuret ruwe maak solo réméndaw dob délémone taman géfuwén. Atin amuk gumah i géfuwéne, réméndaw i solo mubode dob betome. Non i Kristowe maak Beeney solo mubode atin séfule mangéy dini moso. 20 Atin ay niy toowe na fo gérotor féginau gu begom: I toowe, énda i ségétéw étéw gétoroo noy atag i de kébéréh i de sénarigoy Tuluse dob Ménsulate Kébéréh i Tuluse, amuk énda témabang i Tuluse de. 21 Non i kéuret i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne békén tidéw dob kéfégitung i kéilawane saén. Yamula fénbéréh i Tuluse bero dob kéfémandu i Rémogor ne.

2

1 Bé do gétah, wén i do étéw do tugién do ubo-ubo sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin ségiléw so bé béleewe ni, wén soy tugién do témoro do gumah séko dob begome. Toroé roy de tugi fégébinasa bé kéunur gome. Toroé roy békén kun Kadnan i Jesuse fiyon fo ké ménléhu i Jesuse inok kédané noy de sala ro. Mélaw métékow ro mékukum. 2 Gido loo, médooy modore bé de mékérésik do adat ro. Atin sabaf mélaw bé ni, médooy méraréke bé toowe kétoro. Non i de étéw, marok do dumo tom i de ni tugién témoro. 3 I de ni do tugién do témoro, ureté ro dob begomey de tugi do tutul tidéw dob de karo saén itungan. Rigoné roy ni inok gégédot ro saén kurta, non do arumén ro fo toow. Endob ménrugayén i kétafayay Tuluse bé kékukum ne bero.

4 Non i Tuluse, énda féndayaén i de télaki do ménsala, yamula nibérén bero dob emfernowo. Diyo ronén béni dob délémone nikét ro dob de sangkali, ongot-ongot ro taman dob gaiwe tintunén fo kémukum i Tuluse. 5 Atin énda so féndaya i Tulusey de énggéétah do étéw do ménsala. Yamula fénléhuén i kéluhanay de étéw do énda méngintulus fénagéwén dob dakéle dunuk. Enda i ségétéw ténabangén bero saliyu bé Noehe, sani téménoroe bé tintuwe, brab de fitéw gétéw do dumo no. I kéluhanay de ségiyo étéw ménléné ro. 6 Atin kénukum i Tuluse soy de étéw ménbati dob de ingéd féndawét Sodom brab Gomora. Fénléhuén bero bé aféye taman métuwég ro. Rénigo noy ni inok fégito noy kérigo nuwe bé de étéw do énda méngintulus ro. 7 Atin i ségétéwe lagéy féndawét Lot saén i ténabang i Tuluse inok énda méléhuén bé béno. Enda kénukum i Tuluse de non métintu étéw brab ménika mamung bé de mékérésik rigonéy de étéw do énda modor bé de sugu i Tuluse. I de tete rigoné ro ménwaléy tete i fédéw Lote de. 8 Non ménsétifon beroy Lote dob no ingéd atin énggito noy de tete rénigo ro sénga fuweh brab énggélingoo noy de tete kébéréh ro. Mélaw méntete i fédéw ne bé de tete adat ro, non métintuy beene. 9 Mélaw gétigay Kadnaney ati kétabang ne bé de étéw do méngintulus inok énda mésala ro ké téngkadén ro. Atin gétiga no soy ati kédusawe bé de tete étéw taman dob gaiwe tintu mékukum ro. 10 Atin toow na fo gétimal i kékukum i Tuluse bé de étéw odoro roy de mékérésik do kétayay de lowoh ro atin mika ro

bé aturay Tuluse.

I de ni do tugién do témoro do énggélabito ku, do félangka-langka ro fo brab do émbaraw. Enda fégadata roy de barakatan do étéw dob lawayo diyo. Yamula féngirasé ro bero. 11 Atin fiyon i de télakiy Tuluse, do toow na fo barakatan bé de ni do tugién do témoro, énda fo ménéngiras ro témébo bé de ni do barakatan do étéw dob lawayo dob adafay Kadnane. 12 Endob i de ni do tugién do témoro, énda mégilak ro rémigo tete non been i niy de adat ro, maak do mérayar ro binatang fatut fo kéfoén brab féléhuén. I de ni do étéw féngirasé roy éndae gésobuto ro. Tintu fo féléhuén ro non ségilew ro bé de mérayar do binatang. 13 Atin médusa ro fo toow non déménusa ro bé de ségiyo étéw. Méuyot ro fo rémigo bé de tete do mékérésik kétayay de lowoh ro fiyon ké fuweh. Fatut fo mémala gom séréngan bero mama non mékérésik foy de rigoné ro brab tugio ro begom bé lala ruwe séréngan begom mama. Been i funa kome médowoy. 14 I de ni do tugién do témoro, amuk gégito ro do udenén do libun, méuyot ro de fo lémamfa. Atin énda fo témérén ro rémigo sala. Fagakara roy de étéw énda séna méégét i kéunur ruwe inok gésala ro. Atin i de ni do tugién do témoro, toow ro fo do arumén. Mélaw toow fo kukuméy Tuluse bero. 15 Ténagak roy tintuwe aguwon atin maak do méntadin ro mélaw béleewe ni. Niring roy Balaame sani nga Basore. I Balaame ni, toow fo génulaa noy kurtae énggédotén bé de tete rénigo no. 16 Mélaw fénbéréh i Tulusey kuda Balaame maak ségétéw étéw gémélé de sabaf bé de salaen. Atin téménrén mélaw i Balaame rémigo bé de kédufanga no.

17 I de ni do tugién do témoro, ségilew ro bé de ménirot do séfut. Ségilew ro bé de rawén fanirey réfuruhe inok énda rémana ro dob de nohok. Ténafayay Tuluse bero gono ro toow fo délémon dob emfernowo. 18 Toow fo do félangka-langka. Maak do ménalém i de kébéréh ro, éndob énda foy atag i de kéuret ro. Médoo damén i de étéw géfédéw tagaké roy de tete adat ro brab sésuway ro damén bé de tete étéw. Endob i de ni do tugién do témoro, fénsala ro bero bé de tete kétayay de lowoh ro. 19 I de ni do tugién do témoro, fasada roy de étéw bé fakay ro kun méfukas dob kitabe ké modor ro bero non toroé roy fakay kun rigonén i kéluhanane. Endob i toowe, i de ni do tugién do témoro maak rifév de tete adat bero funa ro mébinasa. Non i étéwe, maak rifév de udenén éntingayén méguléwon de. 20 Amuk wén i do étéw géloloy Kadna tome Jesu Kristo, sani mémukase betom, gétagaka roy de tete adat i de étéw dob duniyae ni fégébinasa bé de étéw. Endob amuk séfuleo ro man ségule i de ni do tete adat atin waléy ro man maak do rifév salae, toow na fo gétimal i goho ruwe bé sunguwe de. 21 Toow na fo fiyo ké énda damén séna énggétiga roy métintuwe aguwon bé gétiga ronén atin tagaké roy sugu i Tuluse fénggétiga no bero. 22 Mélaw dob de ni do rigoné ro, giton toow i kébéréh i Tuluse mano, “I itue, séfuleo noy suwah ne atin amaé no man. Atin i babuye féndiyoh séfule so man mangéy témuna.”

3

1 Do gulaané ku do dumo gu, been i niy géruwowe sulat gu begom. Dob ni géruwo sulat gu, toow fo ténlama gu fénfégétédém begom i toowe inok fiyoy kéfégitung gome. 2 Non méuyotu de ké démoyun gétédémo kom i kébéréh i de énggétah do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne. Atin méuyotu de ké gétédémo kom i sugu i Kadna tome

mémukas betom sani sugue niray gey do apostol dob begome. 3 Dob sunguwe, fatut gétiga kom i ni: Dob de géfuray do gai, wén i do tete étéw odoro ro saén i de tete kétaya ro, brab diyangkaé ro begom. 4 Béréhé ro begom maro, “Hon i gono Kristowe de? Aw békén ba fénasadén i séfule kun mangéy dob duniyae ni? Enda fo munur gey bé nan, non i de sungu do munur bé Kristowe, ménléhu ro nén. Tidéw bé kélimbage bé duniyae ni taman so béleewe ni, énda so ménfégalino.” 5 Endob i de ni do étéw, lénifot roy kélimbag i Tuluse bé fantade brab lawayo bé kébéréh ne saén. Atin lénimbag i Tulusey duniyae tidéw dob wayége brab tidéw dob kérara i wayége. 6 Atin béninasay Tuluse soy de étéw méuyag bé gétahe bé wayége non féndunukén. 7 Atin féntaus i Tuluse soy duniyae ni bé kébéréh ne inok amuk gégumah i gaiy kékukum i Tuluse, binasané no bé aféyey ni duniya brab de békén do méngintulus do étéw.

8 Endob i de begom do gulaané ku do dumo gu, kagom lifotén i ni: Dob antaf fédéw i Tuluse, i ségétérésangane maak séngibu gébélintuwa, atin i séngibuwe gébélintuwa maak ségétérésangan saén. 9 Mélaw énda toow i kéfégitung i de étéw bé métana kun i kétumay Kadnane bé fasad ne séfule mangéy dini. Yamula tingkéloy Kadnane saén begom, non énda damén méuyotén kémukum fiyon ségétéw. Yamula méuyot de ké tagakéy kéluhanay de étéw i de sala ro.

10 Gido loo, i kégumah i gaiwe séfule i Kadnane ségiléw bé kégumah i ménakawe non métékow i kégumah ne énda gétigay de étéw de. Atin bé béno gai, tékow méalfa i lawaye bé lalae wén i toow fo mékégilak dégu. Atin i kéluhanay de éntingayén dob lawayo diyo, métuwég brab mébinasa. Atin méalfa soy duniyae ni brab kéluhanay de éntingayén de. 11 Atin non mébinasay kéluhanay de ni moso loo bé ni, fatut métintu tom atin modor tom bé kétayay Tuluse. 12 Non ongot-ongoté tom i gaiwe kémukum i Tuluse. Mélaw fatut rigoné tom i tamay gagané tome inok magad gégumah. Bé béno gai, métuwég brab mébinasay lawayo diyo, atin mélagang i kéluhanay éntingayéne sabaf bé kéédufne. 13 Endob i betome, ongot-ongoté tom i fénasad i Tuluse betom, sani mantuwe laway brab mantuwe duniya. Diyo bati i de métintu do étéw.

14 Mélaw do dumo gu, i lala tome ongot-ongot bé nan gai, fatut fo rémigo tom saén fiyo inok énda i téboéy Tuluse betom, atin énda mélaw mékéritén betom. 15 Kagom lifotén i funay Tuluse témingkélon betom, non iraya no betom gai inok méfukas tom dob de sala tom. Been soy niy atag i sulat i gulaané tome dumo tom Pablo dob begome. Fénggétigay Tuluse de. 16 Been i niy démoyune fégétiga no begom dob kéluhanay de sulatén fantag bé kékukum i Tuluse. Atin wén soy do dumo bé de kétoro dob de sulatén toow fo mérégén gésobuton. Atin i de dumo do étéw énda i gétiga-tiga ro, toroé roy békéne katabuwan atag i de sulat Pablo. Loo so bé niy rénigo ruwe bé de ségiyo do Ménsulat Kébéréh i Tuluse. Mélaw been i niy funa ruwe mébinasa.

17 Endob i de begom do dumo gu, gétiga komén i de ni. Mélaw ingat gom inok énda géunur gom bé de békén katabuwan do kétoro i de étéw do énda modor ro bé de sugu i Tuluse. Non amuk énda mingat gom, gésésuway gom bé toowe kétoro nunuro kom. 18 Fatut fo minut waléy méégét i kéunur gome sabaf bé kétayakuf gome bé kégédaw i Tuluse brab kégétiga kome bé Kadna tome Jesu Kristo, sani mémukase betom dob de sala

tom. Médayéw fo damén béleewe ni
taman sa taman. Amen!
Pedro

I Sunguwe Sulat Juane

Ay niy sébaane bé de sénulat Juan, sani ségétéwe bé de kuyug Jesus brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse. Sénulat Juaney ni sulat dob de kéluhanay de munur bé Kristowe.

Dob ni sulat, ténoro Juane bé fatut ségédaw i de munur bé Kristowe.

1 Sulata key begom fantag bé Kristowe, sani miraye bé umule magufusa. Wénén i Kristowe tidéw féganay. I Beene tintu énggito gey, brab énggélingoo key i kébéréh ne, atin énggékuwaha key i lowoh ne. 2 Amun méntéfégitoy Jesu Kristowe dob duniyae ni, énggito gey. Mélaw ureté key dob begomey fantage bé Beene. Been i fédawéténe "Umul Magufusa". Been i dumoy Abaye Tulus atin ménwaléy kéilawan méntéfégito dob begeye. 3 Ureté key dob begomey fantage bé énggito geye brab énggélingoo keye inok géunur gom de so inok waléy tom sédumon sabaf bé késédumo tome bé Abaye Tulus brab Nga ne Jesu Kristo. 4 Sulaté key i ni inok toow fo méégét i kéoror tome de.

5 Ay niy kéurete bénréh i Nga i Tuluse begey atin bérébé key dob begome: I Tuluse maak Solo réméndaw, atin énda i délémon dob Beene. Non toow fo fiyoy Tuluse, énda i tete dob Beene. 6 Mélaw amuk bérébé tom dumo tom i Tuluse, éndob tete sénay de adat tom, témugi tom. Témugi tom dob de kébéréh tom brab dob de rigoné tom so. 7 Endob amuk fiyoy adat tome ségiléw bé kéfiyoy Tuluse, sédumon tom brab malinis tom dob adafay Tuluse non mékédan i séngae sala tom sabaf bé kélébu Jesuse Nga i Tuluse dob kruse.

8 Amuk bérébé tom énda i sala tom, tugio tom saén i de lowoh tom, énda munur tom bé toowe kétoro. 9 Endob amuk fayagé tom i de sala tom dob Tuluse, fésagadé no betom bé de sala tom atin linisé no betom dob kéluhanay de tete adat tom. Rigoné noy ni non i Beene métintu brab tumané noy fasad ne betom bé fésagadé no betom. 10 Endob amuk bérébé tom énda i sala tom, maak fédawété tom i Tuluse ségétéw témugi, atin énda munur tom bé kébéréh ne.

2

1 I begome maak do gulaané ku do nga gu, sulaté kuy ni dob begome inok énda rémigo gom sala. Endob amuk wén i gésala betom, wén i métintuwe kéfédéwa tom dob adafay Tuluse, sani Jesu Kristowe. 2 Atin i Jesu Kristowe ni, Beeney tulake fégékédan bé de sala tom. Atin békén saén i de katom do sala, éndob loo soy de sala i kéluhanay de kéilawan.

3 Amuk modor tom bé de sugu i Tuluse, gétiga tom betom i de dumoy Tuluse. 4 Endob amuk wén i ségétéw émbéréh mano, "Begéney dumoy Tuluse", éndob énda modorén bé de suguén, toow fo tugién i ni étéw brab énda munurén bé toowe kétoro. 5-6 Endob i étéwe modor bé kébéréh i Tuluse, tintu fo méégét i kéféimu ne bé Tuluse. Non i étéwe bérébé no dumo noy Tuluse, fatut iringé noy adat Jesu Kristowe. Amuk rigoné tom i ni, gétiga tom dumoy Tuluse betom.

7 Do gulaané ku do dumo gu, békén mantu sugu i ni sulaté ku dob begome. Yamula tafayén i ni sugu énggélingoo kom tidéw féganay. Been i niy sugue ténoroén betom bé fatut tom ségédaw. 8 Gido loo, maak mantu séna niray Jesusey ni sugu dob betome. Atin i Kristowe brab begome modor gom bé ni sugu. Gétiga kuy ni non béleewe ni

minutén mékédan i délémone atin réméndaw i tintuwe solo, sani Jesu Kristowe.

9 Amuk wén i ségétéw étéw émbéréh munur kun bé Jesu Kristowe, éndob mérarék bé dumo nuwe, bati séna dob délémone, non énda tintu no munur. 10 Endob i étéwe mégédaw bé dumo nuwe munur, beeney tintuwe munur bé Kristowe. Atin énda i rigoné no funay dumo nuwe gésala. 11 Endob i étéwe mérarék bé dumo nuwe, énda toow i kéunur ne bé Jesu Kristowe atin maak magéw dob délémone. Enda gétiga noy ayo nuwe non maak langafén non énda munurén bé Jesu Kristowe.

12 Do nga gu, sulata ku begom non ménfésagadén i de sala gom sabaf bé Kristowe. 13 I de begom do lukés, sulata ku begom non énggélolo gomén i Kristowe ménwénén tidéw féganay. I de begom do ménguwéd séna, sulata ku begom non ténabana komén i Satanase.

14 I de begom do nga, sulata ku begom non ménwaléy gom sédumon bé Abaye Tulus. I de begom do lukés, sulata ku begom non ménwaléy gom sédumon bé Kristowe, sani ménwéne nén tidéw féganay. I begome do ménguwéd do étéw, sulata ku begom non émbagér i kéunur gome, atin énda mékédan i kébéréh i Tuluse tidéw dob itunga kome, atin ténabana komén i Satanase.

15 Kagom féimuén i de tete do éntingayén taloo no do tete adat dob duniyae ni. Non amuk féimué kom i de tete do éntingayén dob fantade ni, énda féimué kom i Abaye Tuluse. 16 I kéluhanay de tete dob duniyae ni, békén tidéw dob Abaye Tulus. Yamula tidéw dob fantade niy tetee loo bé de tete kétayay de lowoh i de étéw, brab de kéingar, brab de kéfélangka-langka. 17 Endob i duniyae ni, méalfa moso, loo soy de tete do éntingayén kétayay de étéw. Endob i de étéw rigoné roy kétayay Tuluse, méuyag ro taman sa taman.

18 Do nga gu, gédétén i tamfadane. Enggélingoo komén i kégumah i ségétéwe étéw moso féndawét “Sébanil bé Kristowe”. Atin béleewe ni wénén i do énggumah do étéw do sébanil bé Kristowe. Mélaw gétiga tomén gédétén i tamfadane. 19 I de ni do étéw sébanil bé Kristowe, békén ro do tintu dumo tom munur bé Kristowe. Atin been i niy funa ruwe téménagak betom. Amuk do tintu ro do dumo tom, énda damén ténagak ro betom. Endob sabaf bé kétagak ruwe betom, énggétiga tom békén ro do tintu dumo tom munur bé Kristowe.

20 Endob i de begom, fénémanduo Kristowe begom bé Rémogor i Tuluse. Atin mélaw gétiga kom kéluhanan i toowe kétoro. 21 Mélaw i funa kuwe sémulatan begom békén sabaf bé énda gétiga kom i toowe kétoro. Yamula sabaf bé kégétiga kome de, atin gétiga kom soy énda i tugi dob toowe kétoro.

22 Ati mélaw i témugie? I témugie, beeney émbéréhe bé békén kun Kristoy Jesuse. Been i niy étéwe tintu fo sébanil bé Kristowe non mika bé Abaye Tulus loo so bé Nga ne Jesus. 23 I étéwe mika bé Nga i Tuluse, mika so bé Abaye Tulus. Endob i étéwe munur bé Nga i Tuluse, munur so bé Abaye Tulus.

24 Mélaw, kagom témérén munur bé Urete énggélingoo komén bé do gétah. Non amuk énda témérén gom munur bé ni kétoro énggélingoo komén bé do gétah, gétaus gom sédumon bé Abaye Tulus brab Nga ne Jesu Kristo taman sa taman. 25 Non been i niy umule magufusa fénasad Kristowe irayén betom.

26 Sulata ku begom inok géingata kom i de étéw télamané ro begom féunurén bé békéne toow kétoro. 27 Endob i de begom, iraya Jesu Kristowe begom témantu bé

Rémogor ne. Atin amuk bati i Rémogor ne dob de fédéw gom, énda mélaw kailanga kom i témoroe begom. Non i Rémogor ney témoroe begom bé kéluhanane. Atin toroe noy toowe, békén i tugie. Mélaw odoro kom i kétoro i Rémogor ne, atin kagom tagakén i Kristowe.

28 Mélaw do nga gu, kagom tagakén i Kristowe inok énda mégilak gom taloo no mémala gom de dob gaiwe séfule moso. 29 Gétiga tomén métintuy Kristowe. Mélaw fatut gétiga kom soy kéluhanay de rémigo bé métintuwe, beroy de nga i Tuluse.

3

1 Fégitung gom, i Abaye Tulus toow fo gulaané no betom! Non féndawétén betom do ngaén. Atin i toowe, ménwaléy tom mon do ngaén. I funay de étéw sébanil bé Tuluse énda gélolo ro betom do nga i Tuluse, non énda so gélolo roy Tuluse. 2 Do gulaané ku do dumo gu, ménwaléy tomén do nga i Tuluse. Endob énda séna gétiga tom de ké ati moso i kéwaléyo tome. Endob gétiga tom i ni: Amuk séfule i Kristowe, waléy tom loo bé Beene, non gito tom moso i tintuwe fo falasén. 3 Mélaw, i kéluhanay de ongot-ongot bé késéfule Kristowe, fatut démoyun ro rémigo fiyo loo bé kéfiyo Kristowe.

4 Amuk wén i ségétéw réménigo sala, fénlisén i kukumay Tuluse, non i atag i salae, been i kéfélise bé kukumay Tuluse. 5 Gétiga komén ménwaléy kéilawan i Kristowe inok kédané noy de sala i de kéilawan. Atin énggétiga kom soy énda i sala Kristowe, fiyon sébaan. 6 Mélaw i kéluhanay de dumo Kristo, énda fakayén ké taus ro rémigo sala. Endob i étéwe démoyun rémigo sala énda séna gélolo noy Kristowe brab énda séna munurén de.

7 Do nga gu, kagom fédayaén i de étéw émféunur begom bé tugie kétoro. Ay niy toowe kétoro: I de étéw rémigo ro fiyo, beroy de métintu do étéw ségiléw bé kétintu Kristowe. 8 Endob i de étéw démoyun rémigo sala, beroy de kuyug Satanas. Non i Satanase tidéwén féganay i kérigo nuwe sala. Atin i Nga i Tuluse ménangéy dob duniyae ni inok kédané noy tetee galbék Satanase.

9 I de étéw ménwaléy do nga i Tuluse, énda démoyun ro rémigo sala non ménwaléy ro miring bé adat i Tuluse. Enda fakayén démoyun ro rémigo sala non Tulus i Abay ruwe. 10 Endob i de étéw énda mégédaw ro bé dumo ruwe, békén beroy de nga i Tuluse. Been i niy fégélolonone bé de nga i Tuluse brab de nga Satanas.

11 Fatut tom ségédaw. Been i niy kétoroe énggélingoo komén tidéw féganay. 12 Enda fatutén iringé tom i étéwe féndawét Kain. Non beeney ségétéwe kuyug Satanase, atin fénléhuén i tuwaréy ne Abel. Atin i funa nuwe ménméléhu bé tuwaréy ne non métintuy rigonéy tuwaréy ne, éndob i beene tete i kaane rigonén.

13 Mélaw do dumo gu, kagom mégaif de amuk mérarék begom i do étéw sébanil bé Tuluse. 14 Gétiga tom i ni: I de kéilawan méuyag ro taman gégumah i gaiwe méléhu ro. Endob békénén loo bé niy betome, non énggédot tomén i umule magufusa. Mélaw fiyon fo ké méléhu tom dob duniyae ni, méuyag tom so dob lawayo. I funa tome gétigan bé ni non mégédaw tom bé dumo tome. Endob i de étéw do énda mégédaw ro, méléhu ro fo toow. 15 Amuk wén i étéw mérarék bé dumo nuwe, i ni étéw ségétéw ménméléhu étéw dob kéfégitung i Tuluse de. Atin gétiga tom i de méméléhu do étéw énda séna énggédot roy umule magufusa. 16 I funa tome gétigan bé atag i “kégédawe” non féndaya Kristowey

de étéw ménmélého de bé kégantino nuwe betom inok kédané noy de sala tom. Mélaw fatut iringé tom soy rénigo nuwe. Iray tom soy férénawa tome fégétabang tom bé de dumo tom. 17 Ufama, wén i ségétéwe kawasa, atin gito noy dumo nuwe méskinan médoo foy kailanga nuwe. Endob amuk énda méuray i na nuwe de atin énda tabanga no de, giton énda tintu no méimu bé Tuluse. 18 Do nga gu, énda fatutén ké mégédaw tom saén dob de kébéréh tom saén. Non fatut fégito tom i kégédaw tome dob de fiyo rigoné tom. Been i niy tintuwe kégédaw.

19 Mélaw amuk rigoné tom i ni, gétiga tom bé betom i de étéw i tintuwe Tulus. Atin éndaén mélaw mégilak tom bé Tuluse ké diyo tom dob adafa nuwe. 20 Fiyon fo ké fégitungé tom médait tom mékukum, gétiga tom mas na fo gétigan i Tuluse bé betome, non gétiga noy kéluhanane. 21 Mélaw, do gulaané ku do dumo gu, gétiga tom énda i funa tom mégilak, atin mélaw géfébaraw tom démasal dob beene. 22 Fiyon atiy ongoté tome dob Tuluse, irayén dob betome. Non odoro tom i de suguén, atin rigoné tom i késuwata nuwe. 23 Atin ay niy sugu ne betom: Fatut munur tom bé Nga ne Jesu Kristo atin ségédaw tom loo bé sénugu Kristowe betom bé gétaho. 24 I de étéw modor bé de sugu i Tuluse, bati ro dob Tuluse, atin i Tuluse bati so dob de fédéw ro. Atin gétiga tom bati i Tuluse dob de fédéw tom non nirayén betom i Rémogor ne.

4

1 Do gulaané ku do dumo gu, kagom munur bé kéluhanay de étéw émbéréh ro fénémanduoy Rémogor i Tuluse kun bero. Yamula téngkad gom bero inok gétiga kom ké tidéw dob Tulusey rémogore taloo no békén. Non wén i médoo do étéw ubo-ubo sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, atin ménangéy ro dob de médoo do ingéd dob duniyae ni. 2 Atin wén i fégélolonon de inok gétiga kom i tidéwoy rémogore de. Amuk fayagéy ségétéwe étéw i Jesu Kristowe ménwaléy kéilawan, Rémogor i Tuluse bé bénoy ménémanduone de. 3 Endob i de étéw béréhé ro énda kun ménwaléy kéilawan i Jesuse, énda bati i Rémogor i Tuluse dob berowe. Yamula fénémanduoy rémogor i Ségétéwe étéw Sébanil bé Kristowe. Enggélingoo komén i kégumah ne, atin béréhé ku begom énggumahén dob duniyae ni béleewe ni.

4 Endob i de begom, do nga gu, begom i de étéw i Tuluse. Atin ténabana kom i de ubo-ubo sénarigoy Tuluse. Non i Rémogor i Tuluse bati dob de fédéw gom mas na barakatan bé Satanase bati dob de fédéw i de tete étéw. 5 I de ubo-ubo sénarigoy Tuluse, toroé roy tetee. Atin i de tete étéw dob duniyae ni fégélingoé ro bero non sébanil ro so bé Tuluse. 6 Endob i de betom, do étéw i Tuluse betom. Atin i de étéw gélolo roy Tuluse, fégélingoé roy kétoro tome. Endob i de békén do étéw i Tuluse, énda fégélingoé ro betom. Mélaw been i niy fégélolonone bé de étéw fémanduoy Rémogor i Tuluse sani témoroe bé toowe, brab i de étéw fémanduo Satanase sani de témoro bé tugie.

7 Do gulaané ku do dumo gu, fatut ségédaw tom non i kégédawe tidéw dob Tuluse. I de étéw mégédaw ro bé dumo ruwe, beroy de étéw do ménwaléy do nga i Tuluse brab dumoy Tuluse bero. 8 Atin i de étéw énda mégédaw ro, beroy de énda séna gégélolo bé Tuluse, non mégédaw foy Tuluse. 9 Atin fénggitoy Tulusey kégédaw ne betom bé késugu ne bé buntunge Ngaén dob duniyae ni inok gédoté tom i umule magufusa

sabaf bé Beene. 10 Mélaw ay niy
tintuwe kégédaw: Békén ké betom
i ménggédawe bé Tuluse. Yamula,
Tulus i ménggédawe betom. Been
i niy funa nuwe séménugu bé Nga
ne dob duniyae ni inok féléhuén
fégétulak inok émfésagad i de sala
tom.
11 Do gulaané ku do dumo gu,
amuk loo bé nan i kédakél i kégédaw
i Tuluse betom, fatut fo ségédaw
tom so. 12 Enda i ségétéw énggégito
bé Tuluse. Endob amuk ségédaw
tom, bati i Tuluse dob de fédéw
tom, atin i kégédaw tome waléy
toow fo dakél miring bé kaane
kégédaw.
13 Atin i Tuluse nirayén i Rémogor
ne dob betome. Been i niy funa
tome gétiga tom bati tom dob Tu-
luse atin i Tuluse bati dob de fédéw
tom. 14 Atin i begeye do apostol,
énggito gey i Nga i Tuluse brab de
rénigo no. Mélaw ureté key i fan-
tage bé késugu i Tuluse bé Nga ne
dob duniyae ni inok fukasé noy de
kéilawan dob de sala ro. 15 I de étéw
fayagé roy Jesuse Nga i Tuluse, bati
i Tuluse dob de fédéw ro, atin bati
ro dob Tuluse. 16 Atin gétiga tom
mélaw toow fo mégédaw i Tuluse
betom. Mélaw gésarig tom de.
Non i Tuluse toow fo mégédaw.
Atin i de étéw do mégédaw, bati
ro dob Tuluse atin i Tuluse bati
dob de fédéw ro. 17 I Tuluse
féwaléyé no tintu fo dakél i kégédaw
tome inok énda mégilak tom bé
gaiwe kémukum i Tuluse. Mélaw
éndaén mégilak tom bé no gai, non
ménwaléyén ségilév i adat tome
bé Kristowe. 18 Enda i funa tom
mégilak non mégédaw i Tuluse be-
tom. Amuk toow fo mégédaw i
Tuluse betom, mékédanén i funa
tome mégilak. Non i funay de étéw
mégilak, been i kékukum i Tuluse.
Mélaw i de étéw mégilak, énda séna
méégét i késarig ruwe bé kégédaw i
Tuluse.
19 I funa tome méimu bé Tu-
luse non fénimu i Tuluse betom
sungu. 20 Amuk wén i étéw émbéréh
mano, “Féimué kuy Tuluse”, éndob
mérarék bé dumo nuwe, témugi.
Non amuk énda féimué noy dumo
nuwe gito no, ati kéfingé-fingé i
kéféimu ne bé Tuluse énda gito no
de? 21 Mélaw ay niy sugue niray
Kristowe betom: I de étéw féimué
roy Tuluse, fatut féimu ro so bé de
dumo ro étéw.

5

1 I de étéw munur bé Jesuse
Beeney Kristowe, sani fénémili i Tu-
luse mégulév, beroy de ménwaléy
do nga i Tuluse. Atin i de étéw
féimué roy Abaye Tulus, féimué ro
soy de dumo ro nga i Tuluse. 2 Atin
amuk féimué tom i Tuluse brab
odoro tom i de suguén, gétiga tom
féimué tom soy de dumo tom do nga
i Tuluse. 3 Non amuk féimué tom
i Tuluse, odoro tom i de suguén.
Atin énda mérégén i kéodoro tome
bé de suguén. 4 Non kéluhana
tomén do ménwaléyén do nga i Tu-
luse, gétabana tom i Satanase, sani
méguléve bé duniyae ni. Atin i funa
tome gétabana tom i Satanase non
bé kéunur tome bé Jesuse. 5 Ati de
étéw gétabana roy Satanase? I de
étéw saén munur bé Jesuse Nga i
Tuluse.
6 I Jesu Kristowe sénugu i Tuluse
mangéy dob duniyae ni. Gétiga
tom i ni sabaf bé wayége brab dara
ne. Non énda saén ménbautisén
dob wayége, yamula réménanas
soy dara ne amun ménkélabo dob
kruse. Atin i Rémogor i Tuluse
fégétiga no betom toow i de ni, non
i Rémogor i Tuluse démoyun béréhé
noy toowe saén. 7 Mélaw wén i
télév émféféngintoow fantag bé Jesu
Kristowe: 8 I sébaane de, been i
Rémogor i Tuluse. Atin i sébaane de,
been i kébautise bé Jesu Kristowe.
Atin i sébaane de, been i kéranas i
dara Jesuse bé kéléhu ne. Atin falan
séfagayun i de ni do télév. 9 Munur
tom bé kéuret i de étéw saén, éndob
mas na gérotor i kéuret i Tuluse

funa tom tintu fo fatut munur. Atin nuret i Tulusey Jesuse Ngaén.
10 Mélaw i de étéw munur ro bé Nga i Tuluse, ménunur ro bé toow i kéuret i Tuluse. Endob i de étéw énda munur ro bé Tuluse, maak fédawét roy Tuluse ségétéw tugién. Non énda ménunur ro bé kébéréh i Tuluse fantag bé Nga ne. 11 Atin ay niy toowe kétoro fantag bé Nga ne. Niray i Tuluse betom i umule magufusa tidéw dob Nga ne. 12 I de étéw ménwaléy do dumoy Nga i Tuluse, wén i umul ro magufusa. Endob i de étéw énda ménwaléy ro do dumoy Nga i Tuluse, énda énggédot roy umule magufusa.

13 Sulaté kuy ni dob begome do munur bé Jesuse Nga i Tuluse inok gétiga kom wénén i kagom bé umule magufusa. 14 Enda mégilak tom démasal dob Tuluse non gétiga tom fégélingoé no betom amuk mongot tom bé ati kétaya nuwe irayén. 15 Gétiga tom démoyun fégélingoé no betom ké démasal tom mongot dob Beene. Atin mélaw gétiga tom irayén betom fiyon fo ké ati ongoté tome dob Beene.

16 Amuk wén i ségétéw begom gito noy dumo nuwe énggésala, atin énda ménléhuén bé nan sala, fatut dasal gom dob Tuluse inok irayén i umule magufusa dob nan dumo gom. Béréhé ku begom i fantage bé de sala békén fégélehu i étéwe. Endob wén soy do sala funay de étéw méléhu. Atin énda féginauné ku begom démasal fantag bé de ni.
17 I kéluhanay de tete rigonén, sala. Gido loo, wén i do sala énda méléhu i de étéw de.

18 Gétiga tom i de étéw do ménwaléy nga i Tuluse énda démoyun ro rémigo sala. Non i Jesuse Nga i Tuluse, diyagané no bero inok énda géférigono Satanase bero tete.

19 Gétiga tom betom i de étéw i Tuluse fiyon fo ké Satanas i méguléwe bé kéluhanay de étéw sébanil bé Tuluse dob duniyae ni.

20 Gétiga tom ménangéy i Nga i Tuluse dob duniyae ni, atin fénggésobutén betom inok gétiga tom i toowe Tulus. Ménwaléy tom do dumoy toowe Tulus brab Nga ne Jesu Kristo. Been i niy tintuwe Tulus atin tidéw dob Beeney umule magufusa.

21 Do nga gu, kagom féngadafén i de kéninontow.

I Géruwowe Sulat Juane

Ay niy sébaane bé de sénulat Juan, sani ségétéwe kuyug Jesuse brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse.

Dob ni sulat, féningat Juaney kéluhanay de munur fantag bé de tugién témoro.

1 Begéney lukése odoroy de munur bé Kristowe. Sémulatu mangéy dob beeme, sani libune fénémili i Tuluse brab dob de ngaém. Toow fo gulaané ku begom. Atin békén saén i begéney gémulaane begom, non i kéluhanay gétigane bé toowe kétoro gulaané ro so begom. 2 I funa keye gémulaan begom non munur gey bé toowe kétoro, atin énda mékédan i kéunur geye de taman sa taman.

3 I Abaye Tulus brab Nga ne Jesu Kristo, mégédaw ro damén betom, atin méuray damén i na ruwe betom, atin iray ro damén i métanéke fédéw dob betome. Mérigoy ni dob betome non munur tom bé toowe kétoro brab ségédaw tom fo toow.

4 Toowu fo moror non énggétiga kuy de dumo bé de ngaém munur ro bé toowe kétoro loo bé sénugu i Abaye Tulus betom. 5 Mélaw, Di, ongoté ku dob beeme bé fatut tom ségédaw. Békén mantuy ni sugu labité ku dob ni sulat. Yamula tafayén i ni sugu niray dob betome tidéw féganay. 6 Non amuk ségédaw tom, modor tom bé de sugu i Tuluse. Atin ay niy sugue nirayén betom bé féganaye: Fatut tom ségédaw.

7 Médooy de mégakar do témoro ménangéy dob de séségiyo-giyo do ingéd dob duniyae ni. Ténoro roy békén kun toow i Jesu Kristowe ménwaléy kéilawan. I de ni do étéw téménoro bé ni, tintu ro fo tugién brab sébanil ro bé Kristowe. 8 Mélaw ingat gom inok énda mésinggula i kélugoté kome gémalbék. Atin mélaw gédoté kom i kéluhanay baras gome tidéw dob Tuluse.

9 I de étéw téménagak bé toowe kétoro Jesu Kristowe atin ménunur bé ségiyowe kétoro, békén ro dumoy Tuluse. Endob i de taus munur bé toowe kétoro, beroy do dumoy Abaye Tulus brab Nga ne so. 10 Mélaw amuk wén i gégumah dob begome atin témoro bé ségiyowe kétoro bé kétoro Kristowe, kagom tayakufén de dob de lawi gom taloo no ségifaé kom. 11 Non amuk ségifaé kom i nan étéw, géamung gom bé de tete galbékén.

12 Médoo na damén i de kétaya ku béréhén dob begome, éndob énda méuyotu de sémulat. Yamula méuyotu damén mangéy témukaw begom inok géséténgaang tom séuret-uret brab gésé oror tom fo toow.

13 I de nga i dumo muwe sétiman idéng libun fénémili i Tuluse, ségifaé ro so begom.

I Gétéléwe Sulat Juane

Ay niy sébaane bé de sénulat Juan, sani ségétéwe bé de kuyug Jesus brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse.

Sénulat Juaney ni sulat dob ségétéwe féndawét Gayo, sani ségétéwe so munur bé Jesuse.

1 Begéney lukése odoroy de munur bé Kristowe. Sémulatu mangéy dob beeme, Gayo. Beemey toowe fo gulaané ku dumo gu.

2 Adih, démasalu dob Tuluse bé féfiyoné no beem brab iraya no beem fiyo kégélowohon loo bé kéiray ne beem bé mégéte kéunur. 3 Toowu fo moror amun énggumah i de dumo to munur bé Kristowe atin nuret roy fantage bé kéfédayday me munur bé toowe kétoro, loo soy adate nodoro mo bé ni toow kétoro. 4 Toow fo dakél i kéoror guwe bé gélingoo kuy fantage bé kéodoroy de nga gu bé toowe kétoro. Been i funa kuwe moror béni, non énggélingoo kuy fantage bé beeme.

5 Adih, i kétabanga muwe bé de dumo tom munur ménawet diyaan i fégélolonone bé toow i kéunur me. Non fiyon fo ké énda séna gélolo mo bero, ténayakufém bero. 6 I de begey do munur bati dini, amun ménlimud gey méngintulus, nuret i de ni do étéw i kégédaw me bero. Atin amuk géawét ro man diyaan, fiyo ké tabanga mo man bero loo bé fatute mésuwat i Tuluse de inok gétaus ro magéw. 7 Non i funa ruwe magéw inok légébé roy kétoro Kristowe. Atin énda tayakufé roy tabang i de étéw do békén munur bé Kristowe. 8 Mélaw i betome do munur, fatut tabanga tom i de ni do étéw inok géamung tom bé galbék ruwe lémégéb bé toowe kétoro.

9 Séménulatu sébaan foko sulat mangéy dob de munur diyaan, éndob énda fénggélingo Deotrefesey kéféginau guwe. Méuyot de ké been saén i méguléwe bé de munur diyaan. 10 Atin amuk géangéyu diyaan, ureté ku beem i kéluhanay de rénigo no, brab kéluhanay de tete tugi bénréhén fantag bé begeye. Atin békén saén i ni, non amuk géawét diyaan i de dumo tom munur, énda fo tayakufé no bero. Atin géléé noy de fiyo étéw méuyot témayakuf bero, atin énda féahuré no dob lawie féngadafan i de étéw témayakuf bero.

11 Adih, kago iringén i tetee adatén. Yamula iringém i fiyowe adat. I de étéw rémigo fiyo, beroy de étéw i Tuluse. Endob i de étéw rémigo tete, beroy de énda séna gégélolo bé Tuluse.

12 I kéluhanay de étéw émbéréh ro fiyo fantag bé Demetriowe. I métintuwe adatén i émféféngintoowe bé i beene, fiyo fo étéw. Been soy niy funa keye de démayéw. Atin gétiga mo toow i kéuret geye.

13 Médoo fo damén i kéuyoto kuwe uretén beem, éndob mikau de sémulat. 14 Méuyotu damén ké géségito to bé magade ni inok géséténgaang to séuret-uret.

15 Métanék damén i fédéw me. I kéluhanay de dumo to dini ségifaé ro beem. Ségifaém so begén i kéluhanay de dumo to diyaan.

I Sulat Judase

Judas i dawét i séménulate bé ni sulat, sani tuwarév Jesu Kristowe. Sénulat Judasey ni sulat dob kéluhanay de munur bé Kristowe.

Dob ni sulat, féningat Judasey kéluhanay de munur fantag bé de tugién témoro.

1 Begéney Judase, sani dumo Santiagowe sétiman idéng, brab sugusugué Jesu Kristowe.

Sémulatu mangéy dob begome do étéw fén-unur i Tuluse bé Jesuse. Begomey de étéw kégédaway Abaye Tulus brab do diyagané Jesu Kristowe.

2 Mégédaw damén i Tuluse begom, brab méuray damén i na nuwe begom, brab irayén damén begom i métanéke fédéw.

3 Do gulaané ku do dumo gu, bé gétahe, i toowe fo kéuyotu ku sulaté ku dob begome, been i niy fantage bé kéfukas Jesuse betom dob de sala tom. Endob kailangan fo sulaté ku na métah i kéféginau guwe begom bé fatut fo fétaus gom i kéatuho kome bé de étéw méuyot mégalin bé toowe kétoro niray i Tuluse. Non sénarig i Tulusey kétoro ne dob betome do étéwén. Atin kailangan énda fo méfégalino. 4 Kailangan fo féginauné ku begom lee non wén i do étéw do békén méngintulus énggésélawék betom, éndob sékémé ro saén. Fégaliné roy toowe kétoro fantag bé kégédaw i Tulus tome. Non toroé roy fakay kun i de étéw do rémigo bé de mékérésik do adat loo bé de rigoné ro, non énda kémukum i Tuluse kun non toow saén mégédaw. Atin béréhé ro békén kun Kadna tom i Jesu Kristowe brab békén kun Jesus i méguléwe betom. Endob ménrugayén ménbéréh dob Ménsulate Kébéréh i Tulusey fantage bé kékukume bero.

5 Gétiga komén i kéluhanay de ni béréhé ku begom. Gido loo, féfégétédém gu begom i ni: Bé do gétah, ténangéy i Kadnaney de Judio mésut tidéw Egipto, sani ingéde gono ro ménrifén. Endob amun énggésut ron, fénléhu i Kadnaney de dumo bero sani do énda munur dob Beene. 6 Fégétédém gom i de télaki bé do gétah. Amun méntéfégérotor ro brab ténagak roy fatute gono ro, fén-angéy i Tuluse bero dob délémone brab nikétén bero bé sangkalie énda mékédano taman sa taman. Atin diyo béleewe ni fénongot-ongot i Tuluse beroy gaiwe mékukum ro fo toow. 7 Fégétédém gom i de étéw ménbati dob Sodoma brab dob Gomorah brab dob de ingéd gédét diyo. Ségilév i rénigo ruwe bé de ni do télaki, non tete i de adat ro atin ménwaléy ro bakla. Mélaw kénukum i Tuluse bero bé kéfédiyo ne bero dob gonoy aféye taman sa taman inok émféingat bé de ségiyo étéw ké atiy mérigowe dob berowe ké ségilév i de rigoné ro.

8 Atin ségilév so bé niy de tugién do témoro. Rigoné roy de toow fo mékérésik dob de karo do lowoh, atin béréhé roy odoro ro saén i kéfémandu i de téginéf ro. Endob mika ro modor bé de sugu i Tuluse atin féngirasé roy de barakatan do étéw dob lawayo. 9 Fiyon foy toowe fo gérotor télakiy Tuluse féndawét Miguel, énda rénigo noy loowe bé ni. Bé do gétah amun ménléhu i Moisese, ménséédél i ro Miguele bero Satanase fantag bé ati isuwe bero gégédot bé bangkay Moisese. Endob énda fo ménfébaraw i Miguele méngiras bé Satanase. Yamula ménbéréh saén mano, “Kadnan i gémélée beem.” 10 Endob i de ni do tugién do témoro, féngirasé roy éndae gésobuto ro. Ségilév ro bé de mérayar do binatang non énda i gétiga-tiga ro saliyu bé de tete adat ro funa ro mébinasa. 11 Mékukum ro fo

toow, non méniring ro bé adat Kaine, sani sunguwe ménméléhu bé gétaho. Atin méniring ro so bé adat Balaame, sani réménigowe bé békéne katabuwan. Non i de ni do tete témoro, rémigo ro tete inok gégédot ro kurta. Niring ro soy adat Korehe non rénigo noy sébanile bé Tuluse funa ro ménbinasa. 12 Amuk sélimud gom inok mama gom brab méngintulus gom, mamung ro begom. Maak do mékérésik bérétik, non rigone roy tetee do kétaya ro saén atin énda mon mémala ro de. Rigoné ro saén i de karo kétayan. Ségilέw ro bé de rawén énda muwit ro rana, atin faniréy réfuruhe saén. Atin ségilέw ro so bé de kayέw énda mégonok ro ké gai ro damén mégonok. Maak do ménrandutén do kayέw do mégangu. 13 I de ni do tugién do témoro, ségilέw ro bé de dakél do bagél dob dogote ké wén i défuk, non i de tete do mékémala do rigoné ro, maak do mékérésik buro-buro dob rotor i wayége. Ségilέw ro bé de gitoon énda modor ro dob fatute aguwo ro, non tagaké roy toowe kétoro. Mélaw ténafay i Tulusey toowe fo délémon gono ro méférisu taman sa taman.

14 Atin i Enoke, sani géénéme katufuan tidέw dob Adame, nuretén i kébéréh i Tuluse sénarigén dob beene fantag bé de ni do étέw mano, “Téngténg gom! Gégumah moso i Kadnane beroy firoye ngibu do télaki no, 15 inok susiné noy de rénigoy kéluhanay de étέw. Atin kukumé noy de békén méngintulus do étέw do ménsala non bé kéluhanay de tete rénigo ro brab kéluhanay de tete kébéréh ro bénréh ro sébanil bé Tuluse.”

16 I de ni do tugién do témoro, démoyun ro butédbutéd brab démowoy. Modor ro saén bé de tete kétaya ro. Atin do fébantug-bantug ro brab kémuwéy bé de étέw inok mérigo saén i de karo kétayan.

17 Endob do dumo gu, fégétédém gom i bénréh i de apostol i Kadna tome Jesu Kristo begom fantag bé ati mérigowe dob de gai moso. 18 Bénréh ro begom maro, “Amuk gégumahén i tamfaday de gai, wén i do étέw démiyangka begom. Been i niy de étέw odoro roy de tete kétaya ro sébanil bé Tuluse.” 19 Been i niy de étέw émfésébanil begom. Odoro ro saén i de tete kétaya ro. Atin i Rémogor i Tuluse énda batién dob berowe. 20 Endob i de begom do dumo gu, fétaus gom i késétabang gome inok méégét i kéunur gome bé kétoroe tidέw dob Tuluse. Atin fédaya gom i barakatane Rémogor i Tuluse témabangan begom démasal. 21 Atin fétaus gom i kétanggaf gome bé kégédaw i Tuluse bé lala gome ongot-ongot bé kéirayay Kadna tome Jesu Kristo betom bé umule magufusa sabaf bé kéuray i na nuwe betom.

22 Atin fatut mégédaw gom bé de étέw ruwo-ruwoy fédέw ruwe munur. 23 Tabanga kom i de ségiyo étέw inok énda mékukum ro, maak fégayasé kom bero fégawitén tidέw dob aféye. Atin fatut mégédaw gom bé de ségiyo étέw. Endob fatut mérarék gom bé de mékérésik do adat ro atin ingat gom inok énda géiring gom bero.

24 Toow tom fo fésalamat bé Tuluse. Beeney gétabange betom inok énda gésala tom, atin Been soy géuwite betom dob adafa nuwe. Atin bé béno, mékédan i de sala tom brab moror tom bé lala tome gégito bé réndaw ne. 25 Dayéwé tom fo toow i Tuluse fénagέw dob Kadna tome Jesu Kristo. Tulusey mémukase betom dob de sala tom. Beeney barakatane mégulέw atin kaan i kéluhanay aturane tidέw féganay taman sa taman. Amen.

Judas

I Kéfégétiga Jesu Kristowe bé Juane

Ay niy sébaane bé de sénulat Juan, sani ségétéwe bé de kuyug Jesus brab dumo no amun dini séna dob duniyae niy Jesuse.

Sénulat Juaney ni sulat dob de fitéw timan simbaan dob dakéle ingéd Asia. Dob ni sulat, nuret Juaney fantage bé ati fénténgténg i Tuluse dob beene dob téginéfe. Binuwaya i kédoonoy ni sulat atin fantag so bé ati mérigowe moso. Fénggétigay Tuluse bé Juane bé tabanay Tulusey Satanase moso atin rigoné noy mantuwe duniya brab laway gonoy de munur bé Kristowe bati sétifon bé Tuluse.

1 Been i niy librowe fantag bé kéfégétiga Jesu Kristowe. I Tuluse sénarigén dob Beeney ni inok fégétiga no dob de sugu-suguéy Tuluse ké atiy mérigowe énda mérugayén tidéw béni. Fénggétiga Kristowey ni bé késugu ne bé de télaki no mangéy dob begéne, sani sugu-sugué nuwe féndawét Juan. 2 Atin i begéne, sulaté kuy kéluhanay de énggito gu. Mélaw i ni libro, been i niy kébéréh i Tuluse brab toowe kétoro Jesu Kristowe. 3 Toow fo moror i étéwe masa bé ni libro, atin moror soy de mégélingo bé ni uret tidéw dob Tuluse atin modor bé ni kébéréh. Non éndaén mérugayén métuman i ni uret.

4-5 Begéney Juane, atin sulaté ku dob begomey de fitéw lumfuk do munur dob de fitéw timan ingéd dob sakuf i dakéle ingéd féndawét Asia.

I Tuluse brab Rémogor ne brab Jesu Kristowe, mégédaw ro damén begom atin irayén damén begom i métanéke fédéw. I Tuluse, ménwénén tidéw féganay, atin wén so béleewe ni, atin énda mékédano taman sa taman. Atin i Rémogor i Tuluse bati dob adafay Tuluse atin wén i fitéw fiman barakatén. Atin i Jesu Kristowe, mésarigon i kébéréh ne. Beeney Nga i Tuluse loo soy sunguwe méntébule inok méuyag taman sa taman. Been soy mégulew bé kéluhanay de mégulew dob duniyae ni.

Mégédaw foy Jesuse betom. Atin fénukasén betom dob de sala tom bé kéléhu ne dob kruse. 6 Atin fénwaléyén betom do fadi, atin Been i mégulewe betom. Rigoné tom i galbék i fadie méngadaf bé Abay ne Tulus. Mégédaw damén i Jesu Kristowe atin mégulew damén taman sa taman. Amen!

7 Séfule moso i Jesu Kristowe giton gégumah dob de rawén. Atin gitoy kéluhanay de kéilawan, fiyon i de étéw ménmélehu de bé do gétah. Atin i kéluhanay de étéw dob duniyae ni, kémérew ro sabaf bé Beene. Mérigo damén. Amen.

8 I toowe fo barakatan Kadnan Tulus, wénén tidéw féganay, atin wén so béleewe ni, atin énda mékédano taman sa taman. Bénréh i Tuluse mano, "I Begéne Alfa brab Omega, sani féganayane brab tamanane."

9 Begéney Juane, sani ségétéwe dumo gom munur bé Jesu Kristowe. Téméningkélu bé kéférasaye begén ségilew bé kéluhanay de étéw féguléwo Jesu Kristowe. I Begéne, sabaf bé kéuret guwe bé kébéréh i Tuluse brab kétoro guwe bé kéuret Jesuse, fén-angéyén begén fénbati maak férisu dob ni bungéd féndawét Patmos. 10 Wén i no sébaan gai kéféngadaf bé Kadnane, fénémanduoy Rémogor i Tuluse begén. Atin énggélingoo kuy métanuge béréh maak témburi tidéw dob ségang guwe. 11 Ménbéréh mano, "Sulatém i énggito muwe, atin féuwitém mangéy dob de ni do fitéw lumfuk do munur Begén do bati dob Efeso, Esmirna, Pergamo,

Tiatira, Sardis, Filadelfia, brab
Laodisia.”
12 Tidéw béno méntékélidu inok
téngténgé kuy ni émbéréh dob
begéne. Atin énggito guy fitéwe
timan bélowon solo. 13 Atin wén
i ségétéwe téménindég dob kérara
i de fitéw ni timan solo. I falas
ne maak kéilawane. Métaah i kégal
ne taman dob de sékéyén. Atin
lénégétén i bélowone dob kuméng
ne. 14 Toow fo fute i buk ne
maak fute safut, atin i de moto
no maak rino afév. 15 Atin i de
sékéyén sémélinang maak galang
métunag dob aféye. Atin i béréh
ne maak érok samfaw. 16 Atin
wén i fitéw timan gitoon génamak
i kuwonone kémérén. Atin wén i
sundang mésut dob ba ne maak
dila. Atin i ni sundang, murém i
de baén sébala-bala. Atin toow fo
géfékaya i rangih ne maak térésang
ké géutuh. 17 Amun énggito guy
ni étéw, méntélengkébu dob adafa
nuwe maak ménléhuun. Endob
nahayén i kuwonone kémérén dob
begéne atin ménbéréh mano, “Kago
mégilak. Begéney féganayane brab
tamanane. 18 Begéney méuyage.
Ménléhuu, éndob méntébuleu, atin
méuyagu taman sa taman. Wén
i atura ku mégulév bé kéléhue
brab gonoy de ménléhu. 19 Mélaw
sulatém i de énggito mo, sani de
mérigo béleewe ni brab de mérigo
moso. 20 Béréhé ku beem i atag i
de fitéw timan gitoon gito mo dob
kuwonone kémér gu brab atag i
de fitéw timan do bélowon solo. I
de fitéw timan do gitoon, beroy de
maak télaki bantaya roy de fitéw
lumfuk do munur. Atin i de fitéw
timan do solo, beroy de maak do
fitéw lumfuk do munur.”

2

Efeso

1 Atin féntaus Kristowey kébéréh
ne mano, “Sulatém dob télakiy Tu-
luse démiyaga bé de munur bati dob
ingéde Efeso mamo, ‘Ay niy kébéréh
Jesuse. Begéney gémamake bé de
fitéw timan gitoon dob kuwonone
kémér gu brab magéwe dob kérara i
de fitéw timan bélowon solo. 2 Gétiga
kuy de rigoné kom, atin gétiga ku
mégéror gom gémalbék brab gétiga
kuy kétingkél gome. Atin gétiga ku
so mika gom sélawék bé de tete
étéw. Atin ténéngkad gom i de étéw
béréhé ro do apostol ro kun funa
kom énggétigan bé békén ro do tintu
apostol. Atin gétiga kom tugién
i kétoro ruwe. 3 Atin gétiga ku
so témingkél gom bé kéférasay i de
étéw begom sabaf bé kéunur gome
Begén. Atin fiyon fo ké mérasay
gom, énda mékédan i kéunur gome.
4 Gido loo, wén i téboé ku be-
gom. Béleewe ni, éndaén féimué kom
Begén loo bé do gétah. 5 Fégétédém
gom i sunguwe kéimu gom Begén.
Fatut gésénule gom brab tagak gom
i de sala gom atin rigo gom fiyo loo
bé do gétah. Non amuk énda rigoné
kom i ni, mangéyu dob begome
brab kédané kuy soloe tidéw dob
gono nuwe. 6 Endob wén soy fiyo
rénigo gom kétaya ku. Non ménkérit
gom bé de tete rigonéy de Nikolaita
ségilév bé kékérito kuwe bero.

7 “ ‘Kéluhana kom, fégélingo gom
i kébéréh i Rémogor i Tuluse dob
begome do munur.

“ ‘I de étéw gétabana roy Sa-
tanase, iraya ku bero kuwagib
mama bé onok i kayéwe miray bé
umule magufusa, sani kayéwe dob
bélowone fantad i Tuluse.’ ”

Esmirna

8 Atin féntaus Kristowey kébéréh
ne mano, “Sulatém dob télakiwe
démiyaga bé de munur bati dob
ingéde Esmirna mamo, ‘Ay niy
kébéréh guwe. Begéney féganayane
brab tamanane. Ménléhuu éndob
méntébuleu. 9 Gétiga ku kérégénan
gom. Gétiga ku méskinan gom.
Gido loo, kawasa gom dob lawayo.
Gétiga kuy de tete kébéréh fantag
bé begome bénréh i de étéw béréhé

ro do Judio ro. Endob békén ro do tintu Judio, yamula do étéw Satanas ro. 10 Kagom mégilak bé kéférasaye begom énda mérugayén tidéw béni. I Satanase, téngkadé no begom bé kéféférisu nuwe bé de dumo gom. Atin kérégénan gom bé foloe gétérésangan. Endob fatut fédayday gom bé kéunur gome Begén, fiyon fo ké féléhué ro begom. Atin iraya ku mélaw begom lakay, sani umule magufusa.

11 “ ‘I kéluhana kome, fatut fégélingo gom i kébéréh i Rémogor i Tuluse begom do munur.

“ ‘I de étéw gétabana roy Satanase, énda mékukum ro bé géruwowe kéléhu.’ ”

Pergamo

12 Atin féntaus Kristowey kébéréh ne mano, “Sulatém dob télakiwe démiyaga bé de munur bati dob Pergamo mamo, ‘Ay niy kébéréh guwe, sani wéne sundangén murém i de baén sébala-bala. 13 Gétiga kuy Satanas i méguléwe bé ingéd gome, gido loo ménfédayday gom munur dob Begéne. Atin énda ténagak gom i kéunur gome fiyon fo ké fénléhu roy Antipase sani mésarigone muret fantag bé Begéne. Fénléhu ro diyaan dob ingéde féngguléwo Satanase. 14 Gido loo, wén i de téboé ku begom. Non wén i do dumo begom modor bé kétoro Balaame bé do getah. Non i Balaame, ténoroén i Balake émfésala bé de Judio bé kéféama ne bero bé amaéne ténulak dob de kéninontow. Brab ténoroén bero bigaén. 15 Atin loo so bé ni, wén i do dumo begom modor bé kétoro i de Nikolaita. 16 Fatut gésénule gom brab tagak gom i de sala gom. Amuk énda, mangéyu dob begome énda mérugayén tidéw béni brab tibohé ku begom bé sundange mésut dob ba guwe maak dila.

17 “ ‘I kéluhana kome, fatut fégélingo gom i kébéréh i Rémogor i Tuluse dob de munur.

“ ‘Dob de étéw gétabana roy Satanase, iray gu beroy amaéne féndawét mana nitong dob lawayo diyo. Atin iraya ku soy séngae ségétéw bero bé futee batéw. Atin dob séngae sébaan batéw wén i ménsulate de mantu dawét énda i gégélolo de saliyu bé étéwe gégédot bé ni batéw. Bero saén i de gégélolo de.’ ”

Tiatira

18 Atin féntaus Kristowey kébéréh ne mano, “Sulatém dob télakiy Tuluse démiyaga bé de munur bati dob Tiatira mamo, ‘Ay niy kébéréh guwe, sani Nga i Tuluse. Mérino i de moto gu maak aféy atin sémélinang i de sékéy gu maak galang métunag dob aféye. 19 Gétiga kuy de rigoné kom, brab kégédaw gome, brab kéunur gome, brab de galbék gom, brab de kétingkél gom. Atin gétiga ku so toow na fo fiyoy de rigoné kom béleewe ni bé do gétah. 20 Gido loo, wén i téboé ku begom. Wén i libune féndawét Jesebel, sani ménbérébe been kun i sarigoy Tuluse muret. Atin féndaya gom i ni libun témoro bé bigae dob de kuyug gu brab fénamaén bero bé de amaén ténulak dob adafay de kéninontow. 21 Téningkélo ku, brab niraya ku gai inok gésénule brab tagaké noy ni tete rigoné no. Endob mika fo témagak bé de ni do tete rigoné no. 22 Mélaw fédéruuné ku inok énda géétekén tidéw dob iroo nuwe, loo soy de dumo no ménsébiga. Rigoné kuy ni béleewe ni, amuk énda tagaké roy de tete rigoné ro. 23 Atin féléhué ku soy de kuyugén. Tidéw béno, i de munur dob kéluhanay de ingéd, gétiga ro mélaw i Begéne, gétiga kuy kéfégitung i kéluhanay de étéw brab de kétaya ro. Atin iray gu moso i fatute dob séngae ségétéw étéw sabaf bé de rigoné no.

24 “ ‘Endob médoo gom dob Tiatira, énda ménodor gom bé ni

tete kétoro. Atin énda gétiga kom i de féndawét do ménalém kétoro Satanase. Atin mélaw énda umana kuy kékérégéna kome. 25 Endob fatut féégét gom i kéunur gome taman séfuleu. 26 Atin dob de étéw gétabana roy Satanase atin modor ro bé kétaya kuwe taman dob tamanane, iray gu beroy aturane méguléw bé de ingéd dob duniyae ni. 27 Iray guy ni aturan non i Abay guwe Tulus nirayén so dob Begéne. Atin émbagér i kéféguléw ruwe, atin énda i géatuh bero. 28 Atin iray gu so dob berowey solo mubode.

29 “ ‘I kéluhana kome fatut fégélingo gom i kébéréh i Rémogor i Tuluse dob de munur.’ ”

3

Sardis

1 Atin féntaus Kristowey kébéréh ne mano, “Sulatém dob télakiwe démiyaga bé de munur bati dob Sardis mamo, ‘Ay niy kébéréh guwe, sani gémamake bé Rémogor i Tuluse wén i fitéw timan barakatén brab do fitéw timan gitoon. Gétiga kuy de rigoné kom. Atin gétiga ku so médooy étéwe émbéréh bé wén kun i umul gom magufusa. Endob énda toowén, non énda gitono dob de rigoné kom. 2 Mélaw, tékénal gom! Atin fébagér gom i kéunur gome, non amuk énda, mékédan. Non gétiga ku kulang sénay adat gome funay Tulus guwe énda mésuwatén. 3 Fégétédém gom i ténoroe nén begom brab nunuro kome nén bé do gétah. Odor gom de brab fatut gésénule gom atin tagak gom i de sala gom. Non amuk énda gésénule gom, mangéyu dob begome bé gaiwe énda karangé kom de, loo bé kégumah i ménakawe. 4 Endob wén soy do dumo begom dob Sardis, énda dénungiso roy de kégal ro, sani de énda ménamung dob de tete adat. Mélaw géodor gom Begén kémégal fute non médait gom de. 5 I kéluhanay de gétaban bé Satanase, fékégalé ku bero fute loo bé ni, atin énda kédané kuy de dawét ro tidéw dob librowe sénulata ku bé de dawét i de étéw gégédot bé umule magufusa. Atin béréhé ku dob téngaangay Abay guwe Tulus brab de télaki no, bé beroy de kuyug gu.

6 “ ‘Kéluhana kom, fatut fégélingo gom i kébéréh i Rémogor i Tuluse dob de munur.’ ”

Filadelfia

7 Atin féntaus Kristowey kébéréh ne mano, “Sulatém dob télakiwe démiyaga bé de munur bati dob Filadelfia mamo, ‘Ay niy kébéréh guwe, sani mékétéfuwe brab toowe. Wén i atura ku méguléw loo bé kéféguléw Datu Dabide bé do gétah. Atin amuk féahuré kuy ségétéwe étéw dob kéféguléw guwe, énda i géalang de. Atin amuk énda féahuré kuy ségétéwe étéw, énda i géféahur de. 8 Gétiga kuy de rigoné kom. Atin fiyon fo ké énda médoo gom, ménfédayday gom munur Begén brab ménodor gom bé kétoro guwe. Mélaw ungkaé kuy béngawane fingé dob begome inok géahur gom, atin énda i géfintu de. 9 I de étéw do émbéréh do Judio ro kun, tugién ro non beroy de kuyug Satanas. Félingkuwédé ku bero dob adafa kome, atin gétiga ro mélaw mégédawu begom. 10 Sabaf téméningkél gom loo bé sénugu guwe, diyagané ku begom inok énda gésugsug gom dob de mérégén do gai gégumah moso dob duniyae ni fégéténgkad bé kéluhanay kéilawane. 11 Séfuleu énda mérugayén tidéw béni. Lékafit gom dob toowe kétoro unuro kom inok énda métadin i barase iray gu begom. 12 I de étéw gétaban bé Satanase, féwaléyé ku bero do maak liléy i lawi i Tuluse atin éndaén tagaké ro de. Atin sulaté ku dob berowey dawét i Tulus guwe, brab dawét i ingéd i Tuluse,

sani mantuwe ingéd féndawét Jerusalem mélus moso tidéw dob Tuluso dob lawayo. Atin sulaté ku so dob berowey mantuwe dawét gu.

13 “ ‘I kéluhana kome, fatut fégélingo gom i kébéréh i Rémogor i Tuluse dob de munur.’ ”

Laodisea

14 Atin féntaus Kristowey kébéréh ne mano, “Sulatém dob télakiwe démiyaga bé de munur bati dob Laodisea mamo, ‘Ay niy kébéréh guwe, sani féndawéte “Amen” non toow i kéuret guwe funay de étéw gésarig. I Tuluse fénlimbagén Begén i kéluhanane. 15 Gétiga kuy de rigoné kom. Enda mon méduf gom brab énda mon mélégénéy gom, sani de békén kuyug gu taloo no sébanil Begén. Endob toow fo damén méuyotu de ké méduf gom taloo no mélégénéy gom. 16 Atin sabaf bé énda mon méduf gom taloo no mélégénéy gom, duraé ku begom tidéw dob ba guwe. 17 Béréhé kom makom, “Kawasa gey, wén gey bé kéluhanay kailanga keye.” Endob i toowe, mékégédaw-gédaw gom, éndob énda gétiga kom de. Non sabaf bé kékulang i kéunur gome, maak do méskinan gom brab do félawas brab do langafén. 18 Mélaw féginauné ku begom, béléy gom bé fiyowe bélowon, sani tintuwe kéunur dob Begéne, inok waléy gom kawasa. Atin béléy gom so bé futee kégal sani métintuwe rigonén inok éndaén maak félawas gom mémala. Atin béléy gom so bé uwa motowe inok gégito gom. 19 I de étéw kégédawa ku, géléé ku brab fifité ku bero ké mésala ro. Mélaw fatut gésénule gom atin tagak gom i de sala gom. 20 Fégélingo gom, diyou dob béngaway lawi gome témawag. Amuk wén i gégélingo bé béréh guwe atin ungkaé noy fintue inok géahuru, mahuru atin séréngganu de mama. 21 Dob de étéw gétabana roy Satanase, iray gu beroy kuwagibé mésar dob sékulo kuwe amuk mésaru nén mégulév, ségilév bé kétaba kuwe brab kéésar guwe dob sékuloy Abay guwe Tulus bé lala ne mégulév.

22 “ ‘I kéluhana kome, fatut fégélingo gom i kébéréh i Rémogor i Tuluse dob de munur.’ ” Been i niy bénréh Kristowe.

4

1 Tidéw béno, wén man i fénggitoy Kadnane begén. Atin énggito guy fintue ménungka dob lawayo. Atin ménbéréh man i étéwe ménbéréh dob begéne bé gétahe de. Atin ménbéréh man maak béréh témburi mano, “Enggon, nik go angéy dini, atin fégito gu beem i kailangane mérigo moso.” 2 Sonom béno, fénagéw i Rémogor i Tuluse begén mangéy diyo. Atin diyo dob lawayo, wén i saray datue. Atin wén i étéw de ménsar diyo. 3 Sémélinang i rangih ne loo bé de balilaga do batéw féndawét haspe brab kornalina. Atin wén i mélunéwe béluntu loo bé falas i balilagae batéw féndawét esmeralda géliwet dob sarane ni. 4 Atin wén soy ruwo folo bra fot sara datu géliwét bé ni saran. Atin diyo ménsar i ruwowe folo bra fot do lukés odoron. Kéménégal ro fute brab wén soy do bélowon do lakay diyo dob de ulév ro. 5 Atin tidéw dob sarane dob kérarae, mésut i kilote brab déguwe brab létee. Atin diyo dob adafay sarane ni, wén i do fitéw timan mérino solo. Beroy de fitéw rémogor i Tuluse. 6 Dob adafay sarane ni, wén i maake dogot maak féngalungon non toow fo métiyéw.

Atin wén i fot gétéw barakatan étéw géliwét bé sarane ni. Atin ménféno motoy de lowoh ro dob de saréwo ro brab dob de ségang ro. 7 I sunguwe de loo bé falas i binatange féndawét leon. Atin i géruwowe de maak falas i tuduwe

safi. Atin i gétélew ruwe maak falas i lagéye kéilawan i ulew ne, atin i géefot ruwe maak falas banug lémayang. 8 I séngae ségétew bé de ni fot gétew étew barakatan, wén i do ném timan do fafak ro, atin i de lowoh ro ménféno do moto fiyon i fantad i de fafak ro. Atin fuweh na kélungonon, énda témérén ro kémanta maro, "Mékétéfu, mékétéfu, mékétéfuy barakatane Kadnan Tulus. Wénén i Tulus tidéw féganay, wén so béleewe, atin énda so mékédano taman sa taman."

9 Atin i de ni do fot gétew do barakatan étew, kémanta ro dayéwé ro brab bantugé ro brab fésalamat ro bé ménsare dob sarané ni, sani Tuluse méuyag taman sa taman. I lala ruwe rémigo bé ni, 10 i de ruwo folo bra fot gétew do lukés odoron méntédunsum ro dob adafay Tuluse, féngadafé roy Tuluse méuyag taman sa taman. Atin fédiyoé roy de lakay ro dob adafay saray Tuluse ni, atin émbéréh ro maro, 11 "Kadna key Tulus, Beem i médaite dayéwén brab bantugén. Atin Beem i médaite mégulew brab bantugén. Non Beem i léménimbage bé kéluhanane, atin ménwén i kéluhanane béleewe ni sabaf saén bé kétaya muwe."

5

1 Tidéw man béno, énggito guy déniline sulat dob kuwonone kémér i ménsare dob saray Tuluse ni. Atin méntélèb bé sulate sébala-bala. Atin wén i fitéw timan tandaén inok énda i géungka de. 2 Tidéw béno, énggito guy barakatane télaki. Atin méntanug fo toow i kébéréh ne mano, "Ati médaite kémédan bé de ni do tanda atin ungkaé noy ni sulat inok basané no?" 3 Endob énda i ségétew étew médait géungka de taloo no géténgténg dob bukag ne, fiyon dob lawayo diyo taloo no dob fantade ni taloo no dob fantad i fantade. 4 Atin kéménrewu fo toow non énda i ségétew étew giton géungka bé ni sulat taloo no géténgténg dob bukag ne. 5 Tidéw béno, i ségétéwe bé de lukés odoron ménbéréh dob begéne mano, "Kago kémérew. Téngténgém. I Jesuse, sani fédawéténe 'leon' séfu Judah, séfu Datu Dabid so. Beeney téménabanane bé Satanase atin wén mélaw i kuwagibén kémédan bé de fitéw tanda atin ungkaé noy ni sulat."

6 Tidéw béno, énggito guy Natiwe Bili-bili téménindég dob kérara i saray Tuluse ni. Atin sénliwétoy fote gétew étew barakatan brab do lukés odoron. Atin i Natiwe ni Bili-bili, énggito guy de falién fénggéléhuén bé do gétah. Atin wén i fitéwe sidungén brab fitéw timan moto no, sani fitéwe rémogor i Tuluse fénuwitén dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. 7 Atin i Natiwe ni Bili-bili, ménangéy fégédét brab éndotén i sulate ni dob kuwonone kémér i ménsare dob sarane ni. 8 Bé lala ne rémigo bé ni, i de fot ni gétew do barakatan étew brab de ruwo folo bra fot gétew do lukés odoron, méntédunsum ro dob adafay Natiwe ni Bili-bili. Atin i séngae ségétew bero, wén i génamakén baatén féndawét alpa, brab génamakén soy bélowone bilew ménféno dukah, sani kédasal i de étew i Tuluse. 9 Atin kéménanta ro mantu kanta maro, "Beem i médaite médot bé sulate ni atin médait go kémédan bé de tanda. Non fénléhuén Beem, atin daraém i fégébéléye bé de étew inok méfukas ro atin géséfule ro mangéy dob Tuluse tidéw dob séngae tribo, dob séngae késébéréh, brab dob séngae kélasi étew, brab dob séngae ingéd. 10 Féguléwo mo bero brab fénwaléyém bero do fadi inok féngadafé roy Tulus geye. Atin féféguléwé mo bero moso dob duniyae ni."

11 Tidéw béno, ténéngténg gu man ségule atin énggélingoo kuy béréh

i de laksaén do télaki. Téménindég ro géliwét bé sarane ni brab de fot gétéw do barakatan étéw brab de lukés odoron. 12 Atin kéménanta ro toow fo métanug maro, “I Natiwe Bili-bili fénléhuén médait fo dayéwén brab bantugén. Atin toow fo barakatan, brab toow fo gétigan, brab toow fo kawasa, brab toow fo émbagér.” 13 Atin énggélingoo kuy kantay kéluhanay de étéw dob lawayo brab dob fantade brab dob fantad i fantade brab dob dogote, brab kéluhanay de étéw dob kéluhanay de gonon. Kémanta ro maro, “I Beene mésar dob saray Tuluse ni brab i Natiwe ni Bili-bili, médayéw ro damén brab émbantug ro fo toow taman sa taman. Atin mégulew ro so taman sa taman.” 14 Atin bang i de fot ni gétéw do barakatan étéw, “Amen!” Atin i de lukés odoron méntédunsum ro méngintulus.

6

I de tanda

1 Tidéw béno, énggito guy Natiwe Bili-bili kédané noy sunguwe bé de fitéw timan do tanda. Atin énggélingoo kuy ségétéwe bé de fot gétéw do barakatan étéw ménbéréh maak léte mano, “Enggon!” 2 Atin amun ténéngténg gu, énggito guy futee kuda. Atin i étéwe de kéménuda, géménamak bohor. Atin wén i ménirayan de lakay. Atin ménagéw ménangéy sétiboh inok tabané noy de kéilawan.

3 Tidéw béno, kénday Natiwe Bili-biliy géruwowe bé de tanda dob sulate ni. Atin énggélingoo kuy béréh i géruwowe bé de barakatan do étéw mano, “Enggon!” 4 Tidéw béno, ménsut i furowe kuda. Atin i étéwe de kéménuda, nirayan kuwagib méganay bé késégirawe dob duniyae ni inok sétiboh i de étéw brab séféléhu ro. Atin niray de soy dakéle sundang.

5 Tidéw béno, kénday Natiwe Bili-biliy gétéléwe bé de tanda dob sulate ni. Atin énggélingoo kuy gétéléwe bé de barakatan do étéw mano, “Enggon!” Atin amun ténéngténg gu, énggito guy mitame kuda. Atin i étéwe de kéménuda, géménamak timbangan. 6 Atin wén i énggélingoo ku maak béréh étéw tidéw dob kérara i de fot ni barakatan do étéw mano, “Gétélew saén baad bé ségantange arinah i mébéléye bé ségétérésangane sahud, atin ségantang farey féndawét ‘barley’ saén i mébéléye bé ségétérésangane sahud. Atin kagom singgulaén i nore taloo no arak.”

7 Tidéw béno, i Natiwe Bili-bili kénda noy géfote tanda tidéw dob sulate ni. Atin énggélingoo kuy géfote barakatan étéw mano, “Enggon!” 8 Atin amun ténéngténg gu, énggito guy mérégunire kuda. Atin i dawét i étéwe de kéménuda “Kélehu”. Atin wén soy ségétéwe étéw énggétundug de féndawét “Emferno”. Niray beroy aturane méméléhu bé géfote baad bé de kéilawan dob duniyae ni. Féléhué ro bero dob késégirawe brab dob lénggobe brab dob déruune brab dob de mérayar binatang.

9 Tidéw béno, i Natiwe Bili-bili kénda noy gélimowe bé de tanda tidéw dob sulate ni. Atin énggito guy de rémogor i de étéw fénléhuén sabaf bé kéunur ruwe bé kébéréh i Tuluse brab kéuret ruwe fantag bé ni. Diyo ro dob fantad i ahayane tulakan. 10 Ménkes ro métanug maro, “Barakatan Kadnan, i Beeme mékétéfu go brab toow i kébéréh me. Kédiron nay kékukum me sémuli dob de tete étéw dob duniyae ni sabaf bé kéféléhu ruwe begey?” 11 Atin i séngae ségétéw bero nirayan fute kégal. Atin wén i ménbéréhe dob berowe bé fatut témérén ro na singkow saén taman féléhuén nay kéluhanay de dumo ro do sugu-suguéy Tuluse kailangan féléhuén so loo bé berowe.

12 Atin énggito guy Natiwe Bili-
bili kédané noy généme bé de
tanda. Tidéw béno, wén i toow
fo ménbagér luba, atin i térésange
ménwaléy mitam maak mitam
safut. Atin i térésang kélungonone
ménwaléy furo maak dara. 13 Atin
i de gitoon ménlawu tidéw dob
lawayo mangéy dob fantade maak
do mata onok kayéw ménlawu bé
kégérumfak i émbagére de réfuruh.
14 Atin i lawaye ménalfa maak sulat
méndilin. Atin i kéluhanay de tuduk
brab de bungéd méntéfégalin ro
tidéw dob de gono ro. 15 Tidéw
béno, i de datu dob duniyae ni,
brab de méguléw, brab de odoroy
de sundalo, brab de kawasa, brab
de mégatur, brab kéluhanay de étéw
fiyon fo ké do rifén taloo no do
békén rifén, ménrékunéy ro dob de
takub brab dob fantad i de batéw
dob de tuduk. 16 Atin ménkes ro
dob de tuduk brab dob de batéw
maro, “Tamfurén gey inok énda
gitoy étéwe ménsar dob saray datue
dob lawayo begey atin inok énda
gégumah dob begeyey kékérit i
Natiwe Bili-bili. 17 Non énggumahén
i gaiwe kémukum ro, atin énda i
géatuh bero.”

7

1 Tidéw béno, énggito guy fote
télaki téménindég dob fote sugud
i duniyae ni. Atin nalang roy
fote réfuruh dob duniyae ni inok
énda géiyuf ro dob fantade taloo no
dob dogote taloo no dob de kayéw.
2 Atin énggito guy ségiyowe télaki
énggumah tidéw sébangan nuwitén
i tanda i méuyage Tulus. Atin
ténawagén métanug i de fot ni télaki
sénarigoy Tuluse minasa bé fan-
tade brab dogote. 3 Ménbéréh i ni
télaki dob de dumo no télaki mano,
“Kagom binasanén i fantade brab
dogote brab de kayéw taman énda
gétandaa tom i de rangih i de sugu-
suguéy Tuluse.” 4 Atin énggélingoo
kuy kédooy de méntandaan, mératuh
bra fot folo bra fot ngibu gétéw.
Atin falan ro tidéw dob kéluhanay
triboy de Judio. 5 Atin folo bra
ruwo ngibuy méntandaane tidéw
dob de séfu Judah. Atin folo bra
ruwo ngibuy tidéwe de dob de
séfu Ruben. Atin folo bra ruwo
ngibuy tidéwe de dob de séfu Gad.
6 Atin folo bra ruwo ngibuy tidéwe
de dob de séfu Aser. Atin folo
bra ruwo ngibuy tidéwe de dob de
séfu Naftali. Atin folo bra ruwo
ngibuy tidéwe de dob de séfu Ma-
ase. 7 Atin folo bra ruwo ngibuy
tidéwe de dob de séfu Simeon. Atin
folo bra ruwo ngibuy tidéwe de
dob de séfu Lebi. Atin folo bra
ruwo ngibuy tidéwe de dob de séfu
Isakar. 8 Atin folo bra ruwo ngibuy
tidéwe de dob de séfu Sabulon. Atin
folo bra ruwo ngibuy tidéwe de dob
de séfu Jose. Atin folo bra ruwo
ngibuy tidéwe de dob de séfu Ben-
jamen.

9 Tidéw béno, énggito guy toowe
fo dakél ménlimud do étéw. Enda
gébilangan ro non toow ro fo médoo.
Tidéw ro dob kéluhanay de séségiyo-
giyo gékélasi do étéw, brab do tribo,
brab do ingéd, brab do késébéréh.
Atin téménindég ro dob adafay
saray Tuluse ni brab dob adafay
Natiwe ni Bili-bili. Atin kéménégal
ro fute brab géménamak ro do
dau bongo. 10 Atin ménbéréh ro
métanug maro, “Dayéwé tom i
Tulus tome ménsar dob sara nuwe,
brab dayéwé tom i Natiwe ni Bili-
bili non fukasé ro betom dob de
sala tom.” 11 Atin i kéluhanay de
télaki téménindég ro lémiwét bé
saray Tuluse brab de lukés odoron
brab de fot gétéw do barakatan
étéw. Tidéw béno, méntédunsum
ro dob adafay sarane méngadaf bé
Tuluse. 12 Ménbéréh ro maro, “Hoo,
féngadafé tom i Tuluse non médait
dayéwén brab bantugén brab
basanan brab fésalamatan. Beeney
tintuwe gétigan brab barakatan,
brab Beeney méguléwe. Médayéw
damén taman sa taman. Amen!”

13 Tidéw béno, i ségétéwe bé de
lukés odoron fénénginsaa no begén
mano, “Ati de ni do étéw kéménégal
fute, ati tidéwo ruwe de?”
14 Atin séménumbulu maku, “Idih.
Endob i beeme, gétiga mo.”
Atin ménbéréh mano, “Beroy de
étéw tidéw dob dakéle kérégénon
dob duniyae. Ténumak roy de
kégal ro dob dara i Natiwe Bili-
bili inok fute, sani kémédane bé de
sala ro. 15 Been i niy funa ruwe
téménindég dob adafay saray Tu-
luse brab diyo ro dob lawi i Tu-
luse fuweh na kélungonon rémigo bé
kétayay Tuluse. Atin i Tuluse, sani
ménsare dob sara nuwe, diyagané
no bero, non diyo dob berowe.
16 Atin éndaén mélayaf ro taloo no
térumén ro. Atin éndaén kéédufan
ro bé térésange taloo no do ségiyo
na méduf. 17 Non i Natiwe Bili-bili
dob kérara i saray Tuluse, Beeney
maake mantayan bero brab mag-
ifat bero. Atin fanangguwité no
bero dob de séfut i wayége miray
bé umule magufusa. Atin kédanéy
Tulusey de kétete i de fédéw ro inok
éndaén kémérew ro.”

8

1 Atin amun kénday Natiwe Bili-
biliy géfitéwe bé de tanda tidéw dob
sulate ni méntanék fo toow i lawayo
bé rugay i ségéréfae uras. 2 Tidéw
béno, énggito guy de fitéw gétéw
télaki, sani de démoyun témindég
dob adafay Tuluse. Atin wén i
ménirayan bero fitéw timan témburi.
3 Atin wén man i ségiyowe
télaki énggumah ménuwit bélowon
fédéngon dukah. Atin ménangéy
dob ahayane tulakan brab
téménindég dob sékulo nuwe. Atin
niray dob beeney médoowe dukah
inok sélawéké no bé de kédasal i
de munur. Atin tulaké no diyo
dob bélowone tulakan dob adafay
saray Tuluse. 4 Atin i bél i dukahe
ni ménsélawék bé kédasal i de
munur, ménangéy rotor tidéw dob
fégonone de génamak i télakiwe ni
téménindég dob adafay Tuluse.
5 Tidéw béno, i télakiwe ni, éndotén i
fégonone bé dukahe atin fénénoén
bé barawe tidéw dob ahayane
tulakan, atin nibérén dob duniyae.
Atin léménéte brab déménégu brab
kéménilot brab léménuba.

I de fitéw témburi

6 Tidéw béno, i de fitéw ni gétéw
télaki do wén i do témburi ro,
téménafay ron inok iyufé roy de
témburi ro.
7 Atin amun iyufé sunguwe
télakiy témburi nuwe, réménana yelo
brab afé méns élawék bé darae.
Atin i gétéléwe baad bé duniyae
méntuwég, loo soy gétéléwe baad
bé de kayéw, loo soy kéluhanay de
mélunéw do kéroon.
8 Tidéw béno, niyuf i géruwowe
télakiy kaane témburi. Atin ménlawu
dob dogotey maake dakél tuduk
ménrino bé aféye. Atin waléy dara
i gétéléwe baad bé dogote. 9 Atin i
gétéléwe baad bé de sédo brab do
binatang dob dogote ménléhu ro.
Atin ménbinasa soy gétéléwe baad
bé de barko.
10 Tidéw béno, niyuf i gétéléwe
télakiy kaane témburi. Atin i
dakéle gitoon ménrino maak félatut
ménlawu tidéw dob lawayo mangéy
dob gétéléwe baad i fulangiwe brab
de séfut. 11 I dawét i ni gitoon,
“Féla”. Atin i gétéléwe baad bé de
wayég ménwaléy féla. Atin médooy
de étéw ménléhu non énggéiném ro
bé ni wayég féla.
12 Tidéw béno, niyuf i géfote
télakiy kaane témburi. Atin télew
baad bé térésange brab térésang
kélungonone brab de gitoon i
ménbinasawe de. Mélaw télew baad
i ménkédane bé kégéfékaya ruwe.
Atin déménlémon i gétéléwe baad
bé fuwehe loo soy kélungone de.
13 Tidéw béno, bé lala guwe de
séna téméngténg, énggélingoo kuy
métanuge béréh i banuge lémayang
dob kérara fuwehe mano, “Toow

fo mékégédaw-gédaw i de étéw dob duniyae ni amuk émbéréh sékoy téléwe timan témburi iyufév de ménsama télév gétéw télaki!”

9

1 Tidéw béno, niyuf i gélimowe télakiy kaane témburi. Atin énggito guy gitoone, sani télakiwe ménlawu mangéy dob duniyae ni tidéw dob lawayo. Atin niray dob beeney gunsie fégéungka bé toowe fo ménalém liyung. 2 Atin nungkaén i liyunge ni. Sonom béno, ménsut i béle loo bé bél i dakéle afév. Atin déménlémon i duniyae non nalang i ébéley réndaw i térésange. 3 Atin ménsut i de kasuk tidéw dob béle ni, atin méntébéragar ro dob fantade. Atin nirayén beroy toowe fo démawét kékeke maak sifitan. 4 Sénugu ro bé békén binasané roy de kéroon taloo no do kayéw taloo no do udenén do nohok. Géfédawéto ro saén i de étéw énda méntandaan i de rangih ro bé tanda i Tuluse. 5 Endob i de kasuk ni énda ténungkasén bero ké féléhué roy de ni do étéw. Yamula, fédawéto ro saén bero taman méifus i limowe gétérésang kélungonon. Atin i kédawét i kékérasaya ruwe loo bé kédawét i kékeke i de sifitan. 6 Atin bé no limo gétérésang kélungonon i de ni do étéw toow fo mérasay, toow ron méuyot damén méléhu, éndob énda fo méléhu ro de.

7 I falas i de kasuk ni, maak do kuda kudaay de sundalo inok sétiboh. Atin wén i do maak do bélowon do lakay dob de ulév ro. Atin i de falas i de ulév ro maak do lagéy kéilawan. 8 I de buk ro maak do buk libun. Atin i de kifé ro loo bé kifév de mérayar binatang féndawét do leon. 9 Atin i de kuméng ro méntéléb bé maake futow. Atin i béréh i de fafak ro maak béréh i da médoo kalesa magayas mangéy sétiboh. 10 Atin i de igor ro maak igor i da sifitan non kémeke ro. Atin been i ni de igor roy émfédawétone bé de étéw bé rugay i limowe gétérésang kélungonon. 11 Atin i datue mégulév bero, beeney télakiwe mungka bé ménaléme liyung. I dawét ne dob Hebreowe “Abadon”, atin dob Griegowe “Apolion”, I atag ne, “Beeney Minasawe”.

12 I sunguwe kékérasayan ménggilidén. Atin wén sénay ruwo de énda séna ménrigo no.

13 Tidéw béno, niyuf i géénéme télakiy kaane témburi. Atin énggélingoo kuy émbéréhe tidéw dob fote sugud i bélowone ahayan tulakan dob adafay Tuluse. 14 Ménbéréh dob géénéme ni télaki wén i témburi no mano, “Tangéyém i de fot gétéw télaki nikét dob dakéle wayég féndawét Eufrates.” 15 Tidéw béno, ténangéyén i de fot ni gétéw télaki. I de ni do télaki ténafay non bero bé gétahe inok féléhué roy gétéléwe baad bé kéilawane béleewe ni dob tintuwe ni gai. 16 Atin wén i ménbéréhe dob begéne bé i kédooy de sundalo kéménuda ruwo ratuh laksa. 17 Atin dob ni fénggiton dob begéne, énggito guy de kuda brab de kéménuda de. I de ni do sundalo, wén i de futow fénggétéléb bé de kuméng ro. Furoy de falasén maak afév brab gadung maak safiro, brab mérégunir maak asupre. Atin i de ulév i de ni do kuda maak do ulév leon. Atin mésut tidéw dob de ba roy aféye brab béle brab asuprewe. 18 Atin fénléhu roy gétéléwe baad bé kéluhanay de kéilawan bé aféye brab béle brab asuprewe mésut tidéw dob de ba ro. 19 I de ni do kuda, dob de ba ro brab dob de igor roy bagér ruwe méméléhu. Non i de igor ro maak do ulé wén i do ulév ro émfédawéton bé de étéw.

20 Atin i de étéw énda méléhu ro, énda gésénule ro bé kéfén gadaf ruwe bé de bélowon, do filak, do galang, do batéw, brab do kayéw do rénigo ro do kéninontow. I de ni do éntingayén énda do gégito ro

taloo no do gégélingo taloo no do géagéw. Atin i de ni étéw énda so gésénule ro bé de kéféngadaf ro bé de saitan. 21 Enda so gésénule ro bé de kéfélého ro, loo soy de kébéliya ro, loo soy de kébigaé ro, loo soy de kéfénakaw ro.

10

1 Tidéw béno, énggito guy ségiyowe barakatan télaki ménlus tidéw dob lawayo. Kéménégal bé rawéne atin léniwét i béluntuwey uléw ne. Atin i rangih ne maak térésang, atin i de sékéyén maak liléy afév. 2 Atin wén i klohe sulat méndilin dob kémér ne. Atin féndiyoén i kuwonone sékéyén dob dogote, atin i biwonge de dob fantade. 3 Atin téménawag toow fo métanug maak béréh i de leon. Amun téménrén témawag, sénumbuloy fitéwe do métanug léte. 4 Amun téménrén ro, géfédéw sulaté ku damén i de énggélingoo ku. Endob énggélingoo kuy émbérého tidéw dob lawayo mano, “Kago sulatén i kébéréh i de fitéw timan léte, non fatut sékémén saén.”

5 Tidéw béno, i télakiwe ni, sani énggito guwe téménindég dob dogote brab dob fantade, ténunggulén i kuwonone kémérén sarév dob lawayo. 6 Atin séménafa dob dawét i Tuluse méuyag taman sa taman, sani léménimbage bé lawaye brab kéluhanay de éntingayén de brab fantade brab kéluhanay de éntingayén de so brab dogote brab kéluhanay de éntingayén de so. Atin ménbéréh i télakiwe ni mano, “Endaén i anggaén! 7 Endob amuk iyufév géfitéwe télakiy témburi nuwe, féagéwév Tulusey nékém ne bantakén, loo bé bénréh ne dob de sugu-suguén do sénarigo no muret bé gétaho.”

8 Tidéw béno, ménsébéréh man begén i émbérého tidéw dob lawayo bé gétahe de mano, “Fégédét go dob télakiwe téménindég dob dogote brab dob fantade atin dotém i méndiline sulat dob kémér ne.”

9 Mélaw ménfégédétu dob télakiwe ni atin nongot gu dob beene ké irayén begén i klohe ni sulat. Atin ménbéréh dob begéne mano, “Dotém atin amaém. Amuk amaé mo toow fo meh dob ba me maak téné, éndob waléy mélétis dob sur me.”

10 Tidéw béno, éndot guy klohe ni sulat dob kémér ne, atin nama gu. Amun diyoén dob ba guwe, toow fo meh maak téné. Endob amun énggélinuo kun, ménwaléy mélétis dob sur guwe. 11 Tidéw béno, wén i ménbérého dob begéne mano, “Kailangan ureté mo man ségule i kébéréh i Tuluse fantag bé de médoo do ingéd, brab de médoo do kélasi étéw, brab de klasi-klasi késébéréh, brab de datu.”

11

1 Tidéw béno, wén i niraye begén fégétémbu maak tugé. Atin wén i ménbérého dob begéne mano, “Tindég go atin témbu moy lawi i Tuluse brab ahayane tulakan. Atin bilangém i de étéw diyo dob lawi i Tuluse méngadaf. 2 Endob kago témbunén i de fésayawan non nirayén dob de békén Judio. Gédaa roy mékétéfuwe ingéd Jerusalem taman méifus i fote folo bra ruwo gétérésang kélungonon. 3 Atin sugué ku mangéy diyo muret i de ruwo gétéw sénarigo ku. Kémégal ro do saku atin ureté roy kébéréh i Tuluse diyo taman méifus i séngibuwe bra ruwo ratuh bra ném folo gétérésangan.”

4 Atin i de ni ruwo gétéw muret, beroy de maak do ruwo timan kayéw féndawét Olibo, atin maak do ruwo ro timan solo diyo dob adafay Kadnay fantade. 5 Atin amuk wén i témulama émfédawéton bero, mésut i aféye tidéw dob de ba ro brab binasané roy de sébanil bero. Mélaw atiy témulamawe bero minasa, féléhuén. 6 Wén i kuwagib ro malang bé ranae bé gaiwe muret ro bé kébéréh i Tuluse. Wén

soy kuwagib ro émféwaléy dara bé wayége. Wén soy kuwagib ro kémukum bé de étéw bé de udenén do gékélasi fégédusa dob de udenén do gai kétaya ro. 7 Atin amuk gilidén muret i de ruwo ni gétéw, sétiboh i nagawe bero, sani mésute tidéw dob liyunge. Atin tabana no bero brab géfélého no bero. 8 Atin i de bangkay ro fédiyoén dob kalsaday dakéle ingéd, sani ingéd i Kadna ruwe ménléhu dob kruse. I ménaléme dawét i nan ingéd "Sodoma" taloo no "Egipto". 9 Atin bé rugay i téléwe gétérésangan bra géraraan, i de étéw tidéw dob kéluhanay de ingéd brab do tribo brab do kélasi-kélasi késébéréh i de étéw, tuliké roy de ruwo ni timan bangkay, atin énda tungkasé ro de ké lébéngén. 10 Atin i de étéw dob duniyae ni, toow ro fo moror sabaf bé kéléhu i de ruwo ni gétéw. Atin rémigo ro do karagiya atin séiray ro do éntingayén sabaf bé kéoror ruwe de. Non i de ni do ruwo gétéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne ménférasay ro fo toow bé de étéw dob duniyae ni. 11 Endob amun ménifus i téléwe gétérésangan bra géraraan, fénférénaway Tuluse bero inok tébule ro. Atin téménindég ro. Atin i kéluhanay de énggégito bero, toow ro fo ménggilak. 12 Tidéw béno, i de ni do ruwo gétéw sénarigoy Tuluse, énggélingoo roy métanuge émbéréh dob berowe tidéw dob lawayo mano, "Enggomén, nik gom mangéy dob lawaye ni." Atin bé lala i kéténgténg i de sébanil ni bero, déméniyat ro mangéy dob lawayo dob rawéne. 13 Sonom béno, léménuba toow fo émbagér. Atin i géfoloe baad bé no ingéd ménbinasa. Atin ménléhu i fitéwe ngibu étéw bé lubae ni. Atin i de ségiyo do étéw toow ro fo ménggilak, atin dénayéw roy barakatane Tulus dob lawayo.

14 I géruwowe mékégédaw-gédaw gérigonon ménggilidén. Endob gégumah sékoy gétéléwe de.

15 Tidéw béno, i géfitéwe télaki niyufén i témburi nuwe. Atin wén i de métanug do émbéréh tidéw dob lawayo maro, "I Kadna tome brab Kristo nuwe ménwaléy méguléw bé duniyae. Atin féguléwo no taman sa taman." 16 Tidéw béno, i de ruwo folo bra fot gétéw lukés odoron sani de ménsar dob de saray de datu dob adafay Tuluse, méntédunsum ro méngadaf bé Tuluse. 17 Atin ménbéréh ro maro, "Toow fo barakatan Kadnan Tulus, Beem i Tuluse bé féganayo atin Tulus go so béni. Fésalamat gey dob Beeme non nusarém i barakat me atin féngganaya moy méguléwe bé duniyae. 18 I de étéw do békén méngintulus, ménkérit ro toow non énggumahén i gaiwe kukumé mo bero. Atin kukumé moy de ménléhu do étéw. Atin been soy niy gaiwe binasané moy de étéw minasa bé duniyae ni."

19 Tidéw béno, i lawi i Tuluse dob lawayo, ménungka. Atin i baule fégonon bé de ménsulat fasad i Tuluse énggiton diyo. Tidéw béno, kéménilot brab léménéte brab déménégu brab léménuba brab réménana do dakél yelo.

12

1 Tidéw béno, méntéfégitoy maake anlung i mérigowe moso mérigo dob lawayo. Wén i libune kéménégal térésang, atin ménutuh dob térésang kélungonone. Atin wén i lakay dob uléw ne fitéw i de gitoon de. 2 Obor i ni libun brab gédétén kéumahan. Atin mélaw ménkes sabaf bé kédawét i kéfégénga ne.

3 Tidéw béno, wén man i ségiyowe ménrigo méntéfégito dob lawayo maak anlung. Wén i dakéle diwat-wat furoy falas ne. Fitéw timan i uléw ne brab folo timan i sidung ne. Atin wén i lakay dob séngae uléwén. 4 Atin i igor ne génuyudén

i gétéléwe baad bé de gitoon brab nibérén dob duniyae. Atin diyo téménindég dob adafay libune ni gédét kéumahan inok amaé noy nga ne ké mumahén. 5 Tidéw béno, i libune ni énggéfégénga nga lagéy. Beeney méguléwe bé kéluhanay de ingéd atin énda i géatuh bé kéféguléw ne. Endob wén i ménafas bé ngae ni brab nuwitén mangéy dob Tuluso dob lawayo dob sara nuwe. 6 Atin i libune ni ménraréy mangéy dob gonone énda i étéw de bati, dob sébaane gonon ténafay i Tuluse de. Diyo fagifatéy Tulusey ni libun bé séngibuwe brab ruwo ratuh braném folo gétérésangan.

7 Tidéw béno, wén i gira dob lawayo. Atin i ségétéwe bé de télakiy Tuluse féndawét Miguel brab de kuyugén do télaki, ménsétiboh ro sébanil bé diwat-wate. Atin i diwat-wate ni brab de kaan télaki, ménatuh ro. 8 Endob ténabanan i diwat-wate ni brab de télaki no. Mélaw éndaén ténungkasén bero bati dob lawayo. 9 Atin i dakéle ni diwat-wat brab de télaki no nibérén bero tidéw dob lawayo. Beeney Satanase, sani saitane fénggakara noy kéluhanay de kéilawan bé kétéféwaléy ne ulé bé gétaho. Atin nibérén mangéy dob duniyae beroy de tete télaki no.

10 Tidéw béno, énggélingoo kuy métanuge béréh dob lawayo mano, “Béleewe ni métumanén i kéfukas i Tuluse bé kéilawane. Béleewe ni fénggitoy Tulusey atura nuwe mégulew. Béleewe ni, i Kristoy Tuluse fénggito noy atura nuwe mégulew. Non i témboe bé de dumo gey fuweh na kélungonon, dénédélén tidéw dob lawayo. 11 I de dumo gey ni, ténabana roy Satanase bé dara i Natiwe Bili-bili, atin sabaf bé toowe kétoro nuret ro. Atin énda gulaané roy de karo do férénawa, yamula féndaya roy de étéw méméléhu bero sabaf bé kéunur ruwe. 12 Mélaw, i de begom do bati dob lawayo, oror gom. Endob i de begom do bati dob fantade brab dob dogote, mékégédaw-gédaw gom. Non i Satanase ménlus mangéy dob begome. Atin toow fo mékérit, non gétiga no éndaén mérugay i gai nuwe rémigo tete.”

13 Atin i diwat-wate ni, amun énggétiga no nibérén mangéy dob duniyae, ménségéta i libune ni ménggénga nga lagéy. 14 Endob nirayén dob libune niy ruwowe fafak i dakéle banug inok lémayang mangéy dob gonone énda i étéw de bati. Diyo fégifatéy Tuluse bé rugay i téléwe bra géraraan gébélintuwa. Atin énda gésugsugén bé Satanase sani diwat-wate. 15 Tidéw béno, i diwat-wate ni fénésutén tidéw dob ba ney médoowe wayég inok anuré noy libune ni dob dunuke. 16 Endob ténabangay fantadey ni libun atin kéménla brab néséfén i wayége. Mélaw énda ménggésug-sug i libune ni. 17 Tidéw béno, toow fo ménkérit i diwat-wate ni bé libune ni. Atin ménagéw brab ménangéy sétiboh dob de ségiyo nga i libune ni brab kéluhanay de modor bé de sugu i Tuluse brab de énda témérén munur bé toowe kétoro Jesuse. 18 Atin i diwat-wate ni téménindég dob dénsaane.

13

1 Tidéw béno, énggito guy nagawe géménaun tidéw dob dogote. Folo i sidung ne brab fitéw i uléw ne. Atin wén i lakay dob séngae sidungén. Atin dob séngae uléwén wén i ménsulate de mékémurka dawét. 2 I nagawe ni énggito gu maak falas i mérayare binatang féndawét leopardo. Atin i de sékéyén maak sékéy i mérayare binatang féndawét oso. Atin i ba ne maak ba i mérayare binatang féndawét leon. Atin i diwat-wate nirayén dob beeney barakat ne brab atura nuwe mégulew. 3 Atin i sébaane bé de ulew i nagawe ni maak ménléhuén, éndob ménadi-adiy fali ne funa no damén méléhu. Atin i kéluhanay de étéw

ménggaif ro de atin ménfuray ro bé nagawe ni. 4 Atin i kéluhanay de étéw fénéngadaf roy diwat-wate ni non nirayén dob nagawe niy atura nuwe mégulew. Atin fénéngadaf ro soy nagawe maro, “Enda i ségiyo gérotor bé nagawe. Atin énda i géatuh de.”

5 Atin i nagawe ni, féndaya i Tuluse ménfédayday émbéréh do toow fo tete brab do fégéfélangka-langka, méngiras bé Tuluse. Atin ténungkasén mégulew taman méifus i fote folo bra ruwo gétérésang kélungonon. 6 Atin fénémulaén i Tuluse brab dawét ne brab gonoy Tuluse bati brab kéluhanay de étéw bati diyo dob lawayo. 7 Atin féndayaén so sétiboh sébanil bé de étéw i Tuluse, atin féndayaén so ténabana no bero. Atin nirayén dob beeney aturane mégulew bé kéluhanay de étéw tidéw dob de séségiyo-giyo do tribo brab do ingéd brab do késébéréh brab do étéw. 8 Atin féngadafév kéluhanay de étéw bati dob duniyae ni, sani de étéw énda ménsulat i de dawét ro dob librowe lénistanan bé de étéw gégédot bé umule magufusa. Sénulatén i de dawét ro bé énda séna ménlimbag i duniyae de. Atin i fénléhue Nati Bili-bili, Been i gefee bé ni libro.

9 Fatut fégélingo gom kéluhanan i ni: 10 I de étéw kailangan férisunén, waléy ro man méférisu. Atin i de étéw kailangan féléhuén bé sundange, féléhuén ro bé sundange. Mélaw i de begom do étéw i Tuluse, fatut fédayday gom sémarig bé Tuluse atin fétingkél gom dob gaiwe kérégénan gom.

11 Tidéw béno, énggito guy géruwowe naga ménsut tidéw dob fantade. Ruwo timan i sidung ne maak do sidung bili-bili atin i kébéréh ne maak béréh diwat-wat. 12 Atin i géruwowe ni naga, nusarén i aturay sunguwe naga mégulew dob adafa nuwe. Atin fénégésén i kéluhanay de étéw dob duniyae méngadaf bé sunguwe naga, sani wéne falién géfédéwén damén méléhu éndob ménadi-adi. 13 Atin i géruwowe ni naga, réménigo do médoo do mékégaif. Léménawu afév dob duniyae ni tidéw dob lawayo dob téngaangay kéluhanay de étéw. 14 Atin énggéfégakara noy kéluhanay de étéw dob duniyae ni sabaf bé de mékégaif ténungkasén rigoné no dob adafay sunguwe naga. Tidéw béno, sénuguén i kéluhanay de étéw dob duniyae ni rémigo kéninontow fégébantug bé sunguwe naga, sani ténibohe bé sundange éndob énda ménléhuén de. 15 Atin i géruwowe naga, ténungkas dob beeney mirayane férénawa bé kéninontowe inok gébéréh i kéninontow i sunguwe ni naga brab inok géféléhuo roy kéluhanay de étéw énda féngadafé ro de. 16 Atin i géruwowe ni naga, fénégésén i kéluhanay de étéw, fiyon i de gérotor loo soy de gérifantad, brab de kawasa loo soy de méskinan, brab de rifén loo soy de békén do rifén, fénégésén bero férigo tanda dob de kuwonon do kémér ro taloo no dob de rangih ro. 17 Amuk énda méntandaan i ségétéwe, énda gébéléyén brab énda so géfébéléyén. Atin i ni tanda, been i dawét i sunguwe naga taloo no rumeroy dawét ne. 18 I de étéw gésobut bé ni, bero saén i de féntilédtéd i Tuluse. Mélaw i de métilédtéd do étéw, fakay gétiga roy atag i ni rumero non tanda i dawét i ségétéwe étéw. Ném ratuh bra ném folo bra ném i ni rumero.

14

1 Tidéw béno, énggito guy Natiwe Bili-bili téménindég dob tuduke féndawét Sion. Atin diyo dob Beeney mératuhe bra fot folo bra fot ngibu étéw. I de ni do étéw, ménsulat dob rangih ruwey dawét i Natiwe ni Bili-bili brab Abay ne Tulus.

2 Atin énggélingoo kuy émbéréhe
tidéw dob lawayo maak érok dakél
samfaw atin maak métanug léte.
Atin i kébéréh ne maak béréh i
de baat féndawét do alpa. 3 Atin
i de mératuh bra fot folo bra fot
ngibu do étéw, téménindég ro dob
adafay saray Tuluse bra de fot
gétéw do barakatan étéw brab de
lukés odoron. Atin kémenanta ro
sébaan mantu kanta, sani kantawe
énggétigay de ni do étéw saén
do mén-aun tidéw dob duniyae.
4 Beroy de lagéy do énda ménsala
bé késétaya ruwe bé de ségiyo do
libun saliyu bé de bawag ro, non
malinis i de adat ro. Atin furay ro
bé Natiwe Bili-bili dob séngae ayo
no. Beroy de mén-aun tidéw dob
de ségiyo do kéilawan inok beroy
de sungu do niray dob Tuluse
brab dob Natiwe Bili-bili. 5 Enda
téménugi ro fiyon ségule. Enda i
rénigo ro tete.

6 Tidéw béno, énggito guy ségiyowe
télaki lémayang dob toowe fo gérotor.
Atin bé béno so, nuretén i Fiy-
owe Uret énda mékédano taman
sa taman. Nuretén dob séségiyo-
giyowe gékélasi do étéw brab do
tribo brab do késébéréh brab do
ingéd. 7 Ménbéréh métanug mano,
“Basana kom i Tuluse brab dayéw
gom. Non énggumahén i gaiwe
kukumé noy de kéilawan. Féngadaf
gom i Tuluse, sani réménigowe bé
lawaye brab fantade brab dogote
brab de séfut.”

8 Atin ménfuray i géruwowe télaki
brab ménbéréh mano, “Ménbinasa
nén. Ménbinasa nén i dakéle ingéd
Babilonia. Fénolo noy kéluhanay de
étéw bé arak ne. Atin i ni arak, been
i niy mékérésike adatén émfésala bé
de ségiyo étéw.”

9 Tidéw béno, ménfuray i gétéléwe
télaki. Ménbéréh mano, “I de
étéw méngadaf bé nagawe brab
kéninontow ne, brab méntandaan i
de rangih ro taloo no do kémér ro
bé tanda i nagawe, 10 mékukum ro
fo toow. Non mékérit fo toow i Tu-
luse bero. I de rémigo bé ni, férasayé
no bero bé aféye brab asuprewe
dob adafay de télakiy Tuluse brab
Natiwe Bili-bili. 11 I aféye fégédusa
bero, mégébél taman sa taman.
Fuweh na kélungonon, énda téméré
no démusa bé de étéw méngadaf bé
nagawe brab kéninontow ne, sani
de étéw méntandaan bé dawét ne.”

12 Mélaw i de étéw i Tuluse, sani
de modor bé sugu i Tuluse brab
de énda témérén munur bé Jesuse,
fatut témingkél ro.

13 Tidéw béno, énggélingoo kuy
émbéréhe tidéw dob lawayo mano,
“Sulatém i ni: Moror i de munur
bé Kadnane ké méléhu ro tidéw
béleewe ni.” “Non témérén ron
gémalbék atin gédoté roy barase
sabaf bé de rénigo ro.”

14 Tidéw béno, énggito guy futee
rawén. Atin wén i ménsar de maak
falas kéilawan. Wén i bélowon lakay
dob uléw ne atin wén i génamakén
murém sanggut. 15 Tidéw béno, wén
i ségiyowe télaki ménsut tidéw dob
lawi i Tuluse dob lawayo. Atin
téménawag toow fo métanug dob
étéwe ni ménsar dob rawéne mano,
“Usarém i sanggute fégékétéwém.
Non énggumahén i gaiwe kémétéw,
togohén i duniyae.” 16 Tidéw
béno, i étéwe ni ménsar dob rawéne,
sénayugén i sanggute dob duniyae.
Atin kéntéwén i duniyae.

17 Tidéw béno, énggito guy
ségiyowe télaki ménsut tidéw dob
lawi i Tuluse dob lawayo. Wén soy
murém sanggut génamakén.

18 Tidéw béno, i ségiyowe télaki,
sani méguléwe bé aféye, ménagéw
tidéw dob ahayane tulakan.
Ménkes métanug dob télakiwe
géménamak murém sanggut mano,
“Usarém i sanggut ma nan
fégékéléngém bé onok i nohoke
féndawét ubas dob safade dob
duniyae. Non togoh ron.” 19 Mélaw
i télakiwe ni, sénayugén i sanggut
ne dob duniyae, atin kénléngén

i de ubas tidéw dob safade atin nibérén dob kalute gonoy Tuluse kémérés bero non mékérit bé de ni do tete étéw. 20 Atin ménkérés i de ni do tete étéw dob kalute dob liyuy ingéde. Atin ménsut i de dara ro maak dunuk gédét ruwo gémitroy kénalém ne atin téléw ratuh bra ruwo folo gékilomitroy kérayu ne.

15

1 Tidéw béno, énggito guy ségiyowe mékégaif ménrigo dob lawayo maak anlung. Wén i do fitéw gétéw do télaki ménuwit fitéw timan fégédusa bé de kéilawan. Been i niy de géfuray fégédusa non fégéfégilid bé kékérit i Tuluse.

2 Atin énggito guy maake do-got maak féngalungon ménsélawék bé aféye. Atin énggito guy de étéw ténabana roy nagawe brab kéninontow ne. Beroy de énda méntandaan bé rumeroy dawét ne. Téménindég ro dob doror i dogote maak féngalungon. Génamak roy de baat féndawét alpa niray i Tuluse bero. 3 Kénanta roy kanta Moisese, sani ségétéwe sugu-suguéy Tuluse bé do gétah, sani kantay Natiwe Bili-bili maro, “Barakatan Kadnan Tulus, toow fo fiyo brab dakél i rénigo muwe! Beem i méguléwe bé kéluhanay de ingéd. Toow fo métintuy adat me brab toow. 4 I kéluhanay de étéw basana ro Beem, Kadnan. Atin i kéluhanay de étéw fayagé roy kégérotor me. Beem saén i mékétéfuwe. I kéluhanay de étéw tidéw dob séngae ingéd, mangéy ro méngadaf dob Beeme. Non i kéluhanay de étéw gétiga roy de métintu do rénigo mo.”

5 Tidéw béno, énggito guy lawi i Tuluse dob lawayo ménungka. Atin diyo dob bukagey mékétéfuwe sibéy gonoy tanda i Tuluse. 6 Tidéw béno, i de fitéw gétéw do télaki ménuwit bé de fitéw timan fégédusa, ménsut ro tidéw dob lawi i Tuluse ni. Kéménégal ro bé toowe fo malinis fute safut. Atin lénibéo ro bélowon i de kuméng ro. 7 Tidéw béno, i ségétéwe bé de barakatan do étéw nirayén dob de fitéw gétéw do télakiy fitéwe timan bélowon biléw ménféno bé kékérit i Tuluse méuyag taman sa taman. 8 Atin i lawi i Tuluse ni ménféno bé béle tidéw dob kéréndaw i barakat i Tuluse, atin mélaw énda i géahur dob lawie taman gilid i de fitéw timan fégédusa nuwit i de fitéw gétéw télaki.

16

I de fitéw timan bilé

1 Tidéw béno, énggélingoo kuy métanuge émbéréh tidéw dob lawi i Tuluse dob de fitéw gétéw do télaki mano, “Agéw gom atin luka gom dob duniyaey de fitéw timan do biléw ménféno bé kékérit i Tuluse.”

2 Atin i sunguwe télaki ménagéw brab lénukaén i biléw ne dob duniyae. Atin i toowe fo féde brab mékérésik do kélaing téménunoh dob kéluhanay de étéw do méntandaan bé nagawe brab de méngadaf bé kéninontow ne.

3 Atin i géruwowe télaki lénukaén soy kaane biléw dob dogote, atin i wayége ménwaléy maak dara i ménléhue étéw. Atin ménléhu i kéluhanay de sédo brab de binatang dob dogote.

4 Tidéw béno, i gétéléwe télaki lénukaén i kaane biléw dob de séfut brab dob de wayég, atin ménwaléy ro dara. 5 Atin énggélingoo kuy béréh i télakiwe méguléw bé de wayég mano, “O mékétéfuwe Tulus, i Beeme ménwén gon tidéw féganay atin wén so béleewe ni, métintuy kékukum me. 6 I de tete ni étéw, fénléhu roy de étéwém brab de sénarigo mo muret. Mélaw féninémo mo bero dara. Médait ro mékukum loo bé ni.” 7 Tidéw béno, énggélingoo kuy émbéréhe tidéw dob ahayane tulakan mano, “Barakatan Kadnan Tulus, métintuy kékukum me brab toow.”

8 Tidéw béno, i géfote télaki
lénukaén i kaane biléw dob
térésange. Atin féntuwégén bé
térésangey de étéw sabaf bé kéé-
duf ne. 9 Atin méntuwég i de étéw sabaf
bé kéé-duf ne. Atin fénémula roy
dawét i Tuluse, sani wéne aturan
bé de ni fégédusa. Endob énda
gésénule ro bé de sala ro brab énda
dayéwé roy Tuluse.

10 Tidéw béno, i gélimowe télaki
lénukaén i kaane biléw dob saray
datue kay nagawe. Atin ménwaléy
délémon i kéféguléw i nagawe. Atin
toow fo ménrasay i de étéw atin
gékekeo roy de dila ro bé kékédawéta
ruwe. 11 Atin fénémula roy Tuluse
dob lawayo sabaf bé kékédawéta
ruwe brab de kélaing ro. Endob
énda gésénule ro bé de tete adat ro.

12 Tidéw béno, i géénéme télaki
lénukaén i kaane biléw dob dakéle
wayég féndawét Eufrates. Atin
méntikar i dakéle ni wayég inok wén
i aguwoy de datu tidéw sébangan.
13 Tidéw béno, énggito guy téléwe
gétéw tete rémogor maak do falas
fak ménsut tidéw dob ba i diwat-
wate brab dob ba i nagawe brab
dob ba i ségétéwe ubo-ubo sénarigoy
Tuluse muret. 14 Beroy de rémogor
i de saitan do rémigo do mékégaif.
Atin i de téléw ni gétéw do sai-
tan ménangéy ro dob kéluhanay de
datu dob duniyae ni inok limudé
ro bero atin inok rémigo ro gira
dob gaiwe kémukum i barakatane
Tulus.

15-16 Bé béno gai, i de sai-
tan limudé roy de datu dob
gonone féndawét Armagedon dob
késébéréhe Hebreo. Atin bang i
Kadnane Jesus, “Fégélingo gom!
Séfuleu bé gaiwe énda gékaranga
kom de loo bé kégumah i ménakawe.
Moror i de étéw mingat brab
téménafay ro kémégal bé kéongot-
ongot ruwe bé késéfule guwe. Non
énda félawas ro bé késéfule guwe
funa ro mémala.”

17 Tidéw béno, i géfitéwe télaki
lénukaén i kaane biléw dob kérara
fuwehe. Atin wén i émbéréh
métanug tidéw dob saray méguléwe
dob lawi i Tuluse mano, “Eng-
gilidén.” 18 Atin kéménilot brab
déménégu brab léménéte brab
léménuba émbagér. Enda i ségiyo
émbagér luba loo bé ni tidéw bé
kélimbage bé kéilawane, non toow na
fo gétimal i kébagér i ni luba. 19 Atin
i dakéle ingéd Babilonia ménséfarak
télew baad. Atin ménbinasay
kéluhanay de ingéd dob duniyae
ni. Non gétédémoy Tulusey ingéde
Babilonia atin kukumé no sabaf bé
kékérit ne de. 20 Atin i kéluhanay
de bungéd brab de tuduk ménalfa.
21 Atin ménlawu i de dakél do yelo
dob de étéw. Atin limo folo gékiloy
kébégat i de yelo. Atin i de étéw
fénémula roy Tuluse sabaf bé de
yelo non toow fo gétimal i kékérit
ne.

17

1 Tidéw béno, i ségétéwe bé de
télaki ménuwit bé de fitéw timan do
bilew, ménangéy dob begéne brab
ménbéréh mano, “Enggon, fégito
gu beem i kékukume bé ménbantuge
sundal, sani ingéde gédét dob
médoowe do wayég. 2 I de datu dob
duniyae ni ménsétayan de. Atin i de
étéw dob duniyae ni, fénsalaén bero
bé mékérésike adatén.”

3 Tidéw béno, i Rémogor i Tuluse
toow fo fénémanduo no begén, atin
nuwit i télakiwe begén mangéy dob
gonone énda i étéw de bati. Diyo
énggito guy libune kéménuda dob
furowe naga. Wén i de mékémurka
dawét ménsulat dob kéluhanay
lowoh i nagawe ni. Atin fitéw
timan i ulew ne brab folo timan
i sidung ne. 4 Atin i libune ni
kéménégal furo brab rambayung.
Atin ménggono do bélowon brab
do perlas brab do ségiyo balilaga
batéw. Atin génamakén i bélowone
tabu ménféno bé de mékérésik brab
do mékémurka do éntingayén, sani

galbék i sundale. 5 Atin ménsulat dob rangih ney kébérého wén i ménbunéy atagén. I sulate ni mano, “I ménbantuge Babilonia, idéng i kéluhanay de sundal brab de mékérésik do étéw dob duniyae ni.” 6 Atin énggito guy ni libun ménolon sabaf bé kéiném ne bé dara i de ménléhuén do munur bé Jesuse do ménléhu sabaf bé kéuret ruwe fantag bé kéunur ruwe.

Amun énggito guy ni, toow fo ménggaifu de. 7 Atin i télakiwe ni ménénginsa dob begéne mano, “Sedek mégaif go? Fégétiga ku beem i ménbunéye atag i libune ni brab nagawe kénudaa no fitéw i ulév ne brab folo i sidung ne. 8 I nagawe énggito mo méuyag bé gétaho, éndob ménléhuén béleewe ni. Gido loo, mésut moso tidéw dob toowe fo ménalém liyung brab mébinasa. Atin i de étéw dob duniyae ni, sani de étéw énda ménsulat i de dawét ro dob librowe listanan bé de étéw gégédot bé umule magufusa, mégaif ro ké gito roy nagawe ni. I ni libro ménsulatén bé énda séna lénimbag i Tulusey duniyae de. Atin i nagawe ni méuyag bé gétaho, ménléhuén béni. Endob téfégito man moso.”

9 Atin féntaus i télakiwey kébéréh ne mano, “Do gétigan saén do étéw i gésobute bé ni: I atag i de fitéw timan ulév, been i de niy de fitéw timan burur gonoy ni libun mésar, sani de burur ténindégoy ménbantuge ingéd. Atin i atag ne do fitéw gétéw datu. 10 Atin i limowe bé de datu ni ménléhu ron. Atin i ségétéwe de méuyag mégulév béni. Atin i ségétéwe de énda séna méguléwén. Amuk mégulév i géfitéwe ni datu, mégulév saén singkow. 11 Atin i nagawe ni, sani méuyage bé gétaho éndob ménléhuén béni, beeney géwaléwe datu gétundug bé de sungu do fitéw datu atin mébinasa moso.

12 “Atin i de folo do sidung énggito mo, beroy de folo gétéw do datu énda séna mégulév ro. Endob irayén beroy aturane mégulév bé rugay i ségéurase saén beroy nagawe. 13 Atin i de folo ni gétéw do datu, ségilév i kétaya ruwe, atin iray roy bagér ruwe brab atura ruwe mégulév dob nagawe ni. 14 Atin sétiboh ro sébanil bé Natiwe Bili-bili. Endob i Natiwe Bili-bili brab de fénémilién do kuyugén sani de fénunurén dob Beene brab de rémigo bé kétaya nuwe, tabana roy de ni do folo gétéw do tete datu. Témaban i Natiwe Bili-bili non Beeney Kadnay de mégulév brab Beeney Datu i de datu.”

15 Atin ménbéréh man i télakiwe ni dob begéne mano, “I de wayég énggito mo, sani gonoy sundale ménsar, beroy de étéw dob de séségiyo-giyo do ingéd brab do kélasi-klasi do étéw brab do késébéréh. 16 Atin i de folo timan do sidung do énggito mo, brab nagawe, mérarék ro bé sundale ni. Atin nafas roy kéluhanay de éntingayé no. Atin tagaké roy sundale ni félawas. Atin amaé roy ungé ne brab tuwégé ro dob aféyey sama ruwe de. 17 Rigoné roy ni non fékéntayéy Tuluse beroy rémigowe de inok métuman i bantak ne. Mélaw sébaan saén i kéfégitung ruwe, atin iray roy atura ruwe mégulév dob nagawe taman métuman i kébéréh i Tuluse.

18 “Atin i énggito muwe libun, beeney ménbantuge ingéd mégulév bé de datu dob duniyae ni.”

18

1 Tidéw béno, énggito guy ségiyowe télaki ménlus tidéw dob lawayo. Wén i dakél atura no. Atin ménggéfékaya i kéluhanay sugud i duniyae bé késélinang ne. 2 Atin ménkes i télakiwe ni toow fo métanug mano, “Ménbinasa! Ménbinasay ménbantuge ingéd Babilonia. Ménwaléy béni batioy de saitan brab do tete do rémogor. Atin médoo do gékélasi do tete brab

mékérésik do kloh manok bati diyo.
3 Non fénsalaén i kéluhanay de étéw
bé mékérésike adatén, sani tetee
kétayay lowoh ne. Atin i de datu
dob duniyae ni ménamung ro bé de
tete rigoné ro. Atin i de démagang
ménwaléy ro kawasa sabaf bé de
tete kétayay libune ni."
4 Tidéw béno, énggélingoo kuy
émbérého tidéw dob lawayo mano,
"Enggomén do étéw gu. Sut gom
tidéw dob tete anan ingéd inok énda
géamung gom bé de salaén. Mélaw
énda mékukum gom séréngan de.
5 Non toow fo médooy de salaén
maak mén-untud mangéy dob
lawayo. Atin i Tuluse énggétédémo
noy tetee adatén. 6 I kéférasay
ne begom, fatut sulio kom ruwo
takéf kéférasay de so. Féno gom
i tabu ne ruwo gule bé inéméne
toow fo féla loo bé féninem ne
begom. 7 I kédooy kébantug ne bé
lowoh ne brab kéféfiyo nuwe bé
lowoh ne bé gétahe, iring gom bé
kéférasay gome de brab kéfébuku
gome de. Non énda téméré no
félangka-langka mano, 'Begéney
baiwe, békénu balew. Enda fakayén
ké tete i fédéw guwe.' 8 Sabaf bé
ni kébéréhón, wén i gai moso tékow
mérasay. Non mékukum bé déruune
brab kébukue brab lénggobe. Atin
métuwég fo toow bé aféye non
toow fo barakatan i Kadnane Tulus
kémukum de."
9 Atin i de datu dob duniyae
ménamung bé de mékérésik rigoné
no brab kékawasawe kétaya ro,
kémérew ro, brab rémuung ro sabaf
bé kébinasay ni ingéd amuk gito roy
bél i aféye témuwég de. 10 Ténulik
ro tidéw dob mérayue non mégilak
ro méamung bé kérasay ne. Atin
béréhó ro maro, "Mékégédaw-gédaw
i ménbantuge ingéd Babilonia.
Ségéuras saén i kékukume de."
11 Atin i de démagang kémérew
ro so brab rémuung ro sabaf bé
kébinasay ni ingéd non énda i méléy
bé de daganga ro. 12 Endaén i
méléy bé de bélowon do fébéléy ro
brab do filak, brab do balilaga do
batéw, brab do perlas, brab de fiyo
fute brab do furo brab rambayung
safut, brab do balilaga do mamut
kayéw, brab do éntingayén do rénigo
garing, brab do balilaga do kayéw,
brab do galang, brab do futow,
brab do marmol, 13 brab do kanela
brab do ségiyo fégéfaninu, brab do
dukah, brab do fégéféamut, brab
do uwa, brab do arak, brab do
nor, brab do arinah, brab do safi,
brab do bili-bili, brab do kuda,
brab do kalesa, brab do rifén,
brab fiyon i de rémogor i de étéw.
14 Atin ménbéréh i de démagang
dob ingéde ni maro, "Endaén i
kéluhanay de fiyo do éntingayén
do kétaya mo. Atin ménkédanén
i bantuga muwe brab kékawasa
muwe. Atin éndaén géséfuleén
mangéy dob beeme." 15 Atin i
de démagang do ménwaléy kawasa
sabaf bé de kédagang ro, dob nan
ingéd, tuliké roy de tidéw mérayu
non mégilak ro méamung bé kérasay
ne. Kémérew ro rémuung. 16 Atin
béréhó ro maro, "Mékégédaw-
gédaw i ménbantuge ni ingéd. Bé
gétaho i de étéw de kéménégal ro
fiyo safut fute brab furo brab
rambayung. Atin ménggono do
bélowon brab balilaga do batéw
brab do perlas. 17 Endob bé
ségéurase saén méntékow ménkédan
i kékawasa nuwe."
Atin i kéluhanay de kafitan bé
de barko brab de étéw de ménda
brab kéluhanay de gémalbék dob de
barko, ténulik roy de tidéw mérayu.
18 Atin ménkes ro bé lala ruwe
téméngténg bé bél i aféye témuwég
bé ingéde ni maro, "Tidéw féganay,
énda i ségiyo ménbantug ingéd loo
bé ni!" 19 Atin rénigono ro réhuk i
de uléw ro brab rémuung ro maro,
"Mékégédaw-gédaw i ni ménbantug
ingéd! Non sabaf bé kékawasa
nuwe, waléy so kawasay de gefe
barko. Endob bé ségéurase saén

méntékow ménbinasay kéluhanane.”
20 I de begom do étéw bati
dob lawayo, oror gom sabaf bé
kébinasay ni ingéd. I de begom do
munur bé Jesuse, brab begom do
apostol brab do sénarigoy Tuluse
muret, oror gom. Non kénukum i
Tulusey nan ingéd sabaf bé de tete
rénigo no dob begome.
21 Tidéw béno, i barakatane
télaki fénurutén i dakéle batéw brab
nibérén dob dogote. Atin ménbéréh
mano, “Loo bé niy kéibére bé
ménbantuge ingéd Babilonia inok
mébinasa. Endaén gito no non
toowén fo ménbinasa. 22 Atin éndaén
gélingoo no dob ni ingéd i béréh i
de baat do alpa, do suling, brab
do témburi. Atin éndaén giton i
de fanday gémalbék dob ni ingéd
fiyon udenén klasi fanday, atin
éndaén gélingoon i béréh i gilingane.
23 Endaén réméndaw i soloe dob
ni ingéd. Atin éndaén i uyot
dob ni ingéd. Bé do gétah, toow
fo ménbantug i de démagang do
étéw. Atin i de béliyan bati diyo,
énggéfégakara roy de étéw dob
séngae ingéd dob duniyae.”
24 I funay ingéde Babilonia
ménkukum, non fénléhuén i de étéw
sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh
ne brab fénléhuén i de munur bé
Jesuse. Atin i kéluhanay de étéw
fénléhuén dob duniyae ni ménléhu
ro sabaf bé ni ingéd.

19

1 Tidéw béno, énggélingoo kuy
métanuge béréh i maake médoo
étéw ménlimud dob lawayo maro,
“Dayéwé tom i Tuluse! Been i
mémukase bé de étéw, Beeney
barakatane, Beeney ménbantuge.
2 Métintu brab toow i kékukum ne.
Kénukumén i ménbantuge sundal
non fénsalaén i kéluhanay de étéw
dob duniyae bé mékérésike adatén.
Kénukum i Tuluse non fénléhuén i
de sugu-sugué no.” 3 Atin ménkes
ro man maro, “Dayéwé tom i
Tuluse! Mégébél i aféye témuwég
bé ni ingéd taman sa taman.”
4 Atin i de ruwo folo bra fot gétéw
lukés odoron brab de fot gétéw do
barakatan étéw méntédunsum ro
méngadaf bé Tuluse ménsar dob
sara nuwe. Atin ménbéréh ro maro,
“Amen! Dayéwé tom i Tuluse.”
5 Tidéw béno, wén i ménbéréhe
tidéw dob saray Tuluse mano, “I
kéluhana kome do sugu-suguéy Tu-
luse brab begome do masanan de,
fiyon gérotor taloo no do gérifantad,
fatut dayéwé kom.”
6 Tidéw béno, énggélingoo kuy
béréh i maake dakél ménlimud do
étéw brab maake érok dakél sam-
faw brab maake métanug léte maro,
“Dayéwé tom i Tuluse non Been
saén i barakatane Kadnan Tulus
méguléw betom. 7 Fatut moror tom.
Fatut dayéwé tom i Tuluse sabaf
bé kégérotor ne. Non énggumahén i
gaiy uyot i Natiwe Bili-bili béleewe
ni. Atin méntafayén i mawage bé
Natiwe ni Bili-bili. 8 Kéménégal
sémélinang malinis fute safut.” I
atag i ni, been i niy de métintu
rigonéy de munur bé Jesuse.
9 Tidéw béno, i télakiwe ni
ménbéréh dob begéne mano,
“Sulatém i ni: Toow fo moror i de
étéw ménséngkat dob uyot i Natiwe
Bili-bili.” Atin ménbéréh man
mano, “Been i niy toowe kébéréh
i Tuluse.”
10 Atin méntédunsumu dob adafa
nuwe inok féngadafé kuy télakiwe
ni. Endob ménbéréh mano, “Kago
féngadafén begén. Non dumo mo so
begén sugu-suguéy Tuluse brab du-
moy kéluhanay de munur bé kétoro
Jesuse. Fatut Tulus saén i féngadafé
muwe.” I funa nuwe ménbéréh bé
ni non ségiléw i kétoro Jesuse bé de
sénarigoy Tuluse muret.

11 Tidéw béno, énggito guy lawaye
ménungka. Atin énggito guy futee
kuda. Atin i dawét i étéwe de
kéménuda, “Sarigon” brab “Toow”.
Métintuy kékukum ne, atin métintu
soy késétiboh ne. 12 I de moto no

maak mérino afév, atin médooy de lakay dob ulév ne. Atin wén i dawéte ménsulat dob Beene, éndob énda i gétigan de saliyu saén bé Beene. 13 Atin i kégal ne maak nérém dob darae. Atin i dawét i ni étév, "Kébéréh i Tuluse." 14 Atin i de médoo do sundalo tidév dob lawayo ménfuray ro bé ni étév. Kéménuda ro dob de fute kuda, atin kéménégal ro bé toowe fo malinis fute safut. 15 Atin i sunguwe ni étév, wén i muréme sundang mésut tidév dob ba ne fégétaba no bé kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. Atin féguléwo no bero atin énda i géatuh de. Atin fégito no beroy kékérit i barakatane Tulus non binasané no bero loo bé kékérés i ségétéwe étév bé de ubas. 16 Atin wén i ménsulate dob kégal i étéwe ni brab dob foo ne mano, "Datu i de datu, Kadnay de mégulév."

17 Tidév béno, énggito guy télakiwe téménindég dob kérara i térésange. Atin ménkes métanug dob kéluhanay de kloh manok lémayang dob fuwehe mano, "Enggomén. Sétimu gom inok géama gom bé kanduli i Tuluse. 18 Enggomén, ama gom bé ungé i de datu, brab de odoroy de sundalo, brab de sundalo de so, brab de kuda, brab de kéménuda de so, brab kéluhanay de étév fiyon do rifén loo soy de békén de, brab de gérotor de so, loo soy de gérifantad de."

19 Tidév béno, énggito guy nagawe brab de datu dob duniyae ni brab de sundalo so. Ménsélimud ro inok sétiboh ro sébanil bé étéwe ni kéménuda fute brab de sundalo no tidév dob lawayo. 20 Atin kénéfo roy nagawe beroy ubo-uboe sénarigoy Tuluse, sani rémigowe do mékégaif dob adafay nagawe ni. I de rénigo no do mékégaif, been i niy funay de étév ménfégakaran méntandaan bé tanda i nagawe, sani de étév méngadaf bé kéninontow i nagawe ni. Atin i nagawe brab ubo-uboe sénarigoy Tuluse, ménibér ro méuyag séna dob ranawe afév mérino bé asuprewe. 21 Atin i de sundalo ro, fénléhu ro bero bé sundange mésut tidév dob ba i kéménudae fute. Tidév béno, i de kloh manok, nama roy de ungé ro taman ménbésor ro.

20

I séngibu gébélintuwa

1 Tidév béno, énggito guy ségétéwe télaki ménlus tidév dob lawayo. Atin génamakén i dakéle sangkali brab susie bé ménaléme liyung. 2 Atin kénéfoén i diwatwate, sani ulée bé gétaho sani saitane féndawét Satanas. Atin nikétén inok férisuné no bé séngibuwe gébélintuwa. 3 Atin i télakiwe ni nibérén i Satanase dob liyunge atin kénandado no, atin ténlébén bé tandae. Mélaw éndaén géfagakara Satanasey de étév dob duniyae ni taman méifus i séngibuwe gébélintuwa. Tidév béno, kailangan tangéyén man singkow.

4 Tidév béno, énggito guy saray de mégulév, brab de étév de so ménsar. Atin niray dob berowey kuwagibe kémukum. Atin énggito gu soy de rémogor i de étév fénléhuén sabaf bé kéuret ruwe bé toowe tidév dob Jesuse brab kébéréh i Tuluse. Enda fénéngadaf roy nagawe taloo no kéninontow ne. Atin énda méntandaan i de rangih ro taloo no do kémér ro bé tanda i nagawe. Atin méntébule ro brab mégulév ro séréngan bé Kristowe taman méifus i séngibuwe gébélintuwa. 5 Been i niy sunguwe kétébule. I de dumo ro énda tébule ro taman énda gilid i séngibuwe gébélintuwa. 6 Toow fo moror i de étév tébule dob sunguwe kétébule, atin féfiyonéy Tuluse bero. Enda géamung ro bé géruwowe kéléhu. Atin beroy de waléy do fadi i Tuluse brab Kristowe. Atin mégulév ro bero ro Kristo bé ni séngibu gébélintuwa.

7 Amuk gilid i ni séngibu gébélintuwa, tangéyén i Satanase

tidéw dob kaane férisunon. 8 Atin mangéy dob kéluhanay de ingéd dob duniyae inok géfagakara no bero, sani de ingéd féndawét Gog brab Magog. Atin i Satanase, limudé no bero inok sétiboh ro sébanil bé Tuluse. Atin toow ro fo médoo loo bé kédooy de farék dob dénsaane. 9 Atin ménbéragar ro dob duniyae atin lénangkat roy ingéde gulaanéy Tuluse gonoy de étéwén bati. Endob ménlawu i aféye tidéw dob lawayo funa ro ménbinasa kéluhanan. 10 Tidéw béno, i Satanase, sani magakarane bero, nibérén dob ranawe aféy brab asuprewe sani gonone nibéron bé nagawe brab ubo-uboe sénarigoy Tuluse bé gétahe. Atin dusanén ro fuweh na kélungonon taman sa taman.

11 Tidéw béno, énggito guy dakéle brab futee saray mégulówe. Atin énggito gu soy ménsare de diyo. Atin i fantade brab lawaye ménalfa ro dob téngaanga nuwe atin éndaén giton ro. 12 Atin énggito guy kéluhanay de ménléhu, do gérotor brab do gérifantad. Téménindég ro dob adafay sarane ni. Ménungka i de libro atin ménungka soy librowe lénistanan bé de étéw gégédot bé umule magufusa. Atin i de ménléhu ménkukum ro loo bé de rénigo ro, sani ménsulate dob de libro. 13 Tidéw béno, i de ménléhu do étéw tidéw dob dogote ménsut ro, atin ménsut soy de ménléhu tidéw dob fantade brab tidéw dob gonoy de ménléhu. Atin kéluhana ro ménkukum sabaf bé de rénigo ro bé kéuyag ruwe séna. 14 Tidéw béno, i kéléhue brab gonoy de ménléhu, nibérén bero dob ranawe aféy, sani géruwowe kéléhu. 15 Atin i kéluhanay de étéw énda ménsulat i de dawét ro dob librowe listanan bé de étéw gégédot bé umule magufusa nibérén so bero dob ranawe aféy.

21

I de mantu

1 Tidéw béno, énggito guy mantuwe laway brab mantuwe fantad. Ménalfa i tafaye de loo soy dogote. 2 Atin énggito guy mékétéfuwe ingéd, sani mantuwe Jerusalem, ménlus tidéw dob lawayo tidéw dob Tuluse. Téménafay maak témérima libun kéménégal fiyo inok balaké noy témérimawe lagéy. 3 Atin énggélingoo kuy métanuge béréh tidéw dob saray mégulówe ni mano, “Béleewe ni bati i Tuluse sétifon bé de kéilawan. Bati dob berowe atin beroy de étéwén. Beeney dumo ruwe atin méngintulus ro dob Beene. 4 Atin kédané noy de tete dob de fédéw ro inok éndaén kémérew ro. Atin éndaén i méléhu taloo no rémuung taloo no démawét non ménkédanén i de éntingayén do tafayén.”

5 Tidéw béno, ménbéréh i ménsare dob saray Tuluse mano, “Béleewe ni, féantuné kuy kéluhanane.” Atin ménbéréh dob begéne mano, “Sulatém i ni non toow i ni kébéréh brab gésarigon.” 6 Atin ménbéréh man mano, “Méntumanén. I Begéne Alfa brab Omega, sani féganayane brab tamanane. Iray gu dob de térumén do étéw i wayége énda i bayadén tidéw dob séfute wayég miray bé umule magufusa. 7 I de étéw ténabana roy Satanase, waléyu Tulus ro atin waléy ro do nga gu. 8 Endob i de étéw do talaw brab do ménwaléy sébanil Begén brab de réménigo do mékérésik brab do ménméléhu brab do béliyan brab do ménéngadaf do kéninontow brab do téménugi, géangéy ro dob ranawe aféy brab asuprewe, sani géruwowe kéléhu.”

9 Atin i ségétéwe bé de fitéw gétéw do télaki ménuwit do fitéw timan do bilów bé de géfuray do fégédusa, ménangéy dob begéne brab ménbéréh mano, “Enggon, fégito gu beem i témérimawe libun, sani mawage bé Natiwe Bili-bili.” 10 Tidéw béno, i Rémogor i Tuluse

fénémanduo no begén atin nuwit i télakiwe ni begén mangéy dob uruk i gérotore tuduk. Atin fénténgténgén begén i ingéde Jerusalem, sani mékétéfuwe ingéd, bé lala ne mélus tidéw dob lawayo tidéw dob Tuluse. 11 Sémélinang i ni ingéd non diyo i barakatane Tulus. Sémélinang loo bé balilagae batéw féndawét haspe toow fo métiyéw maak féngalungon. 12 Atin wén i gérotore diding fénggélangkat bé ni ingéd. Atin folo bra ruwo timan i béngawa nuwe. Atin folo bra ruwo gétéw i télakiwe mantay bé de béngawa no. Atin ménsulat dob de fintuén i dawét i de folo bra ruwo triboy de Judio. 13 Atin téléw timan i fintue dob séngae sébaan bé de fot timan diding. Téléw i fingée de sébangan, atin téléw soy fingée de déligdigan. Atin téléw soy fingée de tégénon, brab téléw soy fingée de élédon. 14 Atin i de diding i ni ingéd rénigo dob rotor i foloe bra ruwo batéw. Atin diyo ménsulat i dawét i foloe bra ruwo do apostol i Natiwe Bili-bili.

15 Atin i télakiwe, sani ménbérého dob begéne, wén i bélowone fégétémbu no inok témbuné noy ni ingéd brab de béngawa no, brab de didingén fénggélangkat de. 16 Atin i ni ingéd ségiléw foy kédakél i kébuka ne bé kédakél i kétaaha nuwe. Non i télakiwe ni ténémbu noy ingéde ni bé bélowone fégétémbu no. Atin ruwo ngibu bra fot ratuh gékilometroy kétaah ne loo soy kébuka ne loo soy kégérotor ne. 17 Atin ténémbuy télakiwe ni soy didinge, atin ném folo gémitroy kégérotor ne dob kétémbuy kéilawane de, been i niy nusar i télakiwe ni. 18 Bélowon i ni ingéd toow fo métiyéw maak féngalungon, atin déniding haspe. 19 Atin wén i de toow fo balilaga do batéw fénfiyo bé de batéw féntindégon bé de diding ni. I sunguwe de fénfiyo bé haspewe, atin i géruwowe de bé safirowe, atin i gétéléwe de bé kalsedoniawe, atin i géé́fote de bé esmeraldawe. 20 I gélimowe de bé onise, i généme de bé kornalinawe, i géfitéwe de bé krisolitowe, i géwaléwe de bé berile, i gésiyowe de bé topasyowe, i géfoloe de bé krisaprasowe, i géfoloe de bra sébaan bé hasintowe, atin i géfoloe de bra ruwo bé amatistawe. 21 Folo bra ruwo timan do perlas i fénggérigowe bé de ni do folo bra ruwo timan fintu. Sénga sébaan fintu, sébaan so perlas i fénggérigowe de. Atin bélowon i aguwone dob ni ingéd métiyéw maak féngalungon.

22 Enda gito guy lawi i Tuluse dob ni ingéd non dob séngae gonon, i kéluhanay de étéw féngadafé roy barakatane Kadnan Tulus brab Natiwe Bili-bili. 23 Atin i ni ingéd, éndaén kailanga noy réndaw i térésange taloo no térésang kélungonon. Non réméndaw i barakatane Tuluse funa no géfékaya. Atin i Natiwe Bili-bili maak solo. 24 Atin i de étéw dob duniyae ni, gégito ro sabaf bé ni réndaw. Atin i de datu dob duniyae ni, uwité roy kékawasa ruwe mahur dob ni ingéd. 25 Atin i de béngawan dob ni ingéd, méungka ro sénga tékélid. Enda méfintuén non énda i kélungonon diyo. 26 Atin i de fiyo do éntingayén brab kékawasay kéluhanay de ingéd, féahurén dob ni ingéd. 27 Endob énda i tete géahur de, taloo no do tugién do étéw taloo no do étéw do mékémalay de rigoné ro. I de géahur saén dob ni ingéd, beroy de étéw ménlistay de dawét ro dob libroy Natiwe Bili-bili listanan bé de étéw gégédot bé umule magufusa.

22

1 Atin i télakiwe ni, fénggito no begén i dakéle wayég miray bé umule magufusa. Sémélinang maak kristal. Tidéw i ni wayég dob saray Tuluse brab Natiwe Bili-bili. 2 Atin mangéy dob kérara i aguwone dob

ni ingéd. Atin wén i dakéle kayéw miray umul dob doror i wayége ni sébala-bala. Mégonok folo bra ruwo gule sénga ségébélintuwa. Ségule mégonok sénga ségétérésang kélungonon. Atin i de dau ro fégéuwa bé de étéw dob duniyae. 3 Atin énda i éntingayén mémula bé Tuluse dob ni ingéd.

Atin i de saray Tuluse brab Natiwe Bili-bili diyo dob ni ingéd. 4 Atin gito roy falas ne atin dob de rangih ro ménsulat i dawét ne. 5 Atin éndaén i kélungonon, mélaw éndaén kailanga roy soloe taloo no térésang non i Kadnane Tulus, Beeney solo ruwe. Atin mégulew ro taman sa taman.

6 Tidéw béno, ménbéréh i télakiwe dob begéne mano, "Toow i ni kébéréh énggélingoo mo brab gésarigon. Atin i Kadnane Tulus, sani miraye bé Rémogor ne dob de étéw sénarigo no muret bé kébéréh ne, sénuguén i télakiwe ni inok fégito no dob de sugu-sugué noy atiy mérigowe énda mérugayén tidéw béni."

7 Atin bang Jesuse, "Séfuleu énda mérugayén tidéw béni! Moror i de étéw modor bé de kébéréh fénggétiga ku begom dob ni libro."

8 Atin i begéne Juan. Enggélingoo ku brab énggito guy de ni. Atin amun énggilid énggélingoo ku brab énggito gu, méntédunsumu dob adafay télakiwe ni ménféténgténg begén bé de ni, inok féngadafé ku. 9 Endob ménbéréh dob begéne mano, "Kago féngadafén begén. Non i begéne dumo mo so sugu-suguéy Tuluse, beroy kéluhanay de dumo mo sénarigoy Tuluse muret, brab de modor bé de kébéréh dob ni libro. Féngadafém saén i Tuluse." 10 Atin ménbéréh man dob begéne mano, "Kago bunéyén i de ni kébéréh fénggétiga ku beem dob ni libro. Non gédétén métuman i kéluhanay de ni. 11 I de tete étéw, kailangan fétausé roy de tete rigoné ro. I de mékérésik do étéw, kailangan fétausé roy de mékérésik do rigoné ro. Atin i de fiyo do étéw, kailangan fétausé roy de fiyo rigoné ro. Atin i de étéw rémigo bé kétayay Tuluse, kailangan fétausé ro."

12 Atin bang Jesuse, "Séfuleu énda mérugayén tidéw béni! Atin uwité kuy de baras inok iray gu dob de étéw médait gégédot de sabaf bé de rénigo ro. 13 I Begéne, Alfa brab Omega, sani féganayane brab tamanane."

14 Moror i de étéw ténumak i de kégal ro inok malinis, sani de étéw ménkédanén i de sala ro, non wén i kuwagib ro mama bé onok i kayéwe miray bé umule magufusa, atin géahur ron dob mantuwe ingéd. 15 Endob dob liyuy ingéde ni, diyo i de rémigo do mékérésik brab de béliyan brab de rémigo bé de tete kétayay de lowoh ro, brab de méméléhu, brab de méngadaf bé de kéninontow, brab de tugién, brab de rémigo bé békéne toow.

16 Atin ménbéréh i Jesuse mano, "Begéney Jesuse, atin fénuwit guy télaki guwe mangéy dob begome inok fégétiga noy de ni dob de munur. Begéney séfu datu Dabide. Begéney géfékayae solo mubod."

17 I Rémogor i Tuluse brab i mawage bé Natiwe Bili-bili, ménbéréh ro maro, "Enggon!"

I kéluhanay de mégélingo bé ni, fatut émbéréh gom "Enggon!"

I kéluhanay de étéw térumén, brab méuyot ro miném, fatut doté roy wayége énda i bayadén miray bé umule magufusa.

18 I begéne, Juan, féégété kuy kébéréh guwe dob begome do mégélingo bé ni libro fénggétiga ku begom. Amuk wén i mumanan bé de kébéréh dob ni libro, umanay Tulusey kékérit ne de bé de kékérit ménsulat dob ni libro. 19 Atin amuk wén i kémédan bé dumoy de kébéréh dob ni libro fénggétiga ku

begom, kédanéy Tulusey de kaan baad bé de onok tidéw dob kayéwe miray umul, brab kaane kuwagib bati dob mékétéfuwe ingéd sani de ménsulat dob ni libro.
20 Atin i Jesuse, sani ménbérého toow i de ni, ménbérého mano, “Hoo ba, séfuleu énda mérugayén tidéw béni.”
Amen. Enggon, Kadnan Jesus!
21 Mégédaw fo toow i Kadnane Jesus begom. Amen.